

ክፍል ሃያ ሁለት
ማዕድናና ኢነርጂ

ሀ/ ማዕድን

አዋጅ ቁጥር 651/2001 ዓ.ም
የከበሩ ማዕድናት ግብይት አዋጅ

የከበሩ ማዕድናት ግብይትን ለማስፋፋትና ለመቆጣጠር ራሱን የቻለ የሕግ ማእቀፍ የሚያስፈልገው ሆኖ በመገኘቱ፤
በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የከበሩ ማዕድናት ግብይት አዋጅ ቁጥር 651/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ማዕድናት” ማለት እንደ ወርቅ፣ ፕላቲንየምና ብር ያሉ ብረት ነክ ማዕድናት እና እንደ አልማዝ፣ ሩቢ፣ ኢሜራልድ፣ ሳፋዩርና ኦፓል የመሳሰሉ የከበሩና በክፍል የከበሩ ማዕድናት /ጌጣጌጥ ማዕድናት/ ሲሆን ሚኒስቴሩ በመመሪያ የከበሩ ማዕድናት ብሎ የሚሰይማቸውን ይጨምራል፤
2. “ግብይት” ማለት የከበሩ ማዕድናትን ወይም የከበሩ ማዕድናትን ውጤቶች ለንግድ ዓላማ ለመግዛት፣ ለመያዝ፣ ለማጓጓዝ፣ በእደጥበብ ሞያ ለማዘጋጀት፣ ለማጣራት፣ ለመሸጥ ወይም ወደ ውጭ ሀገር ለመላክ የሚከናወን ማናቸውም ተግባር ነው፤
3. “እደጥበብ” ማለት በሰሚዘሪ ወይም በላፒዳሪ የከበሩ ማዕድናትን የመጨረሻ ቅርጻቸውን እንዲይዙ ለማድረግ የሚያስችል ተግባር ነው፤

4. “ሰሚዘሪ” ማለት የክበሩ ብረት ነክ ማዕድናትን ለተጠቃሚዎች ፍጆታ በሚሆን መልኩ ማቅለጥ፤ ቅርጽ ማውጣትና ሌሎች ተመሳሳይ ተግባራትን ማከናወን ነው፤
5. “ላፒዳሪ” ማለት የክበሩ የጌጥ ማዕድናትን የመጨረሻቸውን ቅርፅ እንዲይዙ ለማድረግ የሚከናወን የመቁረጥ፤ ቅርጽ የማውጣት፤ የማለስለስና ሌሎች ተመሳሳይ ሥራዎችን ማከናወን ነው፤
6. “ማጣራት” ማለት የክበሩ ብረት ነክ ማዕድናትን ጥራት ለመጨመር ከውስጣቸው ያለውን አላስፈላጊ ንጥረ ነገር ማስወገድ ወይም አብረው ያሉ ተያያዥ ማዕድናትን ለመለየት የሚደረግ የማንጠር ሥራ ነው፤
7. “የግል መጠቀሚያ” ማለት የመጨረሻ ቅርፃቸውን የያዙ የክበሩ ማዕድናትን ለንግድ ላልሆነ አላማ በግለሰብ መያዝ፤ ማንጓዝ፤ ከሀገር ማውጣት ወይም ወደ ሀገር ማስገባት ሆኖ መጠኑ፦
 - ሀ/ ወርቅና የክበሩ ብረት ነክ ማዕድናት ሲሆን ከ100 ግራም፤
 - ለ/ የክበሩ የጌጥ ማዕድናት ሲሆን ከ30 ግራም፤
 - ሐ/ በክፍል የክበሩ ማዕድናት ሲሆን ከ100 ግራም፤ የማይበልጥ ይሆናል፡፡
8. “ፈቃድ” ማለት በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት የሚሰጥ ማንኛውም የክበሩ ማዕድናት ግብይት ፈቃድ ነው፤
9. “ፈቃድ ሰጭ ባለሥልጣን” ማለት እንደአግባቡ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ /1/ በተመለከተ የክልል መንግሥታት ሲሆኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ እና /3/ በተመለከተ ሚኒስቴሩ ይሆናል፤
10. “ሚኒስቴር” ማለት የማዕድንና ኢነርጂ ሚኒስቴር ነው፤¹
11. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባንና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
12. “ባንክ” ማለት የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ነው፤
13. “የበጀት ዓመት” ማለት በኢትዮጵያ አቆጣጠር ከሐምሌ 1 ጀምሮ እስከ ሰኔ 30 ያለው ጊዜ ነው፡፡

¹ በ22/12 (2008) እ. 916 እንቅጽ 9 (17) መሰረት የማዕድን፤ ነዳጅና የተፈጥሮ ጋዝ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

14. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

15. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል፤

16. “የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት” ማለት ማንኛውም አመልካች ንግድ ፈቃድ ለማግኘት ብቁ ስለመሆኑ በሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ የሚሰጥ ማረጋገጫ ነው፡፡

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚካሄድ ማናቸውም የከበሩ ማዕድናት ግብይት ሥራ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

2. አግባብ ባለው የማዕድን አዋጅ መሠረት ፈቃድ የወሰደ ማንኛውም ሰው ያመረተውን ማዕድናት በሀገር ውስጥ ወይም ወደ ውጭ ሀገር ለመሸጥ በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት አያስፈልገውም።

ክፍል ሁለት

ስለ ከበሩ ማዕድናት ግብይት ፈቃድና የብቃት

ማረጋገጫ ሰርተፊኬት

4. የፈቃድ አስፈላጊነት

ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው መሥሪያ ቤት ቀርቦ በንግድ መዝገብ ካልተመዘገበና በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ የጸና ፈቃድ ሳይኖረው የከበሩ ማዕድናትን ግብይት ማካሄድ አይችልም።

5. የፈቃድ ዓይነቶች

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚከተሉት ፈቃዶች ይሰጣሉ፦

1. የከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነት ፈቃድ፤
2. የከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ፈቃድ፤
3. የከበሩ ማዕድናት ማጣራት ፈቃድ።

6. የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ዓይነቶች

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚከተሉት የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬቶች ይሰጣሉ፦

1. የከበሩ ማዕድናት ንግድ ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት፤
2. የከበሩ ማዕድናት ላኪነት ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት።

7. የከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነት ፈቃድ

የከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነት ፈቃድ የከበሩ ማዕድናትን የመግዛት፣ ለሽያጭ የመያዝ፣ የማዘዋወርና በሀገር ውስጥ በባንኩ መመሪያ መሠረት ወዲያውኑ የመሸጥ መብት ይሰጣል፡፡

8. የከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ፈቃድ

የከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ፈቃድ የከበሩ ማዕድናትን በባንኩ መመሪያ በሚወሰነው መጠን የመግዛት፣ የመያዝና የማጓጓዝ፣ የሰሚዘሪና የላፒዳሪ ሥራ ለማከናወን እና ምርቱን በሀገር ውስጥና በባንኩ መመሪያ መሠረት በውጭ አገር ገበያ የመሸጥ መብት ይሰጣል፡፡ የዚህ ዓይነቱን ፈቃድ የያዘ ሰው ከከበሩ ማዕድናት ተመርተው የተበላሹ ወይም የተሰበሩ ጌጣጌጦችን መጠገን ወይም በግጥ መሰብሰብ ይችላል ሆኖም የክነውኑን ሁኔታ በተገቢው መዝገብ መመዝገብና ወቅታዊ ሪፖርት በየሩብ ዓመቱ ማቅረብ ይኖርበታል፡፡

9. የከበሩ ማዕድናት ማጣራት ፈቃድ

የከበሩ ማዕድናት ማጣራት ፈቃድ በሀገር ውስጥ የተመረቱ ወይም ከውጭ አገር የገቡ የከበሩ ብረት ነክ ማዕድናትን የማጣራት ሥራ የማከናወን መብት ይሰጣል፡፡

10. የከበሩ ማዕድናት ንግድ የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት

የከበሩ ማዕድናት ንግድ ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ተገቢውን ፈቃድ ከሚመለከተው የመንግሥት መሥሪያ ቤት በማግኘት የመጨረሻ ቅርጻቸውን የያዙ የከበሩ ማዕድናትን በጅምላ ገዝቶ በችርቻሮ በሀገር ውስጥ የመሸጥ መብት ይሰጣል፡፡

11. የከበሩ ማዕድናት ላኪነት የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት

የከበሩ ማዕድናት ላኪነት የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ተገቢውን ፈቃድ ከሚመለከተው የመንግሥት መሥሪያ ቤት በማግኘት የሚከተሉትን የከበሩ ማዕድናትን የመግዛት፣ የመያዝ፣ የማጓጓዝና በባንኩ መመሪያ መሠረት ወደ ውጭ አገር የመላክ መብት ይሰጣል፡-

ሀ/ የመጨረሻ ቅርጽ የያዙ ወርቅና ብር፤

ለ/ በጥሬ፣ በከፊል ፕሮሰስ የሆኑ ወይም ሙሉ በሙሉ ፕሮሰስድ ሆነው የመጨረሻ ቅርጽ የያዙ ከወርቅና ብር ወጪ ያሉ ሌሎች የከበሩ ማዕድናት፡፡

12.ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ለማግኘት ብቁ ስለመሆን

1. ማንኛውም በንግድ ሕግ መሠረት የንግድ ሥራ ማካሄድ የሚችል ሰው ወይም አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የተቋቋመ የኅብረት ሥራ ማኅበር በዚህ አዋጅና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተገለጹትን ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ተፈላጊ ሁኔታዎች የሚያሟላ ከሆነ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 የተመለከተው ማንኛውንም ፈቃድ ወይም በአዋጁ አንቀጽ 6 የተመለከቱትን የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ማግኘት ይችላል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም፦
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተውን የፈቃድ ዓይነትና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ለውጭ ባለሀብት አይሰጥም፤
 - ለ/ በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃዱ የተሰረዘበት ሰው ፈቃዱ ከተሰረዘበት ቀን ጀምሮ ለሁለት ዓመታት ሌላ ፈቃድ ማግኘት አይችልም፤
 - ሐ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 መሠረት የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የተሰጠው ሰው አግባብ ካለው መንግሥት መሥሪያ ቤት ተገቢ ሁኔታ በማሟላት ፈቃድ መውሰድ ይችላል።

13.ለፈቃድ ማመልከቻ

ለፈቃድ የሚቀርብ ማመልከቻ በጽሁፍ ሆኖ የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል።

1. ማመልከቻው ለከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነት ሲሆን፦

ሀ/ የአመልካቹ ስም፣ አድራሻና ዜግነት፣

ለ/ ሊሰማራበት የፈለገውን የማዕድን ዓይነት፣

ሐ/ የከበሩ ማዕድናትን ዓይነት ለመለየት ያለው ልምድ ወይም ብቃት፣

መ/ የከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነቱን ሊያከናውንበት ያቀደውን ሥፍራ ወይም ክልል፣

ሠ/ የንግድ እቅዱን።

2. ማመልከቻው ለከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ፈቃድ ሲሆን፦

ሀ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ በ /ሀ/ እና በ /ለ/ የተመለከቱትን፤

ለ/ ከከበሩ ማዕድናት ጌጣጌጦችን ለማምረት ያለው የገንዘብና የቴክኒክ ዝግጅት፣

ሐ/ አላስፈላጊ ተረፈ ምርቶችን ማስወገድን ጨምሮ ያለው የንግድ እቅድ።

3. ማመልከቻው የከበሩ ማዕድናትን ማጣራት ሲሆን፦

ሀ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ በ/ሀ/ እና በ/ለ/ የተመለከቱትን፤

ለ/ የማጣሪያ ተቋሙን ለማቋቋም ያለው የገንዘብና የቴክኒክ ዝግጁነት፤

ሐ/ አላስፈላጊ ተረፈ ምርቶችን ማስወገድን ጨምሮ ያለው የንግድ እቅድ።

14. ስለብቃት ማረጋገጫ ማመልከቻ

ለብቃት ማረጋገጫ የሚቀርብ ማመልከቻ በጽሁፍ ሆኖ የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል።

1. ማመልከቻው ለከበሩ ማዕድናት ንግድ ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ሲሆን፦

ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ /1/ (ሀ) እና (ለ) የተመለከቱትን፤

ለ/ የእርሱን ወይም የእርሱ ተቀጣሪዎች የከበሩ ማዕድናት ስለመለየት ያላቸው ልምድ ወይም ብቃት፤

ሐ/ የሚሸጣቸውን የከበሩ ማዕድናት ውጤቶች ያላቸውን ጥራትና መጠን ለተጠቃሚዎች ወይም ለደንበኞች የሚያሳውቅበትን ሁኔታ፤

መ/ የከበሩ ማዕድናትን ንግድ ሊያከናውን ያሰበበት ቦታና ያለውን ዝግጁነት፤

ሠ/ የንግድ እቅዱን።

2. ማመልከቻው የከበሩ ማዕድናት ላኪነት ፈቃድ ሲሆን፦

ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ /1/ /ሀ/ እና /ለ/ የተመለከቱትን፤

ለ/ የእርሱን ወይም የእርሱ ተቀጣሪዎች የከበሩ ማዕድናት ስለመለየት ያላቸው ልምድ ወይም ብቃት፤

ሐ/ ለመላክ ያቀዳቸውንና የከበሩ ማዕድናት የሚያገኝበት ሕጋዊ ምንጭ፤

መ/ የከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ላይ የተሰማራ ከሆነ ያለውን ፈቃድ ቁጥር፤

ሠ/ ማመልከቻውን በአቀረበበት ወቅት የሚታወቅ ክሆነ የሚያቀርብበትን ገበያ ወይም የገባውን የሽያጭ ስምምነት፤

ረ/ የንግድ እቅዱን።

15. ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ስለመስጠት

ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማመልከቻውን ከተቀበለና አመልካቹ ተገቢ ቅድመ ሁኔታዎችን ማሟላቱን ካረጋገጠ በኋላ ተገቢውን ክፍያ በማሰከፈል ለአመልካቹ እንደአግባቡ ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ይሰጠዋል።

16. ስለፈቃድ እና የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ዘመን

ማንኛውም ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለአንድ ዓመት የጸና ይሆናል፡፡

17. ባለፈቃድ እና የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት እድሳት

1. ባለፈቃዱ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የተሰጠው ሰው እንደሁኔታው ፈቃዱን ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬቱን ለማሳደስ አስፈላጊ የሆኑትን ሁኔታዎች ካሟላና የዚህን አዋጅ ወይም ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ለመስረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈጸመ በስተቀር ተገቢውን ክፍያ በመክፈል ለተመሳሳይ ጊዜ የማሳደስ መብት ይኖረዋል፡፡
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የተሰጠው ሰው ፈቃዱን ወይም ሰርተፊኬቱን ማሳደስ የሚችለው በየእንዳንዱ ፈቃድ ዘመን መጨረሻ ላይ ይሆናል፡፡
3. ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የተሰጠው ሰው ለዕድሳት በሚቀርብበት ወቅት የወቅቱን በጀት ዓመት ግብር ስለመክፈሉ ከግብር አሰከፋይ መሥሪያ ቤት ማስረጃ ማቅረብ አለበት፡፡

18. ስለባለፈቃዶች ግዴታ

1. ማንኛውም ባለፈቃድ፦

ሀ/ የገዛቸውን፣ ያስቀመጣቸውን፣ ያጣራቸውን፣ የሸጣቸውን ወይም ወደ ውጭ አገር የላካቸውን የከበሩ ማዕድናት በተመለከተ መዛግብትና ሪከርዶች ይይዛል፤

ለ/ በየዓመቱ የበጀት ዘመኑ በተጠናቀቀ 30 ቀናት ውስጥ ያካሄደውን ግብይት በተመለከተ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሪፖርት ያቀርባል፤

ሐ/ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ባላቸው ሌሎች አካላት የወጡ የአሰራር፣ የደህንነትና የጤንነት ደረጃዎችን ያከበራል፤

መ/ የከበሩ ማዕድናትን በመመሪያ ከተወሰነው በላይ አያከማችም፡፡

2. የከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነት ባለፈቃድ፦

ሀ/ በእያንዳንዱ የበጀት ዓመት በስምምነት የሚወሰነውን ወርቅና ብር ማዕድናት መጠን ለባንኩ ማቅረብ ይኖርበታል፤

ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ /ሀ/ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ሌሎች የከበሩ ማዕድናትን በሀገር ውስጥ ለሌሎች ሕጋዊ ፈቃድ ላላቸው ይሸጣል፤

ሐ/ የከበሩ ማዕድናትን ለማንጠር ወይም የሰሚዘሪ ወይም ላፒዳሪ ስራ ለማከናወን ወይም ወደ ውጭ ሀገር ለመላክ አይችሉም፤

መ/ የሚያዘዋውራቸው የከበሩ ማዕድናትን ሕጋዊ ምንጭና አካባቢያቸውን ማሳወቅ ይኖርበታል።

3. የከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ባለፈቃድ፦

ሀ/ ለሥራ የሚያስፈልገውን ጥሬ ወርቅና ብር ከባንኩ በስተቀር ከሌላ መግዛት አይችሉም፤

ለ/ ከባንኩ የገዛውን ወርቅና ብር በጥሬ መልኩ ለማንኛውም ሰው ማስተላለፍ አይችሉም፤

ሐ/ የእደጥበቡ ሥራ ከወርቅና ብር ውጭ ባሉ ሌሎች የከበሩ ማዕድናት ላይ ከሆነ የጥሬ የከበሩ ማዕድናት ምንጩ ሕጋዊ መሆኑን ማረጋገጥ፤

መ/ በእያንዳንዱ ከከበሩ ማዕድናት በሚያመርታቸው ውጤቶች ላይ ሊለዩ የሚችል የራሱ የሆነ ምልክት ማድረግ፤

ሠ/ ማንኛውም ተጠቃሚ ወይም ደንበኛ የእደጥበብ ምርቱን በሚገዛበት ወቅት ምልክቱን መለየቱን፣ ጥራቱንና ብዛቱን እንዲያውቅ ማድረግ፤ ለዚህም ማረጋገጫ መስጠት፤

ረ/ የከበሩ ማዕድናትን አያጣራም፤

ሰ/ በመመሪያ ከተወሰነው በላይ የወርቅና ብር ክምችት ሲኖረው ለባንኩ መሸጥ።

4. የከበሩ ማዕድናት ማጣራት ባለፈቃድ፦

ሀ/ የሰሚዘሪ ሥራ ማከናወን፤

ለ/ የከበሩ ማዕድናትን በጅምላም ሆነ በችርቻሮ መሸጥ፤

ሐ/ የተሳሳተ መረጃ ማስተላለፍ አይችሉም።

19. ስለፈቃድ ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ግዴታዎች

1. ማንኛውም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ባለቤት የሆነ ሰው የከበሩ ማዕድናትን ማከማቸት አይችልም።

2. የከበሩ ማዕድናት ንግድ ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የተሰጠው ሰው፦

ሀ/ ከከበሩ ማዕድናት የእደጥበብ አምራቾች ለችርቻሮ የሚረከባቸው ምርቶች ተገቢውን ምልክት እንዳላቸው ማረጋገጥ አለበት፤

ለ/ ከከበሩ ማዕድናት የእደጥበብ አምራቾች ለችርቻሮ ንግድ የሚረከባቸውን ምርቶች ይዘታቸውን መቀየር ወይም ከሌላ ማዕድናት ጋር መቀላቀል አይችሉም፤

ሐ/ ተጠቃሚ ወይም ደንበኛው ከእሱ የሚገዛውን ምርት ጥራትና መጠን ማወቁን ማረጋገጥ ለዚህም ማረጋገጫ ማስጠት፤

መ/ ጥሬ የከበሩ ማዕድናትን በማዘዋወር፤ በስሚዘሪ ወይም በላፒዳሪ ሥራዎች አይሳተፍም።

3. የከበሩ ማዕድናት ላኪነት የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት የተሰጠው ሰው፦

ሀ/ ወደ ውጭ የሚልከው ጥሬ የከበሩ ማዕድናት ከሆነ ያገኘበትን ሕጋዊ ምንጭ ማሳየት አለበት፤

ለ/ ወደ ውጭ የሚልከው ያለቀ ወይም በከፊል ያለቀ የከበሩ ማዕድናት ከሆነ ሕጋዊ ምንጩን ከማሳየት በተጨማሪ የከበረውን ማዕድናት ፕሮሰስ ያደረገውን ስምና ፈቃድ ቁጥሩን ማቅረብ አለበት፤

ሐ/ ወደ ውጭ ሊልክ ያሰበውን የከበሩ ማዕድናት ጥራትና መጠን የሚያመለክት የላብራቶሪ ውጤት ማቅረብ አለበት፤

መ/ የከበሩ ማዕድናት ወደ ውጭ ሲልክ ተገቢውን የባንክ ሕግ ደንብና መመሪያዎችን ማክበር አለበት፤

ሠ/ በስሚዘሪና በላፒዳሪ ሥራዎች አይሳተፍም፤

ረ/ ወደ ውጭ የሚልኩት ወርቅና ብር ሲሆን በጌጥ መልክ የተሰሩ የመጨረሻ ቅርጻቸውን የያዙ መሆን ይኖርበታል።

20.ፈቃድ ስለማስተላለፍ

1. ፈቃድ ሰጭውን ባለሥልጣን አስቀድሞ በማሳወቅ የከበሩ ማዕድናት እደጥበብ እና ማጣራት፤ የንግድ ድርጅት ሊተላለፍ ወይም ሊወረስ ይችላል።

2. የከበሩ ማዕድናት አዘዋዋሪነት ፈቃድ ሊተላለፍ ወይም ሊወረስ አይችልም።

3. የከበሩ ማዕድናት ንግድ እና ላኪነት ድርጅት ዝውውር በተመለከተ የንግድ ምዝገባና ፈቃድ አዋጅ ተፈጻሚ ይሆናል።

21.ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ስለመሰረዝ

1. ማንኛውም ባለፈቃድ፦

ሀ/ ፈቃዱን ያገኘው የሀሰት መረጃዎችን በማቅረብ ከሆነ፤

ለ/ በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ፈቃዱን ሳያሳድስ ከቀረ፤

ሐ/ በዚህ አዋጅና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች እንዲሁም አግባብነት ባላቸው የንግድና የግብር ሕጎች መሠረት መያዝ የሚገባውን መዛግብትና ሪከርዶች ካልያዘ፤

መ/ በፈቃዱ ላይ ባልተመለከቱ የከበሩ ማዕድናት ግብይት ሥራዎች ላይ ተሰማርቶ ከተገኘ፤

ሠ/ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን ወይም የፈቃድ ግዴታዎችን ከጣሰ፤ ፈቃዱ ይሰረዝበታል፡፡

2. ፈቃድ ስለመሰረዝ በዚህ አንቀጽ ከላይ የተመለከቱት ሁኔታዎች በተመሳሳይ መልኩ የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬትን የሚያሰርዙ ሁኔታዎች ናቸው፡፡

22.ፈቃድ እና የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬትን ይዞ ስለመገኘትና ስለማሳየት

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ የተሰጠው ማንኛውም ሰው ሥራውን በሚያከናውንበት በማናቸውም ጊዜ እንደአግባቡ ፈቃዱን ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬቱን ይዞ መገኘት አለበት፡፡

2. በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ወይም በኢትዮጵያ የገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን የሚሰየም ተቆጣጣሪ በማናቸውም ጊዜ ባለፈቃዱ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለውን እንደሁኔታው ፈቃዱን ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬቱን እንዲያሳይ መጠየቅ ይችላል፡፡

23.ስለፈቃድ ክፍያ

በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ለመስጠትና ለማደስ የሚጠየቀው ክፍያ በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ መሠረት ይወሰናል፡፡

ክፍል ሦስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

24.የከበሩ ማዕድናትን ናሙናዎች በጊዜያዊነት ወደ ውጭ አገር ስለመላክ

1. የከበሩ ማዕድናት ዕደጥበብ ባለፈቃድ ያለው የወርቅና የብር ማዕድናትን ፕሮሰስ በማድረግ በክፍል ወይም በሙሉ የመጨረሻ ቅርጻቸውን ለማስያዝ ወይም

ያመረታቸውን ጌጣጌጦች ለማስተዋወቅ አላማ በባንኩ መመሪያ መሠረት በጊዜያዊነት ወደ ውጭ አገር መላክ ይችላል፡፡

2. የክበሩ ማዕድናት ላኪነት ብቃት ማረጋገጫ ስርተፈኬት ያለው የወርቅና የብር ናሙናዎችን ለማስተዋወቅ አላማ በባንኩ መመሪያ መሠረት በጊዜያዊነት ወደውጭ መላክ ይችላል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ የተመለከተው ቢኖርም የክበሩ እደጥበባት ባለፈቃድ ወይም የክበሩ ማዕድናት ላኪነት የብቃት ማረጋገጫ ስርተፈኬት ያለው ከወርቅና ብር ውጭ ያሉትን ሌሎች የክበሩ ማዕድናትን ለማስተዋወቅ ወይም በክፍል ወይም በሙሉ ፕሮሰስ በማድረግ ቅርጽ ለማስያዝ ዓላማ ወደ ውጭ መላክ የፈለገ ከሆነ በሚከተለው ሥነ ሥርዓት መሠረት ይፈጸማል፡-

ሀ/ አመልካቹ የዓለም አቀፍ ዋጋ ላላቸው የዋጋቸውን እጥፍ ከሌላቸው ደግሞ ባንኩ በሚተምነው መሠረት የባንክ ዋስትና ያስይዛል፤

ለ/ ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት የክበሩ ማዕድናት ናሙናዎች ወደ ውጭ አገር ሲላኩና ወደ ሀገር ውስጥ ሲመለሱ ዓይነታቸውን፣ ጥራታቸውንና መጠናቸውን ያረጋግጣል፤

ሐ/ ባለፈቃዱ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ያለው ወደ ውጭ አገር የላካቸውን የክበሩ ማዕድናት ናሙናዎች በዘጠና ቀናት ውስጥ ካልመለሰ ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በባንክ የተያዘውን ዋስትና መውሰድ አለበት፤

መ/ ሚኒስቴሩ በምርመራ ወቅት የተመለሱት የክበሩ ማዕድናት ናሙናዎች ቀደም ሲል ከተላኩት ጋር አንድ ዓይነት አለመሆናቸውን ካረጋገጠ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ /ሐ/ ድንጋጌ ተፈጻሚ ይሆናል።

25. የፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሥልጣንና ተግባር

1. ፍቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጡ ደንብና መመሪያዎች መሠረት እንደአግባቡ ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ይሰጣል፤ ይሰርዛል፤ በአግባቡ መከናወናቸውን ይቆጣጠራል።

2. ሚኒስቴሩ፡-

ሀ/ የስሚዘሪ፣ የላፒዳሪና የማጣራት ሥራዎች የሚከናወኑበትን የአሠራር ደረጃ ያወጣል፤ ያስፈጽማል፤

ለ/ ከሀገር በሚወጡና በሚገቡ የከበሩ ማዕድናት ላይ የላቦራቶሪና የቁጥጥር ፍተሻ ያደርጋል።

3. ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ የተሰጠውን ሥልጣንና ተግባር አግባብነት ላላቸው የፌዴራልና የክልል አካላት በውክልና መስጠት ይችላል።

26. የባንኩ ኃላፊነት

ባንኩ ለከበሩ ማዕድናት እደጥበብ ባለፈቃዶች የሚያስፈልጋቸውን የወርቅና ብር መጠን በየጊዜው በሽያጭ የሚያቀርብበት ሁኔታ በባንኩ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 591/2000 እና በዚሁ መሠረት ባንኩ ባወጣው የወርቅ ንግድ መመሪያ መሠረት ይሆናል።

27. የተከለከሉ ተግባራት

ከዚህ በታች የተመለከቱትን ተግባራት መፈፀም የተከለከለ ነው፡-

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠው የጸና ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ሳይኖረው የከበሩ ማዕድናት ግብይት ማከናወን፤
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ያለው በፈቃዱ ያልተመለከቱ ሥራዎችን ማከናወን፤
3. ማንኛውም የአዘዋዋሪነት ባለፈቃድ ወርቅና ብርን ከባንኩ ውጪ ለሌላ ማስተላለፍ፤ የተሳሳተ ጥራት ያለው ወርቅና ብር ለባንኩ መሸጥ ወይም በማናቸውም ሁኔታ ለባንኩ ወርቅና ብርን በተያያዘ የማታለል ተግባር መፈፀም፤
4. ማንኛውም የከበሩ ማዕድናት ንግድ ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለው አግባብ ባለው የእደጥበብ ባለፈቃድ ያልተመረተን ምርት ጥራቱን ወይም መጠኑን በሚያበላሽ መልኩ መቀያየር ወይም የሚያከናውነው ሽያጭ ተጠቃሚ ወይም ደንበኛ ሊገባው ወይም ሊያውቀው የማይችለው ሁኔታ ማከናወንና የጽሁፍ ማረጋገጫ መግለጫ አለመስጠት፤
5. ማንኛውም የእደጥበብ ባለፈቃድ ከባንኩ ውጪ ከሌላ ጥሬ ወርቅና ብርን መግዛት ከከባንኩ የገዛቸውን ወርቅና ብር በጥሬ መልኩ ለሌላ ማስተላለፍ፤
6. ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለው የከበሩ ማዕድናትን በመመሪያ ከሚወሰነው በላይ ማከማቸት፤

7. የክብሩ ማዕድናት ላኪነት ብቃት ማረጋገጫ ያለው ወይም የእደጥበብ ባለፈቃድ ለማስተዋወቅ ተግባር በጊዜያዊነት ከሀገር ያወጣቸው የክብሩ ማዕድናት በዚህ አዋጅ ድንጋጌ ከተመለከተው ውጪ ሳይመልሱ መቅረት፤
8. ማንኛውም የእደጥበብ ባለፈቃድ በሚያመርታቸው ጌጣጌጦች ላይ በዚህ አዋጅ በተመለከተው መሠረት ተገቢውን ምልክት አለማድረግ ወይም የሚሸጣቸውን ምርቶች ደንበኞች ጥራቱንና መጠኑን ሊረዱ በማይችሉበት ሁኔታ ማድረግና ተገቢውን የፅሁፍ ማረጋገጫ አለመስጠት፤
9. የላቦራቶሪ ምርመራ ያልተደረገበትና ውጤቱ የማይታወቅ እና ደረጃውን ያልጠበቀ የክብሩ ማእድናት ወደ ውጭ መላክ፤
10. በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረትና በኢንዱስትሪው የሚፈለገውን ተገቢውን የቴክኒክ ዝግጅት ሳያደርጉ የእደጥበብ ሥራን ማከናወን፤
11. በሚኒስቴሩ ወይም በሚመለከታቸው የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ስለደህንነትና ስለአካባቢ ጥበቃ የወጡትን የአሰራር ደረጃዎችን መጣስ፤
12. ማንኛውም የክብሩ ማዕድናት የማጣራት ፈቃድ ያለው የተሳሳተ የማጣራት ውጤት ማስተላለፍ ወይም የማጣራት ሥራውን ከተገቢው ደረጃ በታች ማከናወን።

28. ቅጣቶች

1. ማንኛውም ሰው ተገቢ ፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ሳይኖረው የክብሩ ማዕድናት ግብይት ሥራ ላይ ከተሰማራ በእጁ የሚገኘው የክብሩ ማዕድናትና ተያያዥ መሣሪያዎች ወይም ማሽኖች የሚወረሱበት ሆኖ አግባብነት ባለው በሌላ ሕግ በበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር በ10,000 ብር ገንዘብ ቅጣትና አምስት ዓመት እሥራት ይቀጣል።
2. ሀ/ ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለው በፈቃዱ ወይም በፈቃድ ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ከተመለከተው ተግባር ውጭ ከተሰማራ፤
ለ/ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው የመንግሥት አካል የተደነገጉትን የደህንነትና የአካባቢ ጥበቃ ደረጃዎችን ከጣሰ፤
ሐ/ የክብሩ ማዕድናት ላኪነት ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለው ወይም የክብሩ ማዕድናት እደጥበብ ባለፈቃድ ለማስተዋወቅ ተግባር በጊዜያዊነት

ወደ ውጭ የላካቸውን የከበሩ ማዕድናት በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ሁኔታ ውጭ ካልመለሰ፤

መ/ ማንኛውም የእደ-ጥበብ ባለፈቃድ ከግለሰብ የሚሰበሰባቸውን የወርቅና ብር መጠን በዚህ አዋጅ በተመለከተው መሠረት ሪፖርት አለማድረግ፤

ሠ/ ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለው በመመሪያ ከተመለከተው በላይ የከበሩ ማዕድናትን ካከማቸ፤

አግባብነት ባለው ሌላ ሕግ ከፍ ባለ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር በብር 30,000 እና ሰባት ዓመት እሥራት ይቀጣል።

3. ሀ/ ማንኛውም የአዘዋዋሪነት ባለፈቃድ ወርቅና ብርን ከባንኩ ውጭ ለሌላ ማስተላለፍ፣ የተሳሳተ ጥራት ያለው ወርቅና ብር ለባንኩ መሸጥ ወይም በማናቸውም ሁኔታ ለባንኩ ወርቅና ብርን ከመሸጥ ጋር በተያያዘ የማታለል ተግባር የፈጸመ፤

ለ/ ማንኛውም የእደ-ጥበብ ባለፈቃድ ከባንኩ ውጭ ከሌላ ወርቅና ብርን መግዛት ወይም ከባንኩ የገዛቸውን ወርቅና ብር በጥሬ መልኩ ለሌላ ያስተላለፈ፤

አግባብ ባለው ሕግ በከፍተኛ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ንብረቱ የሚወረስና ድርጅቱ የሚዘጋ ሆኖ በብር 100,000 እና አሥራ አምስት ዓመት እሥራት ይቀጣል።

4. ሀ/ ማንኛውም የከበሩ ማዕድናት ንግድ ብቃት ማረጋገጫ ሰርተፊኬት ያለው አግባብ ባለው የእደጥበብ ባለፈቃድ ያልተመረተ ምርት መሸጥ፣ በእደጥበብ ባለፈቃድ የተመረተን ምርት ጥራቱን ወይም መጠኑን በሚያበላሽ መልኩ መቀያየር፣ ወይም የሚያከናውነው ሽያጭ ተጠቃሚ ወይም ደንበኛ ሊገባው ወይም ሊያውቀው የማይችለው ሁኔታ ማከናወንና የጽሁፍ ማረጋገጫ አለመስጠት፤

ለ/ ማንኛውም የእደጥበብ ባለፈቃድ በሚያመርታቸው ጌጣጌጦች ላይ በዚህ አዋጅ በተመለከተው መሠረት ተገቢውን ምልክት አለማድረግ ወይም የሚሸጣቸውን ምርቶች ደንበኞች ጥራቱንና መጠኑን ሊረዱ በማይችሉበት ሁኔታ ማድረግና ተገቢውን የጽሁፍ ማረጋገጫ አለመስጠት፤

ሐ/ የላቦራቶሪ ምርመራ ያልተደረገበትና ውጤቱ የማይታወቅ እና ደረጃውን ያልጠበቀ የክበሩ ማዕድናት ወደ ውጭ መላክ፤

መ/ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረትና በኢንዱስትሪው የሚፈለገውን ተገቢውን የቴክኒክ ዝግጅት ሳያደርጉ የእደጥበብ ሥራን ማከናወን፤

ሠ/ ማንኛውም የክበሩ ማዕድናት የማጣራት ፈቃድ ያለው የተሳሳተ የማጣፈራት ውጤት ማስተላለፍ ወይም የማጣራት ሥራውን ከተገቢው ደረጃ በታች ማከናወን፤

አግባብ ባለው ሕግ በከፍተኛ ቅጣት የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር በብር 40,000 እና አሥር ዓመት በማይበልጥ እሠራት ይቀጣል፡፡

29. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ክመዋሉ በፊት በመካሄድ ላይ የነበረ ማንኛውም የክበሩ ማዕድናት ገብይት ሥራ ባለበት ሁኔታ መካሄዱ ይቀጥላል፤ ሆኖም ይህ አዋጅ በሥራ ላይ በዋለ በስድስት ወራት ጊዜ ውስጥ የፈቃድ ቅድመ ሁኔታዎች ተሟልተው ከፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን አግባብነት ያለው ፈቃድ ሊወጣለት ይገባል፡፡

30. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የተለመደ አሰራር በዚህ አዋጅ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

31. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

32. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጳጉሜ 4 ቀን 2001 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 678/2002

የማዕድን ሥራዎች አዋጅ²

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት የተፈጥሮ ሀብት ባለቤትነት የመንግሥትና የሕዝብ መሆኑ የተደነገገ በመሆኑና መንግሥትም ይህን ሀብት የመጠበቅ ኃላፊነት የተጣለበት በመሆኑ፤

ማዕድናት የማይታደሱ የተፈጥሮ ሃብቶች በመሆናቸው ጥበቃቸውና ለመላ ኢትዮጵያውያን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ጥቅም መዋላቸው በመንግሥት መረጋገጥ ያለበት ስለሆነ፤

ለአሁኑና ለወደፊቱም ትውልድ ጥቅም አካባቢን መጠበቅና ከሥነምህዳር ጋር የሚጣጣም ዘላቂነት ያለው የማዕድን ልማትን ማረጋገጥ የመንግሥት ኃላፊነት በመሆኑ፤

እነዚህን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ የማዕድን ሥራዎችን በተመለከተ አዲስ ሕግ ማውጣት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የማዕድን ሥራዎች አዋጅ ቁጥር 678/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ³

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “መመሳጠር የሌለበት ግብይት” ማለት የሚሸጠውን የማዕድን ሃብት ጥራትና መጠን ብቻ ግምት ውስጥ በማስገባት ምንም ሽርክና ወይም የተለየ ግንኙነት በሌላቸው ሰዎች መካከል በግልጽ ገበያ ላይ በነፃ ድርድር የዚህ አይነት ሃብት በተመሳሳይ በሚሸጥበት ሁኔታ ላይ ተመስርቶ የሚኖረው የገበያ ዋጋ ነው፤
2. ‘ባህላዊ የማዕድን ማምረት ስራ’ ማለት አብዛኛው ተግባር በእጅ የሚከናወን እና ተቀጣሪ ስራተኛ የማይሳተፍበት የግለሰቦች ወይም በጥቃቅንና አነስተኛ ኢንተርፕራይዞች የሚከናወን የማዕድን ማምረት ስራ ነው፤”

² የዚህ አዋጅ አንቀጽ 32 እና 33 በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2(9) መሰረት አዲስ የገቡ ሲሆን ነባራቹ አንቀጾች ከ32 እስከ 83 የነበሩት እንደቅደም ተከተላቸው ከአንቀጽ 34 እስከ 85 ሆነው ተሸጋሽገዋል፡፡

³ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2፣ 19 እና 20 በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2 (1)፣ (2) እና (3) የተሻሻሉ ሲሆን ከአንቀጽ 41 እስከ 44 ያሉት ድንጋጌዎች በዚሁ በአዋጅ አንቀጽ 2(4) መሰረት አዲስ የገቡ ናቸው፡፡

3. “የኮንስትራክሽን ማዕድን” ማለት ማናቸውም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለኮንስትራክሽን በግብዓትነት የሚያገለግንል አንድ ዕብነብረድ፣ ግራናይት፣ ላይምስቶን ባዛልት፣ አሸዋ፣ ጠጠር፣ ኢግኒምብራትና የሸክላ አፈር የመሳሉ ማዕድን ሲሆን፣ ሚኒስቴሩ በመመሪያ የኮንስትራክሽን ማዕድን ብሎ የሚሰይመውን ብረት ነክ ያልሆነ ሌላ ማዕድንን ይጨምራል፤
4. “አላቂ ዕቃዎች” ማለት ለማዕድን ሥራ የሚያስፈልጉና በማዕድን ሥራው ወቅት በጥቅም ላይ ውለው የሚተኩ ኬሚካሎችን ጨምሮ ሚኒስቴሩ በመመሪያ አላቂ ዕቃዎች ብሎ የሚሰይማቸው ናቸው፤
5. “ቀን” ማለት በቀን መቁጠሪያ ላይ የሰፈረ ማንኛውም ቀን ሲሆን፣ በዚህ አዋጅ፣ በደንብ ወይም በመመሪያ የተመለከተ ተግባርን ለማከናወን የተወሰኑ ቀናት ተቆርጠው ከሆነ ቀናቱ የሚወሰኑት የመጀመሪያውን ቀን በመቀነስ እና እሁድና ቅዳሜ ወይም በሕዝብ በአሳት ላይ እስካልዋለ ድረስ የመጨረሻውን ቀን በመጨመር ይሆናል፤
6. “መመሪያ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጣ መመሪያ ነው፤
7. “የአገር ውስጥ ባለሀብት” ማለት የኢንቨስትመንት ካፒታል በሥራ ላይ ያዋለ ኢትዮጵያዊ ወይም መደበኛ መኖሪያው ኢትዮጵያ ውስጥ የሆነ የውጭ አገር ዜጋ ሲሆን፣ መንግስትና የመንግስትንና የልማት ድርጅትን እንዲሁም እንደ አገር ውስጥ ባለሀብት መቆጠር የፈለገ በትውልድ ኢትዮጵያዊ የሆነ የውጭ አገር ዜጋን ይጨምራል፤
8. “ምርመራ” ማለት ሆን ብሎ ማዕድን ለማግኘት በማናቸውም የገፀምድር ወይም ከርሰ ምድር፣ በውሃ አካላት እንዲሁም ቀደም ሲል ተቆፍሮ በወጣና በቀረ የተቆለለ ማዕድን አዘል አፈር ወይም አለት ውስጥ በአካባቢ ላይ ለውጥ በሚያስከትል መልኩ በፎቶግራፍና ምስሎች፣ በጂኦሎጂ፣ በጂኦፊዚክስ በጂኦኬሚስትሪ፣ በተለያዩ ቁፋሮና በመሳሰሉት ዘዴዎች አማካኝነት የማዕድኑን መኖር፣ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታውን እና መጠኑን ለማወቅና እና ለማጣራት የሚደረግ ሥራ ነው፤
9. “የውጭ ባለሀብት” ማለት የውጭ ካፒታል ወደ ኢትዮጵያ በማስገባት ኢንቨስት ያደረገ የውጭ ዜጋ ወይም በውጭ ዜጎች ባለቤትነት የተያዙ ድርጅት ሲሆን እንደ ውጭ ባለሀብት መቆጠር የፈለገ መደበኛ ነዋሪነቱ በውጭ አገር የሆነ ኢትዮጵያዊን ይጨምራል፤

10. “መንግሥት” ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ሪፐብሊክ መንግሥት ማለት ሲሆን እንደአግባቡ ክልሎችንም ይጨምራል፤
11. “የኢንዱስትሪ ማዕድን” ማለት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ለኢንዱስትሪ በግብዓትነት የሚያገለግል እንደ ካላሲን፣ ቤንቶናይት፣ ኳርትዝ፣ የድንጋይ ከሰል፣ ላይምስቶን፣ ጂኖሰም፣ ፑሚስ፣ የሸክላ አፈርና ግራፋይት የመሰለ ማንኛውም ማዕድን ሲሆን፣ ብረት ነክና የከበሩና በከፊል የከበሩ ማዕድናትን ሳይጨምር ሚኒስቴሩ በመመሪያ ብሎ የሚሰይመውን ማንኛውንም ሌላ ማዕድን ይጨምራል፤
12. “ከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ” ማለት የከበሩ ወይም በከፊል የከበሩ ድንጋዮችን የማምረት ሥራን በሚመለከት ካልሆነ በቀር ከማዕድኑ ሥፍራ በዓመት የሚነሳው ማዕድን አዘል አፈርና ድንጋይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (35) ከተመለከተው መጠን በላይ የሆነ ማዕድናትን የማምረት ሥራ ነው፤
13. “ፈቃድ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ የማዕድን ቅኝት፣ ምርመራ፣ ይዞ ሞቆየት ወይም ማምረት ፈቃድ ነው፤
14. “የፈቃድ ክልል” ማለት ማንኛውም ፈቃድ የተሰጠበት ሥፍራ ነው፤
15. “ባለፈቃድ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ የቅኝት ፈቃድ፣ የምርመራ ፈቃድ፣ ይዞ የመቆየት ፈቃድ ወይም የማምረት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ወይም ተተኪው ነው፤
16. “ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን” ማለት እንደ አግባቡ የማዕድንና ኢነርጂ ሚኒስቴር ወይም ማዕድን ዘርፍን በሚመለከት ኃላፊነት የተሰጠው የክልል አካል ነው፤
17. “ብረት ነክ ማዕድን” ማለት እንደ ብረት፣ መዳብ፣ ነሐስ፣ እርሳስ፣ ክሮማይት፣ ኒኬል፣ ታንታለም ማንጋኒስ የመሰለ ማዕድን ሲሆን፣ የከበሩና በከፊል የከበሩ ማዕድናትን ሳይጨምር ሚኒስቴሩ በመመሪያ ብረት ነክ ማዕድን ብሎ የሚሰይመውን ማንኛውንም ሌላ ማዕድን ይጨምራል፤
18. “ማዕድን ማምረት” ማለት በማንኛውም አይነት ዘዴ በሚከናወን ሥራ ማዕድንን በገጸ ምድር፣ በክርስ ምድር ወይም በውሃ አካላት ከሚገኝ የማዕድን ክምችት ወይም ተራፊ የማዕድን ክምችት ውስጥ ለማውጣት የሚደረግ ሥራ ሲሆን ከዚህ ጋር የተያያዘ ማከማቸትን፣ ማዘጋጀትን፣ ፕሮሰስ ማድረግን (ማቅለጥንና ማጣራትን ሳይጨምር)፣ ማጓጓዝንና መሸጥን ይጨምራል፤

19. “ማዕድን” ማለት ማናቸውም ዋጋ ያለው በጠጣር፣ በፈሳሽ ወይም በጋዝ መልክ በተፈጥሮ በመሬት ላይ ወይም ውስጥ፣ በውሃ ውስጥ ወይም ስር የሚገኝ በጂኦሎጂ ሂደት ወይም ሁኔታዎች የተፈጠረ ሲሆን ቀደም ሲል ተቆፍሮ በወጣና ተራፊ የተቆሰለ ማዕድን አዘል አፈር ወይም በቀሪ የማዕድን ክምችት ውስጥ የሚገኝ ማዕድንን ይጨምራል፤ ሆኖም የሚከተሉትን አይጨምርም፡-

ሀ) ለመታጠቢያ፣ ለመዝናኛ፣ ለሕክምና ከሚውል የጂኦተርሚል ውሃ እና ከውስጡ ማዕድን ለማውጣት ከሚውል እንደ ብራይን ውሃ በስተቀር ሌላውን ውሃ፤

ለ) አግባብ ባለው የነዳጅ ሕግ ትርጓሜ የሚካተቱ የተፈጥሮ ዘይትና ጋዝን፤

ሐ) ለም አፈርን (ላይኛው አፈር) እና ነዳጅ አዘል አለትን (ነዳጅ አዘል ሼል)፤

20. ‘የማምረት ፈቃድ’ ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ የከፍተኛ ደረጃ፣ የአነስተኛ ደረጃ፣ ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ወይም የባህላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ነው፤

21. “የማዕድን ሥራ” ማለት ከማዕድን ቅኝት፣ ምርመራ፣ ይዞ መቆየት ወይም ማምረት ጋር የተያያዘ ተግባር ነው፤

22. “የማዕድን መብት” ማለት ከቅኝት፣ ከምርመራ፣ ይዞ ከመቆየትና ከማምረት ፈቃድ ጋር የተያያዘ መብት ነው፤

23. “ሚኒስቴር” ማለት የማዕድንና ኢነርጂ ሚኒስቴር ወይም ተተኪው ነው፤

24. “የከበረ ማዕድን” ማለት እንደ ኘላቲየም፣ ወርቅና ብር የመሰለ የከበረ ብረት ነክ ማዕድን ወይም እንደ አልማዝ፣ ሩቢ፣ ኢመራልድና ሳፋየር ያለ የከበረ ድንጋይ ሲሆን፣ ሚኒስቴሩ በመመሪያ የከበረ ማዕድን ብሎ የሚሰይመውን ማናቸውንም ሌላ ማዕድን ይጨምራል፤

25. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

26. “ፕሮሰስ ማድረግ” ማለት ማዕድንን በተለያዩ ዘዴ ማውጣት፣ መቆፈር የማጥለል፣ ማድረቅ፣ በዓይነት መፍጨት፣ ማበጠር፣ ማጠብ፣ ማድቀቅ ወይም ወደጋዝ መለወጥ ነው፤

27. “ቅኝት” ማለት ማናቸውንም ማዕድን ለማግኘት የሚካሄድ አጠቃላይ የሆነ የማዕድን ፍለጋ ሥራ ነው፤

28. “መዝገብ” ማለት በዚህ አዋጅ የተመለከተው የማዕድን መብቶች የተመዘገቡበት መዝገብ ወይም የኤሌክትሮኒክስ የማዕድን ካዳስተር ነው፤

29. “ደንብ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጣ ደንብ ነው፤
30. “ተራፊ ክምችት” ማለት የማዕድን ፈቃድ ሲቋረጥ፣ ሲሰረዝ ወይም ዘመኑ ሲያበቃ የነበረ ማናቸውም ተራፊ ማዕድን አዘል ቁልል ነው፤
31. “ተራፊ ማዕድን አዘል ቁልል” ማለት ከማዕድን ሥራ የተገኘ ወይም በማዕድን ሥራዉ ምክንያት የወጣና በማዕድን ባለፈቃዱ እንደገና ጥቅም ላይ ለማዋል ታስቦ ተቆልሎ፣ ተቀምጦ ወይም ተጠራቅሞ የነበረ ወይም የተተወ ማንኛዉም ፍራሽ፣ ውዳቂ፣ አሰር፣ ዝቃጭ፣ ብጣሪ፣ ቆሻሻ አዘል ድፍርስ፣ ውዳቂ ድንጋይ፣ ከብረት ማቅለጫ ፋብሪካ ቆሻሻ፣ አመድ ወይም ማንኛዉም ተረፈ ምርት ነዉ፤
32. “ሮያሊቲ” ማለት የማዕድን ሀብት ባለቤት ለሆነው መንግሥትና ሕዝብ ባለፈቃድ ከማዕድን ማመረቻ ቦታ ላይ ከሚያመርተው የማዕድን /ናት/ ምርት በየጊዜው በመቶኛ እየተሰላላ የማምረቻና ሪስክ ወጪን ሳይጨምር የሚከፍለዉ ክፍያ ነው፤
33. “የሻያጭ ዋጋ” ማለት ከኢትዮጵያ ወደዉጭ ሀገር በሚላክበት ኬላ (ፎብ) ወይም ለሀገር ዉስጥ ፍጆታ ሲሆን አቅራቢ የተፈፀመበት ቦታ የማዕድኑ የገበያ ዋጋ የሚከተለው ተቀንሶበት ነው፡-
- ሀ/ ማዕድኑን ከተመረተበት ቦታ ወደ ዉጭ ሀገር እስከሚላክበት ኬላ ወይም ማስረከቢያ ቦታ ድረስ የኢንሹራንስና ከማንጓዝ ጋር የተያያዙ ልዩ ልዩ ወጪዎች ተጨምረው የወጣው የትራንስፖርት ዋጋ፤ እና
- ለ/ የማበልጸጊያ ወጪዎቹ እዚሁ ኢትዮጵያ ውስጥ በማዕድኑ ሥፍራ በመደበኛነት ከሚደረጉ ሂደቶች ጋር የተያያዙ ካልሆነ በቀር ማዕድኑን ለማቅለጥና ለማጣራት የወጡ ወይም ሌሎች የማበልጸጊያ ወጪዎች፤
34. “በከፊል የከበረ ማዕድን” ማለት ለማስዋቢያነት የሚውል ወጥ ወይም በተፈጥሮአዊ አንድነት የተጣመረ እንደ አፓል፣ ሮዶላይት፣ ኦሊቪን፣ ጃዲይትና ላዙራይት የመሰለ ማዕድን ሲሆን፣ የከበሩ ማዕድናትን ሳይጨምር ሚኒስቴሩ በመመሪያ በከፊል የከበረ ማዕድን ብሎ የሚሰይመውን ማንኛውንም ሌላ ማዕድን ይጨምራል፤
35. “አነስተኛ የማዕድን ማምረት ሥራ” ማለት ከማዕድኑ ሥፍራ በአመት የሚመረተው የማዕድን አዘል አፈርና ድንጋይ መጠኑ ከሚከተለዉ የማይበልጥ ማዕድን የማምረት ሥራ ነው፡-
- ሀ/ ወርቅ፣ ፕላቲኒየም፣ ብርና ሌሎች የከበሩና በከፊል የከበሩ ማዕድናትን በሚመለከት፡-

- 1) በደለል ላይ ለሚካሄዱ ሥራዎች 100,000 ሜትር ኩብ፤
- 2) በጽንሰ ማዕድን ክምችቶች ላይ የሚካሄዱ ሥራዎች 75,000 ቶን፤

ለ/ እንደ ብረት፣ እርሳስ፣ መዳብና ኒኬል የመሳሰሉ ሚታል ማዕድናትን በሚመለከት፡

-

- 1) በመሬት ላይ ለሚካሄዱ ሥራዎች 150,000 ቶን፤
- 2) በመሬት ዉስጥ ለሚካሄዱ ሥራዎች 75,000 ቶን፤

ሐ/ እንደ ካላሊን፣ ቤንቶናይት፣ ዲያቶማይት፣ ዶሎማይት ኳርትዝና የድንጋይ ከሰል የመሳሰሉ የኢንዱስትሪ ማዕድናትን በሚመለከት 120,000 ቶን፤

መ/ የኮንስትራክሽን ማዕድናትን በሚመለከት፡-

- 1) አሸዋ፣ ጠጠር፣ ፑሚስ፣ ኢግኒምብራይት፣ የሸክላ አፈርና የመሳሰሉትን በሚመለከት 80,000 ሜትር ኩብ፤
- 2) እብነበረድ፣ ግራናይትና የመሳሰሉትን የዳይሜንሽን ድንጋዮች በሚመለከት 10,000 ሜትር ኩብ፤

ሠ/ የጂኦተርማል ክምችትን በሚመለከት፡-

- 1) ለመታጠቢያ፣ ለመዝናኛና ለሕክምና አገልግሎት የሚጠቀሙትን በሚመለከት 2,000,000 ሜትር ኩብ፤
- 2) ለኢንዱስትሪና ለሌሎች አገልግሎቶች የሚጠቀሙትን በሚመለከት 25 ሚጋዎች ወይም ተመጣጣኝ የሆነ ኃይል ሊሰጥ የሚችል የጂኦተርማል እንፋሎት፤

ረ/ ከድንጋይ ወይም ከብራይን የሚመረቱ የጨው ዓይነቶችን በሚመለከት 14,000 ቶን፤

36. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን፣ የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችንም ይጨምራል፡

37. “ስትራቴጂክ ማዕድን” ማለት ሚኒስቴሩ በመመሪያ ስትራቴጂክ ማዕድን ብሎ የሚሰይመው ማንኛውም ማዕድን ነው፤

38. “ማስተላለፍ” ማለት መሸጥ፣ በእዳ ማስያዝ፣ ማውረስ፣ መዳረግ ወይም በሌላ መንገድ ማስተላለፍ ነው፤

39. “የሥራ ፕሮጀክት” ማለት እንደነገሩ አግባብነት ለምርመራ ወይም ለማምረት ሥራ የሚቀርብ ዝርዝር ስራውን፣ ሥራው የሚከናወንበትን ጊዜ፣ ወጪውን፣ መዋቅሩንና የሰው ኃይል ስብጥሩን የሚያመለክት ዕቅድ ነው።
40. ማንኛውም በወንድ ሦታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።
41. ‘ፈቃድ ተፈጻሚ የሆነበት ቀን’ ማለት የማዕድን ማምረት ፈቃድ ጠያቂው እና ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የማዕድን ማምረት ስምምነት የተፈራረመበት ቀን ሲሆን ለሌሎች የማዕድን ሥራዎች ፈቃድ መሰጠቱን የሚገልጽ ደብዳቤ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የተፈረመበት ቀን ነው።
42. ‘የማዕድን ኢንዱስትሪ ግልጽነት ኢኒሼቲቭ’ ማለት መንግሥት ከማዕድን ማምረት ባለፈቃዶች የሰበሰበውን ገቢ እና የማዕድን አምራች ባለፈቃድ ለመንግስት የክፈለውን ማንኛውንም ክፍያዎች ለሕብረተሰቡ ማሳወቅ እንዲቻል በመንግስት፣ በማዕድን አምራች ኩባንያዎች እና በሲቪል ማህበረሰብ የጋራ ጥምረት የተቋቋመ አካል ነው።
43. ‘የማዕድን ማምረት ቅድመ ዝግጅት ጊዜ’ ማለት ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣንና ባለፈቃዱ የማዕድን ማምረት ውል ከተፈራረመበት ቀን ጀምሮ የምርት ሥራው እስከሚጀመርበት ጊዜ ድረስ እንደ ማዕድኑ አይነትና ፀባይ ማዕድኑን ለማምረት አስፈላጊ የሆኑ ወደ ማዕድን ክምችቱ ለመድረስ፣ ማዕድን አዘሉን አካለ ለማወጣት፣ ለመፍጨት፣ ለማበልጸግ፣ መዕድኑን ለማምረት እና ለማዕድን ማምረት ሥራው አገልግሎት አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ግንባታዎች የሚከናወኑበት የዝግጅት ጊዜ ነው።
44. ‘ልዩ የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ስራ’ ማለት የባህላዊ ማዕድን ማምረት ስራ ፈቃድ ተሰጥቷቸው የጌጣጌጥ ማዕድን ወይም ከደለል ክምችት የሚገኝ የወርቅ፣ የብር፣ የፕላቲኒየም ወይም የታንታለም ማዕድን እያመረቱ ያሉና የገንዘብ አቅማቸው ዘመናዊ የማምረቻ መሳሪያዎችን በመጠቀም ማምረት በሚያስችላቸው ግለሰቦች ወይም የአነስተኛና የጥቃቅን ኢንተርፕራይዞች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (35) ፊደል ተራ (ሀ) መሠረት የሚከናወን የማዕድን ማምረት ሥራ ነው።”

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ግዛት ውስጥ በሚካሄዱ የማዕድን ሥራዎችና ተዛማጅ ተግባራት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ክፍል ሁለት

መሰረታዊ መርሆችና ጠቅላላ ድንጋጌዎች

4. ዓላማ

የዚህ አዋጅ አላማዎች የሚከተሉት ናቸው፡-

1. መንግሥት የሀገሪቱን የማዕድን ሃብት ለመጠበቅ የተጣለበትን ኃላፊነት ተግባራዊ ማድረግ፤
2. የሀገሪቱን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ልማት ማስፋፋት፤
3. የኢትዮጵያዊያንን የሥራ እድል ማስፋፋትና ማኅበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ማሳደግ፤
4. በማዕድን ምርመራና ማምረት ሥራ የተሰማሩትን ባለሀብቶች የይዞታ ዋስትና ማረጋገጥ፤ እና
5. የሀገሪቱ የማዕድን ሀብት ሥርዓትና ዘላቂነት ባለው ሁኔታ መልማቱን ማረጋገጥ፡፡

5. ስለማዕድን ሃብት ጠባቂነት

1. በኢትዮጵያ ወሰን ውስጥ በገጸ ምድርም ሆነ በክርሰ ምድር በተፈጥሮአዊ ሁኔታዉ የሚገኝ የማዕድን ሀብት የመንግሥትና የሁሉም የኢትዮጵያ ሕዝቦች ሀብት ነው፡፡
2. መንግሥት የማዕድን ሀብትን በሕዝብ ስም በይዞታዉ ሥር በማድረግ ለሁሉም ኢትዮጵያዊያን የጋራ ጥቅምና ዕድገት መዋሉን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡፡
3. መንግሥት በፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን አማካኝነት የማዕድን ሀብትን ይቆጣጠራል፤ ያስተዳድራል፤ ፈቃድ ይሰጣል፤ ይከለክላል፤ ፈቃዶችን ያስተዳድራል፡፡

6. መሬትን ከልሎ ስለመጠበቅ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማናቸዉም በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ መሬት ለማዕድን ሥራዎች ክፍት ይሆናል፡፡
 2. ሚኒስቴሩ ለሀገሪቱ ጥቅም አስፈላጊ ነው ብሎ ሲያምን የሕዝብ ማስታወቂያ በማውጣት ማናቸውም መሬት የማዕድን ሥራ የማይካሄድበት ነው ብሎ መከልከል ይችላል፡፡
 3. ማናቸውም ሰው ቀጥሎ በተዘረዘሩት ሥፍራዎች ላይ የማዕድን ምርመራ ፈቃድ፣ ይዞ የመቆየት ፈቃድ ወይም የማምረት ፈቃድ አይሰጠውም፡-
- ሀ/ ለመቃብርና ሃይማኖታዊ ጉዳዮች በተከለሉ ሥፍራዎች፤
- ለ/ የቅድመ ታሪክ ቅሪቶች ባሉባቸው ወይም ብሔራዊ መታሰቢያዎች በቆሙባቸው ሥፍራዎች፤

ሐ/ ለመሠረተ ልማት አውታሮች በተከለሉ ቦታዎች፤

መ/ ለተፈጥሮ አካባቢ ጥበቃ ወይም ለብሔራዊ ፓርክ በተከለሉ ሥፍራዎች፤

ሠ/ ለጉዳዩ ስልጣን የተሰጠው አካል ካልፈቀደ በቀር ከመንድሮች፤ ከከተማዎች ወይም

ከውሃ ማጠራቀሚያዎች ወይም ግድቦች በ500 ሜትር ክልል ውስጥ፤ ወይም

ረ/ በሌላ ሕግ በተከለከለ ቦታዎች፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው የሕዝብ ማስታወቂያ በሥራ ላይ በዋለበት ቀን የማዕድን መብት በጸናበት መሬት ላይ ተፈጻሚ አይሆንም።

5. መንግሥት ለብሔራዊ ጥቅም ሲባል ተገቢው የማካካሻ እርምጃ ተወስዶ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ወይም (3) መሠረት የተከለለ ማንኛውም ሥፍራ ለማዕድን ሥራ ክፍት እንዲሆን ሊፈቅድ ይችላል፡፡

7. የፈቃድ አስፈላጊነት

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሰረት ተገቢውን ፈቃድ ሳያገኝ የማዕድን ሥራዎች ማካሄድ አይችልም።

2. ማንኛውም ሰው የፀና ፈቃድ ሳይኖረው ማንኛውንም ማዕድን በተፈጥሮአዊ ሁኔታው መያዝ፣ ማዘዋወር ወይም መሸጥ አይችልም።

3. ሕጋዊ የመሬት ባለይዞታ የሆነ ሰው ሥፍራው በዚህ አዋጅ መሠረት የተያዘ ወይም የተከለከለ ካልሆነ በስተቀር የኮንሰትራክሽን ማዕድናትን በይዞታው ሥር ከሚገኝ ሥፍራ ያለክፍያና ፈቃድ ሳይሰፈልገው ለንግድ ላልሆነ ዓላማ አምርቶ መጠቀም ይችላል፡፡ ሆኖም የአዋሳኝ ባለይዞታዎችን መሬት ወይም ንብረት አጠቃቀም ማወክ ወይም በእነዚህ ላይ ጉዳት ማድረስ የለበትም፡፡

4. ማንኛውም ሰው ለንግድ ላልሆነ አላማ መንገዶችን፣ ግድቦችን፣ የአውሮፕላን ማረፊያዎችን፣ ትምህርት ቤቶችን፣ ሆስፒታሎችንና ሌሎች የሕዝብ አገልግሎት ሥራዎችን ለመሥራትና ለመጠገን ፈቃድ ሰጪውን ባለሥልጣን አስቀድሞ በማስፈቀድ የኮንሰትራክሽን ማዕድናትን ያለክፍያ ማምረትና መጠቀም ይችላል፡፡

5. ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ፈቃድ ባይኖረውም የአንድን ባለፈቃድ ወይም የሌላ ሰው መብት ሳይነካ የማዕድን ቅኝት ማካሄድ ይችላል፡፡

8. በመንግስት ስለሚካሄዱ የማዕድን ሥራዎች

መንግስት ለጠቅላላ ኢኮኖሚ ዕድገት ወሳኝ ሚና የሚኖራቸውን የማዕድን ሥራዎች በራሱ ወይም ከግል ባለሀብቶች ጋር በቅንጅት ሊያካሂድ ይችላል፡፡

9. የፈቃዱ ዓይነቶች⁴

በዚህ አዋጅ መሰረት የሚከተሉት ፈቃዶች ሊሰጡ ይችላሉ፡-

1. የቅኝት ፈቃድ፤
2. የምርመራ ፈቃድ፤
3. ይዞ የመቆየት ፈቃድ፤
4. ባህላዊ የማዕድን ፈቃድ፤
5. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ፤”
6. የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ፤ እና
7. የከፍተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ፡፡

10. ስለምስክር ወረቀት

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚከተሉት የምስክር ወረቀቶች ሲሰጡ ይችላሉ፡-

1. የግኝት ምስክር ወረቀት፤
2. የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት፡፡

11. ፈቃድ ለማግኘት ብቁ ስለመሆን

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ፣ በደንብና በመመሪያ መሠረት ፈቃድ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ካሟላ፣ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ንግድ ማካሄድ የሚችል ከሆነ፣ እንዲሁም የማዕድን ሥራውን ለማከናወን የሚያስፈልገው የገንዘብ አቅም ያለው ወይም ማግኘት የሚችልና የቴክኒክ ችሎታ ያለው ከሆነ ፈቃድ ማግኘት ይችላል።
2. ማንኛውም ሰው በባሕላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ ላይ ለመሰማራት የገንዘብ፣ የቴክኒክና የሙያ ብቃት አያስፈልገውም።
3. የሚከተሉት ፈቃድ ማግኘት አይችሉም፡-
ሀ/ ከኪሳራ ያልወጣ ወይም ከአብዳሪዎቹ ጋር በገባጣ ሥምምነት መሥረት እዳጧን ከሥር ከሥሩ በመክፈል ላይ ያለ ሰጢ፤
ለ/ የማፍረሱ ሂደት የንግድ ማህበሩን እንደገና ለማቋቋም ወይም ከሌላ ኩባንያ ጋር ለማዋሃድ እስካልሆነ ድረስ በመፍረስ ላይ ያለ የንግድ ማኅበር፤

⁴የዚህ አንቀጽ ገዕዝ አንቀጽ 5፣ በ20/27 (2006) ኢ. 816 አንቀጽ 2 (5) መሰረት አዲስ የገባ ሲሆን ነባሮቹ ገዕዝ አንቀጾች 5 እና 6 እንደቅደም ተከተላቸው ገዕዝ አንቀጽ 6 እና 7 ሆነው ተሸጋሽገዋል፡፡

ሐ/ ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ወይም የባህላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ ሲሆን ኢትዮጵያዊ ዜግነት የሌለው ሰው ወይም አግባብ ባለው የአነስተኛ እና ጥቃቅን ኢንተርፕራይዝ ህግ መሠረት ያልተመዘገቡ የሰዎች ስብስብ።”⁵

4. በማፍበርበር ወይም የተሳሳተ መረጃ በማቅረብ ፈቃዱ የተሰረዘበት ባለፈቃድ ፈቃዱ ከተሰረዘበት ቀን አንስቶ ለአምስት አመታት ሌላ ፈቃድ ማንኛት አይችልም።

12. ስለፈቃድ ማመልከቻ

1. አግባብነት ባላቸው የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ፈቃድ ለማግኘት፣ ለማሳደስ ወይም ለማስተላለፍ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚቀርብ ማመልከቻ በተወሰነው ፎርም መሰረት የተዘጋጀ ሆኖ፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንብና በመመሪያ የተገለጹትን ሰነዶች የያዘና ክፍያ የተፈጸመበት፣ እና

ለ/ አመልካቹ የንግድ ማኅበር የሆነ እንደ ሆነ አግባብነት ባለው ሕግ መሰረት የተመዘገበ መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃና ሌሎች አግባብነት ያላቸውን ሕጋዊ ሰነዶች የያዘ፣

መሆን አለበት፡፡

2. ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን የቀረበው ማመልከቻ በቂ መሆኑን ሲያምንበት ወዲያውኑ መዝግቦ ለአመልካቹ ደረሰኝ ይሰጣል፡፡

13. ማመልከቻዎች ስለሚስተናገዱበት ቅደምተከተል

1. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የማዕድኑን ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ወይም ሌሎች አግባብ ያላቸውን የኢንቨስትመንት ዓላማዎች መሠረት በማድረግ በሌላ አኳኋን ካልወሰነ በቀር፡-

ሀ/ ለከፍተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ፈቃድ የቀረበ ማመልከቻ ለአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድና ለባህላዊ የማዕድን ማምረት ፈቃድ በቀረቡ ማመልከቻዎች እንዲሁም ለአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ፈቃድ የቀረበ ማመልከቻ ለባህላዊ የማዕድን ማምረት ፈቃድ በቀረበ ማመልከቻ ላይ ቀዳሚነት ይኖራቸዋል፤

⁵ በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2 (6) መሰረት ተሻሻለ፡፡

ለ/ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ለአንድ ዓይነት ማዕድን በአንድ ቦታ ላይ አንድ አይነት ደረጃ ላላቸው ፈቃዶች ከአንድ በላይ ማመልከቻዎች ከቀረቡለት ማመልከቻዎች በቀረቡለት ቅደም ተከተል መሰረት ማስተናገድ አለበት፤

ሐ/ ሁለት ወይም ከዚያ በላይ አመልካቾች ለአንድ ዓይነት ማዕድን በአንድ ቦታ ላይ በአንድ ጊዜ አንድ አይነት ደረጃ ላላቸው ፈቃዶች ማመልከቻዎቻቸውን አቅረበው ከሆነ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ቅድሚያውን ለመወሰን ማመልከቻዎቹን የሚገመግም የቴክኒክ ቡድን ያቋቁማል፤ የቴክኒክ ሥራ ቡድኑ አመልካቾቹ ያቀረቡትን የቴክኒክ ሥራ እቅድ፣ ለሥራው ሊያወጡ ያሰቡትን የገንዘብ መጠን እና የአመልካቾች ብቃት ገምግሞ በጠባቤ መሠረት ቀዳሚውን ይወስናል፡፡

2. ሁለት ወይም ከዚያ በላይ አመልካቾች ከአንድ ቦታ ላይ የፈቃድ ማመልከቻዎቻቸውን በአንድ ጊዜ ለሚኒስቴሩ እና ለክልል ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን አቅርበው ከሆነ ሚኒስቴሩና የሚመለከተው የክልል ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን ማመልከቻዎቹን የሚገመግም የጋራ የቴክኒክ ቡድን ያቋቁማል፤ የቴክኒክ ቡድኑ አመልካቾቹ ያቀረቡትን የቴክኒክ ሥራ እቅድ፣ ለሥራው ሊያወጡ ያሰቡትን የገንዘብ መጠንና የአመልካቾች ብቃት ገምግሞ በጠባቤ መሰረት ቀዳሚውን ይወስናል፡፡

3. ሴት አመልካች ካላችና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት የተካሄደው የግምገማ ውጤት እኩል ከሆነ ቅድሚያ ይኖራታል፡፡

4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (2) እና (3) ድንጋጌዎች ቢኖሩም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማመልከቻ የቀረበበትን ሥፍራ ጨረታ ሊያወጣበት ይችላል፡፡

14. ጉዳዩ የሚመለከታቸውን ሰዎች ስለማሳወቅ

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በዚህ አዋጅ መሠረት የቀረበለትን ማመልከቻ ከመዘገበ በኋላ ጥያቄ የቀረበበትን ቦታ የጂኦግራፊ ኮከርድኔት በመጥቀስ ሰፊ ተደራሽነት ባላቸው የመገናኛ ብዙሃን አማካይነት ሦስተኛ ወገኖች እንዲያወቁት ያደርጋል፡፡

2. ፈቃድ እንዳይሰጥ የሚቃወም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት እንዲታወቅ በተደረገ በሰባት ቀናት ውስጥ የቀረበ እንደሆነ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቃውሞውን ለመፍታት እንዲችል ጉዳዩን በሚመለከታቸው ወገኖች መካከል ድረድር እንዲጀመር ያደርጋል፡፡

3. ጉዳዩ የሚመለከታቸው ወገኖች የቀረበውን ተቃውሞ በድርድር መፍታት ካልቻሉ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሁለቱንም ወገኖች ክርክር ካዳመጠ በኋላ የቀረበውን ተቃውሞ በመቀበል ወይም ባለመቀበል በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል፡፡

15. ስለፈቃዶችና የመሬት ኪራይ መዝገብ

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የማዕድን ፈቃዶችና የመሬት ኪራይ መዝገብ ያቋቁማል፤ ይይዛል፡፡
2. መዝገቡ ፈቃድ እንዲሰጣቸው ያመለክቱና የተመዘገቡትን በሙሉ እና ፈቃድ ተሰጥቷቸው ወይም ተከልክለው ከሆነ ይህንኑ ዝርዝር እንዲሁም አግባብ ባላቸው የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች፣ በደንብና በመመሪያ የተመለከቱ ዝርዝሮችን ይይዛል፡፡
3. ማንኛውም ፈቃድ፣ የመሬት ኪራይ ውል እና ማንኛውም እንዲህ ያለ ሙብት የተላለፈበት፣ የተዳረገበት፣ የተተወበት፣ የታገደበት፣ የተሰረዘበት፣ በጢርስ የተላለፈበት ወይም በሌላ ሁኔታ የተከናወነበት ሰነድ መመዝገብ አለበት፡፡ ከእንዲህ ያለ ሙብት ጋር የተያያዘ ማንኛውም ሰነድ በተዘጋጀ በ90 ቀናት ውስጥ ቀርቦ ካልተመዘገበ በህግ ፊት ዋጋ አይኖረውም፡፡
4. መዝገብ ለመመልከት እንዲቻል ለሕዝብ ክፍት ይሆናል፡፡
5. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ዘንድ ለምዝገባ የሚቀርብ ማንኛውም ሰነድ ቅጂ የሚመለከተውን ሥፍራ ለመለየት እንዲቻል ተያይዞ ከሚቀርብ ካርታና ሌላ ፕላን ጋር አግባብ ባለው ሕግ መሠረት መንግሥት በሚይዘው የማይንቀሳቀሱ ንብረቶች መዝገብ ላይ መመዝገብ አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

ስለ ፈቃድ

16. የቅኝት ፈቃድ ስለመስጠት

ለቅኝት ፈቃድ የቀረበው የሥራ ፕሮግራም በመሬት ገጽታ ላይ ጉዳት ሊያደርስ የሚችል የጂኦሎጂ ሥራ የሌለው ከሆነ፣ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የብቻ የሆነ ሙብት የማያስገኝ ፈቃድ መስጠት አለበት፡፡

17. የቅኝት ፈቃድ ጸንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

1. የቅኝት ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለጸው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከአስራ ስምንት ወራት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡
2. የቅኝት ፈቃድ ሊታደስ አይችልም፡፡

18. የምርመራ ፈቃድ ስለመስጠት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚከተሉትን ሁኔታዎች ከተሟሉ የብቻ መብት የሚያስገኝ የማዕድን ምርመራ ፈቃድ ይሰጣል፡-
ሀ/ አመልካቹ የታሰበውን የማዕድን ምርመራ ሥራ በቀረበው የሥራ ፕሮግራም መሰረት ለማከናወን የሚያስችል የገንዘብ አቅምና አስፈላጊው የቴክኒክ ችሎታ ያለው ወይም ለማግኘት የሚችል መሆኑን ካረጋገጠ፤
ለ/ የተገመተው የማዕድን ምርመራ ሥራ ወጪ በተወሰነ ዝቅተኛ የምርመራ ወጪ እና በምርመራ ሥራ ፕሮግራሙ መሰረት ከሆነ፤
ሐ/ የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማው ተቀባይነት ካገኘ፤ እና
መ/ አመልካቹ የቅኝት ፈቃድ የነበረው ከሆነ የዚህን ፈቃድ ግዴታዎች ካልጣሰ፡፡
2. የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የምርመራ ፈቃድ ለአመልካቹ የማይሰጠው ከሆነ ይኸንኑ ውሳኔ በጽሑፍ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ ያሳውቀዋል።

19. የማዕድን ምርመራ ፈቃድ ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. የማዕድን ምርመራ ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገሰጸው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከሦስት ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም።
2. የምርመራው ፈቃድ እያንዳንዱ ከአንድ ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ ለሁለት ጊዜ ሊታደስ ይችላል። ባለፈቃዱ ቀደም ሲል ከቀረበው የስራ ፕሮግራም ተጨማሪ የምርመራ ተግባር ማከናወን እንደሚያስፈልግ ካረጋገጠ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በእያንዳንዱ ዓመት የሚታደስ ተጨማሪ ዕድሳት ሊፈቅድ ይችላል። ሆኖም ይህ ጊዜ ከአምስት ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም።
3. ባለፈቃዱ በፈቃዱ የተመለከቱትን ግዴታዎችን አሟልቶ ከፈፀመ፤ ለዕድሳት የሚጠየቁ ተፈላጊ ሁኔታዎችን ካሟላ እና የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለማገድ ወይም ለመሰረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈጸመ በስተቀር ፈቃዱን የማሳደስ መብት ይኖረዋል።

20. ስለማዕድን ምርመራ ባለፈቃድ መብትና ግዴታዎች

1. አግባብ ያላቸው የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ የማዕድን ምርመራ ባለፈቃድ የሚከተሉት መብቶች ይኖሩታል፡-
ሀ/ ይዞ የመቆየት ፈቃድ እንዲሰጠው የማመልከትና የማግኘት መብት፤

ለ/ በማዕድኑና ከምርመራ ፈቃዱ ክልል ጋር በተያያዘ የማምረት ፈቃድ ለማግኘት የማመልከትና ፈቃድ የማግኘት መብት፤

ሐ/ በቅድሚያ ከፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የጽሑፍ ስምምነት በማግኘት ምርመራ፣ መከራና ትንተና ለማድረግ አስፈላጊ በሆነው መጠን ማናቸውንም የማዕድን ናሙና ለማውጣትና ለማጓጓዝ፣ ሆኖም ማዕድናቱ የመንግሥት ንብረት ሆነው ይቆያሉ፤ ያለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ፈቃድ አይሸጡም፡፡

2. አግባብ ያላቸው የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆነው፣ የማዕድን ምርመራ ባለፈቃድ የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩበታል፡-

ሀ/ የማዕድን ምርመራ ፈቃዱ ተፈፃሚ ከሆነበት ቀን ጀምሮ በ60 ቀናት ውስጥ የምርመራ ሥራውን የመጀመር፤

ለ/ የምርመራ ፈቃዱን ስምምነቶችና ግዴታዎች የማክበር፤

ሐ/ ምርመራ፣ መከራና ትንተና ለማድረግ ያወጣቸውና ያጓጓዛቸው ማዕድናትን ናሙና ቅጂዎች የማስቀመጥ፡፡

21. የሥራ ፕሮግራም ስለመለወጥ

1. የምርመራ ባለፈቃድ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የሥራ ፕሮግራም በማናቸውም ጊዜ ለመለወጥ ማመልከት ይችላል፡፡

2. ማንኛውም የሥራ ፕሮግራም ለውጥ ለማድረግ የሚቀርብ ማመልከቻ፡-

ሀ/ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የሥራ ፕሮግራም ለመተግበር ያላስቻሉትን ሁኔታዎች ማሳየት፣ እና

ለ/ የታሰበውን የሥራ ፕሮግራም ማሻሻያ መያዝ፤

አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሥራ ፕሮግራም ለውጥ ለማድረግ የቀረበለትን ጥያቄ ከመረመረ በኋላ

ሀ/ ተሻሻሎ የቀረበውን የሥራ ፕሮግራም ከተቀበለ ያጸድቀዋል፤ ወይም

ለ/ ለውጥ ለማድረግ የቀረበውን ጥያቄ ውድቅ ካደረገው ለውሳኔው ምክንያት

የሆኑትን ጉዳዮች በመዘርዘር ለአመልካቹ በጽሁፍ ያሳውቀዋል፡፡

22.ከፈቃድ ክልል ላይ የተወሰነውን ስለመልቀቅ፤⁶

1. የምርመራ ፈቃድ እንዲታደስለት የሚጠይቅ ባለፈቃድ በእያንዳንዱ እድላት ወቅት በፈቃዱ ላይ ከተመለከተው የመሬት ክልል ከሩብ እጅ የማያንሰውን ስፍራ የሚለቅ መሆኑን ማመልከት አለበት፡፡
2. የሚለቀቁ ሥፍራዎች ቅርጽ፤ አቀማመጥና ሌሎች ዝርዝ ሁኔታዎች በመመሪያ ይወሰናሉ፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች ቢኖሩም ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ከፈቃድ ክልሉ ላይ የተወሰነው ክፍል ሳይለቀቅ በሚከተሉት ሁኔታዎች የምርመራ ፈቃድ እድላት ሊፈቅድ ይችላል፡-

ሀ/ ማንኛውም የምርመራ ሥራ ባለፈቃድ ባከናወነው የምርመራ ሥራ የማዕድን ክምችት ማግኘቱን አረጋግጦ የምርት ሥራ ፈቃድ ጥያቄ ለማቅረብ የቅድመ አዋጭነት ወይም የአዋጭነት ጥናት ማከናወን እንደሚያስፈልገው ሲያመለክት፤ ወይም

ለ/ ማንኛውም የምርመራ ሥራ ባለፈቃድ በደንብ በሚወሰነው መሠረት ከአቅሙ በላይ በሆነ ምክንያት የምርመራ ስራውን በጸደቀው የስራ ፕሮግራም መሰረት ማከናወን ሳይችል ሲቀር፤ ሆኖም ባለፈቃዱ የሁኔታውን መከሰት በጽሑፍ ማሳወቅና በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቀባይነት ማግኘት አለበት፡፡

4. የምርመራ ፈቃድ እድላት፡-

ሀ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ፊደል ተራ (ሀ) መሠረት ሲሆን ከሁለት ጊዜ በላይ፤ ወይም

ለ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ፊደል ተራ (ለ) መሠረት ሲሆን ከአንድ ጊዜ በላይ፤

ሊፈቀድ አይችልም፡፡”

23.ይዞ የመቆየት ፈቃድ ስለመስጠት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚከተሉት ሁኔታዎች ከተሟሉ ለአመልካቹ የብቸኛ መብት የሚሰጥ ይዞ የመቆየት ፈቃድ ይሰጣል፡፡

⁶ በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2 (7) መሰረት አዲስ የገቡ ናቸው፡፡

ሀ/ ባለፈቃዱ በምርመራ ፈቃድ ክልሉ ውስጥ አዋጪ የሆነ የማዕድን ክምችት ማግኘቱን ያስረዳ ሲሆን እና

ለ/ የማዕድኑ ክምችት ለጊዜው ባሉት መልካም ያሆኑ የገበያ ሁኔታዎች ወይም ሌሎች ኢኮኖሚያዊ ሁኔታዎች ወይም ለጊዜው ማዕድኑን ለማበልጸግ የሚያስችል ቴክኖሎጂ አለመኖር ምክንያት ወዲያውኑ ሊለማ የማይችል ከሆነ ፡፡

2. ፈቃድ ሰጪው ባሥልጠን በሚከተሉት ሁኔታዎች ይዞ የመቆየት ፈቃድን ሊከለክል ይችላል፡፡

ሀ/ አስፈላጊ የሆነው የማበልጸጊያ ቴክኖሎጂ ያለና የማዕድን ክምችቱ በአትራፊነት ሊመረት የሚችል ሲሆን፤

ለ/ መልካም ፉክክርን የሚያግድ ሲሆን፤ ወይም

ሐ/ የማዕድን ሀብት በአመልካቹ ቁጥጥር ሥር እንዲሰባሰብ የሚያደርግ ሲሆን፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባሥልጠን ይዞ የመቆየት ፈቃዱን ለአመልካቹ የማይሰጠው ከሆነ ይህንኑ ውሳኔ በጽሁፍ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ ያሳውቀዋል፡፡

24.ይዞ የመቆየት ፈቃድ ዘመንና እድሳት

1. ይዞ የመቆየት ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለጸው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከሶስት ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ (1) ላይ የተመለከቱት ሁኔታዎች የቀጠሉ መሆናቸውን ባለፈቃዱ ካስረዳ ፈቃዱ ከሶስት አመት ለማይበልት ጊዜ አንዴ ይታደሳል፡፡

25.ይዞ የመቆየት ባለፈቃድ መብት እና ግዴታዎች

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ይዞ የመቆየት ባለፈቃድ የፈቃድ ዘመኑ ከማለቁ በፊት በይዞ መቆየት ፈቃዱ መሠረት የተያዘውን ክልል እና ማዕድን በተመለከተ የማዕድን ማምረት ፈቃድ የማግኘት መብት ይኖረዋል፡፡

2. ይዞ የመቆየት ባለፈቃድ፡-

ሀ/ ያሉትን የገበያና የቴክኒክ ሁኔታዎችና ውጤታቸውን እንዲሁም በተመለከተው ማዕድንና መሬት ላይ ይዞ የመቆየት ፈቃዱ ፀንቶ እንዲቆይ የሚያስፈልግበትን ምክንያት፤ እና

ለ/ የፈቃዱ ዘመን ከመጠናቀቁ በፊት የማዕድን ማምረት ሥራውን ለመጀመር በማድረግ ላይ ያለውን ጥረት፤
የሚያሳይ ዓመታዊ ሪፖርት ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡

26. የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ስለመስጠት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚተከተሉት ሁኔታዎች ከተሟሉ የብቻ የሆነ መብት የሚያስገኝ የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድ ለአመልካቹ ይሰጣል፡፡
ሀ/ የቀረበው የሥራ እቅድ ተቀባይነት ካገኘ፤
ለ/ አመልካቹ የታሰበውን የማምረት ሥራ በላቀ ደረጃና ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስችል ገንዘብ ምንጭና የቴክኒክ ችሎታ ያለው ወይም ለማግኘት የሚችል መሆኑን ካረጋገጠ፡፡
ሐ/ የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማው ተቀባይነት ካገኘ፤ እና አመልካቹ የምርመራ ፈቃድ የነበረው ከሆነ የዚህን ግዴታ ያልጣሰ ሆኖ ከተገኘ፡፡
2. የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የማምረት ፈቃድ የማይሰጥ ከሆነ ደህንነት በጽሁፍ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ ያሳውቀዋል፡፡

27. የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድ ጸንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድ ፈቃዱ ላይ በተገለጸው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከ20 ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡
2. የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድ በዚህ ንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በእያንዳንዱ እድሳት ወቅት ከ10 ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ እንዲያገለግል ሊታደስ ይችላል፡፡
3. ባለፈቃዱ ክምችቱን ኢኮኖሚያዊ በሆነ ደረጃ ማምረት መቀጠል የሚችል መሆኑን ካሳየ፤ በፈቃዱ የተመለከቱትን ግዴታዎችን አሟልቶ ከፈጸመ እና የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለማግድ ወይም ለመሰረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈጸመ በስተቀር ፈቃዱን የማሳደስ መብት ይኖረዋል፡፡

28. የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ስለመስጠት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚከተሉት ሁኔታዎች ከተሟሉ የብቻ የሆነ መብት የሚያስገኝ የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድ ለአመልካቹ ይሰጣል፡፡

ሀ/ የቀረበው የሥራ እቅድ ተቀባይነት ካገኘ፤

ለ/ አመልካቹ የታሰበውን የማምረት ሥራ በላቀ ደረጃና ደህንነቱ በጠበቀ ሁኔታ ለማከናወን የሚያስችል የገንዘብ ምንጭና የቴክኒክ ችሎታ ያለው ወይም ለማግኘት የሚችል መሆኑን ካረጋገጠ፤

ሐ/ የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማው ተቀባይነት ካገኘ፤ እና

መ/ አለመልካቹ የምርመራ ፈቃድ የነበረው ከሆነ የዚህን ግዴታ ያልጣሰ ሆኖ ከተገኘ፡፡

2. የፈቃድ ሰጪው ባሥልጣን የማምረት ፈቃድ የማይሰጥ ከሆነ ይህንኑ በጽሁፍ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ ያሳውቀዋል፡፡

29. የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ፈቃድ ጸንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለጸው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከ10 ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡

2. የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማረት ፈቃድ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በእያንዳንዱ እድሳት ወቅት ከአምስት ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ እንዲያገለግል ሊታደስ ይችላል፡፡

3. ባለፈቃዱ ክምችቱን ኢኮኖሚያዊ በሆነ ደረጃ ማምረት መቀጠል የሚችል መሆኑን ካሳየ በፈቃዱ የተመለከቱት ግዴታዎችን አሟልቶ ከፈጸመ እና የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለማገድ ወይም ለመሰረዝ የሚበቃ ጥፋት ካልፈጸመ በስተቀር ፈቃዱን የማሳደስ መብት ይኖረዋል፡፡

30. የአነስተኛና የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃዶች መብትና ግዴታዎች⁷

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ያመረታቸውን ማዕድናት ለገበያ የማስተወወቅና የመሸጥ መብት ይኖረዋል፡፡

2. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ባለፈቃድ፡-

ሀ) ፈቃዱ ተፈፃሚ ከሆነበት ቀን ጀምሮ በሁለት ዓመት ውስጥ የማዕድን ማምረት ሥራውን መጀመር፤ እና

ለ) የፈቃዱን ስምምነቶችና ግዴታዎች ማክበር፤

⁷ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2፣ ንዑስ አንቀጽ 2 እና 3 ሆኖ በ20/22 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2(8) ተሻሻለ፡፡

አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን እንደ ማዕድኑ አይነት፣ የማዕድኑ ክምችትና የማዕድን ሥፍራው ሁኔታ እያየ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) የተመለከተውን ጊዜ በደንብ የሚወሰነውን መስፈርት ተከትሎ በሚደረገው የማዕድን ስምምነት ውስጥ ሊያራዝ መው ወይም ሊያሳጥረው ይችላል፡፡”

31. የሥራ ፕሮግራም ስለመለወጥ

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የሥራ ፕሮግራም በማናቸውም ጊዜ ለመለወጥ ማመልከት ይችላል፡፡

2. ማንኛውም የሥራ ፕሮግራም ለውጥ ለማድረግ የሚቀርብ ማመልከቻ፡-

ሀ/ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የሥራ ፕሮግራም ለመተግበር ያላስቻሉትን ሁኔታዎች ማሳየት፤ እና

ለ/ የታሰበውን የሥራ ፕሮግራም ማሻሻያ መያዝ

አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሥራ ፕሮግራም ለውጥ ለማድረግ የቀረበለትን ጥያቄ ከመረመረ በኋላ፡-

ሀ/ ተሻሻሎ የቀረበውን የሥራ ፕሮግራም ከተቀበለ ያጸድቀዋል፤ ወይም

ለ/ ለውጥ ለማድረግ የቀረበውን ጥያቄ ውድቅ ካደረገው ለውሳኔው ምንያት የሆኑትን ጉዳዮች በመዘርዘር ከአነክካቹ በጽሁፍ ያሳውቀዋል፡፡

32. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ስራ ፈቃድ ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተመለከተው ጊዜ ጸንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከ0 ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡

2. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በእያንዳንዱ ዕድሳት ወቅት ከአምስት ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ እንዲያገለግል ሊታደስ ይችላል፡፡

3. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ስራ ባለፈቃድ በፈቃዱ የተመለከቱትን ግዴታዎች አሟልቶ ከፈፀመ እና የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችን ወይም ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለማግኘት ወይም ለመሰረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈፀመ በስተቀር ፈቃዱን የማሳደስ መብት ይኖረዋል፡፡

33. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ስራ ፈቃድ ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተመለከተው ጊዜ ጸንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከ፲ ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡
2. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በእያንዳንዱ ዕድሳት ወቅት ከአምስት ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ እንዲያገለግል ሊታደስ ይችላል፡፡
3. ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ስራ ባለፈቃድ በፈቃዱ የተመለከተውን ግዴታዎች አሟልቶ ከፈፀመ እና የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችን ወይም ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለማገድ ወይም ለመሰረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈፀመ በስተቀር ፈቃዱን የማሳደስ መብት ይኖረዋል፡፡

34. በባህላዊ ማዕድን ማምረት ፈቃድ⁶

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማመልከቻ ሲቀርብለት አመልካቹ ለፈቃድ ብቁ መሆኑን አረጋግጦ የብቻ የሆነ መብት የሚያስገኝ የባህላዊ ማዕድን ማምረት ፈቃድ ለአመልካቹ ይሰጣል፡፡
2. የባህላዊ ማዕድን ማምረት ባለፈቃድ፡-
ሀ/ ለባህላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ በሕግ በተወሰነው የአካባቢ ጥበቃና የጤንነትና የደህንነት ደረጃዎች መሠረት የመስራት ግዴታ አለበት፡፡
ለ/ የፈቃዱን ስምምነቶችና ግዴታዎች ማክበር አለበት፡፡
3. የባህላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለፀው ዘመን የፀና ይሆናል፤ ሆኖም ይህ ዘመን ከሁለት ዓመት ሊበልጥ አይችልም፡፡
4. የባህላዊ ማዕድን ሥራ ፈቃድ አይታደስም፡፡
5. የክምችቱን አኮኖሚያዊ አለኝታ በተሸለ ሁኔታ ለማልማት የላቁ የምርመራና የማምረት ዘዴዎችን መጠቀም እንደሚያስፈልገው ሲታመንበት ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የ90 ቀናት የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ በቅድሚያ በመስጠት ባህላዊ የማዕድም ማምረት ሥራ ፈቃድን ሊሰርዝ ይችላል፡፡
6. ባለፈቃዱ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በሚወስነው አኳኋን በላቀ የምርመራና የማምረት ተግባር ላይ ለመሰማራት የሚያስፈልገው የቴክኒክ ብቃትና የገንዘብ ምንጭ እንዳለው ለማሳየት ከቻለ የቅድሚያ መብት ይሰጠዋል፡፡

⁶ የዚህ አንቀጽ (አንደተኛው) ንዑስ አንቀጽ 3 እና 4 በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2(10) ተሻሻሉ፡፡

7. ባፈቃዱ የቅድሚያ መብት የማይሰጠው ሲሆን ፈቃድ ሰጪው ባሥልጣ አንድ ባፈቃዱ ምርጫ አዲስ ማዕድን ማምረቻ ፈቃድ ቦታ ወይ በፈቃዱ መሰረዝ ምክንያት ለደረሰበት ጉዳት ሊከፈለው የሚገባውን የካሣ መጠን ይወስናል፡፡ ይህም ካሣ ለባለፈቃዱ በተፋጠነ ጊዜ ውስጥ ይከፈለዋል፡፡

35. በባለፈቃዶች አጠቃላይ መብቶች

1. በዚህ አዋጅ ሌሎች ድጋፊዎች የተመለከቱት መብቶች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም ባለፈቃድ እንደ ነገሩ አግባብነት የሚከተሉት አጠቃላይ መብቶች ይኖሩታል፡፡

ሀ/ ወደ ፈቃድ ክልል የመግባትና የማዕድን ሥራዎችን ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ፋብሪካዎችን፣ ማሽነሪዎችንና መሣሪያዎችን የማስገባት፣ ከመሬት በላይ ወይም በመሬት ሥር የሚዘሩጉ መሠረተ ልማቶች የመዘርጋትና የመገንባት፣

ለ/ አግባብነት ባላቸው የውሃ ህብት ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ለማዕድን ሥራዎች አስፈላጊ የሆነውን ውሃ በፈቃድ ክልሉ ውስጥ ከሚገኝ ወይም አቋርጦ ከሚያልፍ ከማናቸውም የውሃ ምንጭ የመጠቀም፣ ጥልቅ ወይም ጥልቅ ያልሆነ የውሃ ጉድጓድ የመቆፈር፣

ሐ/ በፈቃድ ክልሉ ውስጥ አስፈላጊ የሆኑ መሠረተ ልማቶችን ለመዘርጋት በፈቃድ ክልሉና በአዋሳኝ ከሚገኝ ወይም አቋርጦ ከሚያልፍ ከማናቸውም የውሃ ምንጭ የመጠቀም ጥልቅ ወይም ጥልቅ ያልሆነ የውሃ ጉድጓድ የመቆፈር፣

መ/ ከፈቃዱ ክልል ውጭ ለሥራው የሚያስፈልገውን ሥፍራ በኪራይ እንዲሠጠው የሚመለከተውን አካል የመጠየቅ፤ ሆኖም የኪራይ ውል ግዴታዎች በሚመለከተው አካል የሚወሰኑ ሆኖ የሚጸናበትም ዘመን ከማዕድን ሥራ ፈቃዱ ዘመን የእድሳት ጊዜውን ጨምሮ ማለፍ የለበትም፤

ሠ/ የደን ውጤቶችን ስለመቁረጥና በምትካቸው ችግኞችን ስለመትከል የወጡ አግባብ ያላቸው ሕጎችን በማክበር በፈቃድ ክልሉና በተከራየው መሬት ክልል ውስጥ ለማዕድን ሥራው አስፈላጊ የሆኑ የደን ውጤቶችን የመቁረጥና የመጠቀም፤

ረ/ ሌሎች ሰዎች እንዳይገለገሉባቸው መሰናክል የማይፈጥር እስከሆነ ድረስ በነባር የመሠረተ ልማት አውታሮች የመገልገል፤

ሰ/ ወደ ፈቃድ ክልሉ ለመድረስ አስፈላጊ የሆነውን መንገድ ለማውጣት የግድ መቆረጥ ያለባቸውን ዛፎች ብቻ የመቁረጥ፤

ሸ/ በፈቃዱ መሠረት የገባቸውን ግዴታዎች ካላሟላ ቅድሚያ ማስጠንቀቂያ በመስጠት የፈቃድ ክልሉን በሙሉ ወይም በከፊል ወይም በፈቃዱ ላይ በተጠቀሱት ማዕድናት ላይ ያለውን መብት የመልቀቅ፤

ቀ/ ፈቃዱ ሌሎች ማዕድናትን እንዲያካትት ወይም የፈቃድ ክልሉ የማዕድን ክምችቱን በሙሉ የማያካትት ከሆነ የመዕድን ክችቱን ሙሉ እንዲሸፍን ተደርጎ እንዲሻሻልለት የመጠየቅ፡፡

2. የማጭበርበር ድርጊት ካልተፈጸመ በስተቀር ፈቃድ ለመጠየቅ የቀረበ ማመልከቻ ወይም ፈቃድ ከመስጠቱ ወይም የጊዜ ማራዘሚያ ከመደረጉ በፊት በነበረው ሂደት የተፈጸመ የፎርማሊቲ አለመሟላት የባለፈቃዱን መብት አያጓድልበትም፡፡

36. ስለ ባለፈቃዶች አጠቃላይ ግዴታዎች

1. አግባብ ባላቸው የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች የተለመደባቸው ግዴታዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም ባለፈቃድ የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩበታል፡፡

9

ሀ/ የማዕድን ሥራውን በጥንቃቄ ፣ ትጋትና ቅልጥፍና በተሞላበት ሁኔታ ተገቢ በሆኑ ህጎች፣ ቴክኖሎጂና ለማዕድን ኢንዱስትሪ ተቀባይነት ባገኘ የአሰራር ልምድ መሰረት የማካሄድ፤

ለ/ የወኪሎቹን፣ የሠራተኞችንና የሌሎች ሰዎችን ጤንነት ደህንነት በሚያረጋግጥና በተፈጥሮ አካባቢ ላይ የሚደርስ ጉዳትን ወይም ብክላን በተቻለ መጠን መከላከል በሚያስችል ሁኔታ የማዕድን ሥራውን የማከናወን፤

ሐ/ ለማዕድን ሥራው አስፈላጊ የሆነ ሥልጠናና ትምህርት ሠራተኞቹ እንዲያገኙ የማድረግ፤

መ/ በፈቃዱ ክልል በተከራየው መሬትና አዋሳኝ በሆነ መሬት ላይ ሕጋዊ የይዞታ መብት ያላቸውን ሰዎች ላለማወክ ተገቢውን ጥንቃቄ የመውሰድ፤

⁹ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ጎ) እና (ነ) በ20/27 (2006) ኢ. 816 አንቀጽ 2(ዘ) መሰረት አዲስ የገቡ ናቸው፡፡

- ሠ/ ከሌሎች ባለፈቃዶች ወይም ከሌሎች ሰዎች ጋር በጋራ ለሚጠቀምባቸው በፈቃዱ ክልል ወይም ከሌሎች ሰዎች ጋር በጋራ ለሚጠቀምባቸው በፈቃዱ ክልል ወይም በተከራየው መሬት ላይ ለሚዘረጉ የመሠረት ልማት አውታሮች ግንባታና ጥገና የመተባበርና ገንዘብ የማዋጣት፤
- ረ/ በማዕድኑ ሥራ ላይ እንቅፋት የማይፈጥረበት እስከሆነ ድረስ በነጻ ወይም ለንግድ ዓላማ ሲሆን ተገቢውን ክፍያ ለማስከፈል በዘረጋቸው የመሠረተ ልማት አውታሮች ሌሎች ሰዎች እንዲጠቀሙ የመፍቀድ፤
- ሰ/ ድንገተኛ ሁኔታ ሲፈጠር ከመሰረተ ለማት አውታሮች ላይ ለሚደርሰው ብልሽት ብቻ ካላ በማስከፈል ሌሎች ሰዎች ወይም መንግስት-በጊዜያዊነት እንዲገለገሉባቸው የመፍቀድ፤
- ሸ/ ተፈላጊ ችሎታ ላላቸው ኢትዮጵያዊያን የቅጥር ቅድሚያ የመስጠት፤
- ቀ/ በዋጋቸው ተወዳዳሪና በጥራታቸው ተመጣጣኝ ደረጃ ያላቸው እንደልብ ለሚገኙ የሃገር ውስጥ ዕቃዎችና አገልግሎቶች ቅድሚያ የመስጠት፤
- በ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንብና በመመሪያ መሠረት የሚፈለግበትን ማናቸውንም ክፍያ በወቅቱ የመክፈል፤
- ተ/ መዛግብቶቹንና ሪከርዶችን በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ወይም በሕግ ሥልጣን በተሰጣቸው ሌሎች አካላት እንዲመረመሩ የማቅረብ፤
- ቸ/ የፈቃድ ዘመኑ ሲያበቃ ወይም የፈቃድ ክልሉን ሲለቅ በፈቃድ ክልሉንና በተከራየው መሬት ላይ የገነባቸውን ግንባታዎች የማስወገድ፡፡
- ኀ/ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በተለየ ሁኔታ ካልወሰነ በስተቀር ያመረተውን የማዕድን ዓይነትና መጠን እያንዳንዱ ወር ባለቀ በ10 ቀናት ውስጥ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሪፖርት የማድረግ እና በእያንዳንዱ የበጀት ሩብ ዓመት ያመረተውን ማዕድን የበጀቱ ሩብ ዓመት ከተፈጸመ በኋላ ከ30 ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ የመሸጥና ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የማሳወቅ፤
- ነ/ የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ሲሆን የኢትዮጵያ ማዕድን አ.ንዱስትሪ ግልጽነት ኢኒሼቲቭ አባል የመሆን እና ለመንግስት ገቢ ያደረገውን ገንዘብ ለሕዝቡ ግልጽ የማድረግ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሠ) የተመለከተው የግንባታና የጥገና ወጪ ድልድል በተጠቃሚዎቹ የነፍስ ወከፍ ግልጋሎት መጠን ላይ ተመስርቶ በፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን ይወሰናል፡፡

3. ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ቸ) መሠረት ያላነሳቸውን ግንባታዎች መንግስት ያለምንም ክፍያ የራሱ ንብረት ሊያደርጋቸው ይችላል፡፡

37. የፈቃድ ክልል ወሰን

የፈቃድ ክልል፡-

1. የማዕድን ማምረት ሥራው በደለል ወይም በጸንስ ተከማችተው የሚገኙ የማዕድን ክምችቶችን የሚመለከት ሲሆን በድንበሮቹ ውስጥ የሚገኘውን መሬትና በድንበሮቹ ዙሪያ ባልተወሰነ ጥልቀት በሚወርድ ቀጥታ መስመር ውስጥ የሚካተተውን የክርሰ ምድር ክልል ይይዛል፡፡

2. የማዕድን ማምረት ሥራው በተራፊ ክምችት ላይ ሲሆን የተራፊ ክምችቱን ብቻ የሚያጠቃልል ይሆናል፡፡

38. ስለፈቃድ መደራረብ

የዚህ አዋጅ አንቀጽ 37(1) እንተጠበቀ ሆኖ፣ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በአንድ የፈቃድ ክልል ላይ ለተለያዩ ማዕድናት ፈቃዶች ሊሰጥ ለይችላል፡፡ ሆኖም ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተደራራቢው ፈቃድ ቀደም ሲል በተሰጠው ፈቃድ መሠረት በሚካሄዱ የማዕድን ሥራዎች ላይ የሚኖረውን ተጽዕኖ መገምገምና ይህንኑ ለቀድሞው ባለፈቃድ ማሳወቅ አለበት፡፡

39. ስለፈቃድ ቀዳሚነት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የማዕድኑን ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ወይም ሌሎች አግባብ ያላቸውን የኢንቨስትመንት ዓላማዎች መሠረት በማድረግ በሌላ አኳኋን ካልወሰነ በቀር፡-

ሀ/ የከፍተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራዎች በአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ሥራዎች እና በባህላዊ የማዕድን ሥራዎች እንዲሁም የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራዎች በባህላዊ የማዕድን ማምረት ሥራዎች ላይ ቀዳሚነት ይኖራቸዋል፡፡

ለ/ በአንድ የተወሰነ ክልል ላይ ለተለያዩ ማዕድናት ከአንድ በላይ የሆኑ ተመሳሳይ ደረጃ ያላቸው ፈቃዶች ከተሰጡ በመጀመሪያ የተሰጠ የማዕድን ሥራ ፈቃድ በሌሎች የማዕድን ሥራ ፈቃዶች ላይ ቀዳሚነት ይኖረዋል፡፡

2. ፈቃድ በተሰጠበት ክልል ላይ ለተመሳሳይ ማዕድናት በተደራቢ የተሰጠ ፈቃድ ቢኖር በክርክር ላይ ያለው ክልል በቀዳሚው ባለፈቃድ ይዞታ ሥራ እንዳለ ሆኖ ይቆጠራል፡፡

40.ፈቃድ ስለማስተላለፍ

1. ከቅኝትና ይዞ ከመቆየት ፈቃዶች በስተቀር ማንኛውም ፈቃድ ፈቃድ ሰጪውን ባለስልጣን በቅድሚያ በማስፈቀድ ሊተላለፍ ይችላል፤ ሆኖም የባህላዊ ወይም ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ በውርስ ካልሆነ በስተቀር ሊተላለፍ አይችልም፡፡¹⁰

2. ማንኛውም ፈቃድ በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 11 ንዑስ አንቀጽ (3) ለተመለከተ ሰው አይተላለፍም፡፡

3. ማንኛውም ፈቃድ ሲተላለፍ ለዚህ ጉዳይ በተዘጋጀ መዝገብ ላይ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ካልተመዘገበ በቀር ሕጋዊ ውጤት አይኖረውም፡፡

41.መብትን ስለመተው

1. በፈቃዱ ላይ ያገባናል የሚሉ ሰዎች መብት እንደተጠበቀ ሆኖ የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ ወይም የኪራይ ውል ባለመብት ተቃራኒ ስምምነት ካልኖረው በቀር ቢያንስ የ12 ወራት የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ በጽሑፍ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በመስጠት የፈቃድ መብቱን ሊተው ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የፈቃድ ወይም የኪራይ መብቱን የተወ ማንኛው ሰው ውሉ ጸንቶ ለቆየበት ጊዜ የሚያስከትላቸውን ግዴታዎች ከመፈጸም ነጻ አይሆንም፡፡

42.መረጃዎችን ስለመግለጽ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ለፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ወይም ለሌላ የመንግስት አካል የቀረበ ማንኛውም መረጃ ሰነድ ወይም ዳታ በባለፈቃዱ ስምምነት ካልሆነ

¹⁰ እንደተሸጋሸገ በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2(12) ተሻሻለ፡፡

በስተቀር ፈቃዱ ጸንቶ እስከሚቆይበት ጊዜ ድረስ በሚስጥር ተጠብቆ መቆየት አለበት፡፡

2. መረጃው የሚገለጸው፡-

ሀ/ በፍትህ አካላት ለተያዘ ክርክር ማጣራት ወይም ምርመራ ሲሆን፡

ለ/ እንደነዚህ ያሉ መረጃዎችን እንዲቀበል በፈቀድ ሰጪ ባለሥልጣን ለተፈቀደለት የመንግስት አማካሪ ወይም ሠራተኛ ሲሆን፡ ወይም

ሐ/ ለጉዳዩ ከሚያስፈልገው በላይ ዝርዝር እስካልሆነ ድረስ ለመንግስት ወይም መንግስትን በመወከል የማዕድን ሥራዎች ስታስቲክስ ለማጠናቀር ሲሆን፤

በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ክልከላ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

43. ስለሪከርዶችና ሪፖርቶች

1. ማንኛውም ባለፈቃድ የሚከተሉትን መረጃዎች የያዙ አግባብነት ያላቸው ሪከርዶች በሀገር ውስጥ በመያዝ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሪፖርቶች ማቅረብ አለበት፡፡

ሀ/ ከጥልቀት ጉድጓድ የወጣ ኮር እና የዚህንም ዝርዝር የተመዘገበ ዳታ ጨምሮ የማእድን ሥራውንና የተገኙ ውጤቶች የሚመለከቱ መረጃዎች፤

ለ/ የቅጥር፣ የፋይናንስ፣ የንግድና ሌሎች አግባብ ያላቸው መረጃዎችን፡፡

2. ባለፈቃዱ ከፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በጽሁፍ የተሰጠ ፈቃድ ሳይኖረው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን መዝገቦች ከጥልቅ ጉድጓድ የወጣ ኮር ወይም የኮሩን የተመዘገበ ዳታ ማሰወገድ ወይም ማጥፋት አይችልም፡፡

44. ስለማዕድናት ባቤትነት፣ ስለሽያጭና ወደ ውጭ ሀገር ስለመላክ

1. የምርመራ ፈቃድ ባለይዞታ የሆነ ሰው ማዕድናት ለማውጣት፣ ለማጓጓዝ ለመመርመርና ሚኒስቴሩን አስቀድሞ በማስፈቀድ ናሙናዎችን ወደ ውጪ ሀገር ለፍተሻ ለመላክ ይችላል፡፡ ሆኖም የናሙና ማዕድናት የመንግስት ንብረት ሆነው ይቆያሉ ያለሚኒስቴሩም ስምምነት ባለፈቃዱ ሊሸጣቸው አይችልም፡፡

2. ማዕድን የማምረት ሥራ ባለፈቃድ በፈቃዱ ላይ የተጠቀሱትን ማዕድናት በማውጣት፣ የባቤትነት መብት ያገኛል፡፡

3. ማንኛውም የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከቱትን ማዕድናት በአገር ውስጥ ወይም ወደውጭ አገር በመላክ መሸጥ

ይችላል፤ ሆኖም በወርቅ ወይም በብር ማዕድናት ማምረት ሥራ ላይ የተሠማራ የባህላዊ ወይም ልዩ የአነስተኛ ማዕድናት ማምረት ሥራ ባለፈቃድ ምርቱን ለኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ መሸጥ አለበት፡፡¹¹

45. ስለቴክኖሎጂ ሽግግር ስምምነቶች

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ከማዕድን ሥራ ጋር በተያያዘ ሁኔታ የቴክኖሎጂ ሽግግር ስምምነት በሚያደርግበት ጊዜ ስምምነቱን ለሚኒስቴሩ በማቅረብ ማስፈቀድና ማስመዝገብ አለበት፡፡
2. ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቴክኖሎጂ ሽግግር ስምምነት ሲቀርብለት በቴክኖሎጂ ሽግግር የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 121/1983 መሠረት አስፈላጊውን ግምገማ አድርጎ ውሳኔ ይሰጣል፡፡

46. የማዕድን መብቶችን ስለማገድና ስለመሰረዝ

1. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) እንተጠበቁ ሆነው ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የባለፈቃዱ ተግባር በማህበረሰቡ በአካባቢ ወይም በሠራተኞች ላይ ከባድ አደጋ የሚያስከትል መሆኑን ሲያምንመበትና ባለው ተጨባጭ ሁኔታ ማገድ ብቸኛው መፍትሔ ሆኖ ሲገኝ ፈቃዱን ሙሉ በሙሉ ወይም በክፍል ማገድ ይችላል፡፡ ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን እግዱ የሚነሳበትንና ስራ የሚጀምርበትን ቀንም ለባለፈቃዱ ማሳወቅ ይኖርበታል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ባለፈቃዱ፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንብ ወይም በመመሪያ የተጣሉበትን ገንዘብ ነክ ግዴታዎች ካልፈጸመ፤

ለ/ የማዕድን ሥራዎችን በከባድ ቸልተኝነት ወይም ሆን ብሎ አግባብ ባልሆነ መንገድ ከአካሄደ፤

ሐ/ የፈቃዱን መሠረታዊ ስምምነቶች ወይም ግዴታዎች ከጣሰ፤

መ/ በሥራ ፕሮግራሙ መሠረት የማዕድን ሥራዎችን የማያካሄድ ከሆነ፤

ሠ/ የጸደቀውን የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማና የጤንነትና ደህንነት ደረጃዎችን ጥሶ ከተገኘ፤

¹¹ እንደተሸጋሸገ በ20/27 (2006) ኢ. 816 አንቀጽ 2(13) ተሻሻለ፡፡

ረ/ በዚህ በአዋጅ፣ በደንብ ወይም በመመሪያ መሰረት ማቅረብ ከሚገባው ጉዳይ ጋር በተያያዘ ትክክለኛ ያልሆነ ወይም የተሳሳተ መረጃ አቅርቦ ከተገኘ፤

ሰ/ የተሟላሉ፣ ትክክለኛ የሆኑና ወቅታዊውን ሁኔታ የሚያሳዩ መዝገቦችንና ሪከርዶችን ካልያዙ፣ ተፈላጊ ሪፖርቶችን ወይም ሌሎች ሰነዶች በወቅቱ ካላቀረቡ ወይም ተፈላጊ ማስታወቂያዎችን በወቅቱ ካልሰጡ፤ ወይም

ሸ/ በአግባቡ ሥልጣን የተሰጠው የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሠራተኛ ወደ ፈቃድ ክልሉ ወይም በኪራይ ወደተያዘው ክልል እንዳይገባ ወይም የማዕድን ሥራዎች የሚካሄዱባቸውን ቦታዎች ወይም ተቋማት ወይም የባለፈቃዱን መዝገቦች ሪከርዶች ወይም ሌሎች ሰነዶች ወይም ማቴሪያሎች እንዳያይ ካደረገ ወይም በሠራተኛው የተሰጠውን ሕጋዊ ትዕዛዝ ወይም መመሪያ ካልፈጸመ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማንኛውን ፈቃድ ሊሰረዝ ይችላል፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት እርምጃ ከመውሰዱ በፊት የሚከተሉትን የያዘ የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ ለባፈቃዱ ይሰጠዋል፡፡

ሀ/ ፈቃዱን ለማግኘት ወይም ለመሰረዝ ምክንያት ናቸው የሚላቸውን ነገሮች፤

ለ/ ለባለፈቃዱ የፈጸማቸውን መተላለፎች፣ ጥሰቶች፣ ወይም ጉድለቶች፣ ለማረም ሊወስዳቸው የሚገባቸውን እርምጃዎች፤ እና

ሐ/ ባፈቃዱ የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሊያይኛ ይገባ የሚላቸውን ማንኛውም ጉዳዮች በጽሁፍ የሚያቀርብበት ከአምስት የሥራ ቀናት ያላነሰ በቂ ቀን፡፡

4. የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የዕገዳ ወይም የስረዛ ማስጠንቀቂያውን የሚያነሳው፡

-

ሀ/ ባፈቃዱ ለፈቃዱ መታገድ ወይም መሰረዝ ምክንያት ናቸው ተብለው የተዘረዘሩትን ነገሮች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ለ/ በተሰጠው ማስጠንቀቂያ በተገለጸው ጊዜ ውስጥ በበቂ ሁኔታ ካረመ ካሻሻለ ካስወገደ ወይም እንዳይደገመ ከተከላከለ፤ ወይም

ለ/ እገዳ ወይ ስረዛ ሊፈጽም አይገባም በማለት ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ሐ/ መሠረት ያቀረባቸውን ምክንያቶች ከተቀበለ

ነው፡፡

ክፍል አራት

ስለምስክር ወረቀቶች¹²

47.ለግኝት የምስክር ወረቀት ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. የማዕድን መኖር ወይም ምልክት ያገኘ ማንኛውም ሰው ያለምንም ክፍያ የተወሰነውን ፎርም በመሙላት የግኝት የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡
2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1) የተመለከቱት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ የግኝት የምስክር ወረቀት ለማግኘት የቀረበውን ማመልከቻ ተቀብሎ ይመዘግበዋል፡፡

48.የግኝት የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

ማዕድናቱ በተገኙበት ቦታ ላይ መኖራቸው ከዚያ በፊት የማይታወቅ ከሆነ፤ ማዕድናቱና የተኙበት ሥፍራ የብቻ የሆነ ፈቃድ የተሰጠባቸው ወይም ማመልከቻ የቀረበባቸው ወይም የተከለከሉ ካልሆኑ ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ማመልከቻውን ከተቀበለበት ጊዜ አንስቶ በ15 ቀናት ውስጥ ለአግኚው የግኝት የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል፡፡

49.የግኝት የምስክር ወረቀት ዘመንና እድላት

1. የግኝት የምስክር ወረቀት ለአስራ ስምንት ወራት የፀና ይሆናል፡፡
2. የግኝት የምስክር ወረቀት አይታደስም፡፡
3. የግኝት የምስክር ወረቀት የሚሰጥበት የቦታ መጠን ቢበዛ ከ10 ካሬ ኪሎ ሜትር አይበልጥም፡፡

50.የግኝት የምስክር ወረቀት ባለይዞታ የሆነ ሰው መብትና ግዴታ

1. የግኝት የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው የምስክር ወረቀቱ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ከማለቁ በፊት አግባብ ላለው የፈቃድ ማመልከቻ የሚጠየቁትን ተፈላጊ ሁኔታዎች የሚያሟላ ከሆነ እንደአግባቡ የምርመራ ፈቃድ ወይም የማምረት ፈቃድ ማመልከቻ የማቅርብ ወይም ፈቃድ ሰጪውን ባለስልጣን በማስፈቀድ ፈቃድ የማግኘት መብቱን ለሌላ ሰው የማስተላለፍ መብት ይኖረዋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የግኝት የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው ባለፈቃድ ከሆነ የቀድሞው ፈቃድ የተገኘትን

¹² የዚህ ክፍል አንቀጽ 51፣ 52 እና 53 (አንደተኛጋሽጉ) በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2(14) ተሻሽለዋል፡፡

ማዕድናት ወይም አዋሳኝ የሆነውን ክልል እንዲጨምር ተደርጎ እንዲሻሻልለት በአማራጭነት የመጠየቅ መብት ይረዋል፡፡ ሆኖም የተሻሻለው ክልል ሊፈቀድ ከሚችለው ጣሪያ ሊያልፍ አይችልም፡፡

51. የማማከር ወይም የቴክኒክ አገልግሎት ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ

1. በማዕድን ዘርፍ የማማከር ወይም እንደ ድሪልንግ ወይም የላብራቶሪ የቴክኒክ አገልግሎት በመሳሰሉት ሥራ ለመሰማራት የሚፈልግ ማንኛውም አገልግሎት ጽያዊ ተገቢውን የማመልከቻ ክፍያ በመክፈልና የማመልከቻ ፎርም በመሙላት ለሚኒስቴሩ ማመልከት ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማመልከቻውን ተቀብሎ ይመዘግበዋል፡፡

52. የማማከር ወይም የቴክኒክ አገልግሎት ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

1. በማማከር አገልግሎት ሥራ ላይ ለመሰማራት የሚያመለክት ሰው ባመለከተበት ሙያ አስፈላጊው እውቀትና የሥራ ልምድ ያለው መሆኑን ሚኒስቴሩ ሲያረጋግጥ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል፡፡
2. ማመልከቻው የቀረበው እንደ ድሪልንግ ወይም ላብራቶሪ በመሳሰሉ የቴክኒክ አገልግሎት ላይ ለመሰማራት ሲሆን አመልካቹ ባመለከተበት የአገልግሎት ዘርፍ አስፈላጊው የባለሙያና የማቴሪያል ዝግጅት እንዳለው በሚኒስ ቴሩ ተረጋግጦ የጠየቀው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል፡፡
3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆይበት ዘመን፣ የሚታደስበትና የሚሰረዝበት ሁኔታ በደንብ ይወሰናል፡፡

53. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው መብትና ግዴታ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው በምስክር ወረቀቱ ላይ በተመለከተው የማዕድን ሥራ ዘርፍ የማማከር ወይም የቴክኒክ አገልግሎት መስጠት ይችላል፡፡

2. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው በማማከር ወይም በቴክኒክ አገልግሎት ሥራው ላይ ከመሰማራቱ በፊት አግባብ ካለው የመንግሥት መስሪያ ቤት የንግድ ፈቃድ ማውጣት አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ስለአስተዳደር

54.የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሥልጣንና ተግባር¹³

1. የክልል ፍቃድ ሰጪ ባለሥልጣን፡-

ሀ/ የባህላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድና ልዩ የአነስተኛ ማዕድን ማምረት ስራ ፈቃድ መስጠት፤

ለ/ ለአገር ውስጥ ባለሀብቶች፡-

1) የኮንስትራክሽንና የኢንዱስትሪ ማዕድናትን በሚመለከት የቅኝት፤ የምርመራና ይዞ የመቆየት ፈቃዶች የመስጠት፤

2) የአነስተኛ ደረጃ የኢንዱስትሪ ማዕድናት ማምረት ፈቃዶች እንዲሁም የአነስተኛ እና ከፍተኛ ደረጃ የኮንስትራክሽን ማዕድናት ማምረት ፈቃዶች የመስጠት፤ እና

ሐ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ለ) ከተመለከተው ውጪ ለሆኑ ማዕድናት የግኝት የምስክር ወረቀት የመስጠት፤ ሥልጣንና ተግባሮች ይሆኑታል፡፡

2. ሚኒስቴሩ፡-

ሀ/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) መሠረት በክልል ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን ከሚሰጡት በስተቀር የቅኝት፤ የምርመራ፤ ይዞ የመቆየትና የማዕድን ማምረት ፈቃዶች የመስጠት፤

ለ/ ለስትራቴጂካዊ ማዕድናት የግኝት የምስክር ወረቀት የመስጠት፤

ሐ/ በማዕድን ዘርፍ የማማከር አገልግሎት ሥራ መሰማራት ለሚፈልጉ ባሙያዎች የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የመስጠት፤

መ/ ወደ ውጭ የሚላኩ የማዕድን ናሙናዎችን የመመርመርና የመፍቀድ፤

¹³ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 (ሀ) እና 2 (ሀ) (አንደተኛውን) አንደኛውን ተከተላቸው በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2 (15) እና 2 (16) የተሻሻሉ ሲሆኑ ንዑስ አንቀጽ 4 ፊደል ተራ (ተ) በአንቀጽ 2(17) መሰረት አዲስ የገባ ነው፡፡

ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፡፡ ሆኖም የማዕድን ማምረት ፈቃድ የሚሰጠው በቅድሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ይሁንታ በመጠየቅ ይሆናል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) በተመለከተው መሠረት የተሰጠው ማንኛውም ፈቃድ የባቤትነት ይዘቱ የተቀየረ እንደሆነ ፈቃዱን የሰጠው ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን ከፈቃዱ ጋር የተያያዙ ሰነዶችን ለሚመለከተው ፈቃድ ሰጪ ባለስልጣን ማስተላለፍ አለበት፡፡

4. ማንኛውም ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ መሠረት ለማዕድን ሥራዎች የሚቀርቡ ማመልከቻዎችን መቀበል ፕሮሰስ ማድረግ እና ጡድቅ ማድረግ ወይም ማጽደቅ፤

ለ/ ማንኛውም ባለፈቃድ በፈቃዱ የተመለከቱትን ግዴታዎች ለመወጣት አስፈላጊው የገንዘብ ምንጭና የቴክኒክ ብቃት ያለው መሆኑን የማረጋገጥ፤

ሐ/ በጨረታ በማወዳደር ወይም ቀጥተኛ በሆነ ድርድር መንግስትን ወክሎ የማዕድን ስምምነቶችን የማድረግ፤

መ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንብና በመመሪያ መሠረት ፈቃድ የመስጠት፣ የማደስ የማገድና የመሰረዝ፤

ሠ/ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 40 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በአንቀጽ 41 የተመለከቱትን መረጃና ሪከርዶች የመቀበል፤

ረ/ የማዕድን ሥራዎች በዚህ አዋጅ፣ በደንቦች፣ በመመሪያዎችና አግባብ ባላቸው ስምምነቶች መሠረት መካሄዳቸውን የመቆጣርና የማረጋገጥ፤

ሰ/ ባለመቃዱ አስቀድሞ የገባቸው ግዴታዎች እንደተጠበቁ ሆነው ያመረታቸውን ማዕድናት በሙሉ ወይም በከፊል ሽያጩ በሚከናወንበት ወቅት ባለው የዓለም ገበያ ዋጋ ለመንግስት፣ ለመንግስታዊ ድርጅት ወይም ለሌላ ሰው በአገር ውስጥ እንዲሸጥ የማድረግ፤

ሸ/ ባሕላዊ ማዕድን ማምረት ሥራ የሚካሄድበትን ሥፍራ እያጠና በሕግ ማስታወቂያ የመከለል፤

ቀ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንብና መመሪያ መሠረት የሚከፈሉትን ፎያሊቲ፣ የመሬት ኪራይና ሌሎች ክርያዎች የመሰብሰብና ሂሳቡን የመመርመር፤

በ/ ባለፈቃዶች የሚያካሂዷቸው የማዕድን ሥራዎች የአካባቢ ጥበቃን ያገናዘቡና
 ለማህበረሰቡ የአካባቢ ልማት አስተዋጽኦ የሚያደርጉ መሆኑን የማረጋገጥ፡፡
 ተ/ ከማዕድን ማምረት ሥራ የሚሰበሰበውን ገቢ ለሕብረ ተሰቡ ግልጽ የማድረግ፡
 ፡

55. የማዕድን ሥራዎች ምክር ቤት

1. ሚኒስቴሩን የሚያማክር የማዕድን ሥራዎች ምክር ቤት ይቋቋማል፡፡
2. የማዕድን ሥራዎች ምክር ቤት አባላት ተዋጽኦ፣ ኃላፊነትና ሌሎች ዝርዝር ሁኔታዎች በደንብ ይወሰናሉ፡፡

56. ስለ ቁጥጥር

1. ማንኛውም ሥልጣን የተሰጠው የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቆጣጣሪ በሥራ ሰዓት ወደ ማንኛውም የፈቃድ ክልል በመግባት፡-
 - ሀ/ በፈቃድ ክልሉ ላይ ወይም ውስጥ በመካሄድ ላይ ያለን ማንኛውንም እንቅስቃሴ ወይም ሂደት ለመቆጣጠር፤
 - ለ/ ማንኛውንም መዝገብ፣ ሪከርድ፣ መግለጫ ወይም ሰነድ ለመመርመርና የሰነዱን ወይም የሰነዱን ክፍል ቅጅ ለመውሰድ፤
 - ሐ/ በሥፍራው የሚገኙ ማቴሪያዎችንና መሣሪያዎችን ለመመርመር፤
 - መ/ ማንኛውንም ናሙና ለመውሰድ ለመፈተሽ ለመመርመር ለመተንተንና በአይነት በአይነቱ ለመለየት፤
 - ሠ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንብ ወይም በመመሪያ መጣስ ምክንያት ክስ ለመመስረት አስፈላጊ የሆኑ ማቴሪያዎችን፣ ዕቃዎችን፣ መሣሪያዎችን፣ መዝገቦች፣ መግጫዎችን ወይም ሰነዶችን ለመያዝና በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ጥበቃ ሥር ለማቆየት፤ እና
 - ረ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ የተመለከቱትን ተግባራት ለመፈጸም እንዲችሉ የሚያስፈልጉት ድጋፎች እንዲሰጠው ትዕዛዝ ለመስጠት፤ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሠ) መሰረት ማንኛውም ማቴሪያል፣ መሣሪያ፣ መዝገብ፣ መግለጫ ወይም ሰነድ በፈቃድ ሰጪው ጥበቃ ሥር እንዲቆይ ሲደረግ፡-

ሀ/ በይዞታው ወይም በቁጥጥሩ ሥራ የነበረ ሰነድ የተያዘበት ሰው ተቆጣጣሪው እየተከታተለው የሰነዱ ወይም የሰነዱን ክፍል ቅጅዎች እንዲወስድ ማድረግ ይቻላል፤

ለ/ ከተያዘው ማቴሪያል፣ መሣሪያ፣ መዝገብ፣ መግለጫ ወይም ሰነድ ጋር በተያያዘ ክስ ካልተመሠረተ ወይም በማናቸውም ክርክር ወቅት እንደማስረጃ ሊያገለግል መቻሉ አጠራጣሪ ሆኖ ሲገኝ ወይም በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ለተያዘበት ሰው ወዲያውኑ ይመለሳል፡፡

3. ተቆጣጣሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ምርመራውን እንዲያካሄድ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የተሰጠውን ደብዳቤ አግባብ ላለው የባለፈቃዱ ሠራተኛ የማሳየት ግዴታ አለበት፡፡

57. በሠራተኞች ላይ ጎጂ ተጽዕኖ የሚያስከትሉ እርምጃዎች መውሰድ ስለሚከለክሉባቸው ሁኔታዎች

ማንኛውም ባለፈቃድ ይህን አዋጅ፣ ደንብን መመሪያን ወይም የፈቃድ ግዴታዎቹን አለማክበሩን በስሩ የሚገኝ ሠራተኛ ለፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን በማሳወቁ ምክንያት በሠራተኛው የሥራ ሁኔታ ላይ ጎጂ ተጽዕኖ የሚያደርስ እርምጃ ሊወሰድ አይችልም፡፡

:

58. የትርፋማነት ማነስ የማዕድን ማምረት ሥራ መቀነስ

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲከሰቱ ለፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ያሳውቃል፡-

ሀ/ የወቅቱ የኢኮኖሚ ሁኔታ የማዕድን ሥራው ትርፍ ከገቢው ጋር ያለውን ንጽጽር ለ12 ተከታታይ ወራት በአማካይ ከስድስት በመቶ ያነሰ አድርጎት ከሆነ፤ ወይም

ለ/ ማናቸውም የማዕድን ሥራ በማናቸውም የአስራ ሁለት ወር ጊዜ ውስጥ ከአስር በመቶ በላይ የሆነ ሠራተኛ ሊያስቀንስ በሚችል ደረጃ የሚቀንስ ወይም የሚቆም ሲሆን፡፡

2. የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሠራተኛና ማህበራዊ ጉዳይ ሚኒስቴርን ካማከረ በኋላ ጉዳዩ የሚመለከተው የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ የእርምት እርምጃዎች እንዲወስድ በጽሁፍ መመሪያ ሊሰጠው ይችላል፡፡

3. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃዱ በተሰጠው መመሪያ መሠረት መፈጸምና የእርምት እርምጃዎቹ መወሰዳቸውን በጽሁፍ ማረጋገጥ አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

ስለካሣ ክፍያ

59. ስለካሣ መርሆዎች

1. የዚህን አዋጅ አላማ ለማስፈጸም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ፈቃድ ሰጪው በለሥልጣን ማናቸውንም የማይቀሳቀስ ንብረት አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ለሕጋዊ ባለንብረቱ ተገቢውን ካሣ እንዲክፈል በማድረግ መውረስ ይችላል፡፡ ለዚህም ጉዳይ አፈጻጸም ሲባል የማዕድን ሥራ በፍትሐ ብሔር ሕግ ቁጥር 1460 መሠረት የሕዝብ አገልግሎት ሥራ ሆኖ ይቆጠራል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ባፈቃድ ከማዕድን ሥራው ጋር በተያያዘ ማናቸውም ንብረት ላይ ለሚያደርሰው ጉዳት ካሣ የመክፈል ኃላፊነት አለበት፡፡

60. ስለ ካሣ ስምምነቶች

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ለሚያካሂደው የማዕድን ሥራ መሬት እንዲለቀቅለት የሚያስፈልግ ከሆነ ለሚለቀቀው መሬት ወይም ለንብረቱ የሚከፍለው ካሣ ለህዝብ ጥቅም ሲባል የመሬት ይዞታ ስለሚለቀቅበትና ለንብረት ካሣ ስለሚከፈልበት ሁኔታ ለመወሰን በወጣ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ይሆናል፡፡¹⁴
2. በባለፈቃዱና ባለንብረቱ መካከል በካሣ ስምምነቱ ሁኔታዎችና ግዴታዎች ላይ ስምምነት እንደተደረሰ ባለፈቃዱ ወዲያውኑ የስምምነቱን ቅጅ ለፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ማቅረብ አለበት፡፡

¹⁴ በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2 (18) ተሻሻለ፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የተደረገው የካሳ ስምምነት ቅጂ እንደደረሰው ወዲያውኑ ይመዘግበዋል፡፡

61. ካሳን አስመልክቶ ስለሚቀርብ አቤቱታና ይግባኝ¹⁵

1. ካሳን አስመልክቶ የሚቀርብ አቤቱታ ወይም ይግባኝ የመሬት ይዞታን ለህዝብ ጥቅም ሲባል ለማስለቀቅና ለንብረት ካሳ ስለሚከፈልበት ሁኔታ ለመወሰን በወጣ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ይፈጸማል፡፡
2. ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ከማዕድን ሥራ ጋር በተያያዘ መሬትን ካሳ በመክፈል ማስለቀቅ አስፈላጊ በሚሆን በት ጊዜ መሬትን ለሕዝብ ጥቅም ካሳ ተከፍሎ እንዲለቀቅ የማድረግ ሥልጣን ከተሰጠው መሥሪያ ቤት ጋር በመመካከር ሥራው በአፋጣኝ የሚፈፀምበትን ሁኔታ ያመቻቻል፡፡

ክፍል ሰባት

ስለ አካባቢ

62. የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማና የመልሶ ማቋቋሚያ ፈንድ

1. ከቅኝት፣ ከይዞ መቆየት ወይም ከባህላዊ የማዕድን ማምረት ፈቃድ በስተቀር ማንኛውም ፈቃድ እንዲሰጠው የሚጠይቅ አመልካች የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማውን አግባብ ላለው መስሪያ ቤት በማቅረብ ማጸደቅ አለበት፡፡
2. ከቅኝት፣ ከይዞ መቆየት ወይም ከባህላዊ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ በስተቀር ማንኛውም ባለፈቃድ ለአካባቢ ተጽዕኖ መልሶ ማቋቋሚያ ወጪ መሸፈኛ የሚውል ፈንድ ይመድባል፡፡
3. ከባህላዊ ማዕድናት ማምረት ባለፈቃድ በስተቀር ማንኛውም የማዕድን ማምረት ባለፈቃድና እንደ አግባቡ የማዕድን ምርመራ ባለፈቃድ በፈቃድ ክልሉ እና በስምምነት በሚወሰን በፈቃድ ክልሉ አካባቢ ለሚኖሩ ነዋሪዎች የማህበረሰብ ልማት እቅድ መሳተፍና ለዚህ የሚያስፈልግ ወጪ መመደብ አለበት፡፡¹⁶
4. ይህንን አንቀጽ ለማስፈጸም ዝርዝር ጉዳይ በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

63. ስለማዕድን ሥራ መዘጋት

¹⁵ እንደተሸጋሸገ በ20/27 (2006) ኢ. 816 አንቀጽ 2 (19) ተሻሻለ፡፡

¹⁶ በ20/27 (2006) ኢ. 816 አንቀጽ 2 (20) ተሻሻለ፡፡

1. ልዩ የአነስተኛ፣ የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ስራ ባለፈቃድ በሚከተሉት ሁኔታዎች የማዕድን ሥራ መዝጋት የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ፈቃድ ሰጪውን ባለስልጣን ሊጠይቅ ይችላል፡-
 - ሀ) ፈቃዱ ሲሰረዝ፤
 - ለ) የማዕድን ስራው ሲቋረጥ፤
 - ሐ) የማዕድን ስራውን ክልል በከፊል ወይም በሙሉ ሲለቅ፤ ወይም
 - መ) የማዕድኑን ስራ ሲተው፡፡¹⁷
2. ማመልከቻው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት ሁኔታዎች በተከሰቱ በ180 ቀን ውስጥ መቅረብ አለበት፡፡
 1. የጤና፣ የደህንነትና የአካባቢ ጥበቃን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች መፍትሔ የተሰጣቸው መሆኑ ካልተረጋገጠ በስተቀር የማዕድን መዘጋት የምስክር ወረቀት አይሰጥም፡፡
 2. የማዕድን መዘጋት የምስክር ወረቀት መሰጠቱ፣ ባለፈቃዱን የማእድኑ ሥራ ከተዘጋ በኋላ በአካባቢው ላይ ሊደርስ የሚችለው ተጽእኖ የአካባቢ ተጽዕኖ ግምገማው በሚጠይቀው መሠረት ክትትል የማድረግ ሃላፊነቱን በማናቸውም መንገድ አያስቀረውም፤ ውሉ ጸንቶ ለቆየበት ጊዜ የሚያስትላቸውን ግዴታዎች ከመፈጸምም ነጻ አያደርገውም፡፡

64. የፈቃድ ሰጪው ባሥልጣን መፍትሄ የመስጠት ሥልጣን

1. ባለፈቃዱ የሞተ እንደሆነ ወይም ሊገኝ ካልቻለ ወይም ኩባንያ ሲሆን ህልውናው ካከተመ ወይም በኪሳራ ከተዘጋ ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ተጨማሪ ብክለት እንዳይደርስ ለማድረግ አላስፈላጊ የሆኑ እርምጃዎች ይወስዳል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ሥራ ለመስራት የሚስፈልገው ገንዘብ ባለፈቃዱ ለዚህ ተግባር ብሎ ካኖረው ወይም ለዚህ ጉዳይ የተቀመጠ ገንዘብ ከሌለ ወይም በቂ ካልሆነ ለዚህ ጉዳይ ከመንግስት ግምጃ ቤት ከተመደበ ገንዘብ ላይ ወጪ ተደርጎ ይሰራል፡፡

ክፍል ስምንት

ስለ ሮያልቲ፣ የገቢ ግብርና ሌሎች ገንዘብ ነክ ጉዳዮች

¹⁷ በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2 (21) ተሻሻለ፡፡

65. ሮያልቲ¹⁸

1. የማዕድን ማምረት ሥራ ባፈቃድ የተመረተውን ማዕድን በንግድ ልውውጥ በሽጠበት ዋጋ ላይ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) መሠረት ፎያልቲ ይከፍላል፡፡
2. በከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃዶች የሚከፈለው ሮያልቲ በሚከተለው መጠን ይሆናል፡-

ሀ/ ለከበሩ ማዕድናት	7	በመቶ፤
ለ/ በከፊል ለከበሩ ማዕድናት	6	» ፤
ሐ/ ለብረት ነክ ማዕድናት	5	» ፤
መ/ ለኢንዱስትሪ ማዕድናት	4	» ፤
ሠ/ ለኮንስትራክሽን ማዕድናት	3	» ፤
ረ/ ለጨው	4	» ፤
ሰ/ ለጂኦተርማል	2	» ፡፡
3. በባህላዊ፣ በልዩ የአነስተኛ እና በአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ስራ ባለፈቃዶች የሚከፈለው የሮያልቲ መጠን በክልል ህጎች ይወሰናል፡፡

66. ለጊዜው ስለሚተመን የሮያልቲ መጠን¹⁹

1. መከፈል የሚገባውን የሮያልቲ መጠን ለመተመን በማይቻልበት ጊዜ ባለፈቃዱ ጊዜያዊ የሮያልቲ ክፍያ ይከፍላል፡፡
2. መከፈል ያለበት የሮያልቲ መጠን ሲረጋገጥ ባለፈቃዱ ልዩነቱን ይከፍላል ወይም የከፈለው እሳፊ ተመላሽ ይሆንለታል፡፡
3. ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ተገቢ ሆኖ ሲያገኘው ማንኛውም ማዕድን ማምረት የጀመረ ባለፈቃድ ሊከፍለው የሚገባውን የሮያልቲ ክፍያ ለመቀነስ፣ ለጊዜው ለማንሳት ወይም ለማስቀረት እንደአግባቡ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት ወይም ለሚመለከተው የክልል የበላይ ባለስልጣን ሀሳብ በማቅረብ ሊያስወስን ይችላል፡፡

¹⁸ የዘ.ህ አንቀጽ (አንደተኛው) ንዑስ አንቀጽ 2 (ሀ) እና 3 አንደኛው ተከተላቸው በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2 (22) እና 2 (23) ተሻሽለዋል፡፡

¹⁹ የዘ.ህ አንቀጽ (አንደተኛው) ንዑስ አንቀጽ 3 በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2 (24) ንዑስ አንቀጽ 3 እና 4 ሆኖ ተሻሻለ፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት የሮያሊቲ ክፍያ ለመቀነስ፣ ለጊዜው ለማንሳት ወይም ለማስቀረት የሚያስችሉ ዝርዝር መስፈርቶች በደንብ ይወሰናሉ፡፡

67. የገቢ ግብር

1. ማንኛውም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ከማዕድን ሥራ ከሚያገኘው ገቢ በማዕድን ገቢ ግብር አዋጅ ቁጥር 53/1985 (እንደተሻሻለ) መሠረት የገቢ ግብር ይከፍላል፡፡
2. የባህላዊ፣ ልዩ የአነስተኛ እና የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ስራ ባለፈቃዶች ከማዕድን ሥራ ከሚያገኙት ገቢ የሚከፍሉት የገቢ ግብር በክልል ህጎች ይወሰናል፡፡²⁰

68. መረጃ ስለመሰብሰብ

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማንኛውም ባለፈቃድ ከሮያሊቲው ክፍያ ጋር በተያያዘ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ማክበሩን ለማረጋገጥ ማናቸውም የቃል፣ የጽሁፍ ወይም የኤሌክትሮኒክስ መረጃ እንዲያቀርብ ወይም እንዲያሳይ በጽሁፍ ማዘዝ ይችላል፡፡
2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚያስፈልጉ መረጃዎች እንዳይቀርቡ ወይም እንዲጠፉ ተደርገዋል ብሎ ሲያምን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 54 መሠረት ምርመራ እንዲካሄድ ሊያዝ ይችላል፡፡

69. ሮያሊቲና የገቢ ግብር ስላለመክፈል

ባለፈቃዱ መክፈል ባለበት ጊዜ ውስጥ ሮያሊቲ፣ የገቢ ግብር ወይም ማናቸውንም ሌላ ክፍያ ሳይክፍል ከቀረ፣ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ያልተከፈለ ክፍያዎች ተጠናቀው እስኪከፈሉ ወይም ክፍያውን ለመፈጸም የሚያስችል በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቀባይነት ያለው ዘዴ እስኪመቻች ድረስ ጉዳዩ ከሚመለከተው ማንኛውም የማዕድን

²⁰ በ20/27 (2006) እ. 816 አንቀጽ 2 (25) ተሻሻለ፡፡

ማምረቻ ቦታ ወይም በባለፈቃዱ ከተያዘ ሌላ የማዕድን ማምረቻ ቦታ ምንም አይነት ማዕድን እንዳይነሳና እንዳይሸጥ በመክልከል ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፡፡

70. የመሬት ኪራይ

1. ማንኛውም ባፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተመለከተው ክልል የመሬት ኪራይ በየዓመቱ በቅድሚያ ይከፍላል፡፡ የኪራዩ መጠን ክልሎች የሚያወጧቸው ሕጎች የሚወሰን ሆኖ ማናቸውም የኪራዩን መጠን የሚለውጥ የሕግ ማሻሻያ ተፈጻሚ የሚሆነው ማሻሻያው ከወጣበት ቀን በኋላ በሚሰጡ ፈቃዶች ላይ ብቻ ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ከፈቃድ ክልል ውጪ በኪራይ ለያዘው መሬት በየዓመቱ በቅድሚያ ኪራይ ይከፍላል፡፡ የኪራዩ መጠን የኪራዩ መብት በተመሠረተበት ሰነድ የሚወሰን ሆኖ በሰነዱ ውስጥ ተቃራኒ ስምምነት ከሌለ በስተቀር እስከ ኪራዩ ዘመን መጨረሻ የጸና ይሆናል፡፡

71. ስለፈቃድ ክፍያ

በዚህ አዋጅ መሠረት ለሚሰጡ ፈቃዶችን ለማሳደስ የፈቃድ ክፍያ ይከፈላል፡፡ የክፍያው መጠንና የአከፋፈሉ ሁኔታ እንደአግባቡ በደንብና በክልል ህጎች ይወሰናል፡፡

72. በመንግስት ስለሚያዝ አክሲዮን²¹

1. መንግስት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 መሰረት የማዕድን ስራዎች የማካሄድ መብቱ እንደተጠበቀ ሆኖ በማንኛውም ባለፈቃድ ከሚካሄድ የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ስራዎች ኢንቨስትመንት አምስት በመቶ አክሲዮን ያለምንም ክፍያ ይይዛል፡፡ እንዲሁም ስለድርሻው መቶኛ፣ ስለአከፋፈሉ፣ ከተሳትፎ ስለሚመነጩት መብትና ግዴታዎች እና ሌሎች የተሳትፎ ዝርዝር ሁኔታዎች ከባለፈቃዱ ጋር በሚደረግ ስምምነት በሚወሰነው መሰረት መንግስት ተጨማሪ አክሲዮኖችን መያዝ ይችላል፡፡
2. ከአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራዎች ኢንቨስትመንት መንግስት ያለምንም ክፍያ ሊይዝ የሚችለው የአክሲዮን መጠን እና የተጨማሪ አክሲዮኖች ሁኔታ በክልል ህጎች ይወሰናል፡፡

73. ስለዋስትና

²¹ እንደተሸጋሸገ በ20/27 (2006) ኢ. 816 አንቀጽ 2 (26) ተሻሻለ፡፡

ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ፈቃድ እንዲሰጠው ወይም እንዲታደስለት ወይም ፈቃድ ለማስተረጋገጥ፣ ለመዳረግ ወይም በዕዳ ለማስያዝ የሚጠይቅ አመልካች ለግዴታዎቹ መፈጸም ማረጋገጫ የሚሆን የገንዘብ፣ የባንክ ወይም ሌላ ዋስትና እንዲያቀርብ ሊያደርግ ይችላል፡፡ ዋስትና የሚጠየቅበት ሁኔታ በመመሪያ ይወሰናል፡፡

74. ስለ ውጭ ምንዛሪ

1. ወደ ውጭ የሚላኩ ማዕድናት የሚያመርት የከፍተኛ ወይም የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ በውጭ ምንዛሪ ካገኘው የሽያጭ ገቢ ውስጥ በኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ መመሪያ የሚወሰን ድርሻ በመያዝ በውጭ ምንዛሪ ለሚፈጸሙ ክፍያዎች ሊጠቀምበት ይቻላል፡፡
2. የውጭ ባለሀብት የሆነ የከፍተኛ ወይም የአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ የሚከተሉት ክፍያዎች ወደ ኢትዮጵያ ባስገባበት የውጭ ምንዛሪ አይነት ወይም በሌላ በተፈቀደ የውጪ ምንዛሪ ዝውውሩ በሚፈጸምበት ቀን ባለው የምንዛሪ ተመን መሠረት ከኢትዮጵያ ውጭ ለማዛወር ይችላል፡-
 - ሀ/ ከማዕድን ሥራ ኢንቨስትመንት ካፒታል የተገኘ ትርፍና የትረፍ ድርሻ፤
 - ለ/ ከውጭ አገር በብድር የሚገኝ ዋና ገንዘብና ወለድ፤
 - ሐ/ ከማዕድን ሥራው ጋር ግኝጉነት ባለው የቴክኖሎጂ ወይም የሥራ አመራር ስምምነት ምክንያት የሚከፈሉ ገንዘቦች፤ ጥቅሞች ወይም ሌሎች ክፍያዎች
 - መ/ የማዕድን ሥራ ድርጅት ፈርሶ ሂሳቡ ሲጣራ የሚገኝ ገቢ፤
 - ሠ/ አክሲዮን ለሀገር ውስጥ ባለሀብት ሲዛወር ወይም ሲሸጥ ወይም የማዕድን ሰራው በከፊል ወይም በሙሉ በሀገር ውስጥ ባለሀብት ባለቤትነት ሥር ሲደርግ የተገኘ ገንዘብ፡፡
3. በማዕድን ሰራው ውስጥ ተቀጥረው የሚሰሩ የውጭ ሀገር ዜጎች ያገኙትን ደመወዝና ሌሎች ክፍያዎች አግባብ ባለው የውጭ ምንዛሪ ደንብ በሚፈቅደው መሠረት ወደ ውጭ አገር ለመላክ ይችላሉ፡፡

75. ከግምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ስለመሆን²²

1. ማንኛውም የምርመራ ባለፈቃድ ወይም የእርሱ ተቋራጭ ለስራው የሚያስፈልጉና በፀደቀው የሥራ ፕሮግራም መሠረት ከውጭ አገር ወደ

²² የዘ.ህ አንቀጽ (አንደተኛው) ንዑስ አንቀጽ 2፣ 3 እና 5 በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2 (27) ተሻሽለዋል፡፡

ኢትዮጵያ የሚያስገቧቸው አላቂ ዕቃዎች፣ መሣሪያዎች፣ ማሸነሪዎች እና ተሽከርካሪዎች ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ይሆናሉ፡፡

2. ማንኛውም የልዩ አነስተኛ፣ የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ወይም የእርሱ ተቋራጭ ለሥራው የሚያስፈልጉ እና በማዕድን ማምረት ስምምነቱና በጸደቀው የሥራ ፕሮግራም መሠረት በምርት ቅድመዝግጅት ጊዜ ከውጭ አገር ወደ ኢትዮጵያ የሚያስገባቸው መሳሪያዎች፣ ማሸነሪዎች፣ ተሽከርካሪዎችና አላቂ ዕቃዎች ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ይሆናሉ፡፡ ሆኖም መሳሪያዎችን፣ ማሸነሪዎችንና ተሽከርካሪዎችን ከጉምሩክ ቀረጥ እና ታክስ ነፃ የማስገባት መብት ማምረት ከተጀመረበት ቀን አንስቶ ከአምስት ዓመት በኋላ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡
3. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ለንግድ በሆነ መጠን ማዕድን ማምረት ከጀመረበት ቀን አንስቶ ለመጀመሪያዎቹ ሶስት ወራት ሊያሰራው የሚችል ማናቸውንም አላቂ ዕቃዎች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 ንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) በተገለጸው የጊዜ ገደብ ውስጥ ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነፃ ማስገባት ይችላል፡፡
4. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ባለፈቃድ የምርት ሥራውን በላቀ ደረጃ ለማስፋፋት ሲፈለግና የማስፋፊያው እቅድ በፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ሲሰድቅ ለማስፋፊያ ሥራው የሚያስፈልጉ መሣሪያዎችና ማሸነሪዎችን ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ማስገባት ይችላል፡፡
5. ወርቅ ወይም ብር ከሚያመርት የባህላዊ ወይም ልዩ የአነስተኛ ደረጃ ማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ በስተቀር ማንኛውም የማዕድን ማምረት ስራ ባለፈቃድ በፈቃዱ መሠረት ያመረታቸውን ማዕድናት ወደ ውጭ አገር ሲልክ አስፈላጊውን የጉምሩክ እና የባንክ ፎርማሊቲ ማሟላት እንደተጠበቀ ሆኖ ከማናቸውም የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ይሆናል፡፡
6. የባህላዊ ማዕድን ማምረት ባለፈቃድ ወይም አሸዋ ወይም ገረጋንቲ ለማምረት የሚያስችል ፈቃድ ያለው ማንኛውም የኮንስትራክሽን ማዕድን ማምረት ባለፈቃድ በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (4) የተመለከቱት የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ መብት ተጠቃሚ አይሆንም፡፡

7. ማንኛውም በዚህ አንቀጽ መሠረት ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ሆኖ የገባ እቃ ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን በቅድሚያ ሳይፈቀድና ተገቢው የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ሳይከፈልበት አይሸጥም፡፡ ሆኖም ዕቃው ተመልሶ ከሀገር የሚወጣ ከሆነ ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ይሆናል፡፡

76. ባለፈቃድ ምዝገባና ስለውክልና

1. ማንኛውም ባለፈቃድ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ዘንድ በንግድ መዝገብ ላይ የመመዝገብና ለፈቃዱ ዘመን በኢትዮጵያ ውስጥ ጽ/ቤት የማቋቋም ግዴታ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ በፈቃዱ ላይ የተመለከቱትን ማዕድናት ለማምረት፣ ለመሸጥ ወይም ወደውጭ አገር ለመላክ ወይም ለሥራዎቹ አስፈላጊ የሆኑ እቃዎችን ወደ አገር ውስጥ ለማስገባት ወይም የአእምሮ ሥራዎችን በውል ለማግኘት ከሌላ የመንግስት መሥሪያ ቤት ፈቃድ አያስፈልገውም፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ የባለፈቃዱን የጉምሩክና የባንክ ፎርማሊቲዎች የማሟላት ግዴታ አያስቀርም፡፡

77. ስለመንግስት ድጋፍ

1. መንግስት፡-
 - ሀ/ የሀገሪቱን ወቅታዊ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ችግሮችን ለመፍታት እገዛ ለሚደርጉ የማዕድን ሥራዎች፤
 - ለ/ ማዕድናትን በማበልጸግ በሀገር ውስጥ ተጠቃሚነትን ለሚያስፋፉ የማዕድን ሥራዎች፤ እና
 - ሐ/ በሀብረት ሥራ ማህበራት ለሚከናወኑ ባህላዊ የማዕድን ሥራዎች፤ ማበረታቻና ድጋፍ ሊያደርግ ይችላል፡፡
2. የማበረታቻውና የድጋፉ ዓይነትና ሁኔታ የማዕድን ሥራውን መሠረት ያደረገ ሆኖ በደንብ ይወሰናል፡፡

78. አለመግባባቶችን ስለመፍታት

1. የማዕድን ቅኝት፣ ምርመራ፣ ይዞ መቆየት ወይም ማምረት ከተመለከተ ስምምነት በመነጨ፣ በስምምነቱ አተረጓጎም፣ መጣስ ወይም መቋረጥ ምክንያት ወይም ከነዚህ ጋር በተያያዙ ምክንያቶች በመንግስትና በባለፈቃድ መካከል የሚፈጠር ማንኛውም

ክርክር፤ አለመግባባት ወይም የይገባኛል ጥያቄ በተቻለ መጠን በጋራ ውይይት ይፈታል፡፡

2. ጉዳዩ በጋራ ውይይት ሊፈታ ካልቻለ በስምምነቱ ውስጥ በተመለከተው ስነስርዓት መሰረት በግልግል ዳኝነት ታይቶ ይወሰናል፡፡ በግልግል ዳኝነት የሚሰጠው ውሳኔ በተዋዋይ ወገኖች ላይ የፀና ይሆናል፡፡²³
3. በግልግል ዳኝነት በሚሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ወገን ቅሬታውን ለሚመለከተው ፍርድ ቤት ይግባኝ እንዲታይለት ማቅረብ ይቻላል፡፡

79. ስለፈቃድ መብት መቋረጥ

1. የፈቃድ መብት፡-

ሀ/ ባለፈቃዱ የፈቃዱን ክልል በሙሉ ሲለቅ ወይም የፈቃድ መብቱን ሲተው፤

ለ/ በዚህ አዋጅ፣ በደንቦችና በመመሪያዎች መሠረት ፈቃዱ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሲሰረዝ፤

ሐ/ የፈቃዱ ዘመን ከተፈጸመ በኋላ ሳይታደስ ሲቀር፤ ወይም

መ/ የወራሾች መብት እንደተጠበቀ ሆኖ ባለፈቃዱ ሲሞት ወይም ባለፈቃዱ የንግድ ድርጅቱ ከሆነ ሲፈርስ ወይም የመክሰር ውሳኔ ሲሰጥበት፤ ይቋረጣል፡፡

2. በስምምነት በሌላ ሁኔታ ካልተገለጸ በቀር የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ሲቋረጥ ለማዕድን ሥራዎች ጥቅም ላይ ውለው የእርጅና ቅናሻቸው ሙሉ በሙሉ ያልተፈጸመውን የማይንቀሳቀሱና ተንቀሳቃሽ ንብረቶች በባለፈቃዱ የሂሳብ መዝገብ ላይ በሚታየው ዋጋቸው መንግስት ሊወስዳቸው ይችላል፡፡ መንግስት በዚህ መብቱ ካልተጠቀመ ባለፈቃዱ አግባብ ባላቸው ሕጎች መሠረት ንብረቶቹን ለሌላ ሰው ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡ ይህ የማይሆን ከሆነ ስለአካባቢው ጥበቃ በገባቸው ግዴታዎች መሠረት እንዲያስወግዳቸው ይገደዳል፡፡
3. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ የማዕድን መብት ሲቋረጥ በፈቃድና በኪራይ ተይዞ በነበረው ቦታ የሚገኙ ጉድጓዶችና ሌሎች ስራዎች በሰዎች ጤንነት፣ ህይወትና ንብረት ላይ አደጋ እንዳያስከትሉ ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን አጥጋቢ ነው ብሎ

²³ በ20/27 (2006) ለ. 816 አንቀጽ 2 (28) ተሻሻለ፡፡

በሚቀበለው አኳኋን ባለፈቃዱ እንዲያጥራቸውና መከላከያ እንዲያበጅላቸው ይገደዳል፡፡

ክፍል ዘጠኝ

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

80. ቅጣት

ማንኛውም ሰው፡-

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 67 መሰረት የተሰጠን ትዕዛዝ ከጣሰ ወይም ካላከበረ ወይም እንዲህ ያለ ትዕዛዝ መስጠቱንና በትዕዛዙም መሰረት ማዕድኑን መሸጥ የተከለከለ መሆኑን እያወቀ ማዕድኑን ከተቀበለ፤
2. ይህን አዋጅ፣ ደንብን፣ መመሪያን ወይም የፈቃድ ግዴታዎችን ከጣሰ ወይም ካላከበረ፤ ወይም
3. በዚህ አዋጅ፣ በደንብ ወይም በመመሪያ መሰረት መቅረብ ካለባቸው ጉዳዮች ጋር በተያያዘ ትክክል ያልሆነ ወይም የሚያሳስቡት መረጃ አቅርቦ ከተገኘ፤ እስከ ብር 200,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም እስከ አምስት አመት በሚደርስ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ድንጋጌ ቢኖርም ስለጥፋት ደረጃና ለእያንዳንዱ ደረጃ የሚገባው ቅጣት ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

81. ስለቅሬታ አቀራረብ

1. በዚህ አዋጅ መሰረት በተሰጠ አስተዳደራዊ ዉሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው ቅሬታውን በየደረጃው ለሚገኙ የፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ኃላፊዎች ማቅረብ ይችላል፡፡
2. ማንኛውም ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት በተሰጠ አስተዳደራዊ ዉሳኔ ላይ ይግባኝ እንዲታይለት ለፍርድ ቤት ማቅረብ የሚችለው በፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ያሉ አስተዳደራዊ መፍትሄዎች በሙሉ ተሟጠው ካለቁ በኋላ ነው፡፡

82. ስለአዋጁ አፈጻጸም

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህንን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊይወጣ ይችላል፡፡

2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የወጡ ደንቦችን በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
3. ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ለድርድር መነሻ የሚሆን ሞዴል የማዕድን ስምምነት ሊያዘጋጅ ይችላል፡፡
4. ፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ይህ አዋጅ፣ ደንቦችና መመሪያዎች በትክክል በስራ ላይ መዋላቸውን የመከታተልና የመቆጣጠር ስልጣን ተሰጥቶታል፡፡

83.የመሸጋገሪያ ድንጋጌች

1. ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት የተሰጠ ወይም የተደረገ ማንኛውም የማዕድን ማምረት ፈቃድ ወይም የማዕድን ማምረት ስምምነት ፀንቶ ለሚቆይበት ቀሪ ዘመን ፈቃዱ በተሰጠበት ወይም ስምምነቱ በተደረገበት ወቅት ተፈፃሚ በነበረው ህግ መሠረት ባለበት ይቀጥላል፡፡ ሆኖም የፈቃዱ ወይም የስምምነቱ ዘመን አብቅቶ ሲታደስ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ይፈጸማል፡፡²⁴
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ቢኖርም አንደኛው ወገን አግባብ ባለው ስምምነት ከሚያካሄደው የማዕድን ስራ በሚገኘው ጥቅም ላይ በዚህ አዋጅ ምክንያት ጉዳት የደረሰ እንደሆነ ጉዳት የደረሰበት ወገን ሲጠይቅ ሁለቱም ወገኖች በቅን ልቦና ተወያይተው አስፈላጊውን ማስተካከያ ለማድረግ ሊስማሙ ይችላሉ፡፡
3. ይህ አዋጅ በስራ ላይ ከመዋሉ በፊት የተፈጠረ ለክስ መነሻ የሚሆን ጉዳይ ወይም የተጀመረ የክርክር ወይም የአፈጻጸም ሂደት ይህ አዋጅ በስራ ላይ ከመዋሉ በፊት ጸንተው በነበሩ ህጎች መሰረት ፍጻሜ ያገኛል፡፡

84.የተሻሩና ጸንተው የሚቆዩ ህጐች

1. የማዕድን አዋጅ ቁጥር 52/1985 /እንደሻሻለ/ በዚህ አዋጅ ተሸሯል፡፡
2. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚቃረን ማንኛውም ህግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ አወጅ ውስጥ የተሸፈኑትን ጉዳዮች በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡
3. የማዕድን ሥራዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 182/1985 ድንጋጌዎች የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እስካልተቃረኑ ድረስ በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጣ ደንብ እስከሚተኩ ድረስ ተፈጻሚነታቸው ይቀጥላል፡፡

²⁴በ20/27 (2006) አ. 816 አንቀጽ 2 (29) ተሻሻለ፡፡

85.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 28 ቀን 2002 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 182/1986 ዓ.ም

ስለ ማዕድን ሥራዎች የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የጠቅላይ ሚኒስትርንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 2/1983 አንቀጽ 4 (2) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የማዕድን ሥራዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 182/1986” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ፤²⁵

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም ካላሰጠው በቀር በዚህ ደንብ ውስጥ

1. በማዕድን አዋጅ ቁጥር 52/1985²⁶ ለተዘረዘሩት ቅላት የተሰጡት ትርጓሜዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

2. “አነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ” ማለት ማንኛቸውንም ማዕድናትን በሚመለከት ከማዕድኑ ሥፍራ በአመት የሚመረተው ማዕድን አዘል አፈርና ድንጋይ መጠኑ ከሚከተለው የማይበልጥ ማዕድን የማምረት ሥራ ነው፡፡

ሀ/ እንደ ወርቅ፣ ፕላቲንየም፣ ብር እና ሌሎችም የከበሩና በክፍል የከበሩ ማዕድናትን በሚመለከት፤

1) በደለል ላይ ለሚካሄዱ ሥራዎች እስከ 100,000 ሜትር ኩብ

2) በጽንሰ ማዕድን ክምችቶች ላይ የሚካሄዱ ሥራዎች እስከ 75,000 ሺህ ቶን፤

ለ/ እንደ ብረት፣ እርሳስ፣ መዳብና ኒኬል የመሳሰሉ ሚታል ማዕድናትን በሚመለከት፡-

1) በመሬት ላይ ለሚካሄዱ ሥራዎች እስከ 150,000 ቶን፤

²⁵ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) እና (6) በማሻሻያ ደንቡ ቁጥር 12/24 (1998) ኢ 124 አንቀጽ 2(1) መሰረት የተጨመሩ ናቸው፡፡

²⁶ ይህ አዋጅ በ16/45 (2002) አ. 678 ተሸሯል በዚህ አዋጅ የተዘረዘሩ ትርጓሜዎች በሙሉ በሻሪው አዋጅ ላይ ተዘርዝረዋል፡፡

2) በመሬት ውስጥ ለሚካሄዱ ሥራዎች እስከ 75,000 ቶን ሐ/ እንደ ካኦሊን፣ ቤንቶናይት፣ ዳያቶማይት፣ ዶሎማይት፣ ኳርትዝ እና የድንጋይ ክሰል የመሳሰሉ የኢንዱስትሪ ማዕድናትን በሚመለከት እስከ 120,000 ቶን፤ መ/ የኮንስትራክሽን ማዕድናትን በሚመለከት፤

1) አሸዋ፣ ጠጠር፣ ፑሚስ ድንጋይ፣ የሸክላ አፈርና የመሳሰሉትን በሚመለከት 80,000 ሜትር ኩብ፤

2) እብነበረድ ግራናይትና የመሳሰሉትን የዳይሜንሽን ድንጋዮች በሚመለከት እስከ 10,000 ሜትር ኩብ፤

ሠ/ የማዕድን ውሃን በሚመለከት እስከ 20,000 ሜትር ኩብ፤

ረ/ የጂኦተርማል ክምችትን በሚመለከት፤

1) ለመታጠቢያ፣ ለመዝናኛና ለሕክምና አገልግሎት እስከ 2 ሚሊዮን ሜትር ኩብ፤

2) ለኢንዱስትሪና ለሌሎች አገልግሎቶች እስከ 25 ሚጋዋት ወይም ተመጣጣኝ የሆነ ኃይል ሊሰጥ የሚችል የጂኦተርማል እንፋሎት፤

ሰ/ ከድንጋይ ወይም ከብራይን ለሚመረቱ የጨው ዓይነቶች እስከ 14,000 ቶን፤

3. “ከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ” ማለት የከበሩ ወይም በከፊል የከበሩ ድንጋዮችን የማምረት ሥራን በሚመለከት ካልሆነ በቀር ከማዕድኑ ሥፍራ በዓመት የሚነሣው ማዕድን አዘል አፈርና ድንጋይ መጠን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ከተመለከተው መጠን በላይ የሆነ ማዕድናትን የማምረት ሥራ ነው፡፡

4. “አዋጅ” ማለት የማዕድን አዋጅ ቁጥር 52/1985 ነው፡፡²⁷

5. “የኢንዱስትሪ ማዕድናት” ማለት በፋብሪካ ሥራ ሂደት አልፈው ጠርሙስ፣ ወረቀት፣ ሲሚንቶ፣ ማዳበሪያና ለምግብነት ወይም ለሌላ ዓላማ የሚውል ጨው የመሳሰሉ የፍጆታ ዕቃዎችን ለመፈብረክ በጥሬ ግብዓትነት ጥቅም ላይ የሚውሉና ለኃይል ማመንጫነት የሚያገለግሉ በተፈጥሮ የሚገኙ ጠጣር ማዕድናትን ሁሉ ያጠቃልላል፤

6. “በከፊል የከበሩ ማዕድናት” ማለት በአዋጁ አንቀጽ 2(18) የተመለከቱትን ሳይጨምር ሌሎች ማናቸውም በተፈጥሮአዊ ግኝታቸው ለማስዋገድ የሚውሉ

²⁷ ይህ አዋጅ በአዋጅ ቁጥር 678/2002 ተሽሯል፡፡

ወጥ ወይም በተፈጥሮአዊ አንድነት የተጣመሩ እንደ አፓል፣ ሮዶላይት፣ ጋርኔትና አሊሽን የመሳሰሉ እንዲሁም ሚኒስቴሩ በመመሪያ በከፊል የከበሩ ማዕድናት ብሎ የሚሰይማቸው ሌሎች ተመሳሳይ ማዕድናት ናቸው፡፡

ክፍል ሁለት

ስለማዕድን ሥራ ፈቃዶች

ምዕራፍ አንድ

ስለፈቃድ ማመልከቻዎች

3. ለፍለጋ ፈቃድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ

የፍለጋ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ የሚተሉትን ዝርዝሮች መያዝ አለበት፡፡

1. አመልካቹ የተፈጥሮ ሰው ከሆነ፡

ሀ/ ሙሉ ስሙን ዜግነቱን የተወለደበት ጊዜና ቦታ፡

ለ/ ሙያውን፡

ሐ/ የመኖሪያ ቦታውንና አድራሻውን፡

2. አመልካቹ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ከሆነ፡

ሀ/ ስሙን ዜግነቱን የሕግ አቋሙንና ካፒታሉን፡

ለ/ የዋና መሥሪያ ቤቱን አድራሻ እና በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ ወኪሉን ስምና አድራሻ፡

ሐ/ ትክክለኛነታቸው አግባብ ባለው የድርጅቱ ሹም ተረጋግጦ የሚቀርብ የሚከተሉት ሰነዶች፡

- 1) ድርጅቱ የተቋቋመበት የመመሥረቻ ጽሁፍና የመተዳደሪያ ደንብ ቅጂ፤
- 2) የዲሬክተሮች ቦርድ ዓመታዊ ሪፖርት ካለ የመጨረሻውን ሪፖርት ቅጂ፤
- 3) ያለፉት ሶስት ዓመታት የሂሳብ ሚዛን፣ የትርፍና ኪሣራ መግለጫዎች እንዲሁም የአዲተሮች ሪፖርቶች ካሉ የነዚህን ቅጂዎች፤
- 4) የዲሬክተሮች ቦርድ ካለ የአባላቱን ስም፣ አድራሻና ዜግነት እንዲሁም በአመልካቹ ድርጅት ስም ለመፈረም ሥልጣን የተሰጠውን ሰው ስም፤
- 5) ፈቃድ የተጠየቀበትን የማዕድን ዓይነት እና ፍለጋው ሊካሄድ የታሰበበትን ሥፍራ የሚያሳይ በመመሪያ በሚወሰነው መሠረት የተዘጋጀ ካርታ፤

- 6) አመልካቹ ቀደም ሲል በኢትዮጵያ ውስጥ ተሰጥቶት የነበረ ፈቃድ ወይም የማዕድን መብት ካለ፤
- 7) የአመልካቹን የፋይናንስ ሁኔታ የቴክኒክ ብቃተና ልምድ የሚያሳይ መግለጫ፤
- 8) ፈቃዱ ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ አመልካቹ ሊያከናውን ያለበውን የሥራ ፕሮግራምና ሊያወጣ ያቀደውን የወጪ መጠን፤ እና
- 9) ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በአግባቡ ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸውን ሌሎች መረጃዎች፡፡

4. ለምርመራ ፈቃድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ፤

የምርመራ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የተዘረዘሩትን መረጃዎች፤
2. አመልካቹ የምርመራ ፈቃድ ለመጠየቅ መሠረት ያደረገው የፍለጋ ፈቃድ ካለው የፈቃዱን መለያ፤
3. ፈቃድ ስለተጠየቀባቸው ማዕድናትና ሥፍራ በአመልካቹ የሚታወቅ የጂኦሎጂ መረጃ አጭር ዘገባ፤

5. ለማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

ሀ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የዘረዘሩትን መረጃዎች

ለ/ አመልካቹ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ለመጠየቅ መሠረት ያደረገው የምርመራ ፈቃድ ካለው የፈቃዱን መለያ፤

ሐ/ ፈቃዱ ጸንቶ እንዲቆይ የሚፈለግበትን ጊዜ፤

መ/ የተረጋገጠውንና የሚገመተውን የክምችት መጠንና የማዕድናቱን ፊዚካል፣ ኬሚካል፣ ሚኖሮሎጂካል፣ ቴክኒካል ባሕርይ ጨምሮ የክምችቱን ዝርዝር ሁኔታ የሚገልጽ ጥናት፤

ሠ/ አፈሴላዊ በሆነ የወሰን ቅየሳ ላይ ተመሥርቶ ፈቃዱ የተጠየቀበትን ሥፍራ ወሰኖች መታጠፊያ ጂኦግራፊያዊ ከአርዲኔቶችና በእነሱም መካከል ያለውን ርቀት የሚያመለክትና ሥፍራውን ለመለየት የሚያስችሉ አቢይ ምልክቶችን

ሕንጻዎች የመሬት አቀማመጥና ሌሎች ገጽታዎችን የሚያሳይ አግባብ ባለው መስፈርት የተሠራ ካርታ፤

ረ/ ሊከናወን ስለታሰበው የልማትና ምርት ዕቅድ እና ሌሎችም ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ባግባቡ ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸው መረጃዎች፡፡

2. የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተገለጹት በተጨማሪ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

ሀ/ የሽያጭ ገቢን የካፒታልና የሥራ ማስኬጃ ወጪን የእርጅናና ሌሎች ተቀናሾችን እንዲሁም የሚገመተውን ትርፍና የጥሬ ገንዘብ ፍላጎት የሚያሳይ የተሟላ የፌዚሊቲ ጥናት፤

ለ/ የቅጥርና የሥልጠና ፕሮግራም አጭር መግለጫ፤

ሐ/ የሚያስፈልጉ የመሠረተ ልማት አውታሮች ዝርዝር፤

መ/ ሥራው በተፈጥሮ አካባቢ ላይ ስለሚያስከትለው ተጽዕኖ የተደረገ ግምገማ ሪፖርት፤

3. ባሕላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

ሀ/ የአመልካቹን ሙሉ ስም አድራሻ የተወለደበትን ጊዜና ቦታ፤

ለ/ ፈቃድ የተጠየቀባቸው ማዕድናትና ሥፍራው፤

ሐ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በአግባቡ ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸውን ሌሎች መረጃዎች፤

ምዕራፍ ሁለት

ስለፈቃድ አሰጣጥ

6. ማመልከቻን ስለመመዝገብ ስለማስታወቅና ስለማጣራት፡²⁸

1. እያንዳንዱ የፈቃድ ማመልከቻ በትክክለኛው ፎርም ተሟልቶ ሲቀርብ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ለዚህ ተግባር ባዘጋጀው መዝገብ ላይ እንደአቀራረቡ ቅደም ተከተል ወዲያውኑ ይመዘግባል፤ እያንዳንዱ አመልካችም የምዝገባ ቀንና ቁጥሩን የሚገልጽ ደረሰኝ ይሰጠዋል፡፡

²⁸ የዚህ አንቀጽ ቀድሞ ንዑስ አንቀጽ (2)፣ (3) እና (4) ነበሩት በማሻሻያ በ12/24 (1998) ደ. 124 አንቀጽ 2(2) መሰረት ተሰርዘው አዲስ ንዑስ አንቀጾች (2) እና (3) ተጨምረዋል፡፡

2. ፈቃድ ሰጭው ባለስልጣን ፈቃድ ለማግኘት የቀረበውን ማመልከቻ ከመዘገብ በኋላ ወዲያውኑ በአመልካቹ የቀረቡትን መረጃዎች በሙሉ አጣርቶ ትክክለኛነታቸውን ያረጋግጣል፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የፈቃድ ማመልከቻዎችንና የተሰጡ ፈቃዶችን የሚያሳይ መዝገብ አዘጋጅቶ ለሕዝብ ክፍት ያደርጋል፡፡

7. መቃወሚያዎችን ስለማቅረብ፤²⁹

1. ማናቸውም ሰው የተጠየቀው ፈቃድ እንዳይሰጥ ወይም የተሰጠ ፈቃድ እንዲታገድ ወይም እንዲሰረዝ መቃወሚያውን ከነምክንያቶቹ በጽሁፍ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሊያቀርብ ይችላል፡፡

2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን መቃወሚያው እንደደረሰው ወዲያውኑ መርምሮ ይወስናል፡፡

8. ፈቃድን ስለመስጠትና ስለመመዝገብ፤

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 6 (4) በተጠቀሰው የሠላሳ ቀን ጊዜ ውስጥ በማመልከቻው ላይ ምንም ዓይነት መቃወሚያ ካልቀረበ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በማመልከቻው የቀረቡለትን መረጃዎች ካጣራና አመልካቹ የተወሰነውን የፈቃድ ክፍያና የመሬት ኪራይ ከከፈለ በኋላ ማመልከቻው የቀረበበትን ሥፍራና ማዕድናት በተመለከተ ወይም ማመልከቻው ከቀረበበት ሥፍራና ማዕድናት ውስጥ በአዋጁ አንቀጽ 6 እና በዚህ ደንብ አንቀጽ 11 መሠረት ያልተያዘውን ወይም ያልተከለከለውን እና ቀደም ሲል ብቸኛ የሆነ መብት የሚያስገኝ ፈቃድ ያልተሰጠበትን ወይም ማመልከቻ ያልቀረበበትን ክፍል በሚመለከት ፈቃድ ይሰጣል፤ ሆኖም አመልካቹ፤

ሀ/ የተጠየቀው ፈቃድ የሚያስከትላቸውን ግዴታዎች ለመወጣት የሚያስችል የፋይናንስ ምንጭ የቴክኒክ ችሎታና ልምድ እንዳለው ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ካላረጋገጠ፤ እና

ለ/ እንደነገሩ ሁኔታ በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ተቀባይነት ያገኘ የሥራ ፕሮግራምና የወጭ ወይም የልማትና የምርት ፕሮግራም ግዴታዎች አቅርቦ ወይም ስምምነት አድርጎ ካልሆነ በቀር፤ የፍለጋ፣ የምርመራ ወይም የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ አይሰጥም፡፡

²⁹ የዚህ አንቀጽ ቀድሞ ገጽ 20/24 (1998) ደ. 124 አንቀጽ 2(3) መሰረት ተሰርዞ በአዲስ ተተክቶል፡፡

2. በዚህ ደንብ አንቀጽ 7 መሠረት በማመልከቻው ላይ ተቃውሞ ከቀረበ ፈቃድ የመስጠቱ ሂደት ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማመልከቻው ከተመዘገበ ከአንድ መቶ ሃያ ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በተቃውሞው ላይ ውሳኔ እስከሚሰጥበት ድረስ ይዘገያል፡፡ የተሰጠው ውሳኔ ተቃውሞውን ውድቅ የሚያደርግ ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አመልካቹ ወዲያውኑ ፈቃድ ይሰጠዋል፡፡
3. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የፈቃድ ማመልከቻውን ከተቀበለውና ካጸደቀው ውሳኔውን ለዚሁ ጉዳይ በተዘጋጀው መዝገብ ላይ ያሰፍራል፡፡ አመልካቹም በመዝገቡ ላይ ይፈርማል፡፡
4. በአዋጁ አንቀጽ 46 (1) እንደተደነገገው የብሄራዊ ክልላዊ መስተዳድር የማዕድንና ኢነርጂ ቢሮ ለባሕላዊ የማዕድን ማምረት ሥራዎች እና በሀገር ውስጥ ባለሀብቶች ለሚካሄዱ ኮንስትራክሽን ማዕድናት ፈቃድ የመስጠት ሥልጣን የተሰጠው ሲሆን ሌሎች ማናቸውንም የማዕድን ሥራዎችን በተመለከተ ፈቃድ የሚሰጠው የማዕድንና ኢነርጂ ሚኒስቴር ነው፡፡

9. ፈቃድን ስለመከልከል፤

1. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የቀረበው ማመልከቻ ወይም ተያይዞ የቀረበው መረጃ በቂ አይደለም ብሎ ከወሰነ ይህንኑ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ ማሳወቅ አለበት፤
2. አመልካቹ የሚደግፉትን ማስረጃዎች ለማቅረብ እንዲችል ፈቃድ ሰጭውን ባለሥልጣን የማማከር ዕድልና የቀረበበትን ተቃውሞ ለመቋቋም ከሠላሳ ቀን ያላነሰ ጊዜ ይሰጠዋል እንዲሁም ማመልከቻውን የማረም ወይም የማሟላት መብት ይኖረዋል፡፡
3. አመልካቹ የፈቃድ ሰጭውን ባለሥልጣን ምክር ካገኘና የተሰጠው ጊዜ ካለፈም በኋላ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማመልከቻው ወይም የቀረበው መረጃ ወይም የአመልካቹ ችሎታ የጠየቀውን ፈቃድ ለመስጠት የማያበቃ መሆኑን ሲያምንበት ይህንኑ ለአመልካቹ ያሳውቀዋል፡፡
4. አመልካቹ ፈቃዱን በመከልከሉ ምክንያት የሚያነሳው ክርክር በዚህ ደንብ አንቀጽ 44 (2) መሠረት እንዲታይለት የማድረግ መብት ይኖረዋል፡፡

10. ስለፈቃድ ክልሎች ስፋት፤

1. በአንድ ፈቃድ ሊያዝ የሚችለው ክልል ስፋት ጣሪያ እንደሚከተለው ይሆናል፡፡

ሀ/ ለፍለጋ ፈቃድ 50 ካሬ ኪሎ ሜትር

ለ/ ለምርመራ ፈቃድ 20 ካሬ ኪሎ ሜትር

ሐ/ ለባሕላዊ የማዕድን ሥራ ፈቃዶች 5000 ካሬ ሜትር

መ/ ለአነስተኛ ደረጃ የኢንዱስትሪያልና የኮንስትራክሽን ማዕድናት ማምረት ሥራ ፈቃድ 20,000 ካሬ ሜትር፤

ሠ/ ለከፍተኛ ደረጃ የኢንዱስትሪያልና ኮንስትራክሽን ማዕድናት ማምረት ሥራ ፈቃድ 200,000 ካሬ ሜትር፤

ረ/ ለሌሎች ማዕድናት ማምረት ሥራ ፈቃዶች 10 ካሬ ኪሎ ሜትር፤

2. የባሕላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ በአንድ ጊዜ በጠቅላላ ሰፋቱ ከ10,000 ካሬ ሜትር የበለጠ ከሁለት በላይ ፈቃድ ሊይዝ አይችልም፡፡
3. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ በዚህ አንቀጽ የተመለከተውን የፈቃድ ክልል ሰፋት ሊያሻሽለውና በአንድ ፈቃድ ሊያዝ የሚችለውንም የክልል ሰፋት ጣሪያና ዝቅተኛ መጠን ሊወስን ይችላል፡፡

11. ስለተከለከሉ ሥፍራዎች፡

1. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሌላ አኳኋን ካልፈቀደ በስተቀር በአርኪዎሎጂ ሥፍራዎች የባሕል ወይም የኃይማኖት መንፈሳዊ ክብር በተሰጣቸው ሥፍራዎች በሕዝብ አገልግሎት ሕንጻዎች፣ በባቡር ሃዲዶች፣ በአውራ ጐዳናዎች፣ አውሮፕላን ማረፊያዎች፣ በግድቦች፣ በውሃ ማጠራቀሚያዎች፣ በደንቧ መስመሮች፣ በፋብሪካዎች ወይም ሌሎች መንግሥታዊ ተቋሞች አካባቢ በ100 ሜትር ክልል ውስጥ ፈቃድ አይሰጥም፡፡
2. በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በተለይ ካልተፈቀደ በቀር ማንኛውም ሰው በከተማ ክልል በገጠር መንደሮች፣ በመቃብር ሥፍራ ወይም በወቅቱ ሰብል ባለበት የእርሻ ቦታ በ100 ሜትር ክልል ውስጥ የማዕድን ፍለጋ ማካሄድ አይችልም፡፡
3. በማንኛውም ሌላ ሕግ በተከለከሉ ሥፍራዎች የማዕድን ሥራዎችን ማካሄድ አይቻልም፡፡

12. ስለተጣመረ ፈቃድ፡

1. በአዋጁ አንቀጽ 34 መሠረት የተጣመረ ፈቃድ እንዲሰጠው የሚጠይቅ አመልካች ለእያንዳንዱ ፈቃድ አስፈላጊ የሆኑትን የማመልከቻ ግዴታዎች ማሟላትና የተጣመረ ፈቃድ እንዲሰጠው የጠየቀበትን ምክንያት ማስረጃት አለበት፡፡

2. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን አመልካቹ ለእያንዳንዱ ፈቃድ መሟላት ያለበትን ግዴታ መሟላቱን የተጣመረ ፈቃድ እንዲሰጠው ያቀረበው ምክንያት አጥጋቢ መሆኑን እና የማዕድኑን ክምችት ለማልማትና ለማምረት ችግር የማይፈጥር መሆኑን ሲያምንበት የተጣመረውን ፈቃድ ይሰጣል፡፡

13. የፈቃድ ቅጂ ስለመስጠትና ስለመተካት፤

1. ባለፈቃዱ የፈቃዱን አንድ ወይም ተጨማሪ ቅጂ እንዲሰጠው ፈቃድ ሰጭውን ባለሥልጣን ሊጠይቅ ይችላል፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣንም ጥያቄው ሲደርሰው የፈቃዱን የተረጋገጠ ቅጂ አዘጋጅቶ ይሰጠዋል፡፡
2. ፈቃድ የጠፋበት ወይም የተበላሸበት ባለፈቃድ ፈቃዱ እንዲተካለት ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡ ጥያቄው የቀረበለት ፈቃድ ሰጭ ባለሥልጣንም ምትክ ፈቃድ አዘጋጅቶ ለባለፈቃዱ ይሰጠዋል፡፡

ምዕራፍ ሶስት

ፈቃዶችን ስለማደስ፤ ስለማስተላለፍና ስለመሰረዝ

14. ስለ ምርመራ ፈቃድ ዕድሳት

1. የምርመራ ፈቃድን ለማሳደስ የሚቀርብ ማመልከቻ የፈቃዱ ዘመን ከመፈጸሙ ከዘጠና ቀናት በፊት መቅረብና የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡፡
 - ሀ/ ፈቃዱ መጀመሪያ ሲሰጥ ወይም ባለፈው ዕድሳት ወቅት በቀረቡ መረጃዎች ላይ የተደረጉ ለውጦች፤
 - ለ/ በመመሪያ የሚወሰኑ መረጃዎችን ያካተተ ዓመታዊ ሪፖርት፤
 - ሐ/ አመልካቹ በዕድሳው ዘመን ሊያከናውን ያሰበውን የሥራ ፕሮግራምና ያቀደውን ወጭ የሚያሳይ ዝርዝር፤
 - መ/ በአዋጁ አንቀጽ 11 መሠረት ከፈቃዱ ክልል ላይ የሚለቀውን ሥፍራ፤
 - ሠ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በአግባቡ ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸውን ሌሎች መረጃዎች፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(መ) የተጠቀሰው የሚለቀቅ ሥፍራ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሌላ አኳኋን ካልተስማማ በቀር በመመሪያ በሚገለፀው መሠረት በብሎክ በብሎክ ሆኖ እያንዳንዱ ብሎክ ከአንድ እስከዌር ኪሎ ሜትር ያሳነሰና ቀላል ጂኦሜትሪዊ ቅርፅ ያለው መሆን አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በማመልከቻው የቀረቡለትን መረጃዎች ካጣራና አመልካቹ የተወሰነውን የፈቃድ ማሳደሻ ክፍያና የመሬት ኪራይ ከከፈለ በኋላ በአዋጁ አንቀጽ 10 (1) እና (2) መሠረት ፈቃዱን ያድስለታል፡፡

15. ስለባህላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ዕድሳት፤

1. ባህላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን ለማሳደስ የሚቀርብ ማመልከቻ የፈቃዱ ዘመን ከመፈጸሙ ከሰላሳ ቀን በፊት መቅረብና የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤
 ሀ/ ፈቃዱ መጀመሪያ ሲሰጥ ወይም ባለፈው ዕድሳት ወቅት በቀረቡ መረጃዎች ላይ የተደረጉ ለውጦች፤
 ለ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በአግባቡ ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸውን ሌሎች መረጃዎች፤
2. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በማመልከቻው የቀረቡለትን መረጃዎች ካጣራና አመልካቹ የተወሰነውን የፈቃድ ማሳደሻ ክፍያና የመሬት ኪራይ ከከፈለ በኋላ በአዋጁ አንቀጽ 15 (1) መሠረት ፈቃዱን ያድስለታል፡፡

16. ስለአነስተኛና ከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃዶች ዕድሳት

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን ለማሳደስ የሚቀርብ ማመልከቻ የፈቃዱ ዘመን ከመፈጸሙ ከመቶ ሰማንያ ቀን በፊት መቅረብና የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡፡
 ሀ/ ፈቃዱ መጀመሪያ ሲሰጥ ወይም ባለፈው ዕድሳት ወቅት በቀረቡ መረጃዎች ላይ የተደረጉ ለውጦች፤
 ለ/ ዕቅዱን ጨምሮ የተረጋገጠውንና ይኖራል ተብሎ የሚገመተውን ቀሪውን የማዕድን ክምችት ዝርዝር ሁኔታ የሚያሳይ ሪፖርት፤
 ሐ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በአግባቡ ያስፈልጋሉ ብሎ የሚጠይቃቸውን ሌሎች መረጃዎች፡፡
2. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ከማመልከቻው ጋር ተያይዘው የቀረቡትን መረጃዎች ካጣራና አመልካቹ የተወሰነውን የፈቃድ ማሳደሻ ክፍያና የመሬት ኪራይ ከከፈለ በኋላ እንደሁኔታው በአዋጁ አንቀጽ 17 ወይም 19 መሠረት ፈቃዱን ያድስለታል፡፡

17. ስለፈቃድ ማስተላለፍ፣ መዳረግ፣ በዕዳ ማስያዝና ስለውርስ፤

1. የምርመራ ፈቃድና የባለፈቃዱን የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ የማግኘት መብት በአዋጁ አንቀጽ 9 (3) መሠረት ለማስተላለፍ

ወይም ለመዳረግ የሚቀርብ ማመልከቻ እንዲሁም የአነስተኛ ደረጃ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን በአዋጁ አንቀጽ 16 (2) ወይም 18(2) መሠረት ለማስተላለፍ ወይም ለመዳረግ የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡፡

ሀ/ ፈቃዱ ሊተላለፍለት ወይም ሊደረግለት የተፈለገውን ሰው በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የተዘረዘሩትን መረጃዎች፤

ለ/ ፈቃዱ ሊተላለፍለት ወይም ሊደረግለት የተፈለገው ሰው የፈቃዱን ስምምነቶችና ግዴታዎች እንዲሁም አግባብ ያለው የሥራ ፕሮግራምና ወጭ ወይም የልማትና የምርት ፕሮግራምና የባለፈቃዱን ሌሎች ግዴታዎችን አክብሮ ለመፈጸም ግዴታ መግባቱን የሚያረጋግጥ ማስረጃ፤

ሐ/ የታሰበውን ማስተላለፍ ወይም መዳረግ የሚመለከቱ የውል፣ የኢክኖሚና የፋይናንስ ነክ ስምምነቶችና ግዴታዎች ዝርዝር፤

2. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን በአዋጁ አንቀጽ 16(2) ወይም 18(2) መሠረት በዕዳ ለማስያዝ የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

ሀ/ የመያዣው ተጠቃሚ እንዲሆን የተፈለገውን ሰው በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የተዘረዘሩትን መረጃዎች፤

ለ/ ሊሰጥ የታሰበው የዋስትና ዓይነትና የዋስትናው ስምምነቶችና ግዴታዎች፤

ሐ/ ፈቃዱን በመጨረሻ የሚረከበውን ሰው የፋይናንስና የቴክኒክ ችሎታ እንዲሁም የፈቃዱን ስምምነቶችና ግዴታዎች፣ የልማትና የምርት ፕሮግራምና የባለፈቃዱን ሌሎች ግዴታዎችን አክብሮ ለመፈጸም የገባውን ግዴታ ለማረጋገጥ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የሚጠይቃቸውን መተማመኛዎች ጨምሮ ሊሰጥ የታሰበው ዋስትና ተግባራዊ ሊደረግ የሚችልባቸውን ሁኔታዎች፡፡

3. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን በአዋጁ አንቀጽ 16 (2) ወይም 18 (2) መሠረት በውርስ ለማስተላለፍ የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡፡

ሀ/ የባለፈቃዱ ወራሽ መሆንን ለማረጋገጥ የተሰጠ የፍርድ ቤት ማስረጃና ወራሾችን በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 የተዘረዘሩትን መረጃዎች፤

ለ/ የአመልካቹን የፋይናንስ አቋም፣ የቴክኒክ ችሎታና ልምድ በዝርዝር የያዘ መግለጫ፤

ሐ/ ወራሾች የፈቃዱን ስምምነቶችና ግዴታዎች፣ የልማትና የምርት ፕሮግራምና የባለፈቃዱን ሌሎች ግዴታዎችን አክብረው ለመፈጸም የገቡትን ግዴታ፡፡

4. በአዋጁ አንቀጽ 14 (2) መሠረት፡

ሀ/ ባህላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን ለማስተላለፍ፣ ለመዳረግ ወይም በዕዳ ለማስያዝ የሚቀርብ ማመልከቻ ፈቃዱ ሊተላለፍለት፣ ሊዳረግለት ወይም የመያዣው ተጠቃሚ እንዲሆን የተፈለገውን ሰው በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 5 (3) የተዘረዘሩትን መረጃዎች መያዝ አለበት፡፡

ለ/ ባህላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድን በውርስ ለማስተላለፍ የሚቀርብ ማመልከቻ የባለፈቃዱ ወራሽ መሆኑን ለማረጋገጥ የተሰጠ የፍርድ ቤት ማስረጃና ወራሾችን በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 5(3) የተዘረዘሩትን መረጃዎች መያዝ አለበት፡፡

18. ፈቃድን ስለመዘረዝና ስለማገድ፡

1. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ባለፈቃዱ ጥፋት በመፈጸሙ ምክንያት በዚህ ደንብ አንቀጽ 40 በተደነገገው መሠረት ማንኛውንም ፈቃድ ሊሠርዝ ወይም ሊያግድ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተመለከተው በተጨማሪ ባህላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ በአዋጁ አንቀጽ 15 (2) መሠረት ሊሠረዝ ይችላል፡፡

ክፍል ሦስት

ስለ ግኝት

19. ግኝትን ስለማስታወቅ፡

1. ማንኛውም ማዕድን ወይም የማዕድን ክምችት ያገኘ ሰው ወዲያውኑ እንደ ሁኔታው በግኝቱ ቦታ ላይ ምልክት ማኖር ወይም ክምችቱ ቦታ ላይ ምልክት ማኖር ወይም ክምችቱ ይገኝበታል ተብሎ የሚገመተውን ሥፍራ ምልክት በማድረግ መከለል አለበት፡፡ እያንዳንዱ ምልክት ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሚወስነው ዓይነትና ቅርጽ ሆኖ የአግኝቱን ስም መያዝ አለበት፡፡
2. ማዕድናትን ወይም የማዕድናትን ክምችት ያገኘ ማንኛውም ሰው የግኝቱን ቦታና ባህርይ የሚያሳይ የግኝት ማስታወቂያና የተገኘውን ማዕድን ናሙና ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የግኝት ማስታወቂያ ላቀረበው ሰው እንዳግባቡ ሽልማት እንዲሰጠው ሊያደርግ ይችላል፡፡

20. ስለማጣራትና ስለምስክር ወረቀት፤

1. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የግኝት ማስታወቂያው እንደደረሰው የቀረቡለትን የማዕድን ናሙናዎች ባህርይና አግኝተው ምልክት ያደረገበትን ሥፍራ ማጣራት እና ሥፍራውና ማዕድናቱ ብቸኛ የሆነ መብት የሚያስገኝ ፈቃድ ቀደም ሲል ያልተሰጠባቸው ወይም የፈቃድ ማመልከቻ ያልቀረበባቸው መሆኑን ወይም የግኝቱ ሥፍራ ያልተያዘ ወይም ያልተከለከለ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡
2. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ግኝቱን ካጣራና የግኝቱ ሥፍራና ማዕድናቱ የፈቃድ ማመልከቻ ሊቀርብባቸው የሚችሉ መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለ12 ወራት ጸንቶ የሚቆይ የግኝት የምስክር ወረቀት ለአግኝተው ይሰጣል፡፡

21. የግኝት የምስክር ወረቀት ባለይዞታ መብት እና ግዴታ

1. የግኝት የምስክር ወረቀት ባለይዞታ የሆነ ሰው፣ የምስክር ወረቀቱ ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ ፈቃድ እንዲሰጠው ካመለከተና ለፈቃድ ማመልከቻ የሚጠየቁ ሁኔታዎችን ካሟላ እንደሁኔታው የምርመራ እና ወይም የማምረት ሥራዎችን ለማከናወን የሚያስችል የፋይናንስና የቴክኒክ ችሎታ ያለው ከሆነ ምርመራ ወይም የማምረት ወይም ምርመራና ማምረትን ያጣመረ ፈቃድ የማግኘት መብት ይኖረዋል፡፡
2. አግኝተው የግኝት የምስክር ወረቀቱ ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥ የተገኘውን ማዕድን ወይም ክምችት በተመለከተ የፍለጋ ሥራ ማከናወን ይችላል፤ ሆኖም በዚህ ጊዜ ውስጥ የምርመራ ተግባር ማከናወንም ሆነ ማዕድኑን ማውጣት ወይም ማስተላለፍ አይችልም፡፡

ክፍል አራት

የባለፈቃዶች መብትና ግዴታ

ምዕራፍ አንድ

መብቶች

22. ስለ መሠረተ ልማት አውታሮችና ስለሌሎች ግንባታዎች

1. በባለፈቃዱ የሚሠሩ የመሠረተ ልማት አውታሮችና ሌሎች ግንባታዎች ተገቢ የሆነ ዲዛይንና የቴክኒክ አሠራር መከተልና አግባብ ባለሙያ መመሪያ መሠረት ደንብን፤

የተጠበቀና ቀልጣፋ አገልግሎት ሊሰጡ በሚችሉበት አኳኋን መገንባት መጠገንና በጥቅም ላይ መዋል አለባቸው፡፡

2. ባለፈቃዱ የሠራቸው የመሠረተ ልማት አውታሮች ለንግድ ዓላማ ለሌሎች ባለፈቃዶችም አገልግሎት የሚጡ ከሆነ የመሠረተ ልማት አውታሮችን ለመገንባትና ለማካሄድ የሚወጣው ወጭ በተጠቃሚዎች መካከል እንዲከፋፈል ባለፈቃዱ ፈቃድ ሰጭውን ባለሥልጣን ሊጠይቅ ይችላል፡፡
3. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የእያንዳንዱን ተጠቃሚ የግልጋሎት ድርሻ መሠረት በማድረግ ወጭውን ያከፋፍላል፡፡ በተጠቃሚዎች መካከል የሚከፋፈለው ወጭም የመሠረተ ልማት አውታሮች ዓመታዊ የእርጅና ቅናሽ የሥራ ማስኬጃና የጥገና ወጭዎች ጠቅላላ ድምር ይሆናል፡፡ ዓመታዊ የእርጅና ቅናሽ የሚሰላው ገና ተቀናሽ ያልሆነውን የመሠረተ ልማት አውታሮች የካፒትል ወጭ ለባለፈቃዱ ቀሪ የፈቃድ ዘመን ዓመታት በማካፈል ይሆናል፡፡

23. በፍለጋና በምርመራ ወቅት በተገኙ ማዕድናት ላይ ስለማዘዝ

1. የፍለጋ ወይም የምርመራ ፈቃድ ባለይዞታ በፍለጋው ወይም በምርመራው ወቅት ያገናኘውን ማዕድናት ይዞ ለመቆየት ወይም ሊያዝባቸው ከፈለገ ይህንኑ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማመልከት ይችላል፡፡
2. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን አስፈላጊ በመሰለው ሁኔታ ማዕድናቱ ከፈቃዱ ቦታ እንዲነሱና አመልካቹ የተወሰነውን ክፍያ ወይም ሮያልቲ ከፍሎ ይዟቸው እንዲቆይ ወይም እንዲያዝባቸው ሊፈቅድ ይችላል፡፡

24. ስለአየር ላይ ፎቶግራፎችና መረጃዎች፤

1. ማንኛውም ባለፈቃድ በቅድሚያ ፈቃድ ሰጭውን ባለሥልጣንና ከፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሚያገኘው መረጃ መሠረት የሚመለከተውን መንግሥታዊ አካል በማስፈቀድ ከአየር ላይ ፎቶግራፎችን ማንሳት ይችላል፡፡
2. ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ያነሳቸውን የአየር ላይ ፎቶግራፎች ቅጂ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን መስጠት አለበት፡፡
3. ማንኛውም ባለፈቃድ በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ዘንድ የሚገኙ ምስጢር ያልሆኑ ካርታዎችንና መረጃዎችን የማየት መብት ይኖረዋል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

ግዴታዎች

25.ወሰን ስለመከለል፤

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ማመልከቻ ያቀረበ አመልካች ፈቃድ የተጠየቀበትን ሥፍራ በቅድሚያ መከለል አለበት፡፡ የመከለሉ ተግባር በእያንዳንዱ የወሰኑ መታጠፊያና የቀጥታ መስመር ክፍልፋይ ላይ ምልክት በማድረግ ይከናወናል፡፡
2. በወሰኑ መታጠፊያዎች ላይ የሚደረጉ ምልክቶች ዲያሜትራቸው ከ25 ሴንቲ ሜትር የማያንስ የተጠረቡ ድንጋዮች፣ ብረቶች ወይም የመሳሰሉት መሆን አለባቸው፡፡ በወሰኑ ቀጥታ መስመር ክፍልፋዮች ላይ የሚደረጉ ምልክቶች ዲያሜትራቸው ከ10 ሴንቲ ሜትር የማያንስ የተጠረቡ ድንጋዮች፣ ብረቶች ወይም የመሳሰሉት መሆን አለባቸው፡፡ ማንኛውም ምልክት ከፍታው ቢያንስ ከመሬት አንድ ሜትር ሆኖ መሬት ላይ በደንብ መቸክል አለበት፡፡
3. በእያንዳንዱ ምልክት ላይ የአመልካቹ ስምና በኋላም የፈቃድ ቁጥሩን የሚገልጽ ምልክት መለጠፍ አለበት፡፡
4. ባለፈቃዱ የፈቃድ ክልሉ ወሰን በአዋጁ አንቀጽ 11 ወይም 31 መሠት የሚደረጉ ለውጦችን እንዲያንጸባርቅ አድርጎ መከለልና ምልክቶቹ ለውጡን እንዲያሳዩ አድርጎ ማስተካከል አለበት፡፡
5. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የፈቃድ ማመልከቻ የቀረበበትን ወይም ፈቃድ የተሰጠበትን ሥፍራ ወሰን አከላለል ለዚህ ተግባር በተመደበ የፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሠራተኛ እንዲመረመርና ወሰኑም በመንግሥት ቀያሽ እንዲረጋገጥ ሊያደርግ ይችላል፡፡
6. እንደነገሩ ሁኔታ አመልካቹ ወይም ባለፈቃዱ የክልሉን ወሰን በማረጋገጥ ረገድ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሠራተኛ ወይም ለቀያሹ ድጋፍ መስጠት አለበት፡፡
7. ቀያሹ የተከለለው ወሰን በቀረበው ማመልከቻ ወይም በፈቃዱ ላይ የተገለጸውን ሥፍራ በትክክል የማያሳይ መሆኑን ሲያረጋግጥ ወሰኑ በዚህ መሠት መስተካከልና ለቅየሳው የወጣው ወጭ በአመልካቹ ወይም በባለ ፈቃዱ መከፈል አለበት፡፡

26. ስለሥራ ፕሮግራምና ስለወጭዎች፤

1. ለፍለጋ ወይም ለምርመራ ፈቃድ ያመለከተ ሰው የሚያቀርበው የሥራ ፕሮግራምና የወጭ ዝርዝር ማመልከቻ የቀረበበትን ሥፍራ፣ የማዕድናቱን ዓይነት፣ ሊከናወን የሚችለውን ሥራ ባህርይና ሊኖር የሚችለውን ክምችት በማገናዘብ ተገቢ ከሚሆነው የሥራ መጠን ጋር ተመጣጣኝ መሆኑንና በመመሪያ የሚወሰነውን ዝቅተኛ የሥራ ፕሮግራምና የወጭ ግዴታ የሚያሟላ መሆኑን አለበት፡፡
2. የቀረበው የሥራ ፕሮግራምና የወጭ ዝርዝር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለጹትን ሁኔታዎች የሚያሟላ ከሆነ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ያፀድቀዋል፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የረበው የሥራ ፕሮግራምና የወጭ ዝርዝር በቂ ሆኖ ካላገኘው ለአስተያየቱ መሠረት የሆኑትን ምክንያቶች በመግለጽ አመልካቹ ፕሮግራሙንና የወጭ ዘርዝሩን እንዲያስተካክል ያስታውቀዋል፡፡
3. ባለፈቃዱ በማንኛውም ዓመት የሚፈለግበትን ዝቅተኛ የሥራ ፕሮግራምና የወጪ ግዴታ ካሟላ ከጉድለቱ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ገንዘብ ወዲያውኑ ለመንግሥት ተከፋይ ያደርጋል፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣንም ይህንኑ ገንዘብ ባለፈቃዱ ካቀረበው ዋስትና ላይ ሊወሰድ ይችላል፡፡
4. ባለፈቃዱ በማንኛውም ዓመት ሊያከናውን ግዴታ ከገባው ሥራ በላይ ካከናወነ ወይም ወጪ ካወጣ ከግዴታው በላይ የፈጸመው ሥራ ወይም ያወጣው ወጪ በሚቀጥለው ዓመት በስምምነት የተወሰነውን ዝቅተኛ የሥራ ፕሮግራምና የወጪ ግዴታ ከፈጸመና አግባብነት ሲኖረው በዚሁ በሚቀጥለው ዓመት ግዴታው ላይ ታሳቢ ይደረግለታል፡፡

27. ስለልማትና ምርት ፕሮግራም

1. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ እንዲሰጠው ባመለከተ ሰው የሚቀርብ የልማትና የምርት ፕሮግራም አመልካቹ ሥራውን እንዴት እንደሚያደራጅና ክምችቱን እንደሚያወጣ በዝርዝር መግለጽ አለበት፡፡
2. ሥራው በተለየ መንገድ እንዲካሄድ የሚያደርግ ምክንያት ኖሮ በቅድሚያ በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ካልተፈቀደ በስተቀር የልማትና የምርት ፕሮግራሙ በአዋጁ አንቀጽ 26 ከተገለጹት ዓላማዎች ጋር የሚጣጣም መሆኑን፣ እንዲሁም ከክምችቱ ባህርይና ሁኔታ ከታቀዱ የገበያ ሁኔታዎችና ከሌሎች ኢኮኖሚያዊና ቴክኒካዊ ሁኔታዎች በተጣጣመ መንገድ ማዕድናቱን በከፍተኛ ደረጃ ለማልማትና ለማምረት የሚያስችል መሆኑን አለበት፡፡

3. የልማትና የምርት ፕሮግራሙ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተገለጸውን የሚያሟላ ከሆነ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ያጸድቀዋል፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ከጉዳዩ ጋር አግባብ ያላቸውን ሁኔታዎች በሙሉ ግምት ውስጥ በማስገባት ፕሮግራሙ አጥጋቢ አይደለም ብሎ ሲያምን ለአስተያየቱ መሠረት የሆኑትን ምክንያቶች በመግለጽ አመልካቹ ፕሮግራሙን እንዲያስተካክል ያስታውቀዋል፡፡

28. ስለቅጥርና ሥልጠና፤

1. ባለፈቃዱ ቅጥርን በተመለተ በአዋጁ አንቀጽ 27(1) እንደተደነገገው ለኢትዮጵያ ዜጎች ቅድሚያ መስጠት አለበት፡፡ አንድን የሥራ ቦታ ለመሙላት ብቁ የሆነ ኢትዮጵያዊ ካልተገኘ ብቁ የሆነ የውጭ አገር ዜጋ ሊቀጥር ይችላል፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የሚቀጠሩት የውጭ አገር ዜጎችና ቤተሰቦቻቸው ወደ አገር ውስጥ የመግቢያና የመኖሪያ ፈቃድ ከመንግሥት የሚያገኙበትን ሁኔታ በማመቻቸት ረገድ ባለፈቃዱን ይረዳል፡፡
2. የሠራተኛ ቅጥርና ሥልጠና ከሥራው ባህርይና ደረጃ ጋር የተጣጣመ እንዲሁም ሥራው በተቀላጠፈና ኢኮኖሚያዊ በሆነ መንገድ እንዳይካሄድ የማያደናቅፍ መሆን አለበት፡፡
3. የምርመራ ፈቃድ ባለይዞታ የሆነ ሰው በየዓመቱ እያንዳንዱ ዘመን ከማለቁ ከሠላሳ ቀናት በፊት የሚቀጥለውን ዓመት የቅጥርና የሥልጠና ፕሮግራም ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡ የቅጥርና የሥልጠና ፕሮግራሙ በስምምነት በሌላ አኳኝ ካልተወሰነ በስተቀር በመሠረቱ ሰፋት ያለው አይሆንም፡፡
4. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ባለይዞታ የሆነ ሰው በየዓመቱ ዘመኑ ከማለቁ ከሰላሳ ቀናት በፊት የሚቀጥለውን ዓመት የቅጥርና የሥልጠና ፕሮግራም ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ያቀርባል፡፡
5. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የቀረበው ፕሮግራም በቂ አይደለም ብሎ ሲያምን፤ ባለፈቃዱ ፕሮግራሙን እንዲያስተካክል ለአስተያየቱ መሠረት የሆኑትን ምክንያቶች በመግለጽ ፕሮግራሙ በደረሰው በሠላሳ ቀናት ውስጥ ለባለፈቃዱ ያስታውቀዋል፡፡
6. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቀርብ የቅጥርና የሥልጠና ፕሮግራም ሠራተኞችን ያልሰለጠኑ፣ የሰለጠኑ የጽሕፈት፣ የቴክኒክና የአስተዳደር ሠራተኞች በሚል ምድብ ከፋፍሎ በዝርዝር ማሳየት አለበት፡፡

29. ስለጤንነት፣ ደገንነትና የተፈጥሮ አካባቢ ጥበቃ

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ለወኪሎቹና ለሠራተኞቹ ተገቢ የሆኑ የሥራ ልብሶችንና የአደጋ መከላከያ መሣሪያዎችን ማቅረብ እንዲሁም ተገቢውን ሥልጠና ያገኙ መሆናቸውን ወይም በሌላ አኳኋን ለሥራው ብቁ ሆነው መገኘታቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ ከሥራው ባህርይና ደረጃ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ የጤናና የሕክምና አገልግሎት ማቅረብና ለሥራው የሚያስፈልጉ ፈንጂዎችና ኬሚካሎች አደጋ በማያደርሱና ጥንቃቄ በተሞላበት አኳኋን እንዲጓዙ፣ እንዲከማቹ፣ እንዲያዙና ጥቅም ላይ እንዲውሉ ለማድረግ የሚያስፈልጉ ሥነ ሥርዓቶችን መከተል አለበት፡፡
3. ባለፈቃዱ በማንኛውም ሰው ላይ የሞት ወይም ከባድ የአካል ጉዳት ያደረሰ ወይም በማናቸውም ንብረት፣ በተፈጥሮ አካባቢ ወይም በማዕድን ሥራው ላይ ጉዳት የሚያስከትል ድርጊት ወይም ሁኔታ ሲከሰት ወዲያውኑ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማሳወቅና ሁኔታው የሚያስከትለውን ተጽዕኖ ለመቀነስ የሚያስፈልጉትን እርምጃዎች መውሰድ አለበት፡፡
4. የፈቃድ ዘመን ከመፈጸሙ ወይም ከመቋረጡ በፊት ባለፈቃዱ ጉድጓዶችን፣ ቦቶችንና ሌሎች አደጋ ሊያደርሱ የሚችሉ ሥራዎችን መውላት፣ መዝጋት ማጠር ወይም በሌላ በማናቸውም ዘዴ አደጋ ሊያደርሱ እንዳይችሉ ማድረግ አለበት፡፡
5. የአነስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ፣ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሌላ አኳኋን ካልፈቀደ በስተቀር፣ በፈቃዱና አግባብ ሆኖ ሲገኝም በኪራይ የተያዘው ክልል የፈቃድ ዘመኑ ከመቋረጡ በፊት ወደ ነበረበት ሁኔታ እንዲመለስ ወይም ለሌላ የወደፊት ጠቀሜታ እንዲውል ለማስቻል በየደረጃው እንደነበረ የመመለስ፣ መልሶ የማቅናት ወይም የማስተካከል እርምጃ መውሰድ አለበት፡፡
6. ባሕላዊ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃድ ከሥራው ጋር ተመጣጣኝ የሆኑ ጉድጓዶችን እንደ መድፈን ዛፎችን እንደመትከል ያሉ የአካባቢ ጥበቃዎችን ማድረግ ግዴታው ሲሆን በሥራውም ላይ እንደ ሚርኩሪ ያሉ ንጥረ ነገሮችን መጠቀም አይፈቀድለትም፡፡

30. ስለመዛግብትና ሪከርድ እና ሪፖርት

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ፈቃዱ ጸንቶ በሚቆይበት ጊዜ የሚከተሉትን በኢትዮጵያ ውስጥ መያዝ አለበት፡፡

ሀ/ የሚከተሉትን የያዘና በነዚህ ላይ በየሳምንቱ የሚደረጉ ለውጦችን የሚያሳይ መዝገብ፤

- 1) የተከናወኑ የማዕድን ሥራዎች፤
- 2) በጠቅላላ ሠራተኞችን (በየሥራ መደባቸው በመለየት)፣ የሥራ ሁኔታዎችንና አደጋዎችን፤
- 3) የተመረቱትን፣ የተከማቹትን፣ የተዘጋጁትን የተጓጓዙትን፣ ወደ ውጭ የተላኩትን እና የተሸጡትን ማዕድናት ዝርዝር፤
- 4) የዕቃዎች፣ መሣሪያዎችና ሌሎች ንብረቶች ዝርዝር፤

ለ/ ከፈቃዱ ሥፍራ የተወሰዱ ማዕድናትን ናሙናዎች እና ከፈቃዱ ሥፍራ ጋር የተያያዙ የምርመራ እንዲሁም የቴክኒክና ሌሎች ሪፖርቶች ቅጂዎችን፡፡

2. የፍለጋ ፈቃድ ባለይዞታ በመመሪያ የሚገለጹ መረጃዎችን ያካተተ የዓመቱን አጠቃላይ ሪፖርት አመቱ ባለፈ በሰላሳ ቀን ውስጥ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡
3. የምርመራ ፈቃድ ባለይዞታ በመመሪያ የሚገለጹ መረጃዎች ያካተተ ዓመታዊ ሪፖርት ዓመቱ ባለፈ በሰላሳ ቀን ውስጥ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡፡
4. የአንስተኛ ወይም የከፍተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ባለይዞታ እያንዳንዱ ሩብ ዓመት ባለቀ በሰላሳ ቀን ውስጥ የሚከተሉትን አጠቃላይ የያዘ የሩብ ዓመት ሪፖርት ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፤

ሀ/ በየደረጃው የተሠሩ የጂኦሎጂካል ሥራዎችን ዓይነትና የተገኙ ውጤቶችን ጨምሮ የተከናወኑ የማዕድን ሥራዎችን በአጠቃላይ፤ እንዲሁም የማዕድናቱን ምርት ሁኔታና በቀሪው ክምችት ላይ ያለውን ለውጥ፤

ለ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 28(6) በተገለጸው መሠረት በየሥራ ምድቡ የተሠማሩትን ሠራተኞች ጠቅላላ የሥራ ቀናት ብዛት፣ እንዲሁም የሥራ ሁኔታዎችንና አደጋዎችን፤

ሐ/ የተመረቱትን፣ የተከማቹትን፣ የተዘጋጁትን፣ የተጓጓዙትን፣ የተሸጡትንና ወደውጭ የተላኩትን (የተገኘውን ኤፍ.ኤ.ቢ ወይም ሌላ ዋጋ ጨምሮ) ማዕድናት ዝርዝር፤ ወደ ውጭ የተላኩትን ማዕድናት መድረሻ ሥፍራና የገዢዎችን ዜግነት፤ እንዲሁም ከጠቅላላው ሽያጭ የተገኘውን ገቢ፤

ሐ/ ለአነስተኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ፤

1) ለከበሩ ማዕድናት ብር 200

2) ለሌሎች ማዕድናት ብር 100

መ/ ለከፍተኛ የማዕድን ማምረት ሥራ ፈቃድ ብር 3,000

33. ስለሮያልቲ³⁰

1. ማንኛውም ባለፈቃድ በአዋጁ አንቀጽ 37(1) መሠረት የሚከፍለው ሮያልቲ እንደሚከተለው ይሆናል፤

ሀ/ ለከበሩ ማዕድናት 5 በመቶ

ለ/ ለሚታል እና ሚታል ላልሆኑ ማዕድናት፤

የኮንስትራክሽን ማዕድናትን ጨምሮ 3 በመቶ

ሐ/ ለጂኦተርማል ክምችትና ለማዕድን ውኃ 2 በመቶ

መ/ በከፊል ለከበሩ ማዕድናት 4 በመቶ³¹

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የሚከፈለው ሮያልቲ የሚሰላው ማዕድናቱ በተመረቱበት ሥፍራ በሚኖራቸው ዋጋ ላይ ተመስርቶ ነው፡፡ ክፍያው የሚፈጸመውም በየሩብ ዓመቱ ሆኖ እያንዳንዱ ሩብ ዓመት በተፈጸመ በሰላላ ቀናት ውስጥ ይሆናል፡፡

3. ቅድሚያ ትኩረት በሚሰጣቸው የልማት ክልሎች የሚካሄዱ የማዕድን ሥራዎችን ማበረታታት አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ከተመለከተው ያነሰ የሮያልቲ ክፍያ በስምምነት ሊወሰን ይችላል፡፡

4. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ተገቢ ሆኖ ሲያገኘው ማንኛውም ባለፈቃድ የሚጠየቀውን የሮያልቲ ክፍያ ለመቀነስ ለጊዜው ለማንሳት ወይም ለማስቀረት አግባብ ላለው የመንግሥት አካል ሃሳብ በማቅረብ ሊያስወስን ይችላል፡፡

34. ሌሎች ክፍያዎች³²

1. በአዋጁ አንቀጽ 49 መሠረት ለምዝገባ ለሚቀርብ ሰነድ ብር 50 ይከፈላል፡፡

2. የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት ብር 25 ይከፈላል፡፡

³⁰ በ 4/14 (1990) ደ. 27 መሰረት ተሰርዞ ቀድሞ ከአንቀጽ 34 እስከ 45 የነበሩት ከአንቀጽ 33 እስከ 44 ሆነው ተሽጋሽገዋል፡፡

³¹ በ12/24 (1998) ደ. 124 አንቀጽ 2(4) መሰረት የተጨመረ ነው፡፡

³² በ12/24 (1998) ደ. 124 አንቀጽ 2(5) መሰረት ተሻሻለ፡፡

3. በአዋጁ አንቀጽ 51 መሠረት ለታዩ ጉዳዮች የውሳኔ ቅጂ ለማግኘት ብር 25 ይከፈላል፡

፡
የፈቃድ ቅጂ ወይም የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ምትክ ለማውጣት ብር 15 ይከፈላል፡፡

4. ወደ ውጭ ሀገር የሚላኩ ማዕድናትን ለማስመርመርና ሠርተፊኬት ለማውጣት በማዕድናቱ ክብደት መሠረት የሚከተለው ክፍያ ይከፈላል፤

ሀ/ እስከ 50 ኪሎ ግራም..... ብር 20

ለ/ ከ50 በላይ እስከ 200 ኪሎ ግራም ብር 30

ሐ/ ከ200 ኪሎ ግራም በላይ ብር 40

35. ክፍያን ስለማዘግየት፤

ማንኛውም በዚህ ደንብ አንቀጽ 33 ወይም 34 መሠረት መፈጸም ያለበት ክፍያ በወቅቱ ካልተፈጸመ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ክፍያው በመዘግየቱ ወይም ባለመፈጸሙ በዚህ ደንብ ክፍል ስድስት ድንጋጌዎች መሠረት ሊወሰድ የሚችለው የቅጣት እርምጃ እንደተጠበቀ ሆኖ ያልተከፈለው ገንዘብ ለዘገየበት ለእያንዳንዱ ወር ወይም ከወር ላነሰ ጊዜ 2 በመቶ መቀጫ ተጨምሮበት ይከፍላል፡

ክፍል ስድስት

ስለጥፋቶችና ስለቅጣት

36. አንደኛ ደረጃ ጥፋቶች

1. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ በቅድሚያ ተገቢውን ፈቃድ ሳይዝ በማዕድን ሥራ ላይ ከተሠማራ፤

ለ/ ከፈቃድ ማመልከቻ ጋር በተያያዘ ሁኔታ ሀሰተኛ መረጃ ከሰጠ ወይም ካጭበረበረ ወይም በአዋጁ አንቀጽ 12 እና በዚህ ደንብ አንቀጽ 19 (2) መሠረት የግኝት ማስታወቂያ ካልሰ፤

2. ማንኛውም ባለፈቃድ፡-

ሀ/ የማዕድን ሥራዎችን በግዴለኝነት፣ በከባድ ቸልተኝነት ወይም ሆነ ብሎ አግባብ ባልሆነ መንገድ ከአካሄደ፤

ለ/ የተፈጥሮ አካባቢን፣ ጤንነትን፣ ደኅንነትን፣ ወይም ሌሎች የማዕድን ሥራዎችን የሚመለከቱ ግዴታዎችን በተደጋጋሚ ከጣሰ፤ ወይም

ሐ/ በተደጋጋሚና በተጨማሪም ሁኔታ የማዕድን ሥራዎችን የሚመለከቱ አስተዳደራዊና የፋይናንስ ግዴታዎችን ካላሟላ፤

አንደኛ ደረጃ በሆነ ጥፋት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

37. ሁለተኛ ደረጃ ጥፋቶች

ማንኛውም ባለፈቃድ፡-

1. ተፈላጊ መዝገቦችንና ሪከርዶችን ወይም ሌሎች ሰነዶችን ወይም ማቴሪያሎችን ካልያዘ ወይም መሠረታዊ በሆኑ ነጥቦች ላይ ትክክለኛ ያልሆኑ ወይም ያልተሟሉ መዝገቦችንና ሪከርዶችን ከያዘ ወይም ተፈላጊ ሪፖርቶችን ወይም ሌሎች ሰነዶችን ካላቀረበ ወይም ተፈላጊ ማስታወቂያዎችን ካልሰጠ፤
2. የማዕድን ሥራዎችን በቸልተኛነት ወይም የማንኛውንም ሰው ጤንነት ወይም ደኅንነት፣ የተፈጥሮ አካባቢን ወይም የማዕድኑን ክምችት አደጋ ላይ በሚጥል አኳኋን ከአካሄድ፣ በአጠቃላይ ተገቢ የማዕድን አሠራር ልምዶችን ካልተከተለ ወይም ፈቃዱ የሚያስከትልበትን ግዴታ ካላከበረ፤
3. ለመንግሥት ገቢ መደረግ ያለበት ማንኛውንም ክፍያ በወቅቱ ካልከፈለ ወይም
4. በአግባቡ ሥልጣን የተሰጠው የፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሠራተኛ ወደፈቃዱ ክልል ወይም በኪራይ ወደተያዘው ክልል እንዳይገባ ወይም የማዕድን ሥራዎች የሚካሄዱባቸውን ቦታዎች ወይም ተቋሞች ወይም የባለፈቃዱን መዝገቦች፣ ሪከርዶች ወይም ሌሎች ሰነዶች ወይም ማቴሪያሎች እንዳያይ ካደረገ ወይም በሠራተኛው የተሰጠውን ሕጋዊ ትዕዛዝ ወይም መመሪያ ካልፈጸመ፤ ሁለተኛ ደረጃ በሆነ ጥፋት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

38. አስተዳደራዊ ጥፋቶች

ማንኛውም ባለፈቃድ፡-

1. መሠረታዊ በሆኑ ነጥቦች ላይ ትክክለኛ ያልሆኑ ወይም ያልተሟሉ መዝገቦችንና ሪከርዶችን የመያዝ ጉድለቶችን ሳይጨምር፤ የተሟሉ፣ ትክክለኛ የሆኑና ወቅታዊውን ሁኔታ የሚያሳይ መዝገቦችንና ሪከርዶችን ካልያዘ፤
2. ተፈላጊ ሪፖርቶችንና ሌሎች ሰነዶችን በወቅቱ ካላቀረበ ወይም ተፈላጊ ማስታወቂያዎችን በወቅቱ ካልሰጠ፤ ወይም

3. ጥፋቱ የማንኛውም ሰው ጤንነት ወይም ደኅንነት የተፈጥሮ አካባቢን ወይም የማዕድኑን ክምችት አደጋ ላይ የማይጥል ቢሆንም፤ የማዕድን ሥራዎቹ ተገቢ በሆነ መንግድና በጥንቃቄ ካላካሄደ ወይም ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን ካላከበረ፤ አስተዳደሪያዊ በሆነ ጥፋት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

39. ስለቅጣቶች

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 37 በተመለከተው አንደኛ ደረጃ በሆነ ጥፋት ሥር የሚወድቅ በማድረግ ወይም ባለማድረግ የሚፈጸም የጥፋት ድርጊት የሚያስከትለው ቅጣት ፈቃድን ወዲያውኑ መሠረዝንና ከብር 5000 የማይበልጥ የገንዘብ ቅጣትን ሊጨምር ይችላል፤ እንዲሁም አጥፊው ያንኑ ጥፋት ደግሞ ከፈጸመ የገንዘብ ቅጣቱ በእጥፍ ሊጨምር ይችላል፡፡
2. በዚህ ደንብ አንቀጽ 38 የተመለከተውን ሁለተኛ ደረጃ በሆነ ጥፋት ሥር የሚወድቅ ድርጊት ስለመፈጸሙ ማስጠንቀቂያ የደረሰው ባለፈቃድ በማድረግ ወይም ባለማድረግ የፈጸመውን የጥፋት ድርጊት ለማረም ወዲያውኑ እርምጃ ከወሰደ ጥፋቱ የሚያስከትልበት ቅጣት ከብር 2000 የማይበልጥ የገንዘብ ቅጣት ይሆናል፡፡ አጥፊው የእርምጃ እርምጃ መውሰድ ካልቻለ ወይም ካልወሰደ የገንዘብ ቅጣቱ መጠን በእጥፍ ሊጨምር ይችላል፡፡ በተጨማሪም ለፈቃዱ የእርምጃ እርምጃ ካልወሰደ ወይም ጥፋቱ በማንኛውም ሰው ጤንነት ወይም ደኅንነት፤ በተፈጥሮ አካባቢ ወይም በማዕድን ክምችት ላይ ሊደርስ የተቃረበ ወይም ቀጣይነት ያለው ጉዳት ካስከተለ፤ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ባለፈቃዱ ጥፋቱን እስኪሟያስተካክል ድረስ የማዕድን ሥራዎቹን ወዲያውኑ እንዲያቆም ሊያዘው ይችላል፡፡ የጥፋቱ ድርጊት ወይም ሁኔታ እስኪስተካከልም ፈቃዱ ታግዶ ይቆያል፡፡
3. ማንኛውም ባለፈቃድ በዚህ ደንብ አንቀጽ 39 በተመለከተው አስተዳደራዊ ጥፋት ሥር የሚወድቅ ወይም በማድረግና ባለማድረግ የተፈጸመ ጥፋት ስለመፈጸሙ ማስጠንቀቂያ ከደረሰው በኋላ ወዲያውኑ የእርምጃ እርምጃ ካልወሰደ ወይም የጥፋት ድርጊቱ ሊታረም የማይችል ከሆነ ብር 500 በማይበልጥ የገንዘብ ቅጣት ይቀጣል፡፡
4. ማንኛውም በማድረግ ወይም ባለማድረግ የተፈጸመ ሁለተኛ ደረጃ ወይም አስተዳደራዊ ጥፋት የቀጣይነት ወይም የተደጋጋሚነት ባህርይ ያለው ሆኖ ሲገኝ

ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ጥፋቱን እንደቅደም ተከተሉ አንደኛ ደረጃ ወይም ሁለተኛ ደረጃ ጥፋት አድርጎ ሊቆጥረውና ባለፈቃዱም በዚህ መሠረት ሊቀጣ ይችላል፡፡

5. የዚህን ደንብ ሌሎች ድንጋጌዎች የተላለፈ ማንኛውም ሰው በአዋጁ አንቀጽ 53 (5) መሠረት ይቀጣል፡፡

ክፍል ሰባት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

40. ስለክርክሮች አወሳሰን ሥርዓት

1. በአዋጁ አንቀጽ 51/1/ መሠረት በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የስልጣን ክልል የሚነሱ ክርክሮች የሚታዩበትና የሚወሰኑበት ሥርዓት እንደሚተለው ይሆናል፤

ሀ/ አቤት ባዩ የክርክሩን ፍሬ ሃሳብና ማስረጃውን በማመልከቻ ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ያቀርባል፡፡ ማመልከቻው የአቤት ባዩን ቅሬታና እንዲሰጥለት የሚፈልገውን ውሳኔ መግለጽ አለበት፡፡

ለ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ማመልከቻውን እንደተቀበለ ተከላሽ መጥሪያና የማመልከቻ ቅጂ እንዲደርሰው ያደርጋል፡፡ ክርክሩ የሚሰማበትን ጊዜና ቦታም ለሁለቱም ወገኖች ያሳውቃል፡፡

ሐ/ ባለጉዳዮቹ በቀጠሮው ሰዓትና ቦታ ተገኝተው ጉዳያቸውን ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ያስረዳሉ፤ ማስረጃዎቻቸውንም ያቀርባሉ፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የቀረቡለትን ማስረጃዎች ይመዘግባል፡፡ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ጉዳዩ በሌላ ጊዜና ቦታ እንዲታይ በቀጠሮ ሊያስተላልፍ እንዲሁም በመጀመሪያውም ሆነ ከዚያ በኋላ በተያዘው ቀጠሮ ከባለጉዳዮቹ አንዱ በሌለበት ጉዳዩን ማየት ሊቀጥል ይችላል፡፡

መ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የክስ ማመልከቻ ከቀረበለት በኋላና ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት በማናቸውም ጊዜ ክርክር የተነሳበት ማዕድን ወይም ሌላ ንብረት እንዲያዝ፤ ተከብሮ እንዲጠበቅ ወይም ባለጉዳዩ በንብረቱ ዋጋ መጠን ዋስትና እንዲያቀርብ ሊያደርግ ይችላል፡፡

ሠ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በጉዳዩ የሰጠውን ውሳኔ ባለጉዳዮቹ እንዲያውቁት ማድረግና ለእያንዳንዱ ባለጉዳይ የውሳኔውን መዝገብ ግልባጭ መስጠት አለበት፡፡

ረ/ ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ውሳኔውንና የውሳኔውን መዝገብ ግልባጭ በጉዳዩ ላይ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡ ፍርድ ቤቱም በሕግ በተፈቀደው መሠረት ውሳኔውን ያስፈጽማል፡፡

ሰ/ በክርክሩ የተረታው ወገን የአገልግሎት ክፍያዎችንና ወጭዎችን እንዲከፍል ሊደረግ ይችላል፡፡

ሸ/ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ ጉዳዮችን በመጀመሪያ ደረጃ የማየት ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት በሚታዩ የፍትሐ ብሔር ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚ የሚሆኑ የፍትሐ ብሔር ሥነ ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ዘንድ በሚታዩ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

2. ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የቀረቡለትን ክሶች፣ የክርክሩን ሂደትና የሰጣቸውን ውሳኔዎች መዝግቦ ይይዛል፡፡

41. ጊዜን ስለማሳጠር ወይም ስለማራዘም

አንድ ድርጊት በምን ያህል ጊዜ ውስጥ መፈጸም እንዳለበት የሚወስኑ የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች ቢኖሩም ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በበቂ ምክንያት ጊዜው እንዲያጥር ወይም እንዲራዘም ሊወስን ይችላል፡፡ ሆኖም የጊዜው ማጠር ወይም መርዘም የባለፈቃዱን መብት የሚጎዳ ወይም በፈቃዱ ወይም በአዋጁ የተመለከቱትን ተግባሮችንና ግዴታዎችን በመፈጸም አቅሙ ላይ ተፅዕኖ የሚያሳድር መሆን የለበትም፡፡

42. ለባለፈቃዶች ስለሚሰጥ የመንግሥት ድጋፍ

ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ተገቢ ሆኖ ሲያገኘው ለባሕላዊና ለአካባቢኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃዶች በሚመለከተው አኳኋን ድጋፍና ዕርዳታ ሊሰጣቸው ይችላል፡፡

1. የማዕድን ክምችት ያለበትን ሥፍራ ለይቶ በመከለልና የባሕላዊና የአካባቢኛ ደረጃ የማዕድን ማምረት ሥራ ባለፈቃዶች ብቻ እንዲሠማሩበት ማድረግ፤
2. የቴክኒክና የአስተዳደር ድጋፍ፣ ዕርዳታና ሥልጠና መስጠት፤
3. ለሥራቸው የሚሆን የገንዘብ ድጋፍ እንዲያገኙ መርዳት፤

4. በፈቃደኝነት የሚመሠረቱ የማዕድን አምራቾች የኅብረት ሥራ ማኅበራት እንዲቋቋሙና ሥራቸውን እንዲያካሂዱ መርዳት፤
5. የተመረቱ ማዕድናትን በማዘጋጀት፣ በማጓጓዝ፣ በማከማቸትና ለገበያ በማቅረብ ረገድ ምክር መስጠት፡፡

43. በኮንትራንት ሥልጣንና ተግባር

1. ኮንትራንት ፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሚጠው መመሪያ መሠረት የማዕድን ሥራዎችን ቴክኒካዊና አስተዳደራዊ እንቅስቃሴዎች መቆጣጠርና በአዋጁ የተሰጡትን ተግባሮች በማከናወን ረገድ ተቀዳሚ ኃላፊነት ይኖረዋል፡፡
2. ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሌሎች ኃላፊዎች በተለይ የሚሰጥ ውክልና እንዲሁም የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እንደተጠበቀ ሆኖ ኮንትራንት የፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን በሚሰጠው መመሪያ መሠረት የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች በሥራ ላይ ለማዋል አስፈላጊው ሥልጣን ሁሉ ተሰጥቶታል፡፡ ሆኖ በኮንትራንት ውሳኔዎች ላይ ቅር በመሰኘት የሚቀርቡ አቤቱታዎች ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የበላይ ኃላፊ ሊቀርቡ ይችላሉ፡፡
3. ለኮንትራንት ወይም ለፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን ሌሎች ኃላፊዎች በተለይ ውክልና ካልተሰጠ በስተቀር በዚህ ደንብ አንቀጽ 41 መሠረት የሚቀርቡ ክርክሮች በፈቃድ ሰጭው ባለሥልጣን የበላይ ኃላፊ ታይተው ይወሰናሉ፡፡

44. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሚያዝያ 12 ቀን 1986 ዓ.ም

ታምራት ላይኔ

የኢትዮጵያ የሽግግር መንግሥት ጠቅላይ ሚኒስትር

ለ/ ኢነርጂ

አዋጅ ቁጥር 295/1978

የነዳጅ ሥራዎችን ለማስተዳደር የወጣ አዋጅ

“ኢትዮጵያ ትቅደም”

የሀገሪቱ የነዳጅ ሀብት ተፈልጎ በጥቅም ላይ እንዲውል መደረጉ ለሰፊው የኢትዮጵያ ሕዝብ የኢኮኖሚ ዕድገትና ብልጽግና ከፍተኛ አስተዋጽኦ የሚያበረክት በመሆኑ፤

የነዳጅ ሥራዎች ዘመናዊ ቴክኖሎጂን በመጠቀምና ሀብትን በአግባብ በመጠበቅ መርህ መሠረት የሚከናወኑ እና የሀገሪቱን የነዳጅ ሀብት አለኝታ በይበልጥ ለማወቅ የሚያስችሉ መሆን ስላለባቸው፤

የነዳጅ ቴክኖሎጂ ዕውቀት የሚቀሰምበትን ሁኔታ በማመቻቸት በመስኩ የሀገር ውስጥ የሰው ኃይልና መሠረተ ልማት ማደራጀት ስለሚያስፈልግ፤

እንዲህን ዓላማዎች ከግብ ለማድረስ የነዳጅ ሥራዎችን በሚመለከት የተለየ ሕግ ማውጣት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግንና የሚኒስትሮች ምክር ቤትን ሥልጣንና ኃላፊነት እንደገና ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 110/1969 ዓ.ም አንቀጽ 5 (6) መሠረት የሚከተለው ታውጅዋል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የነዳጅ ሥራዎች አዋጅ ቁጥር 295/1978” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ኮንትራክተር” ማለት ከመንግሥት ጋር የነዳጅ ስምምነት የሚያደርግ ማንኛውም ሰው ነው፤
2. “የነዳጅ ዘይት ድፍድፍ” ማለት ስበቱ (ስፔስፊክ ግራቪቲ) ከግምት ሳይገባ፤ ነዳጁ ከሚወጣበት ጉድጓድ አፍ ላይ በፈሳሽ መልክ የሚመረተው ሃይድሮካርቦን፤ አስፋልት፤ አዞክራይት እና ከተፈጥሮ ጋዝ በ“ኮንደንሴሽን” ወይም በ“ኤቭፖራቲቭሽን” የሚገኘው “ዲስትሌት” ወይም “ኮንደንሴት” በመባል የሚታወቀው ፈሳሽ ሃይድሮካርቦን በሙሉ ነው፤
3. “መንግሥት” ማለት የኅብረተሰብአዊት ኢትዮጵያ መንግሥት ነው፤³³
4. “ሚኒስትር” ወይም “ሚኒስቴር” ማለት የማዕድንና የኃይል ምንጭ ሚኒስትር³⁴ ወይም ሚኒስቴር ሲሆን፤ እንደሁኔታው የነዚህ ተተኪ ይጨምራል፤
5. “የተፈጥሮ ጋዝ” ማለት በአካባቢ የአየር ሙቀትና ግፊት ሁኔታ በጋዝነት ደረጃ የሚገኝ ሃይድሮካርቦን ሲሆን፤ እርጥበት ያለውን የማዕድን ጋዝ፤ ደረቅ የማዕድን ጋዝን፤ ፈሳሽ ሃይድሮካርቦን እርጥበት ካለው ጋዝ ከወጣ ወይም ከተለየ በኋላ የሚቀረውን ኬሚካላዊ ጋዝና ዝቃጭ ጋዝ፤ እና ከፈሳሽ ወይም በጋዝነት መልክ ካለ ሃይድሮካርቦን ጋር የሚመረተውን ሃይድሮካርቦን ያልሆነ ጋዝ ይጨምራል፤
6. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
7. “ነዳጅ” ማለት ከዘይት ሼል ወይም ከታር ሳንድ የተገኘ ሃይድሮካርቦንን ጨምሮ የነዳጅ ዘይት ድፍድፍና የተፈጠሮ ጋዝ ነው፤
8. “የነዳጅ ስምምነት” ማለት የነዳጅ ሥራዎች ለማካሄድ በመንግሥትና በኮንትራክተር መካከል የሚደረግ ውል ወይም ሌላ ዓይነት ስምምነት ነው፤
9. “የነዳጅ ሥራዎች” ማለት የነዳጅ ዘይት ድፍድፍ ማጣራትን ሳይጨምር፤ ነዳጅ መፈለግ፤ ማልማት፤ ማውጣት፤ ማምረት፤ በመስክ መለያየት፤ ማዘጋጀት (ማጣራትን ሳይጨምር)፤ ማከማቸት፤ ወደ ውጭ ሀገር እስከሚላክበት ወይም ለሀገር ውስጥ ፍጆታ ወደሚሰራጭበት ሥፍራ ማጓጓዝ እና ለገበያ ማቅረብ ሲሆን፤ ከተፈጥሮ ጋዝ የተለያዩ ምርቶች ማውጣትን ይጨምራል፤

³³ በኢ.ፌ.ሪ.ሪ ህገ መንግስት(1/1 (1987) ኢ.1 አንቀጽ 1) መሰረት መንግስት ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት ሆኗል፡፡

³⁴ በአዋጅ ቁጥር 22/12 (2008) ኢ. 916 አንቀጽ 9 (17) መሰረት የማዕድን፣ ነዳጅ እና ተፈጥሮ ጋዝ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

10. “ሰብኮንትራክተር” ማለት በነዳጅ ስምምነት መሠረት ለነዳጅ ሥራዎች አፈጻጸም አስፈላጊ የሆነውን አገልግሎት ለማቅረብ ከኮንትራክተሩ ጋር ውል ያደረገ ማንኛውም ሰው ነው፤
11. “የኢትዮጵያ ክልል” ማለት የመሬት ክልል፣ በመሬት ክልሉ ውስጥ የሚገኙ ውሀዎች፣ ደሴቶች፣ በደሴቶቹ ዙሪያ የሚገኙ ውሀዎች፣ የባሕር ክልሉና የዚህ የባሕር ክልል ወለልና ከርሶ ምድር፣ ኤክስክሉዚፍ ኢኮኖሚክ ዞን እና ኮንቲኔንታል ሼልፍ ነው፡፡

3. የአፈጻጸም ወሰን

1. ማንኛውም ኮንትራክተር በኢትዮጵያ ክልል የሚያካሂዳቸው የነዳጅ ሥራዎች ሁሉ በዚህ አዋጅ መሠረት ይተዳደራሉ፡፡
2. ይህ አዋጅ ከፀናበት ቀን በፊት የነዳጅ ሥራዎችን በሚመለከት የተደረገ ማንኛውም ስምምነት፣ ተዋዋሮቹ ወገኖች በሌላ አኳኋን ካልተስማሙ በስተቀር፣ ስምምነቱ ተፈጻሚ በሆነበት ቀን በሥራ ላይ በነበረው ሕግ መሠረት ይተዳደራል፡፡

፡

4. የነዳጅ ባለቤትነት

1. በኢትዮጵያ ክልል ላይ፣ ውስጥም ሆነ በታች በተፈጥሮ መልኩ የሚገኝ ነዳጅ ባለቤትነቱ የመንግሥት ነው፡፡
2. ነዳጁ ከተመረተ በኋላ የሚኖረው የባለቤትነት መብት አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት መሠረት ይሆናል፡፡

5. የነዳጅ ሥራዎች ስለሚካሄዱበት ሁኔታ

መንግሥት የነዳጅ ሥራዎችን በነዳጅ ስምምነት መሠረት በኮንትራክተሮች ሊያካሂድ ይችላል፡፡

6. ሚኒስትሩ መንግሥትን የሚወክል ስለመሆኑ

1. ይህን አዋጅ በሚመለከት ከኮንትራክተሩ ጋር ለሚኖር ግንኙነት ሚኒስትር መንግሥትን ይወክላል፤ ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸምም ኃላፊነት ይኖርበታል፡፡

፡

2. ይህን አዋጅ በሚመለከት ደንብ ለማውጣትና የነዳጅ ስምምነት ለመፈራረም ወይም ለመሰረዝ ከተሰጠው ሥልጣን በስተቀር፤ ሚኒስትሩ በዚህ አዋጅ የተሰጠውን ማናቸውንም ሌላ ሥልጣን አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በጽሑፍ ውክልና መስጠት ይችላል፡፡

7. የሚኒስትሩ ሥልጣን ³⁵

ሚኒስትሩ የሚከተሉት ሥልጣኖች ይኖሩታል፤

1. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ለማስፈጸም አስፈላጊ የሆኑ ደንቦችን የማውጣት፤
2. ማንኛውም ኮንትራክተር አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት መሠረት ግዴታውን ለመወጣት አስፈላጊው የገንዘብ አቅም፣ የቴክኒክ ብቃትና የሙያ ችሎታ እንዳለው የማረጋገጥ፤
3. የፕሮዳክሽን ሼሪንግና የሞደርን ኮንሴሽን የስምምነት ዓይነቶችን ጨምሮ የነዳጅ ስምምነት መደራደሪያ ሞዴሎችን የማዘጋጀት፤
4. በጨረታ በማወዳደር ወይም የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚሰጠው መመሪያ መሠረት በቀጥታ በመደራደር፡-
 - ሀ/ ኮንትራክተሩን በተወሰነ ክልል የነዳጅ ሥራዎች ለማከናወን የሚያስችለውን ብቸኛ የሆነ የነዳጅ ስምምነት የመዋዋል ወይም፤
 - ለ/ ኮንትራክተሩን በተወሰነ ክልል ጂኦሎጂካዊ እና ጂኦፊዚካዊ ጥናት ለማካሄድ የሚያስችለውን ብቸኛ ያልሆነ የነዳጅ ስምምነት የመዋዋል፤
5. ኮንትራክተሩ የሚያካሂዳቸው ሥራዎች በነዳጅ ስምምነቱ መሠረት የሚከናወኑ መሆኑን የመከታተልና የማረጋገጥ፤
6. የነዳጅ ስምምነቱ በሚሸፍነው ክልል ውስጥ፤ ኮንትራክተሩ የሚያካሂዳቸውን የነዳጅ ሥራዎች አግባብ በማያሰናክል መልክ፤ ከነዳጅ በስተቀር ሌሎች ማዕድናትን ወይም የተፈጥሮ ሀብቶችን ለመፈለግ ወይም ለማምረት የሚያስችል ፈቃድ ለሶስተኛ ወገኖች የመስጠት፤
7. በዚህ አዋጅ በሚወጣ ደንብ ወይም በነዳጅ ስምምነቱ መሠረት በኮንትራክተሩ የሚከፈለውን ወይም እንዲከፈል የሚወሰነውን፤
 - ሀ/ ሮያልቲ፤

³⁵ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (i) ላይ ሚኒስትሩ ደንብ የማውጣት ስልጣን የተሰጠው ሲሆን ይህ ስልጣን አሁን ባለው ስርዓት ለሚኒስትሮች ምክር ቤት የተሰጠ ነው፡፡ ስለሆነም ሚኒስትሩ ደንብ የማውጣት ስልጣን የሌለው መሆኑ ታላቢ ተደርጎ ይነበብ፡፡

ለ/ የመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፤

ሐ/ ቦነስ፤

መ/ ኪራይ፤ ወይም

ሠ/ ማናቸውንም ሌላ ክፍያ፤

በሚመለከት ስሌት የማውጣት፤ ክፍያውን የመሰብሰብና ሂሳቡን የመመርመር፡፡

8. በመመሪያ ስለሚወሰኑ ጉዳዮች

ሚኒስትሩ፡-

1. የነዳጅ ሥምምነት ጨረታ የሚወጣበትንና የሚገመገምበትን መንገድና ሥነ ሥርዓት፤
2. የነዳጅ ሥራዎች ለማካሄድ የሚቀርበውን ማመልከቻ ፎርምና ይዘት፤
3. የነዳጅ ሥራዎች ለማካሄድ የሚያመለክት ሰው ማሟላት ያለበትን ተፈላጊ የሙያ ብቃትና የሥራ ልምድ፤ እና
4. ሌሎች ተመሳሳይ ጉዳዮችን፤

በመመሪያ ሊወሰን ይችላል፡፡

9. የነዳጅ ስምምነት ስለሚይዛቸው ጉዳዮች

ማናቸውም የነዳጅ ስምምነት ከሌሎች ጉዳዮች በተጨማሪ፤ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን መያዝ ይኖርበታል፤

1. በኢትዮጵያ የገቢ ግብር ሕግ መሠረት የሚከፈሉትን ታክሶች ሳይጨምር፤ ስለሮያልቲ፤ ስለመሬት መጠቀሚያ ክፍያ፤ ስለቦነስ፤ ስለኪራይ፤ ወይም ለመንግሥት መደረግ ስላለባቸው ሌሎች ክፍያዎች፤
2. ለአደጋ መከላከያ ሊወሰዱ ስለሚገባቸው ጥንቃቄዎችና ፕሮግራሞች፤ እንዲሁም በነዳጅ ሥራዎች ላይ ከተሰማሩ ሠራተኞች የሥራ ሁኔታ ጋር ስለተያያዙ ሌሎች ጉዳዮች፤
3. በነዳጅ ስምምነት መሠረት መከናወን ስላለበት አነስተኛ (ሚኒመም) የስራ መጠንና መደረግ ስላለበት አነስተኛ ወጪ እንዲሁም በየጊዜው መለቀቅ ስላለበት ክልል፤
4. ስለኮንትራክተሩ መብትና ግዴታ፤
5. በነዳጅ ሥራዎች ላይ ክትትልና ቁጥጥር ለማድረግ ሚኒስትሩ ስለሚኖረው ሥልጣን፤

6. ስለሪፖርቶችና መረጃዎች ይዘት እና ለሚኒስትሩ ስለሚቀርቡበት ጊዜና ሁኔታ፤
 7. ከነዳጅ ስምምነት የሚመነጭ የኮንትራክተሩ መብት ወይም ግዴታ ስለሚተላለፍበት ወይም ስለሚዛወርበት ሥነ ሥርዓት፤
 8. የነዳጅ ስምምነት ስለሚሠረዝበት ወይም ስለሚቋረጥበት ሁኔታ እና ክርክሮች ስለሚፈቱበት ሥነ ሥርዓት፤
 9. መንግሥት በተወሰኑ ወይም በሁሉም የነዳጅ ሥራ መስኮች ተሳትፎ ስለሚያደርግበት ሁኔታ፤
 10. የተዋዋይ ወገኖች መብትና ግዴታ ሚዛን ተጠብቆ ስለሚቆይበት ሁኔታ (ሰታቢላይዜሽን ክሎውዝ)፤
 11. የአካባቢን ደህንነት ለመጠበቅ መሟላት ስላለባቸው ሁኔታዎች፤
 12. ስለሂሳብ አያያዝ ሥነ ሥርዓት፤
 13. ኮንትራክተሩ በነዳጅ ስምምነቱ መሠረት ግዴታዎቹን ሳይፈጽም ቢቀር ስለሚወሰዱ እርምጃዎች፤
 14. ስለኢትዮጵያውያን ሠራተኞች አቀጣጠር፣ መብትና ግዴታ በተለይም ሥልጠና፤ እና
 15. የነዳጅ ሥራዎችን በትክክል ለማካሄድ አስፈላጊ ስለሆኑ ሌሎች ጉዳዮች፡፡
- 10. የነዳጅ ሥራዎች የማይካሄዱባቸው ቦታዎች**
1. ሚኒስትሩ፣ አግባብ ካላቸው ሌሎች የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ጋር በመመካከር፣ ከሀገር ጥቅምና ደህንነት ጋር በተያያዘ ምክንያት የነዳጅ ሥራዎች ለማካሄድ የማይፈቀድባቸውን ቦታዎች ይወስናል፡፡
 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት ሚኒስትሩ የሚያደርገው ውሳኔ ቀደም ሲል በተደረገ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለነዳጅ ሥራዎች በተወሰነ ክልል ውስጥ የተገኘን መብት የሚነካ አይሆንም፡፡
- 11. የነዳጅ ስምምነት የጊዜ ገደብ**
1. የነዳጅ ስምምነት የጊዜ ገደብ እንደሚከተለው ይሆናል፤
 ሀ/ ብቸኛ ባልሆነ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለሚከናወኑ ሥራዎች እስከ ሁለት ዓመት፤

ለ/ ብቸኛ በሆነ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለሚካሄድ የነዳጅ ፍለጋ ሥራ አስከፊነት ያመጣል፤

ሐ/ ብቸኛ በሆነ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለሚካሄድ ነዳጅ የማልማትና የማምረት ሥራ አስከፊ ሃያ አምስት ዓመት፡፡

2. ሚኒስትሩ ተገቢ ሆኖ ሲገኝ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 በተመለከተው ገደብ ላይ የሚከተለውን የጊዜ ማራዘሚያ ለመፍቀድ ይችላል፡-

ሀ/ ብቸኛ ባልሆነ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለሚከናወኑ ሥራዎች እስከ ሁለት ዓመት፤

ለ/ ብቸኛ በሆነ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለሚካሄድ የነዳጅ ፍለጋ ሥራ እስከ አራት ዓመት፤

ሐ/ ብቸኛ በሆነ የነዳጅ ስምምነት መሠረት ለሚካሄድ ነዳጅ የማልማትና የማምረት ሥራ እስከ አሥር ዓመት፡፡

3. ሚኒስትሩ በተወሰነው የጊዜ ገደብ ማብቂያ ላይ ኮንትራክተሩ እያካሄደ ያለውን የቁፋሮ፣ የሎጊስቲክስ፣ የሙከራ ወይም ጉድጓድ የመድፈን ሥራ ወይም የነዳጅ ግኝት ግምገማ እንዲያጠናቅቅ ለማስቻል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 ከተመለከተው በተጨማሪ የጊዜ ገደብ ማራዘሚያ ፈቃድ ሊሰጠው ይችላል፡፡

4. ከዚህ በላይ ከተመለከቱት ማራዘሚያዎች ሌላ፣ ሚኒስትሩ ለተፈጥሮ ጋዝ ግኝት ግምገማ ተግባር እንዳስፈላጊነቱ ተጨማሪ የጊዜ ገደብ ማራዘሚያ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

12. ቅድሚያ ስለመስጠትና ስለሥልጠና

ማንኛውም ኮንትራክተር፡-

1. ተፈላጊው ችሎታና የሥራ ልምድ ላላቸው ኢትዮጵያውያን በተቻለ መጠን የቅጥር ቅድሚያ ይሰጣል፤

2. የሀገር ውስጥ ማቴሪያል፣ የምርት ውጤትና አገልግሎት በሚፈለገው ጊዜ፣ በተመጣጣኝ ዋጋና ጥራት ሊገኝ እስከቻለ ድረስ በነዚህ ለመጠቀም ቅድሚያ ይሰጣል፤

3. በነዳጅ ስምምነቱ መሠረት ኢትዮጵያውያንን በነዳጅ ሥራዎች ያሠለጥናል፡፡

13. ስለማስተላለፍና ስለመተካት

1. ሚኒስትሩ በቅድሚያ መፍቀዱን በጽሑፍ ሲገልጽ፣ ኮንትራክተሩ ከነዳጅ ስምምነቱ የተገኘ መብቶቹን፣ ግዴታዎቹንና ጥቅሞቹን በክፍል ወይም በሙሉ ማስተላለፍ፣ ሌሎች እንዲተኩላቸው ማድረግ ወይም በሌላ መንገድ ማዛወር ይችላል፤ ሚኒስትሩም ለዚህ የሚያስፈልገውን ፈቃድ ያለበቂ ምክንያት ሊከለክል አይችልም፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እንደተጠበቀ ሆኖ የማስተላለፉ፣ ሌሎችን የመተካቱ ወይም በሌላ መንገድ የማዛወሩ ዝርዝር ሁኔታ አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት መሠረት ይወሰናል፡፡

14. የአሠራር ደረጃ

ኮንትራክተሮች የነዳጅ ሥራዎች የሚያካሂዱት በዓለም አቀፍ ደረጃ አጠቃላይ ተቀባይነት ያለውን የነዳጅ ኢንዱስትሪ የአሠራር ደረጃና ልምድ በመከተል እንዲሁም ነዳጅና ሌሎች ሀብቶች በማይባክቡበትና የሰው ሕይወት፣ ንብረትና የአካባቢ ደህንነት በሚጠበቅበት አኳኋን ይሆናል፡፡

15. ንብረት ስለማስተላለፍ

1. በነዳጅ ስምምነት መሠረት በተለቀቀ ወይም የውል ዘመኑ በተቋረጠ ክልል ላይ የሚገኙ ድርጅቶችን፣ መሣሪያዎችንና ተቋሞችን ኮንትራክተሩ ያለክፍያ ለመንግሥት ያስተላልፋል፤ ሆኖም የተጠቀሰው ክልል ወይም ክፍለ፡-
 ሀ/ አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት በተገለፀው ሁኔታ ለንግድ በሚውል ደረጃ ነዳጅ ለማምረት የሚያስችል መሆኑ የተረጋገጠ፤ ወይም
 ለ/ ለንግድ በሚውል ደረጃ ነዳጅ በማምረት ላይ የሚገኝ ወይም ቀደም ሲል በዚህ ሁኔታ ሲያመርት የቆየ፤
 መሆን አለበት፡፡
2. ሚኒስትሩ የማስተላለፉን ሁኔታ ላለመቀበልና ኮንትራክተሩ በመንግሥት ላይ ወጪ ሳያስከትል ድርጅቱን፣ መሣሪያዎቹንና ተቋሞቹን በክፍል ወይም በሙሉ እንዲያነሳ ለማስገደድ ይችላል፡፡

16. በሌሎች ንብረት ስለመጠቀም

ኮንትራክተሩ ከሚያካሂዳቸው የነዳጅ ሥራዎች ጋር በተያያዘ ሁኔታ በማናቸውም ንብረት መጠቀም ሲያስፈልገው፣ መንግሥት ለነዳጅ ሥራዎች አስፈላጊ የሆነውን

መብት ወይም ጥቅም ሊወስድ ይችላል፤ ሆኖም ኮንትራክተሩ ባለመብት ወይም ባለጥቅም ለሆነው ሰው ተገቢ ኪሣራ ይከፍላል፡፡

17. ለታሪካዊ ሥፍራዎችና ለሌሎች ማዕድናት ስለሚደረግ ጥንቃቄ

ማንኛውም ኮንትራክተር፡-

1. የነዳጅ ሥራዎች የሚያካሂደው የአንትሮፖሎጂ፣ የአርኪዮሎጂና የታሪክ ቅርሶችንና ሥፍራዎችን ደኅንነት በማያናጋ ሁኔታ ይሆናል፤
2. የአንትሮፖሎጂ፣ የአርኪዮሎጂ፣ የታሪክ ቅርሶችንና ሥፍራዎችን ወይም ሌሎች ማዕድናትን ሲያገኝ በተቻለ መጠን ወዲያውኑ ሁኔታውን ለሚኒስትሩ ያሳውቃል፤
3. እነዚህን የአንትሮፖሎጂ፣ የአርኪዮሎጂ፣ የታሪክ ቅርሶች ወይም ሌሎች ማዕድናትን ሚኒስትሩ በቅድሚያ ሳይፈቅድ ካለበት ቦታ ማንቀሳቀስ አይችልም፡፡

18. ስለሂሳብ አያያዝና ስለመዛግብት

1. ማንኛውም ኮንትራክተር፡-

ሀ/ ስለሚያካሂዳቸው የነዳጅ ሥራዎች የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት በኢትዮጵያ ውስጥ ይይዛል፤

ለ/ በሚኒስትሩ ተቀባይነት ባለውና በታወቀ ገለልተኛ አዲተር የተመረመረ የሂሳብ መግለጫ፣ የሂሳብ ሚዛን መግለጫ እና የገቢና የወጪ ሂሳብ መግለጫን ጨምሮ፣ ለሚኒስትሩና አግባብ ላላቸው የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች በየዓመቱ ያቀርባል፡፡

2. ማንኛውም ኮንትራክተር ሚኒስትሩ በሚያወጣው ደንብ ውስጥ በሚገለጸው ስርዓት ወይም የዚህ አይነቱ ደንብ በማይኖርበት ጊዜ አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት መሠረት፣ የቁፋሮ፣ የጂኦፊዚካል እና የጂኦሎጂካል መረጃዎችን ጨምሮ የነዳጅ ሥራዎቹን ክንዋኔ የሚያሳዩ መዛግብት ይይዛል፤ እንዲሁም እነዚህን መረጃዎች፣ ሪፖርቶችንና መግለጫዎችን ለሚኒስትሩ ያቀርባል፡፡

19. ስለመድንና ከተጠያቂነት ስለመጠበቅ

1. ኮንትራክተሩ የነዳጅ ሥራዎች ማካሄድ ከመጀመሩ በፊት ሚኒስትሩ በጽሑፍ ያጸደቀው በቂ የሆነ ገንዘብና ሽፋን የሚሰጥ የሠራተኞች የጉዳት ካሳ፣

የንብረትና የሶስተኛ ወገን ኢንሹራንስ ይገባል፤ ጸንቶ እንዲቆይም ያደርጋል፡
:

2. በንብረት ላይ በደረሰ ጥፋት ወይም ብልሽት ወይም በሰዎች ላይ በደረሰ የሞት አደጋ ወይም የአካል ጉዳት ምክንያት ሊቀርቡ የሚችሉትን ጨምሮና በነዚህ ብቻ ሳይወሰን ኮንትራክተሩ አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት ውስጥ በተገለፀው መሠረት ራሱ በሚያካሂደው ወይም በስሙ በሚካሄድለት የነዳጅ ሥራ ወይም ከሥራው በመነጨ ምክንያት በሚቀርቡ ማናቸውም ዓይነት የዕዳ ጥያቄዎች፣ ኪሳራና ጉዳቶች ሁሉ መንግሥት እንዳይጠየቅ የማድረግ፣ የመከላከልና ከኃላፊነት የማዳን ግዴታ አለበት፡፡

20. ለአገር ውስጥ ገበያ ስለማቅረብ

1. ኮንትራክተሩ ከነዳጅ ዘይት ድፍድፍ ድርሻው ውስጥ ለአገር ውስጥ ፍጆታ የሚውለውን ለመንግሥት እንዲያቀርብ ሚኒስትሩ በጽሑፍ ሊያዘው ይችላል፡
:
2. ኮንትራክተሩ እንዲያቀርብ የተጠየቀው የነዳጅ ዘይት ድፍድፍ ዋጋ፣ መጠንና ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ ሁኔታዎች ሁለቱ ወገኖች በሚስማሙበት አኳኋን ይፈጸማል፡፡

21. ከቀረጦችና ታክሶች ነፃ ስለመሆን

1. ማንኛውም ኮንትራክተርና ሰብኮንትራክተር ወደ ኢትዮጵያ የሚያስገባቸው የቁፋሮ፣ የጂኦሎጂካል፣ የጂኦፊዚካል፣ የማምረቻ፣ የማዘጋጃ፣ የማጣሪያ፣ የማጓጓዣና ሌሎች ለነዳጅ ሥራዎች አስፈላጊ የሆኑ መሣሪያዎችና ዕቃዎች፣ የአየር፣ የባሕርና የየብስ ማጓጓዣዎችን፣ ሌሎች የማጓጓዣ መሣሪያዎችንና መለዋወጫቸውን ጨምሮ (የግል ኦቶሞቢሎችንና ለነዚህ የሚያስፈልገውን ነዳጅ ሳይጨምር)፣ ነዳጅ፣ ኬሚካሎች፣ ዘይትና ቅባቶች፣ ፊልሞች፣ ሴሰሚክቲቶች፣ ተንቀሳቃሽ ቤቶች፣ ተንቀሳቃሽ ቢሮዎችና የተገጣጣሚ ስትራቴጂያዊ የተፈታቱ ክፍሎች እና ለነዳጅ ሥራዎች አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ማቴሪያሎች ከገቢ ዕቃ የጉምሩክ ቀረጥ፣ ከታክስ እና ከማናቸውም ዓይነት ተመሳሳይ ክፍያዎች ነፃ ይሆናሉ፡፡

2. የውጭ ሀገር ዜጋ የሆኑ የኮንትራክተሩና የሰብኮንትራክተሩ ተቀጣሪ ሠራተኞች ወደ ኢትዮጵያ የሚያስገቧቸው የቤት ዕቃዎችና የግል መገልገያዎች፣ አንድ የቤት መኪና ጨምሮ፣ በጊዜው በሚሠራበት ደንብ መሠረት ከገቢ ዕቃ የጉምሩክ ቀረጦች፣ ከታክሶችና ከማናቸውም ዓይነት ተመሳሳይ ክፍያዎች ነፃ ይሆናሉ፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 መሠረት ወደ ኢትዮጵያ የገቡ ዕቃዎች ተመልሰው ሲወጡ የውጭ ዕቃዎች የጉምሩክ ቀረጥና ሌሎች በውጭ ዕቃዎች ላይ የሚጣሉ ታክሶች አይከፈሉባቸውም፤ ሆኖም እነዚህ ዕቃዎች በኢትዮጵያ ውስጥ ለሌላ ሰው ከተላለፉ እንደነገሩ ሁኔታ ኮንትራክተሩ፣ ሰብኮንትራክተሩ ወይም የውጭ ሀገር ዜጋ የሆኑ ሠራተኞቻቸው አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የጉምሩክ ቀረጥና ሌሎች ክፍያዎችን ይፈጽማሉ፡፡
4. ኮንትራክተሩ የተመረተ ነዳጅ ከአገር ውጪ ሲያወጣ ከወጪ ዕቃዎች የጉምሩክ ቀረጥ፣ ከታክስ ወይም ከማናቸውም ዓይነት ተመሳሳይ ክፍያዎች ነፃ ይሆናል፡፡

22. ሮያልቲ

1. ማንኛውም ኮንትራክተር ለተመረተ ነዳጅ ሮያልቲ ይከፍላል፡፡
2. የሮያልቲው መጠንና የአከፋፊው ሁኔታ በነዳጅ ስምምነቱ ይወሰናል፡፡

23. ለለገቢ ግብርና ሌሎች ክፍያዎች

1. ማንኛውም ኮንትራክተርና ሰብኮንትራክተር አግባብ ባለው የኢትዮጵያ ሕግ መሠረት የገቢ ግብር ይከፍላል፡፡
2. የውጭ ዜጋ የሆኑ የማንኛውም ኮንትራክተርና ሰብኮንትራክተር ተቀጣሪዎች በነዳጅ ስምምነቱ መሠረት መሠራት ያለበትን ተግባር ሲያከናውኑ የሚከፈላቸው ደመወዝና በጥሬ ገንዘብም ሆነ በዓይነት የሚሰጣቸው ሌላ ጥቅም የገቢ ግብር አይከፈልበትም፡፡
3. ማንኛውም ኮንትራክተር አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት የተወሰነውን በታክስ ስም የሚጠራ ወይም የማይጠራ ማናቸውንም ተጨማሪ ክፍያ ይከፍላል፡፡

24. ስለውጭ ምንዛሪ ደንቦች

1. በኢትዮጵያ ውስጥ በየጊዜው የሚወጡት የውጭ ምንዛሪ ሕጎችና መመሪያዎች በኮንትራክተሮችና ሰብኮንትራክተሮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፤ ሆኖም አግባብ

ባለው የነዳጅ ስምምነትና በገቢ ግብር ሕጎች መሠረት ኮንትራክተሮችና ሰብኮንትራክተሮች የሚፈለግባቸውን ክፍያና ግብር ካሟሉ በኋላ የሚከተሉት መብቶች ይኖሯቸዋል፤

ሀ/ ከነዳጅ ሥራዎች የሚገኘውን ጨምሮ ማናቸውንም ገንዘብ ከኢትዮጵያ ውጭ የማኖር ወይም በገንዘቡ የመጠቀም፤

ለ/ የውጪ ሰብኮንትራክተሮችንና ኢትዮጵያዊ ያልሆኑ የኮንትራክተሩ ተቀጣሪዎችን ከኢትዮጵያ ውጪ የመክፈል፤ ሆኖም የውጪ ሰብኮንትራክተሮችና ኢትዮጵያዊ ያልሆኑ የኮንትራክተሩ ሠራተኞች በኢትዮጵያ ሊከፍሉ የሚገባቸውን ታክሶችና ለኑሮ የሚያስፈልጋቸውን ወጪ ለመሸፈን የሚያስችላቸውን ገንዘብ በውጪ ምንዛሪ ወደ አገር ውስጥ እንዲያስገቡ ይገደዳሉ፡፡

ሐ/ ወደ አገር ውስጥ ያስገቡትን ወይም ከነዳጅ ሥራዎች፣ ከዕቃ ሽያጭ ወይም ኪራይ የተገኘውን ወይም በነዳጅ ስምምነት መሠረት ከአገልግሎት የተገኘውን ገንዘብ ወደ ውጭ የመላክ፡፡

2. ኮንትራክተሮችና ሰብኮንትራክተሮች የተቀበሉትን፣ ያስገቡትን፣ የላኩትንና በውጭ አገር ያኖሩትን ገንዘብ በሚመለከት ለኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በየወቅቱ ሪፖርት ያቀርባሉ፡፡ የሪፖርቱ አቀራረብ አግባብ ባለው የነዳጅ ስምምነት ይወሰናል፡፡

25. ስለግልግል

1. በመንግሥትና በኮንትራክተሩ መካከል በነዳጅ ስምምነቱ፣ በስምምነቱ አተረጓጎም፣ በስምምነቱ መጣስ ወይም መቋረጥ ምክንያት ወይም ከእነዚህ ጋር በተያያዙ ምክንያቶች የሚፈጠር ማናቸውም ክርክር፣ አለመግባባት ወይም ክስ በተቻለ መጠን በጋራ ውይይት ይፈታል፡፡

2. ጉዳዩ በጋራ ውይይት ሊፈታ ካልቻለ በነዳጅ ስምምነቱ ውስጥ በተመለከተው ሥነ ሥርዓት መሠረት በግልግል ዳኝነት ታይቶ ይወሰናል፡፡

26. ተፈጻሚ ስለሚሆነው ሕግ

የዚህ አዋጅ አንቀጽ 25 እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በነዳጅ ስምምነቶችና በነዳጅ ሥራዎች ላይ ሁሉ ተፈጻሚ የሚሆነው የኢትዮጵያ ሕግ ነው፡፡

27. ከሌሎች ሕጎች ጋር ስላለው ቅራኔ

በዚህ አዋጅ ውስጥ በግልጽ የተጠቀሱ ጉዳዮችን በሚመለከት በጽሑፍ ያሉም ሆነ በልማድ ሲሰራባቸው የቆዩ ሕጎች ወይም መመሪያዎች፣ በተለይም የነዳጅ ሥራዎችን በሚመለከት የሚከተሉት ሕጎች፣ ተፈጻሚነት አይኖራቸውምለ፤

ሀ/ የማዕድን አዋጅ ቁጥር 282/63

ለ/ የማዕድን ደንብ ቁጥር 396/63

ሐ/ የጋራ ልማት ማኅበር አዋጅ ቁጥር 235/75

28. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ፤

ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ፣ መጋቢት 17 ቀን 1978 ዓ.ም

ጊዜያዊ ወታደራዊ አስተዳደር ደርግ

ደንብ ቁጥር 49/1991 ዓ.ም

የኤሌክትሪክ ሥራዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989 አንቀጽ 28 (1) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የኤሌክትሪክ ሥራዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 49/1991” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም ካላሰጠው በቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “አዋጅ” ማለት የኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989³⁶ ሲሆን በአዋጁ ለተዘረዘሩት ቃላት የተሰጡት ትርጓሜዎች ለዚህ ደንብም ተፈፃሚ ይሆናሉ፤
2. “ኤጀንሲ” ማለት የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኤጀንሲ ነው፤³⁷
3. “የማመንጫ ተቋም” ማለት ኤሌክትሪክ ለማመንጨት የሚያገለግል የቴክኖሎጂ ስብስብ ነው፤
4. “ከፍተኛ የኃይል ፍላጎት” ማለት በኤሌክትሪክ ተጠቃሚዎች በተወሰነ የጊዜ ክልል ውስጥ የሚከሰት ከፍተኛው የፍጆታ መጠን ነው፤
5. “ቋሚ የሲስተም ፎክስ” ማለት በኃይል አቅርቦት ተቋም ላይ በተከታታይነት የሚታይ የፍጆታ መጠን ነው፤
6. “ማርጅናል የማመንጫ አቅም ዋጋ” ማለት በኪሎዋት የሚተመን አንድ ተጨማሪ ኃይል ለማመንጨት የሚያስፈልግ ወጪ ነው፤

³⁶ በ20/12 (2006) አ. 810 ተሸሯል፡፡

³⁷ ይህ ኤጀንሲ የተቋቋመበት አዋጅ ቁጥር 86/1989 ከላይ እንደተገለጸው የተሻረ እና ኤጀንሲውም በደንብ ቁጥር 20/36 (2006) አ. 308 በተቋቋመው የኢትዮጵያ የኢነርጂ ባለስልጣን የተተካ እና መብት እና ግዴታውም የተላለፈ በመሆኑ ኤጀንሲው የሚለው ባለስልጣኑ በሚል እና መሰሪያ ቤቱም የኢትዮጵያ የኢነርጂ ባለስልጣን በሚል ተተክቶ የሚነበብ ይሆናል፡፡ ውስጥ ደንቡ ዝርዝር ላይ ኤጀንሲው የሚለው ባለስልጣኑ በሚል ተተክቶ የሚነበብ ይሆናል፡፡

7. “ማርጅናል የኢነርጂ ዋጋ” ማለት በኪሎዋት ሰዓት የሚተመን አንድ ተጨማሪ ኢነርጂ ለማምረት የሚያስፈልግ ወጪ ነው፤
8. “የሲስተም ማመንጫ ዋጋ” ማለት በኃይል አቅርቦት ተቋም ውስጥ የተለያዩ የማመንጫ ዋጋ ሊኖራቸው በሚችል የኤሌክትሪክ ማመንጫ ቴክኖሎጂዎች የሚመነጨውን ኢነርጂ የሚወክል አንድ የኢነርጂ ዋጋ ነው፤
9. “የሲስተም ማርጅናል ማስተላለፊያ አቅም ዋጋ” ማለት በኪሎዋት የሚለካ አንድ ተጨማሪ የኤሌክትሪክ ኃይል ለማስተላለፍና ትራንስፎርም ለማድረግ የሚያስፈልግ ወጪ ነው፤
10. “የሲስተም ማርጅናል የማከፋፈያ አቅም ዋጋ” ማለት በኪሎዋት የሚለካ አንድ ተጨማሪ የኤሌክትሪክ ኃይል ለማከፋፈልና ትራንስፎርም ለማድረግ የሚያስፈልግ ወጪ ነው፤
11. “ከፍተኛ ሾልቴጅ” ማለት ከ60,000 ሾልት በላይ የሆነ የሾልቴጅ መጠን ነው፤
12. “መካከለኛ ሾልቴጅ” ማለት ከ1000 በላይ እስከ 60,000 ሾልት የሆነ የሾልቴጅ መጠን ነው፤
13. “ዝቅተኛ ሾልቴጅ” ማለት እስከ 1000 ሾልት የሆነ የሾልቴጅ መጠን ነው፤
14. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።

ክፍል ሁለት

ለኤሌክትሪክ ሥራ ፈቃዶች

ምዕራፍ አንድ

ለፈቃድ ማመልከቻዎች

3. ጠቅላላ

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ለማመንጨት፣ ለማስተላለፍ፣ ለማከፋፈልና ለመሸጥ፣ እንዲሁም ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ወደ ውጭ ለመላክ የሚያስችል ፈቃድ ለማግኘት ለኤጀንሲው የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፡

ሀ/ የአመልካቹን ማንነትና አድራሻ፤

ለ/ የፕሪጀክቱን የፈዚቢሊቲ ዋናት፤

ሐ/ የአካባቢ ተጽዕኖ ዋናት፤

መ/ የአመልካቹን የፋይናንስ ሁኔታ፣ የቴክኒክ ብቃትና ልምድ የሚያሳዩ ሠንዶች፤

ሰ/ የግንባታና ኢንስታሌሽን ዲዛይን፤ እና

ረ/ ኤጀንሲው ያስፈልጋል ብሎ በመመሪያ የሚወሰናቸው ሌሎች መረጃዎች።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ) የተመለከተው የፊዚቢሊቲ ጥናት የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ አለበት፤

ሀ/ የማህበራዊና ኢኮኖሚ ተጽዕኖ ጥናት፤

ለ/ የፕሮጀክቱን ወጪና ገቢ ግምት፤

ሐ/ ፕሮጀክቱ የሚቆይበትን ጊዜ፤

መ/ የግንባታና የኢንስታሌሽን ፕሮግራምና አገልግሎት መስጠት የሚጀምርበትን ቀን።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ሐ) የተመለከተው የአካባቢ ተጽዕኖ ጥናት የሚከተሉትን መረጃዎች መያዝ አለበት፤

ሀ/ በአካባቢ ላይ ሊደርሱ የሚችሉ ማናቸውንም ጉዳዮች እና እነዚህን ለማቃለል የሚያስችል እንዲሁም አካባቢውን ወደ ቀድሞው ሁኔታ ለመመለስ ወይም ለሌላ ጥቅም ለማዋል የሚያስችል ዕቅድና የሚፈናቀሉ ሰዎችን መልሶ የማቋቋሚያ ፕሮግራም፤

ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (ሀ) የተመለከቱትን ዕቅዶችና ፕሮግራሞች ለመተግበር የሚያስፈልገውን ወጪ ግምት፡፡

4. የዚህ ደንብ አንቀጽ 9 እና 10 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም አመልካች ለኤጀንሲው የሚያቀርባቸው መረጃዎች በምስጢር መጠበቅ አለባቸው፡፡

4. የኤሌክትሪክ ማመንጨት ፈቃድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ

የኤሌክትሪክ ማመንጨት ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማናቸውም ማመልከቻ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 ከተመለከቱት አጠቃላይ ሁኔታዎች በተጨማሪ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤

1. የኤሌክትሪክ መገኛውን ምንጭ፤
2. ኤጀንሲው በሚወሰነው ስኬል መሠረት የተዘጋጀ የፕሮጀክቱን ቦታ የሚያሳይ ካርታ፤
3. የኤሌክትሪክ ፕሮጀክቱ አጠቃላይ የኤሌክትሪክ ኃይል የማመንጨት አቅም፤
4. እንደአግባቡ የኤሌክትሪክ ኃይል ግዢ ውል፡፡

5. የኤሌክትሪክ ማስተላለፍ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ

የኤሌክትሪክ ማስተላለፍ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 ከተመለከቱት አጠቃላይ ሁኔታዎች በተጨማሪ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤

1. ዋናና አማራጭ የኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ መስመሮች አቋርጠው ሚያልፉባቸውን ሥፍራዎች የሚጠቁም ካርታ፤
2. የማስተላለፊያ መስመሮች ጠቅላላ ርዝመትና የሚያስተላልፉት ከፍተኛ የኤሌክትሪክ ኃይል ጭነት መጠን፤
3. የቮልቲጁን ደረጃና ፍሪኩዌንሲ፡፡

6. ኤሌክትሪክ ማከፋፈልና መሸጥ ፈቃድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ

የኤሌክትሪክ ማከፋፈልና መሸጥ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 ከተመለከቱት አጠቃላይ ሁኔታዎች በተጨማሪ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤

1. የማከፋፈያ ጣቢያው ኤሌክትሪክ የሚያገኝበትን ምንጭ፤
2. ከፕሮጀክቱ ተጠቃሚ ይሆናሉ ተብለው የሚገመቱ ደንበኞችን ብዛትና የኤሌክትሪክ ኃይል መሸጫ ዋጋ፤
3. እንደአግባቡ የኤሌክትሪክ ኃይል ግዥ ውል፡፡

7. ለኤሌክትሪክ አስመጭነት ወይም ላኪነት ፈቃድ ስለሚቀርብ ማመልከቻ

ኤሌክትሪክ ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ወደ ውጭ ሀገር ለመላክ የሚያስችል ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 ከተመለከቱት አግባብ ካላቸው አጠቃላይ ሁኔታዎች በተጨማሪ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤

1. ኤሌክትሪክ ከሚያስመጣበት ወይም ከሚልክበት ሀገር ጉዳዩ ከሚመለከተው ባለሥልጣን ጋር የተደረገ ስምምነት፤
2. የቮልቲጁንና የፍሪኩዌንሲውን ደረጃ፤
3. እንደአግባቡ የኤሌክትሪክ ኃይል ግዢ ውል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

ስለማመልከቻ ምዝገባና ማስታወቂያ

8. ማመልከቻን ስለመመዝገብ

እያንዳንዱ ማመልከቻ በዚህ ደንብ ምዕራፍ አንድ መሠረት በትክክለኛው ፎርም ተሟልቶ ሲቀርብ ኤጀንሲው ለዚህ ተግባር ባዘጋጀው መዝገብ ላይ እንደአቀራረቡ ቅደምተከተል ወዲያውኑ ይመዘግባል፤ እያንዳንዱ አመልካችም የምዝገባውን ቀንና ቁጥሩን የሚገልጽ ደረሰኝ ይሰጠዋል፡፡

9. ማመልከቻን ስለማስታወቅ

1. ፈቃድ ለማግኘት የቀረበው ማመልከቻ ማስታወቂያ በሀገሪቱ ውስጥ ሰፊ ስርዓት ባላቸው ጋዜጦች በሁለት ተከታታይ እትሞች እንዲወጣ ኤጀንሲው ማመልከቻው በተመዘገበ በሦስት የሥራ ቀናት ውስጥ ማስታወቂያውን ለሚመለከተው አላታሚ ይልካል፡፡
2. ማስታወቂያው የፈቃዱን ዓይነት፣ ዓላማና የፈቃዱን ሥፍራ የሚገልጽና የካርታ ቅጅዎች የሚታዩበትን ወይም የሚገዙበትን አድራሻና ጉዳዩ ይመለከተኛል የሚል ማናቸውም ሰው ያለውን ተቃውሞ ወይም አስተያየት የሚያቀርብበትን የኤጀንሲውን አድራሻ የሚገልጽ መሆን አለበት፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማስታወቂያው ለሦስት ተከታታይ ቀናት በሬዲዮና በቴሌቪዥን መነገር አለበት፡፡
4. አመልካቹ ለማስታወቂያው የሚያስፈልጉትን ወጪዎች በሙሉ ይሸፍናል፡፡

10. የካርታዎችን ቅጂዎች በይፋ እንዲታዩ ስለማድረግ

አመልካቹ የፈቃዱን ሥፍራ የሚያሳዩት የካርታ ቅጂዎች በይፋ እንዲታዩ በኤጀንሲው በሮና ፈቃዱ በተጠየቀበት አካባቢ ባለ የከተማ መስተዳደር ጽ/ቤት ማስቀመጥ አለበት፡፡

11. መቃወሚያዎችን ስለማቅረብ

1. ማንኛውም ጉዳዩ ይመለከተኛል የሚል ሰው ማስታወቂያው በጋዜጣ ለመጨረሻ ጊዜ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ባሉት 60 ቀናት ውስጥ በተጠየቀው ፈቃድ ላይ ያለውን ተቃውሞ ወይም አስተያየት ከነምክንያቶቹ በጽሁፍ ለኤጀንሲው ሊያቀርብ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቀረበ መቃወሚያ ውድቅ ከተደረገ ኤጀንሲው ውሳኔውን ከነምክንያቱ በጽሁፍ ገልጾ ለተቃዋሚው እንዲደርሰው ያደርጋል ፡፡

12. ማመልከቻን ስለማሻሻል

ማመልከቻውን ለማሻሻል የሚፈልግ ማናቸውም አመልካች ማሻሻያውን ለኤጀንሲው በጽሁፍ ማቅረብ አለበት፡፡ የዚህ ምዕራፍ ድንጋጌዎች በቀረበው ማሻሻያ ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

ምዕራፍ ሦስት

ፈቃድ ስለመስጠትና ስለመከልከል

13. ፈቃድ ስለመስጠት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 11 በተጠቀሰው የ60 ቀናት ጊዜ ውስጥ ከማመልከቻው ላይ ምንም ዓይነት መቃወሚያ ካልቀረበና ኤጀንሲው በአመልካቹ የተጠየቀው ፈቃድ የሚያስከትላቸውን ግዴታዎች ለመወጣት የሚያስችል የፋይናንስ ምንጭ፣ የቴክኒክ ችሎታና ልምድ አመልካቹ ያለው መሆኑን ሲያምንበት የተወሰነውን ክፍያ በማስከፈል በ30 ቀናት ውስጥ ፈቃዱን ይሰጠዋል፡፡
2. በዚህ ደንብ አንቀጽ 11 መሠረት በማመልከቻው ላይ ተቀውሞ ከቀረበ ፈቃድ የመስጠቱ ሂደት ማመልከቻው በኤጀንሲው ከተመዘገበ ከ120 ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በተቃውሞው ላይ ውሳኔ እስከሚሰጥበት ድረስ ይዘገያል፡፡ የተሰጠው ውሳኔ ተቃውሞውን ውድቅ የሚያርግ ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አመልካቹ ወዲያውኑ ፈቃድ ይሰጠዋል፡፡
3. አመልካቹ አግባብ ባለው የኢንቨስትመንት ሕግ መሠረት ኢንቨስት ለማድረግ የሚፈቀድለት ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ መሠረት ፈቃድ አይሰጠውም፡፡

14. ፈቃድን ስለመከልከል

1. ኤጀንሲው የቀረበው ማመልከቻ ወይም ተያይዞ የቀረበው መረጃ ወይም የአመልካቹ የፋይናንስ አቅም የቴክኒክ ችሎታና ልምድ በቂ አይደለም ብሎ ከወሰነ ይህንኑ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡
2. አመልካቹ የሚደግፉትን መረጃዎች ለማቅረብ እንዲችሉ ኤጀንሲውን የማማከር ዕድልና የቀረበበትን ተቃውሞ ለመቋቋም ከ30 ቀናት ያላነሰ ጊዜ ይሰጠዋል፤ እንዲሁም ማመልከቻውን የማረም ወይም የማሟላት መብት ይኖረዋል፡፡

3. አመልካቹ የኤጀንሲውን ምክር ካገኘና የተሰጠው ጊዜ ካለፈም በኋላ ኤጀንሲው ማመልከቻው ወይም የቀረበው መረጃ ወይም የአመልካቹ ችሎታ የጠየቀውን ፈቃድ ለመስጠት የማያበቃ መሆኑን ሲያምንበት ይህንኑ ለአመልካቹ በጽሁፍ ያሳውቀዋል፡፡

15. የፈቃድ ቅጅ ስለመስጠትና ስለመተካት

1. ባለፈቃዱ የተወሰነውን ክፍያ በመክፈል አንድ ወይም ተጨማሪ የፈቃዱን ቅጂዎች እንዲሰጠው ሊጠይቅ ይችላል፡፡ ኤጀንሲውም ጥያቄው እንደደረሰው የፈቃዱን የተረጋገጠ ቅጂ አዘጋጅቶ መስጠት አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ የተወሰነውን ክፍያ ከፍሎ የጠፋበትን ወይም የተበላሸበትን ፈቃድ ምትክ እንዲሰጠው ኤጀንሲውን ሊጠይቅ ይችላል፡፡ ኤጀንሲውም ጥያቄው እንደደረሰው የጠፋውን ወይም የተበላሸውን ፈቃድ ምትክ አዘጋጅቶ መስጠት አለበት፡፡

16. ፈቃድ ስለማስተላለፍ

ማንኛውም ባለፈቃድ በአዋጁ አንቀጽ 12 ድንጋጌዎች መሠረት ፈቃዱን ሊያስተላልፍ ይችላል፤ ሆኖም ፈቃዱ የሚተላለፍለት ሰው በፈቃዱ የተመለከቱትን ግዴታዎች ለመወጣት የሚያስችል ብቃት ያለው መሆን አለበት፡፡

17. ፈቃድ ስለማሻሻል

ማንኛውም ባለፈቃድ ፈቃዱን ለማሻሻል ከፈለገ ለኤጀንሲው በጽሁፍ ያመለክታል፡፡ በማመልከቻው ላይም የዚህ ክፍል ምዕራፍ ሁለት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

18. ስለፈቃድ ዘመንና እድላት

1. በአዋጁና በዚህ ደንብ መሰረት የሚሰጥ ፈቃድ ጸንቶ የሚቆይበት ዘመን በፕሮጀክቱ ዕድሜ ላይ የተመሠረተ ሆኖ ጣሪያው እንደሚከተለው ይሆናል፤
 - ሀ/ ለኃይድሮ ኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫ ፈቃድ 40 ዓመት
 - ለ/ ለኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ፈቃድ 50 ዓመት
 - ሐ/ ለኤሌክትሪክ ኃይል ማከፋፈልና መሸጥ ፈቃድ 50 ዓመት
 - መ/ ለኤሌክትሪክ አስመጭነት ወይም ላኪነት ፈቃድ 10 ዓመት
2. ከኃይድሮ ውጭ ሌሎች ኃይል ማመንጫዎች የፈቃድ ዘመን ጣሪያ በሚኒስቴሩ በሚወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
3. ማንኛውም ባለፈቃድ፡-

ሀ/ የፈቃዱ ዘመን ከማለቁ ሁለት ዓመት በፊት ፈቃዱ እንዲታደስለት ከጠየቀ፤

ለ/ የአዋጁን፣ የዚህን ደንብና በእነዚህ መሠረት የሚወጡ መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለመሰረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈጸመ፤ እና

ሐ/ የሥራውን ደረጃ የኤሌክትሪክ እንዲያስተራ በወቅቱ በደረሰበት ዘመናዊ ቴክኖሎጂና አጠቃላይ ተቀባይነት ባለው የአሠራር ልምድ ለማሳደግ ከተሰማማ፤

ፈቃዱ በተከታታይ ሊታደስለት ይችላል፤ ሆኖም እያንዳንዱ የእድሳት ዘመን ከፈቃዱ የመጀመሪያ ዘመን ግማሽ በላይ ሊሆን አይችልም።

4. የዚህ ክፍል ምዕራፍ ሁለት ድንጋጌዎች በፈቃድ እድሳት ላይም ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

19.ፈቃድን ስለመሰረዝ

የአዋጁ አንቀጽ 14 (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ባለፈቃዱ ከሚከተሉት ጥፋቶች አንዱን ከፈጸመ ፈቃዱ ሊሰረዝበት ይችላል፤

1. የቴክኒክ ደረጃዎችን ካልጠበቀ፣ የደህንነት መመሪያዎችንና የአካባቢ ጥበቃ ሕጎችን ካላከበረ፤
2. የታሪፍ ደንቦችን ካላከበረ፤
3. ከአቅም በላይ የሆነ ምክንያት በሌለበት ሁኔታ የኤሌክትሪክ አቅርቦትን በተደጋጋሚ ካቋረጠ፣ ከቀነሰ ወይም ካቆመ።

20.ስለፈቃድ መቋረጥ

1. ፈቃድ በሚከተሉት ሁኔታዎች ይቋረጣል፤

ሀ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 18 መሠረት ሳይታደስ ከቀረ፤

ለ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 19 ድንጋጌዎች መሠረት በኤጀንሲው ከተሰረዘ፤

ሐ/ የወራሾች መብት እንደተጠበቀ ሆኖ ባለፈቃዱ ከሞተ ወይም ባለፈቃዱ የንግድ ድርጅት ሲሆን ከፈረሰ ወይም የመክሰር ውሳኔ ከተሰጠበት፡፡

2. ፈቃዱ ሲቋረጥ የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦቱ ሳይቋረጥ እንዲቀጥል ለማድረግ የግድ አስፈላጊ የሆኑ የባለፈቃዱን የኤሌክትሪክ ተቋሞች መንግሥት ከመጽሐፍ ወይም ከመተኪያ ዋጋቸው አነስተኛ በሆነው ስሌት ላይ የተመሠረተ የካሣ ክፍያ በማሰብ ሊወሰድ ይችላል፡፡

3. ተቋሞቹ ከአገልግሎት ውጭ በመሆናቸው መንግሥት ሊወስዳቸው ካልፈለገ ባለፈቃዱ በራሱ ውጭ ተቋሞቹን ማስወገድ አለበት።

21. በለፈቃድ ክፍያዎች

1. የኤሌክትሪክ ሥራ ፈቃድ ለማውጣት የሚጠይቅ ማንኛውም አመልካች የፈቃድ ማመልከቻው ሲመዘገብ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚጠየቀውን የፈቃድ ክፍያ 20 ፐርሰንት በቅድሚያ ይክፍላል፤ ሆኖም አመልካቹ በዚህ ደንብ አንቀጽ 14 መሠረት ፈቃድ የሚከለክል ከሆነ ክፍያው አይመለስለትም።
2. ለኤሌክትሪክ ማመንጨት ፈቃድ የሚጠየቀው ክፍያ በእያንዳንዱ ኪሎ ዋት ብር 1 ይሆናል፤ ሆኖም ዝቅተኛው ክፍያ ብር 1,000 ይሆናል።
3. ለኤሌክትሪክ ማስተላለፍ ፈቃድ የሚጠየቀው ክፍያ በእያንዳንዱ ሰርኪዩት ኪሎ ሜትር ብር 20 ይሆናል፤ ሆኖም ዝቅተኛው ክፍያ ብር 2,000 ይሆናል።
4. ለኤሌክትሪክ ማከፋፈልና መሸጥ ፈቃድ የሚጠየቀው ክፍያ በእያንዳንዱ ኪሎ ሾልት አምፒር የትራንስፎርመር አቅም ብር 2 ይሆናል፤ ሆኖም ዝቅተኛው ክፍያ ብር 1,000 ይሆናል።
5. ለኤሌክትሪክ አስመጭነት ወይም ላኪነት ፈቃድ የሚጠየቅ ክፍያ በሚጋዋት ሰዓት ብር 1 ይሆናል፤ ሆኖም ዝቅተኛው ክፍያ ብር 2,000 ይሆናል።
6. ፈቃድን ለማሻሻል ወይም ለማሳደስ የሚጠየቀው ክፍያ ለፈቃዱ ማውጫ የሚጠየቀው ክፍያ 50 ፐርሰንት ይሆናል።
7. ፈቃድ ለማስተላለፍ የሚጠየቀው ክፍያ ለፈቃዱ ማውጫ የሚጠየቀው ክፍያ 20 ፐርሰንት ይሆናል።
8. የፈቃድ ቅጅ ወይም ምትክ ለመስጠት የሚጠየቀው ክፍያ ብር 150 ይሆናል።

ክፍል ሦስት

የባለፈቃዶች እና የደንበኞች ግዴታዎች

22. የባለፈቃዶች መብት

ባለፈቃዶች የሚከተሉት መብቶች ይኖሯቸዋል፤

1. የኤሌክትሪክ ሥራዎችን ለማካሄድ በፈቃዱ ወደተሸፈነው ክልል የመግባት፤
2. የዚህን ደንብ ድንጋጌዎችና በዚህ ደንብ መሠረት የወጡ መመሪያዎችን ለሚጥሱ ደንበኞች ማስጠንቀቂያ በመስጠት የኤሌክትሪክ አቅርቦትን የማቋረጥ፤
3. የደንበኞችን የኤሌክትሪክ ኢንሰታሌሽን የመመርመር።

23.የባለፈቃዶች ግዴታ

ባለፈቃዶች የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሯቸዋል፤

1. በአዋጁ፣ በዚህ ደንብና በነዚህ መሠረት በሚመጡ መመሪያዎች እና በፈቃዱ በተመለከቱት ግዴታዎች መሠረት የኤሌክትሪክ ሥራዎችን ማካሄድ፤
2. የሰውን ሕይወት፣ የንብረትና የአካባቢን ደኅንነት ለመጠበቅ የሚያስፈልጉ የጥንቃቄ እርምጃዎችን መወሰድ፤
3. ለደንበኞች የማያቋርጥ የኤሌክትሪክ አገልግሎት የመስጠት፤
4. በፈቃዱ ክልል የሚገኙ አዲስ ደንበኞች የሚያቀርቡትን የአገልግሎት መስመር የማስቀጠል ጥያቄ በፍጥነት የማስተናገድ፤
5. ኤሌክትሪክ ከመቋረጡ በፊት ለደንበኞች የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ የመስጠት፤
6. በአዋጁ አንቀጽ 16 የተመለከቱት ኤሌክትሪክ ለማቋረጥ የሚያስችሉ ምክንያቶች እንደተወገዱ የኤሌክትሪክ አገልግሎቱን ወዲያውኑ የመጀመር፤
7. ስለ ኤሌክትሪክ አጠቃቀም ለደንበኞች አስፈላጊውን መመሪያ የመስጠት፤
8. ደንበኞች ለሚያቀርቡት አቤቱታ ወዲያውኑ ምላሽ የመስጠት፤
9. የቅጥር፣ የገንዘብ፣ የንግድና ሌሎች የሂሳብ መዛግብትና ስለኤሌትሪክ ሥራዎች ሪከርዶች የመያዝና በመመሪያ በሚወሰነው መሠረት በየወቅቱ ሪፖርት የማቅረብ፤
10. ማንኛውንም መዛግብትና ሪከርዶችን ለኤጀንው ምርመራ የማቅረብ፤
11. ለኤሌትሪክ ሥራ አስፈላጊ የሆነውን ሥልጠናና ትምህርት ለሠራተኞቻቸው የመስጠት፤
12. በዋጋቸው ተወዳዳሪና በጥራታቸው ተመጣጣኝ ደረጃ ላላቸው፤ በሚፈለገውም መጠን ለሚገኙ የሀገር ውስጥ ዕቃዎችና አገልግሎቶች ቅድሚያ የመስጠት።

24.የደንበኞች መብት

ደንበኞች የሚከተሉት መብቶች ይኖሯቸዋል፤

1. ከባለፈቃዶች ያልተቋረጠ፣ ከአደጋ የተጠበቀና ጥራት ያለው የኤሌትሪክ አቅርቦት የማግኘት፤
2. የኤሌትሪክ አገልግሎትን የሚመለከቱ አቤቱታዎችን እንደ ነገሩ አግባብነት ለባለፈቃዱ ወይም ለኤጀንሲው የማቅረብ፡፡

25.የደንበኞች ግዴታ

ደንበኞች የሚከተለው ግዴታዎች ይኖሯቸዋል፤

1. ስለኤሌክትሪክ አጠቃቀም የሚሰጡ ማስታወቂያዎችንና መመሪያዎችን የማክበር፤
2. የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽን፣ ጥገና፣ ምርመራና የቆጣሪ ንባብ ሥራዎች ሲካሄዱ አስፈላጊውን ትብብር የማድረግ፤
3. ማናቸውም የኤሌክትሪክ ብልሽት ሲያጋጥም ወዲያውኑ ለባለፈቃዱ የማሳወቅ።

ክፍል አራት

ስለ ኤሌክትሪክ ዋጋና ታሪፍ

26. አጠቃላይ መርህ

1. የኤሌክትሪክ ዋጋ አተማመን ሀብትን በብቃት በመጠቀም መርህ ላይ ተመስርቶ ተጠቃሚዎችና አምራቾች ተጨማሪ የኢነርጂ ምርትና ፍጆታ የሚያስከትለውን ትክክለኛውን የፍጆታና የማምረቻ ዋጋ በሚያገኙበት መልክ ይከናወናል፡፡
2. በደንበኞች ላይ የሚጣለው የአቅርቦት ዋጋ በሲስተሙ ላይ ከሚያስከትለው የወጪ ተጽዕኖ አንፃር ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ ሆኖ የኢነርጂ አጠቃቀሙን በተቻለ መጠን ምርቱን ለማስገኘት ከሚወጣው ወጪ አንፃር ሚዛናዊ ለማድረግ በሚያስችል መልኩ ይሆናል፡፡
3. የዋጋ ተመኑ በቂና ቀጣይነት ያለው የመዋዕለ ንዋይ ምንጭ ለማስገኘትና አስተማማኝ አገልግሎት ለማቅረብ የሚያስችል ሆኖ፤ የአገልግሎት ብቃትን ለማሻሻል የሚያስችል የዋጋ አተማመን ሥርዓት መያዝ አለበት፡፡
4. ዝርዝር የታሪፍ መደቦች አወጣጥ የአፈጻጸም ችግሮችን ለማስወገድ ወይም ለመቀነስ እንዲያስችል በተቻለ መጠን ያልተወሳሰበ እንዲሆን ይደረጋል።

27. የዋጋ አተማመን አጠቃላይ ስልቶች

1. ለጅምላም ሆነ ለችርቻሮ ተጠቃሚዎች የኢነርጂና የኃይል አቅርቦት ዋጋ የሚተመነው፡-
 - ሀ/ በሲስተሙ ላይ የተወሰነ ተጨማሪ ኃይል ወይም ኢነርጂ ለማመንጨት በሚደረገው ወጪ፤ እና
 - ለ/ በሲስተሙ የከፍተኛ ውጤታማነት ዕቅድ ላይ የተመሰረተ ሆኖ አስፈላጊ ነው ተብሎ በሚወሰነው ገደብ የፋይናንስ ፍላጎትን ሊያሟላ በሚችል መልኩ ሊስተካከል ይችላል፡፡

2. ከብሔራዊ ግሪድ ውጭ ለሚደረግ የዋጋ አተማመን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ስልት በቴክኒካዊ ምክንያት ተግባራዊ ሊሆን የማይችል ሲሆን የአቅርቦት ዋጋ አተማመኑ፤

ሀ/ በአማካይ የአቅርቦት ዋጋ፤ እና

ለ/ ተቀባይነት ባለው የትርፍ መጠን፤

ላይ ይመሠረታል፡፡

28. የማመንጫ ዋጋ አተማመን

1. በብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውስጥ የኃይል ማመንጫ ዋጋ አተማመንን በሚመለከት፡-

ሀ/ ማርጅናል የኃይል ማመንጫ ዋጋ የሚተመነው የሲስተሙን ከፍተኛ የኃይል ፍላጎት ለመሸፈን ይችላል ተብሎ በሚገመት ከፍተኛ ብቃት ባለው የማመንጫ ተቋም ዋጋ ላይ ተመስርቶ ይሆናል፤

ለ/ የኢነርጂ ዋጋ የሚተመነው ቋሚ የሲስተም ጭነትን ለመሸፈን ይችላል ተብሎ በሚገመተው ከፍተኛ ብቃት ባለው የማመንጫ ተቋም ዋጋ ላይ ተመስርቶ ይሆናል፤

ሐ/ ለውኃ ኃይል ማመንጫ ማርጅናል የኢነርጂ ዋጋ የሚተመነው ከአጠቃላይ ወጪው ላይ የኃይል አቅርቦት ዋጋ ተቀንሶ በሚቀረው ዋጋ ላይ በመመስረት ይሆናል።

መ/ በነዳጅ የሚንቀሳቀስ የኃይል ማመንጫ ወጪ እንዲሁም በጅምላ ግዥ የሚገኝ የኃይልና የኢነርጂ ዋጋ በማመንጨት ዕቅድ ላይ በመመስረት በሲስተም የማመንጨት ዋጋ ላይ ይከፋፈላል።

2. ከብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውጭ የማመንጫ ዋጋ አተማመንን በሚመለከት፤

ሀ/ ማርጅናል የማመንጫ አቅም ዋጋ የሚተመነው የገበያውን ፍላጎት ሊሸፍን በሚችል ከፍተኛ ብቃት ባለው የማመንጫ ተቋም ዋጋ ላይ ተመስርቶ ይሆናል፤

ለ/ ለእያንዳንዱ የማመንጫ ተቋም ማርጅናል የኢነርጂ ዋጋ ይተመናል፤

ሐ/ ለአነስተኛ የውኃ ኃይል ማመንጫ ተቋማት እንደ አግባብነቱ በብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውስጥ ላሉት የውኃ ኃይል ማመንጫ ተቋማት የሚሠራበት የዋጋ አተማመን ሊወሰድ ይችላል፤

መ/ ለየማመንጫው የተተመነው ዋጋ በአቅርቦት ክልል ውስጥ ለማመንጫው በታቀደው የኢነርጂ መጠን አኳያ በአቅርቦቱ አጠቃላይ ዋጋ ላይ እንዲበተን ይደረጋል፤ ይህ ዋጋ እንደአስፈላጊነቱ በየጊዜው በኤጀንሲው ይገመገማል፤

ሠ/ በነዳጅ ኃይል የሚሠሩ የኃይል ማመንጫዎች በበቂ ደረጃ የሚገኙበትን ሁኔታ ለማመቻቸት የሚያስችል ተገቢ የማበረታቻና የመቅጫ ስልቶች በዋጋ አተማመኑ እንዲካተቱ ይደረጋል።

3. ከግል አምራቾች በጅምላ የሚገዛ ኃይልና ኢነርጂ ዋጋ ኤጀንሲው በሚያጸድቀው የግዢ ውል መሠረት የሚተመን ሆኖ ወደተጠቃሚ ደንበኞች በቀጥታ የሚተላለፍ ይሆናል፡፡

29. የኃይል ማስተላለፊያ ዋጋ አተማመን

1. በብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውስጥ የኃይል ማስተላለፊያ ዋጋ አተማመንን በሚመለከት የሲስተም ማርጅናል ማስተላለፊያ አቅም ዋጋ ለማስተላለፊያ ዋጋ አተማመን መሠረት ይሆናል።
2. ከብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውጭ የኃይል ማስተላለፊያ ዋጋ አተማመንን በሚመለከት፤ የሲስተሙ የኃይል ማስተላለፊያ ዋጋ የሚተመነው በሂሳብ አያያዝ በተደረሰበት ግምታዊ ወይም የተረጋገጠ ወጪ እና ተቀባይነት ባለው የትርፍ መጠን ላይ ተመስርቶ ይሆናል።

30. የኃይል ማከፋፈያ ዋጋ አተማመን

1. በብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውስጥ የኃይል ማከፋፈያ ዋጋ አተማመንን በሚመለከት የሲስተም ማርጅናል የማከፋፈል አቅም ዋጋ ለማከፋፈያ ዋጋ አተማመን መሠረት ይሆናል።
2. ከብሔራዊ ግሪድ ሲስተም ውጭ የኃይል ማከፋፈያ ዋጋ አተማመንን በሚመለከት የሲስተሙ የኃይል ማከፋፈያ ዋጋ የሚተመነው በሂሳብ አያያዝ በተደረሰበት ግምታ ወይም የተረጋገጠ ውጭ እና ተቀባይነት ባለው የኢንቨስትመንት ምላሽ መጠን ላይ ተመስርቶ ይሆናል፡፡
3. በደንበኞች ላይ ተፈጻሚ የሚሆነው ታሪፍ የሚወሰነው በሚጠቀሙበት ሾልቴጅ ደረጃ ተሰልቶ በሚገኘው የማከፋፈያ ወጪ ላይ የማመንጫና የማስተላለፊያ ወጪዎች ተደምረውበት ይሆናል፡፡

31. ሌሎች ክፍያዎች

1. የኃይልና ኢነርጂ ቆጣሪ ወጪዎችና የኤሌክትሪክ ፍጆታ ክፍያን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ወጪዎች ለደንበኞች አገልግሎት ዋጋ አተማመን መሠረት ይሆናሉ፡፡
2. የማስቀጠያ ክፍያ አዲስ የኃይል ጥያቄን ለደንበኛ ለማቅረብ በሚያስፈልገው ተጨማሪ ወጪ ላይ የሚመሠረት ይሆናል፡፡
3. የሪአክቲቭ ፍጆታ ክፍያ ፍጆታው በሚፈጸምበት ሾልቴጅ ደረጃ የእያንዳንዱ የሪአክቲቭ ፍጆታ ከሚፈጥረው የተጨማሪ አቅም ዋጋ ጋር እንዲገናዘብ ይደረጋል፡፡
4. ሌሎች እንደአስፈላጊነቱ የሚፈጸሙ ክፍያዎች በባለፈቃዶችና በደንበኞች መካከል የሚደረጉ ስምምነቶችን መሠረት በማድረግ ይፈጸማሉ፡፡

32. ስለ አሠራር ብቃት መለኪያዎችና ስለዋጋ ትመና ሥርዓት

1. የኤሌክትሪክ አቅርቦትን የማሻሻል ዕድሎችን ለመጠቀሚያነት የሚያገለግሉና በአቅርቦት ዋጋዎች ላይ ተጽዕኖ ሊያስከትሉ የሚችሉ የማመንጫ፣ የማስተላለፊያና የማከፋፈያ የአሠራር ብቃት መለኪያዎችን ኤጀንሲው ከባለፈቃዶች ጋር በመመካከር ይወሰናል፡፡
2. አግባብነት ያላቸውን የዋጋ መተመኛ መስፈርቶች ሁሉ አቀናጅቶ በመጠቀም የዚህን ክፍል ደንጋጌዎች ሥራ ላይ ለማዋል የሚያስችል ዝርዝር የዋጋ ትመና ሥርዓት በኤጀንሲው ይወሰናል፡፡

33. ስለዋጋ ወቅታዊ ማስተካከያዎችና ታሪፍ ክለሳ ጥናቶች

1. የማመንጫ፣ የማስተላለፊያና የማከፋፈያ ዋጋ ወቅታዊ ማስተካከያዎች ከሚመለከታቸው የምርት ግብአቶች ዋጋ ለውጥና ከአሠራር ብቃት መለኪያዎች አኳያ ይደረጋሉ፡፡
2. የዋጋ ወቅታዊ ማስተካከያ የሚደረግበት የጊዜ ገደብ በኤጀንሲው ይወሰናል፡፡
3. አጠቃላይ የታሪፍ ክለሳ ጥናት በየአራት ዓመቱ ይካሄዳል፡፡

34. ስለሂሳብ መዝገብ አያያዝ

1. ተቀባይነት ካላቸው የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት አጠቃላይ መርሆች ጋር የተጣጣመና የዋጋ ቁጥጥር ሥርዓቱን ለመደገፍ የሚችል ሆኖ በባለፈቃዶች ሥራ ላይ የሚውል አንድ ወጥ የሆነ የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት በኤጀንሲው ይወሰናል፡፡

2. ማንኛውም ባለፈቃድ የመንግሥት የበጀት ዓመት ባለቀ በስድስት ወራት ውስጥ በአዲተር የተመረመረ የሂሳብ ሪፖርት ለኤጀንሲው ያቀርባል፡፡

ክፍል አምስት

የደገነነት፣ የቴክኒክና የአገልግሎት ጥራት ደረጃዎች

ምዕራፍ አንድ

አጠቃላይ የደገነነት መመሪያዎች

35. ስለኤሌክትሪክ አቅርቦት መስመሮችና መሣሪያዎች ደገነነት

የኤሌክትሪክ አቅርቦት መስመሮችና መሣሪያዎች፤

1. በተዘረጉበት የአካባቢ ሁኔታዎች የሚጠበቅባቸውን አገልግሎት መስጠት እንዲችሉ በቂ ኃይል የመሸከምና የኢንሱሌሽን ብቃት እንዲሁም በብልሽት ወቅት ሊከሰት የሚችለውን የኤሌክትሪክ መጠን የመቋቋም ችሎታና በቂ የሚካኒካል ጥንካሬ ደረጃ ሊኖራቸው፤ እና
2. በሰው፣ በእንስሳትና በንብረት ላይ ጉዳት በማያስከትል ሁኔታ ሊገነቡ፣ ሊገጣጠሙ፣ ሊጠበቁና ሊጠገኑ ይገባል፡፡

36. ከተጠቃሚዎች ጋር ስለሚገናኙ የአገልግሎት መስመሮችና መሣሪያዎች

1. ማንኛውም ባለፈቃድ በደንበኛ ግቢ ውስጥ የሚገኙና የራሱ ንብረት የሆኑ ወይም በእርሱ ኃላፊነት ሥር የሆኑ የኤሌክትሪክ አቅርቦት መስመሮች ተገጣጣሚዎችና መሣሪያዎች አደጋ በማያስከትል ሁኔታ ለአገልግሎት ብቁ ሆነው መገኘታቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡
2. ማንኛውም ደንበኛ በግቢው ውስጥ የሚገኙ የባለፈቃዱን መሣሪያዎች በተቻለው መጠን አደጋ በማያስከትሉ ሁኔታ በጥንቃቄ መጠበቅ አለበት፡፡

37. ታወሮችንና ምሰሶዎችን ግራውንድ ስለማድረግ

1. የኤሌክትሪክ መስመር ተሸካሚ ባለብረት ታወሮችና ምሰሶዎች ሁሉ ከእግሮቻቸው በአንዱ ላይ ግራውንድ የማድረግ ሥራ 20 ሚ.ሜ ስፋት ባለው የብረት ዘንግ መከናወን አለበት ፡፡
2. የታወሮች ማቆሚያ የፊዚስታንስ መጠንን ወደ 10 ኦምስ ዝቅ ማድረግ ካስፈለገ በእግሮቻቸው ላይ ተጨማሪ ግራውንድ የማድረግ ሥራ መከናወን አለበት ፡፡

3. ከፍተኛ ሬዚስታንስ ባላቸው ልዩ በሆኑ ድንጋያዊ አካባቢዎች የታወቁት ማቆሚያ ሬዚስታንስ እስከ 20 አምስ ሊደርስ ይችላል ፡፡
4. ከመሬት በላይ የሚዘረጉ የኤሌክትሪክ መስመሮችን የሚሸከሙ የብረት ምሰሶዎች ወይም በብረት ዘንግ የተጠናከሩ የሲሚንቶ አርማታ ምሰሶዎች እንዲሁም ከመስመሩ ጋር ግንኙነት ያላቸው የብረታ ብረት ተገጣጣሚዎች፣ የትራንስፎርመር ኒውትራል እና የደንበኞች መቆጣጠሪያ ፓኔሎች በሚያስተማምን ሁኔታ ግራውንድ መደረግ አለባቸው ።

38.የስዊችችና የማቋረጫ መሣሪያዎች አቀማመጥ

ከመሬት ከተገናኘ ወይም ኒውትራል ሽቦና ኤሌክትሪክ የሚተላለፍባቸውን ሽቦዎች በአንድ ላይ ለማገናኘት ወይም ለማቋረጥ ተብሎ ከተዘጋጀ የማገናኛ ስዊች በስተቀር፣ ማንኛውም ሰርኪዩት ብሬክር፣ ማገናኛ ወይም ስዊች ለትራንስፎርመርና ጀኔሬተር ሙከራ ተግባር ለማገናኘት ወይም ጀኔሬተር ወይም ትራንስፎርመርን ለመቆጣጠር ለሚደረግ ጥናት ካልሆነ በስተቀር በማናቸውም ዓይነት ሁኔታ ከባለሀብት ሽቦ መስመሮች ወይም ከባለ በርካታ ሽቦ መስመሮች ኒውትራል ወይም ከመሬት ጋር ከተገናኘ ሽቦ ጋር መገጠም የለበትም፡፡

39.ስለ መከላከያ ሽቦዎች

1. ማንኛውም የመከላከያ ሽቦ፤
 - ሀ/ የመበጠስ ጥንካሬ ከ635 ኪሎ ግራም ማነስ የለበትም፤
 - ለ/ ኤሌክትሪክ መተላለፍ በሚቋረጥባቸው ቦታዎች ላይ ከመሬት ጋር መያያዝ አለበት፤
 - ሐ/ ብረት ወይም ስቲል ከሆነ ጋልቫናይዝድ መሆን አለበት፡፡
2. ማንኛውም የመከላከያ ሽቦ ወይም ተጠላልፈው የተሠሩ የመከላከያ ሽቦዎች በአደጋ ወቅት ከሽቦዎች ጋር የተገናኘው የኤሌክትሪክ መሥመር እስኪወገድ ድረስ እንዳይቀልጡ በቂ ኤሌክትሪክ የመሸከም ችሎታ ሊኖራቸው ይገባል፡፡

40.የቀለም ምልክቶች

ባለፈቃዱ ኤጀንሲው በሚያጠጣው መመሪያ መሠረት በማከፋፈያ ጣቢያዎች፣ በኔት ስቴሽኖችና በደንበኛው የማሠራጫ ባዝ ባሮች ላይ ከመሬት የተገናኙ ኒውትራል ሽቦዎችን ወይም ኃይል ከሚተላለፍባቸው መስመሮች ጋር የተያያዙ ሌሎች

መስመሮችን መለየት በሚያስችል ሁኔታ ቋሚ የቀለም ምልክቶች ማድረግ ይኖርበታል።

41. ስለአደጋ መከላከያ መሣሪያዎችና መገልገያዎች

1. በማንኛውም የመንገድ አካል ወይም ሕዝብ በብዛት ሊገኝ በሚችልበት ሌላ ሥፍራ፣ በፋብሪካ፣ በማዕድን ሥፍራ ወይም በማንኛውም ደንበኛ ግቢ ውስጥ ከምድር በላይ የሚዘረጋ የኤሌክትሪክ መስመር ኤጀንሲው ተቀባይነት ይኖራቸዋል ብሎ ያጸደቃቸው የአደጋ መከላከያ መሣሪያዎች ሊገጠሙለት ይገባል።
2. በደረቅና በንጹህ አሸዋ የተሞሉ የእሳት ማጥፊያ ባሊዎች፣ የእሳት ማጥፊያ መሣሪያዎችና የመጀመሪያ ዕርዳታ መስጫ ሣፕሮች ወይም መደርደሪያዎች በግልጽ ተጽፎባቸው በኤሌክትሪክ ማመንጫ ጣቢያዎች ውስጥ መቀመጥ አለባቸው።
3. አምስትና ከዚያ በላይ ሜጋዋት የማመንጫ ችሎታ ባላቸው የኤሌክትሪክ ማመንጫ ጣቢያዎች እንዲሁም አምስትና ከዚያ በላይ ሜጋቮልት አምፒር አቅም ያላቸው ትራንስፎርመሮች ባሉባቸው የቤት ውስጥ ማከፋፈያ ጣቢያዎች ውስጥ እሳት ወይም ጢስ በሚያስከትል አደጋ ወቅት መጠቀም እንዲቻል በቂ ብዛት ያላቸው ጭንብሎች ግልጽ በሆነና በቀላሉ ሊደረስበት በሚችል ቦታ መቀመጥ አለባቸው።

42. ስለመብረቅ መከላከያ

ለመብረቅ የተጋለጡ ከምድር በላይ የተዘረጉ የኤሌክትሪክ መስመሮች፣ የማከፋፈያ ጣቢያዎች ወይም የማመንጫ ጣቢያዎች ያሉት ማንኛውም ባለፈቃድ የመብረቅ ኤሌክትሪክን ፍሰት አቅጣጫ ወደ መሬት የሚመሩ ብቃት ያላቸው አስተማማኝ ዘዴዎችን በጥቅም ላይ ማዋል አለበት።

43. ስለአደጋ ማስጠንቀቂያ

የከፍተኛ ሾልቴጅ ኢንስታሌሽን ያለው ባለፈቃድ በአማርኛ፣ በእንግሊዝኛና በአካባቢው ቋንቋ የተጻፈበትና የሰው የራስ ቅልና አጥንቶች እጽም ቅርጽ ያለበት የአደጋ ምልክት በጀኔሬተሮች፣ በትራንስፎርመሮች፣ በቀላሉ መወጣጣት በሚቻልባቸው ከምድር በላይ የተዘረጉ ምሳሪዎች እና በኤጀንሲው መመሪያ በሚወሰኑ ሌሎች ኢንስታሌሽኖች ላይ በግልጽ በሚታይና በዘላቂነት ሊቆይ በሚችልበት ሁኔታ መለጠፍ አለበት።

44. በኤሌክትሪክ ጉዳት ማስወገጃ መመሪያ

1. ባለፈቃዱ በኤሌክትሪክ ንዝረት ለሚጎዱ ሰዎች አስቸኳይ ዕርዳታ ለመስጠት የሚረዳ በአማርኛ፣ በእንግሊዝኛና በአካባቢው ቋንቋ የተጻፈ መመሪያ በኤሌክትሪክ ማመንጫ ጣቢያዎች፣ በቤት ውስጥ የማከፋፈያና የመቆጣጠሪያ ጣቢያዎች እና በፋብሪካዎች ውስጥ ግልጽ በሆነ ቦታ ማስቀመጥ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው መመሪያ ቅጂ እንዲሰጠው ለሚጠይቅ ማንኛውም ሰው በኤጀንሲው መመሪያ የተወሰነውን ክፍያ አስከፍሎ ይሰጠዋል፡፡
3. በሰዎች በሚጠበቁ ባለከፍተኛ ሾልቴጅ ማመንጫ ጣቢያዎች፣ በማከፋፈያ ጣቢያዎችና በመቆጣጠሪያ ጣቢያዎች ውስጥ በጥሩ ሁኔታ የሚሠሩ የሰው ሠራሽ የመተንፈሻ መሣሪያዎች ሊኖሩ ይገባል፡፡

45. በአደጋ ሪፖርት

ከኤሌክትሪክ ማመንጫት፣ ማስተላለፍ፣ ማከፋፈል ወይም መጠቀም ጋር በተያያዘ ምክንያት በተከሰተ አደጋ በሰውና በእንስሳት ላይ የደረሰን ጉዳት ወይም የሕይወት መጥፋት ወይም የንብረት ጥፋት ባለፈቃዱ ካወቀበት ጊዜ ጀምሮ 24 ሰዓት ባልሞላ ጊዜ ውስጥ ለኤጀንሲው ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡

46. አገልግሎት ሰላቂረጡ የኤሌክትሪክ መስመሮች

የኤሌክትሪክ መስመሮች አገልግሎት መስጠታቸውን ካቋረጡ በኋላ ባለፈቃዱ አደጋ በማያስከትል ሁኔታ እንዲቆዩ ወይም እንዲወገዱ ማድረግ አለበት፡፡

47. ክልከላዎች

1. አምፖሎችን፣ ፋኖችን፣ ፊውዞችን፣ ማብሪያ ማጥፊያዎችን፣ የዝቅተኛ ሾልት የቤት ውስጥ የኤሌክትሪክ ቁሳቁሶችንና ተገጣጣሚዎችን ከመለወጥ በስተቀር በማገልገል ላይ ባለ የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽን ላይ በመጨመር፣ በመቀየር፣ በመጠገን ወይም በማስተካከል የኃይል ብቃቱን ጠይም ባህሪውን የሚቀይሩ ሥራዎችን ከባለፈቃዱ ጡጭ ወይም በባለፈቃዱ ስምምነትና በኤሌክትሪክ ሥራ ተቋራጭ ከሚሠራው ጡጭ በደንበኞቹ ግቢ ውስጥ ማከናወን የተከለከለ ነው፡፡
2. ከመሬት በላይ በተዘረጋ የኃይል መስመር ሥር ወይም መጠበቅ በሚገባው የጐን ርቀት ክልል ውስጥ ግንባታ ማከናወን ወይም ዛፎችን ማሳደግ የተከለከለ ነው፡፡

48. የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽኖችን ስለመመርመርና ስለመፈተሽ

ኤጀንሲው አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የኤሌክትሪክ ማመንጫ ጣቢያዎችን፣ የማከፋፈያ ጣቢያዎችን፣ የማስተላለፊያ መስመሮችን የመቆጣጠሪያ ጣቢያዎችንና ሌሎች የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽኖችን በማናቸውም ጊዜ ሊመረምርና ሊፈትሽ ይችላል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

ስለማስተላለፊያ መስመሮችና ማከፋፈያ ጣቢያዎች

49. የኤሌክትሪክ መስመር አቋርጦ ስለሚያልፍባቸው ሥፍራዎች

የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ መስመር አቋርጦ የሚያልፍባቸው ሥፍራዎች በሚመረጡበት ወቅት የሚተላለፈው የኤሌክትሪክ ጭነት መጠንና ባህርይ፣ የኃይል ምንጩ አስተማማኝነት፣ የማከፋፈያ ጣቢያዎች አቀማመጥ፣ የአቅርቦቱ የወደፊት መስፋፋት ዕድል፣ የደህንነትና የአካባቢ ተጽዕኖዎች እንዲሁም የግንባታና የሥራ ማስኬጃ ወጪዎች ከግምት ውስጥ መግባት አለባቸው፡፡

50. ስለማስተላለፊያና የመከላከያ ሽቦዎች

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች የሚጠበቅባቸውን የኤሌክትሪካል፣ መካኒካልና ኢኮኖሚያዊ መስፈርቶችን ማሟላት አለባቸው፡፡
2. የሽቦዎቹ መጠን የሚመረጠው በብሔራዊ ደረጃዎች ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ በኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎች ተስማሚነት ካላቸውና በደረጃዎች መስፈርቶች ከሚታቀፉት መካከል ይሆናል፡፡
3. የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) በመከተል የሚደረገው ምርጫ የኤጀንሲውን አጠቃላይ መመሪያ መሠረት አድርጎ መፈጸምና የተመረጡትን ሽቦዎች ኤሌክትሪክ የመሸከም ችሎታ፣ የኮሮናንና የሬዲዮ ጫጫታ የማስወገድ ብቃት፣ ቮልቴጅ የመቀነስ ሁኔታና ለሌሎች ቴክኒካዊ ጠባዮች በመፈተሽ መታገዝ አለበት፡፡

51. ስለኢንሱሌተሮች

1. ለተለያዩ መሣሪያዎች፣ ዕቃዎች፣ ስትራክቸሮች የሚያስፈልገው የኢንሱሌሽን ደረጃ የሚመረጠውና ሥራ ላይ የሚውለው የኢንሱሌተሮች ብልሽትና የአገልግሎት መቋረጥ ብዛት በኢኮኖሚያዊ መመዘኛ የተቀባይነትን ደረጃ ማሟላት እንዲችል

ለማድረግ የአሸር ሾልቴጅ መጠንና መስመሩን ከአደጋ ለመከላከል የተገጠሙትን ልዩ ልዩ መሣሪያዎች ጠባያት ከግምት ውስጥ በማስገባት ይሆናል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚደረገው ምርጫ በብሔራዊ ደረጃዎች ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ በኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎች መሠረት ይፈጸማል።

52. ስለተገጣጣሚዎች

ቦል አይና ሶኬት ካፕሊንግ፣ የኮሻክልስ፣ ከላምፕስ፣ አርኪንግ ሆርን፣ ቫይብሬሽን ዳምፐርና አርመር ሮድን የሚያካትቱ የቅጥልጥል ሰኒዎች ተገጣጣሚዎች እንደሾልቴጅ መጠናቸው የብሔራዊ ደረጃዎችን ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ የኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎችን በጠበቀ ሁኔታ መመረጥ አለባቸው።

53. የፌዝ ሽቦዎችን ቦታ ስለመቀያየር

የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ የፌዝ ሽቦዎችን ቦታ የመቀያየር ተግባር ለአጫጭር ርዝመት መስመሮች ከሆነ በየመካከሉ በሚገኙ የማከፋፈያ ጣቢያዎች ለባለ 132 ኪሎ ሾልትና ከዚያ በላይ ለሆኑ ረጃጅም መስመሮች ከሆነ እንደ ፌዞቹ አቀማመጥ አመቺ በሆነ ቦታ ላይ መከናወን ይኖርበታል።

54. ስለታወሮች ዲዛይን

1. የከፍተኛ ሾልቴጅ ማስተላለፊያ ታወሮች የኤሌክትሪክ መስመሩ ይኖረዋል ተብሎ በሚገመተው ዕድሜ ወቅት ሊከሰቱ የሚችሉትን የሚከተሉትን ሽክሞች መቋቋም በሚችሉበት ሁኔታ ዲዛይን መደረግ አለባቸው፤

ሀ/ የነፋስን ግፊት፣ የማስተላለፊያና የመከላከያ ሽቦዎችንና የቅጥልጥል ሰኒዎችን ከብደትና የሽቦዎችን ውጥረት፤

ለ/ በማስተላለፊያና መከላከያ ሽቦዎች መበጠስ ሳቢያ የሚከሰቱ የመዝመምና የመጠምዘዝ እንቅስቃሴዎች የሚያስከትሉትን ጭነት፤

ሐ/ በግንባታና በጥገና ሥራ ወቅት ሊከሰቱ የሚችሉ ጭነቶችን።

2. የሽቦዎች ጥንካሬ የሚሰላው በማንኛውም ጊዜ ሊከሰት የሚችለውን የአየር ሙቀትና ቅዝቃዜ መጠንና የነፋስ ፍጥነት ከግምት ውስጥ በማስገባት ይሆናል።

3. የታወር መጠን በሚተመንበት ጊዜ በፌዞች መካከል፣ በፌዞችና በሌሎች አካሎች መካከልና ከመሬት የሚኖረው የኤሌክትሪክ መስመር ርቀት፣ የቅጥልጥል ሲኒዎች ርዝመት እና የርግበትና የሺልድ መከላከያ ሽቦ አንግል ከግምት ውስጥ መግባት አለባቸው።
4. የታወር መሠረት ዲዛይኖች በመደበኛ አገልግሎት ወቅት ከሚኖረው ጭነትና ከሽቦዎች መበጠስ ሁኔታ በእያንዳንዱ እግር የሚከሰተውን የአፕሊፍትና ኮምፕሬሽን ኃይል ከመቋቋምና አግባብነት ካላቸው የደህንነት መስፈርቶች አንጻር መታየት ይኖርባቸዋል።
5. የታወር ዲዛይን እንደአግባቡ የወደፊት ኃይል የማስተላለፍ ፍላጎት ዕድገትን በማገናዘብ መሠራት አለበት።

55. ኃይል በሚተላለፍባቸውና በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል መጠበቅ ስለሚገባው ርቀት

የኤሌክትሪክ ኃይል በሚተላለፍባቸውና ከመሬት ጋር በተገናኙ ኃይል በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል መኖር የሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በኤጀንሲው መመሪያ መሠረት ይወሰናል።

56. በፌዞች መካከል መጠበቅ ስለሚገባው ርቀት

በኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ወይም በመከላከያ ሽቦዎች መካከል መጠበቅ የሚገባው ርቀት የሚወሰነው በከፍተኛ ሙቀት ወቅት ሽቦዎች የሚኖራቸውን የርግበት መጠን የቅጥልጥል ሲኒዎችን ርዝመት ከግምት ውስጥ በማስገባትና ኤጀንሲው የወሰነውን ስታንዳርድ በመከተል ይሆናል።

57. ከምድር፣ ከመንገዶችና ለመጓጓዣነት ከሚያገለግሉ የውኃ አካላት መጠበቅ ስለሚገባው ርቀት

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች በሚተላለፍባቸው በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል ሊኖር ከሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በተጨማሪ በከፍተኛ የአየር ሙቀት ወቅት ከምድር ወይም ከውኃ ወለል በላይ ቢያንስ የ5 ሜትር ከፍታ ሊኖራቸው ይገባል።
2. የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች ከመንገድ ወለል በላይ ሊኖራቸው የሚገባው ከፍታ
 ሀ/ በከፍተኛ የአየር ሙቀት ወቅት ከ8 ሜትር፤ እና

ለ/ በአጎራባች ታወሮች ላይ የተወጠሩ ሽቦዎች በሚበጠሱበት አጋጣሚ መጠበቅ የሚገባ ውርቀት ከ7 ሜትር ማነስ የለበትም፡፡

3. በካናሎችና በሌሎች ለመጓጓዣነት ከሚያገለግሉ የውሃ አካሎች በላይ የሚዘረጉ የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች ኃይል በሚተላለፍባቸውና በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል ሊኖር ከሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በተጨማሪ በከፍተኛ የአየር መቀት ወቅት በከፍተኛው የውኃው አካል ላይ ከሚንቀሳቀሰው ማጓጓዣ ከፍተኛ ምስሶ ጫፍ በላይ ቢያንስ የ1.5 ሜትር ከፍታ ሊኖራቸው ይገባል፡፡

58.ከሕንጻዎችና ግንባታዎች መጠበቅ ስለሚገባው ርቀት

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች በከፍተኛ ንፋስ ወቅት ከማንኛውም የሕንጻ ወይም የግንባታ አካል ቢያንስ 4.5 ሜትር የጎን ርቀት ሊኖራቸው ይገባል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገውን ሁኔታ ማሟላት የማይቻል በሚሆንበት ጊዜ የኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች ከሕንጻው ወይም ከግንባታው ጫፍ በላይ የሚኖራቸው ከፍታ በከፍተኛ የአየር መቀት ወቅት እንዲሁም በአጎራባች ታወሮች ላይ የተወጠሩ ሽቦዎች በሚበጠሱበት አጋጣሚ መጠበቅ የሚገባው ርቀት ቢያንስ 5.5 ሜትር መሆን አለበት፡፡

59.ከዛፎች መጠበቅ ስለሚገባው ርቀት

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎች ኃይል በሚተላለፍባቸው በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል ሊኖር ከሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በተጨማሪ በከፍተኛ የአየር መቀትና በከፍተኛ ንፋስ ወቅት ከዛፎች ሊኖራቸው የሚገባው የከፍታና የጎን ርቀት ቢያንስ 1.5 ሜትር መሆን አለበት፡፡
2. የፍራፍሬ ዛፎች ሲሆኑ፤ ኃይል በሚተላለፍባቸውና በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል ሊኖር ከሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በተጨማሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት መኖር ያለበት ርቀት 4 ሜትር ይሆናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተመለከቱት ርቀቶች የሚወሰኑት ዛፎቹ ይኖራቸዋል ተብሎ የሚገመተውን የእድገት መጠን ግንዛቤ ውስጥ በማስገባት ይሆናል፡፡

60.ከሌሎች መስመሮች መጠበቅ ስለሚገባው ርቀት

1. ጎን ለጎን የተዘረጉ መስመሮችን በሚመለከት በኤሌክትሪክ ኃይል ማስተላለፊያ ሽቦዎችና በሌሎች የማስተላለፊያ መስመሮች ወይም የቴሌኮሚኒኬሽን መስመሮች መካከል በከፍተኛ ንፋስ ወቅት ሊኖር የሚገባው ርቀት፣ ኃይል በሚተላለፍባቸውና በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል ሊኖር ከሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በተጨማሪ ቢያንስ 2.5 ሜትር መሆን አለበት፡፡
2. መስመሮቹ አንዱ ሌላውን በማቋረጥ የተዘረጉ ሲሆን ኃይል በሚተላለፍባቸውና በማይተላለፍባቸው አካላት መካከል ሊኖር ከሚገባው ዝቅተኛ ርቀት በተጨማሪ በከፍተኛ የአየር ሙቀት ወቅትና በአጎራባች ታወሮች ላይ የተወጠሩ ሽቦዎች በሚበጠሱበት አጋጣሚ መጠበቅ የሚገባው የከፍታ ርቀት ቢያንስ 1.5 ሜትር መሆን አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተጠቀሱት መስመሮች የተለያዩ ሾልቴጅ የሚኖራቸው ሲሆን ርቀቱ የሚወሰነው ከፍተኛውን ሾልቴጅ መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡

61. ስለማከፋፈያ ጣቢያዎች

1. የማንኛውም የማከፋፈያ ጣቢያ ዲዛይን የአቅርቦት አስተማማኝነትን የመስፋፋትና የመታደስ ብቃትንና ከአደጋ ሁኔታዎች መጠበቅን እንዲሁም ኢኮኖሚያዊ አሠራርን ለማረጋገጥ በሚያስችል አኳኋን መከናወን አለበት፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የማከፋፈያ ጣቢያ ቢያንስ አንድ የዝቅተኛ ሾልቴጅ መጋቢ መስመር እንዲኖረውና የወደፊቱን የኤሌክትሪክ ጭነት ዕድገት ምጣኔ መሠረት ያደረገና ቢያንስ የአምስት ዓመት የአቅርቦት ዋስትና የሚሰጥ ሆኖ ዲዛይን መደረግ አለበት፡፡
3. የመሣሪያዎች መረጣ በብሔራዊ ደረጃዎች ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ በኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎች ላይ መመሥረትና ወቅታዊና የወደፊት ፍላጎቶችን እንዲሁም ኤጀንሲው በሥራ ላይ እንዲውል ያጸደቀውን የመሣሪያዎች አቀማመጥና ቅንጅት ያገናዘበ መሆን አለበት፡፡
4. የማከፋፈያ ጣቢያ የኤሌክትሪክ ዕቃዎች የማምረት ሥራ ሊጀመር የሚችለው የጣቢያው ንድፍ በኤጀንሲው ከጸደቀ በኋላ ብቻ ይሆናል እንዲሁም በኤጀንሲው ያልጸደቀ ማንኛውንም ለውጥ በንድፉ ላይ ማድረግ አይቻልም፡፡

5. የማከፋፈያ ጣቢያ የሚገነባበትን ቦታ በመምረጥ ረገድ የወጭ ቅነሳና እንደ መንገድ መኖር፤ የመስፋፋት ችሎታ፤ ለጭነት ማዕከላት ቅርብነት፤ ከብክለት ነጻ መሆንና የሠራተኞች ማህበራዊና ባህላዊ ፍላጎቶችን ማሟላት የመሳሰሉ የጣቢያውን ሥራ ለማካሄድ የሚያስፈልጉ ሁኔታዎች ትኩረት ሊሰጣቸው ይገባል፡

ምዕራፍ ሦስት

ኤሌክትሪክ ስለማከፋፈል

62. ስለማከፋፈያ መስመር ዲዛይን አጠቃላይ መስፈርቶች

1. የማከፋፈያ ኔትወርክ ዲዛይን፤

ሀ/ የወደፊቱን የመስፋፋት ዕቅድ ያገናዘበ፤ እና

ለ/ በማከፋፈሉ ፈቃድ ዘመን ውስጥ ሊያጋጥሙ የሚችሉትን የአካባቢው የኤሌክትሪክ ጭነት ጠባያትን ከግምት ውስጥ ያስገባ፤

መሆን አለበት፡፡

2. የማከፋፈያ ኔትወርክ ዲዛይን የኤሌክትሪክ ብክነትን፤ መቋረጥንና የሥራ ማስኬጃና የጥገና ወጪዎችን በመቀነስ ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ሊያስገኝ በሚችል ሁኔታ መሠራት አለበት፡፡

3. የማከፋፈያ ኔትወርክ አዘረጋግ ዲዛይን በአካባቢው ማስተር ፕላን ወይም ማስተር ፕላን ከሌለ በኤጀንሲው በጸደቀ ፕላን ላይ የተመሠረተ መሆን አለበት፡፡

4. የማከፋፈያ ኔትወርክ ዕቃዎች መጠንና የግንባታ ዓይነት የብሔራዊ ደረጃዎችን ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ የኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎችን መስፈርቶች የተከተለ መሆን አለበት፡፡

63. ስለትራንስፎርመሮች

ለማከፋፈያ ኔትወርክ አገልግሎት የሚውሉ ትራንስፎርመሮች የአገልግሎትና የብቃት ደረጃ እንዲሁም የግንባታ ዓይነት በኤጀንሲው መመሪያ መሠረት ይወሰናል፡፡

64. ስለምሰሶዎች አተካከል

1. የኤሌክትሪክ ምሰሶዎች አተካከል ማስተር ፕላንን ወይም ማስተር ፕላን ከሌለ በኤጀንሲው የጸደቀ ፕላንን የተከተለ መሆን አለበት፡፡

2. የኤሌክትሪክ ምሰሶዎች ርዝመትና በመካከላቸው የሚኖረው ርቀት የሚወሰነው በኤጀንሲው መመሪያ መሰረት ይሆናል።

65. የአገልግሎት መስመር

ማንኛውንም ወደ ደንበኞች የሚዘረጋ የኤሌክትሪክ መስመር ከምሰሶዎች ላይ ካልሆነ በስተቀር በመጥለፍ መገናኘት አይቻልም።

66. የኤሌክትሪክ ኃይል ማከፋፈያና የመከላከያ ሽቦዎች

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ማከፋፈያና የመከላከያ ሽቦዎች በቴክኒካዊና ኢኮኖሚያዊ መስፈርቶች ተቀባይነት ያላቸው መሆን አለባቸው።
2. የሽቦዎቹ መጠን የሚመረጠው በብሔራዊ ደረጃዎች ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ በኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎች መሠረት ይሆናል።

67. መጠበቅ ስለሚገባቸው ርቀቶች

የመካከለኛና ዝቅተኛ ሾልቴጅ ሽቦዎች ከሕንጻና ግንባታዎች ከአይሮፕላን መንደርደሪያ መንገዶች ከባቡር ሀዲዶች፣ ከውኃ ላይ መንገዶች፣ ከተለያዩ የመሬት አካላት፣ ከኮሙኒኬሽን ሰርኪዩት፣ በአየር ላይ ከተዘረጋ የማከፋፈያ ኬብልና ከመብረቅ መከላከያ ሽቦዎች የሚኖራቸው ርቀት እንዲሁም በፊደላት መካከልና ከመሬት በተገናኙና ኃይል በሚተላለፍባቸው አካላት መካከል መጠበቅ የሚገባው ርቀት በኤጀንሲው መመሪያ መሠረት ይወሰናል።

68. ስለኤሌክትሪክ ፍጆታ ቆጣሪዎች

1. የኤሌክትሪክ ፍጆታ ቆጣሪ ልዩ ልዩ ክፍሎች የአገልግሎትና የብቃት ደረጃ የብሔራዊ ደረጃዎችን ወይም ብሔራዊ ደረጃዎች ከሌሉ የኢንተርናሽናል ኤሌክትሮ ቴክኒካል ኮሚሽን ደረጃዎችን መስፈርት የሚያሟላ መሆን አለበት።
2. የኤሌክትሪክ ፍጆታ ቆጣሪዎች ለደንበኞች ከመገጠማቸው በፊት በተገቢው የጭነት ደረጃ ካሊብሬት መደረግ አለባቸው።

69. ኤሌክትሪክ ስለማከፋፈል አገልግሎት ጥራት

1. የኤሌክትሪክ ማከፋፈል አገልግሎት ጥራት የሚለካው በቀጣዮቹ አንቀጾችና በኤጀንሲው መመሪያ በተመለከተው አኳኋን የሚከተሉትን መስፈርቶች መሠረት በማድረግ ይሆናል።
ሀ/ የሾልቴጅ ደረጃ፤

ለ/ የፌዴራል መመዝገብ፤

ሐ/ ህውከት የሚያስከትሉ ችግሮች፤ ፈጣን የሾልቴጅ መርገብገብና ሀርሞኒክ ዲሰቶርሽን አለመኖር፤

መ/ በኮሙኒኬሽን ሥርዓት ውስጥ ጣልቃ አለመግዛት፤

ሠ/ አማካይ የኃይል መቋረጥ ድግግሞሽ አነስተኛነት፤

ረ/ አጠቃላይ የኃይል መቋረጥ የጊዜ መጠን አነስተኛነት፤

ሰ/ የፍጆታ ክፍያ አሰባሰብ፡፡

2. ባለፈቃዱ የአገልግሎት ጥራትን ለመለካት የሚያስፈልጉ መረጃዎችን የመሰብሰብ ግዴታ ይኖርበታል፡፡

70. ስለሾልቴጅ ደረጃ

ባለፈቃዱ የሚያሰራጨው የሾልቴጅ መጠን ከደንበኞች በሚያገናኙ ልዩ ልዩ መድረሻ ጫፎች ላይ እንደሚከተለው መሆን አለበት፤

1. የመካከለኛ ሾልቴጅ ፕራይመሪ ማከፋፈያ ሲሆን፤

ሀ/ መነሻው 15,000 ሾልት ሆኖ በ10 ፐርሰንት ሊጨምር ወይም ሊቀንስ የሚችል፤ እና

ለ/ መነሻው 33,000 ሾልት ሆኖ በ10 ፐርሰንት ሊጨምር ወይም ሊቀንስ የሚችል፡፡

2. የዝቅተኛ ሾልቴጅ ማከፋፈያ ሲሆን፤

ሀ/ መነሻው 220 ሾልት ሆኖ በ 5 ፐርሰንት ሊጨምር ወይም ሊቀንስ የሚችል፤ እና

ለ/ መነሻው 380 ሾልት ሆኖ በ 5 ፐርሰንት ሊጨምር ወይም ሊቀንስ የሚችል፡፡

71. ስለ ፍሪኬዌንሲና ፓወር ፋክተር

1. የሥርዓቱ ፍሪኬዌንሲ 50 ኸርዝ ሆኖ በ1 ፐርሰንት ሊጨምር ወይም ሊቀንስ ይችላል ፡፡

2. የኤሌክትሪክ ኃይል ለንግድ ወይም ለኢንዱስትሪ የሚጠቀሙ ደንበኞች የሚገጥሟቸው ማሻኛችና መሣሪያዎች ፓወር ፋክተር ከ0.9 ማነስ የለበትም፡፡

72. የፌዴራል መመዝገብ

1. የኤሌክትሪክ ጭነቶች በባለፈቃዱ የሥርዓት-ሥርዓት ውስጥ በየፌዴራል መከፋፈል ይገባቸዋል፡፡

2. የአንድ ፌዝ ጭነት ከሌላ ፌዝ ጭነት ሲነጻጸር ከ10 ፐርሰንት በላይ መብለጥ አይኖርበትም፡፡

73. ስለዋጋ ማስከፈያ ኢንቨስትመንቶች

1. ባለፈቃዱ በፍጆታ ንባብ መሠረት ትክክለኛና ግልጽ የሆኑ የኤሌክትሪክ ፍጆታ ዋጋ ማስከፈያ ኢንቨስትመንቶች ማቅረብ አለበት፡፡
2. በኢንቨስትመንት ላይ የሚከተሉት መረጃዎች ለደንበኞች መገለጽ አለባቸው፤
 - ሀ/ የመክፈያ ቦታ፤
 - ለ/ ደንበኞች የሚሰጥበት ቦታና ጊዜ፤
 - ሐ/ የአገልግሎት እጦት ቅሬታና የአደጋ ወይም የማንኛውም ሌላ ብልሽት ሪፖርት መቀበያ የስልክ ቁጥሮች፡፡

74. የአቅርቦት አገልግሎትን ስለመቀጠል

ባለፈቃዱ በክፍያ መስተንገል ምክንያት አቋርጦት የነበረን የኤሌክትሪክ አቅርቦት አገልግሎት ደንበኛው የፍጆታንና የሚፈለግበትን ተጨማሪ ክፍያ በፈጸመ በ24 ሰዓት ጊዜ ውስጥ መልሶ መቀጠል አለበት፡፡

75. ስለደንበኞች ቅሬታ መዝገብ

1. ባለፈቃዱ በሚሰጠው አገልግሎት አለመሟላት ወይም ከአገልግሎቱ ጋር በተያያዘ ማንኛውም ምክንያት በደንበኞች የሚቀርብለትን እያንዳንዱን ቅሬታ በመቀበል የቅሬታ አቅራቢውን የውል ቁጥርና ስም፣ ቅሬታው የቀረበበትን ቀንና ሰዓት ከነምክንያቱ መመዝገብ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1) መሠረት ለሚደረግ የቅሬታ ምዝገባ የሚያገለግል የደንበኞች ቅሬታ መዝገብ በየንግድ አገልግሎት ጣቢያዎቹ ማኖር አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

76. ስለሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

1. የኤሌክትሪክ ሥራ ተቋራጭነት የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለማግኘት በኤጀንሲው የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤
 - ሀ/ የአመልካቹን ማንነትና አድራሻ፤
 - ለ/ አመልካቹ ያገኘው ዲግሪ ዲፕሎማ ወይም የምስክር ወረቀት ካለው ይህንኑ፤

ሐ/ አመልካቹ የሥራ ልምድ ካለው ይህንኑ፤

መ/ ኤጀንሲው ያስፈልጋል ብሎ በመመሪያ የሚወሰናቸውን ሌሎች መረጃዎች።

2. ኤጀንሲው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የቀረቡለትን መረጃዎች ካጣራ በኋላ የአመልካቹን የሙያ ብቃትና ልምድ ለመገምገምና የምስክር ወረቀቱን ደረጃ ለመወሰን እንዳስፈላጊነቱ የጽሑፍና የተግባር ፈተና ሊሰጥ ይችላል።

3. ኤጀንሲው አመልካቹ የተወሰነውን ክፍያ ከክፈለ በኋላ በ30 ቀናት ውስጥ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል።

4. ለሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የሚጠየቀው ክፍያ እንደሚከተለው ይሆናል።

ሀ/ ለደረጃ አንድ ብር 500

ለ/ ለደረጃ ሁለት ብር 400

ሐ/ ለደረጃ ሦስት ብር 300

መ/ እስከ ደረጃ አራት ለሚሆኑ ዝቅተኛ ደረጃዎች ብር 100

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ስለሚሰጥ ፈተናና ስለሙያ ብቃት የምስክር ወረቀት ደረጃዎች ሚኒስቴሩ ዝርዝር መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

77. መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

አግባብ ባላቸው የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች ለኤጀንሲው የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ለዚህ ደንብ አፈጻጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሚኒስቴሩ ሊያወጣ ይችላል።

78. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ይህ ደንብ ከመጽናቱ በፊት የኤሌክትሪክ ኃይል በማመንጨት፣ በማስተላለፍ ወይም በማከፋፈል ሥራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው ኤጀንሲው በሚወስነው የጊዜ ገደብ ውስጥ በዚህ ደንብ መሠረት ፈቃድ ማውጣት አለበት።

2. ይህ ደንብ ከመጽናቱ በፊት የኤሌክትሪክ ኃይል ለንግድ ላልሆነ አላማ በማመንጨት፣ በማስተላለፍ ወይም በማከፋፈል ተግባር ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው ኤጀንሲው በሚወስነው የጊዜ ገደብ ውስጥ የአዋጁን አንቀጽ 10 (2) ድንጋጌ ማሟላት አለበት።

3. ከአዋጁ መውጣት በፊት በቀድሞው የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ መብራትና ኃይል ባለሥልጣን ተሰጥቶ የነበረ ማንኛውም የኤሌክትሪክ ተቋራጮች የሙያ ብቃት ምስክር ወረቀት ኤጀንሲው በሚወስነው የጊዜ ገደብ ውስጥ በዚህ ደንብ መሠረት

በሚሰጥ የመቶ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እስከሚተካ ድረስ ጸንቶ ይቆያል፡፡

79.ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ግንቦት 12 ቀን 1991

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

አዋጅ ቁጥር 247/1993 ዓ.ም

የነዳጅ ዋጋ ማረጋገጫ ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ

የነዳጅ ምርቶች ከማንኛውም ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ እንቅስቃሴ ጋር ያላቸውን ከፍተኛ ትስስር እና ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ በመገንዘብ፤

የነዳጅ ዋጋን ማረጋገጥ የሚያስችል ፈንድ ማቋቋም አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 (1) መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የነዳጅ ዋጋ ማረጋገጫ ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 247/1993” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. መቋቋም

የነዳጅ ዋጋ ማረጋገጫ ፈንድ (ከዚህ በኋላ “ፈንዱ” እየተባለ የሚጠራ) የገንዘብ ሚኒስቴር በሚከፍተው ልዩ የባንክ ሂሳብ ውስጥ ተቀማጭ እንዲሆን በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል፡፡

3. የፈንዱ ዓላማ³⁸

የፈንዱ ዓላማ፦

1. በዓለም ገበያ በሚከሰተው የነዳጅ ዋጋ ማደግ ምክንያት የሚያስፈልገውን ተጨማሪ ወጪ በመደገም የነዳጅን ዋጋ ማረጋገጥ፤
2. ነዳጅ ዋጋ ማረጋገጫ ፈንድ አላማን ሳያደናቅፍ መንግስት ቅድሚያ ለሚሰጣቸው ሰራች ወጪ መሸፈን፤ ይሆናል ፡፡

4. ፈንዱ ምንጮች

ፈንዱ ከሚከተሉት ምንጮች የሚሰበሰብ ይሆናል፤

1. በዓለም ገበያ የነዳጅ ዋጋ በመቀነሱ ምክንያት ከሚገኝ ተራፊ ሂሳብ፤
2. ለነዳጅ ዋጋ ማረጋገጫ እንዲውል ከሚገኝ የውጭ ዕርዳታ፤ ይሆናል፡፡

³⁸ በ9/62 (1995) 342 እንቅፅ 2 መሰረት የቀድሞ ተሰርዞ ተተክሏል፡፡

5. የፈንዱ ተሰብሳቢ ገንዘብ

1. የኢትዮጵያ ነዳጅ ድርጅት የአገር ውስጥ የነዳጅ መሸጫ ዋጋ በሚወሰንበት ጊዜ ለነዳጅ መግዣና ለሌሎችም ጉዳዮች ታሳቢ ተደርገው በነበሩ ወጪዎች እና በትክክል በተደረገው ወጪ መካከል የሚኖረውን ልዩነት ለፈንዱ ሂሳብ ገቢ ያደርጋል፡፡
2. የኢትዮጵያ ነዳጅ ድርጅት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለፀውን ሂሳብ ለፈንዱ ገቢ የሚያደርገው በየሦስት ወሩ የሚደረገው የነዳጅ ምርቶች ዋጋ ማስተካከያ ተግባራዊ ከተደረገበት ወር እ.ኤ.አ. በሚቀጥለው ወር³⁹ አምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ይሆናል፡፡

6. ሰለክፍያዎች

ከፈንዱ ሂሳብ ገንዘብ ወጪ ሆኖ የሚከፈለው የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሲፈቅድ ይሆናል፡፡

7. የገንዘብ ሚኒስትሩ ሥልጣን

የገንዘብ ሚኒስትሩ፡-

1. ፈንዱ የሚቀመጥበትን ልዩ የባንክ ሂሳብ ይከፍታል፤
 2. የፈንዱን ሂሳብ ይይዛል፤ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ሲፈቀድም ሥራ ላይ ያውላል፡፡
- ፡

8. የሂሳብ መዛግብት

የፈንዱ የምዝገብና የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት የፌዴራል መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን የሚከተል ይሆናል፡፡

9. አዲት

የፈንዱ ሂሳብና መዛግብት በዋናው አዲተር በየዓመቱ ይመረመራሉ፡፡

10. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሰኔ 26 ቀን 1993 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 26 ቀን 1993 ዓ.ም

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

³⁹ በ8/3 (1994) ማ. 1 ታረመ፡፡

አዋጅ ቁጥር 317/1995

የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ

የገጠሩን አካባቢ ማጎበራዊና ኢኮኖሚያዊ ዕድገት ለማሻሻል የኤሌክትሪክ አገልግሎት ማቅረብ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በብድር ላይ የተመሠረተ የቴክኒክ አገልግሎትና የፋይናንስ ድጋፍ በመስጠት በገጠር ኤሌክትሪኬሽን ተግባር የሚሠማሩ የግል ባለሀብቶችን እና የጎብረት ሥራ ማህበራትን ማበረታታት አስፈላጊ በመሆኑ፤

ለዚህ ተግባራዊነት የፋይናንስ ምንጭ ሆኖ የሚያገለግል ፈንድ ማቋቋም አስፈላጊ በመሆኑ፤ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 (1) መሠረት የሚከተለው ታውጏል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 317/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ⁴⁰

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጥ ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ኤጀንሲ” ማለት የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኤጀንሲ ነው፤⁴¹
2. “ማዕከል” ማለት በአዋጅ ቁጥር 269/1994 የተቋቋመው የኢትዮጵያ የገጠር ኢነርጂ ልማትና ማስፋፊያ ማዕከል ነው፤

⁴⁰ አንቀጽ 2/2 ላይ ማዕከል፣ 2/3 የማዕከሉ ዳይሬክተር እና አንቀጽ 2/5 ላይ አስፈጻሚ ሴክሬተሪያት ለሚሉ ቃላት የተሰጠው ትርጓሜ ላይ መሰረት የተደረገው በአዋጅ ቁጥር 269/1994 መሰረት የተቋቋመው የኢትዮጵያ የገጠር ኢነርጂ ልማት እና ማስፋፊያ ማዕከል በአዋጅ ቁጥር 691/2003 መሰረት ማቋቋሚያ አዋጁ የፈረሰ እና የማዕከሉ መብት እና ግዴታ በወቅቱ ለነበረው የውሃ እና ኢነርጂ ሚኒስቴር ለአሁኑ የውሃ፣ መስኖ እና ኤሌክትሪክ ሚኒስቴር የተላለፈ በመሆኑ እነዚህ ቃላት አስፈላጊ አይደሉም።

⁴¹ ይህ ኤጀንሲ የተቋቋመበት አዋጅ ቁጥር 3/50 (1989) እ. 86 ከላይ እንደተገለፀው የተሻረ እና ኤጀንሲውም በደንብ ቁጥር 308/2006 በተቋቋመው የኢትዮጵያ የኢነርጂ ባለስልጣን የተተካ እና መብት እና ግዴታውም የተላለፈ በመሆኑ ኤጀንሲው የሚለው ባለስልጣኑ በሚል እና መስሪያ ቤቱም የኢትዮጵያ የኢነርጂ ባለስልጣን በሚል ተተክቶ የሚነበብ ይሆናል። ውስጥ ደንቡ ዝርዝር ላይ ኤጀንሲው የሚለው ባለስልጣኑ በሚል ተተክቶ የሚነበብ ይሆናል።

3. “ኮርፖሬሽን” ማለት የኢትዮጵያ ኤሌክትሪክ ኃይል ኮርፖሬሽን ነው፤
4. “ዳይሬክተር” ማለት የኢትዮጵያ የገጠር ኢነርጂ ልማትና ማስፋፊያ ማዕከል ዋና ዳይሬክተር ነው፤
5. “አስፈጻሚ ሴክሬታሪያት” ማለት የኢትዮጵያ የገጠር ኢነርጂ ልማትና ማስፋፊያ ማዕከል ነው፤
6. “ከግሪድ ውጭ” ማለት በኮርፖሬሽን ያልተሸፈነ የኤሌክትሪክ አቅርቦት ነው፤
7. “የገጠር አካባቢ” ማለት ከግሪድ ውጭ ያለ አካባቢ ነው፤
8. “መንግሥት” ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት ነው፤
9. “ሚኒስቴር” እና “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተላቸው የገጠር ልማት ሚኒስቴር እና ሚኒስትር ነው፤
10. “አፕሬተር” ማለት ከግሪድ ውጭ ለንግድ ዓላማ ኤሌክትሪክ የማመንጨት፣ የማከፋፈልና የመሸጥ ሥራ የሚሠራ ሰው ነው፤
11. “ኦፕሬሽን” ማለት ከግሪድ ውጭ ለንግድ ዓላማ ኤሌክትሪክ የማመንጨት፣ የማከፋፈልና የመሸጥ ሥራ ነው፤
12. “የገንዘብ ባለአደራ ተቋም” ማለት ከፈንዱ ልዩ ልዩ ምንጮች የሚሰበሰበውን ገንዘብ የሚያስቀምጥና በቦርዱ ትዕዛዝ ብድር የሚሰጥና ብድሩንም ተቀብሎ በፈንዱ የባንክ ሂሳብ የሚያስቀምጥ ማንኛውም የፋይናንስ ተቋም ነው፤
13. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተገለጸ ክልል ሲሆን፤ ለዚህ አዋጅ ዓላማ አፈጻጸም አዲስ አበባና ድሬዳዋን ይጨምራል፤
14. “ታዳሽ የኃይል ምንጭ” ማለት ከተፈጥሮ የሚገኝ በራሱ ወይም በሰው አማካይነት በማያቋርጥ ዑደት ሂደቱን ጠብቆና እንደአስፈላጊነቱ ተተኪም በመሆን ለሰዎች አገልግሎት ጥቅም ላይ የሚውል እንደ የፀሐይ፣ የነፋስ፣ የውሃ፣ የባዮማስና የመሳሰሉት የኃይል ምንጭ ነው፤
15. “የገጠር ኤሌክትሪኬሽን” ማለት ከግሪድ ውጭ ኤሌክትሪክ ማመንጨት፣ ማስተላለፍ፣ ማከፋፈል፣ መሸጥና እነዚህን ለማስፈጸምና ለማስፋፋት የሚከናወኑ ተጓዳኝ ተግባሮች ናቸው፤

16. “የገጠር ኤሌክትሪኬሽን መርሐ ግብር” ማለት በገጠር አካባቢ ለፈንዱ ከተቀመጡት ዓላማዎች አንፃር በፈንዱ እየታገዘ የኤሌክትሪክ አቅርቦትን ለማስፋፋት በቦርዱ የሚጸድቅ የእንቅስቃሴ አቅጣጫ ነው፤
17. “የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ፕሮጀክት” ማለት ከግሪድ ውጭ የኤሌክትሪክ አገልግሎትን ለማዳረስ የሚከናወን የዲዛይን፣ የግንባታ፣ የማመንጨት፣ የማስተላለፍና ሌሎች ተጓዳኝ ሥራዎች ናቸው፤
18. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
19. “የአሠራር ወጥነት መመሪያ” ማለት በፈንዱ ልዩ ልዩ አካላትና ፈንዱን በሚያስፈጽሙ የክልል አስፈጻሚ ጽሕፈት ቤቶች የሚከናወኑ የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ተግባራት ወጥነትና ቅንጅት ባለው አኳኋን እንዲሠሩ የሚመራ መመሪያ ነው።

3. መቋቋም

የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ፈንድ (ከዚህ በኋላ “ፈንዱ” እየተባለ የሚጠራ) ቋሚ የፋይናንስ ምንጭ ሆኖ የገንዘብና የኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁴² በሚከፍተው ልዩ የባንክ ሂሳብ ውስጥ ተቀማጭ እንዲሆን በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።

4. የፈንዱ ዓላማዎች

ፈንዱ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፤

1. በግል፣ በህብረት ሥራ ማህበራትና በአካባቢ ኅብረተሰብ ለሚካሄዱና በተለይም በዋነኝነት ታዳሽ የኃይል ምንጮችን ለሚጠቀሙ የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ፕሮጀክቶች የብድርና የቴክኒክ አገልግሎት መስጠት፤
2. በገጠሩ አካባቢ የኤሌክትሪክ አገልግሎት ለምርትና ለማህበራዊ አገልግሎት እንዲውል ማበረታታት።

5. የፈንዱ ምንጮች

የፈንዱ ምንጮች የሚከተሉት ይሆናሉ፤

1. ከመንግሥት የሚመደብ በጀት፤
2. ከሌሎች መንግሥታት የሚገኝ ብድርና ዕርዳታ፤
3. ከዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅቶች የሚገኝ ብድርና ዕርዳታ፤

⁴² በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል።

4. መንግሥታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች ከሚገኝ ፅርዳታ፤
5. ከሌሎች ልዩ ልዩ ምንጮች የሚገኝ ገቢ፡፡

ክፍል ሁለት

የፌዴራል የፈንዱ አካላት

6. የፈንዱ አካላት

1. ፈንዱ በፌዴራል ደረጃ፤
 - ሀ/ በገጠር ኤሌክትሪኬቲቪቲን ቦርድ (ከዚህ በኋላ “ቦርዱ” እየተባለ የሚጠራ)፤
 - ለ/ አስፈጻሚ ሴክሬታሪያት፤
 - ይኖረዋል
2. ቦርዱ ተጠሪነቱ ለሚኒስትሩ ይሆናል፤
3. ክልሎች የራሳቸውን የገጠር ኤሌክትሪኬቲቪቲ አስፈጻሚ ሴክሬታሪያት ሊያቋቁሙ ይችላሉ፤
4. የክልል የገጠር ኤሌክትሪኬቲቪቲ ሴክሬታሪያት ጽሕፈት ቤቶች፤ የየክልሎቻቸው የገጠር ኤሌክትሪኬቲቪቲ ፕሮጀክቶች በዚህ ሕግና ቦርዱ በሚያወጣቸው ልዩ ልዩ መርሐ ግብሮችና መመሪያዎች መሠረት መከናወናቸውን ይከታተላሉ፡፡

7. የቦርዱ አባላት

1. ቦርዱ በመንግሥት የሚሰየሙ ይኖሩታል፡፡
2. የቦርዱ አባላት የሥራ ዘመን አምስት ዓመት ይሆናል፡፡ ሆኖም ማንኛውም አባል ለተጨማሪ የሥራ ዘመናት እንደገና ሊመደብ ይችላል፡፡
3. አንድን የቦርድ አባል መንግሥት በማናቸውም ጊዜ እና ምክንያት ሊያነሳው እና በሌላ ሊተካው ይችላል፡፡
4. የቦርዱ አባላት ቁጥር በሞት፤ ሥራን በፈቃድ በመልቀቅ ወይም በማናቸውም ሌላ ምክንያት ቢቀንስ፤ ክፍት ቦታው በሦስት ወር ጊዜ ውስጥ ይሞላል፡፡
5. ማንኛውም የቦርድ አባል በቦርዱ ውስጥ ካለው ሥራ ጋር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ በጥቅም የሚጋጭ ማንኛውንም ተግባር ማከናወን የለበትም፡፡ በቦርዱ ውስጥ ካለ ሥራ ጋር በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ የጥቅም ግጭት ሲያጋጥመው ይህንኑ ለቦርዱ በማሳወቅ ጉዳዩ ከሚታይባቸው የቦርዱ ስብሰባዎች እራሱን ማግለል አለበት፡፡

8. የቦርዱ ሥልጣንና ተግባር

ቦርዱ የሚከተሉት ተግባራት ይኖሩታል፤

1. ሚኒስቴሩን በፖሊሲ ጉዳዮች ላይ ያማክራል፤
2. የገጠር ኤሌክትሪኬቭን መርሐ ግብርን ሥራ ላይ ለማዋል የሚያገለግሉ የአሠራር ሥርዓቶችን መመሪያዎችን፤ ደረጃዎችንና የፕሮጀክት አፈጻጸም መመሪያዎችን ያፀድቃል። እነዚህን በየጊዜው እየመረመረ ተገቢውን ማስተካከያ ያደርጋል፤
3. ብድር ለመስጠት የሚያስችሉ ግልፅ መመሪያዎችን፤ መስፈርቶችንና አግባብ ያላቸውን የአሠራር ሥርዓቶች ያፀድቃል፤
4. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ኦፕሬሽኖቻቸውን በኮርፖሬሽኑ አማካይነት ለለቀቁ ኦፕሬተሮች ካሳ የሚከፈልበትን መስፈርት አውጥቶ በሚኒስቴሩ ያስፀድቃል፤
5. ሪፖርቶችን ይቀበላል፤ ይመረምራል፤ እንደ አስፈላጊነታቸው ያፀድቃል፤
6. ፈንዱን ያስተዳድራል፤
7. ክልዩ ልዩ የፈንዱ ምንጮች ገቢ የሚደረገውን ገንዘብ በኃላፊነት የሚያስቀምጥ የገንዘብ ባለአደራ ተቋም በሴክሬታሪያቱ ሲቀርብለት ያጸድቃል፤
8. ስለ ገንዘብ ባለአደራ ተቋሙ ዝርዝር አሠራር መመሪያ ያወጣል፤
9. አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ሥልጣንና ተግባሩን ለክልል የገጠር ኤሌክትሪኬቭን ሴክሬታሪያት ጽሕፈት ቤቶች በውክልና ሊሠጥ ይችላል፤
10. የገጠር ኤሌክትሪኬቭንን የሚያጠናክሩ ሌሎች ሥራዎች ያከናውናል፤
11. የቦርዱ ውሳኔዎች፤ መርሐ ግብሮች እና አመራሮች ለሕዝብ ግልፅ እንዲሆኑ ያደርጋል፤
12. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 ከተጠቀሱት የፈንዱ ምንጮች የሚገኘው ገቢ በሚመለከተው አካል በጊዜው መሰብሰቡን ያረጋግጣል።

9. የቦርዱ ስብሰባዎች

1. ቦርዱ በየዎስት ወሩ ይሰበሰባል። ሊቀመንበሩ ሲጠራ በማናቸውም ጊዜ ሌሎች አስቸኳይ ስብሰባዎችን ያደርጋል።
2. ከቦርዱ አባላት ከግማሽ በላይ በስብሰባው ላይ ከተገኙ ምልዐተ ጉባኤ ይሆናል።

3. የቦርዱ ውሳኔ ሆኖ የሚፀናው በስብሰባው ከተገኙት ከግማሽ በላይ ድምፅ የሰጡበት ውሳኔ ነው። እኩሌታ ድምፅ ሲገኝ ሊቀመንበሩ ድምፁን የሰጠበት ወገን አብላጫ ድምፅ ይሆናል።
4. ቦርዱ የራሱን የስብሰባ ሥነ ሥርዓት ደንብ ሊያወጣ ይችላል።

10. የአስፈጻሚ ሴክሬታሪያቱ ሥልጣንና ተግባር

አስፈጻሚ ሴክሬታሪያቱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል፡

1. ዓመታዊና አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ሪፖርትን በማዘጋጀት በቦርዱ ያስፀድቃል፤
2. የገጠር ኤሌክትሪኬቭን ፕሮጀክት አፕሬዲየሽንን ማመልከቻ ይመረምራል፤ ቦርዱ ባፀደቃቸው መስፈርቶች መሠረት ይወስናል፤
3. መስፈርቶችን አውጥቶ በውድድር ላይ በተመሠረተ አሠራር ባለአደራ የፋይናንስ ተቋምን ይመርጣል፤ ይህንኑ እንዲያፀድቀው ለቦርዱ ያቀርባል፤
4. ብድር የሚሰጥባቸውን ግልፅ መመሪያዎችና አግባብ ያለውን የገጠር ኤሌክትሪኬቭን ፕሮጀክት ለመምረጥ የሚያስችሉ የምርጫ መስፈርቶችና ሥርዓቶችን እዘጋጅቶ ለቦርዱ በማቅረብ ያስፀድቃል፤
5. የገጠር ኤሌክትሪኬቭን መርሐ ግብር ከሌሎች የገጠር ልማት ተግባራት ጋር እንዲቀናጅ የበኩሉን አስተዋጽኦ ያደርጋል፤
6. በገጠር ውስጥ የኤሌክትሪክ አገልግሎት እንዲስፋፋ ለምርትና ማህበራዊ ጥቅም እንዲውል ያደርጋል፤
7. የገጠር ኤሌክትሪኬቭን ጣቢያዎችን ለመትከል፣ ለማንቀሳቀስና ለማስተዳደር በሚያስችሉ የአቅም ግንባታ ተግባሮች ላይ ከሚመለከታቸው ጋር ይተባበራል፤
8. ተቀባይነት ያላቸውንና የገጠር ኤሌክትሪኬቭን የደህንነት ደረጃና ኢኮኖሚያዊ አቅም ያገናዘቡ ቁሳቁሶችን፣ መሣሪያዎችንና ቴክኖሎጂን ዝርዝር ያዘጋጃል ይይዛል፤ እንዲሁም በመረጃነት እንዲሠራጩ ያደርጋል፤
9. ለፈንዱ ተጨማሪ የገቢ ምንጮች ሊሆኑ የሚችሉ ሁኔታዎችን ያጠናል፤
10. የቦርዱን የሥራ መዛግብት ዘገባዎችና የስብሰባ ቃለ ጉባኤዎች ይይዛል፤ እንዲሁም የቦርዱ ውሳኔዎችና መመሪያዎች በትክክል መፈጸማቸውን ተከታትሎ ያረጋግጣል፤
11. በዚህ አዋጅ ከተጠቀሱት የፈንዱ ምንጮች የሚገኘው ገንዘብ በጊዜው መሰብሰቡንና በፈንዱ ሂሳብ ገቢ መደረጉን ያረጋግጣል፤

12.ሌሎች ከተግባርና ኃላፊነቱ ጋር የሚገናኙ ሥራዎችን ይሠራል፤

13.ፈንዱ በየጊዜው ለሚወጥነው የገጠር ኤሌክትሪኬቭን ፕሮግራም የበለጠ ውጤታማ በሆነ መንገድ ሥራ ላይ የሚውልበትን እያጠና ለቦርዱ የውሳኔ ሃሳብ ያቀርባል።

11.የዲሬክተሩ ሥልጣንና ተግባር

ዲሬክተሩ ፈንዱን በሚመለከቱ ጉዳዮች ተጠሪነቱ ለቦርዱ ሆኖ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 የተመለከቱትን የአስፈጻሚ ሴክሬታሪያቱን ሥልጣንና ተግባሮች በሥራ ላይ ያወጣል።

ክፍል ሦስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

12.የአሠራር ወጥነት

1. የአሠራር ወጥነት እንዲኖር ሁሉም የፈንዱ አሠራሮችና ተግባሮች በአሠራር መመሪያ ይመራሉ፡፡

2. ቦርዱ የአሠራር መመሪያ ያወጣል።

13.የገንዘብ ባለአደራው ተቋም ኃላፊነት

1. የገንዘብ ባለአደራው ተቋም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 ከተጠቀሱት የፈንዱ ምንጮች የሚገኘውን ገንዘብ በኃላፊነት ይይዛል፡፡

2. ቦርዱ ትዕዛዝ ለገጠር ኤሌክትሪኬቭን ፕሮጀክቶች የሚሰጠውን ብድር ይሰጣል፤ በብድር የተሰጠ ገንዘብ ሲመለስ ይቀበላል።

3. ተበዳሪዎች የወስዱት ገንዘብ በጊዜው መመለሱን ይከታተላል፡፡

4. የፈንዱን ገቢና ወጪ የሚያሳይ የሂሳብ መዝገብ ያዘጋጃል። ይህንኑ ቦርዱ በመመሪያ በሚወስነው ጊዜ ለቦርዱ ያቀርባል።

5. ሌሎች ከኃላፊነቱ ጋር አግባብ ያላቸውን ሥራዎች ይሠራል።

14.ለገጠር ኤሌክትሪኬቭን ፕሮጀክቶች ፈቃድ ስለመስጠት

ኤጀንሲው አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ለገጠር ኤሌክትሪኬቭን ፕሮጀክቶች ፈቃድ ይሰጣል፤ ያድሳል፤ ያቋርጣል፤ ይሰርዛል፡፡

15.ለብድር ብቁ ስለመሆን

ከፈንዱ ለመበደር የሚፈልግ ሰው በገጠር ኤሌክትሪኬቭን ሥራ ለመሠማራት ብቁ መሆንና ብድር ለማግኘት የሚያስችሉ መስፈርቶችን ማሟላት አለበት።

16. የገጠር ኤሌክትሪኬሽን አልሚዎች ዋስትና

1. የኮርፖሬሽኑ የኤሌክትሪክ አቅርቦት በየ10 ዓመት ምን ያህል የአገሪቱን ክፍል እንደሚሸፍን የሚያሳይ ጠቋሚ የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ማስተር ፕላን ማውጣት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ማስተር ፕላን ለሕዝብ ግልፅና የገጠር ኤሌክትሪኬሽንን ፕሮግራም በማስፈጸም ረገድ ተገቢ ትኩረት የሚሰጠው መሆን አለበት፡፡
3. ኮርፖሬሽኑና ሴክሬታሪያቱ በየዓመቱ እየተገናኙ ለሚኒስቴሩና ለኤጀንሲው ከሚያቀርቡት ዓመታዊ የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ጠቋሚ ዕቅድ አኳያ ዕቅዳቸውን ያቀናጃሉ፡፡
4. የኮርፖሬሽኑ ኤሌክትሪክ አቅርቦት ሂደት በገጠር ኤሌክትሪኬሽን ተግባር የተሠማራውን ባለሀብት፣ የገብረት ሥራ ማህበር ወይም የአካባቢ ኅብረተሰብ ያስለቀቀ እንደሆነ ለአልሚው ፈጣንና ትክክለኛ ካሣ ይከፈለዋል፡፡

17. የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ደንቦች መብት

1. አፕሬተሩ ኤጀንሲው በሕግ በተሰጠው ሥልጣን አማካይነት ከሚወሰነው ኤሌክትሪክ ታሪፍ በላይ አያስከፍልም፡፡
2. የኤሌክትሪክ አገልግሎቱን ከማቋረጡ በፊት አፕሬተሩ አግባብ ባለው መንገድ ለደንቦች መሳወቅ አለበት፡፡
3. አፕሬተሩ የኤሌክትሪክ አገልግሎቱን ከማቆሙ ከ3 ወር በፊት ለኤጀንሲው መሳወቅ አለበት፡፡
4. አግባብ ባለው ሕግ ስለ ኤሌክትሪክ ደንቦች መብት የተደነገጉት ድንጋጌዎች፣ ለገጠር ኤሌክትሪኬሽን ደንቦችም ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

18. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር መያያዝ

አስፈጻሚ ሴክሬታሪያቱ የገጠር ኤሌክትሪኬሽን ፕሮጀክቶች ወደፊት ከብሔራዊ ግሪድ ጋር በሚገናኙበት አቅጣጫ እንዲንቀሳቀሱ ፕላን ያወጣል፤ ይህንኑ ይመከራል፡፡

19. የፀደቁ ፕሮጀክቶች ቁጥጥርና ክትትል

የአስፈጻሚ ሴክሬታሪያቱ እንደአስፈላጊነቱ የገጠር ኤሌክትሪኬሽኖች ፕሮጀክቶች ፕሮጀክቶቹ ክንዋኔ በጸደቀው መርሐ ግብር መሠረት መከናወናቸውን ይቆጣጠራል

ያረጋግጣል፤ ለፕሮጀክቱ በተገባው ውል መሠረትም አስፈላጊውን ሕጋዊ እርምጃ ይወስዳል።

20. የመንገድና የመሬት አጠቃቀም

የኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989⁴³ ስለ መንገድና የመሬት አጠቃቀም የሚደነግገው ለገጠር ኤሌክትሪክ ኬክሽን ፕሮጀክቶችም ተፈፃሚ ይሆናል።

21. የአካባቢ ጥበቃ

የገጠር ኤሌክትሪክ ኬክሽን ፕሮጀክቶች ዕቅድ፣ ግንባታ፣ ሥራና ጥገና የአካባቢ ጥበቃ ሕጎችን ያከበሩ መሆን አለባቸው።

22. ደህንነት

1. አፕራተሮች ሠራተኞቻቸውን፣ ሕዝቡንና ንብረቱን ከአደጋ ለመጠበቅ ተገቢ የሆነውን ቅድመ ደህንነት እርምጃ ይወስዳሉ።
2. የኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989⁴⁴፣ ደንብ ቁጥር 49/1991 እና የደህንነት መመሪያዎች በገጠር ኤሌክትሪክ ኬክሽን ላይ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

23. የሂሳብ መዛግብት

አስፈጻሚ ሴክሬታሪያቱ የፈንዱን ትክክለኛና የተሟሉ የሂሳብ መዛግብትና አስረጅ ሰነዶችን ይይዛል።

24. አዲት

1. ለዋናው አዲተር በሕግ የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ፣ የፈንዱ ሂሳብ ቦርዱ በሚሰይመው የውጭ አዲተር በየዓመቱ ይመረመራል።
2. ሂሳቡ የሚመረመረው በዓለም አቀፍ ደረጃ ተቀባይነት ባለው የሂሳብ ምርመራ መርሆዎችና ሥርዓት መሠረት ሆኖ የአዲት ሪፖርቱ ቦርዱና የገንዘብና የኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር አስተያየት እንዲሰጡበት ይቀርብላቸዋል።
3. የቴክኒክ ምርመራ በተመረጡት ተግባራት ላይ በየዓመቱ ይከናወናል።

25. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የመተባበር ግዴታ አለበት።

⁴³ በ20/12 (2006) እ. 810 ተሸሯል።

⁴⁴ በ20/12 (2006) እ. 810 ተሸሯል።

26.ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን የሚኒስትሮች ምክር ቤት ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን በደንቡ በሚወሰነው መሠረት ሚኒስቴሩ ወይም ቦርዱ ሊያወጡ ይችላሉ፡፡

27.ተፈጻሚ የማይሆኑ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ በዚህ አዋጅ በተደነገጉት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

28.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከጥር 29 ቀን 1995 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 29 ቀን 1995 ዓ.ም

ግርማ ወልደ ጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 810/2006

የኢነርጂ አዋጅ

ለአገሪቱ የተፋጠነ የኢኮኖሚና ማህበራዊ እድገት ዋነኛ ከሆኑ ግብዓቶች ውስጥ ኢነርጂ አንዱ በመሆኑ፤

በሥራ ላይ ያለውን የኤሌክትሪክ አዋጅ ከወቅቱ ብሔራዊ እና አካባቢያዊ የኢነርጂ ቁጥጥር አሰራር እድገት አንጻር ማሻሻልና የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ቁጥጥርን በማካተት በአዲስ የኢነርጂ አዋጅ መተካት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢነርጂ አዋጅ ቁጥር 810/2006 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ኢነርጂ” ማለት ከውሃ ኃይል፣ ከፀሐይ፣ ከነፋስ፣ ከክርሰ ምድር እንፋሎት ወይም ከሌላ ምንጭ የሚገኝ የኤሌክትሪክ ኃይል ነው፤
2. “ማመንጨት” ማለት ኤሌክትሪክ ማምረት ነው፤
3. “ማስተላለፍ” ማለት በከፍተኛ ሾልቴጅ የኤሌክትሪክ ኃይል ማጓጓዝ ነው፤
4. “ማከፋፈል” ማለት በመካከለኛና በአነስተኛ ሾልቴጅ መስመሮች አማካይነት ለደንበኞች የሚቀርብ የኤሌክትሪክ አገልግሎት ነው፤
5. “ግሪድ” ማለት የኤሌክትሪክ ኃይል ከማመንጫ ጣቢያ ተነስቶ ለደንበኞች የሚቀርብበት የማገናኛ ቦታዎችን ጨምሮ የተያያዘው የማስተላለፊያና ማከፋፈያ ሥርዓት ነው፤
6. “ዝቅተኛ ሾልቴጅ” ማለት እስከ 400 ሾልት የሚደርስ የሾልቴጅ መጠን ነው፤
7. “መካከለኛ ሾልቴጅ” ማለት ከ400 በላይ እስከ 33,000 ሾልት የሆነ የሾልቴጅ መጠን ነው፤
8. “ከፍተኛ ሾልቴጅ” ማለት ከ33,000 ሾልት በላይ የሆነ የሾልቴጅ መጠን ነው፤

9. “የኤሌክትሪክ ሥራ” ማለት የኤሌክትሪክ ዲዛይን፣ ኢንስታሌሽን፣ ጥገና፣ ፍተሻ፣ መቆጣጠር፣ ተቋራጭነት ወይም ማማከር፣ የኤሌክትሮ ሜካኒካል ሥራ ወይም ማንኛውም ሌላ ኤሌክትሪክ ነክ የንግድ ሥራ ነው፤
10. “ኢንስታሌሽን” ማለት ኢሌክትሪክን ከአቅርቦቱ አንስቶ ጥቅም ላይ እስከሚውልበት ቦታ ለማድረስ ጥቅም ላይ የዋሉ ወይም እንዲውሉ የተገሙ ሽቦዎችን፣ እቃዎችን፣ አያያዦችን እና ሌሎች ቁሳቁሶችን ያጠቃልላል፤
11. “ደንበኛ” ማለት ከባለፈቃድ የኤሌክትሪክ አገልግሎት የሚያገኝ ሰው ነው፤
12. “ኮድ” ማለት በባለሥልጣኑ መመሪያ የተደነገጉ የኤሌክትሪክ ሥራዎችን ወይም የአገልግሎት አሰጣጥ ደረጃዎችን የሚመለከቱ የሥርዓቶችና የአሠራሮች ስብስብ ነው፤
13. “የኢነርጂ አዲት” ማለት
 - ሀ/ የአንድን ደንበኛ የኢነርጂ ፍጆታ አጠቃቀም በቂ እውቀት ለማግኘት፤
 - ለ/ አዋጭ የሆኑ የኢነርጂ ቁጠባ እድሎችን ለመለየትና መጠናቸውን ለመለካት፤
 - እና
 - ሐ/ ግኝቶቹን ሪፖርት ለማድረግ፤
 - የሚያስችል የተቀናጀ ሥርዓት ነው፤
14. “የኢነርጂ ቁጠባ” ማለት በአንድ ሂደት ወይም ሥርዓት ውስጥ ጥቅም ላይ የሚውለውን የኢነርጂ መጠን ብክነትን በማስወገድ እና ኢኮኖሚያዊና አግባብ በሆነ አጠቃቀም መቀነስ ነው፤
15. “የኢነርጂ ብቃት” ማለት በዝቅተኛ የኢነርጂ ፍጆታ ተመሳሳይ ወይም ከፍ ያለ ምርት ወይም አገልግሎት ማቅረብ መቻል ነው፤
16. “የኢነርጂ ብቃት ተለጣፊ ምልክት” ማለት ተጠቃሚዎች ግዢ በሚፈጽሙበት ወቅት ስለንብረቱ የኢነርጂ አጠቃቀም ብቃት እንዲያውቁ አስፈላጊውን ግንዛቤ ለመስጠት የሚያስችል መረጃን የያዘ በንብረቱ ላይ የሚለጠፍ ምልክት ነው፤
17. “የኢነርጂ አገልግሎት ኩባንያ” ማለት የደንበኛን መገልገያ ወይም ይዞታ በሚመለከት የኢነርጂ ብቃት ማሻሻያ አገልግሎት የሚሰጥና ለሰጠው አገልግሎትም ክፍያውን በሙሉ ወይም በከፊል በተገኘው የኃይል ብቃት መሻሻል ላይ ተመሥርቶ የሚቀበል ኩባንያ ነው፤

18. “የፈቃደኝነት ስምምነት” ማለት የኢነርጂ ብቃትን ለማሻሻል በሁሉም ተሳታፊ ወገኖች ስምምነት የተደረሰባቸው ኢላማዎች በተቀመጠው የጊዜ ሰሌዳ መሰረት እንዲያከናውኑ ለማስቻል ግዴታዎችን የሚጥል ባለሥልጣኑ ከማንኛውም ሰው ጋር የሚያደርገው ውል ነው፤
19. “ፈንድ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 23 መሠረት የተቋቋመው የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ፈንድ ነው፤
20. “ባለአደራ ወኪል” ማለት ከፈንዱ ልዩ ልዩ ምንጮች የሚሰበሰበውን ገንዘብ እንዲያስቀምጥ በቦርዱም ትዕዛዝ ብድር እንዲሰጥና ተከፋይ ገንዘቡንም እንዲቀበል የተወከለ ማንኛውም የፋይናንስ ተቋም ነው፤
21. “ፈቃድ” ማለት ለንግድ ዓላማ ኤሌክትሪክ ለማመንጨት፣ ለማስተላለፍ፣ ለማሰራጨትና ለመሸጥ፣ ወደ ሀገር ውስጥ ለማስገባት ወይም ወደ ውጪ አገር ለመላክ፣ ወይም የኢነርጂ ኦዲት፣ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተቋራጭ ወይም የማማከር አገልግሎቶችን ለማከናወን በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤
22. “ባለፈቃድ” ማለት በዚህ አዋጅ መሰረት ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው፤
23. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት የኤሌክትሪክ ስራዎች የማከናወን ብቃትን በማረጋገጥ ለማንኛውም ሰው በባለስልጣኑ የሚሰጥ ሰነድ ነው፤
24. “ታሪፍ” ማለት ለኤሌክትሪክ አገልግሎት የሚከፈል የዋጋ ተመን ዝርዝር ነው፤
25. “ባለስልጣን” ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የሚቋቋም የኢትዮጵያ ኢነርጂ ባለሥልጣን ነው፤⁴⁵
26. “ቦርድ” ማለት ባለሥልጣኑ ቦርድ ነው፤
27. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤
28. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
29. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

⁴⁵ በ20/36 (2006) ደ.308 መሰረት የኢትዮጵያ ኢነርጂ ባለሥልጣን ተቋቋሟል።

ክፍል ሁለት

የኢትዮጵያ ኢነርጂ ባለሥልጣን

3. መቋቋም

የኢትዮጵያ ኢነርጂ ባለሥልጣን የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይቋቋማል፡፡

4. የባለሥልጣኑ ሥልጣንና ተግባር

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. በዚህ አዋጅ እና በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ፈቃድና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መስጠትና ማደስ፤
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ወይም የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች እና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን አክብሮ እየሠራ መሆኑን መቆጣጠር፤ ይህ አዋጅ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች ተጥሰው ሲገኙም እንደጥፋቱ ክብደት ባለፈቃዱን ወይም የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠውን ሰው በገንዘብ መቅጣት ወይም ፈቃዱን ማግድ ወይም መሠረዝ፤
3. በባለፈቃድ የሚቀርብለትን ከብሔራዊ ግሪዱ ጋር የተያያዘ ታሪፍ መገምገምና እንዲጸድቅ ለመንግስት የውሳኔ ሀሳብ ማቅረብ፤ ሲጸድቅም አፈጻጸሙን መቆጣጠር፤ ከብሔራዊ ግሪዱ ውጭ የሆኑ ታሪፎችን አወሳሰን መመሪያ ማውጣትና አፈጻጸሙን መቆጣጠር፤
4. የረጅም፣ የመካከለኛና የአጭር ጊዜ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ስትራቴጂና ፕሮግራም በአገር አቀፍ እንዲሁም በዘርፍ ደረጃ ማዘጋጀት እና አፈጻጸማቸውን በየወቅቱ በሚቀርቡለት ሪፖርቶች መሠረት መገምገም፤
5. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባን በብሔራዊ እና በዘርፍ ደረጃ ማስፋፋት፤
6. የኢነርጂ አዲት ኮድ፣ የኢነርጂ ብቃት ደረጃዎች ኮድ፣ የኢነርጂ ብቃት ማረጋገጫ ተለጣፊ ምልክት ኮድ፣ የግሪድ ኮድ፣ የደንበኞች አገልግሎት አሰጣጥ ኮድ፣ የኢንሰፔክሽን ኮድ፣ የአገልግሎት ጥራት ደረጃ ኮድ፣ የሕንፃ ኤሌክትሪክ

መስመር ዝርጋታ ኮድ፣ የቴክኒካል ስታንዳርድ ኮድ እና ሌሎች ኮዶችን ማውጣት እና አፈጻጸማቸውንም መቆጣጠር፤

7. የኤሌክትሪክ ኃይል ግዢ እና የኔትወርክ አገልግሎት ስምምነቶችን ማጽደቅ፤

8. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ፣ የኢነርጂ ልማትን እና የኤሌክትሪክ ኃይል ንግድን ለማስፋፋት ከሥልጠና ተቋማት እና ከአህጉራዊና ከዓለም አቀፍ መድረኮች ጋር መተባበር፤

9. የኢነርጂ ብቃት መፈተሻ ላብራቶሪዎችን ማቋቋም እና የፍተሻ ሥርዓቶችን ማውጣትና መተግበር፤

10. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ጥናትን፣ ልማትንና ሠርቶ ማሳያን እንዲሁም የቴክኖሎጂ ዝውውር ተግባራትን ማስፋፋትና ማስተባበር፤

11. ከኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ጋር የተዛመዱ መረጃዎችን መሰብሰብ፣ መተንተን፣ ማደራጀትና ማሰራጨት፤

12. በዚህ አዋጅ መሠረት ቁጥጥር ሊደረግበት በሚገባ በማናቸውም ጉዳይ ላይ በሚመለከታቸው ወገኖች መካከል አለመግባባት በመከሰቱ የቀረበ አቤቱታን መስማት፣ ማጣራት እና አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘውም ማስማማት ወይም በግልግል መጨረስ፤

13. በአዋጁ መሠረት በሚወጣ ደንብ የሚወሰኑ ፈቃድና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለመስጠትና ለማደስ እና ለሚሰጣቸው ሌሎች አገልግሎቶች የሚጠየቁ ክፍያዎችን እና የፈንዱን ገቢዎች መሰብሰብ፤

14. እንደአስፈላጊነቱ ሥልጣንና ተግባሩን አግባብ ላላቸው የክልል አስፈጻሚ አካላት በውክልና ማስተላለፍና የአቅም ግንባታ ድጋፍ መስጠት፤

5. የቦርዱ ሥልጣንና ተግባር

የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ቦርዱ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት

ይኖሩታል፦

1. ከብሔራዊ ግሪድ ጋር በተያያዘ የሚቀርቡ የታሪፍ የውሳኔ ሃሳቦችን መርምሮ እንዲጸድቁ ለመንግሥት ያቀርባል፤

2. ከብሔራዊ ግሪዱ ውጭ የሆኑ ታሪፎች አወሳሰን መመሪያን፣ ብሔራዊ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ስትራቴጂንና ፕሮግራምን እና የኤሌክትሪክ ኃይል ግዢና የኔትወርክ አገልግሎት ስምምነቶችን ያጸድቃል፤
3. በዚህ አዋጅ መሠረት ባለሥልጣኑ የሚያወጣቸውን መመሪያዎች ያጸድቃል፤
4. ፈንዱ በወቅቱ መሰብሰቡንና በአግባቡ ሥራ ላይ መዋሉን ያረጋግጣል፤
5. የባለአደራ ወኪል ምርጫን እንደሁም ከፈንዱ የሚሰጡ ብድሮችን ያጸድቃል፡፡

ክፍል ሦስት

ስለፈቃድ እና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

6. የፈቃድ አስፈላጊነት

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ መሰረት ፈቃድ ሳይኖረው ለንግድ ዓላማ ኤሌክትሪክ ማመንጨት፣ ማስተላለፍ፣ ማከፋፈልና መሸጥ፣ ወደ ውጭ አገር መላክ ወይም ወደ አገር ውስጥ ማስገባት ወይም የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ማማከር፣ የኢነርጂ አገልግሎት ተቋራጭነት፣ የኢነርጂ እዲት ወይም ከእነዚህ ሥራዎች ጋር ተዛማጅ የሆኑ ሌሎች ተግባራትን መስራት አይችልም፡፡
2. ለንግድ ላልሆነ ዓላማ ኤሌክትሪክ ለማመንጨት፣ ለማስተላለፍ ወይም ለማከፋፈል ፍላጎት ያለው ማንኛውም ሰው በቅድሚያ ለባለሥልጣኑ ማሳወቅ እና የአካባቢ ጥበቃና የአደጋ መከላከያ ሁኔታዎችን ማሟላቱን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ መረጃዎችን ማቅረብ አለበት፡፡
3. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት ኤሌክትሪክ በማመንጨት፣ በማስተላለፍ፣ በማከፋፈልና መሸጥ፣ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባን በማማከር፣ የኢነርጂ አገልግሎት ተቋራጭነት፣ የኢነርጂ እዲት ወይም ሌሎች ከዚህ አዋጅ ጋር የተያያዙ ተግባራትን ሲያከናውን የነበረ ማንኛውም ሰው አስፈላጊ የሆኑ ዝርዝር መረጃዎችን የያዘ ማመልከቻ ለባለሥልጣኑ በማቅረብ ፈቃድ ማግኘት ይኖርበታል፡፡

7. ፈቃድ ለማግኘት ብቁ ስለመሆን

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ እና በአዋጁ መሰረት በሚወጣ ደንብ፣ በኢንቨስትመንት እና በሌሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች የተገለጹትን ፈቃድ ለማግኘት ብቁ የሚያደረጉ መስፈርቶችን ካሟላ፣ በንግድ ሕግ መሠረት የንግድ ሥራ ማካሄድ የሚችል እንዲሁም የፈቃድ ግዴታዎችን ለመወጣት የሚያስችል የገንዘብ ምንጭ፤

የቴክኒክ ችሎታ፣ ሙያ እና ልምድ ያለው መሆኑ በባለሥልጣኑ ሲረጋገጥ ፈቃድ ይሰጠዋል።

8. ፈቃድን ስለማደስ፣ ስለማገድ እና ስለመሰረዝ

1. ፈቃድ እንዲታደስለት የሚያመለክት ማንኛውም ባለፈቃድ በዚህ አዋጅና በአዋጁ መሰረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተመለከቱትን መስፈርቶች አሟልቶ መቅረብ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ በዚህ አዋጅ፣ በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች ወይም በፈቃዱ ላይ የተጠቀሱትን ግዴታዎች ካላከበረ ባለሥልጣኑ በገንዘብ ሊቀጣው ወይም ፈቃዱን ሲያግድ ወይም ሊሰርዝ ይችላል፡፡
3. ባለሥልጣኑ ፈቃድ ከመሰረዙ በፊት ባለፈቃዱ ስህተቱን እንዲያርም በቂ ይሆናል ብሎ የሚገምተውን ጊዜ ይሰጠዋል።
4. የወራሾች መብት እንደተጠበቀ ሆኖ እንደአግባብነቱ ባለፈቃዱ ሲሞት ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ከሆነ ሊፈርስ ወይም አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የመክሰር ውሳኔ ሲሰጥበት ፈቃዱ ሊሰረዝ ይችላል፡፡

9. ፈቃድን ስለማስተላለፍና ምትክ ፈቃድ ስለመስጠት

1. በባለሥልጣኑ የተሰጠ ማንኛውም ፈቃድ በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በወጣ ደንብ መሠረት በባለሥልጣኑ የጽሑፍ ስምምነት ለሌላ ሰው ሊያስተላለፍ ይችላል፡፡
2. የማመንጨት፣ የማስተላለፍ፣ የማከፋፈልና የመሸጥ፣ ወደ አገር ውስጥ የማስገባት ወይም ወደ ውጭ አገር የመላክ ባለፈቃድ የንግድ ሥራው በዋስትና በመያዙ፣ በመተላለፉ ወይም ከሌላ ጋር በመቀላቀሉ ምክንያት በመቆጣጠር ወይም በባለቤትነት መብቱ ላይ ለውጥ ሲደረግ በባለሥልጣኑ መጽደቅ ይኖርበታል።
3. ማንኛውንም የባለፈቃዱን የማይንቀሳቀስ ንብረት ወይም ከሃያ አምስት በመቶ በላይ የሆነን የአክሲዮን ድርሻ የሚመለከት ሽያጭ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተገለጸው መሠረት በመቆጣጠር ወይም በባለቤትነት መብት ላይ ለውጥ እንደተደረገ ያስቆጥራል፡፡

4. ፈቃዱ የጠፋበት ወይም የተበላሸበት ባለፈቃድ ምትክ ፈቃድ እንዲሰጠው ሲያመለክት በዚህ አዋጅ መሠረት በወጣ ደንብ የተወሰነውን ክፍያ በማስከፈል ምትክ ፈቃዱ ሊሰጠው ይችላል፡፡

10. ባለፈቃድ ግዴታዎች

1. ማንኛውም ባለፈቃድ፦
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ መሰረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሰረት ስለ ሥራው አግባብነት ያላቸውን ሪከርዶች ይይዛል፤ እንዲሁም እቅዶችን፣ ሪፖርቶችን፣ መረጃዎችንና ደጋፊ ማስረጃዎችን ለባለሥልጣኑ ያቀርባል፤
 - ለ/ መዛግብቱና ሪከርዶቹ በአግባቡ ሥልጣን በተሰጣቸው ባለሥልጣኑ ሃላፊዎች እንዲመረመሩ ሲጠየቅ ለምርመራ ያቀርባል፡፡
2. ማንኛውም ባለፈቃድ ሥራዎቹን ሲያከናውን ይህን አዋጅ፣ በአዋጁ መሰረት የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን እና አግባብነት ያላቸውን የአካባቢ ጥበቃ ሕጎችን እንዲሁም በባለሥልጣኑ የተወሰኑትን የጥንቃቄ፣ የጥራትና የአተገባበር ደረጃዎችን ማክበር አለበት፡፡
3. ኤሌክትሪክ በማመንጨት፣ በማስተላለፍ፣ በማከፋፈልና መሸጥ፣ ወደ አገር ውስጥ በማስገባት ወይም ወደ ውጭ አገር በመላክ ሥራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ባለፈቃድ ፈቃዱን ከወሰደበት ጊዜ ጀምሮ በአስራ ሁለት ወራት ውስጥ ሥራውን መጀመርና ሥራውን ስለመጀመሩም ለባለሥልጣኑ ሪፖርት ማቅረብ አለበት፡፡

11. ስለብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

1. የኤሌክትሪክ ሥራ ተግባራትን ማከናወን የሚፈልግ ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ መሠረት በባለሥልጣኑ የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ከባለሥልጣኑ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የወሰደ ማንኛውም ሰው ሥራ ከመጀመሩ በፊት እንደአግባብነቱ ከፌዴራል ንግድ ሚኒስቴር ወይም ከክልል ንግድ ቢሮ ተገቢውን የንግድ ፈቃድ ማውጣት ይኖርበታል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ከባለሥልጣኑ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የወሰደ ማንኛውም ግለሰብ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቱን ለማሳደስ ሲፈልግ በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጣ ደንብ የሚገለጸውን

አግባብነት ያለውን የሥራ ልምድ ወይም የተከታታይ ትምህርት ፕሮግራም ተሳትፎ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርበታል።

4. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለመስጠት፣ ለማደስ፣ ለማገድ፣ ለመሰረዝ ወይም ምትክ ለመስጠት መሟላት የሚኖርባቸው መስፈርቶችና ሁኔታዎች በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናሉ።

ክፍል አራት

የኤሌክትሪክ አቅርቦት ተግባራትን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች

12.ባለፈቃዱ የኤሌክትሪክ አገልግሎቶችን የሚያቋርጥባቸው ሁኔታዎች

1. ባለፈቃዱ በሚከተሉት ምክንያቶች ካልሆነ በስተቀር የኤሌክትሪክ አገልግሎቶችን ሊያቋርጥ አይችልም፡-

ሀ/ የኤሌክትሪክ እቃዎችን ወይም መስመሮችን ለመፈተሽ፣ ለመጠገን፣ ለማደስ፣ ለማስተካከል ወይም ተያያዥነት ያላቸውን ሌሎች አስፈላጊ ሥራዎችን ለማከናወን፤

ለ/ እንደ ውሃ ጡላት፣ የመሬት መናድና መንቀጥቀጥ ያሉ ወይም ከባለፈቃዱ አቅም በላይ የሆኑ ሌሎች የተፈጥሮ አደጋዎች ሲከሰቱ፤

ሐ/ ደንበኛው ክፍያ ሳይፈጽም ሲቀር፤

መ/ደንበኛው ስምምነት ካደረገበት ግዴታዎች እና ሁኔታዎች ውጪ ያልተፈቀደለትን ኤሌክትሪክ ሲጠቀም ወይም የገባለትን የኤሌክትሪክ ቆጣሪ ሲያሰናክል፡፡

2. ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ሀ) በተደነገገው መሰረት የኤሌክትሪክ አገልግሎቱን ከማቋረጡ አስቀድሞ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ በተገለጸው ጊዜ ውስጥ ለህብረተሰቡ ማስታወቅ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)(ለ)፣ (ሐ) እና (መ) የተመለከቱት ሁኔታዎች እንደተስተካከሉ ባለፈቃዱ የኤሌክትሪክ አገልግሎቱን ወዲያውኑ መቀጠል አለበት፡፡

13.ብሔራዊ ግሪድ

1. መንግስት ማንኛውንም የኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ መስመር በማስታወቂያ ብሔራዊ ግሪድ ብሎ ለመሰየም ይችላል፡፡

2. በብሔራዊ ግሪዱ መጠቀም የሚቻልበት አግባብ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ መሰረት ይሆናል፡፡

14.የኤሌክትሪክ ኃይል ንግድ

1. የኤሌክትሪክ ኃይል ወደ አገር ውስጥ የሚገባበት ወይም ወደ ውጭ አገር የሚላክበት ሁኔታ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡
2. የኃይል ግዢ ስምምነት ሳይኖር የኤሌክትሪክ ኃይል ንግድ የሚከናወንበት አግባብ በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

15.ስለመቆጣጠር

1. በባለሥልጣኑ የተወከለ ሃላፊ ለህሊና ግምት ተገቢ በሆነ በማንኛውም ሰዓት የኤሌክትሪክ ማመንጨት፣ ማስተላለፍ፣ ማከፋፈልና መሸጥ ወይም የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽን ስራዎችን ሳያግድ ወይም ሳያደናቅፍ በቦታው ውስጥ በመግባት መመርመር ወይም መቆጣጠር ይችላል፡፡
2. ማንኛውም የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽን የደህንነት መስፈርትን ስለማሟላቱ ፈቃድ ባለው የኤሌክትሪክ ተቆጣጣሪ ሳይረጋገጥ ከባለፈቃዱ የኤሌክትሪክ አቅርቦት መስመር ጋር ማገናኘት አይቻልም፡፡

ክፍል አምስት

ለኤሌክትሪክ አቅርቦት ሥራዎች በመሬት ስለመጠቀም

16.በመሬት ስለመጠቀም

ማንኛውም የማመንጨት፣ የማስተላለፍ፣ የማከፋፈል፣ የመሸጥ፣ ወደ አገር ውስጥ የማስገባት ወይም ወደ ውጭ አገር የመላክ ባለፈቃድ፡-

1. በማንኛውም ሰው ይዞታ ሥር ወደ ሆነ መሬት ወይም ቅጥር ግቢ በመግባት አዲስ የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽን መዘርጋት የሚችለው በቅድሚያ ከባለይዞታው ፈቃድ በማግኘት ነው፤
2. በማንኛውም ሰው ይዞታ ሥር ወደ ሆነ መሬት ወይም ቅጥር ግቢ በመግባት የኤሌክትሪክ መስመር ለማገናኘት፣ ለመጠገን፣ ለማሻሻል፣ ለመመርመር ወይም መስመሩን ለማንሳት የሚያስፈልጉ ተግባራትን ለማከናወን የሚችለው በቅድሚያ ባለይዞታውን በማሳወቅ ነው፤
3. የኤሌክትሪክ ግንባታ ሥራዎችን ለማካሄድ መሰናከል የሚሆኑ ወይም በኤሌክትሪክ መስመር ላይ አደጋ ሊያስከትሉ የሚችሉ ዛፎችን የመቁረጥ ወይም የመመልመል

ወይም ሰብሎችን አትክልቶችን ወይም ሌሎች ነገሮችን የማስወገድ መብት አለው፡
፡

17. ካሣ ስለመክፈል

ባለፈቃዱ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 የተደነገጉትን ተግባራት ሲያከናውን በባለይዞታው ንብረት ላይ ላደረሰው ጉዳት አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ካሣ የመክፈል ግዴታ አለበት፡፡

18. መሬትን ስለመውለድ

ማንኛውም የማመንጨት፣ የማስተላለፍ ፣ የማከፋፈል እና የመሸጥ፣ ወደ አገር ውስጥ የማስገባት ወይም ወደ ውጭ አገር የመላክ ባለፈቃድ መንግሥት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል አግባብ ባለው ሕግ መሰረት ከግል ባለይዞታ የወሰደው መሬት ተጠቃሚ ሊደረግ ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት

የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባን የሚመለከቱ ድንጋጌዎች

19. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተግባራትን መቆጣጠር

1. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ቁጥጥር ተግባራት በኢንዱስትሪና በህንጻ ዘርፎች እና በኤሌክትሪክ እቃዎችና መገልገያ ቴክኖሎጂዎች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

2. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተግባራት ቁጥጥር አንደኛው ለሚከተሉት አንዱን ወይም ከዚያ በላይ የሆኑትን ተግባራዊ በማድረግ ሊፈጸም ይችላል፦

ሀ/ ዝቅተኛ የኢነርጂ ብቃት ደረጃን፤

ለ/ የኢነርጂ ብቃት ተለጣፊ ምልክት ኮዶችን፤

ሐ/ አስገዳጅ የኢነርጂ ኦዲትን፤

መ/ የፈቃደኝነት ስምምነትን፤

ሠ/ አስገዳጅ የኢነርጂ ቁጠባን፤ ወይም

ረ/ አስገዳጅ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ እቃ ማስገጠምን፡፡

3. ባለሥልጣኑ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተግባራት ቁጥጥርን በራሱ ወይም ፈቃድ ባለው የኢነርጂ አገልግሎት ድርጅት አማካይነት ሊያከናውን ይችላል፡፡

4. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ መሰረት ከፍተኛ የኢነርጂ ተጠቃሚዎች የራሳቸውን የኢነርጂ አስተዳደር ክፍል እንዲያቋቁሙና በየወቅቱም ሪፖርት እንዲያቀርቡ ሊያስገድዳቸው ይችላል፡፡

5. ባለሥልጣኑ በኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ከፍተኛ የአፈጻጸም ደረጃ ለማግኘት እንዲያስችለው ከኢነርጂ መገልገያ እቃ አምራቾች፣ አስመጪዎች ወይም ከከፍተኛ የኢነርጂ ተጠቃሚዎች ጋር ውጤቱ የሚለካና አስገዳጅነት ያለው የፈቃደኝነት ስምምነት መግባት ይችላል፡፡

20. ብሔራዊ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ስትራቴጂዎችና ፕሮግራሞች

1. ባለሥልጣኑ ብሔራዊ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ስትራቴጂዎችና ፕሮግራሞችን ያዘጋጃል፤ ተግባራዊ ያደርጋል፡፡
2. ብሔራዊ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ስትራቴጂዎችና ፕሮግራሞች በዝርዝር ኢኮኖሚያዊ የግምገማ ዓላማዎችና በሚለኩ ግቦች የተደገፉ መሆን አለባቸው፡፡
3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሱትን ብሔራዊ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ስትራቴጂዎችና ፕሮግራሞችን በየወቅቱ ይገመግማል፡፡

21. ስለሪፖርት አቀራረብ

1. ማንኛውም የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ አፈጻጸም ሪፖርት አስፈላጊ የሆኑ ስታንዳርዶችን መከተል እና የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተግባሩ ሊፈጽመው የታሰበውን ሁሉንም ጉዳዮችን መያዝ እንዲሁም በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ የተመለከቱትን የሪፖርት አቀራረብ ሥርዓቶችን መከተል ይኖርበታል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የሚቀርበው ሪፖርት ባለሥልጣኑ ስለኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ አሰራር ተገቢ ግንዛቤ እንዲያገኝ የሚያስችለው መሆን አለበት፡፡

22. የፈቃደኝነት ስምምነት

1. የፈቃደኝነት ስምምነቶች ግልጽና የማያሻማ ዓላማዎች እንዲሁም ዓላማዎቹም የማይፈጸሙ ወይም ሊፈጸሙ የማይችሉ በሚሆንበት ጊዜ ወደ ተሻሻሉ ወይም ወደ ተጨማሪ እርምጃዎች ሊመሩ የሚያስችሉ ከክትትልና ከሪፖርት አቀራረብ መስፈርቶች ጋር የተያያዙ ሥርዓቶች ሊኖሩዋቸው ይገባል፡፡
2. ግልጽነትን ከማረጋገጥ አንጻር የፈቃደኝነት ስምምነቶች ተግባራዊ ከመሆናቸው በፊት ሚስጥራዊ ድንጋጌዎች እስኪፈቀዱ ድረስ ለህብረተሰቡ ሊደርሱ እና ሊታተሙ እንዲሁም ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላትም አስተያየት እንዲሰጡባቸው የሚጋብዙ መሆን አለባቸው፡፡

3. ባለሥልጣኑ በብሔራዊ ደረጃ የኢነርጂ ብቃትን የሚያበረታታ የፈቃደኝነት ስምምነት ተግባራዊ እንዲሆን የሚያስችል ፕሮግራም ቀርጾ ሊተገብር ይችላል፡፡
4. የፈቃደኝነት ስምምነት ለመግባትና የኢነርጂ ብክነቱን በተቀመጠው ግዴታና የጊዜ ሰሌዳ መሰረት ለመቀነስ ፈቃደኛ ያልሆነ ማንኛውም የከፍተኛ ኢነርጂ ተጠቃሚ ደንበኛ ለሚያስከትለው የኢነርጂ ብክነት በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጣ ደንብ የሚወሰነውን ክፍያ እንዲፈጽም ይደረጋል፡፡

23. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ፈንድ

1. የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ፈንድ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል፡፡
2. ፈንዱ በኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተግባር ላይ ለተሰማሩ ሰዎች ብድርና ድጋፍ ለመስጠት ዓላማ ይውላል፡፡
3. ፈንዱ የሚከተሉት የገንዘብ ምንጮች ይኖሩታል፡-
 - ሀ/ በመንግሥት የሚመደብ በጀት፤
 - ለ/ ከዓለም አቀፍ የገንዘብ ተቋማት የሚገኝ ብድር እና ስጦታ፤
 - ሐ/ መንግሥታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች የሚገኝ ስጦታ፤
 - መ/ የኢነርጂ ብቃት ከሌላቸው የኤሌክትሪክ እቃዎችና መገልገያዎች፣ ሕንጻዎች እና ኢንዱስትሪዎች ከሚሰበሰብ መቀጮ፤ እና
 - ሠ/ ከሌሎች ምንጮች የሚገኙ ገቢዎች፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3)(መ) መሠረት የሚሰበሰበው የፈንዱ ገቢ በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

ክፍል ሰባት

የወንጀል ጥፋቶች እና ቅጣቶች

24. ፈቃድ ሳይኖር ስለመስራት

በሌላ ሕግ ለሀብረት ሥራ ማህበራት የተሰጠው መብት እንደተጠበቀ ሆኖ ፈቃድ ሳይኖረው ለንግድ ዓላማ ኤሌክትሪክ ያመነጩ፣ ያስተላለፉ፣ ያከፋፈሉና የሸጡ፣ ወደ አገር ውስጥ ያስገባ ወይም ወደ ውጭ አገር የላከ ወይም የኤሌክትሪክ ሥራን፣ ኢነርጂ ኦዲትን፣ የኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ የተቋራጭነት ወይም የማማክር አገልግሎትን ያከናወነ ማንኛውም ሰው እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም እስከ ብር 50,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፤ አገልግሎት ሲሰጥባቸው የተገኙ ዕቃዎችና መገልገያዎችም በመንግስት ይወረሳሉ፡፡

25.ከብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ጋር የተያያዙ ወንጀሎች

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ወይም በአዋጁ መሰረት በወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች የተመለከቱትን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መስፈርቶች፣ ሁኔታዎች ወይም ግዴታዎች ያልፈጸመ እንደሆነ እስከ ሦስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እሰራት ወይም እስከ ብር 15,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

26.በኤሌክትሪክ ተቋማት ላይ ጉዳት ስለማድረስ

በማመንጫ፣ ማስተላለፊያ ወይም ማከፋፈያ ተቋማት ላይ ጉዳት ያደረሰ ማንኛውም ሰው ከአምስት እስከ አስራ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሰራት ወይም እስከ ብር 50,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

27.የባለሥልጣኑን ሥራ ስለማሰናከል

ማንኛውም የባለሥልጣኑ ተቆጣጣሪ በዚህ አዋጅ መሰረት ሥራውን በሚያከናውንበት ጊዜ የተቃወመ፣ ያደናቀፈ፣ ችግር የፈጠረ ወይም በኢንስፔክተሩ በአግባቡ የተሰጠውን መመሪያ ሆነ ብሎ ተላልፎ የተገኘ ማንኛውም ሰው ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሰራት ወይም እስከ ብር 25,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

28.የኤሌክትሪክ ኃይል ስለመስረቅ

ማንኛውም ሰው፦

1. ማንኛውንም የኤሌክትሪክ ኃይል የሰረቀ፣ በሕገ-ወጥ መንገድ ከሌላ መስመር ጋር ያገናኘ መስመሩን ያሰናከለ ወይም የኤሌክትሪክ ኃይል እንዲሰረቅ ከሌላ መስመር ጋር እንዲገናኝ ወይም መስመሩ እንዲሰናከል ያደረገ፤ ወይም
 2. መስመሩ የተሰረቀ፣ በሕገወጥ መንገድ ከሌላ መስመር ጋር የተገናኘ ወይም የተሰናከለ መሆኑን እያወቀ ከዚህ መስመር ማንኛውንም የኤሌክትሪክ ኃይል ለፍጆታ ያዋለ ወይም የተገለገለ እንደሆነ፤
- እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሰራት ወይም እስከ ብር 20,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

29.በኢነርጂ ላይ የሚፈጸሙ ሌሎች የወንጀል ጥፋቶች

ማንኛውም ሰው፡-

1. በዚህ አዋጅ መሰረት በተሰጠ ፈቃድ ውስጥ የተመለከቱትን ማንኛውንም ሁኔታዎች የተላለፈ እንደሆነ፤
2. ከባለፈቃዱ ስምምነት ባለፈቃዱ የኤሌክትሪክ ኃይል በሚያቀርብበት በማንኛውም የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት መስመር ላይ ማንኛውንም የኤሌክትሪክ አስተላላፊ ነገር ወይም የኤሌክትሪክ ዕቃ ያስቀመጠ፤ የተከለ ወይም የዘረጋ ወይም እንዲቀመጥ፤ እንዲተከል ወይም እንዲዘረጋ የፈቀደ እና ከዚሁ ጋር ያገናኘ ወይም እንዲገናኝ የፈቀደ እንደሆነ፤
3. በተከለለው የኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽን ይዞታ ውስጥ የገነባ፤ ያረሰ ወይም የቆፈረ ወይም ሰብሎችን፤ አትክልቶችን ወይም ዛፎችን ያበቀለ ወይም የኤሌክትሪክ ግንባታ ወይም ሥራዎችን የሚውያት ወይም በኤሌክትሪክ ኢንስታሌሽኖች ላይ ጉዳት ሊያደርሱ የሚችሉ ግንባታዎችን አላፈርሰም፤ ዛፎችን አልቆርጥም ወይም አልመለምልም ወይም ሰብሎችን፤ አትክልቶችን ወይም ሌሎች ነገሮችን አላስወግድም ያለ እንደሆነ፤
4. በባለፈቃዱ የተገጠመለትን የኤሌክትሪክ ቆጣሪ ያሰናከለ ወይም እንዲሰናከል የፈቀደ ወይም የኤሌክትሪክ ፍጆታን እንዳይመዘግብ ያደረገ ወይም የተባበረ እንደሆነ፤
5. ከባለፈቃዱ ስምምነት ውጪ ማንኛውንም ዓይነት የኤሌክትሪክ አስተላላፊ ነገሮችን ወይም የኤሌክትሪክ ዕቃዎችን የባለፈቃዱ ከሆኑት የኤሌክትሪክ አቅርቦት መስመሮች ላይ ያለያየ ወይም እንዲለያዩ የፈቀደ ወይም የተባበረ እንደሆነ፤
6. ከባለፈቃዱ በቅድሚያ የይሁንታ ማረጋገጫ ሳያገኝ በቋሚነት በተዘረጋለት የኤሌክትሪክ መስመር ላይ ማንኛውንም ለውጥ ያደረገ ወይም ለውጥ እንዲደረግበት የፈቀደ እንደሆነ፤
7. በማንኛውም መንገድ የኤሌክትሪክ ኃይል የአቅርቦት መጠኑ በሜትር ተለክቶ ሳይረጋገጥ ወይም ሊከፍልበት ከተዋዋለው ማንኛውም የኤሌክትሪክ እቃዎች ወይም መሣሪያዎች ውጪ የተጠቀመ ወይም እነዚህን የኤሌክትሪክ እቃዎች ወይም መሣሪያዎች ከተወሰነው ጊዜ እና ሊከፍልባቸው ከተዋዋለው ውጪ የተጠቀመባቸው እንደሆነ፤

8. የቀረበለትን የኤሌክትሪክ ኃይል ከቀረበበት ተግባር ውጪ ለሌላ ተግባር የተጠቀመ እንደሆነ፤
 9. ከባለፈቃዱ ስምምነት ውጪ በባለፈቃዱ የተሰጠውን ማናቸውንም የኤሌክትሪክ ኃይል ለማንኛውም ሌላ ሰው የሰጠ እንደሆነ፤
 10. ማናቸውንም የኤሌክትሪክ መስመር ተሸካሚ ምሰሶዎችን ወይም የተሸካሚ አካላትን ያለያየ ወይም የሰረቀ ወይም በመለያየቱ ወይም በስርቆቱ የተባበረ እንደሆነ፤ ወይም
 11. በባለፈቃዱ ቁጥጥር ስር ባለ ማናቸውም ከኤሌክትሪክ ጋር ተያያዥነት ባለው ሥራ ላይ ሆነ ብሎ ወይም በግድየለሽነት ጉዳት ያደረሰ ወይም ይህንኑ ያቋረጠ እንደሆነ፤
- እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም ከብር 25,000 ባልበለጠ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

30. የኢነርጂ ብቃትን የሚመለከቱ ወንጀሎች

1. በዚህ አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት በሚወጣው ደንብ መሠረት በተቀመጡት የኢነርጂ ብቃት አስገዳጅ ደረጃዎች የተመለከቱትን መስፈርቶች ያላሟላ ማናቸውንም ምርት ያመረተ፤ ወደ አገር ውስጥ ያስገባ፤ የተገበያየ፤ ያከፋፈለ ወይም የተጠቀመ ማንኛውም ሰው እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ እስራት ወይም እስከ ብር 25,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
2. ወንጀለኛው ደጋጋሚ ጥፋተኛ ሲሆን ወይም የተፈጸመው ወንጀል የአገርን ብሔራዊ ኢኮኖሚ በከፍተኛ ደረጃ የሚጎዳ ሲሆን ቅጣቱ እስከ አስር ዓመት የሚደርስ ጽኑ እስራት ወይም እስከ ብር 100,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ሊሆን ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ጥፋት ተፈጽሞባቸው የተገኙ የኢነርጂ ብቃት የሌላቸው ምርቶች በመንግስት ይወረሳሉ፡፡

31. ሪፖርት ማድረግንና ሪከርድ መያዝን ስለመተላለፍ

ማንኛውም ሰው፦

1. በዚህ አዋጅ ወይም በአዋጁ መሰረት በወጡ ደንቦች ወይም መመሪያዎች መሠረት ለባለሥልጣኑ ማቅረብ የሚገባውን ሪፖርት ላያቀርብ ከቀረ ወይም የተሳሳተ ሪፖርት ካቀረበ፤ ወይም

2. ባለሥልጣኑ በወሰነው ወይም ባጸደቀው ቅጽ እና አቀራረብ መሠረት መያዝ የሚገባውን ሪከርድ ላይዝ ከቀረ፤

እስከ ሁለት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ወይም እስከ ብር 15,000 በሚደርስ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

32. ሃሰተኛ ወይም አሳሳች መግለጫ ስለማቅረብ

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት መቅረብ የሚገባውን መረጃ በሚመለከት ሃሰተኛ ወይም አሳሳች መግለጫ ለባለሥልጣኑ ያቀረበ እንደሆነ እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ወይም እስከ ብር 25,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

33. ሕግ የሰውነት መብት በተሰጠው አካል ላይ ስለሚጣል ቅጣት

በዚህ አዋጅ የተመለከቱት ወንጀሎች በሕግ የሰውነት መብት በተሰጠው ሰው በተፈጸመ ጊዜ ቅጣቱ አግባብ ያላቸውን የወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች ተከትሎ ይወሰናል፡፡

ክፍል ስምንት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

34. ክፍያዎች

ማንኛውም ባለፍቃድ በዚህ አዋጅ እና አዋጁን ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ መሰረት ከተወሰነው ታሪፍ በላይ ክፍያ ሊጠይቅ አይችልም፡፡

35. ስለከተማ ፕላን

1. ማንኛውም የከተማ ፕላን የኤሌክትሪክ ማከፋፈያ ሥርዓቱን በግልጽ መለየት እና ማሳየት ይኖርበታል፡፡
2. ማንኛውም ባለፍቃድ የኤሌክትሪክ መስመር ሲዘረጋ የከተማውን ማስተር ፕላን ተከትሎ መሆን አለበት፡፡

36. ስለሌሎች ግንባታዎች እና ሥራዎች

ከኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ እና ማከፋፈያ ጣቢያዎች ወይም መስመሮች ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ወይም መመሪያ በሚወሰን የርቀት ክልል ውስጥ ማናቸውንም ዓይነት ግንባታዎች፣ እርሻዎች፣ ተክሎች ወይም ሌሎች የቋሚነት ጸባይ ያላቸውን ሥራዎች ማከናወን አይችልም፡፡

37.በነባር የማስተላለፊያ እና የማከፋፈያ መስመሮች ስለመጠቀም

በባለፈቃዱ የማስተላለፊያ እና የማከፋፈያ መስመሮች ሌሎች ባለፈቃዶች የባለፈቃዱን ሥራዎች በማያደናቅፍ ሁኔታና ባለሥልጣኑ የሚወሰነውን ታሪፍ በመክፈል እንዲገለገሉበት ሲጠይቁ መፍቀድ አለበት፡፡

38.ስለክሮክሮች አፈታት

1. ባለሥልጣኑ፦

ሀ/ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በሚደነገገው መሰረት ባለፈቃዱ ባላከበራቸው ከኤሌክትሪክ አገልግሎቶች ወይም ከኢነርጂ ብቃትና ቁጠባ ተግባራት ጋር በተገናኘ ደንበኛው በባለፈቃዱ የተመቻቸውን አቤቱታ የመስማት ሂደቶች በሙሉ ከፈፀመ በኋላ የሚቀርብለትን የደንበኛውን አቤቱታ መስማት አለበት፤

ለ/ ከኤሌክትሪክ አቅርቦት ሁኔታዎች፣ ከታሪፍ ወይም ከአቅርቦት ወይም ከአገልግሎት ጥራት ጋር በተገናኘ በባለፈቃዶች መካከል ወይም በባለፈቃድና በደንበኛ መካከል አለመግባባት ሲከሰት እና ጉዳዩን ለባለሥልጣኑ ለማቅረብ ሲስማሙ ባለሥልጣኑ አለመግባባቱን በማስማማት ሊፈታው ወይም በግልግል ሊዳኘው ይችላል፡፡

2. ባለሥልጣኑ አለመግባባቱን በማስማማት ለመፍታት ቅድሚያ ይሰጣል፤ ሆኖም አለመግባባቱን በማስማማት ለመፍታት የማይቻል ከሆነ የመጨረሻና አስገዳጅነት ያለው ዳኝነት በመስጠት አለመግባባቱን በግልግል ይፈታል፡፡

3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) እና (2) መሰረት አለመግባባቶችን በግልግል ለመፍታት እንዲችል የግልግል ፓናል ያቋቁማል፡፡

4. የግልግል ፓናሉ አባላት እና በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቀርቡ አለመግባባቶች እና አቤቱታዎች የሚፈቱበት ሥነ ሥርዓት በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

39.ስለመክሰር

1. አግባብ ባላቸው የንግድ ሕግ ድንጋጌዎች መሰረት በባለፈቃዱ ላይ የመክሰር ጡሳኔ ከተሰጠና አዲስ ባለፈቃድ ሥራውን ለመቀጠል ፍላጎቱን ካሳየ የደንበኞችን ፍላጎት ከመጠበቅ አኳያ ባለሥልጣኑ የቀድሞውን ፈቃድ በመሰረዝ እና

ማናቸውንም በቁጥጥሩ ስር ያሉ ተግባራትን ሁሉ በመፈጸም ሥራውን ወደ አዲሱ ባለፈቃድ ማስተላለፍ አለበት፡፡

2. የቀድሞው ባለፈቃድ ሥራዎች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለአዲስ ባለፈቃድ ሊተላለፉ የቀድሞው ባለፈቃድ ንብረቶች በሙሉ ወይም በከፊል ወደአዲሱ ባለፈቃድ እንዲተላለፉለት ባለሥልጣኑ አግባብ ካላቸው አካላት ጋር መተባበር አለበት፡፡

40.ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

41.የመመሪያዎች አወጣጥና ሕትመት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 40 (2) መሰረት ማንኛውንም መመሪያ ከማውጣቱ በፊት፡-
ሀ/ ባለፈቃዶችን፤
ለ/ ከፍተኛ የኤሌክትሪክ አገልግሎት ተጠቃሚዎችን፤
ሐ/ የኢነርጂ ብቃትን የሚተገብሩ ተቋማትን፤ እና
መ/ ሌሎች ባለድርሻዎችን፤
ሊወክሉ ይችላሉ ብሎ የሚገምታቸውን ሰዎች ማማከር አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ የሚያወጣቸውን መመሪያዎች የማሳተም ሃላፊነት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ማናቸውም መመሪያ ስለሚታተምበት አግባብ በባለሥልጣኑ ይወሰናል፡፡

42.የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸዉ ሕጎች

1. የኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989 በዚህ አዋጅ ተሻሯል፡፡
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማናቸውም ሕግ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

43.የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 42(1) ድንጋጌ ቢኖርም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 መሠረት የሚወጣው ደንብ እስከሚጸናበት ቀን ድረስ በኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989

ተቋቁሞ የነበረው የኤሌክትሪክ ኤጀንሲ ሕጋዊ ሰውነቱን እንደያዘ በመቀጠል በዚህ አዋጅ የተደነገገውን የባለሥልጣኑን ሥልጣንና ተግባራት በሥራ ላይ ያውላል፡፡

2. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 42 (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989 መሰረት ወጥተው የነበሩ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ስታንዳርዶች በዚህ አዋጅ መሰረት በሚወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ስታንዳርዶች እስከሚተኩ ድረስ ተፈጻሚነታቸው ይቀጥላል፡፡

3. በኤሌክትሪክ አዋጅ ቁጥር 86/1989 እና በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሰረት ተሰጥተው የነበሩ ፈቃዶችና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቶች በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት እንደተሰጡ ይቆጠራል፡፡

44.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥር 19 ቀን 2006 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 838/2006 ዓ.ም

የነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ሥራ መቆጣጠሪያ አዋጅ

በሀገሪቱ ውስጥ የሚካሄደው የነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ሥራ ዓለም አቀፍ ደረጃውንና ጥራቱን በጠበቀ ሁኔታና በሰው ጤና፣ በንብረትና በአካባቢ ላይ ጉዳት በማያደርስ መልኩ መከናወኑን ማረጋገጥ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

ይህንን ዓላማ ከግብ ለማድረስም ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን በማጣራት፣ በማከማቸት፣ በማጓጓዝ፣ በማከፋፈልና በመቸርቸር እና ከእነዚህ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ሥራዎች የሚሠሩ ተቋማትና ባለሙያዎች ዓለም አቀፍ ልምድ በሚጠይቀው መሠረት በሚፈለገው የብቃት ደረጃ ላይ የሚገኙ መሆኑን መከታተልና መቆጣጠር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታወጀል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ሥራ መቆጣጠሪያ አዋጅ ቁጥር 838/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ነዳጅ” ማለት ድፍድፍ ነዳጅ እና ከድፍድፍ ነዳጅ፣ ከከሰል ድንጋይ፣ ከሺሶት፣ ከቅርፊት፣ ከፒት የሚሠራ ማናቸውንም ፈሳሽ ወይም ጋዝ ወይም ማናቸውንም የድፍድፍ ነዳጅ ምርት እና ኮንደንሴትን ያካትታል፤

2. “የነዳጅ ውጤት” ማለት የተፈጥሮ ድፍድፍ ነዳጅን፣ ባዮ-ፊውልን ወይም ሲንተቲክ ነዳጅን ከማጣራት ወይም ከማቀነባበር የተገኘ ንፁህ ወይም የተቀላቀለ ውጤት ሲሆን የሚከተሉትን ያካትታል፤

ሀ/ ሬንጅ፣ ቢትመን፣ የፔትሮሊየም ኮክ እና ሌሎች ዝቃጭ ምርቶችን፤

ለ/ ለሞተሮች ማንቀሳቀሻ ወይም ለቦይለሮች ማሞቂያ ወይም ለማሞቂያ ፈርነሶች የሚውሉ ባንክሮች ወይም ከባድ ዝቃጭ የነዳጅ ዘይቶችን፤

ሐ/ ለንግድ የሚውሉ ጋዞች ማለትም ሚቱን፣ ኢቴን፣ ፕሮፔን፣ ቡቴን እና ሌሎች መሰል የፔትሮሊየም ጋዞች፣ የተፈጥሮ ጋዝ ወይም በጋዝነትም ሆነ በፈሳሽ መልክ የእነዚህ ጋዞች ድብልቅን፤

መ/ ቤንዚን ወይም ናፍጣ፣ ባዮ-ዲዝል፣ ኢንዱስትሪያዊ የማሪን ወይም ሲንተቲክ ናፍጣዎችን፤

ሠ/ የባዮ-ኤታኖል ምርቶችን፤

ረ/ ለኢሊሚኔሽን ወይም ኮምባስትን የሚሆኑ ነፍሳዊ ላምባ ወይም ሌሎች መሰል ዘይቶችን፤

ሰ/ የተሽከርካሪ ቅባት ዘይቶች፣ የቤዝ ዘይቶች ወይም የተጣሩና የተቀላቀሉ ያለቀላቸው ነዳጅ ዘይቶችን፤

ሸ/ ለአውሮፕላን የሚያገለግሉ ነዳጆችን፤

ቀ/ በፔንሲኪ-ማርተንስ ዝግ የመሞከሪያ አፓራተስ በተወሰነው መሠረት ከ120 ዲግሪ ሴልሲየስ ያነሰ ፍሳሽ ፖይንት ያላቸው ሌሎች የድፍድፍ ነዳጅ ምርቶች ወይም ተረፈ ምርቶችን፤

3. “የነዳጅ አቅርቦት ሥራ” ማለት ነዳጅና የነዳጅ ውጤት ወደ ሀገር ውስጥ የማስገባት፣ ወደ ውጭ የመላክ፣ የማጣራት፣ የማደባለቅ፣ የማጓጓዝ፣ የማከማቸት፣ የማከፋፈል፣ የመቸርቸር ወይም ከእነዚህ ጋር ተያያዥነት ያለው ማናቸውም ሥራ ሲሆን የነዳጅ ምርትን ለራሳቸው በግብአትነት በቀጥታ ከአከፋፋይ የሚገዙ ተቋማት ተግባራትን ይጨምራል፤
4. “የአቅርቦት ሠንሰለት” ማለት ከነዳጅ አቅርቦት ሥራ ጋር በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ ግንኙነት ያላቸውን ተግባሮች፣ ሥራዎች፣ ተቋሞችና መሣሪያዎች ያካትታል፤
5. “የነዳጅ ተቋም” ማለት ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን ለማጣራት፣ ለመደባለቅ፣ ለማከማቸት፣ ለማጓጓዝ፣ ወደውጭ ለመላክ፣ ወደሀገር ውስጥ ለማስገባት፣ ለማከፋፈል ወይም ለመቸርቸር እና ሌሎች ተያያዥነት ያላቸውን ሥራዎች ለመሥራት በጥቅም ላይ የሚውል ማንኛውም ተቋም ነው፤
6. “ማጣሪያ” ማለት ከድፍድፍ ነዳጅ የነዳጅ ምርቶችንና ፈሳሽ ፔትሮሊየም ጋዝ ለማምረት የሚያገለግል የነዳጅ ማጣሪያ ፋብሪካ ነው፤

7. “የቧንቧ መስመር” ማለት ነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤቶችን ለማጓጓዝ ጥቅም ላይ የሚውል ቧንቧ ወይም የቧንቧዎች ኔትወርክ ሲሆን ተያያዥ ሥራዎችንና መሣሪያዎችን ያካትታል፤
8. “ግንባታ” ማለት የተያያዥ ሀንፃዎችን ግንባታ ሳይጨምር የነዳጅ ተቋም ግንባታ ነው፤
9. “መደባለቅ” ማለት የተሻለ ኢኮኖሚያዊና አካባቢያዊ ጠቀሜታ ለማግኘት የነዳጅ ውጤትን ከባዮ-ፊውል ወይም ከሌላ የቴክኖሎጂ ውጤት ጋር በተወሰነና በተመጣጠነ መጠን የማቀላቀል ተግባር ነው፤
10. “በክለት” ማለት የዚህን አዋጅ ወይም አግባብ ያለውን ሕግ ድንጋጌ በመጣስ ከፍተኛ የጥራት ደረጃ ያለውን የነዳጅ ውጤት ዝቅተኛ የጥራት ደረጃ ካለው የነዳጅ ውጤት ጋር በመደባለቅ የተከሰተ ለሰው፣ ለሌሎች ሕያዋን ለሆኑ ነገሮች፣ ለአካባቢ፣ ለመሣሪያዎች ወይም ለማሽከሪዎች አደገኛ ሊሆን የሚችል ሁኔታ ነው፤
11. “ማከማቸት” ማለት ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች ወደ ማከማቻ ወይም ወደ ማከፋፈያዎች እስከሚሠራጩ ድረስ ለተወሰነ ጊዜ ይዞ ማቆየት ነው፤
12. “ማጓጓዝ” ማለት የተለያዩ የማጓጓዣ ዘዴዎችን በመጠቀም የነዳጅ ውጤቶችን ከኢትዮጵያ ውጭ ከሚገኝ የማከማቻ ተቋም ሀገር ውስጥ ወደሚገኝ ማከማቻ ተቋም ወይም ሀገር ውስጥ ከሚገኝ የማከማቻ ተቋም ወደ ሌላ ማከማቻ ተቋም ወይም በቀጥታ ለተጠቃሚው ወደሚከፋፈልበት ተቋም ማጓጓዝ ነው፤
13. “ማከፋፈል” ማለት የነዳጅ ውጤቶችን ለነዳጅ ማደያዎች ወይም በቀጥታ ተጠቃሚ ለሆኑ አካላት በጅምላ ማቅረብ ነው፤
14. “ጅምላ ሻጭ” ማለት በሌላ ሕግ ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች ወደ አገር ውስጥ ማስገባትን በተመለከተ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን ከአምራች ወይም ከአስመጪ ገዝቶ ለቸርቻሪ የሚሸጥ ማንኛውም ሰው ሲሆን አምራች ወይም አስመጪ ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን ለቸርቻሪ ወይም ለጅምላ ሻጭ ሲሸጥ በጅምላ ንግድ እንደተሳተፈ ይቆጠራል፤
15. “ቸርቻሪ” ማለት ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን ከጅምላ ሻጭ፣ ከአስመጪ ወይም ከአምራች ገዝቶ ለተጠቃሚ የሚሸጥ ማንኛውም ሰው ሲሆን ጅምላ ሻጭ፣ አስመጪ ወይም አምራች ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን በቀጥታ ለተጠቃሚ ሲሸጥ በቸርቻሮ ንግድ ውስጥ እንደተሳተፈ ይቆጠራል፤

16. “የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት” ማለት ለንግድ ዓላማ ቢሆንም ባይሆንም ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን የማጣራት፣ የመደባለቅ፣ ወደአገር ውስጥ የማስገባት፣ ወደውጭ የመላክ፣ የማከማቸት፣ የማጓጓዝ፣ የማከፋፈል፣ የመቸርቸር ወይም የመደባለቅና ከእነዚህ ጋር ተያይዘው የሚከናወኑ ሌሎች ሥራዎች የመሥራትን ብቃት ለማረጋገጥ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤
17. “ክትትል” ማለት የነዳጅ ተቋማት በተሰጣቸው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መሠረት መሥራታቸውን የማረጋገጥ ሂደት ነው፤
18. “ባለፈቃድ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት እንደ አግባቡ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ወይም የግንባታ ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው፤
19. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የውሃ፣ የመስኖና ኢነርጅ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤⁴⁶
20. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 (1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
21. “ኮሚቴ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 26 የተመለከተው ኮሚቴ ነው፡፡
22. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
23. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው የሴትንም ያካትታል።

3. የተፈፃሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚካሄድ ማናቸውም ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ሥራ ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ በሚካሄድ የነዳጅ ፍለጋ፣ ማልማትና ማውጣት ሥራ እና ልማቱ በሚካሄድበት አካባቢ በሚከናወን ነዳጅ የማጓጓዝና የማከማቸት ተግባር እንዲሁም ለወታደራዊ አገልግሎት በሚውል የነዳጅ አቅርቦት ሥራ ላይ ተፈፃሚ አይሆንም።

⁴⁶ በአዋጅ ቁጥር 22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(17) መሰረት የማዕድን፣ ነዳጅ እና ተፈጥሮ ጋዝ ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

ክፍል ሁለት

ስለብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እና ስለግንባታ ፈቃድ

4. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

ማናቸውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው በነዳጅ አቅርቦት ሥራ ላይ መሠማራት አይችልም።

5. ማመልከቻ ስለማቅረብ

1. በነዳጅ አቅርቦት ሥራ መሠማራት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ለሚኒስቴሩ ማመልከት አለበት፡፡
2. ማመልከቻ የሚቀርብበት፣ የሚገመገምበትና የሚፀድቅበት ሥርዓት እንዲሁም መሟላት የሚገባቸው ቅድመ ሁኔታዎችና መቅረብ የሚገባቸው መረጃዎችና ማስረጃዎች ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ መመሪያ የሚወሰኑ ይሆናል፡፡

6. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ስለመስጠት

1. ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 መሠረት የቀረበን ማመልከቻ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ሥር ከተዘረዘሩት ሁኔታዎች አንፃር በመገምገም የተጠየቀውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል ወይም ይከለክላል።
2. ሚኒስቴሩ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ከመስጠቱ በፊት የሚከተሉትን ሁኔታዎች ከግምት ውስጥ ማስገባት አለበት፡-

ሀ/ የተጠቃሚዎችን የወደፊት የነዳጅ ውጤቶች ፍላጎትን ከማሟላት አንፃር የሚያበረክተውን አስተዋጽኦ፤

ለ/ ከሀገሪቱ የኢኮኖሚ ዕቅድና ስትራቴጂዎች ጋር የሚጣጣም መሆኑን፤

ሐ/ በነዳጅና በነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ኢንዱስትሪ ውስጥ የውድድር ሁኔታ ለመፍጠር የሚኖረውን አስተዋጽኦ፤

መ/ ከማኅበራዊና አካባቢ ጥበቃ አንፃር ሊያስከትል የሚችለውን ተጽዕኖ፤

ሠ/ በሕዝብ ጤና እና ደህንነት እንዲሁም በድርጅቱ ሠራተኞች ላይ ሊያሳድር የሚችለውን ተጽዕኖ፤

ረ/ አመልካቹ ከሕግ፣ ከቴክኒክና ከፋይናንስ አንፃር ያለውን ችሎታና ብቃት፤

ሰ/ ሊሠራ የታሰበውን ሥራ አስመልክቶ በአካባቢው ህብረተሰብ የቀረበ ጥያቄ ወይም አስተያየት፤ እና

ሸ/ ሊሠራ በታሰበው ሥራ ምክንያት ሊጎዱ የሚችሉ ሌሎች ሕዝባዊ ጥቅሞች፡፡

3. በዚህ አንቀጽ መሠረት ሚኒስቴሩ የተጠየቀውን ፈቃድ የከለከለ ከሆነ ምክንያቱን ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ለአመልካቹ በጽሑፍ መግለጽ አለበት፡፡

7. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና እድሳት

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ እና የሚታደስበት የጊዜ ገደብ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይሆናል፡፡

2. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው በዚህ አዋጅና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ እና መመሪያ ውስጥ የተመለከቱትን አስፈላጊ ሁኔታዎች ማክበሩን ሚኒስቴሩ ሲያረጋግጥ የምስክር ወረቀቱን ያድሳል፡፡

3. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ሳይታደስ ከቀረ እንደተሠረዘ ይቆጠራል፡፡

8. የአገልግሎት ክፍያ

የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት በሚሰጥበትና በሚታደስበት ጊዜ በአመልካቾች ሊከፈል የሚገባው የአገልግሎት ክፍያ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

9. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን ስለማስተላለፍ

ሚኒስቴሩ በጽሑፍ ካልፈቀደ በስተቀር የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን ለሌላ ሰው ማስተላለፍ አይቻልም፡፡

10. የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን ስለማገድ ወይም ስለመሰረዝ

በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት፣ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው፡-

1. የአካባቢ ጥበቃን፣ የማኅበረሰብ ደህንነትን፣ አነስተኛ የአከፋፋይ የነዳጅ ውጤቶች የማከማቸት አቅምንና በሥሩ የሚተዳደሩ የችርቻሮ ተቋማት ቁጥርን፣ የነዳጅ ውጤቶች ጥራት ደረጃን፣ የነዳጅ ውጤቶች ብክለትን፣ የነዳጅ ውጤቶች ሕገ ወጥ ንግድን ወይም ታክስ ማጭበርበርን አስመልክቶ በዚህ አዋጅም ሆነ በሌላ ሕግ የወጡ ድንጋጌዎችን ካላከበረ፤

2. ማሟላት ያለበትን የነዳጅ ተቋም ደረጃዎችና መስፈርቶች አስመልክቶ እንዲያርም በጽሑፍ ተገልጾለት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ካላረመ፤

ሊታገድ ወይም ሊሠረዝ ይችላል፡፡

11. የነዳጅ ተቋት ግንባታ

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ የነዳጅ ተቋም ግንባታ ፈቃድ ሳይኖረው የነዳጅ ተቋም ግንባታ ማካሄድ አይችልም፡፡ ሆኖም በአንድ ነባር የነዳጅ ተቋም ውስጥ ለሚካሄድ መደበኛ የጥገና ሥራዎች እና የቧንቧ መስመር ዝርጋታ አዲስ የግንባታ ፈቃድ ማውጣት አያስፈልግም፡፡

12. ስለግንባታ ፈቃድ ማመልከቻ

የግንባታ ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ የሚከተሉትን መረጃዎች ማካተት አለበት፡-

1. የአመልካቹን ስምና አድራሻ፤
2. ሊገነባ የታቀደውን የሥራ ዓይነት፤
3. ሊገነባ የታቀደው ሥራ ጠቀሜታና ኢኮኖሚያዊ አዋቂነት፤
4. ሊገነባ ለታቀደው ሥራ የተፈቀደ ፕላንና ዝርዝር መስፈርት ከሦስት ቅጂዎች ጋር፤
5. ሊገነባ የታቀደው የነዳጅ ቧንቧ መስመር ዝርጋታ ሥራ ከሆነ መነሻውና መድረሻውን እንዲሁም የቧንቧ መስመሩ የሚያልፍበት መሬትን የመጠቀም ፈቃድ አግባብ ካለው አካል የተሰጠው ስለመሆኑ የሚያረጋግጥ የጽሑፍ ማስረጃ፤
6. ሌሎች ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተገለፁ ዝርዝር መረጃዎች፡፡

13. የግንባታ ፈቃድ የሚያበቃበት ጊዜ

የነዳጅ ተቋም ግንባታ ፈቃድ በተሰጠ በ12 ወራት ጊዜ ውስጥ የተፈቀደው የግንባታ ሥራ ካልተጀመረ የተሰጠው ፈቃድ እንደተሠረዘ ይቆጠራል፡፡

14. የግንባታ ፈቃድ መታገድ ወይም መሠረዝ

1. ሚኒስቴሩ በሰጠው የግንባታ ፈቃድ የተካተቱ ገደቦች ወይም ሁኔታዎች ካልተሟሉ የአንድ ወር ማስጠንቀቂያ በመስጠት በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ፈቃድን ማገድ ይችላል፡፡

2. ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በሰጠው የአንድ ወር ቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ባለፈቃዱ ፈቃዱ የታገደበትን ምክንያት ካረመ ሚኒስቴሩ እገዳውን ያነሳል።

3. ባለፈቃዱ በተሰጠው የአንድ ወር ማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ፈቃዱ የታገደበትን ምክንያት ሚኒስቴሩ ፈቃዱን ይሠርዛል።

15.የተፈቀደ ግንባታም ስራ ላይ ስለማዋል

በዚህ አዋጅ መሠረት በተሰጠ የግንባታ ፈቃድ የተሠራ ማናቸውም የነዳጅ ተቋም ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በወጣ መመሪያ እንዲሟሉ የተዘረዘሩ ቅድመ ሁኔታዎች ስለመሟላታቸው በሚኒስቴሩ የጽሑፍ ማረጋገጫ ሳይሰጥ ሥራ ላይ ሊውል አይችልም።

16.ሕጎችን ስለማክበር

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ከነዳጅ ተቋም ጋር በተያያዘ የሠራተኞች ጤና አጠባበቅን፣ የሕዝብ ደህንነትን እና የአካባቢ ጥበቃን የሚመለከቱ አግባብነት ያላቸውን ሕጎች የማክበርና ደረጃዎችንና የቴክኒክ ዝርዝር መስፈርቶችን የማሟላት ግዴታ አለበት፡፡

2. ማንኛውም ባለፈቃድ የሥራውን እንቅስቃሴ የሚመለከቱ መዝገቦችንና ሪከርዶችን የመያዝና በሚኒስቴሩ ሲጠየቅ ሪፖርቶችን የማቅረብ ግዴታ አለበት።

3. ማንኛውም ባለፈቃድ በሚኒስቴሩ የተመደበ ተቆጣጣሪ በማንኛውም የነዳጅ ተቋም ወይም የነዳጅ ተቋም ግንባታ ቦታ ተገኝቶ የቁጥጥርና ክትትል ሥራ ማካሄድ ሲፈልግ የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

ክፍል ሶስት

የሕዝብ ጤናና ደህንነት እና አካባቢ ጥበቃ

17.ስለደረጃዎችና ዝርዝር መስፈርቶች

ሚኒስቴሩ በነዳጅ ውጤቶች የአቅርቦት ሠንሰለት መሠረተ ልማት እና በነዳጅ ምርቶችና አገልግሎቶች የጥራት ደረጃዎችና መስፈርቶች እንዲሁም በሥነ-ምግባር ደንቦች ዝግጅት ረገድ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር ይሠራል።

18.የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ

ሚኒስቴሩ አግባብ ካለው አካል ጋር በመመካከር በዚህ አዋጅ መሠረት የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ለመስጠት በቅድመ ሁኔታነት የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ

የሚያስፈልጋቸውን የነዳጅ አቅርቦት ሥራዎች ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል፡፡

19. የነዳጅ እና የነዳጅ ውጤቶች ፍተሻ

1. ከ500 ሊትር በላይ ነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤት በፈሰሰ ጊዜ ንብረቱን በታላላቅ የያዘው አካል ምርቶቹ በፈሰሱ በ24 ሰዓታት ውስጥ ስለ ሁኔታው ለሚኒስቴሩ ወይም ሚኒስቴሩ ለወከለው አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡
2. የፈሰሰው ነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤት በይዘታው ሥር የነበረ ሰው ወይም ባለቤት ፍላጎት በአካባቢ ላይ ጉዳት እንዳያስከትል ተገቢነት ያላቸውን እርምጃዎች ወዲያውኑ መውሰድ ይኖርበታል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) የተመለከተው ሰው ግዴታውን ሳይወጣ ቀርቶ ሚኒስቴሩ ወይም በሚኒስቴሩ የተወከለ አካል ችግሩን ለማስወገድ ተገቢ እርምጃዎችን በመውሰዱ የወጣ ወጪ ቢኖር የመተካት ግዴታ አለበት፡፡

ክፍል አራት

የነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ስራ

20. ደረጃዎችን ስለማሟላት

ለተጠቃሚዎች የሚከፋፈል ነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤት የአገሪቱን ደረጃዎችና መሥፈርቶች ማሟላት አለበት፡፡

21. ስለነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች ማጓጓዝ

ማንኛውም ነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤቶችን በማጓጓዝ ሥራ ላይ የሚውል ቦታ ወይም የነዳጅ ማጓጓዣ ቧንቧ መሥመር ይህንኑ በሚመለከት የወጡ ደረጃዎችንና መሥፈርቶችን ማሟላት አለበት፡፡

22. የነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አጠባበቅ

ማንኛውም ነዳጅ ወይም የነዳጅ ውጤት ለታሰበለት አገልግሎት ብቻ መዋል አለበት፡፡

23. የነዳጅ ውጤቶችን ከባዮ-ፊውል ስለመደባለቅ

የነዳጅ ውጤት ከባዮ-ፊውል እና ከሌላ የቴክኖሎጂ ውጤት ጋር ስለሚደባለቅበት ሁኔታ ሚኒስቴሩ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

24. መጠባበቂያ የነዳጅ ውጤቶች ስለመያዝ

በሀገር ውስጥ በበቂ ሁኔታ የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት አስተማማኝነትን ለማረጋገጥ ማንኛውም አከፋፋይ ከ500 ሜትር ኩብ ያላነሰ የመጠባበቂያ ክምችት መያዝ አለበት፡

:

ክፍል አምስት

ስለሚኒስቴሩ ስልጣንና ተግባር እና ስለቴክኒክ አማካሪ ኮሚቴ መቋቋም

25. የሚኒስቴሩ ስልጣንና ተግባር

ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፦

1. በነዳጅና በነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ፖሊሲና ስትራቴጂ ነክ ጉዳይ ላይ መንግሥትን ያማክራል፤
2. ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ሰንሰለት ሥራዎችን በሚመለከት የሚቀርቡ የሕግና የቁጥጥር የውሳኔ ሃሳቦችን ያስተባብራል፤
3. አግባብ ካለው አካል ጋር በመመካከር ወደሀገር ውስጥ የሚገቡ ወይም በሀገር ውስጥ የሚመረቱ ነዳጅና የነዳጅ ውጤቶችን የሚመለከት ዝርዝር የቴክኒክ መሥፈርትና የጥራት ቁጥጥር አሠራር እንዲወጣ በማድረግ ተግባራዊነቱን ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤
4. የኅብረተሰቡን ጤንነትና ደህንነት ለመጠበቅና የአካባቢ ጥበቃን ለማረጋገጥ በዚህ አዋጅ መሠረት የሚቀርቡ ማመልከቻዎችን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመመካከር እየመረመረ ይፈቅዳል፤ በአቅርቦት ሰንሰለት ውስጥ የሚከናወኑ ሥራዎችን የደህንነት ጥንቃቄ ያረጋግጣል፤
5. ለአስቸኳይ ጊዜ አቅርቦት የሚውል የነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች በቂ ክምችት በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል መያዙን እና በገበያ ውስጥ የነዳጅና የነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት በበቂ መጠን መኖሩን ያረጋግጣል፤
6. ከነዳጅና ከነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ጋር በተያያዘ ለአስተዳደራዊና ቁጥጥር ተግባራት አስፈላጊ የሆኑ ጥናቶችን ያካሂዳል ወይም እንዲካሄዱ ያደርጋል፤
7. በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም በማረወጡ ደንቦች መሠረት የኮንስትራክሽን ፈቃድ እና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፤ ያድሳል፤ ያግዳል ወይም ይሠርዛል፤

8. የነዳጅ አቅርቦት ሥራዎች ከቴክኒካዊ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ አካባቢያዊና ደህንነት ጉዳዮች ጋር በተያያዘ የሚያስከትሉትን ተፅእኖ በሚመለከት አስፈላጊ ቁጥጥርና ምርመራዎችን ያካሂዳል፤
9. ለሚሰጣቸው ፈቃዶችና የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀቶች ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በሚወሰነው መሠረት የአገልግሎት ክፍያ ያስከፍላል፤
10. በዚህ አዋጅ መሠረት አገልግሎቶችን ከሚሰጡ ሰዎች ጋር በተያያዘ የሥነ-ምግባር መመሪያ ያወጣል፤ መከበሩን ያረጋግጣል፤
11. ሌሎች ተያያዥነት ያላቸው ተግባራትን ያከናውናል፤
12. እንዳስፈላጊነቱ አግባብነት ላላቸው የክልል አካላት የሥልጣን ውክልና ይሰጣል፡፡

26.ስለ ቴክኒክ አማካሪ ኮሚቴ መቋቋም

1. ከነዳጅ አቅርቦት ሥራዎች ጋር በተያያዘ የሚያማክር የቴክኒክ ኮሚቴ (ከዚህ በኋላ “ኮሚቴ” እየተባለ የሚጠራ) በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል፡፡
2. የኮሚቴው ተጠሪነት ለሚኒስትሩ ይሆናል፡፡

27.የኮሚቴው አባላት

የኮሚቴው አባላት ሰብሳቢውን ጨምሮ ከሚመለከታቸው መንግሥታዊ አካላትና የግሉ ዘርፍ ተውጣጥተው በመንግሥት ይሰየማሉ፤ ቁጥራቸውም እንዳስፈላጊነቱ ይወሰናል፡፡

:

28.የኮሚቴው ተግባር

ኮሚቴው፡-

1. ከነዳጅ አቅርቦት ሥራዎች እና ተያያዥ ጉዳዮች ጋር በተያያዘ በሚኒስቴሩ ተጠንተውና ተዘጋጅተው የሚቀርቡለትን ፖሊሲዎች፣ ረቂቅ ሕጎችና የአፈፃፀም ሥልቶች ይመረምራል፤ በውይይት አዳብሮ የውሳኔ ሃሳቡን ለሚኒስትሩ ያቀርባል፤
2. ከነዳጅ አቅርቦት ሥራዎችና ሌሎች ተዛማጅ ጉዳዮች ጋር በተያያዘ መወሰድ አለባቸው የሚላቸውን አዎንታዊ እርምጃዎች በሚመለከት ሚኒስትሩን ያማክራል፡፡

:

29.ስለኮሚቴው ስብሰባ

1. ኮሚቴው በዓመት ሁለት ጊዜ መደበኛ ስብሰባ ያደርጋል፡፡ ሆኖም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በማናቸውም ጊዜ አስቸኳይ ስብሰባ ሊያደርግ ይችላል፡፡

2. በኮሚቴው ስብሰባ ላይ አብላጫ ቁጥር ያላቸው አባላት ከተገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል።
3. የኮሚቴው ውሳኔዎች በድምጽ ብልጫ ያልፋሉ፤ ሆኖም ድምጽ እኩል በእኩል የተከፈለ አንደሆነ ስብሰባው ወሳኝ ድምጽ ይኖረዋል።
4. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ኮሚቴው የራሱን የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

30. ቅጣት

ማንኛውም በነዳጅ አቅርቦት ሠንሰለት ሥራ ውስጥ የተሠማራ ሰው ሕገወጥ ጥቅም ለማግኘት በይዞታው ሥር የሚገኝ የነዳጅ ውጤትን ከማንኛውም ሌላ ዝቅተኛ የጥራት ደረጃ ካለው የነዳጅ ውጤት ወይም ጠጣርም ሆነ ፈሳሽ ነገር ጋር ቀላቅሎ ቢገኝ በንግድ ውድድር እና የሸማቾች ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 813/2006 አግባብ ባላቸው ድንጋጌዎች መሠረት ይቀጣል።

31. ደንብና መመሪያ የማውጣት ስልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት በዚህ አዋጅ አፈፃፀም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

32. ተፈፃሚነት ስለማይኖራቸው ህጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

33. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ይህ አዋጅ ከመፅናቱ በፊት በነዳጅ ውጤቶች አቅርቦት ሠንሰለት ውስጥ ተሠማርቶ የሚገኝ ማንኛውም ሰው የነዳጅ ተቋሙንና አሠራሩን ሚኒስቴሩ በሚወስነው የጊዜ ገደብ ውስጥ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችና አዋጁን ለማስፈፀም በሚወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ማስተካከል አለበት፡፡

34. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 9 ቀን 2006 ዓ.ም
ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 981/2008 ዓ.ም
የጂኦተርማል ሀብት ልማት አዋጅ

የጂኦተርማል ሀብት ተጠብቆና ለምቶ ለአገሪቱ ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ጥቅም እንዲሁም ዕድገት መዋሉን ማረጋገጥ አስፈላጊ በመሆኑ፤

የጂኦተርማል ሀብት ኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጫትን ጨምሮ ለአገሪቱ ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ላላቸው አገልግሎቶች መዋሉን ማረጋገጥ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በመንግሥትና በግሉ ዘርፍ የሚካሄዱ የጂኦተርማል ኃይል ማመንጫት ተግባራትን የሚደግፍ የሕግ እና የቁጥጥር ማዕቀፍ መኖር ለውጤታማ የጂኦተርማል ሀብት ልማትና ጥቅም ላይ መዋል አስፈላጊ በመሆኑ፤

የጂኦተርማል ሀብት ልማት እና ተግባራት ዓላማዎችን ከግብ ለማድረስ የሚመራ አዲስ ሕግ ማውጣት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት 55 (2) (ሀ) መሠረት የሚከተለው ታውጏል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የጂኦተርማል ሀብት ልማት አዋጅ ቁጥር 981/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “የጂኦተርማል ሥራ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ ፈቃድ የሚያስፈልጋቸው ተግባራት ናቸው፤
2. “የጂኦተርማል ሀብት” ማለት የማዕድንም ሆነ የውሃ ሀብት ወይም ቁሳዊ ንብረት ያልሆነ ነገር ግን ለዚህ አዋጅ አፈፃፀም የጂኦተርማል ኢነርጂ፣ የጂኦተርማል ተረፈ ምርትን እና የጂኦተርማል ፈሳሽን የሚያካትት ተፈጥሯዊ የመሬት መቀት ነው፤
3. “የጂኦተርማል ኢነርጂ” ማለት በማንኛውም ሁኔታ ከመሬት ገፁምድር በታች የሚገኝ ሆኖ ከተፈጥሮአዊ የመሬት መቀት የተገኘ ወይም የተፈጠረ ወይም ከዚህ የተፈጥሮ መቀት ውስጥ የወጣ ኢነርጂ ነው፤

4. “የጂኦተርማል ተረፈ-ምርት” ማለት ዘይት፣ የሃይድሮ ካርቦን ጋዝና ሂሊየምን ሳይጨምር በመጠን፣ በጥራት ወይም በቴክኒክ ረገድ ለማውጣት ወይም ለማምረት አስቸጋሪ በመሆኑ ምክንያት ራሳቸውን ችለው እንዳይወጡ ወይም እንዳይመረቱ በቂ ጠቀሜታ የሌላቸው ሆኖም ውህድ ሆኖ ወይም በጂኦተርማል እንፋሎት ውስጥ የሚገኙ ማንኛውም ማዕድን ነው፤
5. “የጂኦተርማል ፈሳሽ” ማለት ውሃ፣ ብራይንና እንፋሎትን አካቶ በሚገኝበት ከፍታ ወይም ጥልቀት ሙቀቱ ውሃ የሚፈላበት ደረጃ የደረሰም ይሁን ከዛ በላይ እንዲሁም ሙቀቱ የተገኘው በተፈጥሮም ይሁን በሪኬንጂክሽን ከጅኦተርማል ሀብት ጋር የተያያዘ ፈሳሽ ነው፤
6. “የጂኦተርማል ሀብት ክልል” ማለት ማንኛውም የጂኦተርማል ሀብት የተገኘበት ወይም የሀብቱ መገኛ እንደሆነ ታምኖ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በሕዝብ ማስታወቂያ የተሰየመ ማንኛውም መሬት ነው፤
7. “የንግድ ማህበር” ማለት በኢትዮጵያ የንግድ ሕግ የተሰጠው ትርጉም ይኖረዋል፤
8. “ደረጃ 1 የጂኦተርማል ሀብት” ማለት የኤሌክትሪክ ኃይል ለማመንጨት ብቃት ያለውና በዚያው አካባቢ እንደማሞቂያና የተቀናጀ ሙቀትና ኃይል የመሣሰሉ አገልግሎቶች መስጠት የሚችል ጂኦተርማል ሀብት ነው፤
9. “ደረጃ II የጂኦተርማል ሀብት” ማለት የኤሌክትሪክ ኃይል ማመንጨትን ሳይጨምር የሙቀት ኃይሉን በቀጥታ ጥቅም ላይ ለሚያውሉ አገልግሎቶች፣ ለግብርና እና ለኢንዱስትሪ፣ ለመዝናኛ ገላ መታጠቢያ እንዲሁም ለህክምናና ለመሣሰሉ ሌሎች አገልግሎቶች የሚውል የጂኦተርማል ሀብት ነው፤
10. “አግባብ ያለው አካል” ማለት ሐረጉ የተጠቀሰበት ድንጋጌ በሚመለከተው ጉዳይ ላይ በሕግ ኃላፊነት እና ሥልጣን የተሰጠው መንግሥታዊ አካል ነው፤
11. “አላቂ ዕቃዎች” ማለት ለጂኦተርማል ስራ የሚያስፈልጉና በጂኦተርማል ሥራው ወቅት በጥቅም ላይ የሚውሉ ወይም የሚተኩ ኬሚካሎች፣ ሲሚንቶን ጨምሮ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በመመሪያ አላቂ ዕቃዎች ብሎ የሚሰይማቸው ናቸው፤
12. “ሰነድ” ወይም “ሪከርድ” ማለት የኤሌክትሮኒክስ ጽሑፎችን ወይም ሪከርዶችን ጨምሮ ማንኛውም ጽሑፍ ወይም ሪከርድ ነው፤
13. “መቆፈር” ማለት ለጂኦተርማል ሥራ የሚደረግ የጉድጓድ ቁፋሮ ነው፤

14. “የምርመራ ፈቃድ” ማለት የጂኦተርማል ሀብት መኖሩንና የሀብቱን መጠንና የኢኮኖሚ ጥቅም ለማረጋገጥ ሲባል ጉድጓዶችን መቆፈርን እንዲሁም ለጉድጓድ ፍተሻ ሲባል የጂኦተርማል ፈሳሾችን መልቀቅን ጨምሮ ዝርዝር የጂኦሎጂ፣ የጂኦኬሚስትሪና የጂኦፊዚክስ ጥናቶችን በማከናወን የጂኦተርማል ሀብትን መጠን፣ አቀማመጥ፣ ባሕርያትና ወሰን ለማረጋገጥ የሚረዱ ሥራዎችን ለማካሄድ መብት የሚሠጥ ፈቃድ ሲሆን የአካባቢና ማህበረሰብ ተጽዕኖ፣ የሀብት መጠንና የአዋቂነት ጥናቶችን ማጥናትና ሌሎች ተዛማጅ ሥራዎችን ማካሄድንም ይጨምራል፤
15. “ኮር” ማለት በቁፋሮ ከጉድጓድ የሚወሰድ ጠጣር የአለት ናሙና ነው፤
16. “ማመንጨት” ማለት በኢነርጂ አዋጅ የተሰጠው ትርጓሜ ይኖረዋል፤
17. “መንግሥት” ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግሥት ሲሆን እንደ አግባቡ ክልል መንግሥታትንም ይጨምራል፤
18. “የታወቀ የጂኦተርማል ሀብት ክልል” ማለት የታወቀ የጂኦተርማል ሀብት ክልል ተብሎ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በሕዝብ ማስታወቂያ የተሰየመ አካባቢ ነው፤
19. “መሬት” ማለት ከመሬት በታችም ይሁን በላይ የንብረት አገልገሎት መብት ወይም ጥቅም የተገኘበት በማንኛውም ዓይነት ይዞታ ሥር የሚገኝ መሬት ሲሆን በውሃ የተሸፈነ መሬትንም ያካትታል፤
20. “ፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ኢነርጂ ባለሥልጣን ነው፤
21. “የሕዝብ ማስታወቂያ” ማለት ሰፊ ተደራሽነት ባለው መገናኛ ብዙሀን ወይም የኤሌክትሮኒክስ መገናኛ ዘዴ በዚህ አዋጅ ውስጥ የተካተቱ መሠረታዊ ጉዳዮችን ይፋ ማድረግ ነው፤
22. “የቅኝት ፈቃድ” ማለት አንድ ቦታ የጂኦተርማል ሀብት ሊኖረው እንደሚችል ለማረጋገጥ ሲባል የጂኦሎጂ፣ የጂኦኬሚስትሪና የጂኦፊዚክስ ባሕርያቱን ለማጥናት የሚያስችሉና በአካባቢው ተፈጥሮ ላይ ተጽዕኖ የሌላቸውን የመሬት ላይ የምርመራ ሥራዎችን ለማካሄድ መብት የሚሠጥ ፈቃድ ሲሆን ጉድጓድ መቆፈርን አያካትትም፤
23. “ሪኢንጂክሽን” ማለት የጂኦተርማል ፈሳሽን በጉድጓድ አማካኝነት ከመሬት በታች መልሶ መጨመር ነው፤

24. “መሠረዝ” ማለት ባለፈቃዱ ፈቃዱን በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን አስገዳጅነት እንዲመልስ ማድረግ ነው፤
25. “መመለስ” ማለት በባለፈቃዱ በፈቃደኝነት ፈቃዱን ወይም ከፈቃዱ ክልል ውስጥ የተወሰነን ቦታ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን መመለስ ነው፤
26. “የሙቀት መለኪያ ጉድጓድ” ማለት የጂኦሳይንትፊክ ወይም ከሙቀት ጋር የተያያዘ መረጃ ለማግኘት ሲባል የሚቆፈር ማንኛውም ጉድጓድ ነው፤
27. “መቋረጥ” ማለት ከፈቃድ መሠረዝ፣ መነጠቅ ወይም መመለስ ጋር በተያያዙ ምክንያቶች ባለፈቃዱ የነበረው መብት ሲያበቃ ነው፤
28. “ማስተላለፍ” ማለት የጂኦተርማል ፈቃድ ወይም ከፈቃዱ ጋር ተያያዥ ሀብትን መሸጥ፣ በዕዳ ማስያዝ፣ ማውረስ፣ መዳረግ ወይም በሌላ መንገድ ባለቤትነትን ማስተላለፍ ነው፤
29. “ጉድጓድ” ማለት የጂኦተርማል ሀብት ለመፈለግ ወይም ለማምረት ወይም የጂኦተርማል ሀብቱን ሪኬንጀክት ለማድረግ ወይም ለመከታተል በማንኛውም መሬት ላይ ተቆፍሮ የተጠናቀቀ ጉድጓድ ነው፤
30. “የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ” ማለት የጂኦተርማል የሀብት መጠንና የአዋቂነት ጥናቶችን ለማጥናት፣ ከፍተኛ ደረጃ የጂኦሎጂ፣ የጂኦኬሚስትሪና የጂኦፊዚክስ ጥናቶችን ለማካሄድ፣ የምርት፣ የሪኬንጀክሽንና የክትትል ጉድጓዶችን ለመቆፈር፣ የእንፋሎት መስክን ለማልማት፣ የጂኦተርማል ሀብትን ከመሬት ሥር ለማውጣትና ለመጠቀም መብት የሚሠጥ ፈቃድ ነው፤
31. “የሥራ ፕሮግራም” ማለት ዝርዝሩ በዚህ አዋጅ እና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ የሚወሰን ሆኖ የጂኦተርማል ቅኝት ፈቃድ እና የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ለመስጠት እንዲሁም የጂኦተርማል ምርመራ ፈቃድ ለመስጠት ወይም ለማደስ እንደቅድመ ሁኔታ መቅረብ ያለበት የሥራ ዝርዝር አና የወጪ ዕቅድ ነው፤
32. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገመንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን፣ የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችንም ይጨምራል፤

33. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

34. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለፀው የሴትንም ይጨምራል ፡፡

3. የተፈፃሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ግዛት ውስጥ በሚካሄዱ የጂኦተርማል ሀብት ልማት ሥራዎች ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡

4. ዓላማ

ይህ አዋጅ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፦

1. የሀገሪቱ የጂኦተርማል ሀብት ሥርዐትና ዘላቂነት እንዲሁም የአካባቢ ጥበቃን ግምት ውስጥ ባስገባ ሁኔታ መልማቱን ማረጋገጥ፤
2. ከጂኦተርማል ኃይል ለአገር ውስጥ እና ለውጭ አገር ፍጆታ የሚውል ኤሌክትሪክ ማመንጨትንና ማቅረብን መደገፍ፤
3. የደረጃ II ጂኦተርማል ሀብትን ለልዩ ልዩ አገልግሎቶች የሚውልበትን ሁኔታ ማራመድ፤
4. በጂኦተርማል ሀብት ልማት ሥራ ላይ የተሠማሩ ባለሀብቶች መብቶችን የማረጋገጥ፤ እና
5. በኢትዮጵያ ቀጣይነት ያለው ከካርቦን ነፃ የሆነ ኢኮኖሚን ማበረታታት፡፡

ክፍል ሁለት

ስለጂኦተርማል ሀብት ልማት ጠቅላላ ድንጋጌዎች

5. ውጤታማ የመሬትና ሌሎች የተፈጥሮ ሀብቶች አጠቃቀም

1. አዋጭና ከዚህ አዋጅ ጋር የሚስማማ እስከሆነ ድረስ ለጂኦተርማል ሀብት ልማት በሚሰጥ የፈቃድ ክልል ውስጥ የሚገኙ ሌሎች የተፈጥሮ ሀብቶች አግባብነት ባላቸው ሕጎች መሠረት ከጂኦተርማል ፈቃዱ ጎን ለጎን ጥቅም ላይ እንዲዉሉ አግባብ ባለው አካል ሊወሰን ይችላል፡፡
2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የጂኦተርማል ሥራ በሚካሄድበት የፈቃድ ክልል ውስጥ ጂኦተርማልን የማይመለከቱ ሌሎች የልማት ሥራዎች ጎን ለጎን የሚካሄዱበትን አሠራር በተቻለ መጠን መደገፍ አለበት፡፡

6. የሀብት ጥበቃና ዘለቂታዊነት

የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ያለው ባለፈቃድ ተገቢነት ያለውና ከአካባቢ ብክለት የጸዳ አሠራር የመከተል ግዴታ ያለበት ሲሆን የጂኦተርማል ሀብቱ ዘለቂታዊነት መጠበቁን ለማረጋገጥ ሲባል ከጂኦተርማል አንዱስትሪ ምርጥ አሠራርና ከጂኦተርማል ሀብቱ ባሕርያት ጋር የተጣጣመ መሆኑን በማረጋገጥ የጂኦተርማል ፈሣሾች ሪኬንጀክሽንን መተግበር አለበት።

7. መሬትን ለጂኦተርማል ስራዎች ስለመከለል

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማናቸውም በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ መሬት ለጂኦተርማል ሥራዎች ክፍት ይሆናል፡፡

2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ነው ብሎ ሲያምን የሕዝብ ማስታወቂያ በማውጣት ማናቸውም መሬት የታወቀ የጂኦተርማል ክልል ነው ብሎ ሊሰይም ይችላል፡፡ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የታወቀ የጂኦተርማል ክልልን መጠን እና ቅርጽን ለመወሰን ከሌሎች ሁኔታዎች በተጨማሪ፡-

ሀ/ እንዲከለል ሀሣብ የቀረበበትን አካባቢ የታወቀ የጂኦሎጂካል፣ ጂኦኬሚካል እና ጂኦፊዚካል ባህርያትን፤ እና

ለ/ የጂኦተርማል ሀብቱ የሚገኝበት መሬት በወቅቱ እየሰጠ ያለውንና ወደፊት ሊሰጥ የሚችለውን ሌላ ጠቀሜታ፣ ግምት ውስጥ ማስገባት አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ነው ብሎ ሲያምን የሕዝብ ማስታወቂያ በማውጣት ማናቸውም መሬት የጂኦተርማል ስራ የማይካሄድበት ነው ብሎ መከለል ይችላል፡፡ ሆኖም ይህን የመሰለው ክልከላ በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ በተሰጠው ሰው ላይ ጉዳት ያደረሰ ከሆነ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የመካስ መብት ይኖረዋል።

4. ማንኛውም ሰው ቀጥሎ በተዘረዘሩት ሥፍራዎች ላይ የጂኦተርማል ሥራዎች ፈቃድ አይሰጠውም፡-

ሀ/ ለመቃብርና ሃይማኖታዊ ጉዳዮች በተከለሉ ሥፍራዎች፤

ለ/ የቅድመ ታሪክ ቅሪቶች ባሉባቸው ወይም ብሔራዊ መታሰቢያዎች በቆሙባቸው ሥፍራዎች፤

ሐ/ ለመሠረተ ልማት አውታሮች በተከለሉ ቦታዎች፤

መ/ ለተፈጥሮ አካባቢ ጥበቃ ወይም ለብሔራዊ ፓርክ በተከለሉ ሥፍራዎች፤

ሠ/ አግባብ ያለው አካል ካልፈቀደ በቀር ከመንደሮች፣ ከከተማዎች ወይም ከውኃ ማጠራቀሚያዎች ወይም ግድቦች በአምስት መቶ (500) ሜትር ክልል ውስጥ፤ እና

ረ/ በሌላ ሕግ በተከለከሉ ቦታዎች፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው የሕዝብ ማስታወቂያ በሥራ ላይ በዋለበት ቀን ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት ፈቃድ በተሰጠበት እና የፀና የኃይል ግዥ ስምምነት ባለው መሬት መጠንና ቅርጽ ላይ ተፈፃሚ አይሆንም፡፡
6. መንግሥት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል ተገቢው የማካካሻ እርምጃ ተወስዶ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) ወይም (4) መሠረት የተከለለ ማንኛውም ሥፍራ ለጂኦተርማል ሥራ ክፍት እንዲሆን ሊፈቅድ ይችላል፡፡

8. በመንግስት ስለሚካሄድ የጂኦተርማል ስራ

1. መንግሥት ለሀገሪቱ የኢኮኖሚ እና ማኅበራዊ ዕድገት ወሳኝ ሚና የሚኖራቸውን የጂኦተርማል ሥራዎች በራሱ ወይም ከሌሎች ባለሀብቶች ጋር በቅንጅት ሊያካሂድ ይችላል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድን አወዳድሮ ለመስጠት የሚያስችለው በቂ መረጃ እንዲኖረው ለማስቻል መንግሥት የጂኦተርማል ሀብት ፍለጋ እና ልማት ሥራዎች ያካሂዳል፡፡

9. ስለ ጂኦተርማል ሀብት መዝገብ

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የጂኦተርማል ሀብት መዝገብ አደራጅቶ ይይዛል፡፡
2. በጂኦተርማል ሀብት መዝገብ ውስጥ የፈቃድ ማመልከቻዎችና ፈቃድን ለመስጠት፣ ለመከልከል ወይም ለመሠረዝ የተሰጡ ውሳኔዎች፣ የይግባኝ ሪከርዶችና በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ የሚወሰኑ የጽሑፍ ሰነዶች ይመዘገባሉ፡፡
3. ከፈቃድ ጋር የተገናኙና በግል የተካሄዱ ግብይቶችን፣ ማስተላለፍን፣ በዕዳ መያዝን፣ በውርስ ማስተላለፍን የሚመለከቱ ሰነዶች ስምምነቱ ከተከናወነ ወይም ህጋዊነትን ካገኘ በኋላ ባሉት በዘጠና (90) ቀናት ውስጥ መብቱን ባገኘው ሰው

አማካይነት ቀርቦው መመዝገብ አለባቸው። ለምዝገባ በወቅቱ ያልቀረቡ ስምምነቶች በሕግ ፊት ዋጋ አይኖራቸውም።

4. የጂኦተርማል ሀብት መዝገብ ለሕዝብ ክፍት ይሆናል።

10. ጉዳዩ የሚመለከታቸውን ሰዎች ስለማሳወቅ

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በዚህ አዋጅ መሠረት የቀረበለትን ማመልከቻ በጂኦተርማል ሀብት መዝገብ ከመዘገብ በኋላ ጥያቄ የቀረበበትን ቦታ የጂኦግራፊ ኮከርድኔት በመጥቀስ ሰፊ ተደራሽነት ባለው የመገናኛ ብዙሃን አማካይነት ሦስተኛ ወገኖች እንዲያውቁት ያደርጋል፡፡

2. ፈቃድ እንዳይሠጥ ተቃውሞ የሚያቀርብ ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ጥያቄ የቀረበበት ቦታ በመገናኛ ብዙሃን እንዲታወቅ በተደረገ በአሥራ አምስት (15) ቀናት ውስጥ ተቃውሞውን ያቀረበ እንደሆነ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በጉዳዩ ላይ በሚመለከታቸው ወገኖች መካከል ድርድር እንዲጀመር ያደርጋል።

3. ጉዳዩ የሚመለከታቸው ወገኖች የቀረበውን ተቃውሞ አስመልክቶ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ድርድሩ እንዲጀመር ከወሰነበት ቀን ጀምሮ በስልሣ (60) ቀናት ውስጥ መስማማት ካልቻሉ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሁለቱንም ወገኖች ክርክር ካዳመጠ በኋላ በአሥራ አምስት (15) የሥራ ቀናት ውስጥ የቀረበውን ተቃውሞ የመቀበል ወይም ያለመቀበል ውሳኔ ይሰጣል፡፡

ክፍል ሦስት

ፈቃድ ሰጪ ባለስልጣን

11. የፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ስልጣንና ተግባር

ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የጂኦተርማል ሀብት ልማት ኢንቨስትመንትን ለማሳደግ የሚረዱ ሁኔታዎችን የማመቻቸት፤

2. የጂኦተርማል ሀብት ልማትን የሚመለከቱ ተግባራት በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት መከናወናቸውን የማረጋገጥ፤

3. የጂኦተርማል ሀብት ልማትን በማሳደግ እና ባለፈቃዶች ኃላፊነቶቻቸውን እንዲወጡ በማድረግ መካከል የሚኖርን ወይም ሊከሰት የሚችል የጥቅም ግጭትን ለማስወገድ ተገቢ እርምጃ የመውሰድ፤
4. በደረጃ I እና ደረጃ II የጂኦተርማል ሀብት ላይ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃዶችን የመስጠት ወይም የመከልከል የተሰጡ ፈቃዶችን የማደስ፣ የማገድ፣ የማራዘም እና የመሠረዝ፤
5. ለጂኦተርማል ዘርፍ የማማከር አገልግሎት ሥራ እና ለጂኦተርማል ቴክኒክ ነክ ሥራ የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት የመስጠት፤
6. የጂኦተርማል ፈሳሽና ተያያዥ ውጤቶች ወደ ውጪ እንዲላኩ ፈቃድ የመስጠት ወይም የመከልከል፤
7. አግባብ ካለው አካል ጋር በመመካከር የጂኦተርማል ተረፈ ምርት ጥቅም ላይ እንዲውል ወይም እንዲሸጥ የመፍቀድ፤
8. የፈቃድ ክልል በጨረታ ወይም በማመልከቻ የሚሰጥበትን ሁኔታ የመወሰን፤
9. በዚህ አዋጅ መሠረት ማንኛውም ባለፈቃድ በፈቃዱ የተመለከቱ ግዴታዎችን ለመወጣት አስፈላጊው የገንዘብ ምንጭ፣ የቴክኒክ ብቃትና ልምድ ያለው መሆኑን የማረጋገጥ፤
10. እንድን አካባቢ የታወቀ የጂኦተርማል ሀብት መገኛ ክልል ብሎ የመሰየም፤
11. በዚህ አዋጅ እና በዚህ አዋጅ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የተመለከቱ መረጃዎችን እና ሪከርዶችን የመቀበል፤
12. የጂኦተርማል ሥራዎች በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ፣ መመሪያና አግባብ ባላቸው ስምምነቶች መሠረት መካሄዳቸውን የመቆጣጠርና የማረጋገጥ፤
13. በመንግሥት በሚወጣ ተመን መሠረተ የፈቃድና ሌሎች ክፍያዎችን የመሰብሰብ፤
14. አግባብ ካለው አካል ጋር በመተባበር የጂኦተርማል ሥራዎች ከኢትዮጵያ የአካባቢ፣ የጤና እና የደህንነት ሕግጋት ጋር የተጣጣሙ መሆናቸውን የማረጋገጥ፤
15. ከጂኦተርማል ሥራ ጋር ተያያዥነት ያላቸው የጤናና የደህንነት ደረጃዎችን፣ የጉድጓድ ቁፋሮ ኮዶችን፣ የቁጥጥር መመሪያዎችንና ሌሎች መሰል ኮዶችን የማውጣትና አፈፃፀማቸውንም የመቆጣጠር፤

16.ይህን አዋጅ ለማስፈፀም አግባብ ካላቸው አካላት ጋር የመተባበር፡፡

ክፍል አራት

ስለፈቃዶች እና የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀቶች

12.የፈቃድ አስፈላጊነት

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት ተገቢውን ፈቃድ ከፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሳያገኝ የጂኦተርማል ሥራ ማካሄድ አይችልም፡፡

13.የፈቃድ ዓይነቶች

1. ማንኛውም አመልካች በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት ፈቃድ ለማግኘት የሚያስፈልጉ ሁኔታዎችን ካሟላ የሚከተሉት የጂኦተርማል ሥራ ማካሄድ የሚያስችሉ ፈቃዶችን በደረጃ | የጂኦተርማል ሀብት ላይ ሊሰጡት ይችላሉ፡-

ሀ/ የቅኝት ፈቃድ፤

ለ/ የምርመራ ፈቃድ፤ እና

ሐ/ የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ፡፡

2. በደረጃ II የጂኦተርማል ሀብት ላይ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ የሚሰጥበት ሁኔታ እና ዝርዝር ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብና መመሪያ ይወሰናል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ድንጋጌዎች አንደተጠበቁ ሆነው ክልሎች መቀቱ ከአንድ መቶ ሀያ (120) ዲግሪ ሴንቲግሬድ በማይበልጥ እና መጠኑ በዓመት ከሁለት ሚሊዮን (2 ሚሊዮን) ሜትር ኪዩብ በማይበልጥ የደረጃ II የጂኦተርማል ሀብት ላይ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ ይሰጣሉ፡፡

14.የቅኝት ፈቃድ

1. የቅኝት ፈቃድ የብቻ የሆነ መብት የማያስገኝና ያለውድድር የሚሰጥ ፈቃድ ነው፡፡

2. የቅኝት ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለፀው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከሃያ አራት (24) ወር በላይ ሊሆን አይችልም፡፡

3. የቅኝት ፈቃድ አይታደስም፡፡

4. የቅኝት ፈቃድ ያሻገ የቅኝት ክልል በምርመራና በጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ሥር ያልተያዘ ከሆነ እና በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ የተገለፁ አስፈላጊ መስፈርቶችን የሚያሟላ ከሆነ የምርመራ ፈቃድ እንዲሰጠው ሊያመለክት ይችላል፡፡

5. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የቅኝት ፈቃድ ሥር የነበረን ክልል በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ ለሌላ ሰው የምርመራ ወይም የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ የሰጠ ከሆነ ይህንኑ ለቅኝት ፈቃድ ያገር ማስታወቅ አለበት፡፡

15. የምርመራ ፍቃድ

1. የብቻ የሆነ መብት የሚያስገኝ የምርመራ ፈቃድ የሚሰጠው፡-
 - ሀ/ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቀባይነት ያገኘ የሥራ ዕቅድ እና የአካባቢና የማኅበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ ጥናት ላቀረበ፤
 - ለ/ የታሰበውን የምርመራ ሥራ በቀረበው የሥራ ፕሮግራም መሠረት ለማከናወን የሚያስችል የገንዘብ አቅም ያለው ወይም ለማግኘት የሚችል መሆኑን እና አስፈላጊው የቴክኒክ ችሎታ ያለው መሆኑን ላረጋገጠ፤
 - ሐ/ ከዚህ በፊት የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ የነበረው ከሆነ የዚህኑ ፈቃድ ግዴታዎች ላልጣሰ አመልካች ይሆናል፡፡
2. የምርመራ ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለፀው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከአምስት (5) ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡
3. የምርመራ ፈቃድ እያንዳንዱ ከአንድ (1) ዓመት ለማይበልጥ ለሁለት ጊዜ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቀባይነት ሲያገኝ ሊታደስ ይችላል፤ ሆኖም ለሁለተኛ ጊዜ የታደሰ የምርመራ ፈቃድ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ እንዳበቃ ይሠረዛል፡፡
4. ባለፈቃዱ በፈቃዱ የተመለከቱትን ግዴታዎች አሟልቶ ከፈፀመ፤ ለዕድሳት የሚጠየቁ ተፈላጊ ሁኔታዎችን ካሟላና ይህን አዋጅ፤ አዋጁን ተከትለው የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ፈቃዱን ለማገድ ወይም ለመሠረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈፀመ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት መንግሥት ፈቃዱን ሊያድስለት ይችላል፡፡

16. የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የብቻ የሆነ መብት የሚያስገኝ የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ የሚሰጠው የሚከተሉትን ሁኔታዎች ለማያሟላ አመልካች ይሆናል፡-

ሀ/ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቀባይነት ያገኘ የሥራ ዕቅድ፣ የአዋጭነት ጥናትና የአካባቢ እና የማኅበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ ጥናት ላቀረበ፤

ለ/ ሕጋዊ የኃይል ግዥ ስምምነት ላለው፤

ሐ/ የታሰበውን ሥራ በቀረበው የሥራ ፕሮግራም መሠረት ለማከናወን የሚያስችል የገንዘብ አቅምና አስፈላጊው የቴክኒክ ችሎታ ያለው ወይም ለማግኘት የሚችል መሆኑን ላረጋገጠ፤

መ/ ከዚህ በፊት የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ የነበረው ከሆነ የዚህ ፈቃድ ግዴታዎች ላልጣሰ፡፡

2. የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ በፈቃዱ ላይ ለተገለፀው ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፤ ሆኖም ይህ ጊዜ ከሃያ አምስት (25) ዓመት በላይ ሊሆን አይችልም፡፡
3. የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ሲያበቃ መንግሥት በሚመቸው መንገድ የጂኦተርማል ሀብት ልማቱን ሊያስቀጥል ይችላል፡፡
4. የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ባለፈቃድ በደረጃ 1 የጂኦተርማል ሀብት ላይ የኃይል ማመንጨት ተግባርን ብቻ የማካሄድ ወይም በተጓዳኝ ጥቅም ላይ የዋለ የጂኦተርማል ሀብትን ለራሱ የመጠቀም ወይም በሽያጭ መንግስት እንዲጠቀምበት የማድረግ መብት አለው፡፡
5. አግባብነት ያላቸውን የኢነርጂ ሕግ ድንጋጌዎች የሚያሟላና በደረጃ 1 የጂኦተርማል ሀብት ላይ የኃይል ማመንጨት ተግባር ለማካሄድ ብቁ የሆነ የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ባለፈቃድ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማመልከቻ ሲያቀርብ ኤሌክትሪክ ለማመንጨት ፈቃድ ይሰጠዋል፡፡
6. በደረጃ 1 የጂኦተርማል ሀብት ላይ የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ባለፈቃድ በሀገሪቱ የኢነርጂ እና የኢንቬስትመንት ሕግ መሠረት ከጂኦተርማል ሀብት ኤሌክትሪክ የማመንጨት እና ያመነጨውን ኤሌክትሪክ አግባብ ላለው አካል የመሸጥ ግዴታ አለበት፡፡

17.ፈቃድን በውድድር ስለመስጠት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሙከራ ጉድጓድ ቁፋሮ ሥራዎች ተከናውነውና የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ለመስጠት

በሚያስችል ደረጃ የጂኦተርማል ሀብት መኖሩ የተረጋገጠ የታወቀ የጂኦተርማል ሀብት ክልልን በማወዳደር የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል፡፡

2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የተወሰነ ክልል የሚመለከት የምርመራ ፈቃድ ማመልከቻ የቀረበለት እንደሆነ የሕዝብ ማስታወቂያ በማውጣት ፍላጎት የላቸው ሌሎች ሰዎች የሕዝብ ማስታወቂያው በወጣ በሰላሳ (30) ቀን ውስጥ ማመልከቻ ለቀረበበት ቦታ የቴክኒክ ብቃትንና የገንዘብ አቅምን በመመዘኛነት በመጠቀም እንዲወዳደሩ መጋበዝ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማመልከቻ ያልቀረበለት እንደሆነ በቅድሚያ የተቀበለውን ማመልከቻ ያስተናግዳል፡፡

18. ስለማመልከቻ ሥነ-ሥርዓት

ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርቡ ማመልከቻዎች በፍጥነትና በብቃት የሚስተናገዱበትን ሁኔታ ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ሥነ-ሥርዓቶች፣ መሟላት ያለባቸው ሁኔታዎችና የጊዜ ገደቦች ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወሰናሉ፡፡

19. ፈቃድ ለማግኘት ብቁ ስላለመሆን

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የሚከተሉት ፈቃድ ማግኘት አይችሉም፡-

ሀ/ ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት መክሠሩ የተረጋገጠ ማንኛውም ሰው፤

ለ/ የማፍረሱ ሂደት የንግድ ማኅበሩን እንደገና ለማቋቋም ወይም ከሌላ ኩባንያ ጋር ለማዋሃድ እስካልሆነ ድረስ በመፍረስ ላይ ያለ የንግድ ማኅበር፤

ሐ/ ከማመልከቻው ጋር የተሳሳተ መረጃ ሆን ብሎ ያቀረበ ወይም ማመልከቻውን አስመልክቶ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ለሚሰጠው ውሳኔ አስፈላጊ የሆነ መረጃ ሆን ብሎ ያላቀረበ ሰው፤

መ/ ቀድሞ ፈቃድ የነበረው ከሆነ የተሳሳተ መረጃ ሆን ብሎ ያቀረበ ወይም ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ለሚያካሂደው የሪፖርት ግምገማ አስፈላጊ የሆነ መረጃ ሆን ብሎ ያላቀረበ ሰው፡፡

2. በማጭበርበር ወይም ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን አስፈላጊ የሆነ መረጃን ሆን ብሎ ባለማቅረብ ፈቃዱ የተሰረዘበት ባለፈቃድ ፈቃዱ ከተሰረዘበት ቀን አንስቶ ለአሥር (10) ዓመታት ማንኛውንም ዓይነት ፈቃድ ማግኘት አይችልም፡፡

20. ስለስራ ፕሮግራም

1. ማንኛውም ዓይነት ፈቃድ እንዲሰጠው የሚያመለክት ሰው ከማመልከቻው ጋር የሥራ ፕሮግራሙን፣ በጀቱን እና በፈቃዱ የተሸፈኑ ተግባራትን የሚመለከቱ ዝርዝር ሥራዎችን የያዘ የሥራ ፕሮግራም ማቅረብ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ በጀትን ጨምሮ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የሥራ ፕሮግራም በማንኛውም ጊዜ ለመለወጥ ለፈቃድ ሰጪ ባለሥልጣን ማመልከት ይችላል፡፡
3. በማንኛውም የሥራ ፕሮግራም ላይ ለውጥ ለማድረግ የሚቀርብ ማመልከቻ፡-
 - ሀ/ ተቀባይነት አግኝቶ የነበረውን የሥራ ፕሮግራም ለመተግበር ያላስቻሉትን ክስተቶች ወይም የባለፈቃዱን የቀድሞ ሥራ ፕሮግራም መሠረት በማድረግ ለውጡ ያስፈለገበትን የቴክኒክና የፋይናንስ ምክንያቶችን ለይቶ ማሳየት እና መሠረታዊ ለውጥ የሚደረግ ከሆነም አሳማኝ ምክንያቶችን ማቅረብ፤ እና
 - ለ/ የታሰበውን የሥራ ፕሮግራም ማሻሻያና በጀት መያዝና የሚከፈል ክፍያ ካለ መክፈል አለበት፡፡
4. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የሥራ ፕሮግራም ለውጥ ለማድረግ ማመልከቻ በቀረበ በአሥር (10) ቀን ውስጥ፡-
 - ሀ/ ተሻሽሎ የቀረበው የሥራ ፕሮግራም አሳማኝ ሆኖ ከተገኘ ተቀብሎ ያፀድቀዋል፤ ወይም
 - ለ/ የሥራ ፕሮግራም ለውጥ ለማድረግ የቀረበውን ጥያቄ ውድቅ ካደረገው ለውሳኔው ምክንያት የሆኑትን ጉዳዮች በመዘርዘር ለአመልካቹ በጽሑፍ ያሳውቃል፡፡

21. ስለባለፈቃዶች አጠቃላይ መብቶች

በዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች የተመለከቱት መብቶች እንደተጠበቁ ሆነው በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ተግባራትን ለማከናወን አስፈላጊ እስከሆኑና በፈቃዱ ላይ የተደረጉ ማናቸውም ገደቦች እንደተጠበቁ ሆኖ የፈቃዱ ጊዜ እስከሚያበቃ ድረስና ተፈጻሚነት ያላቸው ሌሎች ሕጎችን መሠረት በማድረግ ባለፈቃዱ የሚከተሉት መብቶች ይኖሩታል፡-

1. በጀትን ጨምሮ ተቀባይነትን ባገኘ የሥራ ዕቅድ መሠረት በፈቃዱ የተዘረዘሩ የጂኦተርማል ሥራዎችንና እነዚህን ሥራዎች ለመሥራት አስፈላጊ የሆኑ ማናቸውንም ተግባራት ለማከናወን ወደ ፈቃድ ክልል የመግባት፤

2. በሥራ ዕቅዱ መሠረት ወደ ፈቃድ ክልሉ ሠራተኞችንና ሥራዎቹን ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ፋብሪካዎችን፣ ማሽነሪዎችንና መሣሪያዎችን የማስገባት፤
3. አግባብነት ያላቸው የውሃ ሀብት ሕጎችና የተፋሰስ ዕቅዶችን በማክበር፣ የተሻሉ የአሠራር ልምዶች፣ የጤናና ደህንነት ደንቦችና መመሪያዎች በማክበር ለሥራው አስፈላጊ የሆነ ውሃን በፈቃድ ክልሉ ውስጥ ከሚገኝ የገፁምድር፣ ወይም አቋርጦ ከሚያልፍ ከማንኛውም የውሃ አካል የመጠቀም ወይም የውሃ ጉድጓድ የመቆፈር፤
4. የጂኦተርማል ሥራ ለማካሄድ አስፈላጊ የሆኑ ከመሬት በላይ ወይም በመሬት ሥር የሚዘረጉ መሠረተ ልማቶችን የመዘርጋትና የመገንባት እንዲሁም እንደአስፈላጊነቱ ፋብሪካዎችንና ማሽነሪዎችን መትከል ሕንፃዎችንና ሌሎች ግንባታዎችን የማካሄድ እና የማደስ፤
5. በፈቃድ ክልሉ ውስጥ አስፈላጊ የሆኑ መሠረተ ልማቶችን ለመዘርጋት በፍቃድ ክልሉ በሚገኙ የግንባታ ማዕድናት የመጠቀም፤
6. ማንኛውንም የጂኦተርማል ፈላሽ የመያዝና የመጠቀም፤
7. አግባብነት ያላቸው የውሀ ሀብት ሕጎችን፣ የተፋሰስ ዕቅዶችንና ተያያዥነት ያላቸውን የአካባቢ ጥበቃ ሕጎችን በማክበር ጥቅም ላይ የዋለ ውሃን የማስወገድ፤
8. የደን ውጤቶችን ስለመቁረጥና በምትካቸው ችግኞችን ስለመትከል የወጡ አግባብ ያላቸው ሕጎችን በማክበር በፈቃድ ክልሉ ውስጥ ለጂኦተርማል ሥራው ብቻ አስፈላጊ የሆኑ የደን ውጤቶችን የመቁረጥና የመጠቀም፤
9. ሌሎች ሰዎች እንዳይገለገሉባቸው መሰናክል በማይፈጥር ሁኔታ በነባር መንገዶች፣ ድልድዮችና የመሠረተ ልማት አውታሮች የመገልገል፤
10. በፈቃዱ መሠረት መሬቱን ጥቅም ላይ ለማዋልና ወደ ፈቃድ ክልሉ ለመግባት የሚያስፈልጉ መጋቢ መንገዶችን፣ ድልድዮችንና ሌሎች የመገናኛ ዘዴዎችን የአካባቢ ዕቅድንና የግንባታ ደረጃን ጠብቆ የመገንባትና የማደስ፤
11. አግባብነት ያላቸውን ድንጋጌዎችና መመሪያዎች በማክበር ለጂኦተርማል ሥራው አስፈላጊ የሆኑ ጉድጓዶችን የመቆፈርና የመገንባት፤
12. ለራሱና ለሠራተኞቹ መኖሪያ የሚያገለግሉ ጊዜያዊ ቤቶች ግንባታዎችን የማካሄድ፣ የመገንባትና የመጠገን እና እነዚህን ቤቶችና ግንባታዎች የመተው፤
13. ጂኦተርማል ፈቃድ ለመስጠት መሟላት ካለባቸው ሁኔታዎች ጋር በተጣጣመ መንገድ በደረጃ | የጂኦተርማል ሀብት ላይ ከማመንጫ ተቋም የሚወጣ

የጂኦተርማል ፍላጎትን ለኤሌክትሪክ አገልግሎት ላልሆነ ተግባር በፈቃድ ክልሉ ውስጥ ወይም በፈቃዱ ክልል አካባቢ የመጠቀም ወይም የመሸጥ፤

14. ባለፈቃዱ የውጭ ባለሀብት ሲሆን በኢትዮጵያ ተቀባይነት ባለው የሂሳብ አሠራር መሠረት እና የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ባወጣው መመሪያ መሠረት የውጭ ምንዛሪ የባንክ ሂሳብ የመያዝ።

22. ስለባለፈቃዶች አጠቃላይ ግዴታዎች

1. በዚህ አዋጅ እና አግባብነት ባላቸው ሕጎች የተመለከተ ሌሎች ግዴታዎች እንደተጠበቁ ሆነው ባለፈቃዱ የሚከተሉት ግዴታዎች ይኖሩታል፡-

ሀ/ የጂኦተርማል ሥራውን ተገቢ በሆኑ ሕጎች፣ ቴክኖሎጂና ለጂኦተርማል ሥራ ዓለም አቀፍ ተቀባይነት ባገኘ የአሠራር ልምድ መሠረት የማካሄድ፤

ለ/ የወኪሎቹን፣ የሠራተኞቹንና የሌሎች ሰዎችን ጤንነትና ደህንነት በሚያረጋግጥና በተፈጥሮ አካባቢ ላይ የሚደርስ ጉዳትን ወይም ብክላን መከላከል በሚያስችል ሁኔታ ሥራውን የማከናወን፤

ሐ/ ለጂኦተርማል ሥራው አስፈላጊ የሆነና በጂኦተርማል ኢንዱስትሪ ተቀባይነት ባገኘ የአሠራር ልምድ መሠረት ሁሉም ሠራተኞች ትምህርትና ሥልጠና ያገኙ መሆናቸውን የማረጋገጥ፤

መ/ በፈቃዱ ክልልና አዋላጃ በሆነ መሬት ላይ ሕጋዊ የይዞታ መብት ያላቸውን ሰዎች ላለማወክ ተገቢውን ጥንቃቄ የመውሰድ፤

ሠ/ በፈቃድ ክልሉ ከሌሎች ሰዎች ጋር በጋራ ለሚጠቀምባቸው እንደ መንገድ የመሳሰሉ ልማቶች ግንባታና ጥገናን በሚመለከት በተጠቃሚዎቹ የነፍስ ወከፍ የአገልግሎት መጠን ላይ ተመሥርቶ በሚደርስ ስምምነት መሠረት ገንዘብ የማዋጣት፤

ረ/ በጂኦተርማል ሥራው ላይ እንቅፋት የማይፈጥርበት እስከሆነ ድረስ በዘረጋቸው የመንገዶችና የድልድዮች መሠረተ ልማቶች ሌሎች ሰዎች በነፃ እንዲጠቀሙ የመፍቀድ፤

ሰ/ ድንገተኛ ሁኔታ ሲፈጠር፣ ለሚደርሰው ብልሽት ብቻ ካሳ በማስከፈል መንግሥት ወይም ሌሎች ሰዎች በመንገዱ በሕንጻው፣ በመገናኛ መሳሪያዎቹ በመሳሰሉ መሠረተ ልማቶች በጊዜያዊነት እንዲገለገሉ የመፍቀድ፤

ሸ/ ተፈላጊው ችሎታ ላላቸው ኢትዮጵያውያን የቅጥር ቅድሚያ የመስጠት፤

ቀ/ በዋጋቸው ተወዳዳሪና በጥራታቸው ተመጣጣኝ ደረጃ ያላቸው እንደሌላቸው ለሚገኙ የሀገር ውስጥ ዕቃዎች ግዥና አገልግሎቶች ቅድሚያ የመስጠት፤

በ/ በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት የሚፈለግበትን ማናቸውንም ክፍያ በወቅቱ የመክፈል፤

ተ/ ፈቃዱንና የሥራ ፕሮግራሙን የሚመለከቱ ማናቸውንም ሁኔታዎች የማክበር፤

ቸ/ መዛግብቶችንና ሪከርዶችን ጨምሮ አግባብነት ያላቸውን ሰነዶች በሙሉ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ወይም በሌላ ሕግ ሥልጣን በተሰጣቸው እንዲመረመሩ የማቅረብ፤

ገ/ የሰውን ጤና እና ደህንነት አደጋ ላይ የሚጥል ድንገተኛ ሁኔታ ሲፈጠር መንግሥት ወደ ቦታው ገብቶ አስፈላጊውን እንዲፈጽም የመፍቀድ፤

ነ/ በአካባቢና በኅብረተሰቡ ላይ የሚደርስ ተፅዕኖን የመቀነስና እንዲሁም ተገቢ ሆኖ ሲገኝ ተቀባይነት ባገኘው የአካባቢና የኅብረተሰብ ላይ የሚደርስ ተፅዕኖ መቀነሻ ዕቅድ መሠረት እርምጃ የመውሰድ፤

ሃ/ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ ሲያበቃ፣ ሲቋረጥ ወይም የፈቃድ ክልሉን በራሱ ፈቃድ ሲለቅ በፈቃድና በኪራይ ተይዞ በነበረው ቦታ የሚገኙ ጉድጓዶችና ሌሎች ሥራዎች በሰዎች ጤንነት፣ ሕይወትና ንብረት ላይ አደጋ እንዳያስከትሉ ተቀባይነት ባገኘው የአካባቢ ተፅዕኖ ጥናት ግምገማ መሠረት ማጠር፣ ግንባታዎች ማንሳት፣ የቆፈራቸውን ጉድጓዶች በአግባቡ በመድፈን የመተው እና መከላከያ የማበጀት፤

አ/ አግባብ ባለው አካል ዘንድ በንግድ መዝገብ ላይ የመመዝገብና ለፈቃዱ ዘመን በኢትዮጵያ ውስጥ ጽሕፈት ቤት የማቋቋም፤

ከ/ በሚመለከተው ክልል ህግ መሠረት ለፈቃድ ክልሉና በኪራይ ለያዘው መሬት በየዓመቱ በቅድሚያ ክፍያ መክፈል።

2. ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ኘ) መሠረት ያላነሳቸውን ግንባታዎች መንግሥት ያለምንም ክፍያ የራሱ ንብረት ሊያደርጋቸው ይችላል፡፡

23. የፈቃድ ክልል ወሰን

1. የታወቀ የጂኦተርማል ክልል መጠንና ድንበር በፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ይወሰናል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና የዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ከታወቀ የጂኦተርማል ክልል ውጭ የሚገኝ የጂኦተርማል ክልልን የሚመለከት ፈቃድ ለመስጠት በግሎባል ፖዚሽንን ሲስተም (በጂ.ፒ.ኤስ) ኮኦርድኔት የሚገለፁ የማዕዘን ነጥብ ባሉት አንድ የጂኦሜትሪ ቅርጽ የወሰን መስመሮች ውስጥ የተወሰነ የቦታ መጠን የሚኖረው ሆኖ፡-

ሀ/ ለቅኝት ፈቃድ ሲሆን ከሁለት ሺህ (2000) ስኩዌር ኪሎ ሜትር የማይበልጥ፤

ለ/ ለምርመራ ፈቃድ ሲሆን ከሁለት መቶ (200) ስኩዌር ኪሎ ሜትር የማይበልጥ ሆኖ፤ አንድ ሰው እስከ ሁለት ፈቃድ ብቻ፤ ወይም

ሐ/ ለጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ሲሆን ከሃምሳ (50) ስኩዌር ኪሎ ሜትር የማይበልጥ የጂኦተርማል ሀብት ክልል ሊፈቀድ ይችላል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ዝርዝር አፈፃፀም አዋጁን ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

24. የሌሎች አገልግሎቶች ፈቃድ ስለመደረግ

አግባብነት ያለው አካል ከፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ጋር በመመካከርና ለአገሪቱ የሚያስገኘውን የኢኮኖሚ ጥቅምና በነባር ባለፈቃድ ላይ ሊደርስ የሚችለውን ተፅዕኖ በተመለከተ አመልካቹ ያካሄደውን ጥናት ግምት ውስጥ በማስገባት፤ እንዲሁም ነባሩን ባለፈቃድ በቅድሚያ በማሳወቅና በሥራዎቹና በአፈጻጸሙ ላይ አሉታዊ ተፅዕኖ አለማሳሰብና አረጋግጦ በተመሳሳይ የፈቃድ ክልል ውስጥ ለሌሎች አገልግሎቶች ፈቃድ ደርቦ ሊሰጥ ይችላል፡፡

25. ስለፈቃድ ቀዳሚነት

1. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የጂኦተርማል ሀብቱን ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ወይም ሌሎች አግባብ ያላቸውን የኢንቨስትመንት ዓላማዎች መሠረት በማድረግ በሌላ አኳኋን ካልወሰነ በቀር ፈቃድ በመስጠት ሂደት በደረጃ I የጂኦተርማል ሀብት ላይ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ መስጠት በደረጃ II የጂኦተርማል ሀብት ላይ በሚሰጥ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ ላይ ቀዳሚነት ይኖረዋል፡፡

2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የጂኦተርማል ሀብቱን ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ ወይም ሌሎች አግባብ ያላቸውን የኢንቨስትመንት ዓላማዎች መሠረት በማድረግ በሌላ አኳኋን ካልወሰነ በቀር ፈቃድ በመስጠት ሂደት የምርመራ ፈቃድ በቅኝት

ፈቃድ ላይ እና የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ በምርመራና በቅኝት ፈቃድ ላይ ቀዳሚነት ይኖረዋል።

3. ፈቃድ በተሰጠበት ክልል በተደራሲ የተሰጠ ፈቃድ ቢኖር በክርክር ላይ ያለው የጂኦተርማል ሀብት ፈቃድ ክልል በቀዳሚው ባለፈቃድ ይዞታ ሥር እንዳለ ሆኖ ይቆጠራል።

26. ፈቃድ ስለማስተላለፍ

1. ከቅኝት ፈቃድ በስተቀር ማንኛውም ፈቃድ የያዘ ባለፈቃድ በቅድሚያ የፈቃድ ሰጪውን ባለሥልጣን የጽሑፍ ስምምነት በማግኘትና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ የተመለከተ የፈቃድ ማስተላለፍ ክፍያ በመፈፀም ፈቃዱን ለሌላ ሰው ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡
2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማንኛውንም ፈቃድ እንዲተላለፍ ከመፈቀዱ በፊት ፈቃድ እንዲተላለፍለት የሚፈልገው ሰው አስፈላጊው የገንዘብ አቅም፣ የቴክኒክ ችሎታና ልምድ ያለውና በማንኛውም ፈቃድ ሥር ያሉ ግዴታዎችንና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ በደንብና በመመሪያ የተዘረዘሩ ሌሎች መሥፈርቶችን የሚያሟላ ስለመሆኑ ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. ከፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በቅድሚያ ስምምነት ካልተገኘ በስተቀር ፈቃዱ የሚተላለፍባቸው ሰነዶች የሚከተሉትን የስምምነት ድንጋጌዎች ማካተት አለባቸው፡-
ሀ/ ያለምንም ልዩነት ፈቃዱ የሚመለከተው ክልልና የፈቃዱ ሁኔታዎች በአጠቃላይ የሚተላለፉ መሆኑን፤ እና
ለ/ ፈቃዱ የሚተላለፍለት ሰው ተቀባይነት ባገኘው የሥራ ፕሮግራም መሠረት ለመፈፀም የተስማማ መሆኑን።
4. በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 19 (1) እና (2) ለተመለከተ ሰው ማንኛውም ዓይነት ፈቃድ አይተላለፍም፡፡
5. በሚተላለፍ ፈቃድ ሥር ያለ ማንኛውም መብት በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቀባይነት አግኝቶ ካልተመዘገበ በቀር ፈቃዱ ተላልፏል ለተባለለት ሰው የሚያስገኘው ሕጋዊ ውጤት አይኖረውም፡፡

27. መብትን ስለመተው

1. ባለፈቃዱ ፈቃዱን ወይም የፈቃድ ክልሉን የትኛውንም ክፍል በቅድሚያ ፈቃድ ሰጪውን ባለሥልጣን በጽሑፍ በማሳወቅ መተው ይችላል፡፡ ሆኖም መብቱን በራሱ ፍላጎት ከተወ በኋላም የለቀቀውን ቦታ ቀድሞ ወደነበረበት ሁኔታ የመመለስ ወይም በራሱ ተግባራት ምክንያት የተከሰቱ ብክለቶችን የማስወገድ ወይም ለዚህ ተግባር የሚውል ዋስትና ወይም ገንዘብ የማስያዝ የመሣሰሉት ግዴታዎች አሉበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የፈቃድ ወይም የኪራይ መብቱን የተወ ማንኛውም ሰው ፈቃዱ ወይም የኪራይ ውሉ ፀንቶ ለቆየበት ጊዜ የሚያስከትላቸውን ግዴታዎች ከመፈፀም ነፃ አይሆንም፡፡

28. መረጃዎችን ስለመግለጽ

1. የአዕምሯዊ ንብረት ባለቤትነት መብት እንዳለው ወይም ሚስጥር መሆኑ በባለፈቃዱ ምልክት ተደርጎበት በዚህ አዋጅ መሠረት የቀረበ ማንኛውም መረጃ፣ ሪፖርት፣ ሰነድ ወይም ዳታ በባለፈቃዱ ስምምነት ካልሆነ በስተቀር ፈቃዱ ፀንቶ አስከሚቆይበት ጊዜ ድረስ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ወይም በሌላ የመንግሥት አካል ለሌላ ሦስተኛ ወገን መግለጽ የለበትም፡፡ ሆኖም ባለፈቃዱ በፈቃዱ ሥር የነበረ ክልልን ከተወ ወይም ፈቃዱ ከተሠረዘ በኋላ ማንኛውም የጂኦተርማል ሀብቱን የሚመለከቱ መረጃዎች ለሕዝብ ክፍት ይሆናሉ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ክልከላ፡-
 - ሀ/ በፍትሕ አካላት ዘንድ ለተያዘ ክርክር፣ ማጣራት ወይም ምርመራ ሲሆን፤
 - ለ/ እንደዚህ ያሉ መረጃዎችን እንዲቀበል በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የተፈቀደለት ከመንግሥት ጋር ውለታ ያለው አማካሪ ሲሆንና ይኸው አማካሪ በዚህ አንቀጽ መሠረት መንግሥት ሚስጥር ለመጠበቅ እንደገባው በተመሳሳይ ግዴታ ያለበት ሲሆን፤ ወይም
 - ሐ/ ለጉዳዩ ከሚያስፈልገው በላይ ዝርዝር እስካልሆነ ድረስ ለመንግሥት ወይም መንግሥትን በመወከል የልማት ሥራዎችን ስታትስቲክስ ለማጠናቀር ሲሆን፤ ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

29. ስለሪከርዶችና ሪፖርቶች

1. ማናቸውም ባለፈቃድ በፈቃዱ በግልጽ እንደሚያስፈልጉ ከተጠቀሱ ዝርዝር ሪከርዶችና ሪፖርቶች በተጨማሪ የሚከተሉትን መረጃዎች የያዙ ሰነዶችን በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ መያዝ እና እነዚህን ሪፖርቶች ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማቅረብ አለበት፡-

ሀ/ ስለጉድጓድና ከጉድጓድ ስለወጣ ኮር የተመዘገበ ዝርዝር ዳታ፤ ጉድጓዱም ስለሚሰጠው ምርት፤ ስለ ሪኢንጀክሽን ተግባራትና በጉድጓዶች መካከል ሊኖር የሚችል ተጽዕኖን ለመፈተሽ የተደረጉ ሙከራዎችን ጨምሮ የጂኦተርማል ሥራውንና የተገኙ ውጤቶችን የሚመለከቱ መረጃዎችን፤

ለ/ የቅጥር፣ የፋይናንስ፣ የንግድና ሌሎች በፈቃድ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ በደንብና በመመሪያ የተመለከቱ አግባብነት ያላቸው መረጃዎችን።

2. ባለፈቃዱ የፈቃድ ሰጪውን ባለሥልጣን በጽሑፍ የተሰጠ ይሁንታን ሳያገኝ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሀ) የተመለከቱትን ማናቸውንም ከጉድጓድ ጋር የተያያዘ ወይም ከጉድጓድ የወጣ ኮር ወይም የኮሩን የተመዘገበ ዳታ ማስወገድ ወይም ማጥፋት አይችልም።

30. ከጂኦተርማል ጋር የተያያዙ ናሙናዎችን ወደ ውጭ ስለመላክ

1. ባለፈቃዱ ከፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በቅድሚያ በጽሑፍ በተሰጠ ፈቃድ መሠረት የጂኦተርማል ፈሳሾችን፣ ብራይንና ሌሎች የጂኦሎጂካል ናሙናዎችን ወደ ውጭ ሀገር ለፍተሻ የመላክ መብት አለው፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የጂኦተርማል ናሙናዎች መጠን፣ አያያዝ፣ ምርመራና ቁጥጥር አፈጻጸም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ ይወሰናል፡፡

31. ስለቴክኖሎጂ ሽግግር

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ከጂኦተርማል ሥራው ጋር በተያያዘ ሁኔታ የቴክኖሎጂ ሽግግር ስምምነት በሚያደርግበት ጊዜ ሰምምነቱን ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በማቅረብ ማስፈቀድና ማስመዝገብ አለበት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን መቅረብ የሚገባቸው መረጃዎች እና መቅረብ የማይገባቸው የአዕምሯዊ ንብረት መረጃዎች በደንብና በመመሪያ ይወሰናሉ።

3. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 ድንጋጌዎች ባለፈቃዱ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በሚሰጣቸው መሰል የቴክኖሎጂና የአዕምሮአዊ ንብረት ባለቤትነት መብቶች ላይ ተፈፃሚ ይሆናሉ።
4. ከባለፈቃዱ ጋር የሚደረጉ የቴክኖሎጂ ሽግግር ስምምነቶች ከአገሪቱ የቴክኖሎጂ ሽግግር ሕጎች ጋር የሚጣጣም መሆኑን ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማረጋገጥ አለበት፡፡

32.ፈቃድ ስለማገድ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ወደ ፈቃድ ክልሉ በመግባት ቁጥጥር በማድረግ የባለፈቃዱ ተግባር በማግበረሰቡ፤ በሠራተኞቹ ወይም በአካባቢ ላይ ከባድ አደጋ የሚያስከትል መሆኑን ሲያምንበትና ባለው ተጨባጭ ሁኔታ ማገድ ብቸኛው መፍትሄ ሆኖ ሲያገኘው ፈቃዱን ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ማገድ ይችላል፡፡
2. የሕዝብን ጤና፤ ደህንነት ወይም አካባቢን ለመታደግ ፈጣን ምላሽ የሚያስፈልገው ድንገተኛ ሁኔታ ካልተፈጠረ በስተቀር ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ፈቃዱን ከማገዱ በፊት፦

ሀ/ ፈቃዱን ለማገድ ምክንያት ናቸው የሚላቸውን ነገሮች፤ ባለፈቃዱ የፈጸማቸውን የዚህን አዋጅ፤ ሌሎች ሕጎችንና ደንቦችን ጥሰቶች ለማረም ሊወስዳቸው የሚገባቸውን በጊዜ የተገደቡ እርምጃዎች፤ እና

ለ/ ባለፈቃዱ የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን እገዳ ሊፈጸም አይገባም የሚላቸውን ማናቸውም ጉዳዮች በጽሑፍ የሚያቀርብበት ከሃያ (20) ያልበለጠ በቂ የሥራ ቀን የያዘ የጽሑፍ ማስጠንቀቂያ መስጠት አለበት፡፡

3. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የእገዳ ማስጠንቀቂያውን በማንሳት ባለፈቃዱ ወደነበረበት ሁኔታ ሥራውን እንዲቀጥል የሚፈቅደው፦

ሀ/ ባለፈቃዱ ለፈቃዱ መታገድ ምክንያት ናቸው ተብለው የተዘረዘሩትን ነገሮች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ሀ) በተሰጠው ማስጠንቀቂያ በተገለፀው የጊዜ ገደብ ውስጥ በበቂ ሁኔታ ካረመ፤ በበቂ ሁኔታ ካሻሻለ፤ ካስወገደ ወይም እንዳይደገመ ከተከላከለ፤ ወይም

ለ/ እገዳ ሊፈጸም አይገባም በማለት ባለፈቃዱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) (ለ) መሠረት ያቀረባቸውን ምክንያቶች ከተቀበለ፤ ይሆናል፡፡

33.ባለፈቃድ መሠረዝና መቋረጥ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ፈቃድ የሚሰረዘው፡-

ሀ/ ባለፈቃዱ የፈቃዱን ክልል በሙሉ ሲለቅ ወይም የፈቃድ ሙብቱን ሲተው፤

ለ/ በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት ፈቃዱ በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሲሠረዝ፤

ሐ/ የፈቃዱ ዘመን ከተፈፀመ በኋላ ሳይታደስ ሲቀር፤

መ/ የወራሾች መብት እንደተጠበቀ ሆኖ ባለፈቃዱ የተፈጥሮ ሰው ከሆነ ሲሞት ወይም ባለፈቃዱ የሕግ ሰውነት መብት ያለው የንግድ ማህበር ከሆነ መፍረሱ ሲረጋገጥ ወይም የመክሰር ውሣኔ ሲሰጥበት፤ ይሆናል፡፡

2. በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ፈቃድ ሊቋረጥ የሚችለው ባለፈቃዱ፡-

ሀ/ በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ የተመለከቱ የፋይናንስ ግዴታዎችን ካላከበረ፤

ለ/ የጂኦተርማል ሥራዎችን በከባድ ቸልተኝነት ወይም ሆን ብሎ አግባብ ባልሆነ መንገድ ካካሄደ፤

ሐ/ የፈቃዱን መሠረታዊ ስምምነቶች ወይም ግዴታዎች ከጣሰ፤

መ/ በሥራ ፕሮግራሙ መሠረት የጂኦተርማል ሥራዎችን የማያካሂድ ከሆነ፤

ሠ/ የተፈቀደ የአካባቢና ማህበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ ጥናት ተግባራዊ ያላደረገ ወይም የደህንነትና የጤና ደረጃዎችን ያላከበረ ከሆነ፤

ረ/ በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት ማቅረብ ከሚገባው ጉዳይ ጋር በተያያዘ ትክክለኛ ያልሆነ ወይም የተሳሳተ መረጃ አቅርቦ ከተገኘ፤

ሰ/ በማናቸውም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት የተሟሉ፣ ትክክለኛ የሆኑና ወቅታዊውን ሁኔታ የሚያሳዩ መዝገቦችንና ሪከርዶችን ካልያዘ ወይም በፈቃዱ መሠረት መቅረብ የሚገባቸውን ሪፖርቶች ወይም ሌሎች መዝገቦችን ካላቀረበ፤

ሸ/ በአግባቡ ሥልጣን የተሰጠው የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሠራተኛ ወደ ፈቃድ ክልሉ ወይም በኪራይ ወደተያዘው ክልል እንዳይገባ ወይም የጂኦተርማል ሥራዎች የሚካሄዱባቸውን ቦታዎች ወይም ተቋማት ወይም የባለፈቃዱን መዝገቦች፣ ሪከርዶች ወይም ሌሎች ሰነዶች ወይም ማቴሪያሎች እንዳያይ

ካደረገ ወይም በሠራተኛው የተሰጠውን ሕጋዊ ትዕዛዝ ወይም መመሪያ ካልፈፀመ፤

ቀ/ በፈቃዱ ውስጥ በተቀመጠው መሠረት ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማቅረብ ያለበትን አስፈላጊ መሠረታዊ መረጃ ያላቀረበ ከሆነ፡፡

3. በፈቃዱ ወይም በሌላ ስምምነት፤ በሌላ ሁኔታ ካልተገለፀ በቀር በደረጃ | ወይም በደረጃ II የጂኦተርማል ሀብት ላይ የሚሰጥ የጂኦተርማል ሥራ ፈቃድ ሲቋረጥ ለጂኦተርማል ሥራዎች ጥቅም ላይ ውለው የእርጅና ቅናሻቸው ሙሉ በሙሉ ያልተጠናቀቁ ጉድጓዶችን ሳይጨምር የማይንቀሳቀሱና ተንቀሳቃሽ ንብረቶች በባለፈቃዱ የሂሳብ መዝገብ ላይ በሚታየው ዋጋቸው መንግሥት ሊገዛቸው ይችላል፡፡

4. መንግሥት በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ወይም ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በሚወሰን የጊዜ ገደብ ውስጥ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተመለከቱ ንብረቶችን ሊያነሳቸው ካልቻለ፤ ባለፈቃዱ አግባብ ባላቸው ሕጎች መሠረት ንብረቶቹን ለሌላ ሰው ሊያስተላልፍ ይችላል፤ ንብረቱ ሊተላለፍ የማይችል ከሆነ ስለአካባቢ ጥበቃ በገባቸው ግዴታዎች መሠረት ያስወግዳቸዋል።

34. የጂኦተርማል የማማከር አገልግሎት ወይም የቴክኒክ ነክ ስራ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት

1. ማንኛውም በጂኦተርማል የማማከር አገልግሎት ላይ መሠማራት የሚፈልግና ከጂኦተርማል ጋር የተያያዘ ሙያ ያለው ግለሰብ በዚህ አዋጅ እና ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ መሰረት የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡

2. ማንኛውም በጂኦተርማል የማማከር አገልግሎት ወይም ቴክኒክ ነክ ሥራ ላይ መሰማራት የሚፈልግ በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው የንግድ ማህበር በዚህ አዋጅ እና ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ መሠረት የብቃት ማረጋገጫ ወረቀት እንዲሰጠው ለፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡

፡

ክፍል አምስት

ስለ አስተዳደር፣ ስለካሳ ክፍያ፣ ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነጻ ስለመሆን፣ ስለፈቃድ

ክፍያ እና ስለአካባቢ ደህንነት

35. ስለ ቁጥጥር

1. ማንኛውም ሥልጣን የተሰጠው የፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ተቆጣጣሪ ሠራተኛ ተገቢ በሆነ የሥራ ሰዓት ከባለሥልጣኑ የተሰጠውን የጸና መታወቂያ ካርድ በማሳየት ወደማንኛውም የፈቃድ ክልል በመግባት፡-

ሀ/ የፈቃድ ክልሉንና በፈቃድ ክልሉ ውስጥ በመካሄድ ላይ ያለን ማንኛውንም እንቅስቃሴ ወይም ሂደት ለመቆጣጠር፤

ለ/ ማንኛውንም ሪከርድ፣ መግለጫ ወይም ሌላ ሰነድ ለመመርመርና የሰነዱን ወይም የሰነዱን ክፍል ቅጅ ለመውሰድ፤

ሐ/ ማንኛውንም ናሙና ለመውሰድና ለመፈተሽ፣ ለመመርመር፣ ለመተንተንና በዓይነት በዓይነቱ ለመለየት፤ ይችላል፡፡

2. ባለፈቃዱ ሥልጣን ለተሰጠው ተቆጣጣሪ ድጋፍ የሚሰጥ አግባብ ያለው ሰራተኛ መመደብና በፈቃዱ ክልል ውስጥ ባለ ጊዜ ሁሉ ደህንነቱን የማረጋገጥና በፈቃድ ክልሉ ውስጥ ለሚገኙ ሌሎች ሠራተኞች የታደለውን የደህንነት መጠበቂያ መሳያ መስጠት አለበት፡፡

3. ሥልጣን የተሰጠው ተቆጣጣሪ በማስረጃዎችና በአካባቢ ሁኔታዎች ላይ በመመስረት የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መጣሳቸውን፣ እየተጣሱ ወይም ሊጣሱ መሆኑን ካመነ የፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን በጽሑፍ በሚሰጠው ይሁንታ መሰረት አስተዳደራዊ ወይም ህጋዊ ክስ ለመመስረት አስፈላጊ የሆኑ መዝገቦችን፣ ረከርዶችን፣ መግለጫዎችን ወይም ሌሎች ሰነዶችን ደረሰኝ በመስጠት ለመያዝና በፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ጥበቃ ስር ለማቆየት ይችላል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሐ) መሰረት ናሙና ሲወሰድ ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት ማንኛውም ሰነድ ሲያዝና በፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን ጥበቃ ስር እንዲቆይ ሲደረግ፡-

ሀ/ በይዞታው ወይም በቁጥጥሩ ሥር የነበረ ሰነድ የተያዘበት ሰው እነዚህ ሰነዶች ከመወሰዳቸው በፊት ተቆጣጣሪው አየተከታተለው የሰነዱን ወይም የሰነዱን ክፍል ቅጅዎች እንዲወስድ ማድረግ ይቻላል፤ ወይም

ለ/ ከተያዘው የትኛውም ነገር ጋር ቡተያያዘ ክስ ካልተመሠረተ ወይም በማናቸውም ክርክር ወቅት እንደማስረጃ ሊያገለግል መቻሉ አጠራጣሪ ሆኖ ሲገኝ ወይም በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ለተያዘበት ሰው ወዲያውኑ ይመለሳል፡፡

36.የሠራተኞች ጥበቃ

ማንኛውም ባለፈቃድ የፈቃድ ግዴታዎቹን ወይም ይህን አዋጅ ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም የሚወጣ ደንብና መመሪያን አለማክበሩን በሥሩ የሚገኝ ሠራተኛ ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ወይም ለሌላ ለማንኛውም ሥልጣን ለተሰጠው ሰው በማሳወቁ ምክንያት በሠራተኛው የሥራ ሁኔታ ላይ ጎጂ ተጽዕኖ የሚያደርስ እርምጃ ሊወሰድ አይችልም፡፡

37.ሰለ ካሳ

ማንኛውም የጂኦተርማል ሥራ ለማከናወን መሬትን ማስለቀቅ የሚጠይቅ ባለፈቃድ ለሚለቀቀው የመሬትን ንብረት ባለይዞታ ለሕዝብ ጥቅም መሬት የሚለቀቅበትንና ለንብረት ካሣ የሚከፈልበትን ሁኔታዎች ለመወሰን በወጣ አዋጅ መወረት ካሣ መክፈል አለበት፡፡

38.የአካባቢና የማህበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ

1. የጂኦተርማል ሥራ ለማከናወን ፈቃድ ለማግኘት ማመልከቻ የሚያቀርብ ማንኛውም ሰው፣ ከቅኝት ፈቃድ በስተቀር የአካባቢና የማህበረሰብ ተጽዕኖ ግምገማ ሰነድ አግባብ ላለው አካል አቅርቦ ማፀደቅ አለበት፡፡
2. ከቅኝት ባለፈቃድ በስተቀር ማንኛውም ባለፈቃድ የፈቃድ ክልሉን ፈቃድ ከመስጠቱ በፊት ከንበረበት ሁኔታ በተሻለ ወይም በንበረበት ሁኔታ ለመመለስ የሚውል ፈንድ ይመድባል፡፡

39.ተፈጥሮአዊና ባህላዊ ሀብቶችን ስለመንከባከብና መጠበቅ

ባለፈቃዱ የጂኦተርማል ሥራውን በጂኦተርማል ወይም በሌላ የኃይል ወይም የማዕድን ሀብት ላይ አስፈላጊ ያልሆነ ብክነት ወይም ጉዳት በማያደርስ ሁኔታ፣ በገፁምድርና በከርሠምድር ውሃ ሀብቶች ጥራት ላይ እንዲሁም በአየርና በሌሎች የተፈጥሮ ሀብቶች፣ የዱር እንስሳትን፣ አፈርና እጽዋትን ጨምሮ በባህላዊ ሀብቶችና በአርኪዎሎጂ ቅርሶች፣ የተፈጥሮ መስህቦችና ለመዝናኛ የሚውሉ ሀብቶች ላይ ጉዳት በማያደርስ ሁኔታ ማካሄድ አለበት፡፡

40. ስለሰዎችና ንብረት ደህንነት

1. ባለፈቃዱ የጂኦተርማል ሥራው የስውን ጤናና ደህንነት በጠበቀና በንብረት ላይ ጉዳት በማያደርስ ሁኔታ ማካሄድ አለበት፡፡
2. ባለፈቃዱ በሥራው ምክንያት ሆን ተብሎም ይሁን በቸልተኝነት በሌላ በማንኛውም ሰው ወይም ንብረት ላይ ለሚደርስ ማንኛውም ጥፋት፣ ጉዳት ወይም አደጋ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

41. ስለማህበረሰብ ልማት ፈንድ

የጂኦተርማል ጉድጓድ መስክ የማልማትና የመጠቀም ፈቃድ ለማግኘት ያመለከተ ሰው ባመለከተበት የፈቃድ ክልል ውስጥ ወይም አካባቢ ከሚኖሩ ነዋሪዎች ጋር በመመካከር በጽሑፍ የተዘጋጀ የንብረተሰብ ልማት ዕቅድ ማካተት አለበት፡፡ ዕቅዱ የነዋሪዎቹን ማኅበራዊ ተቋማት ለማሻሻል የሚመደበውን ፈንድ ጨምሮ የዕቅዱን ማስፈጸሚያ መርሃግብር መያዝ አለበት፡፡

42. ስለጂኦተርማል ስራዎች መዘጋት የምስክር ወረቀት

ባለፈቃዱ ፈቃዱ ሲሠረዝ፣ ሲቋረጥ ወይም ሥራውን ሲተው ይህን አዋጅ ተከትሎ በወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት የጂኦተርማል ሥራዎቹን በአካባቢና ማህበረሰብ ተጽዕኖ ዕቅድ በሚያዘው መሠረት መዘጋቱን የሚያረጋግጥ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ለፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ማመልከቻ ማቅረብ አለበት፡፡

43. የፈቃድ ሰጪው ባለስልጣን መፍትሔ የመስጠት ስልጣን

1. ባለፈቃዱ የሞተ እንደሆነ ወይም ሊገኝ ካልቻለ ወይም የሕግ ሰውነት ያለው የንግድ ማህበር ሲሆን ህልውናው ካከተመ ወይም በኪሣራ ከተዘጋ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን የአካባቢ ተጽዕኖን ለመከላከልና የንብረተሰቡን ጤና፣ ደህንነትና ማኅበራዊ ተቋማት ለመጠበቅ አስፈላጊውን እርምጃ ሊወስድ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን ሥራ ለመሥራት የሚያስፈልገው ገንዘብ ባለፈቃዱ ለዚህ ተግባር ብሎ ካስቀመጠው የአካባቢ ፈንድ ወጪ ይሆናል፡፡

፡

44. ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነፃ ስለመሆን

1. ማንኛውም የጂኦተርማል ሥራ ባለፈቃድ ለሥራው የሚያስፈልጉና በፀደቀው የሥራ ፕሮግራም መሠረት ከውጭ አገር ወደ ኢትዮጵያ የሚያስገባቸው አላቂ

ዕቃዎች፣ መሣሪያዎች፣ ማሻሻሪያዎችና ተሻክሮቻቸውን ተጨማሪ ዕቅድ ታክስን ጨምሮ ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነፃ ይሆናሉ፡፡

2. ማንኛውም በዚህ አንቀጽ መሠረት ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነፃ ሆኖ የገባ ዕቃ ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን በቅድሚያ በጽሑፍ ሳይፈቅድና ተገቢው የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ሳይከፈልበት በማንኛውም ሁኔታ በአገር ውስጥ ለሌላ ሰው አይተላለፍም፤ ሆኖም ዕቃው ተመልሶ ከሀገር የሚወጣ ከሆነ ከጉምሩክ ቀረጥና ታክስ ነፃ ይሆናል፡፡

45. ስለፈቃድ ክፍያ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ ሲሰጥ የፈቃድ ማውጫ ክፍያ ይፈፀማል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተሰጠ ፈቃድ በየዓመቱ የፈቃድ ማሳደሻ ክፍያ ሲፈጸም የሚታደስ ይሆናል፡፡
3. የፈቃድ ማውጫ እና የፈቃድ ማሳደሻ ክፍያ የአከፋፈል ሁኔታና የገንዘብ መጠን ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

46. አለመግባባቶችን ስለመፍታት

1. በፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣንና በባለፈቃድ መካከል ከውል በመነጨ ወይም ከፈቃድ ጋር በተያያዘ የሚፈጠር ማንኛውም ክርክር፣ አለመግባባት ወይም የይገባኛል ጥያቄ በተቻለ መጠን በጋራ ውይይት ይፈታል፡፡
2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣንና ባለፈቃዱ በሚያደርጉት ውይይት አለመግባባቱ በዘጠና (90) ቀናት ውስጥ ሊፈታ ካልቻለ በግልግል ዳኝነት ሥርዓት ታይቶ ውሳኔ የሚያገኝ ይሆናል፡፡
3. በግልግል ዳኝነት በሚሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ወገን ውሳኔው በተሰጠ በሰላሳ (30) ቀናት ውስጥ ይግባኝ ለከፍተኛ ፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላል፡፡

47. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. ፈቃድ ሰጪው ባለሥልጣን ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

48.የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

1. ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት በማዕድን ሥራዎች አዋጅ ቁጥር 678/2002 (እንደተሻሻለ) መሠረት ከጂኦተርማል ሥራ ጋር በተያያዘ የተሰጠ ፈቃድና ስምምነት ፀንቶ ለሚቆይበት ቀሪ ዘመን ተፈፃሚነቱ ይቀጥላል፡፡
2. ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት በማዕድን ሥራዎች አዋጅ ቁጥር 678/2002 (እንደተሻሻለ) መሠረት ከጂኦተርማል ሥራ ጋር በተያያዘ ፈቃድና ስምምነት ያለው ባፈቃድ በማንኛውም ጊዜ በዚህ አዋጅ፣ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብና መመሪያ የተመለከተ ፈቃድ እንዲሰጠው ሊያመለክት ይችላል፡፡
3. ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት የተፈጠረ ለክስ መነሻ የሚሆን ጉዳይ ወይም የተጀመረ ክርክር ወይም የአፈፃፀም ሂደት ይህ አዋጅ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት ፀንተው በነበሩ ሕጎች መሠረት ፍፃሜ ያገኛል፡፡

49.ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ህጎች

1. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ የተሸፈኑትን ጉዳዮች በሚመለከት ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡
2. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 48 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የማዕድን ሥራዎች አዋጅ ቁጥር 678/2002 (እንደተሻሻለ) ጂኦተርማል ህብትን በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

50.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪ ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መስከረም 6 ቀን 2009 ዓ.ም.

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ክፍል 20

ትራንስፖርትና መገናኛ

ሀ/ መንገድ ትራንስፖርት

የሕግ ክፍል ማስታወቂያ ቁጥር 261/1955 ዓ.ም

ስለ ትራንስፖርት በ1935 ዓ.ም በወጣው አዋጅ

መሠረት የወጣ ደንብ

1. የሥራና መገናኛ ሚኒስትር፣ ስለ ትራንስፖርት በ1935 ዓ.ም በቁጥር 35 በወጣው አዋጅ (በዚህ ደንብ ውስጥ “አዋጅ” ተብሎ በሚጠቀሰው) በ59ኛው አንቀጽ በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡
2. ይህ ደንብ የ1955 ዓ.ም “የተሽከርካሪ መኪናዎች ክብደትና ልክ መወሰኛ ደንብ” ተብሎ ሊጠቀስ ይቻላል፡፡

ትርጓሜ

3. በዚህ ደንብ ውስጥ በቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም አንዲሰጠው ካላስፈለገ በቀር፣
ሀ/ የተፈቀደለት ሹም” ማለት ይህን ደንብና ወደፊትም እንዳስፈላጊነታቸው ተለይተው በሚነገሩ መንገዶች ላይ ስለሚካሄደው የትራንስፖርት ሥራ የሚወጡትን ሌሎች ደንቦች ለማስፈጸም ከመገናኛ ክፍል ዋና መሥሪያ ቤት⁴⁷ በሚገባ የተፈቀደለት ሰው ነው፡፡
ለ/ “የአክስ ጭነት” ማለት አንድ ተሽከርካሪ መኪና በርዝመቱ አቅጣጫ በሚገኙት አማካይ ሥፍራዎች አንድ ሜትር ወይም ከዚህ ባነሰ ርቀት በተደረጉት እግሮቹ ለሚጓዙበት አውራ ጐዳና የሚያስተላልፈው ጠቅላላ ክብደት ነው፡፡
ሐ/ “የንግድ ተሽከርካሪ መኪና” ትርጉሙ በአዋጁ ውስጥ እንደተመለከተው ነው፡፡
መ/ “የመንገድ ትራንስፖርት መቆጣጠር ሥራ ዲሬክተር” ማለት ይህ ደንብ ጸንቶ እንዲሠራበት ለማድረግና አፈጻጸሙንም ለመጠባበቅ ከሥራና መገናኛ ሚኒስትር⁴⁸ የተሾመ ሰው ነው፡፡
ሠ/ “አውራ ጐዳና” ማለት ከግል መንገዶች በቀር በኢትዮጵያ ንጉሠ ነገሥት መንግሥት ግዛት ውስጥ የሚገኙት ማናቸውም ዓይነት መንገዶች ናቸው፡፡

⁴⁷ የመገናኛ ክፍል ዋና መስሪያ ቤት ተብሎ የተገለፀው የትራንስፖርት ሚኒስቴር ወይም የትራንስፖርት ባለስልጣን ሆኗል፡፡

⁴⁸ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(12) መሰረት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ወይም የትራንስፖርት ባለስልጣን ሆኗል፡፡

ረ/ “ባለሞተር ተሽከርካሪ መኪና” ትርጉሙ በአዋጁ ውስጥ እንደተመለከተው ነው፡፡

ሰ/ “እምኒበስ አውቶመቢል” ትርጉሙ በአዋጁ ውስጥ እንደተመለከተው ነው፡፡

ሸ/ “ያደባባይ የኪራይ ተሽከርካሪ መኪና” ትርጉሙ በአዋጁ ውስጥ እንደተመለከተው ነው፡፡

ቀ/ “ግማሽ ተሳቢ” ማለት ለመንገደኞች ወይም ለጭነት ማጓጓዣ የሚያገለግልና ሞተር ባለው በሌላ መኪና የሚሳብ ሆኖ ነጠላ ክብደቱና የተሽከመውም የጭነቱ ክብደት ጭምር በከፊል በሌላው መኪና ላይ እንዲያርፍ ወይም በሌላው መኪና እንዲሳብ ተደርጎ የተሠራ ማናቸውም ተሽከርካሪ ነው፡፡

በ/ “ተሳቢ” ማለት ለራሱ የተለየ የሞተር ኃይል የሌለውና ጎታች በሆነ በሌላ ተሽከርካሪ መኪና ላይ ሊቀጠልና ሊጎተት የሚችል ጠቅላላ ክብደቱ በጎታቹ መኪና ላይ እንደሚያርፍ ተደርጎ የተሠራ ማናቸውም ተሽከርካሪ ነው፡፡

ተ/ “ጎታች መኪና” ማለት በተለይ ሌሎች ተሽከርካሪዎችን ለመጎተቻ የሚያገለግል ሆኖ የተጎታቹ ተሽከርካሪ ነጠላ ክብደቱና ጭነቱም ጭምር በሱ ላይ እንደሚያርፍ ተደርጎ የተሠራ ማናቸውም ተሽከርካሪ ነው፡፡

ተሽከርካሪ መኪናን ማንቀሳቀስና መንዳት ስለ መከልከል

4. ከዚህ ቀጥሎ በተመለተው አኳኋን ካልሆነ በቀር ማንም ሰው በማናቸውም መንገድ ላይ ልኩና ክብደቱ ከዚህ ደንብ ውስጥ ከተወሰነው በላይ የሆነ ማናቸውም ተሽከርካሪ መኪና እንዳይነዳ ወይም እንዳያንቀሳቅስ ወይም ማንኛውም የተሽከርካሪ ባለቤት እያወቀ ተሽከርካሪው እንዲንቀሳቀስ ወይም ተነድቶ እንዲሄድ እንዳያደረግ ወይም እንዳይፈቅድ ተከልክሏል፡፡

የተሽከርካሪዎችን የትልቅነት ልክ ስለ መወሰን

5. ሀ/ ማናቸውም ባለሞተር ተሽከርካሪ መኪና ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ፣ ጭነት ቢኖረውም ባይኖረውም ጠቅላላ የጎኑ ስፋት ከውጭ በኩል እየተለካ ከ2 ሜትር ከ50⁴⁹ መብለጥ የለበትም፡፡

ለ/ ማናቸውም ባለሞተር ተሽከርካሪ መኪና ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ ጭነት ቢኖረውም ባይኖረውም ቁመቱ ወደ ላይ ከ3 ሜትር ከ80 መብለጥ የለበትም፡፡

⁴⁹ በሀገ ክፍል ማስታወቂያ ቁጥር 23/23 (1956) ሀ. 292 አንቀጽ 3 መሰረት ተሻሻለ፡፡

ሐ/ ተሳቢ የሌለው አንድ ባለሞተር ተሽከርካሪ ጭነት ቢኖረውም ባይኖረውም ከፊትና ከኋላ፣ መገፈያዎቹ ጭምር ተለክቶ ጠቅላላ ርዝመቱ ከ11 ሜትር መብለጥ የለበትም፡፡ እንዲሁም መንገደኞችን የጫነ ማናቸውም አውቶቡስ ከማናቸውም ዓይነት ተሽከርካሪ መኪና ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ ጋር ተቀጥሎ እንዳይጓዝ ተከልክሏል፡፡

መ/ ጎታች ካሚዮንና ግማሽ ተሳቢ ተብለው የሚጠሩት ከሌላ ጋር የሚቀጠሉ ተሽከርካሪዎች ጭነት ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም ከፊትና ከኋላ መገፈያቸው ጭምር ተለክቶ ጠቅላላ ርዝመታቸው ከ14 ሜትር ማለፍ የለበትም፡፡

ሠ/ ማናቸውም ዓይነት ተቀጣጣይ የሆኑ ተሽከርካሪዎች ተሳቢዎች ወይም ግማሽ ተሳቢዎች ባንድ ጊዜ ተቀጣጥለው የሚጓዙ ከሁለት ተሽከርካሪዎች እንዳይበልጡ ክልክል ነው፡፡ እንዲሁም እነዚህ ተቀጣጥለው የሚጓዙት ተሽከርካሪዎች ጭነት ቢኖራቸውም ባይኖራቸውም ጠቅላላ ርዝመታቸው ከፊትና ከኋላ መገፈያቸው ጭምር ተለክቶ ከ18 ሜትር መብለጥ የለበትም፡፡

የተሽከርካሪዎች የክብደት ወሰን

6. ሀ/ ማናቸውም ያንድ ተሽከርካሪ መኪና አንድ አክስ ከ8 ሜትሪክ ቶንስ የበለጠ ጭነት እንዲሸከም አይፈቀድም፡

ለ/ ከፊት በኩል ከሚገኘው የመሪው አክስ ከሚባለው በቀር አንድ የተሽከርካሪ መኪና አክስ ከ6 ሜትሪክ ቶንስ የበለጠ ጭነት የሚሸከም በሆነ ጊዜ በእግሩ ላይ ጥንድ ላስቲክ እንዲኖረው ያስፈልጋል፡፡በዚህ መሠረት ለሁለቱ አክሶች አንድ ዓይነት የሆኑ 4 ላስቲኮች እንዲደረጉላቸው ይህ ደንብ ያስገድዳል፡፡

ሐ/ አፈጻጸሙ በዚህ በ6ኛው አንቀጽ “ሀ” እንደ ተነገረው ሆኖ፣ በማናቸውም ያንድ ተሽከርካሪ ወይም ተቀጣጥለው በሚጓዙ ተሽከርካሪዎች አንድ አክስ ወይም ሁለት ወይም ሶስት አክሶች አማካይነት በአውራ ጎዳናው ላይ የሚያርፈው ጠቅላላ ክብደት የዚህ ደንብ አባሪ በሆነው ሠንጠረዥ ላይ ከተመለከተው ማለፍ የለበትም፡፡

፡

መ/ በዚህ ደንብ ሠንጠረዥ ውስጥ በተመለከተው መሠረት በጠቅላላው የሚፈቀደው ክብደት መከበሩን ለመቆጣጠር በአክሶቹ መካከል ያለው ርቀት የሚለካው በተሽከርካሪው በርዝመቱ አቅጣጫ ሆኖ በአክሶቹ ውስጥ በመጀመሪያውና በመጨረሻው መካከል ያለውን ርቀት በመውሰድ ነው፡፡

ስለ ልዩ ልዩ ፈቃድ አሰጣፊ

7. ዲሬክተሩ ወይም እሱ በሚገባ በጽሕፈት ሥልጣን የሰጠው ወኪሉ በዚህ ደንብ ከተወሰነው በላይ የሆነ ክብደት ወይም ትልቅነት ላለው አንድ ተሽከርካሪ መኪና ወይም የተቀጣጠሉ ተሽከርካሪዎች ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ ላንድ ጊዜ ባንድ የመንገድ መሥመር ላይ ለመጓዝ ብቻ ዲሬክተሩ ወይም ወኪሉ አስፈላጊና ትክክል መስሎ በሚታየው አኳኋን ልዩ ፈቃድ ለመስጠት ይችላል፡፡

ክብደትን ለመቀነስ ለዲሬክተሩ የተሰጠ ሥልጣን

8. ሀ/ በዚህ ደንብ የተፈቀዱት የጭነት ክብደቶች ለመንገዶች ወይም ለመንገድ ክፍሎች ጉዳት የሚያወጡ ሆነው በተገኙ ጊዜ ዲሬክተሩ ተለይተው በተገሩት መንገዶች ወይም የመንገድ ክፍሎች ላይ ተገቢ ሲሆን ለተወሰነ ጊዜ የት ላንድ አክስ ወይም ለብዙ አክሶች የሚፈቀደውን የክብደት መጠን አስፈላጊ መስሎ እንደታየው ለመቀነስ ሥልጣን አለው፡፡

ለ/ ዲሬክተሩ ወይም በራሱ ፊርማ በሚገባ በጽሕፈት ሥልጣን የሰጠው ወኪሉ በማናቸውም ድልድይ፣ የቦይ መሻገሪያ ወይም የመንገድ ሕንፃ ላይ ለማስተላለፍ የሚፈቀደውን ጠቅላላ ክብደት ልክ ለመወሰን ይችላል፡፡

ሐ/ በዚህ በ8ኛው አንቀጽ “ሀ” እና “ለ” በተመለከተው መሠረት ማናቸውም የክብደት መቀነስ ወይም መወሰን በተደረገ ጊዜ ውሳኔው በሚነካቸው ድልድዮች፣ የቦይ መሻገሪያዎችና የመንገድ ሕንፃዎች ወይም የነዚህ ክፍሎች ላይ ማስታወቂያ ይለጠፋል፡፡ ከዚህም በቀር ጉዳዩ የሚመለከታቸው ሰዎች ውሳኔውን ያውቁት ዘንድ ዲሬክተሩ የተሻለ መስሎ በሚታየው ሌላ መንገድ አስፈላጊዎቹን ጥንቃቄዎች ያደርጋል፡፡

9. እያንዳንዱ የንግድ ተሽከርካሪ መኪና ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ የራሱ ነጠላ ክብደትና እንዲሁም ፈቃድ ሲቀበል በተመዘገበበት ሰነድ ላይ የተወሰነለት ጠቅላላ ክብደት ጭምር በግልጽ በሚነበቡ ቢያንስ 5 ላንቲ ማትር ቁመት ባላቸው ቁጥሮችና ፊደሎች ከሁለት ፊት እንዲጻፍበት ያስፈልጋል፡፡

ከተሽከርካሪው ርዝመት ተርፎ ውጭ የሚውለውን ጭነት

ስለ መወሰን

10. በማናቸውም ተሽከርካሪ ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ የሚገኘው ጭነት ከተሽከርካሪው ከፊቱ ጫፍ ከአንድ ሜትር በላይ፣ እንዲሁም ከኋላ በኩል ከዕቃ

መሸከሚያው አልጋ ጫፍ ከሁለት ሜትር በላይ ተርፎ ውጭ እንዳይውል ክልክል ነው። ስለ ሆነም በዚህ አንቀጽ ውስጥ ስለ ርዝመት የተመለከተው ደንብ በግንዲላዎች፣ ቧንቧዎች፣ ለሕንፃ ሥራ የሚያገለግሉ ዕቃዎች ወይም በማይነጣጠሉ ዕቃዎች ላይ አይጸናም። ይህም ቢባል ደግሞ ርዝመታቸው ከ18ሜትር በላይ የሆኑ ግንዲላዎች ቧንቧዎች፣ ሌሎችም ለሕንፃ ሥራ የሚያገለግሉ ዕቃዎችን ያለ ዲሬክተሩ ልዩ ፈቃድ በመንገድ ላይ ለማጓጓዝ የተከለከለ ነው።

የምልክት መብራትና መለያ

11. በተሸከርካሪው ላይ የሚገኘው ጭነት የኋለኛውን ቀይ መብራት እንዳይሸፍን ተደርጎ መስተካከል አለበት። መብራቱ ከኋላ ለሚከተሉት ተሸከርካሪዎች በግልጽ የማይታይ በሆነ ጊዜ፣ በሌሊት ሲጓዝም ሆነ ቆሞ የተሸከርካሪው ወይም የተሳበው ወይም የግማሽ ተሳበው ጭነት ከኋላ በኩል ከጭነቱ ወለል ተርፎ ውጭ የዋለ እንደ ሆነ ስፋቱ ቢያንስ 30 ሳንቲ ሜትር ሆኖ በአራት ማዕዘን ቅርጽ የተሠራ ቀይ ጨርቅ በስተኋላ ከጭነቱ ጫፍ ላይ ማድረግ ያስፈልጋል።

ጭነትን አደላድሎና አጥብቆ ስለ ማሰር

12. ማንም ሰው ጭነቱ ወይም የጭነቱ ልባስ ተደልድሎና በመንገድ ላይ እንዳይላላ ወይም እንዳይፈታ ተደርጎ በጥብቅ ያልታሰረ አንድ ተሸከርካሪ መኪና ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ በማናቸውም መንገድ ላይ ይዞ እንዳይጓዝ ክልክል ነው።

የመንገዶች ማመላለሻ ተሸከርካሪዎች ስለሚጭኑት ጭነት

13. ሀ/ ማናቸውም ያደባባይ የኪራይ ተሸከርካሪ መኪና ከፊትና ኋላ መግፈያዎቹ ተርፎ ውጭ የሚውል ማናቸውም ዓይነት ጭነት ይዞ በማናቸውም መንገድ ላይ እንዳይጓዝ ተከልክሏል።
ለ/ ማናቸውም የመንገዶች ማመላለሻ ተሸከርካሪ ከተሸከርካሪው ውጭ የተንጠለጠለ ወይም ያፈነገጠ ከፊትም ሆነ ከኋላ በኩል ከተሸከርካሪው ተርፎ ውጭ የዋለ ማናቸውም ዓይነት ዕቃ ይዞ እንዳይጓዝ ክልክል ነው።

ይህ ደንብ የማይጸናባቸው፤

14. የእሳት አደጋ መከላከያ መሣሪያዎች ወይም ለጊዜው በመንገዶች ላይ የሚዘዋወሩ የመንገድ ሥራ መኪናዎችና ልዩ ፈቃድ ተሰጥቶቸው የሚመላለሱ ተሸከርካሪዎች በዚህ ደንብ ውስጥ በቁጥር 4፣ 5፣ 8ና 9 የተነገሩት አይጸናባቸውም።

የማቆም የመመርመር የመለካት ወይም የመመዘን ሥልጣን

15.ሀ/ መ.ሉ የደንብ ትጥቁን የለበሰ ማናቸውም ለዚህ የተመደበ ፖሊስ ወይም

የተፈቀደለት ሹም አንድ የተጫነ ወይም ያልተጫነ ተሽከርካሪ መኪና ወይም

ተቀጣጥለው የሚጓዙ ተሽከርካሪዎች ወይም ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ የዚህን

ደንብ ቃል ያልፈጸመ ሆኖ ሲገኝ የነጂውን የመንጃ ፈቃድ ለመጠየቅ፤

ተሽከርካሪውን ለማቆመና መጠኑ እንዲለካ፤ እንዲመረመርና ክብደቱ እንዲመዘን

ለማዘዝ ይችላል፡፡

ለ/ የተሽከርካሪው ወይም ተቀጣጥለው የሚጓዙት ተሽከርካሪዎች በተዘዋዋሪ ወይም

አንድ ቦታ ቀዋሚ በሆነ ሚዛን እዚያው እየተያዙበት ቦታ ላይ እንዲመዘኑ

ለማድግ ይችላል፡፡

ሐ/ አንድ የተፈቀደለት ሹም ወይም ለዚህ የተመደበ ፖሊስ አንዱን ተሽከርካሪና

ጭነቱን በሚያስመዝንበት ጊዜ ክብደቱ በዚህ ደንብ ከተፈቀደው በልጦ ቢያገኘው

ትርፉን ጭነት ተሽከርካሪው በሚያልፍበት በመጀመሪያው ከተማ አራግፎ

ክብደቱን በዚህ ደንብ ከተወሰነው ጋር እንዲያስተካክል ነጂውን ለማስገደድ

ሥልጣን አለው፡፡

መ/ ማናቸውም የተፈቀደለት ሹም ለዚህ የተመደበ ፖሊስ እንዲራገፍ ስላደረገው

ጭነት ጥበቃ ምንም ዓይነት ኃላፊነት አይነካውም፡፡

ሠ/ አንድ ተሽከርካሪ ወይም ተቀጣጥለው የሚጓዙት ተሽከርካሪዎች ይህንን ደንብ

ተላልፈው በተገኙበት ቦታ የተፈቀደለት ሹም ወይም ለዚህ የተመደበ ፖሊስ

ለተሽከርካሪው ነጂ በሕግ ተላላፊነት የሚከሰስ መሆኑን ወዲያውኑ ካስታወቀው

በኋላ፤ ተሽከርካሪው ወይም ተቀጣጥለው የሚጓዙት ተሽከርካሪዎች መንገዳቸውን

እንዲቀጥሉ ከመፈቀዱ በፊት ከምርመራው ያገኘውን የመመዘን ወይም የመለካት

ውጤት፤ እንዲሁም የተሽከርካሪውን ወይም ተቀጣጥለው የሚጓዙትን

ተሽከርካሪዎች የሠሌዳ ቁጥር፤ የባለቤትነቱንና የነጂውን ስም ጭምር የሚገልጽ

መ.ሉ ማስታወሻ መያዝ አለበት፡፡

ስለ መቀጫ

16.ይህን ደንብ የተላለፈ ወይም በዚህ ደንብ መሠረት የተሰጠውን የማናቸውንም ፈቃድ

ግዳጆች ሳይፈጽም የቀረ ማናቸውም ሰው ከጥፋተኛ ተቆጥሮ በፍርድ ቤት

ተመስክሮበት ሲፈረድበት በ1949 ዓ.ም በወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ⁵⁰
በተመለከተው መሠረት ይቀጣል፡፡

17.ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

ሠንጠረዥ

በተሸከርካሪው	በመጀመሪያውና ለተሸከርካሪ መኪና አክሶች
በመጨረሻው አክሶ መካከል መኖር	የሚፈቀድ የማይታለፍ ጭነት
የሚገባው ርቀት ልክ	ልክ
<u>በሳንቲ ሜትር</u>	<u>በኪሎ ግራም</u>

120	14,515
150	14,515
185	14,515
215	14,515
245	14,790
275	15,230
305	15,670
335	16,105
365	16,545
395	16,975
425	17,400
455	17,875

⁵⁰በ1949 ዓ.ም በወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በሚል የተገለጸው በ1996 ዓ/ም በወጣው የኢ.ፌ.ሪ ወንጀል ህግ ተተክቷል፡፡

485	18,250
520	18,670
550	19,085
580	19,500
610	19,915
640	20,320
670	20,730
700	21,135
730	21,530
760	21,930
790	22,325
820	22,720
855	23,110
885	23,495
915	23,880
945	24,265
975	24,645
1005	25,020
1035	25,395
1065	25,765

1095	26,130
1130	26,500
1160	26,860
1190	27,220
1220	27,580
1250	27,930
1280	28,285
1310	28,635
1340	28,980
1370	29,325
1400	29,665
1450	30,175
1500	30,675

አዲስ አበባ ጥቅምት 21 ቀን 1955 ዓ.ም
ባለምባራስ ማኅተመ ሥላሴ ወልደ መስቀል
የሥራና የመገናኛ ሚኒስትር

የሕግ ክፍል ማስታወቂያ ቁጥር 361/1961 ዓ.ም
በ1960 ዓ.ም በመንገዶች ላይ ጉዞንና ማመላለሻን (ትራንስፖርትን)
ለመቆጣጠር በተደነገገው አዋጅ መሠረት የወጣ ደንብ

1. አውጪው ባለሥልጣን

ይህን ደንብ የመገናኛ ሚኒስትሩ ያወጣው በ1960 ዓ.ም፤ በመንገዶች ላይ ጉዞንና ማመላለሻን ለመቆጣጠር በወጣው አዋጅ (አዋጅ ቁጥር 256/1960 ዓ.ም) አንቀጽ 5/2(ሠ) እና (በ) ከዚህ በታች “ዋናው አዋጅ” እየተባለ የሚጠቀሰው በተሰጠው ሥልጣን መሠረት ነው፡፡

2. አጭር አርእስት

ይህ ደንብ “የ1961 ዓ.ም የባለሞተር ተሽከርካሪዎች ፍጥነት ወሰን ደንብ” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

3. ስለ መሻር

የ1956 ዓ.ም የትራንስፖርት ማሻሻያ ደንብ፤ የሕግ ማስታወቂያ ቁጥር 279/1956 ዓ.ም አንቀጽ 17 እና አንቀጽ 18 በ1960 ዓ.ም በወጣው በሕግ ክፍል ማስታወቂያ ቁጥር 335 እንደገና እንዲጻፍ ተደርጎ የነበረው ተሽሮ በዚህ የሕግ ክፍል ማስታወቂያ ተተክሏል፡፡

4. ትርጉም

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጉም እንዲሰጥ ካላስፈለገ በስተቀር፤ በዋናው አዋጅ በአንቀጽ 3 ውስጥ ያሉት ቃላት ትርጉም በዚህ ደንብ ውስጥ ተፈጻሚ ይሆናል፤ የሚከተሉት ተጨማሪ ቃላትም ከታች የተዘረዘረ ትርጉም ይኖራቸዋል፡፡

1. “የፍጥነት ወሰን” ማለት በማንኛውም ሁኔታ አንድ ባለሞተር ተሽከርካሪ ሊነዳ የሚቻልበት ከፍተኛው ፍጥነት ማለት ነው፡፡
2. “የእርሻ መሣሪያ” ማለት ለእርሻ፣ ለአትክልት ወይም ለክብት እርባት ሥራ እንዲውል የተሠራ ወይም የተደረገ ማንኛውም ተሽከርካሪ ወይም እንደዚህ ያውን ተሽከርካሪ ለማንሣት፣ ለመሸከም ወይም ለመሳብ የተሠራ ወይም የተደረገ ተሽከርካሪ ማለት ነው፡፡
3. “የአንደኛ ደረጃ አውራ ጎዳና”፤
ሀ/ ከጎረቤት አገሮች የንግድና የገበያ ጣቢያዎች ጋር ኢትዮጵያን የሚያገናኝ፤

ለ/ ታላላቅ ከተሞችን፣ የጠቅላይ ግዛትና ዋና ከተሞችን፣ የባሕር ወደቦችንና የጠረፍ ዋና ጣቢያዎችን ከንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት፣ መናገሻ ከተማ ጋር የሚያገናኝ፤

ሐ/ ሕዝብ የሚበዛባቸው ዋና ዋና ሥፍራዎችን እርስ በርሳቸው የሚያገናኝ እና/ወይም

መ/ የገበያ፣ የልማት ሥራና የኢኮኖሚ እድገት ዋና ዋና ጣቢያዎችን የሚያገናኝ ማንኛውም ብሔራዊ መንገድ ነው፡፡

4. “የሁለተኛ ደረጃ አውራ ጉዳና” የአንደኛ ደረጃ አውራ ጉዳና ያልሆነ፤ ማንኛውም ብሔራዊ መንገድ ሆኖ፤

ሀ/ በየጠቅላይ ግዛቱ በእርሻ፣ በከብት እርባታ፣ በእንዱስትሪና በገበያ ወረዳዎች የሚገኙ ዋና ከተማዎችን እና/ወይም መንደሮችን እርስ በርሳቸው የሚያገናኝ፤ እና/ወይም

ለ/ የአውራጃ አስተዳደር መቀመጫ የሆኑ ከተማዎችን ከአንደኛ ደረጃ አውራ ጉዳናዎች ጋር የሚያገናኝ ማንኛውም ብሔራዊ መንገድ ነው፡፡

5. “የመጋቢ መንገድ” የአንደኛ ደረጃና የሁለተኛ ደረጃ አውራ ጉዳና ያልሆነ ማንኛውም ብሔራዊ ጉዳና ሆኖ፤

ሀ/ የእርሻ ወረዳዎችን ከገበያ ሥፍራዎች ጋር የሚያገናኝ፤

ለ/ ትንንሽ ከተማዎችንና መንደሮችን እርስ በርሳቸው የሚያገናኝ እና/ወይም፤

ሐ/ የእርሻ፣ የማዕድንና የሌላ የልማት ሥራ ወረዳዎችን ከአንደኛ ደረጃ አውራ ጉዳናዎችና ከሁለተኛ ደረጃ አውራ ጉዳናዎች ጋር የሚያገናኝ ነው፡፡

6. “የቀበሌ መጋቢ መንገድ” ማለት በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት የአውራ ጉዳና ባለሥልጣን መሪነትና ተቆጣጣሪነት ያልታቀደ፣ ያልተሠራ ወይም ያልተጠበቀ፣ በጠቅላላው ለሕዝብ አገልግሎት ክፍት የሆነና ተሽከርካሪዎች ሊመላለሱበት የሚችሉ ማንኛውም መንገድ ነው፡፡

5. ጠቅላላ መሠረታዊ ደን አሳቦች

1. ማንኛውም ሰው፣ ተሽከርካሪው አደጋን ሳያስከትል ሊነዳ የሚችልበትን ሁኔታ ሁሉ በሚገባ አመዛዝኖ ካልሆነ በቀር፣ በማንኛውም በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ግዛት መንገድ ላይ ከፍ ባለ ፍጥነት ተሽከርካሪ መንዳት የለበትም፡፡ የተባለው ሁኔታም በዚህ ብቻ ሳይወሰን የሚከተለውን ይጠቀልላል፡፡

ሀ/ የመንገዱን ንጣፍ፣ ስፋትና ጠቅላላ ሁኔታ፤

ለ/ መንገዱ የሚያልፍበትን መሬት ሁኔታና በዚህ ምክንያት የሚገጥመውን የመንገድ መጠምዘዝና የመንገዱ ስፋት መጠን፤

ሐ/ የዝናም፣ የጭጋግ ወይም የሌላ የተፈጥሮ ሁኔታ መኖርና ይህ ማየትንና መንዳትን እንዴት እንደሚነካ፤

መ/ የዝናም፣ የጭጋግ ወይም የሌላ የተፈጥሮ ሁኔታ መኖርና ይህ ማየትንና መንዳትን እንዴት እንደሚነካ፤

መ/ በአካባቢው ያለው የነዋሪው ሕዝብ መጠን፤

ሠ/ ያለው ወይም ይኖራል ተብሎ የሚገመተው የትራፊክ ብዛት መጠን፤

ረ/ መዞሪያዎች፣ የተዘጉ መተላለፊዎች፣ የተሰናከሉ ተሽከርካሪዎች፣ የወደቀ አለትና ሌላም መተላለፍን የሚያውክ መሰናክል መኖርንና፤

ሰ/ ነጂው በማንኛውም ጊዜ ተሽከርካሪውን በሙሉ እንዳይቆጣጠርና አደጋን በማያደርስ አኳኋን እንዳይነዳ የሚያውክ ማንኛውም ሁኔታ፡፡

2. ከላይ በንዑስ አንቀጽ 1 የአነዳድ ሁኔታ ቢዘረዘርም፣ ማናቸውም ሰው፣ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 6 እና 7 ወይም በአንቀጽ 8 የተመደበውን የፍጥነት ወሰን በመተላለፍ ባለሞተር ተሽከርካሪን በማንኛውም በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ግዛት መንገድ ላይ መንዳት የለበትም፡፡

3. ማናቸውም ሰው በማንኛውም በንጉሠ ነገሥቱ መንግሥት ግዛት መንገድ ላይ ባለሞተር ተሽከርካሪውን በሚነዳበት ጊዜ፤ ከአደጋ ለመዳን በዝግታ እንዲያሽከረክር አስፈላጊ ካልሆነ በቀር የትራፊክን መንቀሳቀስ በማይገባ በሚያግድ ዝቅተኛ ፍጥነት መንዳት የለበትም፡፡

4. አደጋ እንዳይደርስ በዝግታ መንዳት አስፈላጊ ሲሆን ወይም በዚህ ደንብ በአንቀጽ 6 እና 7 ወይም በአንቀጽ 8 መሠረት በዝግታ መንዳት የተመደበ ሲሆን በአጠገቡ በሚንቀሳቀስ ትራፊክ ሲነፃፀር በዝግታ የሚነዳና በዚያው አቅጣጫ የሚጓዝ ማንኛውም ባለሞተር ተሽከርካሪ የመንገዱን የቀኝ ጠርዝ ይዞ መሄድ አለበት፡፡

6. ከከተማ ክልል ውጪ በጠቅላላ የሚፈቀድ የፍጥነት ወሰን⁵¹

ማናቸውም ሰው ከከተማ ክልል ውጪ፤

⁵¹የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ በደንብ ቁጥር 17/89 (2003) ደ. 208 ከአንቀጽ II አስከ 13 በተጠቀሱት ድንጋጌዎች የተሸፈነ በመሆኑ በግልጽ ሳይነገር ተሸሯል፡፡

1. የግል ኦቶሞቢል ወይም ሞተር ሳይክል ቀጥሎ ከተመለከተው የፍጥነት መጠን በላይ መንዳት የለበትም፤

ሀ/ በአንደኛ ደረጃ አውራ ጉዳና በሰዓት መቶ (100) ኪሎ ሜትር፤

ለ/ በሁለተኛ ደረጃ አውራ ጉዳና ላይ በሰዓት ሰባ (70) ኪሎ ሜትር፤

ሐ/ በመጋቢ መንገድና በቀበሌ መጋቢ መንገድ ላይ በሰዓት ስልሳ (60) ኪሎ ሜትር

2. የንግድ ወይም የኪራይ ተሽከርካሪ ቀጥሎ ከተመለከተው የፍጥነት መጠን በላይ መንዳት የለበትም፤

ሀ/ በአንደኛ ደረጃ አውራ ጉዳና ላይ በሰዓት ሰማንያ (80) ኪሎ ሜትር፤

ለ/ በሁለተኛ ደረጃ አውራ ጉዳና ላይ በሰዓት ስልሳ (60) ኪሎ ሜትር፤

ሐ/ በመጋቢ መንገድና በቀበሌ መጋቢ መንገድ ላይ በሰዓት ሃምሳ (50) ኪሎ ሜትር ፤

3. ባለሞተር ተሽከርካሪና ተሳቢ፣ ከባድ ካምዮንና ግማሽ ተሳቢ፣ የእርሻ መሣሪያ ወይም ማንኛውንም ባለሞተር ተሽከርካሪ ከሚከተለው የፍጥነት መጠን በላይ መንዳት የለበትም፤

ሀ/ በአንደኛ አውራ ጉዳና ላይ በሰዓት ሰባ (70) ኪሎ ሜትር፤

ለ/ በሁለተኛ ደረጃ አውራ ጉዳና ላይ በሰዓት ሃምሳ (50) ኪሎ ሜትር፤

ሐ/ በመጋቢ መንገድና በቀበሌ መጋቢ መንገድ ላይ በሰዓት አርባ (40) ኪሎ ሜትር፤

7. በከተማ ክልል ውስጥ በጠቅላላ የሚፈቀድ የፍጥነት ወሰን፤⁵²

ማናቸውም ሰው በከተማ ክልል ውስጥ፤

1. የግል ኦቶሞቢል ወይም ሞተር ሳይክል በማንኛውም መንገድ ላይ በሰዓት ከስድሳ (60) ኪሎ ሜትር በላይ መንዳት የለበትም፤

2. ከነጭነቱ በሕግ የተፈቀደው ጠቅላላ ክብደቱ ከሶስት ሺ አምስት መቶ (3500) ኪሎ ግራም የማይበልጥ የንግድ ተሽከርካሪ ወይም የኪራይ ተሽከርካሪ በሰዓት ከአርባ (40) ኪሎ ሜትር በላይ መንዳት የለበትም፡፡

⁵² የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ በደንብ ቁጥር 17/89 (2003) ደ. 208 ከአንቀፅ 11 እስከ 13 በተጠቀሱት ድንጋጌዎች የተሻሻለ በመሆኑ በግልጽ ሳይነገር ተሸሯል፡፡

3. ከነጭነቱ በሕግ የተፈቀደ ጠቅላላ ክብደቱ ከሶስት ሺ አምስት መቶ (3500) ኪሎ ግራም የሚበልጥ የንግድ ተሽከርካሪ፣ ባለሞተር ተሽከርካሪና ተሳቢ፣ ከባድ ካምዮንና ግማሽ ተሳቢ፣ የእርሻ መሣሪያ ወይም ሌላ ባለሞተር ተሽከርካሪ በሰዓት ከሠላሳ (30) ኪሎ ሜትር በላይ መንዳት የለበትም፡፡

8. ልዩ የፍጥነት ወሰን፤

1. በማንኛውም ጊዜና ሁኔታ፣ ለሕዝብ ደኅንነት አስፈላጊ ሲሆን፣ በማንኛውም መንገድ ወይም በከፊሉ ወይም በማንኛውም ድልድይ ላይ የሚሸከረከር ማንኛውም ዓይነት ባለሞተር ተሽከርካሪ ከላይ በአንቀጽ 6 እና 7 የተመደበውን የፍጥነት መጠን መቀነስ አለበት፡፡

2. ሀ/ ከከተማ ክልል ውጪ ከላይ በአንቀጽ 6 ከተመደበው የተለየ የፍጥነት ወሰን የመመደብ አላፊነት ለአውራ ጉዳና ባለሥልጣን በውክልና ተሰጥቶአል፤

ለ/ በከተማ ክልል ውስጥም፣ ከላይ በአንቀጽ 7 ከተመደበው የተለየ የፍጥነት ወሰን የመመደብ አላፊነት፣ በየከተማቸው እንዲሠሩበት፣ ለከተማ ባለሥልጣኖች በውክልና ተሰጥቷል፡፡

ስለሆነም፤ በተለይ የሚመደበው የፍጥነት ወሰን ማስታወቂያ የመንገድ ምልክት አልፎ አልፎ በግልጽ በሚታይ ሥፍራ በመንገዶቹ ወይም በድልድዮቹ ላይ መደረግ አለበት፡፡

9. ይህን ደንብ ስለ መተላለፍ

በዚህ ደንብ ውስጥ ወይም በዚህ ደንብ መሠረት ከተመደበው የፍጥነት ወሰን በላይ ማንኛውንም ዓይነት ባለሞተር ተሽከርካሪ የሚነዳ ማናቸውም ሰው፣ በዋናው አዋጅ አንቀጽ 24 መሠረት፣ እንደ ጥፋተኛ ተቆጥሮ በተፈረደበት ጊዜ በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ⁵³ ይቀጣል፡፡

10. ይህ ደንብ ስለሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 15 ቀን 1961 ዓ.ም

አማኑኤል አብርሃም

የመገናኛ ሚኒስትር

⁵³ በ1949 ዓ.ም በወጣው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ በሚል የተገለጸው በ1996 ዓ/ም በወጣው የኢ.ፌ.ዴ.ሪ ወንጀል ህግ ተተክቷል፡፡

አዋጅ ቁጥር 468/1997

ትራንስፖርትን ስለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ

ለአገሪቱ ኢኮኖሚያዊና ማሕበራዊ ዕድገት የትራንስፖርት አገልግሎት የበለጠ ተወዳዳሪ፣ ደህንነቱ የተጠበቀና ብቃት ያለው ሆኖ እንዲራመድ ክትትል ስለሚያስፈልገው፤ የትራንስፖርት አደረጃጀት የመንግሥት ፖሊሲን በአግባቡ ለመተግበር አመቺ ሁኔታ በሚፈጥር መልኩ እንደገና መዋቀር ስለሚገባው፤ ትራንስፖርትን አስመልክቶ የፌዴራልና የክልል አስፈጻሚ አካላት የተሰጣቸውን ሥልጣንና ተግባር በማያሻማ ሁኔታ ማስቀመጥ አስፈላጊ በመሆኑ፤

በአ.ት.ዮ.ጽ.የ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የመሠረተ ልማት ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤⁵⁴
2. “ማህበር” ማለት የህዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ ለተሰማሩ ሰዎችና ድርጅቶች የተቋቋመና በዚህ አዋጅ መሰረት የተመዘገበ ማህበር ነው፤
3. “የንግድ የመንገድ ማመላለሻ” ማለት በግለሰብ ወይም በሕግ የሰውነት መብት በተሰጠው አካል በሚካሄድ ድርጅት መንገደኞችን ወይም ዕቃዎችን ለኪራይ፣ ለጥቅም ወይም ለትርፍ የማመላለስ ሥራ ሆኖ እንደሚከተለው የግል ወይም የህዝብ ተብሎ ይከፈላል፤

ሀ/ የግል የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ማለት መንገደኞችን ወይም ዕቃዎችን

የሚያመላልስ ሰው ተሽከርካሪ ንብረትነቱ የድርጅቱ ሆኖ፤

⁵⁴ በአዋጅ ቁጥር በ22/12(2008) እ.916 አንቀጽ 9 (12) አማካኝነት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

- i. የሚመላለሱት ዕቃዎች የዚያው የድርጅት ንብረት የሆኑ ወይም ለጥገና ወይም ለማደስ በአደራ የተሰጡት የሆኑ እንደሆኑና ዕቃዎቹን ማመላለስ ለድርጅቱ ዓይነተኛ የንግድ ሥራ አስፈላጊና ማሟያ የሆነ እንደሆነ፤ ወይም
- ii. የሚመላለሱት መንገደኞች የዚያው ድርጅት ሠራተኞች ሆነው የሚመላለሱትም ወደ ሥራ ቦታቸውና ከሥራ ቦታቸው የሆነ ወይም የድርጅቱን ሥራ ለማከናወን የሆነ እንደሆነ ነው፤

ለ/ “የህዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ” ማለት የግል ተብሎ ያልተመደበ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ቡሉ ነው፤

- 4. “የዲሲፕሊን መምሪያ” ማለት በሚኒስትሩ የወጣ የዲሲፕሊን እርምጃ አወሳሰንና አፈጻጸም መምሪያ ነው፤
- 5. “አውራ ጎዳና” ማለት የኢትዮጵያ መንገዶች ባለሥልጣን የሚያስተዳድረውና አውራ ጎዳና ብሎ የሚሰይመው መንገድ ነው፤
- 6. “የስምሪት ፕሮግራም” ማለት የህዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎችን የዓመት፣ የወር፣ የሣምንት ወይም የቀን እንቅስቃሴ የሚወስን ድልድል ነው፤
- 7. “የስምሪት መስመር” ማለት በባለሥልጣኑ የሚወሰን የህዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የስምሪት መነሻና መድረሻ ነው፤
- 8. “የመንጃ ፍቃድ” ማለት ባለሞተር ተሽከርካሪዎችን ለመንዳት የሚያስችል በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት የሚሰጥ የመንጃ ፍቃድ ነው፤
- 9. “የፌዴራል የመንጃ ፍቃድ” ማለት በጋራ ጥቅም መርሕ /ሪስፕሮሲቲ/ መሠረት ለውጭ አገር ዜጎች ወይም ለጉብኝት፣ ለንግድ ሥራ ወይም ለመንግሥት ሥራ ወደ ውጭ አገር ለሚሄዱ ኢትዮጵያውያን ባለሞተር ተሽከርካሪ ለማሽከርከር የሚያስችል በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት የሚሰጥ የመንጃ ፍቃድ ነው፤
- 10. “መንገደኛ” ማለት በተሽከርካሪ ተሳፋሪ የሚሄድማንኛውም ሰው ሲሆን ነጂውን፣ገንዘብ ተቀባዩንና በተሽከርካሪው ላይ የተመደበ ማንኛውንም ሊላሠራተኛ አይጨምርም፤
- 11. “ክትትል” ማለት የትራንስፖርት አዋጅ፣ ደንቦች፣ መመሪያዎች፣ ደረጃዎችና ውሳኔዎች በትክክል በሥራ ላይ መዋላቸውን የማረጋገጥ ተግባር ነው፤
- 12. “መንገድ” ማለት ለማናቸውም ተላላፊ ክፍት ካልሆነ የግል መንገድ በስተቀር ተሽከርካሪዎች በተለምዶ የሚጠቀሙበት ማናቸውም ጎዳና፣ የከተማ መንገድ፣ አውራ ጎዳና ወይም መተላለፊያ ነው፤

13. “ተሽከርካሪ” ማለት ልዩ ወታደራዊ ተሽከርካሪዎችን ሳይጨምር በመንገድ ላይ በመንኮራኩር የሚሄድ ማንኛውም ዓይነት ተሽከርካሪ ሆኖ ሠረገላ፣ ብስክሌት፣ ባለሞተር ተሽከርካሪ፣ ግማሽ ተሣቢ እና ተሣቢ ተብሎ ይከፈላል፤
14. “ሠረገላ” ማለት ከብስክሌት፣ ከባለሞተር ተሽከርካሪ፣ ከግማሽ ተሣቢ እና ከተሣቢ በስተቀር ማንኛውም ተሽከርካሪ ነው፤
15. “ብስክሌት” ማለት በሚነዳው ሰው ኃይል እየተንቀሳቀሰ የሚሄድ ተሽከርካሪ ነው፤
16. “ባለሞተር” ተሽከርካሪ ማለት በመካኒካል ወይም በኤሌክትሪክ ኃይል እየተንቀሳቀሰ የሚሄድ ተሽከርካሪ ሆኖ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ፣ ባለሞተር ብስክሌት፣ የግልአውቶሞቢል፣ የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ፣ ጎታች መኪና እና ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ ተብሎ ይከፈላል፤
17. “የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ” ማለት ማንኛውንም ዓይነት ዕቃ እንዲያመላልስ ተብሎ የተሰራና ለዚህ አገልግሎት እንዲውል የተደረገ ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን ጎታች መኪናን ይጨምራል፤
18. “ባለሞተር ብስክሌት ማለት” የጎን ተሽከርካሪውን ሳይጨምር ክብደቱ ከ400 ኪሎ ግራም የማይበልጥ ከአራት መንኮራኩር በታች ያለው ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤
19. “የግል ተሽከርካሪ” ማለት ከጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ፣ ከባለሞተር ብስክሌት፣ ከሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ፣ ከጎታች መኪና እና ከልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ የተለየ ለግል መጠቀሚያ የሚውል ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤
20. “የሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ” ማለት መንገደኞችን ለማመላለስ የሚያገለግል ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን የንግድ አውቶሞቢልና አውቶቡስ ተብሎ ይከፈላል፤
21. “የንግድ አውቶሞቢል” ማለት ከአሥራ ሁለት የማይበልጡ መንገደኞችን የሚያሳፍር የሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ነው፤
22. “አውቶቡስ ማለት” ከአሥራ ሁለት መንገደኞች በላይ ለማሳፈር የሚችል የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ነው፤
23. “ጎታች መኪና” ማለት በተለይ ሌሎች ተሽከርካሪዎችን ለመጎተት የሚያገለግል ሆኖ የሌላጭነትን ሳይሆን የሚጎትተውን ተሽከርካሪና በርሱ ላይ ያለውን ጭነት ክብደት ብቻ በከፊል ለመሸከም የተሰራ ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤
24. “ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ” ማለት ሰውን ወይም ዕቃን በመንገድ ላይ እንዲያመላልስ ሆኖ የተሰራ ተሽከርካሪ ሳይሆን ለእርሻ፣ ለአትክልት፣ ለክብት እርባታ፣ ለመንገድ፣

ለሕንፃ፣ ለቁፋሮ ወይም ለማናቸውም ተመሳሳይ ሌላ ሥራ የተሰራ ወይም ለዚህ ጉዳይ እንዲውል የተደረገ ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤

25. “ግማሽ ተሳቢ” ማለት ለመንገደኞች ወይም ለጭነት ማመላለሻ የሚያገለግልና በሌላ ባለሞተር ተሽከርካሪ የሚሳብ ሆኖ የተሽከርካሪውም ጭነቱም ክብደት በከፊል በሌላ ተሽከርካሪ ላይ እንዲያርፍ ወይም በሌላ ተሽከርካሪ እንዲሳብ ተደርጎ የተሰራ ተሽከርካሪ ነው፤

26. “ተሳቢ” ማለት ለራሱ የተለየ የሞተር ኃይል የሌለው ሆኖ ጎታች በሆነ በሌላ ባለሞተር ተሽከርካሪ ላይ ሊቀጠልና ሊጎተት የሚችልና ክብደቱ ጎታች በሆነው ባለሞተር ተሽከርካሪ ላይ እንደማያርፍ ሆኖ የተሰራ ተሽከርካሪ ነው፤ ሆኖም ከባለሞተር ብስክሌት ጋር ተያይዞ የሚሳበውን የጎን ተሽከርካሪ አይጨምርም፤

27. “ክልል ማለት” በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ያካትታል፤

28. “አገር አቋራጭ የመንገድ ትራንስፖርት” አገልግሎት ማለት ሁለት ወይም ከሁለት በላይ ክልሎችን በሚያገናኝ መንገድ ላይ የሚካሄድ ማናቸውም የመንገድ ትራንስፖርት አገልግሎት ነው፤

29. “ዓለም አቀፍ የመንገድ ትራንስፖርት አገልግሎት” ማለት የኢትዮጵያ ድንበሮችን አቋርጦ የሚካሄድ ማንኛውም የመንገድ ትራንስፖርት አገልግሎት ወይም እንቅስቃሴ ነው፤

30. “ትራንስፖርት” ማለት በመንገድ፣ በሀዲድና በውሃ ላይ በሞተር ኃይል በሚንቀሳቀሱ አጓጓዣዊ የሚደረግ የትራንስፖርት አገልግሎት ነው፤

31. “መርከብ” ማለት በሞተር ኃይል የሚንቀሳቀስ የውሃ ማጓጓዣ ነው፤

32. “ቢሮ” ማለት የትራንስፖርት ሕጎችን የሚያስፈጽም የክልል አስፈጻሚ አካል ነው፤

33. “የምድር ባቡር” ማለት በምድር ባቡር ሐዲድላይ የሚንቀሳቀስ ማንኛውም ተሽከርካሪ ነው፤

34. “ሐዲድ” ማለት ለባቡር መሄጃ ተብሎ የተሰራ መተላለፊያ ነው፤

35. “ባሕረኛ” ማለት በኢትዮጵያ መርከብ ወይም በአገር አቋራጭ የውሃ ላይ ማጓጓዣ ላይተቀጥሮ ወይም ተመድቦ እንዲሰራ የተደረገ ማንኛውም ሰው ሲሆን አዛዥን፣ ነጅውንና ለማጁን ያጠቃልላል፡፡

3. የአፈጻጸም ወሰን

ለክልል ቢሮዎች በሕግ የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ ይህ አዋጅ

1. በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኙ መንገዶች አጠቃቀም፣ በመንገዶች በሚገለገሉ ተሽከርካሪዎችና አሽከርካሪዎች፤
2. በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኙ ሐዲዶች አጠቃቀም፣ በሐዲዶች በሚገለገሉ ባቡሮችና ነጂዎች፤ እና
3. በኢትዮጵያ መርከቦችና ባህረኞች፣ እንዲሁም በጠቅላላ የየብስና የውሃ ትራንስፖርት ነክ በሆኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

የትራንስፖርት ባለሥልጣን

4. መቋቋም

1. የትራንስፖርት ባለሥልጣን ከዚህ በኋላ ባለሥልጣን እየተባለ የሚጠራ የሕግ ሰውነት ያለው የመንግሥት መሥሪያ ቤት ሆኖ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።
2. ባለሥልጣን ተጠሪነቱ ለሚኒስቴሩ ይሆናል

5. ዋና መሥሪያ ቤት

የባለሥልጣኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ውስጥ ሆኖ አንደኛው ለሀገሪቱ በማንኛቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ጽ/ቤት ሊያቋቁም ይችላል።

6. የባለስልጣኑ ዓላማዎች

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፡-

1. ቀልጣፋ፣ ብቁ፣ ኢኮኖሚያዊ እና የተመጣጠነ የትራንስፖርት ሲስተም እንዲሰፋፋ ማድረግ፤
2. የትራንስፖርት አገልግሎት ደህንነቱ የተጠበቀና ምሽት ያለው መሆኑን ማረጋገጥ፤
3. ብሔራዊና ዓለም አቀፍ የትራንስፖርት አገልግሎት መስመሮች እንዲዘረጉና እንዲደራጁ ማድረግ፤ እና
4. ትራንስፖርት በማንኛውም ረገድ እንዲያድግ ማበረታታት፡፡

7. የባለሥልጣኑ ሥልጣንና ተግባር

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፤

1. ትራንስፖርትን በአጠቃላይ በተመለከተ፤

ሀ/ ትራንስፖርትን የሚመለከቱ የፖሊሲ ሃሳቦችን አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ማቅረብ ሲፈቀዱም ተግባራዊ ማድረግ፤

ለ/ ደህንነቱ የተረጋገጠ፣ ቀልጣፋ፣ የተሟላና የተመጣጠነ የትራንስፖርት አገልግሎት መኖሩን መከታተል፤

ሐ/ ትራንስፖርትን የሚመለከቱ የመንግስት ፖሊሲዎችና ሕጎችን እንዲሁም ኢትዮጵያ የተቀበለቻቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ሥራ ላይ ማዋልና ማስፈጸም፤

መ/ በአገር ደረጃና ዓለም አቀፍ የትራንስፖርት አገልግሎት መስመሮች እንዲዘረጉ ማድረግ፤

ሠ/ የተቀናጀ የሕዝብና የዕቃ ትራንስፖርት ሥርዓት እንዲስፋፋ ማድረግ፤

ረ/ መንገደኞች፣ ዕቃዎችና ፖስታዎች በንግድ ትራንስፖርት ስለሚጓዙበት ሁኔታ መመሪያ ማውጣትና አፈፃፀሙን መከታተል፤

ሰ/ ትራንስፖርትን የሚመለከቱ ማናቸውም መረጃዎችንና ስታትስቲኮችን በቋሚ ሁኔታ መሰብሰብና ማጠናቀር፤

ሸ/ ስለትራንስፖርት አገልግሎት እንደ አግባቡ የሥልጠናና የምክር አገልግሎት መስጠት፣ እንደአስፈላጊነቱም የማስልጠኛ ተቋሞችን ማቋቋምና ማካሄድ፤

ቀ/ ትራንስፖርትን በማንኛም ረገድ ስለሚያድግበት ሁኔታ ጥናቶችን ማካሄድ፣ እንዲካሄድ ማበረታታት እንዲሁም ፕላንና ፕሮግራም ማዘጋጀት፣ ሲፈቀድም ተግባራዊ ማድረግ፤

በ/ ከሚመለከተው አካል ጋር በመተባበር የአካባቢ መበክልን ለመከላከል ከተሽከርካሪዎችና ባቡሮች ስለሚወጣው ጨረብ፣ ጋዝ፣ ተንና ስለመሳሰሉት ከአገሪቱ አቅምና ከዓለም አቀፍ መመዘኛዎች ጋር የተገናዘበ ደረጃ አዘጋጅቶ ማቅረብ፤ ሲፈቀድም ተግባራዊነቱን መከታተል፤

ተ/ ለሚሰጠው አገልግሎት ዋጋ ማስወሰንና መሰብሰብ፤

ቸ/ በህዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ በተሰማሩት ግለሰቦች ድርጅቶችና ማህበራት የገበያ እጦት ሲያጋጥም ወይም በተገልጋይ ህብረተሰብ የትራንስፖርት አገልግሎት እጥረት ሲከሰት ክትትል ማድረግ፤ እንዲሁም የትራንስፖርት አገልግሎት አቅርቦትና ፍላጎት መጣጣሙን ማረጋገጥና ስምሪቱ ፍትሃዊ እንዲሆን ማድረግ፤

ኀ/ የቢሮዎችን አቅም ለማጎልበት አመች ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤

2. የመንገድ ትራንስፖርትን በተመለከተ፤

ሀ/ በመንገዶች የሚጠቀሙ ባለሞተር ተሽከርካሪዎች ከሚሰጡት አገልግሎት ዓይነት ሊኖራቸው የሚገባውን የደህንነት መሳሪያዎች ክብደትና መጠናቸውን እንዲሁም የተሳፋሪን ብዛትና የጭነት ክብደት መወሰን፤ በዚሁም መሠረት ምዝገባ እንዲካሄድ የማረጋገጫ ሰርትፊኬት መስጠት፤

ለ/ በአገር አቋራጭና በዓለም የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ ለሚሰማሩ ሰዎችና ድርጅቶች የሙያ ወይም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መስጠትና መከታተል፤

ሐ/ ከውጭ ሀገር የሚመጡትንና በአገር ውስጥም የሚሰሩትን፤ የሚገጣጠሙትን ወይም በክፍል የሚሰሩትን ማናቸውንም ባለሞተር ተሽከርካሪዎች መከታተል፤ ለዚሁም መመዘኛ /ስፔሲፊኬሽን/ ማውጣት፤

መ/ በአገር አቋራጭና በዓለም አቀፍ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የሚሰማሩ ወይም ንብረትነታቸው የዲፕሎማቲክ፤ የዓለም አቀፍ ድርጅቶች፤ ከአንድ ክልል በላይ የሚንቀሳቀሱ የተራድአ ድርጅቶች ወይም የፌዴራል መንሣሥት የሆኑ ባለሞተር ተሽከርካሪዎችን መመዝገብና የቴክኒክ ምርመራ ማካሄድ እንዲሁም መከታተል፤

ሠ/ መንጃ ፈቃድን የሚመለከት መመሪያ ማውጣትና ተግባራዊነቱን መከታተል፤ የፌዴራል የመንጃ ፈቃድ መስጠትና ማደስ፤

ረ/ በባለሥልጣኑ ወይም በክልል ቢሮዎች በሚመዘገቡ ባለሞተር ተሽከርካሪዎች ላይ የሚለጠፉ ሠሌዳዎች ማምረት፤

ሰ/ በአገር አቋራጭና በዓለም አቀፍ የህዝብ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሰማሩት ሰዎች፤ ድርጅቶች ወይም ማህበራት የሚያስከፍሉትን ታሪፍ ለሚሰጡት አገልግሎት ማግኘት ስለሚገባቸው ጥቅምና የተጠቃሚውን የመክፈል አቅም ግምት ውስጥ በማስገባት ማጽደቅ፤

ሸ/ በዓለም አቀፍ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ወይም በተመሳሳይነት ሥራ ላይ ለተሰማሩ ተሽከርካሪዎችና አሽከርካሪዎች የትራንዚት ፈቃድ መስጠትና መከታተል፤

ቀ/ ስለተሸከርካሪዎች አመዘጋገብና የቴክኒክ ምርመራ መመሪያ ማውጣትና መከታተል፤

በ/ ባለሞተር ተሸከርካሪ መንዳት ለሚያስተምሩ ሰዎችና ትምህርት ቤቶች የሥራ ፈቃድ አሰጣጥ መመሪያ ማውጣትና ተግባራዊነቱን መከታተል፤

ተ/ ማናቸውንም የተሸከርካሪ መጠገኛና ማደሻ ጋራሻ የቴክኒክ ብቃት ስለማረጋገጥ፤ የሥራ ፈቃድ አሰጣጥና ስለደረጃው አወሳሰን መመሪያ ማውጣትና ተግባራዊነቱን መከታተል፤

ቸ/ ለሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ተሸከርካሪዎች አገልግሎት የሚውሉ መናኸሪያዎች ደረጃና መመዘኛ /ስፔሲፍኬሽን/ ማውጣትና መከታተል፤

ኀ/ በአገር አቋራጭና በዓለም አቀፍ የሕዝብ ማመላለሻ ሥራ ለሚሰማሩ ተሸከርካሪዎች ማኅበራት የሚያቀርቡለትን የስምሪት ፕሮግራም ማጽደቅ ካልቀረበለትም ራሱ ማዘጋጀትና ለዚህ የወጣውን የዲሲፕሊን መመሪያ ተግባራዊ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝም በገበያ ሥርዓት አገልግሎት እንዲሰጡ ምቹ ሁኔታ መፍጠር፤

ነ/ የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም ጊዜያዊ የኢኮኖሚ ወይም የማህበራዊ ችግሮች ሲከሰቱ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ተሸከርካሪዎችን ሚኒስቴሩ በሚያፀድቀው መመሪያ መሠረት በአስፈላጊው ቦታና መስመር ደልድሎ ማሰራትና መከታተል፤

ኘ/ በአገር አቋራጭና በዓለም የንግድ የመንገድ ማመላለስ ሥራ ላይ የተሰማሩት ሰዎችና ድርጅቶች የሚያቋቁሙአቸውን ማህበራት መመዝገብ፤ ስለ አሠራራቸው መመሪያ ማውጣትና መከታተል፤

አ/ ባለሞተር ተሸከርካሪዎች በሦስተኛ ወገን ላይ ለሚያደርሱት አደጋ የመድን ዋስትና ሽፋን እንደሚኖራቸው ማረጋገጥ፤ እንዲሁም ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመመካከር በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ለሚጓጓዙ መንገደኞችና ዕቃዎች ሊኖር ስለሚገባው የመድን ዋስትና ሽፋን መመሪያ ማውጣትና ማስፈፀም፤

ከ/ ተሸከርካሪዎች እንደገና ስለሚሰሩበት፤ ስለሚፈታቱበት ወይም ከጥቅም ውጭ ስለሚደረጉበት ሁኔታ መመሪያ ማውጣትና መከታተል፤

ኸ/ በአውራ ጎዳናዎች ላይ የመንገድ ትራንስፖርት አዋጆች፤ ደንቦችና መመሪያዎች መከበራቸውን መከታተል፤

ወ/ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በአገር አቋራጭ እና በዓለም አቀፍ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የሚሰማሩ ተሽከርካሪዎችን የቀለም ዓይነትና ዓርማ መወሰን፤

ዐ/ በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሰማሩ ሰዎችና ድርጅቶች፤ ማህበራት፤ የሚመለከታቸው የመንግሥት መሥሪያ ቤቶችና ተጠቃሚዎች የሚወክሉበት አማካሪ ኮሚቴ ማቋቋም፤

ዘ/ የተሽከርካሪ ዋጋ ግምት የመተመን አገልግሎት መስጠት፤

ዝ/ የመካከለኛ የትራንስፖርት መገልገያ መሣሪያዎች በአገሪቷ የቦታ አቀማመጥ በሚያመች መልኩ እንዲስፋፋ ማበረታታት ፡፡

3. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 ድንጋጌ ቢኖርም ለፌዴራል መንሣሥት ተጠሪ የሆኑ ከተሞችን የመንገድ ትራንስፖርት በተመለከተ፤

ሀ/ የትራንስፖርት አገልግሎቱ እንዲስፋፋ ማድረግ፤ የአውቶቡስና የታክሲ ፈርማታዎች፤ መናኸሪያዎችና መድረሻዎች እንዲሰሩ ማድረግና ማስተዳደር፤

ለ/ ተሽከርካሪዎችን መመዝገብ፤ ዓመታዊ የቴክኒክ ምርመራ ማካሄድና መከታተል፤

ሐ/ በትራንስፖርት ሥራ የተሰማሩ ግለሰቦችንና ድርጅቶችን ማደራጀት፤ ትራፊክ አመራር ውጤታማ የሚሆንበትን ስልት በመቀየስ ተግባራዊ ማድረግ፤ የአቅም ግንባታ ድጋፍ መስጠት፤

መ/ በትራንስፖርትና በጋራሹ አገልግሎት ለሚሰማሩ ግለሰቦችና ድርጅቶች የብቃት ማረጋገጫ መስጠት፤

ሠ/ ባለሞተር ተሽከርካሪ መንዳት ለሚያስተምሩ ሰዎችና ትምህርት ቤቶች የሥራ ፈቃድ መስጠት፤ የመንጃ ፈቃድ መስጠት፤

ረ/ የሕዝብን ደኅንነት የሚጎዱ ተሽከርካሪዎችን እንቅስቃሴ በመከታተል ማገድ፤

ሰ/ ከከተሞቹ ትራንስፖርት አገልግሎት ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ሌሎች ተግባራት ማከናወን፤

4. የምድር ባቡር ትራንስፖርትን በተመለከተ፤

ሀ/ ለባቡር ነጂዎች ፈቃድ መስጠትና ማደስ፤

ለ/ ባቡሮችን መመዝገብና የቴክኒክ ምርመራ ማካሄድ፤

ሐ/ ስለምድር ባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት አሰጣጥ መመሪያ ማውጣት፤

- መ/ በኢትዮጵያ ውስጥ መንገደኞችና ዕቃዎች በምድር ባቡር ስለሚጓጓዙበት ሁኔታ ደረጃ ማውጣትና መከታተል፤
- ሠ/ የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ለመስጠት የሚሰማሩ ሰዎችና ድርጅቶችን መመዝገብ፤ የሙያ ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መስጠትና መከታተል፤
- ረ/ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር የባቡር አደጋ ሲከሰት መመርመርና ሪፖርት ማቅረብ፤
- ሰ/ የባቡሮችን አሰራር፣ ሊኖራቸው የሚገባውን መሳሪያዎች ክብደትና መጠናቸውን እንዲሁም የተሳፋሪን ብዛትና የጭነት ክብደት መወሰን፤
- ሸ/ ለባቡር መጠገኛ ጋራሻ የብቃት ሠርተፍኬት መስጠት፤
- ቀ/ የባቡር ቴርሚናሎችን ደረጃ ማውጣት፤
- በ/ የሐዲድ መስመሮችና የዲዛይን ደረጃ ማውጣት፤
- ተ/ የሐዲድ መስመሮችና የደህንነት መሣሪያዎች የወጣላቸውን መስፈርት ማሟላታቸውን ማረጋገጥ፤

5. ⁵⁵

- 6. የንብረት ባለቤት መሆን፣ ውል መዋዋል፣ መክሰስና መክሰስ፤ እና
- 7. ሌሎች ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሕጋዊ ተግባሮችን ማከናወን፤

8. የባለሥልጣኑ አመራር

ባለሥልጣኑ፡

- 1. በሚኒስትሩ አቅራቢነት በመንሣሥት የሚሾም አንድ ዋና ሥራ አስኪያጅ፤ እና
- 2. አስፈላጊ የሆኑ ሠራተኞች፤ ይኖሩታል።

9. የዋና ሥራ አስኪያጁ ሥልጣንና ተግባር

- 1. ዋና ሥራ አስኪያጅ ከሚኒስቴሩ በሚሰጠው አጠቃላይ መመሪያ መሠረት የባለሥልጣኑን ሥራዎች ይመራል፤ ያስተዳድራል።
- 2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ዋናው ሥራ አስኪያጅ፡
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ የተመለከቱትን የባለሥልጣኑን ሥልጣንና ተግባሮች በሥራ ላይ ያወላል፤

⁵⁵ በ13/60 (1999) አ. 549 አንቀጽ 17(2) ሀ መሰረት ተሰርዟል፡፡

ለ/ በፌዴራል መንግሥት ሠራተኞች ሕግ መሠረት የባለሥልጣኑን ሠራተኞች ይቀጥራል፤ ያስተዳድራል፤

ሐ/ የባለሥልጣኑን የሥራ ፕሮግራምና በጀት አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፤ ሲፈቀድም በሥራ ላይ ያውላል፤

መ/ ለባለሥልጣኑ በተፈቀደው በጀትና የሥራ ፕሮግራም መሠረት ገንዘብ ወጪ ያደርጋል፤

ሠ/ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ሁሉ ባለሥልጣኑን ይወክላል፤

ረ/ የባለሥልጣኑን ዓመታዊ የሥራ የሂሳብ ሪፖርት አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል።

3. ዋናው ሥራ አስኪያጅ ለባለሥልጣኑ ሥራ ቅልጥፍና በሚያስፈልግ መጠን ሥልጣንና ተግባሩን በከፊል ለባለሥልጣኑ ኃላፊዎችና ሌሎች ሠራተኞች በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፤ ሆኖም እርሱን ተከቶ የሚሠራው ኃላፊ ከ30 ቀናት ለሚበልጥ ጊዜ የሚሠራ ከሆነ ውክልናው አስቀድሞ ለሚኒስቴሩ ቀርቦ መጽደቅ አለበት፡፡

10. በጀት

የባለሥልጣኑ በጀት ከሚከተሉት ምንጮች የተውጣጣ ይሆናል፤

1. ባለሥልጣኑ ለሚሰጠው ፈቃድና አገልግሎት ከሚያስከፍለው ክፍያ፤
2. በመንግሥት ከሚሰጥ የበጀት ድጋፍ፤ እና
3. ከማናቸውም ሌላ ምንጭ፡፡

11. ስለሂሳብ መዛግብት

1. ባለሥልጣኑ የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል፡፡
2. የባለሥልጣኑ የሂሳብ መዛግብትና ገንዘብ ነክ ሰነዶች በዋናው አዲተር ወይም ዋናው አዲተር በሚሰይመው አዲተር በየዓመቱ ይመረመራል።

ክፍል ሦስት

የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ስለማካሄድና

ስለ ሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ማኅበራት

12. የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ስለማካሄድ

1. ማንኛውም ግለሰብ ወይም በሕግ መሠረት የተቋቋመ ድርጅት በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ሊሠማራ ይችላል፡፡
2. በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ ለመሠማራት ፈቃድ የተሰጣቸው ሰዎችና ድርጅቶች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 መሠረት የሚቋቋም ማኅበር አባል

በመሆን ሥራቸውን ሊያካሂዱ ወይም የማኅበር አባል ሳይሆኑ ሥራቸውን በግላቸው ሊያካሂዱ ይችላሉ፡፡

13. በለማህበራት መቋቋም

1. በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሠማሩ ሰዎችና ድርጅቶች የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ማኅበር ሊያቋቁሙና አባል ሊሆኑ ይችላሉ፡፡
2. በመንገድ ትራንስፖርት አገልግሎት ውድድር መኖሩን ለማረጋገጥ በአንድ ማህበር የሚታቀፉ የአባላት ብዛት ባለሥልጣኑ ይወሰናል፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንንኛውም በማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ የተመለከቱትን ሁኔታዎች የሚያሟላ ሆኖ የተገኘውን ማንንኛውም በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሠማራ ሰው ወይም ድርጅት በአባልነት የመቀበል ግዴታ አለበት፡፡
4. በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሠማራ ማንንኛውም ሰው ወይም ድርጅት በአንድ ጊዜ በአንድ የሥምሪት መስመር ውስጥ ከአንድ በላይ በሆኑ ማኅበራት ውስጥ አባል ሊሆን አይችልም፡፡
5. ባለሥልጣኑ የማኅበራትን ሞዴል መተዳደሪያ ደንብ ያወጣል፡፡

14. ተፈጻሚነት የሚኖረዉ ህግ

በፍትሐብሔር ሕግ ከአንቀጽ 404-482 የተመለከቱት ድንጋጌዎች ከዚህ አዋጅ ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ማኅበሮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናሉ፤ ሆኖም በነዚህ ድንጋጌዎች ለፍትሕ ሚኒስቴር⁵⁶ ለማኅበሮች ጽሕፈት ቤት የተሰጠው ኃላፊነት ማኅበራቱን በሚመለከት በዚህ አዋጅ ለባለሥልጣኑ ተላልፎአል፡፡

15. በለማህበራት ምዝገባ

1. ማናቸውም ማኅበር እንደተቋቋመ ወዲያውኑ የምዝገባ ማመልከቻውን ከማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ ጋር አያይዞ ለባለሥልጣኑ ማቅረብ አለበት፡፡
2. ለባለሥልጣኑ የምዝገባ ማመልከቻ ሲቀርብለት፤
ሀ/ የማኅበሩ መተዳደሪያ ደንብ ሕግንና ባለሥልጣኑ ያወጣውን ሞዴል መተዳደሪያ ደንብ የተከተለ መሆኑን፤

⁵⁶ በአዋጅ ቁጥር 22/62 (2008) እ. 943 አንቀጽ 3(1) መሰረት የፌዴራል ጠቅላይ ዐ/ህግ ሆኗል፡፡

ለ/ አግባብነት ያለው ማንኛቸውም ሕግ የሚጠይቀው ሁኔታ መሟላቱን በማረጋገጥ፤
እና

የተወሰነውን የመመዝገቢያ ክፍያ በማስከፈል ማኅበሩን ይመዘግበዋል፡፡

3. ባለሥልጣኑ የማኅበሩን የመመዝገቢያ ጥያቄ የማይቀበለው ከሆነ ያልተቀበለበትን ምክንያት በመግለጽ በ7 ቀናት ውስጥ ለማኅበሩ ማስታወቅ አለበት፡፡ ባለሥልጣኑ በተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ በማመልከቻው ላይ አንዳችም ውሳኔ ካልሰጠ ማኅበሩ እንደተመዘገበ ይቆጠራል፡፡

4. ማኅበሩ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ በሕግ የሰውነት መብት ያገኛል፡፡

16. ምዝገባ ዕድሳት

1. ማንኛውም ማህበር በየዓመቱ ከመስከረም 1 ቀን እስከ የካቲት 30 ቀን ባለው ጊዜ ውስጥ አስፈላጊውን ክፍያ በመፈፀም ምዝገባውን ማሳደስ አለበት፡፡

2. ምዝገባው በየዓመቱ ካልታደሰ ማህበሩ ሥራውን አይቀጥልም፡፡

17. የማኅበራት ዓላማና ተግባር

ማኅበራት የሚከተሉት ዓላማዎችና ተግባሮች ይኖራቸዋል፤

1. ለአባላት የሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የስምሪት ፕሮግራም ማዘጋጀትና እንደ አግባቡ በባለሥልጣኑ ሲጸድቅ ማስፈጸም፤
2. ለአባላት የጋራ ጥቅም የሚያገለግሉትን የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች መናሽሪያዎችን፣ የመንገድ ጣቢያዎችን፣ የጭነት ማከፋፈያ ጽ/ቤቶችን፣ የጥገና ተቋሞችን፣ የነዳጅ ማደያ ጣቢያዎችን፣ የመለዋወጫ ዕቃ መደብሮችንና የመሳሰሉትን ማቋቋምና ማካሄድ፤
3. ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት አስፈላጊ የሆኑ መረጃዎችንና ሰነዶችን በሚገባ መያዝና በባለሥልጣኑ ሲጠየቁም ማቅረብ፤
4. ስለመንገድ ትራንስፖርት የወጡትን ሕጎች፣ ደንቦችና መመሪያዎች አባላት እንዲያውቁና እንዲያከብሩ ማድረግ፤
5. የአባላቱ ተሽከርካሪዎች የሚያደርሱትን የትራፊክ አደጋ ለመቀነስ የሚያስችል የግንዛቤ ማዳበሪያና ስልጠና ስርዓት ማመቻቸት፤ እና
6. ከሥራቸው ጋር በተገናኙ ሌሎች ሕጋዊ ተግባሮችን ማከናወን፡፡

ከፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

18. የመረጃ ማዕከል ስለማቋቋም

1. ባለሥልጣኑ ትራንስፖርትን የሚመለከቱ መረጃዎችን ለማሰባሰብና ለማጠናቀር የመረጃ ማዕከል ያቋቁማል፡፡
2. የክልል ቢሮዎች የፌዴራልና የክልል ፖሊስ ኮሚሽኖች፣ የህዝብ የንግድ የመንገድ ማህበራት፣ ግለሰቦች እና ሌሎች ድርጅቶች ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ከትራንስፖርት ጋር የተያያዘ አስፈላጊውን መረጃ በወቅቱ ማቅረብ ወይም ማስተላለፍ አለባቸው፡፡
3. አስፈላጊውን መረጃ ለማስተላለፍ የሚረዳ የናሙና ቅጽ ባለሥልጣኑ ያዘጋጃል፡፡

19. በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሠማሩ ሰዎችና ድርጅቶች ግዴታ
በሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ የተሠማሩ ሰዎችና ድርጅቶች ስለመንገድ ትራንስፖርት የወጡትን አዋጆች፣ ደንቦችና መመሪያዎች ማክበር አለባቸው፡፡

20. ስለብቸኛ መብቶችና ዉሎች

1. ባለሥልጣኑ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በዓለም አቀፍና በአገር አቋራጭ የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ ላይ ለተሠማሩ ሰዎች፣ ድርጅቶች ወይም ማህበራት የተረጋገጠ ገቢ የሚያገኙበትን ሁኔታ በመፍጠር የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ አገልግሎት በማያገኙ ወይም በቂ ባልሆነባቸው መስመሮች እንዲሰሩ ለማበረታታት ብቸኛ ወይም የተወሰኑ መብቶች ለመስጠት የሚያስችል መመሪያ ያወጣል፡፡
2. የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ማንኛውም አስጫኝ የሕዝብ የንግድ የመንገድ ማመላለሻ ሥራ የሚሠሩ ሰዎች ወይም ድርጅቶች ጋር ብቸኛ የማንጓጓዣ ዉል የማድረግ መብቱን የማገድ ወይም የመገደብ ዉጤት አይኖራቸውም፡፡

21. ተሸከርካሪዎችን የማስመዝገብ ግዴታ

1. የፍጥነት ወሰኑ በሰዓት ከ20 ኪሎ ሜትር ከማይበልጥ ልዩ ተንቀሣቃሽ መሳሪያ በስተቀር፡
ሀ/ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት ያልተመዘገቡ እና

ለ/ ተገቢውን የመኪና ሰሌዳ ወይም ሌላ የመለያ ምልክት የሌለውን ተሽከርካሪ በማናቸውም መንገድ ላይ መንዳት ክልክል ነው።

2. ተገቢውን የመኪና ሠሌዳ ወይም ሌላ የመለያ ምልክት አለመኖር ተሽከርካሪውን እንዳልተመዘገበ ስለሚያስቆጥረው ተገቢው ምርመራ እስከሚፈፀም ድረስ ፖሊስ እንዲህ ያለውን ተሽከርካሪ ለማቆየት ይችላል።

22. የመንጃ ፈቃድ አስፈላጊነት

1. ማንኛውም ሰው ዓይነቱ ተለይቶ የተገለጽን ባለሞተር ተሽከርካሪ ለመንዳት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብና መመሪያ መሠረት የተሰጠው የጸና የመንጃ ፈቃድ ከሌለው በስተቀር በማናቸውም መንገድ ላይ ማናቸውንም ዓይነት ባለሞተር ተሽከርካሪ መንዳት አይችልም።
2. ማናቸውም የባለሞተር ተሽከርካሪ ባለቤት የጸና የመንጃ ፈቃድ የሌለው ሰው ተሽከርካሪውን እንዲነዳ መፍቀድ የለበትም።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌ ቢኖርም፣ የመንጃ ፈቃድ የሌላቸው ሰዎች የባለሞተር ተሽከርካሪ አነዳድ ለመማር መንዳት የሚችሉበት ሁኔታ ባለሥልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል።

23. የባህሪኛና የባቡር ነጅነት ፈቃዶች

1. ⁵⁷
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው ቢኖርም ከዚህ አዋጅ መጽናት በፊት በሚመለከተው አካል የተሰጠ ፈቃድ በፈቃዱ እስከተመለከተው ጊዜ የጸና ይሆናል።

24. ስለሥልጣን ዉክልና

1. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ባለሥልጣኑ ከስልጣኑና ተግባሩ በከፊል አንድ አግባቡ ለክልል ቢሮዎች፣ ለማዘጋጃ ቤቶችና ለሌሎች መንግሥታዊ ወይም መንግሥታዊ ላልሆኑ አካላት በውክልና መስጠት ይችላል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ውክልና የተሰጣቸው አካላት በውክልና የተቀበሉትን ሥልጣንና ተግባር በሥራ ላይ ሊያውሉ ስለትራንስፖርት የወጡ

⁵⁷ በ13/60 (1999) አ. 549 አንቀጽ 17(2) ለ መሰረት ተሰርዟል።

አዋጆችን፣ ደንቦችን፣ መመሪያዎችንና በባለሥልጣኑ የሚወጡ ደረጃዎችን መከተልና መጠበቅ ይገባቸዋል፡፡

25. የተሻሩና ጸንተው የሚቆዩ ሕጎች

1. የመንገድ ትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 14/1984 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም በአዋጅ ቁጥር 14/1984 ወጥተዉ ወይም ጸንተው የነበሩ ደንቦች ሁሉ ከዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ጋር እስካልተቃረኑ ድረስ በዚህ አዋጅ መሠረት እንደወጡ ተቆጠረው የፀኑ ይሆናሉ፡፡
3. ይህን አዋጅ የሚቃረን ሌላ ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

26. ስለመብትና ግዴታዎች መተላለፍ

1. በአዋጅ ቁጥር 14/1984 ተቋቁሞ የነበረው የመንገድ ትራንስፖርት ባለሥልጣን መብትና ግዴታዎች በዚህ አዋጅ ለባለ ሥልጣኑ ተላልፈዋል፡፡
2. የአዲስ አበባ ከተማ የትራንስፖርት ባለ ሥልጣንና የድራዳዋ ከተማ የትራንስፖርት ኤጀንሲ መብትና ግዴታዎች በዚህ አዋጅ ለባለሥልጣኑ ተላልፈዋል፤ የባለሥልጣኑ ቅርንጫፍ ጽ/ቤቶች ሆነው ይደራጃሉ፡፡

27. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. በአዋጅ ቁጥር 14/1984 መሠረት የተቋቋሙ ማህበራት በዚህ አዋጅ እንደተቋቋሙ ተቆጥረው ሥራቸውን ይቀጥላሉ፡፡
2. ክልሎች የራሳቸውን እስኪያወጡ ድረስ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ትራንስፖርት ነክ በሆኑት ጉዳዮች ላይ በክልሎች ውስጥ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል፡፡

28. ደንብ የማዉጣት ስልጣን

ይህን አዋጅ በአግባቡ ሥራ ላይ ለማዋል የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የማውጣት ሥልጣን ይኖረዋል፡፡

29. ቅጣት

ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችን የተላለፈ ማንኛውም ሰው በወንጀል ሕግ መሠረት ይቀጣል፡፡

30. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሐምሌ ቀን 9.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ ቀን 1997 19.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 547/1999

በየብስ የዕቃ ማጓጓዝ ሥራን ለመደንገግ ተሻሽሎ የወጣ አዋጅ

የትራንስፖርት አገልግሎት የአገራችንን ልማት ለማሳካት፣ ለአጠቃላይ የንግድ ክፍለ ኢኮኖሚ ዕድገትና ለሕዝቦች መቀራረብ ወሳኝ ሚና የሚጫወት የአገልግሎት ዘርፍ በመሆኑ፤ በማናቸውም የማጓጓዣ ዓይነት ዕቃ ማጓጓዝን የሚመለከቱ የአገራችን የትራንስፖርት ሕጐች አንዱ ከሌላው ጋር መጣጣምና ተቀናጅቶ አገልግሎት በመስጠት ለአገራችን የኢኮኖሚ ዕድገት የበኩሉን ድርሻ መወጣት የሚጠበቅበት በመሆኑ፤

ከዚህ አንፃር በ1952 ዓ.ም በንግድ ሕግ አማካኝነት ወጥቶ በሥራ ላይ ያለውን ሕግ በተለይም የአጓጓዣችን የኃላፊነት መሠረት፣ የኃላፊነት መጠን ወሰንና ሌሎች መብቶችና ግዴታዎችን አስመልክቶ ዓለም ዓቀፍ ይዘት ካለውና በአዋጅ ከወጣው የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አሠራር ጋር በማቀናጀት ወጥ የሆነና የተቀላጠፈ አገልግሎት መስጠት በሚያስችል መልኩ አሻሽሎ መደንገግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 /1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “በየብስ የዕቃ ማጓጓዝ ሥራን ለመደንገግ ተሻሽሎ የወጣ አዋጅ ቁጥር 547/1999” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ዕቃን በየብስ የማጓጓዝ ውል” ማለት አጓጓዣ የጭነት ክፍያ ወይም ዋጋ በማስከፈል ዕቃን የአገር ውስጥ ውኃን ጨምሮ በየብስ ላይ ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ በተሽከርካሪ ለማጓጓዝ ግዴታ የገባበት ማንኛውም ውል ማለት ነው፤

2. “ዕቃ” ማለት የቁም እንስሳትን ጨምሮ ኮንቴነሮችን፣ የዕቃ ማሸጊያዎችን ወይም ተመሳሳይ የዕቃ ማሸጊያ ቁሶችን ወይም በዕቃ ላኪው ወይም በዕቃ አስረካቢ በጥቅል መልክ ለጭነት የሚቀርብ ማንኛውም ንብረት ነው፤
3. “አጓጓዥ” ማለት ዕቃን በተሽከርካሪ አማካኝነት በየብስ ወይም በአገር ውስጥ ውኃ የሚያጓጉዝ ሰው ማለት ነው፤
4. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
5. “ላኪ” ማለት ለራሱ ወይም ለሦስተኛ ወገኖች ሲል ዕቃውን እንዲያጓጉዝ ለአጓጓዥ የሚያስረክብ ሰው ማለት ነው፤
6. “ተረካቢ” ማለት ዕቃውን ለመቀበል ሕጋዊ መብት ያለው ሰው ማለት ነው፤
7. “አደገኛ ዕቃዎች” ማለት በባህሪያቸው አደጋ የሚያመጡ ዕቃዎች ወይም አደጋ ሊያስከትሉ ይችላሉ ተብለው የተመደቡ፣ ተቀጣጣይ፣ የፊድሮ ሞገድ የማመንጨትና የመርጨት ባህሪ ያላቸው፣ በጤንነት ላይ አደጋ ማስከተል የሚችሉ አደገኛ የንጥረ ነገር ወይም የጋዝ ወይም የፈሳሽ ባህሪ ያላቸው፣ በአጠቃላይ በሰው ልጆችና በአካባቢ ላይ ጥፋተ ማስከተል የሚችሉትን ሁሉ የሚያጠቃልል ሆኖ ዝርዝሩ አግባብ ባለው አካል ይወሰናል፤
8. “ተሽከርካሪ” ማለት ማንኛውንም ዓይነት ዕቃ ወይም ጭነት እንዲያመላልስ ተብሎ የተሠራና ለዚሁ አገልግሎት እንዲውል የተደረገ ባለሞተር ሲሆን ባቡርን፣ ግማሽ ተሣቢንና ተሣቢን ይጨምራል፤
9. “ጭነት ማስተላለፍ” ማለት ዕቃን ለማጓጓዝ የማጓጓዣ ውል ከፈፀመው ተሽከርካሪ ባለቤት ወደ ሌላ ተሽከርካሪ ባለቤት ወይም ወደ ሌላ የትራንስፖርት ዓይነት ማስተላለፍ ማለት ነው፤
10. “ተጨማሪ ክፍያ ” ማለት በገበያ ዋጋ መሠረት መከፈል ከሚገባው መደበኛ የጭነት ክፍያ ተመን በላይ ክፍያ ማስከፈል ማለት ነው፡፡
11. “እስረኛል ድሮዊንግ ራይት” ማለት በጥቅል ወይም በኪሎ ግራም የተጠቀሰው የአጓጓዥ የኃላፊነት መጠን የዓለም አቀፍ የገንዘብ ፈንድ አሠራርን መሠረት በማድረግ ገንዘቡ ከሚከፈልበት አገር ጋር ተመጣጣኝ የሆነ የምንዛሪ ተመን ማለት ነው፤

12. “ዕቃ አስተላላፊ” ማለት በአገር ውስጥ ወይም በዓለም አቀፍ ደረጃ ዕቃ ተቀባይነት ወይም ዕቃ ላኪን በመወከል የጉምሩክ ሥነ-ሥርዓት፣ የወደብ ሥነ-ሥርዓት እና ሌሎች ሥነ-ሥርዓቶችን አስፈፅሞ የገቢ ወይም የወጪ ዕቃዎች በወደብ እንዲገቡ ወይም እንዲወጡ ማድረግ ሲሆን ዕቃን የማጓጓዝና የማስረከብን ሥራ ይጨምራል፡፡

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. የዚህ አዋጅ ድንጋጌ በተሸከርካሪ አማካኝነት ዕቃን በክፍያ በየብስ ላይ እና በአገር ውስጥ ውሃ ላይ ለማጓጓዝ በሚደረግ ማናቸውም ዉል ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
2. የዚህ አዋጅ ድንጋጌ የማጓጓዙ ሥራ በዚህ አዋጅ ተፈጻሚነት ወሰን ክልል ውስጥ በሆነ ጊዜ በመንግሥት ወይም በመንግሥት ተቋማት በሚከናወን የማጓጓዝ ሥራ ላይም ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
3. የዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የዚህ አዋጅ ድንጋጌ በሚከተሉት ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡
ሀ/ በፖስታ አገልግሎት ሕግ መሠረት በሚከናወን የማጓጓዝ ስራ፤
ለ/ የቤት ዕቃን ከቤት ቤት የማጓጓዝ ሥራ፡፡
4. ለዚህ አዋጅ ዓላማዎች ሲባል የአጓጓዣ ወኪሎች፣ ሰራተኞችና የማጓጓዝ ሥራውን ለማከናወን የሚጠቀሙበት ሌላ ማናቸውም ሰው ለሚፈጽሙት ድርጊተና መፈፀም ሲገባቸው ሣይፈፀሙ ለቀሩት ተግባር አጓጓዣ ኃላፊ የሚሆን ሲሆን፤ እነዚህ ወኪሎች፣ ሰራተኞችና ሌሎች ሰዎች የፈፀሙት ተግባር በቅጥር ውላቸው መሠረት ከሆነ ስራውን መፈፀማቸው ወይም አለመፈፀማቸው የአጓጓዣ ኃላፊነት ብቻ ተደርጎ ይወሰዳል፡፡

ክፍል ሁልት

የማጓጓዝ ውል ስለመመስረት

4. የማጓጓዣ ሰነድ

1. ዕቃ የማጓጓዝ ውል በማጓጓዣ ሰነድ መረጋገጥ አለበት፡፡
2. የዕቃ ማጓጓዝ ሰነድ አለመኖር፣ ያልተሟላ መሆን ወይም መጥፋት፣ በዚህ አዋጅ የተመለከተውን ድንጋጌና ዕቃዎችን ስለማጓጓዝ የተደረገውን ውል ዋጋ ያለውና ተፈጻሚ መሆኑን ሊያስቀረው አይችልም፡፡

5. የማጓጓዣ ሰነድ ቅጂዎች

1. የዕቃ ማጓጓዣው ሰነድ በሦስት ዋና ቅጂዎች ዕቃውን በሚልከው ሰው ይዘጋጃል፡፡
ሀ/ የመጀመሪያ ቅጂ በላኪው ተፈርሞበት ለአጓጓዣ ይሰጣል፡፡
ለ/ ሁለተኛው ቅጂ ላኪውና አጓጓዣ ፈርመውበት ከዕውቃው ጋር ይሆናል፡፡
ሐ/ ሦስተኛው ቅጂ አጓጓዣ ፈርሞበት ዕቃውን ከተቀበለ በኋላ አጓጓዣ ለላኪው ይሰጠዋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ሐ/ የተጠቀሰው ፈርማ የታተመ ወይም በላኪውና በአጓጓዣ ማኅተም የሚተካ ሊሆን ይችላል፡፡
3. የሚጓጓዙት ዕቃዎች በተለያዩ ተሽከርካሪዎች፣ የባቡር ፋርጎዎች ወይም በተለያዩ ዓይነት ማጓጓዣዎች ወይም በተለያዩ ጭነቶች የተከፋፈሉ ሲሆኑ፣ ላኪው ወይም አጓጓዣ ለእያንዳንዱ ተሽከርካሪ ወይም የባቡር ፋርጎ ወይም ለእያንዳንዱ ማጓጓዣ ዓይነት ወይም የዕቃዎች ጭነት የተለያየ የማጓጓዣ ሰነድ የመጠየቅ መብት ይኖረዋል፡፡

6. የዕቃ ማጓጓዣ ሰነድ የሚይዛቸው ዝርዝሮች

1. የዕቃ ማጓጓዣው ሰነድ የሚከተሉትን ዝርዝሮች መያዝ ይኖርታል፡፡
ሀ/ የዕቃ ማጓጓዣ ሰነዱ የተሰጠበትን ቀንና ቦታ፤
ለ/ የላኪውን ስምና አድራሻ፤
ሐ/ የአጓጓዣን ስምና አድራሻ፤
መ/ ዕቃዎቹን ለማጓጓዝ ርክክብ የተደረገበት ቀንና ቦታ፣ መድረሻ ላይ የማስረከቢያ ቦታ፤
ሠ/ የተረካቢው ስምና አድራሻ፤
ረ/ ስለ ዕቃዎቹ ዝርዝር መግለጫ፣ የዕቃውን ባህሪ እና የአስተሻሽግ ዘዴ፣ እንዲሁም አደገኛ ዕቃዎች በሆኑ ጊዜ የታወቀው አጠቃላይ ባህሪያቸው መግለጫ፤
ሰ/ የጥቅሎቹ ብዛት ልዩ ምልክትና ቁጥራቸው፤
ሸ/ የዕቃዎቹ ጠቅላላ ክብደት ወይም ይህ ካልተገለፀ ብዛታቸው፤
ቀ/ ከማጓጓዙ ጋር የተያያዙ የማጓጓዣ ክፍያዎች፣ ተጨማሪ ክፍያዎችና ሌሎች ውሉ ከተደረገበት ጊዜ እስከ ማስረከቢያው ጊዜ ድረስ የሚወጡ ወጪዎች

በ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 ድንጋጌ መሠረት ለጉምሩክ መብት ማስፈጸም እና ለሌሎች ስነ-ሥርዓቶች የሚጠየቁ ሰነዶች አስፈላጊ ሆኖ በተገኘ ጊዜ በአባሪነት መያያዣቸውን።

2. አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ የማንጓዣው ሰነድ ከዚህ በታች የተመለከቱትን ዝርዝሮችም መያዝ አለበት፤

ሀ/ ጭነት ማስተላለፍ የማይፈቀድ መሆኑን የሚያመለክት ፅሁፍ፤

ለ/ ላኪው ለመክፈል ግዴታ የገባባቸው ክፍያዎች፤

ሐ/ የዕቃዎቹ ዋጋ መግለጫ፤

መ/ የዕቃዎቹን የመድን ዋስትና በተመለከተ፤ ላኪው ለአንጓዣ የሚሰጣቸውን መመሪያዎች፤

ሠ/ ዕቃውን ለማንጓዝ ስምምነት የተደረሰበት የጊዜ ገደብና የሚጓዝበት የጉዞ መስመር፤

ረ/ ለአንጓዣ የተሰጡ ሰነዶች ዝርዝር፤

3. ተዋዋይ ወገኖች ጠቃሚ ናቸው ብለው ካመኑ በዚህ አንቀጽ ያልተጠቀሱ ሌሎች ዝርዝሮችን በማንጓዣ ሰነዱ ላይ ሊያስገቡ ይችላሉ።

7. ለታዘዘለት የሚል የዕቃ ማንጓዣ ሰነድ

ላኪውና አንጓዣ ከተስማሙ የማንጓዣው ሰነድ ተቀባዩ ሰው ላዘዘው በሚል ሊዘጋጅ ይችላል።

8. ሌላ የማንጓዣ ሰነድ

1. ላኪውና አንጓዣ ከተስማሙ የማንጓዣው ሰነድ አንጓዣ በሚሰጠውና ላኪው ተገቢ የሆኑትን ጽሑፎች በሚያሰፍርበት እንደ ደረሰኝ ባሉ ሌሎች ሰነዶች ሊተካ ይችላል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተጠቀሰው ደረሰኝ ወይም ሰነድ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች የሚቃረን የዉል ቃል ይዞ ቢገኝ የማንጓዣ ዉሉ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ተፈፃሚነት ያገኛል።

9. ስለላኪዉ ጽሑፍ

1. የሚከተሉትን አስመልክቶ፡

ሀ/ በአንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 1 (ለ)፣ (መ)፣ (ሠ)፣ (ረ)፣ (ሰ)፣ (ሸ)፣ (ቀ) እና (በ) የተጠቀሱትን በመሙላት ረገድ፤

ለ/ በአንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 2 የተጠቀሱትን በመሙላት ረገድ እና

ሐ/ የማንጓዣ ሰነዱ እንዲዘጋጅለት ወይም በሰነዱ ላይ እንዲገባ በተሰጡ ሌሎች መመሪያዎች ወይም ትዕዛዞች በአግባቡ ባለመፈጸማቸው ወይም ትክክለኛ ያልሆነ ወይም ያልተሟላ መግለጫ በመስጠቱ ምክንያት አንጓዣ ለወጪ ቢዳረግ ወይም ኪሣራና እና ጉዳት ቢደርስበት ላኪው በሙሉ ኃላፊነት አለበት፡፡

2. በላኪው ጠያቂነት አንጓዣ በአንቀጽ 6(1) ላይ የተጠቀሱትን ዝርዝሮች በዕቃ ማንጓዣ ሰነዱ ላይ አስገብቶ ከሆነ ተቃራኒ ማስረጃ ካልቀረበ በስተቀር አንጓዣ በላኪው ስም እንዳደረገው ይቆጠራል፡፡

3. አስፈላጊ በሆነ ጊዜ የዕቃ ማንጓዣው ሰነድ በአንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ 1(በ) የተጠቀሱትን ሰነዶች በአባሪነት ካልያዘ፣ ወይም የዕቃ ማንጓዣው ሰነድ በአንቀጽ 6 የተጠቀሱትን ዝርዝሮች ባልያዘ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 ድንጋጌ መሠረት እንደ ደረሰኝ ባሉ ሌሎች ሰነዶች ከተተካ አንጓዣ ይህን ሣያረጋግጥ ዕቃ በመቀበሉ ምክንያት ለደረሱ ውጭዎች፣ ኪሣራ እና ጉዳት በዕቃዎቹ ላይ የማዘዝ መብት ላለው ሰው ኃላፊነት አለበት፡፡

ክፍል ሦስት

የዕቃ ማንጓዣ ዉል አፈፃፀም

10. መጠቅለል

1. ከዕቃዎቹ ባህሪ አንፃር መጠቅለል የሚያስፈልጋቸው ሆኖ ሲገኝ፤ ዕቃዎቹ እንዳይጠፉና እንዳይጎዱ ላኪው መጠቅለል ወይም ማሸግ ይኖርበታል።
2. ከአጠቀላለል ጉድለት የተነሳ በዕቃው ላይ ለሚደርስ ማናቸውም ጉዳት ላኪው ኃላፊ ይሆናል።
3. እንዲሁም ዕቃዎቹ ያልታሸጉ መሆኑን ወይም አስተሻሽጉ ጉድለት የነበረበት መሆኑን አንጓዣ እያወቀ ዕቃዎቹን ተቀብሎ ያጓጓዘ እንደሆነ ለሚደርሰው ጉዳት ራሱ ኃላፊ ይሆናል፡፡

11. አለመስማማትን ስለመግለፅ

1. አንጓዣ ዕቃዎቹን ሲረከብ፤

ሀ/ በማጓጓዣ ሰነዱ ላይ የሰፈሩትን የዕቃዎች ብዛት ወይም የጥቅሎችን ቁጥር፤ በጥቅሎች ላይ ያለውን ልዩ ምልክቶችንና መግለጫዎችን ትክክለኛነት እና እንዲሁም የዕቃዎቹን ክብደት፤

ለ/ የዕቃዎቹን ውጭያዊ ሁኔታና አስተሻሽታቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡

2. አጓጓዣ ከዚህ በላይ በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀጽ /1/ የተጠቀሱትን ዝርዝሮች ለማረጋገጥ የሚችልበት ተቀባይነት ያለው መንገድ የየሌለው ከሆነ ምክንያቱን መሠረት ያደረገበትን ከመግለጽ ጋር አለመስማማቱን በማጓጓዣ ሰነዱ ላይ ማስፈር ይኖርበታል፡፡ የዕቃውን ግልፅ ሁኔታና አስተሻሽታቸውን በተመለከተም በተመሳሳይ ሁኔታ ማንኛውንም አለመስማማት መግለፅ አለበት፡፡
3. በማጓጓዣ ሰነዱ ላይ በቀረቡት ያለመስማማት መግለጫዎች እንደሚገደድ በግልፅ ካልተስማማ በስተቀር ላኪው በእነዚህ መግለጫዎች ውጤት አይገደድም፡፡
4. ላኪው ለጭነት ያቀረበውን የዕቃውን ጠቅላላ ክብደት፤ ወይም መጠን፤ ጥቅል ከሆነ ጥቅሉ በውስጡ የያዘውን አጓጓዣ እንዲያረጋግጥ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
5. የማረጋገጡም ውጤት በዕቃ ማጓጓዣው ሠነድ ላይ መግለፅ አለበት፡፡ አጓጓዣ ዕቃዎቹን በተገለፀው ሁኔታ ለማረጋገጥ ያወጣው ወጪ ካለ ይህን ወጪ ላኪው እንዲከፍለው መጠየቅ ይችላል፡፡

12. የማጓጓዣ ሰነድ የሚሰጠው ውጤት

1. ተቃራኒ ማስረጃ ቀርቦ ማስተባበል ካልተቻለ በስተቀር የማጓጓዣ ሰነድ ወይም ከአንቀጽ 4-8 ባሉት ድንጋጌዎች መሠረት የተዘጋጀ ሌላ ሰነድ የማጓጓዣ ውል ስለመደረጉ፤ የውሉን ሁኔታዎችና ዕቃዎቹን አጓጓዣ ስለ መቀበሉ፤ ስለ ዕቃዎቹ ዓይነት፤ ብዛት፤ መጠንና ክብደት ማስረጃ ነው፡፡
2. ተቃራኒ ማስረጃ ቀርቦ ማስተባበል አስካልተቻለ ድረስ በዚህ አዋጅ አንቀፅ 11(2) ድንጋጌ መሠረት በአጓጓዣ በግልጽ ተለይቶ የሰፈረውን የአለመስማማት መግለጫ ያልያዘ የማጓጓዣ ሰነድ፤ አጓጓዣ በተረከባቸው ጊዜ ዕቃዎቹና አስተሻሽታቸው በጥሩ ሁኔታ ለአጓጓዣ አንደተሰጡና የጥቅሎቹ ብዛት፤ ክብደት ምልክቶቻቸውና ቁጥሮቹ በማጓጓዣ ሰነዱ ላይ ከተጠቀሱት ጽሑፎች ጋር የተጣጣሙ እንደሆኑ ይገመታል፡፡

13. የጉምሩክና ሌሎች ሥነ-ሥርዓቶች

1. ላኪው የጉምሩክን ወይም ሌሎች ሥነ-ሥርዓቶችን ለማስፈፀም ሲባል አስፈላጊ የሆኑ ሰነዶችን ከማጓጓዣ ሰነድ ጋር በማያያዝ ለአጓጓዣ መስጠት ይኖርበታል፡፡
2. አጓጓዣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተጠቀሱትን ሰነዶችና መረጃዎች ትክክለኛነትም ሆነ የተሟሉ ስለመሆናቸው ለመመርመር ምንም አይነት ግዴታ የለበትም፡፡
3. ላኪው በእነዚህ ሰነዶችና መረጃዎች አለመኖር፣ ያለመሟላት ወይም ግድፈት የተነሳ ለሚደርሰው ጉዳት በአጓጓዣ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ካልሆነ በስተቀር ለአጓጓዣ ሃላፊ ይሆናል፡፡
4. አጓጓዣ የተጠቀሱትን ሰነዶችና ከማጓጓዣ ሰነዱ ጋር ተያያዥ የሆኑትን ሰነዶች የሚረከበው በወኪልነት ሲሆን የሰነዶች መጥፋት፣ ወይም ተገቢ ያልሆነ አጠቃቀም ለሚያስከትለው ውጤት ኃላፊነት አለበት፡፡
5. ይህም ኃላፊነት አጓጓዣ ዕቃው በጠፋ ጊዜ ከሚከፍለው ካሣ ሊበልጥ አይችልም፡፡

14. ላኪው በዕቃው ለማዘዝ ስላለው መብት፣

1. ላኪው በማጓጓዣ ወሊ መሠረት ግዴታዎችን በሙሉ ከፈፀመ ዕቃውን ከአጓጓዣ መልሶ በመውሰድ ወይም ዕቃው በጉዞ ላይ እያለ በማስቆም ወይም የዕቃውን የማስረከቢያ ቦታ በመለወጥ ወይም በጉዞ ላይ እየለ ዕቃው ሊራገፍበት የሚገባው ቦታ ከመድረሱ በፊት በማጓጓዣ ሰነዱ ላይ ከተመለከተው ተረካቢ ዉጪ ለሌላ ሰው እንዲሰጥ በማድረግ ዕቃውን የማስተላለፍ መብት አለው፡፡
2. የማጓጓዣ ሰነዱ ለላኪው ተሰጥቶ ከሆነ ላኪው ይህንን የማጓጓዣ ሰነድ ለአጓጓዣ ላያቀርብ በዕቃው ላይ ያለውን መብት ማስተላለፍ አይችልም፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተጠቀሰው የዕቃ ላኪው በዕቃው ላይ የማዘዝ መብት የሚቋረጠው የማጓጓዣ ሰነድ ለዕቃ ተረካቢው ሰው ከተሰጠ በኋላ ወይም ዕቃው መድረሻ ሥፍራው ደርሶ ተቀባዩ አጓጓዣ ዕቃውን እንዲያስረክበው ከጠየቀ በኋላ ነው፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ የተጠቀሰው ቢኖርም ላኪው በማንኛውም ሰነዱ ላይ ዕቃ ተቀባዩ እቃውን የማስተላለፍ መብት ይኖረዋል የሚል አካቶ ከሆነ ተረካቢው የማንኛውም ሰነዱ ከተፃፈበት ጊዜ ጀምሮ ዕቃውን የማስተላለፍ መብት አለው፡፡
5. ተቀባዩ ዕቃውን የማስተላለፍ መብቱን በሚገለግልበት ጊዜ ዕቃዎቹ ለሌላ ሰው እንዲሰጡ አዞ ከሆነ ይሄው የታዘዘለት ሦስተኛ ሰጪ ሌሎች ተረካቢዎችን ለመሰየም መብት አይኖረውም፡፡
6. በዕቃዉ ላይ ያለውን መብት ለሌላ የማስተላለፍ መብት በሚከተሉት ሁኔታዎች ላይ ይመሰረታል
 - ሀ/ ላኪው ወይም እንደነገሩ ሁኔታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 4 በተጠቀሰው መሠረት ተቀባዩ አዲስ መመሪያዎች ያሉበትን የማንኛውም ሰነዱን አንደኛ ቅጅ ለአንጓዣ በማቅረብ መብቱን የማስተላለፉ ትዕዛዝ አፈፃፀም ያስከተለውን ወጪ፤ ኪሣራና ጉዳት አስመልክቶ አንጓዣን በመካሥ፤
 - ለ/ እንደዚህ ዓይነቶቹ ትዕዛዞች ፈፃሚው ሰጪ ዘንድ በደረሱ ጊዜ ሊፈፀሙ የሚችሉና ትዕዛዞቹ ከአንጓዣ መደበኛ አሰራር ጋር የማይጋጩ የሆነ እንደሆነ ወይም የላኪውንና የተቀባዩን ሌሎች ዕቃዎችን ከማንኛውም ሥራ ጋር የማይጋጩ ሆነው ሲገኙ እና፤
 - ሐ/ ትዕዛዞቹ በማንኛውም ውሉ ላይ የተመለከተውን ጭነት የመከፋፈል ውጤት የማይኖራቸው ሲሆን ነው፡፡
7. አንጓዣ በንዑስ አንቀጽ 6 (ለ) በተጠቀሰው ምክንያት የተቀበላቸውን ትዕዛዞች መፈፀም ባልቻለ ጊዜ ትዕዛዙን ለሰጠው ሰጪ ወዲያውኑ ማሳወቅ ይኖርበታል፡፡
8. አንጓዣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እስከ /7/ በተጠቀሱት ሁኔታዎች የተቀበላቸውን ትዕዛዞች ያልፈፀመ እንደሆነ ወይም የዕቃ ማንኛውም ሰነዱን አንደኛ ቅጂ ሳይጠይቅ ትዕዛዞቹን ተቀብሎ የፈፀመ እንደሆነ ለሚደርሰው ጥፋት ወይም ጉዳት የመብት ጥያቄ ለማቅረብ መብት ላለው ሰው ተጠያቂ ይሆናል፡፡

15. የማንኛውን ዉልን መፈፀም የማያስችል ሁኔታ

1. የማንኛውን ዉልን በማንኛውም ሰነድ ላይ በተመለከቱት ሁኔታዎች መሠረት ለመፈፀም የማያስችል ምክንያት ካለ አንጓዣ በዕቃዎቹ ላይ የማዘዝ መብት

ካለው ሰው፤ በአንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጾች 1 እስከ 8 ባሉት ድንጋጌዎች መሠረት ምን መደረግ እንዳለበት ትዕዛዝ እንዲሰጠው መጠየቅ አለበት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ቢኖርም በተፈጠረው ሁኔታ በማንኛውም ሰነዱ ከተመለከቱት ሁኔታዎች በተለየ መልኩ ዕቃውን ለማንኛውም የሚያስችሉ ከሆነና አንጓዣ በቂ ነው ተብሎ በሚገመት ጊዜ ውስጥ በአንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 1 እስከ 8 ድረስ ባሉት ሁኔታዎች መሠረት በዕቃዎቹ ላይ ለማዘዝ መብት ካለው ሰው ላይ ትዕዛዝ ማግኘት ካልቻለ በዕቃዎቹ ላይ ለማዘዝ መብት ያለውን ሰው ተገቢ ጥቅም ለማስጠበቅ አስፈላጊ የመሰለውን እርምጃ መውሰድ አለበት፡፡

16.የተረካቢው መብት

1. ተቀባዩ ዕቃዎቹ መድረስ ካለባቸው ቦታ ከደረሱ በኋላ ዕቃውን የሚያመለክት ሰነድ ወይም የማንኛውም ሰነዱ ሁለተኛ ቅጂ አባሪ ካለው ከእነአባሪው ዕቃዎቹን እንዲሰጠው አንጓዣን ለመጠየቅ ይችላል፡፡
2. የዕቃዎቹ መጥፋት ታውቆ ከሆነ ወይም በአንቀጽ 25 የተቀሰው ጊዜ ካበቃ በኋላ ዕቃዎቹ ካልደረሱ፤ ተቀባዩ ከማንኛውም ውሉ የሚመነጩ ማናቸውም መብቶች እንዲፈፀምለት በራሱ ስም አንጓዣን ለማስገደድ መብት አለው፡፡
3. ተረካቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ በተሰጡት መብቶች የሚጠቀም ከሆነ፤ በማንኛውም ሰነዱ የተመለከቱትን ክፍያዎች መክፈል አለበት፡፡ ሆኖም በዚህ ጉዳይ ላይ አለመግባባት በተከሰተ ጊዜ አንጓዣ ከተቀባዩ ዋስትና እስካልተሰጠው ድረስ እቃዎቹን እንዲያስረክብ አይገደድም፡፡

17.ማስረከብ ስላልተቻለ ዕቃ

1. ዕቃዎቹ መረከብ ካለባቸው ቦታ ከደረሱ በኋላ ለማስረከብ ሁኔታዎች በከለከሉ ጊዜ፤ አንጓዣ ላኪው ምን ማድረግ እንዳለበት ትዕዛዝ እንዲሰጠው መጠየቅ አለበት፡፡ ተቀባዩ ዕቃውን አልቀበልም ያለ እንደሆነ ላኪው የማንኛውም ሰነዱን አንደኛ ቅጅ ለማቅረብ ሳይገደድ ዕቃውን ለሌላ ሰው የማስተላለፍ መብት ይኖረዋል፡፡
2. ተቀባዩ ዕቃውን ለመረከብ ፈቃደኛ ባይሆንም፤ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት አንጓዣ ላቀረበው የመመሪያ ጥያቄ ከላኪው ተቃራኒ የሆነ መመሪያ

እስካልደረሰው ድረስ ተቀባዩ ሃሳቡን በመቀየር አንጓዥ ዕቃውን እንዲያስረክበው ለመጠየቅ ይችላል፡፡

3. አንጓዥ ለማስረክብ ያልተቻለው ዕቃ የሚበላሽ የሆነ እንደሆነና ከላኪው በቂ ነው ተብሎ በሚገመት ጊዜ ውስጥ ትዕዛዝ ያልደረሰው እንደሆነ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 20 ድንጋጌ መሠረት ዕቃው እንዲሸጥ ማድረግ አለበት፡፡

4. አንጓዥ ዕቃውን ለማስረክብ ያልቻለበት ሁኔታ የተፈጠረው ዕቃው ደርሶ ተረካቢው መብቱን በመጠቀም ዕቃው ለሦስተኛ ሰው እንዲሰጥ ካዘዘ በኋላ ከሆነ ዕቃ ተረካቢው እንደ ላኪ፣ ይህ የታዘዘለት ሦስተኛ ሰው ደግሞ እንደ ዕቃ ተረካቢ ተቀጥረው የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

18.ወጭዎች

አንጓዥ መፈጸም ሲገባው ባለመፈጸሙ ወይም መፈጸም የማይገባውን በመፈጸሙ ምክንያት የደረሰ ወጪ ካልሆነ በስተቀር አንጓዥ ላኪው ትዕዛዝ እንዲሰጠው፤ እነዚህን ትዕዛዞች ለማከናወን ያወጣቸውን ማናቸውንም ወጭዎች እንዲተካለት የመጠየቅ መብት አለው፡፡

19.ዕቃን ማራገፍና ማስቀመጥ

በአንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ /1/ እና በአንቀጽ 17 ድንጋጌዎች የተጠቀሰው ሁኔታ በተፈጠረ ጊዜ አንጓዥ ዕቃውን እንዲያዝባቸው መብት ባለው ሰው በሚታሰብ ወጪ ዕቃውን ወዲያውኑ አውርዶ ያራግፋል፡፡ ይህም በሆነ ጊዜ የማንጓዝ ሥራው እንደተጠናቀቀ ይቆጠራል፡፡ ከዚህ በኋላ አንጓዥ ዕቃውን መብት ባለው ሰው ስም ያስቀምጣል፡፡ በማንጓዥ ሰነዱ የተጠቀሱት ክፍያዎችና ሌሎች ወጭዎች በጠቅላላ በእቃዎቹ ላይ የሚታስቡ ይሆናሉ፡፡

20.ዕቃዎችን አንጓዥ ስለሚሸጥበት ሁኔታ

1. አንጓዥ በዚህ አንቀጽ 17 ድንጋጌ መሠረት ዕቃውን አንጓዥ ማስረክብ ሳይችል ሲቀርና ዕቃዎቹ የሚባላሹ የሆነ እንደሆነ ወይም የዕቃው ሁኔታ ወደ መበላሸት ማምራቱ ዕርግጠኛ በሆነ ጊዜ ወይም የማስቀመጫ ወጭ ከዕቃው ዋጋ በላይ የሆነ እንደሆነ ዕቃዎቹን የሚያዝባቸው ሰው የሚሰጠውን ትዕዛዝ ሳይጠብቅ ሊሸጣቸው ይችላል፡፡

2. በሌሎች ሁኔታዎች አንጓገዥ ዕቃውን መሸጥ የሚችለው በእቃው ላይ ለማዘዝ መብት ያለው ሰው ተቃራኒ የሆነ ትዕዛዝ ጥያቄው በአንጓገዥ በቀረበ 30 ቀን ጊዜ ውስጥ መልስ ሳይሰጥ ሲቀር ነው።
3. ሽያጩ ተካሄዶ ለዕቃዎቹ መክፈል ያለበት ወጭ ከተቀነሰ በኋላ፣ ቀሪ ካለ ዕቃዎቹን ለማስተላለፍ መብት ላለው ሰው ይሰጣል። እነዚህ ክፍያዎች በሽያጭ ከተገኘው በላይ ከሆኑ አንጓገዥ ልዩነቱን የማግኘት መብት አለው።
4. ሽያጩም አግባብ ባለፈ ሕግ መሠረት በጨረታ ይፈጸማል።

ክፍል አራት

የአንጓገዥ ኃላፊነት

21. የኃላፊነት መሠረትና የጊዜ ገደብ

አንጓገዥ ዕቃውን በተረከበበት እና በሚያስረክብበት ጊዜ መካከል፤ የማስረከቢያ ጊዜው በማለፉና በመዘግየቱ ምክንያት፤ ዕቃው በክፍልም ሆነ በሙሉ በጠፋ ወይም ጉዳት በደርሰበት ኃላፊ ይሆናል።

22. የአንጓገዥ ከኃላፊነት ነፃ መሆን

በአንቀጽ 21 የተደነገገው ቢኖርም አንጓገዥ ከኃላፊነት ነፃ የሚሆነው ዕቃ የጠፋ ወይም ጉዳት የደረሰበት ወይም የዘገየው ከዐቅም በላይ በሆነ ምክንያት ወይም በዕቃው ጠጣሪ ይዘት ጉድለት ምክንያት ወይም በላኪው ወይም በተቀባዩ ጥፋት ምክንያት መሆኑን ያስረዳ እንደሆነ ነው።

23. ለተሸከርካሪ ሁኔታ፡

አንጓገዥ ዕቃውን ለማንጓዝ በተጠቀመባቸው ተሸከርካሪ ብልሽት ወይም ጉድለት ምክንያት ወይም ተሸከርካሪውን በአከራየው ሰው ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ምክንያት ወይም በወኪሉ ወይም በአከራዩ ሰራተኛ የጥፋት ድርጊት ወይም ቸልተኝነት ምክንያት ዕቃው በጠፋ ወይም ጉዳት በደርሰበት ወይም ርክክቡ ቢዘገይ ከሃላፊነት ለመዳን አይችልም፡

24. ከማስረከቢያ ጊዜ ስለመዘግየት

የማስረከቢያ ጊዜ ዘገየ ሚባለው፡-

1. በማንጓዣ ወል ላይ በተጠቀሰው ጊዜ ሳይፈጸም ሲቀር፤

2. የማስረከቢያ ጊዜ ስምምነት በማጓጓዣ ዉሉ ላይ ባልተጠቀሰ ጊዜ ሁኔታዎችን ከግንዛቤ ውስጥ በማስገባት ጉዞው በእርግጥ የወሰደውን ጊዜ፣ በተለይም ከፊል ጭነት በሆነ ጊዜ በመደበኛው ሁኔታ ጭነቱን ለመጨረስ የሚወስደውን ጊዜ ከግምት ውስጥ በማስገባት፤ የሚወሰድ ሆኖ አንድ ጠንቃቃ አጓጓዥ ከሚወስድበት ጊዜ በልጦ ሲገኝ።

25. ዕቃን አለማስረከብ

1. አንድ አጓጓዥ በማጓጓዣ ሰነዱ ላይ የተጠቀሰው ጊዜ ካበቃ በኋላ በሰላሣ ቀናት ጊዜ ውስጥ ዕቃውን ላያስረክብ የቀረ እንደሆነ፤ ወይም በማጓጓዣ ውሉ መሠረት ስምምነት የተደረሰበት ጊዜ ከሌለ ዕቃዎቹን አጓጓዣ ለማጓጓዝ ከተረከበበት ጊዜ ጀምሮ በስልሣ ቀናት ውስጥ ማስረከብ ካልቻለ ዕቃዎቹ የጠፉ ለመሆናቸው ሊሰተባበል የማይችል ይሆናል።
2. በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ /1/ የጠቀሰው ጊዜ ካለፈ በኋላ ዕቃዎቹን ለመጠየቅ መብት ያለው ሰው እቃዎቹ እንደጠፉ ቆጥሮ መብቱን ከአጓጓዣ ሊጠይቅ ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት በዕቃው ላይ መብት ያለው ሰው ለጠፉት ዕቃዎች ካሳ ከተቀበለ ካሳው ከተከፈለበት ቀን በኋላ ባለው አንድ አመት ጊዜ ውስጥ እቃዎቹ ከተገኙ አጓጓዣ ስለ ዕቃው መገኘት በፅሁፍ እንዲያሳውቀው ወዲያውኑ ለመጠየቅ ይችላል፤ አጓጓዣም በጽሁፍ ዕውቅና ሊሰጥ ይገባል።
4. በዕቃው ላይ የማዘዝ መብት ያለው ሰው የፅሁፍ ማረጋገጫ በተሰጠው 30 ቀናት ጊዜ ውስጥ በአንቀፅ 29 እና 30 የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ በማጓጓዣ ሰነዱ ያለውን ክፍያ ከፍሎ፤ እንዲሁም ካሳ ክፍያው ካላ ክፍያ ዉስጥ የተጨመሩ ሌሎች ክፍያዎች ከተቀነሱ በሃላ የወሰደውን ካሳ በመመለስ አጓጓዣ ዕቃውን እንዲያስረክበው መጠየቅ ይችላል።

26. አደገኛ ዕቃዎች

1. ላኪው አደገኛነት ያላቸውን ዕቃዎች ለአጓጓዣ ባስረከበ ጊዜ ለአጓጓዣ የዕቃዎቹን የአደገኝነት ባህሪ እና አስፈላጊ በሆነም ጊዜ ሊወሰድ የሚገባውን የጥንቃቄ እርምጃ በትክክል ማሳወቅና ማመልከት አለበት።

2. ይህ መረጃ በማጓጓዣ ሰነዱ ውስጥ ያልተካተተ ከሆነ አጓጓዣ ለማጓጓዝ ሲረከብ የዕቃዎቹን የአደገኛነት ባህሪ ያወቅ የነበረ መሆኑን የማስረዳት ኃላፊነት የላኪው ወይም የተረከበው ይሆናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ በተቀሰው ሁኔታ አጓጓዣ ዕቃዎቹ አደገኛ መሆናቸውን የማያወቅ ከሆነ ካሣ ለባለዕቃው መክፈል ሳይኖርበት በማናቸውም ጊዜ ወይም ቦታ ይህን አደገኛ ዕቃ ማራገፍ ወይም ከጥቅም ጪጪ ማድረግ ፣ ወይም ጉዳት እንዳያደርስ ሊያመክነው ይችላል፡፡

27. የሃላፊነት መጠን ወሰን

1. ዕቃ በመጥፋቱ ወይም በመጉዳቱ ምክንያት አጓጓዣ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ተጠያቂና ኃላፊ በሚሆንበት ጊዜ ለጠፋው ወይም ለተጉዳው ዕቃ ካሣ የመክፈል ኃላፊነቱ ዕቃውን ማስረከብ በሚገባው ቦታ ዕቃው በሚያወጣው የገበያ ዋጋ ልክ ይሆናል፡፡ የዕቃው የገበያ ዋጋ የማይታወቅ ከሆነ ተመሳሳይ ዕቃ በሚኖረው የገበያ ዋጋ መሠረት ይሆናል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ አጓጓዣ የሚከፍለው የካሣ መጠን በጥቅል ከኤስ.ዲ.አር 835 ወይም ሌላ የጭነት መለኪያ ወይም በኪሎ ግራም ከኤስ.ዲ.አር 2.5 ከሁለቱ ከፍተኛ ከሆነው መብለጥ የለበትም፡፡
3. ከዚህ በላይ በንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የማጓጓዣ ውል በሚመሠረትበት ጊዜ የዕቃዎቹን ዋጋ የሚገልፅ ሰነድ የማጓጓዣ ውሉ አካል ከተደረገ ዕቃው ቢጠፋ ወይም ጉዳት ቢደርስበት አጓጓዣ የሚከፍለው የካሣ መጠን በሰነዱ ላይ የተገለፀው የዕቃ ዋጋ ላይ ዕቃውን ማስረከብ በሚገባው ቦታና ቀን ዕቃው የሚኖረው የገበያ ዋጋ መሠረት ልዩነቱን ጨምሮ ይሆናል፡፡
4. አጓጓዣ ዕቃውን በወቅቱ ሳያደርስ ያዘገየ እንደሆነ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 21 እና 24 መሠረት አጓጓዣ ርክክባቸው የዘገየውን ዕቃዎች አስመልክቶ ከዕቃ ላኪው ወይም አስጫኝ ወይም ተቀባይ የሚከፈለውን የጭነት ማጓጓዣ ዋጋ ሁለት ተኩል ($2^{1/2}$) ጊዜ አጥፎ ለዕቃ ተቀባይ ወይም በዕቃው ላይ የማዘዝ መብት ላለው ሰው የመክፈል ኃላፊነት ይኖርበታል፡፡ ነገር ግን ይህ ክፍያ በማጓጓዣ ዉሉ ላይ ከተጠቀሰው ጠቅላላ የጭነት አገልግሎት ክፍያ ዋጋ ሊበልጥ አይችልም፡፡

28. የካሣ መጠን አወሃሰን

በአንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ መሠረት ከፍተኛውን መጠን ለማስላት ሲባል ከዚህ በታች የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈፃሚዎች ይሆናሉ፡

1. ዕቃውን አቀናጅቶ ለመጫን ጥቅም ላይ የዋለው ኮንቴይነር፣ የዕቃ ማሸጊያ ሣጥን /ፖሊት/ ወይም ዕቃን ለማቀናጀት ጥቅም ላይ የሚጠሉ ተመሳሳይ የዕቃ ማሸጊያዎች ወይም በማጓጓዣ ሰነዱ የተጠቀሰው የጭነት መለኪያ በውስጡ የያዛቸው ጥቅሎች ተገልፀው ማጓጓዣ ሰነዱ ላይ ካልሰፈሩ በቀር ኮንቴይነሩ፣ የዕቃ ማሸጊያ ሣጥኑ ወይም ተመሳሳይ የሆነው የዕቃ መጠቅለያ ወይም ማሸጊያ ብቻ እንደ አንድ ጥቅል ይቆጠራል፡፡
2. የዕቃ ማሸጊያ ኮንቴይነር ራሱ በጠፋ ጉዳት በደረሰበት ጊዜ ኮንቴይነሩ የአጓጓዣ ንብረት ወይም በአጓጓዣ የቀረበ ካልሆነ በቀር እንደ አንድ መጠቅለያ ሆኖ ይቆጠራል፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ጆንያ ከረጢትና የመሳሰሉት እንደ ዕቃ መጠቅለያ አይቆጠሩም። ዕቃ የያዘ ጆንያ ወይም ከረጢት ወይም ተመሳሳይ የሆነ የዕቃ መቋጠሪያ ከነዕቃው በጠፋ ወይም በጉዳ ላይ የሚከፈለው የዚህ ዓይነት ዕቃ ባለፈ የገበያ ዋጋ መሠረት ብቻ ይሆናል።

29. ስለከፍትኛ ካሣ

ዕቃ በአጓጓዣ ቁጥጥር ሥር ባለ ጊዜ በሙሉ ወይም በከፊል ቢጠፋ ወይም ጉዳት ቢደርስበት በአንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ /1/ ወይም ንዑስ አንቀጽ /2/ ከተጠቀሰው በላይ ካሣ መጠየቅ የሚቻለው በንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የዕቃው ዋጋ ተገልጿ ከሆነ ወይም ዕቃውን በጊዜ ማስረከቡን አስመልክቶ ልዩ ጥቅም ያለው መሆኑን ዕቃ ላኪው ገልጾ የማጓጓዣ ሙሉ አካል ባደረገው ጊዜ ነው፡፡

30. አጠቃይ ሃላፊነት

የአጓጓዣ ጠቅላላ የኃላፊነት መጠን ዕቃዎቹ ጠቅላላ ቢጠፉ በአንቀጽ 21 እና 27 መሠረት ከሚኖርበት ኃላፊነት መጠን መብለጥ አይኖርበትም፡፡

31. ስለ ተጨማሪ ሃላፊነት

1. ላኪው ከመደበኛ ክፍያ በላይ ተጨማሪ ክፍያ እንዲደረግ ስምምነት በማድረግ የዕቃው ዋጋ በአንቀፅ 27 ንዑስ አንቀፅ /3/ መሠረት የገለፀ እንደሆነ ዕቃ በጠፋ ወይም ጉዳት በደረሰበት ጊዜ የአንጓገፍ ካሣ የመክፈል ኃላፊነት በቀረበው የዋጋ ሰነድ ሆኖ፣ የካሣ ክፍያው በአንቀፅ በተደነገገው መሠረት ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
2. ዕቃ አስረካቢው አንጓገር ዕቃውን በተወሰነ ጊዜ ማስረከቡ ልዩ ቅም እንደሚያስገኝለት አስቀድሞ የማንጓዝ ውሉ በሚመሠረትበት ጊዜ ገልጾ ከሆነ፣ አንገፍ በውሉ መሠረት ርክክቡን ባለመፈፀሙ ለደረሰው ተጨማሪ ጥፋት ወይም ጉዳት ከአንቀጽ 17- ከተመለከተው ካሣ ውጪ በተገለፀው ልዩ ጥቅም መጠን ከአንጓገፍ ካሣ መጠየቅ ይችላል፡፡

32.ሆን ተብሎ ስለሚፈፀም ጥፋት ድርጊት

1. አንጓገፍ በእቃው ላይ የደረሰው ጉዳት ሆነ ተብሎ በተፈፀመ የጥፋት ድርጊት መሆኑ በማስረጃ ሲረጋገጥ፣ በዚህ አዋጅ ድንጋጌ መሠረት ከኃላፊነት ነፃ ለመሆን ወይም ኃላፊነቱን መጠን የመወሰን መብቱን ሊጠቀምበት አይችልም፡፡
2. ሆን ተብሎ የተፈፀመው ድርጊት ወይም ጥፋት በአንጓገፍ ወኪል ወይም ሠራተኛ ወይም የማንጓዙን ሥራ ለማከናወን በተጠቀመባቸው ሌላ ማናቸውም ሰው የተፈፀመ እንደሆነ እነዚህ ወኪሎች፣ ሠራተኞች ወይም ሌሎች ሰዎች ያከናወኑት ተግባር በቅጥር ውላቸው መሠረት ከሆነ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌዎች ተፈጻሚዎች ይሆናሉ፡፡
3. በተጨማሪም በዚህ ሁኔታ ወኪሎቹ ወይም ሰራተኞቹ በዚህ አዋጅ ድንጋጌ መሠረት የግል ኃላፊነታቸውን መሠረት በማድረግ ለመከራከር አይችሉም

ክፍል አምስት

መብት እንዲከበር ስለመጠየቅና ክስ ስለማቅረብ

33.ርክክብ ጊዜ ቅሬታ ስለማቅረብ

1. ዕቃ ተረካቢው በአንጓገፍ በኩል የማታለል ነገር ካልተሠራ በቀር በግልጽ የሚታዩ የዕቃ ጉድለቶች ወይም ጉዳቶች መኖራቸውን ሳያረጋግጥ ከአንጓገፍ ዝም ብሎ ከተቀበለ ወይም ዕቃዎቹ መጥፋታቸውን ወይም መጎዳታቸውን

ወዲያውኑ እንደተረከበ ቅሬታውን በዕሁፍ ካላቀረበ በስተቀር ክስ ማቅረብ አይችልም።

2. ዕቃ ተረካቢው በዕቃው ላይ የደረሰው ጉድለት ወይም ጉዳት በግልፅ የማይታይ በሆነ ጊዜ በሰባተ ቀን ጊዜ ውስጥ የዕቃዎቹን መጥፋተ ወይም መጎዳት አስመልክቶ ስለተረከበው ዕቃ ዝርዝር ሁኔታ ቅሬታውን ለአንጓጓዣ ካልገለፀ ዕቃዎቹን በማንጓጓዣ ሰነዱ ላይ በተመለከተው መሰረት በጥሩ ሁኔታ እንደተቀበለ ይቆጠራል።
3. የደረሰው ጥፋት ወይም ጉዳት በማንጓጓዣ ሰነዱ ላይ ስለዕቃው ከተሰጠ መግለጫ ጋር የማይጣጣም መሆኑ በዕቃ ተረካቢው በፅጉፍ ከተገለፀ አንጓጓዣ በኃላፊነት ይጠየቃል።
4. የዕቃዎቹ ሁኔታ በርክክብ ጊዜ በአንጓጓዣና በተረካቢ በአንድነት በሚገባ ተረጋግጠዉ ከሆነ፣ ይህን የሚያፋልስ ተቃራኒ ማስረጃ ተቀባይነት የሚኖረው የጠፋው ዕቃ ወይም የደረሰዉ ጉዳት ርክክቡ በተፈፀመበት ጊዜ በግልፅ ሊታይ የማይቻል ሲሆንና ተቀባዩ እሁድና የበዓል ቀናትን ላይጨምር የማረጋገጥ ፍተሻወዉ ከተካሄደበት ቀን ጀምሮ በሰባት ቀናት ውስጥ ቅሬታውን በዕሁፍ ማስታወሻ ለአንጓጓዣ ሰጥቶ ሲገኝ ነው፡፡
5. ተቀባዩ ዕቃዎቹን ከተረከባቸዉ ቀን ጀምሮ በ15 ቀናት ውስጥ ለአንጓጓዣ የዕቃውን መዘግየት አስመልክቶ ያለውን ቅሬታ በዕሁፍ ማስታወሻ ለአንጓጓዣ ካልላከ በስተቀር አንጓጓዣ ዕቃውን ለማስረክብ ለዘገየበት ጊዜ ካሣ አይከፈለዉም፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ /1/ አስከ /5/ የተጠቀሱት ጊዜያት ሲሰሉ አንጓጓዣ ዕቃውን የሚያስረክብበት ቀን ወይም ተረካቢው መረክብ ይችላል ዘንድ ለማረጋገጥ ፍተሻ የተደረገበት ቀን ወይም ዕቃዎቹ ለተረካቢው የተሰጠበት ቀንን አይጨምርም።
7. አንጓጓዣና ተረካቢው በዕቃዎቹ ላይ የሚያስፈልጉ ምርመራዎችንና ማረጋገጫዎችን ለማድረግ የሚያስችል አንዱ ለአንዱ አስፈላጊ አቅርቦቶችን መስጠት ይኖርበታል፡፡

34.የዳኝነት ሰልጣን

በዚህ አዋጅ መሠረት ማንኛውንም አስመልክቶ ክርክር የተነሣ እንደሆነ ከሣሽ የሆነ ወገን ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ጉዳዩን የማቅረብ መብት አለው፡፡ ክሱን ለማቅረብ የሚችልበት ሥልጣን ያለው ፍርድ ቤትም፡-

ሀ/ በተከላሽ መደበኛ መኖሪያ ወይም ዋና መ/ቤት ወይም ቅርንጫፍ ጽ/ቤቱ ወይም ውሉን እንዲዋዋሉ ያደረገው ወኪል ባለበት ወይም

ለ/ ዕቃውን ለማንኛውም የማንኛው ውል የተፈፀመበት ወይም በውሉ መሠረት የዕቃው ማስረካቢያ ቦታ ባለ ፍ/ቤት እንጂ በሌላ ፍርድ ቤት ሊያቀርብ አይችልም፡፡

35.ይርጋ

1. በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ድንጋጌዎች መሠረት በማንኛውም ውል ምክንያት ክስ ለማቅረብ የሚቻለው በሁለተኛው ደረጃ ጊዜ ውስጥ ነው፡፡ የይርጋው ጊዜ መቆጠር የሚጀምረው፡-

ሀ/ በክፍል ለጠፋ፣ ለተገደበ ወይም ከማስረካቢያ ጊዜ ለዘገየ፣ ከማስረካቢያ ቀን ጀምሮ

ለ/ መሰሉ በመሰሉ ለጠፋ የወሉ ጊዜ ከአለቀ በሃላ ከሰላሳ ቀን ጀምሮ፣ ለምሥንት በሌለ ጊዜ ዕቃዎቹ በአንዳንድ ከተጫኑበት ቀን ጀምሮ ስልሣ ቀን ካለፈ በኋላ፤

ሐ/ በሌሎች በማናቸውም ሁኔታዎች የማንኛውም ውል የተደረገበት ጊዜ ካለቀ ሦስት ወራት በኋላ ።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አንዳንድ የጠፋውን ወይም ጉዳት የደረሰበትን ወይም ርክክቡ የዘገየውን ዕቃ አስመልክቶ በዕቃ ተረካቢው በፅሁፍ ከተገቢው ሰነድ ጋር የቀረበለትን የካሣ ክፍያ ጥያቄ አለመቀበሉን ከአንዳንድ ወይም ከተቀባይ የተላከለትን ሰነድ መልስ በማያያዝ በፅሁፍ እስከሚገልፅ ጊዜው ይራዘማል

3. የጽሁፍ ጥያቄው ስለመድረሱ ወይም ስለምላሹና ሰነዶች ስለመመለሳቸው የማስረዳት ሽክመት በእነዚህ መረጃዎች ለመጠቀም በሚያስፈልገው ወገን ላይ ይወድቃል።

ክፍል ስድስት

በመቀባበል ስለሚፈፀም ማንጓዝ

36.አንድ ውል ስለመሆኑ

የማንጓዝ ሥራ በአንድ ውል የሚገዛ ሆኖ፣ በተለያዩ አንጓዦች በመቀባበል የሚፈፀም ከሆነ የመጀመሪያው አንጓዢ በገባው የማንጓዣ ዉል መሠረት፤ ሁለተኛው አንጓዥና ተከታዮቹ አንጓዦች የማንጓዣ ሰነዱንና ውሉ የሚያስከትለውን ግዴታ በመቀበላቸው የተነሣ የማንጓዣ ውሉ ተዋዋይ ወገን ተደርገው በመቆጠር እያንዳንዱ አንጓዥ በተናጠል ስለ አጠቃላይ የማንጓዝ ሥራ ኃላፊነት ይኖርበታል።

37.በቅብብሎሽ የማንጓዝ ሥራ ጋር የተያያዙ ሌሎች ነዶች

1. ዕቃዎችን አስቀድሞ ካለው አንጓዥ የተቀበለ አንጓዥ ስለተረከበው ዕቃ ቀኑ ተጽፎበት የተፈረመ ደረሰኝ መስጠት ይገባል ይኸው ተቀባይ አንጓዥ በማንጓዣ ሰነዱ ሁለተኛው ቅጂ ላይ ስሙንና አድራሻውን ማስገባት አለበት፤
2. እንዲሁም አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ተቀባይ አንጓዣ አንቀጽ 01 ንዑስ አንቀጽ /2/ የተመለከቱትን አይነት ዕቃውን አስመልክቶ በማንጓዣ ሰነዱ ላይ የሠፈረው መግለጫ ወይም የዕቃውን ሁኔታ አስመልክቶ ቅሬታ ካለው በማንጓዣ ሰነዱ ሁለተኛው ቅጅ ላይና በደረሰኙ ላይ ማመልከት አለበት።
3. አንቀጽ 11 ንዑስ አንቀጾች /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች በተቀባይ አንጓዦች መካከል ባለ ግንኙነትም ላይ ተፈጻሚዎች ይሆናሉ።

38.ኃላፊነት ያለበት አንጓዥ

1. በዕቃው ላይ መብት ያለው ሰው የዕቃዎች መጥፋት፣ መጎዳት፣ ወይም መዘግየት የሚያስከትሉትን ኃላፊነት በተመለከተ፤ በመጀመሪያ አንጓዥ፣ በመጨረሻ አንጓዥ ወይም የዕቃ መጥፋት፣ መጎዳት ፣ ወይም መዘግየት ድርጊት በተፈጠረ ጊዜ የማንጓዝ ሥራውን ሲያከናውን በነበረው አንጓዥ ላይ ክስ ሊያቀርብ ይችላል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ክስ አቅራቢው በዚህ አዋጅ አንቀጽ "6 በተጠቀሱት አንጓዦች ላይ በአንድነትና በነጠላ ክስ ማቅረብ ይችላል።

39.በአንጓዦች መካከል ስከሚኖር ግንኙነት

ከዚህ በታች የተመለከቱት ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ለማክበር ሲል ወይም በፍርድ ቤት ውሳኔ መሠረት ካሳ የክፍለ አንጓሻ፤ የክፍለውን ክፍያና ያወጣቸውን ወጭዎች ከእነወለዱ በማንጓዝ ሥራ ላይ የተካፈሉ ሌሎች አንጓገሮች በሚከተለው አኳኋን እንዲተኩሉት መጠይቅ ይችላል፡፡

ሀ/ በዕቃዎቹ መጥፋት ወይም መጎዳት የተነሣ ካሳ ለመክፈል ኃላፊ የሆነ አንጓሻ ካሳውን ራሱም ሆነ ሌላ አንጓሻ ቢከፍለው ለካሳው ብቸኛ ወሳኝና ተጠያቂ አንጓሻ ይሆናል፡፡

ለ/ የደረሰው የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት በሁለት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ አንጓገሮች ምክንያት የሆነ እንደሆነ እያንዳንዳቸው ባለባቸው የኃላፊነት መጠን ካሳ መክፈል አለባቸው፡፡ የኃላፊነት መጠን ማከፋፈል የማይቻል በሆነ ጊዜ እያንዳንዱ አንጓሻ ከማንጓዝ ሥራ የሚያገኘው የማንጓዝ ክፍያ መሠረት በማድረግ የሚደርስበትን የካሳ መጠን መክፈል ይኖርበታል፡፡

40. በአንጓገሮች መካከል ስለሚኖር መዋጮ

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 ድንጋጌ በአንጓገሮች መካከል ከማንጓዝ ውል የመነጨ የዕዳ ወይም የመብት ጥያቄ ጉዳይ ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
2. በአንጓገሮች መካከል የሚኖረው የዕዳ ክፍያ የይርጋ ጊዜው የሚጀምረው በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት የሚከፈለው የካሳ መጠን የመጨረሻ ውሳኔ ካገኘበት ቀን ጀምሮ፤ ወይም የዚህ ዓይነት ውሳኔ በሌለበት ጊዜ ክፍያው ከተፈፀመበት ቀን ጀምሮ ነው፡፡

ክፍል ሰባት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

41. በዕቃ አስተላላፊ የሚደረግ የማንጓዝ ውል

1. ዕቃ አስተላላፊ በፍትሐ-በሔር ሕግ ቁጥር ድንጋጌዎች መሠረት ዕቃን የማንጓዝ ሥራ በራሱ ስም ወይም በራሱ ትራንስፖርት ያንጓዝ እንደሆነ ወይም ለዕቃ አስተላላፊው የተሰጠው የዕቃ ማስተላለፍ የውክልና ሥራ ትዕዛዝ ዕቃ አስተላላፊው የዚህ አይነት ግዴታዎች እንዳሉበት ባመለከተ ጊዜ ዕቃ አስተላላፊው እንደ ዕቃ አንጓሻ ተቆጥሮ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በዕቃ አስተላላፊው ላይ ተፈፃሚዎች ይሆናሉ፡፡

2. ስለሆነም ዕቃ አስተላላፊ በዚህ አዋጅ ለአንጓዝ በተሰጡት መብቶች የመጠቀም፤ እንደዚሁም ግዴታዎችን የመወጣት ኃላፊነት ይኖርበታል፡፡

42. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ስለመቃሪን

1. ዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚቃረኑ የውል ቃሎች ተፈጻሚነት አይኖራቸውም፡፡ የእነዚህ የውል ቃሎች ተፈጻሚ አለመሆን የሌሎቹን የውል ቃሎች ፈራሽ አያደርገውም፡፡
2. በተለይ የአንጓዝን የመድሀን ዋስትና ጥቅሞች ለአንጓዝ አሳልፎ መስጠትን ወይም የማስረዳት ሽክምን የሚጥሱ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ተፈጻሚነት አይኖራቸውም፡፡

43. የተሻሩ ሕጎች

1. ስለ ሰው ማንጓዝ ውል የተደነገጉት አንቀጾች እንዳሉ ወይም እንደተጠበቁ ሆነው፤ ዕቃ ማንጓዝን በተመለከተ የተደነገጉት የንግድ ሕግ ሦስተኛ መጽሐፍ አንቀጽ 1 ድንጋጌዎች በሙሉ በዚህ አዋጅ ተሸረዋል፡፡
2. ይህንን አዋጅ የሚቃረኑ ሕጎች፤ ደንቦች፤ መመሪያዎችና ውሳኔዎች ይህንን አዋጅ በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆኑም

44. የመሽጋገሪያ ድንጋጌዎች

1. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት የተፈጠሩ ህጋዊ ሁኔታዎች የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ቢያሻሽላቸው ቀደም ሲል የተፈጠረው ሁኔታ ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡፡
2. ይህ አዋጅ ከዚህ አዋጅ መውጣት በፊት ውጤት ያገኙ ሕጋዊ ሁኔታዎችን ተፈጻሚነት አያሳድሩም፡፡
3. ይህ አዋጅ ከመውጣቱ በፊት የተደረገ የማንጓዝ ስራ ሠራተኛ በንግድ ህግ ድንጋጌዎች መሠረት የሚገዙ ይሆናሉ፡፡

45. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡
አዲስ አበባ ጳጉሜ 1 ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 548/1999

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አዋጅ

የኢትዮጵያ ህዝብና መንግሥት ዋነኛ ዓላማ የሆነውን ጠንካራ የኢኮኖሚ ግንባታና ሁለንተናዊ ዕድገት ዕውን ለማድረግ ንግድና ትራንስፖርት ሊነጣጠሉ በማይችሉበት ሁኔታ ተሳሳታዊ የሚገኙ ከመሆኑም በላይ ትራንስፖርት ለዓለም ዐቀፍ ንግድ፣ ለክልላዊ ዓለም ዓቀፍ ውህደት እና የተመጣጠነ ብሔራዊ ዕድገት ለማረጋገጥ ቁልፍ ሚና የሚጫወት የኢኮኖሚ ዘርፍ በመሆኑ፤

ወጪና ገቢ ዕቃዎችን ከማስተናገድ በተያያዘ ሁኔታ የወደብ ላይ ዕቃ አያያዝ፣ ዕቃን ወደብ ላይ መጋዘን ውስጥ ማቆየት፣ የጉምሩክና የወደብ መብት የማስፈጸምና ከሰነድ ጋር በተያያዘ መልኩ ሌሎች ሥነ-ሥርዓቶችን ማስፈጸሙ ጊዜ ወሳጅ ብቻ ሳይሆን ከፍተኛ ወጪ የሚያስከትል በመሆኑ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አሠራርን በመተግበር የተፋጠነ የትራንዚት ሎጂስቲክስ አገልግሎት መስጠት የተጠቀሱትን ችግሮች በማቃለል ረገድ ከፍተኛ ጠቀሜታ የሚያስገኝ በመሆኑ፤ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 548/1999” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ዓለም አቀፍ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት” ማለት ቢያንስ በሁለት የተለያዩ የማንጓዣ ዓይነቶች፣ ወጥ በሆነ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል መሠረት መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዎኙ ከአንድ የተወሰነ ቦታ ተረክቦ በማንጓዝ ሌላ አገር ውስጥ የሚገኝ የማስረከቢያ ቦታ ለማስረከብ የሚደረግ የማንጓዝ ሥራ ነው፡፡ በአንድ አይነት ማንጓዣ ተጓዥ የመጣን ዕቃ ተቀብሎ ማድረስ እንደ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አይቆጠርም፤

2. “መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዋኝ” ማለት ማንኛውም ሰው በራሱ ወይም በሱ ስም በሚሰራ ሌላ ሰው አማካይነት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል የተዋወለ እና ዋና ሆኖ የሚሰራ ወይም በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ክንውን የሚሳተፍ እና ስለ ውሉ አፈፃፀም ኃላፊ የሆነ ሰው ማለት ነው፤
3. “የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ወል” ማለት ዓለም አቀፍ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዋኝ የመጫኛ ዋጋ ተከፍሎት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርትን ለመፈፀም ወይም እንዲፈፀም ለማድረግ የተደረገ ውል ነው፤
4. “የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ” ማለት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል መኖሩን፣ እቃዉ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዋኝ ኃላፊነት ስር ያለ መሆኑን እና አክናዋኝም በውሉ ድንጋጌ መሠረት እቃውን ለማስረከብ ግዴታ ያለበት መሆኑን የሚያረጋግጥ ሰነድ ነው፤
5. “ዕቃ ላኪ” ማለት ማንኛውም ከመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዋኝ ጋር የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ወል የፈፀመ ወይም ማንኛውም በላኪዉ ስም ወይም ላኪዉን ወክሎ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ወሊ መሠረት ዕቃ ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዋኝ ያስረከበ ሰው ማለት ነው፤
6. “ዕቃ ተረካቢ” ማለት እቃውን ለመረከብ መብተ ያለው ሰው ማለት ነው፡፡
7. “ዕቃ” ማለት ማንኛውም ንብረት ሆኖ የቁም ከብቶችን፣ እንዲሁም ኮንቴይነሮችን፣ የዕቃ ማሸጊያ ሣጥን /ፖሊትስ/ ወይም ተመሳሳይ ዕቃ ሚታሸግበት ወይም በዕቃ አስረካቢው የሚሸጡ ማናቸውም የዕቃ ማሸጊያዎችን ይጨምራል፤
8. “ሰው” ማለት በተፈጥሮ ወይም በሕግ ሕጋዊ ሰውነት የተሰጠው ማለት ነው ፤
9. “ማስረከብ” ማለት፡-
 - i. ሊተላለፍ የሚችል የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ በሚሆንበት ጊዜ ዕቃውን ለተረካቢው ወይም ለመረከብ መብት ላለው ማናቸውም ሰው ማስረከብ ወይም በቁጥጥር ስር እንዲሆን ማድረግ ማለት ነው፡፡
 - ii. ተላላፊ ያልሆነ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ በሚሆንበት ጊዜ ዕቃውን ለተረካቢው ወይም በተረካቢዉ ስም እንደተረካቢው ሆኖ ለመረከብ ስልጣን ለተሰጠው ማናቸውም ሰው ማስረከብ ወይም በቁጥጥሩ ሥር እንዲሆን ማድረግ ማለት ፡፡

10. “የተላለፈለት” ማለት ለእሱ ጥቅም ሲባል በዕቃው ላይ ያለ መብት የተላለፈለት ሰው ሲሆን፤ ተከታታይ የማስተላለፍ ተግባር ከተደረገ በመጨረሻ የተላለፈለት ሰው ማለት ነው፤
11. “ማስተላለፍ” ማለት ሊተላለፍ በሚችል የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ላይ ዕቃ ተቀባዩ ወይም ሰነዱ የተላለፈለት ሰው ሰነዱ ላይ ፈርማውን በመጨመር ከመመሪያ ጋር በሰነዱ ላይ የተመለከተው ንብረት ባለቤትነት ተለይቶ ለታወቀ ሰው እንዲተላለፍ ማድረግ ነው ፤
12. “ስፔሻል ድሮዊንግ ራይት /ኤስዲአር/” ማለት በጥቅል ወይም በኪሎ ግራም የተጠቀሰው የአንጓዢ የኃላፊነት መጠን የዓለም አቀፍ የገንዘብ ድርጅት አሰራርን መሠረት በማድረግ ገንዘቡ ከሚከፈልበት አገር ጋር ተመጣጣኝ የሆነ የምንዛሪ ተመን ማለት ነው፤
13. “ኃላፊነት መውሰድ” ማለት ዕቃ ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ መሰጠቱንና እርሱም ዕቃውን ለማንጓዝ መቀበሉን ማረጋገጥ ማለት ነው፤
14. “የትራንስፖርት አይነት” ማለት እቃዎችን በመንገድ፣ በአየር፣ በባቡር፣ ወይም በባህር የማንጓዝ ዘዴ ነው፤
15. “አደገኛ ዕቃ” ማለት በባህሪያቸው አደጋ የሚያመጡ ዕቃዎች ወይም አደጋ ሊያስከተሉ ይችላሉ ተብለው የተመደቡ ተቀጣጣይ፣ የፊዴሮ ሞገድ ማመንጨት የሚችሉ በጤንነት ላይ አደጋ ማስከተል የሚችሉ፣ የንጥረ ነገር ወይም የጋዝ ባህሪ ያላቸው ወይም የሰው ልጅ ጤንነትና አካባቢ ላይ ጥፋት ማስከተል የሚችሉ ዕቃዎች ማለት ነው፡፡

3. የተፈፃሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ዕቃውን ለማንጓዝ የተረከበበት ቦታ ወይም አንገዙ የሚያስረክብበት ቦታ ኢትዮጵያ ውስጥ የሆነና፤ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ በዚህ አዋጅ ከአንቀጽ 4 አስከ 0 ባሉት ድንጋጌዎች መሠረት በተሰጠባቸው ማናቸውም የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል ሲመሰረት የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በዉሉ ላይ ግዴታ ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 እና 2 ድንጋጌዎች መኖር ዕቃ ላኪው ዕቃውን በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ወይም በተናጠል የማጓጓዝ ዘዴ ለመላክ ከፈለገ የመምረጥ መብቱን አይነኩም፡፡

ክፍል ሁለት

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ

4. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ስለመስጠት

1. መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዎኙ ዕቃውን ሲረከብ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ይሰጣል፤ ሰነዱም እንደ ዕቃ ላኪ ምርጫ ሊተላለፍ በሚችል ወይም ሊተላለፍ በማይችል አይነት ይሆናል፡፡
2. መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዎኙ ወይም በእሱ የውክልና ስልጣን በተሰጠው ሰው መፈረም አለበት፡፡
3. በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ላይ የሚኖረው ፊርማ በእጅ የተፈረመ፣ በፋክስ መልዕክትነት የታተመ፣ በማኅተም የተመታ፣ በምልክተ፣ ወይም በሌላ በመካኒካልና በኤሌክትሮኒክስ ዘዴ የተደረገ ሊሆን ይችላል፡፡
4. የኢትዮጵያ የፍትሔ-ብሔር ሕግ ቁጥር 0ሺ7)፤7 (2) ለዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ተፈፃሚ አይሆንም፡፡

5. ሊተላለፍ የማይችል የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ

1. ዕቃ ላኪው ከተስማማ መካኒካል እና ኤሌክትሮኒክስ በሆነ ዘዴ ወይም በአንቀጽ 8ላይ በተመለከተው መሠረት በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ላይ የሚጠቀሱ ዝርዝር ጽሑፎችን ጠብቆ ሊያቆይ በሚችል ሌላ ዘዴ በመጠቀም ሊተላለፍ የማይችል የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ መስጠት ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ በተመለከተው ሁኔታ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዎኙ ዕቃውን ተረክቦ ለዕቃ ላኪው ሊነበብ የሚችል ሁሉንም ዝርዝሮች የያዘ ሰነድ ያስረክበዋል፡፡ ይህም ሰነድ ለዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች አፈፃፀም ሲባል እንደ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ይቆጠራል፡፡
3. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ በማይተላለፍ አይነት ሲዘጋጅ የተረካቢውን ስም ማመልከት ይገባዋል፡፡
4. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዎኙ እቃውን ከማስረከብ ግዴታው ነፃ የሚሆነው ዕቃውን ሊተላለፍ በማይችለው የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ

ላይ በስም ለተጠቀሰው ተረካቢ ወይም ይህ በስም የተጠቀሰው ተረካቢ በደንቡ መሠረት በዕሑፍ ላዘዘው ሰው ሲያስረክብ ብቻ ነው፡፡

6. ሊተላለፍ በሚችል የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ሊተላለፍ በሚችል መልኩ ሲዘጋጅ፡-

1. ለአምጪው ወይም ለታዘዘለት በሚል ይዘጋጃል፤
2. ለታዘዘለት በሚል ከተዘጋጀ በሰነዱ ላይ በመፈረም ለሌላ ሰው የሚተላለፍ እንዲሆን ይደረጋል፡፡
3. ለአምጪው በሚል የተዘጋጀ ከሆነ በላዩ ላይ መፈረም ሣያስፈልግ የሚተላለፍ ይሆናል፤
4. ከአንድ በላይ በሆነ ቅጅ ዋና ሰነዶች የተዘጋጀ ከሆነ የእያንዳንዱን ዋና ቅጅ ሰነድ ቁጥር ማመልከት ይኖርበታል፡፡
5. ኮፒ ሰነዶች የሚሰጡ ከሆነ እያንዳንዱ ኮፒ የማይተላለፍ ኮፒ ተብሎ ምልክተ ሊደረግበት ይገባል፡፡

7. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ የባለቤትነት ማረጋገጫ ሰነድ ሆኖ ለመቆጠሩ

1. ሊተላለፍ በሚችል ወይም ሊተላለፍ በማይችል የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ላይ ሰው የተጠቀሰ ዕቃ ተቀባዩ እና እንደየሁኔታው ሰነዱ የተላለፈለት ሰው ሁሉ በሰነዱ ላይ የተጠቀሰው የንብረት ባለቤትነት ሰነድ ላይ በመፈረም የተላለፈለት ሰውም ሆነ መብት የተሰጠው ሰው ሰነድ ወይም መብቱ በመተላለፉ ምክንያት የዕቃ ላኪውን መብትና ግዴታ ይወስዳል፡፡
2. ነገር ግን በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው በማናቸውም መልክ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ከዕቃ ላኪው አስረካቢው የጭነት ዋጋ ለመጠየቅ ወይም በተረካቢነት ወይም የተላለፈለት በመሆኑ ምክንያት በተረካቢውና በተላለፈለት ሰው ላይ ማናቸውንም ኃላፊነት እንዲወጡ ለማስገደድ ያለውን መብት የሚነካ አይደለም፡፡

8. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ይዘት

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ የሚከተሉትን ዝርዝሮች ያካትታል፡፡

ሀ/ የዕቃውን አጠቃላይ ሁኔታ፤ እቃውን ለመለየት አስፈላጊ የሆኑ መሪ ምልክቶችን፤ እንደአስፈላጊነቱ የዕቃውን አደገኛነት የሚገልፁ ጽሑፎችን፤ የእሸጎቹን ወይም

የነጠላ ዕቃውን ቁጥርና አጠቃላይ ክብደት ወይም በመጠን የተገለፀ ከሆነ ይህንኑና በዕቃ ላኪው የሚሰጡ ዝርዝሮችን፤

ለ/ የዕቃው ውጭያዊ ሁኔታ መግለጫ፤

ሐ/ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ስምና መደበኛ የንግድ ሥራ ማከናወኛ ቦታ፤

መ/ የዕቃ ላኪው ስም፤

ሠ/ በላኪው የተጠቀሰ የተረካቢው ስም፤

ረ/ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ዕቃውን የተረከበበት ቀንና ቦታ፤

ሰ/ ዕቃውን አንጉዞ የማስረከቢያ ቦታ፤፤

ሸ/ በተዋዋይ ወገኖች ስምምነት የተደረገበት ከሆነ፤ የማስረከቢያ ቦታ የዕቃው ማስረከቢያ ቀን ወይም ጊዜ፤

ቀ/ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ተላላፊ ወይም የማይተላለፍ መሆኑን የሚገልፅ ዕሑፍ፤

በ/ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ወይም የወክልና ስልጣን ያለው ሰው ፊርማ፤

ተ/ ተዋዋይ ወገኖች በግልጽ የተስማሙ ከሆነ ለእያንዳንዱ የትራንስፖርት አይነት የመጫኛ ወይም የመጫኛ ዋጋ ተከፋይ በሚሆንበት የገንዘብ አይነት፤ በተረካቢው የሚከፈል ከሆነ ምን ያህሉ እንደሚከፈል ወይም የመጫኛ ዋጋው በእርሱ ሊከፈል መሆኑን ሌላ አመላካች የሆነ መግለጫ፤

ቸ/ ሰነዱ በሚዘጋጅበት ጊዜ የሚታወቅ ከሆነ የታሰበውን የጉዞ መስመር የትራንስፖርቱን አይነት እና ዕቃው ከአንዱ የማንጓዣ ዓይነት ወደ ሌላው የማንጓዣ ዓይነት የሚተላለፍበትን ቦታ፤

ኀ/ በአንቀጽ 44 የተጠቀሰውን ቃል ያጠቃልላል፤

ነ/ በኢትዮጵያ ተፈጻሚነት ካላቸው ሕጎችና ደንቦች ጋር የሚቃረኑ ካልሆነ በስተቀር ማናቸውም ተዋዋይ ወገኖቹ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ እንዲካተት የተስማሙበትን ዝርዝር የሚጨምር ይሆናል፤

ኘ/ የአንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 4 መመዘኛዎችን እስካሟላ ድረስ፤ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ በአንቀጽ 8 ላይ ከተዘረዘሩት አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆኑትን ሳያሟላ መቅረቱ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድነት ያለውን ሕጋዊ ባህሪ አያሳጣውም፤

9. በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ላይ ስለሚሠፍር ቅሬታ

1. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ የዕቃውን አጠቃላይ ሁኔታ፣ መለያ ምልክቶች፣ የዕቅድነት ወይም የነጠላ ዕቃዎች ቁጥር፣ ክብደት ወይም ብዛት የያዘ ከሆነና ይህም በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ወይም እርሱ በወከለው ሰው የሚታወቅ ከሆነ ወይም ስለተረከበው ዕቃ የተሰጡት ዝርዝር መግለጫዎች ዕቃውን በትክክል የማይወክሉ መሆኑን በበቂ ምክንያት ከተጠራጠረ ወይም የተሰጠውን መግለጫ ትክክለኛነት የሚያረጋግጥበት መንገድ የሌለው ከሆነ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ወይም እርሱን ወክሎ የሚሰራው ሰው በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ ላይ ትክክለኛ ያልሆኑትን መግለጫዎች፣ ለጥርጣሬው መንስኤ የሆነውን ምክንያት ወይም የተሰጠውን መግለጫ ትክክለኛነት ማረጋገጫ መንገድ ያልነበረው መሆኑን ገልጾ ቅሬታውን ማስፈር አለበት፡፡
2. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ወይም ወኪሉ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ላይ እቃው ያለበትን ውጭያዊ ሁኔታ ያልገለፀ ከሆነ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ላይ እቃው በጥሩ ሁኔታ የነበረ መሆኑን እንደጠቀሰ ወይም በጥሩ ሁኔታ እንደተረከበ ተደርጎ ይቆጠራል፡፡

10. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ የማስረጃነት ውጤት

በአንቀጽ 9 መሠረት ሰነዱ ላይ የሚሰፍሩትን ዝርዝር አስመልክቶ የቅሬታ ማስታወሻ ሊቀርብባቸዉ ይችላል ተብለዉ ከተፈቀዱት ዉጪ

1. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ዕቃውን በሰነዱ ላይ በተጠቀሰዉ ዝርዝር መሠረት የተረከበ ለመሆኑ ግምት የሚወስድበት በቂ ማስረጃ ነው፡፡
2. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ የተዘጋጀው ሊተላለፍ በሚችል አይነት ከሆነና ሰነዱ ላይ ዕቃውን አስመልክቶ የተጠቀሰውን ዝርዝር መግለጫ በቅን ልቦና በመቀበሉ ዕቃ ተቀባዩን ጨምሮ ሰነዱ የተላለፈለትን ሦስተኛ ወገን አስመልክቶ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ የሚቀርብ ማናቸውም ተቃራኒ ማስረጃ ተቀባይነት የለውም፡፡

11. ሆን ተብሎ የሰፈረ የተሳሳተ ወይም ሳይሰፍር የቀረቀ ቃል

መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዎኝ ሆነ ብሎ ለማታለል በማሰብ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ላይ ዕቃውን በተመለከተ ሀሰተኛ መረጃ የሰጠ ወይም በአንቀጽ 8 ንዑስ አንቀጽ (ሀ) ወይም (ለ) ወይም አንቀጽ 9(1)(2) መሠረት እንዲካተቱ የሚፈለጉ መረጃዎችን ያስቀረ ከሆነ፤ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የኃላፊነት ጣሪያ ወሰን ተጠቃሚነት መብት ከማጣቱም በላይ በሰነዱ ላይ ዕቃውን አስመልክቶ በሰፈረወዉ መረጃ በመተማመን ዕቃ ተቀባዩን ጨምሮ ሰነዱ የተላለፈለት ሦስተኛ ወገን ለሚደርስበት ኪሣራ፤ ጉዳት ወይም ወጪ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዎኝ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

12. ዕቃ ላኪዉ ስለሚሰጠዉ ዋስትና

1. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዎኝ እቃውን በሚረክብበት ጊዜ ስለ ዕቃዉ አጠቃላይ ሁኔታ ያለውን ዝርዝር በተመለከተ ምልክቱን፤ ቁጥሩን፤ ክብደቱንና መጠኑን እና እንደ ሁኔታው የዕቃዉን የአደገኛነት ባህሪ መግለጫ በተመለከተ በቂነትና ትክክለኛነት ዕቃ ላኪዉ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ውስጥ እንዲካተት በሚል በሰጠው መረጃ መጠን መሠረት ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዎኝ ዋስትና እንደሰጠ ተደርጎ የቆጠራል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ የተመለከተውን ዝርዝር አስመልክቶ ትክክለኛ መረጃ ባለመስጠቱ የተነሣ ወይም ከዝርዝሮቹ አለመሟላት የተነሣ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዎኝ የሚደርስበትን ኪሣራ ዕቃ ላኪዉ ይተካል፡፡ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ለሌላ የተላለፈ ቢሆንም እንኳን ዕቃ ላኪዉ ኃላፊ ይሆናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተጠቀሰዉ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክናዎኝ ያወጣውን ወጪ እንዲተካለት የማድረግ መብት በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ መሠረት ዕቃ ተረካቢዉን አስመልክቶ ካልሆነ በስተቀር የኃላፊነት ጣሪያ ወሰን አይኖረውም፡፡

13. ሌሎች ሰነዶች

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ መስጠት አስፈላጊ ከሆነ ሌሎች ከትራንስፖርት ጋር የተገናኙ ሰነዶችን ወይም መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት የሚያካትቱ ሌሎች አገልግሎቶች ተፈጻሚነት ያላቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ወይም ብሔራዊ ሕጎችን

መሠረት በማድረግ ሰነድ መስጠትን አይከለክልም፡፡ ነገር ግን የእነዚህ ሌሎች ሰነዶች መስጠት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱን ሕጋዊ ባህሪ የሚቃረን አይሆንም፡፡

ክፍል ሦስት

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ሃላፊነትና ተጠያቂነት

14.ዕቃ ማስረከብ

1. ዕቃውን ከመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ወይም ክወኪሉ ለመረከብ መጠየቅ የሚቻለው አስፈላጊ በሆነ ጊዜ ሊተላለፍ የሚችል መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነድ እንደ ሰነዱ ዓይነት በአግባቡ ለዕቃ ተቀባዩ በፈርማ የተላለፈ፤ የማይተላለፍ ከሆነ ይህንኑ ሰነድ በማስረከብ ብቻ ነው፡፡
2. መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ የተሰጠው ከአንድ በላይ በሆነ ዋና የሰነድ ቅጅ ከሆነ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ዕቃውን የማስረከብ ኃላፊነቱን ማውረድ የሚችለው ራሱ ወይም ወኪሉ በቅን ልቦና ከዋናዎቹ ሰነዶች አንዱን ብቻ በመቀበል ዕቃውን የለቀቀ እንደሆነ ብቻ ነው፡፡

15.የሃላፊነት ጊዜ ወሰን

1. በዚህ አዋጅ መሠረት መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ለእቃዉ ያለበት ኃላፊነት የሚሸፍነው ጊዜ ዕቃውን ከተረከበበት እስከ አስረከበበት ያለውን ጊዜ ነው፤
2. ለአንቀጽ 14 ድንጋጌዎች አፈፃፀም ሲባል፤ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ለተረከበዉ ዕቃ ኃላፊነት እንዳለበት የሚቆጠረዉ፡-

ሀ/ እቃውን ለማጓጓዝ በኃላፊነት ከሚከተሉት ከተረከበበት ጊዜ አንስቶ ነው፤

- i. ከዕቃ ላኪው ወይም ከወኪሉ፤
- ii. በማስረከቢያ ቦታ ተፈፃሚ በሚሆነው ሕግና ደንብ መሠረት ዕቃው ሲጓጓዝ ይችል ዘንድ እንዲቀበል ከተፈቀደለት ባለስልጣን ወይም ሌላ ሦስተኛ ወገን፤

ለ/ ዕቃውን በሚከተለው አኳኋን እስከ ሚያስረክብበት ጊዜ፡-

- i. ለተረካቢው በማስረከብ ወይም
- ii. ተረካቢው ዕቃውን ከመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ በማይረከብበት ጊዜ፤ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ መሠረት ወይም በሕግ ወይም

በማስረከቢያ ቦታ ተፈፃሚ በሆነው ልዩ የአሰራር ልማድ መሠረት ዕቃን ተረካቢው ሊረከብ በሚችል ሁኔታ በማስቀመጥ ወይም

iii. እቃውን በማስረከቢያ ቦታ ተፈፃሚነት ባለው ሕግና ደንብ መሠረተ ዕቃውን ለባለዕቃው መልሶ ለማስረከብና መረከብ እንዲችል ለተፈቀደለት ባለስልጣን ወይም ሦስተኛ ወገን፤

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ በሚል የተጠቀሰው የአከናዋኝን ሰራተኞች ወይም ወኪሎች ወይም ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል አፈፃፀም ሲባል በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ የተቀጠሩ አገልግሎት ሰሰጪዎችን እና ሌሎችን ይጨምራል። አስረካቢ ወይም ተረካቢ በሚል የተጠቀሰውም አገልግሎት የሚሰጡትንና ወኪሎቻቸውን ይጨምራል።

16. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ለሠራተኞቹ፣ ለወኪሎቹና ለሌሎች ሰዎች ያለበት ኃላፊነት

የዚህ አዋጅ አንቀጽ 25 ድንጋጌ ተፈፃሚነት እንደተጠበቀ ሆኖ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ሠራተኞቹ ወይም ወኪሎቹ ተግባራቸውን በተሰጣቸውን ስልጣን ወሰን ውስጥ ሆነው በሚያከናውኑበት ወይም ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል መፈፀም አገልግሎታቸውን የተጠቀሙባቸው ማናቸውም ሰዎች በዉሉ አፈፃፀም ጊዜ ላከናወኑት ድርጊት ወይም ማከናወን ሲገባቸው ሳያከናውኑ ለቀሩት ድርጊት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ እነዚህ ድርጊቶች እንደራሱ ድርጊት ወይም ድርጊቱን ሳይፈፅም እንደቀረ ተቀጥሮ ኃላፊ ይሆናል።

17. የኃላፊነት መሰረት

1. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ሠራተኞቹ ወይም ወኪሎቹ ወይም በአንቀጽ 16 የተጠቀሰው ማናቸውም ሰው የተከሰተውን ሁኔታ እና የተከተለውን ውጤት ለማስቀረት ሊወሰዱ የሚገባቸውን ማናቸውንም ተገቢ ርምጃ ሁሉ የፈፀመ መሆኑን ስካላስረዳ ድረስ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ዕቃው በአንቀጽ 15 (1) በተደነገገው መሠረት በኃላፊነቱ ሥር እያሉ በመጥፋታቸው ወይም ጉዳት የደረሰባቸው ወይም ርክክቡን በማዘግየት ምክንያት ለሚደርሰው ጉዳት ሃላፊ ይሆናል።

2. ዕቃን ማስረከብ ዘገዩ የሚባለው በዉሉ ላይ በግልፅ በተጠቀሰው ጊዜ እቃዎቹን ባለማስረከብ ወይም ይህ አይነት ስምምነት ከሌለ አንደየሁኔታው አንድ ኃላፊነቱን

በትጋት የሚወጣ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ሊወሰድበት ይችላል ተብሎ የሚገመተውን በቂ ጊዜ መሠረት በማድረግ ነው፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ ከተወሰኑት የማስረከቢያ ቀን ጀምሮ ባሉት 90 ተከታታይ ቀናት ውስጥ ሰቃዎችን ካላስረከበ ባለሙብቱ ዕቃዎች እንደጠፉ ሊቆጥር ይችላል፡፡

18. ከሃላፊነት ነፃ ስለመሆን

የዕቃዉ መጥፋት ወይም መጎዳት፤ ወይም መዘግየት የተከሰተው በባለሙብቱ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ከሆነ፤ በአንጓገፍ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ሳይሆን በባለሙብቱ በተሰጠ መመሪያዎች፤ እቃዉ ከራሱ ውስጣዊ ይዘት ግድፈት ወይም ከአቅም በላይ በሆነ ኃይል ከሆነ አንጓገፍ ከኃላፊነት ነፃ ይሆናል፡፡

19. ተደራራቢ ምክንያቶች

በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ በኩል በሠራተኞቹ ወይም ወኪሎቹ ወይም በአንቀጽ 16 ላይ በተጠቀሱ በማናቸውም ሰዎች የተፈፀመው ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ከሌላ ምክንያት ጋር ተዳምሮ ጥፋቱን፤ ጉዳቱን ወይም መዘግየት ካስከተለ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት ወይም መዘግየት በዚህ ምክንያት የደረሰ ለመሆኑ ካላስረዳ በስተቀር በተባለዉ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ምክንያት ለተከሰተዉ የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት ወይም መዘግየት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ባደረገዉ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ጋር ተመጣጣኝ የሆነ ኃላፊነት ይኖርበታል፡፡

20. የኃላፊነት ወሰን

1. መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ዕቃዉ ለማንጓዝ ከመረከቡ በፊት በላኪዉ ዓይነታቸዉና ዋጋቸዉ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ላይ ያልተገለፁ ማናቸውም ዕቃዎች ቢጠፉ፤ ጉዳት ቢደርስባቸዉ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ካሳ የመክፈል ሃላፊነቱ ከስፔሻል ድሮዊንግ ራይት /ኤስ.ዲ.አር/ 835 በጥቅል ወይም ሌላ የጭነት መለኪያ ወይም ከጠፉት ወይም ጉዳት ከደረሰባቸዉ ዕቃዎች ዋጋ ስፔሻል ድሮዊንግ ራይት /ኤስ.ዲ.አር/ በ2.5 በኪሎ ግራም ሆኖ ከሁለቱ ከፍተኛውን ካሳ ይከፍላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ከፍተኛዉን መጠን ለማስላት ሲባል ከዚህ በታች የተመለከቱት ደንቦች ተፈፃሚ ይሆናሉ፡፡

ሀ/ ዕቃውን አጠቃሎ ለመጫን ጥቅም ላይ የዋለው ኮንቴይነር የዕቃ ማሸጊያ ሳጥን ወይም ዕቃን አጠቃሎ ለማሸግ ጥቅም ላይ የዋለ ሌላ በማጓጓዣ ሰነዱ የተጠቀሱ ጥቅል ይዛል ተብሎ የተቀሰጠ ወይም ሌላ የጭነት መላኪያ፣ በዕሽጉ ዉስጥ የሚገኙ ዕቃዎች ዝርዝር በሰነዱ ላይ ካልተገለፀ በስተቀር ዕቃዎችን አቀናጅቶ ለመያዝ የሚጠቅም ጥቅል ወይም የጭነት መላኪያ እንደ አንድ ጥቅል ብቻ ይቆጠራል።

ለ/ የዕቃ ማሸጊያዉ ራሱ በጠፋ ወይም ጉዳት በደረሰበት ጊዜ ይህ የዕቃ ማሸጊያ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ንብረት ወይም በርሱ የቀረበ ካልሆነ በቀር እንደ አንድ የተለየ የጭነት መላኪያ ይቆጠራል።

3. የዕቃዉ መጥፋት ወይም መገዳት በተከሰተበት ወቅት ትራንስፖርቱ የተከናወነዉ በአንድ የትራንስፖርት አይነት በሚከናወንበት የማጓጓዣ ሥራዉ ክፍል ከሆነና ለዚህም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ ከተመለከተዉ የኃላፊነት መጠን በላይ ከፍተኛ ኃላፊነት መጠን ተፈፃሚ እንዲሆን የሚደነግግ ሕግ ካለ፣ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ለጠፋዉ ወይም ጉዳት ለደረሰበት ዕቃ የሚኖርበት ኃላፊነት የሚወሰነዉ የዉቃዉ መጥፋት ይም መገዳት በደረሰ ጊዜ የማጓጓዝ ሥራውን ያከናወነዉ አንጓዥን አስመልክቶ ለተከናወነበት ተፈፃሚ የሚሆነዉ አግባብነት ያለዉ ሕግ መሠረት ይሆናል።

21.በእቃዉ መዘግየት ሳቢያ የኃላፊነት ወሰን

መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ዕቃወን በወቅቱ ሳያደርስ በመዘግየቱ ሳቢያ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 እና 17 መሠረት አንጓዥ የዘገዩትን ዕቃዎች ለማጓጓዝ የተቀበለወን ወይም ባለዕቃዉ መክፈል ያለበትን የጭነት አገልግሎት ዋጋ በሁለት ተኩል ($2^{1/2}$) ተባዝቶ ለባለዕቃዉ የመክፈል ኃላፊነት ይኖርበታል። ነገር ግን ይህ ክፍያ በማጓጓዣ ወሉ ላይ ከተጠቀሰዉ የጭነት አገልግሎት ጠቅላላ ዋጋ ሊበልጥ አይችልም።

22.አጠቃላይ ሃላፊነት

በአንቀጽ 20 እና 21 ወይም በአንቀጽ 15 እና 17 መሠረት የአንጓዥ ጠቅላላ የኃላፊነት መጠን ዕቃዉ ጠቅላላ ቢጠፋ በአንቀጽ 20 ወይም አንቀጽ 23 መሠረት ከተወሰነው የኃላፊነት መጠን ሊበልጥ አይችልም።

23. ስለተጨማሪ ሃላፊነት

በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ እና በዕቃ ላኪ መካከል በሚፈፀም ስምምነት መሠረት በአንቀጽ 20 እና 21 ከተመለከቱት የኃላፊነት ወሰን በላይ ከፍ በማድረግ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ ውስጥ በመጥቀስ መወሰን ይችላል፡፡

24. ከጫል ጫል የሚደርስ ሃላፊነት

የእቃውን መጥፋት ወይም መጎዳት ወይም መዘግየት በተመለከተ ጫል፣ ከጫል ጫል ኃላፊነትን ወይም ሌላ የኃላፊነት ምንጭን መሠረት በማድረግ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ላይ ለሚመሰረት ክስ በዚህ አዋጅ ላይ የተመለከቱት መከላከያዎችና የኃላፊነት መጠን ወሰኖች ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

25. ሠራተኞችና ወኪሎች መከላከያ

እቃዎቹ በመጥፋታቸው፣ ወይም ጉዳት ስለደረሰባቸው ወይም በመዘግየት ምክንያት በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ሰራተኛው ወይም ወኪል ላይ ክስ ከተመሰረተ እና ይሄወ ሠራተኛ ወይም ወኪል ተግባሩን ያከናወነው በሥራ ውሉ መሠረት መሆኑን ያስረዳ እንደሆነ ወይም የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ጫሉን ለመፈፀም ሲል አገልግሎታቸውን በተጠቀመባቸው በሌሎች ማናቸውም ሰዎች ከሆነና ይኸው ሌላኛ ሰው ደግሞ ድርጊቱን የፈፀመው ጫሉን በአግባቡ ለመፈፀም መሆኑን ያስረዳ እንደሆነ ሠራተኛው ወይም ወኪሉ ወይም ሌላኛው ሰው የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት አንስቶ ሊከራከርባቸው የሚችላቸውን መከላከያዎችና የኃላፊነት መጠን ወሰን ክርክሮችን ጠቅሰው የመከራከር መብት ይኖራቸዋል፡፡

26. ከፍትኛው የካሳ መጠን

በአንቀጽ 27 እና 28 ላይ ከተመለከተው በስተቀር ከመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ እና ከሠራተኛው ወይም ወኪሉ ወይም ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ አፈፃፀም አገልግሎታቸውን ከተጠቀመባቸው በማናቸውም ሌሎች ሰዎች በጠቅላላ ሊከፈል የሚችለው የካሳ መጠን በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ከተመለከተው ኃላፊነት ወሰን ሊበልጥ አይችልም፡፡

27. የኃላፊነትን መጠንን ለመወሰን መብት ስለማጣት

1. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ የዕቃው መጥፋት፣ መጎዳት ወይም መዘግየት እንዲከሰት ያደረገው ሆነ ብሎ ወይም በከፍተኛ ችልተኝነትና ዕቃው ሊጠፋ ወይም ሊጎዳ ወይም ሊዘገይ እንደሚችል እያወቀ በፈፀመው ድርጊት ወይም መፈፀም ሲገባው

ባለመፈፀሙ ምክንያት መሆኑ ከተረጋገጠ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ በዚህ አዋጅ ላይ የተመለከተውን ኃላፊነት መጠን ወሰን ተጠቃሚ የመሆን መብት ያጣል፡፡

2. የአንቀጽ 25 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ሠራተኛ ወይም ወኪሉ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ለጧሉ አፈፃፀም አገልግሎታቸውን የተጠቀሙባቸው ማንኛውም ሰው የፈፀሙት ድርጊት ወይም መፈፀም ሲገባው ሣይፈጽመው የቀረው ድርጊት ለዕቃው መጥፋት ወይም መጎዳት ወይም መዘግየት ምክንያት ከሆነ ወይም የፈፀሙት ሆነ ብለው ይህንን የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት ወይም መዘግየት ለማስከተል ከሆነ ወይም በከፍተኛ ቸልተኝነት ይኸው የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት ወይም መዘግየት ሊከሰት እንደሚችል ያውቁ የነበረ መሆኑ ከተረጋገጠ በዚህ አዋጅ ድንጋጌ የተመለከተው የሃላፊነት መጠን ወሰን ተጠቃሚ አይሆኑም፡፡

ክፍል አራት

የእቃ ላኪዉ ሃላፊነት

28. አጠቃላይ ድንጋጌ

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ በዕቃ ላኪዉ ወይም በሠራተኞቹ ወይም በወኪሎቹ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ምክንያት ጉዳት የደረሰበት በሆነ ጊዜና እነዚህም ሠራተኞች ወይም ወኪሎች ተግባራቸውን ያከናወኑት በሥራ ውላቸዉ መሠረት ከሆነ ዕቃ አስረካቢው የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ በዚህ ምክንያት ለደረሰበት ኪሣራ ኃላፊ ይሆናል፡፡ ማንኛውም የዕቃ አስረካቢዉ ሠራተኛ ወይም ወኪል በራሱ በኩል በተፈፀመ ጥፋት ወይም ቸልተኝነት ለደረሰ ኪሣራ ኃላፊ ነዉ፡፡

29. በአደገኛ እቃዎች ላይ ተፈፃሚ ስለሚሆን ልዩ ደንብ

1. ዕቃ አስረካቢዉ በተገቢ ሁኔታ አደገኛ እቃዉን አደገኛ በማለት ማመልከት ወይም በሚለጠፍ ነገር ማሣየቱ አለበት፡፡
2. መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ አደገኛነት ያላቸውን ዕቃዎች ለአጓጓዣ ወይም በእሱ ስም የማጓጓዝ ስራውን ለሚሰራ ማንኛውም ሰው ባስረከበ ጊዜ ለአጓጓዣ የዕቃውን የአደገኝነት ባህሪ እና አስፈላጊ በሆነም ጊዜ ሊወሰድ የሚገባውን የጥንቃቄ እርምጃ በትክክል ማሳወቅና ማመልከት አለበት፡፡

30. የአደገኛ እቃው ምልክት

ዕቃ አስረካቢው በአንቀጽ 29 ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ሳያሳውቀው ከቀረ እና የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ በበኩሉ የአደገኛነት ባህሪያቸውን የማያውቅ ከሆነ፡-

1. የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ እነዚህን አደገኛ ዕቃዎች በመጫኑና በማጓጓዙ ምክንያት ለሚደርስበት ኪሣራ ለቃ አስረካቢው ኃላፊ ይሆናል፡፡
2. ያለምንም ካሣ ክፍያ እንደየሁኔታው አስፈላጊነት እቃዎቹ ጉዳት እንዳያደርሱ በማናቸውም ጊዜ እንዲራገፉ፤ እንዲወደሙ፤ እንዲወገዱ ሊያደርግ ይችላል፡፡

31. የአንጓጓዣ ስለዕቃው ባህሪ ማወቅ

1. በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል መሠረት እቃዎቹ በኃላፊነት ተወስደው የተጓጓዙት የአደገኛነት ባህሪያቸው እየታወቀ ከሆነ በአንቀጽ 30 የተመለከቱት ድንጋጌዎች በማናቸውም ሰው በመከላከያነት ሊጠቀሱ አይችሉም፡፡
2. የአንቀጽ 30(2) ድንጋጌ ተፈፃሚ በማይሆንበት ወይም በመከላከያነት ሊጠቀስ በማይችልበት ጊዜ አደገኛ ዕቃው ለህይወት ወይም ለንብረት በርግጥም አደገኛ እንደሆኑ ስለሚቆጠር አንዲራገፉ፤ እንዲወደሙ ወይም ጉዳት እንዳያደርሱ እንዲወገዱ ሊደረግ ይችላል፡፡ በዚህም ጊዜ በአንቀጽ 16 እና 17 በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ኃላፊ ካልሆነ ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 38 ድንጋጌ መሠረት ጉዳትን የመጋራት ግዴታ ከሌለ በስተቀር ካሣ አይከፈልም፡፡

ክፍል አምስት

ማስታወቂያ ስለመስጠትና በፍርድ ቤት ክስ ስለመመስረት

32. በግልጽ ሊታወቅ የሚችል የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት ሲፈጠር የሚሰጥ ማስታወቂያ

እቃው ለተረካቢው ከተሰጠበት ቀን በኋላ ያለው የሥራ ቀን ሳያልፍ አጠቃላይ የደረሰው የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት በግልፅ ሊታወቅ የሚችል ከሆነ የጠፉ ወይም ጉዳት የደረሰባቸው ለመሆኑ ዕቃ ተረካቢው ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ በዕሁፍ ማስታወቂያ እስካልሰጠ ድረስ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውል በተገለፀው መሠረት እቃውን በአግባቡ እንዳስረከበ ይገመታል፡፡

33. በግልጽ ሊታይ የማይችል የዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት ሲከሰት የሚሰጥ ማስታወቂያ

1. የጠፋውን ወይም ጉዳት የደረሰበትን ዕቃ በርክክብ ወቅት በግልፅ አይቶ ማወቅ የማይቻል ከሆነ የዕቃው ርክክብ ከተፈፀመበት ቀን በሃላ ባሉት ሰባት ተከታታይ ቀናት ውስጥ በጽሑፍ ማስጠንቀቂያ ካልተሰጠ የአንቀጽ 32 ድንጋጌዎች ለዚህ ሁኔታም ተፈፃሚ ይሆናሉ።
2. እቃውን ተረካቢው ሲረክብ የዕቃው ሁኔታ በተዋዋሮቹ ወይም በሕጋዊ ወኪሎቻቸው በጋራ የተመረመሩ ወይም ቁጥጥር የተደረገባቸው ከሆነ በዚህ ቁጥጥር ወይም ምርመራ አማካኝነት የተረጋገጠውን ዕቃ መጥፋት ወይም መጎዳት በተመለከተ የፅሑፍ ማስታወቂያ መስጠት አያስፈልግም።
3. የእቃዎቹ መጥፋት ወይም መጉዳት ርግጠኛ ሲሆን ወይም ወዲያው የተረጋገጠ ሲሆን የጠፋውን ዕቃ ወይም ጉዳት የደረሰበትን ለመመርመርና ለመለየት ይቻል ዘንድ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ እና ዕቃ ተረካቢው አንዱ ለሌላ ምርመራውን ለማካሄድ የሚያስችል ተገቢ የሆኑትን ነገሮች ሁሉ ማሟላት ይኖርባቸዋል።

34.የዕቃ ርክክብ በመዘግየቱ ምክንያት ስለሚሰጥ ማስታወቂያ

ዕቃዎቹ ለተረካቢው ከተሰጡበት ቀን በኋላ ባሉት ስልሣ ተከታታይ ቀናት ውስጥ ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ የፅሑፍ ማስታወቂያ ካልተሰጠው በስተቀር ወይም ለዕቃ ተረካቢው በአንቀጽ 15 (2) (ለ) (i) እና (ii) መሠረት ርክክቡ የፈተፀመ ለመሆኑ ማስታወቂያ የተሰጠው ከሆነ ለዕቃ ማስረከቡ በመዘግየቱ ምክንያት በመልቲ ሞዳል አከናዋኝ የሚከፈል ካሣ አይኖርም።

35.የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ለሚደርስበት ኪሣራ ወይም ጉዳት የሚሰጠው ማስታወቂያ

ኪሣራ ወይም ጉዳት ከደረሰ በኋላ ባሉት 90 ተከታታይ ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ወይም በአንቀጽ 15 ንዑስ አንቀጽ 2(ለ) መሠረት ርክክብ ከተደረገ በሃላ ከሁለቱ ዘግይቶ የተፈፀመውን ድርጊት መሰረት በማድረግ መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ስለደረሰበት ኪሣራ ወይም ጉዳት አጠቃላይ ሁኔታ ጠቅሶ ለዕቃ አስረካቢው ማስታወቂያ ካልሰጠ ዕቃ አስረካቢው ወይም ሠራተኞቹ ወይም ወኪሎቹ በፈፀሙት ጥፋት ወይም ቸልተኝነት የተነሣ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኝ ምንም ዓይነት ኪሣራ ወይም ጉዳት እንዳልደረሰበት በቂ ማስረጃ ነው።

36.የሥራ ቀን ባልሆኑ ጊዜ ማስታወቂያ የሚቋረጥ ስለመሆኑ

ከአንቀፅ 32 እስከ 35 ባሉት ድንጋጌዎች መሠረት የሚሰጥ ማስታወቂያ የሚያበቃበት ጊዜ ዕቃዎች በሚረገፉበት ቦታ በሥራ ቀን ላይ ካልዋለ ማስታወቂያው የሚያበቃበት ጊዜ እስከሚቀጥለው የስራ ቀን ድረስ ይራዘማል፡፡

37.በሌሎች የሚሰጥ ማስታወቂያ

መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክሲዎች አገልግሎቱን የሚጠቀምበትን ሌላ ሰው ጨምሮ ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክሲዎች ወኪል ሆኖ በሰራ ቦታ ላይ ለሚሰራ ሰው ወይም የዕቃ አስረካቢ ወኪል ሆኖ ለሚሰራ ሰው ቢሰጥ ከአንቀፅ 32 - 36 ባሉት ድንጋጌዎች አፈፃፀም ሲባል ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክሲዎች ወይም ለዕቃ ላኪ እንደተሰጠ ይቆጠራል፡፡

38.በባሕር ማጓጓዝ ወቅት በአደጋ ምክንያት የደረሰ የጋራ ጉዳት

የዚህ አዋጅ ማንኛውም ድንጋጌዎች የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ ድንጋጌዎች ወይም የባህር ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ዕቃ በባህር ሲጓጓዝ በአደጋ ምክንያት በአጓጓዣና በባለዕቃው ላይ ለደረሰ የጋራ ጉዳት ክፍያ ማስተካከያ ደንቦች የሚኖራቸውን ተፈፃሚነትና የተፈፃሚነት ወሰን በተመለከተ ክልከላ አያደርግም፡፡

39.መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክሲዎች እቃዎችንና ሰነዶችን በመያዣነት ለመያዝ ያለው መብት

መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አክሲዎች በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ መሠረት ሊከፈለው የሚገባውን ማንኛውንም ክፍያ እና የመጋዘን ኪራይን ጨምሮ እነዚህን አጠቃላይ ክፍያዎች ለማስከፈል የሚያወጣቸውን ወጪዎች ጭምር ለማስከፈል እቃዎችንና ሰነዶችን በመያዣነት የመያዝ መብት አለው፡፡

40.ስለ ክስ ይርጋ

1. በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ከመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አፈፃፀም ጋር በተገናኘ በፍ/ቤት የሚቀርቡ ክርክሮች በሁለት ዓመት ጊዜ ውስጥ ለፍ/ቤት ካልቀረቡ በይርጋ ቀሪ ይሆናሉ፡፡
2. ይሁን እንጂ ርክክቡ ከተፈፀመበት ቀን በኋላ ባሉት 6 ወራት ውስጥ የክሱን አጠቃላይ ይዘትና ዋና ዋና ዝርዝሮች የሚገልፁ የዕሑፍ ማስታወቂያ ወይም የዕቃዎች ርክክብ ያልተደረገ ከሆነ ደግሞ የእቃዎች ርክክብ መደረግ ከነበረበት ቀን ቀጥሎ ባለው ቀን ጀምሮ ክስ ካልተመሰረተ ይህ ጊዜ እንዳበቃ በይርጋ ይቋረጣል፤

3. የይርጋ ጊዜው መታሰብ የሚጀምርው ዕቃዎቹን በሙሉ ወይም በከፊል ካስረከበበት ቀን ቀጥሎ ካለው ቀን፤ ወይም ርክክብ ያልተደረገ ከሆነ ርክክቡ መደረግ ከነበረበት የመጨረሻ ቀን ቀጥሎ ካለው ቀን ጀምሮ ነው፡፡
4. ይርጋ በሚታሰብበት በማናቸውም ጊዜ ውስጥ ግዴታ እንዲፈጽምለት የተጠየቀው ሰው ለባለመብቱ ተገቢውን መግለጫ በመስጠት የይርጋ ጊዜውን ለማራዘም ይችላል፡፡ ይህ ጊዜ ሌላ መግለጫ በመስጠት በተጨማሪ ሊራዘም ይችላል፡፡
5. አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ሃላፊ የተባለው ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ላይ የተመለከተው የይርጋ ጊዜ ቢያልፍም በበኩሉ ለመጠየቅ የሚችለው የካሣ ጥያቄ ካሣውን ለጠየቀው ሰው የካሣ ክፍያውን ከፈፀመበት ቀን ወይም ካሣ የቀረበበት በመሆኑ የፍርድ ቤት መጥሪያ ከደረሰው ቀን በኋላ ባሉት 90 ቀናት ውስጥ ክሱን ከመሠረተ ነው፡፡

41. የዳኝነት ስልጣን

ከመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ጋር በተገናኘ የሚኖረው የፍ/ቤት ክርክር ከሣሽ በመሰለው ሃሳብ መሠረት ስልጣን ያለው ፍ/ቤት በሚገኝበት ቀጥሎ ከተመለከቱት ቦታዎች በአንዱ ክስ ሊመሰርት ይችላል፡፡

ሀ/ በተከሣሽ መደበኛ የንግድ ሥራ ማከናወኛ ቦታ፤ ይህ በሌለ ጊዜ አዘወትሮ በሚኖርበት ቦታ፤

ለ/ ተከሣሹ የንግድ ቦታ ወይም ቅርንጫፍ ወይም ዉሉ እንዲፈፀም የተደረገበት ወኪል የሚኖርበት ከሆነ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ዉሉ በተፈፀመበት ቦታ፤

ሐ/ ዕቃዎቹን በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ለማጓጓዝ በኃላፊነት የተሰጠበት ወይም የማስረከቢያ ቦታ፤

መ/ በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ መሠረት ለዚሁ ዓላማ በሚል በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ውሉ ላይ በተጠቀሰ ማናቸውም ቦታ፤

ክፍል ስድስት

ተጨማሪ ድንጋጌዎች

42. ፈራሽ የዉል ቃሎች

1. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ የሚቃረኑ የውል ቃሎች ተፈጻሚነት አይኖራቸውም፡፡ የእነዚህ የውል ቃሎች ተፈጻሚ አለመሆን የሌሎቹን የውል ድንጋጌዎች ፈራሽ አያደርግም፡፡

2. ለእቃዎቹ የሚገባውን የመድን ውል ለመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ጥቅም እንዲሆን መብት የሚያስተላልፍ ወይም ሌላ ማናቸውም የውል ድንጋጌ በሕግ ፊት ውጤት አይኖረውም፡፡

43.ሃላፊነትን ወይም ግዴታን ስለመጨመር

የአንቀጽ 44 ድንጋጌዎች ቢኖሩም መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ከዕቃ አስረካቢው ጋር በመስማማት በዚህ አዋጅ የተጣለበትን ኃላፊነቶችና ግዴታዎች ሊጨምር ይችላል፡፡

44.የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በአስገዳጅ ሁኔታ ተፈፃሚ ስለማድረግ

የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሰነዱ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ላይ የተመሰረተና አዋጁንም የሚቃረን የውል ቃል ካለ ዋጋ እንደማይኖረው፤ ይህም የዕቃ አስረካቢውን ወይም የተረካቢውን መብትና ጥቅም በእጂጉ የሚጎዳ እንደሚሆን የሚገልጽ ጽሑፍ መያዝ አለበት፡፡

45.የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች አለማክበር ስለሚያስከትለዉ ቅጣት

ባለመብቱ እቃዎቹን በአንቀጽ 42 መሠረት ፈራሽ እንዲሆን በተደረገ የውል ቃል የተነሣ ወይም በአንቀጽ 44 ላይ በተጠቀሰዉ መሠረት ማስገባት ያለበትን ጽሑፍ ቀሪ በማድረጉ የተነሣ ኪሣራ ቢደርስበት ባለመብቱ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት ለጠፉ ወይም ለተጎዱ ወይም ለዘገዩ እቃዎች ሊከፈለዉ እስከሚገባዉ የካሣ መጠን ድረስ የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አከናዋኙ ካሣ የመክፈል ግዴታ አለበት፡፡

46.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 29 ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ፕሬዝዳንት

አዋጅ ቁጥር 589/2000

የመንገድ ልማት ፕሮጀክቶች ተዘዋዋሪ ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ

የመንገድ ልማት ፕሮጀክቶችን በገንዘብ የሚደግፉ ለጋሽ ወይም አበዳሪ ድርጅቶች ለነዚህ ፕሮጀክቶች ዕቃ ለሚያቀርቡ ወይም የሥራ ተቋራጭነት ወይም የማማከር አገልግሎት ለሚሰጡ ሰዎች ወይም ድርጅቶች መክፈል ያለበትን ገንዘብ ለመልቀቅ በመዘግየታቸው ምክንያት የተፈጠሩ ችግሮች ወደፊት አንዳያጋጥሙ ለመከላከል ለመንገድ ልማት ፕሮጀክቶች ተዘዋዋሪ ፈንድ ማቋቋም አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታወጧል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የመንገድ ልማት ፕሮጀክቶች ተዘዋዋሪ ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 589/2000” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. መቋቋም

የመንገድ ልማት ፕሮጀክቶች ተዘዋዋሪ ፈንድ ከዚህ በኋላ “ፈንዱ” በመባል የሚጠራ እና የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር⁵⁸ በሚከፍተው ልዩ የባንክ ሂሳብ ውስጥ ተቀማጭ የሚሆን ፈንድ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል።

3. የፈንዱ ዓላማዎች

ፈንዱ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል።

1. የመንገድ ልማት ፕሮጀክቶችን አፈፃፀም ማፋጠን፤
2. የመንገድ ልማት ፕሮጀክቶችን በገንዘብ የሚደግፉ ለጋሽ ወይም አበዳሪ ድርጅቶች ገንዘብ በተገቢው ጊዜ ባለመልቀቃቸው ዕቃ አቅራቢዎች፣ ሥራ ተቋራጮች ወይም አማካሪዎች ለዘገየባቸው ክፍያ በኢትዮጵያ መንገዶች ባለሥልጣን ላይ በሚያቀርቡት የወለድና የካሣ ጥያቄ ምክንያት በመንግሥት ላይ የሚደርሰውን የገንዘብ ኪሣራ መከላከል ነው።

⁵⁸ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(6) መሰረት የገንዘብ እና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ሆኗል። እንዲሁም በዚህ አዋጅ ውስጥ የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር በሚል የተገለጹት ሁሉ የገንዘብና ኢኮኖሚ ትብብር ሚኒስቴር ተብሎ ይነበባሉ።

4. የፈንዱ ምንጭ

የፈንዱ ምንጭ አንድ ጊዜ ከመንግሥት የሚመደብ ብር 75,000,000 /ሰባ አምስት ሚሊዮን ብር/ በጀት ይሆናል።

5. የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር ሥልጣን

ሚኒስቴሩ፡-

1. የፈንዱ ገንዘብ የሚቀመጥበትን ልዩ የባንክ ሂሳብ ይከፍታል፤
2. የፈንዱን ሂሳብ ይይዛል፤ ያስተዳድራል፡፡

6. ስለ ክፍያና ማስተካከት

የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር፡-

1. የኢትዮጵያ መንገዶች ባለሥልጣን ከሥራ ተቋራጮች፣ ከአማካሪዎች ወይም ከዕቃ አቅራቢዎች ጋር በተፈራረመው ውል መሠረት በየጊዜው ሊከፈል ስለሚገባው ሂሳብ በሰነድ የተደገፈ የክፍያ ጥያቄ ሲያቀርብ ከፈንዱ ወጪ በማድረግ ለባለሙያዎቹ ይከፍላል፤
2. በየጊዜው ከፈንዱ ወጪ ሆኖ ለሥራ ተቋራጮች፣ ለአማካሪዎች ወይም ለዕቃ አቅራቢዎች የተከፈለውን ገንዘብ ፕሮጀክቱን በገንዘብ ለሚደግፈው ለጋሽ ወይም አበዳሪ ድርጅት በሰነድ የተደገፈ ጥያቄ በማቅረብ እንዲተካ ያደርጋል፡፡

7. የሂሳብ መዛግብት

የፈንዱ የመዝገብና የሂሳብ አያያዝ ሥርዓት የፌዴራል መንግሥት የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅን የሚከተል ይሆናል።

8. አዲት

የፈንዱ ሂሳብና መዛግብት በዋናዉ አዲተር በየዓመቱ ይመረመራሉ።

9. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ ቀን 2000 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 600/2000

የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አዋጅ

በአሁኑ ወቅት በሰው ህይወትና ንብረት ላይ በመድረስ ላይ ያለው የመንገድ ትራፊክ አደጋ አንዱና ዋነኛው መንስኤ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት ጉድለት ያለው በመሆኑ እና ይህንንም ሁኔታ በመለወጥ ብቃት ያላቸውን አሽከርካሪዎች ማፍራት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በአገር አቀፍ ደረጃ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አሰጣጥ ሥርዓት ወጥነት ያለው፤ ደረጃውን የጠበቀ እና ውጤታማ እንዲሆን ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 /1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 600/2000” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፤

1. “ሚኒስቴር” ማለት የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር⁵⁹ ነው፤
2. “ባለሥልጣን” ማለት የትራንስፖርት ባለሥልጣን ነው፤
3. “የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ” ማለት ባለሞተር ተሽከርካሪዎችን ለመንዳት የሚያስችል በዚህ አዋጅ መሠረት የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤
4. “የዉጪ አገር መንጃ ፈቃድ” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ እውቅና ያለው የውጭ ሃገር መንግሥት የሰጠው የመንጃ ፈቃድ ነው፤
5. “የሕክምና ተቋም” ማለት የሕክምና አገልግሎት ለመስጠት ፈቃድ የተሰጠው የሕክምና ተቋም ነው፤

⁵⁹ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(12) መሰረት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ሆኗል።

6. “ኢንተርናሽናል መንጃ ፈቃድ” ማለት መስከረም 9 ቀን 1942 ስዊስ ሃገር ጄኔቫ ላይ በተፈረመው የተባበሩት መንግሥታት የመንገድ ትራፊክ ስምምነት መሠረት የተሰጠ መንጃ ፈቃድ ነው፤
7. “ቀላል ተሳቢ” ማለት ክፍተኛ ክብደቱ ከነጭነቱ ከ750 ኪሎ ግራም የማይበልጥ ተሳቢ ነው፤
8. “የወታደር የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ” ማለት በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 16 መሠረት የመከላከያ ሚኒስቴር የሰጠው የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ነው፤
9. “የትራፊክ ፖሊስ” ማለት የትራፊክ ደንብን ለማስከበር የተመደበ የፖሊስ ኃይል ባልደረባ ነው፤
10. “የማስልጠኛ ተቋም” ማለት በሕግ እውቅና ያለው መንግሥታዊ ወይም የግል የአሽከርካሪ ማሠልጠኛ ተቋም ነው፤
11. “መንገድ” ማለት ለተሳላፊ ክፍት ካልሆነ የግል መንገድ በስተቀር ተሽከርካሪዎች በተለምዶ የሚጠቀሙበት ጎዳና፣ የከተማ መንገድ፣ አውራ ጎዳና፣ የገጠር መንገድ ወይም መተላለፊያ ነው፤
12. “ባለሞተር ተሽከርካሪ” ማለት በሜካኒካል ወይም በኤሌክትሪክ ኃይል እየተንቀሳቀሰ በመንገድ ላይ በመንኮራኩር የሚሄድ ማንኛውም ዓይነት ተሽከርካሪ ነው፤
13. “ፈቃድ ሰጪ አካል” ማለት ብቃቱ የተረጋገጠለት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ እንዲሰጥ በባለሥልጣኑ የእውቅና ሰርተፍኬት የተሰጠው ማንኛውም የመንግሥት አካል ነው፡፡

3. ዓላማ

የዚህ አዋጅ ዓላማ፡-

1. አሽከርካሪዎች በቂ ችሎታ ኖሯቸው ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ ተሽከርካሪን የሚያሸከረከሩ መሆኑን ማረጋገጥ፤
2. በአገር አቀፍ ደረጃ ደረጃውን የጠበቀ የማሽከርከር ብቃት መስፈርት መወሰን፣ ከማጭበርበር፣ ከሙስና እና ከተንዛዛ አሠራር ነፃ የሆነ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ሥርዓት መፍጠር፤

3. የመንገድ ትራንስፖርት የትራፊክ ፍሰትንና የማሽከርከር ብቃትን የሚመለከቱ የሁለትዮሽና ዓለም አቀፍ ስምምነቶች በማናቸውም የኢትዮጵያ መንገዶች ላይ በአሽከርካሪዎች መከበራቸውን ማረጋገጥ ይሆናል፡፡

4. የተፈፃሚነት ወሰን

የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በማናቸውም የኢትዮጵያ መንገዶች ላይ ባለሞተር ተሽከርካሪዎችን ለሚያሸከረከሩ አሽከርካሪዎች በሚሰጡ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዶች ላይ ተፈፃሚነት ይኖረዋል፡፡

ክፍል ሁለት

ተግባርና ኃላፊነት

5. የባለሥልጣኑ ተግባርና ኃላፊነት

ባለሥልጣኑ በህግ የተሰጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ የሚከተሉት ተግባራትና ኃላፊነቶች ይኖሩታል፡-

1. በፈቃድ ሰጪው አካል መሟላት የሚገባቸውን ዝርዝር መስፈርቶች ማውጣት፤
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 መሠረት ለፈቃድ ሰጪው አካል የብቃት ማረጋገጫ እውቅና ሰርተፍኬት መስጠት፤ ተግባሩን በአግባቡ እያከናወነ መሆኑን መከታተል፤ ብቃት የሌለው ሆኖ ሲገኝ የተሰጠውን የእውቅና ሰርተፍኬት ማገድ ወይም መሠረዝ፤
3. የአሽከርካሪ ብቃት ሥልጠና ለሚሰጡ ተቋማት የሚያስፈልገውን የካሪኬለም ዝግጅት ከቴክኒክና ሙያ ማሰልጠኛ ተቋማት ጋር በጋራ ማዘጋጀት፤
4. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ደብተርን ጥራት፤ ይዘትና ቅርጽ መወሰን፤
5. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የወሰዱ እና ጥፋት የፈጸሙ አሽከርካሪዎችን ዝርዝር በአገር አቀፍ ደረጃ መያዝ፤ እና
6. የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በሥራ ላይ መዋላቸውን መከታተል፡፡

ክፍል ሦስት

የወል ግዴታዎች

6. ስለ አሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ መስፈርት

1. ማናቸውም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሲሰጥ በዚህ አዋጅ ውስጥ የተደነገጉትን መስፈርቶች የሚያሟላ መሆን አለበት፡፡

2. ባለሥልጣኑ ማንኛውም ፍቃድ ሰጪ አካል ማሟላት የሚገባውን መስፈርት ያወጣል።
3. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት የሚያወጣውን መስፈርት መሟላቱን ተመልክቶ ለፈቃድ ሰጪው አካል የእውቅና ሰርተፍኬት ይሰጣል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ እንዲሰጥ ሥልጣን የተሰጠው ፈቃድ አካል የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በሚቃረን መልኩ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሰጥቶ ቢገኝ ባለሥልጣኑ ፈቃዱን ማገድ ወይም መሰረዝ ይችላል።

7. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ምድቦች

1. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አመዳደብ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተዘረዘረው መሠረት ይሆናል።
2. በዚህ አዋጅ በተያያዘው ሠንጠረዥ (ሀ) ላይ የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ አንድ ምድብ ውስጥ ከፍተኛውን የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የያዘ አሽከርካሪ በዚያው ምድብ በአነስተኛ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የሚነዳ ማንኛውንም ተሽከርካሪ ማሽከርከር ይችላል።
3. በአንድ ምድብ ውስጥ ከዝቅተኛ ወደ ከፍተኛ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የሚቀይር አሽከርካሪ ሥልጠናና ፈተና መውሰድ አለበት።
4. ማንኛውንም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የያዘ አሽከርካሪ የሌላ ምድብ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ማግኘት ከፈለገ ለምድቡ የሚሰጠውን ልዩ የንድፈ ሀሳብና የተግባር ሥልጠና እና ፈተና መውሰድ አለበት።

8. ለአሽከርካሪ ሥልጠናና ስለችሎታ ፈተና

ማንኛውም ሰው የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለማግኘት፤

1. ባለሥልጣኑ በሚያወጣው ሥርዓተ ትምህርት መሠረት ንድፈ ሃሳብና ተግባርን ያዋሃድ ሥልጠና መውሰድ፤ እና
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተውን ሥልጠና እንዳጠናቀቀ የተሰጠውን የችሎታ ማረጋገጫ ፈተና ያለፈ መሆን አለበት።

9. የማሰልጠኛ ተቋም ግዴታዎች

ማንኛውም የማሰልጠኛ ተቋም፤

1. ባለሥልጣኑ የሚያመጣውን መስፈርት ማሟላትና እንደአግባቡ በባለሥልጣኑ ወይም በፈቃድ ሰጪው አካል የተሰጠ የምስክር ወረቀትና አግባብ ባለው አካል የተሰጠ የንግድ ሥራ ፈቃድ መያዝ፤
2. ሥልጠና በሚሰጥበት ጊዜ የትራፊክ ደህንነት ደንቦች በሚገባ መከበራቸውን ማረጋገጥ፤
3. ሥልጠናውን ባለሥልጣኑ ባዘጋጀው መስፈርት መሠረት ማካሄድ፤ እና
4. የሥልጠና መረጃዎችን መያዝና በየጊዜው ለፈቃድ ሰጪው አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡

10. የማስተማሪያ ተሽከርካሪ አነዳድ ሁኔታዎች

1. የማስተማሪያ ተሽከርካሪ ሊነዳ የሚችለው አግባብ ባለው አካል ሲፈቀድ ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀ ቦታ ወይም አነስተኛ የትራፊክ እንቅስቃሴ በሚኖርበት መንገድ ላይ ሆኖ፤
 ሀ/ ለማጅ የሚል ምልክት ከተሽከርካሪው ፊትና በስተኋላ ተለጥፎ በ50 ሜትር ርቀት ከፊት ለፊቱ ላለ ወይም ለተከታይ አሽከርካሪ በግልጽ የሚታይ መሆን፤
 እና
 ለ/ ተሽከርካሪው በሚንቀሳቀስበት ጊዜ ሁሉ ከለማጁ ጎን አሰልጣኝ መቀመጥ አለበት፡፡
2. የማስተማሪያ ተሽከርካሪው ባለሁለት ወይም ባለሦስት እግር ሞተር ሳይከል ሲሆን፤
 ሀ/ ለማጅ የሚል ምልክት ከሞተር ሳይከል በስተኋላ ተለጥፎ ከ50 ሜትር ርቀት ለተከታይ አሽከርካሪ በግልጽ የሚታይ መሆን፤
 ለ/ ከለማጁ በስተኋላ በሞተር ሳይከል ኮርቻ የሚቀመጥ አሰልጣኝ መኖር፤ እና
 ሐ/ ለማጁና አሰልጣኙ የአደጋ መከላከያ ቆብ የሚጠቀሙ መሆን አለበት፡፡

11. ስለ መንዳት ፊተና

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 የተደነገገው ቢኖርም ለፊተና ሲሆን ለማጁ ብቻውን ራሱን ችሎ ማሽከርከር አለበት፡፡

12. ተፈላጊ ዕድሜና ትምህርት

የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለማግኘት የሚያመለክት ማናቸውም ሰው፤

1. ለሞተር ሳይክል ወይም ለአውቶሞቢል የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሲሆን፤ ቢያንስ የአራተኛ ክፍል ትምህርት ያጠናቀቀና እድሜው ከ18 ዓመት ያላነሰ፤
2. ለታክሲ፣ ለፈሳሽ ወይም ለሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሲሆን፤ ቢያንስ የስምንተኛ ክፍል ትምህርት ያጠናቀቀና እድሜው ከ25 ዓመት ያላነሰ፤
3. ለደረቅ ጭነት ተሽከርካሪ ወይም ለልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሲሆን፤ ቢያንስ የስምንተኛ ክፍል ትምህርት ያጠናቀቀና እድሜው ከ20 ዓመት ያላነሰ መሆን አለበት፡፡

13. የጤንነት ሁኔታ

1. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለማግኘት የሚያመለክት ማንኛውም ሰው ባለሞተር ተሽከርካሪ በሚገባ ለማንቀሳቀስ ከሚያውክ ማንኛውም ዓይነት የአካል ጉዳት ወይም የጤና መታወክ ነፃ መሆን አለበት፡፡
2. ማንኛውም አመልካች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ መሠረት ባለሞተር ተሽከርካሪ ለማሽከርከር ብቁ መሆኑ፤ ባለሥልጣኑ ወይም ፈቃድ ሰጪው አካል ከጤና ጥበቃ ሚኒስቴር ወይም ቢሮ ጋር በመመካከር በሚያወጣው መስፈርት መሠረት በሚመረጥ የሕክምና ተቋም በሚደረግ ምርመራ ይረጋገጣል፡፡
3. ፈቃድ ሰጪው አካል በሕክምና ተቋም የምርመራ ውጤት ተቀባይነት ላይ ጥርጣሬ ካለው በሌላ የሕክምና ተቋም ድጋሚ ምርመራ እንዲያደርግ ሊጠይቅ ይችላል፡፡ የኋለኛው የሕክምና ውጤት ከፊተኛው ጋር የሚጣጣም ከሆነም የመጨረሻ ይሆናል፡፡
4. በሁለት የሕክምና ተቋማት የተሰጠው የሕክምና ውጤት የተለያየ ከሆነ ፈቃድ ሰጪው አካል ለመረጠው ሦስተኛ የሕክምና ተቋም ተልኮ የሚሰጠው የሕክምና ውጤት የመጨረሻ ይሆናል፡፡

14. ስለ አሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ማመልከቻ

1. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለማግኘት ለፈቃድ ሰጪው አካል የሚቀርብ ማመልከቻ በግንባር ወይም በፖስታ ወይም በኤሌክትሮኒክ መልዕክት ሊሆን ይችላል፡፡

2. ማንኛውም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ማመልከቻ ከሚከተሉት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፤

ሀ/ የትምህርት ማስረጃ፤

ለ/ የልደት የምስክር ወረቀት ወይም ፓስፖርት ወይም በቀበሌ አስተዳደር የተሰጠ የነዋሪነት መታወቂያ ደብተር፤

ሐ/ የጤንነት ምርመራ ውጤት፤

መ/ በአሽከርካሪዎች ማሰልጠኛ ተቋም ለመሰልጠኑ የሚያረጋግጥ ሰርተፍኬት።

15. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ስለመስጠት

1. ፈቃድ ሰጪው አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የቀረበለትን ማመልከቻ መርምሮ የዚህ አዋጅ አንቀጽ 8፣ 12 እና 13 ድንጋጌዎች መሟላታቸውን ካረጋገጠና አመልካቹ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ (ለ) ተራ ቁጥር 1 የተመለከተውን ክፍያ ከፈጸመ በኋላ አስፈላጊ መስሎ የታየውን ግዴታ ወይም ገደብ በፈቃዱ ላይ አመልክቶ የተጠየቀውን ምድብ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ይሰጠዋል።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም፤

ሀ/ ማንኛውም የአካል ጉዳተኛ የተሸከርካሪን እንቅስቃሴ ለመቆጣጠር ያለበትን ጉድለት ሊያካክስለት የሚችል ልዩ መሣሪያ የተገጠመለትን ባለሞተር ተሸከርካሪ ለመንዳት የሚያስችል የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሊሰጠው ይችላል፤

ለ/ የውጭ አገር ወይም ኢንተርናሽናል መንጃ ፈቃድ ያለው ሰው ተመጣጣኙ ምድብ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ እንዲሰጠው ሲያመለክትና ፈቃድ ሰጪው አካል፤

1) ሰጭው አገር የኢትዮጵያን የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ በተመሳሳይ መልኩ የሚቀበል መሆኑን ሲያረጋግጥ፤

2) የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱ ትክክለኛነት በሚመለከተው አካል መረጋገጡንና ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ያላለፈ መሆኑን ሲያምንበት፤ እና

3) ተገቢው ክፍያ ሲፈጸምለት የተጠየቀውን ፈቃድ ይሰጣል።

3. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚሰጥ ማንኛውም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ፤

- ሀ/ ጥራት፣ ይዘትና ቅርጽ በባለሥልጣኑ የሚወሰን ሆኖ፣ ለማጭበርበር ድርጊት ያልተጋለጠ እንዲሆን የሚያስችለው አሠራር እንዲኖረው ማድረግ፣ እና
- ለ/ የባለፈቃዱ ፎቶግራፍ የተለጠፈበትና የአውራ ጣት አሻራውና የጽሑፍ ፊርማው ያረፈበት መሆን አለበት፡፡

16. የወታደር የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ

1. የአገር መከላከያ ሚኒስቴር በመከላከያ ኃይል ውስጥ ለሚያገለግሉ ሠራተኞች የወታደር የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የመስጠት፣ የማደስ፣ የማገድና የመሰረዝ ሥልጣን በዚህ አዋጅ ተሰጥቶታል ሆኖም፤

ሀ/ ፈቃዱ ለኦፊሰሩ ወታደራዊ ጉዳይ ብቻ የሚል መግለጫ የተጻፈበት ሆኖ የወታደር መለያ ቁጥር ሰሌዳዎች የተደረጉባቸውን የመከላከያ ኃይል ተሽከርካሪዎች ለመንዳት ብቻ የሚያገለግል ይሆናል፤

ለ/ የአገር መከላከያ ሚኒስቴር የተሰጠውን ሥልጣን በሥራ ላይ ሲያውል የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች መከተልና ማስፈጸም አለበት፤

ሐ/ ባለሥልጣኑ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1/ለ/ ድንጋጌ መጠበቁን ለማረጋገጥ ከፈቃድ አሰጣጡ ጋር የተያያዙ የአገር መከላከያ ሚኒስቴር አሰራሮችና ሰነዶችን በማንኛውም ጊዜ ለመመርመር ይችላል፡፡

2. የወታደር የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዶች በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን መሥራቂቶችና ደረጃዎች የሚያሟሉ ሲሆንና ተገቢው ክፍያ ሲፈጸም በሲቪል የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዶች ሊለወጡ ይችላሉ፡፡

17. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ይዞ ስለመገኘትና ስለማሳየት

1. ማንኛውም ባለፈቃድ ባለሞተር ተሽከርካሪ በማንኛውም መንገድ ላይ በሚያንቀሳቅስበት ጊዜ ሁሉ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን ይዞ መገኘት አለበት፡፡
2. የትራፊክ ፖሊስ ማንኛውም ሰው በመንገድ ላይ ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲያንቀሳቅስ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን እንዲያሳየው መጠየቅ ይችላል፡፡

18. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድን ስለማሳረምና ስለመተካት

1. በአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ላይ ከሰፈሩት መግለጫዎች መካከል የተሳሳተ ነገር መኖሩን እንዳወቀ አሽከርካሪው የብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን ለእርምጃ ማቅረብ አለበት፡፡ ይህም ሲሆን ስህተቱ ያጋጠመው በፈቃድ ሰጪው

አካል ጥፋት ምክንያትነት ብቻ ካልሆነ በስተቀር ተገቢውን ክፍያ ባለፈቃዱ ይፈጽማል።

2. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የጠፋ፣ የተበላሸ፣ የማይነበብ ወይም በመግለጫዎቹ ላይ የተመለከቱት ጉዳዮች የተለወጡ እንደሆነ ባለፈቃዱ ምትክ ፈቃድ እንዲሰጠው ወዲያው ለፈቃድ ሰጪው አካል ማመልከት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት አመልካቹ ተገቢውን ክፍያ እንዲፈጽም ካስደረገ በኋላ ምትክ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ይሰጠዋል፡፡
4. ምትክ የተሰጠበትን የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ መልሶ ያገኘ ሰው ተጨማሪ የሆነው ፈቃድ እንዲሰረዝና እንዲወገድ ወዲያው ለፈቃድ ሰጪው አካል ማስረከብ አለበት፡፡

19. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ጸንቶ ስለሚቆይበት ጊዜና ስለማሳደስ

1. የማንኛውም ምድብ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ጸንቶ የሚቆየው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ ለአራት ዓመት ይሆናል።
2. ማንኛውም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 መሠረት የተደረገ የጤንነት ምርመራ ውጤት ሲቀርብና ተገቢው ክፍያ ሲፈጸም በእያንዳንዱ ዕድሳት ወቅት ለአራት ዓመት ይታደሳል።
3. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱ ባለቤት ፈቃዱን ለፈቃድ ሰጪው አካል ራሱ ወይም በሕጋዊ ወኪሉ አማካኝነት በማቅረብ ሊያሳድስ ይችላል። ሆኖም ለሁለት ተከታታይ ጊዜ በወኪል አማካኝነት ማሳደስ አይፈቀድም።
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ቢኖርም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ባለቤት እድሜው ከ55 /ሃምሳ አምስት/ ዓመት በላይ ከሆነ፣ ፍቃዱ በየሁለት ዓመት መታደስ አለበት፡፡
5. ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ /ለ/ የተመለከተው ቅጣት እንደተጠበቀ ሆኖ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሰረት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን በ60 /ስልሳ/ ቀን ውስጥ ሳያሳድስ የቀረ አሽከርካሪ የተግባር ፈተና ተፈትኖ ሲያልፍ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱ ይታደስለታል፡፡

20. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ስለማገድና መሰረዝ

1. የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የተሰጠው ሰው በፈጸመው የትራፊክ ደንብን የመተላለፍ ጥፋት ሪከርድ ወይም በሌላ አጥጋቢ ምክንያት ላይ ተመስርቶ የጤንነት ሁኔታው ወይም የመንዳት ችሎታው አጥጋቢ አለመሆኑ ሲረጋገጥ ፈቃድ ሰጪው አካል የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን ማግኛ ወይም ባለፈቃዱ የጤና ምርመራ እንዲያደርግ ወይም የችሎታ ማረጋገጫ ፈተና እንዲወስድ ወይም ሁለቱንም እንዲፈጽም ሊያስገድደው ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የተካሄደው የጤና ምርመራ ወይም የችሎታ ማረጋገጫ ፈተና ውጤት የባለፈቃዱ የጤና ሁኔታ ወይም የመንዳት ችሎታ አጥጋቢ አለመሆኑን የሚያመለክት ሲሆን ወይም ባለፈቃዱ ያለበቂ ምክንያት የምርመራ ወይም የፈተና ውጤቱን በ90 ቀናት ውስጥ ሊያቀርብ ካልቻለ ፈቃድ ሰጪው አካል ፈቃዱን ሊሰርዝው ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ሚኒስቴሩ በአሽከርካሪው የጥፋት ሪከርድ መሠረት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን ለማግኛ ወይም ለመሰረዝ የሚያስችል ዝርዝር መመሪያ ያወጣል፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ መሠረት በተሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው ውሳኔው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ለሚኒስቴሩ ቅሬታውን ሊያቀርብ ይችላል፡፡ የሚኒስቴሩም ውሳኔ የመጨረሻ ይሆናል፡፡

21. ክልከላ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤

1. ማንኛውም ሰው ተገቢው የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሳይኖረው ማንኛውንም ባለሞተር ተሽከርካሪ በመንገድ ላይ መንዳት አይችልም፤
2. ማንኛውም የባለሞተር ተሽከርካሪ ባለቤት ወይም ባለይዞታ ተገቢው የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ያለው መሆኑን ሳያረጋግጥ ተሽከርካሪውን ሌላ ሰው እንዲነዳ መፍቀድ የለበትም፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

22. ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ህግ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

23.የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ቀደም ሲል ተሰጥተው የነበሩ የባለሞተር ተሸከርካሪ የአሸከርካሪ መንጃ ፈቃዶች ስለሚለወጡበት ሁኔታና ጊዜ የሚኒስቴር መሥሪያ ቤቱ በመመሪያ እስኪያወጣ ድረስ ፀንተው ይቆያሉ።

24.ቅጣት

1. ይህን አዋጅ ተላልፎ የተገኘ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው ህግ ይቀጣል።
2. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 20 ድንጋጌ እና የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እንደተጠበቀ ሆኖ ጥፋት የፈጸመ አሸከርካሪ በዚህ አዋጅ በተያያዘው ሠንጠረዥ /ለ/ እና /ሐ/ የተመለከተው ቅጣት ይጣልበታል።
3. በተጣለበት የገንዘብ ቅጣት ጥፋተኛ አይደለሁም የሚል አሸከርካሪ በ30 /ሠላሳ/ ቀን ውስጥ ለሚኒስቴሩ ወይም ሚኒስቴሩ ለሚወክለው አካል አቅርቦ ለማሻር ካልቻለ ለፈቃድ ሰጪው አካል ገንዘቡን ገቢ ማድረግ አለበት።
4. አሸከርካሪው በተጠቀሰው ጊዜ የተጣለበትን የገንዘብ ቅጣት ገቢ ሳያደርግ ቢቀር የአሸከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱ ይሰረዛል።

25.የጥፋት ሪከርድ አያያዝ

ለቅጣት አፈጻጸም ሲባል በአሸከርካሪ የተፈጸመ ቀላል ጥፋት ለአንድ /1/ ዓመት እና ከባድ ጥፋት ለሶስት /3/ ዓመት በሪከርድነት ይያዛል።

26.ደንብ የማውጣት ሥልጣን

አዋጁን በአግባቡ ሥራ ላይ ለማዋል የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የማውጣት ሥልጣን ይኖረዋል።

27.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ነሐሴ 19 ቀን 2000 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ሰንጠረዥ “ሆ”

የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አመዳደብ

ተ.ቁ	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ምድብ	ለማንቀሳቀስ የሚያስችለው ተሽከርካሪ
1	የሞተር ሳይክል የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ	ባለሁለት ወይም ባለሶስት እግር ሞተር ሳይክል
2	የአውቶሞቢል የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ	እስከ 12 መቀመጫ ያለው አውቶሞቢል ከቀላል ተሳቢ ጋር
3	የታክሲ አሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ	
	ሀ/ ምድብ - ታ1	ሀ/ በታክሲ አገልግሎት የተመዘገበ ባለ ሶስት እግር የሞተር ሳይክል
	ለ/ ምድብ - ታ2	ለ/ ከሞተር ሳይክል በቀር እስከ 12 መቀመጫ ያለው በታክሲ አገልግሎት የተመዘገበ ባለሞተረ ተሽከርካሪ
4	የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ የአሽከርካሪ ብቃት መረጋገጫ ፈቃድ	
	ሀ/ ምድብ - ሀ1	ሀ/ እስከ 24 መቀመጫ ያለው የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ
	ለ/ ምድብ - ሀ2	ለ/ ከ24 መቀመጫ በላይ በላይ ያለው የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ
5	የደረቅ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ	

	ሀ/ ምድብ - ደ1	ሀ/ ጠቅላላ ክብደቱ እስከ 7,000 ኪሎ ግራም የሆነ የደረቅ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ
	ለ/ ምድብ - ደ2	ለ/ ጠቅላላ ክብደቱ እስከ 28,000 ኪሎ ግራም የሆነ የደረቅ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ ከቀላል ተሳቢ ጋር
	ሐ/ ምድብ - ደ3	ሐ/ ጠቅላላ ክብደቱ ከ 28,000 ኪሎ ግራም የሆነ የደረቅ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ ከተሳቢ ጋር
6	የፈሳሽ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ የአሽከርካሪ ብቃት መረጋገጫ ፈቃድ	
	ሀ/ ምድብ - ፈ1	ሀ/ እስከ 18,000 ሊትር መያዝ የሚችል የፈሳሽ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ
	ለ/ ምድብ - ፈ2	ለ/ ከ18,000 ሊትር በላይ የሆነ የፈሳሽ ጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ ከሙሉ ወይም ከግማሽ ተሳቢ ጋር
7	የልዩ ተንቀሳቃሽ መሳርያ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ	
	ሀ/ ምድብ - ል1	ሀ/ እስከ 5,000 ኪሎ ግራም የሆነ ልዩ ተንቀሳቃሽ መሳርያ
	ለ/ ምድብ - ል2	ለ/ ክብደቱ ከ10,000 ኪሎ ግራም የማይበልጥ ልዩ ተንቀሳቃሽ መሳርያ
	ሐ/ ምድብ - ል3	ሐ/ ከ10,000 ኪሎ ግራም በላይ የሆነ ልዩ ተንቀሳቃሽ መሳርያ

ሠንጠረዥ “ለ”
የጥፋት እና ቅጣት ምድብ

1. ቀላል ጥፋት

ተ.ቁ	የቀላል ጥፋት አይነት	ለመጀመሪያ ጊዜ
1	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ኖሮት ሳይዝ ያሽከረከረ	ብር 100.00
2	የዕድሳት ጊዜ አላልፎ የአሽከርካሪ ብቃት መረጋገጫ ፈቃዱን ለማሳደስ የቀረበ አሽከርካሪ	ብር 150.00
3	የአሽከርካሪ ብቃት መረጋገጫ ፈቃዱን ሳያሳድስ ተሽከርካሪ ያሽከረከረ	ብር 200.00

2. ከባድ ጥፋት

ተ.ቁ	የከባድ ጥፋት አይነት	ለመጀመርያ ጊዜ
1	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ኖሮት ከምድቡ ውጪ የሆነ ተሽከርካሪ ማሽከርከር	ብር 1000.00
2	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ኖሮት የሚያሽከረከረውን ተሽከርካሪ ፈቃድ ለሌለው ሰው እንዲያሽከረከረው መስጠት	ብር 3000.00
3	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሳይኖረው ተሽከርካሪ ያሽከረከረ	ብር 5000.00

ሰንጠረዥ “ሐ”

በሰንጠረዥ “ለ” ላይ የተቀመጡትን ጥፋቶች በተደጋጋሚ ሲፈጸሙ ስሊወሰዱ

እርምጃዎች

ተ.ቁ	የጥፋት ዓይነት	የጥፋቱ ድግግሞሽ		ቅጣት
1	ቀላል	ለሁለተኛ ጊዜ		ብር 500.00
		ለሦስተኛ ጊዜ		ብር 1,500.00
		ለአራተኛ ጊዜ		መንጃ ፈቃዱን እንድ አመት ማገድ
		ለአምስተኛ ጊዜ		መንጃ ፈቃዱን መሰረዝ
2	ከባድ	ለሁለተኛ ጊዜ	በሰንጠረዥ “ለ” ተራ ቁጥር 2.1 ላይ የተጠቀሰውን ተላልፎ የተገኘ	ብር 1,500.00
			በሰንጠረዥ “ለ” ተራ ቁጥር 2.2 ላይ የተጠቀሰውን ተላልፎ የተገኘ	ብር 4,500.00
			በሰንጠረዥ “ለ” ተራ ቁጥር 2.3 ላይ የተጠቀሰውን ተላልፎ የተገኘ	ብር 7,500.00
		ለሶስተኛ ጊዜ		መንጃ ፈቃዱን እንድ አመት ማገድ
		ለአራተኛ ጊዜ		መንጃ ፈቃዱን ሰረዝ

አዋጅ ቁጥር 681/2002

ሰለተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ አዋጅ

በሰው ህይወትና ንብረት ላይ በመድረስ ላይ ላለው የመንገድ ትራፊክ አደጋ አንዱ መንስኤ የተሽከርካሪ ምዝገባና ዓመታዊ የቴክኒክ ምርመራ ስርዓት ችግር ያለው ሆኖ በመገኘቱ በመሆኑ፤

የተሽከርካሪ ምዝገባና ዓመታዊ የቴክኒክ ምርመራ በአገር አቀፍ ደረጃ ወጥነት ባለው ሁኔታ እንዲፈጸም የሚያስችል ዓለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ መመዘኛ ማውጣት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታወጧል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ አዋጅ ቁጥር 681/2002” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ተሽከርካሪ” ማለት ልዩ ወታደራዊ ተሽከርካሪዎችን ሳይጨምር በመንገድ ላይ በመንኮራኩር የሚሄድ ማንኛውም ዓይነት ተሽከርካሪ ሆኖ ሠረገላ፣ ብስክሌት፣ ባለሞተር ተሽከርካሪ፣ ግማሽ ተሣቢ እና ተሳቢ ተብሎ ይከፈላል፤
2. “ሠረገላ” ማለት ከብስክሌት፣ ከባለሞተር ተሽከርካሪ፣ ከግማሽ ተሣቢና ከተሳቢ በስተቀር ማንኛውም ተሽከርካሪ ነው፤
3. “ብስክሌት” ማለት በሚነዳው ሰው ኃይል እየተንቀሳቀሰ የሚሄድ ተሽከርካሪ ነው፤
4. “ባለሞተር ተሽከርካሪ” ማለት በመካኒካል ወይም በኤሌክትሪክ ኃይል በመንገድ ላይ እየተንቀሳቀሰ የሚሄድ ተሽከርካሪ ነው፤

5. “ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ” ማለት ለራሱ የተለየ የሞተር ሃይል የሌለው ጎታች በሆነ በሌላ ባለሞተር ተሽከርካሪ ላይ ሊቀጠልና ሊጎተት የሚችል ተሽከርካሪ ነው፤
6. “ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ” ማለት ሰጪን ወይም እቃን በመንገድ ላይ እንዲያመላልስ ሆኖ የተሰራ ተሽከርካሪ ሳይሆን ለእርሻ፣ ለአትክልት፣ ለከብት እርባታ፣ ለመንገድ፣ ለሕንፃ፣ ለቁፋሮ ወይም ለማናቸጧም ተመሳሳይ ሌላ ስራ የተሰራ ወይም ለዚህ ጉዳይ እንዲውል የተደረገ ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤
7. “ምዝገባ የተደረገለት ተሽከርካሪ” ማለት ተፈላጊ ሰነዶች መሟላታቸው ተረጋግጦ በባለንብረቱ ስም ምዝገባ የተደረገለት ተሽከርካሪ ነው፤
8. “መለያ ቁጥር” ማለት አንድ ተሽከርካሪ ደህንነቱና ምቹቱ በምርመራ ተረጋግጦ አግባብነት ባለው አካል ሲመዘገብ የሚሰጠው የቁጥሮች፣ የፊደሎችና የምልክቶች ጣምራ ነው፤
9. “ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት” ማለት አንድ ተሽከርካሪ በመንገድ ላይ ለመንቀሳቀስ የቴክኒክ ብቃትና ምቹት ያለው መሆኑን ለማረጋገጥ የሚሰጥና ለአንድ ዓመት የሚፀና ተለጣፊ ምልክት ነው፤
10. “የመለያ ቁጥር ሠሌዳ” ማለት ተሽከርካሪውን በመንገድ ላይ በቀላሉ ለመለየት እንዲያስችል በተሽከርካሪው ላይ የሚደረግ መለያ ቁጥሮች የተጻፈበት ሠሌዳ ነው፤
11. “የኢንተርናሽናል ትራፊክ” ማለት በውጭ አገር የተመዘገበና በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንገዶች ላይ ለተወሰነ ጊዜ ለመሽከርከር እውቅና የተሰጠው ተሽከርካሪ ነው፤ ሆኖም የዚህ ዓይነቱ እውቅና የሚሰጠው ተሽከርካሪዉ የተመዘገበበት አገር በተመሳሳይ ሁኔታ በኢትዮጵያ የተመዘገበ ተሽከርካሪ በመንገዶቹ ላይ እንዲሽከረከር የሚፈቅድ ከሆነ ነው፤
12. “የአካል ጉዳተኛ ጋሪ” ማለት ባለመንኮራኩር ወንበርና ባለሦስት እግር ብስክሌት የመሳሰለ አካል ጉዳተኛ የሆኑ ሰዎችን ለማጓጓዣ ብቻ የተሰራና ለዚህ ሥራ ብቻ የሚውል ተሽከርካሪ ነው፤
13. “በመዝገብ የተያዘ ተሽከርካሪ” ማለት በባለፋብሪካ፣ በነጋዴ፣ በዳግም ሰሪ ወይም ከጥቅም ውጭ የሆኑ ተሽከርካሪዎችን በሚሰበስብ ሰው መዝገብ ለሽያጭ የተያዘ ማንኛውም ተሽከርካሪ ነው፤

14. “ባለፋብሪካ” ማለት ተሽከርካሪዎችን ሠርቶ ወይም ገጣጥሞ በማቅረብ የንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ማንኛውም ሰው ነው፤
15. “የመከላከያ ኃይል ተሽከርካሪ” ማለት የአገር መከላከያ ሚኒስቴር ንብረት ሆኖ ለወታደራዊ ተግባር ብቻ እንዲውል የተመደበ ማንኛውም ተሽከርካሪ ነው፤
16. “አፈሲዬል ሰነዶች” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት ባለንብረትነትን በሚገባ ለማሳወቅና የቴክኒክ ምርመራ ለማካሄድ የሚቀርቡ ማመልከቻዎች፣ የጉምሩክ ሰነዶች፣ የቴክኒክ ምርመራ ቅጾች፣ ደብዳቤዎችና ሌሎች ጽሁፎች ናቸው፤
17. “አፈሲዬል መዝገብ” ማለት የተሽከርካሪ ባለንብረትነትና ዓመታዊ ምርመራን የሚመለከቱ መግለጫዎች የሚጻፉበት መዝገብ ነው፤
18. “ባለይዞታ” ማለት የባለንብረት መብት ባይኖረውም አንድ ተሽከርካሪ ይዞ ለመጠቀም ሕጋዊ መብት ያለው ማንኛውም ሰው ነው፤
19. “ዳግም ሰሪ” ማለት ማንኛውንም አሮጌ ወይም አዲስ ተሽከርካሪ ዋና ዋና ዕቃዎችን በማውለቅ፣ በመለወጥ ወይም በመጨመር በመጀመሪያ አሰራሩ ላይ ዓይነተኛ ለውጥ አድርጎ የማቅረብ የንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው ነው፤
20. “የመመርመሪያ ጊዜ” ማለት ዓመታዊ የተሽከርካሪ ምርመራ የሚከናወንበት ጊዜ ነው፤
21. “ሬከር” ማለት ከጥቅም ውጭ የሆኑ ተሽከርካሪዎችን በመፈታታት ጠቃሚ ክፍሎቻቸውን ለዳግም አገልግሎት የማቅረብ ንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው ነው፤
22. “የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር” ማለት አግባብነት ባለው አካል ለአንድ ተሽከርካሪ ባለንብረት የሚሰጥ የባለሀብትነት ማረጋገጫ ሰነድ ነው፤
23. “ጊዜያዊ የመንቀሳቀሻ ፈቃድ” ማለት አንድ ተሽከርካሪ ምዝገባን እስከሚያካሂድ ድረስ ለቅድመ ምዝገባ ዝግጅት አግባብነት ባለው አካል የሚሰጥ ጊዜያዊ የመንቀሳቀሻ ፈቃድ ነው፤
24. “ነጋዴ” ማለት ተሽከርካሪ በመግዛትና በመሸጥ ንግድ ሥራ ላይ የተሰማራ ሰው ነው፤
25. “የተሽከርካሪ ምርመራ” ማለት አንድ ተሽከርካሪ በመንገድ ላይ የቴክኒክ ብቃትና ምቹነት ያለው መሆኑንና መንቀሳቀስ የመቻል ብቃቱን ለማረጋገጥ የሚደረግ የቴክኒክ ምርመራ ነው፤

26. “ባለሥልጣን” ማለት በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997 የተቋቋመው የትራንስፖርት ባለሥልጣን ነው፤
27. “አግባብነት ያለው አካል” ማለት ባለሥልጣኑ ወይም ተሽከርካሪ ለመመዝገብና ለመመርመር ሥልጣን የተሰጠው የክልል መንግሥት አካል ነው፤
28. “ሰጪ” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
29. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው አነጋገር ሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በኢትዮጵያ መንገዶች ላይ በሚሸከረከሩ ተሽከርካሪዎች ላይ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል።

ክፍል ሁለት

ስለ ምዝገባና የባለንብረት መታወቂያ ደብተር

4. ምዝገባና የባለንብረት መታወቂያ ደብተር ስለማስፈለጉ

የማንኛውም ተሽከርካሪ ባለንብረት ተሽከርካሪውን በማንኛውም መንገድ ላይ ለማንቀሳቀስ ምዝገባ በማካሄድ አግባብነት ካለፈ አካል የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር መቀበል አለበት፡፡

5. ምዝገባና የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር የሚያስፈልጋቸው ተሽከርካሪዎች

የሚከተሉት ተሽከርካሪዎች የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተርና ምዝገባ አያስፈልጋቸውም፡-

1. በመዝገብ የተያዙ ተሽከርካሪዎች፤
2. በኢንተርናሽናል ትራፊክ ሥራ ላይ የተሰማሩ ተሽከርካሪዎች፤
3. ከፍተኛ ፍጥነታቸው በሰዓት ከ20 ኪሎ ሜትር የማይበልጥ ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያዎች፤
4. የአካል ጉዳተኛ ጋሪዎች።

6. ለምዝገባና ለባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር ስለሚቀርብ ማመልከቻ

1. ከውጭ ወደ አገር ውስጥ የገባ ተሽከርካሪን በሚመለከት አግባብነት ላለው አካል የሚቀርብ የምዝገባና የባለንብረት መታወቂያ ደብተር ማመልከቻ ከተሽከርካሪው የጉምሩክ ዲክላራሲዮንና ከሌሎች አስፈላጊ ሰነዶች ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት።

2. በአገር ውስጥ የተሰራ አዲስ ተሽከርካሪን በሚመለከት አግባብነት ላለው አካል የሚቀርብ የምዝገባና የባለንብረት መታወቂያ ደብተር ማመልከቻ ተሽከርካሪው ከተገነባበት ኢንፎይስና ሌሎች አስፈላጊ ሰነዶች ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡፡
3. ተሽከርካሪ በግዥ፣ በስጦታ፣ በውርስ ወይም በማናቸውም ሁኔታ የተላለፈለት ማንኛውም ሰው የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተሩ በስሙ እንዲዛወርለት በሰድስት ወር ጊዜ ውስጥ አግባብነት ላለው አካል ማመልከት አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ መሠረት የሚቀርበው ማመልከቻ ተሽከርካሪውን በሚመለከት ቀደም ሲል ተሰጥቶ ከነበረው የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተርና የዘውውሩን ሕጋዊነት ለማስረዳት በሚመለከተው አካል ከተሰጠ ወይም ከተረጋገጠ ሰነድ ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡፡

7. ተሽከርካሪን ስለመመዝገብና የባለንብረትነት ደብተር ስለመስጠት

1. አግባብነት ያለው አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 መሠረት የቀረበለትን ማመልከቻ ትክክለኛነትና የተሽከርካሪውን የቴክኒክ ብቃትና ለተመዘገበበት አገልግሎት ምቹ መሆኑን ካረጋገጠና የተወሰነው የአገልግሎት ክፍያ ከተፈጸመ በኋላ፣ የሚከተሉትን የተሽከርካሪውን ዝርዝር መግለጫ በአፈሰዱል መዝገብ ውስጥ አስፍሮ የቀረቡለትን ሰነዶች ሁሉ አያይዞ ያስቀምጣል፡-

ሀ/ የባለንብረቱን ስምና አድራሻ፤

ለ/ የሻንሲ ቁጥሩንና የምርቱን ዘመን፤

ሐ/ የሞተሩን ቁጥርና የምርቱን ዘመን፤

መ/ የወንበሩን ብዛት ወይም የመጫን አቅሙን፣ ቁመቱንና ርዝመቱን፤

ሠ/ ቀለሙን፤

ረ/ ቀረጥ መከፈሉን ወይም አለመከፈሉን፤ እና

ሰ/ ሌሎች አስፈላጊ መረጃዎችን፡፡

2. አግባብነት ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ተሽከርካሪን እንደመዘገበ ለአመለካቹ የባለንብረት መታወቂያ ደብተር ይሰጠዋል፡፡

8. ስለምዝገባ ለውጥና የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተርን ስለማሳረምና ስለመተካት

1. በአፈሰዱል መዝገብ ውስጥ ወይም በባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር ላይ ከሰፈሩት መግለጫዎች መካከል የተሳሳተ ነገር መኖሩን ባለቤቱ ሰነዱ

ከተሰጠበት ቀን አንስቶ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ስህተቱን አግባብነት ላለው አካል ማሳወቅና ደብተሩን ለእርምጃ ማቅረብ አለበት። ይህም ሲሆን ስህተቱ ያጋጠመው አግባብነት ባለው አካል ጥፋት ብቻ ካልሆነ በስተቀር ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ ባለንብረቱ ይፈጽማል።

2. በኦፊሰዩል መዝገቡ ውስጥና በባለንብረትነት መታወቂያ ደብተሩ ላይ በሰፈሩት መግለጫዎች ላይ ለውጥ ሲያጋጥም ምዝገባው እንዲስተካከልና ደብተሩ በዚህ መሠረት እንዲሻሻል ባለቤቱ በሰላሳ ቀናት ውስጥ ደብተሩን ማቅረብ አለበት። ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያም ይፈጽማል።
3. የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር የጠፋ፣ የተበላሸ ወይም የማይነበብ የሆነ እንደሆነ ባለቤቱ ምትክ ደብተር እንዲሰጠው ወዲያው አግባብነት ላለው አካል ማመልከት አለበት፡፡
4. አግባብነት ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት አመልካቹ ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ እንዲፈጽም በማድረግ በጠፋው ምትክ ደብተር ይሰጠዋል።
5. ጠፍቶ የነበረና ምትክ የተሰጠበትን የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር መልሶ ያገኘ ሰው ተጨማሪ የሆነው የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር እንዲሰረዝና እንዲወገድ ወዲያው አግባብነት ላለው አካል ማስረከብ አለበት፡፡

9. የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተርን ስለመመለስ

ማንኛውም ተሽከርካሪ ከአገር እንዲወጣ ወይም እንዲወላልቅ ወይም ጨርሶ በመንገድ ላይ እንዳይንቀሳቀስ በተደረገ በ30 ቀናት ውስጥ ባለንብረቱ ወይም ባለይዞታው የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተሩ እንዲሰረዝ አግባብነት ላለው አካል መልሶ ማስረከብ አለበት፡፡

ክፍልሦስት
ስለመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች
ንዑስ ክፍል አንድ
የወል ድንጋጌዎች

10. የመለያ ቁጥር ሰሌዳ አስፈላጊነት

ማናቸውም ተሽከርካሪ አግባብነት ባለው አካል የተሰጠ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ካልተለጠፈለት በስተቀር በማንኛውም መንገድ ላይ እንዲንቀሳቀስ ሊደረግ አይችልም፡፡

11. የመለያ ቁጥር ሰሌዳ የማያስፈልጋቸው ተሽከርካሪዎች

የሚከተሉትን ተሽከርካሪዎች በሚመለከት የዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 ድንጋጌ ተፈጻሚ አይሆንም፡-

1. በኢንተርናሽናል ትራፊክ ሥራ ላይ የተሰማሩ ተሽከርካሪዎች፤
2. ከፍተኛ ፍጥነታቸው በሰዓት ከ20 ኪሎ ሜትር የማይበልጥ ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያዎች፤
3. የአካል ጉዳተኛ ጋሪዎች።

12. የመለያ ቁጥር ሰሌዳ እንዲታይ ስለማድረግ

1. የመለያ ቁጥር ሰሌዳ በሚከተለው አኳኋን ተለጥፎ እንዲታይ መደረግ አለበት፡
ሀ/ ለሞተር ብስክሌት ሲሆን፤ በሞተር ብስክሌቱ የኋላ አግዳሚ ዘንግ ላይ በዘጠና ዲግሪ ማዕዘን፤
ለ/ ለባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን በተሽከርካሪው የፊትና የኋላ አግዳሚ ዘንግ ላይ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀው ቦታ በዘጠና ዲግሪ ማዕዘን፤
ሐ/ ለተሣቢ ሲሆን በተሳቢው የኋላ አግዳሚ ዘንግ ላይ ለዚሁ ተብሎ በተዘጋጀው ቦታ በዘጠና ዲግሪ ማዕዘን።
2. የማንኛውም ተሽከርካሪ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ኅልቶ እንዲታይና ከዕይታ እንዳይከለል መደረግ አለበት፡፡

13. የመለያ ቁጥር ሰሌዳን ስለመለወጥና ስለመተካት

1. የመለያ ቁጥር ሰሌዳን የቀለም ኅብር፣ የፊደል ጥምረት ወይም ማናቸውም ሌላ ምልክት በተመለከተ ግድፈት መኖሩን የተሽከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ

ሠሌዳው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በአሥር ቀናት ውስጥ የመለያ ቁጥር ሰሌዳው በትክክለኛው ሰሌዳ እንዲለወጥ አግባብነት ላለው አካል ማቅረብ አለበት። ይህም ሲሆን ግድፈቱ ያጋጠመው አግባብነት ባለው አካል ጥፋት ምክንያትነት ብቻ ካልሆነ በስተቀር ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ ባለንብረቱ ወይም ባለይዞታው ይፈጽማል።

2. የመለያ ቁጥር ሰሌዳ የጠፋ፣ የተበላሸ ወይም የማይነበብ የሆነ እንደሆነ የተሸከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ ምትክ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ እንዲሰጠው ወዲያው አግባብነት ላለው አካል ማመልከት አለበት፡፡
3. አግባብነት ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት አመልካቹ ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ እንዲፈጽም በማድረግ ምትክ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ይሰጠዋል።
4. ጠፍቶ የነበረና ምትክ የተሰጠበትን የመለያ ቁጥር ሰሌዳ መለሶ ያገኘ ሰው ተጨማሪ የሆነው ሰሌዳ እንዲወገድ አግባብነት ላለው አካል ማስረከብ አለበት፡፡

፡

14. ስለመለያ ቁጥር ሰሌዳ አለመኖር

1. የተሸከርካሪ መለያ ቁጥር ሰሌዳ አለመኖር የተሸከርካሪው ባለንብረትነት በሚገባ ያልተረጋገጠ ለመሆኑ መነሻ ግምት ያስወስዳል። የተሸከርካሪውን ባለንብረትነት በሚገባ የማረጋገጥ ተግባርም የተሸከርካሪው ባለይዞታ ይሆናል።
2. ማንኛውም ተሸከርካሪ ትክክለኛ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ሳይደረግበት በማንኛውም መንገድ ላይ የተንቀሳቀሰ እንደሆነ የባለንብረትነቱ ሁኔታ በሚገባ እስኪጣራ ድረስ አግባብ ያለው ሕግ የማስከበር ሥልጣን የተሰጠው አካል ተሸከርካሪውን ይዞ ማቆየት ይችላል።

15. የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ዓይነቶችና ምልክቶች

1. አግባብነት ባለው አካል የሚሰጡ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ዓይነቶችና ምልክቶች ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ይዘት፣ ቅርጽ እና ሚስጥራዊ ምልክቶች በባለሥልጣኑ ይወሰናሉ።

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች

16.ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች ስለመስጠት

አግባብነት ያለው አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 1/፤ /2/ ወይም /3/ መሠረት በቀረበ ማመልከቻ ላይ ተመሥርቶ የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር በሚሰጥበት ወቅት ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ በማስክፈል ለተሸከርካሪው የሚያስፈልገውን ያህል ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች መስጠት አለበት፡፡

17.ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ

ማንኛውም ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 መሠረት እንዲለወጥ ወይም እንዲተካ ካልተደረገ በስተቀር ተሸከርካሪው እንዲወላልቅ ወይም ጨርሶ በመንገድ ላይ እንዳይንቀሳቀስ እስከሚደረግበት ጊዜ ድረስ ጸንቶ ይቆያል፡፡

18.ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎችን ስለመመለስ

ማንኛውም ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17 የተመለከተው ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ሲያበቃ ወይም የተሸከርካሪው ምዝገባ ሲሰረዝ የተሸከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9 መሠረት ከሚመለሰው የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር ጋር አግባብነት ላለው አካል ማሰረከብ አለበት፡፡

ንዑስ ክፍል ሦስት

ዕለታዊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች

19.ዕለታዊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ስለመስጠት

ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 መሠረት ከባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር ጋር መስጠት የማይቻልበት ሁኔታ ሲያጋጥም ወይም የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር ከመሰጠቱ በፊት ተሸከርካሪውን በማንኛውም መንገድ ላይ ለማንቀሳቀስ የሚያስገድድ ምክንያት ሲኖር አግባብነት ያለው አካል ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ በማስክፈል ለተሸከርካሪው የሚያስፈልገውን ያህል ዕለታዊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች ከጊዜያዊ ማንቀሳቀሻ ፈቃድ ጋር መስጠት ይችላል፡፡

20.ዕለታዊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ

1. ዕለታዊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆየው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ ለ15 ቀናት ይሆናል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም የተወሰነው የአገልግሎት ክፍያ ተከፍሎ ለ15 ቀናት ሁለት ጊዜ እንዲራዘም አግባብነት ያለው አካል ሊፈቅድ ይችላል።
3. የዕለት መለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ እንዳበቃ ወይም ጊዜው ከማብቃቱ በፊት ለተሽከርካሪው ቋሚ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ከተሰጠ የተሽከርካሪው ባለንብረት ወይም ባለይዞታ ሰሌዳውን አግባብነት ላለው አካል ወዲያውኑ ማስረከብ አለበት፡፡

ንዑስ ክፍል አራት

ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች

21. የተላላፊ መለያ ቁጥር ሰሌዳ አጠቃቀም

1. ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ የሚያገለግለው በተሽከርካሪ ባለፋብሪካ፣ ነጋዴ ወይም ዳግም ሠሪ መዝገብ ለተያዙ ተሽከርካሪዎች ብቻ በማለዋወጥ እንዲሰራበት ነው፡፡
2. ተላላፊ ሰሌዳ የተደረገበት ተሽከርካሪ በማንኛውም መንገድ ላይ ሊንቀሳቀስ የሚችለው ለሚከተሉት ጉዳዮች ብቻ ነው፦
 - ሀ/ ከገባበት ወደብ ወይም ከተገዛበት ሥፍራ ወደ ንግድ ሥፍራ ለማዛወር፤
 - ለ/ አልፎ አልፎ ከመጋዘን ወደ ማሳያ ክፍል ወይም ለሽያጭ ወደ ሚቀርብበት ሥፍራ ለመውሰድና ወደ መጋዘን ለመመለስ፤
 - ሐ/ ለፍተሻ ወይም ለማሳያ ከሃያ አምስት ኪሎ ሜትር ለማይበልጥ የደርሶ መልስ ርቀት ለሚደረግ መንዳት፤
 - መ/ ከንግድ ሥፍራ ለገዥ ወይም ለተላለፊለት ሌላ ሰው ወደማስረከቢያ ስፍራ ለማድረስ፤ ወይም
 - ሠ/ ወደ ምርመራና ምዝገባ ቦታ ለማድረስ።
3. የተሽከርካሪ ባለፋብሪካ ነጋዴ ወይም ዳግም ሰሪ መገልገያ በሆኑ ተሽከርካሪዎች ላይ ምንጊዜም ቢሆን ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ አይደረግም።

22. ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች ስለመስጠት

1. ማንኛውም የተሽከርካሪ ባለፋብሪካ፣ ነጋዴ ወይም ዳግም ሰሪ ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች እንዲሰጡት ሲፈልግ ማመልከቻውን በተባለው ሥራ ላይ

እንዲሰማራ ከተሰጠው ፈቃድ ቅጅ ጋር አያይዞ አግባብነት ላለው አካል ማቅረብ አለበት።

2. አግባብነት ያለው አካል የቀረበለት ማመልከቻና የተያያዘው የፈቃድ ቅጅ እውነተኛና ትክክለኛ መሆኑን ሲያረጋግጥ ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ አስከፍሎ የተጠየቁትን ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች ለአመልካቹ ይሰጠዋል።

23. ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ

1. ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆየው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ ለአንድ ዓመት ብቻ ነው።
2. ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ እንዲራዘም ሲጠየቅ አግባብነት ያለው አካል በእያንዳንዱ የዕድሳት ዘመን ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ እያስከፈለ ለአንድ ዓመት ሊያራዝመው ይችላል።

24. ስለተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች አጠቃቀም መዝገብ

1. ተላላፊ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎች የተሰጡት ማንኛውም የተሽከርካሪ ባለፋብሪካ ነጋዴ ወይም ዳግም ሰሪ ሰሌዳዎቹ በጥቅም ላይ የዋሉባቸውን ተሽከርካሪዎች በሚመለከት አግባብነት ባለው አካል በተወሰነው አኳኋን መዝግቦ መያዝና በየወሩ አግባብነት ላለው አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተውን መዝገብ ማንኛውም የተፈቀደለት አግባብነት ያለው አካል ሰራተኛ ወይም የትራፊክ ፖሊስ ለምርመራ ሊያየው ይችላል።

ክፍል አራት

ዓመታዊ የተሽከርካሪ ምርመራ

25. ዓመታዊ ምርመራ ስለማስፈለጉ

ማንኛውም ተሽከርካሪ የቴክኒክ ምርመራ አድርጎ ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ካልተደረገበት በስተቀር በማንኛውም መንገድ ላይ ሊንቀሳቀስ አይችልም።

26. ዓመታዊ ምርመራ ስለማያስፈልጋቸው ተሽከርካሪዎች

የሚከተሉት ተሽከርካሪዎች ዓመታዊ ምርመራ አያስፈልጋቸውም፡-

1. በኢንተርናሽናል ትራፊክ የተሰማሩ ተሽከርካሪዎች፤

2. በመዝገብ የተያዙ ተሽከርካሪዎች፤
3. ከፍተኛ ፍጥነታቸው በሰዓት ከ20 ኪሎ ሜትር የማይበልጥ ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያዎች፤ እና
4. የአካል ጉዳተኛ ጋሪዎች።

27. ተሽከርካሪዎችን ለምርመራ ስለማቅረብ

1. የተሽከርካሪ ባለንብረት ወይም ባለይዞታ ተሽከርካሪውን በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት ለዓመታዊ የተሽከርካሪ ምርመራ ማቅረብ አለበት።
2. ማንኛውም አመልካች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ተሽከርካሪውን በመመርመሪያ ጊዜ ለምርመራ ማቅረብ የማያስችለው በቂ ምክንያት ሲያጋጥመው አግባብነት ያለው አካል ለምርመራ የማቅረቢያ ጊዜውን ከሁለት ወር ላልበለጠ ጊዜ ሊያራዝምለት ይችላል።

28. የምርመራ ጣቢያዎች

1. አግባብነት ባለው አካል የተቋቋመ የምርመራ ጣቢያ ወይም አግባብነት ባለው አካል ውክልና የተሰጠው ድርጅት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 29 በተደነገገው የምርመራ መስፈርቶች መሠረት የተሽከርካሪ ዓመታዊ ምርመራ ማካሄድ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ውክልና የተሰጠው ድርጅት የምርመራ መስፈርቶችን በሚገባ ተከትሎ ዓመታዊ የተሽከርካሪ ምርመራ እንዲካሄድ ካላደረገ አግባብነት ካለው አካል ጋር በገባው የውክልና ስምምነት መሠረት ተጠያቂ ይሆናል።

29. ስለምርመራ መስፈርቶች

1. በምርመራ ጣቢያዎች ምርመራ ለማካሄድ ሥልጣን የተሰጠው መርማሪ የሚከተሉት መስፈርቶች መሟላታቸውን ለማረጋገጥ እያንዳንዱን ተሽከርካሪ መመርመር አለበት፡-

ሀ/ ተሽከርካሪውን ለመለየት በአካሉ፣ በሻንሲው ወይም በሞተሩ ላይ በፋብሪካው የተጻፉትና በባለንብረትነት መታወቂያ ደብተሩ መግለጫዎች ወይም በመዝገብ ላይ የተጠቀሱት ቁጥሮችና ፊደሎች ትክክለኛ መሆናቸውን፤

ለ/ ተሽከርካሪው ለተመዘገበበት ዓላማ አደጋን በማያስከትል አኳኋን በመንገድ ላይ ሊንቀሳቀስ የሚችል መሆኑን፤

ሐ/ ተሽከርካሪው በሕግ መሠረት የተወሰኑትን የተሽከርካሪ አሰራር፣ መሣሪያዎች፣ መጠንና ክብደትን የሚያሟላና ለተመዘገበበት አገልግሎት ምቹ መሆኑን፤ እና

መ/ አግባብ ባለው ህግ መሠረት ስለአካባቢ ብክለት መከላከል የወጣውን መስፈርት ያሟላ መሆኑን፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ባለሥልጣኑ ተጨማሪ የምርመራ መስፈርቶችንና የዚህን አንቀጽ አፈጻጸም በሚመለከት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

30. የምርመራ ምስክር ወረቀት

ሥልጣን የተሰጠው መርማሪ የሚፈልግበትን የምርመራ መስፈርት በሙሉ ማሟላቱን ካረጋገጠ በኋላ የምርመራ ምስክር ወረቀት ወዲያውኑ ይሰጣል።

31. የምርመራ ምስክር ወረቀት ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ

1. የምርመራ የምስክር ወረቀት ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ ለአንድ ዓመት ጸንቶ ይቆያል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም የመመዝገቢያ ጊዜውን አሳልፎ የቀረበ ተሽከርካሪን በሚመለከት የሚሰጥ የምርመራ የምስክር ወረቀት ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ መቆጠር የሚጀምረው ከመደበኛው የመመርመሪያ የመጨረሻ ቀን ጀምሮ ይሆናል።

32. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ስለመስጠት

1. አግባብነት ያለው አካል ለዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ማመልከቻ ሲቀርብለት፡-

ሀ/ ማመልከቻውን ከኦፊሲዬል መዝገቡና ከሰነዶቹ ጋር ያመሳክራል፤

ለ/ በማመልከቻው ላይ የተመለከቱትን የመለያ ቁጥሮች በተሰረቁና በተለወጡ ተሽከርካሪዎች ዝርዝር ውስጥ ካሉ ቁጥሮች ጋር ያስተያያዛል፤

ሐ/ አመልካቹ የተሽከርካሪው እውነተኛ ባለንብረት ወይም ባለይዞታ መሆኑን ወይም የዚህ ዓይነቱ ሰው ሕጋዊ ወኪል መሆኑን ያረጋግጣል።

2. አግባብነት ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ በተመለከተው ምርመራ ውጤትና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 መሠረት የተሰጠን የተሽከርካሪ ምርመራ የምስክር ወረቀት መሠረት በማድረግ እና ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ በማስኬፈል ተሽከርካሪውን በሚመለከት ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ለአመልካቹ ይሰጣል፡፡

33. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት እንዲታይ ስለማድረግ

1. ለባለሞተር ተሽከርካሪ የተሰጠ ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት በተሽከርካሪው የፊት መስታወት በታችኛው የቀኝ ማዕዘን ላይ ተለጥፎ መታየት አለበት፡፡
2. የፊት መስተዋት ለሌለው ባለሞተር ተሽከርካሪ የተሰጠ ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ተሽከርካሪው በማንኛውም መንገድ ላይ በሚንቀሳቀስበት ጊዜ በተሽከርካሪው ውስጥ መቀመጥና በትራፊክ ፖሊስ ሲጠየቅ እንዲታይ መደረግ አለበት፡፡
3. ለተሳቢ የተሰጠ ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ተሳቢውን ለሚጎትተው ባለሞተር ተሽከርካሪ ከተሰጠው ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ጎን ለጎን ተለጥፎ መታየት አለበት፡፡

34. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክትን ስለማሳረም እና ስለመተካት

1. በዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ላይ ከሰፈሩት መግለጫዎች መካከል የተሳሳተ ነገር መኖሩን የተሽከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ ተለጣፊው ከተሰጠበት ቀን ጀምሮ በአስር ቀናት ውስጥ ተለጣፊ ምልክቱን ለእርምት አግባብ ላለው አካል ማቅረብ አለበት፡፡ ይህም ሲሆን ስህተቱ ያጋጠመው አግባብ ባለው አካል ጥፋት ምክንያትነት ብቻ ካልሆነ በስተቀር ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ ባለንብረቱ ወይም ባለይዞታው ይፈጽማል፡፡
2. በዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ላይ በሰፈሩት መግለጫዎች ላይ ለውጥ ሲያጋጥም ተለጣፊ ምልክቱ በዚህ መሠረት እንዲሻሻል የተሽከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ በአስር ቀናት ውስጥ ተለጣፊ ምልክቱን አግባብ ላለው አካል ማቅረብ አለበት፡፡ ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያም ባለንብረቱ ወይም ባለይዞታው ይፈጽማል፡፡

3. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት የጠፋ፣ የተበላሸ ወይም የማይነበብ የሆነ እንደሆነ የተሸከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ ምትክ ተለጣፊ ምልክት እንዲሰጠው ወዲያውኑ አግባብ ላለው አካል ማመልከት አለበት፡፡
4. አግባብ ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ መሠረት ማመልከቻ ሲቀርብለት አመልካቹ ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ እንዲፈጽም ካደረገ በኋላ ምትክ ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ይሰጠዋል።
5. ጠፍቶ የነበረና ምትክ የተሰጠበትን ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት መልሶ ያገኘ ሰው ተጨማሪ የሆነው ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት እንዲሰረዝና እንዲወገድ ወዲያውኑ አግባብ ላለው አካል ማስረኩብ አለበት፡፡

35. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ

ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት ጸንቶ የሚቆይበት ጊዜ ለተለጣፊ ምልክቱ መሰጠት መሠረት የሆነው የምርመራ ምስክር ወረቀት ጸንቶ ከሚቆይበት ጊዜ ጋር ተመሳሳይ ይሆናል፡፡

36. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት አለመኖር

1. ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት አለመኖር ተሸከርካሪው ዓመታዊ የቴክኒክ ምርመራ አለማድረጉን መነሻ ግምት ያስወስዳል። ተሸከርካሪው መመርመሩን የማስረዳቱ ተግባርም የተሸከርካሪው ባለንብረት ወይም የባለይዞታ ይሆናል።
2. ማንኛውም ተሸከርካሪ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 33 በመተላለፍ በማንኛውም መንገድ ላይ እንዲንቀሳቀስ ከተደረገ የመመርመሩ ሁኔታ በሚገባ እስኪጣራ ድረስ አግባብ ያለው ሕግ የማስከበር ሥልጣን የተሰጠው አካል ተሸከርካሪውን ይዞ ማቆየት ይችላል።

37. ስለልዩ ምርመራ

1. ማንኛውም ተሸከርካሪ የዚህን አዋጅ አንቀጽ 30 ድንጋጌ የሚያሟላ ቢሆንም አግባብነት ያለው አካል አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ልዩ ምርመራ ሊያደርግበት ይችላል፡፡
2. ማንኛውም ተሸከርካሪ፡-
ሀ/ በመንገድ ላይ ለማገልገል ብቁ አለመሆኑ፤

ለ/ አሰራሩ፣ መሣሪያዎች፣ መጠኑ ወይም ክብደቱ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት የተወሰኑትን ደረጃዎች የማያሟላ መሆኑ፤ ወይም

ሐ/ በአደጋ ምክንያት ከባድ ጉዳት የደረሰበት መሆኑ፤ በግልጽ የሚታይ ሲሆን አግባብ ያለው ሕግ የማስከበር ሥልጣን የተሰጠው አካል ተሽከርካሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ለሚደረግ ልዩ ምርመራ እንዲቀርብ ሊያስገድድ ይችላል።

3. በዚህ አንቀጽ መሠረት ለሚደረግ የተሽከርካሪ ልዩ ምርመራ የአገልግሎት ክፍያ አይጠየቅም።

ክፍል አምስት

ስለተሽከርካሪዎች ኦፊሲዬል መዝገብና ሰነዶች

38.ኦፊሲዬል መዝገብና ሰነዶች ስለመያዝ

አግባብነት ያለው አካል ባለንብረትነታቸው የታወቀና የተመዘገቡ ተሽከርካሪዎችን በሚመለከት ኦፊሲዬል መዝገብና ሰነዶች እንዲሁም የዓመቱን የተጠቃለለ የተሽከርካሪዎች ዝርዝር አደራጅቶ በሚገባ ይይዛል።

39.የተሰረቁ ወይም የተለወጡ ተሽከርካሪዎች ዝርዝር

1. አግባብነት ያለው አካል የተሰረቁ፣ የተለወጡ፣ ጠፍተው የተገኙና ባለንብረቱ ያልተገኘ ተሽከርካሪዎችን የተጠቃለለ ዝርዝር አደራጅቶ በሚገባ ይይዛል፤ ሲጠየቅም ለሚመለከተው አካል ይሰጣል።
2. አግባብነት ያለው አካል አስፈላጊና ተገቢ መስሎ ሲያገኘው በማናቸውም ጋዜጣ ዝርዝሩን ሊያሳትም ይችላል።

40.በኦፊሲዬል መዝገብና ሰነዶች የተያዘን መረጃ ስለማግኘት መብት

1. ማንኛውም ጉዳዩ የሚመለከተው ሰው በኦፊሲዬል መዝገብና ሰነዶች ውስጥ ያለን መረጃ ለማየት ወይም የተረጋገጠ ቅጅው እንዲሰጠው ሲጠይቅ ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ አስከፍሎ መረጃውን እንዲያይ ወይም ቅጅው እንዲሰጠው ያደርጋል።
2. ማንኛውም የሕግ አስፈጻሚ አካል ለሥራው አፈጻጸም የሚያስፈልገውን መረጃ ለማየት ወይም ቅጅው እንዲሰጠው ሲጠይቅ የአገልግሎት ክፍያ አይጠየቅም።

41.ቀደምትነት ስለሚኖረው ማሰረጃ

1. በኦፊሲዬል ሰነድነት የተያዙ ማመልከቻዎች፣ ደብዳቤዎችና ቅጾች እንዲሁም በኦፊሲዬል መዝገብ ላይ የሰፈሩ መግለጫዎች ለተመዘገቡት ጉዳዮች መነሻ ማስረጃ ይሆናሉ።
2. የባለንብረትነት መብት በተላለፈላቸው ሰዎች መካከል ክርክር በሚነሳበት ጊዜ ቀደምትነት ያለው ማስረጃ የሚወሰነው የባለንብረትነት መታወቂያ ደብተር በተሰጠበት ቀን ቀደም ተከተል ላይ ተመሠርቶ ይሆናል፡፡

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

42.የተከለከሉ ተግባሮች

ማንኛውም ሰው፦

1. አግባብነት ካለው አካል የጽሑፍ ፈቃድ ሳይኖረው ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ ከተመለከቱት ሌላ የቀለም ኅብር፣ የፊደል ጣምራ ወይም ምልክቶች ለተሸከርካሪው መለያ ቁጥር ሰሌዳ መጠቀም፤
2. በተሸከርካሪው መለያ ቁጥር ሰሌዳና አካባቢው ማስታወቂያዎችን ወይም ሌሎች ምልክቶችን መለጠፍ፤
3. ለተሸከርካሪው በፋብሪካው ከተገጠመለት መደበኛ መብራት ተጨማሪ መብራት ማስገባት፤
4. የነጂውን የማየት ችሎታ በሚያውክ ሁኔታ አሻንጉሊቶችን ወይም ሌሎች ገጣጌዎችን ማስቀመጥ፤ ወይም
5. አግባብነት ካለው አካል አስቀድሞ ሳያስፈቅድ በባለቤትነት መታወቂያ ደብተር ላይ የሰፈሩ መረጃዎችን በተሸከርካሪው አካላት ላይ መቀየር ወይም ተሸከርካሪውን መበተን፤ አይችልም።

43.የማስጠንቀቂያ ምልክቶች

አግባብነት ያለው አካል እንደአስፈላጊነቱ በማንኛውም ተሸከርካሪ ላይ አንፀባራቂ የሆኑ ማስጠንቀቂያ ምልክቶች እንዲደረጉ ሊያዝ ይችላል፡፡

44.ስለሰሌዳ ሥራ እና ቁጥር አፃፃፍ

ባለሥልጣኑ ሰሌዳ አምርቶ የማሰራጨት ተግባሩ እንደተጠበቀ ሆኖ ተፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ተጨማሪ ፊደላትና ቁጥሮች ያለው ሰሌዳ በሥራ ላይ ማዋል ይችላል።

45. ለመከላከያ ኃይል ተሽከርካሪዎች

1. ለመከላከያ ኃይል ተሽከርካሪዎች የባለቤትነት መታወቂያ ደብተር፣ የመለያ ቁጥር ሰሌዳዎችና ዓመታዊ የምርመራ ተለጣፊ ምልክት የሚሰጠው በአገር መከላከያ ሚኒስቴር ይሆናል።
2. ለመከላከያ ኃይል ተሽከርካሪዎች የሚሰጠው የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ከዚህ አዋጅ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ ከተመለከቱት የቀለም ሕብር፣ የፊደል ጣምራና ምልክቶች የተለየ መሆን አለበት።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ይህ አዋጅ እንደአግባብነቱ ለመከላከያ ኃይል ተሽከርካሪዎች ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

46. በኢንተርናሽናል ትራፊክ ስለተሰማራ ተሽከርካሪ

በአገሮች መካከል የሚደረግ የጋራ መጠቃቀም መርህ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ከባለሥልጣኑ የተሰጠ ጊዜያዊ የማንቀሳቀሻ ፈቃድ ካልኖረ በስተቀር ማንኛውንም በኢንተርናሽናል ትራፊክ የተሰማራ ተሽከርካሪን በኢትዮጵያ መንገዶች ላይ ማንቀሳቀስ የሚቻለው አገር ውስጥ ከገባበት ቀን ጀምሮ ከአንድ ወር ላልበለጠ ጊዜ ብቻ ነው።

47. የተሽከርካሪ መመርመሪያና መመዝገቢያ ክፍያ

ለተሽከርካሪ መመርመሪያ፣ መመዝገቢያና ተያያዥነት ላላቸው አገልግሎቶች የሚጠየቀው ክፍያ፡-

1. ባለሥልጣኑ የሚመዘግባቸውን ተሽከርካሪዎች በሚመለከት የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ፤
 2. በክልል አካላት የሚመዘገቡ ተሽከርካሪዎችን በሚመለከት በየክልሉ በሚወጣ ሕግ፤
- ይወሰናል።

48. ቅጣት

1. ማንኛውም ሰው፡-
ሀ/ ዓመታዊ ምርመራ ወቅቱን አሳልፎ ተሽከርካሪውን ለምርመራ ካቀረበ ለእያንዳንዱ ለዘገየበት 15 ቀን ብር 100 ይቀጣል፤

- ለ/ ዓመታዊ የተሽከርካሪ ምርመራ አድርጎ ምልክቱን ሳይለጥፍ በመንገድ ላይ እንዲሽከረከር ያደረገ ወይም በአንቀጽ 42 /2/፤3/ እና /4/ የተጠቀሱትን ክልከላዎች የተላለፈ ብር 200 /ሁለት መቶ ብር/ እንዲሁም የተበላሸ ወይም በሚገባ ሊታይ የማይችል የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ለጥፎ በመንገድ ላይ እንዲሽከረከር ያደረገ ከሆነ ብር 500 /አምስት መቶ ብር/ ይቀጣል፤
- ሐ/ ለተሽከርካሪው ዓመታዊ ምርመራ ሳያካሂድ በመንገድ ላይ እንዲሽከረከር ያደረገ ከሆነ ወይም የተሽከርካሪውን ስም ንብረትነቱን በስሙ ማዛወር ሲገባው በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ ሳያዛውር የቀረ እንደሆነ ብር 700 /ሰባት መቶ ብር/ ይቀጣል፤
- መ/ የተሽከርካሪው አካል ጉድለት ኖሮት እንዲያስተካክል አግባብነት ባለው አካል በጽሑፍ ተገልጾለት እስከ አምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ሳያስተካክል እንዲሽከረከር ካደረገ ብር 1ሺ /አንድ ሺ ብር/ ይቀጣል።

2. ማንኛውም ሰው፦

- ሀ/ አንድን ተሽከርካሪ የራሱ ያልሆነ ወይም በማስመሰል የተዘጋጀ ዓመታዊ የምርመራ ምልክት በመለጠፍ በመንገድ ላይ እንዲሽከረከር ያደረገ ከሆነ፤
- ለ/ አንድን ተሽከርካሪ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ሳይለጠፍበት በመንገድ ላይ እንዲሽከረከር ያደረገ ወይም የራሱ ያልሆነ ወይም በማስመሰል የተዘጋጀ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ለጥፎበት ከተገኘ ወይም በመንገድ ላይ እንዲሽከረከር ያደረገ ከሆነ፤
- ሐ/ የተሽከርካሪን የሻንሲ ቁጥር፣ የሞተር ቁጥር ወይም የምርት ዘመን ወይም በአንቀጽ 42/5/ የተክለክሉትን ተግባሮች አግባብነት ላለው አካል ሳያሳውቅ የለወጠ ከሆነ፤ ወይም
- መ/ በመጥፋቱ ወይም በሌላ ምክንያት በምትክነት የተሰጠ እያለ የቀድሞውን የተሽከርካሪ የባለቤትነት መታወቂያ ደብተር፣ የመለያ ቁጥር ሰሌዳ ወይም ዓመታዊ ተለጣፊ ምልክት መልሶ የተጠቀመ ከሆነ፤
- ጥፋተኛነቱ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ፣ በወንጀል ህግ በተደነገገው መሠረት የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር ከብር 2500 እስከ ብር 5000 በሚደርስ መቀጮ ወይም ከሁለት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል።

3. የሚፈለግበትን የምርመራ መስፈርት ሙሉ በሙሉ ለማያሟላ ተሽከርካሪ የምርመራ ምስክር ወረቀት የሰጠ ወይም እንዲሰጥ ያደረገ አግባብነት ያለው አካል ወይም ውክልና የተሰጠው ድርጅት ሠራተኛ ጥፋተኛነቱ በፍርድ ቤት ሲረጋገጥ፤ በወንጀል ህግ በተደነገገው መሠረት የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር እስከ ብር 3,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮና ከስድስት ወር እስከ ሁለት ዓመት በሚደርስ ቀላል እስራት ይቀጣል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት አግባብነት ባለው አካል በተጣለበት የገንዘብ መቀጮ ቅር የተሰኘ ሰው በ30 ቀናት ውስጥ ሥልጣን ላለው ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል።
5. መቀጮው የተጣለበት ሰው አግባብነት ያለው አካል ውሳኔ ከተሰጠበት ቀን ወይም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ መሠረት ይግባኝ አቅርቦ ከሆነ ይግባኙ ውድቅ ከተደረገበት ቀን ጀምሮ በ30 ቀናት ውስጥ ገቢ ሳያደርግ ቢቀር ክፍያው መፈጸሙን የሚያሳይ ደረሰኝ እስኪያቀርብ ድረስ የሚመለከተው ፖሊስ ጥፋቱ የተፈጸመበትን ተሽከርካሪ ይዞ የማቆየት ሥልጣን ይኖረዋል።

49.ደንብ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል።
2. የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

50.ስለ አዋጁ አፈጻጸም

ባለሥልጣኑ የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችና ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች በአገር አቀፍ ደረጃ ወጥ በሆነ መንገድ በሥራ ላይ መዋላቸውን ለማረጋገጥ ክትትል ያደርጋል፤ የመመዝገብና የመመርመር ኃላፊነት ለተሰጣቸው የክልል አካላት አስፈላጊውን የቴክኒክ ድጋፍ ይሰጣል።

51.የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

1. የባለሞተር ተሽከርካሪና የተሣቢ መለያ፤ መመርመሪያና መመዝገቢያ ደንብ ቁጥር 360/1961 /እንደተሻሻለ/ በዚህ አዋጅ ተሽሯል።

2. የዚህን አዋጅ ድንጋጌ የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

52.አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ነሐሴ 5 ቀን 2002 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 262/2012

የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ክፍያን ለመወሰን የወጣ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2010 አንቀጽ 5 እና በአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 600/2008 አንቀጽ 26 መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ክፍያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 262/2004” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ክፍያ

በአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 600/2008 መሠረት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ለመስጠትና ተያያዥነት ላላቸው አገልግሎቶች የሚጠየቀው ክፍያ ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡፡

3. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 26 ቀን 2004 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

ሰንጠረዥ
የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ክፍያ

ተ.ቁ	የአገልግሎት አይነት	ክፍያ (ብር)
1	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሲሰጥ (ለሁሉም ምድብ)	50
2	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሲታደስ (ለሁሉም ምድብ)	50
3	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ በመትክ ሲሰጥ (ለሁሉም ምድብ)	70
4	መገባቱ፣ ሰነዶችንና ዝርዝሮችን ለመመልከት	5
5	በመዝገብ ወይም በሰነዶች ውስጥ የሚገኝ ቅጂ ለመቀበል በገጽ	10

ደንብ ቁጥር 205/2003

ብሔራዊ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ምክር ቤትን

ለማቋቋም የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 668/1997 አንቀጽ 28 መሠረት ይህን ደንብ አፈጥሯል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ በብሔራዊ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ምክር ቤት ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 205/2003 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ የቃላት አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997 አንቀጽ 2 የተመለከተሎ ትርጓሜ ተፈጻሚ ይሆናል፤
2. “የመንገድ ትራፊክ ደህንነት” ማለት የመንገድ ተጠቃሚዎችና ማናቸውም ሀብት ከትራፊክ አደጋ የሚጠበቁበት ሁኔታ ነው፤
3. “ሚኒስቴር” ማለት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ነው፡፡

3. መቋቋም

1. ብሔራዊ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ምክር ቤት (ከዚህ በኋላ “ምክር ቤት” እየተባለ የሚጠራ) በዚህ ደንብ ተቋቁሟል፡፡
2. ምክር ቤቱ ተጠሪነቱ ለሚኒስቴሩ ይሆናል፡፡

4. ዓላማ

የምክር ቤቱ ዓላማ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ስልቶችን በመቀየስ ለተግባራዊነቱ ጉዳዩ የሚመለከታቸው አካላትን ማስተባበር ይሆናል፡፡

5. የምክር ቤቱ ስልጣንና ተግባር

ምክር ቤቱ በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 የተመለከተውን ዓላማ እውን ለማድረግ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ብሔራዊ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ዕቅዶችንና ነገሮችን ማዘጋጀት፤

2. የመንገድ ትራፊክ ደህንነትን ለማሻሻል የሚመለከታቸው አካላትን ተሳትፎ ማጠናከር፤ የመንገድ ትራፊክ አደጋን ለመቀነስ የሚያደርጉት እንቅስቃሴ ተቀናጅቶና የበለጠ ውጤታማ ሆኖ እንዲከናወን ማስተባበርና ድጋፍ መስጠት፤
3. መንገድን፤ ተሽከርካሪዎችንና የመንገድ ተጠቃሚን የሚመለከቱ በሥራ ላይ ያሉ ህጎች፤ ስታንዳርዶችና መመሪያዎች የመንገድ ትራፊክ አደጋን ከመግታት አኳያ ውጤታማነታቸውን በመገምገም የማሻሻያ ሀሳብ ማቅረብ፤
4. የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ትምህርት በመደበኛና በተጓዳኝ ትምህርት ውስጥ እንዲጠናከር ከሚመለከታቸው አካላት ጋር መተባበርና አንደአስፈላጊነቱ ድጋፍ መስጠት፤
5. የመንገድ ትራፊክ አደጋን ለመግታት የሚያስችሉ መድረኮች እንዲካሄዱ ሁኔታዎችን ማመቻቸትና ማካሄድ፤
6. የመንገድ ትራፊክ ደህንነትን ለማስፈን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመተባበር ህብረተሰቡ የሚሳተፍበትን ሁኔታ ማመቻቸትና የብዙሃን መገናኛ ተሳትፎን ማጠናከርና እገዛ ማድረግ፤
7. በልዩ ልዩ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት እንቅስቃሴዎች ውስጥ የግሉ ዘርፍ ተሳትፎ እንዲጠናከር ማድረግ፤
8. የሚመለከታቸው አካላት የመንገድ ትራፊክ ደህንነትን ለማረጋገጥ የነደፉትን ስትራቴጂና ፕሮግራም ውጤታማነት በየጊዜው በመከታተልና በመገምገም ለሚኒስቴሩ ሪፖርት ማቅረብ፤
9. የመንገድ ትራፊክ ደህንነትን ለማሻሻል አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ከሚመለከታቸው አካላት የተውጣጡ አባላትን የያዙ የቴክኒክ ኮሚቴዎችን ማቋቋምና እንቅስቃሴዎቻቸውን ማስተባበር፤
10. ዓላማዎቹን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ሌሎች ተግባራትን ማከናወን፡፡

6. የምክር ቤቱ አባላት

የምክር ቤቱ አባላት ሰብሳቢውን ጨምሮ በመንግስት ይሰየማሉ። ቁጥራቸውም አንደአስፈላጊነቱ ይወሰናል፡፡

7. የምክር ቤቱ ስብሰባዎች

1. የምክር ቤቱ መደበኛ ስብሰባ በየስድስት ወሩ ይካሄዳል፤ ሆኖም በሰብሳቢው ጥሪ በማናቸውም ጊዜ አስቸኳይ ስብሰባ ሊደረግ ይችላል፡፡

2. የምክር ቤቱ አብላጫው አባላት በሰብሰባ ሲገኙ ምልዓተ ጉባዔ ይሆናል።
3. የምክር ቤቱ ውሳኔዎች በድምጽ ብልጫ ያልፋሉ፤ ሆኖም ድምጽ እኩል በእኩል የተከፈለ እንደሆነ ሰብሳቢው ወሳኝ ድምጽ ይኖረዋል።
4. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች አንደተጠበቁ ሆኖ ምክር ቤቱ የራሱን የሰብሰባ ሥነ ሥርዓት ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

8. የምክር ቤቱ ጽሕፈት ቤት

1. ምክር ቤቱ በሚኒስቴሩ ውስጥ የተደራጀ ጽሕፈት ቤት ይኖረዋል፤
2. ጽሕፈት ቤቱ ፡-
 - ሀ/ የምክር ቤቱ ሴክራታርያት ሆኖ ያገለግላል፤
 - ለ/ የምክር ቤቱን ጉዳዮችና ስብሰባዎች ሪከርድ ይይዛል፤
 - ሐ/ የምክር ቤቱ ውሳኔዎች በአግባቡ በሥራ ላይ መዋላቸውን ይከታተላል፤
 - መ/ በመንገድ ትራፊክ ደህንነት ጥናት በማካሄድ የረጅም ጊዜ የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ማሻሻያ ንጥረትም አዘጋጅቶ ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤
 - ሠ/ የንጥረት ሙን አፈጻጸም በመከታተልና በመመዘን የማሻሻያ ሃሳብ ለምክር ቤቱ ያቀርባል፤
 - ረ/ በሚመለከታቸው አካላት የሚቀርቡ የንጥረትምና ስትራቴጂ አተገባበር ሪፖርቶችን ይሰበስባል፤ ያጠናቅቃል፤
 - ሰ/ የመንገድ ትራፊክ አደጋ መረጃዎችን ይተነትናል፤ የምክር ቤቱን ሥራዎች ለማሳካት አስፈላጊ የሆኑ ሕትመቶችን ያዘጋጃል፤
 - ሸ/ በምክር ቤቱ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባራት ይፈጽማል።

9. የመተባበር ግዴታ

የሚመለከታቸው የመንግሥት አካላትና መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች የመንገድ ትራፊክ ደህንነት ፖሊሲዎችን፣ ስትራቴጂዎችንና ዕቅዶችን በመተባበር ረገድ ከምክር ቤቱ ጋር የመተባበር ግዴታ አለባቸው።

10. መመሪያ የማጣጣት ስልጣን

ደህንን ደንብ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሚኒስቴሩ ሊያወጣ ይችላል፡፡

11.ደንቡ የሚጻፍበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ መጋቢት 21 ቀን 2003 ዓ.ም.

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 206/2003

የተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ ክፍያ ለመወሰን የወጣ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፑብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ አዋጅ ቁጥር 681/2002 አንቀጽ 47(1) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ የተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ ክፍያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 206/2003 ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ አዋጅ ቁጥር 681/2002 አንቀጽ 2 የተሠጡ ትርጓሜዎች ለዚህ ደንብም ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል፡፡

3. የተፈፃሚነት ወሰን

ይህ ደንብ በፌዴራል ትራንስፖርት ባለሥልጣን በሚመዘገቡ ተሽከርካሪዎች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

4. የአገልግሎት ክፍያዎች

ለተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያ፣ መመዝገቢያና ተያያዥነት ላላቸው አገልግሎቶች የሚጠየቀው ክፍያ ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡፡

5. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡
አዲስ አበባ ሚያዝያ 6 ቀን 2003 ዓ.ም.

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

የአገልግሎት ክፍያዎች ሰንጠረዥ

ተ.ቁ	የአገልግሎት ዓይነት		ያሕጸ (ብር)	
1	የባለንብረት መ□□ቂጸ □ከተር			
	1.1	ለምተር ላይክሎች	8	00
	1.2	ለሌሎች ተሽከርካሪዎች	15	00
	1.3	ዝርዝር ጉዳዮችን ለማስለወጥ በእያንዳንዱ ጉዳይ	5	00
	1.4	በምትክነት ሲሰጥ ከዋና ክፍያ በተጨማሪ	5	00
2	□መለጸ ቁፃር ሠሌቴ			
	2.1	የዕለት ሰሌዳ (ለአንድ ወር)	250	00
	2.2	ቋሚ ሠሌቴ ለምተር ላ□ያል ሲሰፅ □□ም ሲተካ	10	00
	2.3	ቋሚ ሠሌዳ ለሌሎች ተሽከርካሪዎች ሲሰጥ ወይም ሲተካ	15	00
	2.4	ተላላኝ ሠሌቴ ሲሰፅ □□ም ሲ□□ክ (ለአንድ ዓመት)	250	00
3	□መታዊ የተሽከርካሪ ምርመራ የምስክር ወረቀትና የምዝገባ ተለጣፊ ምልክት			
	3.1	ለምተር ላ□ያል	20	00
	3.2	ለግል አውቶምቢሎችና የሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የነጂውን መቀመጫ ጨምሮ፤		
	ሀ	ከአምስት የማይበልጥ መቀመጫ ላላቸው	50	00
		በተፈ ማሪ በመቀመ□	3	00
	ለ	ከ6 እስከ 44 መቀመጫ ላላቸው	65	00
		በተፈ ማሪ በመቀመ□	4	00
	ሐ	ከ45 እስከ 64 መቀመጫ ላላቸው	70	00
		በተፈ ማሪ በመቀመ□	4	00
	መ	65 መቀመጫ ላላቸው	80	00
		በተፈ ማሪ በመቀመ□	4	00

ተ.ቁ	የአገልግሎት ዓይነት		ያለጸ (ብር)	
3.3	የጭነት ተሽከርካሪ- ች			
	ሀ	ከ5 እስከ 70 ኩንባል ለሚጭኑ	55	ሠሠ
		በተጨማሪ በኩንባል	4	ሠሠ
	ለ	ከ71 እስከ 120 ኩንታል ለሚጭኑ	140	ሠሠ
		በተጨማሪ በኩንባል	3	ሠሠ
	ሐ	ከ120 ኩንታል በላይ ለሚጭኑ	220	ሠሠ
		በተጨማሪ በኩንባል	2	00
	መ	ማንኛውም ተሳቢ	55	ሠሠ
		በተጨማሪ በኩንባል	1	00
	3.4	ለልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ		230
3.5	ዝርዝር ጉዳዮችን ለማስለወጥ በእያንዳንዱ ቶቺ		4	ሠሠ
3.6	ለተለየ ንግድ ምርመራ ምልክት ግልባጭ		8	ሠሠ
3.7	ለመግደብ ወይም ለሰነድ ካርት ፅልባ		10	ሠሠ
4	መዝገብን፣ ሠነዶችንና መዘርዘሮችን ለማየት			
	4.1	መዝገብን፣ ሠነዶችንና መዘርዘሮችን ለመመልከት	5	ሠሠ
	4.2	በመዝገብ ወይም በሠነዶች ውስጥ የሚገኝ መረጃን ቅጽ ለመጠቀም በቶቺ	8	ሠሠ
	4.3	በመዝገብ ወይም በሠነዶች ላይ ቅጽ ለመጠቀም በቶቺ	5	ሠሠ

ደንብ ቁጥር 208/2003

የመንገድ ትራንስፖርት ትራፊክ መቆጣጠሪያ ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተሣባሪ ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997 አንቀጽ 28 መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የመንገድ ትራንስፖርት ትራፊክ መቆጣጠሪያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 208/2003” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፤-

1. “ተሽከርካሪ”፣ “ሠረገላ”፣ “ብስክሌት”፣ “ባለሞተር ተሽከርካሪ” እና “ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ” በተሽከርካሪ መለያ፣ መመርመሪያና መመዝገቢያ አዋጅ ቁጥር 681/2002 በአንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (2)፣ (3)፣ (4) እና (6) የተሰጣቸውን ትርጉም ይይዛሉ፤
2. “የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ” ማለት ማናቸውንም ዓይነት ዕቃ እንዲያመላልስ ተብሎ የተሰራና ለዚህ አገልገሎት እንዲውል የተደረገ ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን ጎታች መኪናን ይጨምራል፤
3. “ባለሞተር ብስክሌት” ማለት የጎን ተሽከርካሪውን ሳይጨምር ክብደቱ ከ400 ኪሎ ግራም የማይበልጥ ከአራት መንኮራኩር በታች ያለው ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤
4. “የግል ተሽከርካሪ” ማለት ከጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ፣ ከባለሞተር ብስክሌት፣ ከሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ፣ ከጎታች መኪና እና ከልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያ የተለየ ለግል መጠቀሚያ የሚውል ባለሞተር ተሽከርካሪ ነው፤
5. “የሕዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ” ማለት መንገደኞችን ለማመላለስ የሚያገለገል ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን የንግድ አውቶሞቢልና አውቶቡስ ተብሎ ይከፈላል፤
6. “አውቶቡስ” ማለት ከአሥራ ሁለት መንገደኞች በላይ ለማሳፈር የሚችል የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ነው፤

7. “ጎታች” ማለት በተለይ ሌሎች ተሽከርካሪዎችን ለመጎተት የሚያገለገል ሆኖ የሌላ ጭነትን ሳይሆን የሚጎትተውን ተሽከርካሪና በርሱ ላይ ያለውን ጭነት ከብደት ብቻ በከፊል ለመሸከም የተሰራ ባለምተር ተሽከርካሪ ነው፤
8. “ግማሽ ተሣቢ” ማለት ለመንገደኞች ወይም ለጭነት ማመላለሻ የሚያገለግልና በሌላ ባለምተር ተሽከርካሪ የሚሳብ ሆኖ የተሽከርካሪው ጭነትና ክብደት በከፊል በሌላ ተሽከርካሪ ላይ እንዲያርፍ ወይም በሌላ ተሽከርካሪ እንዲሳብ ተደርጎ የተሰራ ተሽከርካሪ ነው፤
9. “ተሳቢ” ማለት ለራሱ የተለየ የሞተር ኃይል የሌለው ሆኖ ጎታች በሆነ በሌላ ባለምተር ተሽከርካሪ ላይ ሊቀጠልና ሲጎተት የሚችልና ክብደቱ ጎታች በሆነው ባለምተር ተሽከርካሪ ላይ እንደማያርፍ ሆኖ የተሰራ ተሽከርካሪ ነው፤ ሆኖም ከባለምተር ብስክሌት ጋር ተያይዞ የሚሳበውን የጎን ተሽከርካሪ አይጨምርም፤
10. “መንገድ” ማለት ለማናቸውም ተላላፊ ክፍት ካል ሆነ የግል መንገድ በስተቀር ተሽከርካሪዎች በተለምዶ የሚጠቀሙበት ማናቸውም የከተማ መንገድ፣ የገጠር መንገድ፣ አውራ ጎዳና ወይም መተላለፊያ ነው፤
11. “ትራፊክ” ማለት በማንኛውም መንገድ አንድ ወይም ብዙ ሆነው የሚተላለፉ እግረኞች ወይም ሰው ተቀምጦባቸው ወይም እየተነዱ ወይም እየተጠበቁ የሚሄዱ እንስሶችና ተሽከርካሪዎች ናቸው፤
12. “ትራፊክ ተቆጣጣሪ” ማለት የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች መከበራቸውን ለመቆጣጠርና የትራፊክ ፍሰትን ለማስተናበር አግባብ ባለው ህገ ሥልጣን የተሰ ሰው ወይም ትራፊክ ፖሊስ ነው፤
13. “እንሰሳ” ማለት ከውሻና ከድመት በቀር ማናቸውም የቤት እንሰሳ ነው፤
14. “የአደጋ አገልገሎት ተሽከርካሪ” ማለት የአደጋ አገልገሎት ተግባሩን ለመፈጸም በሚዘዋወርበት ወቅት በግንባሩ አቅጣጫ ሳያቋርጥ ብልጭ ብልጭ የሚል ቀይ ወይም ሰማያዊ የመብራት ምልክት የሚያሳይ ወይም ለማለጠንቀቂያ ተስማሚ የሆነ የድምፅ ምልክት ወይም ደወል የሚያሰማ አምቡላንስ፣ የመከላከያ ወይም የፖሊስ ኃይል ወይም የእሳት አደጋ መከላከያ ተሽከርካሪ ነው፤
15. “መስቀለኛ መንገድ” ማለት ሁለት ወይም ከሁለት የበለጡ መገገዶች በመስቀለኛ መልክ የሚገናኙበት ሥፍራ ነው፤

16. “ነጠላ መንገድ” ማለት በአንድ ረድፍ የሚጓዙ ተሸከርካሪዎችን የሚያስኬድ በቂ ስፋት ያለው የመንግድ ክፍል ነው፤
17. “የማብሪያ ጊዜ” ማለት ከፀሐይ መጥለቂያ እስከ ፀሐይ መጨረሻ ድረስ ያለው ጊዜና እንዲሁ በአየር ሁኔታ ምክንያት የማይቻልበት ወቅት ነው፤
18. “የከተማ ክልል” ማለት የከተማ ምክር ቤት በቀጥታ የሚያስተዳድረው ቀበሌ ወይም ከተማ ክልል ነው፤
19. “የከተማ መንገድ” ማለት በከተማ ክልል ውስጥ የሚገኝ ማናቸውም መንገድ ነው፤
20. “ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ” ማለት ተሸከርካሪዎች በአንድ አቅጣጫ ብቻ እንዲሄዱበት የተፈቀደ መንገድ ነው፤
21. “ተሸከርካሪን በመዘግየት ማቆም” ማለት ተሳፋሪዎችን ለማሳፈር ወይም ለማወረድ ወይም የንግድ ዕቃዎችን ለመጫን ወይም ለማራገፍ ከሚያስፈልገው ጊዜ በላይ ተሳፋሪ ወይም የንግድ ዕቃ በዉስጡ ቢኖርም ባይኖርም የተሸከርካሪ መቆም ነው፤
22. “አግረኛ ማቋረጫ” ማለት አግረኞች አቋርጠው እንዲያልፉበት ተብሎ በመንገዱ ላይ የመንገድ ምልክት የተደረገለት የመንገድ ክፍል ወይም ድልድይ ነው፤
23. “የሐዲድ መንገድ ማቋረጫ” ማለት መንገድና የሐዲድ መንገድ የሚገናኙበት መስቀለኛ መንገድ ነው፤
24. “የመንገድ ምልክት” ማለት ተሸከርካሪዎች የሚተላለፉበትን አቅጣጫ ለመወሰንና እንዲሁም ለተሳሳቶችን የሚያስጠነቅቅ፣ የሚክለክል፣ የሚያስገድድ፣ ቅድሚያ የሚያሰጥ እና መረጃ ለመስጠት የሚያገለገል ማንኛውም የመንገድ ምልክት ነው፤
25. “ተሸከርካሪን ለጥቂት ጊዜ ማቆም” ማለት ተሳፋሪዎችን ለማሳፈር ወይም ለማውረድ የንግድ ዕቃዎችን ለመጫን ወይም ለማራገፍ ሲባል በመጫኑ ወይም በማውረዱ ጊዜ ብቻ ተሸከርካሪ ለጥቂት ጊዜ ሲቆም ነው፤
26. “ተሸከርካሪን ለጊዜው ማቆም” ማለት በውስጡ ተሳፋሪን ወይም የንግድ ዕቃ ቢኖርም ባይኖርም ተሸከርካሪን ለጊዜውም ቢሆን ማቆም ነው፤
27. “የማቋሚያ መስመር” ማለት የትራፊክ መቆጣጠሪያ ምልክት ወይም የቁም ምልክት ወይም የትራፊክ ተቆጣጣሪ እንዲቆም ምልክት ሲሰጥ ትራፊክ እንዲቆምበት ተብሎ በመንገድ ላይ የሚደረግ የመስመር ምልክት ነው፤

28. “የትራፊክ መቆጣጠሪያ ምልክት” ማለት ተላላፊዎችን ለማቆምና ለማስተላለፍ የሚያገለግል በእጅ ወይም በመካኒክ ወይም በኤሌክትሪክ ኃይል የሚካሄድ የመንገድ ምልክት ነው፤

29. “በመጎተት ያለ ተሽከርካሪ” ማለት ተሣቢ ወይም ግማሽ ተሣቢ ያልሆነ በሌላ ተሽከርካሪ የሚሣብ ማንኛውም ተሽከርካሪ ነው፤

30. “አሽከርካሪ” ማለት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ያለው ሰው ነው፤

31. “ባለሥልጣን” ማለት በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997 የተቋቋመው የትራንስፖርት ባለሥልጣን ነው፤

32. “አግባብነት ያለው አካል” ማለት የትራንስፖርት ባለሥልጣን የመንገድ ትራንስፖርትን ለመምራት ስልጣን የተሰጠው የክልል ወይም የከተማ ትራንስፖርት ቢሮ ነው፤

33. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለፀው የሴትንም ይጨምራል።

3. ዓላማ

የዚህ ደንብ ዓላማ በመንገድ ላይ ደህንነቱ የተጠበቀና ቀልጣፋ የትራፊክ እንቅስቃሴ መኖሩን ለማረጋገጥ ነው።

4. የተፈፃሚነት ወሰን

ይህ ደንብ ማንኛውም ትራፊክ በኢትዮጵያ መንገዶች ላይ በሚያደርገው እንቅስቃሴ ላይ ተፈፃሚነት ይኖረዋል።

5. ጠቅላላ የጥንቃቄ መርሆዎች

1. በቸልታ ያለበቂ ጥንቃቄ ስለመንዳት

ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ የጊዜውንና የአየሩን ሁኔታ እንዲሁም የመንገዱን ዓይነትና በመንገዱ ላይ የሚተላለፈውን ተመላላሽ ሁኔታና ብዛት ሳይገምት እንዲሁም በትምህርት ቤት፣ በጤና ተቋም እና በመሳሰሉት ያለ ጥንቃቄ ወይም በሕዝብ ላይ ጉዳት ሊያስከትል በሚችል ፍጥነት፤ ወይም

ለ/ በመንገዱ በሚተላለፉ ለሌሎች ደንክነት ሳያስብና በሚገባ ሳይጠነቀቅ፤

በቸልታ ተሽከርካሪ ማሽከርከር የለበትም።

2. ስለተንቀሳቃሽ ስልክ እና ምስሎች

ሀ/ ማንኛውም አሽከርካሪ በተንቀሳቃሽ ስልክ እየተነጋገረ አጭር መልዕክት እየላከ ወይም አየተቀበለ ማንኛውንም ተሽከርካሪ ማሽከርከር የለበትም፡፡

ለ/ ማንኛውም አሽከርካሪ ቴሌቪዥን ወይም ሌሎች ተንቀሳቃሽ ምስሎችን በተሽከርካሪ ውስጥ እያየ ማንኛውንም ተሽከርካሪ ማሽከርከር የለበትም፡፡

ሐ/ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) ድንጋጌ በአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪ አሽከርካሪዎች ላይ አይጻፍም፡፡

መ/ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆኖ በተሽከርካሪ ውስጥ ስለ ፊዲዮ መገናኛ አጠቃቀም ባበሥልጣኑ መመሪያ ያወጣል።

3. ስለደንበኝነት ቀበቶ

ሀ/ ማንኛውም አሽከርካሪ ከሞተር ብስክሌት በስተቀር የደንበኝነት ቀበቶ ሳያሰር በመንገድ ላይ ማንኛውንም ተሽከርካሪ ማሽከርከር የለበትም፡፡

ለ/ ማንኛውም አሽከርካሪ ከሞተር ብስክሌት በስተቀር ሌላ ተሽከርካሪን በሚያሽከረክርበት ወቅት በተሽከርካሪው ውስጥ የተላፈረው ሰው የደንበኝነት ቀበቶ ማሰሩን ማረጋገጥ አለበት፡፡

ሐ/ የዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ለ) ድንጋጌ ተፈፃሚ የማይሆንባቸው ተሽከርካሪዎችን በሚመለከት ባለሥልጣኑ ይወስናል፡፡

4. ስለመንገድ አጠቃቀም

በመንገድ የሚጠቀም ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ በሕይወትም ሆነ በንብረት ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ጥንቃቄ ማድረግ፤

ለ/ ለትራፊክ እንቅፋት አለመሆን፤ እና

ሐ/ አግባብነት ያለው አካል ካልፈቀደ በስተቀር በተሽከርካሪ ወይም በአገረኞች መንገድ ላይ ኢኮኖሚያዊ ማህበራዊና ሌሎች ተገባራትን አለማከናወን፤ ይጠበቅበታል፡፡

5. የመንገድ ምልክቶች እና በትራፊክ ተቆጣጣሪ ስለሚሰጡ ምልክቶች

ሀ/ በመንገድ የሚጠቀም ማንኛውም ሰው በመንገድ ምልክቶች አማካይነት የሚሰጠውን ትዕዛዝ መፈጸም አለበት።

ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (ሀ) የተደነገገው ቢኖርም በመንገድ የሚጠቀም ሁሉ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ይህንን ደንብ የሚቃረን ቢሆንም እንኳ የትራፊክ

ተቆጣጣሪ የሚያሳየውን ምልክትና የሚሰጠውን ትእዛዝ ወዲያውኑ መፈጸም አለበት።

6. ፈቃድ ስለማስፈለጉ

የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሣይኖረው ማንኛውም ሰው ማንኛውንም ባለሞተር ተሽከርካሪ እንዲያሽከረከር አይፈቀድም።

7. ስለ አሽከርካሪ

ሀ/ ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

(1) ጫት ቅጥ ወይም እየቃመ፣ በመድኃኒት ተመርዞ፣ አደንዛሻ ፅጽ ወስዶ ወይም አልኮል ጠጥቶ በመሰከር፤

(2) በሰውነቱ ጤናማ ያለመሆን የተነሳ ወይም በድካም መንፈስ፣ ወይም

(3) ከአእምሮ ጉድለት የተነሣ አደጋ በማያስከትል አኳኋን ለመንዳት በማይችልበት ጊዜ፤

ማናቸውንም ተሽከርካሪ ማሽከርከር የለበትም፡፡

ለ/ ማንኛውም አሽከርካሪ በተገቢ አካል በመሰከር ሲጠረጠርና ሲጠየቅ የአልኮል መጠኑን መመርመር አለበት፡፡ አሽከርካሪው በመጠጥ ሰከራ ማለት የሚቻለው ለዚህ ተገባር በተሠራው መሣሪያ ሲመረመር ከፍተኛ የአልኮል መጠን ደም ውስጥ ዜሮ ነጥብ ስምንት ግራም በሊትር ወይም ከትንፋሹ በሚያስወጣው አየር ውስጥ ዜሮ ነጥብ አራት ሚሊግራም በሊትር ንጹህ አልኮል በልጦ ሲገኝ ነው።

ሐ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ለ) መሠረት አሽከርካሪው ለመመርመር ፈቃደኛ ካልሆነ በመጠጥ እንደሰከረ ይቆጠራል።

መ/ አደንዛሻ ፅጽ ወስዶ ወይም በአልኮል መጠጥ ሰከሮ የተገኘ አሽከርካሪ ሌላ ሰው ተሽከርካሪውን እንዲያሽከረከርለት ካላደረገ በስተቀር ትራፊክ ተቆጣጣሪው ተሽከርካሪውን ለ12 ሰዓታት ይዞ ማቆየት ይችላል፡፡

8. ተሽከርካሪ ማሽከርከር የሚከለክልበት ሁኔታ

ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ አሠራሩ፣ ዕቃዎቹና ሁኔታው በተሽከርካሪ አሠራር ሕግ ከተወሰነው ውጭ የሆነ፤

ለ/ ዓመታዊ ምርመራ ተደርጎለት የቴክኒክ ብቃቱ ያልተረጋገጠ፤

ሐ/ ከኋላ አንፃራቂ ምልክት ያልተለጠፈበት፤

ተሽከርካሪ ማሽከርከር የለበትም፡፡

9. የተሸከርካሪና የእንሰሳን እንቅስቃሴ መቆጣጠር

ሀ/ ማንኛውም አሸከርካሪ ተሸከርካሪውን በሚያንቀሳቅስበት ጊዜ በተሸከርካሪው እንቅስቃሴ አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር መሪውን በሁለት እጆቹ መያዝ አለበት፡፡

ለ/ ማንኛውም በእንሰሳ ላይ ተቀምጦ የሚጮድ፣ የሚነዳ ወይም እየጎተተ በመንገድ ላይ የሚሄድ ሰው በሚተላለፍበት ጊዜ እንሰሳውን መቆጣጠርና አስፈላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ አለበት፡፡

10. የመንገዱን ቀኝ ጠርዝ ይዞ ማሸከርከር በዚህ ደንብ ውስጥ በሌላ አኳኋን ካልታዘዘ በቀር ማንኛውም አሸከርካሪ የመንገዱን ቀኝ ጠርዝ ይዞ ማሸከርከር አለበት፡፡

11. በዝግታ ስለሚጓዙ ተሸከርካሪዎች ከሚከተሉትና በአጠገቡ ከሚተላለፉት ተሸከርካሪዎች ባነሰ ፍጥነት የሚሄድ ተሸከርካሪ ከቀኝ በኩል የሚገኘውን የመንገዱን ጠርዝ ተጠግቶ መሄድ አለበት፡፡

12. ማየት ባልተቻለበት ጊዜ ማንኛውም የተሸከርካሪ አሸከርካሪ ዕይታውን የሚያውክ ወይም በተወሰነ ርቀት ለማየት ባልቻለበት ጊዜ የሚሄድበትን ነጠላ መስመር ለውጦ ወደ ሌላው መስመር ለመሻገር አይፈቀድለትም፡፡

13. በመንገዶች ስለመጠቀም

ሀ/ ማንኛውም የተሸከርካሪ አሸከርካሪ መንገድ ባለበት ሥፍራ በመንገዱ ላይ ብቻ ማሸከርከር አለበት፡፡

ለ/ ለአንድ ዓይነት ተሸከርካሪ ተብሎ የተዘጋጀ የተለየ ነጠላ መንገድ ሲኖር ማንኛውም የዚህ ዓይነት ተሸከርካሪ አሸከርካሪ በዚህ ነጠላ መንገድ ብቻ ማሸከርከር አለበት፤ የሌላ ዓይነት ተሸከርካሪ አሸከርካሪዎች በዚህ ነጠላ መንገድ እንዲተላለፉ አይፈቀድም፡፡

14. የተከፋፈሉ መንገዶች

ሀ/ መንገዱ በድንጋይ ምልክት፣ በአትክልት፣ በትራፊክ ደሴትና ይህን በመሳሰለ የተከፋፈለ አንደሆነ እያንዳንዱ የመንገዱ አጋማሽ ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ ሆኖ ይቆጠራል፡፡

ለ/ በማያቋርጥ የቀለም መስመር በተከፈለ መንገድ ላይ የሚጓዙ ተሸከርካሪዎች ቀኙን ረድፍ ይዘው መሄድ አለባቸው፡፡ የቀለሙ መስመር በሚቆራረጥበት ቦታ ላይ ካልሆነ ተሸከርካሪዎች ከቀኝ ወደ ግራ አንዲሻገሩ አይፈቀድም፡፡

6. "እለፍ"፣ "ቁም" እና "የማስንቀቂያ" ትራፊክ ምልክቶች

1. "እለፍ" የሚል ምልክት

ሀ/ የምልክቱ አሠጣጥ፡-

- (1) በትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራት ሲሆን አረንጓዴ ቀለም ወይም አረንጓዴ መብራት ይታያል፤
- (2) በትራፊክ ተቆጣጣሪ ሲሆን ተሽከርካሪው እንዲያልፍ ወይም ሊቆይበት አቅጣጫ በትራፊክ ተቆጣጣሪው አንድ ወይም ሁለት ክንዶችን ዘርግቶ መዳፋን በመክፈት ያመለክታል።

ለ/ የምልክቱ ትርጉም፡-

- (1) በትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራት ወይም በትራፊክ ተቆጣጣሪ ሲሰጥ፡-

ሀ/ ተሽከርካሪው ጉዞውን በቀጥታ ወደፊት ለመቀጠል፣ ወደቀኝና ወደገራ ለመታጠፍ፣ እና

ለ/ እግረኞች ሌላ ትራፊክ በሚሄድበት አቅጣጫ መንገዱን ለግብረጥ ይችላሉ፤

ሐ/ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) (1) (ለ) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ መንገዱን የሚያቋርጡ እግረኞች ለእነርሱ ተብሎ የተሰራውን የእግረኞች የትራፊክ መቆጣጠሪያ ምልክት ወይም የትራፊክ ተቆጣጣሪውን ትዕዛዝ ማክበር አለባቸው፤

መ/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) (1) (ሐ) ምልክት ወይም ትዕዛዝ በማይኖርበት ጊዜ የይለፍ ምልክት የተሰጣቸው ተሽከርካሪዎች አስከሚያለፉ ጠብቀው ወይም ተሽከርካሪ አለመኖሩን በማረጋገጥ መንገዱን ማቋረጥ አለባቸው።

- (2) በትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራት ሲሰጥ፡-

(ሀ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) (1) (ሀ) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ከፊት ለፊት በኩል የተቃረበ ተሽከርካሪ ካለ ወደ ግራ መጠምዘዝ ክልክል በመሆኑ "ማስጠንቀቂያ" ምልክት እስኪሰጥ ቆሞ መጠበቅ፣ እና

(ለ) የትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራት አረንጓዴ ቀለም ያሳየ አንደሆነ ትራፊክ ቀስቱ በሚያሳየው አቅጣጫ መንገዱን መቀጠል ይችላል፤

- (3) በትራፊክ ተቆጣጣሪ ሲሰጥ፡-

በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) (1) (ሀ) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ አሽከርካሪው ወደ ግራ ለመጠምዘዝ የሚችለው ትራፊክ ተቆጣጣሪ ምልክት ሲሰጠው ነዉ፡፡

2. "ቁም" የሚል ምልክት

ሀ/ የምልክቱ አሠጣጥ፡-

- (1) በትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራት ሲሆን ቀይ ቀለም ወይም ቀይ መብራት ይታያል፤
- (2) በትራፊክ ተቆጣጣሪ ሲሆን ተሽከርካሪው ወደሚቆምበት መሥመር ትራፊክ ተቆጣጣሪው አንድ ወይም ሁለት ክንዶችን ዘርግቶ የእጁን መዳፍ ከፍቶ ያመለክታል።

ለ/ የምልክቱ ትርጉም፡-

- (1) የሚተላለፉት ተሽከርካሪዎች ሁሉ ለመቆሚያ በተወሰነው መስመር ላይ ወይም ከእግረኞች ማቋረጫ አጠገብ ይቆማሉ፤ በመንገድ ላይ የማቆሚያ መስመር ወይም የእግረኛ ማቋረጫ መስመር ምልክት ባይኖር ተሽከርካሪዎች ለሌሎች ተሽከርካሪዎችና እግረኞች እንቅፋት በማይሆኑበት ቦታ ላይ መቆም፤ እና
- (2) ቁም በሚል ምልክት ምክንያት የቆሙት ተሽከርካሪዎች በሚሄዱበት አቅጣጫ የሚሄዱ እግረኞች መንገዱን ማቋረጥ እይችሉም፡፡

3. "የማስጠንቀቂያ" ምልክት

ሀ/ የምልክቱ አሠጣጥ፡-

- (1) በትራፊክ መቆጣጠሪያ መብራት ሲሆን ቢጫ መብራት ይታያል ወይም ቢጫና ቀይ መብራት በመፈራረቅ ይታያል፤
- (2) በትራፊክ ተቆጣጣሪው ሲሆን ትራፊክ ተቆጣጣሪው እንደ ክንዱን ከራሱ በላይ በቀጥታ ዘርግቶ ያመለክታል።

ለ/ የምልክቱ ትርጉም፡-

- (1) "እለፍ" ከሚለው ምልክት በኋላ የማስጠንቀቂያ ምልክት ሲለጥ ከመስቀለኛው መንገድ ውስጥ ገና ያልገቡ ተሽከርካሪዎች በመቆሚያው መሥመር ላይ መቆም እለባቸው፤ ከመስቀለኛው መንገድ ውስጥ የገቡ ተሽከርካሪዎች ግን ፈጥነው ማለፍ አለባቸው፤

(2) "ቁም" ከሚለው ምልክት በኋላ የማስጠንቀቂያ ምልክት ሲሰጥ "አለፍ" የሚል ምልክት እስኪሰጥ ድረስ ተሽከርካሪዎች ተዘጋጅተው መጠበቅ እንጂ ማለፍ የለባቸውም፤

(3) እግረኞች መንገዱን ማቋረጥ ክልክል ነው፤ እና

(4) ወደ ግራ ለመጠምዘዝ የሚጠበቁ ተሽከርካሪዎች ሌሎች ተላላፊ ተሽከርካሪዎች ሁሉ ከመስቀለኛው መንገድ ወዲያው እንደወጡ ወደ ግራ ለመጠምዘዝ ይችላሉ።

4. የሚያቋርጥ ቀይ ወይም ቢጫ መብራት ስለማሳየት፡-

ሀ/ በማንኛውም መስቀለኛ መንገድ ላይ የትራፊክ መቆጣጠሪያ ምልክት ሳያቋርጥ ብልጭ ጥፍት የሚል ቀይ ምልክት ሲያሳይ ማናቸውም ባለተሽከርካሪ በማቆሚያው መስመር ላይ መቆም አለበት፤ የማቆሚያ መስመር ምልክት ባልተደረገበት መንገድ ላይ ግን ከመስቀለኛው መንገድ ሳይገባ ቆም መጠበቅና በራሱና በሌሎች ተላላፊዎች ላይ ጉዳት የሚያደርስ መሆኑን አረጋግጦ ማለፍ ይችላል።

ለ/ በማንኛውም መስቀለኛ መንገድ ላይ የትራፊክ መቆጣጠሪያ ምልክት የማያቋርጥ ቢጫ መብራት ሲያሳይ ባለተሽከርካሪ ሁሉ ፍጥነታቸውን ቀንሰው በጥንቃቄ መንዳት አለባቸው።

5. በትራፊክ ተቆጣጣሪው የሚሰጥ ትዕዛዝ አስገዳጅ ስለመሆኑ፡-

ሀ/ በትራፊክ ተቆጣጣሪው የምልክት አሰጣጥ በእርግጥ የሚያጠራጥር ካልሆነ በስተቀር የምልክቱ አሰጣጥ በዚህ ደንብ በተወሰነው እኳኋን ባይሆንም ትራፊክ ተቆጣጣሪው የሚሰጠው ትእዛዝ የግድ መፈጸም አለበት።

ለ/ አገባብነት ያለው አካል በዚህ ደንብ የተመለከቱትን የመንገድ ምልክቶች በከፊል ወይም በሙሉ ለሁልጊዜ ወይም ለአጭር ጊዜ እንዳይፈጸሙበት በጽሁፍ አንድን ሰዓት ነፃ ለማድረግና እንደዚህ ያለውን ነፃነት ለማስቀረት ወይም ለመሰረዝ ይችላል።

ክፍል ሁለት

በመንገድ ስለመጠቀምና ፍጥነት

7. የተላላፊዎችን እንቅስቃሴ ስለማሰናከል

1. ማንኛውም ሰው ሥልጣን ሳይኖረው ወይም ሳያስፈቅድ ሆነ ብሎ ወይም በቸልተኝነት፦

ሀ/ በመንገድ እንዳያስተላልፍ የሚያደርግ ወይም የጉዞን ፍጥነት የሚያስቀንስ ወይም እንደ ልብ ለመንቀሳቀስ የማያስችል ማናቸውንም ነገር፤

ለ/ በመንገዱ የሚጠቀሙበትን የሚያደናቅፍ ወይም ጉዳት ሊያደርስላቸው የሚችል ወይም ተላላፊዎችን የሚያውክ ወይም ሰዎችንና ተሽከርካሪዎችን በማንኛውም አኳኋን ሊጎዳ የሚችል ነገር፤

በማንኛውም መንገድ ላይ ማስቀመጥ፣ ማድረግ ወይም ማንቀሳቀስ የለበትም፡፡

2. የዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀፅ (1) ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ አግባብነት ያለው አካል በሕዝብ ማስታወቂያ ወይም የመንገድ ምልክት በማድረግ ተሽከርካሪዎች ሁሉ ወይም የተወሰኑ ተሽከርካሪዎች፣ እግሮች ወይም እንስሶች የተወሰነ የመንገድ ክፍል እንዳይገቡ ወይም እንዳይወጡ መከልከል ይችላል፡፡

8. መንገዶችን ስለማበላሸት

ማንኛውም ሰው፦

1. ከአሰራሩ፣ ከአያያዙ ወይም ከአቀማመጡ ገድለት የተነሣ ጎማዎቹ ወይም ጎማዎቹን በሚያሸከረከሩ ክስ ነገሮች፣ ኩሽኔታዎች ወይም በሌላው የአካላቱ ክፍል መንገዱን ለማበላሸት የሚችል ተሽከርካሪ ወይም መጎተት የለበትም፤

2. ዘይት ወይም ማንኛውንም መንገድን ሊያበላሹ የሚችሉ ነገሮችን መንገድ ላይ ማፍሰስ የለበትም፤

3. ለተለያዩ ሥራዎች ሲባል መንገድን የሚቆፍር ማንኛውም አካል መንገዱን ከመቆፈሩ በፊት የሚመለከተውን አካል አስቀድሞ ማስፈቀድና ሥራው እንዳለቀ ወዲያውኑ በነበረበት ሁኔታ እንዲስተካከል ማድረግ አለበት፡፡

9. በመንገድ ላይ ተሽከርካሪዎችን ስለመጠገን

1. ማንኛውም ሰው በመንገድ ላይ ተሽከርካሪን መጠገን የለበትም፡፡

2. በዚህ አንቀፅ በንዑስ አንቀፅ (1) የተደነገገው ቢኖርም የተሽከርካሪውን ጉዞ ያቋረጠው አነስተኛ ብልሽት ከሆነና የጥገና ስራው በመንገዱ ለሚጠቀሙት ሌሎች ተላላፊዎች

እንቅፋት ካልሆነ ተሽከርካሪውን ለማንቀሳቀስ ወይም ካለበት ቦታ ለማንሣት ያህል የሚያስፈልገውን የመጠን ሥራ የመንገዱን ጠርዝ ለመሥራት ይችላል፤ ይሁን እንጂ ተሽከርካሪው በማናቸውም አኳኋ በመንገድ ላይ ያለማቋረጥ፡-

ሀ/ ከከተማ ክልል ውጭ ሲሆን ከሃያ አራት (24) ሰዓት በላይ፤ እና

ለ/ በከተማ ክልል ውስጥ ሲሆን ለከባድ ተሽከርካሪ ከሦስት (3) ሰዓት በላይ እና ለቀላልና መካከለኛ ተሽከርካሪ ከሁለት (2) ሰዓት በላይ፤

በመንገድ ላይ መቆየት የለበትም።

3. አንድ ተሽከርካሪ ባለማቋረጥ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ከተወሰነው በላይ በአንድ ቦታ ላይ ቢቆይ በአንቀጽ 33 የተደነገገው ይፈጸምበታል።

4. ማንኛውም ሰው የተጎዳ ወይም የተበላሽ ተሽከርካሪ ከመንገድ ላይ በሚያነሳበት ጊዜ በመንገዱ ላይ የወዳደቁ ስብርባሪ ነገሮች ሁሉ ከመንገዱ ላይ ማስወገድ አለበት።

5. ማንኛውም ተሽከርካሪ በመንገድ ላይ ቢበላሽ አሽከርካሪው ከተሽከርካሪው ፊትና ኋላ ባለው መንገድ በ30 ሜትር ርቀት ላይ ለሌላ ትራፊክ በግልፅ በሚታይ መልኩ ድንጋይ፣ እንጨት እና የመሳሰሉትን ሳይሆን ባለሦስት ማዕዘን እንፀባራቂ ሠሌዳ ማስቀመጥ አለበት።

10. ጢስ፣ ነዳጅ፣ ዘይትና ድምፅ ቁጥጥር

1. ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ ከሚገባው መጠን በላይ ጢስ፣ እንፋሎቶች፣ ዘይት ወይም ነዳጅ የሚተፋ በሌሎች ተላላፊዎች ላይና በአካባቢው ላይ ጉዳት የሚያመጣ ወይም የሚያውክና በደንብ ያልተጠገነ ተሽከርካሪ፤

ለ/ በሚገባ ባለመታደሱ ወይም የቴክኒክ ሁኔታ በሚገባ ለመጠበቁ ወይም ከአጫጫኑ ጉድለት የተነሣ ከመጠን በላይ ድምፅ የሚያሰማ ተሽከርካሪ፤ እና

ሐ/ ተሽከርካሪ ውስጥ ከመጠን በላይ ማንኛውንም ድምጽ እያሰማ ወይም በጆሮ እያዳመጠ፤

ማሽከርከር የለበትም።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው መጠን በትራንስፖርት ባለሥልጣን ይወሰናል።

11. የፍጥነት ወሰን

1. ማንኛውም አሽከርካሪ በፍጥነት ወሰን ህግ ዉስጥ የተመለከተውን መጠን አክብሮ ማሽከርከር አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው የፍጥነት ወሰን እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ሰዉ በማናቸውም መንገድ ላይ ሲያሸከረከር የመንገዱን ሁኔታ፣ የትራፊኩን ብዛት፣ ተላላፊን ለማየትና ተሽከርካሪውን ለመቆጣጠር ያለው ችሎታ ከሚፈቅድለት ፍጥነት በላይ ማሽከርከር የለበትም፡፡

12. ልዩ ሁኔታ

1. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የመንገድ ምልክቶችን ለመትከል ሥልጣን የተሰጠው አካል በማናቸውም የመንገድ ክፍል ውስጥ ተገቢውን የመንገድ ምልክት በማድረግ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 11 በተወሰነው ፍጥነት ልክ ለጊዜው ወይም በቋሚነት ለማሳነስ ይችላል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ባለሥልጣኑ በተሽከርካሪዎች ላይ የፍጥነት መገደቢያ መሳሪያ ስለሚገጠምበት ሁኔታ በመመርያ ይወስናል።

13. በዝግታ ስለማሽከርከር

ማንኛውም አሽከርካሪ ከመስቀለኛ፣ ከጉብታማ፣ በእግረኛ ማቋረጫ፣ ከመታጠፊያ፣ ከጠባብ ድልድይ፣ ከኮረብታ ጫፍ፣ ወይም ቁልቁለት መንገድ ሲቃረብ፣ በጠባብ ወይም በጠመዝማዛ መንገድ ላይ በሚነሳበት ጊዜ፣ የማየት ኃይል በተቀነሰበት ወቅትና አደጋ ሊያስከትል የሚያወጋበት ጊዜ ሁሉ የተሽከርካሪውን ፍጥነት በመቀነስ በዝግታ ማሽከርከር አለበት።

ክፍል ሦስት

ስለትራፊክ ድንጋጌዎች

14. ተከትሎ እና ተከታትሎ ስለማሽከርከር

1. ማንኛውም አሽከርካሪ ሌላ ተሽከርካሪ ተከትሎ ሲያሸከረከር በማናቸውም ጊዜ ያለአንዳች አደጋ ማቆም እንዲችል የራሱንና ከፊቱ የሚሄደውን ተሽከርካሪ ፍጥነት፣ የመንገዱን ሁኔታ፣ እይታንና የትራፊኩን ብዛት በማመዛበን በቂ ርቀት ጠብቆ ማሽከርከር አለበት።

2. ቁጥራቸው አራት ወይም ከአራት በላይ ሆነው ከከተማ ክልል ውጭ ተከታትለው የሚሄዱ ተሽከርካሪዎችን የሚያሸከርክር ማንኛውም አሽከርካሪ ሌላው ተሽከርካሪ ያለአንዳች አደጋ ከመካከል ለመግባት እንዲችል በተሽከርካሪው መካከል ሰፋ ያለ ርቀት ጠበቆ ማሸከርክር አለበት።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው አሰከሬን አጅበው ወይም በሌላ ልዩ አጋጣሚ ምክንያት አጅበው በሚሄዱ አሽከርካሪዎች ላይ አይጸናም፡፡

15.ፊት ለፊት ስለመገናኘትና ቀድሞ ስለማለፍ

1. በተቃራኒ አቅጣጫ የሚተላለፉ ሁለት ተሽከርካሪዎች ከሚጓዙበት መስመር ሳይሳነፉ ያለአንዳች አደጋ ለመተላለፍ በማያስችል ጠበብ መንገድ ላይ ፊት ለፊት የተገናኙ አንደሆነ ፍጥነታቸውን ቀንሰው በተቻለ መጠን የመንገዱን ቀኝ ጠርዝ ይዘው መተላለፍ አለባቸው።
2. ለአጠቃቀሙ በማንኛውም ጊዜ የማለፍ ቅድሚያ መስጠቱ እንደተጠበቀ ሆኖ ተሽከርካሪዎች በአቀባቸው ወይም በቁልቁለት ላይ ሲገናኙ ቁልቁል የሚሄደው አሽከርካሪ ወደ አቀባቸው ለሚወጣው አሽከርካሪ የማለፍ ቅድሚያ መስጠት አለበት፡፡
3. ማንኛውም አሽከርካሪ ሌላውን ተሽከርካሪ ቀድሞ ለማለፍ ሲፈልግ በግራው በኩል ብቻ ማለፍ አለበት።
4. ማንኛውም አሽከርካሪ ከፊት ለፊት ለሚመጣ ተሽከርካሪ ወይም ለሚቀደመው ተሽከርካሪ አደጋ ወይም እንቅፋት ሳያስከትል መቅደም እንዲያስችል በርቀት ከፊት ለፊት የሚመጣ ተላላፊ ተሽከርካሪ አለመኖሩን ሳያረጋግጥ ቀድሞ ማለፍ የለበትም።
5. ማንኛውም አሽከርካሪ፡-
 - ሀ/ አርቆ ወይም አሻግሮ ለማየት ባልቻለበት ጊዜ፤
 - ለ/ ከኮረብታ ጫፍ፣ ከቁልቁለት፣ ከድልድይ፣ ተነጥሎ ከተሰራ መጀለኪያ ወይም ከጎባጣ መንገድ ለመድረስ በተቃረበ ጊዜ፤ ወይም
 - ሐ/ ከመስቀለኛ ወይም ከሀዲድ መንገድ በሀምሳ ሜትር ርቀት ውስጥ፤
 ሌላውን ተሽከርካሪ መቅደም አይፈቀድለትም፡፡
6. በሌላ ተሽከርካሪ የሚቀደም አሽከርካሪ ከመንገዱ ወደ ቀኝ በመጠጋት የሚቀድመው ተሽከርካሪ ጨርሶ አልፎት ከመሄዱና አደጋ በማያስከትል ርቀት ከመንገዱ ወደ ቀኝ ጥግ ከመመለሱ በፊት የጉዞውን ፍጥነት መጨመር የለበትም።

16.አቅጣጫ ስለመለወጥ

1. ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ አርቆ ወይም አሻግሮ ለማየት ባልቻለበት ጊዜ፡

ለ/ ከኮረብታ ጫፍ፣ ቁልቁበት፣ ከድልድይ፣ ተነጥሎ ከተሠራ መጀለኪያ ወይም ከገባጣ መንገድ ሲደርስ፤

ሐ/ ከመስቀለኛ ወይም በሐዲድ መንገድ ማቋረጫ ሃምሳ ሜትር ርቀት ውስጥ፤ ወይም መ/ የሚያቋርጥ የቀለም መሥመር በተደረገበት መንገድ ላይ፡

ወደ ግራ መጠምዘዝ የለበትም፡፡

2. በትራፊክ ደሴት ዙሪያ የሚያሸከረክር ማንኛውም አሽከርካሪ የትራፊክ ደሴት ቀኙን አቅጣጫ ተከትሎ መንዳት አለበት።

3. ነጠላ መንገዶች በተከፋፈለ መንገድ የሚያሸከረክር ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ በሌላው ተላላፊ ወይም በሚከተለው ተሽከርካሪ ላይ አደጋ የሚያስከትል መሆኑን ካላረጋገጠ በቀር ከአንዱ ነጠላ መንገድ ወደ ሌላው ለመሻገር አይፈቀድለትም፤

ለ/ አንድ መንገድ በሦስት ወይም በአምስት እና በላይ ነጠላ መንገዶች ተከፋፍሎ ሲገኝ ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

(1) ወደ ግራ ለመጠምዘዝ ካልሆነ፤

(2) ሌላ ተሽከርካሪ ለመቅደም ካልሆነ፤ ወይም

(3) ነጠላው መንገድ ተሽከርካሪው በሚሄድበት አቅጣጫ በአንድ አቀጣጫ ትራፊክ ብቻ የተመደበ ካልሆነ፤

በስተቀር ከመካከለኛው ነጠላ መንገድ ውስጥ ገብቶ እንዲያሸከርክር አይፈቀድለትም፡፡

17. ስለመጠምዘዝና ወደ ጓላ ስለማሸከርከር

1. ማንኛውም አሽከርካሪ በሌላ ተላላፊና ተከትለው በሚመጡ ተሽከርካሪዎች ላይ አደጋ የሚያስከትል መሆኑን ሳያረጋግጥ አቅጣጫውን ወደ ሌላ መንገድ መጠምዘዝ ወይም መለወጥ ወይም የቆመ ተሽከርካሪውን ሲያስነሳ የነበረበትን አቅጣጫ መለወጥ የለበትም።

2. ወደ ቀኝ ለመጠምዘዝ የሚፈልግ አሽከርካሪ በቀኝ በኩል የሚጓዝ ሌላ ተሽከርካሪ አለመኖሩን አረጋግጦና በተቻለ መጠን የመንገዱን ቀኝ ተጠግቶ መጠምዘዝ አለበት።

3. ወደ ግራ የሚጠመዘዝ ማንኛውም አሽከርካሪ በ15 ሜትር ርቀት በፊት ራሱን በማዘጋጀት፡-

ሀ/ ከባለሁለት አቅጣጫ መንገድ ወደ ባለሁለት አቅጣጫ መንገድ ለመጠምዘዝ፤ የመስቀለኛ መሀል አካፋዩን መስመር ወደ ግራ በመተው መስቀለኛ መንገድ መግባትና ወደ ግራ በሚጠመዘዝበት አቅጣጫ ባለው መንገድ ያለውን የመሀል አካፋይ መስመር ወደ ግራ በመተጪ መስቀለኛውን መንገድ መጪጣት፤

ለ/ ከባለሁለት አቅጣጫ መንገድ ወደ ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ ለመጠምዘዝ፤ የመሀል አካፋዩን መስመር ወደ ግራ በመተው መስቀለኛ መንገድ መግባትና ወደ ግራ በሚጠመዘዝበት አቅጣጫ ያለውን ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ የግራ ጠርዝ ይዞ ከመስቀለኛው መንገድ መጪጣት፤

ሐ/ ከባለአንድ አቅጣጫ መንገድ ወደ ባለ ሁለት አቅጣጫ መንገድ ለመጠምዘዝ፤ የባለአንድ አቅጣጫ መንገድ የግራ ጠርዝ በመያዝ ወደ ግራ በሚጠመዘዝበት አቅጣጫ ያለውን ባለሁለት አቅጣጫ መንገድ የመሀል አካፋይ መስመር ወደ ግራ በመተጪ መስቀለኛውን መንገድ መጪጣት፤

መ/ ከባለአንድ አቅጣጫ መንገድ ወደ ሌላ ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ ለመጠምዘዝ፤ የባለአንድ አቅጣጫ መንገድ የግራ ጠርዝ በመያዝ ወደ ግራ በሚጠመዘዝበት አቅጣጫ ያለውን ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ የግራ ጠርዝ ይዞ ከመስቀለኛ መንገድ መጪጣት፤

ሠ/ የመስቀለኛ መንገድን አቋርጦ ወደግራ የሚታጠፍ አሽከርካሪ በዚህ ንዑስ አንቀፅ ከፊደል ተራ (ሀ) እስከ (መ) በተመለከተው አኳኋን መጠምዘዝ፤ አለበት፡፡

4. ማንኛውም አሽከርካሪ ወደ ኋላ ማሽከርከር አስፈላጊ ከሆነበት አደጋ እንዳይደርስ ተገቢውን ጥንቃቄ አድርጎ በማንኛውም መንገድ ላይ አስፈላጊ በሆነ መጠን ወደ ኋላ ማሽከርከር ይችላል፡፡

18. የባቡር ሐዲድ ማቋረጥ

1. ማንኛውም አሽከርካሪ በሐዲድ ማቋረጫ ሲደርስ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለማቆም እንዲችል ተሽከርካሪውን በዝግታ መንዳትና አስፈላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ አለበት።

2. ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ ከባቡር ሐዲድ ማቋረጫ ሲደርስ፡ ባቡር የተቃረበ መሆኑን ለማስጠንቀቅ በጥበቃ

ክፍል ወይም በመካኒክ ወይም በኤሌትሪክ ኃይል ምልክት በሚሰጥበት ጊዜ፤

ለ/ በማቋረጫው ላይ ያለው በር በሚከፈትበት ወይም በሚዘጋበት ጊዜ፤ ወይም

ሐ/ መጨረሻ ባቡር በሚታይበት፣ ድምፅ በሚሰማበት ወይም በማኛጣም አኳኋን መቃረብ

በሚታወቅበት ጊዜ፤

ከሚቀርበው ሐዲድ ከስድስት (6) ሜትር በማያንስ ርቀት ተሽከርካሪውን አቁሞ

የሐዲድ በሮች እስከሚከፈቱ ወይም በር የሌለ እንደሆነ ባበሩ እስከሚያልፍ ጉዞውን

መቀጠል የለበትም፡፡

3. ማንኛውም ሰው በሐዲድ ማቋረጫ ላይ ወይም ያለው በር በመዘጋት ወይም በመክፈት ላይ ላለ ወይም ከተዘጋ በኋላ በበሩ ላይ ወይም በሥሩ ወይም በሩን ዞሮ እንዲያልፍ እይፈቀድለትም፡፡

4. ፈንጂ ወይም ተቀጣጣይ ነገሮችን የጫነ ተሽከርካሪ ወይም አውቶቡስ ወይም ከስምነት መንገዶች በላይ የጫነ የተሽከርካሪ አሽከርካሪ ከባቡሩ ሐዲድ ማቋረጫ ሲቃረብ ከሚቀርበው ሐዲድ ከስድስት ሜትር በማያንስ ርቀት ተሽከርካሪውን አቁሞ መጨረሱ ባቡር አለመቃረቡን የሚያስጠነቅቅ ምልክት አለመሰጠቱን ለማረጋገጥ የሐዲዱን ግራና ቀኝ አቅጣጫ ከተመለከተና ካዳመጠ በኋላ አደጋ የማያስከትል መሆኑን አረጋገጦ ጉዞውን መቀጠል አለበት፡፡

5. ማንኛውም አሽከርካሪ ከባቡር ሐዲድ ማቋረጫ በደረሰ ጊዜ ከቅርቡ ሐዲድ ለመድረስ በሚቀረው ስድስት ሜትር ርቀትና የሐዲዱን ማቋረጫ ተሻግሮ ባለው ስድስት ሜትር ርቀት መካከል ማርሻ መቀያየር የለበትም፡፡

19. ምልክት ስለመስጠት

1. ማንኛውም አሽከርካሪ ከመጠምዘዝ፣ አቅጣጫ ከመለወጥ፣ ፍጥነት ከመቀነስ ወይም ከመቆም አስቀድሞ ለሌሎች መንገድ ተጠቃሚዎች ጉልህ ሆኖ ሊታወቅ በሚችልና በሚበቃ ርቀት ላይ የማስጠንቀቂያ ምልክት መስጠት አለበት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚሰጡት የማስጠንቀቂያ ምልክቶች በመካኒክ ወይም በኤሌትሪክ ኃይል በሚንቀሳቀሱ መሣሪያዎች መሆን አለበት፡፡ በመካኒክ ወይም በኤሌትሪክ መሣሪያዎች ማስጠንቀቂያ ምልክት ሲሰጥ፡-

ሀ/ ወደቀኝ ለመጠምዘዝ ወይም አቅጣጫ ለመለወጥ አሽከርካሪው በተሽከርካሪው

ቀኝ ብርሃን ያለው ቀስት ወይም አመልካች ያሳያል ወይም ከተሽከርካሪው ኋላ

ቀኝ ብልጭ ድርግም የሚል ቀይ ወይም ቢጫ መብራትና በተሸከርካሪው ግንባር ቀኝ ብልጭ ድርግም የሚል ነጭ ወይም ቢጫ መብራት፤

ለ/ ወደ ግራ ለመጠምዘዝ ወይም አቅጣጫ ለመለወጥ አሸከርካሪው በተሸከርካሪው ግራ ብርሃን ያለው ቀስት ወይም አመልካች ወይም በተሸከርካሪው ኋላ ግራ ብልጭ ድርግም የሚል ቀይ ወይም ቢጫ መብራትና በተሸከርካሪው ግንባር ግራ ብልጭ ድርግም የሚል ነጭ ወይም ቢጫ መብራት፤

ሐ/ የተሸከርካሪውን ፍጥነት ለመቀነስ ወይም ለማቆም አሸከርካሪው ከተሸከርካሪው ኋላ ካሉት መብራቶች ቢያንስ አንዱን ቀይ መብራት፤

ማሳየት አለበት።

3. የመካኒክ ወይም የኤሌክትሪክ መሣሪያዎች የተበላሹ ወይም በመካኒክ ጉድለት ምክንያት ለመሥራት ባልቻሉ ጊዜ አሸከርካሪው የማስጠንቀቂያ ምልክት በእጅ መስጠት አለበት። በእጅ የማስጠንቀቂያ ምልክት ሲሰጥ፡-

ሀ/ ወደ ቀኝ ለመጠምዘዝ ወይም አቅጣጫ ለመለወጥ በፈለገ ጊዜ አሸከርካሪው የግራ ክንዱን ከግራ ወደ ቀኝ በመማዞር፤

ለ/ ወደ ግራ ለመጠምዘዝ በፈለገ ጊዜ አሸከርካሪው የግራ ክንዱን ወደ ውጭ አግድሞሽ በመዘርጋት መዳፋን ወደታች በማድረግ፤

ሐ/ በዝግታ ለመንዳት ወይም ለማቆም በሚፈልግበት ጊዜ አሸከርካሪው የግራ ክንዱን ከፍና ዝቅ እያደረገ መዳፋን ወደታች በማድረግ፤

ማሳየት አለበት፡፡

4. የመካኒክ ወይም የኤሌክትሪክ መሣሪያዎች በሚገባ መሥራታቸውን መቆጣጠር የአሸከርካሪው ኃላፊነት ሲሆን በእነዚህ መሣሪያዎች የመካኒክ ጉድለት አሸከርካሪው ተገቢውን የማስጠንቀቂያ ምልክት ባለመስጠቱ ለሚያደርሰው ጥፋት ተጠያቂ ነው።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) እንደተደነገገው ከፊት ለፊት በሚሔድ አሸከርካሪ ምልክት የተሰጠው ማንኛውም አሸከርካሪ የተሸከርካሪውን ፍጥነት መቀነስ ወይም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ማቆምና ምልክት ሰጪው አሸከርካሪ ያለአንዳች እንቅፋት ለመጠምዘዝ፣ አቅጣጫውን ለመለወጥ፣ ፍጥነትን ለመቀነስ ወይም እንደነገሩ ሁኔታ ተሸከርካሪውን ለማቆም አንዲቻል አስፈላጊውን ጥንቃቄ ሁሉ መፈጸም አለበት።

20. የማስጠንቀቂያ ድምፅ መሣሪያዎች

በዚህ ደንብ ውስጥ በሌላ አኳኋን በተለይ ካልታዘዘና ጉዳዩ በሚመለከተው ባለሥልጣን በሕግ ካልተፈቀደ በስተቀር ማንኛውም አሽከርካሪ በፊሽካ፣ በደገፍ ወይም ከጭስ ማጣጫ ጋር በተያያዘ መሣሪያ ወይም በሕግ ባልተፈቀደ በሌላ በማንኛውም መሣሪያ የማስጠንቀቂያ ድምፅ ማሰማት ክልክል ነው።

21. የማስጠንቀቂያ ድምፅ ስለመጠቀም

ማንኛውም አሽከርካሪ የሚገጥመውን አደጋ ለመከላከል የግድ አስፈላጊ ካልሆነ አደጋውን የሚከላከልበት ሌላ መንገድ ከሌለውና የሚያሰማውም የማስጠንቀቂያ ድምፅ በተቻለ መጠን አጭር ካልሆነ በስተቀር በከተማ መንገድ ውስጥ የማስጠንቀቂያ ድምፅ ማሰማት አይፈቀድለትም። ተሽከርካሪው በቆመበት ጊዜ በማናቸውም አኳኋን የማስጠንቀቂያ ድምፅ ማሰማት ክልክል ነው።

ክፍል አራት

ቅድሚያ ስለመስጠት

22. ከመስቀለኛ መንገዶች ስለመድረስና ስለመግባት

1. ማንኛውም አሽከርካሪ ከአንድ መስቀለኛ መንገድ በደረሰ ጊዜ መስቀለኛውን መንገድ ለማለፍ አስቀድሞ ከመስቀለኛው መንገድ ውስጥ ለገባ ተሽከርካሪ ቅድሚያ መስጠት አለበት።
2. ከተለያዩ አቅጣጫ ሁለት ወይም ከሁለት የሚበዙ ተሽከርካሪዎች በአንድ ጊዜ ከመስቀለኛው መንገድ የደረሱ እንደሆነ ማንኛውም አሽከርካሪ ከቀኝ በኩል ለተቃረበው ተሽከርካሪ ቅድሚያ መስጠት አለበት።
3. በአንድ መስቀለኛ መንገድ ላይ የትራፊክ ክብ ተመርቶ አንደሆነ ወደ ክቡ የተቃረበው አሽከርካሪ አስቀድሞ ክቡን በመዞር ላይ ላሉት ተሽከርካሪዎች ሁሉም ቅድሚያ መስጠት አለበት።

23. በመስቀለኛ መንገድ ላይ ወደ ግራ ስለመጠምዘዝ

ማንኛውም አሽከርካሪ ከመስቀለኛ መንገድ ውስጥ ከገባ በኋላ ወደ ግራ ለመጠምዘዝ ቢፈልግ አደጋ እንዳያስከትል በቂ በሆነ ርቀት ላይ አቁም ከፊት ለፊቱ ለተቃረበው ተሽከርካሪ ቅድሚያ መስጠት አለበት።

24. ቅድሚያ ወደሚሰጥበት መንገድ ስለመግባት

1. ማንኛውም አሽከርካሪ ቅድሚያ የሚሰጥበት መንገድ ጋር ከተያያዘ መስቀለኛ መንገድ በተቃረበ ጊዜ የማለፍ ቅድሚያ ምልክት መንገድ ማንኛውም አቅጣጫ ወደ መስቀለኛው መንገድ ለተቃረበ ተሽከርካሪ ቅድሚያ መስጠት አለበት።
2. ማንኛውም አሽከርካሪ ከፊት ለፊቱ ቁም የሚል ምልክት ከተደረገበት መስቀለኛ መንገድ በደረሰ ጊዜ ተሽከርካሪውን በማቆሚያው መሥመር ወይም በእግረኞች ማቋረጫ አጠገብ ወይም አቋራጩን መንገድ አሻግሮ ለማየት በሚያስችለው ቅርብ ቦታ ላይ አቁሞ ከአቋራጩ መንገድ ለተቃረበው ማንኛውም ተሽከርካሪ ቅድሚያ መስጠት አለበት።

25. ወደ ዋና መንገድ ስለመግባት

ማንኛውም አሽከርካሪ ከግል መንገድ፣ ከአጥር ግቢ፣ ከቤት መውጫ ወይም ከሌላ መንገድ ወጥቶ ወደ ዋና መንገድ ለመግባት በፊለጎ ጊዜ የእግረኞችን መሔጃ ወይም የመንገዱን ጠርዝ ከመሻገሩ በፊት ለእግረኞችና በዋናው መንገድ ለማለፍ ለተቃረቡት ተሽከርካሪዎች ሁሉ ቅድሚያ መስጠት አለበት።

26. ከእግረኞች ማቋረጫ መንገድ ላይ ስለመቃረብ

ማንኛውም አሽከርካሪ ከእግረኞች ማቋረጫ መንገድ ላይ ወይም የእግረኛ መንገድ በሌለበት ተሽከርካሪው በሚሔድበት አቅጣጫ ለትራፊክስ የተመደበ የመንገድ ክፍል በተቃረበ ጊዜ የተሽከርካሪውን ፍጥነት መቀነስና እግረኞቹ ካሉ መንገዱን ጨርሰው እስኪሻገሩ ድረስ ተሽከርካሪውን ማቆም አለበት።

27. ለአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪዎች

1. የአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪ በተቃረበ ጊዜ ከፊት ለፊት መንገድ ላይ የሚገኙ ትራፊኮች ሁሉ የሚከተለውን መፈጸም አለባቸው፡-

ሀ/ አሽከርካሪዎች ተሽከርካሪዎቻቸውን በፍጥነት ከመንገዱ ወደ ቀኝ ጠርዝ መንዳትና አደጋ በማያደርስ ርቀት ላይ የአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪው እስኪያልፍ ድረስ ማቆም አለባቸው፤

ለ/ በመንገዱ ላይ የሚገኙ እግረኞች ወይም እንስሳትን የሚጠብቁ ወይም የሚነዱ ሁሉ እንስሳትን ይዘው መንገዱን በፍጥነት መልቀቅ አለባቸው፤

2. ተሽከርካሪው የአደጋ አገልግሎት ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም የተሽከርካሪ አሽከርካሪ ወይም ተሳፋሪው ከተሽከርካሪው ላይ ቀይ ወይም ሰማያዊ ብርሃን እንዲያሳይ ወይም በፉጨትም ሆነ ወይም በደወል የማስጠንቀቂያ ምልክት እንዲሰጥ አይፈቀድለትም።

28. ስለአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪዎች ልዩ ሁኔታዎች

1. ማንኛውም የአደጋ አገልግሎት አሽከርካሪ ተግባሩን በሚያከናውንበት ጊዜ በተቻለ ሁኔታ ተግባሩ በሚፈልገው መጠን፡-
ሀ/ በዚህ ደንብ ወይም በሌላ ህግ የተደነገገውን ግዴታ ሳይጠበቅ ተሽከርካሪውን ለማቆም፤
ለ/ አደጋ እንዳይደርስ በሚበቃ አኳኋን የተሽከርካሪውን ፍጥነት ቀንሶ ቁም በሚል ምልክት ላይ ሳይቆም ለማለፍ፤
ሐ/ ከተወሰነው ፍጥነት በላይ ለመንዳት፤ እና
መ/ ተግባሩን ለመፈጸም በሚያስፈልገው መጠን ስለትራፊክ የወጡትን ድንጋጌዎችና የመንገድ ምልክቶች ሳይመለከት በፈቀደው አቅጣጫ ለመጠምዘዝ፤
ተፈቅዶለታል፡፡
2. ማንኛውም የአደጋ አገልግሎት አሽከርካሪ ከተፈቀደለት ተግባር ውጭ ለሆኑ ለሌሎች ጉዳዮች ተሽከርካሪውን መጠቀም የለበትም፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የአደጋ አገልግሎት አሽከርካሪ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ (4) (ሀ) እና (ለ) የተደነገገውን ግዴታ ማክበር አለበት፡፡
4. ቀድሞ የሚሔደው የአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪ በሚፈጽመው ተግባር ተካፋይ ለመሆን የሚከተል የሌላ የአደጋ አገልግሎት አሽከርካሪ ካልሆነ በቀር ማንኛውም አሽከርካሪ ከአንድ መቶ ሜትር ባነሰ ርቀት ከአንድ የአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪ ኋላ ተጠግቶ መንዳት የለበትም፡፡

ክፍል አምስት

ተሽከርካሪን ስለማቆም

29. ተሽከርካሪን እንዳይቆም ስለሚከለክልበት ሁኔታ

የዚህ ደንብ አንቀጽ 9 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. ከከተማ ክልል ውጭ በሆነ በማንኛውም መንገድ ላይ ተሽከርካሪ የሚያሸከረከር ማንኛውም አሽከርካሪ ከመንገድ ላይ ለተሽከርካሪው ማቆሚያ ቦታ ከሌለ በስተቀር ከተሽከርካሪው ቢወርድም ባይወርድም ትራፊክ በብዛት በሚተላለፍበት መንገድ ላይ ለጊዜው ወይም ለረጅም ጊዜ፤

2. ማንኛውም አሽከርካሪ የመንገዱ ስፋት ከ12 ሜትር በላይ ካልሆነ በቀር ተሽከርካሪውን ከሌላ ተሽከርካሪ ተቃራኒ አንጻር ከመንገድ ላይ ለጊዜው ወይም ለረጅም ጊዜ፤
3. ማንኛውም አሽከርካሪ በዚያው መንገድ የሚነዳ የሌላ ተሽከርካሪ አሽከርካሪ ከሁለቱም አቅጣጫ ከ50 ሜትር ርቀት ላይ ለማየት በማይቻልበት ሁኔታ በመንገድ ላይ፤ ተሽከርካሪውን ማቆም የለበትም፡፡

30. ስለማሰናከል

ማንኛውም አሽከርካሪ ሌላውን ተላላፊ በሚያሰናክል ወይም በሚከለክል ወይም ሌሎች የመንገዱ ተጠቃሚዎች የመንገዱን ምልክት በግልፅና በነፃነት ለማየት በማይችላቸው ሁኔታ ተሽከርካሪውን ለጊዜው ወይም ለረጅም ጊዜ ማቆም የለበትም፡፡

31. ተሽከርካሪን ለጊዜዉ ወይም ለረጅም ጊዜ ማቆም የተከለከለባቸዉ ሥፍራዎች

ማንኛውም አሽከርካሪ ከሌላ ትራፊክ ጋር እንዳይጋጭ ለመከላከል ወይም ማናቸውንም ሌላ ህግ ለመፈጸም ካልሆነ በስተቀር፤

1. መንገዱ ባለአንድ አቅጣጫ ሆኖ አግባብነት ያለው አካል ካልፈቀደ በስተቀር በማናቸውም መንገድ በስተግራ፤
2. በእግረኛ መሄጃ ላይ፤
3. በመስቀለኛ መንገድ ውስጥ ወይም ከመስቀለኛ መንገድ በ12 ሜትር ውስጥ፤
4. በግል መንገድ፤ ተሽከርካሪዎች በሚተላለፉበት የቤት መጪያ ወይም መግቢያ ወይም የመንገዱ ስፋት ከ12 ሜትር ያነሰ ሆኖ ሲገኝ፤
5. የጎርፍ ማስተላለፊያ ፉካ ካለበት በ5 ሜትር ውስጥ፤
6. በእግረኛ ማቋረጫ ውስጥ ወይም ከእግረኛ ማቋረጫ በ12 ሜትር ውስጥ፤
7. ቁም የሚል ምልክት ወይም የመንገድ ምልክት ካለበት ሥፍራ በ12 ሜትር ውስጥ፤
8. በሐዲድ መንገድ ማቋረጫ ከሚቀርበው ሐዲድ በ12 ሜትር ውስጥ፤
9. ከእሳት አደጋ ጣቢያ ወይም የመጀመሪያ ሕክምና ዕርዳታ ከሚሰጥበት ጣቢያ ወይም ሆስፒታል መግቢያ በ12 ሜትር ውስጥ ወይም ከመግቢያው መካከል ጀምሮ ከመንገዱ ግራና ቀኝ በ25 ሜትር ውስጥ፤ ይሁን እንጂ በሽተኛ ወይም የተጎዳ ሰው ወይም የአደጋ መከላከያ መሣሪያ ይዘው ከዚህ ከተጠቀሱት ጣቢያዎች የሚወጡ ወይም የሚገቡ ተሽከርካሪዎች በእነዚህ ሥፍራዎች ሊቆሙ ይችላሉ፤
10. በመንገድ ጥግ ቆሞ ከሚገኝ ሌላ ተሽከርካሪ ጋር ተደርቦ፤
11. በድልድይ ወይም በመጀለኪያ ላይ፤

12.ከአውቶቡስ ማቆሚያ በስተኋላና በስተፊት በ15 ሜትር ውስጥና የመንገዱ ስፋት ከ12 ሜትር በላይ ካልሆነ በቀር በመንገዱ አንጻር ከአውቶቡስ ማቆሚያ በ30 ሜትር ውስጥ፡ ወይም

13.በእያንዳንዱ አቅጣጫ ለትራፊክ አንድ ነጠላ መንገድ ብቻ ባለበትና መንገዱ በነጭ ቀለም በተከፋፈለበት ሥፍራ፤

ተሸከርካሪውን ለአጭር ወይም ለረጅም ጊዜ ማቆም የለበትም፡፡

32.ተሸከርካሪን ስለማቆም

1. ማንኛውም አሽከርካሪ እርሱ በሌለበት ጊዜ ተሸከርካሪው ከቆመበት ሥፍራ እንዳይነሳ ወይም እንዳይንቀሳቀስ አስፈላጊውን ጥንቃቄ ከላደረገ በቀር ተሸከርካሪውን በማንኛውም መንገድ ላይ አቁሞ መሄድ የተከለከለ ነው።
2. ማንኛውም አሽከርካሪ ሞተሩን ሳያጠፋና ማስነሻውን ሳይቆልፍ፤ የማንሻውን ቁልፍ ሳያነሳና እጅ ፍሬን ወይም ተሸከርካሪው ከቆመበት ሥፍራ እንዳይንቀሳቀስ የሚያደርገውን ሌላውንም መሣሪያ ሳያጠብቅና በሮቹን ሳይዘጋ ተሸከርካሪውን ትቶ መሄድ የተከለከለ ነው።
3. ማንኛውም አሽከርካሪ ተሸከርካሪውን ከቁልፍለት መንገድ ላይ ባቆመ ጊዜ የተሸከርካሪውን የፊት እግሮች ከመንገዱ በጣም ወደሚቀርበው ጠርዝ መመለስ አለበት።
4. የድንጋይ ጠርዝ ባለበት መንገድ ላይ ተሸከርካሪውን ለአጭር ወይም ለረጅም ጊዜ የሚያቆም ማንኛውም ሰው ከድንጋይ ጠርዝ በጣም የሚቀርበውን የተሸከርካሪው እግር ከ40 ሜትር እንዳይርቅ አድርጎ ከድንጋይ ጠርዝ በትይዩ መስመር ማቆም አለበት። ሆኖም ሥራው የሚመለከተው ባለሥልጣን ተሸከርካሪው በማዕዘናዊ አቅዋም እንዲቆም ፈቅዶ ምልክት ባደረገበት መንገድ ላይ ይህ ድንጋጌ አይፀናም፡፡
5. ማንኛውም አሽከርካሪ በማብሪያ ጊዜ ተሸከርካሪውን በመንገድ ላይ ሲያቆም የማቆሚያ መብራት ማብራት አለበት፡፡

33.የትራፊክ ተቆጣጣሪ ሥልጣን

1. የዚህ ደንብ አንቀጽ 9 ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ትራፊክ ተቆጣጣሪ፡-
ሀ/ ተሸከርካሪ እንዳይቆም ከተከለከለበት መንገድ ላይ ቆሞ ባገኘ ጊዜ ተሸከርካሪውን ወዲያው እንዲያነሣ አሽከርካሪውን ወይም ተሸከርካሪውን በኃላፊነት የተረከበውን ሰው ማዘዝ፤

ለ/ ተላላፊዎችን የሚያሰናክሉ ነገሮችን ለማስቀረት አስፈላጊ መስሎ ሲታየው ተሽከርካሪውን በማንኛውም ሥፍራ እንዲያቆም ወይም ተሽከርካሪውን ከቆመበት ሥፍራ ወደ ሌላ እንዲያዛውር ማንኛውም የተሽከርካሪ አሽከርካሪ ወይም ተሽከርካሪውን በኃላፊነት የተረከበውን ሰው ማዘዝ፤

ሐ/ አንድ ተሽከርካሪ በግጭት ወይም በመገልበጥ ምክንያት መንገድ ዘግቶ ቢገኝ የተሽከርካሪው ባለንብረት ወይም አሽከርካሪው ተሽከርካሪውን በአስቸኳይ እንዲያሰነሳ ለማድረግ፤

መ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (ሀ)፣ (ለ) እና (ሐ) በተደነገገው መሠረት አሽከርካሪው ወይም ተሽከርካሪውን በኃላፊነት የተረከበው ሰው ከትራፊክ ተቆጣጣሪው የተሰጠውን ትእዛዝ ሳይፈጽም ቢቀር ወይም በዚያን ጊዜ ከሥፍራው ባይገኝ ተሽከርካሪውን ለማንሳት ወይም እንዲነሣ በማድረግ፤

ይችላል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) በተሰጠው ሥልጣን መሠረት አንድ ተሽከርካሪ ከቆመበት ሥፍራ እንዲነሣ በፈለገ ጊዜ የተባለውን ተሽከርካሪ ወደ ጋራሹ ወይም አደጋ ወደማያሠጋበት ሌላ ሥፍራ ለማዛወር ይችላል፡፡ ይህንን በሚያደርግበት ጊዜ ስለተሽከርካሪው ደኅንነት አስፈላጊውን ጥንቃቄ ግድረገ አለበት፡፡ ትራፊክ ተቆጣጣሪው ይህንን ለመፈፀም ያወጣውን ወጪ የተሽከርካሪው ባለቤት ይሸፍናል፡፡

34. ስለተሽከርካሪ ማቆሚያ ስፍራ

1. ማንኛውም መንገድ በከተማ ክልል ውስጥ በተቻለ መጠን ለተሽከርካሪ መቆሚያነት ሳይሆን ለትራፊክ እንቅስቃሴ ክፍት መሆን አለበት፡፡
2. የከተማ አስተዳደር በከተማው ክልል ውስጥ ከመንገድ ውጭ በቂ የሆነ የተሽከርካሪ ማቆሚያ ስፍራ እንዲዘጋጅ ማድረግ አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

የመንገደኛ ማመላለሻ

35. ስለመሳፈርና መዉረድ

1. ማንኛውም ሰው ተሽከርካሪው ጨርሶ ሳይቆም ከተሽከርካሪ ላይ መውጣት ወይም መዉረድ የለበትም፡፡

2. ከአሽከርካሪው በስተቀር ማንኛውም ሰው ከተሽከርካሪ ላይ መውጣት ወይም መውረድ የሚፈቀድለት ተሽከርካሪው የቆመው ከመንገዱ በስተቀኝ እንደሆነ በስተቀኝ በኩል ወይም ተሽከርካሪው የቆመው ከመንገዱ በስተግራ እንደሆነ በግራ በኩል ብቻ ነው፤
3. ተሽከርካሪ ላይ ለመውጣት ወይም ከተሽከርካሪ ለመውረድ የተለየ ቦታ፣ መዝጊያ ወይም ሌላ መግቢያ ያለ እንደሆነ ማንኛውም ሰው በዚያው መግቢያ ካልሆነ በቀር ተሽከርካሪው ላይ መውጣት ወይም መውረድ የለበትም።

36. መንገዶችን ስለማጓጓዝ

1. ማንኛውም አሽከርካሪ ተሽከርካሪው የሞተር ብስክሌት ወይም ብስክሌት ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ሰው ከተሽከርካሪው አካል በስተውጭ እንዲሳፈር መፍቀድ የለበትም። አሽከርካሪውም ለተሰፋሪዎች ደህንነትና ምቹነት በሚሰማማ አኳሃን ማጓጓዝ አለበት፡፡
2. ማንኛውም አሽከርካሪ የተሽከርካሪው በሮች ካልተዘገ፡ እንዳይከፈቱ ሆነው ካልተጠበቁና ወደ ተሽከርካሪው በሚወጡበት ወይም ከተሽከርካሪው በሚወርዱነት ወይም በተሽከርካሪው ዉስጥ ባለው ወይም ወደ ተሽከርካሪው በተቃረበው ማንኛውም ሰው ላይ አደጋ እንዳይደርስ ለማረጋገጥ ተገቢውን ጥንቃቄ ካልወሰደ በቀር ተሽከርካሪውን ማንቀሳቀስ ወይም ማሽከርከር የለበትም፡፡
3. ማንኛውም ሰው ማንኛውም ተሽከርካሪ በመንቀሳቀስ ላይ ባለበት ጊዜ ወይም በሌሎች ተላላፊዎች ላይ አደጋ እንዳይደርስ ተገቢውን ጥንቃቄ ካላደረገ በስተቀር የማንኛውንም ተሽከርካሪ በር መክፈት የለበትም።
4. ማንኛውም አሽከርካሪ በተጓገሮች ጤንነት ላይ ጉዳት የሚያደርስ ወይም ሊያደርስ የሚችል መርዝን፣ በሽታን፣ መጥፎ ሽታን፣ ጨረርን፣ ድምጽን፣ ንዝረትን፣ ሙቀትን ወይም ሌላ ክስተትን የሚያመነጭ ማንኛውንም ነገር ወይም ሌላ ቁሳቁስ ከተሳፋሪዎች ጋር አብሮ መጫን የለበትም፡፡
5. ተሳፋሪዎችን በመቀመጫ ልክ የሚያሳፍር አሽከርካሪ ተሳፋሪዎች መቀመጫቸውን ሳያረጋገጥ ተሽከርካሪውን ማንቀሳቀስ የለበትም፡፡

37. አሽከርካሪው አጠገብ ስለሚቀመጡ መንገዶች

ማንኛውም አሽከርካሪ ከግንባር በቀኝ በኩል ባለው መቀመጫ ከአንድ መንገደኛ በላይ ማስቀመጥ አይችልም፤ ይሁን እንጂ የተሽከርካሪው የፊት ለፊት መቀመጫ ስፋት በቂ መሆኑ በባለሥልጣኑ ሲፈቅድ ሁለት መንገደኞች ለማስቀመጥ ይቻላል።

38.መንገደኛን ስለማሳፈር

1. የጭነት ተሽከርካሪ የሚያሸከረከር ማንኛውም አሽከርካሪ በአሽከርካሪው መቀመጫ ክፍል ካልሆነ በስተቀር እንደዚህ ባለው ተሽከርካሪ ላይ ማንኛውንም ሰው ማሳፈር የለበትም።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም የጭነት ተሽከርካሪው፡-
ሀ/ መንገደኛችን ያለ አንዳች አደጋ በማሳፈር ተሽከርካሪው ተሰማሚና በቂ ዝግጅት ካለው፤
ለ/ አደጋ የማያስከትል መቀመጫ ካለው፤ እና
ሐ/ መንገደኞች በዚሁ መቀመጫ ላይ ብቻ የሚቀመጡ መሆኑን፤
በማረጋገጥ አግባብነት ባለው አካል ሕዝብ ለማመላለስ ፈቃድ ሊሰጠው ይችላል።
3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው በማንኛውም መከላከያ ኃይል ወይም በፖሊስ ሠራዊት ተሽከርካሪዎች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም።

39.ትርፍ ሰው ስለማሳፈር

1. ማንኛውም አሽከርካሪ ተሽከርካሪው በህግ ከተፈቀደለት የማሳፈር አቅም በላይ ማሳፈር የለበትም።
2. ማንኛውም የሕዝብ የመንገድ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ትርፍ ሰው አሣፍሮ ሲጓዝ ቢገኝ የትራፊክ ተቆጣጣሪው ወዲያውኑ ትርፉን ተሣፋሪ እንዲወርድ በማድረግ አሽከርካሪውን ይከላል።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ ቢኖርም ከአካባቢው ርቆ እና ለደህንነት አስጊ ከሆነ የዚህ አሽከርካሪ በተቻለ መጠን ቀርብ ወደሆነው ከተማ ተሣፋሪውን በትራፊክ ተቆጣጣሪው አጃቢነት ፍጥነቱን በመቀነስ እንዲጓዝ በማድረግ ማውረድ አለበት። በመሆኑም ለዚህ የወጣውን ወጪ አሽከርካሪው ወይም ባለንብረቱ ይከፍላል።

40.ሕፃናትን ስለማሳፈር

1. ማንኛውም አሽከርካሪ በተሽከርካሪው ላይ ከሰባት ዓመት በታች የሆነ ህፃን በሚያሣፍርበት ጊዜ አደጋ እንዳይደርስበት ከአዋቂ ጋር መሆኑን ወይም ለደህንነት ሲባል በተሠራ መሣሪያ መታቀፉን ማረጋገጥ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ዕድሜያቸው ከአስራ ሦስት ዓመት በታች የሆኑ ሕፃናት በተሽከርካሪው ጓላ ወንበር ላይ መቀመጥ አለባቸው።

ክፍል ሰባት

ዕቃዎችን ስለማመላለስ

41. የንግድ ሽቀጦች አጫጫን

1. ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ የተሽከርካሪው አሠራር ዕቃዎችን ያለአደጋ ለመጫን ወይም ፈላሽን ለማጓጓዝ ተስማሚና በቂ ዝግጅት ከሌለ፤

ለ/ ጭነቱ ከአሽከርካሪ ጎን ተርፎ የሚወጣ ከሆነ፤

ሐ/ ጭነቱ ከተሽከርካሪው በስተፊት ባለው ጫፍ ከአንድ ሜትር በስተኋላ ከተሽከርካሪው፣ ከተሳቢው ወይም ከግግሽ ተሳቢው አካል ከሁለት ሜትር በላይ ተርፎ የሚወጣ ከሆነ፤

መ/ ጭነቱ አሽከርካሪው ወደፊት ወይም ወደ ጎን አንዳያይ የሚከለክል፤ በሚያሽከረከርበት ጊዜ የአሽከርካሪውን እንቅስቃሴ የሚያሰናክል ወይም ወደ አሽከርካሪው መቀመጫ እንደልብ ለመግባት ወይም ለመውጣት የሚከለክል ከሆነ፤ እና

ሠ/ የሚጓጓዙ ዕቃዎችን ጥራት የሚያበላሽ ወይም ጥራታቸውን የሚቀንስ ከሆነ፤ በማንኛውም ተሽከርካሪ ውስጥ ወይም በላዩ ላይ ማንኛውንም ዓይነት ዕቃ፣ ፈላሽ ወይም ሽቀጥ መጫን ወይም እንዲጫን ማድረግ የለበትም፡፡

2. ማንኛውም አሽከርካሪ ከሚጭናቸው ዕቃዎች ባህሪ አንጻር ተገቢውን ተሽከርካሪ መጠቀም አለበት፡፡

3. ሁለት ተሽከርካሪዎች ተቀጣጥለው በርዝመቱ ምክንያት በአንድ ተሽከርካሪ ብቻ ሊጫን የማይቻል ጭነት በአንድነት የሚጭኑ ሲሆን ሁለቱ ተሽከርካሪዎች በዚህ አንቀጽ ለተመለከተው ዓላማ እንደ አንድ ተሽከርካሪ ይቆጠራሉ።

4. ባለሥልጣኑ ዕቃዎችና እንስሳት ስለሚጫኑበት ወይም ስለሚጓጓዙበት ሥርዓት መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

42. ተራፊ ጭነት ላይ ምልክት ስለማድረግ

1. በዚህ ድንብ በአንቀጽ 41 ንዑስ አንቀጽ (1) (ለ) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የአንድ ተሽከርካሪ ጭነት ከተሽከርካሪው ግንባር ወይም ከኋላ ትርፍ ሆኖ ሲገኝ አሽከርካሪው በተራፊው ጭነት ላይ፤

ሀ/ መብራት በሚበራበት ጊዜ ከፊት ተርፎ በሚገኘው ጭነት ጫፍ ነጭ ወይም ቢጫ፤
ከኋላ ተርፎ በሚገኘው ጭነት ላይ ቀይ መብራት፤

ለ/ መብራት በማያስፈልግበት ጊዜ በተራፊው ጭነት ላይ በኋላ ጫፍ ቢያንስ
ሠላሳ ሳንቲ ሜትር ካሬ የሆነ ቀይ ጨርቅ ወይም ቀይ ቀለም የተቀባ ጠፍጣፋ
ሠሌዳ፤

ማድረግ አለበት።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) (ሀ) እና (ለ) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ተራፊ
ጭነት ላይ ምልክት ስለማድረግ በሚመለከት ባለሥልጣኑ መመሪያ ያወጣል።

43. ጭነትን ስለማሰር

ማንኛውም አሽከርካሪ ጭነቱና የጭነቱ መሸፈኛ እንዳይወድቅ ወይም እንዳይፈታ አድርጎ
በጥብቅ ሳያስር በማናቸውም መንገድ ላይ ተሽከርካሪን ማሽከርከር የለበትም።

44. በህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ላይ የሚደረግ ልዩ ክልከላ

1. ማንኛውም አሽከርካሪ በማንኛውም የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ዕቃ መጫኛ አቃፊ
ጎን በላይ የሆነ ጭነት ጭኖ ማሽከርከር የለበትም።
2. ማንኛውም አሽከርካሪ ከህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪው አካል ውጭ ወደ ፊት ወይም
ወደ ኋላ የሚተርፍ ዕቃ ጭኖ በማንኛውም መንገድ ላይ ማሽከርከር የለበትም።

45. የሚበተኑ ወይም የሚበተኑ ነገሮችን ስለመጫን

ማንኛውም አሽከርካሪ በተሽከርካሪው መንቀሳቀስ ወይም በንፋስ ኃይል ምክንያት
እንዳይበን ለመከላከል ጭነቱን በሚገባ ሳይሸፍን አሸዋ፤ አፈር ወይም ሌሎች የሚበኑ
ወይም የሚበተኑ ተመሳሳይ ነገሮች መጫን የለበትም።

46. በመንገድ ላይ የፈሰሱትን ነገሮች መጥረግ ግዴታ ስለመሆኑ

የተሽከርካሪው ጭነት በመንገድ ላይ የሚፈስ ሲሆን ወይም ፈሶ በጎኝ አሽከርካሪው
ተሽከርካሪውን አቁሞ ጭነቱ መፍሰሱን አንዳይቀጥል አስፈላጊውን ጥንቃቄ ካላደረገና
አስቀድሞ መንገድ ላይ የፈሰሰውን ካልጠረገ ወይም እንዲጠረግ ካላደረገ በቀር ጉዞውን
መቀጠል የለበትም።

47. የትራፊክ ተቆጣጣሪ ሥልጣን

ማንኛውም የትራፊክ ተቆጣጣሪ በዚህ ክፍል የተደነገገውን በመተላለፍ ዕቃ የጫነ
ተሽከርካሪ ሲያገኝ የተጣሰው ድንጋጌ አስኪክበር ድረስ ተሽከርካሪውን እንዲያቆምና
ጉዞውን እንዳይቀጥል አሽከርካሪውን ማዘዝ አለበት።

ክፍል ስምንት

ስለሚጎተት ተሽከርካሪ፤ ስለመጫወቻ ተሽከርካሪ፤

ስለሞተር ብስክሌት እና ብስክሌት

48. ተሽከርካሪን ስለመጎተት

1. አንድ ተሽከርካሪ በሌላ የሞተር ተሽከርካሪ በሚጎተትበት ጊዜ በመካከላቸው ያለው ርቀት ከሦስት ሜትር የማይበልጥ ሆኖ ሁለቱ ተሽከርካሪዎች በሽቦ ገመድ ወይም በጠንካራ የመሳሪያ የብረት ዘንግ በጥብቅ አለባቸው።
2. በሽቦ ገመድ ወይም በመሳሪያው የብረት ዘንግ ላይ በጉልህ ሊታይ የሚችል ቀይ ቀለም የተቀባ ጨርቅ ወይም ሠሌዳ መደረግ አለበት።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት አንድ ተሽከርካሪ በሚጎተትበት ጊዜ ለሚከተለው አሽከርካሪ ግልጽ ሆኖ ሊታይ በሚችልበት ሥፍራ ላይ በሚጎትተው ተሽከርካሪ ኋላ ቀይ ቀለም የተቀባ ጨርቅ ወይም ሠሌዳ ማድረግ አለበት።
4. ማንኛውም የሞተር ተሽከርካሪ በአንድ ጊዜ ከአንድ ተሽከርካሪ በላይ እንዲጎትት አይፈቀድም።

49. የመጫወቻ ተሽከርካሪዎች

ማንኛውም ሰው ለመጫወቻና ለጊዜ ማሳለፊያ ተብሎ የተሠራ ብስክሌት ወይም በጫማ መልክ የሚጠለቅ ተንሸራታችና ሌሎች መጫወቻዎችን ለሌሎች ተሽከርካሪዎች ክፍት በሆነ በማንኛውም መንገድ ላይ ማሽከርከር የተከለከለ ነው።

50. ሞተር ብስክሌት ስለመንዳት

1. ማንኛውም የሞተር ብስክሌት አሽከርካሪ በተዘጋጀው ኮርቻ ተመቻችቶ ሳይቀመጥና ለአሽከርካሪው ተብሎ የተሰራውን ምቹ ቆብ (ሄልሜትን) እና ሌሎች አልባሳት በአግባቡ ሳይደርግ በማንኛውም መንገድ ላይ ሞተር ብስክሌት መንዳት የተከለከለ ነው።
2. ማንኛውም አሽከርካሪ ግራና ቀኝ እግሮቹን ከሞተር ብስክሌቱ በሁለቱም ጎን ላይ ሳይደርግ ሞተር ብስክሌት መንዳት የተከለከለ ነው።
3. ማንኛውም አሽከርካሪ ከአሽከርካሪው መቀመጫ ኋላ ለመፈናጠጫ በተዘጋጀው መቀመጫ ወይም በስተጎን ባለው ተቀጣይ ተሽከርካሪ ካልሆነ በስተቀር እንዲሁም ተሳፋሪው ምቹ የሆነ ቆብ (ሄልሜትን) በአግባቡ ሳይደርግ በሞተር ብስክሌቱ ላይ ማንኛውም ሰው ማሳፈር የተከለከለ ነው።

4. ማንኛውም የሞተር ብስክሌት አሽከርካሪ የብስክሌቱ ዝግጅት ተሳፋሪዎችን ለማጓጓዝ ከሚፈድለት በላይ ማሳፈር የተከለከለ ነው።
5. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) የተደነገገው አገልግሎት እንዲሰጥ ታስቦ ሽፋን በተገጠሙላቸው ሞተር ብስክሌቶች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

51. ብስክሌት ስለመንዳት

1. ማንኛውም ሰው ብስክሌቱ በመልካም ሁኔታና አሠራሩም ለመንገድ ተስማሚ ካልሆነ በስተቀር መንዳት የተከለከለ ነው።
2. ማንኛውም ሰው ለአሽከርካሪው ተብሎ በብስክሌቱ ላይ በተበጋጀው መቀመጫ ላይ ተመቻችቶ ሳይቀመጥ ማንኛውንም ብስክሌት መንዳት የተከለከለ ነው።
3. ማንኛውም ብስክሌት አሽከርካሪ ብስክሌቱን ጊዜ የብስክሌቱን በሚነዳበት ጊዜ መሪ በእጆቹ ሳይዝ በእግሮቹም የብስክሌቱን ማሽከርከሪያ ሳይቆነጥጥ መንዳት የተከለከለ ነው።
4. ማንኛውም ሰው ብስክሌት ሲነዳ ብስክሌቱን ሙሉ በሙሉ ለመቆጣጠር የሚከለክል ማንኛውንም ጥቅል፣ ጭነት ወይም ዕቃ መጫን የለበትም። ቢጭንም የዕቃውን ርዝመት ወይም ስፋት በማናቸውም አኳኝ ከ70 ሳንቲ ሜትር መብለጥ የለበትም።
5. ማንኛውም ሰው ብስክሌት በሚነዳበት ጊዜ በማንኛውም አኳኝ በመጓዝ ላይ ያለ ሌላ ተሽከርካሪ መያዝ ወይም ራሱ ወይም ብስክሌቱ በሌላ ተሽከርካሪ አንዲጎተት ማድረግ የተከለከለ ነው።
6. ማንኛውም ብስክሌት አሽከርካሪ ቀድሞ ለመሄድ ካልሆነ በቀር በመጓዝ ላይ ካለ ተሽከርካሪ በግራ በኩል እየነዳ መሄድ የተከለከለ ነው።
7. ብስክሌት አሽከርካሪዎች ቅደም ተከተል መሥመርን ይዘው መንዳት አለባቸው። ሆኖም ለሌላ ትራፊክ እንቅፋት ከሆነ ሁለት ብስክሌት አሽከርካሪዎች ብቻ ነን ለጎን ሆነው ለመንዳት ይችላሉ።
8. ማንኛውም ሰው የማስጠንቀቂያ ደግሞ የተሟላ ፍሬን የሌለው ብስክሌት መንዳት የተከለከለ ነው።
9. ማንኛውም የብስክሌት አሽከርካሪ ብስክሌቱ የተሳፋሪ መቀመጫ ያለው ካልሆነ በስተቀር ሰው አሣፍሮ መንዳት የተከለከለ ነው።
10. ማንኛውም የብስክሌት አሽከርካሪ ባለስልጣኑ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የአደጋ መከላከያ ቆብ (ሔልሜት) ማድረግ አለበት።

ክፍል ዘጠኝ

ስለ እንስሳት

52.እንስሳትን በመንገድ ላይ ስለመንዳት

1. ማንኛውም ሰው በሌላ ሥፍራ መንዳት ሲችል እንስሳትን በማንኛውም መንገድ ላይ መንዳት የለበትም፡፡ ሌላ ሥፍራ ሳይኖር ቀርቶ በመንገድ ላይ መንዳት ግድ ቢሆንበትም ለትራፊክና በመንገድ ለሚጠቀሙት ሁሉ እንቅፋት እንዳይሆንባቸው አስፈላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ አለበት፡፡
2. ማንኛውም ሰው እንስሳትን በመንገድ ላይ ሲነዳ የመንገዱን ቀኝ ጠርዝ ዳር ተከትሎ መንዳት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው ቢኖርም ማንኛውም ሰው በመሀል መንገድ ላይ እንስሳትን መንዳት የተከለከለ ነው፡፡
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ የከተማ መስተዳድሮች እንስሳትን በተመለከተ በመንገድ ላይ ስለሚንቀሳቀሱበት ሁኔታ መመሪያ ሊያወጡ ይችላሉ፡፡

53.እንስሳ ጠባቂ መውሰድ ስለሚገባው ጥንቃቄ

የእንስሳት ጠባቂ በመንገድ ላይ ተሽከርካሪ በሚገጥምበት ወቅት ለተሽከርካሪ መንገድ ለመልቀቅ የሚቻለውን ሁሉ መፈጸም አለበት፡፡

54.የእንስሳ ጠባቂ መብራት መያዝ ስለሚገባው

በማብሪያ ጊዜ እንስሳትን በመንገድ ላይ የሚነዳ ማንኛውም ሰው በጉልህ የሚታይ መብራት ለሚጓዘው ተሽከርካሪ አቅራቢያ በሆነው ጎን መያዝና ማሳየት አለበት፡፡

ክፍል አስር

ስለእግረኞች

55.ተሽከርካሪ በሚሄድበት መንገድ ላይ ስለመሄድ

1. ማንኛውም ሰው፡-
ሀ/ የእግረኛ መሄጃ ከሌለ በስተቀር፤ ወይም
ለ/ መንገድ ለማቋጥ ካልሆነ በስተቀር፤
ተሽከርካሪ በሚተላለፍበት በማንኛውም መንገድ ላይ መሄድ የለበትም፡፡
2. ማንኛውም ሰው መንገዱን ተከትሎ በሚሄድበት ጊዜ ከፊቱ የሚመጣውን ትራፊክ እየተመለከተ የመንገዱን ግራ ጠርዝ ይዞ መሄድ አለበት፡፡

56.መንገድ ስለማቋረጥ

1. ማንኛውም ሰው የትራፊኩን ብዛትና ሁኔታ አጣርቶ ሳይመረምር በራሱና በሌሎች ተላላፊዎች ጉዳት ሳይደርስ መንገዱን ለማቋረጥ የሚችል መሆኑን ሳይረጋግጥ መንገድ ማቋረጥ የለበትም፡፡
2. ማንኛውም ሰው መንገዱ ለማቋረጥ በፈለገ ጊዜ ተገቢውን ጥንቃቄና ፍጥነት በማድረግ እንዲሁም ያለ በቂ ምክንያት በመንገዱ ላይ ሳይቆም ወይም ሳይዘገይ ቀጥተኛና አጭር በሆነ መስመር ማቋረጥ አለበት፡፡
3. ማንኛውም ሰው መንገድ ለማቋረጥ በፈለገ ጊዜ ከአንድ መጪ ተሽከርካሪ ኋላ ወይም የአንድ መጪ ተሽከርካሪ ኋላ ወይም የአንድ መጪ ተሽከርካሪ ኋላ ወይም ሌያየው ከማይችበት ከማንኛውም ሥፍራ ላይ መንገድ ማቋረጥ የለበትም፡፡
4. ማንኛውም ሰው በከተማ ክልል መንገድ ለማቋረጥ ምልክት የተደረገበት የእግረኛ ማቋረጫ ወይም ለእግረኛ መሸጋገሪያ የተሠራ ድልድይ ያለ ከሆነ የእግረኛ ማቋረጫውን ወይም መሸጋገሪያ ድልድዩን ብቻ መጠቀም አለበት፡፡
5. ማንኛውም ሰው መስቀለኛን መንገድ በሰያፍ ማቋረጥ የለበትም፡፡

57.ስለአካል ጉዳተኞች

ማንኛው አሽከርካሪ አካል ጉዳተኛ በሚሳፈሩበት እና መንገዱን በሚጠቀሙበት ጊዜ ጉዳት እንዳይደርስባቸው ልዩ ጥንቃቄ ማድረግ አለበት ፡፡

58.በመንገድ ውስጥ ስለመቆም

ማንኛውም ሰው ሕጋዊ ተግባሩን ለመፈጸም ካልሆነ በስተቀር ተሽከርካሪ እንዲቆም ለማድረግ፣ ለመሳፈርም ሆነ ለሌላ ጉዳት በማንኛውም መንገድ ውስጥ መቆም የተከለከለ ነው ፡፡

59.በአጥር ስለተከለሉ የእግረኛ መሄጃዎች

የእግረኛ መሄጃ በአጥር የተከለከለ ሆኖ ሲገኝ ማንኛውም እግረኛ በአጥር ላይ መቀመጥ፣ መደገፍ፣ ከአጥሩ በመንገዱ በኩል መቆም ወይም መዘዋወር የተከለከለ ነው፡፡

60.በእግረኛ መሄጃ ላይ ስለመቆምና ቁሳቁሶችን ስለማስቀመጥ

1. ማንኛውም ሰው በእግረኛ መሄጃ ላይ ከመቆሙ ወይም ከመዘዋወሩ የተነሳ ተላላፊውን እግረኛ የሚያደናቅፍ የሚሆን ከሆነ በማንኛውም የእግረኛ መሄጃ ላይ መቆም ወይም መዘዋወር የተከለከለ ነው፡፡

2. ማንኛውም ሰው በእግረኛ መሄጃ ላይ የእግረኞች እንቅስቃሴ የሚያውክ ማንኛውንም ቁሳቁስ ወይም ሸቀት ማስቀመጥ፣ መነገድ፣ መቆፈር፣ ማበላሸት ወይም በሀዘን ምክንያት ከአቅም በላይ ካልሆነ በስተቀር የተለያዩ ነገሮችን መትከል ወይም ተመሳሳይ ነገሮች ማከናወን የተከለከለ ነው፡፡

61. በእጅ እየተደገፉ ስለሚሸከረከሩ ጋሪዎች

በእጅ እየተደገፉ የሚሸከረከሩ የህጻናት፣ የጥቃቅን እቃ መያዣዎች፣ አካል ጉዳተኞች የሚጠቀሙባቸው በእጅ የሚገፉ በሞተር ከሚነዱ ባለመንኮራኩር ወንበሮች በስተቅ ከመንገዱ የሚርቀውን የእግረኛ መሄጃ ክፍል ይዘው መሄድ አለባቸው፡፡

62. ልዩ ሁኔታዎች

በዚህ ደንብ በአንቀጽ 55 እና በአንቀጽ 56 የተደነገገው በሰልፍ ወይም በአስክሬን አጀብ ወይም ይህን በመሳሰለው ተካፋይ በሆኑ ሰዎች ላይ አይጸናም፡፡

ክፍል አስራ አንድ

የመንገድ ምልክቶች

63. በአንድ ዓይነት የመንገድ ምልክት ስለመጠቀም

ትራፊክ ለመቆጣጠር ከዚህ ደንብ ጋር ተያይዘው በሚገኙት እና ወደፊት አግባብ ባለው ህግ መሠረት ሥራ ላይ እንዲውሉ የሚደረጉ የመንገድ ምልክቶች ካልሆኑ በስተቀር በሌላ መንገድ ምልክት መጠቀም የተከለከለ ነው፡፡

64. የመንገድ ምልክት መትከልና ማንሳት

ባስልጣኑ የመንገድ ምልክቶች እንዲተከሉ፣ እዲታደሱ፣ እዲጠጉ፣ እዲለወጡ ወይም እንዲነሱ ማድረግ ይችላል፡፡

65. የመንገድ ትራፊክ ምልክቶችን ማኖር ክልክ ስለመሆኑ

1. በዚህ ደንብ የተፈቀደላቸው ወይም ወኪሎቻቸው ካልሆኑ በስተቀር ማንኛውም ሰው መንኛውም መንገድ ላይ ወይም በማንኛውም መንገድ አጠገብ የመንገድ ምልክት ወይም እንደ መንገድ ምልክት ያለ ወይም የመንገድ ምልክት መስሎ የሚሳስት ማናቸውን ምልክት ማድረግ ወይም ማቆም የተከለከለ ነው፡፡
2. ማንኛውንም የመንገድ ምልክት ማንሳት፣ ማበላሸት፣ ከቆመበት ማዛወር፣ መለወጥ ወይም በማንኛውም አኳኋን መልኩን ማጥፈፋት የተከለከለ ነው፡፡

ክፍል አለራ ሁለት

ስለመብራት

66.ስለተሸከርካሪ መብራት ቀለም

ማንኛውም አሸከርካሪ በስተፊት ቀይ ወይም ሰማያዊ መብራት ወይም ተሸከርካሪው በኋላ በሚነዳበት ጊዜ ካልሆነ በስተቀር በኋላው ነጭ መብራት የሚያሳይ የአደጋ አገልግሎት ያልሆነ ተሸከርካሪ ማሸከርከር የለበትም፡፡

67.ስለተሸከርካሪች መብራት

1. ማንኛውም አሸከርካሪ የተሸከርካሪውን ሁለቱ የግንባር መብራቶችና የግራና የቀኝ ቀይ የኋላ መብራት ሳይበራና የተሸከርካሪው የኋለ የሰሌዳው ቁጥር በቂ ብርሃን እንዲሆረው ሳያደርግ በማብራቱ ጊዜ ተሸከርካሪ ማሸከርከር የለበትም፡፡

2. ማንኛውም አሸከርካሪ፡-

ሀ/ ከሞር ብስክሌት በስተቀር የተሸከርካሪው ሁለቱ የግምባር የማቆሂያ መብራቶችና ቀይ የኋላ መብራት ካልበራ ወይም የተለየ የማቆሂያ መብራት ተዘጋጅቶ እደሆነ ተሸከርካሪው ከቆመበት መንገድ ወገን ራቅ ብሎ የሚገኘው የማቆሂያ መብራት ካልበራ በስተቀር ፡

ለ/ ሌሎች ተሸከርካሪዎች ሲሆን የማያቋርጥ ነጭ መብራት ካልበራ በስተቀር፤

በማብራቱ ጊዜ ተሸከርካሪውን መንገድ ላይ ማቆም የለበትም፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድጋፌ በራሳቸው መብራት ሳይሆን ከሌላ የብርሃን ምንጭ በሚያገኙት ብርሃን በግልጽ በሚታዩ ተሸከርካሪዎች ላይ አይጸናም፡፡

4. ማንኛውም አሸከርካሪ ከተሸከርካሪው ስራት ውጪ የሆኑ ሌሎች ከፍተኛ ሃይል ያላቸው የግንባር መብራቶች መግጠምና መጠቀም የተከለከለ ነው፡፡

68.ስለተሳቢዎች መብራት

1. ከተሳቢው ግንባር በስተግራ ባለው ጫፍ ላይ ነጭ መብራት ካልታየና ከተሳቢው በስተኋላ ቀይ መብራት ካልታየ በስተቀር ማንኛውም አሸከርካሪ በማብራቱ ጊዜ ተሳቢ ያለው የሞተር ተሸከርካሪ ማሸከርከር ተከለከለ ነው፡፡

2. በዚህ ደንብ ለዚህ ክፍል ዓላማ ሲባል ከተሸከርካሪ ጋር ያልተያያዘ ተሳቢ እንሞተር ተሸከርካሪ ሆኖ ይቆጠራል፡፡

3. በዚህ ደንብ ለዚህ ክፍል ዓላማ ሲባ ግማሽ ተሳቢ እሱን የሚሰበው የሞተር ተሽከርካሪ አንድ ክፍል ሆኖ ይቆጠራል፡፡ ከሞተር ተሽከርካሪ ጋር ያልተያያዘ ግማሽ ተሳቢ እንደ አንድ የሞተር ተሽከርካሪ ሆኖ ይቆጠራል፡፡

69. ስለግሽኖች

ማንኛውም አሽከርካሪ ከማሽኑ ጓላ ቀይ መብራት ሳይበራ ወይም የቀይ አንጸባራቂ ምልክት ሳያስቀምጥ በማብሪያ ጊዜ ማኛውምን ምልክት ማሽን በመንገድ ላይ እንዲያሸከርከር ወይም እንዲጎትት አይፈቀድም፡፡

70. ስለሞተር ብስክሎቶች መብራት

1. በስተግባር በኩል አንድ ማብራት በቂ ከመሆኑ በስተቀር ከዚህ ደንብ በአቀጽ 67 ንዑስ አንቀጽ(1) የተደነገገው በሞተር ብስክሎቶች ላይም የፀና ይሆናል፡፡
2. ከሞተር ብስክሎቱ ጋር የተያያዘ የጎን ተሽከርካሪ ያለ እንደሆነ በዚህ ተሽከርካሪ በስተግባር ነጭ፣ በስተጓላ ቀይ መብራቶች ከሞተር ብስክሎቱ ጋር ተያይዞ በሚገኘው የጎን ተሽከርካሪ ላይ ከሞተር ብስክሎቱ በተቃራኒ የሚገኘው በኩል ካልበሩ በስተቀር ማንኛውም አሽከርካሪ እንደዚህ ያለውን ሞተር ብስክሎት በማብሪያ ጊዜ ማሽከርከር የለበትም፡፡

71. ስለባለሦስት እግር ሞተር ብስክሎቶች

ከአንድ ባለሦስት እግር ሞተር ብስክሎት የፊት አንድ እግሩ የኋለ ሁለቱን እግሮች በያዘው አክሰል በስተግባር ሲሆን ለዚህ ክፍል ዓላማ ሲባል እንደዚህ ያለው ባለሦስት እግር ሞተር ብስክሎት እንደ ሞተር ብስክሎት ሆኖ ይቆጠራል፡፡

72. ስለብስክሎቶች መብራት

ከአንድ መቶ ሜትር በማያንስ ርቀት ጉልህ ሆኖ የሚታይ ነጭ መብራት በስተግባር፣ በስተኋላ ደግሞ ቀይ መብራት ካላበራ በስተቀር ማንኛውም ሰው በማብሪያ ጊዜ ብስክሎት ማሽከርከር የለበትም፡፡

73. ስለመፈተሽ መብራቶች

የአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪዎች ካልሆኑ በስተቀር ማንኛውም አሽከርካሪ ወይም ተሳፋሪ ተሽከርካሪው በመንቀሳቀስ ላይ ሳለ በተሽከርካሪው ላይ ያለውን የመፈተሻ መብራት ማብራት የለበትም፡፡

74. የግንባር መብራቶችን ሃይል ስለመቀነስ

ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

1. ያለ አደጋ ለማሸከርከር የመንገዱ መብራት በቂ ካልሆነ በስተቀር በከተማ ውስጥ ሲነፃ፤
 2. ከፊት ለፊቱ ሌላ ተሸከርካሪ ሲቃረብና ተሸከርካሪው እስኪያልፍ ድረስ፤
 3. ከሃምሳ ሜትር በሚንስ ርቀት ሌላውን ተሸከርካሪ ተከትሎ በሚያሸከረክርት ጊዜ፤ እና
 4. ተሸከርካሪን ባቆመበት ጊዜ፤
- የተሸከርካሪው ትልቁን የግንባር መብራት ኃይል ወደ አነስተኛ መብራት ኃይል መቀነስ አለበት፡፡

ክፍል አስራ ሶስት

ከአደጋ ስለመጠበቅ

75. በቁልቁለት መንገድ ላይ ስለመጓዳት

1. ማንኛውም አሸከርካሪ ሞተሩን እንዲሰራ ሳይደርግና ማርሻ ሳይገባ በማንኛውም መንገድ ላይ የሞተር ተሸከረካሪ ማስከርከር የለበትም፡፡
2. በቁልቁለት መንገድ የባለሞተር ተሸከርካሪ የሚያሸከረክር ማንኛውም አሸከርካሪ በቁልቁለቱ ለተሸከርካሪው ዓይነት፤ አሰራርና ክብደት በሚስማማ አነስተኛ ማርሻ መጠቀም አለበት፡፡
3. ማንኛውም አሸከርካሪ ወደ ቁልቁለት መንገድ ከመግባቱ በፊት የተሸከርካሪው መሪ፤ ፍሬንና የተለያዩ የመቆጥጠሪያ መሣሪዎች በአግባቡ የሚሰሩ ለመሆኑ መፈተሽ አለበት፡፡

76. መንገድ ላይ ተሸከርካሪን ስለመጠገን

በመንገድ ላይ ተሸከርካሪ የሚጠገን ማንኛውም ሰው የመጠገኑን ሥራ የሚያከናውንበት ሌላ ዘዴ ኬለለ በስተቀር ታሸከርካሪው ካለበት ዙሪያ መሥመር ሰውነቱን ወደ መንገድ አውጥቶና እንጸባራቂ ምልክት ሳይደርግ መጠገን የለበትም፡፡

77. ከዕይታ ስለመጋረድ

ማንኛውም አሸከርካሪ፡-

1. በተሸከርካሪ የንፋስ መከለያ፣ የብርሃን ማስተላለፊያና የኋላ ትዕይንት ማሳያ መስታወቶች ላይ የሚጋረድ ጭቃ፣ ጤዛ ወይም እንፋሎት እያለ ማሸከርከር የለበትም፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንድትጠበቁ ሆኖ ማንኛውም አሸከርካሪ የተሸከርካሪ ፊት በመሸፈን ወይም በማናቸውም ሁኑታ የአሸከርካሪን ዕይታ በሚከልል ማንኛውም ነገር ተሸከርካሪን መጋረድ ወይም መሸፈን የለበትም፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ለህዝብ ማመላለሻና ለተወሰኑ ተሽከርካሪዎች ለፀሐይ መከላከያ ወይም ለሌሎች ሁኔታዎች ሲባል የታሽከርካሪውን አካ መጋረድ ወይም መሸፈን የሚቻልበትን ሁኔታ ባለስልጣኑ ይወስናል፡፡

78. በጠምዛዛ መንገድ ላይ ስለሚደረግ ጥንቃቄ

1. ማንኛውም አሽከርካሪ በጠምዛዛ መንገድ ላይ ሲያሽከረክር፡-
 ሀ/ ፍርጥቱን መቀነስ፤ እና
 ለ/ ከፊት ለፊቱ ለሚመጣ ተሽከርካሪ የጡሩምባ ድምጽ ማሰማት፤
 አለበት፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ እንደ መንገዱ ሁኔታ የቀኝ ረድፍን ይዞ መጓዝ አለበት፡፡

79. ነዳጅ ስለመሙላት

1. ማንኛውም አሽከርካሪው ተሽከርካሪው ሞተር እየሠራ ተሽከርካሪው የሕዝብ መመላለሻ ከሆነ በትከርካሪው ውስጥ መንገደኞች እያሉ ማንኛውንም ዓይነት ነዳጅ መሙላት ወይም ማስሞላት የለበትም፡፡
2. በተሽከርካሪው አጠገብ እሳት ወይም ሲጋራ የሚያጨስ ሰው ባለበት ማንኛውም ሰው በሞተር ተሽከርካሪው ነዳጅ እንዲሞላ ወይም የነዳጁ ጋን መክደኛ እንዲከፈት ወይም ሌላው ሰው ይህን እንዲያደርግ መፍቀድ የለበትም፡፡
3. ማንኛውም ሰው ተሽከረካሪ ነዳጅ ሲሞላ በነዳጅ ማደያው ክልል በ12 ሜትር ክልል ውስጥ በተንቀሳቃሽ ስልክ መነጋገር፤ በሌሎች ኤልክትሮኒክስ ነክ መሣሪያዎች መጠቀም ወይም ሲጃራ ማጨስ ክልክል ነው፡፡

ክፍል አስራ አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

80. ከአደጋ ከስተት በኋላ የሚኖር ግዴታ

የመንገድ ግራፊክ አደጋ ሲከሰት በአደጋው ምንያት ሰው የሞተ ወይም የተጎዳ እንደሆነ ወይም በንብረት ላይ ጉዳት የደረሰ እደሆነ ቀጥሎ የተዘረዘሩት ግዴታዎ መፈጸም አለባቸው፡-

1. አደጋውን ያደረሰው አሽከርካሪ አደጋው በተከሰተበት ሥፍራ ወይም በተቻለው ፍጥነት በአቅራቢያው ወዲያውኑ ተሽከርካሪውን አቁሞ በዚህ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው

ጉዳይ ካልሆነ በስተቀር በዚህ አንቀጽ የተወሰነውን ግዴታ ሳይፈጽም ተሽከርካሪውን ከአደጋው ቦታ ማንቀሳቀስ የለበትም፤

2. አደጋ ያደረሰ ማንኛውም አሽከርካሪ በዚህ አደጋ የተጎዳውን ሰው በአቅራቢያ ወደ ሚኝ የመጀመሪያ ህክንማ ዕርዳታ መስጫ ወይም ሆስፒታ በማድረስ ዕርዳታ እዲሰጠው ማድረግን ጨምሮ የተቻለውን ሁሉ ማድረግ አለበት፤
3. አደጋ ያደረሰ ማንኛውም አሽከርካሪ ለማናቸውም ፖሊስ ወይም ለተጎዳው ሰው ወይም አደጋው ለሚመለከተው ለማንኛውም የሌላ ተሽከርካሪ አሽከርካሪ ወይም አደጋው በሚመለከተው ማንኛውም ተሽከርካሪ ለተሳፈረ ማንኛውም ሰው ስሙንና አድራሳን፤ የሚያሽከረክረውን ተሽከርካሪ ባለቤት ስም አድራሻና ተሽከርካሪው ኢንሹራንስ የገባበትን ኩባንያ ስምና አድራሻ ከዚህ በላይ ለተጠቀሱት ለማንኛውም ሰው መስጠትና እዲሁም የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱንም ማሳየት አለበት፡፡

81. ስለማስታወቂያ

1. የመንገድ ትራፊክ አደጋ ያደረሰ ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ በአደጋው ሰው የሞተ ወይም የተጎዳ እንደሆነ ወዲያውኑ ወይም በተቸለ ፍጥነት፤ ወይም

ለ/ ጉዳት የደረሰው በንብረት ላይ እንደሆነ አደጋው ከደረሰ በኋላ ከሃያ አራት ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ፤

አደጋው በደረሰበት ሥፍራ ለሚገኘው የትራፊክ ተቆጣጣሪ ወይም የትራፊክ ተቆጣጣሪ የሌለ እደሆነ ለአደጋው ስፍራ ለሚቀርበው የፖሊስ ጽህፈት ቤት መረጃ የመስጠት ግዴታ አለበት ፡፡

2. በዚህ ደንብ አንቀጽ 80 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በመንገድ ላይ ብቻውን በቆመ ተሽከርካሪ ላይ አደጋ ያደረሰ ማንኛውም የተሽከርካሪ አሽከረካሪውን ወዲያውኑ አቁሞ፡-

ሀ/ የሌላውን ተሽከርካሪ አሽከርካሪ መፈለለግና የራሱን ስምና አድራሻ መስጠት ወይም

ለ/ የተጎዳው ተሽከርካሪ አሽከርካሪ ወይም የተሽከርካሪው ባለቤት ያለበትን ለማግኘት ባይችል አደጋው በደረሰበት ስፍራ ለሚገኘው የትራፊክ ተቆጣጣሪ ወይም ለሚቀርበው የፖሊስ ጣቢያ ማሳወቅ አለበት፡፡ እንዲሁም ስሙንና አድራሻውን

የሚያሻከረክራን ተሸከርካሪ የሰሌዳ ቁጥርና የአደጋውን አጭር መገልጫ በጽሁፍ አድርጎ በተሸከርካሪ ላይ ሊታይ በሚችልበት ስፍራ አስቀምጦ መሄድ፤ አለበት፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የትሬክ አደጋ አድርሰው ሳያስታውቁ በሚያመልጡ አሸከርካሪዎች ላይ የትሬክ ተቆጣጣሪ አስሮ ምርመራ ሊያደርግ ይችላል፡፡

82. የሌሎች አካላት ተግባር

1. አግባብነት ያለው አካል ወይም የትሬክ ተቆጣጣሪ የዚህ ደንብ ድንጋጌዎችን በአግባቡ ስራ ላይ ለማዋል ለተማሪ ትሬክ፣ ለደንብ አስከባባሪ እና ፍቃደኛ የትሬክ ተባባሪ አባላት ደንብ ስልጠና በመስጠት የማስተባበሩና መረጃ የመስጠት ስራ እንዲያካሂዱ ሊወክል ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የወክልና ስልጣን ለተሰጣቸው ዓላማ ሲባል፡-
 - ሀ/ “የተማሪ ትሬክ” ማለት ከተለያዩ ትምህርት ቤቶች የተመለመሉ ተማሪዎች የመንገድ ትሬክ ደህንነት ስልጠና ወስደው በትምህርት ቤታቸው አካባቢ ፍሰቱን የሚያስተባብሩና የመንገድ ትሬክ ደህንነት ግንዛቤ የሚሰጡ፤
 - ለ/ “የመንገድ ደንብ አስከባሪ” ማለት የመንገድ ትሬክ ፍሰት ላይ መሰናክል እና ችግሮች ሲፈጠሩ መሰናክሉን የሚያስበሱ እና መረጃ የሚሰጡ፤
 - ሐ/ “ፍቃደኛ የትሬክ ተባባሪ አባላት” ማለት መንግስታዊና መንግታዊ ካልሆኑ ድርጅቶችና ከተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች የተዉጣጡ አባላት ሆነው መሰረታዊ የትሬክ ደንብ መተላለፍ ሁኔታ ለትሬክ ተቆጣጣሪና አግባብነት ላለው አካል መረጃ በመስጠት ቁጥጥሩን የሚያግዙ፤
 አካላት ናቸው፡፡
3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) ከተራ ፊደል (ሀ) እስከ (ሐ) የተመለከቱት ስራችሁን ሲያካሂዱ የፀና የመታወቂያ ወረቀት መያዝ ይኖርባቸዋል፡፡

83. ተሸከርካሪ ባለቤቶች የሚፈጽሙት ግዴታ

1. አደጋ ያደረሰ ወይም ይህን ደንብ ወይም ማንኛውንም ሌላ ህግ ተላልፏል የተባለ የተሸከርካሪ ባለቤት አደጋዉ ወይም ጥፍቱ በተፈፀመበት ወቅት በሚያዉቀው መጠን የተሸከርካሪዉን ያሸከርካሪ የነበረዉን ሰዉ ስምና አድራሻ ለሚጠይቀው ለማንኛም ፓሊስ መስጠት አለበት፡፡

2. ያለበቂ ምክንያት የተጠየቀውን መረጃ አልስጥም የሚል ማንኛውም የተሸከርካሪ ባለቤት ለፍትህ ባለመተባበሩ ምክንያት በወንጀል ህጉ አንቀፅ 448 መሠረት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

84.የተሻረ ህግ

1. የትራንስፓርት ደንብ ቁጥር 279/1956 እንደተሻሻለ በዚህ ደንብ ተሸሯል፡፡
2. ይህን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ ደንብ ዉስጥ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

85.ቅጣት

1. በወንጀል ህግ ተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የዚህ ደንብ ድንጋጌ ተላልፎ የተገኘ ሰው ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሰንጠረዥ “ለ” መሰረት ይቀጣል፡፡
2. የትራፊክ ተቆጣጣሪ የዚህን ደንብ ድንጋጌ ተላልፎ ያገኘውን አሸከርካሪ የአሸከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱን እንዲሰጠው በመጠየቅ ቅጣት እንዲፈጽም በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት፡፡
3. መከሰሱን የሚገልጽ ጽሁፍ የተሰጠው አሸከርካሪ ቅሬታውን፡-
 ሀ/ ለትራፊክ ተቆጣጣሪው ጽህፈት ቤት በ48 ሰዓት አቅርቦ ማሻር፤
 ለ/ የቅጣቱን ውሳኔ ማሻር ወይም በ30 ቀን ውስጥ አግባብነት ላለው አካል ይግባኝ አቅርቦ ቅጣቱ ውድቅ እንዲሆን ወይም ማሳደግ፤
 ካልቻለ በጽሑፍ የተገለጸለት ቅጣት ተግባራዊ ይሆናል፡፡
4. በአንድ ጥፋት የተመዘገበው ነጥብ በሪከርድነት የሚቆየው ለሁለት ዓመት ይሆናል፡፡

86.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ ነሐሴ 20 ቀን 2003 ዓ/ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ሠንጠረዥ 'ሀ'		SCHEDULE 'A'
የመንገድ ምልክቶች		ROAD SIGNS
1. የማስጠንቀቂያ ምልክት		1. WARNING SIGNS
የተበላሽ መንገድ		Road in bad condition
□□ ፅራ □ጫ□□ አ መንገድ		Road turns to the left
ወደ ቀኝ የጫ□□ አ መንገድ		Road turns to the right
መ□መሪያ □□ ፅራ ቀዳ ሎ ወደ ቀኝ የጫ□□ አ መንገድ		Road turns first to the left and then to the right
መጀመሪያ ወደ ቀኝ ቀጥሎ □□ ፅራ □ጫ□□ አ መንገድ		Road turns first to the right and then to the left
□ጽጠበ የሚሄድ መንገድ		Road narrows
□ባብ ትልት□		Narrow bridge

በመንገዱ ላይ ሠራተኞች አሉ		Men at work on road
ባለ አራት አቅጣጫ መስቀለኛ መንገድ		Intersection in four directions
መገናኛ መንገድ በቀጥታ ና በሰላም ፅራ		Intersection straight ahead and to the left
መገናኛ መንገድ በቀጥታ ና ወደ ቀኝ		Intersection straight ahead and to the right
መገናኛ መንገድ ወደ ግራና ወደ ቀኝ፣ ወደ ፊት ቀጥታ መንገድ የለም		Intersection to the left and to the right, no road straight ahead
መቆያ ጸለቅ ባለብር ሐፍት ማጥፋት		Railway crossing with gate
መቆያ ጸለቅ ባለብር ሐፍት ማጥፋት		Railway crossing without gate

ወደፊት የትራፊክ መብራት አለ		Traffic light ahead
□□ ፅራ የሚቀመጥ አደገኛ ኩርባ (ምልክቱ ሲዞር ወደ ቀኝ የሚታመን አደገኛ ኩርባ)		Sharp deviation of route to left (to right if chevrons reversed)
በመገናኛ ሥራ ላይ ለተላላፊዎች ቅድሚያ ስጥ		Cede priority to traffic on the crossing road
በመገንድ አግድም የሚነፍስ የለኛ ንፋስ አለ		Strong cross wind
ወደፊት ክብ አደባባይ አለ		Round about ahead
ሁለት ነጠላ መገንድ ወደ አንድ ነጠላ መገንድ በለጠጠ		Dual carriage way ends
መገንዱ በስተቀኝ በኩል ይጠባል (ምልክቱ ከዞረ በግራ በኩል)		Road narrows to right (left if symbol reversed)

ተደጋጋሚ የማስጠንቀቂያ □□ም □ተ□ፉፉሚ □በቡር ሐቲት ማቋረጥ ማስጠንቀቂያ፡ ሀ. ወደፊት 250 ሜትር ርቆ □በቡር ሐቲት ማቋረጫ መኖሩን የሚያመለክት፡ ለ. ወደፊት 170 ሜትር ርቆ □በቡር ሐቲት ማቋረጫ መኖሩን የሚያመለክት፡ ሐ. ወደፊት 100 ሜትር ርቆ □በቡር ሐቲት ማቋረጫ መኖሩን የሚያመለክት		Repeated warning or railway crossing: a. Railway crossing 250 meters ahead b. Railway crossing 170 meters ahead c. Railway crossing 100 meters ahead

ወደፊት የቤት □ንስሳት አለ- (መንገዱን ያቋርጣሉ)		Cattle ahead crossing road
ማስጠንቀቂያ ስለአካል ጉዳተኞች		Attention disabled persons
ወደፊት የ□ርሻ መሣሪያዎች አለ- (መንገዱን ያቋርጣሉ)		Farm machinery ahead/crossing
ጠመዝማዛ መንገድ		Winding road

ባለአንድ አቅጣጫ መንገድን ባለሁለት አቅጣጫ መንገድ ጸቋር□ኸል		To way traffic crosses one way road
በመንገድ ላይ የሚፈናጠር ድንጋይ አለ		Loose stones on road
□በቡር ሐፄት ማቋረ□		Railway crossing
አደገኛ ቁልቁለት		Dangerous slope
□□ግረኞች ማቋረጫ		Pedestrian's crossing
ማስጠንቀቂያ፡ ስለሕፃናት		Attention children
በአንድ አቅጣጫ መንገድ ላይ ለጊዜው ትራፊክ በሁለት አቅጣጫ □ንዲሄድበት የተፈቀደ		Temporary two-way traffic on one-way road
የሚያንሸራትት መንገድ		Slippery road

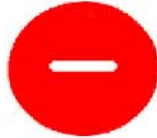
አደጋ		General danger
ወደፊት የትራፊክ መጨናነቅ አለ		Traffic congestion ahead
መንገዱን የሚያቋርጡ ዐር በንስሳት ስለሚኖሩ ጥንቃቄ አድርግ		take care of, wild animals may cross the road
ወደፊት የባሕት አደጋ መከላከያ ጣቢያ አለ፤ (ባሕት አደጋ መከላከያ ተሽከርካሪ ያቋርጣል)		Fire station ahead/fire fighting vehicle crossing
ወደፊት የጭነት ተሽከርካሪዎች አሉ፤ (መንገዱን ያቋርጣሉ)		Trucks ahead/crossing
ወደፊት የህፃናት መጫወጫ ቦታ አለ		Play ground
መንገድ ለሁለት መካፈል የሚጀምርበት		Divided road begins
		Divided road ends

ለሁለት ተከፋሎ የነበረ መንገድ ማብቂያ		
ቁም የሚል ምልክት ወደፊት አለ		Stop sign ahead
ቅትሚያ ስዓ ምልክት ወደፊት አለ		Yield sign ahead
በጎን በኩል ማዕዘናዊ ቅርፅ ስርቶ የሚገናኝ መንገድ አለ		Side road (angled)
"Y" ቅርፅ ያለው መገናኛ መንገድ		"Y" intersection
በባንዲራ ትራፊክን የሚያስተናግድ ሰው አለ		Flagger
መንገድ ቀያሽ አለ		Survey crew
ከባለ አራት አቅጣጫ መንገድ ትይዩ በብር ህቴት ማፋረጫ አለ		Parallel rail road crossing (cross road)
		

በጎን በኩል ከተገናኘች መንገድ ትይዩ በቡር ሀቴት ማቋረጥ መንገድ አለ		Parallel rail road crossing (side road)
"T" ቅርፅ ካለው መንገድ ትይዩ በቡር ሀቴት ማቋረጥ መንገድ አለ		Parallel rail road crossing (T intersection)
የአስፋልት መጠመሪያ መንገድ		Pavement begins
የአስፋልት መጨረሻ መንገድ		Pavement ends
ናዳ አለ		Falling rocks
ተንቀሳቃሽ (ተንሺ) ድልድይ		Swing bridge
ወደ ወንዝ ዳርቻ የሚወስድ መንገድ		Road leads to quay or river bank
የመንገዱ ዳር አደገኛ ነው		Dangerous shoulders

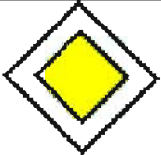
2. የሚቆጠሩ ምልክቶች		2. REGULATORY SIGNS
ቀስቱ በሚያመለክተው አቅጣጫ ተሽከርካሪዎች ማለፍ ይችላሉ		Vehicles may pass either side
ቀስቱ በሚጸመለያተው የማቆሚያ ሥፍራ ላይ ብቻ አቁም		Park right only (left if symbol reversed)
ምልክቱ ያለበትን ቦታ ቀኝን በኋላ		Pass the place so marked on its right side
ምልክቱ ያለበት ቦታ ግራውን በኋላ		Pass the place so marked on its left side
ቀሥቱ በሚጸመለያተው አቅጣጫ በኋላ		Proceed in direction by arrow mark on sign
የትራፊኩን ክብ አስቀድሞ በመዞር ላይ ላለ ተሽከርካሪ ቅትሚያ ሰዓ ተህ ቀሥቱ እንደሚያመለክተው የትራፊኩን ያብ ፎር		Cede priority to traffic already circling traffic circle, then circle traffic circle as indications by arrow

በፔዳል የሚንቀሳቀሱ ሳይክሎች ብቻ የሚያልፉበት መንገድ		Road to be used by pedal cyclists only
በመንገዱ ላይ የማሽከርከሪያ አነስተኛ ፍጥነት		Minimum speed
የአነስተኛ ፍጥነት መጨረሻ		End of minimum speed
በስተፅራ ዞሮ መመለስ ያልያል ነው		No U turns
የቅላላ ርቀት በምልያቱ ላይ ከተጠቀሰው ሰው ሜትር በላይ ለሆኑ ተሽከርካሪ ወይም የተቀጣጠሉ ተሽከርካሪዎች የተከለከለ		No vehicle or combination of vehicles over shown length
የቅላላ ያብቅቱ በምልያቱ ላይ ከተመለከተው ተወ በላይ ለሆነ የጭነት ተሽከርካሪ የተከለከለ		Closed to truck of total weight above the weight indicated on the sign
የቅላላ ያብቅቱ በምልያቱ ላይ ከተመለከተው በላይ ለሆነ ተሽከርካሪ የተከለከለ		

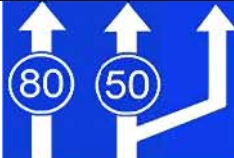
		Closed to vehicle a total weight above the weight indicated on the sign
ለብስክሌት የተከለከለ		Closed to bicycles
በእጅ ለሚገፉትም ጭምር ለማንኛውም ተሽከርካሪ ከአንድ አቅጣጫ የተዘጋ መንገድ		Closed to all vehicles including handcarts (one way road)
□□ ፅራ መታጠፍ ክልክል ነው		No left turn
ከሁለት እግር በላይ ያላቸውን የሞተር ተሽከርካሪዎች መቅደም የተከለከለ		No overtaking of motor vehicles on more than two wheels
ከሁለት እግር በላይ ላላቸው የሞተር ተሽከርካሪዎች የተከለከለ		Closed to motor vehicles on more than two wheels
ለሞተር ብስክሌት የተከለከለ		Closed to motor cycles

ለባለ ሞተር ተሽከርካሪዎች የተከለከለ		Closed to motor vehicles
የከተማ ክልል		Municipal area
ፍጥነት የተወሰነበት ክልል መጨረሻ ወይም የከተማ ክልል መፊ ረሻ		End of area of restricted speed or end of municipal area
ምልያቱ እንደሚያመለክተው እግድ የተደረገበት ክልል መፊ ረሻ		End of area of restriction as indicated on sign
፱ ሩምባ ድምጽ ማለማት የተከለከለበት		Prohibition of use of audible warning appliances
ቁም፣ ይህ ምልክት ባለበት ማንኛውም ተሽከርካሪ ከመስቀልኛ መንገድ ከመግባቱ በፊት መቆም አለበት		Stop! All vehicle will be brought to a complete Standstill before entering intersection

በእንስሳት ለሚሳቡ ተሽከርካሪዎችና ለእንስሶች የተከለከለ		Closed to animal-drawn vehicles and to animals
በ□□ ለሚገፉ ተሽከርካሪዎች የተከለከለ		Closed to handcarts
ለእግረኞች የተከለከለ		pedestrians
የአክሱ ጭነት በምልክቱ ላይ ከተመለከተ ከተው ጭነት በላይ ለሆነ ተሽከርካሪ የተከለከለ		Closed to vehicles where the load on any one axle exceeds the load indicated on the sign
ፍጥነት የተወሰነበት ክልል፣ በኪሎ ሜትር በምልክቱ ላይ ከተመለከተው ፍጥነት በላይ የተከለከለ		Area of restricted speed: speeds exceeding that indicated on the sign in kilometers
□ ቅላላ ስኞቱ በሜትር በምልክቱ ላይ ከተመለከተው በላይ ለሆነ ተሽከርካሪ የተከለከለ		Closed to vehicle of a total width exceeding that indicated in meters on the sign

ጠቅላላ ከፍታቸው በሜትር በምልክቱ ላይ ከተመለከተው በላይ ለሆኑ ተሽከርካሪዎች የተከለከለ		Closed to vehicles of a total height exceeding that indicated in meter on the sign
ቅድሚያ ያለው መንገድ		Priority road
"ቅድሚያ ያለው መንገድ" የሚለው ምልክት ትዕዛዝ መፈረሻ		End of priority road
ወደ ቀኝ መታጠፍ ክልክል ነው		No right turn
በምልክቱ ላይ ከሚገለጹት ባነሰ ርቀት ተጠግቶ ማሽከርከር ክልክል ነው		Driving of vehicles less than over shown length apart prohibited
በጋራ ለሚገኙትም ጭምር ለማንኛውም ተሽከርካሪ ከሁለቱም አቅጣጫ የተዘጋ መንገድ		Closed to all vehicles including handcarts
ይህ ምልክት ካለበት ጀምሮ ለጋራ መስቀለኛ መንገድ፣ ወይም "መፈረሻ" ከሚል ቃል ጋር		No stopping and parking from this sign to the next intersection, or to the next

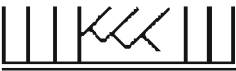
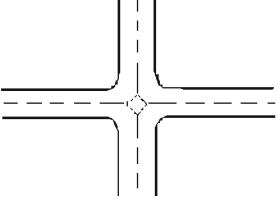
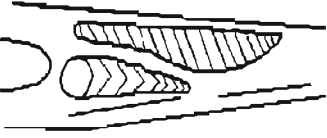
ቀጥሎ የሚገኝ የዚህ ዓይነት ምልክት እስከአለበት ድረስ ለአጭርም ሆነ ለረጅም ጊዜ ለማቆም የተከለከለ		sign of this kind with the inscription "End"
ይህ ምልክት ካለበት ጀምሮ እስከሚቀጥ ለቅ መስቀለኛ መንገድ፣ ወይም "መፈረሻ" ከሚል ቃል ጋር ቀጥሎ የሚገኝ የዚህ ዓይነት ምልክት እስከአለበት ድረስ በመዘግየት ለማቆም ያልተፈቀደ		No parking from this sign to the next intersection, or to the next sign of this kind with the inscription "End"
ከወደፊት ለሚመጣ ተሽከርካሪ ቅትሚያ ስዓ		Cede priority to oncoming vehicles
ቁም፣ በምሩክ መሥሪያ ቤት		Stop! Customs office
አደገኛ ፍንዳታ የሚያስከትል ጭነት ለጫነ ተሽከርካሪ የተፈቀደበት መንገድ		Hazardous cargo road
አደገኛ ፍንዳታ የሚያስከትል ጭነት ለጫነ ተሽከርካሪ የተከለከለ		Closed to hazardous cargo
የጭነት ተሽከርካሪ መተላለፊያ		Truck's road

ለጭነት ተሽከርካሪ የተከለከለ		closed to truck
የተሽከርካሪ መጎተቻ ክልል		Tow away zone plaque
የደሴቱን ቀኝ ያዝ		keep right
የደሴቱን ግራ ያዝ		keep left
ለአንድ ረድፍ ከተቀመጠው አነስተኛ ፍጥነት በላይ ማሽከርከርን የሚያስገድድ		compulsory minimum speed to one lane
በተለጸፈ ረታኦ ርብዓ ተጠንሚ እንዲሆን የተቀመጠ የፍጥነት ወሰን		Speed limits applying to different lanes
በተለጸፈ ረታኦ ርብዓ ተጠንሚ እንዲሆን የተቀመጠ አነስተኛ ፍጥነት ወሰን		Compulsory minimum speed applying to different lanes
3. መረጃ ሰጪ ምልክቶች		3. INFORMATIVE SIGNS
የጥገና አገልግሎት		Break dawn service

መዝናኛ (ቡና ቤት)		Refreshments or cafeteria
ምግብ ቤት		Restaurant
ወደ ፊት የጸረኛ ማቋረጫ አለ		Pedestrian crossing ahead
ቴሌፎን (ስልክ)		Telephone
የነዳጅ ማደያ ጣቢያ		Fuel
ባለአንድ አቅጣጫ መንገድ		One way street
ወደ ግራ የሚያስኬድ መንገድ □አም		No through road on left
ፊት ለፊት የሚያስኬድ መንገድ □አም		No through road on right

ፊት ለፊት የሚያስኬድ መንገድ ሊኖር ይችላል		No through road ahead
በተለያዩ ርቀት ላይ በመሆን በብብር ሐቴት ማቋረጥ በንደሚያጋጥም መረጃ የሚሰጥ		Count down markers to railway crossing
ማቆሚያ ቦታ		Parking
መጀመሪያ ክርቴት መስጠት ቦታ		First aid station
ሆቴል (ሞቴል)		Hotel or Motel
4. የመንገድ ላይ ቅቦች (መስመሮች)		4. ROAD MARKINIGS
ማቆሚያ መስመር		Stop line
ቅትሚያ ስንደር ምልክት መስመር		Give way line

መንገድን በረድፍ የሚከፋፍል ቅተቆራረ መስመር		Broken lane line
የተቆራረጠ የመንገድ አካፋይ መስመር		Broken center line
ያልተቆራረጠ የመንገድ አካፋይ መስመር		Solid center line
ያልተቆራረጠና የተቆራረጠ የመንገድ አካፋይ መስመር		Solid and broken center line
እግረኞች ማቋረጫ መስመር		Pedestrian's crossing

አቅጣጫን የሚያስመርጡ ቅቦች፣ አሽከርካሪዎች ከመስቀልኛ መንገድ ከመግባታቸው በፊት የሚሄዱበትን አቅጣጫ የሚያሳይ የቀሥት ምልክት ባለበት ነጠላ መንገድ ላይ ያቆማሉ		Preelection markings; before reaching an intersection drivers will place their vehicles by an arrow pointing in the lended direction
የማቆሚያ ምልክቶች፣ ከምልክቱ □ስዓ ላ□ተላለኝ ማቆም □□ቀቴል		Parking marks; parking permitted within the limits of the markings
□መስቀልኛመንገድ ማስተላለፊያ ምልክቶች ፣ ወደቀኝ የሚ□□ኝ ተሽከርካሪዎች □መሥመሩን ቀኝ □□□ሉ፣ በቀዳታ ወደፊት □□ም □□ ፅራ □ሚጸልክ ተሽከርካሪ የተቋረጡትን መሥመሮች ማቋረጥ ይችላል። ያልተቋረጡትን መሥመሮች ማቋረጥ አይቻልም		Channelising markings of intersection traffic turning to the right shall remain on the right of the line; traffic proceeding straight ahead or turning left may cross interrupted line; no crossing of uninterrupted lines
ማተላለፊያ ምልክቶች፣ የቀለም ነጠብጣብ ባለባቸው ክልሎች ላይ መንዳት አይቻልም		Channelising markings; no vehicle may be drive on stripe-painted areas

ሠንጠረዥ 'ለ'	
1. የጥፋት ርዕስ	
1ኛ እርከን የጥፋት ዝርዝር	
1	ተሽከርካሪ ያለአገባብ የጎተተ
2	☐ ተሟላ ጭነት ማቀፊያ /ስፖንዳ/ የሌለው ጭነት ጭኖ ተሽከርካሪ የነዳ
3	☐ ዓረምባ ድምጽ ያለአገባብ /በማይገባ ሶ/ ጸሐማ
4	ተገቢ ባልሆነ የጡርምባ ድምጽ የተጠቀመ
5	በትርፍ ጭነት ላይ ምልክት ያላደረገ
6	በመንገድ ላይ ተሽከርካሪ ያሳጠበ
7	የጭንቅላት መከላከያ /ሄልሜት/ ሳያደርግ ወይም አብሮት የጫነውን ሰው ማድረጉን ሳያረጋግጥ ሞተር ሳይቆይ ያሽከረከረ
8	ከተፈቀደው ፍጥነት በላይ ተሽከርካሪ ያሽከረከረ
9	የጭንቅላት መከላከያ ሄልሜት ሳያደርግ ብስክሌት ያሽከረከረ
2ኛ እርከን የጥፋት ዝርዝር	
1	በተሽከርካሪ መግቢያ /መውጫ/ በር ላይ ያቆመ
2	ከመጠን በላይ ድምጽ ☐ ያሰማ ያሽከረከረ
3	☐ ቅኝን ጠርዝ ሳይዝ በዝግ ☐ ያሽከረከረ
4	በተከለከለ ሶ ☐ ሳይቆይ ተሽከርካሪ ያቆመ
5	ከተፈቀደለት ጊዜ በላይ ተሽከርካሪ መንገድ ላይ ያቆመ
6	ለተሽከርካሪው እንቅስቃሴ አስፈላጊ ካልሆነ በስተቀር ሁለት እጁን መሪ ላይ ሳያደርግ ካሽከረከረ
3ኛ እርከን የጥፋት ዝርዝር	
1	በ25 ሜትር ርቀት ምልክት ሳያሳይ አቅጣጫ የቀየረ
2	በጠባብ መንገድ ላይ መኪና ያቆመ
3	በቂ ርቀቱን ጠብቆ ያላሸከረከረ

4	የመንገድ አከፋፋይ ደሴት /መስመር/ ያቋረጠ
5	የመቀመጫ ቀበቶ ሳያስር ወይም ተሳፋሪዎች የመቀመጫ ቀበቶ ማሰራቸውን ሳያረጋግጥ ተሽከርካሪ ያሽከረከረ
6	ከተፈቀደለት ጊዜ በላይ የተበላሸን ተሽከርካሪን መንገድ ላይ የጠገነ
7	በተሽከርካሪው ላይ የተጫነውን ጭነት በሚገባ ያላሰረ ወይም ያላለበሰ
8	አፈር፣ አሸዋ፣ ድንጋይና የመሳሰሉትን ባልተፈቀደ ቦታ ጸራቹ ☐ ☐ ም ☐ ንዲራገፍ ያደረገ
9	ሌሎች የትራፊክ ፍሰትን የሚያሰናክሉ ድርጊቶችን የፈጸመ
10	ያልተፈቀደ ጭነት ከሕዝብ ጋር የጫነ
11	ከሚገባው በላይ ጭስ ፣ ☐ ንፋሎት፣ ዘይት ወይም ነዳጅ እያጨሰና እየተፋ የሚሄድ ተሽከርካሪ ያሽከረከረ
12	በትራፊክ ደሴት ላይ ያሽከረከረ
13	ተሳፋሪ ጭኖ ነዳጅ ማደያ ገብቶ የቀዳ የሕዝብ ትራንስፖርት ተሽከርካሪ
14	በማብረጸ ☐ መብራት እያለው ሳያበራ ያሽከረከረ
15	ወደማይሄድበት አቅጣጫ ምልክት ያሳየ
16	ተሽከርካሪ ደርቦ ያቆመ
17	ከ7 ዓመት በታች የሆነ ህፃንን ከአዋቂ ጋር ሳያስቀምጥ ወይም ለደህንነት ሲባል በተሰራ ማቀፊያ ውስጥ ሳያስቀምጥ ጸሽከረከረ
18	የጉዞ ረድፍ ጠብቆ ያላሸከረከረ
19	በመታጠፊያ መንገድ ላይ ተሽከርካሪ ያቆመ
20	የትራፊክ ምልክት ወደቀኝ ብቻ መታጠፍ በሚፈቅድ መንገድ ላይ መንገድ የዘጋ

4ኛ እርከን የጥፋት ዝርዝር	
1	ቅድሚያ መስጠት ሲገባው የክለስላ
2	ባልተሟላ መብራት ያሽከረከረ
3	□ሚ□ጠፍበትን አቅጣጫ ሳይዝ ያሽከረከረ
4	ያለማንጸባረቂያ ምልክት የተበላሸን ተሽከርካሪ መንገድ ላይ ያቆመ
5	በሰንሰለት የሚሸከረከር በሰዓት ከ10 ኪ.ሜ. በ□ ች የሚጓዝ ልዩ ተሽከርካሪ በመንገድ ላይ ያሽከረከረ
6	በአውቶቡስ ማቆሚያ ስፍራ ተሽከርካሪ ያቆመ
7	□□ሳት አደጋ ተሽከርካሪ ውሃ መሙያ ለ□ ላ□ ወይም በእሳት አደጋ መከላከያና ሆስፒታል በር ላይ ተሽከርካሪ ያቆመ
8	በተክለክለ ለ□ ላይ የጫነ ወይም ያወረደ
9	በባቡር ህዲድ አጠገብ ተገቢውን ጥንቃቄ ያላደረገ
10	ለአላፊ ተሽከርካሪ ቅድሚያ የክለስላ
11	ከተፈቀደው የግንባር መብራት □ይል ውጪ የሆኑ መብራቶችን (ፓውዛዎችን) የተጠቀመ
12	ምልክት ሳያሳይ ተሽከርካሪ ከቆመበት ለ□ ያንቀሳቀሰ ወይም ያቆመ
13	በ□ፅረኛ ማቋረጫ መንገድ ላይ ተሽከርካሪ ያቆመ
14	የሚከለክል ምልክት የጣለ
15	በትራፊክ ደሴት ላይ ተሽከርካሪ ያቆመ
16	በተሽከርካሪው የውጭ አካል ላይ ሰው የጫነ
17	የቀስት አቅጣጫ የለቀቀ
18	ከተወሰነለት መቀመጫ ወይም የጭነት ልክ በላይ የጫነ
19	የአሽከርካሪውን ዕይ□ የሚከልሉ መጋረጃዎችን□ ተለ□ኝ ላስቲያ ወይም ሌሎች ተመሳሳይ ነገሮችን ያስቀመጠ ወይም የለጠፈ.
20	ከ13 ዓመት በታች የሆነ ማንኛውንም ልጅ ፊት ላይ አስቀምጦ ያሽከረከረ
21	ለአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪ ቅድሚያ ያልሰጠ

22	ተንቀሳቃሽ ስልድ በያነጋገረ ወይም መልዕክት እየላከ ወይም እየተቀበለ ወይም ማንኛውንም ነገር በጆሮ ማዳመጫ እያዳመጠ ተሽከርካሪ ያሽከረከረ
23	ቴሌቪዥን ወይም ሌሎች ተንቀሳቃሽ ምስሎችን ተሽከርካሪ ውስጥ እየተመለከተ ያሽከረከረ
24	ተሽከርካሪ ላይ ከኋላ አንፃራዊ ምልክት ሳይለጥፍ ያሽከረከረ
25	የትራፊክ ተቆጣጣሪ ትዕዛዝ ያልፈፀመ
26	ተሽከርካሪው ውስጥ ራዲዮ፣ ቴፕ፣ ሲዲ ወይም ተመሳሳይ ነገሮችን በከፍተኛ ድምጽ የከፈተ

5ኛ እርከን የጥፋት ዝርዝር	
1	መስቀለኛ መንገድ ላይ ቅድሚያ ያልሰጠ ተሽከርካሪ
2	ተሽከርካሪ በጋንቅስቃሴ ላይ እያለ ተሳፋሪ የጫነ ወይም ያወረደ
3	አለአግባብ ተሽከርካሪን የቀደመ
4	የተሽከርካሪን በር ከፍቶ ያሽከረከረ
5	በሕግ ከተወሰነው ከፍ ፣ ርዝመትና ስፋት ውጭ ጭነት የጫነ
6	ከተፈቀደለት ወንበር ልክ □ □ ጌ መረ
7	ሕጋዊ ሥልጣን ሳይኖረው የትራፊክ ፍሰትን ያወከ የደናቀፈ
8	በፀረኛ መንገድ ላይ ተሽከርካሪ ያቆመ
9	ህዝብ በሚበዛበት፣ ሆስፒታሎችና ትምህርት ቤቶች በሚገኙበት አካባቢ መስቀለኛና እግረኛ ማቋረጫ ላይ እንዲሁም የአሽከርካሪውን እይታ የሚከልል የአየር ሁኔታና ሌሎች ሁኔታዎች በሚኖሩበት ጊዜ ፍጥነት ሳይቀንስ ያሽከረከረ
10	በመንገድ ላይ ያፈሰሰውን ወይም የጣለውን ፈሳሽ ወይም ጠጣር ነገሮችን ያላፀዳ
11	በተሽከርካሪው ላይ ተገቢ ያልሆነ አካል የጨመረ

6ኛ እርከን የጥፋት ዝርዝር	
1	ለፀረኛ ቅትሚያ ጸልሰ
2	ቀይ የትራፊክ መብራት የጣለ
3	በሕግ ከተወሰነው ፍጥነት በላይ ያሽከረከረ
4	በማብሪያ ጊዜ ምንም መብራት ሳይኖረው ያሽከረከረ
5	በተከለከለ መንገድ ወይም አቅጣጫ ያሽከረከረ
6	መሐል መንገድ ላይ ተሳፋሪ ወይም ጭነት የጫነ ወይም ያወረደ
7	የትራፊክ አደጋ ፈጽሞ ለፀፀ ላለ ጸልቆመ
8	የአደጋ አገልግሎት ተሽከርካሪ ከተፈቀደለት ድምጽና የአደጋ ምልክት መብራት ከሚፈጽመው ተግባር ውጪ አለአግባብ የተጠቀመ
9	በጭነት ተሽከርካሪ በሕግ ከተፈቀደለት ውጭ ሰውን ያሳፈረ
10	በድልድይ ላይ ተሽከርካሪ ያቆመ
11	የሚያስገድድ ምልክት የጣለ ወይም ያለአግባብ ወደጎላ ያሽከረከረ
12	ከተማ ውስጥ ከባድ መብራት /ባውዛ/ የተጠቀመ
13	ሰክሮ፣ አደንዛዥ ዕጽ ወስዶ ወይም ጫት ቅሞ ወይም እየቃመ ያሽከረከረ
14	የትራፊክ አደጋ አድርሶ የተጎዳውንና ሕክምና የሚያስፈልገውን ሰው ህክምና ወደ ሚሰጥበት ተቋም ወስዶ ያሳሳከመ
15	ተንቀሳቃሽ ስልያ ሲነጋገረ ወይም መልዕክት እየላከ ወይም እየተቀበለ ወይም ማንኛውንም ነገር በጆሮ ማዳመጫ እያዳመጠ የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪ ያሽከረከረ

2. ስለቅጣት ነጥብ አሰጣጥና የቅጣት መጠን

ሀ. ለመጀመሪያ ጊዜ ጥፋት ሊፈጸም

ተ.ቁ	የጥፋት እርከን	ለዓኛቱ የሚመዘገበው ነጥብ	ፀረፀሰፀ- /የገንዘብ ቅጣት መጠን በብር/
1	1ኛ የጥፋት እርከን	2	80.00
2	2ኛ የጥፋት እርከን	3	100.00
3	3ኛ የጥፋት እርከን	4	120.00
4	4ኛ የጥፋት እርከን	5	140.00

5	5ኛ የጥፋት ርዕስ	6	160.00
6	6ኛ የጥፋት ርዕስ	7	180.00
ለ. ለ2ኛ ደረጃ ባለ 5 ክፍል በላይ ጥፋት ሲፈጸም			
ተ.ቁ	ከቀድሞው ጥፋት ጋር ተደምሮ የሚመዘገብ የጥፋት ነጥብ	የሚሰጠው ርዕስ /የገንዘብ ቅጣት በብር/	
1	4-9		200.00
2	10-11		220.00
3	12-13		240.00
4	14-16	ለ6/ስድስት/ ወር የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ አቃት እገዳና የተሀድሶ ሥልጠና እንዲወስድ ማትረፅ	
5	17-19	ለ1 /አንድ/ ዓመት የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ አቃት እገዳና የተሀድሶ ሥልጠና	
6	20-21	የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ይሠረዛል፡፡ ፍቃዱ የተሠረዘበት ባለፍቃድ ከ2 ዓመት በኋላ በንደ አዲስ ሊያወጣ ይችላል፡፡	

ሐ. ስለቅጣት አለመፈጸም

ቅጣቱን ሳይፈጽም የቀረ አሽከርካሪ ቀድሞ በተመዘገበበት ነጥብ ላይ ከዚህ በታች ባለው ሠንጠረዥ የተመለከተው ነጥብ ተደምርቦት በድምሩ መሠረት ይቀጣል፡፡

ተ.ቁ	ያልተፈጸመበት ጊዜ	የሚመጠነው ነጥብ
1	ከ31-60/ከሠላሳ አንድ ርዕስ ስድሳ / ቀናት ውስጥ ቅጣቱን ያልፈጸመ	4
2	ከ60/ ስትሣ/ ቀናት በላይ ቅጣቱን ያልፈጸመ	6

መ. ሌሎች የደንብ መተላለፍ ጥፋቶች

ተ.ቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብር)

1	በመንገድ ላይ አላግባብ ባንስላትን የነዳ ወይም ይዞ ተቆጥሮ	80
2	በህግ ሳያስፈቅድ በትራፊክ የመንገድ ምልክት ተቆጥሮ	150
3	የተሽከርካሪ ወይም የእግረኛ መሃጃ መንገድን የቆፈረ፣ ያበላሸ ወይም ሌሎች ተመሳሳይ ነገሮችን ያከናወነ	1000
4	በተሽከርካሪ ወይም በእግረኛ መሃጃ መንገድ ላይ የተሽከርካሪዎችን ወይም የእግረኞችን እንቅስቃሴ የሚያውክ ቁሳቁስ ወይም ሸተጥ ያስቀመጠ፣ የነገደ ወይም በሐዘን ምክንያት ከአቅም በላይ ካልሆነ በስተቀር ያለፈቃድ የተለያዩ ነገሮችን የተከለ ወይም ተመሳሳይ ነገሮችን ያከናወነ	300
5	በማብሪያ ጊዜ በጉልህ የሚታይ መብራት ሳይዝና ለተሽከርካሪው አቅራቢያ በሆነው ጎን መብራቱን ሳያሳይ እንስላትን የነዳ ማናቸውም ነጋዴ	100
6	በማብሪያ ጊዜ በጉልህ የሚታይ መብራት ሳይዝና ለተሽከርካሪው አቅራቢያ በሆነው ጎን መብራቱን ሳያሳይ እንስላትን የነዳ ማናቸውም የእንስሳ ጠባቂ	40
7	በተሽከርካሪ መንገድ ላይ በእጅ የሚገፋ ባለመንኮራኩር ወንበርን ወይም የሚሳብ ጋሪን የገፋ ወይም የሳበ	80
8	ለመጫወቻና ለጊዜ ማሳለፊያ ተብሎ የተሰራ ብስክሌት ወይም በጫማ መልክ የሚጠለቅ ተንሸራታች ወይም ሌሎች መጫወቻዎች በተሽከርካሪ መንገድ ላይ ያሸከረከረ ወይም የተጠቀመ	80

ሠ. ግረኞች ስለሚቀጡበት ሁኔታ

ተ.ቁ.	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብር)
1	ተገቢውን ጥንቃቄ ሳያደርግ መንገድ ያቋረጠ	40
2	ለተሸከርካሪ በተፈቀደለት መንገድ ላይ ያለበቂ ምክንያት □ቆመ □□ም □ተጃ□	40
3	□□ፅረኛ መንገድ በሌለበት መንገድ ላይ ቀኝ ጠርዙን ይዞ □ተጃ□	40
4	ለ□ፅረኛ መንገድ ተብሎ ከተከለለ መንገድ ውጭ የተጓዘ	40
5	በብረትም ሆነ በግንብ ተለይተው የ□□ሩ መንገዶች ዘሎ መንገድ ያቋረጠ	40

አዋጅ ቁጥር 811/2013

የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የዲመሬጅ ክፍያ

ለመደንገግ የወጣ አዋጅ

የወጪና ገቢ ምርቶችን በተመጣጣኝ የትራንስፖርት ዋጋ በአጭር ጊዜ ውስጥ ተጓጉዘው ወደ ወደብ እንዲደርሱ ወይም ከወደብ ወደተለያዩ የአገሪቱ ክፍሎች ተሰራጭተው ለተጠቃሚው እንዲቀርቡ ማስቻል አስፈላጊ በመሆኑ፤

በጭነት ላኪዎችና ተረካቢዎች የመጫኛና የማራገፊያ አገልግሎት በሚሰጡ መጋዘኖች እና ቁጥጥር በሚያከናውኑ አካላት የአሰራር ቅልጥፍና መጓደል ምክንያት የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የሥራ ጊዜ ከፍተኛ ብክነት የሚታይበት በመሆኑ፤

ይህን የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የሥራ ጊዜ ብክነት በማስቀረትና ምልልስን በማፋጠን ጭነት የማንሳት አቅምን ለማሳደግ እንዲሁም የዕቃዎችን የወደብ ቆይታ ጊዜ በማሳጠር አላስፈላጊ ወጪን ለመቀነስና ተያያዥ ችግሮችን ለማስወገድ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የዲመሬጅ ክፍያን የሚደነግግ ህግ ማውጣት አስፈላጊ በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የዲመሬጅ ክፍያ አዋጅ ቁጥር 811/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. “የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ” ማለት ማንኛውንም ዕቃ እንዲያመላልስ ተብሎ የተሰራና ለዚሁ አገልግሎት እንዲውል የተደረገ ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን ተጐታች መኪናን ይጨምራል፤
2. “ዕቃ” ማለት የቁም እንስሳትን ጨምሮ ኮንቴነሮችን፣ የዕቃ ማሸጊያዎችን ወይም ተመሳሳይ የዕቃ ማሸጊያ ቁሶችን ወይም በዕቃ ላኪው ወይም በዕቃ አስረካቢ በጥቅል መልክ ለጭነት የሚቀርብ ማንኛውም ንብረት ነው፤

3. “አጓጓሻ” ማለት ዕቃን በተሽከርካሪ አማካኝነት በየብስ ወይም በአገር ውስጥ ውሃ የሚያጓጉዝ ሰው ነው፤
4. “ላኪ” ማለት ለራሱ ወይም ለሦስተኛ ወገኖች ሲል ዕቃውን እንዲያጓጉዝ ለአጓጓሻ የሚያስረክብ ሰው ነው፤
5. “ተረካቢ” ማለት ዕቃውን ለመቀበል ህጋዊ መብት ያለው ሰው ነው፤
6. “መጋዘን” ማለት ማንኛውም ብትንም ሆነ ጥቅል ዕቃዎችን በኮንቴነር ጭምር የመጫኛና የማራገፊያ አገልግሎት የሚሰጥ ማንኛውም ቦታ ሆኖ ወደብንና የጉምሩክ መጋዘንን ይጨምራል፤
7. “አሽከርካሪ” ማለት የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ ለመንጻት የሚያስችለው ህጋዊ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ያለው ሰው ነው፤
8. “ዲመሬጅ” ማለት የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን፡-
 - ሀ/ በላኪ፣ በተረካቢ ወይም በመጋዘን ለመጫኛ ወይም ለማራገፊያ ከተወሰነው የጊዜ ገደብ በላይ፤ ወይም
 - ለ/ በመንግሥት ተቆጣጣሪ አካል ለማካሄድ የቁጥጥር ሥራ ከተወሰነው የጊዜ ገደብ በላይ እንዲቆይ በመደረጉ ለባከነው ጊዜ ማካካሻ የሚፈጸም ክፍያ ነው፤
9. “የመጫኛ ወይም የማራገፊያ ጊዜ” ማለት የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ ለመጫን ወይም ለማራገፍ የተወሰነለት ቦታ ከደረሰ በኋላ ጭነቱን ለመጫን ወይም ለማራገፍ የሚወስደው ጊዜ ሲሆን ተፈላጊ ሰነዶች ተጠናቀዉና ተፈርመው አሽከርካሪው የሚረከብበትን ጊዜ ያጠቃልላል፤
10. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት አንደቅደምተከተሉ የትራንስፖርት ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤
11. “ባለስልጣን” ማለት በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/2005 የተቋቋመው የትራንስፖርት ባለሥልጣን ነው፤
12. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
13. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈፃሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በጭነት ላኪዎች፣ ተረካቢዎች፣ የመጫኛና የማራገፊያ አገልግሎት በሚሰጡ መጋዘኖች፣ የፍትሻና የቁጥጥር ስራ በሚያከናውኑ አካላት፣ የጭነት

ትራንስፖርት አገልግሎት በሚሰጡ ትራንስፖርተሮች እና የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ክፍል ሁለት

የመጫኛ፣ የማራገፊያና የቁጥጥር ጊዜ ገደብ እና የዲመሬጅ ክፍያ

4. የመጫኛ፣ የማራገፊያና የቁጥጥር ጊዜ ገደብ

1. ማንኛውም ላኪ፣ ተረካቢ ወይም የመጋዘን አገልግሎት የሚሰጥ አካል፡-

ሀ/ የመጫኛ አቅሙ 20 ቶን ወይም ከዚያ በላይ የሆነ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን በ8 ሰዓት ውስጥ የመጫኛ ወይም 6 ሰዓት ውስጥ የማራገፊያ ወይም

ለ/ የመጫኛ አቅሙ ከ20 ቶን በታች የሆነ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን በ5 ሰዓት ውስጥ የመጫኛ ወይም በ4 ሰዓት ውስጥ የማራገፊያ ግዴታ አለበት።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 የተመለከተው የጊዜ ገደብ መቆጠር የሚጀምረው የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዉ የመጫኛ ወይም የማራገፊያ ቦታው እንደደረሰ ይሆናል።

3. የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪው የመጫኛ ወይም የማራገፊያ ቦታው ከደረሰ በኋላ ከአንጓዣ ጋር ባልተያያዘ ምክንያት የመጫኛ ወይም የማራገፊያ ቦታ ለውጥ ከተደረገ በለውጡ ምክንያት የባከነው ጊዜ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ተካቶ ይታሰባል።

5. የቁጥጥር ጊዜ ገደብ

1. የኢትዮጵያ ገቢዎችና ጉምሩክ ባለሥልጣን የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ የጫነውን ዕቃ በመግቢያ ወይም በመውጫ በር ወይም በመተላለፊያ መንገድ ላይ የሚያደርገውን ቁጥጥር በአንድ ሰዓት ውስጥ እንዲሁም በመዳረሻ የጉምሩክ ጣቢያ የሚያደርገውን ከአራት ሰዓት ባነሰ ጊዜ ውስጥ ማጠናቀቅ አለበት።

2. የግብርና ሚኒስቴር የእንስሳት ኳራንቲን ጣቢያ፡-

ሀ/ የአንድ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን ንጽህና እና ምቹነት የማረጋገጥ ስራ በ30 ደቂቃ ውስጥ፤

ለ/ በአንድ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ የተጫኑ እንስሳትን የጤና ማረጋገጫ ሰርተፍኬት መስራትና መስጠት በሦስት ሰዓት ውስጥ፤

ሐ/ የአንድ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን የመኖ የይለፍ ሰርተፍኬት መስራትና መስጠት በ30 ደቂቃ ውስጥ ማጠናቀቅ አለበት፡፡

3. የኢትዮጵያ መንገዶች ባለስልጣን የአንድ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን የክብደት ሚዛን ቁጥጥር በ20 ደቂቃ ውስጥ ማጠናቀቅ አለበት፡፡

4. በጤና ጥበቃ ሚኒስቴር፣ በግብርና ሚኒስቴር፣ በንግድ ሚኒስቴር ወይም የተቆጣጣሪነት ሥልጣን ባለው የሚመለከተው ሌላ መንግሥታዊ አካል የሚካሄድ አንድ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ የጫነውን ዕቃ የመቆጣጣር ሥራ በሦስት ሰዓት ውስጥ መጠናቀቅ አለበት፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፤ (2)፤ (3) እና (4) የተመለከተው የጊዜ ገደብ መቆጠር የሚጀምረው የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪው ቁጥጥር ወደሚደረግበት ጣቢያ እንደደረሰ ይሆናል፡፡

6. የመጫኛ፣ የማራገፊያና የቁጥጥር የሥራ ሰዓት

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 መሠረት የመጫንና የማራገፍ አገልግሎት የሚሰጥ መጋዘን ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 መሠረት ቁጥጥር የሚያካሂድ ማንኛውም ተቆጣጣሪ አካል ከሰኞ እስከ እሁድ 24 ሰዓት ሙሉ ይህንኑ አገልግሎት መስጠት አለበት፡፡

7. የዲመሬጅ ክፍያ

1. ማንኛውም ላኪ፣ ተረካቢ ወይም የመጋዘን አገልግሎት የሚሰጥ አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 4 በተደነገገው መሠረት ግዴታውን ካልተወጣ፡-

ሀ/ የመጫን አቅሙ 20 ቶን ወይም ከዚያ በላይ የሆነ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን በሚመለከት፡-

- 1) ለመጀመሪያ ሁለት ሰዓት የባክነ ጊዜ በሰዓት ብር 100 ሂሳብ፤
- 2) ከሁለት ሰዓት በላይ እስከ አራት ሰዓት ለባክነ ጊዜ በሰዓት ብር 150 ሂሳብ፤
- 3) ከአራት ሰዓት በላይ ለባክነ ጊዜ በሰዓት ብር 200 ሂሳብ፤ ወይም

ለ/ የመጫን አቅሙ ከ20 ቶን በታች የሆነ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን በሚመለከት፡-

- 1) ለመጀመሪያ ሁለት ሰዓት የባክነ ጊዜ በሰዓት ብር 75 ሂሳብ፤
- 2) ከሁለት ሰዓት በላይ እስከ አራት ሰዓት ለባክነ ጊዜ በሰዓት ብር 100 ሂሳብ፤

3) ከአራት ሰዓት በላይ ለባከነ ጊዜ በሰዓት ብር 150 ሂሳብ፤ የዲመሬጅ ክፍያ ለአንጓገፍ መክፈል አለበት፡

2. ማንኛውም ቁጥጥር የሚያካሂድ አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 በተደነገገው መሠረት ግዴታውን ካልተወጣ፡-

ሀ/ የመጫን አቅሙ 20 ቶን ወይም ከዚያ በላይ የሆነ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን በሚመለከት ለባከነ ጊዜ በሰዓት ብር 100 ወይም

ለ/ የመጫን አቅሙ ከ20 ቶን በታች የሆነ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን በሚመለከት ለባከነ ጊዜ በሰዓት ብር 75 ሂሳብ፤ የዲመሬጅ ክፍያ ለአንጓገፍ መክፈል አለበት፤ ሆኖም የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪው ከተወሰነው የጊዜ ገደብ በላይ እንዲቆይ ሊደረግ የቻለው መቅረብ የሚገባው የጭነት ማንጓገፍ ሰነድ በአንጓገፍ ባለመቅረቡ ምክንያት ከሆነ የዲመሬጅ ክፍያ ሊጠየቅ አይችልም።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት የዲመሬጅ ክፍያ ተግባራዊ የሚሆነው በቀን ለ10 ሰዓት ብቻ ይሆናል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ከሚወሰነው የዲመሬጅ ክፍያ በላይ የሆነ ጉዳት የደረሰበት አንጓገፍ በማንጓገፍ ውሉና አግባብ ባለው ህግ መሰረት ተጨማሪ የጉዳት ካሳ የመጠየቅ መብቱ የተጠበቀ ነው፡፡

5. የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪን ለመጫን ወይም በማራገፍ ወይም ለቁጥጥር ከተወሰነው የጊዜ ገደብ በላይ ሆነ ብሎ ወይም በቸልተኝነት እንዲቆይ ያደረገ የመንግሥት መጋዘን ወይም የተቆጣጣሪ አካል ሠራተኛ ወይም ኃላፊ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት በአሠሪው የተፈጸመን የዲመሬጅ ክፍያ የመተካት ኃላፊነት አለበት።

8. የመጫኛ፣ የማራገፊያና የቁጥጥር ጊዜ ማረገገጫ ሰነድ

1. ማንኛውም ላኪ፣ ተረካቢ፣ መጋዘን ወይም ተቆጣጣሪ አካል የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ በመጫኛ፣ በማራገፊያ ወይም በመቆጣጠሪያ ቦታ የደረሰበትንና አጠናቆ የወጣበትን ቀንና ሰዓት ለዚሁ ተግባር በተዘጋጀ ቅጽ ላይ መዝግቦ ከአሽከርካሪው ጋር መፈራረም አለበት፤

2. አሽከርካሪው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተመዘገበው ቀንና ሰዓት የማይስማማ ከሆነ ልዩነቱን አስፍሮ ሰነዱን መፈረምና በአቅራቢያው

ለሚገኝ የባለሥልጣኑ የትራንስፖርት ኢንስፔክተር ወይም በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/2005 አንቀጽ 24 መሠረት በባለሥልጣኑ ውክልና ለተሰጠው አካል ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ሪፖርት የደረሰው የትራንስፖርት ኢንስፔክተር ወይም ውክልና የተሰጠው አካል ጉዳዩን አጣርቶ የምርመራ ውጤቱን የያዘ ማስረጃ ለሚመለከታቸው ወገኖች ይሰጣል፡፡

ክፍል ሦስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

የባለስልጣኑ ሥልጣንና ተግባር

9. ባለስልጣኑ፡-

1. ይህ አዋጅ በሚገባ በሥራ ላይ መዋሉን ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤
2. እንደአስፈላጊነቱ በጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች የመጫኛ፣ የማራገፊያና የመቆጣጠሪያ ቦታዎች የትራንስፖርት ኢንስፔክተሮች ይመድባል፤
3. ሞዴል የጭነት ማመላለሻ ውልና የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪ እንቅስቃሴ መቆጣጠሪያ ቅጾችን ያዘጋጃል ፣ ለሚመለከታቸው አካላት ያሰራጫል፤
4. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የጭነት ማመላለሻ ተሽከርካሪዎችን የጭነት ማጓጓዣ ታሪፍ በማጥናት የውሳኔ ሃሳብ ያቀርባል፤ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ሲጸድቅም ተግባራዊነቱን ይከታተላል፡፡

10. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ህጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ህግ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም ፡፡

11. ደንብ እና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ሥራ ላይ ለማዋል የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

12. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 9 ቀን 2006 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 843/2006

የክፍያ መንገዶች አዋጅ

የመንገድ ዘርፍ ልማት በአገሪቱ የሚካሄደውን ሁሉን አቀፍ ልማት ለማፋጠንና ድህነትን ለማስወገድ ቁልፍ ሚና ያለው በመሆኑ፤

በአገሪቱ በክፍያ አገልግሎት የሚሰጡ ዘመናዊና የተሻሻሉ መንገዶች መገንባት በመጀመራቸውና እነዚህ መንገዶች ካላቸው ልዩ ባህሪ አኳያ የተለየ የመንገድ አስተዳድርን የሚሹ በመሆኑ፤

ከዚህም በመነሳት በክፍያ አገልግሎት የሚሰጡ መንገዶች የሚተዳደሩበት ሕግ ማውጣት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገመንግስት አንቀጽ 55 (1)ን መሰረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የክፍያ መንገዶች አዋጅ ቁጥር 843/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር፡-

1. “ሚኒስቴር” ማለት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ነው፤
2. “ባለሥልጣን” ማለት የኢትዮጵያ መንገዶች ባለሥልጣን ነው፤
3. “ኢንተርፕራይዝ” ማለት በመንግሥት የልማት ድርጅቶች አዋጅ ቁጥር 25/1984 መሠረት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የሚቋቋም የኢትዮጵያ የክፍያ መንገዶች ኢንተርፕራይዝ ነው፤
4. “የክፍያ መንገድ” ማለት የመንገድ ተጠቃሚዎች ክፍያ እየከፈሉ የሚጠቀሙበት መንገድ ነው፤
5. “የአገልግሎት ክፍያ” ማለት ማንኛውም ተሽከርካሪ የክፍያ መንገድን ለመጠቀም የሚከፍለው ክፍያ ነው፤
6. “ተሽከርካሪ” ማለት ብስክሌትን፣ ሞተር ብስክሌትን፣ ባለሰብት እግር ተንቀሳቃሽን፣ የኮንስትራክሽን ልዩ ተንቀሳቃሽ መሳሪያንና ልዩ ወታደራዊ

ተሽከርካሪን ሳይጨምር በመንገድ ላይ በሚካኒካልና በኤሌክትሮኒክ ሃይል እየተንቀሳቀሰ የሚሄድ ማንኛውን ተሽከርካሪ ነው፤

7. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ወይም የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

8. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው ሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የፌደራል መንግሥት በሚያስተዳድራቸው የክፍያ መንገዶች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል።

ክፍል ሁለት

ስለክፍያ መንገድና የአገልግሎት ክፍያ

4. ባለሥልጣኑ ኃላፊነት

1. ባለሥልጣኑ የክፍያ መንገዶች የሚለመቡትን ዕቅድ ያዘጋጃል፤ ሲፈቀድም ተግባራዊ ያደርጋል።

2. ባለሥልጣኑ የክፍያ መንገዶች የሚገነቡበትን ውሎች ይዋዋላል፤ ያስፈጽማል፤

3. ባለሥልጣኑ አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የክፍያ መንገድን በነጻ እንዲያገለግል ያደርጋል፤ መንገዱንም ያስተዳድራል።

5. የአገልግሎት ክፍያ አፈጻጸም

1. የክፍያ መንገድን የሚጠቀም ተሽከርካሪን በሚመለከት የአገልግሎት ክፍያውን ለሚሰበስበው አካል የመክፈል ኃላፊነት ያለበት አሽከርካሪው ነው።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የአገልግሎት ክፍያን በኤሌክትሮኒክ ዘዴ፤ በቅድመ ክፍያና በዱቤ ሥርዓት መፈጸም ይቻላል፡

፡

6. ከአገልግሎት ክፍያ ነጻ ስለመሆን

1. ከድንገተኛ አደጋ ጋር በተያያዘ የሚጓዙ የእሳት አደጋ ተሽከርካሪዎች፤ አምቡላንሶች እና በአስቸኳይ ሥራ ጉዳይ የሚጓዙ የመከላከያ፣ የፖሊስና የደህንነት ኃይሎች ተሽከርካሪዎች ከአገልግሎት ክፍያ ነጻ ይሆናሉ።

2. ሚኒስቴሩ ከላይ በንዑስ አንቀጽ (1) በተገለጹት እና አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በሌሎች ሁኔታዎች ከአገልግሎት ክፍያ ነፃ የመሆን መብት ስለሚሰጥበት አግባብ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

7. የአገልግሎት ክፍያ የመክፈል ግዴታ

ከአገልግሎት ክፍያ ነጻ እንዲሆኑ ከተፈቀደላቸው ተሽከርካሪዎች በስተቀር ማንኛውም ሰው የአገልግሎት ክፍያ ሳይከፍል በክፍያ መንገድ ላይ ተሽከርካሪን ማሽከርከር አይችልም።

8. የአገልግሎት ክፍያ ታሪፍ

1. አንተርፕራይዙ ከሚያስተዳድራቸው የክፍያ መንገዶች ከተጠቃሚዎች የሚሰበሰብ የአገልግሎት ክፍያን ታሪፍ ይወሰናል።
2. ሚኒስቴሩ የታሪፉን አግባብነትና አፈጻጸም ያረጋግጣል።

ክፍል ሶስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

9. ቅጣት

1. የአገልግሎት ክፍያ ትኬት ሳይዝ በክፍያ መንገድ ላይ ሲያሸከረክር የተገኘ አሽከርካሪ ከመንገዱ መነሻ እስከ መድረሻ ላለው ርቀት የተቀመጠውን የአገልግሎት ክፍያ ታሪፍ ሦስት እጥፍ ይከፍላል።
2. የተጭበረበረ የአገልግሎት ክፍያ ትኬት ይዞ በክፍያ መንገድ ላይ ሲያሸከረክር የተገኘ አሽከርካሪ በወንጀል ሕግ መሠረት የሚጠየቅ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ ከመንገዱ መነሻ እስከ መድረሻ ላለው ርቀት የተቀመጠውን የአገልግሎት ክፍያ ታሪፍ አምስት እጥፍ ይከፍላል።
3. በክፍያ መንገድ ላይ ተሽከርካሪው በብልሽትም ሆነ በሌላ ምክንያት መቆሙን በ30 ደቂቃ ውስጥ ለመንገዱ አስተዳዳሪ ያሳውቀ አሽከርካሪ ብር 100 ይቀጣል፡፡
4. በማንኛውም ምክንያት ከአንድ ሰዓት በላይ በክፍያ መንገድ ላይ ተሽከርካሪ ከቆመ የመንገዱ አስተዳዳሪ ተሽከርካሪውን የሚያነሳው ሲሆን ለተሽከርካሪው ማንኛና ማቆያ እንዲሁም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ለመንገዱ ጥገና የሚወጣውን ወጪ አሽከርካሪው ወይም ባለቤቱ ይከፍላል።
5. በሕግ ከተፈቀደው ክብደት በላይ የጫነ ተሽከርካሪን በክፍያ መንገድ ላይ ያሸከረከረ አሽከርካሪ አግባብ ባለው ህግ ለትርፍ ጭነት የተጣለውን ቅጣት ይከፍላል።
6. በክፍያ መንገድ አጥር ክልል ውስጥ ገብቶ መንገዱን የሚያቋርጥ እግረኛ ብር 50 ይቀጣል፡፡

7. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (5) በተደነገጉት መሰረት ቅጣት የተጣለበት አሽከርካሪ ቅጣቱን እስከሚከፍል ድረስ የአሽከርካሪ ብቃት ማረጋገጫ ፈቃዱ ተይዞ ይቆያል፡፡
8. አንተርፕራይዙ ራሱ የሚያስተዳድራቸው የክፍያ መንገዶችን በሚመለከት በዚህ አንቀጽ የተጣሉ ቅጣቶችን ያስፈጽማል፡፡
9. በዚህ አዋጅ ያልተሸፈኑ የትራፊክ ደንብ መተላለፍ ጉዳዮች በሥራ ላይ ባሉ ሌሎች ሕጎች ይታያሉ፡፡
10. ሚኒስቴሩ መመሪያ በማውጣት በዚህ አንቀጽ የተጣሉትን ቅጣቶች መጠን የማሻሻል ሥልጣን በዚህ አዋጅ ተሰጥቶታል፡፡

10. ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ህጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ በዚህ አዋጅ የተሸፈኑ ጉዳዮችን በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖረውም

11. ደንብና መመሪያ የማውጣት ስልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ይህንን አዋጅና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

12. የመተባበር ግዴታ

ማንኛውም ሰው ይህንን አዋጅ ለሚያስፈጽሙ አካላት የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

13. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 17 ቀን 2006 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

ደንብ ቁጥር 340/2007

በክብደት ላይ የተመሠረተ ዓመታዊ የተሸከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በመንገድ ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 66/1989 አንቀጽ 6 (1) (ሐ) መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “በክብደት ላይ የተመሠረተ ዓመታዊ የተሸከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 340/2007” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “አዋጅ” ማለት የመንገድ ፈንድ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 66/1989 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጡ ትርጓሜዎች በዚህ ደንብም ተፈጻሚ ይሆናሉ፤
3. “በክብደት ላይ የተመሠረተ ዓመታዊ የተሸከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ” ማለት ለማናቸውም ተሸከርካሪ በሚኖረው የመጫን አቅም ወይም የመቀመጫ ብዛት እና የአክሲል መጠን ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ መሠረት የሚፈፀም ክፍያ ነው፤
4. “ተለጣፊ ምልክት” ማለት የተሸከርካሪ ባለንብረት ወይም ባለይዞታ በዚህ ደንብ መሠረት ዓመታዊ የተሸከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ መፈፀሙን ለማረጋገጥ የሚሰጥ ተለጣፊ ምልክት ነው፤
5. “ባለሥልጣን” ማለት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ትራንስፖርት ባለሥልጣን ነው፤
6. “ቢሮ” ማለት በተሸከርካሪዎች ላይ ዓመታዊ ምዝገባና የቴክኒክ ምርመራ ለማካሄድ በሕግ ሥልጣን የተሰጠው የክልል አካል ነው፤
7. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 (1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ እና ድሬዳዋ ከተሞች አስተዳደሮችን ይጨምራል፤

8. ሰው ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
9. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸው የሴትንም ጾታ ይጨምራል፡፡

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ ደንብ በሕግ በግልፅ ተለይተው ተፈጻሚ እንዳይሆንባቸው ከተደረጉት ተሽከርካሪዎች በስተቀር በማንኛውም የኢትዮጵያ መንግሥት ላይ በሚንቀሳቁሱ ማናቸውም ተሽከርካሪዎች ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

4. ስለክፍያ

1. የማናቸውም ተሽከርካሪ ባለንብረት ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው ታሪፍ መሠረት ዓመታዊ የተሽከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ መክፈል አለበት፤
2. በዚህ ደንብ መሠረት መክፈል ያለበት ክፍያ ያልተፈፀመለትን ተሽከርካሪ ይዞ የተገኘ ማንኛውም ባለይዞታ ወይም አሽከርካሪ በዚህ አንቀጽ ንዑስ ቁጥር (1) የተመለከተውን ክፍያ መክፈል አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት ክፍያ ከተፈጸመ በኋላ ባለሥልጣኑ ወይም ቢሮው ለባለንብረቱ፣ ባለይዞታው ወይም አሽከርካሪው ክፍያ በተፈፀመለት ተሽከርካሪ መለያ ቁጥር ሰሌዳ አንድ ተለጣፊ ምልክት ይሰጠዋል።

5. ተለጣፊ ምልክትን ስለመያዝና ስለማሳየት

1. ከፊት የንፋስ መከላከያ መስታወት ላላቸው ባለምተር ተሽከርካሪዎች የተሰጠው ተለጣፊ ምልክት ከመስታወቱ ላይ በታችኛው የቀኝ ማዕዘን ተለጥፎ መታየት አለበት፡፡
2. ከፊት የንፋስ መከላከያ መስታወት ለሌላቸው ባለምተር ተሽከርካሪዎች የተሰጠው ተለጣፊ ምልክት በማንኛውም ተሽከርካሪውን በሚነዳው፣ በሚያንቀሳቅሰው ወይም በሚያስጠግነው ሰው እጅ መቀመጥ አለበት፡፡
3. ለተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ የሚሰጥ ተለጣፊ ምልክት በጎታቹ ባለምተር ተሽከርካሪ መስታወት ላይ በታችኛው የቀኝ ማዕዘን ይህንኑ ተሳቢ ወይም ግማሽ ተሳቢ ከሚጎትተው ባለምተር ተሽከርካሪ ከተሰጠው ተለጣፊ ምልክት ጎን ተለጥፎ መታየት አለበት፡፡

6. ስለክፍያ አሰባሰብ

1. በአዋጁ አንቀጽ 6(4) በተደነገገው መሠረት ባለሥልጣኑ ወይም ቢሮው ወይም እነርሱ ውክልና የሚሰጡት አካል ማናቸውም ተሽከርካሪ ለዓመታዊ የቴክኒክ ምርመራና ምዝገባ ሲቀርብለት ከዚህ ተሽከርካሪ ሊሰበሰብ የሚገባውን ዓመታዊ የተሽከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ መሰብሰብ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተሰበሰበ ክፍያ በአንድ ወር ውስጥ ወደ መንገድ ፈንድ የባንክ ሂሳብ ገቢ መደረግ አለበት፡፡

7. ተለጣፊ ምልክት ስለማዘጋጀት እና የአገልግሎት ዘመን

1. በባለሥልጣኑ፣ በቢሮው ወይም እነርሱ በሚወክሉት አካል በኩል አገልግሎት ላይ የሚውሉትን ተለጣፊ ምልክቶች እና የክፍያ መሰብሰቢያ ደረሰኞች አዘጋጅቶ የሚያሠራጨው የመንገድ ፈንድ ጽህፈት ቤት ነው ፡፡
2. የተለጣፊ ምልክት ከተሠጠበት ቀን አንስቶ ለአንድ አመት ብቻ የሚያገለግል ይሆናል፡፡

8. ተለጣፊ ምልክት አለመኖር

1. ተሽከርካሪን የሚነዳ፣ የሚያንቀሳቅስ ወይም የሚያሠራ ሰው የተሽከርካሪውን ተለጣፊ ምልክት እንዲያሳይ በትራፊክ ፖሊስ ወይም በሌላ ሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል ሲጠየቅ ወዲያውኑ ማሳየት አለበት፡፡
2. የተሽከርካሪው ባለቤት ወይም ባለይዞታ ክፍያ መፈጸሙን እስኪያረጋግጥ ድረስ ትራፊክ ፖሊስ ተሽከርካሪውን በቁጥጥር ሥር አውሎ በሥራ ሰዓት የተያዘ ከሆነ ከስድስት ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ፣ ከሥራ ሰዓት ውጪ የተያዘ ከሆነ እንደሁኔታው ከአስራ ሁለት ወይም ከሃያ አራት ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ተሽከርካሪው በተገኘበት ክልል ለሚገኘው ክፍያ ሰብሳቢ ባለስልጣን ወይም ቢሮ ያቀርባል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት በቁጥጥር ሥር የዋለው ተሽከርካሪ የሚለቀቀው በዚህ ደንብ የተወሰነውን ክፍያ ተፈጽሞ ተለጣፊ ምልክት ሲሰጠው ወይም ክፍያውን የፈጸመ ለመሆኑ የሚያስረዳ ማስረጃ ሲያቀርብ ይሆናል፡፡

9. ምትክ ተለጣፊ ምልክት ስለመስጠት

ተለጣፊ ምልክት የጠፋ፣ የተሰረቀ የተቀደደ፣ የተበላሸ ወይም የማይነበብ የሆነ እንደሆነ፣ የተሽከርካሪው ባለንብረት ወይም ባለይዞታ ምትክ ተለጣፊ ምልክት

እንዲሰጠው ለባለሥልጣኑ ወይም ለቢሮው ወይም በእነርሱ ለተወከለው አካል ሲያመልክት ከዚህ ደንብ ጋር በተያያወ ሠንጠረዥ የተመለከተውን ክፍያ ሲፈጽም ምትክ ተለጣፊ ምልክት ይሰጠዋል።

10.ደንብ መተላለፍ

ይህን ደንብ ተላልፎ የተገኘ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው የደንብ መተላለፍ ድንጋጌ መሠረት ይቀጣል፡፡

11.ደንቡ ስለሚጻፍበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጻፍ ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 16 ቀን 2007 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ከብደት ላይ የመሠረት ዓመታዊ የተሽከርካሪ ፈቃድ ማደሻ ክፍያ ታሪፍ

ተ.ቁ	የተሽከርካሪ ዓይነት ወይም የመጫን አቅም	የአመታዊ ክፍያ መጠን/ባብር/
1	አውቶሞቢሎችና የህዝብ ማመላለሻ ተሽከርካሪዎች	
1.1	እስከ 5 መቀመጫ ያላቸው	125
1.2	ከ 6 እስከ 12 መቀመጫ ያላቸው	150
1.3	ከ13 እስከ 29 መቀመጫ ያላቸው	200
1.4	ከ30 እስከ 41 መቀመጫ ያላቸው	250
1.5	ከ 41 በላይ መቀመጫ ያላቸው	800
2	የደረቅ ጭነት ማመላለሻዎች	
2.1	እስከ 15 ኩንታል	300
2.2	16 እስከ 35 ኩንታል የሚጭኑ	550
2.3	36 እስከ 70 ኩንታል የሚጭኑ	1000
2.4	71 እስከ 120 ኩንታል የሚጭኑ	1500
2.5	121 እስከ 180 ኩንታል የሚጭኑ	2000
2.6	ከ180 ኩንታል በላይ የሚጭኑ	2500
3	የፈሳሽ ጭነት ማመላለሻ	
3.1	እስከ 1000 ሊትር የሚጭኑ	750
3.2	ከ 1001 እስከ 13,000 ሊትር የሚጭኑ	1250

3.3	ከ 13001 እስከ 14,000 ሊትር የሚጭኑ	1500
3.4	ከ 14,001 ሊትር በላይ የሚጭኑ	2000
4	ሌሎች	
4.1	ሞተር ሳይክሎች	50
4.2	ልዩ ተንቀሳቃሽ መሣሪያዎች ወይም ከመንገድ ውጪ የሚንቀሳቀሱ ተሽከርካሪዎች	300
5	ምትክ ተለጣፊ ሲሰጥ	100

ደንብ ቁጥር 348/2008 ዓ.ም.

የባቡር ትራንስፖርት ትራፊክ እና ደህንነት መቆጣጠሪያ የሚኒስትሮች

ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣን እና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997 አንቀጽ 28 መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የባቡር ትራንስፖርት ትራፊክ እና ደህንነት መቆጣጠሪያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 348/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “የባቡር መሰረተ ልማት” ማለት የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎትን ለመስጠት የሚያስፈልግ ሐዲድ፣ የደህንነትና የመገናኛ መሣሪያዎች፣ መጠገኛ ጋራገዮች እና የባቡር ጣቢያዎችን የሚያካትት መሠረተ ልማት ሲሆን በሀዲዱ ላይ የሚሄደውን ባቡር አይጨምርም፤
2. “አፕሬተር” ማለት የባቡር መሠረተ ልማት አፕሬተር ወይም የባቡር አፕሬተር ነው፤
3. “የባቡር መሠረተ ልማት አፕሬተር” ማለት የባቡር መሠረተ-ልማትን የሚያስተዳድር የባቡር መሠረተ ልማት ባለቤት ነው፤
4. “የባቡር አፕሬተር” ማለት የራሱን ወይም የሌላን ሰው ባቡር በመጠቀም በራሱ ወይም በሌላ ሰው ባለቤትነት በተያዘ የባቡር መሠረተ ልማት ላይ የባቡር የትራንስፖርት አገልግሎት የሚሰጥ ሰው ነው፤
5. “የባቡር ማስተር” ማለት በባቡር ውስጥ ሆኖ የባቡሩን እንቅስቃሴ በመምራትና በመቆጣጠር ባቡሩን በሀዲዱ ላይ እንዲንቀሳቀስ የሚያደርግ የተፈጥሮ ሰው ነው፤

6. “የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ” ማለት አግባብ ባለው ሕግ መሠረት በባለሥልጣኑ የተሰጠ በኢትዮጵያ ውስጥ ባቡር ለመንጻት የሚያስችል ፍቃድ ነው፤
7. “ባቡር” ማለት ለባቡር ተብሎ በተገነባ ሀዲድ ላይ የሚንቀሳቀስ ባለሞተር ተሽከርካሪ ሲሆን በራሱ የተለየ ሞተር የሌለውን በባቡሩ ላይ ተቀጥሎ በመጎተት ወይም በመገፋት በሀዲድ ላይ የሚንቀሳቀስ ፉርጎን ይጨምራል፤
8. “ሀዲድ” በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/97 የተሰጠውን ትርጉም ይኖረዋል፤
9. “የባቡር ጣቢያ” ማለት ባቡር ተሳፋሪዎችን እንዲያሳፍርበት እና ጭነትን እንዲጭንበት ወይም ተሳፋሪዎችን እንዲያወርድበት እና ጭነትን እንዲያራግፍበት ተብሎ የተዘጋጀ ሥፍራ ነው፤
10. “መጠገኛ ጋራሻ” ማለት ባቡርን፣ ሐዲድን፣ የደህንነትና መገናኛ መሣሪያዎችን፣ እና የባቡር ጣቢያዎችን መጠገን ዋነኛ ሥራው ሆኖ የተቋቋመ የባቡር መሠረተ-ልማት አካል ሲሆን የባቡር መሰረተ-ልማቱና ባቡሮች በየዕለቱ አገልግሎት ከመስጠታት በፊት ቴክኒካዊ ጉድለቶች የሌለባቸው መሆኑን የማረጋገጥ ሀላፊነት ያለበት ጋራሻ ነው፤
11. “ዲፖ” ማለት የባቡር እንቅስቃሴ መቆጣጠሪያ፣ የባቡር ስምሪት ማዘገፍ እና የፉርጎ መቀጠያና መለያያ ቦታ ነው፤
12. “የባቡር ደህንነት አስተዳደር ሥርዓት” ማለት የባቡር የየዕለት የትራንስፖርት አገልግሎት በተቀናጀ ሁኔታ ደህንነቱ ተጠብቆ እንዲከናወን ተብሎ የተዘረጋ መደበኛ ስርአት ሲሆን የደህንነት ግቦችን፣ የአፈጻጸም መለኪያዎችን የደህንነት ሥጋት ትንተና ኃላፊነትና ሥልጣንን፣ የአሠራር ደንቦችንና ቅደም ተከተሎችን፣ የክትትል ምዘና ሥርዓትን እና ሌሎች ተመሳሳይ ጉዳዮችን የሚያካትት ሥርዓት ነው፤
13. “የደህንነትና የመገናኛ መሣሪያዎች” ማለት ባቡር ደህንነቱ ተጠብቆ አገልግሎት ለመስጠት እንዲችል ጥቅም ላይ የሚውሉ መሣሪያዎች ሲሆኑ ኤሌክትሮ መካኒካል መሣሪያዎችን፣ የትራፊክ ምልክቶችን እና ማመላከቻዎችን ይጨምራል፤
14. “የባቡር ፍሰት ተቆጣጣሪ” ማለት በዲፖ እና በባቡር ጣቢያዎች ውስጥ ሆኖ የባቡርን እንቅስቃሴ የሚመራ እና የሚቆጣጠር የኦፕሬተሩ ሠራተኛ ነው፤

15. “የባቡር አደጋ” ማለት መነሻው ከባቡር መሠረተ ልማት ወይም ከባቡር ወስጥ ሆኖ በባቡር መሠረተ ልማት ወይም በባቡር ውስጥ ወይም ከባቡር መሠረተ ልማት እና ከባቡር ውጭ በሰው ህይወት ወይም ንብረት ላይ ጉዳት ያስከተለ አደጋ፤ ወይም መነሻው ከባቡር መሠረተ ልማት ወይም ከባቡር ውጪ ሆኖ በባቡር መሠረተ ልማት ውስጥ ወይም በባቡር ውስጥ በሰው ህይወት ወይም ንብረት ላይ ጉዳት ያስከተለ አደጋ ወይም የአደጋ አጋጣሚ ነው፤
16. “የደህንነት ሥጋት ክስተት” ማለት በሰውና በንብረት ላይ ጉዳትን ያላስከተለ ነገር ግን ጉዳት ሊያስከትል ይችላል የነበረ ወይም የሚችል ማናቸውም ክስተት ነው፤
17. “የምዝገባ ምስክር ወረቀት” ማለት ባለሥልጣኑ የባቡር መሰረተ ልማት አፕሬተርን፣ የባቡር አፕሬተርን እና ባቡርን ከመዘገበ በኋላ የሚሰጠው የምዝገባ ማረጋገጫ ማስረጃ ነው፤
18. “የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት” ማለት ለባቡር መሠረተ-ልማቶች አፕሬተሮች እና ለባቡር አፕሬተሮች በባለሥልጣኑ የሚሰጥ የሙያ ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ነው፤
19. “አዲት እና ኢንሰፔክሽን መኮንን” ማለት የባቡር መሠረተ ልማትን፣ አፕሬተርን እና ሙያተኞቹን የሚቆጣጠር እና ብቃታቸውን አዲት እና ኢንሰፔክት የሚያደርግ በባለሥልጣኑ የሚመደብ ባለሙያ ነው፤
20. “ባለሥልጣን” እና “ዋና ዳይሬክተር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ በትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 468/1997 የተቋቋመው የትራንስፖርት ባለስልጣን እና የባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ነው፤
21. “ሚኒስቴር” እና “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የትራንስፖርት ሚኒስቴርና ሚኒስትር ነው፤
22. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
23. በወንድ ፆታ የተገለፀው የሴትንም ፆታ ያጠቃልላል፡፡

3. ዓላማ

የዚህ ደንብ ዓላማ ደህንነቱ የተጠበቀ ቁልጣፋ የባቡር መሠረተ ልማት እና የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት እንዲኖር ማድረግ ነው፡፡

4. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ ደንብ በኢትዮጵያ ውስጥ በተዘረጋ የባቡር መሠረተ ልማት፣ አፕሬተር፣ ባቡር እና የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት እንቅስቃሴ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም ይህ ደንብ ተፈጻሚ የማይሆንባቸው የባቡር መሠረተ ልማት፣ አፕሬተር እና የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎቶች ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናሉ፡፡

ክፍል ሁለት

ስለ አፕሬተር እና ባቡር ማስተር

ንዑስ ክፍል አንድ

ስለባቡር መሰረተ ልማት አፕሬተር

5. ስለ ባቡር መሰረተ ልማት ደህንነት እና የጥንቃቄ ስራዎች

ማንኛውም የባቡር መሠረተ ልማት አፕሬተር፡

1. ደህንነቱ የተጠበቀ የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ለመስጠት የሚያስችል የደህንነት አመራር ሥርዓት የመዘርጋት፤
2. ስራ ከመጀመሩ በፊት የባቡር ሀዲዳ፣ የግንኙነትና የደህንነት መሳሪያዎች እና የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ለደህንነት ስጋት የማይፈጥር እና ለአደጋ የማያጋልጥ መሆኑን የማረጋገጥ፤
3. ድንገተኛ አደጋ እና የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ሲያጋጥም ችግሩን ለመፍታት የሚያስችል የአሰራር ስርዓት የመዘርጋት፤
4. ለፍተሻ እና ለጥገና የሚገለገልባቸውን መሣሪያዎች ወቅታዊ ብቃታቸውን በየጊዜው የማረጋገጥ፤
5. የባቡር መሰረተ-ልማት አደጋ ሲያጋጥም እና የደህንነት ስጋት ክስተት ሲፈጠር ለባለስልጣኑ ወዲያውኑ የማሳወቅ፤
6. በባለስልጣኑ የቴክኒክ ምርመራ ተደርጎለት ብቃቱ የተረጋገጠ የባቡር መሰረተ-ልማትን ለአገልግሎት የማዋል፤
7. የባቡር መሰረተ ልማት መከለያ አጥሮችን እና የድልድይ ምሶሶዎችን ከተሸከርካሪ ግጭት ለማዳን የሚያስችል ምልክቶችን የመለጠፍ፤
8. ለባቡር እንቅስቃሴ አስፈላጊ የሆነ መረጃ ለባቡር ፍሰት ተቆጣጣሪ እና ለባቡር ማስተር በወቅቱ የማስተላለፍ፤

9. የደህንነት እና የግንኙነት መሳሪያዎች ተበላሽተው አገልግሎት የማይሰጡበት ወቅት መሳሪያዎቹን በመተካት አገልግሎቱ በተገቢው ሁኔታ እንዲሰጥ የሚያደርግ የባቡር መሰረተ ልማት ኦፕሬተር ባለሙያ መመደብ እና መሳሪያዎቹ በአስቸኳይ አገልግሎት መስጠት መጀመራቸውን የማረጋገጥ፤

ግዴታ አለበት፡፡

6. ስለ አገልግሎት አሰጣጥ

ማንኛውም የባቡር መሠረተ ልማት ኦፕሬተር፤

1. የሚሰጠው አገልግሎት ለተገልጋዮች ምቹ እና ደህንነቱ የተጠበቀ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡
2. የባቡር መሠረተ-ልማቱ ለአቅመ ደካማ ሰዎች፣ ለአካል ጉዳተኞች፣ ለአረጋዊያን እና ነፍሰ ጡር ሴቶች ተደራሽ እና ምቹ ማድረግ አለበት፡፡

7. ስለ ባቡር መሰረተ ልማት ባለሙያ

ማንኛውም የባቡር መሠረተ ልማት ኦፕሬተር የሚቀጥረው የባቡር መሠረተ ልማት ባለሙያ ተገቢው ሙያ ያለው መሆኑን አረጋግጦ የመቅጠር እና ቀጣይ ብቃቱም ወቅቱ የሚጠይቀውን የሙያ መስፈርት የተከተለ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡

8. ምልክት ስለመትከል

ማንኛውም የባቡር መሰረተ-ልማት ኦፕሬተር፤

1. ተሽከርካሪዎች በባቡር ድልድይ ሥር በሚያልፉበት ቦታ የድልድዩን ከፍታ የሚገልጽ ምልክት በግልጽ በሚታይ ሥፍራ መትከል፤
2. የተሽከርካሪ መንገድ የባቡር ህዲድን አቋርጦ በሚያልፍበት ቦታ ላይ ለባቡር የኃይል አቅርቦት የተዘረጋውን የኤሌክትሪክ መስመር ከፍታ የሚገልጽ ምልክት በግልጽ በሚታይ ሥፍራ መትከል፤
3. ደህንነቱ የተጠበቀ የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ለመስጠት የሚያስፈልጉ ምክቶችና አመላካቾችን በባቡር መሠረተ ልማት ላይ በተገቢው ቦታ መትከል፤
4. የተሽከርካሪ መንገዱን አቋርጠው ወደ ባቡር ጣቢያው የሚገቡ እና ከባቡር ጣቢያ የሚወጡ ተሳፋሪዎችን ደህንነት ለመጠበቅ ተሽከርካሪዎች ቆመው እግረኞች መንገዱን እንዲያቋርጡ የሚያስገድድ ምልክትና ማመላከቻዎችን

ከሚመለከታው አካላት ጋር በመነጋገር በባቡር ጣቢያዎች አካባቢ መተከላቸውን ማረጋገጥ፤

5. የባቡር መሠረተ ልማት ደህንነትን እና የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ደህንነት ለመጠበቅ አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች የመንገድ ላይ ምልክቶችንና ማመላከቻዎችን ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመነጋገር በተገቢው ቦታ መተከላቸውን ማረጋገጥ፤ አለበት፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለ ባቡር አፕሬተር

9. ስለ ባቡር ደህንነት እና የጥንቃቄ ስራዎች

1. ማንኛውም የባቡር አፕሬተር፡-

ሀ/ ደህንነቱ የተጠበቀ የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት ለመስጠት የሚያስችል የደህንነት አመራር ሥርዓት መዘርጋት፤

ለ/ ድንገተኛ አደጋ እና የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ሲያጋጥም ችግሩን ለመፍታት የሚያስችል የአሠራር ሥርዓት መዘርጋት፤

ሐ/ ወደ ሥራ የሚሰማሩ ባቡሮች ከመሰማራታቸው በፊት ለአገልግሎት ብቁ መሆናቸውንና የሚሰሩ የአደጋ መከላከያ መሣሪያዎች በአግባቡ የተገጠመላቸው መሆኑን በየዕለቱ ማረጋገጥ፤

መ/ ለአገልግሎት የሚያሰማሩባቸው ባቡሮች ከተዘረጋው መሠረተ ልማት ጋር የሚጣጣሙ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤

ሠ/ በባቡሩ የውጭ አካል ላይ ሰዎች እንዳይንጠላጠሉ አስፈላጊውን ጥንቃቄ ማድረግ፤

ረ/ የባቡር አደጋ ሲያጋጥም እና የደህንነት ሥጋት ክስተት ሲፈጠር ለባለሥልጣኑ፤ ለባቡር መሠረተ ልማት አፕሬተሩ እና አደጋው በደረሰበት ስፍራ ለሚገኘው ትራፊክ ፖሊስ ወይም ለሚቀርበው የፖሊስ ጽህፈት ቤት ወዲያውኑ ማሳወቅ፤ አለበት፡፡

2. ማንኛውም የባቡር አፕሬተር፡-

ሀ/ ከባለሥልጣኑ የምዝገባ ምስክር ወረቀት ሳይሰጠው የባቡር አፕሬተርነት አገልግሎት መስጠት፤

ለ/ በባለሥልጣኑ ዘንድ ተመዝግቦ የምዝገባ ምስክር ወረቀት ያልተሰጠውን ባቡር ለአገልግሎት ማዋል፤

ሐ/ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የቴክኒክ ምርመራ ተደርጎለት ብቃቱ ያልተረጋገጠ ባቡር ለአገልግሎት ማሰማራት፤

መ/ የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ የሌለው ማንኛውም ሰው ባቡሩን እንዲያንቀሳቅስ ማድረግ፤

ሠ/ በተሳፋሪዎች ደህንነት እና ጤንነት ላይ ጉዳት የሚያደርስ ወይም ሊያደርስ የሚችል መርዝን፣ ጨረርን፣ መጥፎ ሽታን፣ ድምጽን፣ ንዝረትን፣ ሙቀትን ወይም ሌላ ጎጂ ክስተትን ሊያመነጭ የሚችል ነገር ወይም ፈንጅ እና ተቀጣጣይ ነገሮችን መጫን፤

የለበትም፡፡

10. ስለብቃት ማረጋገጫ

ማንኛውም የባቡር አፕሬተር ከባለሥልጣኑ የባቡር አፕሬተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ሳይሰጠው የባቡር አፕሬተርነት አገልግሎት መስጠት የለበትም፡፡

11. ስለባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት አሰጣጥ

1. ማንኛውም የባቡር አፕሬተር፡-

ሀ/ በሕግ ከተፈቀደለት የተሳፋሪ ቁጥር እና የጭነት መጠን በላይ ማጓጓዝ፤

ለ/ ለመንገደኞች ከተፈቀደው ባቡር ወይም ፉርጎ ውጭ በጭነት ባቡር ወይም ፉርጎ ላይ መንገደኞችን ማጓጓዝ፤

ሐ/ እድሜያቸው ከ10 ዓመት በታች የሆኑ ሕጻናትን እና የአዕምሮ ህመማንን ያለአጋዥ ማሳፈር፤

መ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 23 ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በከተማ ቀላል ባቡር ከ10 ኪ.ግ. በታች፣ በአገር አቋራጭ የመንገደኞች ማጓጓዣ ባቡር ከ40 ኪ.ግ. በታች የሚመዝን ዕቃ ከያዘ ተሳፋሪ ለዕቃ ማጓጓዣ ክፍያ መጠየቅ የለበትም፡፡

2. ማንኛውም የባቡር አፕሬተር፡-

ሀ/ የትራንስፖርት አገልግሎት በሚሰጥበት ጊዜ አካል ጉዳተኞችን፣ አረጋግያንን፣ አቅመ ደካሞችን እና ነፍሰ ጡር ሴቶችን በመጫንና በማውረድ ረገድ ድጋፍ ማድረግ፤

ለ/ ለሚያንጉዘው ጭነት ተስማሚ የባቡር ፉርጎ ማቅረብ፤

ሐ/ የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት የሚሰጥበትን የጊዜ ሰሌዳ ማውጣትና በተገልጋዮች እንዲታወቅ ማድረግ፤

መ/ የሚሰጠው የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት የመድሃኒት ዋስትና ሽፋን እንዲኖረው ማድረግ፤

ሠ/ ባለሥልጣኑ የሚያወጣውን ሌሎች የአገልግሎት አሰጣጥ ስታንዳርዶችን ማሟላት፤

አለበት፡፡

12. ልዩ ሁኔታ

የባቡር መሠረተ ልማት ኦፕሬተርን እና የባቡር ኦፕሬተርን ተግባር የሚያከናውነው አንድ ሰው በሆነ ጊዜ በዚህ ክፍል ንዑስ ክፍል አንድ እና ሁለት የተደነገጉት ድንጋጌዎች በጣምራ ተፈጻሚ ይሆኑበታል፡፡

ንዑስ ክፍል ሶስት

ስለ ባቡር ማስተር

13. ስለ ባቡር ማስተር የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ

1. ማንኛውም የባቡር ማስተር ባቡር በሚነዳበት ጊዜ ሁሉ የጸና የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ መያዝ እና ሥልጣን ባለው አካል እንዲያሳይ ሲጠየቅ ማሳየት አለበት፡፡

2. ማንኛውም ሰው የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ሳይኖረው ባቡር መንዳት የተከለከለ ነው፡፡

14. በጥንቃቄ ስለመንዳት

ማንኛውም የባቡር ማስተር፡-

1. የአካባቢ ሁኔታ ከግምት ውስጥ በማስገባት እና ከመቆጣጠሪያ ማዕከል በሚደርሰው መረጃ በመታገዝ በጥንቃቄ የመንዳት እና፤

2. በባቡር ትራንስፖርት ፍሰት ተቆጣጣሪ የሚሰጠውን ትእዛዝ የማክበር፤ ግዴታ አለበት፡፡

15. ስለ አልኮልና አደንዛሻ ዕጽ

1. ማንኛውም የባቡር ማስተር ጫት ቅሞ ወይም እየቃመ፣ ንቃትን የሚገድብ መድሃኒት ወስዶ፣ አደንዛሻ ዕጽ ወስዶ፣ አልኮል ጠጥቶ፣ ሰክሮ፣ በሰውነቱ ጤናማ

ያለመሆን የተነሳ ወይም በድካም መንፈስ ውስጥ ሆኖ፤ ወይም ከአእምሮ ጉድለት የተነሳ አደጋ በማያስከትል አኳኋን ለመንዳት በማይችልበት ጊዜ ሁሉ ባቡር መንዳት የለበትም።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት “አልኮል ጠጥቶ ሰክሯል” የሚባለው በደሙ ውስጥ ያለው የአልኮል መጠን 0.8 ግራም በሊትር በልጦ ሲገኝ ወይም በትንፋሽ በሚያስወጣው አየር ውስጥ የአልኮል መጠኑ 0.4 ሚ.ግ. በሊትር በልጦ ሲገኝ ነው።
3. ማንኛውም የባቡር ማስተር በስካር ተጠርጥሮ ተገቢው አካል የአልኮል መጠኑን እንዲመረመር ሲጠይቅ ፈቃደኛ ሆኖ መቅረብና መመርመር አለበት።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው መሠረት የባቡር ማስተሩ ለመመርመር ፈቃደኛ ካልሆነ በመጠጥ እንደሰከረ ይቆጠራል።

16. የደህንነት እና የጥንቃቄ እርምጃዎች

ማንኛውም የባቡር ማስተር፡-

1. ባቡሩ ከመንቀሳቀሱ በፊት የባቡሩ በሮች መዘጋታቸውን ማረጋገጥ፤
2. ከባቡር ዲፖ፤ ጣቢያ እና ዋሻ ሲወጣ እና ሲገባ፤ እግረኛና መኪና የባቡር ሀዲዱን በሚያቋርጡባቸው ቦታዎች ሲቃረብ ሁሉ የጡሩንባ ድምጽ ማሰማት፤
3. ለእይታ አስቸጋሪ በሆነበት ጊዜ እና ቦታ ሁሉ የባቡር መብራት መጠቀም፤
4. ምንም አይነት አደጋ በሌለበት ሁኔታ የድንገተኛ አደጋ መሣሪያዎችን ከመጠቀም መቆጠብ፤ እና
5. ባቡር በሚነዳበት ጊዜ በጆሮ ማዳመጫ መሣሪያ ከመቆጣጠሪያ ማዕከል ከሚላኩ መልዕክቶች ውጭ የሆኑ ሌሎች ድምጾችን እና ተንቀሳቃሽ ስልክ ከመጠቀም መቆጠብ፤

አለበት።

ክፍል ሶስት

ስለአሽከርካሪ፣ ተሳፋሪ እና እግረኛ

ንዑስ ክፍል አንድ

ስለ አሽከርካሪ

17. ተሽከርካሪ ስለማቆም

ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

1. ከባቡር ጣቢያ ፊት እና ኋላ በ20 ሜትር ርቀት ውስጥ፤
 2. እግረኞች እና ተሽከርካሪዎች የባቡር ሀዲዱን ከሚያቋርጡበት መንገድ ላይ በማንኛውም አቅጣጫ በ20 ሜትር ክልል ውስጥ፤
- ተሽከርካሪ ማቆም የለበትም፡፡

18. የደህንነት እና የጥንቃቄ እርምጃዎች

1. ማንኛውም አሽከርካሪ፡-

ሀ/ የተሽከርካሪ መንገድ በባቡር ድልድይ ሥር በሚያልፍበት ቦታ ሲደርስ የተተከለውን የከፍታ ምልክት አክብሮ በጥንቃቄ ማለፍ፤

ለ/ የተሽከርካሪ መንገድ ሀዲድን አቋርጦ በሚያልፍበት ቦታ ላይ ሲደርስ ለባቡሩ የኃይል አቅርቦት የተዘረጋውን የኤሌክትሪክ መሥመር ከፍታ የሚገልጸውን ምልክት አይቶ ተገቢውን የጥንቃቄ እርምጃ መውሰድ፤

ሐ/ ሀዲድን በሚያቋርጥበት ጊዜ አግባብነት ያላቸው የባቡር አፕሬተር ሰራተኞች የሚሰጡትን ትዕዛዝ እና የትራፊክ ምልክቶችና ማመላከቻዎችን ማክበር፤

መ/ ከባቡር ጣቢያ የሚወጡ እና ወደ ባቡር ጣቢያ የሚገቡ እግረኞች እና ተሽከርካሪዎች ወደ መንገድ ሲገቡ ወይም መንገዱን ሲያቋርጡ ቅድሚያ ሰጥቶ በጥንቃቄ ማሳለፍ፤

ሠ/ የሀዲድን አዋሳኝ መንገዶች ሲጠቀም በመንገድ ምልክቶችና ማመላከቻዎች የሚሰጡ ትዕዛዞችን ማክበር፤ እንዲሁም በሌሎች የትራንስፖርት ሐጎች የተደነገጉትን የጥንቃቄ እርምጃዎች ሁሉ መውሰድ፤

ረ/ የባቡር ሀዲድን በሚያቋርጥበት ጊዜ ተሽከርካሪው ብልሽት ቢገጥመው ወዲያውኑ ማንሳት፤

ሰ/ የባቡር መሠረተ ልማትን እንዳይጎዳ ተጠንቅቆ ማሽከርከር፤

አለበት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ረ) መሠረት አሽከርካሪው መኪናውን ማንሳት ካልቻለ አፕሬተሩ የተበላሸውን ተሽከርካሪ የማስነሳትና ወጪውን ከባለንብረቱ የመጠየቅ መብት አለው፡፡

19. ስለማሳወቅ

ማንኛውም ሰው በባቡር መሠረተ ልማት ላይ ጉዳት ካደረሰ ያደረሰውን ጉዳት ለባቡር መሠረተ ልማት እፕሬት፤ ለትራፊክ ተቆጣጣሪ ፖሊስ ወይም ጉዳቱ በተከሰተበት አካባቢ ለሚገኘው የፖሊስ ጽሕፈት ቤት ወዲያውኑ ማሳወቅ አለበት።

20. የባቡር ህዲድን ስለማቋረጥ

አሽከርካሪዎች የባቡር ህዲድን የሚያቋርጡበትን ሁኔታ በተመለከተ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 208/2003 አንቀጽ 18 የተመለከቱት ድንጋጌዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለ ተሳፋሪ፣ እግረኛ እና ሌሎች ሰዎች

21. የባቡር እፕሬተር ሠራተኞችን ትእዛዝ ስለማክበር

ማንኛውም ተሳፋሪ፣ እግረኛ ወይም ሌላ ሰው፡-

1. እግባብ ባላቸው የባቡር እፕሬተር ሠራተኞች እና ትራፊክ ፖሊስ የሚሰጡ ትዕዛዞችን የማክበር፤
 2. ወደ ባቡር ጣቢያው ሲገባም ሆነ ከባቡር ጣቢያው ሲወጣ ለእግረኞች ተብሎ በተፈቀደው ቦታ ብቻ የመጠቀም፤
 3. በባቡር እፕሬተሩ የተከለከሉ ተግባራትን ከመፈጸም የመቆጠብ፤
- ግዴታ አለበት።

22. ለተሳፋሪዎች ስለተከለከሉ ነገሮች

ማንኛውም ተሳፋሪ የሚከተሉትን መፈጸም የተከለከለ ነው፤

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 9 ንዑስ አንቀጽ (11) የተመለከቱትን፣ እንስሳትን እና ሌሎች በባለሥልጣኑ የተከለከሉ ነገሮችን ይዞ ወደ ባቡር ጣቢያ መግባትም ሆነ ባቡር ላይ መሳፈር፤
2. ምንም ዓይነት አደጋ በሌለበት የአደጋ ጊዜ መጠቀሚያ መሣሪያዎችን መነካካት፤
3. የባቡርንም ሆነ የባቡር መሠረተ ልማትን ንጽህና የሚያጓድል እና የሚጎዳ ማንኛውም ተግባር መፈጸም፤
4. የተሳፋሪዎችን ሰላማዊ ጉዞ እና የባቡርን ጤናማ እንቅስቃሴ የሚያስተጓጉል ማንኛውም ድርጊት መፈጸም፤
5. ባቡር እንቅስቃሴ ከጀመረ በኋላ ለመሳፈር መሞከር፤

6. ለአካል ጉዳተኞች፣ ለእቅመ ደካሞች፣ ለአረጋግጪዎች እና ለነፍስ ጡር ሴቶች ተብለው የተለዩ መገልገያዎችን ያለባቸው ሠራተኞች ፈቃድ መጠቀም፤
7. ሰክሮ፣ በአደንዛዥ ዕጽ ተመርዞ፣ ጫት እየቃመ ወይም ማንኛውንም ዓይነት ሲጋራ እያጨሰ በባቡር ላይ መሳፈር፤
8. በባቡር ጣቢያዎችም ሆነ በባቡሩ ላይ ተሳፍሮ እያለ ለሕግ ወይም ለመልካም ሥነ-ምግባር ተቃራኒ የሆነ ማንኛውንም ድርጊት መፈጸም፤
9. በባቡር ጣቢያም ሆነ በባቡር ላይ ተሳፍሮ እያለ የባቡሩን ጣቢያም ሆነ ባቡሩን ሊያቆሽሹ የሚችሉ ማንኛውንም ዓይነት ቆሻሻዎች መጣል፤
10. በባቡር ላይ ተሳፍሮ እያለ መቀመጫዎችን መረጋገጥ እና በባቡሩ አካል ላይ ጽሁፍ መጻፍ፡፡

23. ለማንኛውም ሰው ስለተከለከሉ ነገሮች

ለማንኛውም ሰው የሚከተሉትን መፈፀም የተከለከለ ነው፤

1. የባቡር እንቅስቃሴን የሚያደናቅፍ በባቡር እና በባቡር መሰረተ ልማት ላይ ጉዳት ማድረስ ወይም የባቡሩን እና የተሳፋሪዎችን ደህንነት አደጋ ላይ የሚጥል ማንኛውንም ተግባር መፈጸም፤
2. እግረኛ እንዲያቋርጥበት በተፈቀደ የባቡር ሀዲድ ላይ ሲያቋርጥ የባቡር አፕሬትር ሰራተኞችን ትዕዛዝ፣ የትራፊክ ምልክቶችንና ማመላከቻዎችን አለማክበር፤
3. ለእግረኞች ማቋረጫ ተብሎ በተከለለው ቦታና በተፈቀደው ጊዜ ብቻ ካልሆነ በስተቀር የባቡር ሀዲድን ለማቋረጥ መሞከር ወይም ማቋረጥ፤
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) በተደነገገው መሰረት ካልሆነ በስተቀር አጥር ቢኖረውም ባይኖረውም ለባቡር መሄጃ ብቻ ተብሎ ወደተከለለው ማንኛውም ስፍራ መግባትም ሆነ በባቡር ሀዲድ ውስጥ መጓዝ ወይም በባቡር የውጭ አካል ላይ መንጠልጠል፤
5. በባቡር ሀዲድ ላይ መቆም ወይም መጓዝ፣ ወደ ባቡር ሀዲድ ክልል፣ ዋሻዎች፣ ድልድዮች፣ የክፍታ መንገድ ክፍል፣ የመከለያ አጥር፣ ግድግዳ፣ እና የትኬት መቁረጫ መከለያ ስፍራዎች ዘሎ ወይም ሾልኮ መግባት፤
6. በተከለሉ የባቡር ሀዲዶች ውስጥ ወይም የባቡር መሰረተ ልማት ውስጥ እንስሳትን መንዳት ወይም መልቀቅ፤ በዋሻ መግቢያና መውጫ ላይ እንስሳትን ማቆም፣ ማከማቸት እና ማሰር፤

7. በባቡር ጣቢያዎች ውስጥ በሚገኙ መቀመጫዎች ላይ መተኛትም ሆነ ጽሁፍ መጻፍ፡፡

ክፍል አራት

የባቡር ደህንነት ሥጋት ክስተቶች እና የአደጋ ምርመራ

24. የምርመራ ዓላማ

1. በዚህ ደንብ መሰረት የባቡር ደህንነት ስጋት ክስተቶች እና የባቡር አደጋዎች ምርመራ የሚከናወነው ለሚከተለው አላማዎች ይሆናል፤
 - ሀ/ የተከሰተን የደህንነት ስጋት ክስተትን እና የባቡር አደጋን ለማስወገድ የሚያስችል እርምጃ ለመውሰድ፤
 - ለ/ ተመሳሳይ የደህንነት ሥጋት ክስተት በድጋሚ እንዳይከሰት ለማድረግ የሚያስችሉ ዘዴዎችን ለይቶ ለማወቅ እና እነዚያን ዘዴዎች ተግባራዊ ለማድረግ፤ እና
 - ሐ/ ለባቡር አደጋው መከሰት መንስኤ የሆኑትን ሁኔታዎች ለይቶ በማወቅ ተመሳሳይ አደጋዎችን ለማስቀረት የሚያስችሉ እርምጃዎችን ለመውሰድ፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለጹትን ዓላማዎች ለማሳካት የሚደረገው ምርመራ ክስተቶቹ ወይም አደጋዎቹ በህግ በተሰጠ ስልጣን መሰረት በሌላ አካል የሚደረግን ምርመራ ሳይጠብቅ ወይም ሳይከተል ራሱን ችሎ ይፈፀማል፡፡

25. የኦፕሬተሮች ኃላፊነት

1. ማንኛውም ኦፕሬተር፤
 - ሀ/ የባቡር ደህንነትን አደጋ ላይ ሊጥሉ የሚችሉ ክስተቶችን በዝርዝር መግለፅ እና
 - ለ/ የባቡር ደህንነት ስጋት ክስተቶች እና የባቡር አደጋዎች ሲያጋጥሙ ሊወሰዱ የሚገባቸውን እርምጃዎችን፣ እያንዳንዱ የኦፕሬተር ሠራተኛ የስጋት ክስተቶቹና የባቡር አደጋዎቹ በደረሱ ጊዜ የሚፈፀሟቸውን ተግባራትን እና የሚኖርባቸውን ኃላፊነቶች በደህንነት አመራር ስርዓቱ ውስጥ በዝርዝር መግለጽ ይኖርበታል፡፡
2. ማንኛውም ኦፕሬተር በዚህ ደንብ አንቀጽ 26 ንዑስ አንቀጽ (2) በተደነገገው መሰረት ባለስልጣኑ የራሱን ምርመራ ሲያደርግ በይዘታው የሚገኙትን መረጃዎች

የመስጠትና ለሚቀርቡለት ጥያቄዎችም ትክክለኛ ምላሽ የመስጠት ግዴታ አለበት፡፡

26. ስለ መመርመርና ሪፖርት ስለማድረግ

1. ማንኛውም የባቡር መሰረተ ልማት አፕሬተር ወይም የባቡር አፕሬተር የባቡር ደህንነት ስጋት ክስተት ወይም አደጋ ሲያጋጥም ወዲያውኑ ለባለስልጣኑ ማሳወቅ አለበት፡፡
2. ባለስልጣኑ የባቡር ደህንነት ስጋት ክስተቶችና የባቡር አደጋዎች መፈጠራቸውን ሪፖርት ከተደረገለት ወይም ራሱ ባወቀ ጊዜ ምርመራ ማካሄድና የራሱን ሪፖርት ማዘጋጀት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የባቡር መሰረተ ልማት አፕሬተር በባቡር መሰረተ-ልማቱና መሰረተ-ልማቱን በሚጠቀሙ ባቡሮች ላይ የባቡርን ደህንነትን ሥጋት ላይ የሚጥሉ ክስተቶች ወይም አደጋዎች ሲያጋጥሙ ተገቢውን ምርመራ የማድረግና ስጋት የፈጠረውን ክስተት ወይም አደጋ በተፈጠረ ወይም የስጋቱን ወይም የአደጋውን መፈጠር ባወቀ በ24 ሰዓት ውስጥ ለባለስልጣኑ ስለክስተቱ በጽሁፍ ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የባቡር አፕሬተር በሚጠቀምባቸው ባቡሮች ላይ የባቡርን ደህንነትን ሥጋት ላይ የሚጥሉ ክስተቶች ወይም አደጋዎች ሲያጋጥሙ ተገቢውን ምርመራ የማድረግና ስጋት የፈጠረውን ክስተት ወይም አደጋ በተፈጠረ ወይም የስጋቱን ወይም የአደጋውን መፈጠር ባወቀ በ24 ሰዓት ውስጥ ለባለስልጣኑ ስለክስተቱ በጽሁፍ ሪፖርት ማድረግ አለበት፡፡
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) መሰረት የሚቀርብ ሪፖርት የክስተቱን ወይም የአደጋውን ዝርዝር፣ የተወሰደውን የመፍትሄ እርምጃ እና የተገኘውን ሙሴት የሚገልጽ መሆን ይኖርበታል፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) ድንጋጌዎች ቢኖርም ክስተቱን ወይም አደጋውን ማጣራት፣ እርምጃ ለመውሰድ እና ይህንኑ ለባለስልጣኑ ማሳወቅ በተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ የማይቻል በሚሆንበት ጊዜ የመጀመሪያ ደረጃ ሪፖርት ከ24 ሰዓት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በማቅረብ ዝርዝር መረጃዎችን የማጣራቱ ተግባርና የመፍትሄ እርምጃ የመውሰዱ ተግባር ሲጠናቀቅ ለማቅረብ ይቻላል፡፡

7. ባለስልጣኑ በዚህ አንቀጽ በተገለፀው መሰረት የባቡር ደህንነት ስጋት ክስተትና የባቡር አደጋ ሪፖርት ሲደርሰው ክስተቱንና የተወሰደውን የመፍትሄ እርምጃ ሊመረምር ይችላል፤ በሪፖርቱና በተወሰደው የመፍትሄ እርምጃ ላይ አስፈላጊ የሆነ ውሳኔ ይሰጣል፡፡

ክፍል አምስት

የባቡር እና የባቡር መሠረተ-ልማት ኦዲትና ኢንስፔክሽን

27. የኦዲትና ኢንስፔክሽን ዓላማ

የባቡር እና የባቡር መሠረተ-ልማት ኦዲትና ኢንስፔክሽን አላማ፡-

1. መሠረተ-ልማቱ፣ ባቡሮች እና በሥራው ላይ የተሰማሩት ሙያተኞች በባለሥልጣኑ የወጣላቸውን መሥራሮች እና የብቃት ደረጃ ያሟሉ መሆናቸውን ማረጋገጥ፤ እንዲሁም
2. የተቀመጡት መሥራሮች እና ደረጃዎች ያልተሟሉ ሆነው ሲገኙ የማስተካከያ እርምጃ እንዲወሰድ የውሳኔ ሀሳብ ለባለስልጣኑ ማቅረብ፤ ይሆናል፡፡

28. የኦዲትና ኢንስፔክሽን መኮንን

1. በባቡር እና በባቡር መሠረተ-ልማት በቂ እውቀት ያለው የኦዲትና ኢንስፔክሽን መኮንን በባለሥልጣኑ ይመደባል፡፡
2. የኦዲትና ኢንስፔክሽን መኮንኑ በዚህ ደንብ በአንቀጽ 29 የተዘረዘሩ ተግባራትን በሚያከናውንበት ጊዜ ሁሉ ከባለሥልጣኑ የተሰጠውን መታወቂያ መያዝና ሲጠየቅ ማሳየት አለበት፡፡

29. የኦዲትና ኢንስፔክሽን መኮንን ኃላፊነትና ተግባር

የባቡር እና የባቡር መሠረተ-ልማት ኦዲትና ኢንስፔክሽን መኮንን የሚከተሉት ኃላፊነትና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. በማናቸውም ጊዜ ወደ ባቡር እና ወደ ባቡር መሠረተ-ልማቶች በመግባት የቁጥጥር ሥራዎችን የማከናወን፤
2. እንደአስፈላጊነቱ የባቡር መሠረተ-ልማት አፕሬተሩን ወይም የባቡር አፕሬተሩን የደህንነት አስተዳደር ሥርዓት የመመርመር፤

3. አፕሬተሩ ወይም የባቡር ማስተሩ የብቃት ማረጋገጫ ለማግኘት ያቀረባቸውን ማስረጃዎች እና የሰጠውን መረጃ የመመርመር፤ እንዲሁም እነዚህ ብቃቶች ተጠብቀው መገኘታቸውን የማረጋገጥ ፤
4. የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ሕጎች መከበራቸውን የማረጋገጥ፤
5. ምርመራ እና ቁጥጥር ሲያደርግ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች የሚቃረኑ ሁኔታዎች ወይም የባቡር ትራንስፖርት ደህንነትን አደጋ ላይ ሊጥሉ የሚችሉ ሁኔታዎች ሲያገኝ እንደ አግባብነቱ ጉድለቱ አነስተኛ መሆኑንና የደህንነት ሥጋትን የማይፈጥር ወይም ጉድለቱ ከባድ እና ከፍተኛ የደህንነት ሥጋት የሚፈጥር መሆኑን በመለየት ተገቢው እርምጃ እንዲወሰድ የማድረግ፤
6. ሌሎች ተመሳሳይ የቁጥጥር እና የክትትል ሥራዎችን የመሥራት።

ክፍል ስድስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

30.የመተባበር ግዴታ

ይህን ደንብ ለማስፈጸም የሚመለከታቸው የመንግስት አካላት የመተባበር ግዴታ አለባቸው።

31.መመሪያ የማውጣት ስልጣን

ይህን ደንብ ለማስፈጸም ሚኒስቴሩ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

32.ምልክቶችን ስለማክበር

ማንኛውም የባቡር ማስተር፤ አሽከርካሪ እና እግረኛ በዚህ ደንብ ሰንጠረዥ “ሀ” የተመለከቱትን የትራፊክ ምልክቶች እና ማመላከቻዎችን ማክበር አለበት።

33.ቅጣት

1. በሌሎች ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ተላልፎ የተገኘ ሰው ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ “ለ” መሠረት ይቀጣል።
2. ትራንስፖርት ባለሥልጣን ወይም ትራፊክ ፖሊስ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎች ተላልፎ በተገኘ ሰው ላይ ተፈጻሚ የሚሆነውን ቅጣት እንዲፈጽም ለጥፋተኛው ወዲያውኑ በጽሁፍ ያሳውቃሉ።

34.ቅሬታ አቀራረብ

1. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተደነገገው እንደጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ሰው በዚህ ደንብ አንቀጽ 33 በተደነገገው መሰረት የተጣለበትን ቅጣት እንዲፈጽም በጽሁፍ ሲገለጽለት ወዲያውኑ ቅጣቱን ከፍሎ ቅሬታ ካለው ይህንን በሶስት የሥራ ቀናት ውስጥ ለባለሥልጣኑ ለማቅረብ ይችላል።
2. ባለሥልጣኑም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለቀረበው ቅሬታ ተገቢ በሆነ አጭር ጊዜ ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፤ ባለስልጣኑ የሚሰጠው ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ቅጣቱን ወዲያውኑ ለመክፈል የማይችል እግረኛ፣ ተሳፋሪ ወይም ሌላ ሰው መታወቂያው ተይዞ በአንድ ወር ውስጥ ቅጣቱን ለመክፈል ቃል እንዲገባ ይደረጋል።
4. ማንኛውም አፕሬተር ወይም የባቡር ማስተር ይህን ደንብ መሠረት በማድረግ በተወሰኑ ውሳኔዎች ላይ ቅሬታ ሲኖረው ውሳኔው በተሰጠ በ10 የሥራ ቀናት ውስጥ ለባለስልጣኑ ዋና ዳይሬክተር ቅሬታውን ለማቅረብ ይችላል።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት ዋና ዳይሬክተሩ በሰጠው ውሳኔ ያልረካ ወገን ውሳኔው በተሰጠ በ20 የሥራ ቀናት ውስጥ ለሚኒስቴሩ ቅሬታውን ለማቅረብ ይችላል።

6. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከዛሬ መስከረም 7 ቀን 2008 ጀምሮ የጸና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥቅምት 19 ቀን 2008 ዓ.ም

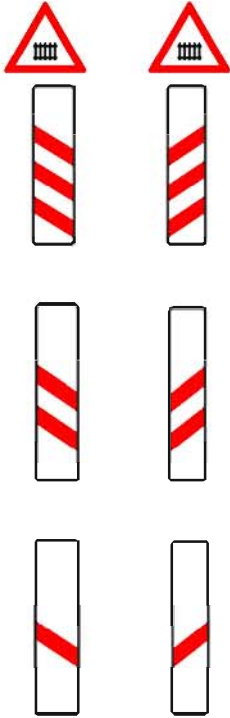
ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ

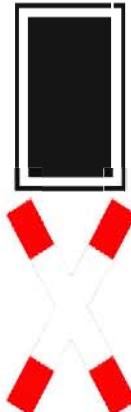
ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስቴር

ሠንጠረዥ “ሀ”

SCHEDULE “A”

የባቡር የመንገድ ምልክቶች		Railway Signs
1. የማስጠንቀቂያ ምልክት		1. Warning Signs
መዝጊያ ያለው የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ		Railway crossing with gate
መዝጊያ የሌለው የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ		Railway crossing without gate
ተደጋጋሚ ማስጠንቀቂያ ወይም ተደጋጋሚ የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ ማስጠንቀቂያ		Repeated warning or repeated railway crossing a. Railway crossing 240 m. ahead b. Railway crossing 160m. ahead c. Railway crossing 80m. ahead
ሀ. ወደፊት 240 ሜ. ርቆ የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ መኖሩን የሚያመለክት		
ለ. ወደፊት 160 ሜ. ርቆ የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ መኖሩን የሚያመለክት		
ሐ. ወደፊት 80 ሜ. ርቆ የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ መኖሩን የሚያመለክት		

የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ		Railway Crossing
የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ ከላይ በኩል የኤሌክትሪክ ገመድ የተዘረጋበት ስለሆነ ከፍታቸው ትልቅ የሆነ ተሽከርካሪዎች በጥንቃቄ እንዲያልፉ		This railroad crossing has electrical wires overhead; high profile vehicles should exercise caution
ከባለ አራት አቅጣጫ መንገድ በስተግራ በኩል የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ አለ		There is railway crossing on the left side of the crossroad
ከባለ አራት አቅጣጫ መንገድ በስተቀኝ በኩል የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ አለ		There is railway crossing on the right side of the crossroad

የመብራት ምልክት ያለው የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ ቢጫ መብራት ሲበራ፡- ባቡር እየመጣ ስለሆነ የባቡር ማቋረጫ ክልል ውስጥ የገባ ተሽከርካሪ ቶሎ አቋርጦ መውጣት ያልገባ ከሆነ ቁመህ ባቡሩ እስኪያልፍ ጠብቅ ቀይ መብራት ሲበራ፡- ባቡር እያለፈ ስለሆነ ቁም		Railway crossing with signal lights: When yellow light is on: a train is approaching therefore, vehicle began crossing rail shall speedily cross and those approaching rail shall stop ; When red light is on: as the train is passing remain stopped until the train passed and signal turns off
ሁለት የቀይ መብራት ምልክት ያለው የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ ቀይ መብራት ሲበራ፡ ባቡር እያለፈ ስለሆነ ቁም		Railway way crossing with flashing signal consisting of twin red light assemblies: When the red light is on stop and give way for the train
2. መረጃ ሰጭ ምልክቶች		2. Informative Signs
ወደፊት የባቡር የሀዲድ ማቋረጫ አለ		There is railway crossing a head

ወደፊት መብራት ያለው የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ ምልክት አለ		There is railway crossing flashing signals ahead
የባቡር ሀዲዱ እና የተሸከርካሪ መንገዱ ከፍታ እኩል የሆነ ማቋረጫ ወደፊት አለ		There is low ground clearance railway crossing ahead
ወደፊት ከባለ አራት አቅጣጫ መንገድ ትይዩ በግራ በኩል የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ አለ		There is parallel rail road crossing (Cross road) ahead
ወደፊት በቀኝ በኩል ከሚታጠፈው መንገድ የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ መንገድ አለ		There is parallel rail road crossing (Side road) ahead
T ቅርጽ ካለው መንገድ ትይዩ የባቡር ሀዲድ ማቋረጫ መንገድ		There is parallel rail road crossing (T intersection) ahead
ሰያፍ የባቡር መንገድ ማቋረጫ		Skewed railway crossing
የባቡሩ ፍጥነት ከ80 ማይል በሰዓት በላይ ሊሆን ይችላል		Train's speed may exceed 80 M.P.H

የሚቀጥለውን የባቡር መንገድ ማቋረጫ ተጠቅም		Use next crossing
የባቡር ጣቢያ		Train Station
ከፊት ለፊት የባቡር ዋሻ አለ		Tunnel
3. የሚቆጣጠሩ / የሚያስገድዱ ምልክቶች		3. Regulatory Signs
የጡርንባ ድምጽ ማሰማት የተከለከለ		Prohibition of Use audible warning appliance
በባቡር ህዲድ ላይ ተሽከርካሪ ማሽከርከር የተከለከለ ነው		Driving vehicles on railway is prohibited
ጠቅላላ ከፍታቸው በሜትር በምልክቱ ላይ ከተመለከተው በላይ ለሆኑ ተሽከርካሪዎች የተከለከለ		Closed to vehicle of a total height exceeding that indicated in meter or the sign
በዚህ ማለፍ ክልል ነው		Do not walk

ለእግረኞች የተከለከለ		Pedsterians prohibited
ዘንጉ አግድም በተዘጋበት ጊዜ የባቡር ሀዲዱን ማቋረጥ ክልክል ነው		No crossing when the barricade is in closed position
የዚህ ምልክት እስከሚያበቃበት ድረስ ባለው ቦታ ማቆም ክልክል ነው		No Parking
ቁም እና አሳልፍ		Stop and give way
ቅድሚያ ስጥ		You must give way to traffic on the intersecting
መግባት ክልክል ነው		Do not Enter

ሠንጠረዥ “ለ”

1. እግረኞች ስለሚቀጡበት		
ተ.ቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብብር)
1	እግረኛ እንዲያቋርጥበት በተፈቀደ ሀዲድ ላይ ሲያቋርጥ የባቡር ኦፕሬተር ሠራተኞችን ትዕዛዝ፣ የትራፊክ ምልክቶችን እና ማመላከቻዎችን አለማክበር	100.00

2	እግረኛ እንዲያቋርጥበት ባልተፈቀደ የባቡር ሀዲድ ላይ ማቋረጥ	200.00
3	ያለበቂ ምክንያት ሀዲድ ላይ መቆም ወይም መጓዝ	200.00
4	እግረኛ እንዲያቋርጥበት በተፈቀደ ሀዲድ ላይ እያቋረጠ እያለ የባቡር አፕሬተር ሠራተኞችን ትዕዛዝ፣ የትራፊክ ምልክቶችና ማመላከቻዎችን ሳያከብሩ እንስሳትን መንዳት ወይም ይዞ ማቋረጥ	200.00
5	ወደ ባቡር ሀዲድ ክልል፣ ዋሻዎች እና ድልድዮች፣ የከፍታ መንገድ ክፍል፣ የመከላከያ አፕር፣ ግድግዳ እና የትኬት መቁረጫ መከለያ ሥፍራዎች ዘሎ ወይም ሾልኮ መግባት	200.00
6	በተከለለ የባቡር ሀዲዶች ውስጥ ወይም የባቡር መሠረተ ልማት ውስጥ እንስሳትን መንዳት ወይም መልቀቅ፣ እና በዋሻ መግቢያና መውጫ ላይ እንስሳትን ማቆም፣ ማከማቸት እና ማሰር	300.00
2. ተሳፋሪዎች ስለሚቀጡበት		
ተ.ቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብብር)
1	ለአካል ጉዳተኛ፣ ለአረጋግጪያን፣ ለአቅመ ደካማ እና ለነፍሰጡር ሴቶች በተለየው መቀመጫ፣ ሊፍቶችና ሌሎች መገልገያ መሣሪያዎች በባቡር አፕሬተር ሠራተኞች ሳይፈቀድለት መጠቀም	50.00
2	በባቡር ላይ ተሳፍረው እያሉ መቀመጫዎችን መረጋገጥ ወይም መቀመጫዎች ላይ መራመድ፣ ወይም በባቡር ውስጥ ወይም በባቡር ጣቢያ በሚገኙ መቀመጫዎች ላይ መተኛት	50.00
3	የባቡር ማስተር ወይም የባቡር አፕሬተር ሠራተኞች ትእዛዝ ወይም ስለባቡር አጠቃቀም የወጣ የአሠራር ደንብን አለማክበር	100.00
4	ለሕግ ወይም ለመልካም ሥነ-ምግባር ተቃራኒ የሆነ ማናቸውንም ድርጊት መፈጸም	100.00
5	በባቡር ጣሪያ፣ መስኮት፣ መግቢያና መውጫ በመሳሰለው ቦታ ላይ መንጠላጠል ወይም ተንጠላጥሎ መጓዝ	100.00
6	በባቡር ጣቢያዎችም ሆነ በባቡሩ ላይ ተሳፍሮ እያለ የባቡሩን ጣቢያም ሆነ ባቡሩን ሊያቆሽሹ የሚችሉ ማናቸውንም ዓይነት ቆሻሻዎች መጣል ወይም ማንኛውንም ዓይነት ሲጋራ ማጨስ	100.00

7	በዚህ ደንብ የተከለከሉ ዕቃዎችን እና እንስሳትን ይዞ ባቡር ላይ መሳፈር	200.00
8	ምንም ዓይነት አደጋ በሌለበት ሁኔታ የድንገተኛ አደጋ መሣሪያዎችን መጠቀም ወይም መነካካት	300.00
9	የደህንነት ምልክት፣ የእሳት አደጋ መከላከያ፣ የአደጋ ጊዜ መውጫ እና መረጃ ሰጭ ምልክቶችን ማበላሸት	400.00
10	በመፈንዳት እና በመቀጣጠል ወይም በማንኛውም ሁኔታ አደጋ ለማድረስ የሚችሉ ማንኛውንም ዕቃዎችን ይዞ ባቡር ላይ መሳፈር ወይም ለመሳፈር መሞከር	5000.00

3. ተሽከርካሪዎች ስለሚቀጡበት

ተቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብር)
1	የባቡር ተሳፋሪዎች የተሽከርካሪ መንገድ አቋርጠው ወደ ባቡር ጣቢያ ሲገቡ እና ከባቡር ጣቢያ ሲወጡ ቅድሚያ አለመስጠት	200.00
2	የተሽከርካሪ መንገድ በሚያቋርጥበት ቦታ ላይ ተመድበው የሚሰሩ የባቡር አፕሬተር ሠራተኞች እና ትራፊክ ፖሊስ የሚሰጡትን ትዕዛዝ አለማክበር	500.00
3	ባቡር ጣቢያ ከፊት ወይም ከኋላ በ20 ሜትር ርቀት ውስጥ ተሽከርካሪ ማቆም	500.00
4	እግረኞች እና ተሽከርካሪዎች የባቡር ሀዲዱን ከሚያቋርጡበት መንገድ ላይ በማንኛውም አቅጣጫ በ20 ሜትር ክልል ውስጥ ተሽከርካሪ ማቆም	500.00
5	በባቡር መሠረተ ልማት ላይ ጉዳት አድርሶ ሪፖርት አለማድረግ	500.00
6	የተሽከርካሪ መንገድ የባቡር ሀዲዱን በሚያቋርጥበት ቦታ ላይ የተበላሸን ተሽከርካሪ በአስቸኳይ አለማንሳት	2000.00
7	በባቡር መሠረተ ልማት ላይ ወይም በባቡር ላይ ጉዳት ማድረስ	5000.00

4. የባቡር ማስተኖች ስለሚቀጡበት

ተቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብር)

1	ከተፈቀደው የግንባር መብራት ሀይል ውጭ የሆኑ መብራቶችን ወይም ፓውዛዎችን መጠቀም	100.00
2	የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ኖሮት ፍቃዱን ሳይዝ ባቡር መንዳት ማድረግ	100.00
3	ተገቢው የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ ኖሮት በወቅቱ ሳያሳድስ ባቡር መንዳት	200.00
4	ምንም ዓይነት አደጋ በሌለበት ሁኔታ የድንገተኛ አደጋ መሣሪያዎችን መጠቀም	300.00
5	የተሸከርካሪ መንገድ የባቡር ሀዲዱን በሚያቋርጥበት ቦታ ሲደርስ፣ ከዋሻ ሲወጣ እና ሲገባ እና ወደ ባቡር ጣቢያ ሲደርስ ወይም ከባቡር ጣቢያ በሚነሳበት ጊዜ ጡርንባ አለማሰማት	500.00
6	ባቡር እየነዱ የግል ተንቀሳቃሽ ስልክ መጠቀም	500.00
7	ባቡር ከመቆመው በፊት እና እየተንቀሳቀሰ እያለ የባቡር በሮችን መክፈት ወይም የባቡር በሮች ከመዘጋታቸው በፊት ባቡር ማንቀሳቀስ	500.00
8	ከመቆጣጠሪያ ማዕከል ከሚላኩ መልዕክቶች ውጭ የሆኑ ድምጾችን በጀሮ ማዳመጫ ማዳመጥ	500.00
9	ከባቡር ፍሰት ተቆጣጣሪ እና ከመረጃ ማዕከል የሚሰጠውን ትእዛዝ መጣስ	2,000.00
10	ጫት ቅም ወይም እየቃመ፣ ንቃትን የሚገድብ መድሃኒት ወስዶ፣ እደንዛዥ ዕጽ ወስዶ፣ አልኮል ጠጥቶ፣ ሰክሮ፣ በሰውነቱ ጤናማ ያለመሆን የተነሳ ወይም በድካም መንፈስ ውስጥ ሆኖ ባቡር መንዳት፣	5,000.00
11	የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ሳይኖረው ባቡር እጥሬት ማድረግ	10,000.00
5. የባቡር እጥሬተኞችን ስለሚቀጥቡት		
ተ.ቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (በብር)
1	አስፈላጊ የሆኑ መልዕክቶችና የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት የሚሰጥበትን የጊዜ ሰሌዳ አለማሳወቅ	5,000.00
2	ከተፈቀደለት የተሳፋሪ ብዛት እና የጭነት ልክ በላይ መጫን	5,000.00

3	ለጭነት ወይም ለተሳፋሪ ተስማሚ ባልሆነ ባቡር ወይም ፉርጎ ሰዎችን፣ ዕቃዎችን ወይም እንስሳትን ማጓጓዝ	5,000.00
4	ድንገተኛ ፍተሻ ሲደረግ የተገኘበትን ጉድለት እንዲያስተካክል በጽሁፍ ተገልጾለት ጉድለቱን ሳያስተካክል ባቡርን ለትራንስፖርት አገልግሎት ማሰማራት	10,000.00
5	ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ተገቢው የቴክኒክ ምርመራ ያልተደረገለት ወይም ለሥራ ብቁ መሆኑ ያልተረጋገጠ ባቡር ለሥራ ማሰማራት	10,000.00
6	አግባብ ካለው አካል የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳያገኝ እና አስፈላጊውን ምዝገባ ሳይፈጽም የባቡር ትራንስፖርት አገልግሎት መስጠት	20,000.00
7	ተገቢው የባቡር ማስተርነት የብቃት ማረጋገጫ ፈቃድ የሌለውን ሰው በባቡር ማስተርነት ማሰማራት	20,000.00
8	እድሜያቸው ከ10 ዓመት በታች የሆኑ ሕጻናትን እና የአዕምሮ ህመማችን ያለአጋዥ ማሳፈር	500.00

6. የባቡር መሠረተ ልማት ኦፕሬተሮች ስለሚቀጡበት

ተ.ቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብብር)
1	በባቡር መሠረተ ልማት ውስጥ የሚተከሉ ወይም የሚለጠፉ አስፈላጊ የትራፊክ ምልክቶችና ማመላከቻዎችን አለመትከል	5000.00
2	ድንገተኛ ፍተሻ ሲደረግ የተገኘበትን ጉድለት እንዲያስተካክል በጽሁፍ ተገልጾለት ጉድለቱን ሳያስተካክል የባቡር መሠረተ ልማቱን ለአገልግሎት ማዋል	10,000.00
3	አግባብ ካለው አካል የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ሳያገኝ እና አስፈላጊውን ምዝገባ ሳይፈጽም የባቡር መሠረተ ልማት ለአገልግሎት ማዋል	20,000.00

7. ሌሎች የደንብ መተላለፎች

ተ.ቁ	የጥፋቶች ዝርዝር	ቅጣት (ብብር)
1	በባቡር መሠረተ ልማት እና በባቡር ላይ ወረቀት መበተን፣ ስዕል መሳል ወይም ጽሁፍ መጻፍ	200.00
2	በባቡር መሠረተ ልማት ውስጥ መጻዳዳት፣ ቆሻሻዎችን መጣል እና ልብስ ማስጣት	300.00
3	በባቡር ውስጥ፣ በባቡር ጣቢያ፣ የተሽከርካሪ መንገድ የባቡር መስመሩን በሚያቋርጡበት ቦታ፣ በባቡር መሠረተ ልማት ውስጥ ዕቃ ማከማቸት፣ የንግድ ሥራ ማካሄድ፣ ማስታወቂያዎችን መንገር	500.00
4	በባቡር መሠረተ-ልማት ወይም በባቡር ላይ ማስታወቂያ መለጠፍ	2000.00
5	አፈር፣ አሸዋ፣ ድንጋይ የመሳሰሉትን በባቡር ህዲድ ላይ ማራገፈ ወይም እንዲራገፍ ማድረግና ማንኛውም ለባቡር ጉዞ አደናቃፊ የሆኑ ነገሮችን ማስቀመጥ	5000.00
6	በባቡር ጣቢያዎች ላይ የተገጠሙ መሣሪያዎችን፣ ባቡሮችን፣ ዋሻዎችን፣ የባቡር ህዲዶችን፣ ንጣፎችን፣ የባቡር ህዲድ መክለያ አጥሮችን እና ሌሎች ማንኛውም የባቡር መሠረተ ልማት አካላትን ማበላሸት፣ መንቀል፣ መገንጠል፣ መስበር ወይም መውሰድ	5000.00
7	የኤሌክትሮ ሜካኒካል እና የባቡር እንቅስቃሴ መከታተያ መሣሪያዎችን፣ ገመዶችን፣ የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎችን፣ የምልክት ሥርዓት እና የኃይል ማስተላለፊያ ሥርዓትን፣ ማበላሸት፣ መንቀል፣ መገንጠል፣ መስበር ወይም መውሰድ	5000.00

ለ/ የአየር ትራንስፖርት

አዋጅ ቁጥር 432/1997

የኢትዮጵያ የአቪዬሽን ሴኩሪቲ አዋጅ

በአየር ትራንስፖርት ደህንነት፣ አስተማማኝነትና ቅልጥፍና ላይ እየጨመረ የመጣውን የሕገ ወጥነት አደጋ መቋቋም አስፈላጊ በመሆኑ፤

ኢትዮጵያ የተቀበለችውን የቺካጎ ኮንቬንሽንና በአለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት የወጣውን የኮንቬንሽኑ አካል የሆነውን ተቀፅላ 17 ተግባራዊ ማድረግ በማስፈለጉ፤ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ህገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታወጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ አቪዬሽን ሴኩሪቲ አዋጅ ቁጥር 432/1997” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጓሜ የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ሕገ ወጥ ጣልቃ ገብነት” ማለት በበረራ ደህንነት ላይ ስለሚፈጸሙ ወንጀሎች በወጣው አዋጅ ቁጥር 31/1988 የተመለከተው ማናቸውም የወንጀል ድርጊት ነው፤
2. “አይሮፕላን”⁶⁰ ማለት የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለ ሥልጣንን እንደገና ለማቋቋም በወጣው አዋጅ ቁጥር 273/1994 የተሰጠው ትርጓሜ ይኖረዋል፤
3. “ዛቻ” ማለት በፈንጂ ወይም በሌሎች አደገኛ ቁሳቁሶች የሚፈፀም በበረራ ወይም በመሬት ላይ በሚገኝ አይሮፕላን፣ በኤርፖርት አገልግሎት መስጫዎች ወይም በማንኛውም ግለሰብ ላይ ጉዳት እንደሚደርስ የሚገልጽ ትክክለኛነቱ የተረጋገጠ በሆነም ባይሆንም በስም ወይም ያለስም የሚተላለፍ መረጃ ነው፤

⁶⁰ በ15/23 (2001) አ. 616 አንቀጽ 2(5) መሰረት “አይሮፕላን” ለሚለው ሀረግ የተሰጠው ትርጓሜ በዚህ አዋጅ ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

4. “አደገኛ ቁሳቁስ” ማለት በአይሮፕላን የመንገደኞች ክፍልም ሆነ በጭነት ማስቀመጫ የአይሮፕላኑ ክፍል ውስጥ ቢጫን የመንገደኞችን ጤንነት እንዲሁም የመንገደኞችንና የአይሮፕላኑን ደህንነት ሲጋት ላይ የሚጥል ዓይነት ቁሳቁስ ነው፤
5. “ዓለም አቀፍ ኤርፖርት” ማለት በዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት አባል አገራት ውስጥ በዓለም አቀፍ በረራዎች በመነሻነትና በመድረሻነት የሚያገለግልና በውስጡ የጉምሩክ፣ የኢሚግሬሽን፣ የጤና ጥበቃ፣ የእንሰሳትና የእጽዋት ኳራንቲንና ሌሎች የቁጥጥር ተግባራት የሚካሄድበት ኤርፖርት ነው፤
6. “ኦፕሬተር” ማለት በአይሮፕላን አገልግሎት በመስጠት ወይም በአይሮፕላን አገልግሎት የሚሰጡትን በመርዳት ተግባር ላይ የተሰማራ ማንኛውም ግለሰብ፣ ድርጅት ወይም ኢንተርፕራይዝ ነው፤
7. “ፍትሻ” ማለት ሕገ ወጥ ጣልቃገብነት ለመፈጸም የሚያገለግሉ መሣሪያዎችን፣ ፈንጅዎችን ወይም ሌሎች ቁሳቁሶችን ለይቶ ለማውጣትና ለማስቀረት በመፈተሻ መሣሪያዎች ወይም በእጅ የሚደረግ የሴኩሪቲ ቁጥጥር ነው፤
8. “ሴኩሪቲ” ማለት የቁጥጥር ስልቶችን፣ የሰጪ ኃይልንና ቁሳቁሶችን በማቀናጀት የሲቪል አቪዬሽን ሊደርስበት ከሚችል ማንኛውም ዓይነት ሕገ ወጥ ጣልቃገብነት የመከላከል ስራ ነው፤
9. “የሴኩሪቲ መፈተሻ መሣሪያ” ማለት የሲቪል አቪዬሽን እንዲሁም ፋሲሊቲዎቹን በተናጠል ወይም በተቀናጀ መልኩ ከሕገ ወጥ ጣልቃ ገብነት ለመከላከል የሚያገለግል የመፈተሻ መሣሪያ ነው፤
10. “የተከለከሉ ሥፍራዎች” ማለት ለሲቪል አቪዬሽን ሴኩሪቲ አመቺ አሠራር ሲባል መግቢያዎቻቸው በጥብቅ የተከለከሉ ወይም የሚጠበቁ በኤርፖርት የሚገኙ ሕንጻዎችን ፋሲሊቲዎች ናቸው፤
11. “የፀዳ ሥፍራ” ማለት በመንገደኞች የመፈተሻ ቦታና በአይሮፕላኑ መካከል የሚገኝና መግቢያው ጥብቅ ቁጥጥር የሚደረግበት ሥፍራ ነው፤
12. “የድንገተኛ ጊዜ እቅድ” ማለት በሕገወጥ ጣልቃ ገብነት ወቅት የመንገደኞችን፣ የበረራ ሠራተኞችን፣ ከአይሮፕላን ጋር ቀጥተኛ ግንኙነት ያላቸው ሠራተኞችንና የኤርፖርቱ ማህበረሰብን ደህንነት ለማረጋገጥ የተለያዩ ድርጅቶችን ኃላፊነትና የማወሰደቸውን እርምጃዎች የሚገልጽ እቅድ ነው፤

13. “ሚስጥራዊ ሰነዶች /ቁሳቁሶች” ማለት በሚመለከታቸው የመንግስት አካላት ሚስጥር ተብለው የታወቁ ሰነዶች ወይም ቁሳቁሶች ናቸው፡፡

ክፍል ሁለት

የሃላፊነት ድልድል

3. የደህንነት ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን⁶¹

1. የደህንነት ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን በተቋቋመበት ሕግ የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ የአቪዬሽን ሴኩሪቲ ሥራዎችን በበላይነት የማስፈፀም ሥልጣንና ተግባር በዚህ አዋጅ ተሰጥቶታል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለጸው አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ የደህንነት፣ የኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን፡-

ሀ/ ለሕገወጥ ጣልቃ ገብነት አስፈላጊውን ምላሽ ይሰጣል፤ የኃይል እርምጃን

ጨምሮ በበላይነት ይመራል፤ የማሳወቅ ተግባርን ይፈጽማል፤

ለ/ የሕገወጥ ጣልቃገብነትን ለመከላከል የፍተሻ፣ የክትትል እና የእጀባ ተግባራትን ያከናውናል፤

ሐ/ በአገራዊና በኤርፖርት ደረጃ የድንገተኛ ጊዜ እቅድ ያዘጋጃል፤ ተግባራዊም ያደርጋል፤

መ/ በአይሮፕላንና በአይሮፕላን ማረፊያ ጣቢያዎች ላይ የሚሰነዘሩትን አደጋ የመጣል ዛቻዎች ወይም እንቅስቃሴዎች እየተከታተለ ይገመግማል፤ መረጃዎችን እንደአስፈላጊነቱ ለሚመለከታቸው አካሎችና አገሮች በማሰራጨት በሚወሰዱትም እርምጃዎቻችን ላይ የቅርብ ክትትልና ቁጥጥር ያደርጋል፤

ሠ/ የኤርፖርቶች፣ የአይሮፕላኖች፣ የኢርፖርት ፋሲሊቲዎች፣ የበረራ መረጃ መሣሪያዎችና የተከለከሉ ሥፍራዎች ጥበቃና የሴኩሪቲ ቁጥጥርን በተመለከተ ዝርዝር መመሪያ ያወጣል፤

ረ/ በዚህ አዋጅ መሠረት ኃላፊነት የተሰጣቸው ወይም የሚመለከታቸው የተለያዩ መሥሪያ ቤቶችን ወይም ድርጅቶችን እንቅስቃሴ ለማስተባበር የሚያስችል ስልት ይቀይሳል፤

⁶¹ በዚህ አንቀጽ ውስጥ የደህንነት፣ የኢሚግሬሽንና የስደተኞች ጉዳይ ባለስልጣን በሚል የተገለጸው ባለስልጣኑ የተቋቋመበት አዋጅ ቁጥር 6/1988 በአዋጅ ቁጥር 19/55 (2005) አ. 804 አንቀጽ 29(1) ተሸር መሰሪያ ቤቱ የብሔራዊ መረጃ እና ደህንነት አገልግሎት ሆኗል፡፡ እንዲሁም በዚህ አዋጅ ውስጥ የደህንነት፣ የኢሚግሬሽንና የስደተኞች ጉዳይ ባለስልጣን ተብሎ የተገለጸው ሁሉ ብሔራዊ መረጃ እና ደህንነት አገልግሎት ተብሎ ይነበባል፡፡

ለ/ የሚመለከታቸው አካላት በዚህ አዋጅ ተለይቶ የተሰጣቸውን ተግባርና ኃላፊነት መፈጸማቸውን ይከታተላል፤

ሸ/ ሕገወጥ ጣልቃ ገብነት በሚፈጸምበት ወቅት ለመገናኛ ብዙኀን መግለጫ ይሰጣል፤ ከተለያዩ የዜና አገልግሎቶች ለሚቀርቡ ክሊፕቶችን ሴኩሪቲ ጋር የተዛመዱ ጥያቄዎች ምላሽና መግለጫ ይሰጣል፤

ቀ/ ከዚህ አዋጅ ጋር የተጣጣመ የኤርፖርት አፕሌሽን ሴኩሪቲ መመሪያ ያወጣል፤ ተግባራዊ ያደርጋል፤

በ/ የኤርፖርት አፕሌሽን ሴኩሪቲ መመሪያን በኃላፊነት የሚያስፈጽም የበላይ ኃላፊ ይሾማል፤

ተ/ የአንድ አገር አየር መንገድ አፕሬተር ልዩ የሴኩሪቲ ጥንቃቄ ሲጠይቅ በጥያቄው መሠረት አስፈላጊውን ጥንቃቄና ድጋፍ ያደርግለታል፤

ቸ/ በኢትዮጵያ ሲቪል አፕሌሽን ላይ ሕገወጥ ጣልቃ ገብነቶች ሲፈጸሙ ጥቃቶችን ወይም ድርጊቶችን አስመልክቶ የዓለም አቀፍ ሲቪል አፕሌሽን ድርጅት ስለ ሪፖርት አቀራረብ ባወጣው ሥርዓት መሠረት ለድርጅቱ በጽሑፍ ሪፖርት ያቀርባል፤

ኀ/ በየአገሮቹ ከሚገኙት የሲቪል አፕሌሽን ሴኩሪቲ አግባብ ያላቸው ባለሥልጣኖች ጋር ፈጣን እና አስተማማኝ የግንኙነት ሥርዓት ይዘረጋል፤

ነ/ በዓለም አቀፍ ኤርፖርቶች አዳዲስ ሕንፃዎች፣ መንገዶች ወይም ፋሲሊቲዎች ሲገነቡ ወይም የነበሩት ሲለወጡ ዲዛይኑ የአፕሌሽን ሴኩሪቲ እርምጃዎችን በበቂ ሁኔታ ለማስፈጸም በሚያስችል መልኩ መሆኑን አረጋግጦ ያጸድቃል፤

ኘ/ እንደአስፈላጊነቱ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በመሆን የሲቪል አፕሌሽን ሴኩሪቲን የሚመለከት ብሔራዊ ፖሊሲና ሕግ ያመነጫል፤ የፀደቀውን ፖሊሲና ህግ ለሚመለከታቸው አካላት ያሳውቃል፤

አ/ የዚህን አዋጅ ውጤታማነት በቀጣይነት ለማረጋገጥ እንዲቻል በየወቅቱ መረጃዎችን ይመዝናል፤ የስኬታማነት መስፈርት በማዘጋጀትና በመገምገም ተገቢውን የእርምት እርምጃ ይወስዳል፤ ያስወስዳል፤

ከ/ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኙ ኤርፖርቶች ለሚሰጡት የኤርፖርት ሴኩሪቲ አገልግሎቶች አስፈላጊ ድጋፍ ሰጪ መሣሪያዎችን እንዲሁም የስልጠና ፋሲሊቲዎችን ያሟላል፤

ኸ/ የአየር መንገድ አፕሬትሮችን የሴኩሪቲ መመሪያ ከዚህ አዋጅ አንፃር ይገመግማል፤ ያጸድቃል፤

ወ/ የኢትዮጵያ አቪዬሽን ሴኩሪቲ የሥልጠና ፕሮግራምና የሥልጠና መመዘኛ የአለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ያወጣውን ስታንዳርድ ጠብቆ ያዘጋጃል፤ ሥልጠና ይሰጣል፤ ተመሳሳይ ስልጠና የሚሰጡ ድርጅቶችን የሥልጠና ፕሮግራም ይዘት ገምግሞ ያጸድቃል፤ ከሌሎች አገሮችና ድርጅቶች ጋር የሥልጠና መረጃ ይለዋወጣል፤ ይተባበራል፤

ዐ/ የሴኩሪቲ መፈተሻ መሣሪያዎች በሚገዙበት ወቅት በተለይ የመንገደኛ ሻንጣዎች እና የሰጪነት መፈተሻ መሣሪያዎች በአገሪቱ የወጣውን ደረጃ ያሟሉ መሆናቸውን ያረጋግጣል፡፡

4. የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን

በዚህ አዋጅ መሠረት የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፡-

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ኃላፊነት የተሰጣቸው አካላት ኃላፊነታቸውን መወጣታቸውን እየተከታተለ በአለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት በተቀመጠው ደረጃ መሠረት መሠራቱን አዲት ያደርጋል የአፈፃፀም ሪፖርቱን ለደህንነት፣ ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን፣ ለኢትዮጵያ የአቪዬሽን ሴኩሪቲ ከሚቴና ለሌሎች ጉዳዩ ለሚመለከታቸው አካላት ያስተላልፋል፤ በግኝቶቹ መሠረት የማስተካከያ እርምጃዎች በወቅቱ መወሰዳቸውን ያረጋግጣል፤
2. በኢትዮጵያ ውስጥ የተመዘገቡ የአየር መንገድ አፕሬትሮችና የዓለም አቀፍ ኤርፖርቶችን የሴኩሪቲ መመሪያዎች ከዚህ አዋጅ ጋር በተጣጣመ መልክ መቀረፃቸውን በመገምገም ለደህንነት፣ ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን አስተያየት ይሰጣል፤
3. የኢትዮጵያ አቪዬሽን ሴኩሪቲ የሥልጠና ግሮግራም ይዘትንና የማሰልጠኛ ተቋማት የዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ስለሥልጠና ያወጣቸውን ደረጃዎችና ተመራጭ ሃሳቦችን የጠበቁ ስለመሆናቸው ይቆጣጠራል፤
4. በየኤርፖርቶቹ በሚቋቋሙት የኢርፖርት ሴኩሪቲ ኮሚቴዎች ውስጥ በአባልነት ይሳተፋል፤

5. ሕገወጥ ጣልቃ ገብነት የተፈጸመበት አይሮፕላን ባጋጠመ ጊዜ የማረፊያ ፈቃድና የኤር ናቪጌሽን አገልግሎት ይሰጣል፡፡

5. የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን

በሌሎች ሕጎች የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን፡-

1. የሲቪል አቪዬሽን ለበረራ ደህንነት የሚያገለግሉ ተቋሞችና መሣሪያዎች ላይ የሚፈጸሙ ወንጀሎችን ይመረምራል፤
2. በተለያዩ የጥበቃ ዘዴዎች የኢርፖርቶችን ክልል፣ ተርሚናሎችን፣ ለበረራ ደህንነት የሚያገለግሉ ተቋሞችንና መሣሪያዎችን ይጠብቃል፤
3. ለበረራ ደህንነት አገልግሎት የሚውሉ ተቋሞችና መሣሪያዎች ላይ ሊቃጣ የሚችል ዛቻን ለመከላከል የከትትል ተግባራት ያከናውናል፤
4. የበኩሉን የድንገተኛ ጊዜ አቅድ በማዘጋጀት በደህንነት፣ የኢሚግሬሽንና ሰደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን ያስጸድቃል፤ ተግባራዊም ያደርጋል፤

6. የአገር መከላከያ ሚኒስቴር

በሌሎች ሕጎች የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በድንገተኛ ጊዜ ዕቅድ መሠረት ይሳተፋል፤
2. የመከላከያ ኃይል የሲቪል ኤርፖርቶች የጋራ ተጠቃሚ ሲሆን የመተላለፊያ በሮችን በመቆጣጠርና በሌሎች የሴኩሪቲ ተግባሮች ከፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን ጋር ይሳተፋል፡፡

7. የኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅት

በተቋቋመበት ሕግ የተሰጠው ሥልጣንና ተግባር እንደተጠበቀ ሆኖ የኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅት፡-

1. በኤርፖርቶች አቪዬሽን ሴኩሪቲ መመሪያ ዝግጅት እና ተግባራዊነት ላይ ይሳተፋል፤
2. በኤርፖርት አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ ውስጥ በአባልነት ይሳተፋል፤
3. የአዲስ ኤርፖርት ግንባታ ወይም የነበረውን ለማሻሻል የግንባታ ሥራ ሲከናወን ዲዛይኑ የአቪዬሽን ሴኩሪቲን ፍላጎት ያገናዘበ ወይም ያሟላ መሆኑን አረጋግጦ ለደህንነት፣ ኢሚግሬሽንና ሰደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን አቅርቦ ያስጸድቃል፤ ተግባራዊ ያደርጋል፤

4. የደህንነት፣ ኢ.ሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የኤርፖርት የድንገተኛ ጊዜ አቅድ ያዘጋጃል፤
5. የኤርፖርት ፋሲሊቲሽን መመሪያና ልዩ ልዩ የአሰራር ሥርዓቶች በሚያዘጋጅበትና ተግባራዊ በሚያደርግበት ወቅት ይህን አዋጅ መከተሉን ያረጋግጣል።

8. አፕሬተር

ማናቸውም አፕሬተር ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡትን መመሪያዎች ተግባራዊ የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

9. የኢትዮጵያ የሲቪል አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ

1. የኢትዮጵያ የሲቪል አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል፡፡
2. ኮሚቴው የሚከተሉት አባላት ይኖሩታል፡-

ሀ/ የደህንነት፣ ኢ.ሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን ሰብሳቢ
 ለ/ የፌዴራል ፖሊስ ኮሚሽን ፀሐፊ
 ሐ/ የገቢዎች ሚኒስቴር⁶² አባል
 መ/ የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር አባል
 ሠ/ የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን አባል
 ረ/ የኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅት አባል
 ሰ/ የኢትዮጵያ አየር መንገድ ኢንተርፕራይዝ⁶³ አባል

3. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ኮሚቴው ተጨማሪ አባላትን ከሚመለከታቸው መንግሥታዊና መንግሥታዊ ካልሆኑ ድርጅቶች እንዲሁም ባለሙያዎችን በጊዜያዊነት ወይም በቋሚነት አንደአስፈላጊነቱ ሊያሳትፍ ይችላል።
4. የኮሚቴ አባል የሆነ እያንዳንዱ መሠሪያ ቤት ወይም ድርጅት በበላይ ኃላፊው ወይም በምክትሉ ይወከላል።
5. የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ፡-

ሀ/ በሲቪል አቪዬሽንና በአገልግሎት መስጫዎቹ ላይ ሊኖሩ የሚችሉ ስጋቶችን ለመከላከል መወሰድ የሚገባውን የአቪዬሽን ሴኩሪቲ አርምጃ አስመልክቶ የደህንነት፣ ኢ.ሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣንን ያማክራል፤

⁶² በ14/44 (2000) እ. 587 አንቀጽ 3(1) መሰረት የገቢዎች እና ጉምሩክ ባለስልጣን ተብሎ ይነበባል፡፡

⁶³ 54/36(1987) ደ.216 መሰረት የኢትዮጵያ አየር መንገድ ድርጅት ተብሎ ይነበባል፡፡

ለ/ ታምኖባቸው ተግባራዊ የሆኑትን ዕርምጃዎች አፈፃፀምና በየወቅቱ እየተለዋወጡ የሚመጡ አዳዲስ ስጋቶችን ይገመግማል፤ በአቪዬሽን ሴኩሪቲ መስክ የታዩትን የቴክኖሎጂ ለውጦች የተሻሻሉትን የቴክኖሎጂ ግኝቶችንና ሌሎችንም ባጠቃላይ አየገመገመ ድክመት በታየባቸው ጉዳዮች ላይ የማሻሻያ የውሳኔ ሃሳብ ያቀርባል፤

ሐ/ አቪዬሽን ሴኩሪቲን በሚመለከት ኃላፊነት የተጣለባቸው ድርጅቶችና ወኪሎቻቸው በየጊዜው የሚከሰቱትን ስጋቶች ለመቋቋም በመካከላቸው ቅንጅታዊ አሠራር መኖሩን ያረጋግጣል፤

መ/ የዚህ አዋጅ የማሻሻያ ሃሳቦችን ይመረምራል፤ አንዲጸድቅም የማሻሻያ ውሳኔ ሃሳብ ያቀርባል፤

ሠ/ በኤርፖርት የሲቪል አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ የሚቀረቡትን የማሻሻያ ሐሳቦች ይመረምራል፤ ለደህንነት፣ ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለስልጣን የውሳኔ ሐሳብ ያቀርባል፡፡

6. ኮሚቴው የራሱን የአሠራር መመሪያ ያወጣል።

10. የኤርፖርት አቪዬሽን ኮሚቴ

1. የኤርፖርት አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ የዓለም አቀፍ አገልግሎት በሚሰጡ ኤርፖርቶች እንዲሁም እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች ኤርፖርቶችም ይቋቋማል።

2. የኤርፖርት አቪዬሽን ሴኩሪቲ ኮሚቴ፡-

ሀ/ የአቪዬሽን ሴኩሪቲ እንዲጠናከር የደህንነት፣ ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣንን ያማክራል፤

ለ/ በኤርፖርት ላይ የሚከናወኑትን የሴኩሪቲ እርምጃዎችና የአሰራር ሥርዓቶችን በተቀናጀ መልኩ ተግባራዊ መሆናቸውን ያረጋግጣል፡፡

ክፍል ሦስት

በሰዎችና ወደ አይሮፕላን በሚጫኑ እቃዎች ላይ የማድረግ ቁጥጥር

11. ስለፍተሻ አስፈላጊነት

1. ማንኛውም መንገደኛም ሆነ የመንገደኛ ዕቃ ወደ አይሮፕላን ወይም በፍተሻ ወደ ጸዳው የመንገደኞች መቆያ ስፍራ ከመግባቱ በፊት መፈተሻ አለበት።

2. የበረራ ሠራተኞች፣ የኤርፖርትና የአቪዬሽን ሠራተኞችን ሌሎች ሰዎች ከመፈተሻ በታወ ወደ ጸዳው ሥፍራ ከማለፋቸው በፊት አንደመንገደኞች ሁሉ ይፈተሻሉ፡፡ ፍተሻውም የእጅ ሻንጣን ያጠቃልላል፡፡

3. አይሮፕላን፣ አይሮፕላን ላይ የሚጫን ዕቃ፣ የፈጣን መልዕክት ጥቅልና ፖስታ የሴኩሪቲ ቁጥጥር ወይም ተገቢው ፍተሻ ይደረግበታል፡፡

12.ልዩ የፍተሻ ሥርዓት

1. የዲፕሎማቶች፣ የዲፕሎማቲክ ፖውችና የዲፕሎማቶች ሻንጣዎች አፈታተሽን በሚመለከት ኢትዮጵያ የፈረመቻቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ተግባራዊ ለማድረግ በውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር በሚወጡ መመሪያዎች መሠረት ይፈጸማል፡፡
2. ሚስጥርነታቸው እንደተጠበቀ በመንግሥት የሚጓጓዙ ዕቃዎች የሚፈተሹት ከማንኛውም መሣሪያዎችና አደገኛ ቁሳቁሶች ነፃ መሆናቸውን ለማረጋገጥ ብቻ ነው፡፡ ነገር ግን አጠራጣሪ ወይም ምንነቱ በትክክል ያልታወቁ ነገር ሚስጥራዊነት ባላቸው ቁሳቁሶች ውስጥ ቢገኝ በማንኛውም አፕሬተር መጓጓዝ አይኖርባቸዉም፡፡

13.ከፍተሻ ነፃ ስለመሆን

1. የውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር አስፈላጊውን የተለየ ሁኔታ ለማመቻቸት እንዲቻል ከፍተሻ ነፃ የሆኑ ሰዎች የጉዞ መረጃ ለደህንነት፣ አሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለስልጣንና ለአየር መንገድ አፕሬተሮች አስቀድሞ ይገልጻል፡፡
2. መንግሥት መፈተሻ አይገባቸውም ብሎ አስቀድሞ የወሰነላቸዉ ግለሰቦች ከፍተሻ ነፃ ሊሆኑ ይችላሉ፡፡

14.በግል ፍተሻ ስለሚደረግበት ሁኔታ

ከፍተኛ ዋጋ ያላቸው እቃዎች የያዙ፣ የልብ ምት ማስተካከያ መሣሪያ የተገጠመላቸው፣ የአካል ጉዳተኛ የሆኑ ወይም ሌሎች ፍተሻ የማያስፈልጋቸዉ መንገደኞች በግል ከሌሎች መንገደኞች እይታ በተከለለ ሥፍራ ሊፈተሹ ይችላሉ፡፡

15.የተፈቀደ የጦር መሳሪያ ስለማጓጓዝ

የህግ አስከባሪ ሠራተኛ ወይም ሌላ ሕጋዊ ፍቃድ ያለው ሰው በአይሮፕላኑ የመንገደኞች ክፍል ወይም ሻንጣ ውስጥ የጦር መሣሪያ ይዞ ሊጓዝ ይችላል፡፡

16.በጥበቃ ወይም በአስተዳደራዊ ቁጥጥር ሥር የዋለ ሰው ስለማጓጓዝ

1. በጥበቃ ወይም በአስተዳደራዊ ቁጥጥር ሥር የዋለ ሰው ወይም አእምሮዉ የታወከ መንገደኛ ስለሚጓጓዝበት ወይም ወደ መጣበት አገር ስለሚመለስበት ሁኔታ አጓጓዣ ወይም የሚመለከተው አገር ቅድሚያ እንዲያወቀዉ ይደረጋል፡፡

2. የአየር መንገድ አፕሬተሮች በሕግ ጥላ ሥር ሆኖ የሚጓዝ መንገደኛን ደህንነት ለማረጋገጥ ሲባል ያለውን ሕግ መሠረት አድርገው የአንጓዝ ሥርዓቱን በየራሳቸው የሴኩሪቲ መመሪያ ውስጥ በዝርዝር ማስቀመጥ አለባቸው።

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

17. የአቪዬሽን ሴኩሪቲ ወጪ አሸፋፊን

1. በዚህ አዋጅ የአቪዬሽን ሴኩሪቲን ለማስፈጸም ሥልጣን የተሰጠው አካል ወጪዎችን በሚመለከት ከመደበኛ ከደመወዝና ሌሎች የሥራ ማስኬጃ ወጪዎች በስተቀር የፋሲሊቲዎች ግዢ፣ ጥገናና ተያያዥ ወጪዎች እንዲሁም ተፈላጊ የግንባታ ሥራዎች በሙሉ ለሚያስተዳድራቸው ኤርፖርቶች በኢትዮጵያ ኤርፖርቶች ድርጅት ይሸፈናል።
2. ድርጅቱ ያወጣውን ወጪ የዓለም ዐቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ተመራጭ ሃሳቦችን ተከትሎ ከተጠቃሚዎች ሊተካ ይችላል።

18. መመሪያ ስለማውጣት

ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የደህንነት፣ ኢሚግሬሽንና ስደተኞች ጉዳይ ባለሥልጣን መመሪያ ለማውጣት ይችላል።

19. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረኑ ሕጎች፣ መመሪያዎችና የአሠራር ልምዶች በዚህ አዋጅ የተሸፈኑ ጉዳዮችን በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖራቸውም።

20. ቅጣት

ይህን አዋጅ ተላልፎ የተገኘ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ይቀጣል።

21. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከጥር 25 ቀን 19/1997 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ጥር 25 ቀን 1997 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 616/2001

የሲቪል አቪዬሽን አዋጅ

የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣንን የቁጥጥር፣ የአስተዳደር፣ የቴክኒክና የአመራር ብቃት በማጠናከርና የተሻለ የሲቪል አቪዬሽን ቁጥጥር እንዲኖር በማድረግ ደህንነቱ የተጠበቀ፣ ከማንኛውም ስጋት ነፃ የሆነ፣ መደበኛ፣ ብቃት ያለውና ኢኮኖሚያዊ የሆነ የሲቪል አቪዬሽን ሥርዓትን የማስፈን ፍላጎትን ማሟላት እንዲቻል የአቪዬሽን ሕጎችን ማዋሃድና ዘመናዊና ከዓለም አቀፍ ደረጃዎች ጋር የተጣጣመ እንዲሆኑ ማድረግ በማስፈለጉ፤

የአቪዬሽን ደህንነትና ቁጥጥር የዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት በሚያወጣቸው ደረጃዎችና ተመራጭ ልምዶች መሠረት መተግበር ስላለበትና የሲቪል አቪዬሽን የቁጥጥር ተግባርን ማሳደግና የማያቋርጥ እድገቱን መደገፍ እንዲሁም ከዚህ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን ሌሎች ተግባሮችን ማከናወን በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 /1/ መሠረት የሚከተለው ታወጧል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የሲቪል አቪዬሽን አዋጅ ቁጥር 616/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “አደጋ” ማለት አንድ ሰው በአውሮፕላን ለመሄድ በማሰብ በአውሮፕላን ከተሳፈረበት ጊዜ ጀምሮ አስከሚወርድበት ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ከአውሮፕላኑ እንቅስቃሴ ጋር ግንኙነት ያለው ሆኖ፤

ሀ/ በተፈጥሮ ምክንያት፣ በራሱ ወይም በሌሎች ሰዎች ድርጊት ምክንያት ወይም ለመንገደኞች ወይም ለአውሮፕላን ሠራተኞች ከሚገባው ቦታ ውጭ በድብቅ ሲጓዝ ከሚደርስበት ጉዳት በስተቀር፤

- 1) በአውሮፕላኑ ውስጥ በመሆኑ፤

2) ከአውሮፕላኑ አካል ወይም ከአውሮፕላኑ ከተገነጠሉ አካላት ጋር በቀጥታ በመነካካት፤ ወይም

3) ለጀት ፍንዳታ በቀጥታ በመጋለጡ፤ የሚያጋጥመው ጉዳት፤

ለ/ በሞተሩ ካውሊንግስ ወይም አባሪ ክፍሎቹ ላይ ከሚወሰን የሞተር ብልሽት ወይም በተሽከርካሪ አካሉ፤ በአንቴናው፤ በጎማው ወይም በፍሬኑ ላይ ከሚደርስ ብልሽት ወይም በውጭ አካሉ ላይ ከሚደርሱ ትንንሽ ቀዳዳዎች ወይም ስንጥቆች በሰተቀር የአውሮፕላኑን፤

1) አካላዊ ጥንካሬ ወይም የበረራ ብቃት የሚያሳጣ፤ እና

2) የተጐዳው ክፍል ከባድ ጥገና እንዲደረግለት ወይም አንዲለወጥ የሚያስገድድ፤ የአውሮፕላን መጎዳት ወይም መበላሸት፤ ወይም

ሐ/ የአውሮፕላን መጥፋት ወይም ጨርሶ የማይደረስበት መሆን፤ ነው፤

2. “ኤርያል ሥራ” ማለት አንድን አውሮፕላን እንደ እርሻ፤ ግንባታ፤ ፎቶ ማንሳት፤ ቅየሳ፤ ቅኝት፤ ፈልጎ ማዳን፤ የኤርያል ማስታወቂያና በመሳሰሉ ልዩ አገልግሎቶች ላይ የሚያሰማራ የአውሮፕላን ኦፕሬሽን ነው፤

3. “አዎሮፕላን ማረፊያ” ማለት በመሬትም ሆነ በውሃ ላይ በከፊልም ሆነ በሙሉ ለአውሮፕላን ማረፊያ፤ መነሻ፤ መንቀሳቀሻ ወይም መገልገያ የተከለለ ቦታ ሲሆን በዚህ ክልል ውስጥና በአዋሳኝ ለነዚህ ተግባሮች የሚውሉ ሕንጻዎችን፤ ተቋሞችንና መሣሪያዎችን ይጨምራል፤

4. “የአየር አጓጓዥ” ማለት በመደበኛ ወይም በቻርተር በቀጥታ ወይም ቀጥታ ባልሆነ ኪራይ ወይም በሌሎች ስምምነቶች በአውሮፕላን የትራንስፖርት አገልግሎቶችን በክፍያ ወይም በኪራይ ለመስጠት የተሰማራ የአየር ኦፕሬተር ነው፤

5. “አውሮፕላን” ማለት በጠፈር ውስጥ በአየር ለመንሳፈፍ የሚያስችለውን ድጋፍ ከመሬቱ ገጽታ ሳይሆን፤ ከአየሩ ሁኔታ የሚያገኝ ማንኛውም በራሪ መሣሪያ ነው፤

6. “የአውሮፕላን ሞተር” ማለት በጥቅም ላይ የዋለ ወይም ሊውል የታሰበ የአውሮፕላኑ ማንቀሳቀሻ ሞተርና ማንኛውም የዚህ ክፍልና አካል ሲሆን ውልብልቢትን አይጨምርም፤

7. “የአውሮፕላን ኦፕሬተር” ማለት በአውሮፕላን ኦፕሬሽን የተሰማራ ማንኛውም ሰው ነው፤

8. “የአየር ናቪጌሽን” ማለት አውሮፕላንን ከአንድ ቦታ ወደ ሌላ ቦታ መምራት ሲሆን፤ አውሮፕላኑን በአየር ላይ ባለ ጊዜ ትክክለኛ ቦታውን የማወቅ ተግባርን ይጨምራል፤
9. “የአየር ናቪጌሽን መገልገያ” ማለት አውሮፕላን ሲበር፤ ሲያርፍ ወይም ሲነሳ ለመቆጣጠር የሚያገለግል ማንኛውም ቦታ፤ የብርሃን መሣሪያ፤ የአየር ሁኔታ መረጃ ማሰራጨ፤ የሲግናል፤ የአቅጣጫ መፈለጊያ ወይም የፊዲዮ መገናኛ መሣሪያ ወይም ማንኛውም ሌላ መገልገያ ነው፤
10. “የበረራ መስመር” ማለት በባለሥልጣኑ ለአየር ናቪጌሽን የተመደበ የአየር ክልል ነው፤
11. “የአየር አገልግሎት” ማለት በመደበኛነትም ሆነ አልፎ አልፎ የሚሰጥ የአየር ትራንስፖርት ወይም የኤርያል ሥራ አገልግሎት ነው፤
12. “የአየር ትራፊክ ቁጥጥር አገልግሎት” ማለት አውሮፕላን ከአውሮፕላን ወይም ከአደናቃፊ ነገር ጋር ግጭት እንዳይደርስበትና የአየር ትራፊክ እንቅስቃሴ በሚገባ እንዲካሄድና እንዲጠበቅ የማድረግ አገልግሎት ነው፤
13. “ለበረራ ብቁ መሆን” ማለት በባለሥልጣኑ በተወሰነው መሠረት አንድ አውሮፕላን ከአስፈላጊ አካላዊ ክፍሎችና ተገጣጣሪ ዕቃዎች ጋር ተግባሩን በበቂ ሁኔታ ማከናወን መቻል ነው፤
14. “አፕሊኬሽን” ማለት በበረራ ላይ ላለ አውሮፕላን ናቪጌሽን፤ አፕሬሽን ወይም ቁጥጥር የሚያገለግሉ ወይም ለማገልገል የታቀዱ መሳሪያዎች፤ እቃዎች፤ መገልገያዎች፤ የአውሮፕላን ክፍሎች ወይም ተገጣጣሚ አካላት ሲሆኑ፤ ፓራሽዮችንና የአውሮፕላኑ፤ የሞተሮች ወይም የውልብልቢቶች ክፍሎች ያልሆኑ በበረራ ወቅት ከአውሮፕላኑ ጋር የተገጠሙ ወይም የተያያዙ የመገናኛ መሣሪያዎችንና ሌሎች ሥርዓቶችን ይጨምራል፤
15. “የተቀነሰ ዝቅተኛ የከፍታ መለያ የአየር ክልል” ማለት በቀጠናዉ የአየር ናቪጌሽን ስምምነት መሰረት በአውሮፕላኖች መካከል የ300 ሜትር ወይም 1000 ሜማ መለያ ተግባራዊ የሆነበት የአየር ክልል ነው፡፡
16. “የአቪዬሽን ባለሙያ” ማለት የሲቪል አቪዬሽንን አፕሬሽን ወይም የቴክኒክ ተግባር የሚያከናውን ማንኛውም ግለሰብ ሲሆን፤
 ሀ/ በአዛዥ ፓይሎትነት፤ በፓይሎትነት፤ በመካኒክነት ወይም በበረራ ሠራተኞች አባልነት የሚሠራ ወይም አውሮፕላኑን በበረራ ላይ እያለ የሚመራ

ማንኛውንም ሰው፤

ለ/ በአውሮፕላን፣ በአውሮፕላን ሞተሮች ወይም ጢልብልቢቶች ወይም አፕሊያንሶች የቴክኒክ ቁጥጥር ወይም ጥገና ተግባር ላይ በኃላፊነት የሚሰራ ማንኛውንም ሰው፤ ወይም

ሐ/ በበረራ ተቆጣጣሪነት፣ የአየር ትራፊክ ተቆጣጣሪ ወይም በአውሮፕላን

ዲስፓቸር መኮንንነት የሚሰራ ማንኛውንም ሰው፤ ይጨምራል፤

17. “ሲቪል አውሮፕላን” ማለት ማንኛውም የመንግስት ያልሆነ ሌላ አውሮፕላን ነው፤

18. “የንግድ በረራ” ወይም “የንግድ አየር ትራንስፖርት” ማለት መንገደኞችን፣ ጭቶን ወይም ፖስታን በክፍያ ወይም በኪራይ የሚያመላልስ የአውሮፕላን አፕሬሽን ነው፤

19. “የበረራ አባል” ማለት በበረራ ላይ ባለ አውሮፕላን ውስጥ የተወሰኑ ተግባረችን እንዲያከናውን በአፕሬትሩ የተመደበ ሰው ነው፤

20. “አደገኛ ክልል” ማለት በአንድ በተወሰነ የአየር ክልልና የተወሰነ ጊዜ ውስጥ ለአውሮፕላን በረራ አደገኛ የሆኑ እንቅስቃሴዎች የሚካሄዱበት አካባቢ ነው፤

21. “አደገኛ ዕቃ” ማለት በአየር በሚጓጓዝበት ወቅት ለጤና፣ ለበረራ ደህንነት ወይም ለንብረት አስጊ ሁኔታን የሚፈጥር ማንኛውም ዕቃ ነው፤

22. “የሀገር ውስጥ የአየር ትራንስፖርት” ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ ባሉ ቦታዎች መሃከል የሚከናወን የአየር ማመላለስ ተግባር ነው፤

23. “የኢትዮጵያ አውሮፕላን” ማለት በኢትዮጵያ የተመዘገበ ማንኛውም አውሮፕላን ነው፤

24. “የበረራ ሠራተኞች” አባል ማለት በበረራ ወቅት ለአውሮፕላን በረራ ሥራ ተፈላጊ በሆኑ ተግባሮች ላይ የተመደበ ፈቃድ ያለው የበረራ ሠራተኛ ነው፤

25. “የበረራ ወቅት” ማለት አንድ የበረራ ሠራተኛች አባል ሥራውን ከሚጀምርበት ጊዜ ጀምሮ አንድን በረራ ወይም ተከታታይ በረራዎቹን አጠናቅቆ ከሁሉም ተግባሮች ነፃ አስከሚሆንበት ያለው ጊዜ ነው፤

26. “የውጭ አገር አውሮፕላን” ማለት በኢትዮጵያ ውስጥ ያልተመዘገበ ማንኛውም አውሮፕላን ነው፤

27. “የውጭ አገር አየር አጓጓዥ” ማለት በኢትዮጵያ ግዛት ወይም የአየር ክልል ውስጥ በንግድ አየር ትራንስፖርት ተግባር ላይ የተሰማራ ኢትዮጵያዊ ያልሆነ የአየር አጓጓዥ ነው፤

28. “ጠቅላላ የአቪዬሽን አገልግሎት” ማለት በክፍያ ወይም በኪራይ ከሚሰጥ መደበኛና መደበኛ ካልሆነ የአየር ትራንስፖርት ኦፕሬሽን ያለ የሲቪል አቪዬሽን አገልግሎት ነው፤
29. “በበረራ ላይ” ማለት መንገደኞች ከተሳፈሩ በኋላ የአውሮፕላኑ የውጭ በሮች ከሚዘጉበት ጊዜ ጀምሮ በሮቹ መንገደኞቹን ለማራገፍ እስከሚከፈቱበት ድረስ ያለ ጊዜ ነው፤ ባልተጠበቀ ሁኔታ ለማረፍ በሚገደድበት ጊዜ ግን የሚመለከታቸው ባለሥልጣናት ለአውሮፕላኑና በአውሮፕላኑ ውስጥ ላሉ ሰዎችና ንብረት ኃላፊነት እስከ ሚወሰዱበት ጊዜ ድረስ በረራው እንደቀጠለ ይቆጠራል፤
30. “አለም አቀፍ አየር ትራንስፖርት” ማለት ከተወሰነ የኢትዮጵያ ቦታ ወደ ተወሰነ የውጭ አገር ቦታ ወይም ከኢትዮጵያ ተነስቶ በውጭ ሃገር በማረፍ ወደ ኢትዮጵያ የሚደረግ የአየር ትራንስፖርት ነው፤
31. “አዛዥ ፓይለት” ማለት አውሮፕላኑ በበረራ ላይ እያለ ለአዉሮፕላኑ ኦፕሬሽንና ደህንነት ኃላፊ የሆነ ፓይለት ነው፤
32. “የግል የአየር አገልግሎት” ማለት አንድን አውሮፕላን ለባለቤቱ ጥቅም ብቻ ማዋል ማለት ነው፤
33. “ባለገደብ ቦታ” ማለት አንዳንድ ገደቦችን በማክበር አውሮፕላን እንዲበር ተፈቅዶ የተከለለ የአየር ክልል ነው፤
34. “የመለዋወጫ ዕቃ” ማለት በአውሮፕላን፣ በአውሮፕላን ሞተር፣ በውልብልቢቶች ወይም አፕሊያንስ ላይ ለመግጠም ወይም ለመጠቀም የተዘጋጀ ሆኖ በወቅቱ ግን ያልተገጠመ ወይም በነዚህ ላይ ያልተያያዘ ማናቸውም ዕቃ ሲሆን በአውሮፕላን ላይ ለመግጠም የተዘጋጀ የአውሮፕላን ሞተርን ወይም ውልብልቢትን አይጨምርም፤
35. “የመንግሥት አዉሮፕላን” ማለት ለወታደራዊ፣ ለፖሊስ፣ ለጉምሩክ ወይም ለሌላ የሕግ ማስፈጸሚያ አገልግሎት የሚውል ማንኛውም አውሮፕላን ነው፤
36. “ኮንቬንሽን” ማለት እ.ኤ.አ. ዲሴምበር 7 ቀን 1944 በቺካጎ የተፈረመው የዓለም አቀፍ የሲቪል አቪዬሽን ኮንቬንሽን ሲሆን፡
ሀ/ በኮንቬንሽኑ አንቀጽ 94(ሀ) መሠረት ሥራ ላይ የዋለና በኢትዮጵያ የፀደቀ ማንኛውንም የኮንቬንሽኑ ማሻሻያ፡

ለ/ ኮንቬንሽኖቹ አንቀጽ 90 መሠረት ተቀባይነት ያገኘ ማንኛውንም ተቀጽላ ወይም የዚህ ማሻሻያን፤ እና

ሐ/ በኮንቬንሽኑ አንቀጽ 37 መሠረት በአለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት መሠረት በየጊዜው ተቀባይነት ያገኘና የተሻሻሉ ዓለም አቀፍ ደረጃዎችንና ተመራጭነት ያላቸው አሰራሮችን፤ ይጨምራል፤

37. “አጋጣሚ” ማለት ከአውሮፕላን አደጋ የአውሮፕላን እንቅስቃሴን ደህንነት የሚያቃውስ ወይም ሊያቃውስ የሚችል ክስተት ነው፤

38. “የተከለከለ ቦታ” ማለት አውሮፕላን እንዳይበርበት ተወስኖ የተከለለ የአየር ክልል ነው፤

39. “ማጽደቅ” ማለት ይህ አዋጅ ባለሥልጣኑ በሰጠው ሥልጣን መሠረተ መወሰድ በሚገባዉ እርምጃ ምትክ በሌላ አገር የሲቪል አቪዬሽን የተወሰደ እርምጃን በጽሑፍ መቀበል ነው፤

40. “ትዕዛዝ ወይም ስርዓት” ማለት በዚህ አዋጅ መሰረት ወይም በአዋጁ በሚወጣ ደንብ መሰረት በባለስልጣኑ የሚወጣ የጽሑፍ መመሪያ ነው፤

41. “ደንብ” ማለት ማንኛውም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጣ ደንብ ነው፤

42. “አባል አገር” ማለት የቺካጎ ኮንቬንሽን ተዋዋይ ወገን የሆነ አገር ነው፤

43. “ኢትዮጵያዊ ዜጋ” ማለት

ሀ/ ኢትዮጵያዊ ዜግነት ያለው ግለሰብ፤

ለ/ አባላቱ ሁሉ ኢትዮጵያ የሆኑበት ሽርክና፤ ወይም፤

ሐ/ በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት የተቋቋመና የተመዘገበ የንግድ ማህበር፤

ነው፤

44. ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ማለት እንደቅደም ተከተሉ የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ነው፤⁶⁴

45. ባለሥልጣን ማለት የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን ነው፤

46. ሰው ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በሚከተሉት ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፤

⁶⁴ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(12) መሰረት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

ሀ/ በኢትዮጵያ ባሉ የሲቪል አውሮፕላን ማረፊያዎች፤

ለ/ በኢትዮጵያ ውስጥ በተቋቋሙ ወይም በሚሰሩ አየር አገልግሎት እና የጠቅላላ አቪዬሽን አገልግሎት ድርጅቶች፤

ሐ/ በባለሥልጣኑ በተመዘገበ ማንኛውም አውሮፕላን፤

መ/በማንኛውም በኢትዮፕያ ክልል ውስጥ በሚገኝ የውጭ አገር አውሮፕላን፤

ሠ/ በባለሥልጣኑ ፈቃድ በተሰጣቸው የአቪዬሽን ባለሙያዎችና ማሰልጠኛ ትምህርት ቤቶች፤

ረ/ በኢትዮጵያ ውስጥ በአውሮፕላንና በአውሮፕላን መለዋወጫዎች ወይም አካሎች ዲዛይን፣ ፍብረት፣ እድሳተ፤ ጥገናና ማሻሻል ተግባር ላይ በተሰማሩ ድርጅቶች፤

ሰ/ በኢትዮጵያ ባሉ የአየር ኖቪጌሽን ፋሲሊቲዎችና አገልግሎቶች፤

2. በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ በሌላ አኳኋ ካልተወሰነ በስተቀር ይህ አዋጅ በመንግስት አውሮፕላን ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም ፤

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም፣ ሚኒስቴሩ ከባለሥልጣኑ በሚቀርብለት ሃሳብ ላይ ተመሥርቶ ኮንቬንሽኑን መሠረት በማድረግ አግባብ ካለው የውጭ ኤሮኖቲካል ባለሥልጣን ጋር በሚደረግ ስምምነት፣

ሀ/ በውጭ አገር ኦፕሬተር አማካይነት ኦፕሬት የሚደረግ በኢትዮጵያ የተመዘገበ አውሮፕላንን አስመልክቶ የባለሥልጣኑን ኃላፊነቶች በሙሉ ወይም በከፊል ለሚመለከተው የውጭ አገር የሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን ለማስተላለፍ፣ ወይም

ለ/ በኢትዮጵያ ኦፕሬተር ኦፕሬት የሚደረግ በውጭ አገር የተመዘገበ አውሮፕላን አስመልክቶ የመዝጋቢወቹን አገር የሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን ኃላፊነቶች በሙሉ ወይም በከፊል ለባለሥልጣኑ መስጠት፣ ይችላል፡፡

ክፍል ሁለት

የሲቪል አቪዬሽን አስተዳደር

ምዕራፍ አንድ

ስለሚኒቴሩ ሥልጣንና ኃላፊነት

4. የሚኒቴሩ ኃላፊነቶች

ሚኒስቴሩ፤

1. ሲቪል አቪዬሽንን የሚመለከቱ የፖሊሲ ጉዳዮችን፤
 2. በሲቪል አቪዬሽን ሲስተም ዉስት ሲቪል አቪዬሽንን ደህንነትና ሴኩሪቲ ማሳደግን፤
 3. ለባለስልጣኑ መፈጸም ያለባቸውን ክፍያዎች በተመለከተ የሚቀርብ አቤቱታን መርምሮ የመጨረሻ ውሣኔ መስጠትን፤ እና
 4. በአጠቃላይ ባለሥልጣኑ ተግባሮችና ኃላፊነቶችን በአግባቡ መወጣቱንና መፈጸሙን መቆጣጠርን፤
- በሚመለከት ኃላፊነቶች ይኖሩበታል።

5. የአስቸኳይ ጊዜ ሥልጣን

1. በመንግሥት የአስቸኳይ ጊዜ አዋጅ ሲታወጅ ሚኒስቴሩ ማንኛውም አውሮፕላን ወይም የተወሰኑ ዓይነት አውሮፕላኖች በማንኛውም ወይም በተወሰነ የኢትዮጵያ የአየር ክልል እንዳይበሩ በትዕዛዝ ሙሉ በሙሉ ሊከለክል ወይም በትዕዛዙ ውስጥ በሚገለጹ ሁኔታዎች መሠረተ ገደብ ሊያደርግ ይችላል፡፡
2. በመንግሥት በሚሰጥ ውክልና መሠረት ሚኒስቴሩ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ መኖሩን ካረጋገጠ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታውን ለመቋቋም በሚያስችል መጠን በአጠቃላይ ወይም በልዩ ትዕዛዝ ማንኛውንም አውሮፕላን ወይም በአንድ ምድብ የሚካተቱ አውሮፕላኖችን ወይም ሰዎችን ለተወሰነ ወቅት ከማንኛውም የአዋጁ ድንጋጌ ነጻ ሊያደርግ ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የተላለፈ ትዕዛዝ በመፈጸሙ ወይም በትዕዛዙ መሠረት በቅን ልቦና በተወሰዱ እርምጃዎች ምክንያት ምንም ዓይነት ካሳ አይከፈልም፡፡

6. የሥልጣን ውክልና

1. ሚኒስቴሩ በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን ሥልጣንና ኃላፊነቱን በከፊል ለባለሥልጣኑ በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡
2. ተቃራኒ ማስረጃ ከሌለ በስተቀር፤ ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ የተሰጠውን ውክልና በሥራ ላይ ሲያውል የሚፈጽማቸው ተግባሮች በውክልናው መሠረት እንደተፈጸሙ ይቆጠራል፡፡

ምዕራፍ ሁለት

በአኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን

7. እንደገና መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን የራሱ የሕግ ሰውነት ያለው የመንግሥተ መሥሪያ ቤት ሆኖ በዚህ አዋጅ እንደገና ተቋቁሟል፡፡
2. ባለሥልጣኑ ተጠሪነቱ ለሚኒስቴሩ ይሆናል፡፡

8. ዋና መሥሪያ ቤት

የባለሥልጣኑ ዋና መሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶችን እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች ቦታዎች ሊያቋቁም ይችላል፡፡

9. ዓላማ

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፤

1. ቀልጣፋና ኢኮኖሚያዊ የአየር አገልግሎትና ጠቅላላ የአቪዬሽን አገልግሎት እንዲኖር የማድረግና የአየር አገልግሎት ደኅንነት በከፍተኛ ሁኔታ መጠበቁን የማረጋገጥ፤
2. የአገር ውስጥና የዓለም አቀፍ የአየር ማመላለሻ መስመሮች እንዲዘረጉና አስተማማኝና ዘለቄታ ያለው የአየር አገልግሎት እንዲኖር የማድረግ፤
3. የሲቪል አቪዬሽን ሕጐችን፣ ደንቦችንና መመሪያዎችን እንዲሁም ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን የሆነችባቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች ተግባራዊ የማድረግና የማስከበር፡፡

10. ሥልጣንና ተግባር

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1. የማንኛውንም አውሮፕላን መፈብረክ፣ ባለይዞታነት፣ በሥራ ላይ መዋል፣ ሽያጭ፣ ወደ ሀገር እንዲገባ መደረግ ወደ ውጭ አገር መላክ ሕጋዊ መሆኑን ይቆጣጠራል፤
2. ለአቪዬሽን ባለሙያዎች የሥራ ፈቃድ ይሰጣል፤
3. የአውሮፕላን ማረፊያዎችን ይመረምራል፤ የሥራ ፈቃድም ይሰጣል ይቆጣጠራል፤
4. በኢትዮጵያ የአየር ክልል ውስጥና ከኢትዮጵያ የአየር ክልል ውጭ የአየር ትራፊክ፣ የናቪጌሽን፣ የኤሮኖቲካል መገናኛና መረጃ አገልግሎቶችን ይሰጣል፤
5. ለአየር አገልግሎትና ለጠቅላላ የአቪዬሽን አገልግሎት ሰጪዎች የሥራ ፈቃድ ይሰጣል፤ ይቆጣጠራል፤

6. ማንኛውንም የሥራ ፈቃድ ወይም የምስክር ወረቀት በበቂ ምክንያት ይሠርዛል ወይም ያግዳል፤
7. መንገደኞች፣ ዕቃዎችና ፖስታዎች በአይሮፕላን የሚጓጓዙበትን ሁኔታ ይወስናል፤
8. የአቪዬሽን ኢንዱስትሪ ስለሚያድግበት ሁኔታ ምርምር ያካሂዳል፤ ፕላንና ፕሮግራም ያዘጋጃል፤ የአየር ክልሉንና ሌሎች ከአቪዬሽን ጋር የተያያዙ ፕሮጀክቶች ጥቅም ላይ ስለሚውሉበት ሁኔታ መመሪያ ያዘጋጃል፤
9. የአውሮፕላን በረራ የሚካሄድባቸውን ሥርዓቶችና ደረጃዎች ያወጣል፤
10. ለሕዝብ የሚሰጠው የአየር አገልግሎት ደህንነቱ የተጠበቀ፣ ብቁና የተሟላ መሆኑን ያረጋግጣል፤
11. ማንኛውንም የሲቪል አውሮፕላን ክንመብቱ ይመዘግባል፤ የመለያ ምልክት ይሰጣል፤ የአይሮፕላን የምዝገባ ምስክር ወረቀት ይሰጣል፤ የበረራ ብቁነት ምስክር ወረቀት ይሰጣል፤ አውሮፕላኑ የሚሠራበትን ተግባር ይወስናል፤ አውሮፕላኑ የሚታደሰበትና የሚጠገንበትን ሁኔታ ይወስናል፤
12. የበረራ ብቁነታቸው ተረጋግጦ በኢትዮጵያ ለተመዘገቡ አውሮፕላኖች አግባብ ባለው አካል ውክልና ሲሰጠው የፌዴራል ፈቃድ ይሰጣል፤
13. ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን በሆነችባቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት ለሲቪል አቪዬሽን አገልግሎት እንዲውሉ ተለይተው የተመደቡ ፍሪኩዌንሲዎች በዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ክልላዊና አህጉራዊ ቢሮዎች ሲመደቡለት በሀገሪቱ የፍሪኩዌንሲ አጠቃቀምን እንዲቆጣጠር ሥልጣን ለተሰጠው አካል በማሳወቅ ተግባራዊ ያደርጋል፤
14. በኢትዮጵያ ውስጥ የሚሠራባቸውን የበረራ መስመሮች በመለየት ጥቅም ላይ የሚውሉበትን ሁኔታዎችና ወደ ኢትዮጵያ ግዛት የሚገቡትንና የሚወጡትን አውሮፕላኖች የበረራ ሁኔታዎች ይወስናል፤ ከሌሎች ከሚመለከታቸው የመንግሥት መሥሪያ ቤቶች ጋር በመተባበር በረራ የተከለከለባቸውን፣ ገደብ የተደረገባቸውንና የአደጋ ቦታዎችና የአየር መስመሮችን በመለየት ይወስናል፤ ያስፈጽማል፤
15. ለሚሰጠው ፈቃድና አገልግሎት የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያጸድቀው ተመን መሠረት ክፍያ ይሰበስባል፤

16. አይሮፕላን ለሲቪል አቪዬሽን ሥራ በሚወላበት ጊዜ በድምፅ፣ በንቅናቄ፣ በአየር ብከላ ወይም በማናቸውም ምክንያት በሕብረተሰቡ ላይ ወይም በአካባቢው ላይ የሚፈጥረው ችግር በተቻለ መጠን እንዲቀንስ እርምጃ ይወስዳል፤
17. ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡትን ደንቦችና መመሪያዎችን እንዲሁም ሲቪል አቪዬሽንን በሚመለከት ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን የሆነችባቸዉን ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን ተግባራዊ ያደርጋል፤ ያስከብራል፤
18. የንብረት ባለቤት ይሆናል፤ ውል ይዋዋላል፤ በስሙ ይከሳል፤ ይከሰሳል፤ እንዲሁም ክርክሮችን ለግልግል ማቅረብ ይችላል፤
19. ዓላማውን ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሌሎች ተግባሮችን ያከናውናል።

11. የባለሥልጣኑ አቋም

ባለሥልጣኑ፡

1. በመንግሥት የሚሾሙ ዋና ዳይሬክተርና እንደ አስፈላጊነቱ ምክትል ዋና ዳይሬክተሮች፤ እና
2. ለሥራው የሚያስፈልጉት ሠራተኞች፤ ይኖሩታል።

12. የዋና ዳይሬክተሩ ሥልጣንና ተግባር

1. ዋና ዳይሬክተሩ የባለሥልጣኑ ዋና ሥራ አስፈፃሚ ሆኖ ከሚኒስቴሩ በሚሰጠው አጠቃላይ መመሪያ መሠረት የባለሥልጣኑን ሥራዎች ይመራል፤ ያስተዳድራል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ ዋና ዳይሬክተሩ፡
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10 የተመለከቱትን የባለሥልጣኑን ሥልጣንና ተግባሮች ሥራ ላይ ያዉላል፤
 - ለ/ የባለሥልጣኑን የሥራ ፕሮግራምና በጀት ያዘጋጃል፤ ሲፈቀድም በሥራ ላይ ያውላል፤
 - ሐ/ ለባለሥልጣኑ በተፈቀደለት በጀትና የሥራ ፕሮግራም መሠረት ገንዘብ ወጪ ያደርጋል፤
 - መ/ ሲቪል አቪዬሽንን የሚመለከቱ ፖሊሲዎችን እያዘጋጀ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፤ ሲፈቀድም ሥራ ላይ ያዉላል፤
 - ሠ/ የፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ሕጎችን መሠረታዊ ዓላማ ተከተሎ በመንግሥት በሚጸድቅ መመሪያ መሠረት የባለሥልጣኑን ሠራተኞች ይቀጥራል፤ ያስተዳድራል፤

ረ/ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ሁሉ ባለሥልጣኑን ይወክላል፤

ሰ/ የባለሥልጣኑን ዓመታዊ የሥራ አፈፃፀምና የሂሳብ ሪፖርት አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፤

ሸ/ በሚኒስትሩ የሚሰጡትን ሌሎች ተግባሮች ይፈጽማል፡፡

3. ዋና ዳይሬክተሩ ለባለሥልጣኑ የሥራ ቅልጥፍና በሚያስፈልገው መጠን ከሥልጣንና ተግባሩ በክፍል ለባለሥልጣኑ ኃላፊዎችና ሌሎች ሠራተኞች በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

13. ባለሥልጣን ውክልና

ባለሥልጣኑ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ሥልጣንና ተግባሩን ብቃት ላላቸው ሌሎች አካላት በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፤ ሆኖም የአየር ኦፕሬተሮች፣ የኤርያል ሥራ ወይም የጠቅላላ አቪዬሽን ኦፕሬተሮችና የጥገና ተቋሞች ራሳቸውን ለመቆጣጠር በሚያስችል መልክ አለመወከላቸው መረጋገጥ አለበት፡፡

14. በጀት

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የባለሥልጣኑ በጀት በመንግሥት ከሚመደብ ገንዘብና በዚህ አዋጅ አንቀጽ 10(15) መሠረት ከሚሰበሰብ የፈቃድና የአገልግሎት ክፍያ የተውጣጣ ይሆናል፡፡
2. የባለሥልጣኑ የፋይናንስ አስተዳደር የሚመራው በፌዴራል የፋይናንስ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 57/1989 እና በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ይሆናል፡፡

15. በሂሳብ መዛግብት

1. ባለሥልጣኑ የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል፡፡
2. የባለሥልጣኑ የሂሳብ ሰነዶችና ገንዘብ ነክ መዛግብት በዋናው አዲተር ወይም በእርሱ በሚወከሉ የሂሳብ መርማሪዎች በየዓመቱ ይመረመራሉ፡፡

ክፍል ሦስት

የአጠቃላይ ምዝገባ

16. ምዝገባና ምልክት

1. ማንኛውም ሰው አንድን የሲቪል አውሮፕላን፡

ሀ/ የተመዘገበ ካልሆነ፡ እና

ለ/ የዜግነትና የምዝገባ ምልክቶች ግልጽና የሚታይ ሆኖ በአውሮፕላኑ ላይ የተቀባ ወይም የተጣበቀ ካልሆነ በስተቀር፤

በኢትዮጵያ አየር ክልል ውስጥ ማብረር አይችልም።

2. የኢትዮጵያ አውሮፕላን የዜግነትና የምዝገባ ምልክቶች ባለሥልጣኑ በሚወሰነው መሠረት በአውሮፕላኑ ላይ መቀባት ወይም መለጠፍ አለበት፡፡

17. የአውሮፕላን ዜግነት

1. በኢትዮጵያ የተመዘገበ አውሮፕላን የኢትዮጵያ ዜግነት ይኖረዋል፡፡ ምዝገባው ፀንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥም በሌላ አገር ሊመዘገብ አይችልም።
2. በሌላ አገር የተመዘገበ አውሮፕላን የመዝጋቢው አገር ዜግነት እንዳለው ይቆጠራል። ምዝገባው ፀንቶ በሚቆይበት ጊዜ ውስጥም በኢትዮጵያ ሊመዘገብ አይችልም።

18. የምዝገባ ሥርዓትና መሥፈርቶች

ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ ውስጥ ብሔራዊ የሲቪል አውሮፕላን አመዘጋገብ ሥርዓትንና መሟላት ያለባቸውን መስፈርቶች ይወስናል፤ በሥራ ላይ እንዲውሉ ያደርጋል፡፡

19. የምዝገባ ምስክር ወረቀት

1. ባለሥልጣኑ ለመዘገበው አውሮፕላን ባለቤት የምዝገባ ምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡
2. የአውሮፕላን ባለቤትነትን በሚመለከት በሚነሳ ክርክር የምዝገባ ምስክር ወረቀት የባለቤትነት ማስረጃ ሆኖ ይቆጠራል።
3. የአውሮፕላን ምዝገባ የምስክር ወረቀት በዚህ አዋጅ ክፍል ስምንት ድንጋጌዎች መሠረት በባለሥልጣኑ ሊታገድ ወይም ሊሠረዝ ይችላል፡፡

20. በአውሮፕላን ላይ ያለ መብትን የሚመመለከቱ ሰነዶችን ሰለመመዝገብ

1. ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ በተመዘገበ የሲቪል አውሮፕላን ወይም በኢትዮጵያ ለተመዘገበ አውሮፕላን አገልግሎት በሚውል ሞተር፣ ውልብልቢት፣ መለዋወጫ ወይም አፕሊያንስ ላይ ያለን መብት ወይም ጥቅም የሚመለከቱ ሠነዶች የሚመዘገቡበትን ሥርዓት ያቋቁማል፡፡
2. ማንኛውም በአውሮፕላን ወይም በአውሮፕላን መሣሪያ ላይ የተፈፀመ ዓለም አቀፍ የጥቅም ምዝገባ በኢትዮጵያ በተመዘገበ አውሮፕላን ላይ ጥቅም ያላቸው ወገኖች ጥቅማቸውን በባለሥልጣኑ ዘንድ በማስመዝገብ ረገድ ያለባቸውን ግዴታ ቀሪ አያደርገውም።

3. ባለሥልጣኑ የአውሮፕላንና የአውሮፕላን መሣሪያዎች ጥቅምን በሚመለከት ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን የሆነችባቸው አለም አቀፍ ስምምነቶችን ሥራ ላይ ለማዋል የሚያስፈልጉ ሥርዓቶችን ሊወስን ይችላል፡፡

21. ሰነዶችን ያለማስመዝገብ ውጤት

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 20(1) መሠረት የሰነዶች ምዝገባ ሥርዓት ከተቋቋመ በኋላ በማንኛውም በባለሥልጣኑ የተመዘገበ አውሮፕላን፣ የአውሮፕላን ሞተሮች፣ ውልብሊቢተች፣ አፕሊያንስ ወይም መለዋወጫ ዕቃዎች ላይ ያለን መብት ወይም ጥቅም የሚነካ የወል ሰነድ በባለሥልጣኑ ካልተመዘገበ በስተቀር ተፈፃሚ የሚሆነው በሁለቱ ተዋዋይ ወገኖች መካከል ብቻ ይሆናል፡፡

22. ተፈፃሚነት የላቸው ሕጎች

ተዋዋሮቹ ወገኖች በተቃራኒው መስማማታቸው በሰነዱ ውስጥ ካልተገለጸ በስተቀር የማንኛውም የተመዘገበ ሠነድ ተፈፃሚነት በኢትዮጵያ ሕግ መሠረት ይወሰናል፡፡

ክፍል አራት

የሲቪል አቪዬሽን ደህንነት ቁጥጥር

ምዕራፍ አንድ

አጠቃላይ የደህንነት ድንጋጌዎች

23. ደህንነትን ስለማጎልበት

1. ባለሥልጣኑ፡

ሀ/ በኮንቬንሽኑ የተካተቱትን ደረጃዎች ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ሥርዓቶችን፣ እንዲሁም

ለ/ የሲቪል አቪዬሽን ደህንነትን በአጥጋቢ ሁኔታ የተጠበቀ ለማድረግ አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ሥርዓቶችንና ደረጃዎችን፤

በየጊዜው በማውጣትና በማሻሻል የሲቪል አውሮፕላን በረራ ደህንነትን የማጎልበት ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖረዋል፡፡

2. ባለስልጣኑ ሥርዓቶችንና ደረጃዎችን ሲያወጣና በዚህ አዋጅ መሠረት የምስክር ወረቀቶችን ሲሰጥ፣ የአየር ኦፕሬተሮች ለሕዝብ ጥቅም ሲባል እጅግ በጣም ከፍተኛ የደህንነት ደረጃዎችን ጠብቀው የሙያ ግዴታቸውን መወጣት ያለባቸው መሆኑን ከግምት ውስጥ ማስገባት አለበት፡፡

24.የበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀት

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ ወይም በተመዘገበበት አገር ሕግ መሠረት የበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀት ያልተሰጠውን አውሮፕላን በኢትዮጵያ የአየር ክልል ውስጥ ማብረር አይችልም።
2. በሌላ አገር የተመዘገበ አውሮፕላንን በተመለከተ የተሰጠው የበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀት በኢትዮጵያ ውስጥ ሕጋዊ ሆኖ ተቀባይነት የሚኖረው የምስክር ወረቀቱ የተሰጠበት መመዘኛ በኮንቬንሽኑ ከወጡ መነሻ ደረጃዎች ጋር እኩል ወይም የሚበልጥ ሲሆን ነው።
3. ባለሥልጣኑ ለደህንነት አጠባበቅ አስፈላጊ ሲሆን በበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀት ላይ የምስክር ወረቀቱ የሚቆይበትን ጊዜ፣ አውሮፕላኑ ጥቅም ላይ የሚውልበትን የአገልግሎት ዓይነትና ሌሎች ግዴታዎችን፣ ሁኔታዎችን፣ ገደቦችና መረጃዎችን ሊያሠፍር ይችላል።
4. ባለሥልጣኑ የሰጠውን የበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀት መዝግቦ መያዝ አለበት።

25.የጥገና ተቋሞችና የኢቪዬሽን ማሰልጠኛ ትምህርት ቤቶች

1. ባለሥልጣኑ የጥገና ተቋሞችንና የኢቪዬሽን ትምህርት ቤቶችን የፈቃድ አሰጣጥና የሥራ ሁኔታቸውን የሚመለከቱ መመሪያዎችን የማውጣትና ለእነዚህ ተቋሞችና ትምህርት ቤቶች ፈቃድ የመስጠት ሥልጣን ይኖረዋል።
2. ባለሥልጣኑ፤
 - ሀ/ የበረራ ወይም የአውሮፕላንና የአውሮፕላን ሞቶር ዉልበሊቢትና አፕሊያንስ ጥገና ሰልጠና እንዲሰጡ የተፈቀደላቸው የኢቪዬሽን ትምህርት ቤቶችን የኮርሶቻቸውን ብቃት፣ የመሣሪያዎቻቸውን አመቺነትና ለበረራ ብቁ መሆን እንዲሁም የአስተማሪዎቻቸውን ብቃት እና
 - ለ/ የአውሮፕላንና የአውሮፕላን ሞቶር፣ ዉልበሊቢትና አፕሊያንስ ለመጠገን የተፈቀደላቸውን ተቋሞች የመሥሪያ ቦታዎቻቸው የመሣሪያ ዎቻቸውን፣ የአሠራር ዘዴዎቻቸውንና የጥገና ባለሙያዎቻቸውን ብቃት፣ በተመለከተ ፈተና መስጠትና ደረጃቸውን መወሰን ይችላል።
3. ባለሥልጣኑ የኢቪዬሽን ማሰልጠኛ ትምህርት ቤቶች ማቋቋምና ለእነዚህ ምሩቃን የምስክር ወረቀት መስጠት ይችላል።

26.የመገናኛ መሣሪያዎች

1. ማንኛውም ሰው አውሮፕላኑ በተመዘገበበት አገር ሕግ መሠረት የተፈቀደና የተገጠመለት የሬዲዮ መሣሪያ ካልኖረውና ባለሥልጣኑ ባወጣቸው ደረጃዎችና ሥርዓቶች መሠረት አውሮፕላኑን ናቪጌት ማድረግ የሚያስችል ግንኙነት ማድረግ ካላስቻለ በስተቀር በኢትዮጵያ የአየር ክልል አውሮፕላኑን ማብረር አይችልም።
2. ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ በተመዘገበ አውሮፕላን ላይ ስለሚገጠሙ የሬዲዮ መሣሪያዎች ተከላ፣ ጥገናና አጠቃቀም ሥርዓት ያወጣል።

27.የጉዞ መዝገብ

1. አውሮፕላኑ የተመዘገበበት አገር ሕግ በሚያዘው መሠረት ስለአውሮፕላኑ፣ ስለበረራ ሠራተኞችና ስለጉዞው ዝርዝር ሁኔታ የሰፈረበት መዝገብ ካልያዘ በስተቀር ማንኛውም ሰው በኢትዮጵያ የአየር ክልል አውሮፕላኑን ማብረር አይችልም።
2. ይህንን አዋጅ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችን፣ መመሪያዎችን ወይም ትዕዛዞችን በመተላለፍ ምክንያት በሚመሠረት ክስ በጉዞ መዝገብ ውስጥ የሰፈሩት መግለጫዎች ማስተባበያ ማስረጃ ካልቀረበባቸው በስተቀር በመዝጋቢዉ ሰውና በአውሮፕላኑ ባለቤትና ኦፕሬተር ላይ ማስረጃ እንደሆኑ ይቆጠራሉ።
3. ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ ለተመዘገቡ አውሮፕላኖች ተፈጻሚ የሚሆን የጉዞ መዝገብ ፎርም ያዘጋጃል።

28.በአውሮፕላን መያዝ ያለባቸው ሠነዶች

1. ማንኛውም ሰው የሚከተሉት ሰነዶች በአውሮፕላኑ መያዛቸውን ካላረጋገጠ በቀር በኢትዮጵያ የአየር ክልል አውሮፕላኑን ማብረር አይችልም፤
 - ሀ/ የምዝገባ ምስክር ወረቀት፤
 - ለ/ የበረራ ብቁነት ምስክር ወረቀት፤
 - ሐ/ የያንዳንዱ የበረራ ሠራተኛ የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት፤
 - መ/ የጉዞ መዝገብ፤
 - ሠ/ የአውሮፕላን ሬዲዮ ፈቃድ፤
 - ረ/ መንገደኞች ካሉ ወይም ጭነት ካለ፤ የመንገደኞች ዝርዝር ወይም የጭነተማኒፌስት፤
 - ሰ/ የበረራ መመሪያ፤ እና
 - ሸ/ የንግድ በረራ በሆነ ጊዜ የአየር ኦፕሬተር የምስክር ወረቀት፡፡

2. በሌላ አገር በተመዘገበ አውሮፕላን ውስጥ የሚገኙ ሠነዶች ከዚያ አገር መስፈርት ጋር የሚጣጣሙ መሆን አለባቸው፤ ሆኖም ባለሥልጣኑ ሠነዶቹን አስቀርቦ የመመርመር ሥልጣን ይኖረዋል።

29. የኦፕሬተሮችና የአቪዬሽን ባለሙያዎች ኃላፊነት

1. ማንኛውም የአየር ኦፕሬተር የምስክር ወረቀት ባለቤት አውሮፕላኑና ለሲቪል አቪዬሽን ጥቅም የሚውሉ መሣሪያዎች በየጊዜው ምርመራና እድላት የሚደረግላቸውና ኦፕሬሽኑ በዚህ አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት በወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ትዕዛዞች መሠረት የሚፈፀም መሆኑን የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት፡
2. ማንኛውም የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት ባለቤት በምስክር ወረቀቱ የተመለከቱትን ሥልጣኖችና ገደቦች እንዲሁም ከሥራው ጋር የተያያዙ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ትዕዛዞች የማክበርና የመፈጸም ኃላፊነት አለበት፡፡
3. ማንኛውም የሲቪል አቪዬሽን ሥራ የሚያከናውን ሰው ሥራውን የሚመለከቱትን የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ትዕዛዞች የማክበርና የመፈጸም ኃላፊነት አለበት፡፡
4. በዓለም አቀፍ በረራዎች መነሻቸው ወይም መድረሻቸው ኢትዮጵያ ለሆኑም ሆነ በኢትዮጵያ ውስጥ ለሚካሄዱ የንግድ አየር ትራንስፖርት በረራዎች ጭነት ወይም ጓዝ የሚያቀርብ ወይም የሚቀበል ሰው በኮንቬንሽኑና አደገኛ ዕቃዎችን ደህንነቱ በተጠበቀ መንገድ በአየር ማጓጓዝን በተመለከተ የአለም አቀፍ የሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ባወጣው ቴክኒካዊ መመሪያ መሠረት ጭነቶቹን ወይም ጓዦቹን የማስረከብ ወይም የመረከብ ኃላፊነት አለበት፡፡

30. ቁጥጥር ስለማድረግ

1. ባለሥልጣኑ፡

ሀ/ በማንኛውም የሲቪል አውሮፕላን ኦፕሬተር ጥቅም ላይ የሚውሉ አውሮፕላኖችና የአውሮፕላን ሞተሮች፣ ውልብሊቢቶችና አፕሊያንሶች ደህንነታቸው በተጠበቀ ሁኔታ መገኘታቸውን ለማረጋገጥ እነዚህን በሚመለከቱ ሠነዶች ላይ ጭምር ቁጥጥር የማድረግ፣ እና

ለ/ የእነዚህን ዕቃዎች ቁጥጥርና እድሳት በተመለከተ እያንዳንዱን አፕሬተር የማማከር፤

ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖረዋል።

2. ባለሥልጣኑ በማንኛውም አፕሬተር ለሲቪል አቪዬሽን ጥቅም ላይ የዋለ ወይም እንዲውል የታሰበ ማንኛውም አውሮፕላን ወይም የአውሮፕላን ሞተር፤ ውልብሊቢት ወይም አፕሊያንስ ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ አፕሬሽን ላይ ሊውል አለመቻሉን ሲረዳ ይህንኑ ለአፕሬተሩ በማሳወቅ ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ አፕሬሽን ላይ ሊውል መቻሉን አስከማያረጋግጥ ድረስ ጥቅም ላይ እንዳይውል ያግዳል፡፡

3. ባለሥልጣኑ የዚህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦች፤ መመሪያዎችና ተዕዛዞች መከበር ለማረጋገጥ፤

ሀ/ ፈቃድ ያገኙ የጥገና ድርጅቶችን፤ የአቪዬሽን ሥልጠና ትምህርት ቤቶችንና የአየር አፕሬተሮችን፤

ለ/ ኢርፖርቶች የአየር ናቪጌሽን ፋሲሊቲዎችንና የኤርፖርተ ሴኩሪቲን እንዲሁም

ሐ/ በዚህ አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረተ መያዝ ያለባቸውን ሰነዶች፤ የመቆጣጠር ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖረዋል፡፡

4. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጁ መሠረት የምስክር ወረቀት የተሰጣቸው የአቪዬሽን ባለሙያዎችን በየጊዜው እንደገና ሊፈትን ይችላል፡፡

31. ቁጥጥር ለማድረግ የመግባት መብት

1. በአግባቡ የተወከለ ማንኛውም የባለሥልጣኑ ኢንስፔክተር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 መሠረት ለማድረግ ቁጥጥር ዓላማ፤

ሀ/ በኢትዮጵያ ውስጥ በአገልግሎት ላይ ወደአለ ማናቸውም የሲቪል አውሮፕላን፤

ለ/ በየትኛውም ቦታ በአገልግሎት ላይ ወደአለ በኢትዮጵያ ወደ ተመዘገበ አውሮፕላን፤

ሐ/ ወደ ማንኛውም የአየር አፕሬተር ይዞታ፤

መ/ ወደ ማንኛውም የጥገና ተቋም ወይም የስልጠና ትምህርት ቤት፤

ሠ/ ወደ ማናቸውም አውሮፕላን ማረፊያ ፤ የአየር ናቪጌሽን ፋሲሊቲ ወይም የኤርፖርት ሴኩሪቲ፤ መግባት ይችላል፡፡

2. ማንኛውም ኢኒስፔክተር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወደተጠቀሰው አውሮፕላን ወይም ይዞታ ለመግባት ከባለሥልጣኑ የተሰጠውን መታወቂያ ወረቀት ማሳየት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሱት አገልግሎቶች የተሰማራ ማንኛውም ሰው ለኢንስፔክተሮች ተገቢውን ትብብር የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

32. የምስክር ወረቀትና ፈቃድን ስለማገድና መሠረዝ

ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 መሠረት በተካሄደ ቁጥጥር ወይም ፈተና ወይም በሌላ ዓይነት ምርመራ ምክንያት ለሲቪል አቪዬሽን ደህንነት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠን ማንኛውንም የምስክር ወረቀት በሙሉም ሆነ በክፍል በዚህ አዋጅ ክፍል ስምንት ድንጋጌዎች መሠረት የሚያግድ ወይም የሚሠርዝ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል፡፡

33. ማፅደቅ

ባለሥልጣኑ የምስክር ወረቀትና ፈቃድ የመስጠትና ቁጥጥር የማድረግ ኃላፊነቶቹን ለመወጣት የተለየ እርምጃ ከመውሰድ ይልቅ ደህንነትን ለማስጠበቅ ሲባል ያስፈልጋሉ ብሎ የሚወስናቸው ሁኔታዎችና የሚከተሉት ገደቦች እንደተጠበቁ ሆነው የሌላን አገር ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን ተግባራትን ሊያፀድቅ ይችላል፤

1. የአቪዬሽን ባለሞያዎችና የበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀቶችን አሰጣጥና ፀንቶ መቆየትን በሚመለከት በለሚወሰዱ እርምጃዎች ሌላው አገር የኮንቬንሽኑ ፈራሚ መሆኑንና በኮንቬንሽኑ መሰረት ግዴታዎችን የሚያሟላ መሆኑ መረጋገጥ ያለበት መሆኑ፤
2. በአየር አንጓዥ ፈቃድ ላይ ተፈጻሚነት ያላቸው እርምጃዎችን በሚመለከት ባለስልጣኑ በተለየ ሁኔታ ለመወሰንና ደጋፊ ሰነዶችን መጠየቅ የሚችል መሆኑ፤
3. የአየር ኦፕሬተር የምስክር ወረቀት አሰጣጥና ፀንቶ መቆየትን በሚመለከት አባል አገሩ በኮንቬንሽኑ መሠረት ግዴታውን የማይወጣ ስለመሆኑ የሚጠቁም መረጃ የሌለ መሆኑን ባለሥልጣኑ ያረጋገጠ መሆኑ፡፡

34. በረራን ስለመከልከል

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ አንድን ኦፕሬተር ወይም የበረራ ሠራተኛ አውሮፕላንን ኦፕሬት ከማድረግ ለመከልከል ይችላል፤

1. አውሮፕላኑ ለበረራ ብቁ ካልሆነ፤

2. የበረራ ሠራተኛው በረራውን ለማከናወን ብቃት ከሌለው ወይም የአካሉ ወይም የእእምሮቱ ሁኔታ የማያስችለው ከሆነ፤
3. አፕሬሽኑ በአውሮፕላን ውስጥ ወይም በመሬት ላይ ባሉ ሰዎች ወይም ንብረት ላይ አደጋ እንደሚያደርስ የሚያሰጋ ከሆነ፤
4. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችን፣ መመሪያዎችን ወይም ትዕዛዞችን ለማስከበር ወይም በማንኛውም ፍርድ ቤት የተሰጠን ትዕዛዝ ለማስፈጸም አውሮፕላኑን ወይም የበረራ ሠራተኛን እንዳይንቀሳቀስ ማድረግ አስፈላጊ ከሆነ፡፡

35.ክልክላ

1. ማንኛውም ሰው የሚከተሉትን ከፈፀመ ሕገወጥ ተግባር እንደፈፀመ ይቆጠራል፤
 - ሀ/ የፀና የበረራ ብቁነት የምስክር ወረቀት ሳይኖር ወይም የምስክር ወረቀቱን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ማንኛውንም የሲቪል አውሮፕላን አፕሬተ ማድረግ፤
 - ለ/ አገልግሎቱን ለመስጠት የሚያስችለው የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት ሳይኖረው ወይም የምስክር ወረቀቱን ድንጋጌዎች በመተላለፍ ማንኛውንም የአቪዬሽን ባለሙያ ሥራ መሥራት፤
 - ሐ/ በተቀጠረበት ሥራ ላይ ለመሠማራት የሚያስችል የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት የሌለውን ሰው እንደ አቪዬሽን ባለሙያ ቀጥሮ ማሠራት፤
 - መ/ የአፕሬተር የምስክር ወረቀት ሳይዝ ወይም የምስክር ወረቀቱን ድንጋጌዎች በመተላለፍ በአየር ኦፕሬተርነት መሥራት፤
 - ሠ/ በዚህ አዋጅ መሠረት በባለሥልጣኑ የወጣውን መመሪያ ወይም የተሰጠውን ትእዛዝ በመተላለፍ የሲቪል አቪዬሽን አዉሮፕላንን አፕሬት ማድረግ።
2. በዚህ አዋጅ መሠረት ለሲቪል አቪዬሽን ድርጅት የተሰጠ የምስክር ወረቀትን ድንጋጌዎች መተላለፍ ወይም የምስክር ወረቀት መያዝን በተመለከተ በዚህ አዋጅ መሠረት የወጣ ማንኛውንም ደንብ፣ መመሪያ ወይም ትእዛዝ መተላለፍ ክልክል ነው።

36.አደገኛ ዕቃዎችን በአየር ለለማመላለስ

ባለሥልጣኑ አደገኛ ዕቃዎችን በአየር በማመላለስ ረገድ የኮንቬንሽኑ 18 ድንጋጌዎችና የአለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ቴክኒካዊ መመሪያዎች ተግባራዊ

መደረጋቸውን ይቆጣጠራል። አስፈላጊ ሲሆንም በቴክኒካዊ መመሪያዎቹ ላይ የሚደረጉ ልዩነቶችን ኢትዮጵያን በመወከል ማቅረብ ይችላል።

37. የአቪሽን ሴኩሪቲ

ባለሥልጣኑ የአቪ.ዩ.ሽን ሴኩሪቲን በተመለከተ በኢትዮጵያ የአቪ.ዩ.ሽን ሴኩሪቲ አጥጅ ቁጥር 432/1997 የተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል።

ምዕራፍ ሁለት

የአውሮፕላን የአየር ሥርዓት

38. የአየር ሥርዓት

1. ባለሥልጣኑ በኮንቬንሽኑ መሠረት በየጊዜው ከሚወጡት ሥርዓቶች ጋር በተቻለ መጠን የሚጣጣም በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ተፈሚ የሚሆን በበረራ ላይ ያለን አውሮፕላን እንቅስቃሴ የሚወስን የአየር ሥርዓት ያወጣል።
2. ማንኛውም ሰው በባለሥልጣኑ የወጣውን የአየር ሥርዓተ ሳይክብር በኢትዮጵያ የአየር ክልል ውስጥ አውሮፕላን ማብረር አይችልም።
3. ማንኛውም ሰው በኢትዮጵያ የተመዘገበን አውሮፕላን በሌላ አገር የአየር ክልል በዚያ አገር ተፈጻሚ የሚሆነውን የአየር ሥርዓት ሳይከተል ማብረር ወይም በኮንቬንሽን መሠረት የወጡትን ሥርዓቶች ሳይከተል በአለም አቀፍ ባህር የአየር ክልል ማብረር አይችልም።

39. የተከለከሉ፣ የተገደቡ ወይም አደገኛ የሆኑ ክልሎች

1. ማንኛውም የአውሮፕላን አዛዥ ፓይሎት የኢትዮጵያን የአየር ክልል አቋርጦ ሲበር ወይም በአየር ክልሉ ውስጥ ሲንቀሳቀስ በባለሥልጣኑ የተወሰኑትን የአየር መስመሮች መከተልና ወደተከለከሉ፣ ገደብ ወደተደረገባቸው ወይም አደገኛ ተብለው ወደተሰየሙ ክልሎች ውስጥ ከመግባት መታቀብ አለበት።
 2. ከተፈቀዱት የአየር መስመሮች የወጣ ወይም ወደተከለከለ፣ ገደብ ወደተደረገበት ወይም አደገኛ ወደተባለ ክልል የገባ አውሮፕላን ያልተፈቀደ ኦፕሬሽን እንዳደረገ ይቆጠራል። በዚህ ዓይነቱ ያልተፈቀደ ኦፕሬሽን ላይ የሚገኝ አዛዥ ፓይሎት ወዲያውኑ የማረሚያ እርምጃዎችን በመውሰድ ወደ ተፈቀደው መስመር መመለስና በሚወሰንለት ሥፍራ እንዲያርፍ የሚሰጠውን ትእዛዝ ጨምሮ በሚመለከታቸው ባለሥልጣናት የሚሰጡትን ልዩ መመሪያዎች ያለማወላወል ተከትሎ መፈጸም አለበት።
- :

40.የኢትዮጵያን አየር ክልል አቋርጦ ወይም በውስጡ ስለሚበር የውጭ አዉሮፕላን

1. መደበኛ በሆነ የዓለም አቀፍ የአየር አገልግሎት ያልተሰማራ የውጭ አገር ሲቪል አውሮፕላን ለባለሥልጣኑ በቅድሚያ ሳያሳውቅ የኢትዮጵያን የአየር ክልል አቋርጦ ወይም በውስጡ ለመብረርና ለማረፍ አይችልም።
2. ማንኛውም የውጭ አገር አየር አንጓዥ ከባለሥልጣኑ በተሰጠው ፈቃድና በፈቃዱ ውስጥ በተመለከቱት ድንጋጌዎች መሠረት ካልሆነ በስተቀር ኢትዮጵያን አቋርጦ ወይም በኢትዮጵያ ውስጥ መደበኛ የሆነ ዓለም አቀፍ የአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ሊሰጥ አይችልም።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) የተደነገገውን የተላለፈ የውጭ አገር ሲቪል አውሮፕላን በኢትዮጵያ አየር ኃይል ተገዶ ለቀጣይ ምርመራ በተወሰነ ኤርፖርት እንዲያርፍ ሲደረግ ይችላል።
4. ተገዶ እንዲያርፍ የተደረገ የውጭ አገር ሲቪል አውሮፕላን ሊለቀቅ የሚችለው የተወሰነበትን የገንዘብ ቅጣት ወይም ሁኔታው የሚጠይቀውን ሌላ ቅጣት ከፈፀመ በኋላ ከባለሥልጣኑ በሚሰጥ የመልቀቂያ ፈቃድ መሠረት ብቻ ይሆናል።
5. የመንግሥት አውሮፕላንን በተመለከተ መልቀቂያና የጉዞ መቀጠሉ ውሳኔ የሚሰጠው በውጭ ጉዳይ ሚኒስቴር ይሆናል።

41.የአፕሬሽን ቴክኒካዊ ሁኔታዎች

1. ባለሥልጣኑ በኮንቬንሽኑ መሠረት በየጊዜው ከሚወጡት ሥርዓቶች ጋር የሚጣጣም የአየር ኦፕሬተር የምስክር ወረቀት ባለቤቶች የሚያካሂዱትን አፕሬሽን ቴክኒካዊ ሁኔታዎች የሚወሰን ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል።
2. ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሱት ቴክኒካዊ ሁኔታዎች የአየር አፕሬተር የምስክር ወረቀት ባለቤት በሆኑ አፕሬተሮች በትክክል መፈፀማቸውን ለማረጋገጥ ቁጥጥር ያደርጋል።
3. የአፕሬሽን ቴክኒካዊ ሁኔታዎችን አለመከተል በዚህ አዋጅ ክፍል ስምንት ድንጋጌዎች መሠረት ያስቀጣል።

42.አደገኛ በረራ

ማንኛውም አውሮፕላን በማንኛውም ሰው ወይም ንብረት ላይ አደጋ ሊያደርስ በሚችል አኳኋን ማብረሩ ከተረጋገጠ የአውሮፕላኑ አዛዥ ፓይሎት ወይም አውሮፕላኑን በኃላፊነት

ያንቀሳቀሰ ረዳት ፓይለትና የአውሮፕላኑ ባለቤት ወይም ተከራይ በዚህ አዋጅ ክፍል ስምንት መሠረት ይቀጣሉ፡፡

43.የተቀነሰ ዝቅተኛ የከፍታ መለያያ ባለበት አየር ክልል ውስጥ የሚከናወን አፕሬሽን

1. ማንኛውም አፕሬተር፤

ሀ/ አውሮፕላኑ የተመዘገበበት አገር አፕሬሽኑን እንዲያካሂድ በአግባቡ የፈቀደለት፤ ወይም

ለ/ በልዩ ሁኔታ ምክንያትና ደህንነትን በበቂ ደረጃ ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ገደቦችን በማድረግ አፕሬሽኑ እንዲከናወን በባለ ሥልጣኑ የተፈቀደለት፤ ካልሆነ በስተቀር የተቀነሰ ዝቅተኛ የከፍታ መለያያ ተግባራዊ በሆነበት የአየር ክልል ውስጥ የውጭ አገር አውሮፕላንን አፕሬት ማድረግ አይችልም፡፡

2. ማንኛውም ሰው፤

ሀ/ አፕሬተሩና የአፕሬተሩ አውሮፕላን በዚህ አዋጅ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች ውስጥ የተቀመጡትን የበረራ ብቁነትና የአፕሬሽን የፈቃድ ሁኔታዎችን ያከበሩ መሆኑ፤ እና

ለ/ አፕሬሽኑ እንዲካሄድ ባለሥልጣኑ የፈቀደ መሆኑ፤

ካልተረጋገጠ በስተቀር በኢትዮጵያ የተመዘገበ ሲቪል አውሮፕላንን የተቀነሰ ዝቅተኛ የከፍታ መለያያ ተግባራዊ እንዲሆን በተወሰነበት የአየር ክልል ውስጥ ማብረር አይችልም፡፡

44.የአየር ሥርዓትን መተላለፍ

ማንኛውም አዛዥ ፓይለት፤ ወይም አውሮፕላኑን በኃላፊነት የሚያንቀሳቅስ ረዳት ፓይለት፡-

1. ማንኛውንም አውሮፕላን የኢትዮጵያን የአየር ክልል በማቋረጥ ወይም በውስጡ ሲያበር የኢትዮጵያን የአየር ሥርዓቶች ከተላለፈ፤

2. በኢትዮጵያ የተመዘገበን አውሮፕላን የውጭ አገርን የአየር ክልል በማቋረጥ ወይም በውስጡ ሲያበር በዚያ አገር ተፈፃሚነት ያላቸውን የአየር ሥርዓቶች ከተላለፈ፤ ወይም

3. በኢትዮጵያ የተመዘገበን አውሮፕላን የአለም አቀፍ ባሕርን የአየር ክልል በማቋረጥ ሲያበር በኮንቬንሽኑ የተመለከቱትን የአየር ሥርዓቶች ከተላለፈ፤

በዚህ አዋጅ መሠረት ጥፋተኛ ተደርጎ ይቀጣል፡፡

ምዕራፍ ሦስት

ስለ አቪዬሽን ባለሙያዎች

45.ለአቪዬሽን ባለሙያ ስለሚሰጥ የምስክር ወረቀት

1. ማንኛውም ተፈላጊው ሙያ ያለው ሰው የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት እንዲሰጠው ባለሥልጣኑን በማመልከቻ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ አመልካቹ ከተጠየቀው የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀቱ ጋር ግንኙነት ያላቸውን ተግባራት ለማከናወን አስፈላጊው ችሎታ ያለውና ጤንነቱ የተሟላ መሆኑን አጣርቶ ካረጋገጠ በኋላ የምስክር ወረቀቱን ይሰጠዋል፡፡
3. ባለሥልጣኑ የዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት አባል የሆነ የውጭ አገር ቀደም ሲል የሰጠውን የአቪዬሽን ባለሙያ ምስክር ወረቀት አመልካቹ ከተጠየቀው የምስክር ወረቀት ጋር ግንኙነት ያላቸውን ተግባራት ለማከናወን አስፈላጊው ችሎታ ያለውና ጤንነቱ የተሟላ መሆኑን በሙሉም ሆነ በከፊል የሚያረጋግጥ ማስረጃ አድርጎ ሊቀበለው ይችላል፡፡
4. የምስክር ወረቀቱ ባለሥልጣኑ የሲቪል አቪዬሽንን ደህንነት ለማረጋገጥ አስፈላጊ ናቸው ብሎ የሚወስናቸውን ድንጋጌዎችና የአካል ብቃት ማረጋገጫ ምርመራዎችን ሊይዝ ይችላል፡፡
5. ባለሥልጣኑ የበረራ አባላትን ወይም የአውሮፕላንና የአውሮፕላን ሞተሮች፣ ጢልብልቢቶችና አፕሊያንሶች ጥገና ባለሙያዎችን የማሰልጠንና የመቆጣጠር ኃላፊነት ያለባቸውን ጨምሮ ለአቪዬሽን ባለሙያዎች የሚሰጡትን የምስክር ወረቀቶች ዓይነትና የሚሰጡበትን መሥፈርት የሚወስን ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል፡፡
6. በሌላ አገር የተሰጠ የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀትን በተመለከተ ባለስልጣኑ የማጽደቂያ የምስክር ወረቀት ሊሰጥ ይችላል፡፡

46.ክልከላ

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት የተሰጠ ወይም የፀደቀ የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት ካልያዘ በስተቀር በኢትዮጵያ በተመዘገበ አውሮፕላን የበረራ አባል ሆኖ መብረር አይችልም፡፡
2. ማንኛውም ሰው፡
ሀ/ በዚህ አዋጅ ወይም አውሮፕላኑ በተመዘገበበት አገር ህግ መሰረት የተሰጠ የአቪዬሽን ባለሙያ ምስክር ወረቀት ካልያዘ፤

ለ/ ምስክር ወረቀቱ በሌላው አገር የተሰጠው በኮንቬንሽኑ መሠረት ከወጡት መነሻ ደረጃዎች ጋር እኩል በሆነ ወይም በበለጠ መስፈርት መሠረት ካልሆነ፤ እና

ሐ/ ተመጣጣኝ የኢትዮጵያ የምስክር ወረቀት ያልተከለከለ ሰው ካልሆነ፤

በስተቀር በኢትዮጵያ አየር ክልል በሌላ አገር በተመዘገበ አውሮፕላን የበረራ አባል በመሆን ሊበር አይችልም።

3. ማንኛውም ሰው የአቪዬሽን ባለሙያ የምስክር ወረቀት ቢሰጠውም በምስክር ወረቀቱ ላይ በተመለከቱት ድንጋጌዎችና ገደቦች መሠረት ካልሆነ በስተቀር በአውሮፕላን አፕሬሽን ወይም ጥገና ወይም በማንኛውም ሌላ ተግባር ላይ መሠማራት አይችልም።

47. የበረራ አባት

1. ባለሥልጣኑ፤

ሀ/ የአውሮፕላኑን ዓይነት፣ የውስጥ አቀማመጥ፣ የበረራውን ርዝመት፣ አውሮፕላኑ የተሰማራበትን የአገልግሎት መስክና ሌሎች ሁኔታዎችን ኪግንዛቤ በማስገባት በኢትዮጵያ ለተመዘገበ አውሮፕላን ሥራ አስፈላጊ የሚሆኑ የበረራ አባላትን አደረጃጀት፣ ስብጥርና አነስተኛ ቁጥር ይወስናል፤

ለ/ የበረራ አባላትን ከፍተኛውን የሥራ ሰዓትና አስፈላጊ የዕረፍት ጊዜያትን ጨምሮ የአሠራር ደረጃና የሥራ ሁኔታዎችን ይወስናል።

2. የበረራ አባላት ለበረራው አይነት በተወሰነው ደረጃና ሁኔታዎች መሠረት የተሟሉ ካልሆኑና እያንዳንዱ የበረራ አባል ለሚፈጽመው ተግባር የሚጠየቁ ደረጃዎችንና ሁኔታዎችን የሚያሟላ ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም በረራ ሊደረግ አይችልም።
3. ማንኛውም የአየር አፕሬተር የምስክር ወረቀት ባለይዞታ በበረራ አባላቱ ላይ ተፈጻሚ የሚያደርጋቸውን የሥራ ሁኔታዎች በባለሥልጣኑ እንዲጸድቁለት ማቅረብ አለበት፡

48. አዛዥ ፓይለትና ተተኪ አዛዥ ፓይለት ስለመመደብ

ማንኛውም የአየር አፕሬተር ለያንዳንዱ የበረራ ክፍል ብቁ የሆነ የበረራ ሠራተኞች አባልን እንደ አዛዥ ፓይለትና አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜም ተተክቶ የሚሠራ ብቃት ያለውን ሌላ የበረራ ሠራተኞች አባል እንደ ምክትል አዛዥ ፓይለት መመደብ አለበት፡

:

49. የአዛዥ ፓይለት ኃላፊነት

1. የአውሮፕላን አዛዥ ፓይለት አውሮፕላኑ በሮቹ ከተዘጉበትና የመነሳት እንቅስቃሴ ለማድረግ ከተዘጋጀበት ጊዜ አንስቶ በረራው ተጠናቆ በመጨረሻ አስከሚቆምበትና

የአውሮፕላኑ ዋነኛ አንቀሳቃሽ ክፍሎች የሆኑት ሞተሮች አስከሚጠፉበት ጊዜ ድረስ ለአውሮፕላኑ፣ ለበረራ ሠራተኞቹ፣ ለመንገደኞቹና በአውሮፕላኑ ውስጥ ለሚገኝ “ፎኑት” ደህንነት ኃላፊ ይሆናል፡፡

2. ማንኛውም አዛዥ ፓይለት የአየር ሥርዓቶችን፣ በአየር ትራፊክ ተቆጣጣሪዎች የሚሰጡ ተገቢ መመሪያዎችንና በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችና በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ትዕዛዞች መሠረት የሚወስኑ ተፈላጊ ሁኔታዎችን መከተልና መፈጸም አለበት፡፡
3. ማንኛውም አዛዥ ፓይለት ተግባሩን በማከናወን ላይ እያለ የአውሮፕላኑን ወይም በአይሮፕላኑ ውስጥ የሚገኙ ሰዎችን ወይም ንብረቶችን ደህንነት ለመጠበቅ ሲባል የሙያ ግዴታው በሚጠይቀው መሠረት በፈጸመው ድርጊት ምክንያት ለሚከሰት ጉዳት በግሉ ተጠያቂ አይሆንም፡፡
4. ባለሥልጣኑ ለደህንነት አስፈላጊ ሆኖ ካገኘው በአዛዥ ፓይለት ላይ ተጨማሪ ግዴታዎችንና ኃላፊነቶችን ሊጥልበት ይችላል፡፡

ምዕራፍ አራት

የኤሮኖቲካል አገልግሎቶች

50. የአየር ትራፊክ አገልግሎት

1. ባለሥልጣኑ በኮንቬንሽኑ መሠረት በየጊዜው ከሚወጡት ሥርዓቶች ጋር በተቻለ መጠን የሚጣጣሙና በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ ተፈጻሚ የሚሆኑ የአየር ትራፊክ ቁጥጥር ሥርዓቶችን ያወጣል፡፡
2. ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ ውስጥ ለኤሮኖቲካል ጠቀሜታ ብቻ የሚውል የሬዲዮ መገናኛና የናቪጌሽንና የቅኝት ፋሲሊቲዎች የመትከል፣ የማስተዳደርና የመጠገን ሥልጣን ይኖረዋል፡፡ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝና በሚኒስትሩ ሲፈቀድ በቀጠና ወይም በአህጉር ደረጃ ሲቪል አቪዬሽንን በተመለከተ በሚፈጠሩ የመገናኛ ሥርዓት ተቋሞች ውስጥ በመሳተፍ የመገናኛ ሥርዓቶች ተጠቃሚ ሊሆን ይችላል፡፡
3. ባለሥልጣኑ በብሔራዊ ደረጃ ወይም በቀጠና ትብብር አማካይነት የመገናኛ፣ የናቪጌሽንና የቅኝት መረቦችን በተገቢው ቴክኖሎጂ ላይ ተመሥርቶ ማቋቋምና ማካሄድ ይችላል፡፡

4. ባለሥልጣኑ የአየር ናቪጌሽን ፋሲሊቲዎችንና ሠራተኞችን በሚመለከት ተፈጻሚ የሚሆኑና በተቻለ መጠን በኮንቬንሽኑ መሠረት ከወጡ ደረጃዎችና ተመራጭነት ካላቸው አሠራሮች ጋር የሚጣጣሙ ሥርዓቶችና ደረጃዎች ሊያወጣ ይችላል፡፡
5. ባለሥልጣኑ በሲቪል አቪዬሽን መስክ በኢትዮጵያ አየር ክልል የሚከናወኑ ተግባሮችን በሚመለከት ተፈጻሚ የሚሆኑ ቋሚ የኤሮኖቲካል መረጃዎችን እንዲሁም በኮንቬንሽኑ መሠረት ተፈላጊ የሆኑ የኤሮኖቲካል ካርታዎችና ቻርቶችን አሳትሞ ያሰራጫል፡፡

51. የበረራ መስመሮችን ስለመሰየም

1. ባለሥልጣኑ በኢትዮጵያ አፕሬት የሚያደርጉ የሲቪል አውሮፕላኖች የሚያልፉበትን የበረራ መስመር ይሰይማል፤ እንዲሁም ከሚመለከታቸው የመንግሥት ባለሥልጣናት ጋር በመተባበር የተከለከለ፣ ገደብ የተደረገባቸውንና አደገኛ ቦታዎችን ሊሰይም ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ በዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት የአሠራር ደረጃዎችና በኢትዮጵያ ውስጥ ባሉ የአውሮፕላን ማረፊያዎች ውስጥ በሚያገለግሉ ተገቢ የናቪጌሽን አጋዥ መሣሪያዎች ላይ ተመሥርቶ የበረራ መዳረሻ፣ መቃረቢያና መነሻ ሥርዓቶችን ያወጣል፡፡

52. የአየር ናቪጌሽን ፋሲሊቲ ደህንነት ደረጃዎች

ባለሥልጣኑ የአየር ናቪጌሽን ፋሲሊቲዎች አፕሬሽንን በሚመለከት ተፈጻሚ የሚሆኑ መነሻ የደህንነት ደረጃዎችን ያወጣል፡፡

ምዕራፍ አምስት

ስለአውሮፕላን ማረፊያዎች

53. የፈቃድ ፈላጊነት

1. ማንኛውም ሰው በሚመለከተው አካል የኢንቨስትመንት ፈቃድ እንዲሁም በባለሥልጣኑ የአፕሬሽን ፈቃድ ካልተሰጠውና በተሰጠው ፈቃድ ውስጥ በተመለከቱት ድንጋጌዎችና ገደቦች መሠረት ካልሆነ በሰብቀር የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬት ሊያደርግ አይችልም፡፡
2. በአውሮፕላን ማረፊያ ኢንቨስት ለማድረግ መብት ያለው ማንኛውም ሰው የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬሽን ፈቃድ እንዲሰጠው ለባለሥልጣኑ ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል፡፡

3. ባለሥልጣኑ የቀረበለትን ማመልከቻ መርምሮ አመልካቹ በዚህ አዋጅና በአዋጁ መሠረት በወጡ ደንቦችና መመሪያዎች መሠረት ደህንነቱ የተጠበቀ የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬሽን ለማካሄድ በሚገባ የተዘጋጀና ብቃት ያለው መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ ፈቃዱን ይሰጠዋል።
4. ማንኛውም የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬሽን ፈቃድ የንግድ አየር ትራንስፖርት ደህንነትን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ድንጋጌዎችን ሁኔታዎችንና ገደቦችን እንደአስፈላጊነቱ መያዝ ይችላል፡፡
5. ባለሥልጣኑ ለሕዝብ ጥቅም ተቃራኒ ይሆናል ብሎ ካላመነ በስተቀር፣ ማንኛውም የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬሽን ፈቃድ፤
 - ሀ/ የእሳት አደጋ መከላከያና ማዳኛ መሣሪያዎችን ጨምሮ ለአውሮፕላን ማረፍ፣ መነሳት ወይም በመሬት ላይ እንቅስቃሴ ለማድረግ ወደሚያገለግሉ ማንኛውም የአውሮፕላን ማረፊያው ክፍል በፍጥነት መዝለቅ የሚችሉ በቂ የሆኑ የደህንነት መሣሪያዎችን አፕሬሽንና ጥገና፤ እንዲሁም
 - ለ/ ባለሥልጣኑ አስፈላጊ ይሆናሉ ብሎ የሚያምንባቸውን የመጀመሪያ ደረጃና የሁለተኛ ደረጃ ማረፊያ ሜዳዎች ሁኔታና ጥገና፣ የሚመለከቱ ድንጋጌዎች፣ ሁኔታዎችና ገደቦችን ማካተት አለበት፡፡
6. ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅ፣ በአዋጁ መሠረት የወጡ ደንቦችን፣ መመሪያዎችንና ትዕዛዞችን ለማስከበር ማንኛውንም የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬሽን ፈቃድ በዚህ አዋጅ ክፍል ስምንት ድንጋጌዎች መሠረት ማገድ ወይም መሠረዝ ይችላል፡፡

54. መመዘኛ

1. ባለሥልጣኑ የአውሮፕላን ማረፊያ አፕሬሽን ፈቃድ ድንጋጌዎችንና ሁኔታዎችን ሲወስን የደህንነት፣ የሴኩሪቲና የአካባቢ ጥበቃ ተፈላጊ ሁኔታዎችን ግምት ውስጥ ማስገባትና እነዚህንም ተፈላጊ ሁኔታዎች ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ሥርዓቶችን ማውጣት አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ የሚያወጣቸው የኤርፖርት ግንባታ ሥርዓቶችና ደረጃዎች በተቻለ መጠን በኮንቬንሽኑ ላይ ከተመለከቱት ደረጃዎችና ተመራጭነት ያላቸው አሠራሮች ጋር መጣጣም አለባቸው፡፡

55. ስለመሰየም

ባለሥልጣኑ፡

1. የሲቪል አቪዬሽን አውሮፕላን ማረፊያዎችንና በጊዜያዊ የሲቪል አውሮፕላን መነሻና መድረሻነት የሚያገለግሉ ቦታዎችን መሰየም፤
2. የአውሮፕላን ማረፊያ ደረጃዎችን ማውጣት፤ እና
3. በዓለም አቀፍ አየር ትራንስፖርት ለተሰማሩ አየር አጓጓዣዎች ጠቀሜታ የሚውሉ የተወሰኑ አውሮፕላን ማረፊያዎችን እንደ ዓለም አቀፍ አውሮፕላን ማረፊያ መሰየም፤ ይችላል፡፡

56. በተፈቀድ አውሮፕላን ማረፊያ ስለማረፍ

ማንኛውም ሰው ባለሥልጣኑ ለአውሮፕላን ማረፊያና መነሻ እንዲያገለግል ከሰየመው አውሮፕላን ማረፊያ ወይም ጊዜያዊ ቦታ ውጭ ማንኛውንም የሲቪል አውሮፕላን ከአንድ አውሮፕላን ማረፊያ ወይም ጊዜያዊ ቦታ ወደሌላ አውሮፕላን ማረፊያ ወይም ጊዜያዊ ቦታ አጥፊት ማድረግ አይችልም፡፡

57. አደናቃፊ ነገሮችን ስለማንሳት ወይም ምልክት ስለማድረግ

1. ባለሥልጣኑ በአውሮፕላን ማረፊያ አካባቢ ለበረራ ደህንነት አደናቃፊ ሊሆኑ የሚችሉ ግንባታዎች እንዳይገነቡ ወይም ሌሎች የሚጋርዱ ነገሮች እንዳይኖሩ ሊከለክል ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ፡
 - ሀ/ በአውሮፕላን ማረፊያ አጠገብ ባለ መሬት ላይ የሚገኙ አደናቃፊ ነገሮችን ማንሳትን ወይም ምልክት ማድረግን፤ እና
 - ለ/ ለአየር ኖቪጌሽን ደህንነት ጠቀሜታ ያላቸው የማስጠንቀቂያ መብራቶችን ወይም ሌሎች የአየር ኖቪጌሽን ደህንነት አጋዥ መሣሪያዎችን ከእነዚህ ጋር ተያያዥነት ያላቸውና በመሬት ውስጥም ሆነ በአየር ላይ የተዘረጉትን የቧንቧ፣ የስልክና የኃይል መስመሮች እና የመሳሰሉትን ማኖርንና መጠገንን፣ የሚመለከቱ ሥርዓቶችና ደረጃዎች ሊያወጣ ይችላል፡፡
3. በአውሮፕላን ማረፊያ አቅራቢያ የሚገኝ ነገር ወይም የነገሩ ከፊል አካል፡
 - ሀ/ በባለሥልጣኑ አስተያየት ለአውሮፕላኖች በረራ አደናቃፊነቱ ወይም የሥጋት ምንጭነቱ ከተረጋገጠ፤ ወይም
 - ለ/ መጠኑ በኮንቬንሽኑ ወይም በሌሎች አግባብነት ባላቸው የዓለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ቴክኒካዊ መሥራቶች ውስጥ ከተመለከቱት ገደቦች በልጦ ከተገኘ፤

ባለሥልጣኑ አደናቃፊው ነገር ለሚገኝበት ቦታ ባለቤት ወይም ባለይዞታ አደናቃፊው ነገር ወይም ከፊል አካል ተገቢ በሆነ የጊዜ ገደብ ውስጥ አንዲነሳ ወይም በሚፈለገው መንገድ ምልክት አንዲደርግበት ማስጠንቀቂያ መስጠት ይችላል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ማስጠንቀቂያ የተሰጠው ባለንብረት ወይም ባለይዞታ በማስጠንቀቂያው መሠረት ካልፈፀመ ባለሥልጣኑ አደናቃፊ የሆነው ነገር ወይም ከፊል አካል አንዲነሳ ማድረግና ከዚህ ጋር የተያያዙ ውጭዎችን ባለንብረቱ ወይም ባለይዞታው አንዲተካ ሊጠይቀው ይችላል፡፡

58. መሬት ስለማግኘት

1. ባለሥልጣኑ ወይም በባለሥልጣኑ የተሰየመ አካል ለአየር ናቨጌሽን አገልግሎትና የፌዲየና የኤሌክትሮኒክስ መሣሪያዎችና ዕቃዎችን ጨምሮ ለሌሎች ፋሲሊቲዎች የሚውል መሬት ያገኛል፡፡
2. መሬት ለሕዝብ ጥቅም ማዋልን በሚመለከት አግባብ ባለው ሕግ የተደነገገው ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል አምስት

የአየር አገልግሎት ፈቃድ አሰጣጥ

59. የፈቃድ አስፈላጊነት

ማንኛውም የአየር ኦፕሬተር ከባለሥልጣኑ የተሰጠው የፀና ፈቃድ ከሌለው በስተቀር በአየር አገልግሎት ሊሰማራ አይችልም፡፡

60. የአየር አገልግሎት ፈቃድ ዓይነቶች

1. የሚከተሉት የአየር አገልግሎት ፈቃዶች በባለሥልጣኑ ሊሰጡ ይችላሉ፤
 ሀ/ የአየር ትራንስፖርት ፈቃድ፤
 ለ/ የኤርያል ሥራ ፈቃድ፤ እና
 ሐ/ የግል የአየር አገልግሎት ፈቃድ፡፡
2. የአየር ትራንስፖርት ፈቃድ የሚሰጠው መደበኛና መደበኛ ላልሆኑ የሀገር ውስጥና ዓለም አቀፍ የአየር ትራንስፖርት አገልግሎቶች ይሆናል፡፡
3. የኤርያል ሥራ ፈቃድ የሚሰጠው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ (2) በተመለከተው ትርጓሜ ለሚሸፈኑ አገልግሎቶች ይሆናል፤ ሆኖም ማንኛውንም ካሚራ ይዞ የሚበር አውሮፕላንን በሚመለከት ፈቃድ የሚሰጠው ከሚመለከተው አካል የሴኪዩሪቲ ፈቃድ በቅዲሚያ ሲያገኝ ብቻ ይሆናል፡፡

4. የግል አየር አገልግሎት ፈቃድ የሚሰጠው ለሚሲዮን ሥራ፣ ለሕክምና፣ ለእርዳታ ወይም ሰብአዊ ተልዕኮ ለመሳሰሉት የተለዩ የትራንስፖርት አገልግሎቶች ወይም በረራዎች ይሆናል፡፡

61.የፈቃድ ማመልከቻ

ማንኛውም በአየር አገልግሎት ለመሰማራት የሚፈልግ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 60(1) የተመለከተው አግባብ ያለው ፈቃድ እንዲሰጠው በባለሥልጣኑ በተወሰነው ሥርዓትና ፎርም መሠረት ማመልከቻውን ማቅረብ አለበት፡፡

62.የፈቃድ አሰጣጥ መመዘኛዎች

1. ባለሥልጣኑ የአገር ውስጥ የአየር ትራንስፖርት ወይም የኤርያል ሥራ ፈቃድ ሲሰጥ ሌሎች ሊታዩ የሚገባቸው ነገሮች እንደተጠበቁ ሆነው የፈቃድ ጠያቂውን ብቃትና ችሎታ፣ የበረራውን መድረሻና በመሃል አገልግሎት ሲሰጥባቸው የሚገቡ ቦታዎችን፣ አገልግሎት የሚሰጥበትን ፕሮግራምና የፈቃዱ መሰጠት ለሕዝብ ሊያስገኝ የሚችለውን ጥቅም ማገናዘብ አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ የዓለም አቀፍ አየር ትራንስፖርት ፈቃድ ሲሰጥ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተመለከተው በተጨማሪ እ.ትዮጵያ አባል የሆነችባቸውን ዓለም አቀፍ የሁለትዮሽ ስምምነቶችን እንዲሁም ዓለም አቀፍ የርስበርስ መጠቃቀም ግንኙነቶችን ግንዛቤ ውስጥ ማስገባት አለበት፡፡

63.የፈቃድ አሰጣጥ ሁኔታዎች

1. ማንኛውም በዚህ አዋጅ መሠረት ፈቃድ የሚጠይቅ የአየር አጓጓዥ በዚህ አዋጅ፣ በዚህ አዋጅ መሠረት በወጣ ደንብ እና አግባብነት ባላቸው ዓለም አቀፍ ስምምነቶች የተደነገጉት የተለያዩ ኃላፊዎች የሚያስከትሉትን አነስተኛ የክፍያ መጠን የሚሸፍን የመድን ዋስትና ፖሊሲ መያዝ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተውን የመድን ዋስትና ፖሊሲ አለመያዝና ተፈጻሚነት ኖሮት እንዲቀጥል አለማድረግ ሊያስከትል ከሚችለው ማንኛውም ሌላ ቅጣት በተጨማሪ አውሮፕላን እንዳይበር ለማድረግና ለፈቃድ መታገድ ወይም መሰረዝ ምክንያት ይሆናል፡፡
3. ባለሥልጣኑ የአየር ትራንስፖርት ወይም የኤርያል ሥራ ፈቃድ በሚሰጥበት ጊዜ ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ሁኔታዎችና ገደቦች ከፈቃዱ ጋር እንዲያያዙ ማድረግ ይችላል፡፡

4. ማንኛውም የአየር ኦፕሬተር የምስክር ወረቀት የአየር ኦፕሬተሩ በንግድ አየር ትራንስፖርት እንዲሰማራ የተፈቀደለትን መድረሻና በመሃል ያሉ ማረፊያ ቦታዎችና የሚሰጠውን አገልግሎት እንዲሁም ለሕዝብ ጥቅም ሲባል ከፈቃዱ ጋር እንዲያያዙ የተደረጉ ሁኔታዎችንና ገደቦችን መግለጽ አለበት፡፡
5. በመደበኛ ወይም ቻርተር በሚደረግ የዓለም አቀፍ የንግድ አየር ትራንስፖርት ለመሠማራት በተሰጠ ፈቃድ የበረራጪ መድረሻና በመሃል አገልግሎት ሊሰጥባቸዉ የሚገቡ ማረፊያ ቦታዎችን መግለጽ ካልተቻለ በረራው ሊከተል የሚገባውን አጠቃላይ የበረራ መስመር ወይም መስመሮች ብቻ መግለፅ ይችላል፡፡

64. ታሪፍ

1. ማንኛውም የአየር አጓጓዥ ለሚሰጠው የአየር ትራንስፖርት አገልግሎት የክፍያ መጠንና አገልግሎቱ የሚሰጥባቸውን ሁኔታዎች ያካተተ ወቅታዊ የሆነ ታሪፍ ከሌለው በስተቀር በአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ሥራ ሊሠማራ አይችልም፡፡
2. ታሪፉ ባለሥልጣኑ በሚወስነው ፎርም የተዘጋጀና ዝርዝር መረጃ የያዘ መሆን አለበት፡፡ የዓለም አቀፍ የአየር ትራንስፖርትን በሚመለከት ተፈጻሚ የሚሆን ታሪፍ እስከተቻለ ድረስ በዓለም አቀፍ ደረጃዎች የተገለጸውን ፎርምና ይዘት ያሟላ መሆኑን ባለሥልጣኑ ማገናዘብ አለበት፡፡
3. በባለሥልጣኑ እንዲመዘገብ ካልተደረገ በስተቀር ማንኛውም የአየር አጓጓዥ ወይም ወኪሉ ማንኛውንም መንገደኛ ወይም ዕቃ ማጓጓዝን አስመልክቶ በወቅቱ ሥራ ላይ በዋለው ታሪፍ ላይ ከተጠቀሰው ክፍያ በተለየ የዋጋ መጠን ወይም በታሪፉ ውስጥ ከተቀመጠው ድንጋጌ ወይም ሁኔታ ውጭ ለማጓጓዝ ስምምነት መፈጸም አይችልም፡፡

65. የታሪፍ ምዝገባና እግድ

1. በሕግ በሌላ አኳኋን ካልተወሰነ በስተቀር ማንኛውም ታሪፉ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት በአየር አጓጓዣ አማካይነት ለባለሥልጣኑ ቀርቦ መመዝገብ አለበት፡፡
2. ስምምነት የተደረሰባቸውና በሁለትዮሽ የአየር አገልግሎት ስምምነት መሠረት የፀደቁ ታሪፎች መመዝገብ አለባቸው፡፡
3. ባለሥልጣኑ በሥራ ላይ ያለ ታሪፍ አግባብ አይደለም፤ አድሏዊ ነው ወይም የሕዝብ ጥቅምን በማንኛውም መንገድ የሚፃረር ነው ብሎ ካመነ ሊያግደው ይችላል፡፡

66. የማንኛውም ዓይነት የመንገደኛ ወይም የጭነት የአየር አገልግሎት በኪራይ ወይም በክፍያ ሲከናወን ለመንገደኛው ወይም ለአስጫኙ የሚሰጥ ትኬት ወይም የማስጫኛ ሠነድ የማንኛውም ውል ሁኔታዎችን መያዝ አለበት፡፡

1. ማንኛውም ዓይነት የመንገደኛ ወይም የጭነት የአየር አገልግሎት በኪራይ ወይም በክፍያ ሲከናወን ለመንገደኛው ወይም ለአስጫኙ የሚሰጥ ትኬት ወይም የማስጫኛ ሠነድ የማንኛውም ውል ሁኔታዎችን መያዝ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለመንገደኛው ወይም ለአስጫኙ ትኬት ወይም የማስጫኛ ሰነድ ካልተሰጠው የአንጓዣን ኃላፊነት የሚመለከቱ የውል ሁኔታዎችን እንዲያውቅ መደረግ አለበት፡፡ እነዚህ የውል ሁኔታዎችም በባለሥልጣኑ አስቀድመው የተመዘገቡ መሆን አለባቸው፡፡

67. በአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ሽያጭ ሥራ ስለመሠማራት

1. የአየር አንጓዥ ካልሆነ ወይም በባለሥልጣኑ ፈቃድ የተሰጠው ካልሆነ በስተቀር ማንኛውም ሰው በሌላ ሰው በሚካሄድ የአየር ማንኛውም ሽያጭ ሥራ ላይ ሊሰማራ አይችልም፡፡
2. ባለሥልጣኑ በአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ሽያጭ ለተሰማሩ ሰዎች ፈቃድ አሰጣጥን የሚመለከት ሥርዓት ሊያወጣ ይችላል፡፡
3. ማንኛውም በአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ሽያጭ ተግባር ላይ የተሰማራ ሰው ባለሥልጣኑ በጽሑፍ ከሚያስታውቅበት ጊዜ ጀምሮ ከባለሥልጣኑ የሚሰጥ ፈቃድ መያዝ አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

በዕዳ የመጠየቅ ኃላፊነት

68. የአውሮፕላን ማረፊያ ኦፕሬተሮችና የአየር ናቪጌሽን አገልግሎት ሰጭዎች ኃላፊነት

የአውሮፕላን ማረፊያ ኦፕሬተሮችና የአየር ናቪጌሽን አገልግሎት ሰጭዎች በአሠራር ቸልተኝነት በመንገደኞችና በጭነት ላይ ለሚያደርሱት ጉዳት የሚኖርባቸው የኃላፊነት መጠን የሚወሰነው በአየር ማንኛውም ውል ላይ በሚመለከተው መሠረት ይሆናል፡፡

69. የአየር አንጓዦች ለመንገደኞችና ጭነት የሚኖራቸው ኃላፊነት

በአውሮፕላን ላይ ወይም አውሮፕላን በማሳፈር ወይም በማራገፍ ሂደት በመንገደኞችና በጭነት ላይ ለሚደርስ ጉዳት የአየር አንጓዦች ኃላፊነት የሚወሰነው ኢትዮጵያ አባል

በሆነችባቸው በዓለም አቀፍ የሕግ ሠነዶች ውስጥ በሰፊ ሥርዓቶችና ገደቦች መሠረት ይሆናል፡፡

70.የአውሮፕላን አፕሬተሮች በመሬት ላሉ ሦስተኛ ወገኖች የሚኖራቸው ኃላፊነት

1. ማንኛውም የአውሮፕላን አፕሬተር አውሮፕላን በበረራ ላይ እያለ በአውሮፕላኑ ወይም በአፕሬቲቱ ምክንያት ወይም በአውሮፕላኑ ውስጥ ያለ ሰው ወይም ዕቃ ወይም ከአውሮፕላኑ ጋር የተያያዘ ዕቃ በመውደቁ ምክንያት በመሬት ላይ ባለ የሦስተኛ ወገን ሕይወት፣ አካል ወይም ንብረት ላይ ለሚደርስ ጉዳት ኃላፊ ይሆናል፡፡
2. በዚህ አዋጅ የተመለከቱትን አግባብነት ያላቸውን ድንጋጌዎች በሥራ ላይ ማዋል እስከተረጋገጠ ድረስ በአውሮፕላን ማረፊያ ወይም በሌላ ቦታ ባለ ወይም በበረራ ላይ ባለ አውሮፕላን በድምፅና በመርገብገብ ምክንያት ወይም ከሞተሩ ውስጥ በሚወጣ የተቃጠለ አየር ግፊት ምክንያት ብቻ ለሚደርስ ችግር አፕሬተሩ በኃላፊነት አይጠየቅም፡፡

ክፍል ሰባት

ስለወንጀል ጥፋቶችና ቅጣቶች

71.የዳኝነት ሥልጣን

1. የኢትዮጵያ ፌዴራል ፍርድ ቤቶች የሚከተሉትን ጥፋቶች በሚመለከት የሚቀርቡ ጉዳዮችን በዳኝነት አይተው የመወሰን ሥልጣን ይኖራቸዋል፤
ሀ/ በኢትዮጵያ በተመዘገበና በማንኛውም ቦታ በተገኘ አውሮፕላን ላይ ወይም በውስጡ የተፈጸመ ማንኛውንም የወንጀል ጥፋት፤
ለ/ የአውሮፕላኑ ዜግነት ግምት ውስጥ ሳይገባ በኢትዮጵያ ግዛት ውስጥ የተፈጸመ ማንኛውንም የወንጀል ጥፋት፤
ሐ/ ተጠርጣሪ ጥፋተኛውን በውስጡ ይዞ ኢትዮጵያ ውስጥ ያረፈ አውሮፕላን ከኢትዮጵያ ግዛት ውጭ በበረራ ላይ ሳለ በአውሮፕላኑ ውስጥ የተፈፀመ ማንኛውንም የወንጀል ጥፋት፤
መ/ ዋነኛው የንግድ ቦታውን ኢትዮጵያ ውስጥ ባደረገ ወይም ዋነኛ የንግድ ቦታው ኢትዮጵያ ውስጥ ባይሆንም መደበኛ መኖሪያ ቦታው ኢትዮጵያ ውስጥ በሆነ ተከራይ የበረራ አባላትን ሳይጨምር በተከራየ አውሮፕላን ውስጥ የተፈፀመ ማንኛውንም የወንጀል ጥፋት፤

ሠ/ ኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝና ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን በሆነችበት ዓለም አቀፍ ስምምነት መሠረት ለሌላ አገር ተላልፎ ባልተሰጠ ተጠርጣሪ ተፈጻሚ የተባለን ማንኛውም የወንጀል ጥፋት፡፡

2. የወንጀል ክስ በኢትዮጵያ ውስጥ ለመመሥረት ሲባል በውጭ አገር የተፈፀመ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰ ማንኛውም የወንጀል ጥፋት በኢትዮጵያ ውስጥ እንደተፈጸመ ይቆጠራል፡፡

3. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ መሠረት የወንጀል ጥፋት ሊባል የሚችል ድርጊት በመፈጸሙ ወይም ማድረግ ያለበትን ባለማድረጉ በዚህ አዋጅ ወይም በሌላ ሕግ በኢትዮጵያ ውስጥ ወይም ከኢትዮጵያ ውጭ ክስ ቀርቦበት ከተፈረደበት ወይም ነጻ ከወጣ በተመሳሳይ ጥፋት በኢትዮጵያ ውስጥ እንደገና ሊከሰስ አይችልም፡፡

72. በሲቪል አውሮፕላን ዉስጥ የተከለከሉትን ድርጊቶችን መፈጸም

1. ማንኛውም ሰው ሆን ብሎና ከህግ ውጭ በሆነ ሁኔታ፡

ሀ/ በአውሮፕላን ውስጥ መፀዳጃ ክፍልን ጨምሮ በማንኛውም ቦታ ቢያጨስ፡
ወይም

ለ/ በበረራ ላይ መጠቀም የተከለከሉ የኤሌክትሮኒክስ ዕቃዎችን ሲጠቀም ቢገኝ፡
ከብር 15,000 ባልበለጠ መቀጮ ወይም ከሁለት ወር በማይበልጥ እስራት ይቀጣል፡

2. ማንኛውም ሰው ሆነ ብሎና ከሕግ ውጭ በሆነ ሁኔታ በአውሮፕላን ላይ በተገጠመ የጭስ መቆጣጠሪያ ወይም ሌላ ከደህንነት ጋር የተያያዘ ዕቃ ያለ አግባብ በመነካካት ቢያሰናክል ከብር 100,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

73. አደጋ የደረሰበትን አውሮፕላን ክፍሎች ስለመዉሰድ

ማንኛውም ሰው ሆን ብሎና ሥልጣን ሳይሰጠው አደጋ የደረሰበትን የሲቪል አውሮፕላን ማንኛውንም አካል ወይም አደጋው በደረሰበት አውሮፕላን ውስጥ የነበረ ማንኛውንም ንብረት ቢያነሳ፡ ቢደብቅ ወይም በይዞታው ሥር ቢያደርግ ከብር 100,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

74. ሪፖርት ማድረግና ሪከርድ መያዝን ስለመተላለፍ

ማንኛውም ሰው፤

1. በዚህ አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት በወጣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም ትዕዛዝ መሠረት ለባለሥልጣኑ ማቅረብ የሚገባውን ሪፖርት ሳያቀርብ ከቀረ፤
 2. መያዝ ያለበትን ሪከርድ ባለሥልጣኑ በወሰነው ፎርምና አኳኋን መሠረት ሳይዝ ከቀረ፤
 3. ማንኛውንም ሪፖርት ወይም ሪከርድ ከጥቅም ውጭ እንዲሆን ወይም እንዲለወጥ ካደረገ፤ ወይም
 4. የተሳሳተ ሪፖርት ወይም ሠነድ ካቀረበ፤
- ከብር 100,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሁለት ዓመት በማይበልጥ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፤

75. በአስቸኳይ ጊዜ የተሰጠን ትዕዛዝ ስለመጣስ

ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5(1) መሠረት በሚኒስቴሩ የተሰጠውን የአስቸኳይ ጊዜ ትዕዛዝ ከተላለፈ ጥፋተኛ እንደሆነ ተቆጥሮ ከብር 150,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም ከሦስት ዓመት በማይበልጥ እስራት ወይም በሁለቱም ይቀጣል፤

76. አጠቃላይ የወንጀል ድንጋጌ

የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፤ በኢትዮጵያ አየር ክልል በሚበር አውሮፕላን ውስጥ የተፈጸመ የወንጀል ድርጊት በኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት የሚያስቀጣ ይሆናል፡፡

ክፍል ስምንት

አስተዳደራዊ የቅጣት እርምጃዎች

77. ጠቅላላ

1. አስተዳደራዊ እርምጃ የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎችና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችን፣ መመሪያዎችንና ትዕዛዞችን በመተላለፍ የሚፈጸሙ ጥፋተኞችን በሚመለከት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 78 መሠረት የሚጣሉ የገንዘብ መቀጮዎችን እንዲሁም የምስክር ወረቀቶችንና ፈቃዶችን በክፍል ወይም በሙሉ ማግኘት መሠረዝን ያካትታል፡፡
2. ባለሥልጣኑ አስተዳደራዊ የቅጣት እርምጃዎችን በዚህ ክፍል ድንጋጌዎች መሠረት መወሰንና ማስፈጸም ይችላል፡፡

78. በገንዘብ ስለሚፈጸሙ አስተዳደራዊ ቅጣቶች

ስለወንጀል ኃላፊነት በዚህ አዋጅ ክፍል ሰባትና በኢትዮጵያ የወንጀል ሕግ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፤

1. የዚህን አዋጅ አንቀጽ 40(1) ወይም (2) የተላለፈ ማንኛውም የውጭ አገር ሲቪል አውሮፕላን አፕሬተር በ15,000 በሚደርስ የአሜሪካን ዶላር ይቀጣል፤
2. ከንግድ አየር ትራንስፖርት ውጭ በሆነ አፕሬሽን የተሰማራ ማንኛውም የሲቪል አውሮፕላን አፕሬተር፣ የአዉሮፕላን ማረፊያ አፕሬተር፣ የአቢዬሽን ማሰልጠኛ ትምህርት ቤት፣ የአውሮፕላን ጥገና ተቋም፣ የአዉሮፕላን ባለቤት ወይም ተከራይ፣ የአቢዬሽን ባለሙያ ወይም በአቪዬሽን ሥርዓት ውስጥ የኃላፊነት ድርሻ ያለው ማንኛውም ሰው የዚህን አዋጅ ድንጋጌ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጣን ደንብ፣ መመሪያ ወይም ትዕዛዝ ተላልፎ ሲገኝ እንደጥፋቱ ክብደት እየታየ ከብር 50,000 በማያንስ እና ከብር 100,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤ የዚህ ዓይነቱ መተላለፍ ቀጣይነት ካለው እያንዳንዱ ቀን እንደተለያየ ጥፋት ይቆጠራል፤
3. በንግድ አየር ትራንስፖርት አፕሬሽን የተሰማራ ማንኛውም የሲቪል አውሮፕላን አፕሬተር የዚህን አዋጅ ድንጋጌ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጣን ደንብ፣ መመሪያ ወይም ትዕዛዝ ተላልፎ ሲገኝ እንደጥፋቱ ክብደት እየታየ ከብር 100,000 በማያንስ እና ከብር 150,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤ የዚህ ዓይነቱ መተላለፍ ቀጣይነት ካለው እያንዳንዱ ቀን እንደተለያየ ጥፋት ይቆጠራል።

79. ለባለሥልጣኑ ስለሚቀርብ ቅሬታና በባለሥልጣኑ ስለሚደረግ ምርመራ

1. ማንኛውም ሰው የዚህን አዋጅ ድንጋጌ ወይም በአዋጁ መሠረት የወጣን ደንብ፣ መመሪያ ወይም ትዕዛዝ በመተላለፍ በማንኛውም ሰው የተፈጸመ ወይም መፈጸም ሲገባው ሳይፈጸም የቀረ ጉዳይን አስመልክቶ ቅሬታውን ለባለሥልጣኑ ማቅረብ ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ የቀረበው ቅሬታ ምርመራ ወይም እርምጃ ለመውሰድ የሚያበቃ ምክንያትን አይገልጽም ብሎ ሲያምን ተጨማሪ ማጣራት ሳያስፈልግ ቅሬታውን ወዲያውኑ ሊሰረዘው ይችላል፡፡
3. ባለሥልጣኑ የዚህን አዋጅ ድንጋጌ ወይም በአዋጁ መሠረት የወጣን ደንብ፣ መመሪያ ወይም ትዕዛዝ ሥራ ላይ ከማዋል ጋር በተያያዘና በሥልጣኑ ክልል ሥር

በሚወድቅ ጉዳይ ላይ በማንኛውም ጊዜ በራሱ አነሳሽነት ምርመራ ለማካሄድ ይችላል፡፡

4. በባለሥልጣኑ ምርመራ የተገኙ የፍሬ ነገር ውጤቶች በጉልህ ማስረጃ የተደገፉ እስከሆኑ ድረስ የመጨረሻ ማረጋገጫ ይሆናሉ፡፡

80. ስለምርመራ አካሄድ

1. ባለሥልጣኑ ማንኛውንም አስተዳደራዊ እርምጃ ከመውሰዱ በፊት ሊወስደው ስላሰበው እርምጃ ለሚመለከተው ሰው ማሳወቅና የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ ካላጋጠመ በስተቀር እርምጃው ሊወሰድ አይገባም የሚልበትን ምክንያት እንዲያስረዳ እድል መስጠት አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ የሚያደርገው ምርመራ ለተገቢ የንግድ እንቅስቃሴ አፈጻጸምና ለፍትሕ መስፈን አመቺ በሆነ መንገድ መካሄድ አለበት፡፡
3. ማንኛውም የባለሥልጣኑ ሠራተኛ የግል ጥቅሙን በሚነካ የምርመራ ሂደት መሳተፍ የለበትም፡፡
4. ማንኛውም ምርመራዉ የሚመለከተው ሰው በምርመራዉ ሂደት ላይ ራሱ ወይም በጠበቃው አማካይነት ተገኝቶ ክርክሩን ሊያሰማ ይችላል፡፡
5. ባለሥልጣኑ ከብሔራዊ ጥቅም አኳያ የምርመራው ሂደት ለሕዝብ ክፍት እንዳይሆን ካልወሰነ በስተቀር በጉዳዩ ያገባኛል የሚል ማንኛውም ሰው ሲጠይቅ ለሕዝብ ክፍት መደረግ አለበት፡፡

81. ማስረጃ ስለማቅረብ

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 80 መሠረት በሚያደርገው የምርመራ ሂደት ምስክሮች እንዲቀርቡና የምስክርነት ቃላቸውን እንዲሰጡ እንዲሁም ምርመራው ከሚካሄድባቸው ጉዳዮች ጋር ግንኙነት ያላቸው ሠነዶች እንዲቀርቡ የማድረግ ሥልጣን ይኖረዋል፡፡
2. በማስረጃነት የሚፈለጉት ምስክሮችና ሠነዶች ከማንኛውም ኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኝ ቦታ ክርክር እንዲካሄድበት ወደ ተመረጠው ማንኛውም ቦታ እንዲቀርቡ ማድረግ ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ መሠረት የተሰጠን ትዕዛዝ ተቀብሎ ያለመፈጸም እምቢተኝነት ሲያጋጥም ምስክሮቹ እንዲቀርቡና እንዲመሰክሩ እንዲሁም በማስረጃነት

የሚፈለጉት ሠነዶች እንዲቀርቡ ለማስገደድ ባለሥልጣኑ ወይም የሚመለከተው ባለጉዳይ የፌዴራል ፍርድ ቤትን እርዳታ ሊጠይቅ ይችላል፡፡

82. የባለሥልጣኑ ውሳኔ

ባለሥልጣኑ ማንኛውንም አስተዳደራዊ እርምጃ ለመውሰድ በሚወስንበት ጊዜ፤

1. የጥፋቱን ባህርይ፤ የተፈጸመበትን ከባቢያዊ ሁኔታ፤ ያስከተለውን ውጤት መጠንና አስከፊነት፤
2. ጥፋቱን የፈፀመውን ሰው የጥፋተኝነት ደረጃና ቀደም ሲል የፈጸማቸውን ጥፋቶች ታሪክ፤
3. የገንዘብ መቀጮን የሚመለከት ሲሆንም የአጥፊውን የመክፈል ችሎታና ሥራውን ለመቀጠል ባለው ችሎታ ላይ የሚያስከትልበትን ተጽዕኖ፤ እና
4. ሌሎች ከፍትህ አንፃር መታየት ያለባቸውን ጉዳዮች፤

ግንዛቤ ውስጥ ማስገባት አለበት፡፡

83. ስለይግባኝ

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 79 (4) ድንጋጌ አንደተጠበቀ ሆኖ በባለሥልጣኑ ማንኛውንም የአስተዳደር እርምጃ ለመውሰድ የተሰጠ ትዕዛዝ ለሚመለከተው ሰው በደረሰው በአስር ቀናት ውስጥ አቤቱታ ሲቀርብ በሚኒስቴሩ እንደገና እንዲታይ ይደረጋል፡፡ የሚኒስቴሩ ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል፡፡
2. አቤቱታው አንደቀረበ ሚኒስቴሩ ቅጂውን ለባለሥልጣኑ መላክ አለበት፡፡ ባለሥልጣኑ ምቅሬታው የቀረበበትን ጉዳይ በሚመለከት ምርመራ ሲካሄድ የተያዘውን መዝገብ ለሚኒስቴሩ ማስተላለፍ አለበት፡፡
3. የባለሥልጣኑን ውሳኔ ለመቃወም መሠረት የተደረገው ማንኛውም የመከራከሪያ ነጥብ አስቀድሞ ለባለሥልጣኑ ቀርቦ የነበረ ካልሆነ ወይም ሊቀርብ ያልቻለው በበቂ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር ለሚኒስቴሩ ሊቀርብ አይችልም፡፡
4. ባለሥልጣኑ የአስቸኳይ ጊዜ ሁኔታ መኖሩንና ለሲቪል አቪዬሽን ደህንነት ትዕዛዙ ወዲያውኑ እንዲፈጸም አስፈላጊ መሆኑን ለሚኒስቴሩ ካላስረዳና ትዕዛዙ ተግባራዊ እየሆነ እንዲቆይ በሚኒስቴሩ ካልታዘዘ በስተቀር በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቀርብ ይግባኝ ማንኛውንም የባለሥልጣኑን ትዕዛዝ ተፈፃሚነት አግዶ ያቆየዋል፡፡

84. የአስተዳደራዊ እርምጃ አፈጻጸም

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች መሠረት የተወሰኑ አስተዳደራዊ እርምጃዎችን ለማስፈጸም ለፌዴራል ፍርድ ቤቶች አቤቱታ ሊያቀርብ ይችላል፡፡
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 78 የተመለከተው የጥፋት ድርጊት ሲፈጸም በጥቅም ላይ የዋለው የሲቪል አውሮፕላን በባለሥልጣኑ ለተወሰነ መቀጮ ማስፈጽሚያነት በዕዳ ሊያዝ ይችላል፡፡
3. ማንኛውም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት መያዣ የሚደረግ አዉሮፕላን በባለሥልጣኑ ተይዞ በቁጥጥሩ ሥር ሊውል ይችላል፡፡

ክፍል ዘጠኝ

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

85. ፋሲሊቴሽን

1. ባለሥልጣኑ በኮንቬንሽኑ አንቀጽ 22 መሠረት በኢትዮጵያና በሌሎች አገሮች መካከል የአየር ናቪጌሽን አገልግሎት ለማመቻቸትና ለማቀላጠፍ የሚያስችሉ አሠራሮች እንዲኖሩ ያደርጋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሱት አሠራሮች በተቻለ መጠን በኮንቬንሽኑ መሠረት ከወጡት ደረጃዎችና ተመራጭነት ካላቸው አሠራሮች ጋር መጣጣም አለባቸው፡፡
3. ባለሥልጣኑ ፋሲሊቴሽንን በተመለከተ ኢትዮጵያ ተዋዋይ ወገን የሆኑትን ባቸውን አለም አቀፍ ስምምነቶች ተግባራዊነትና መከበራቸውን ይከታተላል፡፡ የክትትሉን ውጤትም ለሚመለከተው የመንግሥት አካል ሪፖርት ያደርጋል፡፡
4. በመድረሻና በመሄጃ ወቅት በክሊራንስ ተግባሮች ላይ የሚሳተፉ የተለያዩ አካላትን የተለያዩ ሥራዎች ለማቀናጀት የብሔራዊ ፋሲሊቴሽን ኮሚቴና የኤርፖርቶች ፋሲሊቴሽን ኮሚቴዎች እንደ አማካሪ አካላት ሆነው ይቋቋማሉ፡፡

86. የሜትሮሎጂ አገልግሎት

1. ባለሥልጣኑ የአውሮፕላን አፕሬሽንን ደህንነት፣ ኢኮኖሚያዊነትና ቀጣይነት ለማረጋገጥ እንዲሁም ኮንቬንሽኑን ተፈጻሚ ለማድረግ ሲባል አስፈላጊ ነው በሚለው ቦታና ሁኔታ ከብሔራዊ የሜትሮሎጂ ኤጀንሲ ጋር በመስማማት የኤሮኖቲካል ሜትሮሎጂ አገልግሎት እንዲሰጥ ያደርጋል፡፡

2. ባለሥልጣኑ የኢኮኖሚክስ ሚኒስቴር ለአገልግሎት የሚሰጥበትን ሁኔታና ፋሲሊቲ ሊመረምርና የጥራት ደረጃውን ሊወስን ይችላል፡፡

87. መፈለግና ማዳን

1. ባለስልጣኑ፤
 - ሀ/ በኢትዮጵያ የድንበር ክልል ውስጥ ለጠፋ ወይም ችግር ለደረሰበት አውሮፕላን የተፈለገውን እርዳታ የሚሰጡ የፈልጎ ማዳን ቡድኖችን ያቋቁማል፤
 - ለ/ አገልግሎቱን ሲሰጥ የሰው ኃይልና ንብረት በጋራ መጠቀም እንዲቻል መንግሥታዊ መሥሪያ ቤቶችንና ሌሎች ድርጅቶችን ያስተባብራል፤
2. የጠፋው ወይም ችግር የደረሰበት አውሮፕላን በሌላ አገር የተመዘገበ ከሆነ የአዉሮፕላኑ ባለቤት ወይም የዚያ አገር ባለሥልጣናት ሁኔታዎች የሚጠይቁትን አስፈላጊ እርዳታ እንዲወሰዱ ባለስልጣኑ ሊፈቅድ ይችላል፡፡ ሆኖም የሚሰጠው ማናቸውም ዓይነት እርዳታ ሁልጊዜም ባለሥልጣኑ የሚቆጣጠረው መሆን አለበት፡፡
3. ባለሥልጣኑ ከሌላ አገር ጋር አዋሳኝ በሆነ አካባቢ ለጠፋ ወይም ችግር ለደረሰበት አውሮፕላን ከሌላው አገር ወይም አለም አቀፍ ድርጅት የፈልጎ ማዳን እርዳታ ጥያቄ ሲቀርብለት ጥያቄውን አጠና በፈልጎ ማዳኑ ተግባር ተሳታፊ መሆን ይችላል፡፡

88.⁶⁵

89. ሪፖርት የማድረግ ግዴታ

1. የሲቪል አቪዬሽን ሠራተኞች፤ፕ
 - ሀ/ ይህንን አዋጅ ወይም በአዋጁ መሠረት የወጣን ደንብ፤ መመሪያ ወይም ትዕዛዝ የመተላለፍ ጥርጣሬ ሲኖር፤
 - ለ/ የሲቪል አቪዬሽን ደህንነትን የሚጎዳ ወይም ሊጎዳ የሚችል ማንኛውም አጋጣሚ ወይም ድርጊት ሲኖር፤ ወይም
 - ሐ/ ማንኛውም የአውሮፕላን አደጋ ሲያጋጥም፤ ባለሥልጣኑ በሚፈልገው ጊዜና ፍርም መሠረት ሪፖርት የማድረግ ግዴታ ይኖርባቸዋል፡፡
2. ባለሥልጣኑ ማናቸውንም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቀረበ ሪፖርት በአፋጣኝ መመርመርና የሚወሰድ ቀጣይ እርምጃም ካለ መወሰን ይኖርበታል፡፡

⁶⁵ በ22/84 (2008) ኢ. 957 አንቀጽ 28(1) መሰረት ተሸሯል፡፡

90. የአገልግሎትና የፈቃድ ክፍያዎች

1. በባለሥልጣኑ ወይም በባለሥልጣኑ ስም በኢትዮጵያ የአየር ክልል ውስጥ በበረራ ላይ ያለን አውሮፕላን በተመለከተ ለሚሰጡ የአየር ንብረት አገልግሎቶች ባለሥልጣኑ የአገልግሎት ክፍያ ሊያስከፍል ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚጠየቀው ክፍያ በባለሥልጣኑ ወይም በባለሥልጣኑ ስም፤
ሀ/ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚደረግ በረራ ወቅት ወይም በረራው በኢትዮጵያ ውስጥ ሲጀመር ወይም ሲያልቅ ወይም የበረራው ክፍል በኢትዮጵያ ውስጥ ሲደረግ የተሰጠ አገልግሎትን፤ ወይም
ለ/ በማንኛውም ኤርፖርት የተሰጠ አገልግሎትን፤
የሚመለከት ሊሆን ይችላል፤
3. በባለሥልጣኑ የሚጠየቀው የፈቃድ ክፍያ በዚህ አዋጅ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት በወጣ ደንብ በተደነገገው መሠረት ማንኛውንም ፈቃድ ወይም የምስክር ወረቀት መስጠትን፤ ማደስን፤ ማሻሻልን ወይም ማጽደቅን የሚመለከት ሊሆን ይችላል፡፡
4. የተመዘገቡት የአውሮፕላን ባለቤትና አፕሬተር አውሮፕላኑን አስመልክቶ ለተሰጠ አገልግሎት ክፍያ በአንድነትና በተናጠል ኃላፊ ይሆናሉ፡፡
5. ባለሥልጣኑ ለተመዘገበው የአውሮፕላኑ ባለቤት ወይም አፕሬተር ክፍያውን ከነወለዱ እንዲፈጽም በጽሁፍ ካስታወቀው በኋላ በማስታወቂያው በተገለጸው ጊዜ ውስጥ ባለዕዳው ግዴታውን ካልተወጣ አውሮፕላኑን ይዞ ሊያቆየው ይችላል፡፡
6. ባለዕዳው፤
ሀ/ ክፍያውን በጥሬ ገንዘብ ወይም በተረጋገጠ ቼክ ሲፈጽም፤ ወይም
ለ/ ባለሥልጣኑ በሚቀበለው ፎርም መሠረት የተዘጋጀና አውሮፕላኑ ተይዞ የቆየበትን የዕዳ መጠን የሚሸፍን ቦንድ ወይም ሌላ ዋስትና ሲያሰጥ፤
ባለሥልጣኑ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 5 መሠረት ይዞ የቆየውን አውሮፕላን ይለቃል፡፡

91. የአዉሮፕላን እገዳ

1. በኮንቬንሽኑ አንቀጽ 27 ተራ ፊደል (ሐ) ያልተሸፈነ የአንድ አገር አውሮፕላን ወይም የአዉሮፕላኑ ክፍል በኢትዮጵያ ውስጥ ጥበቃ የሚደረግለትን የፈጠራ ሥራ፤ ዲዛይን ወይም ሞዴል ተላልፏል በሚል ያገባኛል የሚል ሰው ክስ ካቀረበ ሥልጣን

ያለው ፍርድ ቤት አዲሮችላኑ በኢትዮጵያ ውስጥ ሲያቋርጥ እንዲያዝና እንዳይንቀሳቀስ ሊያግድ ይችላል፡፡

2. የአውሮፕላኑ ባለቤት ከባለጉዳዩ ጋር ስምምነት ላይ የደረሰበትን ወይም ፍርድ ቤቱ በመጨረሻ ከሚፈርደው ጋር የሚመጣጠን ይሆናል ብሎ የሚወስነውን የገንዘብ መጠን ሲያስቀምጥ ወይም ዋስትና ሲሰጥ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተወሰነው የአውሮፕላኑ እግድ ይነሳል፡፡
3. የዚህን አዋጅ መከበር ለማረጋገጥ በባለሥልጣኑ የአውሮፕላን እገዳ እንዲፈጸም የሚደረግበት ሁኔታ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ ሊደነገግ ይችላል፡፡

92.ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ባለሥልጣኑ ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ሥርዓቶችንና ደረጃዎችን ያያዙ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

93.የመመሪያዎች አወጣጥና ሕትመት

1. ባለሥልጣኑ በዚህ አዋጅ መሠረት ማንኛውንም መመሪያ ከማውጣቱ በፊት፡
ሀ/ የኢትዮጵያ የሲቪል አየር ትራንስፖርት ኢንዱስትሪን፤
ለ/ የአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ተጠቃሚዎችን፤ እና
ሐ/ የሚመለከታቸው ሌሎች አካላትን፤
ሊወክሉ ይችላሉ ብሎ የሚገምታቸውን ሰዎች ማማከር አለበት፡፡
2. ባለሥልጣኑ በየጊዜው የሚያወጣቸውን መመሪያዎች የማሳተም ኃላፊነት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ማንኛውም መመሪያ የሚታተምበት ሁኔታ ባለሥልጣኑ በሚወስነው መሠረት ይሆናል፡፡

94.የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

1. የኢትዮጵያ ሲቪል አቪዬሽን ባለሥልጣን እንደገና ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 273/1994 በዚህ አዋጅ ተሸሯል፡፡
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ፣ ትዕዛዝ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ ውስጥ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረዉም፡፡

95. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ የካቲት 5 ቀን 2001 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

አዋጅ ቁጥር 957/2008

በኢትዮጵያ የአውሮፕላን አደጋ እና የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ አዋጅ

በአገሪቱ እያደገ የመጣውን የአየር ትራንስፖርት አገልግሎት ደህንነት ለማረጋገጥና የአደጋ ስጋትን ለመከላከል የአውሮፕላን አደጋን በገለልተኝነት በመመርመርና በመተንተን በመንስኤዎችና አስተዋጽኦ በሚያደርጉ ሁኔታዎች ላይ ወቅታዊ የጥንቃቄ ምክረ-ሃሳቦችን በመስጠት ቀጣይ አደጋና አጋጣሚዎችን የሚከላከል የአሰራር ሥርዓት መፍጠር አስፈላጊ በመሆኑ፤

አገሪቱ የገባቻቸውን ዓለም ዓቀፋዊ ግዴታዎች በተለይም እ.ኤ.አ በ1944 በወጣው የቺካጎ ኮንቬንሽን ተቀጽላ 13 መሠረት በዓለም አቀፍ ደረጃ የተቀመጠውን መስፈርት ለማሟላት የአውሮፕላን አደጋ እና የአደጋ አጋጣሚን የሚመረምር አካል የማቋቋም ኃላፊነት ያለባት በመሆኑ፤

የአውሮፕላን አደጋ እና የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ የሚፈፀምበትንና የሚተገበርበትን ሥርዓት በሕግ መወሰን በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ የአውሮፕላን አደጋ እና የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ አዋጅ ቁጥር 957/2008” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “አውሮፕላን” ማለት በጠፈር ውስጥ በአየር ለመንሳፈፍ የሚያስችለውን ድጋፍ ከመሬቱ ገጽታ ሳይሆን ከአየሩ ሁኔታ የሚያገኝ ማንኛውም በራሪ መሣሪያ ነው፤
2. “አደጋ” ማለት ማንኛውም ሰው በአውሮፕላን ለመብረር በማሰብ በአውሮፕላን ከተሳፈረበት ጊዜ ጀምሮ ሁሉም ሰው እስከሚወርድበት ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ ከአውሮፕላኑ እንቅስቃሴ ጋር በተገናኘ የሚፈጠር ክስተት ሆኖ፡-

ሀ/ በተፈጥሮ ምክንያት፣ በራሱ ወይም በሌሎች ሰዎች ድርጊት ምክንያት ወይም ለመንገደኞች ወይም ለአውሮፕላን ሠራተኞች ከሚገባው ቦታ ውጭ በድብቅ ሲጓዝ ከሚደርስ ጉዳት በስተቀር፡-

- 1) በአውሮፕላኑ ውስጥ በመሆኑ፣ ወይም
- 2) ከአውሮፕላኑ አካል ጋር፣ ከአውሮፕላኑ ከተያያዙ ወይም ከተገነጠሉ አካላት ጋር በቀጥታ በመነካካቱ፣ ወይም
- 3) ለአውሮፕላኑ ጀት ፍንዳታ በቀጥታ በመጋለጡ የሚያጋጥም የሰው ሕይወት መጥፋት ወይም ከባድ የአካል ጉዳት፣ ወይም

ለ/ በአውሮፕላኑ ሞተር ካጢኒንግስ ወይም ተጨማሪ ክፍሎች ላይ ከሚወሰን የሞተር ብልሽት ወይም በተሸከርካሪ አካሉ፣ ክንፉ ጫፍ፣ በአንቴናው፣ በጎማው ወይም በፍሬኑ ላይ ከሚደርስ ብልሽት ወይም በውጭ አካሉ ላይ ከሚደርሱ ትንንሽ ቀዳዳዎች ወይም ስንጥቆች በስተቀር፡-

- 1) የአውሮፕላኑን የበረራ ባህርይ፣ የበረራ ብቃት ወይም አካል ጥንካሬ የሚያሳጣ፤
- 2) የተጎዳው የአውሮፕላኑ አካል ከባድ ጥገና እንዲደረግለት ወይም እንዲለወጥ የሚያስገድድ፣ የአውሮፕላኑ መጎዳት ወይም መበላሸት፣ ወይም

ሐ/ አውሮፕላኑ መጥፋት ወይም ጨርሶ የማይደረስበት መሆን፤

ነው፤

3. “ከባድ የአካል ጉዳት” ማለት በአደጋ ምክንያት የደረሰ የአጥንት ስብራት፣ የአካል መጋጋጥ፣ የውስጥ አካል ጉዳት፣ ከ5 ፐርሰንት በላይ የሰውነት አካልን የሚሸፍን የሰውነት ቃጠሎ፣ የሰውነት መመረዝ ወይም የጨረር ጉዳት ወይም ከ48 ሰዓት በላይ በሆስፒታል የሚያስተኛ የአካል ጉዳት አይነት ነው፤
4. “ከባድ አደጋ አጋጣሚ” ማለት ከአውሮፕላን እጥሬሽን ጋር በተያያዘ ሁኔታ አደጋ የመድረስ ዕድሉ ከፍተኛ የነበረ አጋጣሚ ሆኖ ማንኛውም ሰው በአውሮፕላን ከተሳፈረበት ጊዜ ጀምሮ እስከሚወርድ ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ የሚደርስ ክስተት ነው፤
5. “አጋጣሚ” ማለት ከአውሮፕላን አደጋ ወይም ከከባድ የአደጋ አጋጣሚ ውጭ የአውሮፕላን እንቅስቃሴ ደህንነትን አስጊ ሁኔታ ላይ ሊያደርስ ወይም ሊጎዳ የሚችል ክስተት ወይም ሁኔታ ነው፤

6. “ክስተት” ማለት ከአውሮፕላን አፕሬሽን ጋር በተያያዘ ለደህንነቱ ክትትል ሳይደረግበት ቢቀር ለአውሮፕላን አደጋ፣ ለአደጋ አጋጣሚ ወይም ለአጋጣሚ መንስኤ ሊሆን የሚችል ሁኔታ ነው፤
7. “መንስኤ” ማለት ማንኛውም ለአደጋ፣ ለከባድ አጋጣሚ ወይም ለአጋጣሚ መነሻ ሊሆን የሚችል ድርጊት፣ አለማድረግ፣ ክስተት፣ ሁኔታ ወይም የእነዚህ ጥምረት ነው፤
8. “አስተዋጽኦ የሚያደርጉ ሁኔታዎች” ማለት ማንኛውም ድርጊት፣ አለማድረግ፣ ክስተት፣ ሁኔታ፣ ምክንያት ወይም የእነዚህ ሁሉ ጥምረት ሆኖ እነዚህ ሁኔታዎች ቢጠፉ፣ ባይኖሩ ወይም ቢቀሩ የአውሮፕላን አደጋ ወይም አጋጣሚ የመከሰት ዕድሉን የሚያስቀር ወይም የሚቀንስ ወይም አደጋው ሊያደርስ ይችል የነበረውን የከፋ ጉዳት የሚቀንስ ሁኔታ ነው፤
9. “የአደጋ ምርመራ” ማለት አደጋን ለመቀነስ ዓላማ መረጃ ማሰባሰብን እና መተንተንን፣ ድምዳሜ ላይ መድረስን፣ የአደጋውን መንስኤ መወሰንን ጨምሮ እንደአስፈላጊነቱ የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ መስጠትን የሚያካትት ሂደት ነው፤
10. “መርማሪ” ማለት የምርመራ ተግባርን ለማከናወን በአደጋ ምርመራ ቢሮ የተወከለ ባለሙያ የሆነ ሰው ነው፤
11. “የምርመራ ኃላፊ” ማለት የአደጋ ምርመራ ሥራን በኃላፊነት ለማስተባበር፣ ለመምራትና ለመቆጣጠር በሙያው የተመደበ ሰው ነው፤
12. “ሥልጣን የተሰጠው ተወካይ” ማለት በኢትዮጵያ የተመዘገበ አውሮፕላን በውጭ አገር አደጋ ሲደርስበት ምርመራ ላይ እንዲሳተፍ ኢትዮጵያን በመወከል ወይም ከኢትዮጵያ ውጭ የተመዘገበ አውሮፕላን በኢትዮጵያ ውስጥ አደጋ ሲደርስበት የመዘገበው ሀገር ወይም ሌላ የሚመለከተው ሀገር በኢትዮጵያ ውስጥ ለመሳተፍ በሙያው የተሰየመ ሰው ነው፤
13. “አማካሪ” ማለት በአደጋ ምርመራ ወቅት ስልጣን የተሰጠውን ተወካይ በሙያው ለማማከር የተመደበ ሰው ነው፤
14. “ተሳታፊ” ማለት ምርመራ በሚደረግበት ጉዳይ ላይ ጥቅም ያለውና በምርመራው ሂደት መሳተፉ ለቢሮው የምርመራ ግብ መሳካት መያወድ አስተዋጽኦ ማድረግ የሚችል መሆኑ ታምኖበት በምርመራ ሂደት እንዲሳተፍ በሚኒስቴሩ የተሰየመ ሰው ነው፤

15. “ታዛቢ” ማለት በደረሰው አደጋ ጥቅም ያለው አካል የወከለውና በምርመራው ላይ በታዛቢነት እንዲገኝ በቢሮው የተፈቀደለት ሰው ነው፤
16. “ጥቅም ያለው አካል” ማለት በአውሮፕላን አደጋ ወይም ከባድ አጋጣሚ ላይ ቀጥተኛ ጥቅም ያለው ሚኒስቴር፣ባለስልጣን፣መንግስታዊ ወይም መንግስታዊ ያልሆነ ድርጅት ነው፤
17. “የአየር ትራፊክ ቁጥጥር ክፍል” ማለት የአየር ክልል፣የመነሻና የመቃረቢያ አካባቢ ወይም የአውሮፕላን ማረፊያ ክልል ትራፊክን የሚቆጣጠር ክፍል ነው፤
18. “አፕሬተር” ማለት በአውሮፕላን አፕሬሽን የተሰማራ ወይም ለመሰማራት ጥያቄ ያቀረበ ሰው ነው፤
19. “ዋና አብራሪ” ማለት አውሮፕላኑ በረራ ላይ እያለ ለአውሮፕላኑ አፕሬሽንና ደህንነት ኃላፊ የሆነ ሰው ነው፤
20. “የበረራ አባል” ማለት በበረራ ወቅት በአውሮፕላን ውስጥ በአፕሬተሩ ለሥራ የተመደበ ሰው ነው፤
21. “ኮንቬንሽን” ማለት እ.ኤ.አ ዲሴምበር 7 ቀን 1944 በቺካጎ የተፈረመው የአለም አቀፍ የሲቪል አቪዬሽን ስምምነት እና ተቀጽላዎች ናቸው፤
22. “ተቀጽላ 13” ማለት ከአውሮፕላን አደጋ እና ከአደጋ አጋጣሚ ምርመራ ጋር በተያያዘ ደረጃና የተመረጠ አሰራርን ያካተተ የዓለም ዓቀፉ የሲቪል አቪዬሽን ድርጅት ኮንቬንሽን ተቀጽላ ነው፤
23. “ሰነድ” ማለት ማንኛውም የደብዳቤ ልውውጥ፣ መግባቢያ ሰነድ፣ መጽሐፍ፣ ዕቅድ፣ ካርታ፣ የተሳለ ንድፍ፣ ሰዕላዊ ወይም ግራፍ፣ ፊልም፣ የድምፅ መቅጃ፣ ቪዲዮ ቴፕ፣ ኤሌክትሮኒክ መዛግብት እና መረጃ እና የእነዚህ ማንኛውም ቅጅ ነው፤
24. “መረጃ” ማለት በጥቅል ወይም በከፊል፣ በቃል ወይም በጽሑፍ ወይም የተቀዳና ከአደጋ ወይም ከከባድ አደጋ አጋጣሚ ጋር ግንኙነት ያለው ለቢሮው የተሰጠ መረጃ ነው፤
25. “የበረራ መመዝገቢያ ሳጥን” ማለት የአደጋ ወይም የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ ሥራን የሚያግዝ ማንኛውም በአውሮፕላን ላይ የሚገጠም መመዝገቢያ መሣሪያ ነው፤
26. “የማጠቃለያ ረቂቅ ሪፖርት” ማለት በረቂቅ ሪፖርቱ ላይ አስተያየት እንዲሰጥበት፣ ሥልጣን ለተሰጠው ተወካይ እና በቢሮው እምነት በምርመራ ግኝቱ ላይ ቀጥተኛ

ጥቅም ላለው አካል በሚኒስትሩ አማካኝነት በምስጢር የሚላክ የምርመራ ረቂቅ ሪፖርት ነው፤

27. “የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ” ማለት ተመሳሳይ የአውሮፕላን አደጋ ወይም የአደጋ አጋጣሚ ዳግም እንዳይከሰት ለመከላከል ሲባል የምርመራ መረጃን መሠረት አድርጎ በቢሮው የሚሰጥ የእርምጃ አስተያየት ነው፤

28. “አገር” ማለት የአለም አቀፉ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት አባል አገር ነው፤

29. “ንድፍ አውጭ አገር” ማለት የአውሮፕላን ንድፍ አውጥቶ ኃላፊነት በወሰደ ድርጅት የሚገኝበት ሥልጣን ያለው አገር ነው፤

30. “አምራች አገር” ማለት አውሮፕላን ገጣጥሞ አምርቶ ያወጣው ድርጅት የሚገኝበት ሥልጣን ያለው አገር ነው፤

31. “ክስተት የደረሰበት አገር” ማለት አደጋ ወይም ከባድ የአደጋ አጋጣሚ የተከሰተበት ሀገር ነው፤

32. “የአፕሬትር አገር” ማለት አፕሬትሩ ሥራውን የሚያከናውንበት መደበኛ ቦታ ወይም የአፕሬትሩ ቋሚ መኖሪያ አገር ነው፤

33. “የምዝገባ አገር” ማለት አውሮፕላኑ የተመዘገበበት አገር ነው፤

34. “ቢሮ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 መሠረት የተደራጀ የኢትዮጵያ አውሮፕላን አደጋ ምርመራ ቢሮ ነው፤

35. “የቢሮ ኃላፊ” ማለት የቢሮውንና የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ስራን በበላይነት የሚመራ ባለሞያ ነው፤

36. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅደም ተከተሉ የትራንስፖርት ሚኒስቴር እና የትራንስፖርት ሚኒስትር ነው፡፡

37. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡

38. ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለፀው የሴትንም ጾታ ይጨምራል፡፡

3. የተፈፃሚነት ወሰን

የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች በሚከተሉት ላይ ተፈፃሚነት ይኖራቸዋል፡-

1. በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የግዛት ክልል በሚደርስ የሲቪል አየር ትራንስፖርት አደጋ እና ከባድ የአደጋ አጋጣሚ፤

2. ሥራቸውን የሚያከናውኑበት የሌላ አገር ሕግ እንደተጠበቀ ሆኖ በማንኛውም ቦታ ያሉ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የተመዘገቡ የሲቪል አውሮፕላኖች፤

3. በማንኛውም ቴክኒካዊ ሥራዎች ማለትም የአየር ትራፊክ ቁጥጥር እና ተከላ፣ የኮሙኒኬሽን፣ የናቪጌሽን፣ የቅኝትና የሜትሮሎጂ መሣሪያዎች እፕሬሽንና ጥገና ጨምሮ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የሲቪል አውሮፕላን ማረፊያ፣

4. የአዋጁ ዓላማ

የዚህ አዋጅ ዓላማዎች የሚከተሉት ይሆናሉ፡-

1. የአውሮፕላን አደጋ እና የከባድ አደጋ አጋጣሚ ክስተቶችን ነጻና ገለልተኛ ሆኖ ምርመራ የማድረግ፤
2. በአቪዬሽን ክስተት ምርመራ የተረጋገጡ የደህንነት ጉድለቶችን የመለየት፤
3. የአውሮፕላን አደጋና የከባድ አደጋ አጋጣሚ ክስተት ምርመራን ጥፋትን ወይም ኃላፊነትን ለመፈረጅ ሳይሆን አደጋን በመከላከል ዓላማ የመፈጸም፤እና
4. የተረጋገጡ የደህንነት ጉድለቶችን ለማስቀረት ወይም ለመቀነስ የሚያስችሉ የጥንቃቄ ምክረ ሀሳቦችን የመስጠት፤

ክፍል ሁለት

የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ቢሮ

5. መቋቋም

የኢትዮጵያ የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ቢሮ (ከዚህ በኋላ “ቢሮ” እየተባለ የሚጠራ) በሚኒስቴሩ ውስጥ በዚህ አዋጅ መሠረት ተደራጅቷል፡፡

6. የቢሮው አደረጃጀት

ቢሮው፡-

1. በሚኒስትሩ የሚሾም ቢሮ ኃላፊ እና
2. ለሥራው አስፈላጊ ባለሙያዎች፤ ይኖሩታል፡፡

7. የቢሮው ሥልጣንና ተግባራት

ቢሮው ዓላማዎቹን ከግብ ለማድረስ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. የአውሮፕላን አደጋና የአደጋ አጋጣሚ ላይ የምርመራ ኃላፊን የመመደብ፤ ምርመራ የማካሄድ፤ የምርመራ ሥራውንና ሪፖርትን የመከታተል፤
2. ዓላማውን በሚገባ ለማሳካት የሚረዳው ሥልጣን የተሰጠው ተወካይ፣አማካሪ ፣ ታዛቢ እና ተሳታፊ በሚኒስትሩ እንዲሰየም ሀሳብ የማቅረብ፤
3. ለምርመራ ተግባሩ የሚያስፈልገውን ማንኛውንም ሰው በአካል እንዲቀርብ በመጥራት የቃል፣ የጽሁፍ ወይም የሰነድ ማስረጃና ተያያዥ ነገሮች እንዲሰጡ የመጠየቅ፤
4. ያለ ገደብ ወደ አደጋ ቦታ የመግባትና ዙሪያውን በመቆጣጠር ማናቸውንም ቁሳቁሶችና ማስረጃዎች መመርመርና የመፈተሽ፤
5. በምርመራ ሂደት የተገኘን ወይም የተያዘን ማንኛውንም ንብረት ወይም የአውሮፕላን ስብርባሪ ለባለቤቱ የመመለስ ወይም የመልቀቅ ወይም የማስወገድ፤
6. ለሚመለከታቸው አካላት የምርመራ ግኝቱን መሠረት ያደረገ የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ የመስጠት፤
7. ስለሰጠው የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ አተገባበር ክትትል የማድረግና እንደአስፈላጊነቱ ተጨማሪ የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ የመስጠት፤
8. የቅድመ ምርመራ፣ ጊዜያዊና የመጨረሻ የአደጋና የከባድ አደጋ አጋጣሚ ምርመራ ሪፖርቶችን ለሚኒስትሩ ያቀርባል፤
9. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች፣ በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንብና መመሪያዎችን፣ እንዲሁም ኢትዮጵያ አባል የሆነችባቸውን አግባብነት ያላቸው አለም አቀፍ ስምምነቶች፣ ደረጃዎችና የተመረጡ አሠራሮችን የመተግበርና የማስፈጸም፤
10. ዓላማውን ለማሳካት የሚያስፈልጉ ሌሎች ተግባራትን የማከናወን፡፡

8. በጀት

የቢሮው መደበኛ እና ለአደጋና ለከባድ ድንገተኛ አጋጣሚ ምርመራ የሚውል መጠባበቂያ በጀት በሚኒስትሩ በኩል ጥያቄ ሲቀርብ በመንግስት ይመደባል፡፡

9. የቢሮ ኃላፊው ሥልጣንና ተግባር

1. የቢሮው ኃላፊ የቢሮው ዋና ሥራ አስፈጻሚ ሆኖ የቢሮውን ሥራዎች በኃላፊነት ይመራል፤ ያስተዳድራል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የቢሮው ኃላፊ፡-
 ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ (7) የተመለከተውን የቢሮውን ሥልጣንና ተግባር ሥራ ላይ ያውላል፤

ለ/ የቢሮውን የሥራ ፕሮግራምና በጀት አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፤ ሲፈቀድም በሥራ ላይ ያውላል፤

ሐ/ የአውሮፕላን አደጋና የከባድ አደጋ አጋጣሚ የተመለከተ ፖሊሲ ሃሳብ አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፤ ሲጸድቅም በሥራ ላይ ያውላል፤

መ/ ለምርመራ ሥራ የሚያስፈልጉ ፋሲሊቲዎች እንዲሟሉ ያደርጋል፡፡

3. የቢሮው ኃላፊ ለቢሮው የሥራ ቅልጥፍና በሚያስፈልገው መጠን ሥልጣንና ተግባሩን በከፊል ለቢሮው ሠራተኞች ወይም ሥራ ኃላፊዎች በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፤

10. የምርመራ ኃላፊ ሥልጣንና ተግባር

የምርመራ ኃላፊው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ቢሮውን ወክሎ የተከሰተን የአውሮፕላን አደጋ ምርመራን ይመራል፤ ያከናውናል፡፡
2. ስለአደጋው ምርመራ ግኝት፣ ለአደጋው መንስኤና አስተዋጽኦ ስላደረጉት ምክንያቶች፣ ከምርመራው ጋር የተያያዙ የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳቦች እና አጠቃላይ የምርመራ ሪፖርት ለቢሮው ያቀርባል፤
3. በምርመራ ሥራው ላይ የተመደቡ ሥልጣን የተሰጣቸው ተወካዮችን፣ አማካሪዎችን፣ ተሳታፊዎችን፣ ታዛቢዎችን በኃላፊነት ይመራል፡፡

11. የጥቅም ግጭት

የአውሮፕላን አደጋ እና የአደጋ አጋጣሚ ምርመራን የሙያ ገለልተኝነት እና የምርመራ ተዓማኒነት ለማረጋገጥ የቢሮው የምርመራ አባል የጥቅም ግጭት የሌለው መሆን አለበት፡፡

12. የሚኒስትሩ ሥልጣንና ተግባር

1. ሚኒስትሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

ሀ/ የአውሮፕላን ትራንስፖርት አደጋ ምርመራ ተቀባይነት ባለው ደረጃ መሰረት መከናወኑን የማረጋገጥ፤

ለ/ ከአውሮፕላን አደጋ እና የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ ጋር የተያያዙ የፖሊሲ ሀሳቦችን የማመንጨት፤

ሐ/ የማጠቃለያ የምርመራ ሪፖርትን የማጽደቅና ለህዝብ ይፋ የሚደረግበትን ሁኔታ የመወሰን፤

መ/ ቢሮው ተግባርና ኃላፊነቱን በሚገባ እንዲወጣ ድጋፍና ክትትል የማድረግ፤

ሠ/ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ የምርመራ ሥራን ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ለሌላ አገር ወይም ቀጣናዊ የአደጋ ምርመራ ድርጅት ወይም አካል በውክልና የመስጠት፤

ረ/ ሥልጣን የተሰጠው ተወካይነት፣ ታዛቢነት፣ ተሳታፊነት እና አማካሪነት በቦርዱ እንዲመደብ አስተያየት ሲያቀርብ የመመደብ፤

ሸ/ የቅድመ፣ ጊዜያዊና የመጨረሻ የአደጋና የከባድ አደጋ አጋጣሚ ምርመራ ሪፖርቶች ይፋ እንዲወጡ ማድረግ፡፡

2. ሚኒስትሩ በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን ሥልጣንና ተግባራት በከፊል ለቢሮው በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡

ክፍል ሦስት

የምርመራ ሥልጣን እና ሥነ-ሥርዓት

13. የምርመራ ሥልጣን

1. ቢሮው ስለአውሮፕላን አደጋና ከባድ የአደጋ አጋጣሚ የደህንነት ምርመራ በተመለከተ ብቸኛ የመመርመር ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖረዋል፤ ሆኖም በሚኒስትሩ ወይም ጥቅም ባለው አካል ካልተጠየቀ በስተቀር በአጋጣሚዎች ላይ ምርመራ አያደርግም፡፡
2. የቢሮው የአውሮፕላን አደጋ እና ከባድ የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ ተግባር ሙያዊ እና ከማንኛውም ተጽዕኖ ነጻና ገለልተኛ መሆን አለበት፤ እንዲሁም የአስተዳደር ወይም የዳኝነት ሥርዓት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚከናወን የምርመራ ተግባር ውስጥ ጣልቃ አይገባም፡፡
3. ቢሮው ስለአውሮፕላን አደጋ መረጃ ሲደርሰው ምርመራውን ለማካሄድ የተሻለ የቴክኒክ ሙያ ያለውን ሰው ሊጠራ ይችላል፡፡
4. በሀገር መካከለያ የተከለሉ ወታደራዊ ስፍራዎች ውስጥ በሲቪል አውሮፕላን ላይ አደጋ ቢደርስ ቢሮው በመከላከያ ሚኒስቴር ካልተፈቀደለት በስተቀር ምርመራውን ማካሄድ አይችልም፡፡
5. የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች የፖሊስ ኃይል በሕግ በተሰጠው ሥልጣን መሠረት የሚያከናውነውን የምርመራ ተግባር አይከለክልም፡፡

14. የምርመራ ሥነ ሥርዓት

1. ቢሮው ለአውሮፕላን አደጋና ከባድ የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ የሚከተለው ሥነ-ሥርዓትና አሠራር አገሪቱ በኮንቬንሽኑ አንቀጽ 38 መሠረት ያለባትን ግዴታ፡

በኮንቬንሽኑ ተቀጽላ 13 ከተመለከቱ ደረጃዎችና ከተመረጡ የአሠራር ልማዶች ጋር ተዛማጅ መሆናቸውን ለማረጋገጥ አስፈላጊውን ሁሉ እርምጃ መውሰድ አለበት፡፡

2. ቢሮው ስለአቪዬሽን ክስተት ምርመራ ሥነ-ሥርዓት፣ ሪፖርት አቀራረብ አስመልክቶ ከመንግስታዊ እና መንግስታዊ ካልሆኑ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ቅንጅታዊ አሰራር ይፈጥራል፡፡

3. የቢሮው የምርመራ ሥርዓት ጥፋትን ወይም የፍትሐ ብሔርና የወንጀል ኃላፊነትን ለማቋቋም ከሚደረገው ምርመራ በተለየ ሁኔታ የሚካሄድ ይሆናል፡፡

15. ስለምርመራ ኃላፊ ሥልጣንና ተግባራት

የምርመራ ኃላፊ በማንኛውም የአውሮፕላን አደጋና የአደጋ አጋጣሚ ምርመራ ወቅት የሚከተሉት ስልጣን ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ምስክርን እና ማንኛውንም ለምርመራ አስፈላጊ የሆነን ሰው በመጥራት ቃለመጠይቅ በማድረግ መረጃ ማሰባሰብ፤
2. አግባብነት ያላቸውን ማናቸውም ነገሮች እና ማስረጃዎች ላይ በወቅቱ ምርመራ ማድረግ፤
3. አደጋው የደረሰበትንና ስብርባሪው ያለበትን ቦታ ያለገደብ የመግባትና በቁጥጥር ሥር የማድረግ፤
4. የበረራና የአየር ትራፊክ አገልግሎት ሪከርድን ጨምሮ ማንኛውንም አግባብነት ያለውን ነገርና ማስረጃ ያለገደብ የማግኘት፤
5. ከክስተቱ ጋር የተያያዙ ማናቸውንም ምዝገባዎች ጨምሮ ክስተቱ የተፈጸመበትን ቦታ፣ አውሮፕላንና የአውሮፕላኑን ማንኛውንም ክፍል እንዲጠበቅና እንዲያዝ የማድረግ፤
6. ከምርመራው ጋር ተያያዥነት ያላቸው ማናቸውንም ሰነዶች እንዲቀርቡለትና ቅጂ እንዲደረጉለት የመጠየቅ እንዲሁም ምርመራው እስኪጠናቀቅ ድረስ ይዞ የማቆየት፤
7. ከክስተቱ እና ከአውሮፕላን አፕሬሽን ጋር ቀጥተኛም ሆነ ቀጥተኛ ያልሆነ ተሳትፎ የነበረውን ማንኛውንም ሰው ለህክምና ምርመራ እንዲላክ የማድረግ፡፡

ክፍል አራት

ክስተቶችን ለማሳወቅ፣ ማስረጃዎችን ለመጠበቅ እና

ማስረጃዎችን ይዞ ስለማቆየት

16. የአውሮፕላን አደጋ ለማሳወቅ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የአውሮፕላኑ ባለቤት፣ አፕሬተር፣ ዋና አብራሪ፣ ማንኛውም የበረራ አባል፣ ኤርፖርት፣ የአየር ትራፊክ ተቆጣጣሪ እንዲሁም የአውሮፕላን አደጋ ወይም ከባድ የአደጋ አጋጣሚ መከሰቱን ያወቀ ሰው መረጃውን ለማሰባሰብ እንዲቻል ወዲያውኑ በተገኘው ፈጣን የመገናኛ ዘዴ ለቢሮው ወይም በአቅራቢያው ለሚገኝ አግባብነት ላለው የመንግስት አካል ሪፖርት የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው የግዴታ ሪፖርት ማቅረብ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በግዴታ ሪፖርት ያልተገኙ መረጃዎችን ለማሰባሰብ እንዲቻል ማንኛውም ሰው ለቢሮው ወይም በአቅራቢያው ለሚገኝ የመንግስት አካል በፈቃደኝነት ሪፖርት በማድረግ ማሳወቅ ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት ሪፖርት ያደረገ ሰው ማንነቱ እንዳይታወቅ የሕግ ከለላ ይኖረዋል፡፡

17. ማስረጃን ለመጠበቅ እና ይዞ ስለማቆየት

1. አደጋ የደረሰበት አውሮፕላን፣ ስብርባሪ አካል ወይም የአደጋ ቦታው ያልተፈቀደላቸው ሰዎች እንዳይደርሱበት መጠበቅ አለበት፡፡
2. የአውሮፕላን አደጋ ወይም ከባድ የአደጋ አጋጣሚ ሲከሰት ባለቤቱ፣ አፕሬተሩና የበረራ አባሉ በቢሮው በሌላ ሁኔታ እንዲጠበቅና እንዲቀመጥ እስከሚታዘዝ ድረስ ወይም በዚህ አዋጅ በሌላ መልኩ ካልተመለከተ በስተቀር በሰነድ ያሉ ማስረጃዎችን ጨምሮ ሪፖርት ከተደረገበት አደጋ ወይም ከከባድ አደጋ አጋጣሚ ጋር ተያያዥነት ያለው ማንኛውም ማስረጃ ባለበት ሁኔታ መጠበቅና ይዞ ማቆየት አለበት፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ የሰው፣ የንብረት ወይም የአካባቢ ደህንነትን ለመጠበቅ ሲባል ማንኛውም ሰው አስፈላጊ የሆነ እርምጃ እንዳይወስድ የሚከለክል ተደርጎ መወሰድ የለበትም፡፡

4. በዚህ አንቀጽ መሰረት የተደራጀ የምርመራ መዝገብ የምርመራው የመጨረሻ ሪፖርት ይፋ ከሆነበት ዕለት ጀምሮ ከ20 ዓመታት በቢሮው መጠበቅ አለበት፡፡

18. የመረጃ ጥበቃ

1. ቢሮው ምርመራ በሚያደርግበት ወቅት ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን ጨምሮ ማንኛውንም ከምርመራ ጋር የተያያዙ ምዝገባዎች ከአደጋና ከከባድ አደጋ አጋጣሚ ምርመራ ውጭ ለሆነ ዓላማ መግለጽ አይችልም፤
 ሀ/ በምርመራ ሂደት መርማሪው ከሰዎች የወሰዳቸው ማናቸውም መረጃዎች፤
 ለ/ በአውሮፕላን ኦፕሬሽን ወቅት በነበሩ ሰዎች መካከል የተደረጉ ማናቸውም ግንኙነቶች፤
 ሐ/ ከአደጋው ወይም ከባድ አደጋ አጋጣሚው ጋር ግንኙነት ያለው ሰው የህክምና ወይም የግል መረጃ፤
 መ/ የኮከረት የድምጽ ቅጂዎችንና የተገለበጡ መረጃዎች
 ሠ/ ከአየር ትራፊክ ቁጥጥር ክፍል የተመዘገቡና የተገለበጡ መረጃዎችን፤
 ረ/ የበረራ ምዝገባና ሌሎች በትንተና ወቅት የተገለጹ መረጃዎች፤
 ሰ/ በረራ ላይ ያለ የኮከረት ምስልን፣ የምስሉን የተወሰነ ክፍል ወይም የተገለበጡ መረጃዎችን፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት መረጃዎች በማንኛውም ተሳታፊ ሰው ላይ በዲሲፕሊን፣ በፍርድ ቤት ወይም በሌላ የክርክር ሥርዓት በማስረጃነት ሊቀርቡበት አይችሉም፡፡

19. የመርማሪዎች ማስረጃ

1. የአውሮፕላን አደጋ መርማሪው ካከናወነው የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ጋር በተያያዘ ሌላ አካልን ጥፋተኛ ወይም ተጠያቂ ለማድረግ በፍርድ ቤት፣ አስተዳደራዊና በዲስፕሊን ጉዳዮች ምስክር ሆኖ አይቀርብም፡፡
2. አውሮፕላን አደጋ ምርመራ ማጠቃለያ ሪፖርት ለፍርድ ቤት ወይም ለሌላ የክርክር ሥርዓት ጥፋተኛነትን ወይም ተጠያቂነትን ለማቋቋም በማስረጃነት አይቀርብም፡፡

ክፍል አምስት

ስለአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ሪፖርት

20. የቅድመ ምርመራ ሪፖርት

1. ቢሮው አደጋ የደረሰበት አውሮፕላን ክብደት ከ2,250 ኪሎ ግራም በላይ ከሆነ የቅድመ ምርመራ ሪፖርቱን ለሚኒስትሩ በማሳወቅ አውሮፕላኑ ለተመዘገበበት፣ አውሮፕላኑ አፕሬት ለሚደረግበት፣ አውሮፕላኑን አምራች ለሆነው እና የአውሮፕላኑን ንድፍ ላጸደቀው አገር፣ እንዲሁም ለአለም አቀፉ የሲቪል አቪዬሽን ድርጅት በ30 ቀናት ውስጥ መላክ አለበት፡፡
2. አደጋ የደረሰበት አውሮፕላን ክብደት ከ2,250 ኪሎ ግራም በታች ከሆነ ቢሮው የቅድመ ምርመራ ሪፖርቱን ለሚኒስትሩ በማሳወቅ ከአለም አቀፍ ሲቪል አቪዬሽን ድርጅት በስተቀር በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ለተጠቀሱት አገራት ሁሉ መላክ አለበት፡፡

21. የማጠቃለያ ረቂቅ ሪፖርት

1. የማጠቃለያ የምርመራ ሪፖርት ይፋ ከመድረጉ በፊት ቢሮው ስለምርመራ ግኝቱና የደህንነት ጉድለቶችን ያካተተ የማጠቃለያ ረቂቅ ሪፖርቱን ለሚኒስትሩ ያቀርባል፤ ሪፖርቱ በሚኒስትሩ በኩል ለእያንዳንድ ተሳታፊ እና ጥቅም ላለው አካል በሚሰጥር ይላካል፡፡
2. በሚመለከታቸው አገራት መካከል የተለየ ስምምነት ከሌለ በስተቀር የምርመራ ረቂቅ ሪፖርት ላይ አስተያየት የመቀበያ ጊዜ 60 ቀን ብቻ ነው፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተወሰነው ጊዜ ውስጥ ቢሮው አስተያየት ከቀረበለትና አስተያየቱንም ማካተት አስፈላጊ መሆኑን ካመነ የማጠቃለያ ሪፖርት ከማውጣቱ በፊት አስተያየቱን ያካትታል፡፡
4. በተቀጽላ (13) በተመለከተው መሠረት የቀረበው አስተያየት በምርመራ ሪፖርት ውስጥ የማይካተት ከሆነ ከማጠቃለያ ሪፖርቱ ጋር ለብቻው በአባሪነት ይያያዛል፡፡

22. የማጠቃለያ ሪፖርት

1. ቢሮው የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ሥራውን በተቻለ ፍጥነት በ 12 ወራት ውስጥ በማጠናቀቅ የማጠቃለያ ሪፖርቱን በሚኒስትሩ አማካኝነት ለሚመለከታቸው አካላት በመላክ ለህዝብ ይፋ ይደረጋል፡፡
2. የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ግኝት ሪፖርት ጥፋትን ወይም ኃላፊነትን የሚያስከትል ስለመሆኑ የሚያመለክት ቢሆንም እንኳን ሙሉ የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ሪፖርቱ ከመውጣት አይገደብም፡፡

23. የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ

1. የአውሮፕላን አደጋ ምርመራው በማንኛውም ደረጃ ላይ ቢሆን አደጋን ለመከላከል አስፈላጊ የሆነ ማንኛውም የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ እንዲተገበር ቢሮው ለሲቪል አቪዬሽን ባለስልጣንና ለሌላ ጥቅም ላለው አካል በፍጥነት መላክ ይችላል፡፡
2. ከቢሮው የጥንቃቄ ምክረ-ሀሳብ የደረሰው አካል ምክረ-ሀሳቡ በደረሰው በ90 ቀናት ውስጥ በምክረ-ሀሳቡ መሠረት ስለወሰደው እርምጃ ለቢሮው በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡

24. ድጋሚ ምርመራ ስለማድረግ

ቢሮው የአውሮፕላን አደጋ ምርመራውን ካጠናቀቀ በኋላ አዲስ እና ወሳኝ ማስረጃ ከተገኘ በድጋሚ ምርመራ ማድረግ ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

25. የፖሊስ ኃይል ወይም የጥበቃ አካል ግዴታ

የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ኃላፊ አደጋ የደረሰበትን ቦታ፣ ዙሪያ፣ አውሮፕላኑን፣ የአውሮፕላኑን ስብርባሪ አካላት ተረክቦ እስከሚቆጣጠረው ድረስ አደጋው የተከሰተበት አካባቢ ያለ የፖሊስ ኃይል ወይም ማንኛውም ሥልጣን ያለው የጥበቃ አካል ባለበት ሁኔታ እና ተያያዥነት ያለውን ማስረጃ የመቆጣጠርና የመጠበቅ ግዴታ አለበት፡፡

26. ጥፋቶች

1. ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ የቢሮውን የአውሮፕላን አደጋ ምርመራ ተግባር የተከላከለ ወይም ያወከ፤

ለ/ አደጋ ከደረሰበት አውሮፕላን አካል ወይም አደጋው ከደረሰበት አካባቢ ያለፈቃድ ማንኛውንም ንብረት ወይም ማስረጃ እያወቀ የወሰደ፣ ያጠፋ፣ የደበቀ፣ የለወጠ፤

ሐ/ ለአውሮፕላን አደጋ የምርመራ ወይም የማጣራት ተግባር እያወቀ የሀሰት ወይም የሚያሳስት መረጃ የሰጠ፣ ወይም

መ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 16 መሠረት እያወቀ የሀሰት ወይም የሚያሳስት ሪፖርት ያቀረበ፤

እንደሆነ ጥፋተኛ ሆኖ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እስራት ወይም ከብር 500,000 በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡

2. ይህን አዋጅ እና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጣ ደንብን የተላለፈ ማንኛውም ሰው ጥፋተኛ ሆኖ ከብር 400,000 በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

27. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት በዚህ አዋጅ አፈጻጸም አስፈላጊ የሆነ ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ሚኒስቴሩ ይህንን አዋጅ እና በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጣ ደንብ ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ ሥርዓቶችንና ደረጃዎችን የያዘ መመሪያ ሊያወጣ ይችላል፡፡

28. የተሻሩና ተፈጻሚነት የሌላቸው ሕጎች

1. የሲቪል አቪየሽን አዋጅ ቁጥር 616/2001 አንቀጽ 88 በዚህ አዋጅ ተሸሯል፡፡
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ፣ ትዕዛዝ ወይም የተለመደ አሠራር በዚህ አዋጅ በተመለከቱ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

29. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

ይህ አዋጅ ተፈጻሚ ከሆነበት ቀን ጀምሮ በኢትዮጵያ ሲቪል አቪየሽን ባለሥልጣን በምርመራ ላይ ያለ ወይም የምርመራ ሥራው ተጠናቆ የማጠቃለያ ሪፖርት ያልተደረገበት ማንኛውም ጉዳይ ወደ ቢሮው ተላልፎ በዚህ አዋጅ መሠረት ፍጻሜ ያገኛል፡፡

30. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ህምሌ 5 ቀን 2008 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሸመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ሐ/ የባህር ትራንስፖርት

ደንብ ቁጥር 1/1988

ስለመርከብ ምዝገባ የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀፅ 5 መሰረት የሚከተለውን አውጥቷል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የመርከብ ምዝገባ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 1/1988” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ መርከብ ማለት በባህር ሕግ አንቀፅ 1 ላይ በተመለከተው ትርጓሜ የሚሸፈኑትን እንዲሁም በአገር ውስጥ ውኃዎች ላይ ለሚደረግ ትራንስፖርት የሚያገለግሉ መርከቦችንና በሞተር የሚሰሩ ጀልባዎችን ይጨምራል፡፡

3. ምዝገባ

የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር⁶⁶ የመርከብ ምዝገባና ከዚህ ጋር የተያያዙ ተግባሮችን ያከናውናል፡፡

4. የምዝገባ ቦታ

አዲስ አበባ ወይም የሚመለከተው አካል የሚሰይማቸው ሌሎች የኢትዮጵያ ከተሞች የምዝገባ ቦታ (ፖርት ኦፍ ሪጀስትሬሽን) ሆነው የገለገላሉ

5. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በነጋሪት ጋዜጣ ታተሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የክቲት 5 ቀን 1988

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ቅላይ ሚኒስቴር

⁶⁶ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9 (12) መሰረት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ተብሎ ይነበባል፡፡

ደንብ ቁጥር 37/1990

የዕቃ አስተላላፊነት እና የመርከብ ውክልና ሥራ ፈቃድ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 እና በንግድ ምዝገባና ፈቃድ አዋጅ ቁጥር 67/1989 አንቀጽ 47 መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል ።

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የዕቃ አስተላላፊነት እና የመርከብ ውክልና ሥራ ፈቃድ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 37/1990” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል ።

2. ትርጓሜ

በዚህ ደንብ ውስጥ ፡-

1. “ዕቃ አስተላላፊነት” ማለት በአገር ውስጥ ወይም በዓለም አቀፍ ደረጃ ዕቃ ተቀባይን ወይም ዕቃ ላኪን በመወከል የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት፣ የወደብ ሥነ ሥርዓት እና ሌሎች ሥነ ሥርዓቶችን አስፈጽሞ የገቢ ወይም የወጪ ዕቃዎች በመደብ እንዲገቡ ወይም እንዲወጡ ማድረግ ሲሆን ዕቃን የማጓጓዝና የማስረከብን ሥራ ይጨምራል፤
2. “ዕቃ አስተላላፊ” ማለት በዚህ ደንብ መሠረት የዕቃ አስተላላፊነት ለመሥራት የንግድ ሥራ ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው፤
3. “ወደብ” ማለት የፌዴራል ገቢዎች ቦርድ የሚወስነው ክልል ወይም ቦታ ነው፤
4. “የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም” ማለት ዕቃ ላኪዎችን ወይም አስመጪዎችን በመወከል በጉምሩክ ጣቢያ ውስጥ ለወጪ ወይም ለገቢ ዕቃዎች የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም ነው፤
5. “የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት” ማለት ወደ ሀገር የሚገባ ወደ ውጭ ሀገር የሚላክ ወይም ተላላፊ ዕቃ ጉምሩክ ወደብ ከደረሰበት ጊዜ ጀምሮ እንደአግባብነቱ አስመጪው እስከሚረከበው ወይም ከኢትዮጵያ እስከሚወጣ ድረስ የሚከናወን ማናቸውም ሂደት ነው፤

6. “የወደብ ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም” ማለት የወጪ ዕቃን በተመለከተ የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ከተጠናቀቀ በኋላ በወደብ ዕቃው በመርከብ ላይ እስከሚጫንበት ወይም ገቢ ዕቃን በተመለከተ ዕቃው ከተራገፈ በኋላ ከወደብ እስከሚወጣበት ጊዜ ድረስ ለወጪ ወይም ለገቢ ዕቃ ማናቸውንም ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም ነው፡፡
7. “ዕቃዎችን በአንድ ላይ ማቀናጀት” ማለት በአንድ ላይ ሊሆኑ የሚችሉ የተለያዩ ባለንብረቶች ዕቃዎችን በአንድ ሙሉ ኮንቴይነር አንድ ላይ የማሰባሰብ ተግባር ነው፤
8. “ሰጪ” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
9. “የተቆጣጣሪ ውክልና” ማለት ወደብ ውስጥ ያለ መርከብ ባለንብረትን በመወከል የበለመርከቡን ጥቅም ለመጠበቅ የመርከብ ወኪሉን ሥራ የመቆጣጠር ተግባር ነው፤
10. “መርከብ” ማለት ማናቸውም ለማሪታይም ትራንስፖርት አገልግሎት የሚውል ተንሳፋሪ የጭነት ወይም የሰው ማጓጓዣ መሣሪያ ሲሆን ጀልባን ይጨምራል፤
11. “የመርከብ ውክልና” ማለት የመርከብ ባለንብረትን፤ ተከሪይን፤ ወይም ኦፕሬተርን በመወከል መርከቡ የሚያጓጉዘውን ዕቃ ወይም መንገደኛ ማግኘትንና መመዝገብን በባህር ወደብ ላይ እና በአገር ውስጥ እንደአስፈላጊነቱ ለመርከቦች አገልግሎት መስጠትን፤ ዕቃ የመጫንና የማራገፍን፤ እንዲሁም ዕቃን አጓጉዞ የማከማቸትን ሥራ ማስተባበርን ይጨምራል፤
12. “የመርከብ ወኪል” ማለት በዚህ ደንብ መሠረት የመርከብ ውክልና ለመሥራት የንግድ ሥራ ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው፤
13. “የንግድ ሥራ ፈቃድ” ማለት በዕቃ አስተላላፊነት ወይም በመርከብ ውክልና አገልግሎት ሥራ ለመሠማራት ከንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር የሚሰጥ ፈቃድ ነው፡፡
14. የውጭ ንግድ ረዳት ማለት በንግድ ሕግ ከአንቀጽ 44 እስከ 62 እንደተተረጎመው የንግድ ወኪል፤ የንግድ ደላላ እና የኮሚሽን ወኪል ነው፡፡

3. የዕቃ አስተላላፊነት ሥራ

የዕቃ አስተላላፊነት ሥራ የሚከተሉትን ይጨምራል፡-

1. የወደብ ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም፤
2. የጉምሩክ ሥነ ሥርዓት ማስፈጸም፤
3. ዕቃዎችን በአንድ ላይ አቀናጅቶ የመላክ አገልግሎት መስጠት፤
4. የመጋዘን አገልግሎት መስጠትና ዕቃ የማድረስ፤

5. የዕቃ ማስተናገጃ መሣሪያዎች አገልግሎት መስጠት፤
6. የራሱ ትራንስፖርት ካለው እንደአንጓዥ ሆኖ የትራንስፖርት አገልግሎት መስጠት፤
7. ባለዕቃው ራሱ ማንጓዣ ካላቀረበ በስተቀር፤ የራሱ ትራንስፖርት የሌለው እንደሆነ የትራንስፖርት አገልግሎት ተከራይቶ ዕቃውን ማንጓዝ፤
8. የዕቃዎች ማጠን አገልግሎት መስጠት፤
9. ዕቃዎችን ማሸግ፤
10. ሠነዶችን ማዘጋጀትና መስጠት፤
11. የውጭ ንግድ ደንብና የሌተር ኦፍ ክሬዲት ትእዛዞችን ተግባር ላይ ማዋል፤
12. አመቺ ማንጓዣ መምረጥ፤ የዕቃ ማንጓዝ ስምምነት መዋዋል፤
13. የዕቃዎችን እንቅስቃሴ መከታተል፤
14. የዕቃ መተላለፍን በተመለከተ ምክር መስጠት።

4. የመርከብ ወክልና ሥራ

የመርከብ ወክልና ሥራ የሚከተሉትን ይጨምራል፤

1. ከተለያዩ የመርከብ ባለንብረቶች ጋር ግንኙነቶች በማድረግ ለመጫንና ለማራገፍ ስለሚመጡ መርከቦች አስፈላጊ መረጃዎችን በቅድሚያ ማጠናቀር፤
2. መርከቦች በየቀኑ ያሉበትን ሁኔታ በተመለከተ መግለጫ ማውጣትና ለላኪዎችና ላስመጪዎች መላክ፤
3. ለመርከብ ዕቃ የመፈለግ፣ የመደልደልና የማስተባበር አገልግሎት መስጠት፤
4. የመርከቦችን አመጣጥና አካሄድ ሁኔታ የማቀናጀትና የአገሪቱ የውጭ ንግድ ዕቃዎች ብቃት ባላቸው አንጓዦች መስተናገዱን ማረጋገጥ፤
5. የውጭ ዕቃዎች መርከቡ ወደብ ከመድረሱ በፊት ወደብ ለመድረሳቸው መከታተል ፤ ዕቃዎች በመርከብ ላይ በአግባቡ መጫናቸውን ማረጋገጥ፤
6. ዕቃ አስመጪዎች ዕቃቸውን እንዲወሰዱ ማስታወቅ፤
7. የወደብ መጨናነቅን እንዲሁም የአገልግሎት መዘግየትን ለማስወገድ ወይም ለመቀነስ አግባብ ያላቸውን አካላት መርዳት፤
8. የመርከብ መከራየትን በተመለከተ ብቃት ያላቸውን መርከቦች ለመከራየት እንዲቻል ድጋፍ መስጠት፤
9. የመርከብ ዕቃ ማንጓዣ ኪራይ መሰብሰብና የሒሳብ መግለጫ ሠነድ እንዲሁም የገቢና ወጪ መግለጫ ዝግጅት አገልግሎት መስጠት፤

10. የዕቃ መጫንና ማራገፍ አገልግሎት እና የዕቃ ተቆጣጣሪነት ተግባር ማስተባበር፤
11. ወደብ ውስጥ ለመርከብ አስፈላጊ የሆኑ የተለያዩ አገልግሎቶችን ማለት ለመርከብ ሠራተኞች ምግብ ውሃ የመሳሰሉትን መስጠት ወይም የሚሰጥበትን ሁኔታ ማቀናጀት፤
12. ባሕረኞችን የማቀያየርና ወደ መጡበት የመመለስ አገልግሎት መስጠት፤
13. የመርከብ ዕቃ መጫኛ ሠነድ፣ የዕቃ ማስረከቢያ ሰነድ ማዘጋጀትና መስጠት እንዲሁም ሌሎች የመርከብ ሰነዶችን ማዘጋጀት፤
14. ባለዕቃዎች የሚያቀርቡት የክፍያ ጥያቄ እንዲፈጸም ሁኔታዎችን ማመቻቸት፤
15. የተቆጣጣሪ ውክልና አገልግሎት መስጠት፤
16. የኮንቴይነር እንቅስቃሴ መከታተል ።

5. ስለፈቃድ አስፈላጊነት

1. ማንኛውም ሰው የዕቃ አስተላላፊነት ወይም የመርከብ ውክልና አገልግሎት ሥራ ለመሥራት በዚህ ደንብ መሠረት ፈቃድ ማውጣት ይኖርበታል፡፡
2. ማንኛውም ሰው በውጭ ንግድ ረዳትነት ፈቃድ የመርከብ ውክልናና የዕቃ አስተላላፊነት ሥራ ለመሥራት በዚህ ደንብ መሠረት ፈቃድ ማውጣት ይኖርበታል፤
3. በዚህ ደንብ መሠረት የዕቃ አስተላላፊነት ሥራ ፈቃድ የተሰጠው ሰው የጉምሩክ አስተላላፊነት ሥራ ፈቃድ እንደተሰጠው ይቆጠራል።

6. ፈቃድ ለማግኘት መሟላት ያለባቸው መስፈርቶች

1. ለዕቃ አስተላላፊነት ሥራ ወይም ለመርከብ ውክልና ሥራ ፈቃድ ለማግኘት አመልካቹ፤

ሀ/ አ.ት.ዮ.ጽ.ያዊ ዜጋ ወይም አንደኛው ወገን ለሚሰጠው ጥቅም ሌላኛው ወገን በተመሳሳይ አጻፋውን የሚሰጥበት ስምምነት አ.ት.ዮ.ጽ.ያ የተፈራረመችበት አገር ሰዉ፤

ለ/ ለዕቃ አስተላላፊነት ከብር 1,500,000፤ ለመርከብ ውክልና ከብር 1,000,000 ወይም ሁለቱንም ሥራዎች ለማካሄድ ከብር 2,200,000 ያላነሰ መነሻ ካፒታል ያለው፤

ሐ/ እራሱ ወይም የቀጠረው ሰው በኢንተርናሽናል ትራንስፖርት በተለይም በባሕር ትራንስፖርት ሥራ አስፈላጊው የሙያ ዕውቀትና ልምድ ያለው፤ ለዚህም ከትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር የችሎታ ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት

የሚያቀርብ፤

መ/ በቴሌፎን፤ በፋክስ፤ በቴሌክስ እና በሌሎች ለሥራው አስፈላጊ በሆኑ ዘመናዊ የመገናኛ ዘዴዎች የተደራጀ ቢሮ ያለው፤ እና

ሠ/ የንግድ ማህበር ከሆነ የማህበሩን መመሥረቻ ጽሁፍና መተዳደሪያ ደንብ

የሚያቀርብ መሆን አለበት፡፡

2. ለዕቃ አስተላላፊነት ሥራ የሚያመለክት አመልካች በዚህ አንቀጽ 30-ስ አንቀጽ (1) (ሐ) የተመለከተውንና ከጉምሩክ ባለሥልጣን በጉምሩክ አስተላላፊነት መሥራት የሚያስችለው የችሎታ ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማቅረብ አለበት፡፡
3. የጉምሩክ አስተላላፊነት ሥራ ፈቃድ ያለው አመልካች የችሎታ ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ማቅረብ አያስፈልገውም፡፡

7. የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ሥልጣን

1. የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ከዚህ በላይ በአንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ (1) (ሐ) ለተጠቀሱት መስፈርቶች መመሪያ ያወጣል፡፡
2. ሚኒስቴሩ በዚህ ደንብ አንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ (1) (ሐ) የተጠቀሱትን መስፈርቶች ላሟላ አመልካች የችሎታ ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

8. የንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ሥልጣን

የንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር በአንቀጽ 6 የተዘረዘሩት ተሟልተው ሲቀርቡለት የዕቃ አስተላላፊነት ወይም የመርከብ ውክልና የንግድ ሥራ ፈቃድ ይሰጣል፡፡

9. የጉምሩክ ባለሥልጣን ሥልጣን

የጉምሩክ ባለሥልጣን በዕቃ አስተላላፊነት ሥራ ለሚሠራ ሰው የጉምሩክ አስተላላፊነትን በተመለከተ በጉምሩክ አስተላላፊነት ሥራ ፈቃድ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 155/1986 በአንቀጽ 5 ንዑስ አንቀጽ (1) (ሐ) መሠረት የችሎታ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፡፡

10. የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ሥልጣን

1. የመርከብ ዕቃ ማስጫኛ ሰነድ በዚህ ደንብ አንቀጽ 4 ንዑስ አንቀጽ 13 እንደተመለከተው የመርከብ ወኪሉ የሚያዘጋጀውና የሚሰጠው የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ይሆናል፡፡

2. በእቃ አስተላላፊነትና በመርከብ ወኪልና ስራ የሚገኘውንና የሚወጣውን የወጭ ምንዛሪ ቁጥጥር የኢትዮጵያ ቤሔራዊ ባንክ በሚያወጣው መመሪያ መሰረት ይፈጸማል፡፡

11. የችሎታ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀትን ስለ ማገድና ስለመሰረዝ

አንድ እቃ አስተላላፊ ወይም የመርከብ ወኪል ስራው የሚጠይቀውን የሙያ ግዴታና ስነ-ምግባር ካላከበረ የችሎታ የምስክር ወረቀቱ ምስክር ወረቀቱን በሰጠው አካል ሊታገድበት ወይም ሊሰረዝበት ይችላል፡፡ ምስክር ወረቀቱን መታገዱን ወይም መሰረዙን የንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር እንዲያውቀው ይደረጋል፡፡

12. የዕቃ አስተላላፊ ወይም የመርከብ ወኪል ተጠያቂነት

1. ዕቃ አስተላላፊ ወይም የመርከብ ወኪል ተግባሩን በጥንቃቄ ማከናወን አለበት፡፡
2. ዕቃ አስተላላፊው ወይም የመርከብ ወኪሉ ተግባሩን ባለማካናወጥ ጥፋት በፈጽሞ በተለይም እቃው ቢጠፋበት፣ ቢጎድልበት ወይም ዕቃውን በወቅቱ ባያስረክብ ተጠያቂ ይሆናል፡፡

13. የሌሎች ህጎች ተፈጻሚነት

የንግድ ምዝገባና ፍቃድ አዋጅ ቁጥር 67/1989⁶⁷፣ የጉምሩክ ባለስልጣንን እንደገና ለማቋቋምና አሰራሩንም ለመወሰን የወጣው አዋጅ ቁጥር 60/1989 እና ሌሎች አግባብነት ያላቸው ህጎች በዚህ ደንብ ላይ እንደአግባቡ ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል፡፡

14. ደንቡ የሚጻፍበት ጊዜ

ይህ ደንብ ከሰኔ 12 ቀን 1990 ዓ.ም ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 12 ቀን 1990 ዓ.ም
መለስ ዜናዊ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
ጠቅላይ ሚኒስቴር

⁶⁷ በ16/42 (2002) አ. 686 አንቀጽ 63(1) ሀ መሰረት የተሻሻረ ሲሆን ይህም አዋጅ በ22/101 (2008) አ. 980 አንቀጽ 51 (1) መሰረት እንደተሻሻለ ተሸጋግሯል፡፡

አዋጅ ቁጥር 549/1999

የማሪታይም ዘርፍ አስተዳደር አዋጅ

የተቀላጠፈ የማሪታይም ዘርፍ አገልግሎት ለአገር ልማትና ብልጽግና እጅግ አስፈላጊ መሆኑን በመገንዘብ በተፋጠነ ሁኔታ ተሻሽሎና በተቀናጀ አደረጃጀት ተስፋፍቶ የበለጠና ቀልጣፋ አገልግሎት እንዲሰጥ ማድረግ በማስፈለጉ፤

በዘመናዊ የአሠራር ቴክኒክ ዘዴዎች በመጠቀም የደረቅ ወደቦችን፣ የባሕር ማመላለሻንና መልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አገልግሎትን መጠቀም እንዲቻል ለማድረግ፣ መርከቦችን፣ የባሕር ጉዞዎችንና ሌሎች የማሪታይም ዘርፍ አገልግሎቶችን በሚገባ መምራትና መቆጣጠር አስፈላጊ በመሆኑ፣ እንዲሁም የአገር ውስጥ የውሃ ኃብትን ለበለጠ የትራንስፖርት አገልግሎት እንዲውል ለማድረግ፣ እና

በተለያዩ መሥሪያ ቤቶች ሥር ተበታትነው ያሉትን ተግባራት በአንድ ላይ በማሰባሰብ በማሪታይም ዘርፍ የሚከሰቱ ችግሮችን ተከታትለው መፍትሔ የሚሰጥ፣ በአለም ዓቀፍ ባሕር ነክ ስምምነቶች ላይ በመመስረት አገራችን ግዴታዋን እንድትመጣ እና ልታገኝ የሚገባትንም ጥቅሞች ተከታትሎ በባለቤትነት የሚያስፈጽም ለትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር በቀጥታ ተጠሪ የሆነ መንግሥታዊ አካል ማቋቋም በማስፈለጉ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጏል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የማሪታይም ዘርፍ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 549/1999” ተብሎ ሊጠራ ይችላል፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም እንዲሰጠው ካላስገደደ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ማለት ነው፡፡⁶⁸

⁶⁸ የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር በሚል የተገለጸው በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9 (12) መሰረት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡ በዚሁም መሰረት በዚህ አዋጅ ውስጥ የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር በሚል የተገለጸው ሁሉ የትራንስፖርት ሚኒስቴር በሚል ይነበባል፡፡

2. “ባለሥልጣን” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 መሠረት የተቋቋመው የማሪታይም ጉዳይ ባለሥልጣን ነው፡፡
3. “የባሕር ማመላለሻ አገልግሎት” ማለት በባሕር መንገደኛን፤ ጭነትን ወይም ፖስታን የማመላለስ አገልግሎት ነው፤
4. “ወደብ” ማለት ዕቃዎች ወደ ውጪ ሃገር የሚጫኑበትና ወደ ሃገር ውስጥ ሲገቡም የሚረገፉበት ቦታ ተብሎ አግባብነት ባለው ሕግ ተደንግጎ የተከለለ የጉምሩክ መ/ቤት ያለበት የባሕር ወይም ደረቅ ወደብ ሲሆን፤ በዚህ ክልል ውስጥና በአዋሳኝ ለዚህ አገልግሎት የሚውሉትን ሕንፃዎች፤ ድርጅቶችና መሣሪያዎች ይጨምራል፤
5. “የወደብ አገልግሎት” ማለት በወደብ ውስጥ ለሐመር መቆሚያ መስጠትን፤ ሐመር መጎተትን፤ የሐመር አገልግሎት መስጠትን፤ ዕቃዎችን በሐመር ላይ መጫንና ማራገፍን፤ ለጭነት ተሽከርካሪዎች መቆሚያ መስጠትን፤ የጭነት ተሽከርካሪዎችን መጎተትን፤ ዕቃዎችን በወደብ ውስጥ በጭነት ተሽከርካሪዎች ላይ መጫንና ማራገፍን፤ ወዘተ በወደብ ክልል ውስጥ ዕቃን ማጓጓዝን፤ የእሳት አደጋ አገልግሎት መስጠትን፤ የመጋዘን አገልግሎት መስጠትንና የመሳሰሉትን ይጨምራል፤
6. “ባሕረኛ” ማለት በሐመር ላይ ተቀጥሮ ወይም ተመድቦ እንዲሠራ የተደረገ ማንኛውም ሰው ሲሆን አዛዥንና ለማጀችን ይጨምራል፤
7. “ለባህር ጉዞ ብቁነት” ማለት አንድ ሐመር በአሰራሩ፤ በአጫጫን እቅዱ፤ በስንቁና በባህረኞቹ ብቁና የተሟላ ሆኖ የተመደበበትን ተግባር ለማከናወን የሚችል መሆኑ በባለሥልጣኑ ሲረጋገጥ ነው፤
8. “ሐመር” ማለት በውሃ ላይ ለመጓጓዝ የሚያገለግል ማንኛውም ዓይነት መርከብ፤ ጀልባ፤ ታንኳ ወይም ሳንቡቃ ነው፡፡
9. “የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሥራ” ማለት ወጥ በሆነ የትራንስፖርት ውል መሠረት ቢያንስ በሁለት የተለያዩ የማጓጓዣ አይነቶች በመጠቀም በክፍያ በማጓጓዝ ሌላ አገር ውስጥ ማስረከብን የሙያ ሥራ አድርጎ ጥቅም ለማግኘት ሲባል የሚሰራ ሥራ ማለት ነውለን፡፡

ክፍል ሁለት

የማሪታይም ጉዳይ ባለሥልጣን

3. መቋቋም

ከዚህ በታች “ባለሥልጣን” እየተባለ የሚጠቀሰው የማሪታይም ጉዳይ ባለሥልጣን ተጠሪነቱ ለትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር⁶⁹ የሆነ የህግ ሰውነት ያለው የመንግሥት መሥሪያ ቤት ሆኖ በዚህ አዋጅ ተቋቁሟል፡፡

4. ዋና መሥሪያ ቤት

የማሪታይም ጉዳይ ባለሥልጣን ዋና መሥሪያ ቤት አዲስ አበባ ሆኖ ቅርንጫፍ መሥሪያ ቤቶችን በማናቸውም ቦታ ሊያቋቁም ይችላል፡፡

5. ዓላማዎች

ባለሥልጣኑ የተቋቋመባቸው ዓላማዎች የሚከተሉት ናቸው፤

1. በገቢና ውጭ፣ ንግድ ኮሪዶች የሚካሄደው የገቢና ወጪ ዕቃዎች እንቅስቃሴ ኢኮኖሚያዊ መሆኑን መቆጣጠር፣ በዕቅድ እንዲመራ ማድረግና ማስተባበር፤
2. የገቢና የወጪ ዕቃዎች የትራንዚት ጊዜ እንዲያጥርና ወጪው እንዲቀንስ፤ ዕቃዎች በወደቦች ላይ ጉዳት እንዳይደርስባቸው የሚመለከታቸው አካላት ተቀናጅተው እንዲሰሩ ማስተባበርና መምራት፤
3. የመልቲ ሞዳል ተራንስፖርት የባሕርና የአገር ውስጥ ውሃ ትራንስፖርት በማንኛውም ረገድ የሚያድጉበትን መንገድ መፈለግ፡፡ የባሕር ማመላለሻ አገልግሎት ከፍተኛ ደህንነት እንዲኖረው ማረጋገጥ፤ በአገሪቱ የዳበረና ቀጣይነት ያለው የማሪታይም ዘርፍ ክህሎት እንዲኖር ማድረግ፤
4. ከአለም ዓቀፍ የማሪታይም ዘርፍ ስምምነቶች ጋር በተያያዘ አገሪቷ መፈጸም ያለባትን ግዴታና ልታገኝ የሚገባትን ጥቅም ተከታተሎ ማስፈጸም፡፡

6. ስልጣንና ትግባር

ባለሥልጣኑ የተሰጡትን ዓላማዎች ከግቡ ለማድረስ የሚከተለው ሥልጣንና ተግባር ይኖረዋል፤

⁶⁹ በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9(12) መሰረት የትራንስፖርት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

1. በገቢና ወጪ ንግድ ኮሪዶሮች የሚካሄደውን የገቢና ወጪ እቃዎች እንቅስቃሴ የአገሪቷን የገቢና ወጪ ዕቃዎች እንቅስቃሴ ኢኮኖሚያዊነትና ቀልጣፋነት ማረጋገጥ፤ መቆጣጠር፤ ማስተባበርና ለችግሮች አፋጣኝ መፍትሔ መስጠት፤
2. የገቢና ወጪ ዕቃዎች የትራንዚት ጊዜ እንዲያጥር የሚመለከታቸው አካላት ተቀናጅተው እንዲሰሩ መምራት፤ የባሕር ወደብ አጠቃቀምን በተመለከተ ለሚከሰቱ ችግሮች ተከታትሎ መፍትሔ መስጠት፤ መደራደር፤
3. በባሕር ወደቦች የራሱ የመርከብ መጠጊያ እንዲኖረው መጣር፤ የደረቅ ወደብ ግንባታና አገልግሎት ማስፋፋት፤ የገቢና ወጪ ዕቃዎች የትራንዚት የመርከብና ሌሎች ጭነቶች ዋጋ ለመደራደር የሚያስችል ክህሎት ማዳበር፤
4. ብሔራዊ የንግድ መርከብ እንዲጎለብት መጣር፤ አሰራሩን መቆጣጠር፤ ለባሕርና ለሃገር ውስጥ ሙሃዎች ማመላለሻ አገልግሎት ሰጪ ድርጅቶች የሥራ ፈቃድ መስጠትና መቆጣጠር፤
5. የማንኛውንም ሐመር ሥራ፤ ይዞታ፤ አገልግሎት ላይ ማዋል፤ ሽያጭና ግዥ መቆጣጠር፤ ለባሕረኞች፤ ለሌሎች በሐመር ላይ ለሚሠሩ ሰዎች አስፈላጊውን የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መስጠትና ማደስ፤
6. ማንኛውንም የደረቅ ወደብ አገልግሎት መስጫ መሣሪያዎች ወይም መገልገያዎች መመርመርና መፍቀድ፤ የደረቅ ወደብ አገልግሎት፤ የሃገር ውስጥ ጉምሩክ ማስተላለፊያ ቦታዎችን አገልግሎቶች መቆጣጠር፤
7. በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሥራ መስማራት ለሚፈልጉ ፈቃድ መስጠት፤ ማደስና መቆጣጠር፤
8. የደረቅ ወደቦችን፤ የወደብ ዕቃ አስተላላፊዎችን፤ የመርከብ ወኪሎችንና የጉምሩክ አስተላላፊነትን ሥራ መቆጣጠር፤ ዝርዝር መመሪያዎችን ማውጣት፤ ሥራቸውን ማስተባበር፤ አቅማቸውን ማጎልበት፤
9. ሚኒስቴሩን በማስፈቀድ ዓለም አቀፍ የማሪታይምና ትራንዚት አገልግሎት ስምምነቶች መደራደር፤ ደንቦች እንዲወጡ ወይም እንዲተገበሩ ማድረግ፤ አፈጻጸማቸውን መከታተል፤
10. በማሪታይም ዘርፍ አገልግሎት አሰጣጥ የግል ባለታብቶች የተደራጀና የተቀናጀ ተሳትፎ እንዲጎለብት ማገዝ፤ በማሪታይም ዘርፍ የሚደራጁ ማህበራትን ሥራ

መቆጣጠር፤ የማሪታይም ዘርፍን የሚመለከቱ የንግድ መረጃዎችን በትንታኔ በማስደገፍ ለተጠቃሚዎች ማቅረብ፤

11. በደረቅ ወደብ፤ አገልግሎት የተሰማሩ ድርጅቶች ለሚሰጡት ግልጋሎት የሚያስከፍሉትን ዋጋ ወይም ታሪፍ ማስወሰን፤ መንገደኞች፤ ዕቃዎችና ፖስታዎች በሐመር የሚጓጓዙበትን ሁኔታ መወሰንና መቆጣጠር፤
12. የደረቅ ወደቦችንና ሌሎችንም ውሃ ትራንስፖርት ነክ ጉዳዮችና ተግባሮች በማጥናት ኘላንና ኘሮግራም ማዘጋጀት፤ በሚፈቀደው ኘሮግራም መሠረት ደረቅ ወደቦችና ሌሎችንም የሐመር መገልገያዎች ማቋቋም፤ ማሻሻል ናመጠገን፤
13. ደኅንነቱ የተጠበቀ፤ በቂ እና የተሟላ የደረቅ ወደብ የባሕር ማመላለሻና የወደብ አገልግሎቶች መኖራቸውን ማረጋገጥ፤ አስፈላጊው የባሕርና የየብስ መድን እንዲኖር ማድረግ፤
14. የወደብና የሐመር መዛግብትን መያዝ፤ ማናቸውንም ሐመር ከነመብቱ መመዝገብ፤ ለሐመር የመለያ ምልክት መስጠት፤ የሐመር ስምን መፍቀድ፤ የባሕር ጉዞ ብቁነት የምስክር ወረቀት መስጠት፤ ሐመር የሚሠራበትን፤ የሚውልበትን ተግባር፤ የሚጠበቅበትን፤ የሚታደስበትንና የሚጠገንበትን ሁኔታ መወሰንና መቆጣጠር፤
15. የባሕር መበከልን ወይም መቆሻሻን መቆጣጠር፤ ከሌሎች ከሚመለከታቸው የመንግስት መስሪያ ቤቶች ጋረ በመተባበር ለሃገር ውስጥ ውሃ ማመላለሻ የተከለከሉ፤ አደገኛ ወይም ባለገደብታዎች መከለልና ማሳወቅ፤
16. ማንኛውም ሐመር ቢጠፋ ወይም በባሕር ላይ እንዳለ አደጋ በደረሰበት ጊዜ የፍለጋ፤ የማዳንና የአስቸኳይ ዕርዳታ ተግባሮችን ማስተባበር፤ የሐመር አደጋን መመርመር፤ የአደጋ ምርመራ ሪፖርት አዘጋጅቶ ማውጣት፤
17. የባሕር ትራንስፖርት ሙያ ማስተማሪያ ተቋማት፤ የሐመር ሥራ፤ ማደሻና መጠገኛ ድርጅቶች፤ እንዲሁም ሌሎች ለሐመር አገልግሎት የሚውሉ ክፍሎች እንዲቋቋሙ ማድረግ፤ ደረጃቸውን መመርመርና መወሰን፤ የችሎታ ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት መስጠት፤
18. ባለሥልጣኑ በወደብ ክልል ውስጥና እንዲሁም ለባሕር ጉዞ ለሚያበረክተው ማናቸውም አገልግሎቶች ተገቢውን ዋጋ፤ ኪራይ ወይም ሌላ ክፍያ በገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር በኩል ለሚኒስትሮች ምክር ቤት በማቅረብ አፀድቆ ማስከፈል፡፡

19.በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ ረቂቅ መመሪያዎችን አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ የማቅረብ፤ በየወቅቱ የሚያወጣቸውን መመሪያዎች ጉዳዩ የሚመለከታቸው ሁሉ በግልጽ እንዲያውቁት ማድረግ።

20.ውል መግባት፤ መክሰስና መክሰስ፤ ክርክሮችን በግልግል መጨረስና ለሥራው እንደሚያስፈልገው ማንኛውንም ዓይነት ንብረት መግዛት፤ መሸጥ፤ ባለቤት መሆን፤ መከራየት ወይም ማከራየት፤

ክፍል ሦስት

አደረጃጀትና አስተዳደር

7. የባለሥልጣኑ አቋም

1. ባለሥልጣኑ በሚኒስትሩ አቅራቢነት በጠቅላይ ሚኒስትሩ የሚሾም አንድ ዋና ዳይሬክተርና ለዳይሬክተሩ ተጠሪ የሆነ አንድ ምክትል ዋና ዳይሬክተር ይኖሩታል፤
2. ባለሥልጣኑ ለሥራው አስፈላጊ ሠራተኞች ይኖሩታል፡፡

8. የባለሥልጣኑ ዋና ዳይሬክተር

ዋና ዳይሬክተሩ የባለሥልጣኑ ዋና ሥራ አስፈጻሚ ሲሆን የባለሥልጣኑ ሥራና አስተዳደር በሚገባ ለመከናወኑ የበላይ ኃላፊ ሆኖ በተለይ የሚከተሉትን ሥልጣንና ተግባር ይፈጽማል፡-

1. ባለሥልጣኑ በሕግ በተሰጠው ሥልጣንና ኃላፊነት ገደብ ውስጥ ትእዛዞችን መረጃዎችንና የመሳሰሉትን እያዘጋጀ ማውጣት፤
2. የሥራውን ኘላንና ኘሮግራም፤ እንዲሁም ዓመታዊ ዝርዝር በጀት እያዘጋጀ ለሚኒስቴሩ ማቅረብ ሲፈቀድም ተግባራዊ ማድረግ፤
3. ብሔራዊም ሆነ አለም ዓቀፍ የማሪታይምና ትራንዚት ንግድ ዘርፍ የሚመለከት ማንኛቸውንም ጉዳይ እየተከታተለና እያጠና በየጊዜው ሪፖርትና ሐሳብ ለሚኒስቴሩ ማቅረብ፤
4. የማሪታይም ዘርፍን የሚመለከቱ ልዩ ልዩ መረጃዎችንና እስታትስቲኮችን በቋሚ ሁኔታ መሰብሰብ፤
5. ተጠሪነታቸው ለእርሱ የሆኑትን የባለሥልጣኑን ኃላፊዎች መርጦ ለሚኒስቴሩ በማቅረብ ያሾማል፡፡
6. ሠራተኞችን በሲቪል ሰርቪስ ሕግ መሠረት መቅጠር፤ ማሳደግ፤ ማሳወር፤ ማስተዳደርና ከሥራ ማሰናበት፤

7. ለባለሥልጣኑ በተፈቀደለት በጀትና የሥራ ንግግራም መሠረት የሚያስፈልገው ገንዘብ ወጭ ሆኖ እንዲከፈል ማድረግ፤
8. የባለሥልጣኑ ገቢና ወጭ በቴክኒክ ረገድ የተፈጸሙትን ሥራና የሥራ እንቅስቃሴ የሚገልጽ የሒሳብና የሥራ መግለጫ ጽሑፍ በየዎስት ወር፤ እንዲሁም ዓመታዊ አጠቃላይ የሥራ ሪፖርትና በአዲተር የተረጋገጠ የሒሳብ መግለጫ በየዓመቱ ለሚኒስቴሩ ማቅረብ፤
9. ዋና ዳይሬክተሩ ለባለሥልጣኑ የሥራ ቅልጥፍና በሚያስፈልገው መጠን ከሥልጣኑና ከተግባሩ ለባለሥልጣኑ ሠራተኞች መወከል እና
10. ባለሥልጣኑ በሚከሰቡትም ሆነ በሚከሰሱበት ማናቸውም ነገር ራሱ ወይም በነገረፈጁ አማካይነት የባለሥልጣኑ ወኪል ይሆናል፡፡

9. ምክትል ዋና ዳይሬክተር

ዋናውን ዳይሬክተር ይረዳል፤ ዋናው ዳይሬክተር በሌለ ጊዜ ለዋናው ዳይሬክተር የተሰጡትን ሥራዎች ሁሉ ያከናውናል፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ጉዳዮች

10. የገቢ ምንጭ

ባለሥልጣኑ የሚከተሉት የገቢ ምንጮች ይኖሩታል፤

1. ከመንግሥት የሚመደብ በጀት ፤
2. በባለሥልጣኑ የሚሰበሰብ ዓመታዊ ክፍያ፤ የአገልግሎትዋጋ፤ የመመዝገቢያ ክፍያ፤ የንብረት ኪራይ ወይም ሽያጭ፤
3. ከማናቸውም ወገን የሚሰጥ የገንዘብ ዕርዳታ፤ እና ተግባሩን ሲያከናውን ከሚያገኘው ማናቸውም ሌላ ገቢ ፡፡

11. ስለበጀትና የበጀት አመት

የገንዘብና ኢኮኖሚ ልማት ሚኒስቴር የባለሥልጣኑን በጀት አዘጋጅቶ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት በማቅረብ ያፀድቃል፡፡

12. ስለሒሳብ መርማሪዎች

የባለ ሥልጣኑ የሒሳብ ሰነድ መዛግብትና ገንዘብ ነክ የሆነ ነገር ሁሉ በዋናው አዲተር ወይም እርሱ በሚሾማቸው የሒሳብ መርማሪዎች በየዓመቱ ይመረመራሉ፡፡

13. ከግብር ነፃ ስለመሆን

1. በዓለም አቀፍ የባሕር ትራንስፖርት አገልግሎት ላይ በተሰማሩ የኢትዮጵያ ንግድ መርከብ ድርጅት ሐመሮች ባለቤትነት ምክንያት በሚገኝ ገቢ ላይ ማናቸውም አይነት ግብር አይጠየቅም፤ ሆኖም ማናቸውም በባለስልጣኑ የተመዘገበ ሐመር ፤
ሀ/ ባለስልጣኑ የሚያስከፍለውን ዓመታዊ የመርከብ ክፍያ፤
ለ/ የአገልግሎት ክፍያና፤
ሐ/ የሐመር መመዝገቢያ ክፍያ ይከፍላል፡
2. በኢትዮጵያ ንግድ መርከብ ድርጅት ወይም በባለሥልጣኑ በተመዘገበ ሐመር ላይ ተቀጥሮ በዓለም አቀፍ የባሕር ትራንስፖርት አገልግሎት ላይ የተሰማራ ባሕረኛ የሚያገኘው ደሞዝ ማናቸውም ዓይነት ግብር አይከፈልበትም፡፡

14. ክልከላ

ማንኛውም ሰው ከባለ ሥልጣኑ ፈቃድ ካላገኘ በስተቀር በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት ሥራ መሠማራት የባሕር ማመላለሻ አገልግሎት ማካሄድ፤ የባሕር ማመላለሻ አገልግሎት መስጠት፤ የወደብ ዕቃ አስተላላፊነት እና የመርከብ ወኪልነት ሥራ ማካሄድ፤ ሐመር መግዛት፤ መሸጥ፤ ወደ አገር ውስጥ ማስገባት ወይም ከአገር ውጭ ማስወጣት፤ ወይም በሐመር መገልገል ወይም ባሕረኛ መሆን አይችልም፡፡

15. ስለትናንሽ ሐመሮች

ሚኒስትሩ የተለየ መመሪያ በማውጣት የዚህ አዋጅ ውሳኔዎች በትናንሽ ሐመሮች ላይ በሙሉ ወይም በከፊል ተፈፃሚ እንዳይሆኑ ለማድረግ ይችላል፡፡

16. አቤቱታ ስለማቅረብና ስለቅጣት

- ሀ/ ሚኒስቴሩ በማሪታይም ዘርፍ ላይ የተሰማሩ ባለታብቶችና ሌሎች ግለሰቦች ከፈቃድ አሰጣጥ እና ቁጥጥር ጋር በተያያዘ ባለሥልጣኑ በሚሰጠው ውሳኔ ላይ ለሚቀርብለት የይግባኝ አቤቱታ ተቀብሎ ውሳኔ ይሰጣል፡፡
- ለ/ ይህን አዋጅና በአዋጁም መሠረት የወጡትን ደንቦች የሚተላለፍ ማንኛውም ሰው በወንጀለኛ መቅጫህግ መሠረት ይቀጣል፡፡

17. የተሻሻሉና የተሻሩ ሕጎች

1. የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን የወጣ አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀፅ 15 ሥር ወደብን በሚመለከት

ለንግድና ኢንዱስትሪ ሚኒስቴር ተሰጥቶ የነበረው ሥልጣንና ተግባር ተሸሮ ለባለሥልጣኑ ተላልፏል፡፡

2. ትራንስፖርትን ለመቆጣጠር የወጣ አዋጅ ቁጥር 468/1997

ሀ/ አንቀጽ 7 ንዑስ አንቀጽ 5 ከፊደል /ሀ-ሐ/ እንዳለ ተሸረዋል፡፡

ለ/ በአንቀጽ 23 ንዑስ ቁጥር /1/ ስር ባሕረኛን በተመለከተ ለትራንስፖርት ባለሥልጣን የተሰጠው ሥልጣን በዚህ አዋጅ ተሸሮአል፡፡

18. ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም፡-

ሀ/ የሚኒስትሮች ምክር ቤት አስፈላጊ የሆኑትን ደንቦች ሊያወጣ ይችላል፡፡

ለ/ ሚኒስቴሩ አስፈላጊ የሆኑትን መመሪያዎች ሊያወጣ ይችላል፡፡

19. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡

አዲስ አበባ ነሐሴ 29 ቀን 1999 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 274/2005

ለማሪታይም ጉዳይ ባለስልጣን የሚከፈሉ የአገልግሎት ክፍያዎችን ለመወሰን የወጣ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በማሪታይም ዘርፍ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 549/1999 አንቀጽ 6(18) እና አንቀጽ 18 መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “ለማሪታይም ጉዳይ ባለስልጣን የሚከፈሉ የአገልግሎት ክፍያዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 274/2005” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. የአገልግሎት ክፍያዎች

የማሪታይም ጉዳይ ባለስልጣን በማሪታይም ዘርፍ አስተዳደር አዋጅ ቁጥር 549/1999 አንቀጽ 6(18) መሠረት የሚጠይቃቸው የአገልግሎት ክፍያዎች ከዚህ ደንብ ጋር በተያያዘው ሠንጠረዥ በተመለከተው መሠረት ይሆናሉ፡፡

3. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሣሥ 1 ቀን 2005 ዓ.ም.

ኃይለማሪያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ሠንጠረዥ
አገልግሎቶች ክፍያዎች

ተ.ቁ	የአገልግሎት አይነት	የአገልግሎት ክፍያ		
		አዲስ ሲሰጥ	ሲታደስ	ምትክ ሲሰጥ
		ብር	ብር	ብር
1	የባህረኛ መታወቂያ ደብተር	200	100	200
2	የባህር ላይ ሥራ መሰረታዊ ደህንነት ብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት	50	30	50
3	የመርከብ መኮንኖች ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት	250	-	250
4	የዎች ኪፒንግ የምስክር ወረቀት	150	-	150
5	የባህረኞች የጤንነት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት	100	-	100
6	ለዕቃ አስተላላፊዎችና ለመርከብ ውክልና አገልግሎት ሰጪዎች የሙያ ብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት	500	300	500

አዋጅ ቁጥር 588/2000

ደረቅ ወደብ ለባለዕቃው ስለሚኖረው ኃላፊነት ለመወሰን የወጣ አዋጅ

በባሕር ወደቦች ያለውን የወደብ መጨናነቅ ለመቀነስና በዕቃዎች ላይ የሚደርሰውን ጉዳት ለመከላከል እንዲሁም የመልቲ ሞዳል ትራንስፖርትን አሠራር በሚገባ በሥራ ላይ ለማዋል የደረቅ ወደብን ሕጋዊ ኃላፊነት ከወቅታዊ ዓለም አቀፍ ሕጎች ጋርማጣጣም አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚከተለው ታውጏል።

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “ደረቅ ወደብ ለባለ ዕቃው ስለሚኖረው ኃላፊነት ለመወሰን የወጣ አዋጅ ቁጥር 588/2000” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ የተለየ ትርጓሜ የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “የደረቅ ወደብ” ማለት በሃገር ውስጥ ተለይቶ በተከለለ ቦታ የወደብ አገልግሎት የሚሰጥ ድርጅት ነው።
2. “ዕቃ” ማለት ማንኛውም የወጪ ወይም የገቢ እቃ ሲሆን የቁም እንስሳትን፣ የዕቃ ማሸጊያዎችንና ኮንቴይነሮችን ይጨምራል።
3. “የወደብ አገልግሎት” ማለት የወጪና ገቢ ዕቃዎችን የመጫን፣ የማራገፍ፣ የማከማቸት፣ በኮንቴነር የማሸግና ከኮንቴነር የማውጣት እንዲሁም የኮንቴነር ማስተናገጃና ማከማቻ አገልግሎት መስጠት ሲሆን ከነዚህ ጋር ተዛማጅ የሆኑ አገልግሎቶችን ይጨምራል።
4. “ዋጋ” ማለት የወጪ ወይም የገቢ ዕቃ መሸጫወይም መግዣ ዋጋ ላይ የማጓጓዣ፣ የኢንሹራንስ፣ የታክስና ቀረጥ እና ሌሎች ተያያዥነት ያላቸው ወጪዎች ተደምረው የሚገኘው ዋጋ ነው።
5. “ኤስ.ዲ.አር” በመልቲ ሞዳል ትራንስፖርት አዋጅ ቁጥር 548/1999 አንቀጽ 2 (12) የተሰጠው ትርጓሜ ይኖረዋል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

የዚህ አዋጅ ደንጋጌዎች ማናቸውም በኢትዮጵያ ውስጥ የሚቋቋም ማናቸውም የደረቅ ወደብ ለባለእቃዎች የመብት ጥያቄ የሚኖርበትን ሃላፊነት በሚመለከት ተፈጻሚ ይሆናሉ።

ክፍል ሁለት

የደረቅ ወደብ ሃላፊነት

4. የኃላፊነት መሠረት

1. ማንኛውም ዕቃ በደረቅ ወደብ አስተዳደሩ ቁጥጥር ሥር እያለ ቢጠፋ፣ ጉዳት ቢደርስበት ወይም ዕቃ ማስረከብ በሚገባው ጊዜ ሳያስረከብ ቢቀር በኃላፊነት ይጠየቃል።
2. የተለየ ሙል ወይም ደንብ ከሌለ በስተቀር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 8 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ዕቃ ማስረከብ ዘገየ የሚባለው ደረቅ ወደብ በሙል ወይም በደንብ መሠረት በተመለከተው ጊዜ ውስጥ፣ ከቀረበለት ጊዜ ጀምሮ በ3 ቀን ጊዜ ውስጥ ማስረከብ ሳይችል ሲቀር ነው።
3. ዕቃው የጠፋው ወይም ጉዳት የደረሰበት ወይም ርክክቡ የዘገየው በባለእቃው ወይም በአንጓገፍ ጥፋት ወይም በዕቃው የተለየ ባህሪ የተነሳ ወይም ከእቅም በላይ በሆነ ምክንያት መሆኑ ከተረጋገጠ የደረቅ ወደብ ተጠያቂነት አይኖርበትም።

5. የኃላፊነት ወሰን

1. የጠፉ ወይም ጉዳት የደረሰበትን ዕቃ በሚመለከት የደረቅ ወደብ የሚኖርበት የኃላፊነት መጠን በዕቃው ዋጋ ልክ ይሆናል፤ ሆኖም በርክክቡ ወቅት የዕቃው ዋጋ በሰነድ ያልተገለፀ ከሆነ የሃላፊነቱ መጠን በዕቃው ክብደት ላይ ተመስርቶ በኪሎ ግራም ኤስ.ዲ.አር. 2.5 ይሆናል።
2. የዕቃ ማስረከብ መዘግየትን በሚመለከት የደረቅ ወደብ የሚኖርበት ሃላፊነት ዕቃውን በሚመለከት የተቀበለው የወደብ አገልግሎት ዋጋ በሁለት ተኩል /2.5/ ተባዝቶ በሚገኘው መጠን ልክ ይሆናል።

6. የተተወ ዕቃ

1. በደረቅ ወደብ ውስጥ የተቀመጠ ዕቃ እንደ ተተውዕቃ የሚቆጠርበትን የጊዜ ገደብና ሊወሰድበት የሚገባውን እርምጃ በሚመለከት የጉምሩክ ባለሥልጣንን

እንደገና ለማቋቋምና አሠራሩን ለመወሰን የወጣው አዋጅ ቁጥር 60/1989⁷⁰ /እንደተሻሻለ/ አግባብ ያላቸው ድንጋጌዎች ተፈፃሚ ይሆናል።

2. የደረቅ ወደብ የተተወን ዕቃ በሚመለከት ለሰጠው አገልግሎት ዕቃው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ተሸጦ ከሚገኘው ገቢ ላይ ተቀናሽ ተደርጎ የመክፈል መብት ይኖረዋል።

ክፍል ሶስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

7. የይርጋ ጊዜ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የሚቀርብ የዕቃ ርክክብ ሆነ የሚጠየቅ ክፍያን በሚመለከት የሚቀርብ ክስ በሁለት ዓመት ጊዜ ውስጥ ካልቀረበ በይርጋ ቀሪ ይሆናል።
2. የይርጋ ጊዜው መታሰብ የሚጀምረው፡-
ሀ/ ደረቅ ወደብ ዕቃዎችን ለመረከብ መብት ላለው ሰው በሙሉ ወይም በክፍል ካሰረከበበት ወይም ማስረከብ ከሚገባው ቀን ወይም፡
ለ/ ዕቃዎች በአጠቃላይ የጠፉ ከሆነ ደረቅ ወደብ ስለመጠየቅ መብት ላለው ሰው እቃዎች ስለመጥፋታቸው ካሳወቀበት ቀን ጀምሮ ይሆናል።
3. የተተወ ዕቃ ሽያጭ የተገኘ ቀሪ ገንዘብን በተመለከተ የዕቃው ባለቤት የጉምሩክ ቀረጥና ታክስ እንዲሁም የደረቅ ወደብ አገልግሎት ክፍያና ወጪዎች ተቀንሶ ተራፊ ገንዘብ ካለ ይህን የተረፈ ገንዘብ በሁለት ዓመት ጊዜ ውስጥ እንዲሰጠው ካልጠየቀ በቀር መብቱ በይርጋ ይታገዳል።
4. የይርጋ ጊዜው የሚጀምርበት ቀን በይርጋ ጊዜው ውስጥ አይካተትም።

8. ተፈፃሚ ስለማይሆኑ ህጎች

ከዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ ወይም መመሪያ ለዚህ አዋጅ አተገባበር ተፈፃሚ አይሆንም።

9. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ሐምሌ 7 ቀን 2000 ዓ.ም

⁷⁰ ይህ አዋጅ በ15/27 (2001) አ. 622 አንቀጽ 113 (1) የተሻረ ሲሆን ይህም በ20/82 (2006) አ. 859 አንቀጽ 181 (1) የተሻረ በመሆኑ አንቀፁ በዚሁ አንቀጽ ተተክቶ የሚነበብ ይሆናል።

ግርማ ወልደጊዮርጊስ
የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

መ/ ፖስታና ቴሌኮሙኒኬሽን

አዋጅ ቁጥር 49/1989

ስለ ቴሌኮሙኒኬሽን የወጣ አዋጅ

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለሀገሪቱ የኢኮኖሚና ማህበራዊ ልማት ከፍተኛ አስተዋጽኦ ያለው በመሆኑ፤ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎትን ይበልጥ ቀልጣፋና አስተማማኝ ለማድረግ የቁጥጥር ተግባር የሚያከናውን አካል አገልግሎቱን ከሚሰጠው ድርጅት ለይቶ ማደራጀትና ቁጥጥሩ የሚካሄድበትን ሁኔታ መደንገግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የቴሌኮሙኒኬሽን አዋጅ ቁጥር 49/1989” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል ፡፡

2. ትርጓሜ⁷¹

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ ፤

1. “ቴሌኮሙኒኬሽን” ማለት ድምጽ፣ ምልክት፣ ጽሑፍ፣ ምስል ወይም ማናቸውም ዓይነት ሌላ መረጃ በኤሌክትሪክ ወይም በኤሌክትሮማግኔቲክ ኃይል አማካይነት በስልክ ሽቦ፣ በሬዲዮ፣ በኦፕቲካል ወይም በሌላ ኤሌክትሮ ማግኔቲክ ስልት ማሠራጨት፣ መስተላለፍ፣ ወይም መቀበል ሲሆን በማሠራጨቱ፣ በማስተላለፉ ወይም በመቀበሉ ሂደት ድምጽ፣ ምልክቱ፣ ጽሑፉ፣ ምስሉ ወይም መረጃው እንደገና መደራጀቱ ወይም በሌላ መንገድ ለውጥ የተደረገበት መሆኑ ልዩነት አያመጣም፤
2. “የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር” ማለት ክቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተም ጋር በተያያዘ አገልግሎት የዋለ ወይም እንዲውል የታቀደ የስልክ ሽቦ፣ ኬብል፣ ታወር፣ ማስት፣ አንቴና፣ ምሳሪ ወይም ማናቸውም ሌላ ስትራክቸር ወይም መሣሪያ ነው፡፡

⁷¹ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 እና 4 በአዋጅ ቁጥር 8/28 (1994) እ. 281 አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 1 መሰረት የተጨማሪ ሲሆን የዚሁ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 6 ተሰርዞ በአዲስ ንዑስ አንቀጽ ተተክሏል፡፡ በዚሁም መሰረት የዚህ አዋጅ አንቀጽ 2 ንዑስ አንቀጽ 3, 4, 5, 6, 7 እና 8 እንደቀደም ተከተላቸው 5, 6, 7, 8, 9 እና 10 ሆነው ተሽጋሽገዋል፡፡

3. “ብቸኛ የሆነው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅት” ማለት በኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኮርፖሬሽን ማቋቋሚያ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 10/1989 የተቋቋመው ኮርፖሬሽን ወይም ኮርፖሬሽኑን ተክቶ የሚቋቋም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅት ነው፤
4. “የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት” ማለት የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎች አገልግሎት ሴሊሳር ሞባይል አገልግሎት የኢንተርኔት አገልግሎት፣ የሳተላይት ቴሌፎን አገልግሎት፣ የዳታ ኮሙኒኬሽን አገልግሎት፣ የቴሌ ሴንተር ወይም ሪሴል አገልግሎት፣ የተንቀሳቃሽ ወይም የቋሚ የግል ሬዲዮ አገልግሎት፣ የቪዲዮ አገልግሎት፣ የኬብል መዘርጋትና ጥገና ሥራ፣ የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎች ተከላ እና ጥገና ሥራ፣ በኤሌክትሪክ ወይም በኤሌክትሮ ማግኔቲክ ኃይል አማካይነት በሰልክ ሽቦ በሬዲዮ፣ በኦፕቲካል ፋይበር ወይም በሌላ ኤሌክትሮ ማግኔቲክ ወይም ማናቸውም ሌላ ሥልት ድምፅ ምልክት፣ ፅሁፍ ወይም ምስል ማሰራጨት ወይም መቀበል፣ እንዲሁም ሚኒስቴሩ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ብሎ ወሰናቸውንም የሚጨምር ሲሆን የብሮድካስቲንግ አገልግሎት እና የኢንተርኔት ግንኙነትን አይጨምርም፡፡
5. “መሠረታዊ የትሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት” ማለት የቴሌፎን፣ የቴሌግራም ወይም የተሌክስ አገልግሎት ነው፤
6. “የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ” ማለት ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የዋለ ወይም ሊውል የታቀደ ማንኛውም መሣሪያ ሲሆን የመሣሪያውን ተገጣሚ አካል ይጭምራል፤
7. “ቲቪ.አር.ኦ” ማለት በሳተላይት አማካይነት የሚተላለፍ የቴሌቪዥን ሥርዓት ለመቋቋም ብቻ የሚያገለግል መሣሪያ ነው፤
8. “የኮልባክ አገልግሎት” ማለት የሀገር ውስጥ የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት ሳያውቀው የሌላ ሀገር የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት የጥሪ ቶንን ለኢንተርናሽናል ግንኙነት መጠቀም ሲሆን በዓለም አቀፍ የቴሌኮሙኒኬሽን ሕብረት ኮልባክ ተብለው የሚታወቁ አገልግሎቶችን ይጨምራል።
9. “ሚኒስቴር” እና “ሚኒስትር” ማለት እንደቅደም ተከተሉ የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር እና ሚኒስትር ነው፤
10. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡

ክፍል ሁለት

የቴሌኮሙኒኬሽን ኤጀንሲ

3. መቋቋም

1. የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኤጀንሲ (ከዚህ በኋላ “ኤጀንሲው” እየተባለ የሚጠራ) የሕግ ሰውነት ያለው ራሱን የቻለ የፌዴራል መሥሪያ ቤት ሆኖ በዚህ አዋጅ ተቋቋሟል፡፡
2. ኤጀንሲው ተጠርነቱ ለሚኒስቴሩ ይሆናል፡፡

4. ዋና ምሥሪያ ቤት

የኤጀንሲው ዋና ምሥሪያ ቤት በአዲስ አበባ ሆኖ እንደ አስፈላጊነቱ በማናቸውም ሥፍራ ቅርንጫፍ ሊኖረው ይችላል፡፡

5. ዓላማ

የኤጀንሲው ዓላማ ጥራቱ የተጠበቀ ቀልጣፋ፣ አስተማማኝና ኢኮኖሚያዊ የሆነ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት እንዲሰፋፋ ማድረግ ይሆናል፡፡

6. ሥልጣንና ተግባር⁷²

አጀንሲው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፤

1. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለሀገሪቱ የኢኮኖሚና ማኅበራዊ እድገት ተገቢውን አስተዋጽኦ ሊያበረክት በሚችል መልኩ መካሄዱን ያረጋግጣል፤
2. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚሰጥበትን የቴክኒክ ደረጃና ሥርዓት ይወስናል፤
3. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የተወሰነለትን የጥራት ደረጃ ጠብቆ መስጠቱን ይቆጣጠራል፤
4. ለመሠረታዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚጠየቀውን ክፍያ ይቆጣጠራል፤
5. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በመስጠት ሥራ ላይ ለሚሰማሩ ፈቃድ ይሰጣል፤ ይቆጣጠራል፤
6. ከቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተሙ ጋር ተገናኝተው ጥቅም ላይ እንዲውሉ የሚደረጉ የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎችን ዓይነት ይቆጣጠራል፤
7. ለኢትዮጵያ የተመደበውን የፌዲራ ፍሪኳንሲ አጠቃቀም ይፈቅዳል፤ ይቆጣጠራል፤
8. ለሳተላይት ቴሌፎን ድርጅቶች በቅድሚያ ብቸኛ ከሆነው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅት ጋር በሚያደርጉት ስምምነት መሠረት ሲግናሎች ለመላክና ከኢትዮጵያ የሚላኩትንም ለመቀበል የሚያስችል ፈቃድ ይሰጣል፡፡

⁷² የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 8 እና 9 በአዋጅ ቀጥሮ 8/28 (1994) ኢ. 281 አንቀጽ 2(4) መሰረት የተጨመሩ ሲሆን የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 8, 9, 10, 11 እና 12 አንደኛውም ተከተላቸው 10, 11, 12, 13 እና 14 ሆነው ተሽጋሽገዋል፡፡

9. በኢትዮጵያ ውስጥ የተፈጥሮ አደጋ ሲያጋጥም ወይም ችግሮች ሲከሰቱና ሚኒስቴሩም ይህን በተመለከተ መመሪያ ሲያወጣ ኤጀንሲው ብቸኛ የሆነው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅት አስፈላጊውን የአደጋ ኮሙኒኬሽን አገልግሎት እንዲሰጥ ወይም ከሌሎች ጋር በመስማማት እንዲያቀርብ ያደርጋል፤ ለዚህም በግልፅ ከተወሰኑ የቴሌኮሙኒኬሽን ሬጉላቶሪ ሁኔታዎች ነፃ የመሆን መብት ይሰጣል፡፡
10. አግባብ ያላቸው ሕጎችና የመንግሥት መመሪያዎች እንደተጠበቁ ሆኖ ፤ በሚኒስትሩ ሲወከል ቴሌኮሙኒኬሽንን በሚመለከቱ ዓለም አቀፍ ስብሰባዎችና በዓለም አቀፍ ድርጅቶች ዘንድ መንግሥትን ይወክላል፤ ቴሌኮሙኒኬሽንን በሚመለከት ሀገሪቱ የተቀበለቻቸውን ዓለም አቀፍ ስምምነቶች አፈጻጸም ይከታተላል፤
11. በቴሌኮሙኒኬሽን መስክ የሚሰጥ የቴክኒክ ትምህርት እንዲሰፋፋ ከትምህርት ተቋሞች ጋር ይተባበራል፤
12. የፈቃድ ክፍያዎችን ለሚኒስትሩ አቅርቦ በማስወሰን ይሰበስባል፤
13. የንብረት ባለቤት ለመሆን፤ ውል ለመዋዋልና በስሙ ለመክሰስና ለመክሰስ ይችላል፤
14. ዓላማውን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስፈልጉ ሌሎች ተዛማጅ ተግባሮች ያከናውናል፡፡

7. የኤጀንሲው አመራር

1. ኤጀንሲው በሚኒስትሩ አቅራቢነት በመንግሥት የሚሾም ዋና ሥራ አስኪያጅና አስፈላጊው ሰራተኞች ይኖሩታል፤
2. ዋናው ሥራ አስኪያጅ የኤጀንሲው ዋና ሥራ አስፈጻሚ በመሆን ከሚኒስትሩ በሚሰጠው አጠቃላይ መመሪያ መሠረት የኤጀንሲውን ሥራዎች ይመራል ፤ ያስተዳድራል፤
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ፤ ዋናው ሥራ አስኪያጅ፤
 - ሀ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 የተመለከቱትን የኤጀንሲውን ሥልጣንና ተግባር በሥራ ላይ ያውላል፤
 - ለ/ የፌዴራል ሲቪል ሰርቪስ ሕግን መሠረታዊ ዓላማዎች ተከትሎ ሚኒስቴሩ⁷³ በሚያጸድቀው መመሪያ መሠረት የኤጀንሲውን ሠራተኞች ይቀጥራል፤ ያስተዳድራል፤

⁷³ በ281/1994 (8/28) እንቀጽ 2(6) መሰረት “መንግስት” የሚለው ሀረግ ተሰርዞ “ሚኒስቴሩ” በሚል ተተክሏል፡፡

ሐ/ የኤጀንሲውን የሥራ ፕሮግራምና በጀት አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል ሲፈቀድም ሥራ ላይ ያወላል፤

መ/ ለኤጀንሲው በተፈቀደው በጀት መሠረት ገንዘብ ወጪ ያደርጋል፤

ሠ/ ከሦስተኛ ወገኖች ጋር በሚደረጉ ግንኙነቶች ሁሉ ኤጀንሲውን ይወክላል፤

ረ/ የኤጀንሲውን የሥራ አፈጻጸምና የሂሳብ ሪፖርት አዘጋጅቶ ለሚኒስቴሩ ያቀርባል፡

4. ዋናው ሥራ አስኪያጅ ለኤጀንሲው ሥራ ቅልጥፍና ባስፈለገ መጠን ሥልጣንና ተግባሩን በክፍል ለኤጀንሲው ሠራተኞች በውክልና ሊያስተላልፍ ይችላል፡፡ ሆኖም እርሱ በማይኖር ጊዜ ተክቶ እንዲሠራ የሚወክል ሰው ከ30 ቀናት ለሚበልጥ ጊዜ የሚሠራ ከሆነ ውክልናው አስቀድሞ በሚኒስትሩ መፈቀድ አለበት፡፡

8. በጀት

1. የኤጀንሲው በጀት ከሚከተሉት የተውጣጣ ይሆናል፤

ሀ/ በመንግሥት ከሚመደብለት የድጋፍ በጀት፤

ለ/ ከሚሰበሰበው የፈቃድ ክፍያ፤

ሐ/ ከማናቸውም ሌላ ምንጭ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው ገንዘብ በኤጀንሲው ስም በሚከፈት የባንክ ሂሳብ ተቀማጭ ሆኖ የባልሥልጣኑን ሥራዎች ለማስፈጸም ወጪ ይሆናል።

9. ስለሂሳብ መዛግብት

1. ኤጀንሲው የተሟሉና ትክክለኛ የሆኑ የሂሳብ መዛግብት ይይዛል፤

2. የኤጀንሲው የሂሳብ መዛግብትና ገንዘብ ነክ ሰነዶች በዋናው ኦዲተር ወይም ዋናው ኦዲተር በሚሰይመው ኦዲተር በየዓመቱ ይመረመራሉ።

ክፍል ሦስት

ስለፈቃድና የፈቃድ ሁኔታዎች

10. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ⁷⁴

1. ማንኛውም ሰው ኤጀንሲው የተሰጠ ፈቃድ ሳይኖረው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለመስጠት አይችልም፡፡

⁷⁴ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 እና 4 በ8/28 (1994) እ. 281 አንቀጽ 2(7) መሰረት አዲስ የገቡ ናቸው፡፡

2. የቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተም ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎችን ለፖሊስ፣ ለጦር ኃይሎች ወይም ከሀገር ደንገነት ጋር በቀጥታ ለተያያዘ ሌላ አገልግሎት በመን ግሥት እንዲውል ለማድረግ ፈቃድ አያስፈልግም፡፡

3. “በኢንቨስትመንት አዋጅ ቁጥር 280/1994 አንቀጽ 5 (2) ለ የተደነገገው እንዳለ ሆኖ ኤጀንሲው፤

ሀ/ በቴሌ. ሲስተም ወይም ሪሴል አገልግሎት ሥራ ላይ ለሚሰማሩ

ለ/ የውጭ ኬብል ወይም ከማዞሪያ እስከ ደንበኛ ቤት የሚዘረጉ ገመድ አልባ

መስመሮችን የመትከል ወይም የመጠገን ሥራ ላይ ለሚሰማሩ

ሐ/ የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎችን የመትከል ወይም የመጠገን ሥራ ላይ

ለሚሰማሩ

መ/ በአንድ ሕንፃ ወይም ቤት ውስጥ መስመር የመዘርጋት ሥራ ላይ ለሚለማሩ፤

ወይም

ሠ/ ሌሎች ከላይ ከተጠቀሱት ጋር ተመሳሳይ በሆኑና ሚኒስቴሩ በመመሪያ

በሚወስናቸው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ላይ ለሚሰማሩ ግለሰቦች ወይም

ድርጅቶች ፈቃድ ይሰጣል ፡፡

4. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ኤጀንሲው ፈቃዱን ለመስጠት የሚያስችለው መመሪያዎች ሚኒስቴሩ ማውጣት አለበት፡፡

11. የፈቃድ አይነቶች

1. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለማካሄድ የሚሰጥ ፈቃድ ኤጀንሲው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 5 የተጠቀሰውን ዓላማ ለማራመድ ያስፈልጋሉ ብሎ የወሰናቸውን ግዴታዎች ሊይዝ ይችላል፤

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ የሚከተሉትን ግዴታዎች እንዲይዝ ሊደረግ ይችላል፤

ሀ/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለገጠር ወይም ተለይተው ለሚወሰኑ አካባቢዎች እንዲደርስ ማድረግ፤

ለ/ ከአገልግሎቱ ጋር የተያያዙ ክፍያዎችን፣ የዉል ሁኔታዎችንና ግዴታዎችን በፈቃዱ ውስጥ በሚገለጸዉ መሰረት ባለፈቃዱ እንዲያሳትም የማስገደድ፤

ሐ/ለመንግሥትና ለተወሰኑ ተቋሞች የአገልግሎት ቅድሚያ መስጠት፤

መ/ የአገልግሎቱን ታሪፍ ለመወሰን የሚያገለግሉ መመዘኛዎችን፤

ሠ/ ለአገልግሎት አሰጣጥ ደረጃዎችን ጨምሮ ባለፈቃዱ ሊከተላቸው የሚገቡ የቴክኒክ ደረጃዎችንና ተፈላጊ ሁኔታዎችን።

3. ኤጀንሲው ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ከቴሌኮሙኒኬሽን ፈቃድ ጋር የተያያዙ ግዴታዎችን ሊያሻሽል ይችላል፡፡

12. የቴሌኮሙኒኬሽን ታሪፍ

የመሠረታዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ታሪፍ በኤጀንሲው ተጠንቶ ለመንግሥት እየቀረበ መጽደቅ አለበት፡፡

13. የቴክኒክ ደረጃዎች

1. ኤጀንሲው የደንበኛ መገልገያ መሣሪያዎችን ጨምሮ ቴሌኮሙኒኬሽንን የሚመለከቱ የቴክኒክ ደረጃዎችን ይወስናል፡፡

2. ደረጃዎችን በሚመለከት የሚወጣው መመሪያ ኤጀንሲው በሚወስነው ሁኔታ ይታተማል፡፡

14. መሣሪያዎችን ስለመፍቀድ

1. ኤጀንሲው ከቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተም ጋር ከመገጠማቸው በፊት የኤጀንሲውን ፈቃድ የሚያስፈልጋቸውን የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች ዝርዝር በመወሰን ለሕዝብ ያስታውቃል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ የሚከተሉት መሣሪያዎች የኤጀንሲው ፈቃድ ያስፈልጋቸዋል፤

ሀ/ የሬዲዮ ኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች፤

ለ/ ቲቪ. አር.ኦ.፡፡

3. ኤጀንሲው የመሣሪያዎችን ዓይነት ሲፈቅድ የሚከተሉትን መመዘኛዎች ማገናዘብ አለበት፤⁷⁵

ሀ/ በሕይወትና በጤንነት ላይ አደጋ ያለማድረስ ሁኔታዎች፤

ለ/ መሣሪያው ለንግድ የሚውል ከሆነ አስመጪው ላስመጣው መሣሪያ መለዋወጫ ለማቅረብና ለመጠገን ያለው የመሣሪያ የገንዘብና የሰው ኃይል አቅም፤

ሐ/ የመረጃ ጥበቃን ጨምሮ የቴሌኮሙኒኬሽን እውታር ጥገና ሁኔታ፤

⁷⁵ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 3 (ለ) በአዋጅ ቁጥር 8/28 (1994) አ. 281 አንቀጽ 2(8) መሰረት ተተክቷል፡፡ በዚህ ምክንያት የንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ ለ, ሐ, መ, ሠ እና ረ እንደ ቅደምተከተላቸው ሐ, መ, ሠ, ረ እና ሰ ሆነው ተሽጋሽገዋል፡፡

መ/ የኤሌክትሮማግኔቲክ መጣጣም ሁኔታ፤

ሠ/ የኤሌክትሮማግኔቲክ ፍሪኳንሲ ተገቢ አጠቃቀም፤

ረ/ በቴሌኮሙኒኬሽን አውታሩና በመሣሪያው መካከል የሚኖረው መጣጣም፤

ሰ/ ኤጀንሲው በመመሪያ የሚወሰናቸው ሌሎች መመዘኛዎች ።

4. የኤጀንሲው ፈቃድ የሚያስፈልጋቸውን የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች ኤጀንሲው በቅድሚያ ሳይፈቅድ ማምረት፤ ወደ ሀገር ውስጥ ማስገባት ወይም ማክፋፈል የተከለከለ ነው ፡፡

15. ስለሬዲዮ መገናኛዎች

1. ኤጀንሲው በዓለም አቀፍ ስምምነቶች መሠረት ለኢትዮጵያ የተመደበውን የሬዲዮ ፍሪኳንሲ ለማስተዳደርና አጠቃቀሙን ለመፍቀድ ኃላፊ ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም ሰው ከኤጀንሲው በተሰጠው ፈቃድ መሠረት ካልሆነ በስተቀር የሬዲዮ መገናኛ መሣሪያ ባለየዞታ ለመሆን፤ ለመትከል ወይም ለማካሄድ አይችልም ፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ ለፖሊስ፤ ለጦር ኃይሎችና ለሌላ መንግሥታዊ አገልግሎት የሚውሉ የሬዲዮ መሣሪያዎችን አይመለከትም ፡፡

16. ፍሪኳንሲ ስለመደልደል

1. ኤጀንሲው ለቴሌኮሙኒኬሽን፤ ለሬዲዮ መገናኛና ለሬዲዮና ቴሌቪዥን ሥርዓት አገልግሎት የሚውል ፍሪኳንሲ ይመድባል፤
2. ኤጀንሲው የፍሪኳንሲ አጠቃቀምን በሀገር ውስጥና በዓለም አቀፍ ደረጃ ያስተባብራል ፤ በትክክል ጥቅም ላይ መዋሉንም ይቆጣጠራል፤
3. በፍሪኳንሲ ለመጠቀም በቀረበ ማመልከቻ ላይ ለመወሰን የሀገሪቱ የወቅትና የወደፊቱ ፍላጎት መገናዘብ ይኖርበታል፤
4. በተወሰነ ፍሪኳንሲ የመጠቀም ፈቃድ በጊዜ ተወስኖ ለተለያዩ ሰዎች ሊሰጥ ይችላል፡፡

17. ቁጥጥር የማደግ ስልጣን

1. ኤጀንሲው የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎችና በዚህ አዋጅ መሠረት የሰጣቸው ውሳኔዎች መከበራቸውን ለማረጋገጥ ኢንስፔክተሮችን ለመመደብ ይችላል ፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 መሠረት የተመደበ ኢንስፔክተር የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በሚያካሂድ ድርጅት ውስጥ ወይም ማንኛውም የሬዲዮ መገናኛ መሣሪያ

ይኖራል ብሎ ለማመን በቂ ምክንያት በሚኖረው ሥፍራ በሥራ ሰዓት ለመግባትና ቁጥጥር ለማድረግ ይችላል፤

3. ኢንስፔክተሩ ማንኛውንም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ ለመመርመርና አግባብ ያላቸውን ሰነዶች ለማየትና ቅጂው እንዲሰጠው ለመጠየቅ ይችላል፤
4. ኢንስፔክተሩ ቁጥጥር ወደሚደርግበት ስፍራ ለመግባት የመታወቂያ ወሪቀቱን ማሳየት አለበት፡፡

ክፍል አራት

ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በመሬትና ሕንፃ ስለመጠቀም

18. በመሬት እና ሕንፃ ስለመጠቀም

1. የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት ወደ ማንኛውም መሬት በመግባት የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ለመዘርጋት፣ ለመጠገን፣ ለማሻሻል፣ ለመመርመርና ለመለወጥ ወይም መስመሩን ለማንሳት የሚያስፈልጉ ነገሮችን ለማከናወን ይችላል፤
2. ለቴሌኮሙኒኬሽን መስመሩ የግድ በሕንፃዎች ላይ መዘርጋትና ማለፍ ያለበት ሲሆን የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት የሕንፃዎቹን ሁኔታ ሳያበላሽ መስመሩን ሊዘረጋ ይችላል፤
3. የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት በቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ላይ ጉዳት ሊያደርስ ወይም እንቅፋት ሊፈጥር የሚችልን ማንኛውንም ዛፍ ወይም ቅርጫፍ መቁረጥ ይችላል፡፡
4. ማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተመለከቱትን ተግባሮች ለማከናወን ማንኛውም ስፍራ ከመግባቱ ከ10 ቀን በፊት ሊከናወኑ ስለታቀዱት ተግባሮች የሚገልጽ የጽሑፍ ማስታወቂያ ለመሬቱ ባለይዞታ ወይም ለሕንፃው ባለቤት መስጠት አለበት ።
5. የመሬቱ ባለይዞታ ወይም የሕንፃው ባለቤት ተቃውሞ ካለው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሰው የጊዜ ገደብ ውስጥ ቅሬታውን ለኤጀንሲው ሊያቀርብ ይችላል፤
6. ኤጀንሲው ለሁለቱም ወገኖች የመሰማት ዕድል በመስጠት ተቃውሞን ከመረመረ በኋላ ተቃውሞን ለመቀበል ወይም የታቀደው ተግባር ያለአንዳች ገደብ ወይም ተገቢ መስሎ የታየውን ገደብ በማድረግ እንዲከናወን ሊፈቅድ ይችላል፡፡

19. የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ስለማስነሳት ወይም ስለማስለወጥ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 18 መሠረት የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር የተዘረጋበት መሬት ባለይዞታ ወይም ሕንፃ ባለቤት በቂ ምክንያት ሲኖረው የቴሌኮሙኒኬሽን መስመሩ እንዲነሳ ወይም አዘረጋጉ እንዲለወጥ ለኤጀንሲው ሊያመለክት ይችላል፤
2. ኤጀንሲው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የቀረበለት ማመልከቻ በበቂ ምክንያት ላይ የተመሠረተ መሆኑንና የቴሌኮሙኒኬሽን መሥመሩን በሌላ አማራጭ ለመዘርጋት የሚቻል መሆኑን ሲያረጋግጥ መስመሩ እንዲነሳ ወይም አዘረጋጉ እንዲለወጥ ሊወሰን ይችላል።

20. ስለ ካሣ ክፍያ

1. የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት ለቴሌኮሙኒኬሽን መስመር በማንኛውም መሬት የመጠቀም ወይም መስመሩን በማንኛውም ሕንፃ ላይ አሳልፎ የመዘርጋት ሥልጣኑን ሥራ ላይ ሲያውል ለሚያደርሰው ጉዳት ለመሬቱ ባለይዞታ ወይም ለሕንፃው ባለቤት ተገቢውን ካሣ የመክፈል ኃላፊነት አለበት።
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 19 መሠረት የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር እንዲነሳ ወይም አዘረጋጉ እንዲለወጥ ያስደረገ ማንኛውም ሰው ለቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅቱ ተገቢውን ካሣ የመክፈል ኃላፊነት አለበት።

21. መሬትን ስለመውሰድ

የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል በግል የተያዘን መሬት በሕግ መሠረት ሊወሰድ ይችላል ።

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

22. ስለ ከተማ ፕላን

1. የማንኛውም ከተማ ፕላን የቴሌኮሙኒኬሽን መስመሮችን በግልጽ ለይቶ ማሳየት አለበት።
2. ማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ሲዘረጋ የከተማውን ፕላን ተከትሎ የመዘርጋት ኃላፊነት አለበት።

23. ስለሌሎች ኮንስትራክሽኖች

1. ማንኛውም የኮንስትራክሽን ወይም የቁፋሮ ሥራ ወይም ቋሚነት ያለው ስትራክቸር ግንባታ በቴሌኮሙኒኬሽን መስመር አቅራቢያ ከመከናወኑ በፊት የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅቱን ስምምነት ማግኘት ያስፈልጋል።

2. ቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1) መሠረት የስምምነት ጥያቄ ሲቀርብለት በ30 ቀናት ውስጥ መልስ የመስጠት ግዴታ አለበት፡፡
3. የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት በቀረበለት ጥያቄ ያላግባብ ሳይስማማ በመቅረቱ በኤጀንሲው አቤቱታ ሲቀርብለትና ኤጀንሲውም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት ሥራዎች በቴሌኮሙኒኬሽን መስመሩ ላይ ጉዳት የማያደርሱ ወይም የማያውኩ መሆናቸውን ሲያረጋግጥ ሥራዎቹ እንዲካሄዱ ሊፈቅድ ይችላል፡፡
4. ማንኛውም ኮንስትራክሽን ወይም ቋሚ የሆነ ስትራክቸር ግንባታ ከቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ቢያንስ በሁለት ሜትር መራቅ አለበት፡፡
5. አስቀድሞ የተዘረጋ የቴሌኮሙኒኬሽን መስመርን የሚያውክ ማንኛውም ግንባታ እንዲወገድ የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅቱ ቢያንስ የ30 ቀናት ማስጠንቀቂያ በመስጠት ባለቤቱን ወይም ባለይዞታውን ሊጠይቅ ይችላል፡፡
6. የግንባታው ባለቤት ወይም ባለይዞታ በተሰጠው የማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ግንባታውን ካላስወገደ የቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅቱ ግንባታውን የማስወገድ መብት ይኖረዋል፡፡

24.ክልከላ⁷⁶

1. በቴሌኮሙኒኬሽን ድርጅት ከተመደበ ሠራተኛ ወይም በኤጀንሲው ከተፈቀደለት ሰው በስተቀር ማንኛውም ሰው የቴሌኮሙኒኬሽን መስመርን ማገናኘት ወይም ማለያየት የተከለከለ ነው፡፡
2. ኮልባክ አገልግሎት መጠቀም ወይም የኮልባክ አገልግሎት መስጠት የተከለከለ ነው፡፡
3. ኢንተርኔትን በመጠቀም የድምፅ ወይም የፋክስ መልዕክትን ማስተላለፍ ወይም የማስተላለፍ አገልግሎት መስጠት የተከለከለ ነው ፡፡
4. ማንኛውም ሰው ፈቃድ ካልኖረው በስተቀር የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅቱ የዘረጋውን ኔትወርክ ተጠቅሞም ሆነ ሳይጠቀም ለግልም ይሁን ለንግድ የቴሌኮሙኒኬሽን ሥራ መስራት አይችልም፡፡

⁷⁶የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 በአዋጅ ቁጥር 8/28 (1994) ኢ. 281 አንቀጽ 2(10) ተሰርዞ በአዲስ ንዑስ አንቀጽ የተተካ ሲሆን ንዑስ አንቀጽ 3 እና 4 አዲስ የነበሩ ናቸው፡፡

25. ቅጣት⁷⁷

1. በዚህ አዋጅ ወይም በሌሎች አግባብ ባላቸው ሕጎች መሠረት ፈቃድ ሳያወጣ ወይም የፀና ፈቃድ ሳይኖረው አገልግሎት የሰጠ ማንኛውም ሰው ያለፈቃድ በሰራበት ጊዜ ውስጥ ሊያገኝ ይችላል ተብሎ የሚወሰነውን ገቢ እጥፍ የገንዘብ መቀጫና ከ3 እስከ 5 ዓመት በሚደርስ አስራት ይቀጣል፡፡
2. የዚህን አዋጅ አንቀጽ 15(2) ወይም 24(2)፤ 24(3) ወይም 24(4) ድንጋጌ የተላለፈ ማንኛውም ሰው ከሁለት እስከ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና እስከ 10,000 ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጫ ይቀጣል፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ኤጀንሲውን ሳያስፈቅድ የፌዴራል መገናኛ መሣሪያዎች፣ የቲቪ.አር.ኤ. መሣሪያዎች ወይም በኤጀንሲው መፈቀድ ያለባቸውን ሌሎች የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች ይዞ የተገኘ ማንኛውም ሰው መሣሪያው በኤጀንሲው ይወረስበታል፡፡
4. የዚህን አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች የተላለፈ ማንኛውም ሰው በወንጀለኛ መቅጫ ሕግ⁷⁸ መሠረት ይቀጣል ፡፡

26. የተሻሩ ሕጎች

የሚከተሉት በዚህ አዋጅ ተሻረዋል፤

1. ቴሌፎን በእጅ መኖሩን ስለማስታወቅ የወጣው አዋጅ ቁጥር 55/1936 ፤
2. የቴሌፎን መገናኛ መስመር ጥበቃ አዋጅ ቁጥር 114/1942 ፤
3. የቴሌኮሙኒኬሽን ቦርድ ማቋቋሚያ አዋጅ ቁጥር 131/1945 ፡፡

27. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከጎዳር 19 ቀን 1989 ዓ.ም. ጀምሮ የጸና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጎዳር 19 ቀን 1989 ዓ.ም.

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

⁷⁷ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 በአዋጅ ቁጥር 281/1994 (8/28) አንቀጽ 13 መሰረት የተጨመረ ሲሆን ቀድሞ ንዑስ አንቀጽ 1, 2 እና 3 የነበሩት ድንጋጌዎች እንደቅደም ተከተላቸው 2, 3 እና 4 ሆነው ተሸጋሽዋል፡፡ እንዲሁም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1 ውስጥ በአዋጅ ቁጥር 281/1994 (8/28) አንቀጽ 12 መሰረት "15(2) ወይም 24(2)" ከሚለው ሀረግ ቀጥሎ "24(3) ወይም 24(4)" የሚል ሀረግ ገብቷል፡፡

⁷⁸ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ውስጥ የወንጀለኛ መቀጫ ህግ በሚል የተገለጸው በ1996 ዓ.ም በወጣው የወንጀል ህግ የተተካ በመሆኑ የወንጀል ህግ ተብሎ ይነበባል፡፡

ደንብ ቁጥር 47/1991

በቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚረከቡት ምክር ቤት ደንብ

የሚረከቡት ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 4/1987 አንቀጽ 5 መሠረት ይህን ደንብ አወጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚረከቡት ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 47/1991” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

1. በቴሌኮሙኒኬሽን አዋጅ ቁጥር 49/1989 የተሰጡት ትርጓሜዎች በዚህ ደንብ ውስጥ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

2. የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፤

ሀ/ “ኤጀንሲ” ማለት የኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኤጀንሲ ነው፤⁷⁹

ለ/ “ባለፈቃድ” ማለት በዚህ ደንብ መሠረት የተሰጠ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ ባለቤት ነው፤

ሐ/ “ሎካል ኔትወርክ” ማለት ሎካል ማዞሪያ፣ ማዞሪያው ከሌሎች ሎካል ማዞሪያዎች ጋር የሚገናኝበትን ኔትወርክና ከማዞሪያው ጋር የሚገናኙበትን ኔትወርክ ያጠቃልላል።

መ/ “ቅድሚያ የሚሰጣቸው ደንበኞች” ማለት ኤጀንሲው የቅድሚያ አገልግሎት ተጠቃሚዎች ብሎ ለሚዘረዝራቸው ደንበኞች አገልግሎት የሚዘረጉ አዳዲስ መስመሮችን ጠቅላላ ብዛት የሚያመለክት ግብ ነው።

ሠ/ “የሕዝብ ጥሪ አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች” ማለት አዲስ የሚከፈቱ የሕዝብ ጥሪ አገልግሎት ጣቢያዎችን ብዛትና ክልላዊ ሥርዓታቸውን የሚያመለክት

⁷⁹ በ17/1 (2003) እ. 691 አንቀጽ 24(2) እና 35(1) (መ) መሰረት ኤጀንሲው የፈረሰ እና ስልጣንና ተግባሩም ለመገናኛና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር ተሰጥቶ የነበረ ሲሆን በ22/12 (2008) እ. 916 አንቀጽ 9 (13) እና 25 መሰረት ስልጣኑ የቀጠለ በመሆኑ ኤጀንሲው በሚል የተገለጸው ለመገናኛና ኢንፎርሜሽን ቴክኖሎጂ ሚኒስቴር ተብሎ ይነበባል።

ግብ ነው፤

ረ/ “የሕዝብ ስልክ ግብ” ማለት ሳንቲሞችን ወይም ካርድ በመጠቀም አገልግሎት እንዲሰጡ የሚተክሉትን ስልኮች ብዛት የሚያመለክት ግብ ነው፤

ሰ/ “የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎች ኔትወርክ” ማለት የሎካል ማዞሪያ ኔትወርክን፤ የከተሞች መገናኛ ብሔራዊ ኔትወርክንና ዓለም አቀፍ ኔትወርክን ያጠቃልላል፤

ሸ/ “የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያ አገልግሎት” ማለት የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎችን ኔትወርክ በመጠቀም የሚሰጥ አገልግሎት ነው፡

ቀ/ “የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ማስፋፋት ግብ” ማለት በኤጀንሲው የሚወሰን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ማስፋፋት ግብ ሲሆን የሕዝብ ስልክ ግብን፣ በቂ አገልግሎት ያላገኙ አካባቢዎች ግብን፣ ቅድሚያ የሚሰጣቸው ደንበኞች ግብን እና የሕዝብ ጥሪ አገልግሎት መስጫ ጣቢያዎች ግብን ይጨምራል፤

በ/ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ ማለት የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎች አገልግሎት ፈቃድን፤ የሴሊላር ሞባይል አገልግሎት ፈቃድን ፤ የኢንተርኔት አገልግሎት ፈቃድን እና የዳታ ኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድን ያጠቃልላል፤

ተ/ የአገልግሎት ግብ ማለት ባለፈቃዱ ጥራት ያለው አገልግሎት እንዲሰጥ በኤጀንሲው ተወስኖ የሚሰጥ ግብ ነው፤

ቸ/ በቂ አገልግሎት ያላገኙ አካባቢዎች ግብ ማለት የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ላልተዳረሰባቸው በየክልሉ ለሚገኙ የዞን፤ የወረዳና ሌሎች ከተሞች አገልግሎት ለመስጠት የሚዘረጉ አዲስ የማዞሪያ መስመሮችን ብዛት የሚያመለክት ግብ ነው።

ክፍል ሁለት

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ

3. የፈቃድ ማመልከቻ

1. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ ማመልከቻ ኤጀንሲው በሚወስነው ፎርም መሠረት የሚዘጋጅ ሆኖ የሚከተሉትን ይይዛል፡-

ሀ/ የአመልካቹን ማንነትና አድራሻ፤

ለ/ የአመልካቹን የፋይናንስ አቅም፣ የቴክኒክ ብቃትና ልምድ የሚያሳዩ ሠነዶች፤ እና

ሐ/ ኤጀንሲው ያስፈልጋሉ ብሎ በመመሪያ የሚወስናቸውን ሌሎች መረጃዎች፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች መሠረት ለኤጀንሲው የሚቀርቡለት መረጃዎች በምስጢር መጠበቅ አለባቸው፡፡

4. ፈቃድ ስለመስጠት

1. ኤጀንሲው በአመልካቹ የተጠየቀው ፈቃድ የሚያስከትላቸውን የፈቃድ ግዴታዎች ለመወጣት የሚያስችል የቴክኒክ ብቃት፣ የፋይናንስ አቅምና ልምድ አመልካቹ ያለው መሆኑን ሲያምንበት የተወሰነውን ክፍያ በማስከፈል በ90 ቀን ውስጥ ለአመልካቹ ፈቃዱን ይሰጠዋል፡፡
2. አመልካቹ አግባብ ባለው የኢንቨስትመንት ሕግ መሠረት በመስኩ ኢንቨስት ለማድረግ የሚፈቀድለት ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ መሠረት ፈቃድ አይሰጥም፡፡

5. ፈቃድ ስለመከልከል

1. ኤጀንሲው የቀረበው ማመልከቻ ወይም ተያይዞ የቀረበው መረጃ ወይም የአመልካቹ የፋይናንስ አቅም፣ የቴክኒክ ብቃትና ልምድ በኤጀንሲው ከተወሰነው መስፈርት አንፃር በቂ አይደለም ብሎ ከወሰነ ይህንኑ ከነምክንያቱ ለአመልካቹ በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡
2. አመልካቹ የሚደግፉትን መረጃዎች ለማቅረብ እንዲችል ኤጀንሲውን የማማከር ዕድልና የቀረበበትን ተቃውሞ ለመቋቋም ከ30 ቀን ያሳነ ጊዜ ይሰጠዋል፡፡ እንዲሁም ማመልከቻውን የማረም ወይም የማሟላት መብት ይኖረዋል፡፡
3. አመልካቹ የኤጀንሲውን ምክር ካገኘ እና የተሰጠው ጊዜ ካለፈም በኋላ ኤጀንሲው ማመልከቻው ወይም የቀረበው መረጃ ወይም የአመልካቹ ችሎታ የጠየቀውን ፈቃድ ለመስጠት የማያበቃ መሆኑን ሲያምንበት ይህንኑ ለአመልካቹ በፊርማ ያሳውቀዋል፡፡

6. ስለፈቃድ ይዘት

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ እንደ አግባቡ የሚከተሉትን መያዝ አለበት፤

1. የባለፈቃዱን ስም፤
2. ፈቃዱተፈፃሚ የሚሆንባቸው ኢንስታሌሽኖች የሚገኙበትን ወይም የሚተከሉበትን ሥፍራ፤
3. ፈቃድ የተሰጠበትን አገልግሎት ዓይነት፤
4. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ማስፋፋት ግብ፤ እና
5. የአገልግሎት ግብ፡፡

7. የባለፈቃድ ግዴታዎች

ባለፈቃዱ፡-

1. በፍቃዱ ላይ የተገለፁትን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ማስፋፋት ግብ እና የአገልግሎት ግብ የማሟላት፤
2. መሠረታዊ ላልሆኑ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች የሚጠየቀውን ክፍያ እንዲሁም እነዚህን ለመወሰን የተጠቀመባቸውን ዘዴዎች እና ሌሎች ሁኔታዎች አትሞ የማወጣት፤
3. አገልግሎቱ ጉዳት የማያደርስ፤ የተሟላና ቀልጣፋ ሆኖ እንዲገኝ የቴሌኮሙኒኬሽን ኢንስታሌሽኖቹን በእንክብካቤ የመጠበቅ፤
4. ኤጀንሲው ኢንስታሌሽኖቹን እንዲያይ የመፍቀድ፤
5. ኤጀንሲው ስለኢንስታሌሽኑና አፕሬሽኑ የሚጠይቃቸውን ሪፖርቶች፣ ደክመንቶችና መረጃዎች የማቅረብ፤
6. ኤጀንሲው አዲስ የስልክ ቁጥሮች አሰጣጥ ፕላን እስኪያወጣ ድረስ በሥራ ላይ ያለውን ፕላን የመጠቀም ግዴታ አለበት፡፡

8. ፈቃድ ስለማሻሻል

1. ኤጀንሲው ከባለፈቃዱ የፈቃድ ማሻሻያ ጥያቄ ሲቀርብለትና ጥያቄው ተግባ. ሆኖ ሲያገኘው ፈቃዱን ሊያሻሽል ይችላል፡፡
2. ለሕዝብ ጥቅም አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ኤጀንሲው በራሱ አነሳሽነት ፈቃዱን ሊያሻሽል ይችላል፤ ሆኖም የሚደረገው ማሻሻያ የባለፈቃዱን የአሠራርና የፋይናንስ አቋም የሚያናጋ መሆን የለበትም፡፡

9. ስለፈቃድ ዘመን

1. የቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያዎች አገልግሎት ፈቃድ ዘመን ከ25 ዓመት ሊበልጥ አይችልም፡፡
2. የሴሉላር ሞባይል አገልግሎት ፈቃድ ዘመን ከ10 ዓመት ሊበልጥ አይችልም፡፡
3. የኢንተርኔት አገልግሎት ፈቃድ ዘመን ከ10 ዓመት ሊበልጥ አይችልም ።
4. የዳታ ኮሙኒኬሽን አገልግሎት ፈቃድ ዘመን ከ10 ዓመት ሊበልጥ አይችልም ።

10. ስለፈቃድ እድላት

ባለፈቃዱ፡-

1. የፈቃድ ጊዜው ከማለቁ ከስድስት ወር በፊት የቢዝነስ ፕላኑን አያይዞ በማቅረብ ፈቃዱ እንዲታደስለት ካመለከተ፤
2. የቴሌኮሙኒኬሽንን አዋጅ ቁጥር 49/1989፤ የዚህን ደንብ ድንጋጌዎችና በነዚህ መሠረት የወጡ መመሪያዎችን በመተላለፍ ፈቃዱን ለመሠረዝ የሚያበቃ ጥፋት ካልፈጸመ፤ እና
3. ጊዜ ያለፈባቸውን ቴክኖሎጂዎች በአዳዲስ በመተካት የአገልግሎት ደረጃውን ለማሳደግ ከተስማማ፤ ፈቃዱ በተከታታይ ሊታደስለት ይችላል፤ ሆኖም እያንዳንዱ የዕድሳት ዘመን ከፈቃዱ የመጀመሪያ ዘመን ግማሽ በላይ ሊሆን አይችልም፡፡

11. ፈቃድ ስለመሠረዝ

1. ባለፈቃዱ፡-

ሀ/ በፈቃዱ ውስጥ የተገለጹትን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ማስፋፋት ግብ እና የአገልግሎት ግብ ማሟላት ካልቻለ፤

ለ/ ለአገልግሎቱ ተገቢ የሆነውን የቴክኒክ ደረጃ ካልጠበቀ፤

ሐ/ በመንግሥት የተወሰነውን ታሪፍ ካላከበረ፤ ወይም

መ/ ሕግ በመጣስ፤

1. አገልግሎቱን ካንደለ ፤ ወይም

2. የሕዝብን ጥቅም ከጎዳ፤

ኤጀንሲው ፈቃዱን ሊሠርዝ ይችላል ።

2. ባለፈቃዱ ሁኔታውን ወይም ድክመቱን እንዲያሻሽልኤጀንሲው በቂ ዕድል ከመስጠቱ በፊት ፈቃዱን ሊሠርዝበት አይችልም ።

12. ስለፈቃድ መቋረጥ

1. ፈቃድ በሚከተሉት ሁኔታዎች ይቋረጣል፤

ሀ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ፤ መሠረት ሳይታደስ ከቀረ፤

ለ/ በዚህ ደንብ አንቀጽ 11 መሠረት በኤጀንሲው ከተሠረዘ፤ ወይም

ሐ/ ባለፈቃዱ የመክሰር ውሣኔ ከተሰጠበት ወይም ከፈረሰ፡፡

2. ፈቃዱ ሲቋረጥ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሳይቋረጥ እንዲቀጥል ለማድረግ የግድ እለፈላጊ የሆኑ የባለፈቃዱን ተቋሞች መንግሥት ለመጽሐፍ ወይም ከመተኪያ ዋጋቸው አነስተኛ በሆነው ስሌት ላይ የተመሠረተ ካሳ በማሰብ ሊወሰድ ይችላል ።

3. ተቋሞቹን መንግሥት ሊወስዳቸው ካልፈለገ ባለፈቃዱ በራሱ ወጪ እንዲያነሣቸው ሊገደድ ይችላል።

13. ስለክፍያዎች

1. ለፈቀድ ማውጫ የሚጠየቀው ክፍያ እንደሚከተለው ይሆናል፤
 ሀ/ ለቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያ አገልግሎት ብር 200,000፤
 ለ/ ለሴሉላር ሞባይል አገልግሎት ብር 200,000፤
 ሐ/ ለኢንተርኔት አገልግሎት ብር 100,000፤
 መ/ ለዳታ ኮሙኒኬሽን አገልግሎት ብር 100,000
2. ፈቃድ ለማሳደስና በባለፈቃዱ ጥያቄ ለማሻሻል የሚጠየቀው ክፍያ ለቃቃዱ ማውጫ የሚከፈለውን ክፍያ 50 ፐርሰንት ይሆናል ።
3. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከፈሉት ክፍያዎች ለፍሪኩዌንሲ ድልድል የሚጠየቀውን ክፍያ አይመለከቱም።

ክፍል ሦስት

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ዋጋና ታሪፍ

14. የተፈጻሚነት ወሰን

1. የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች በመሠረታዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ዋጋና ታሪፍ ተፈጻሚ ይሆናሉ ፡፡
2. ባለፈቃዱ መሠረታዊ ላልሆኑ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች ዋጋና ታሪፍ ሲወሰንም የዚህ ክፍል ድንጋጌዎች በመመዘኛነት ያገለግላሉ ።

15. አጠቃላይ መርህ

1. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ዋጋ ትመና ኢኮኖሚያዊ የአጠቃቀም ብቃትን ለማስፈን፤ የሕዝብን ጥቅም ለማስጠበቅና አገልግሎትን በቀጣይነት ለመስጠት በሚያስችሉ መርሆዎች ላይ የተመሠረተ ይሆናል፡፡
2. አገልግሎት ላልተዳረሰባቸው አካባቢዎች መሰረታዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ለመስጠት ከሚደረገው ወጭ በስተቀር በተጠቃሚዎች ላይ የሚጣለው የአቅርቦት ዋጋ የሚደለደለው ተጠቃሚዎች በሲስተሙ ላይ ከሚስከትሉት የወጭ ተጽዕኖ አንፃር ተመጣጣኝ በሆነ መልኩ ይሆናል።
3. የታሪፍ መጠኑ የአገልግሎቱን ቀጣይነት ለማረጋገጥና አዲስ ኢንቨስትመንትን ወደ ሴክተሩ ለመሳብ የሚያስችል መሆን አለበት።

4. የታሪፍ አመዳደቡ በዋጋ ላይ ተመሥርቶ የሚለዋወጠውን የደንበኞች ፍላጎትና የአገልግሎቱን መጠቀሚያ ወቅት ያገናዘበ መሆን አለበት፤

16. የዋጋ አተማመን አጠቃላይ ስልቶች

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ዋጋ የሚወሰነው፡-

1. በሲስተሙ ማርጀናል ዋጋ፤ እና
 2. በሲስተሙ የከፍተኛ ጡጢታማነት እቅድ፤
- ላይ ተመስርቶ ይሆናል።

17. የማስገቢያና ወርሃዊ ኪራይ ክፍያ አተማመን

1. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የማስገቢያ ዋጋ አገልግሎቱን ለማስገባት በተዘረጋው የቴሌኮሚኒኬሽን ኔትወርክ ወጪ ላይ የተመሠረተ ይሆናል።
2. የማስገቢያ ክፍያ መጠን የሚወሰነው አገልግሎቱን ለማቅረብ ለተዘረጋው ኔትወርክ አንሸሳት በተደረገው ማርጀናል የካፒታል ወጪ ላይ ተመስርቶ ይሆናል፤ ሆኖም ወጭው የደንበኛውን የመገልገያ መሳሪያዎች ወጪ አይጨምርም።
3. ወርሃዊ ኪራይ ክፍያ መጠን የሚወሰነው አገልግሎቱን ለማቅረብ በተዘረጋው ኔትወርክ የመንከባከቢያና መጠገኛ ማርጀናል ዋጋ ላይ ተመሥርቶ ይሆናል።

18. የጥሪ አገልግሎት ዋጋ አተማመን

1. የጥሪ አገልግሎት ዋጋ አገልግሎቱን ለመስጠት በተዘረጋው የቴሌኮሙኒኬሽን ኔትወርክ ወጭ ላይ የተመሠረተ ይሆናል።
2. የጥሪ አገልግሎቶች የጋራ መገልገያ ኔትወርክ ሲኖራቸው የጥሪ ዋጋው የሚደለደለው እያንዳንዱ አገልግሎት በኔትወርኩ ወጭ ላይ የሚኖረውን ድርሻ መሠረት በማድረግ ይሆናል ።
3. ለእያንዳንዱ የጥሪ አገልግሎት ማርጀናል የአገልግሎት ዋጋ ይተመናል።
4. በከተሞች መካከል የሚደረግና ዓለም ግብፍ የጥሪ አገልግሎት ዋጋ ጥሪው በሚወስደው ጊዜ እንዲሁም ርቀት ወሳኝ በሚሆንበት ጊዜም በቦታ ርቀት ላይ የተመረከዘ ይሆናል።

19. ሌሎች ክፍያዎች

መሠረታዊ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎትን የሚመለከቱ ሌሎች ክፍያዎች በባለፈቃዱና በደምበኞች መካከል በሚደረጉና በኤጀንሲው በሚጸድቁ ስምምነቶች መሠረት ሊፈጸሙ ይችላሉ።

20.የታሪፍ ክለሳ

የታሪፍ ክለሳ አስገዳጅ ሁኔታዎች ባጋጠሙ ቁጥር ይደረጋል፤ ሆኖም የታሪፍ ክለሳ ሳይያረግ ከአራት ዓመት በላይ መቆየት የለበትም፡፡

21.የሂሳብ መዝገብ አያያዝ

1. ባለፈቃዱ ተቀባይነት ባለው የአካወንቲንግ መርሆዎችና ኤጀንሲዉ በሚሰጠው መመሪያ ላይ ተመስርቶ የሂሳብ መዝገብ ይይዛል ፡፡
2. ባለፈቃዱ የመንግስት የጀት ዓመት ባለቀ በስድስት ወራት ዉስጥ በአዲተር የተመረመረ የሂሳብ ሪፖርት ለኤጀንሲው ያቀርባል ፡፡

ክፍል አራት

የቴክኒክ ደረጃዎች

ምዕራፍ አንድ

ጠቅላላ

22.የቴክኖሎጂ ምርጫ

1. ለተለያዩ የቴሌኮሙኒኬሽን ኔትዎርክ ክፍሎች የሚያገለግለው ቴክኖሎጂ የወደፊቱን የቴሌኮሙኒኬሽን እድገትና የደንበኞችን የአገልግሎት ፍላጎት መሠረት በማድረግ ይመረጣል በተለይም ቴክኖሎጂው ዲጅታል፤ በተግባር የተሞከረና በቴሌኮሙኒኬሽን የሞያ ዘርፍ የተፈጠሩ አዲስ ቴክኒኮችን በጥቅም ላይ ያዋለ መሆን አለበት።
2. አገልግሎት ላይ አንዲዉል የሚደረግ ማንኛዉም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ ከነባሩ ኔትወርክ ጋር ተጣጥሞ መሥራት መቻል አለበት፡፡

23.የሲስተም ሞዱላሪቲ

በሃርድ ዌር ወይም በሶፍትዌር ላይ መጠነኛ የሆነ ለውጥ በማድረግ ብቻ አዳዲስ አገልግሎቶችን በሥራ ላይ ማዋል እንዲቻል የቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተም በከፍተኛ ደረጃ ሞዱላር መሆን አለበት፡፡

24.የሲስተም ኮንፌግሬሽን

በስርኪዩት ወይም በተወሰነ ክፍል ላይ የሚደርስ ብልሽት በሲስተሙ አጠቃላይ ብቃት ላይ ተፅእኖ እንዳይኖረው የቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተሞችና ኔትወርኮች ተጠባባቂ መሣሪያዎች ሊገጠሙላቸዉ ይገባል።

25.አስተማማኝነትና ብቃት

1. የእያንዳንዱ የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያና የመሣሪያ ክፍል እንዲሁም አጠቃላይ የሲስተሙ ብቃት በከፍተኛ ደረጃ አስተማማኝ መሆን አለበት፡፡
2. በቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተምና የተለያዩ ክፍሎች ላይ የሚደርሱ ብልሽቶች አማካይ መጠን፤ የሚደርሱ ብልሽቶችን ለመጠገን የሚወሰደው አማካይ ጊዜና በብልሽቶች መካከል ሊኖር የሚገባው አማካይ ጊዜ ኤጀንሲው በሚያወጣው ስታንዳርድ መሠረት መሆን አለበት፡፡

26.የመሣሪያዎች መጠንና ብዛት አወሳሰን

የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች መጠንና ብዛት ሲወሰን፤

1. መሠረታዊ የሆነ እክል ሳይፈጠር የትራፊክ ጫናን ለማስተናገድ መቻልን፤
2. በመደበኛና ጥሪ በሚበዛበት ወቅት የሚያጋጥሙ የቶንና የጥሪዎች ግንኙነት መዘግየትን መቀነስን፤እና
3. ተገቢውን የአገልግሎት ደረጃ ለመጠበቅ መቻሉን፤ ያገናዘበ መሆን አለበት፡፡

27.ሲግናሊንግ ሲስተም

1. በቴክኒክ ረገድ የሚቻል ሲሆን አዳዲስና ተጨማሪ አገልግሎት መስጠት የሚያስችሉ የሲግናሊንግ ሲስተሞች በሥራ ላይ መዋል አለበቸው፡፡
2. በተለያዩ ሲግናሊንግ ሲስተሞች መካከል አንዲሁም በነባርና በአዲሶቹ ሲስተሞች መካከል ተዋህደው መሥራት የሚያስችላቸው ሁኔታ መኖሩ መረጋገጥ አለበት፡፡
3. በአገር አቀፉ ኔትዎርክ ላይ የሚያገለግሉ የሲግናሊንግ ሲስተሞች በሥራ ላይ ካሉት ሲግናሊንግ ሲስተሞችጋር መጣጣም አለባቸው ፡፡

28.የደህንነት መመሪያዎች

1. በቀላሉ በእሳት የመቀጣጠል ባህሪ ያላቸውን ቁሳቁሶች ለማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ መጠቀም አይቻልም።
2. የመሣሪያው ሾልቴጅ ወይም ከረንት መጠን ለሰው ሕይወት አደገኛ ከሆነ የሰዎችን ደህንነት ለማረጋገጥ የሚያስችሉ የመከላከያ እርምጃዎች መወሰድ አለባቸው፡፡
3. የሰዎችን ደህንነት ከራዲዮ ምገድ ሙቀት ጎጂ አዮናይዜሽን ወይም ከአፕቲካል ጨረር የመከላከል እርምጃ መውሰድ አለበት፤ ሬዲዮ አክቲቭ ቁሳቁሶችን አገልግሎት ላይ ማዋል የተከለከለ ነው።

29. የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎችን ከአደጋ ስለመጠበቅ

1. መሣሪያዎችና አንቴና ተሽካሚ ማማዎች የተስተካከለ የግራውንድ ሲስተም ሊኖራቸው ይገባል፡፡
2. ማንኛውም ብረት ነክ የሆነ የኤሌክትሪካል መሣሪያ መሸፈኛ፣ የሚገጠሙበት ራክ፣ ዌቭ ጋይዶችና የኮአክሽያል ኬብሎች ወጪያዊ የኤሌክትሪክ ማስተላለፊያ ክፍል ከጣቢያዉ የግራውንድ ሲስተም ጋር መገናኘት አለባቸው፡፡
3. ለቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች እንዳስፈላጊነቱ የመብረቅ መከላከያ ሊደረግላቸው ይገባል፡፡
4. አስፈላጊ ከሆነዉ በላይ ሾልቴጅና ከረንት ሲከሰት በቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ተገቢዉ መከላከያ ሊደረግላቸው ይገባል፡፡
5. ማንኛውም ብረት ነክ የሆነ የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ አካል ከዝገት መጠበቅ አለበት፡፡
6. የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች ኤሌክትሮኒክስ ክፍሎች ከብናኝ መጠበቅ አለባቸው፡፡
7. አስፈላጊ ሆኖ ሰገኝ ለቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች የአየር ሁኔታ መቆጣጠሪያ ሊደረግላቸው ይገባል፡፡

30. የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያዎች መለያ ምልክት

1. የማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያና ክፍሎች በአይነት፣ በቁጥርና በሞዴል ተለይተው በግልፅ ምልክት ሊደረግባቸው ይገባል፡፡
2. ማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ ኤሌክትሪካልና ኤሌክትሮኒክስ ክፍሎች በግልፅ ምልክት ሊደረግባቸውና ዝርዝር መረጃ ሊኖራቸው ይገባል፡፡
3. ከፍተኛ ሾልቴጅ ያላቸዉ የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ ክፍሎች በግልፅ ተለይተው ምልክት ሊደረግባቸው ይገባል፡፡

31. የኤሌክትሮ ማግኔቲክ ኢንተርፈረንስ

የኤሌክትሮ ማግኔቲክ ኢንተርፈረንስ መጠን ኤጀንሲውበዚህ ደንብ አንቀፅ 52 ንዑስ አንቀጽ /3/ መሠረት በሚያወጣዉ መመሪያ ይወሰናል፡፡

32. አካባቢዊ አየር ሁኔታዎች

ማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ ኤጀንሲው በሚወስነው አካባቢያዊ የአየር ሁኔታዎች ደረጃ መሥራት የሚችል መሆን አለበት፡፡

33.ፓወር ሲስተም

1. የፓወር ሲስተም ዲዛይንና ብቃት ከጠቅላላው ሲስተም ብቃት ጋር የተጣጣመ መሆን አለበት፡፡
2. ለማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ የሚያስፈልገው የዳይሬክት ከረንት ሾልቴጅ ኔጋቲቭ 48 ሾልት መሆን አለበት፡፡
3. የፓወር ሲስተም አቅርቦት ፊክቲቶሮችን የጋራ መቆጣጠሪያ መሣሪያዎችንና የመጠባበቂያ ባትሪ ባንኮችን ይጨምራል፡፡
4. ፊክቲቶሮች ቢያንስ 50 ፐርሰንት የመጠባበቂያ ክምችት አቅም ሊኖራቸው ይገባል፡፡
5. የፓወር አቅርቦት አገልግሎት በሌለበት ቦታ ለቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ የሚውል በፀሐይ ኃይል የሚሠራ ፓወር ሲስተም መኖር አለበት፡፡

ምእራፍ ሁለት

የቴሌኮሙኒኬሽን የማዞሪያ ኔትወርክ የቴክኒክ ደረጃ

34.ጠቅላላ

ማንኛውም የቴሌኮሙኒኬሽን መሣሪያ የዓለም አቀፍ የቴሌኮሙኒኬሽን ሕብረት ያወጣቸውን ሪከሜንዴሽኖች፣ ደንቦችና ደረጃዎች የሚያሟላ መሆን አለበት፡፡

35.ዲጂታል ትራንክና ጃንክሽን ኔትወርክ

የዲጂታል ትራንክና ጃንክሽን ኔትወርክ መሣሪያዎች ቴክኒካዊ ግንኙነት ኤጀንሲው በተቀበለው የዓለም አቀፍ ደረጃ መሠረት መሆን አለበት፡፡

36.የፊደሉ ትራንስሚሽን መሣሪያ

1. ማንኛውም ፊደሉ ጣቢያ የሚገኝበት ቦታ ጂኦግራፊያዊ ኮከባዊነት በግልፅ ተለይቶ እንዲታወቅ መደረግ አለበት፡፡
2. ዋና ዋናዎቹ የትራንስሚሽን ሲስተሞች ለኮሙኒኬሽንና መሪዎችን ለማስተላለፍ የሚያገለግል ሰርቪስ ቻናል እንዲኖራቸው ያስፈልጋል፡፡
3. የዲጂታል መስመሮችን መልቲፕሌክስ የማድረግ ደረጃና ዘዴ ኤጀንሲው በተቀበለው ዓለም አቀፍ ደረጃ መሰረት ይሆናል፡፡

37.አንቴናና የአንቴና ማማዎች

1. ማንኛውም አንቴናና አንቴና ተሽካሚ ማማዎች እንዲሁም የአንቴናጢን ሲስተም ጨምሮ በተተክለበት አካባቢ ይኖራል ተብሎ የሚጠበቀውን ከፍተኛ የንፋስ ግፊት ለመቋቋም የሚያስችል ጥንካሬ ሊኖራቸው ይገባል።
2. አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በኤጀንሲው መመሪያ መሠረት የማማዎች ጫፍ የማስጠንቀቂያ መብራት ሊገጠምላቸውና አንጻባራቂ ቀለም ሊቀበሉ ይገባል።

38.የደንበኞች መገልገያ መሣሪያዎች

1. የደንበኞች መገልገያ መሣሪያዎች በሥራ ላይ ካለው ሲስተም ጋር ተጣጥመው መሰራት የሚችሉ መሆን አለባቸው።
2. ኤጀንሲው ለደንበኞች መገልገያ መሣሪያዎች ዝርዝር የቴክኒክ ደረጃዎችን ያወጣል።

39.የኬብል ኔትዎርክ ዲዛይን

የተመጣጠነ አገልግሎት ለመስጠት እንዲቻል የኬብል ኔትዎርክ ዲዛይን ጥራትን፤ ከለውጥ ጋር መጣጣምን፤ አስተማማኝነትን፤ ኢኮኖሚያዊ መሆንንና ለጥገና አመቺነትን ከግምት ውስጥ ማስገባት አለበት።

40.የመሬት ውስጥ ኬብል ኢንስታሌሽን

ማንኛውም በመሬት ውስጥ የሚዘረጋ ኬብል ኤጀንሲው በሚያወጣው መመሪያ መሠረት የደህንነት መጠበቂያዎችና አግባብነት ያላቸው የማስጠንቀቂያ ምልክቶች ሊኖሩት ይገባል።

41.የአየር ላይ ኬብል ኢንስታሌሽን

1. በአየር ላይ የሚዘረጉ ኬብሎች በአከባቢዉ የሚኖረውን የንፋስ ግፊት መቋቋም መቻል አለባቸው።
2. ተገቢው ማጠናከሪያ ካልተደረገ በስተቀር በቴሌኮሙኒኬሽን ምሰሶዎች መካከል የሚኖረው ርቀት ከ50 ሜትር መብለጥ የለበትም።
3. በአየር ላይ የሚዘረጉ ኬብሎች የአየሩ ሙቀት 45 ዲግሪ ሴንቲግሬድ በሆነበትና ንፋስ በሌለበት ሁኔታ 0.8 ሜትር በላይ እንዲረግቡ አይፈቀድም።
4. በአየር ላይ የሚዘረጉ ኬብሎችና ወደ ደንበኛ ቤት የሚዘረጉ መስመሮች ከመሬት ቢያንስ የ4.5 ሜትር ከፍታ ሊኖራቸው ይገባል፤ ሆኖም መንገዶችን የሚያቋርጡ ኬብሎች ከፍታ ከ6 ሜትር ማነስ የለበትም።

5. የቴሌኮሙኒኬሽን ኬብሎች ከፓወር መስመሮች ጋር የሚኖራቸው ርቀት በዚህ በአሌክትሪክ ሥራዎች የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 47/1991 መሠረት ይሆናል።

42.የመስመሮች ማገናኛ ካቢኔት ኢንስታሌሽን

1. የመስመሮች ማገናኛ ካቢኔቶች ከዋናው የመተላለፊያ መንገድ ራቅ ብለውና በሕዝብ ላይ ሊያደርሱ የሚችሉትን ችግር ለመቀነስና ሊደርስባቸው ከሚችል ጉዳትም ለመጠበቅ በሚያስችል ሁኔታ መተክል አለባቸው፡፡
2. ካቢኔቶች በአግባቡ መቆለፍና ከማንኛውም የአካባቢው የትራፊክ እንቅስቃሴ ለመጠበቅ ተገቢው መከላከያ ሊደረግላቸው ይገባል።

43.ወደ ደንበኛ ቤት የሚዘረጉ መስመሮች ኢንስታሌሽን

1. ወደ ደንበኛ ቤት የሚዘረጉ ጥንድ መስመሮች በ45 ዲግሪ ሴንቲግሬድ የአየር ሙቀት ሁኔታ ከዜሮ ነጥብ 4 ሜትር በላይ እንዲረግቡ አይፈቀድም።
2. መስመሮቹ ኤሌክትሪክ በማያስተላልፉ መከላከያዎች መሸፈን አለባቸው ።

ምዕራፍ ሦስት

ሴሉላር ሞባይል ኔትዎርክ

44.ጠቅላላ

1. የባለፈቃዱ የሴሉላር ሞባይል ኔትዎርክ ሲስተም ዲጂታል ሆኖ ፡-
 ሀ/ የተለያዩ የዳታ አገልግሎቶች፤ አጫጭር መልዕክቶች፤ ተጓዳኝ አገልግሎቶች፤ እና
 ለ/ የሮሚንግ አገልግሎት፤
 መስጠት የሚችል ይሆናል፡፡
2. የሴሉላር ሞባይል ኔትዎርክ የቴክኒክ ደረጃ እጅግሲው በተቀበለው ዓለም አቀፍ ደረጃ መሠረት ይሆናል፡፡

45.ከቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያ ኔትዎርክ ጋር ስለሚኖረው ግንኙነት

የሴሉላር ሞባይል ኔትዎርክ ከቴሌኮሙኒኬሽን ማዞሪያ ኔትዎርክ ጋር በዲጅታል መስመሮች አማካኝነት መገናኘት እና በዓለምአቀፍ የቴሌኮሙኒኬሽን ሕብረት ሪከመንዴሽን በሚታወቀው ቁጥር 7 ሲግናሊንግ ሲስተም መጠቀም አለበት፡፡

46. የፍሪኩዌንሲ ድልድል

ባለፈቃዱ ለአገልግሎቱ በተመደበው ፍሪኩዌንሲና ኤጀንሲው በተለይ ለእርሱ በሰጠው ስፔክትረም በመጠቀም የሴሊላር ሞባይል አገልግሎቱን መስጠት አለበት፡፡

ክፍል አምስት

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ደረጃዎችና የማስፋፋት ግቦች

47. የአገልግሎት ግቦች

1. ኤጀንሲው ባለፈቃዱን በማማከር የአገልግሎት ግብ አመልካቾችን ይወስናል፡፡

2. የአገልግሎት ግብ አመልካቾች የሚከተሉትን ሊጨምሩ ይችላሉ፡፡

ሀ/ በአንድ የቴሌኮሙኒኬሽን መስመር ላይ በዓመት የሚደርስ የብልሽት ብዛት

ለ/ የብልሽት ጥገና ፍጥነት በመቶኛ፡-

1) በ8 የሥራ ሰዓት፡

2) በ40 የሥራ ሰዓት፡

3) ከ40 የሥራ ሰዓት በላይ ።

ሐ/ ካሉት አጠቃላይ የሕዝብ ስልኮች ውስጥ በአንድ የተወሰነ ጊዜ ውስጥ አገልግሎት

በመስጠት ላይ የሚገኙት በመቶኛ ሲሰላ፤

መ/ የተጠባባቂ ደንበኞች ብዛት ለተወሰነ ጊዜ ውስጥ የሚቀነስበት መቶኛ፤

48. የደንበኞች አገልግሎት

1. ባለፈቃዱ ቀልጣፋ የደንበኞች አገልግሎት እንዲኖር ለማድረግ የሚያስችል ሥርዓት መዘርጋት አለበት፡፡

2. ለደንበኞች የሚላኩ የክፍያ መጠየቂያ ሰነዶች የአገልግሎቱን አይነትና ክፍያው የተጠየቀበትን አገልግሎት መለኪያ በግልጽ ማሳየት አለባቸው፡፡

3. ብልሽቶችን ለማስመዝገብ የሚደረጉ ጥሪዎች ከክፍያ ነፃ ይሆናሉ፡፡

49. አገልግሎት የማስፋፋት ግብ

1. አገልግሎት የማስፋፋት ግብ በብሔራዊ የቴሌኮሙኒኬሽን ልማት ፖሊሲና ቅደም ተከተል ላይ ተመስርቶ ይወሰናል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ኤጀንሲው የአገልግሎት ማስፋፋት ግብ ሲወስን የሚከተሉትን ማገናዘብ አለበት፤

ሀ/ የስልክ አገልግሎት ተጠቃሚዎችን ቁጥር ማሳደግ፤

ለ/ የረጅም ጊዜ የተጠባባቂ ደንበኞችን ቁጥር መቀነስ፤

ሐ/ የስልክ አገልግሎትን ለገጠር አካባቢዎች ማዳረስ፤

መ/ አዳዲስና የተሻሻሉ አገልግሎቶችን ማቅረብ፤

ሠ/ ዘመናዊና አስተማማኝ የሆነ ብሔራዊ የቴሌኮሙኒኬሽን ኔትወርክ መፍጠር እና

ረ/ የባለፈቃዱን ቢዝነስ ፕላን፤

50. የአደጋ ጊዜ ጥሪዎች

1. ለእሳት አደጋ መከላከያ፤ ለአምቡላንስ አገልግሎት፤ ለፖሊስ ጣቢያዎችና ለሌሎች የአስቸኳይ ጊዜ እርዳታ ለሕዝብ የሚሰጡ ተቋሞች ናቸው ብሎ ኤጀንሲው ለሚወስናቸው ድርጅቶች የሚደረጉ ጥሪዎች ከክፍያ ነፃ ይሆናሉ።
2. ለአደጋ ጊዜ ጥሪ የሚያገለግሉ ልዩ ቁጥሮች ይመደባሉ።
3. ሁኔታዎች የሚፈቅዱ ሆኖ ሲገኝ በአውራ ጎዳናዎች ላይ በየ50 ኪሎ ሜትር ርቀት ለአደጋ ጊዜ ጥሪ የሚያገለግሉ ተገቢ መሣሪያዎች ይተከላሉ። የእነዚህ መሣሪያዎች አጠቃቀምም ከክፍያ ነፃ ይሆናል።

51. የስልክ ማውጫ አገልግሎት

1. ባለፈቃዱ ለደንበኞች በነፃ የሚሰጡ የስልክ ማውጫዎችን ኤጀንሲው የሚወስነውን የጊዜ ገደብ ተከትሎ በየወቅቱ ማሳተም አለበት።
2. ባለፈቃዱ በስልክ ጥሪ አማካኝነት ደንበኞች የስልክ ማውጫ አገልግሎት ማግኘት እንዲችሉ ያደርጋል።

ክፍል ስድስት

የፍሪኩዌንሲ አስተዳደርና የሬዲዮ ደንቦች

52. ብሔራዊ የፍሪኩዌንሲ ድልድል ፕላን

1. ኤጀንሲው ብሔራዊ የፍሪኩዌንሲ ድልድል ፕላን ያዘጋጃል።
2. ፕላኑ በተለይ፡-
 - ሀ/ የሬዲዮ ፍሪኩዌንሲ እንዴት ጥቅም ላይ እንደሚውል ይወስናል፤
 - ለ/ የሬዲዮ ፍሪኩዌንሲ በአግባቡና ውጤታማ በሆነ መንገድ ሥራ ላይ መዋሉን ማረጋገጥ ዓላማው ያደርጋል፤
 - ሐ/ የአዲስ ቴክኖሎጂ አጠቃቀምና የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት እንዳይበፋፋ የሚያደርጉ እንቅፋቶችን ያስወግዳል።
3. ኤጀንሲው የሬዲዮ መመሪያ ያወጣል።

53. የፍሪኩዌንሲ ፈቃድ አሰጣጥ

1. የሬዲዮ መገናኛ መሣሪያ መትከልና መጠቀም የሚፈቀደው ባለመሣሪያው በቅድሚያ የፍሪኩዌንሲ ፈቃድ ሲኖረውና አተካክልና አጠቃቀሙም በዚህ ደንብ አንቀጽ 52(3) መሠረት ኤጀንሲው በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ሲሆን ነው፤
2. የፍሪኩዌንሲ ስፔክትረም ተጠቃሚዎች የሚከፍሉት ክፍያ የትራንሰፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

54. የፍሪኩዌንሲ ምዝገባ

ለማሠራጫ ወይም ለመቀበያ ጣቢያ ፍሪኩዌንሲ ሲመደብ፤ ስፔክትረሙን እና ጂኦግራፊያዊ ኮከርዲኔቶችን የሚያመለክቱ የቴክኒክና የአጠቃቀም መረጃዎች ኤጀንሲው በሚይዘው የብሄራዊ ፍሪኩዌንሲ መዝገብ ይመዘገባሉ፡፡

55. ለብሮድካስት አገልግሎት ስለተመደበ ፍሪኩዌንሲ

የዚህ ክፍል ድንጋጌዎችና በኤጀንሲው የሚወጣው የሬዲዮ መመሪያ ለብሮድካስት አገልግሎት የተመደበ ፍሪኩዌንሲን በሚመለከት ተፈፃሚ የሚሆኑት አግባብ ባለው ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት ለኢትዮጵያ ብሮድካስት ኤጀንሲ የተሰጠው ስልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ ነው፡፡

ክፍል ሰባት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

56. ኢንተርኮኔክሽን

1. የአንድ ባለፈቃድ የቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተም ከሌላው ባለፈቃድ የቴሌኮሙኒኬሽን ሲስተም ጋር ኢንተርኮኔክት ማድረግ አለበት፡፡
2. የቴክኒካል ቅንጅት ሥራና የመገናኘት ሁኔታዎች ለኢንተርኮኔክሽን ሙሉ በሙሉ የተመቻቹ መሆን አለባቸው፡፡
3. ኢንተርኮኔክሽኑን በተመለከተ በባለፈቃዶቹ መካከል ስምምነት መፈረም አለበት፡፡
4. ኤጀንሲው ኢንተርኮኔክሽንን በተመለከተ መመሪያ ያወጣል፡፡ የመመሪያው ይዘት የሚከተሉትን ጭምር መያዝ አለበት፡-
ሀ/ የኢንተርኮኔክሽኑን የጊዜ ገደብ፤
ለ/ የኢንተርኮኔክሽኑን የቴክኒክ ሁኔታና የአገልግሎት ጥራት፤
ሐ/ የኢንተርኮኔክሽን ወጪዎችንና የአገልግሎቱን ክፍያዎች፡፡

5. በባለፈቃዶች መካከል የኢንተርኔት አገልግሎት ድርድር በሚካሄድበት ጊዜ የሚነሱ አለመግባባቶች ለኤጀንሲው ሽምግልና መቅረብ አለባቸው። የኤጀንሲው ውሳኔ የመጨረሻ ሆኖ አስገዳጅነት ይኖረዋል።

57. መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

አግባብ ባላቸው የዚህ ደንብ ድንጋጌዎች ለኤጀንሲው የተሠጠው ሥልጣን እንደተጠበቀ ሆኖ የትራንስፖርትና መገናኛ ሚኒስቴር ለዚህ ደንብ አፈፃፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል።

58. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቶች በመሥጠት ላይ የሚገኘው ድርጅት ይህ ደንብ በሥራ ላይ ከሚውልበት ቀን ጀምሮ በ12 ወራት ውስጥ በዚህ ደንብ መሠረት የሚሰጡ አስፈላጊዎቹን ፈቃዶች ማውጣት አለበት።
2. የቴክኖሎጂ ምርጫና ዝርዝር የቴክኒክ ደረጃዎችን በሚመለከት በዚህ ደንብ ክፍል 4 የተደነገጉት ተፈፃሚ የሚሆኑት ይህ ደንብ በሥራ ላይ ከዋለ በኋላ አዲስ ለሚተክሉ የቴሌኮሙኒኬሽን ኢንስታሌሽኖች ብቻ ይሆናል።

59. ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ሚያዝያ 19 ቀን 1991 ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

አዋጅ ቁጥር 464/1997

የቴሌኮሙኒኬሽንና የኤሌክትሪክ ኃይል አውታሮችን ደህንነት

ለመጠበቅ የወጣ አዋጅ

ፈጣን ኢኮኖሚያዊና ማኅበራዊ ዕድገት ለማምጣት የቴሌኮሙኒኬሽንና የኤሌክትሪክ ኃይል አቅርቦት ወሳኝ ሚና ያላቸው በመሆኑና እነዚህንም ለማስፋፋት ከፍተኛ መዋዕለ ንዋይ ሚጠይቅ በመሆኑ፤

የቴሌኮሙኒኬሽንና የኤሌክትሪክ ኃይል አውታሮች በመላ ሀገሪቱ ተሰራጭው የሚገኙ ሲሆን በባሕሪያቸው ለጥቃት ድርጊት የተጋለጡ በመሆናቸውና አገልግሎቶቹ ለአፍታ እንኳ ሲቋረጡ በብሔራዊ ኢኮኖሚና ደህንነት ላይ የሚደርሰው ጉዳት አጅግ ከፍተኛ በመሆኑ፤ የቴሌኮሙኒኬሽንና የኤሌክትሪክ ኃይል አውታሮች ከብሔራዊ ጥቅምና ደህንነት አንጻር የተለየ የሕግ ጥበቃ የሚያስፈልጋቸው በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 /1/ መሠረት የሚከተለው ታውጏል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የቴሌኮሙኒኬሽንና የኤሌክትሪክ ኃይል አውታሮችን ደህንነት ለመጠበቅ የወጣ አዋጅ ቁጥር 464/1997” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉሙ የሚያሰተፈካልሆነ ስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “የቴሌ ኮሙኒኬሽን አዉታር” ማለት ከቴሌኮኒኬሽን ሲስተም ጋር በተያያዘ አገልግሎት ላይ የዋለ ወይም እንዲውል የታቀደ ማናቸውም መሣሪያ፤ የመሣሪያው ተገጣሚ አካል፤ ሳተላይት፤ ኦፕቲካል ፋይበር፤ታወር፤ ማስት፤ አንቴና፤ ሽቦ፤ ኬብል፤ ምሳሪ ወይም ማናቸውም እስትራክቸር ነው፤
2. “የኤሌክትሪክ ኃይል አወረታር” ማለት የኤሌክትሪክ ኃይል ከማመንጨትና ማስተላለፍ ሲስተም ጋር በተያያዘ አገልግሎት ላይ የዋለ ወይም እንዲውል የታቀደ ማናቸውም መሳሪያ፤ የመሳሪያው ተገጣታሚ አካል፤ሽቦ ፤ኬብል፤ ምሳሪ ወይም ማናቸውም እስትራክቸር ነው፤
3. “የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅት” ማለት በህግ የተቋቋመና ከኢትዮጵያ ቴሌኮሙኒኬሽን ኢጀንሲ ፈቃድ አፈጥቶ የቴሌኮሙኒኬሽን ሥራ የሚሠራ ሰዉ ነዉ፤

4. “የኢ.ሊ.ክትሪክ ኃይል አቅራቢ ድርጅት” ማለት በሕግ የተቋቋመና ከኢትዮጵያ ኢ.ሊ.ክትሪክ ኃይል ኤጀንሲ ፈቃድ አውጥቶ የኢ.ሊ.ክትሪክ ኃይል የማቅረብ ሥራ የሚሠራ ሰው ነው፤
5. “ሰጪ” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።

3. ጥበቃ

1. በመላ ሀገሪቱ የሚገኙ የቴሌኮሙኒኬሽንና የኢ.ሊ.ክትሪክ አውታሮች በዚህ አዋጅ መሠረት የተለየ ጥበቃ ተሰጥቷቸዋል፤
2. በየደረጃው ያሉ የፌዴራልና የክልል አስተዳደር አካላት ከቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ሰጪ ድርጅት እና ከኢ.ሊ.ክትሪክ ኃይል አቅራቢ ድርጅት ጋር በመተባበር በመላ ሀገሪቱ የተዘረጉ የቴሌኮሙኒኬሽንና የኢ.ሊ.ክትሪክ ኃይል አውታሮችን የመጠበቅ ኃላፊነት አለባቸው፤
3. ማንኛውም ፌዴራልና የክልል ከተማ አስተዳደር የግንባታ ፈቃድ ከመስጠታቸው በፊት በአካባቢው የቴሌኮሙኒኬሽን ወይም ኢ.ሊ.ክትሪክ ኃይል አውታር ስለመኖሩ እና ፈቃድ ጠያቂው አካልም ግንባታ ከማካሄዱ በፊት በቴሌኮሙኒኬሽን ወይም በኢ.ሊ.ክትሪክ አውታር ላይ ጉዳት የማይደርስ መሆኑን ማረጋገጥ አለባቸው።

4. ቅጣት

የሀገር ደህንነትን ወይም ኢኮኖሚን በሚጎዳ ሁኔታ በቴሌኮሙኒኬሽን ወይም በኢ.ሊ.ክትሪክ አውታር ላይ የስርቆት ተግባር የፈፀመ ወይም ሆነ ብሎ ጉዳት ያደረሰ ወይም አገልግሎቱ እንዲቋረጥ ያደረገ ማንኛውም ሰው፣ አግባብ ባለው የወንጀል ሕግ መሠረት የበለጠ የሚቀጣ ካልሆነ በስተቀር፣ ከ5 እስከ 20 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት ይቀጣል። የወንጀል ድርጊቱ የተፈጸመው በቸልተኝነት ከሆነ ቅጣቱ ከ6 ወር እስከ 5 ዓመት የሚደርስ እስራት ይሆናል።

5. ተፈጻሚነት የማይኖራቸዉ ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

6. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሰኔ 23 ቀን 1999 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ሰኔ 23 ቀን ዓ.ም.

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ክፍል ሃያ አራት
ኮንስትራክሽንና ከተማ ልማት
አዋጅ ቁጥር 177/1991

ለኮንስትራክሽን መሣሪያዎች ምዝገባና ቁጥጥር የወጣ አዋጅ

የኮንስትራክሽን ሥራ ዘርፍን ለማጠናከር የሚያስችል ሁኔታዎችን ማመቻቸት በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ ንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኮንስትራክሽን መሣሪያዎች ምዝገባና ቁጥጥር አዋጅ ቁጥር 177/1991” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ሚኒስቴር” ማለት የሥራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር ነው፤
2. “የኮንስትራክሽን መሣሪያ” ማለት ሚኒስቴሩ በመመሪያ የሚወስነው ለኮንስትራክሽን ሥራ እንዲያገለግል ሆኖ የተሠራ መሣሪያ ሲሆን በክልል ወይም ለፌዴራል መንግሥት ተጠሪ በሆኑ ከተሞች ትራንስፖርትና መገናኛ ቢሮዎች በአዋጅ ቁጥር 14/84 የሚመዘገቡ የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችን አይጨምርም፤
3. “የባለቤትነት ወታወቂያ ደብተር” ማለት ለኮንስትራክሽን መሣሪያ ባለንብረቶች የሚሰጥ የባለቤትነት ማረጋገጫ ማስረጃ ነው፤
4. “መለያ ቁጥር” ማለት በኮንስትራክሽን መሣሪያዎች ላይ የሚለጠፍ ፊደል ወይም ቁጥር ወይም ሁለቱም ነው፡፡

3. ዓላማ

የኮንስትራክሽን መሣሪያዎች ምዝገባና ቁጥጥር ዓላማዎች የሚከተሉት ይሆናሉ፡-

1. በመንግሥትና በግል ባለቤትነት የተያዙ የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችን ለመያዝ፤
2. የኮንስትራክሽን መሣሪያዎች ለዋስትና መያዣና ለመሳሰሉት አገልግሎቶች የሚውሉበትን ሁኔታዎች ለማመቻቸት፤

4. የሚኒስቴሩ ሥልጣንና ተግባር

ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባሮች ይኖሩታል፤

1. ለሥራው የሚያስፈልገውን የሰው ኃይልና መሣሪያዎች ያደራጃል፤
2. የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችን ይመዘግባል፤ የባለቤትነት ደብተር ይሰጣል፤ ወደሀገር ውስጥ ሲገቡም ሆነ ሲወጡ ይቆጣጠራል፤
3. ለኮንስትራክሽን መሣሪያዎች መለያ ቁጥር ይሰጣል፤ በመሣሪያዎቹ ላይ መለጠፉንም ይቆጣጠራል፤
4. የኮንስትራክሽን መሣሪያዎች ለምርመራ የሚቀርቡበትን ቦታና ጊዜ ይወስናል፤
5. የኮንስትራክሽን መሣሪያዎችን ብቃት በመመርመር ማስረጃ ይሰጣል፤ ብቃት የሌላቸውን መሣሪያዎች ሥራ ላይ እንዳይውሉ ይቆጣጠራል፤
6. በዚህ አዋጅ በሚወጣ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ለሚሰጠው አገልግሎት ዋጋ ያስከፍላል፡፡

5. ደንብ ወይም መመሪያ የማዉጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የሚረዳ ደንብ ማውጣት ይችላል፤
2. ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጣውን ደንብ ለማስፈጸም የሚረዳ መመሪያ ማውጣት ይችላል ፡፡

6. ቅጣት

ይህን አዋጅ የተላለፈ ማንኛውም ሰው ወይም ድርጅት አግባብ ባለው የወንጀለኛ መቅጫ ሕግ⁸⁰ መሠረት ይቀጣል ፡፡

7. የተሻሩ ሕጎች

የኢትዮጵያ መንገዶች ባለሥልጣንን እንደገና ማቋቋሚያ (የማሻሻያን) አዋጅ ቁጥር 122/1997 በዚህ አዋጅ ተሽሯል ፡፡

8. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሰኔ 22 ቀን 1991 ዓ.ም. ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 22 ቀን 1991 ዓ.ም

ዶ/ር ነጋሶ ጊዳዳ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

⁸⁰ በ1996ቱ የወንጀል ህግ የተተካ በመሆኑ “የወንጀለኛ መቅጫ ህግ” በሚል የተገለጸው ድንጋጌ “የወንጀል ህግ” ተብሎ ይነበባል፡፡

አዋጅ ቁጥር 624/2001

የኢትዮጵያ የሕንፃ አዋጅ

የሕዝብ ጤንነትና ደህንነት እንዲረጋገጥ ለማድረግ የሕንፃ ግንባታ ወይም የሕንፃ ግንባታ ማሻሻያና የአገልግሎት ለውጥን በተመለከተ በሀገሪቱ በአጠቃላይ ትፈፃሚ የሚሆን ዝቅተኛውን ደረጃ ለመወሰን አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 51 ንዑስ አንቀጽ (3) የፌዴራል መንግሥቱ የጤና፣ የትምህርት እንዲሁም የሳይንስና ቴክኖሎጂ ሀገር አቀፍ መመዘኛዎችንና መሠረታዊ የፖሊሲ መለኪያዎች የማውጣትና የማስፈጸም ሥልጣን የተሰጠው በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 (1) መሠረት የሚከተለው ታወጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ የሕንፃ አዋጅ ቁጥር 624/2001” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ሚኒስቴር” ማለት የሥራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር ነው፤⁸¹
2. “ሕንፃ” ማለት ለመኖሪያ፣ ለቢሮ፣ ለፋብሪካ ወይም ለማናቸውም ሌላ አገልግሎት የሚውል ቋሚ ወይም ጊዜያዊ ግንባታ ነው፤
3. “የሕንፃ ሹም” ማለት ይህንን አዋጅ እንዲያስፈጽም በከተማ አስተዳደር ወይም በተሰየመ አካል የተሾመ ሰው ነው፤
4. “የተመዘገበ ባለሙያ” ማለት ሥልጣን ባለው አካል ተመዝግቦ በዲዛይን ወይም በኮንስትራክሽን የባለሙያነት የምስክር ወረቀት የተሰጠው ሰው ወይም በዲዛይን ወይም በኮንስትራክሽን የአማካሪነት የምዝገባ ምስክር ወረቀት የተሰጠው ድርጅት ነው፤

⁸¹ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9(15) መሰረት የኮንስትራክሽን ሚኒስቴር ሆኗል።

5. “የተመዘገበ የሥራ ተቋራጭ” ማለት ሥልጣን ባለው አካል ተመዝግቦ የሥራ ተቋራጭ ጋነነት የምዝገባ የምስክር ወረቀት የተሰጠው ድርጅት ነው፤
6. “ምደብ ‘ሀ’ ሕንፃ” ማለት በሁለት የኮንክሪት ወይም የብረት ወይም ሌሎች ስትራክቸራል ውቅሮች መካከል ያለው ርቀት 7 ሜትር ወይም ከዚያ በታች የሆነ ባለአንድ ፎቅ ሕንፃ ወይም ማናቸውም ከሁለት ፎቅ በታች የሆነ የግል መኖሪያ ቤት ነው፤
7. “ምደብ ‘ለ’ ሕንፃ” ማለት በሁለት የኮንክሪት ወይም የብረት ወይም ሌሎች ስትራክቸራል ውቅሮች መካከል ያለው ርቀት ከ7 ሜትር በላይ የሆነ ወይም ባለሁለት ፎቅና ከሁለት ፎቅ በላይ የሆነና በምደብ ‘ሐ’ የማይሸፈን ሕንፃ ወይም በምደብ ‘ሀ’ የተመደበ እንደሪሶስቴት ያለ የቤቶች ልማት ነው፤
8. “ምደብ ‘ሐ’ ሕንፃ ማለት የሕዝብ መገልገያ ወይም ተቋም ነክ ሕንፃ፣ የፋብሪካ ወይም የወርክሾፕ ሕንፃ ወይም ከመሬት እስከ መጨረሻው ወለል ከፍታው ከ12 ሜትር በላይ የሆነ ማናቸውም ሕንፃ ነው፤
9. “ግንባታ” ማለት አዲስ ሕንፃ መገንባት ወይም ነባር ሕንፃን ማሻሻል ወይም አገልግሎቱን መለወጥ ነው፤
10. “አስጊ ሕንፃ” ማለት ግንባታው አስተማማኝ ያልሆነ ወይም በከፍተኛ ደረጃ ለእሳት አደጋ የተጋለጠ ወይም ለጤና ጠንቅ የሆነ ሕንፃ ነው፡፡
11. “የተሰየመ አካል” ማለት ይህ አዋጅ ከከተማ ክልል ውጪ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ አዋጁን እንዲያስፈጽም በክልሉ የሚሰየም አካል ነው፤
12. “ሰነድ” ማለት ከሕንፃ ዲዛይንና ግንባታ ጋር በተያያዘ የሚያስፈልግ ወይም የተዘጋጀ ፕላን፣ ሪፖርት፣ የዋጋ ግምት ወይም ማንኛውም የቴክኒክ ጉዳይን የሚያስረዳ ሰነድ ነው፤
13. “የግል መኖሪያ ሕንፃ” ማለት ለአንድ ቤተሰብ መኖሪያነት የሚያገለግሉ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ክፍሎችና የመፀዳጃና የማብሰያ አገልግሎቶች ያሉት ሆኖ በመኖሪያው ቅጥር ግቢ ውስጥ የሚገኝ የመኪና ማቆሚያንና ለመኖሪያነት የሚውሉ ከዋናው ቤት የተነጠሉ ክፍሎችን ሊጨምር ይችላል፤
14. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
15. “ፕላን” ማለት የአንድን ሕንፃ መጠን፣ ዓይነትና ስፋት እንዲሁም ሕንፃው የሚሠራበትን ቁሳቁስና የአገንባብ ዘዴን የሚያሳይ ንድፍ ወይም ሞዴል ሲሆን

የአርክቴክቸር፣ የሶትራክቸር፣ የሳኒተሪ፣ የኤሌክትሪካል፣ የሜካኒካል፣ የእሳት መከላከልና የሌሎች ሥራዎችን ንድፍ ሊያካትት ይችላል፤

16. “ክልል” ማለት በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 47 መሠረት የተቋቋመ ክልል ሲሆን የአዲስ አበባ ከተማ እና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤

17. “የማስቆሚያ ትዕዛዝ” ማለት በአንድ የሕንፃ ግንባታ ቦታ የሚካሄድ ሥራ እንዲቋረጥ ወይም እንዲቆም በሕንፃ ሹም ወይም በሕንፃ ተቆጣጣሪ የሚሰጥ ትዕዛዝነው፤

18. “ፎቅ” ማለት በሁለት ወለሎች መካከል ወይም ከላይ ሌላ ወለል ከሌለ በወለሉና በኮርኒስ መሃል ያለው የሕንፃ ክፍልነው፤

19. “የከተማ አስተዳደር” ማለት በሕግ ወይም በሚመለከተው መንግሥታዊ አካል ውክልና የከተማ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር የተሰጠው አካል ነው፤

20. “ከተማ” ማለት ማዘጋጃ ቤት የተቋቋመበት ወይም 2,000 ወይም ከዚያ በላይ የሕዝብ ቁጥር ያለውና ከዚህ ውስጥ ቢያንስ 50 በመቶ የሚሆነው የሰው ኃይል ከግብርና ውጭ በሆነ ሥራ የተሰማራ ሆኖ የሚገኝበት አካባቢ ነው።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በሚከተሉት ላይ ተፈፃሚ ይሆናል፤

ሀ/ 10,000 እና ከዚያ በላይ ነዋሪዎች ባሏቸው ከተሞች፤

ለ/ የነዋሪዎቻቸው ቁጥር ከ 10,000 በታችበሆነና ተፈፃሚ እንዲሆንባቸው በሚመለከተው ክልል በሚወሰኑ ሌሎች ከተሞች፤

ሐ/ ከከተማ ውጭ በሚገኙ ህዝብ የሚገለገልባቸው ሕንፃዎች፣ የኢንዱስትሪ ወይም የዘመናዊ እርሻ ተቋሞችና የሪልስቴት ሕንፃዎች፡፡

2. ይህ አዋጅ በሚከተሉት ላይ ተፈፃሚ አይሆንም፤

ሀ/ አዋጁ በፀናበት ቀን ወይም ከዚያበፊት በተጠናቀቀ ሕንፃ፤

ለ/ አዋጁ ከፀናበት ቀን በፊት በተሰጠ የሕንፃ ግንባታ ፈቃድ በመካሄድ ላይ በሚገኝ በማናቸውም ሕንፃ፤

ሐ/ ከሀገር ደህንነት ጋር በተያያዘ እናበሌሎች ምክንያቶች አዋጁ ተፈፃሚ እንዳይሆንበት በሚኒስትሮች ምክርቤት በሚወሰን ሕንፃ።

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2(ለ) ድንጋጌ ቢኖርም፤

ሀ/ ይህ አዋጅ ከመጽናቱ በፊት በወጣ የሕንፃ ግንባታ ፈቃድ መሠረት በመካሄድ ላይ የሚገኝ ሆኖ ግንባታው ይህ አዋጅ ከፀናበት ቀን ጀምሮ በሦስትዓመት ጊዜ ውስጥ ያልተጠናቀቀ ከሆነ፤

ለ/ የአገልግሎት ለውጥ ጥያቄ የሚቀርብለት ህንፃ ሕንፃው ሲሰጠው ከታሰበው አገልግሎት አንፃር ደረጃውን የጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ፤

ሐ/ የእድሳት ፈቃድ ጥያቄ በሚቀርብበት ህንፃ ላይ፤

የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ይህ አዋጅ ተፈጻሚ እንዲሆንበት ማድረግ ይችላል፡፡

ክፍል ሁለት

አስተዳደር

4. ማመልከቻና ፕላን ስለማቅረብ

1. የግንባታ ሥራ ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል ማመልከቻ ማቅረብ ይኖርበታል።

2. ሕንፃን ለመገንባት የሚቀርብ ማመልከቻ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ለዚሁ ብሎ ባዘጋጀው ቅፅ መሠረት ሆኖ ይህም እንደ ሕንፃው ምድብ አይነት ዲዛይንና ሪፖርት የያዘ መሆን አለበት።

3. ከማመልከቻው ጋር በአዋሳኝ ባሉ ስፍራዎች የሚገኙ ዋና መንገዶችንና የታወቁ ቦታዎችን ስም የሚገልዙ መረጃዎች መቅረብ ይኖርባቸዋል።

4. አመልካቹ ሕንፃ በሚገነባበት ቦታ ወይም በንብረቱ ላይ የይዞታ መብት እንዳለው የሚያረጋግጥ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርበታል።

5. የሚቀርቡት ሰነዶች በዚህ አዋጅ እና በሌሎች ህጎች የተመለከቱት መሟላታቸውን ለማረጋገጥ በበቂ ሁኔታ የተሟሉ መሆን ይኖርባቸዋል።

5. የፕላን ስምምነት

1. ግንባታ ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው የግንባታ ፈቃድ ለማግኘት ማመልከቻ ከማቅረቡ አስቀድሞ የፕላን ስምምነት ማግኘት ይኖርበታል።

2. የሕንፃ ሹሙ ለፕላን ስምምነት የቀረበለትን ማመልከቻ ከመረመረ በኋላ ከከተማው ፕላን ጋር የሚጣጣም ወይም የማይጣጣም ስለመሆኑ የጽሁፍ ማረጋገጫ ይሰጣል፡፡

6. ፕላን ስለማስፀደቅ

1. የሕንፃ ሹሙ የቀረበለትን የፕላን ሠነድ በዚህ አዋጅና በሌሎች ሕጎች ከተመለከቱት ድንጋጌዎች ጋር የተጣጣመ መሆኑን ማረጋገጥ ይኖርበታል። በዚህ አዋጅ ወይም በሌሎች ሕጎች ያልተካተቱ መመዘኛዎችን ምክንያት በማድረግ አንድ ፕላን እንዳይፀደቅ ማድረግ አይችልም።
2. የሕንፃ ሹሙ የሚሰጠው አስተያየት የኅሊ ግድፈቶችን የሚመለከት ካልሆነና ተፈላጊው ማስተካከያ በሥራው ሂደት ወቅት በቀላሉ ሊደረግ የሚችል ከሆነ አስተያየቱን በማክል ፕላኑን ሊያፀድቀው ይችላል።
3. የፀደቀ ፕላን በላይ ላይ “ፀድቋል” የሚል ማህተም የተደረገበት፣ የምዝገባ ቁጥርና የፀደቀበትን ቀን የያዘና የሕንፃ ሹም ፊርማ ያረፈበት መሆን ይኖርበታል።
4. ከፀደቀው ፕላን ጋር አብረው የቀረቡት የማመልከቻ ቅዶች በቅዶች ውስጥ ለዚህ ተብሎ በተዘጋጀው ክፍት ቦታ ላይ “ፀድቋል” የሚል ምልክት ተደርጎባቸው የምዝገባ ቁጥርና የፀደቀበት ቀን ይሠፍርባቸዋል። አስተያየት ካለ ለዚህ በተዘጋጀው ክፍት ቦታ ላይ ሰፍሮ በሕንፃ ሹሙ ይፈረምበታል።
5. ፕላን ከፀደቀ በኋላ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ መሠረት ማህተምና ፊርማ ያረፈበት የማመልከቻ ቅፅና በአባሪነት የተያያዘው ፕላን አንድ ቅጅ ለአመልካቹ ይመለስለታል፤ ሌላው በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ዘንድ ይቀመጣል።
6. ፊርማና ማህተም ያለበት የፀደቀ ፕላንና ማመልከቻ ቅጅ በሕንፃው መሥሪያ ቦታ በግልፅ እንዲታይ ሆኖ ይቀመጣል። የፀደቀውን ፕላንና የማመልከቻውን ዋናዎቹን ቅጅ በጥሩ ሁኔታ እንዲቀመጥ ማድረግና ግንባታው ከመጀመሩ በፊት ወይም ግታው በሚካሄድበት በማናቸውም ጊዜ በከተማው አስተዳደር፣ በተሰየመው አካል፣ በሕንፃ ሹሙ ወይም ሥልጣን ባለው ተቆጣጣሪ ሲጠየቅ መቅረብ ይኖርበታል።

7. የፕላን መገምገሚያ ጊዜ

የሕንፃ ሹም የቀረበለትን ሠነድ በመገምገም ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ማፅደቅ ወይም ውድቅ ማድረግ ይኖርበታል።

8. ፕላን ውድቅ ስለማድረግ

1. ከዚህ አዋጅና ከሌሎች ሕጎች ጋር የማይጣጣም የግንባታ ፕላን በሕንፃ ሹሙ ውድቅ ይደረጋል።

2. ፕላኑ ውድቅ የሚሆን ከሆነ የህንፃ ሹሙ በማመልከቻው ላይ ባለው ክፍት ቦታ የተጣሰውን የህጉን ድንጋጌ በአጭሩ መግለፅ ይኖርበታል። አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ ተጨማሪ ማብራሪያዎች በተለየ ወረቀት በመፃፍ ማያያዝ ይችላል።
3. በሕንፃ ሹሙ ውድቅ የተደረገ ማመልከቻና ፕላን "ውድቅ ተደርጓል" የሚል ምልክትና ቀን እንዲሁም የሕንፃ ሹሙ ፊርማ ይሠፍርበታል።
4. የቀረበው ፕላን ውድቅ ሲደረግ የሕንፃ ሹሙ ፊርማ እና ማህተም ያረፈበት ማመልከቻ አንድ ቅጅ እና የፕላኑ ሁለት ቅጂዎች ለአመልካቹ የሚመለስ ሲሆን የህንፃ ሹሙ ፊርማ እና ማህተም ያረፈበት የማመልከቻ ቅፅ አንድ ቅጂ በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ዘንድ ይቀመጣል።

9. የግንባታ ፈቃድ

በዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 መሠረት የፀደቀ ፕላን በግንባታ ፈቃድነት ያገለግላል።

10. ፕላን ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

1. የግንባታ ሥራው ካልተጀመረ አንድ የፀደቀ ፕላን የሚፀናበት ጊዜ የሚያበቃው ፕላኑ ከፀደቀበት ቀን ጀምሮ ስድስት ወር ካበቃ በኋላ ይሆናል።
2. የግንባታ ሥራው ፕላኑ ከፀደቀበት ቀን ጀምሮ በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ የተጀመረና ሥራው ያልተጠናቀቀ ከሆነ የፀደቀው ፕላን ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ የሚያበቃው ፕላኑ ከፀደቀበት ቀን ጀምሮ አምስት ዓመት ካበቃ በኋላ ይሆናል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ወይም /2/ በተገለፀው መሠረት ፕላን ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ሲያበቃ ጊዜው እንዲራዘም በዚህ አዋጅ መሠረት ፕላኑን እንደገና የማፀደቅ ጥያቄ መቅረብ ይኖርበታል።

11. የሕንፃ ሹም

1. እያንዳንዱ የከተማ አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል አስተዳደሩን ወይም አካሉን በመወከል የዚህን አዋጅና የሌሎችን ሕጎች ድንጋጌዎች ለማስፈፀም የሚያስችል አስፈላጊው የትምህርትና የሙያ ዝግጅት ያለው ሕንፃ ሹም ይሾማል።
2. የሕንፃ ሹም ፕላን እንዲፀድቅ የሚቀርብ ማመልከቻን በመቀበል ከዚህ አዋጅና ከሌሎች ሕጎች ጋር ሙሉ በሙሉ የሚስማማ መሆኑን ካረጋገጠ በኋላ ያፀድቃል።
3. የህንፃ ሹም በከተማው ክልል ወይም በተሰየመው አካል አስተዳደር ክልል ውስጥ ያሉ ሕንፃዎች ከዚህ አዋጅና ከሌሎች ሕጎች ጋር የሚስማሙ መሆናቸውን ለማረጋገጥ ቁጥጥር ያደረጋል።

4. የህንፃ ሹም ተግባሩን ለመወጣት በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ሌሎች ሠራተኞች ሊታገዝ ይችላል። ሆኖም ፕላን ለማፀደቅ በሚቀርቡ ማመልከቻዎችና የምርመራ ሪፖርቶች ላይ ውሳኔ መስጠት የእርሱ ኃላፊነት ይሆናል።
5. የህንፃ ሹም ይህ አዋጅ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት የተሰሩና አዋጁ ተፈፃሚ እንዳይሆንባቸው የተደረጉ ሕንፃዎች እንዲመረመሩ የማድረግና ለሕብረተሰቡ ደህንነት አስጊ ሆነው ከተገኙ እንዲፈርሱ ወይም እንዲስተካከሉ የማዘዝ ሥልጣን ይኖረዋል።
6. የህንፃ ሹም በስህተት በፀደቀ ፕላን መሠረት የተገነባ ህንፃ እንዲስተካከል የማዘዝ ሥልጣን ይኖረዋል፤ ሆኖም የማስተካከያ ሥራውን ለማዘዝ በቂ ምክንያት ሊኖረው ይገባል፡፡
7. የህንፃ ሹሙ ይህ አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የሚወጡት ደንብና መመሪያዎች የተጣሉበትን ኃላፊነት በግል ጥፋት ምክንያት በአግባቡ ባለመወጣት በሶስተኛ ወገኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት በወንጀል ተጠያቂ የሚሆንባቸው ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው በፍትሐብሔር ህግ ድንጋጌዎች መሠረት በግል ተጠያቂ ይሆናል፡፡
8. የህንፃ ሹሙ ተጠያቂነት እንደተጠበቀ ሆኖ የሕንፃ ሹሙ የፈጸመው ጥፋት በፍትሐብሔር ድንጋጌዎች መሠረት የሥራ ጥፋት ነው ሊባል የሚችልበት ምክንያት ያለ እንደሆነ በሶስተኛ ወገኖች ላይ ለደረሰው ጉዳት የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል በሕግ መሠረት ተገቢውን ካሳ ከፍሎ አጥፊውን መልሶ ለመጠየቅ መብት አለው፡፡

12. ውክልና

1. የህንፃ ሹሙ ከፕላን ግምገማ ጋር በተያያዘ ራሱ በሙሉም ሆነ በከፊል ሊያከናውነው ያልቻለውን ሥራ ለሌላ አካል ወይም ለዚህ ተግባር ለተሰየመ ሰው በውክልና ሊሰጥ ይችላል፡፡
2. የህንፃ ሹም የተመሩለትን ማመልከቻዎች በተመለከተ በፅሁፍ አስተያየቱን ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል ይልካል፤ እንዲሁም ተያይዘው በቀረቡት ሠነዶች ላይ ይፈርማል፤ እንዳስፈላጊነቱም ማህተም ያደርጋል።

3. የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል የፀደቁትን ወይም ውድቅ የተደረጉትን ሰነዶች በህንፃ ሹሙ ስም ይሰጣል።
4. ፕላኖችን ለመገምገም የሚሰጠው ውክልና የቁጥጥር ተግባራትንም እስከማከናወን ድረስ ሊሰፋ ይችላል።

13. ሰለ ይግባኝ

1. እያንዳንዱ የከተማ አስተዳደር ወይም የተሰየመ አካል በዚህ አዋጅ መሠረት ውሳኔ ለመስጠት የሚያስችል ተገቢው ሙያ ያላቸው አባላት የሚገኙበት የይግባኝ ሰሚ ቦርድ ያቋቁማል።
2. ቦርዱ ግንባታዎችን በተመለከተ በህንፃ ሹም በተሰጡ ውሳኔዎች ላይ የሚቀርቡ አቤቱታዎችን በይግባኝ አይቶ የመወሰን ሥልጣን ይኖረዋል። ቦርዱ ቴክኒክ ነክ በሆኑ ጉዳዮች ላይ የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻ ይሆናል።

14. ትዕዛዝን አለማክበር

1. የህንፃ ሹም ባልፀደቀ ፕላን ለተገነባ ህንፃ ጥቅም ላይ የዋለው ፕላን የዚህን አዋጅ ወይም የሌሎች ህጎችን ድንጋጌዎች የሚጥስ ሆኖ ከተገኘ ህንፃው እንዲፈርስ ያደርጋል።
2. በህንፃ ሹም ህንፃውን እንዲያፈርስ ወይም እንዲያነሳ የተሰጠውን ትዕዛዝ የህንፃው ባለቤት ያላከበረ እንደሆነ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ህንፃውን በማፍረስ ወይም በማንሳት ያወጣውን ወጪ ከባለንብረቱ ሊጠይቅ ይችላል።
3. ተፈላጊው ማስታወቂያ ሳይሰጥ የተሰራን ሥራ ወይም የሥራውን የተወሰነ ክፍል ለምርመራ እንዲከፈት፣ እንዲነሳ ወይም በህንፃው ላይ ጉዳት በማያደርስ ሁኔታ እንዲፈርስ የህንፃ ሹም ሊያዝ ይችላል።
4. የህንፃ ሹም የህንፃ አካልን ለማሻሻል ወይም ለመለወጥ የፀደቀ ፕላን ሳይኖር የተሰራን ሥራ እንዲስተካከል ማዘዝና ባለንብረቱ በትዕዛዙ መሠረት እስኪያስተካክል ድረስ በህንፃው ላይ የሚካሄድ ሌላ ሥራ እንዲቆም ማገድ ይችላል።

15. ሰለ ማስታወቂያ

1. በምድብ 'ለ' ወይም 'ሐ' ሥር የሚወድቅ ህንፃ ለመገንባት የፀደቀ ፕላን ያለው ሰው ግንባታው የሚካሄድበትን ጊዜ የሚያሳይ ማስታወቂያ ለሚመለከተው የህንፃ ሹም ማቅረብ ይኖርበታል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በቀረበ ማስታወቂያ ላይ ህንፃ ሹም የሚሰጠው ውሳኔ የጊዜ ገደብ ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፤
3. የህንፃ ሹም እንደ ህንፃው ዓይነትና የአሠራር ሁኔታ ተጨማሪ ማስታወቂያዎች እንዲቀርቡ መጠየቅ ይችላል። እንደዚህ አይነት ሁኔታ ሲያጋጥም ማስታወቂያው የሚቀርብበት ጊዜና የሥራው ደረጃ በግልፅ ተቀምጦ ለአመልካቹ ከፀደቀው ፕላን ጋር በፅሁፍ እንዲደርሰው ይደረጋል።
4. ከፀደቀው ፕላን ውጭ የተከናወኑ አንዳንድ ሥራዎችን እንዲያስተካክል ከህንፃ ሹም ትዕዛዝ የደረሰው ሰው የማስተካከያውን ሥራ እንዳጠናቀቀ ለህንፃ ሹሙ ማስታወቅ ይኖርበታል።

16. ስለ ተቆጣጣሪዎች

1. የከተማ አስተዳደር ወይም የተሰየመ አካል ለህንፃ ሹምና በእሱ ቁጥጥር ሥር ለሚሰሩ ተቆጣጣሪዎች በልብስ ላይ የሚንጠለጠል ማንነታቸውን የሚገልፅ የመታወቂያ ወረቀት እንዲኖራቸው ያደርጋል።
2. የከተማውን አስተዳደር ወይም የተሰየመውን አካል መታወቂያ ወረቀት የያዙ ተቆጣጣሪዎች የግንባታ ሥራው ወደ ተጠናቀቀ ወይም በግንባታ ላይ ወደ አለ ህንፃ በማንኛውም የሥራ ሰዓት የመግባት ሥልጣን ይኖራቸዋል።
3. ተቆጣጣሪዎች ይህን አዋጅ ወይም ሌሎች ሕጎችን በመተላለፍ የሚካሄድ ግንባታ እንዲቆም ትዕዛዝ መስጠት ይችላሉ። የማስቆሚያ ትዕዛዝ የሚሰጠው በሚዘጋጀው የቁጥጥር ሪፖርት ቅፅ ይሆናል።
4. የህንፃ ሹም የዚህን አዋጅ ወይም የሌሎች ህጎች ድንጋጌዎችን በመተላለፍ የተሰራ ህንፃ የሚስተካከልበትን፣ የሚነሳበትን ወይም የሚፈርስበትን ጊዜ በመወሰን ውሳኔው ለህንፃው ባለቤት በፅሁፍ እንዲደርሰው ያደርጋል። የሚሰጠው የጊዜ ገደብ ከግንባታው ሂደትና ከሥራው ቅደም ተከተል አንፃር የትዕዛዙን አጣጥሞት ግምት ውስጥ የሚያስገባ ይሆናል።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የተሰጠውን ትዕዛዝ የህንፃው ባለቤት ሳይፈፀም የቀረ እንደሆነ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል በባለቤቱ ኪሳራ ሥራው እንዲስተካከል፣ እንዲነሳ ወይም እንዲፈርስ ሊያደርግ ይችላል።

17. ስለቁሳቁስ

1. የህንፃ ሹም ለግንባታው ያገለግላል ተብሎ በግንባታው ሥፍራ የተቀመጠ ወይም በህንፃው ሥራ ላይ የዋለ ጉድለት ያለበት ቁሳቁስ እንዲወገድ ትዕዛዝ ሊሰጥ ይችላል።
2. ተገቢ ያልሆነ የግንባታ ቁሳቁስ መጠቀም ወይም የሥራው ጥራት ከሚጠበቀው በታች ወርዶ በመገኘት የተሰራ ሥራን ላለመቀበል እንደበቂ ምክንያት ሆኖ ሊቆጠር ይችላል።
3. የህንፃ ሹም በሥራ ላይ የዋለ ወይም ሊውል የታቀደ ቁሳቁስን በተመለከተ የጥራት ምርመራ ምስክር ወረቀት እንዲቀርብ ሊጠይቅ ይችላል።

18. የህንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ

1. በምድብ 'ሐ' ሥር የሚመደብ አዲስ የተገነባ ህንፃ በዚህ አዋጅ መሠረት መስፈርቱን ማሟላቱ በፍተኛ ካልተረጋገጠና የመጠቀሚያ ፈቃድ ካልተሰጠ በስተቀር ህንፃው ጥቅም ላይ ሊውል አይችልም።
2. የህንፃ ሹም ደህንነቱ አስጊ አለመሆኑ ለተረጋገጠ እና በክፍል ለተጠናቀቀ ህንፃ የመጠቀሚያ ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል።
3. በዚህ አዋጅ የተመለከቱት መመዘኛዎች እንደተጠበቁ ሆነው የህንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ በህንፃ ሹም የሚሰጥበት የጊዜ ገደብ ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል።
4. የህንፃ ሹም የህንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ ሳይኖረው በምድብ 'ሐ' ህንፃ መጠቀም በጀመረ በማናቸውም ሰው ላይ ሕጋዊ እርምጃ መውሰድ ይችላል።

19. የፕላን መገምገሚያ ክፍያ

1. ፕላንና ሌሎች ሰነዶች ቀርበው እንዲመረመሩ በሚያስፈልግበት ጊዜ የፕላን መገምገሚያ ክፍያ ይከፈላል። የክፍያው መጠን ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል።
2. ተደጋጋሚ አሀዶች በሚያጋጥሙበት ጊዜ የፕላን መገምገሚያ ክፍያ የሚጠየቀው ከእያንዳንዱ አሀድ ዓይነት የአንዱን አሀድ የወለል አጠቃላይ ሥፋት መሠረት በማድረግ ይሆናል።
3. የፕላን መገምገሚያ ክፍያ የሚከፈለው ፕላን ለማዕደቅ ማመልከቻ በሚቀርብበት ጊዜ ይሆናል።

4. ውድቅ የሆኑ ፕላኖች እንደገና ለማፅደቅ በሚቀርቡበት ጊዜ የፕላን መገምገሚያ ክፍያ በድጋሚ ይከፈላል፡፡ የክፍያው መጠን ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

20. ሰለ ፕላን ማፅደቂያ ክፍያ

1. የህንፃ ሹም የህንፃ ግንባታ፣ ማስፋፊያ ወይም ማሻሻያ ሥራ ፕላን ለማፅደቅ ክፍያ ያስከፍላል፡፡ የክፍያው መጠን ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚመጣው ደንብ ይወሰናል፡፡
2. ተደጋጋሚ ወለሎችን ወይም አህዶችን በሚመለከት የፕላን ማስፀደቂያ ክፍያ የሚጠየቀው የወለሉን አጠቃላይ ስፋት ድምር መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡

21. ሰለ ቁጥጥር ክፍያ

- 1 ለቁጥጥር ሲባል ለሚደረግ ጉብኝት የህንፃውን ምድብ መሠረት ያደረገ የቁጥጥር ክፍያ ይከፈላል፡፡ የክፍያው መጠን ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡
- 2 በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ለምድብ 'ለ' እና 'ሐ' ህንፃዎች የሚጠየቅ ክፍያ ለምድብ 'ሀ' ህንፃዎች ከሚጠየቀው ክፍያ እንደ ቅደምተከተላቸው ከአምስትና ከአሥር እጥፍ መብለጥ አይኖርበትም፡፡

22. ሰለ ተመላሽ ክፍያዎች

1. የህንፃ ሹም ማንኛውም አገልግሎት ያልተሰጠበት ክፍያ ከአመልካች በሚቀርብ የፅሁፍ ጥያቄ መሠረት ተመላሽ እንዲሆን ማዘዝ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ክፍያ ተመላሽ እንዲሆን የሚቀርብ ጥያቄ ክፍያው ከተፈጸመበት ቀን አንስቶ ባለው የ6 ወር ጊዜ ውስጥ ካልቀረበ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

23. ሰለ መቀጮ

1. የከተማ አስተዳደር ወይም የተሰየመ አካል የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በሚተላለፉ የግንባታ ባለቤቶች ላይ አስተዳደሪያ መቀጮ መጣል ይችላል፡፡ የመቀጮው ልክ ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የሚጣል የገንዘብ መቀጮ ጥፋተኛውን በዚህ አዋጅ የተመለከቱትን ከመፈፀም ወይም በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ከሚወስዱ ተጨማሪ እርምጃዎች ነፃ አያደርገውም፡፡

24. ጊዜያዊ ግንባታዎች

አመልካቹ በጊዜያዊ ግንባታነት ያሳወቀውን ግንባታ ለማካሄድ ማመልከቻ ያቀረበ እንደሆነ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ግንባታውን በዚህ አዋጅና በሌሎች ህጎች መሠረት እንዲያከናውን ጊዜያዊ ፈቃድ ሊሰጠው ይችላል።

25. የአገልግሎት ለውጥ ስለማድረግ፣ ስለማስፋፋት፣ ዕድሳት ወይም ጥገና ስለማድረግ እና ስለማፍረስ

1. የህንፃ ሹም ከዚህ አዋጅ ጋር እስከተጣጣመ ድረስ የህንፃ አገልግሎት ለውጥ የማድረግ፣ የማስፋፋት ዕድሳት የማድረግ፣ የመጠገን ወይም የማፍረስ ፈቃድ ይሰጣል።
2. የአገልግሎት ለውጡ፣ የማስፋፋቱ፣ የማደስ፣ የመጠገኑ፣ ወይም የማፍረሱ ሥራ መጠን ሰፊ የሆነ እንደሆነ የህንፃ ሹሙ ህንፃው የሚገኝበትን ነባራዊ ሁኔታ የሚያሳዩ ፕላኖችና በአዋጁ መሠረት መከናወኑን ለማረጋገጥ የሚያስችሉ ማናቸውም ሌሎች ትንታኔዎች ወይም ማስረጃዎች እንዲቀርቡለት መጠየቅ ይችላል።
3. የአገልግሎት ለውጥ፣ የማስፋፋት፣ የማደስ፣ የመጠገኑ፣ ወይም የማፍረስ ሥራ በሚከናወንበት ጊዜ ለአዲስ ህንፃ ግንባታ የሚወሰዱ ጥንቃቄዎች ሁሉ ሊወሰዱ ይገባል።
4. የህንፃ ሹም አስጊ ሕንፃን ለማፍረስ ፈቃድ ይሰጣል።
5. ማንኛውም ሰው አንድን ህንፃ ሲያፈርስ ወይም ካፈረሰ በኋላ ሕዝብንና የአዋሳኝ ንብረቶችን ደህንነት ለአደጋ በሚያጋልጥ ሁኔታ መተው የለበትም።
6. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም የታሪካዊ ቅርሶች ዋጋ ያላቸው ህንፃዎችን ከመጠገን ወይም ከማስፋፋት በፊት ከሚመለከተው አካል የጽሁፍ ስምምነት መገኘት ይኖርበታል።

26. የተመዘገቡ ባለሙያዎችን ስለመቅጠር

1. ለማንኛውም ህንፃ ህንፃው ለሚገኝበት ምድብ የሚጠየቁ የዲዛይን ዓይነቶች ለየሥራው በሚመጥኑ የተመዘገቡ ባለሙያዎች መሰራት ይኖርባቸዋል። ዝርዝሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል። የህንፃው ግንባታ እስኪጠናቀቅ ድረስም የባለሙያዎቹ ቁጥጥር ሊኖር ይገባል። የህንፃ ዲዛይኑን ቴክኒካል ሥራ የሚያስተባብረው አርክቴክቱ ይሆናል።

2. የግንባታ ሥራው ሲጠናቀቅ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ላይ የተጠቀሱት ባለሙያዎች የፈረመብትና መጠናቀቁን የሚያረጋግጥ ምስክር ወረቀት ለህንፃ ሹሙ መቅረብ ይኖርበታል።
3. ማንኛውም የምድብ 'ለ' እና 'ሐ' ህንፃዎች ግንባታ ዲዛይን ለማከናወን ውለታ የሚወስድ የተመዘገበ ባለሙያ በዲዛይን የተነሳ ሊደርሱ ለሚችሉ ጉዳዮች ዋስትና ማቅረብ ይኖርበታል። ለተለያዩ የህንፃ ምድቦች የሚሰጠው የዋስትና መጠንና አቀራረብ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል።

27. የተመዘገቡ ስራ ተቋራጮችን ስለመቅጠር

1. ህንፃ ለመገንባት የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ለሚገነባው ህንፃ ምድብ የሚመጥን የተመዘገበ ሥራ ተቋራጭ መቅጠር ይኖርበታል። ዝርዝሩ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል።
2. ማንኛውም የምድብ 'ለ' እና 'ሐ' ህንፃዎች ግንባታ ለማከናወን ውለታ የሚወስድ ሥራ ተቋራጭ ግንባታውን በሚያከናውንበት ወቅት በግንባታው የሥራ ጥራትና በጥንቃቄ ጉድለት ምክንያት ሊደርሱ ለሚችሉ ጉዳዮች ዋስትና ማቅረብ ይኖርበታል። ለተለያዩ የህንፃ ምድቦች የሚሰጠው የዋስትና መጠንና አቀራረብ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል።

28. የሥራ ተቋራጮችና የተመዘገቡ ባለሙያዎች ኃላፊነት

1. ማንኛውም የተመዘገበ ባለሙያ ወይም የሥራ ተቋራጭ፣ በዋና ወይም በንዑስ ሥራ ተቋራጭነት፣ ወይም ከፊል ውለታ በመውሰድ ያከናወነው የህንፃ ዲዛይን ወይም የግንባታ ሥራ ለሚያስከትለው ጉዳት በወንጀል ተጠያቂ የሚሆንባቸው ሁኔታዎች እንደተጠበቁ ሆነው አሠራው ለሆነው ሰው አግባብነት ባላቸው የፍትሐብሔር ህግ ድንጋጌዎች መሠረት ተጠያቂ ይሆናል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ አጠቃላይ አነጋገር እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የሥራ ተቋራጭ ሆነ ብሎ ወይም በቸልተኝነት በሚገነባው ህንፃ ወይም የህንፃ አካል ላይ ለሚደርሰው የሥራ ጥራት ጉድለት ተጠያቂነቱ ሳይቀር ጉድለቱን የማስተካከል ግዴታ አለበት።

ክፍል ሦስት

የመሬት አጠቃቀም፣ ተጓዳኝ ጥናቶችና ዲዛይኖች

29. የመሬት አጠቃቀምና ተጓዳኝ ጥናቶች

በፌዴራል፣ በክልል ወይም በከተማ አስተዳደር የፀደቀ አገራዊ፣ ክልላዊ ወይም ከተማ ነክ አጠቃላይ ፕላን በዚህ አዋጅ በተካተቱና የመሬት አጠቃቀምንና ተጓዳኝ ጥናቶችን በሚመለከቱ ድንጋጌዎች ላይ የበላይነት ይኖረዋል።

30. ዲዛይኖች

1. ማንኛውም ህንፃ ለሚገኝበት ምድብ የሚያስፈልጉ ዲዛይኖች ሊዘጋጁለት ይገባል፤
2. ማንኛውም ህንፃ ወይም የህንፃ አካል ተቀባይነት ባላቸው የህንፃ ዲዛይን ደንቦች መሠረት የተጠቃሚውንም ሆነ የሌሎች አካላትን ደህንነት፣ ምቹትንና የተሟላ ግልጋሎትን ሊያረጋግጥ የሚችል ሆኖ ዲዛይን መደረግ አለበት፡፡
3. ማንኛውም ህንፃ የሰዎችን፣ የሌሎች ግንባታዎችንና ንብረቶችን ደህንነት በማያሰጋ መንገድ ዲዛይን መደረግና መገንባት አለበት፡፡

31. በግንባታ ወቅት መደረግ ስለሚገባቸው ጥንቃቄዎች

የዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው፤

1. ማንኛውም ግንባታ በግንባታው አካባቢ የሚንቀሳቀሱ ሰዎችን፣ የግንባታው ሠራተኞችን፣ የሌሎች ግንባታዎችን ወይም ንብረቶችን ደህንነት በማያሰጋ መንገድ ዲዛይን መደረግና መገንባት ይኖርበታል፤
2. ከግንባታ ጋር የተያያዘ ቁፋሮ የማንኛውንም ንብረት ወይም አገልግሎት ደህንነት ጉዳት ላይ የሚጥል ሲሆን የግንባታ ቦታው ባለቤት የንብረቱን ወይም የአገልግሎቱን ደህንነት ለመጠበቅ በቂ ጥንቃቄ ማድረግ አለበት፤
3. የተቆፈረው ጉድጓድ ክፍት ሆኖ የሚቆይ ሲሆን ወይም በጉድጓዱ ውስጥ መሠረት በሚገነባበት ጊዜ ባለቤቱ ወይም ቁፋሮውን ያካሄደው ሰው ጉድጓዱን ለደህንነት በማያሰጋ ሁኔታ መጠበቅ አለበት፤
4. ከግንባታ ጋር የተያያዘ ቁፋሮ የማንኛውንም ንብረት ወይም አገልግሎት ደህንነት አደጋ ላይ ሊጥል የሚችል መሆኑ ሲገመት የግንባታ ቦታው ባለቤት በቅድሚያ የመከላከያ ዘዴዎችንና የጥንቃቄ እርምጃዎችን ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል በማቅረብ የፅሁፍ ፈቃድ ማግኘት አለበት፤
5. ማንኛውም አዲስ የሚገነባ ህንፃ መሠረት ጭነት በነባር መሠረቶች፣ የአገልግሎት መስመሮች ወይም ሌሎች ሥራዎች ላይ ችግር የሚፈጥር መሆን የለበትም።

32. በግንባታ ቦታ ላይ ስለሚከናወኑ ሥራዎች

1. ማንኛውም ህንፃ ሲገነባ ወይም ሲፈርስ በሕዝብ ላይ አደጋ ወይም ከፍተኛ መጉላላት ሊያስከትል የሚችል ከሆነ የግንባታ ቦታው ባለቤት ሥራውን ከመጀመሩ በፊት አስፈላጊውን የመከላከያ ሥራ እንዲያከናውን በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ሊጠየቅ ይችላል፡፡
2. አንድን ህንፃ ከመገንባት ወይም ከማፍረስ ጋር የተያያዘ ሥራ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ንብረት በሆነ ወይም በእርሱ ቁጥጥር ሥር ባለ ንብረት ጥንካሬ፣ ደረጃ፣ ደህንነት፣ ጥራት ወይም አቀማመጥ ላይ ትልቅ ለውጥ እንደሚያመጣ የከተማው አስተዳደር ካመነ ባለቤቱ በሥራው ምክንያት ለሚያደርሰው ጉዳት መጠገኛ የሚውል ማስያዣ ወይም ዋስትና እንዲሰጥ ሊጠይቀው ይችላል፡፡
3. ከግንባታ ቦታ ክልል ውጪ የግንባታ ቁሳቁስ ወይም ተረፈ ግንባታ የተጠራቀመ ከሆነ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል በጽሑፍ ማስታወቂያ በሚገለጽ የጊዜ ገደብ ውስጥ ባለቤቱ እንዲያነሳ ሊያዝ ይችላል፡፡
4. ማንኛውም የግንባታ ቦታ ባለቤት ወይም ከህንፃ ግንባታ ወይም ማፍረስ ጋር የተያያዘ ስራ የሚሰሩ ሰዎች ሥራውን በሚያከናውኑበት ጊዜ በሥራው ቦታ ላይ እንደ አስፈላጊነቱ ጊዜያዊ መጠለያ ሊያሰሩ ይችላሉ፡፡
5. ማንኛውም የግንባታ ቦታ ባለቤት ወይም የህንፃ ግንባታ ወይም ማፍረስ ስራ የሚሰራ ሰው በሥራው ላይ ለሚሰማሩ ሰዎች የሚሆን ተቀባይነት ያለው የንጽህና ቦታ በግንባታ ሥፍራው ላይ ወይም በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ፈቃድ በሌላ ቦታ ላይ ሳያዘጋጅ የግንባታም ሆነ የማፈረስ ሥራውን መጀመርም ሆነ መቀጠል አይችልም፡፡ እንዲህ ያለው ዝግጅት እስኪደረግ ድረስ ሥራው እንዲቆም ይደረጋል፡፡
6. የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል በግንባታ ወቅት ሊወሰዱ የሚገባቸውን የጥንቃቄ እርምጃዎች ለመከታተል የሚያስችል የአሠራር ስልት ሊቀይስ ይችላል፡፡

33. ስለ አርኪቴክቸር

1. ማንኛውም ክፍል ወይም ቦታ ጥቅም ላይ ለሚውልበት ዓላማ የሚመጥን ስፋት ያለው መሆን ይኖርበታል፡፡

2. የማንኛውም መኖሪያ ቤት ወለል ስፋት እንድ መኖሪያ ክፍልና አንድ የተለየ መፀዳጃ ቤት ሊያሳርፍ ከሚችል መጠን ያነሰ መሆን የለበትም።
3. በማንኛውም የመኖሪያ ሕንፃ ውስጥ የሚገኝ የመኖሪያ ክፍል ወይም ለመኖሪያነት ወይም ለተቋምነት በሚያገለግል ሕንፃ ውስጥ ያለ የመኝታ ክፍል ከሰው ሰራሽ ብርሃን ማግኛ መንገድ በተጨማሪ የተፈጥሮ ብርሃን የሚያገኝበት ቢያንስ አንድ ክፍተት ሊኖረው ይገባል።
4. ከመሬት ወለል ከ20 ሜትር በላይ ከፍታ ያለው ማንኛውም ህንፃ የአሳንሰር ወይም ተመሳሳይ አገልግሎት ሊኖረው ይገባል።
5. አሳንሰሮች ያለማቋረጥ አገልግሎት እንዲሰጡ መደረግ ይኖርባቸዋል።

34. ስለ ስትራክቸር

1. ማንኛውም ህንፃና የህንፃው ክፍል ወይም አካል ተቀባይነት ባለው የህንፃ ዲዛይን ደንብ መሠረት ጥንካሬን፣ ተደላድሎ መተካልን፣ ለጥገና ሥራ አገልግሎት አመቺነትን፣ እንዲሁም ዘለቄታዊ አስተማማኝነትን ሊያረጋግጥ የሚችል ሆኖ ዲዛይን መደረግ አለበት። እንዲህ ያለው ግንባታ በአገልግሎት ዘመኑ ከተመደበለት ሽክም በላይ እስካልተጫነ ድረስ የስትራክቸር ችግር ሊታይበት አይገባም።
2. ማንኛውም ግንባታ የሌሎች ግንባታዎችን ወይም ንብረቶችን ደህንነት በማያስጋ መንገድ ዲዛይን መደረግና መገንባት ይኖርበታል።

35. የኤሌክትሪክ መስመር ተከላ

ለአንድ ግንባታ የሚደረገው የኤሌክትሪክ መስመር ተከላ እንዲሁም ጥቅም ላይ የሚውለው ቁሳቁስ የደህንነት ደንቦችን የጠበቀና ከኤሌክትሪክ መስመር ተከላው ጋር በተያያዘ ምንም አይነት አደጋ በማያስከትል መልኩ መሠራት ይኖርበታል።

ክፍል አራት

የውሃ አቅርቦትና ሳኒቴሽን

36. የአካል ጉዳት ላለባቸው ሰዎች ስለሚደረጉ ዝግጅቶች

1. በማንኛውም የሕዝብ መገልገያ ህንፃ ውስጥ በተሸከርካሪ ወንበር ለመንቀሳቀስ የሚገደዱትንና መራመድ የሚችሉ ሆኖ ደረጃ መውጣት የሚሳናቸውን ጨምሮ የአካል ጉዳት ላለባቸው ሰዎች የሚመች መዳረሻ መዘጋጀት አለበት።

2. የመፀዳጃ ቤት ሊሠራበት በሚገባ በማናቸውም ህንፃ ውስጥ የአካል ጉዳት ላለባቸው ሰዎች የሚመቹና ሊደርሱባቸው የሚችሉ በቂ መጠን ያላቸው መፀዳጃ ቤቶች መኖር አለባቸው።

37. የውሃ አቅርቦት

1. ለሰዎች አገልግሎት የታሰበ ማንኛውም ህንፃ በቂ የውሃ አቅርቦት ሊኖረው ይገባል። የውሃ አቅርቦት ዝግጅቱ በቂ ሥርጭት እና የማከማቻ ዘዴ ሊኖረው ይገባል።
2. የማንኛውም ግንባታ የውሃ አቅርቦት ዘዴ የጤና ደረጃውን የጠበቀ መሆን አለበት።
3. የማንኛውም ግንባታ የውሃ አቅርቦት አሠራር ለምርመራና ለመከራ የሚመች መሆን ይኖርበታል።

38. የፍላጎት አወጋገድ

1. አንድ ግንባታ በአቅራቢያው ተስማሚ የሆነ ፍላጎት ቆሻሻ ማስወገጃ ዘዴ ሲኖረው የግንባታው ባለቤት የፍላጎት መተላለፊያውን ማዘጋጀት ይኖርበታል።
2. ማንኛውም ሰው በአቅራቢያው ተስማሚ የሆነ የፍላጎት ቆሻሻ ማስወገጃ ከሌሉ ተቀባይነት ባለው ሌላ መንገድ ፍላጎቱን ማስወገድ ይኖርበታል።

39. ተቀባይነት የሌላቸውን ፍላጎች መቆጣጠር

1. ማንኛውም ሰው ከመፀዳጃ አገልግሎት መስጫዎች የሚወጣን ፍላጎት ቆሻሻ ወደማንኛውም የጎርፍ ማስወገጃ ቦይ ወይም በሌላ መልክ ወደ ተገነባ የውሃ መስመር፣ ወንዝ፣ ምንጭ፣ ጎዳና ወይም ሌላ ስፍራ መልቀቅ ወይም እንዲለቀቅ መፍቀድ የለበትም።
2. ማንኛውም ሰው የጎርፍ ውሀ በየትኛውም ቦታ ላይ ወደሚገኝ ፍላጎት ማስወገጃ እንዲገባ ማድረግ ወይም መፍቀድ የለበትም።

40. የኢንዱስትሪ ዝቃጭ

ማንኛውንም ፈላጎት ወይም ጠጣር ነገር፣ አፈር የያዘን ውሃ ወይም ቆሻሻ ውሀን ሳይጨምር፣ ወደማንኛውም ፍላጎት ማስተላለፊያ እንዲለቅ ፈቃድ የተሰጠው ሰው የፍላጎት ማከማቻን፣ ማጣሪያና የመጠን መለኪያን አካቶ ተጨማሪ የፍላጎት ማስተላለፊያ ተከላ ወይም ሌላ ተጨማሪ ሥራ እንዲያከናውን ፈቃዱ ሲሰጠው በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል የተጠየቀ እንደሆነ የዚህ ተከላ ፕላንና ሌሎች አስፈላጊ ዝርዝሮች ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል ማቅረብ አለበት።

41. ውሀ አልባ ቆሻሻ ማስወገጃ

በውሃ አማካኝነት ቆሻሻ የማስወገጃ ግንባታ በሌለበት ቦታ ሌሎች ቆሻሻ ማስወገጃ ዘዴዎች ጥቅም ላይ እንዲውሉ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ሊፈቅድ ይችላል፤ ሆኖም ኬሚካል ወይም ዝግ ቆሻሻ ማስወገጃ በሚኖርበት ጊዜ ቆሻሻውን ከዕቃው ለማስወገድ ተቀባይነት ያለው ዘዴ ሊኖር ይገባል።

42. የጎርፍ ውሀ ስለማስወገድ

1. የማንኛውም ይዞታ ባለቤት በማናቸውም የአፈር ሥራ፣ ግንባታ ወይም ድልደላ ምክንያት ተጠራቅሞ የሚፈሰውን የጎርፍ ውሀ ለመቆጣጠርና ለማስወገድ ተቀባይነት ያለው ዘዴ ሊኖር ይገባል ፡፡
2. የማንኛውም ይዞታ ባለቤት ከዝናብ ውሃ የተወሰነው በይዞታው ውስጥ ሰርጎ እንዲቀር ተስማሚ ዘዴ መጠቀም አለበት፡፡

43. የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ

የመኖሪያ ቤትን ሳይጨምር ደረቅ ቆሻሻ የሚያመነጭ ማንኛውም ግንባታ የደረቅ ቆሻሻ ማከማቻ የሚቀመጥበት በቂ ቦታ ሊኖረው ይገባል፡፡

ክፍል አምስት

እሳት መከላከልና የእሳት ማጥፊያ ተከላ

44. ጠቅላላ መስፈርት

ማንኛውም የሀዝብ መገልገያ ህንፃ ተቀባይነት ባለው የእሳት መከላከያ ዲዛይን መስፈርት መሠረት የእሳት አደጋን ሊቋቋምና የእሳት አደጋ በከሰት በተጠቃሚዎችና በአካባቢው ላይ የሚደርሰውን አደጋ ሊቀንስ በሚችል መልክ ዲዛይን ሊደረግና ሊገነባ ይገባዋል።

45. ስለእሳት ማጥፊያ ተከላ

ፈቃድ ተገኝቶ የተተከለ ማንኛውም የእሳት ማጥፊያ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ከዘረጋው የውሃ መስመር ውሀ መጠቀም ይችላል። ሆኖም የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል አስፈላጊ ሆኖ የተገኘውን ቅድመ ሁኔታ በማስቀመጥ እንዲህ ያለው የእሳት ማጥፊያ፡

1. ከሌላ አማራጭ የውሃ መስመር፣ ወይም

2. በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል እምነት በጤና ላይ ችግር ሊያስከትል በሚችል መልኩ ለሌላ አገልግሎት እስካልዋለ ድረስ ለመጠጥነት ከማያገለግል የውሃ መስመር፣ ውሃ እንዲጠቀም ሊፈቅድ ይችላል፡፡

46. ስለእሳት መከላከያ የውሃ አቅርቦት

ለማንኛውም የእሳት ማጥፊያ የሚውል የውሃ መስመር ዝርጋታ፡-

1. የእሳት መከላከያ መሣሪያውና የውሃ አጠቃቀም ከከተማው አስተዳደር ወይም ከተሰየመው አካል መስፈርት ጋር የሚስማማ መሆኑ ካልተረጋገጠ፤
2. ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል በቅድሚያ ማመልከቻ ቀርቦ ፈቃድ ካልተሰጠ፤
ሊከናወን አይችልም።

ክፍል ስድስት

የህንፃ ሥራ ህጎችን የሚመለከቱ ድንጋጌዎችን ስለመጣስ

47. የወንጀል ህጉ ተፈፃሚነት

1. የዚህን አዋጅ ድንጋጌዎች በመተላለፍ የግንባታ ሥራ ፈቃድን በሚሰጡ የመንግሥት ኃላፊዎች እና ይህንኑ እንዲያከናውኑ ሃላፊነት በተሰጣቸው ሌሎች የመንግሥት ሠራተኞች፣ በተመዘገቡ ባለሙያዎች ወይም ሥራ ተቋራጮች፣ እንዲሁም በግንባታ ባለቤቶች የሚፈፀሙ ጥፋቶች በዚህ ክፍል ውስጥ በተመለከተው መሠረት ይወሰናሉ፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ፣ በዚህ ክፍል ውስጥ በተመለከቱ ጥፋቶች አፈጻጸምና የቅጣት አወሳሰን ረገድ አግባብነት ያላቸው የወንጀል ህጉ የጠቅላላ ክፍል ድንጋጌዎች ተፈፃሚነት የተጠበቀ ነው፡፡

48. የግንባታ ፈቃድን አላግባብ ስለመስጠት

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የህንፃ ግንባታ ፈቃድ ለመስጠት ሥልጣን የተሰጠው የህንፃ ሹም ወይም ይህንኑ ተግባር እንዲያከናውን ኃላፊነት የተሰጠው ማንኛውም ሰው ሆን ብሎ፡-
ሀ/ አግባብ ባለው አካል የተሰጠ ህጋዊ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ለሌለው ሰው በቦታው ላይ ለሚከናወን ግንባታ የግንባታ ፈቃድ የሰጠ እንደሆነ፤ ወይም
ለ/ በአስረጂነት የቀረበው ሰነድ ህጋዊነት ሳይኖረው ለዚህ ሰነድ ዕውቅና በመስጠት የተጠየቀውን የግንባታ ፈቃድ የሰጠ እንደሆነ፤ ወይም

ሐ/ ለፕላን ስምምነት የቀረበን ማመልከቻ ተቀብሎ ከከተማው ፕላን ጋር ለማይጣጣም የግንባታ ጥያቄ የግንባታ ፈቃድ የሰጠ ወይም በዚህ መሠረት ለተከናወነ ግንባታ የመጠቀሚያ ፈቃድ የሰጠ እንደሆነ፤

ከአምስት ዓመት እስከ አሥር ዓመት በሚደርስ ዕኑ እሥራት እና ከብር አሥር ሺህ በማያንስና ከብር ህምሳ ሺህ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው ጥፋት የተፈፀመው በቸልተኝነት የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት ሊደርስ በሚችል እሥራትና ከብር አንድ ሺ እስከ ብር አምስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይሆናል፡፡

49. የመቆጣጠር ግዴታን ባለማክበር ህገወጥ ግንባታ እንዲከናወን ስለመርዳት

1. ማንኛውም የህንፃ ሹም ወይም የግንባታ ሥራን የመቆጣጠር ኃላፊነት የተሰጠው ሌላ የመንግሥት ሠራተኛ ወይም ይህንኑ ተግባር ለማከናወን በውል ኃላፊነት የተሰጠው ሰው ሆን ብሎ በዚህ አዋጅ መሠረት ሲከናወን የሚገባውን የቁጥጥር ሥራ ሳያከናውን በመቅረት በህግ የተደነገጉትን የግንባታ ደንቦች ሳይከተል እየተከናወነ የሚገኘውን የግንባታ ሥራ ሳያስቆም ወይም እንዲቆም ሳያስደርግ ግንባታው የተጠናቀቀ እንደሆነ፤ ከአምስት ዓመት እስከ አሥር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከአሥር ሺህ ብር እስከ ሃምሳ ሺህ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ይቀጣል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው ጥፋት የተፈፀመው በቸልተኝነት የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት ሊደርስ በሚችል እሥራትና ከብር አንድ ሺ እስከ ብር አምስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይሆናል።

50. ባለጉዳይን አላግባብ ማጉላላት

ማንኛውም የህንፃ ሹም ወይም እርሱን በመወከል እንዲሰራ ኃላፊነት የተሰጠው ሌላ የመንግሥት ሠራተኛ ወይም በየደረጃው የተለያዩ መረጃዎችን ወይም ሰነዶችን ለመስጠት ኃላፊነት የተሰጠው የመንግሥት ሠራተኛ ባለጉዳይን ለመጉዳት ወይም በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ከባለጉዳዩ የገንዘብ ወይም ሌላ ጥቅም ለማግኘት በማሰብ ያለ በቂ ምክንያት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ደንብ በተወሰነ የጊዜ ገደብ ውስጥ እንዲከናወኑ የተመለከቱትን ጉዳዮች ለማከናወን ፈቃደኛ ባለመሆን ከህግ

ወይም ከተለመዱ የአሠራር ሁኔታዎች ውጪ ባለጉዳዩን ያጉላላ እንደሆነ፤ ከስድስት ወር እስከ ሦስት ዓመት ሊደርስ በሚችል ቀላል እሥራት እና ከብር አምስት መቶ እስከ ብር ሶስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ ይቀጣል።

51. መረጃ ስለመደበቅና የተሳሳተ መረጃ ስለመስጠት

1. ማንኛውም ከግንባታ ሥራ ጋር በተያያዘ የቦታ አጠቃቀምና ይዞታን፤ እንዲሁም በዚህ አዋጅ መሠረት ከግንባታ ሥራ አፈፃፀም ጋር ተያያዥነት ያላቸውን መረጃዎች የማስፈር፤ ሰነዶችን የመያዝ ወይም የመጠበቅ፤ የሰነዶችን ትክክለኛነት የማረጋገጥ ወይም የመስጠት ኃላፊነት የተሰጠው የመንግሥት ሠራተኛ በጉዳዩ ጥቅም ያለውን ሰው ለመጥቀም ወይም ለመጉዳት ወይም ለራሱ ወይም ለሌሌች ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለማስገኘት በማሰብ፤

ሀ/ በሰነድ ያልተረጋገጠ መረጃ ወይም ሰነድ ከሚያስረዳው የተለየ መረጃ የሰጠ እንደሆነ፤ ወይም

ለ/ በትክክል መግለጽ ያለበትን ሁኔታ የሚያስገኘውን ውጤት ለማስቀረት ወሳኝ ነት ያለውን ፍሬ ነገር ያስቀረ እንደ ሆነ፤

ከአምስት ዓመት እስከ አሥር ዓመት በሚደርስ እሥራት እና ከብር አሥር ሺህ እስከ ብር ሃያ ሺህ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

2. የተሳሳተው መረጃ የተሰጠው መረጃው የሚያስከትለውን ጉዳት ለመረዳት የሙያ ዕውቀቱ ወይም የሥራው ኃላፊነት በሚፈቅድለት ሠራተኛ የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአምስት ዓመት እስከ አሥራ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከብር አሥር ሺህ እስከ ብር ሃምሳ ሺህ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው ጥፋት የተፈፀመው በቸልተኝነት የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት ሊደርስ በሚችል እሥራትና ከብር አንድ ሺ እስከ ብር አምስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይሆናል።

52. ደረጃው የማይፈቅድለት ግንባታ ማከናወን

ማንኛውም በግንባታ ሥራ እንዲሰማራ ፈቃድ የተሰጠው የሀንፃ ሥራ ተቋራጭ በዋናነት ወይም በንዑስ ሥራ ተቋራጭነት አግባብነት ባለው አካል የተሰጠው የሙያ ደረጃ የማይፈቅድለትን ማንኛውንም የግንባታ ሥራ አከናውኖ የተገኘ እንደሆነ ወይም ማንኛውም አግባብ ካለው አካል የተሰጠ የሙያ ፈቃድ ሳይኖረው

በባለሙያ ሊሰራ የሚገባውን ግንባታ ሠርቶ የተገኘ እንደሆነ ከአምስት ዓመት እስከ አሥር ዓመት በሚደርስ ዕኑ እሥራት እና ከብር አምስት ሺህ እስከ ብር አሥር ሺህ ይቀጣል።

53. ደረጃውን ያልጠበቀ ግንባታ ስለማከናወን

1. ማንኛውም በግንባታ ሥራ እንዲሰማራ ፈቃድ የተሰጠው የህንፃ ሥራ ተቋራጭ በዋናነት ወይም በንዑስ ተቋራጭ ጋነነት ሲሰራ፤

ሀ/ የግንባታው ዲዛይን የሚጠይቀውን የግንባታ ዕቃ ደረጃ ባለመጠበቅ የጥራት ወይም የጥንካሬ ደረጃውን ባላሟላ የግንባታ ዕቃ ወይም በሙያው ዘርፍ ተቀባይነት ያለውን አሰራር ሳይከተል የሰራ እንደሆነ፤ ወይም

ለ/ በዲዛይን ወይም በሌሎች የውለታ ሰነዶች በግልጽ የተመለከቱ የሥራ ሁኔታዎችን በባለሙያ ሊለዩ የሚችሉና ተገቢውን ሙያዊ ጥንቃቄ አድርጎ በሆነ ኖሮ ሊታረሙ ይችላሉ የነበሩ ስህተቶችን ሳይርም ወይም እንዲታረሙ ሳይደርግ ያከናወነው ግንባታ አደጋ ያስከተለ እንደሆነ፤

ከአምስት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚደርስ ዕኑ እሥራት እና ከብር ሃምሳ ሺህ እስከ ብር መቶ ሺህ ድረስ ይቀጣል።

2. ማንኛውም የግንባታ ባለቤት፤

ሀ/ ለሚያከናውነው ግንባታ የሚያስፈልገውን የዲዛይን ሥራ፤ ወይም በተሰራው ዲዛይን መሠረት የሚከናወነውን ግንባታ የሙያ ደረጃው በማይፈቀድለት ባለሙያ ያሰራ እንደ ሆነ፤ ወይም

ለ/ የሚያከናውነው ግንባታ ደረጃ ከሚጠይቀው የግንባታ ቁሳቁስ ያነሰ የጥራት ደረጃ ያላቸው ቁሳቁሶች በጥቅም ላይ እንዲውሉ ያደረገ እንደሆነ፤ ወይም

ሐ/ ግንባታውን አግባብ ካለው አካል የመጠቀሚያ ፈቃድ ሳያገኝ ወይም ከተፈቀደው ውጪ ለሌላ አገልግሎት አውሎት የተገኘ እንደሆነ፤ ወይም

መ/ በማንኛውም ሌሎች ሁኔታዎች ግንባታውን የሕዝብን ደህንነት አደጋ ላይ በሚጥል ሁኔታ ያከናወነ እንደሆነ፤

ከአምስት ዓመት እስከ አሥር ዓመት በሚደርስ እሥራት እና ከብር ሃያ ሺህ እስከ ብር ሃምሳ ሺህ ይቀጣል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ የተመለከቱት ጥፋቶች የተፈፀሙት በቸልተኝነት የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት ሊደርስ

በሚችል እሥራትና ከብር አንድ ሺ እስከ ብር አምስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይሆናል፡፡

54. የአማካሪነት የሙያ ኃላፊነትን ስለመጣስ

1. ማንኛውም የተመዘገበ ባለሙያ ሆኖ ብሎ በሙያው በግልጽ የሚታወቁ ጥንቃቄዎችን ባለማድረግ፤

ሀ/ የግንባታ ሥራው የሚጠይቀውን መሠረታዊ የጥንቃቄ ደረጃዎችን ያልጠበቀ ዲዛይን፤ ወይም ሌሎች የተሳሳቱ ተዛማጅ ሰነዶችን በማዘጋጀት፤ ወይም

ለ/ እንደግንባታ ሥራው ዓይነት ሊጠበቅ የሚገባውን የጥራት ደረጃ ደንቦች በመጣስ ለግንባታው ዕቃ ለሚያቀርብ ሰው ወይም ግንባታውን ለሚያከናውነው ሥራ ተቋራጭ ለዚህ ግንባታው ሊውል ከሚገባው ያነሰ የጥንካሬ ወይም የጥራት ደረጃ ያለው የግንባታ ዕቃ እንዲያቀርብ ወይም አገልግሎት ላይ እንዲውል ፈቃድ ወይም ስምምነት በመስጠት፤ ወይም

ሐ/ ሙያው የሚጠይቀውን ሥነ ምግባር በመጣስ በግንባታ ሙያ ዘርፍ ተቀባይነት የማይኖረውን ወይም ከደረጃ በታች የሆነ ግንባታ እንዲከናወን ወይም የተሰራ ግንባታ ተቀባይነት እንዲያገኝ ስምምነቱን በመስጠት የሕዝብን ደህንነት ለአደጋ የሚያጋልጥ ግንባታ አገልግሎት ላይ እንዲውል ያደረገ እንደሆነ፤

ከአምስት ዓመት እስከ አሥራ አምስት ዓመት በሚደርስ እሥራት ወይም ከብር ሠላሳ ሺ እስከ ብር ሃምሳ ሺ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ይቀጣል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው ጥፋት የተፈፀመው በቸልተኝነት የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት እስከ አምስት ዓመት ሊደርስ በሚችል እሥራትና ከብር አንድ ሺ እስከ ብር አምስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይሆናል፡፡

55. በመንግሥት ሰነዶች አላግባብ ስለመገልገል

1. ማንኛውም በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን ለማስፈፀም የተመደበ የመንግሥት ሠራተኛ በሥራው አጋጣሚ ከእጁ ሲገቡ የቻሉትን የመንግሥት ወይም የህዝብ ሰነዶች በማጥፋት፤ በማበላሸት፤ በመደበቅ ወይም ወደሀሰት በመለወጥ፤ በመደለዝ ወይም በማሻሻል ወይም በከፊል ቃሉን በመቀነስ ወይም ሌላ በመጨመር እና የመሳሰሉትን ድርጊቶች በመፈፀም ለግል ጥቅም አገልግሎት በሚሰጡ አኳኋን የተገለገለባቸው ወይም ሌላ ሰው እንዲገለገልባቸው ያደረገ እንደሆነ ከአምስት

ዓመት አስከ አሥር ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከብር ሃያ ሺ አስከ ብር ሃምሳ ሺ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ይቀጣል፡፡

2. ወንጀሉን የፈፀመው ሰው ከላይ የተገለፁትን ሰነዶችን የመያዝ ወይም የመጠበቅ፣ ወይም አያያዛቸውንና አጠባበቃቸውን ለመቆጣጠር ኃላፊነት የተሰጠው ሰው አንደሆነ ቅጣቱ ከአምስት ዓመት እስከ ህያ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከብር ሃያ ሺ እስከ ብር ሃምሳ ሺ በሚደርስ የገንዘብ ቅጣት ይቀጣል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ የተመለከተው ጥፋት የተፈፀመው በቸልተኝነት የሆነ እንደሆነ ቅጣቱ ከአንድ ዓመት አስከ አምስት ዓመት ሊደርስ በሚችል እሥራትና ከብር አንድ ሺ አስከ ብር አምስት ሺ በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይሆናል፡፡

56. ስለሙያና ሥራ ፈቃድ ፅገዳ

በዚህ ክፍል በተመለከቱት የህግ መግስ ተግባሮች ጥፋተኛ ሆኖ የተገኘ የተመዘገበ ባለሙያ ወይም ሥራ ተቋራጭ በፍርድ ከተወሰነበት የእሥራት ቅጣት በተጨማሪ ጥፋተኛው ከአምስት ዓመት ጀምሮ ጥፋተኛ በተባለበት አንቀጽ እስከተመለከተው ከፍተኛ የእሥራት ዘመን ድረስ የሙያ ወይም የሥራ ፈቃዱ ይታገዳል፡፡

ክፍል ሰባት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

57. የሚኒስቴሩ ሥልጣንና ተግባር

ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅ በማስፈፀም ረገድ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1. በአገር አቀፍ ደረጃ የሚሠራባቸው ልዩ ልዩ ኮዶችን ያዘጋጃል፤
2. ለየሕንፃ ምድቦቹ የሚያገለግሉ የዲዛይንና ኮንስትራክሽን ዘዴ መመሪያዎች ሞዴል ለክልሎች ያዘጋጃል፤
3. አዋጁ በክልሎችና በከተሞች ተከብሮ መፈፀሙን ይቆጣጠራል፤
4. ከሌሎች አጋባብነት ካላቸው የፌዴራል መንግሥቱ አካላት ጋር በመቀናጀት ክልሎችና ከተሞች አዋጁን ለማስፈፀም እንዲችሉ የአቅም ግንባታና የቴክኒክ ድጋፍ ያደርጋል፡፡

58. የክልሎች ሥልጣንና ተግባር

ክልሎች ይህን አዋጅ በማስፈጸም ረገድ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፤

1. የመመሪያዎች አስገዳጅነት ሙያዊ ወይም ሳይንሳዊ በሆኑ አሳማኝ ምክንያቶች ሊቀር የሚችል መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ፤ ከክልሎች ከዚህ አዋጅ ጋር ሳይቃረኑ በሥራቸው የሚገኙ ከተሞችን ተጨባጭ ሁኔታ ግምት ውስጥ በማስገባት በከተሞቹ ተፈጻሚ የሚሆነው የዲዛይንና ኮንስትራክሽን ዘዴ መመሪያዎችንና መመዘኛዎችን ያወጣሉ፤
2. ይህ አዋጅ ከከተማ ክልል ውጪ ተፈጻሚ ለሚሆንባቸው አካባቢዎች አዋጁን የሚያስፈጽሙ አካላት ይሰይማሉ፤
3. በአቅም ማነስ ምክንያት የሕንፃ ሹም ሊመድቡ ባልቻሉ ከተሞች የሌላ ከተማ የሕንፃ ሹም በውክልና አዋጁን እንዲያስፈጽም ሊወሰኑ ይችላሉ፤
4. በየክልላቸው ውስጥ የሚገኙ ከተሞች አዋጁን ለማስፈጸም እንዲችሉ የአቅም ግንባታና የቴክኒክ ድጋፍ ያደርጋሉ፡፡

59. የተሻሩና ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

1. ስለከተማ ዞንና የህንፃ ሥራ ፍቃድ የወጣው አዋጅ ቁጥር 316/1979 ከአንቀጽ 8 እስከ 14 የተመለከቱት ድንጋጌዎች በዚህ አዋጅ ተሸረዋል።
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

60. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ አንድ ዓመት ካበቃ በኋላ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡⁸²

አዲስ አበባ ሚያዝያ 28 ቀን 2001 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

⁸² በማረሚያ ቁጥር 4/2001 ታሪሙ፡፡

ደንብ ቁጥር 243/2003

የሕንጻ ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በኢትዮጵያ ሕንጻ አዋጅ ቁጥር 624/2001 መሠረት ይህን ደንብ አውጥቷል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የሚኒስትሮች ምክር ቤት የሕንጻ ደንብ ቁጥር 243/2003” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሠጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “ግዜያዊ ግንባታ” ማለት የጊዜ ገደብ ተቀምጦለት የሚገነባ እና የተሰጠው የጊዜ ገደብ ሲጠናቀቅ የሚነሳ የሕንግ ግንባታ ነው፤
2. “የሕዝብ መገልገያ ሕንግ” ማለት በርካታ እና የተለያዩ ተጠቃሚዎችን የሚሰብ እንደ ቲያትር ቤት፣ የሕዝብ ቤተ መፃሕፍት፣ መሰብሰቢያ አዳራሽ፣ መዝናኛ፣ የትምህርት ተቋም፣ የህክምና አገልግሎት መስጫ፣ የገበያ ማእከል ወይም እነዚህን የመሳሰሉ በርካታ ህዝብ የሚገለገልበት ሕንግ ነው፤
3. “ትንታኔ” ማለት ፕላን ወይም ዲዛይን ለማዘጋጀት የሚሰራ ስሌት ወይም እነዚህን ለመደገፍ የሚዘጋጅ ማብራሪያ ነው፤
4. “የፕላን ስምምነት” ማለት ለሕንግ ግንባታ እንዲቀርብ ለሚዘጋጅ ፕላን ከከተማው ፕላን ጋር የተጣጣመ እንዲሆን የሚያስችለው መሆኑን በማረጋገጥ የሚሰጥ በአንድ ቦታ ሊገነቡ የሚችሉ ወይም ለቦታው ያልተፈቀዱ የአገልግሎት አይነቶችን፣ ለቦታው የተፈቀደ የሕንግ ክፍታን፣ በቦታው አካባቢ የሚያልፉ የመሠረተ ልማት አውታሮችን፣ ነባራዊ እና የታቀዱ መጠኖችን ወይም ስፋቶችን የሚያሳይ የፕላን መረጃ ነው፤

5. “የጥላን ማሻሻያ” ማለት በነባሩ ጥላን ለሕንጻው ምድብ የተጠየቁ ጥላኞችን ትንታኔ ሙሉ ለሙሉ መከለስ ሳያስፈልግ የሚደረግ ማስፋፊያ ወይም ማሻሻያ ነው፤
6. “ሪል ኢስቴት” ማለት ለሽያጭ፣ ለኪራይ፣ ወይም ለሊዝ አገልግሎት እንዲውል የተገነባ ሕንፃ ነው፤
7. “የአገልግሎት ለውጥ” ማለት አንድ ሕንፃ ያለውን ነባር አገልግሎት በሌላ ዓይነት አገልግሎት መለወጥ ነው፤
8. “የግንባታ ፈቃድ” ማለት አንድ የሕንፃ ግንባታ ለማካሄድ ለመፈልግ አካል ሕንፃውን ለመገንባት የሚያስችሉት ዝርዝር መስፈርቶች እንደተሟሉ በከተማው ሹም ተረጋግጦ ግንባታ እንዲካሄድ ፈቃድ መስጠቱን የሚገልጽ ማስረጃ ነው፤
9. “ማስታወቂያ” ማለት በሕንጻ ዲዛይን እና ግንባታ ወቅት የከተማ አስተዳደር፣ የተሰየመ አካል ወይም የህንጻ ሹም ለሕንጻው ባለቤት ወይም የህንጻው ባለቤት ለተጠቀሱ አካላት የሚያቀርበው የጥያቄ፣ የትእዛዝ፣ የመረጃ፣ የማስጠንቀቂያ ሠነድ ነው፤
10. “አዋጅ” ማለት የኢትዮጵያ ህንጻ አዋጅ ቁጥር 624/2001 ነው፡፡

ክፍል ሁለት

አስተዳደር

3. ማመልከቻና ጥላን ስለማቅረብ

1. በአዋጁ አንቀጽ 4 መሠረት የሚቀርብ ማመልከቻ፡-

ሀ/ የአመልካቹን ሙሉ ስምና አድራሻ፤

ለ/ ሕንጻው እንዲሰጥ የተፈቀደለትን አገልግሎት፤

ሐ/ ሕንፃው የሚገነባበትን ቦታ፤

መ/ የሕንፃውን ወለል ጠቅላላ ስፋት የሚገልጽ ሠንጠረዥ፤

ሠ/ የጥላን ስምምነት ማስረጃ፤

ረ/ የኮንክሪት ጣሪያ ላላቸው የምድብ “ሀ” ህንፃዎች የአርክቴክቸር፣ የስትራክቸር እና የኤሌክትሪክ ጥላን፤

ሰ/ የኮንክሪት ጣሪያ ለሌላቸው የምድብ “ሀ” ህንፃዎች የአርክቴክቸር እና የኤሌክትሪክ ጥላን፤

ሸ/ ለሕንፃ ምድብ “ለ” የአርክቴክቸር፣ የስትራክቸር፣ የሳኒተሪ፣ የኤሌክትሪካል ፕላን እና የአፈር ምርመራና ስትራክቸር ትንታኔ ሪፖርት፤

ቀ/ ለሕንፃ ምድብ “ሐ” ለህንፃ ምድብ “ለ ከተጠየቁት በተጨማሪ የእሳት አደጋ መከላከያ ፕላን፤

በ/ ሊፍት እና ለአየር ዝውውር ሰው ሰራሽ አማራጮችን የሚጠቀሙ ህንፃዎች የኢሌክትሮ-መካኒካል ፕላኖች እና ትንታኔዎች፤

ተ/ በአዋሳኝ ቦታዎች የሚገኙ ግንባታዎች ከመሬት በላይ እና በታች ያላቸው የወለል ብዛት እና ከጋራ ወሰን ያላቸው ርቀት፤እና

ቸ/ የሕንፃውን ፕላን ያዘጋጁ የተመዘገቡ ባለሙያዎች ሙሉ ስም፣ አድራሻ እና ፊርማ ያረፈበት የምዝገባ ምስክር ወረቀት ኮፒ፤

ጋር ተያይዞ ማቅረብ አለበት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ፊደል ተራ (ተ) ላይ የተገለፀው የአዋሳኝ ቦታዎች መረጃ በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል በሚዘጋጅ ቅፅ አጎራባቹን በማስሞላት የሚቀርብ ይሆናል፡፡

3. የግንባታ ፈቃድ በተጠየቀበት ይዞታ የአጎራባች ቦታ ላይ የሚገኝ ባለይዞታ ይዞታውን በሚመለከት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተጠቀሰውን ቅጽ የመሙላት ግዴታ አለበት፡፡

4. የሕንጻ አገልግሎት ለውጥ ወይም ማሻሻያ ለማድረግ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው በአገልግሎት ለውጥ ወይም ማሻሻያ ከሚገኘው የሕንጻ ምድብ ጋር ተመሳሳይ ለሆነ አዲስ ሕንፃ የሚጠየቁትን ፕላኖች ከትንታኔያቸው ጋር አያይዞ ማቅረብ አለበት፡፡ የሕንጻው ፕላኖች ከሌሉ የነባሩ ሕንፃ ልኬት ተሰርቶ ከተለካበት አግባብ እና ከትንታኔያቸው ጋር መቅረብ ይኖርበታል፡፡

4. የፕላን ስምምነት

1. የፕላን ስምምነት ለማግኘት ገንቢው የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል በሚያዘጋጀው ቅፅ ሊገነባ ያቀደውን ሕንፃ ከፍታና የአገልግሎት ዓይነት ገልጾ በመሙላት የይዞታውን ካርታ ዋናውንና ኮፒውን በማያያዝ ጥያቄ ማቅረብ አለበት፡፡

2. የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል አዲስ ህንፃ ለመገንባት ለተጠየቀ የፕላን ስምምነት፡-

ሀ/ የይዞታ ካርታ፣ እና

ለ/ የተፈቀደውን የሕንጻ ከፍታ እና አገልግሎት ዓይነት የሚገልጽ፣

የኘላን ስምምነት ይሰጣል፡፡

3. ነባር ሕንጻን ለማሻሻል ወይም አገልግሎት ለመለወጥ ለተጠየቀ የኘላን ስምምነት የከተማው አስተዳደር፡-

ሀ/ የይዞታ ካርታ፣ እና

ለ/ የተፈቀደውን የሕንጻ ከፍታ እና የአገልግሎት ዓይነት የሚገልጽ፣

የኘላን ስምምነት ይሰጣል፡፡

4. የከተማ ኘላን በሌላቸው ከተሞች የሕንጻ ከፍታ እና የአገልግሎት ዓይነት አወሳሰን እና የኘላን ስምምነት አሰጣጥ ክልሉ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
5. የሕንጻ ሹሙ በአዋጁና በዚህ ደንብ ውስጥ የተቀመጡትን የሕንጻ ምድብ መለያዎችን መሠረት በማድረግ ለግምገማ የሚቀርቡለትን ሕንጻዎች ምድብ ይወሰናል፡፡
6. የሕንጻ ሹሙ ለኘላን ስምምነት የቀረበለትን ማመልከቻ ከመረመረ በኋላ ከከተማው ኘላን ጋር የሚጣጣም ወይም የማይጣጣም ስለመሆኑ ምክንያቶቹን በመዘርዘር ከሦስት የሥራ ቀናት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በጽሁፍ መልስ ይሰጣል፡፡

5. ኘላን ስለማስፀደቅ

1. በአዋጁ አንቀፅ 6 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የኅሊ ያልሆኑ ግድፈቶችን ለማረም በኘላን ላይ የሚሰፍሩ አስተያየቶች፡-

ሀ/ የኘላኑን ተነባቢነት የሚቀንሱ መሆን የለባቸውም፤

ለ/ ባልደበዘዘ፣ ከኘላኑ ሊጠፋ በማይችል ሁኔታ እና ኘላኑ ኮፒ ሲደረግ በኮፒው ላይ በሚወጡበት ሁኔታ መስፈር አለባቸው፡፡

2. የኅሊ ያልሆኑ ግድፈቶች ዝርዝር በዚህ ደንብ መሠረት በሚወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
3. ከግንባታ ፈቃድ ጋር በግንባታ ቦታ ተቀምጦ ለግንባታ ክትትል የሚውል “ለቁጥጥር አገልግሎት ብቻ የሚያገለግል” የሚል ማህተም ያረፈበት የፀደቀ ኘላን ኮፒ ለገንቢው ይሰጣል፡፡

6. የኘላን መገምገሚያ ጊዜ

1. ለአንድ የሕንጻ ዓይነት የተዘጋጁ ኘላኖችን ለመገምገም የሚያስፈልገው ጊዜ፡-

ሀ/ ከሪል እስቴት ውጪ ላለ በምድብ “ሀ” ስር ለሚካተት ሕንፃ የኅላኖች የመገምገሚያ ጊዜ ከአምስት የሥራ ቀናት፤

ለ/ በምድብ “ለ” ስር ለሚካተት ሕንፃ የኅላኖች መገምገሚያ ጊዜ ከ7 የሥራ ቀናት፤ እና

ሐ/ በምድብ “ሐ” ውስጥ ለሚካተት ህንፃ እና በምድብ “ለ” ውስጥ ለሚካተቱ የሪል እስቴት ህንጻዎች ኅላኖች የመገምገሚያ ጊዜ ከ21 የሥራ ቀናት፤

የበለጠ መሆን የለበትም፡፡

2. በአንድ ሰው የሚቀርቡ እና በአንድ የፕሮጀክት ቦታ የሚገነቡ የሕንፃ ዓይነቶች ከአንድ በላይ ከሆኑ ለፕላን ግምገማ የሚያስፈልገው ጊዜ እንደየ ሕንፃ ዓይነቱ ለአንድ ህንፃ የሚያስፈልገውን ጊዜ ብዛት ሆኖ የጠቅላላው ፕላን መገምገሚያ ጊዜ ከ21 ቀናት መብለጥ የለበትም፡፡

3. ለየምድቡ የተሰጠው የፕላን መገምገሚያ ጊዜ የሚቆጠረው ፕላኖቹ ከቀረቡበት ጊዜ አንስቶ ነው፡፡

4. ከፕሮጀክቶቹ ስፋት ወይም ውስብስብነት የተነሳ ተጨማሪ የመገምገሚያ ጊዜ ለሚሹ ሥራዎች የሕንጻ ሹሙ ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል በማቅረብ ተጨማሪ ቀናት መጠየቅ ይችላል፡፡

7. ፕላን ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

1. የግንባታ ሥራው ሳይጀመር የጊዜ ገደቡ ያበቃ የፀደቀ ፕላን የፈቃድ ጊዜውን ለማራዘም የሚቀርብ ጥያቄ ተቀባይነት የሚኖረው በወቅቱ ለሕንፃ ሹሙ ግንባታው ያልተጀመረበት ምክንያት በጽሑፍ ተገልጾ እንደሆነና ይኸውም ምክንያት በሕንፃ ሹሙ ተቀባይነት ሲያገኝ ነው፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው የጊዜ ማራዘሚያ ጥያቄ ተቀባይነት የሚኖረው ግንባታው ሳይጀመር የቀረው፡-

ሀ/ ከወሰንተኛ ጋር የተፈጠረ ግንባታ መጀመር የማያስችል የድንበር አለመግባባት ሲፈጠር፤ ወይም

ለ/ ለግንባታው የሚያስፈልጉ በከተማው አስተዳደር በኩል መሟላት የሚኖርባቸው የመሠረተ ልማት አውታሮች አለመሟላት፤ ወይም

ሐ/ ለግንባታው መጀመር መነሳት ያለባቸው ነባር የመሠረተ ልማት አውታሮች ሳይነሱ መቅረት፤ ወይም

መ/ በቦታው ላይ አከራካሪ የይዞታ ይገባኛልጥያቄ ሲቀርብ፤ ወይም

ሠ/ በአገር አቀፍ ደረጃ በግልጽ የታወቀ የግንባታ ግብዓት አቅርቦት እጥረት ሲከሰት፤ ወይም

ረ/ ከቁጥጥር ውጪ በሆኑ ሌሎች ምክንያቶች የተከሰተ፤

መሆኑ ሲረጋገጥ ይሆናል፡፡

3. ግንባታው ተጀምሮ ሥራው ሳያልቅ የጊዜ ገደቡ ላበቃ የፀደቀ ፕላን ፕላኑ ፀንቶ የሚቆይበትን ጊዜ ለማራዘም የሚቀርብ ጥያቄ በሚከተሉት እና በወቅቱ ለሕንፃ ሹሙ በቀረበ የጽሁፍ ሪፖርት ምክንያቶች ከሆነ ተቀባይነት ይኖረዋል፡-

ሀ/ በአገር አቀፍ ደረጃ በግልጽ የሚታወቁ የግንባታ ግብዓቶች እጥረት መከሰቱ ሲረጋገጥ፤

ለ/ በዲዛይን ወቅት ባልታዩ እና በግንባታ ወቅት በታዩ የዲዛይን ስህተቶች ምክንያት የዲዛይን ማሻሻያ ሲያስፈልግ፤

ሐ/ የግንባታው ማጠናቀቂያ ከአምስት ዓመት በላይ እንደሆነ ሲታመን፤

መ/ የፍርድ ቤት ውሳኔ የሚጠይቁ ነገር ግን ውሳኔ ያላገኙ በእንጥልጥል ያሉ ሁኔታዎች መኖራቸው ሲረጋገጥ፡፡

4. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 6 ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ተቀባይነት ባገኙት ምክንያቶች ተጨማሪ ጊዜ አስፈላጊ በሚሆንበት ጊዜ ፕላኑ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ፕላኑን ለመገምገም ከወሰደው ተጨማሪ ጊዜ ጋር ተመጣጣኝ መሆን አለበት።

8. የግንባታ ፈቃድ

የግንባታ ፈቃድ ሰነድ ተከታታይ የኮድ ቁጥር ያለው፤ የተሰጠበትን እና አገልግሎቱ የሚያበቃበትን ጊዜ የሚገልፅ ይሆናል፡፡

9. በግንባታ ወቅት ፕላንን ስለማሻሻል

1. በግንባታ ወቅት ለውጥ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ ለውጡ ከመደረጉ በፊት ለውጡ የሚመለከተው የማሻሻያ ፕላን ተዘጋጅቶ በህንፃ ሹም መጽደቅ ይኖርበታል።
2. የፀደቀው የማሻሻያ ፕላን በመጀመሪያ የፀደቀው ፕላን አካል ሆኖ ያገለግላል፡፡
3. በግንባታ ወቅት በህንጻ ሹሙ መፅደቅ ሳያስፈልጋቸው መሻሻል የሚችሉ የፕላን አካላት እና ዓይነቶች ይህንን ደንብ ተከትሎ በሚወጣ መመሪያ ይወሰናሉ።

4. የህንፃ ግንባታ ተጠናቆ የሕንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ ጥያቄ ከመቀረቡ በፊት የተደረጉ ለውጦችን ያካተተ ጠቅላላ ፕላን ተዘጋጅቶ በህንፃ ሹም መፅደቅ ይኖርበታል።

10. የሕንፃ ሹም

1. በከተማ አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል የሚሾም የሕንፃ ሹም፣ በአርክቴክቸር፣ በሲቪል ምህንድስና፣ በኮንስትራክሽን ቴክኖሎጂ እና በኮንስትራክሽን ማኔጅመንት ወይም በተመሳሳይ ሙያ የመጀመሪያ ዲግሪ ወይም ተመጣጣኝ ልምድ ያለው መሆን አለበት። ዝርዝር መመዘኛ መስፈርቶች በመመሪያ ይገለጻሉ።
2. የሕንፃ ሹም በአዋጁ አንቀጽ 11 ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት አዋጁ ሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት የተገነባና አዋጁ ተፈፃሚ እንዳይሆንበት የተደረገ ሕንፃ፡-
 - ሀ/ ሕንፃው አደጋ ሊያደርስ ስለመሆኑ መረጃ ሲደርሰው፤
 - ለ/ በሕንፃው ላይ በግልጽ የሚታይ የመሰንጠቅ፣ የመስመጥ ወይም የመዝመም ሁኔታ ሲስተዋል፤
 - ሐ/ ሕዝብን ለአደጋ ያጋልጣል ተብለው የሚገመቱ ሌሎች ሁኔታዎች ሲታዩ
 ሕንፃው እንዲመረመር ማድረግ ይችላል።
3. የሕንፃ ሹም በሕንፃው ላይ በተደረገው ምርመራ ሕንፃው በሰውና በንብረት ላይ አደጋ የሚያስከትል መሆኑን ሲያምንበት በሙሉም ሆነ በክፍል እንዲፈርስ ወይም ማስተካከያ እንዲደረግለት ሊያዝ ይችላል።

11. አገልገሎት መግዛት

1. የሕንፃ ሹሙ በአስተዳደሩ ውስጥ አንድን የተወሰነ ስራ ለመስራት የሚችል በለሞያ የመይገኝ ሲሆን ይህንን ስራ ሊሰራ ከሚችል የተመዘገበ ባለሞያ ጋር አግባብ ባለው ህግ መሰረት በመዋዋል ሊያሰራ ይችላል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ተዋውሎ የሚሰራው ባለሞያ ሥራውን በአዋጁ፣ በዚህ ደንብ እና በሙሉ መሰረት የማከናወን ኃላፊነት አለበት።
3. የሕንፃ ሹሙ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ተዋውሎ የሚሰራው ባለሞያ ኃላፊነቱን በሚገባ መወጣቱን የመከታተልና የማረጋገጥ ኃላፊነት አለበት።

12. ትዕዛዝን አለማከበር

1. የግንባታው ባለቤት በገባው ውለታ መሠረት የጊዜ ገደቡ ያበቃለትን ጊዜያዊ ግንባታ እንዲያፈርስ የተሰጠውን ትዕዛዝ ካላከበረ የከተማው አስተዳደር ግንባታውን በማንሣት ያወጣውን ወጪ ከባለንብረቱ በሕግ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
2. የሕንጻ ሹመ ከጸደቀ ፕላን ውጪ የተከናወኑ ሥራዎች የሚስተካከሉበትን አግባብ ለሕንጻው ባለቤት በጽሁፍ ገልጾለት የማያስተካክል ከሆነ የሕንጻ ሹመ ግንባታውን ማስቆም ይችላል፡፡
3. ከፀደቀ ፕላን ውጪ የተከናወኑ ሥራዎች እንዲስተካከሉ ከሕንጻ ሹመ ትእዛዝ የደረሰው ሰው የማስተካከያ ሥራውን በተሰጠው ትእዛዝ መሠረት ማከናወኑን ለሕንጻ ሹመ በፅሁፍ ማስታወቅ ይኖርበታል፡፡

13. ማስታወቂያ

1. ማንኛውንም በምድብ “ለ” እና “ሐ” የሚገኝ ሕንጻ ለመገንባት የፀደቀ ፕላን ያለው ሰው የየሥራው እርከን የሚጀምርበትን ጊዜ የሚገልጽ ማስታወቂያ የሥራ እርከንን ከመጀመሩ 5 የሥራ ቀናት አስቀድሞ ለሕንጻ ሹመ በፅሁፍ ማቅረብ ይኖርበታል፡፡
2. ለአዲስ ግንባታ ማስታወቂያ ሊቀርብባቸው የሚገባ የሥራ እርከኖች ቅደም ተከተል ከዚህ በታች በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡-
 - ሀ/ የመሠረት ሥራ ለመጀመር የሚያስችል የቅየሣ ሥራ ሲያጠናቅቅ፤
 - ለ/ የመሠረት ኮንክሪት ሙሌት ሥራ ከመጀመሩ በፊት፤
 - ሐ/ በየደረጃው ያለ የወለል ኮንክሪት ሙሌት ሥራ ከመጀመሩ በፊት፤
 - መ/ የመጨረሻው የኮንክሪት ሙሌት ሥራ ከመጀመሩ በፊት፤
 - ሠ/ የውሃ አቅርቦት፣ የሳኒታሪ፣ የኤሌክትሪክ እና የኤሌክትሮ ሚካኒካል ገጠማ ተጠናቆ ፍተሻ በሚደረግበት ጊዜ፤
 - ረ/ እንደ ሥራው ዓይነት እና የአሠራር ዘዴ በሕንጻ ሹመ የሚጠየቁ ተጨማሪ እርከኖች፡፡
3. ለነባር ግንባታ ማሻሻያ ወይም ማስፋፊያ እና ለማፍረስ ማስታወቂያ ሊቀርብባቸው የሚገቡ የሥራ እርከኖች ከግንባታ ፈቃድ ጋር ለገንቢው በጽሁፍ እንዲደርሰው ይደረጋል፡፡

4. የግንባታ ሁኔታቸው እስከፈቀደ ድረስ ለማሻሻያ ወይም ለማስፋፊያ ሥራ ማስታወቂያ የሚቀርብባቸው የሥራ እርከኖች ለአዲስ ግንባታ የሚቀርቡ የሥራ እርከኖችን መሠረት ያደረገ ይሆናል፡፡
5. ማስታወቂያ በሚቀርብባቸው የሥራ እርከኖች የህንጻ ሹሙ በግንባታ ቦታው ላይ በመገኘት ግንባታው በተሰጠው ፈቃድ መሠረት እየተከናወነ መሆኑን ይቆጣጠራል፡፡
6. ማንኛውም ዓይነት ማስታወቂያ ወይም ትዕዛዝ በጽሑፍ መሆን ይኖርበታል፡፡ በቃል የሚሰጥ ትዕዛዝ ተቀባይነት የለውም፡፡

14. ቁጥጥር

1. ግንባታ የሚያካሂድ ማንኛውም ሰው በግንባታ ቦታ የግንባታ ክትትል መረጃ መዝገብ ማዘጋጀት አለበት፡፡
2. የግንባታ ሥራው ወደተጠናቀቀ ወይም በግንባታ ላይ ወደሚገኝ ህንጻ የገባ ተቆጣጣሪ ስለገባበት ዓላማ እና ስለተመለከተው ሁኔታ በግንባታ መረጃ መዝገብ ላይ ማስፈር ይኖርበታል፡፡
3. የግንባታ ማስቆሚያ ትዕዛዝ የሚሠጠው በግንባታ ክትትል መረጃ መዝገብ ላይ በማስፈር ወይም የቁጥጥር ሪፖርት ቅጽን በመሙላት ይሆናል፡፡
4. የማስቆሚያ ትዕዛዙ ቅጽ የግንባታውን አድራሻ፣ የግንባታውን ባለቤት ስም፣ የግንባታውን ፈቃድ ቁጥር፣ ከፈቃድ ውጪ የሆነው ግንባታ ያለበትን ደረጃ እና የተቆጣጣሪውን ሙሉ ስም ያካተተ መሆን አለበት፡፡
5. የሕንፃ ሹሙ ከህንፃ ተቆጣጣሪዎች ሪፖርት እና የማስቆሚያ ትዕዛዝ ሲቀርብለት በህንፃው ሥራ ላይ የተጣሉትን የህግ ድንጋጌዎች በመዘርዘር ህንፃው የሚስተካከልበትን ወይም የሚነሣበትን ወይም የሚፈርስበትን ጊዜ በመወሰን 5 የሥራ ቀናት ውስጥ ውሳኔውን ለህንፃው ባለቤት በጽሑፍ እንዳደርሰው ማድረግ አለበት፡፡

15. የሕንፃ ቁሳቁስ ጥራት ስለማረጋገጥ

1. የሕንፃ ሹሙ በግንባታ ሥፍራ የተቀመጠ ወይም በሕንፃው ሥራ ላይ የዋለ ግብዓት በናሙና ፍተሻ ውጤቱ ተቀባይነት ካጣ እንዲወገድ ወይም በአጠቃቀሙ ላይ ማስተካከያ እንዲደረግ ትዕዛዝ መስጠት ይችላል፡፡

2. በግንባታ ግብዓት ጥራት ምክንያት ለሚደርስ ማንኛውም አደጋ ወይም ጉድለት የግንባታው ባለቤት ሃላፊነት አለበት፡፡

16. የሕንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ

1. በምድብ “ሐ” የሚመደብ ሕንፃ የግንባታ ሥራ ሲጠናቀቅ የሕንፃው ባለቤት የመጠቀሚያ ፈቃድ በማመልከቻ መጠየቅ ይኖርበታል። ለሕንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ የሚቀርብ የማመልከቻ ቅጽ፡-
 - ሀ/ የግንባታውን ባለቤት ሙሉ ስምና አድራሻ፤
 - ለ/ ግንባታው የሚገኝበትን አድራሻ፤
 - ሐ/ የህንፃው የአገልግሎት ዓይነት፤
 - መ/ የግንባታውን ፈቃድ ቁጥር፤
 - ሠ/ ግንባታው የተጀመረበትና የተጠናቀቀበትን ቀን፤ እና
 - ረ/ ህንፃው በፕላኑ መሠረት ስለመሠራቱ ቁጥጥሩን ያደረገው የተመዘገበ ባለሞያ ያረጋገጠበትን ማስረጃ፤
 ማካተት አለበት፡፡
2. የሕንፃ ሹሙ የቀረበለትን ማመልከቻና ሰነዶች መርምሮ በ10 የሥራ ቀናት ምላሽ ይሰጣል፡፡
3. የሕንፃ ሹሙ የሕንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ ሳይኖረው በምድብ “ሐ” ሕንፃ መጠቀም በጀመረ በማናቸውም ሕንፃ ባለቤት ላይ በዚህ ደንብ አንቀጽ 44 መሠረት የገንዘብ መቀጫ የመጣል ወይም ሕንፃው የመጠቀሚያ ፈቃድ እስከሚያገኝ ጥቅም ላይ እንዳይውል የማድረግ ወይም ሁለቱንም እርምጃዎች መውሰድ ይችላል፡፡
4. የማሻሻያ ወይም የማስፋፋት ግንባታ ፈቃድ የማያስፈልገው በምድብ “ሐ” ሥር የሚመደብ ህንፃ ግንባታው ሲጠናቀቅ በግንባታ ፈቃዱ መሠረት መከናወኑ እና ፈቃድ ለተጠየቀበት አገልግሎት ብቁ መሆኑ ተረጋግጦ የመጠቀሚያ ፈቃድ ማግኘት ይኖርበታል።
5. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የመጠቀሚያ ፈቃድ ማግኘት የሚገባቸው ሕንጃዎች ፈቃዱን የሚያገኙት ከአዲስ ሕንጃዎች የመጠቀሚያ ፈቃድ አሰጣጥ ጋር በተመሳሳይ መልኩ ይሆናል፡፡

17.ጊዜያዊ ግንባታዎች

1. ጊዜያዊ ግንባታ ለማካሄድ የሚፈልግ ማንኛውም ሰው ጊዜያዊ ግንባታ ለማካሄድ የፈለገበትን ቦታ ለጊዜያዊ ግንባታ ለመጠቀም የሚያስችል ፈቃድ ከከተማው አስተዳደር ወይም ከተሰየመው አካል ማግኘት ይኖርበታል።
2. የጊዜያዊ ግንባታ ለማከናወን ቦታ የተፈቀደለት ሰው ለሚያከናውነው ጊዜያዊ ግንባታ ከሕንጻ ሹም ጊዜያዊ ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡
3. የጊዜያዊ ግንባታ ፈቃድ ለማግኘት ለሕንጻ ሹሙ የሚቀርብ ማመልከቻ፡-
 - ሀ/ የግንባታውን አገልግሎት የሚገልጽ ማብራሪያ፤
 - ለ/ የግንባታ ቦታውን በጊዜያዊነት ለመጠቀም ከከተማው አስተዳደር ወይም ከተሰየመው አካል የተሰጠውን ማስረጃ፤
 - ሐ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ በፊደል ተራ (ለ) የተጠቀሰውን ቦታ ለጊዜያዊ ግንባታ ለመጠቀም የተሰጠው ፈቃድ ሲያበቃ በምን መልክ እንደሚያስረክብ የተስማማበትን ሰነድ፤
 - መ/ ለምድብ “ሀ” ህንፃ የሚጠየቁ ማስረጃዎችን እና የፕላን ዓይነቶችን፤
 - ጋር ተያይዞ መቅረብ ይኖርበታል።
4. ለሕዝብ መገልገያነት እንዲውል ለሚጠየቅ ጊዜያዊ ግንባታ በምድብ “ሐ” ለሚገኝ ህንፃ የሚጠየቁ የግንባታ ፈቃድ ፕላኖች ወይም ዲዛይኖች በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 ንዑስ አንቀጽ (ቀ) መሠረት መቅረብ አለባቸው።
5. ጊዜያዊ ግንባታዎች የቋሚነት ይዘት በሌላቸው በቀላሉ ሊነቃቀሉ እና ሊነሱ በሚችሉ ቁሳቁሶች መገንባት አለባቸው።
6. በሕንፃ ሹሙ የሚሰጠው ጊዜያዊ ግንባታ ፈቃድ የሚያገለግለው ቦታው ለጊዜያዊ ግንባታ እስክተፈቀደበት የጊዜ ገደብ ድረስ ነው፡፡
7. ቦታን ለጊዜያዊ ግንባታ ለመጠቀም የተሰጠ ፈቃድ እስክተራዘመበት ጊዜ ድረስ በቦታው ላይ ለተሰራው ግንባታ የተሰጠው የጊዜያዊ ግንባታ ፈቃድ ጸንቶ ይቆያል፤
8. የጊዜያዊ ግንባታው መነሳትና ቦታው በጊዜያዊነት በተሰጠበት ወቅት በተደረሰው ስምምነት መሠራት መስተካከል እና ማስረክብ ይኖርበታል።

18.የአገልግሎት ለውጥ፣ ማስፋፋት፣ ዕድሳት ወይም ጥገና ስለማድረግ እና ስለማፍረስ

1. ማንኛውም ሰው አንድን ህንፃ አገልግሎቱን ለመለወጥ፣ ለማስፋፋት፣ ለመጠገን ወይም ለማፍረስ ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡

2. አንድን ህንፃ አገልግሎቱን ለመለወጥ፣ ለማስፋፋት ወይም ለመጠገን የሚቀርብ የፈቃድ ማመልከቻ ከሚከተሉት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-
 - ሀ/ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ፤
 - ለ/ አዋላቾቹን የሚያሳይ ፕላን
 - ሐ/ አዋጁ ተፈጻሚ ከሆነ በኋላ የተሰራ ህንጻ ከሆነ የግንባታ ፈቃድ፤
 - መ/ የሕንፃውን የቀድሞ ፕላን እና የተሻሻለውን ፕላን፤
 - ሠ/ ለህንፃ ምድቡ የሚጠየቁ ፕላኖች እና ትንታኔዎች፡፡
3. አንድን ህንፃ ለማፍረስ የሚቀርብ የፈቃድ ማመልከቻ ከሚከተሉት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡
 - ሀ/ የይዞታ ማረጋገጫ ሰነድ፤
 - ለ/ የህንጻው ፕላን፤
 - ሐ/ ህንጻውን ለማፍረስ የታሰበበትን ምክንያት፤
 - መ/ በአካራባች ይዞታዎች የሚገኙ ህንጻዎች ከፍታና ከሚፈርሰው ህንጻ ወሰን ያላቸውን ርቀት፤
 - ሠ/ የኤሌክትሪክ፣ የውሃ፣ የፍሳሽ፣ የቴሌፎን እና የሌሎች የመሠረተ ልማት መስመሮች በሚመለከታቸው ተቋማት እንደሚቋረጡ የተደረሰበትን ስምምነት የሚገልጹ ማስረጃዎች፤
 - ረ/ የጥንቃቄ አወሳሰድ ዘዴዎችንና የማፍረሱን ሂደት ቅደም ተከተል የሚያሳይ ትንታኔ፡፡
4. የማፍረስ ሥራ ለዚሁ ተብሎ በሚዘጋጅ ይህንን ደንብ ተከትሎ በሚወጣ መመሪያ መሠረት መከናወን አለበት፡፡
5. የአገልግሎት ለውጥ አንድን ነባር ሕንግ ሙሉ ለሙሉ የሚያፈርስ ከሆነ የሚሰጠው ፈቃድ ስለአዲስ ግንባታ በዚህ ደንብ አንቀጽ 3 በተመለከተው መሠረት ይሆናል፡
6. የአገልግሎት ለውጥ፣ ማሻሻያ ወይም ማስፋፋት የተደረገበት ሕንጻ በምድብ “ሐ” ሥር የሚመደብ ከሆነ ሕንጻው ለአገልግሎት ከመዋሉ በፊት የመጠቀሚያ ፈቃድ ሊያገኝ ይገባል፡፡
7. የአገልግሎት ለውጥ፣ የማስፋፋት፣ የመጠገን ወይም የማፍረስ ሥራ ሲከናወን ለሥራው በሚመጥን የተመዘገበ ሥራ ተቋራጭ መከናወን ይኖርበታል።

19. የተመዘገቡ ባለሙያዎችን ስለመቅጠር

1. አርክቴክቱ የሚያስተባብረው በአንድ ፕሮጀክት የዲዛይን ዝግጅት ወቅት በተለያዩ የተመዘገቡ ባለሙያዎች የተሰሩ ዲዛይኖች እርስ በርሳቸው እና ህንጻው ሲሰጠው ከታሰበው አገልግሎት አንጻር የተጣጣሙ መሆናቸውን ለማረጋገጥ ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም ሰው የሕንፃ ዲዛይን ሥራ ለማሰራት ሲያቅድ ከዚህ በታች በተመለከተው መሠረት ለምድቡ የሚጠየቁ ፈቃዳቸው ለሥራ ዘመኑ የታደሰ የተመዘገቡ ባለሙያዎች መቅጠር አለበት፤፡-
ሀ/ ለምድብ “ሀ” ለአርክቴክቶር እና ለኤሌክትሪክ፤
ለ/ ለምድብ “ለ” ለአርክቴክቶር፤ ለስትራክቸር፤ ኤሌክትሪክ፤ ለሳኒተሪ እና ለአፈር ምርመራ ሥራ፤ እና
ሐ/ ሊፍት እና ለአየር ዝውውር ሰው ሰራሽ አማራጮችን ለሚጠቀሙ ህንፃዎች ለኤሌክትሮ ሜካኒካል የዲዛይን ሥራ፤
የተመዘገቡ ባለሙያዎች መቅጠር አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ለምድብ “ሀ” ሕንፃ ስታንዳርድ ፕላኖች በተመዘገቡ ባለሙያዎች አዘጋጅቶ ለገንቢዎች በተመጣጣኝ ክፍያ ሊያቀርብ ይችላል፡፡
4. የሕንፃ ዲዛይን የሚያዘጋጁ የውጭ ሀገር አማካሪዎች ህጋዊ ሰውነት ፤ የሥራ ፈቃድ፤ የሚፈቀድላቸውን የፕሮጀክት መጠን እና የዋስትና ሽፋናቸውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርባቸዋል፡፡
5. የሕንጻ ፕላን ዝግጅት እና የቁጥጥር ሥራ ለማከናወን የሚቀጠሩ የተመዘገቡ ባለሙያዎች ደረጃ የሕንፃውን ምድብና የፕሮጀክቱን ግምት ታሳቢ በማድረግ በሚዘጋጅ መመሪያ የሚወሰን ይሆናል፡፡
6. የህንፃ ዲዛይን ለማከናወን ውለታ የሚወስድ የተመዘገበ ባለሙያ ለምድብ “ለ” እና “ሐ” ህንፃዎች ለሚያዘጋጀው ዲዛይን በአዋጁ አንቀጽ 26 (3) መሰረት የሚያቀርበው የዋስትና መጠንና አቀራረብ እንደሚለተለው ይሆናል፡-

ተ. ቁ	የሕንጻ ምድብ	የፕሮጀክት ግምት /ብር/	የዋስትና መጠን (የፕሮጀክቱ ን ግምት)	የዋስትና መጠን ጣሪያ /ብር/	የዋስትና ጊዜ	የዋስትና አቀራረብ
1	ከሪል ኤስቴት ውጪ ያሉ የምድብ “ለ” ህንጻዎች	5,000,000	10 በመቶ	500,000	ፕሮጀክቱ ከተጠናቀቀበት ጊዜ አንስቶ እስከ አንድ ዓመት የሚቆይ	ከታወቀ የመድን ድርጅት፣ ፕሮጀክቱ ከመጀመሩ በፊት
2	ለሪል ኤስቴት እና ለምድብ “ሐ” ሕንጻዎች	2,500,000	20 በመቶ	500,000	ፕሮጀክቱ ከተጠናቀቀበት ጊዜ አንስቶ እስከ አንድ ዓመት የሚቆይ	ከታወቀ የመድን ድርጅት፣ ፕሮጀክቱ ከመጀመሩ በፊት
		10,000,000	15 በመቶ	1,500,000		
		20,000,000	10 በመቶ	2,000,000		

7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) የተመለከተው የመድን ሽፋን መስጫ ጊዜ በፍትሐ-በሔር ህጉ ስለሚይንቀሳቀስ ንብረት የሥራ ውል የተመለከቱትን ድንጋጌዎች የሚነካ አይሆንም።

8. ለዋስትና መጠን ስሌት የሚሆነው የፕሮጀክት ዋጋ ግምት የሚሰላው በህንጻው ጠቅላላ ሰፋት እና የህንጻ ሹሙ አዘጋጅቶ በሚያቀርበው እና በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል በሚፀድቀው የየምድቡ የካሬ ሜትር የግንባታ ዋጋ ስሌት መሠረት ይሆናል።

20. የተመዘገቡ የሥራ ተቋራጮችን ስለመቅጠር

- በአዋጁ አንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ የምድብ “ሀ” ህንጻዎች ግንባታ ከሚመለከተው አካል የክህሎት የምስክር ወረቀት ባገኙ መለስተኛ ባለሞያዎች ሊገነባ ይችላል።
- የተመዘገቡ የሥራ ተቋራጮችን አቀጣጠር መስፈርት ይህንን ደንብ ተከትሎ በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል።

3. የተመዘገበ ሥራ ተቋራጭ በህንግ ግንባታ ሥራ ለመሳተፍ ለዘመኑ የታደሰ የንግድ እና የሥራ ተቋራጭነት ምዝገባ ምስክር ወረቀት ሊኖረው ይገባል፡፡
4. የተመዘገቡ ሥራ ተቋራጮች ሊሳተፉ የሚችሉባቸው የፕሮጀክት መጠኖች ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡
5. በግንባታ ሥራ ላይ የሚሰማሩ የውጭ አገር ሥራ ተቋራጮች ሕጋዊ ሰውነት ያላቸው መሆኑን፣ የተሰጣቸውን የሥራ ፈቃድ፣ የሚፈቀድላቸውን የፕሮጀክት መጠን እና የዋስትና ሽፋናቸውን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ማቅረብ ይኖርባቸዋል፡፡
6. የሕንጻ ግንባታ ለማከናወን ውለታ የሚወስድ ማንኛውም የተመዘገበ የሥራ ተቋራጭ ለምድብ “ለ” እና “ሐ” ህንፃዎች ግንባታ በአዋጁ አንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሚያቀርበው የዋስትና መጠንና አቅራቢ እንደሚከተለው ይሆናል፡-

ተ. ቁ	የሕንጻ ምድብ	የፕሮጀክት ዋጋ /ብር/	የዋስትና መጠን (የፕሮጀክቱን ግምት)	የዋስትና መጠን ጣሪያ /ብር/	የዋስትና ጊዜ	የዋስትና አቅራቢ
1	ከሪል ኤስቴት ውጪ ያሉ የምድብ “ለ” ህንጻዎች	10,000,000	20 በመቶ	2,000,000	ፕሮጀክቱ ከተጠናቀቀበት ጊዜ አንስቶ እስከ አንድ ዓመት የሚቆይ	ከታወቀ የመድን ድርጅት፣ ፕሮጀክቱ ከመጀመሩ በፊት
2	ለሪል ኤስቴት እና ለምድብ “ሐ” ሕንፃዎች	10,000,000	30 በመቶ	3,000,000	ፕሮጀክቱ ከተጠናቀቀበት ጊዜ አንስቶ እስከ አንድ ዓመት የሚቆይ	ከታወቀ የመድን ድርጅት፣ ፕሮጀክቱ ከመጀመሩ በፊት
		15,000,000	25 በመቶ	3,750,000		
		25,000,000	20 በመቶ	5,000,000		

7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) የተመለከተው የመድን ሽፋን መስጫ ጊዜ በፍትሐብሔር ህጉ ስለማይንቀሳቀስ ንብረት የሥራ ውል የተመለከተውን ድንጋጌ የሚነካ አይሆንም፡፡

8. ለዋስትና መጠን ስሌት የሚሆነው የፕሮጀክት ዋጋ ግምት የሚሰጠው በህንጻው ጠቅላላ ስፋት እና የህንጻ ሹመት አዘጋጅቶ በሚያቀርበው እና በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል በሚፀድቀው የየምድቡ የካሬ ሜትር የግንባታ ዋጋ ስሌት መሠረት ይሆናል፡፡
9. የግንባታ ሥራው የዲዛይን ዝግጅቱን ሥራ የሚያጠቃልል ከሆነ የዋስትና መጠኑ እና አቀራረቡ ለግንባታ ሥራው በተመለከተው በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት ይሆናል፡፡

ክፍል ሦስት

የይግባኝ ሰሚ ቦርድ

21. የቦርዱ አመሠራረት

1. የይግባኝ ሰሚ ቦርዱ ከከተማ አስተዳደር ወይም ከተሰየመው አካል እና ከሚመለከታቸው ተቋማት የተውጣጡ ቁጥራቸው እንደጉዳዩ ውስብስብነት እና እንደ ከተማው ደረጃ የሚወሰን ሆኖ ከ5 እስከ 7 አባላት ይኖራል።
2. የቦርዱ የሥራ ዘመን ከከተማ አስተዳደሩ የሥራ ዘመን ጋር ተመሳሳይ ይሆናል፡፡
3. የይግባኝ ሰሚ ቦርዱ አባላት ስብዌር እንደሚከተለው ይሆናል፦
 - ሀ/ የከተማው አስተዳዳሪ ሰብሳቢ
 - ለ/ የሥራ ተቋራጮች ማህበር ተወካይ.....አባል
 - ሐ/ በከተማው ከሚገኝ የፍትህ አካል ወይም ከተመሳሳይ ተቋም የሚወክል የሕግ ባለሙያ..... አባል
 - መ/ በከተማው ከሚገኙ የሠራተኛና የመምህራንና የወጣቶች ማኅበራት እና ከከተማ ነዋሪዎች የሚመረጡ ተወካዮች አባላት
 - ሠ/ ከተማው አስተዳደር ተወካይ ጸሐፊ
4. ማንኛውም ሰው በሕንፃ ሹመት በተሰጠ ውሳኔ ወይም ትእዛዝ ላይ ቅሬታ ካለው የህንፃ ሹመት ውሳኔ ወይም ትእዛዝ በደረሰው በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ለይግባኝ ሰሚው ቦርድ አቤቱታ ማቅረብ ይችላል፡፡

22. የቦርዱ ስልጣንና ተግባር

በአዋጁ አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፦

1. የይግባኝ ሰሚ ቦርዱ አቤቱታ በደረሰው በአሥራ አምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ጉዳዩን የሚመለከትበትን ቀን፣ ሰዓትና ቦታ በመወሰን ለአመልካቹ ከአምስት የሥራ ቀናት በፊት ማሳወቅ ይኖርበታል፤
2. ቦርዱ ለሚቀርብለት የይግባኝ አቤቱታ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡ ሆኖም የጉዳዩ ባህሪ ተጨማሪ ጊዜ የሚጠይቅ ሆኖ ሲገኝ ለአንድ ተጨማሪ ወር ሊያራዝም ይችላል፤
3. ቦርዱ በቀረበለት ጉዳይ ላይ ውሳኔ ለመስጠት የሌሎች ባለሞያዎችን እገዛ መጠየቅ ይችላል፤
4. ቦርዱ በቀረበለት ይግባኝ ላይ የሚሰጠውን ውሳኔ ለአመልካቹ እና ለህንጻ ሹሙ በጽሁፍ ያሳውቃል፤
5. የከተማው አስተዳደር ለቦርዱ አባላት አበል ሊከፍል ይችላል፤
6. ቦርዱ ተጠሪነቱ ለከተማው አስተዳደር ይሆናል፡፡

23. የቦርዱ ስብሰባ

1. ከቦርዱ አባላት ከግማሽ በላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል፡፡
2. ማንኛውም የቦርዱ ውሳኔ በድምፅ ብልጫ ይሰጣል፤ ሆኖም ድምፅ እኩል ለእኩል በሆነ ጊዜ ሰብሳቢው የሚደግፈው ሃሳብ የቦርዱ ውሳኔ ይሆናል፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆኖ ቦርዱ የራሱን የስብሰባ ሥነ-ሥርዓት ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

ክፍል አራት

የአገልግሎት ክፍያዎች

24. የፕላን ስምምነትና መገምገሚያ ክፍያ

1. ለሁሉም የህንጻ ምድቦች የፕላን መገምገሚያ ክፍያ ይከፈላል፡፡
2. የፕላን ስምምነት ለማግኘት ጥያቄ ሲቀርብ የከተማው አስተዳደር የአገልግሎት ክፍያ ብር 300 በማስከፈል ስምምነቱን ይሰጣል፡፡
3. ለግንባታ ጥቅም ላይ የሚውሉት ፕላኖች በከተማው አስተዳደር ተዘጋጅተው የሚሰጠው ስታንዳርድ ፕላኖች ከሆኑ ፕላኖቹን ለማግኘት የሚፈጸመው ክፍያ እንደ ፕላን መገምገሚያ ክፍያ ይቆጠራል፡፡

4. የኘላን መገምገሚያ ክፍያ በሚከተለው ሠንጠረዥ መሠረት የሚሰላ ሲሆን የፕሮጀክት ግምት የሚሰላው የአንጻዎቹን ጠቅላላ የወለል ስፋት በካሬ ሜትር የግንባታ ዋጋ በማባዛት ይሆናል፡-

ተ.ቁ	የኘሮጀክት ግምት /በብር/	የኘላን መገምገሚያ ክፍያ
1	እስከ 2,500,000	የኘሮጀክቱን ግምት $\frac{1}{2000}$
2	2,500,000+ እስከ 5,000,000	$1250 + \frac{1}{2500} (\text{የኘሮጀክት ግምት} - 2,500,000)$
3	5,000,000+ እስከ 10,000,000	$2250 + \frac{1}{3000} (\text{የኘሮጀክት ግምት} - 5,000,000)$
4	10,000,000+ እስከ 20,000,000	$3920 + \frac{1}{3500} (\text{የኘሮጀክት ግምት} - 10,000,000)$
5	20,000,000+ እስከ 50,000,000	$6770 + \frac{1}{4000} (\text{የኘሮጀክት ግምት} - 20,000,000)$
6	ከ50,000,000 ብር በላይ	$14270 + \frac{1}{5000} (\text{የኘሮጀክት ግምት} - 50,000,000)$

5. የአንጻ ሹም ከተማው ከሚገኝበት ክልል የግንባታ ዋጋ በመነሳት ለፕሮጀክት ግምት ስሌት የሚሆን የየህንጻ ምድቡን የካሬ ሜትር ዋጋ በማዘጋጀት ለከተማው አስተዳደር ወይም ለተሰየመው አካል አቅርቦ ያፀድቃል፡፡ የተዘጋጀው የካሬ ሜትር ዋጋ እንደ አስፈላጊነቱ ሊከለስ ይችላል፡፡

6. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 11 ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው መሠረት በግዥ በተገኘ የተመዘገበ ባለሙያ አገልግሎት ሲሆን የፕላን መገምገሚያ ዋጋ አሸናፊው ባቀረበው ዋጋ መሠረት ይሆናል፡፡
7. ለፕላን ግምገማ የቀረቡ የሕንፃ አሀዶች ተመሳሳይ ከሆኑ የፕላን መገምገሚያ ክፍያ የሚሰላው የአንዱን ሕንፃ የግንባታ ሙሉ ዋጋ እና የሌሎቹን አሀዶች ጠቅላላ የግንባታ ዋጋ 10 በመቶ በመደመር ይሆናል፡፡
8. ውድቅ የሆኑ ፕላኖች ተስተካክለው እንደገና ለማፀደቅ በሚቀርቡበት ጊዜ የፕላን መገምገሚያው ክፍያ፡-
 - ሀ/ ለምድብ “ሀ” ሕንፃ የመጀመሪያውን ክፍያ ግማሽ፤
 - ለ/ ለምድብ “ለ” እና “ሐ” የመጀመሪያውን ክፍያ 25 በመቶ፤
 ይሆናል፡፡
9. ፕላኑ ውድቅ የተደረገበት ምክንያት ቀደም ሲል ይኸው ፕላን ውድቅ በተደረገበት ጊዜ ሳይታይ በታለፈ ግድፈት ምክንያት ከሆነ ተስተካክሎ የሚቀርበውን ፕላን ለመገምገም ክፍያ አይጠየቅም፡፡
10. የፕላን ማሻሻያ ክፍያ ስትራቴጂካል ፕላኑን እንዲለውጥ የሚያስገድድ ከሆነ ክፍያው በአዲስ ፕላን መገምገሚያ አከፋፈል መሠረት ይሆናል፡፡ ለሌሎች የፕላን ማሻሻያዎች የሚከፈለው የፕላን መገምገሚያ ክፍያ ለአዲስ ፕላን መገምገሚያ የሚጠየቀው ክፍያ 25 በመቶ ይሆናል፡፡

25. የፕላን ማስፀደቂያ ክፍያ

ለሁሉም የሕንፃ ዓይነቶች የፕላን ማስፀደቂያ ክፍያ መጠን ለፕላን መገምገሚያ የተከፈለው ክፍያ 10 በመቶ ይሆናል፡፡

26. የቁጥጥር ክፍያ

1. ለሕንጻ ግንባታ የሚደረግ የቁጥጥር ሥራ በዚህ ደንብ አንቀጽ 13 ንዑስ አንቀጽ (2) ለተመለከቱት ሕንፃዎች በተቀመጡት የሥራ ደረጃዎች መሠረት ይሆናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው መሠረት ለሚደረግ የቁጥጥር ሥራ ለየምድቡ የሚከፈለው የአገልግሎት ክፍያ፡-
 - ሀ/ ለምድብ “ለ” ህንፃ ብር 400 እና
 - ለ/ ለምድብ “ሐ” ህንፃ ብር 800፤
 ይሆናል፡፡

27.ተመላሽ ክፍያዎች

1. ተመላሽ ክፍያ የሚባለው አገልግሎት ያልተሰጠበት ክፍያ ወይም ክፍያ የተፈፀመበት አገልግሎት አስፈላጊ ሆኖ ሳይገኝ ሲቀር ወይም አገልግሎቱ ከሚጠይቀው በትርፍነት የተከፈለ ክፍያ ነው፡፡
2. አገልግሎት ያልተሰጠበት ክፍያ እንዲመለስለት የሚጠይቅ ሰው ጥያቄውን ክፍያው የተፈፀመበትን የአገልግሎት ዓይነት እና ክፍያው ተመላሽ እንዲሆን የተጠየቀበትን ምክንያት በመግለጽ ክፍያ ከተፈፀመበት ደረሰኝ ኮፒ ጋር በማያያዝ ማመልከት አለበት፡፡
3. የተመላሽ ክፍያ አፈፃፀም በፋይናንስ ደንብና መመሪያ መሠረት ይከናወናል፡፡

ክፍል አምስት

የመሬት አጠቃቀም፣ ተጓዳኝ ጥናቶች እና ዲዛይኖች ዲዛይኖች

28.ዲዛይኖች

1. ለየሕንፃ ምድቡ የሚዘጋጁት ፕላኖች ወይም ዲዛይኖች እንደሚከተለው ይሆናሉ፡፡
ሀ/ ለምድብ “ሀ” ህንፃዎች፡
 - 1) የኮንክሪት ጣሪያ ላላቸው የአርክቴክቸር፣ የስትራክቸር እና የኤሌክትሪክ ፕላን፤
 - 2) የኮንክሪት ጣሪያ ለሌላቸው የአርክቴክቸር፣ እና የኤሌክትሪክ ፕላን፡፡ለ/ ለምድብ “ለ” ሕንፃዎች የአርክቴክቸር፣ የስትራክቸር፣ የሳኒተሪ እና የኤሌክትሪክ ፕላን፤
ሐ/ ለምድብ “ሐ” ሕንፃዎች ለህንፃ ምድብ “ለ” ከተጠየቁት በተጨማሪ የእሳት መከላከያ ፕላንና ማብራሪያ፤
መ/ ሊፍት እና ለአየር ዝውውር ሰው ሰራሽ አማራጮችን ለሚጠቀሙ ህንፃዎች የኤሌክትሮ ሜካኒካል ፕላኖች እና ትንታኔዎች፡፡
2. የምድብ “ሐ” ሕንፃዎች ፕላን ለአካል ጉዳተኞች የሚያመቹ የየወለሉ መዳረሻዎች ለአካል ጉዳተኞች የተመደቡ የመኪና ማቆሚያዎች እና በየወለሉ ለአካል ጉዳተኞች የሚመቹ መጻዳጃ ቤቶች ያሏቸው ሆነው መዘጋጀት አለባቸው፡፡
3. ከፍታቸው ከሃያ ሜትር በታች የሆኑ እና ለአካል ጉዳተኞች አገልግሎታቸውን ተደራሽ ማድረግ የሚችሉ የሕዝብ መገልገያ ሕንፃዎች ሊፍት ሳይስፈልጋቸው ሊገነቡ የሚችሉበት ሁኔታ በመመሪያ ይዘረዘራል፡፡

4. የባለመስታወት ግድግዳ ለሚገጠምላቸው ሕንጻዎች ነፃብራቁ በነዋሪው ላይ ችግር የማያስከትል መሆኑ በቅድሚያ መረጋገጥ ይኖርበታል።

29. በግንባታ ወቅት መደረግ ስለሚገባቸው ጥንቃቄዎች

የአዋጁ አንቀጽ 31 ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ፡-

1. ማንኛውም የሕንፃ ባለቤት አዲስ የሕንፃ ግንባታ ከመጀመሩ በፊት፡-

ሀ/ በአካባቢው ቀደም ብሎ የተሠሩ ሕንፃዎችን እና የመሠረተ ልማት አውታሮችን አገልግሎት የሚያውኩ፤

ለ/ የአካባቢውን ወይም አዋሳኝን ደህንነትና ጤንነት ስጋት ላይ የሚጥሉ እና

ሐ/ የትራፊክ ፍሰትን የሚያስተጓጉሉ፤

ሁኔታዎችን ማስወገድና ተገቢው የጥንቃቄ እርምጃ እንዲወሰድ ማድረግ አለበት፡፡

2. በምሽት የሚከናወን ግንባታ አካባቢውን የማያውኩ እና ለሌሊት ሥራ አመቺ እና አደጋ የማያስከትል ስለመሆኑ እየተረጋገጠ ከህንፃ ሹሙ ፈቃድ ሊሰጠው ይገባል፤

3. በአዋጁ አንቀጽ 31 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ለሚሠሩ ግንባታዎች የሕንፃው ባለቤት የሚከተላቸውን የጥንቃቄ እርምጃዎች በጽሁፍ እንደአስፈላጊነቱም በዲዛይንና በዝርዝር ትንታኔ በማስደገፍ ለሕንፃ ሹሙ በማቅረብ ይሁንታ ማግኘት ይኖርበታል፤

4. አጎራባቹ የቴክኒክ ዕውቀት ካለው በራሱ ከሌለው ደግሞ በሚወክለው ባለሙያ ገንቢው የሚያደርገው የቅድሚያ ጥንቃቄ ዝግጅት ንብረቱን ከአደጋ መከላከል መቻሉ እንዲገለጽለት መጠየቅ እና በግንባታም ወቅት ከግንባታው ባለቤት ጋር በመነጋገር መከታተል ይችላል፤

5. ማንኛውም የሕንፃ ግንባታ ሥራ በሚከናወንበት ወቅት ጉዳት እንዳያደርስ፡-

ሀ/ የግንባታ ሥፍራውን ተቀባይነት ባላቸው ቁሶች መከለል፤

ለ/ በቁፋሮ ወቅት ከመሬት በታች ሊኖሩ የሚችሉ የመሠረተ ልማት መሥመሮች እንዳይጎዱ፤

ሐ/ በአካባቢው የትራፊክ እንቅስቃሴ ላይ ጉዳት እንዳይደርስ ለመከላከል፤

መ/ ተቀጣጣይነት ያላቸውን የግንባታ ቁሳቁሶች በአያያዝ ጉድለት ለእሳት አደጋ እንዳይጋለጡ በማድረግ፤

ሠ/ በግንባታ ሥራ ላይ ለተሰማሩ ሠራተኞችና ጎብኚዎች የደህንነት መጠበቂያዎችን በማሟላት፤

ረ/ ለግንባታ የሚውሉ የኬሚካል ውጤቶች በአጠቃቀም ወቅት በሰው ሕይወትና ንብረት ላይ ጉዳት እንዳያደርሱ፤ እና

ሰ/ ብናኝ፣ ጭስና አንጸባራቂ ጨረር የመሳሰሉ አዋኪ ነገሮች አካባቢውን እንዳይረብሹ፤

ተገቢውን ጥንቃቄ ማድረግ አለበት፡፡

30.በግንባታ ቦታ ላይ ስለሚከናወኑ ሥራዎች

1. በአዋጁ አንቀጽ 32 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተሰጠው ትዕዛዝ በጊዜ ገደቡ ውስጥ ባይከበር የከተማ አስተዳደሩ ወይም የተሰየመው አካል በራሱ የግንባታው ቁሳቁስ ወይም ተረፈ ግንባታ እንዲነሳ በማድረግ ወጪው እንዲተካለት በሕግ ይጠይቃል፡፡

2. ማንኛውም የግንባታ ወይም የማፍረስ ሥራ የሚያከናውን ሰው ለሚያከናውነው ሥራ፡-

ሀ/ የእቃ ማከማቻ፤

ለ/ የሠራተኞች መፀዳጃ፤

ሐ/ የሠራተኛ ልብስ መቀየሪያ፤

መ/ የቢሮ አገልግሎት፤ እና

ሠ/ የሠራተኛ መመገቢያ ወይም ጊዜያዊ መጠለያዎችን፤

በቅድሚያ ማሰራት አለበት፡፡

31.አርክቴክቸር

1. የአርክቴክቸር ፕላኖች በመሪ ፕላን እና በዝርዝር የአካባቢ ፕላኖች የተቀመጡ መስፈርቶችንና የአጎራባች ሕንፃዎችን ያገናዘቡ እንዲሆኑ መደረግ ይኖርበታል፡፡

2. ማንኛውም የሕንጻ ፕላን የአካባቢውን የአየር ፀባይ ሁኔታ ከግምት ያስገባ መሆን ይኖርበታል፡፡

3. የማንኛውም ሕንፃ የአርክቴክቸር ዲዛይን ለኃይል ቁጠባ አጠቃቀም ተገቢውን ትኩረት እንዲሰጥ መደረግ ይኖርበታል፡፡

32. የኤሌክትሪክ መስመር ዝርጋታ

1. የኤሌክትሪክ መስመር ፕላን ተከላና ዝርጋታ ተቀባይነት ባላቸው ኮድና ስታንዳርዶች እንዲሁም የሚመለከተው አካል በሚያወጣው መመሪያ መሠረት መፈጸም ይኖርበታል።
2. ለሕንጻው አገልግሎት የሚውል በቂ የኃይል አቅርቦትና የተገልጋዩን ደህንነት ከስጋት ነጻ የሚያደርግ ደረጃውን የጠበቀ የአደጋ መከላከያና መቆጣጠሪያ መሣሪያዎች መገጠም ይኖርባቸዋል።
3. በምድብ “ሐ” የሚካተቱ ህንጻዎች ከዋና የኃይል አቅርቦት መስመር ከሚገኘው ኃይል በተጓዳኝ ለዋና ዋና አገልግሎቶቻቸው የሚሆን አዋጪ በሆነበት ለታዳሽ የኃይል አቅርቦት ቅድሚያ በመስጠት አማራጭ የኃይል አቅርቦት ሊኖራቸው ይገባል።

33. ሊፍቶች

ሊፍቶች፡-

1. ያለማቋረጥ አገልግሎት መስጠት እንዲችሉ ከዋና የኃይል አቅርቦት መስመር በተጨማሪ የመጠባበቂያ ኃይል አቅርቦት ሊኖራቸው፤
 2. በድንገተኛ የኃይል መቋረጥ ምክንያት ተገልጋዩን ወደ ሚቀጥለው ወለል የሚያደርሱ እና በሮቻቸው እንዲከፈቱ የሚያስችል ባትሪ ሊገጠምላቸው፤
 3. የአካል ጉዳተኞችን ጨምሮ ለሁሉም ተገልጋይ ለአጠቃቀም ምቹ መሆን፤
 4. በብልሽት ምክንያት አገልግሎት እንዳያቋርጡ እና አስተማማኝ አገልግሎት እንዲሰጡ በተገቢው ባለሙያ ክትትል፤ በተመሰከረለት ድርጅት ወቅታዊ ምርመራ፤ ጥገና እና ዕድሳት ሊደረግላቸው፤
- ይገባል።

34. ለአካል ጉዳተኞች የሚደረጉ ዝግጅቶች

1. ማንኛውም የሕዝብ መገልገያ ሕንግ ወይም የሕንፃ ክፍል የአካል ጉዳተኞችን እንቅስቃሴ የሚገታ ወይም የሚገድብ መሆን የለበትም።
2. በማምረቻ ህንጻዎች ውስጥ ለአካል ጉዳተኞች የሚያመች የልብስ መቀየሪያ፤ መታጠቢያ እና ሌሎችም አገልግሎቶች መሟላት አለባቸው።

3. በከፊል የተጠናቀቁ የሕዝብ መገልገያ ሕንፃዎች ጥቅም ላይ ለማዋል ሲፈለግ መሟላታቸውን ከሚያረጋግጡ ሁኔታዎች አንዱ ለአካል ጉዳተኞች የሚያመቹ መሆናቸው ይሆናል፡፡
4. በማንኛውም የሕዝብ መገልገያ ሕንፃ ውስጥ አካል ጉዳተኞችን በየመዳረሻዎቹ ከእንቅፋት የሚጠብቋቸው እንዲሁም በመኪና ማቆሚያነት የተያዙላቸውን ሰፍራዎች የሚያመለክቱ ዓለም አቀፍ ደረጃ ያላቸው ምልክቶች መደረግ አለባቸው፡፡

ክፍል ስድስት

የውሃ አቅርቦትና ሳኒቴሽን

35. የውሃ አቅርቦት

1. ለሰዎች አገልግሎት የሚውል ማንኛውም ሕንፃ የውኃ አቅርቦት እና ጥራት አገሪቱ የተቀበለቻቸውን ዓለም አቀፍ እና በአገር ውስጥ ተቀባይነት ያላቸውን ኮድና ስታንዳርዶች ያሟላ መሆን ይኖርበታል፡፡
2. ለማንኛውም ህንፃ የሚዘጋጁ ዲዛይኖች የውሃ አቅርቦት መስመሮች እና የመጠቀሚያ ቁሳቁሶች ቁጠባዊ የውሃ አጠቃቀምን መሠረት ያደረጉ መሆን አለባቸው፡፡
3. የውሃ ማጠራቀሚያ ጋኖችና የስርጭት መስመሮች ለቁጥጥር እና ለጽዳት ተደራሽ ሆነው መገንባት አለባቸው፡፡

36. የፍሳሽ አወጋገድ

1. ማንኛውም የፍሳሽ ቆሻሻ መውረጃ መስመሮች ፕላን በአዋጁ እና ተቀባይነት ባላቸው የህንጻ ኮድና ስታንዳርዶች መሠረት በተመዘገበ ባለሙያ መዘጋጀት ይኖርባቸዋል፡፡
2. በአካባቢው ተስማሚ የሆነ ፍሳሽ ቆሻሻ ማስወገጃ መስመር ካለ የሚገነባው ህንጻ የፍሳሽ ቆሻሻ መሥመር ከአካባቢው የፍሳሽ ማስወገጃ መስመር ጋር መገናኘት ይኖርበታል፡፡
3. ማንኛውም ህንጻ በአቅራቢያው ተስማሚ የሆነ የፍሳሽ ቆሻሻ ማስወገጃ ከሌለው በከተማ አስተዳደሩ ወይም በተሰየመው አካል ተቀባይነት ባለው ሌላ መንገድ ፍሳሹን ማስወገድ ይኖርበታል፡፡

4. በግቢ ውስጥ የማረደረግ የፍላጎት አወጋገድ እና ግንባታ የሚመለከታቸው አካላት ያወጡትን መስፈርቶች እንዲያሟላ መደረግ አለበት፡፡

37.ተቀባይነት የሌላቸውን ፍላጎቶች መቆጣጠር

1. የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ከመፀዳጃ የሚወጣን ፍላጎት ከጎርፍ ማስወገጃ ቦይ ጋር እንዳይቀላቀል የሚከለክል ህጎች መከበራቸውን ማረጋገጥ ይኖርበታል፡፡
2. የጎርፍ ውሀ መስመር ወደ ፍላጎት ቆሻሻ ማስወገጃ ቦይ ወይም ማጠራቀሚያ ውስጥ እንዳይገባ የሚቀመጡ የጥንቃቄ መንገዶች መከተላቸውን የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል ክትትል ማድረግ አለበት፡፡

38.የኢንዱስትሪ ዝቃጭ

1. ማንኛውም ሰው ፈቃድ ሳይሰጠው የኢንዱስትሪ ዝቃጭ ያዘለ ፈላጎት ወይም ጠጣር ነገር ወደ ማንኛውም ፍላጎት ፣ ወንዝ ወይም ደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ መልቀቅ ወይም መጣል የለበትም፡፡
2. ከኢንዱስትሪዎች ወይም ከፋብሪካዎች የሚወጡ ዝቃጮች ብክለትን እንዳያስከትሉ የአካባቢ ተፅዕኖ ግምገማ ሊዘጋጅላቸውና ግምገማው በሚመለከተው አካል መፅደቅ ይኖርበታል፡፡
3. ያለውን ደረጃ ተከትሎ የተሠራ የዝቃጭ ማስወገጃ ወይም ማከሚያ ግንባታ በተፅዕኖ ግምገማ መሠረት በአግባቡ ስለመገንባቱ አገልግሎት ከመስጠቱ በፊት በሚመለከተው አካል መረጋገጥ ይኖርበታል፡፡

39.የደረቅ ቆሻሻ ማስወገጃ

የአዋጁ አንቀጽ 43 እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. ለደረቅ ቆሻሻ ማጠራቀሚያነት የሚመረጠው ቦታ ለቆሻሻ ማንኛ ተሽከርካሪዎች ተደራሽ መሆን ይኖርበታል፤
2. መርዛማ ደረቅ ቆሻሻ የሚያመነጩ የማምረቻ ተቋማት የተለየ ዓለም አቀፍ ደረጃውን የጠበቀ የማጠራቀሚያ እና የአወጋገድ ዘዴ መጠቀም አለባቸው፡፡

40.የጎርፍ ውሀን ስለማስወገድ

1. የማንኛውም ይዞታ ባለቤት የጎርፍ ውሀ ለማስወገድ ለዚህ ተብሎ ወደተገነባ ዋና መስመር ማገናኘት ይኖርበታል፡፡

2. የማንኛውም ይዞታ ባለቤት ከዝናብ ውሃ የተወሰነው በይዞታው ውስጥ ሠርጎ እንዲቀር በከተማ አስተዳደሩ ወይም በተሰየመው አካል የወጡ ህጎችንና በጥናት የተደገፉ ዘዴዎችን መጠቀም አለበት፡፡

ክፍል ሰባት

እሳት መከላከልና የእሳት ማጥፊያ ተከላ

41.ጠቅላላ መስፈርት

1. ማንኛውም ሕንፃ በህንፃው ላይ ሊደርስ የሚችልን የእሳት አደጋ ለመከላከል ለእሳት አደጋ መከላከያ ሠራተኞች መዳረሻ ሊኖረው ይገባል፡፡
2. በምድብ “ሐ” ለሚገኙ ሕንፃዎች የአደጋ ጊዜ ማስጠንቀቂያ እና በራሱ የሚሠራ የእሳት ማጥፊያ ሥርዓት ሊገጠምላቸው ይገባል፡፡
3. በምድብ “ሐ” ለሚገኙ ሕንፃዎች በአደጋ ጊዜ የማምለጫና የመውጫ አመላካቾች በግልጽ ቦታ እንዲታዩ ሆነው መዘጋጀት አለባቸው፡፡
4. ተቀጣጣይነት ባሕሪ ያላቸው የኬሚካል ውጤቶች ተገቢ ማከማቻ ቦታ ሊኖራቸው ይገባል፡፡
5. ከአምስት ወለል በላይ ከፍታ ላላቸው ሕንፃዎች ከዋናው መወጣጫ ደረጃ በተጨማሪ ካአደጋ ነፃ ወደሆነ መሬት የሚያወርድ የአደጋ ጊዜ ማምለጫ ደረጃ ሊኖር ይገባል፡፡
6. የአደጋ ጊዜ ማምለጫ መስመር በአደጋ ጊዜ በቀላሉ ማግኘት የሚቻልና ዓለም አቀፍ ምልክቶችን የሚጠቀሙ፣ የኃይል አቅርቦት በተቋረጠ ጊዜም የሚሰሩ የብርሃን አቅጣጫ ጠቋሚ አመልካቾች የተገጠሙለት እና ከመሰናክል ነፃ መሆን አለበት፡፡

42.የእሳት ማጥፊያ መሣሪያ ተከላ

1. የእሳት ማጥፊያ መሣሪያ ተከላ የሥራ ፈቃድና የሙያ ምስክር ወረቀት ባለው ሰው መከናወን አለበት፡፡
2. የእሳት ማጥፊያ መሥመሮች እና መሳሪያዎች በቀላሉ ለተጠቃሚ የሚታዩ እና አጠቃቀማቸውን በጉልህ የሚያሳዩ መግለጫዎች በአጠገባቸው የሚገኝ መሆን አለባቸው፡፡

3. የሚገጠሙት የእሳት ማጥፊያ መሣሪያዎች ደረጃቸውን የጠበቁ ስለመሆናቸው በሚመለከተው አካል የተረጋገጡ እንዲሁም በየጊዜው አስተማማኝነታቸው ፍተሻ የሚደረግላቸው መሆን አለባቸው፡፡
4. በማንኛውም የሕዝብ መገልገያ ሕንፃ ውስጥ ያለ የእሳት ማጥፊያ መሣሪያ በማንኛውም ጊዜ ለአጠቃቀም ዝግጁ መሆን አለበት፡፡
5. ማንኛውም የምድብ “ሐ” ህንፃ ባለቤት የእሳት ማጥፊያ ወይም መከላከያ መሣሪያዎችን ደህንነት እና የዕድሳት ጊዜ የሚያመለክቱ መረጃዎችን መዝግቦ በመያዝ ለሚመለከተው አካል ቁጥጥር ዝግጁ ማድረግ ይኖርበታል፡፡

43. የእሳት መከላከያ የውሃ አቅርቦት

የእሳት አደጋ መከላከያ ውኃ መርጫ ቱቦ ተቀባይነት ያለው የግፊትና የአቅርቦት ደረጃ ያሟላ መሆን አለበት፡፡

ክፍል ስምንት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

44. አስተዳደራዊ መቀጮ

1. የወንጀልና የፍትሐ ብሔር ኃላፊነቱ እንደተጠበቀ ሆኖ አዋጁን ወይም ይህንን ደንብ በሚተላለፍ የግንባታ ባለቤት ላይ የከተማው አስተዳደር ወይም የተሰየመው አካል እንደ ሕንፃው ደረጃ ከዚህ በታች የተመለከተውን አስተዳደራዊ መቀጮ መጣል ይችላል፡-

ተ.ቁ	የጥፋት ፃይነቶች	የህንፃ ምድብ እና አስተዳደራዊ ቅጣት መጠን(ብር)		
		ምድብ ሀ	ምድብ ለ	ምድብ ሐ
1	ፍቃድ የተሰጠበት ፕላን ማመልከቻ ኮፒ በግንባታ ቦታ አለመገኘት	-----	2000	3000
2	የውስጥ አደረጃጀት /የግንባታ ቅድመ ዝግጅት/ ሳያሟሉ ሥራ መጀመር	-----	2000	3000
3	የተሰጡ የማስተካከያ ትእዛዞችን ካጠናቀቁ በኋላ አለማስታወቅ	1000	2000	3000

4	የተሰጡ ትእዛዞችን በተቀመጠላቸው የጊዜ ገደብ አለማከናወን	1000	2000	3000
5	ከግንባታ ክልል ውጪ የተቀመጠን የግንባታ ቁሳቁስ ወይም ተረፈ ምርት በሚሰጥ የጽሁፍ ማስታወቂያ መሠረት አለማንሳት	1000	2000	3000
6	ካለ ተቆጣጣሪ ማለራት	-----	3000	5000
7	ካለማስታወቂያ ሥራ መጀመር	-----	2000	4000
8	ያለ ፈቃድ ዕድላት ማድረግ	2000	3000	5000
9	ያለፈቃድ የማስፋፋት ሥራ ማከናወን	2000	3000	5000
10	ያለፈቃድ የማፍረስ ሥራ ማከናወን	2000	3000	5000
11	በግንባታ ወቅት መወሰድ የሚገባቸውን የጥንቃቄ ርምጃዎች አለመውሰድ		3000	5000
12	የሕንፃ መጠቀሚያ ፈቃድ ሳያገኝ መጠቀም		3000	5000

2. ከዚህ በላይ በተመለከተው ሰንጠረዥ ውስጥ ያልተመለከቱ ጥፋተኞች ተፈጽመው ሲገኙ የህንጻ ሹሙ እንደጥፋቱ ክብደት በሠንጠተዡ ለየህንፃ ምድቡ ከተመለከቱት ቅጣቶች ውስጥ ተመጣጣኝ ነው ብሎ ያመነበትን ቅጣት ይጥላል፡፡

3. የተፈጸመው ጥፋት በአዋጁ በተመለከቱት የወንጀል ድንጋጌዎች ስር የሚወድቅ ሆኖ ሲገኝ የሕንፃ ሹሙ ተገቢ ነው ብሎ የሚወስደው እርምጃ እንደተጠበቀ ሆኖ በአጥፊው ላይ የወንጀል ክስ እንዲቀርብበት ለሚመለከተው አካል መምራት አለበት፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት የሚጣል የገንዘብ መቀጮ ጥፋተኛውን በዚህ ደንብ የተመለከቱትን ከመፈፀም ወይም በከተማው አስተዳደር ወይም በተሰየመው አካል ከሚወሰዱ የማስተካከያ እርምጃዎች ነፃ አያደርገውም፡፡

55. የመሸጋገሪያ ድንጋጌዎች

1. ከአዋጁ መውጣት በፊት በሥራ ላይ የነበሩ ኮድና ደረጃዎች ይህንን ደንብ እስካልተቃረኑ ድረስ በዚህ ደንብ መሠረት እንደወጡ ተቆጥረው አዋጁ በሚመለከታቸው ህንፃዎች ላይ ተፈፃሚ ይሆናሉ።

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ከአዎጁ እና ከዚህ ደንብ ጋር የሚቃረኑ የኮድና ደረጃዎች ድንጋጌዎች ተሸረዋል።

56. መመሪያ ስለማውጣት

የከተማ ልማትና ኮንስትራክሽን ሚኒስቴር ይህንን ደንብ ለማስፈፀም መመሪያ ሊያወጣ ይችላል።

57. ደንቡ የማፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ግንቦት 16 ቀን ዓ.ም

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

አዋጅ ቁጥር 370/1995

የጋራ ሕንፃ ባለቤትነት አዋጅ

በከተሞች ያለውን የቤት አቅርቦትና የቤት ፍላጎት አለመጣጣም ለመቀነስ የከተማ ቦታን በግል ከመሸንሸን በተጨማሪ ሌሎች የከተማ ቦታ አጠቃቀም አማራጮችን ጎን ለጎን ተግባራዊ ማድረግ አስፈላጊ መሆኑን በመገንዘብ፤

የከተማ ቦታን ወደላይ ወይም ጎን ለጎን የተሠሩ ቤቶችን ለሚይዝ የጋራ ሕንፃ ግንባታ ማዋል አነስተኛ የከተማ ቦታ የብዙ ሰዎች የጋራ ይዞታ እና መጠቀሚያ እንዲሆን በማድረግ የከተማ ቦታ አጠቃቀምንና የቤት አቅርቦትን በማሻሻል እንዲሁም የከተሞችን ውበት በመጠበቅ ረገድ የሚኖረውን ድርሻ በመረዳት፤

የግል አልሚዎችና የኅብረት ስራ ማኅበራት በጋራ ሕንፃ ግንባታ ለሚኖራቸው ከፍተኛ አስተዋጽኦ እና የጋራ ሕንፃ ቤት ለሚገዙ ወይም ለሌሎች በጋራ ሕንፃው ላይ ባለመብት ለሆኑ ሰዎች ምቹ ሁኔታ መፍጠር ለጋራ ሕንፃ ግንባታ ወሳኝ በመሆኑ፤

ለዚህም በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት ይህ አዋጅ ታውጋል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ የጋራ ሕንፃ ቤት ባለቤትነት አዋጅ ቁጥር 370/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “የጋራ ሕንፃ” ማለት ከመሬት ወደላይ ወይም ጎን ለጎን የተሠሩ በተናጠል የሚያዙ አምስትና ከአምስት በላይ ቤቶች እና በጋራ ባለቤትነት የሚያዙ የጋራ መጠቀሚያዎች ያሉት ለመኖሪያ ወይም ለሌላ አገልግሎት የሚውል ግንባታ ሲሆን ሕንፃው ያረፈበትን የቦታ ይዞታ ይጨምራል፤

2. “የጋራ መጠቀሚያ” ማለት በተናጠል ከተያዙት ቤቶች ውጭ ያለ ማናቸውም የሕንጻው አካል ነው፤
 3. “የጋራ ወጪ” ማለት የባለቤቶች ማህበርን አላማ እና ግዴታ ለማስፈጸም የሚደረግ ማናቸውም ወጪ እና በዚህ አዋጅ፣ በሕንጻው ማሳወቂያ የጋራ ወጪ ተብሎ የተደነገገው ነው፤
 4. “የጋራ ትርፍ” ማለት የባለቤቶች ማህበር ከሚሰበሰበው ገቢ ወጪው ተቀንሶ የሚገኘው ውጤት ነው፤
 5. “አስመዝጋቢ” ማለት በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 መሠረት ሕንጻ ያስመዘገበ ነው፤
 6. “ማሳወቂያ” ማለት የቤት ባለቤቶች ማህበርን እና የእያንዳንዱን የቤት ባለቤት መብትና ግዴታዎች የሚወስን ሰነድ ሲሆን ማንኛውንም የሕንጻ ማሳወቂያ ማሻሻያ ይጨምራል፤
 7. “የሕንጻ መግለጫ” ማለት የጋራ ሕንጻውን ስምና አድራሻ፣ የቤቶችንና የጋራ መጠቀሚያዎችን ወሰኖች፣ እንደዚሁም ከጋራ ሕንጻው አንፃር የጋራ መጠቀሚያዎች እና የእያንዳንዱ ቤት የሚገኝበትን ትክክለኛ ቦታ የሚያሳይ ሰነድ ሲሆን፣ ማንኛውም የሕንጻ መግለጫ ማሻሻያ ይጨምራል፤
 8. “ለተወሰነ ቤት የተመደበ የጋራ መጠቀሚያ” ማለት ከጋራ መጠቀሚያ ውስጥ ለአንድ ወይም ለተወሰኑ ቤቶች አገልግሎት ብቻ የተመደበ የህንጻው አካል ነው፡፡
 9. “የቤት ባለቤቶች ማህበር” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የተቋቋመ የጋራ ሕንጻ ቤት ባለቤቶች ማህበር ነው፤
 10. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
 11. “መዝጋቢ አካል” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የምዝገባ ተግባር ለማከናወን የሚሰየም አስፈጻሚ አካል ነው፤
 12. “ቤት” ማለት በሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ ለአንድ ለተወሰነ አገልግሎት የተመደበ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ክፍሎች ያሉት የሕንጻው አካል ነው፤
- 3. የተፈጻሚነት ወሰን**
- ይህ አዋጅ በአዲስ አበባና በድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮች ላይ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

የጋራ ሕንጻ ምዝገባና የምስክር ወረቀት

4. የጋራ ሕንጻ ምዝገባ

1. በዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም የሕንጻ ባለቤት ወይም ወኪሉ ህንጻው በዚህ አዋጅ እንዲገዛ ፍላጎቱን በጽሁፍ ለመዝጋቢው አካል በመግለጽ የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ሲያቀርብ ሕንጻው ይመዘገባል፤
2. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ የመተዳደሪያ ደንብ እና ውስጠ ደንብ ይዘት ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፤
3. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንቡና ውስጠ ደንቡ በመዝጋቢው አካል መጽደቅና መመዝገብ አለበት፡፡

5. የምዝገባ የምስክር ወረቀት

በዚህ አዋጅ መሠረት ሕንጻው ሲመዘገብ ለአስመዝጋቢው የምስክር ወረቀት ይሰጠዋል፡

6. የምዝገባ ውጤት

1. ሕንጻው ሕንጻው ያረፈበት ቦታና ከዚህ ጋር የተያያዙ መብቶች፣ ጥቅሞችና ግዴታዎች በዚህ አዋጅ መሠረት ይገዛሉ፤
2. በህንጻ መግለጫ ላይ የተገለጸው ሕንጻ በቤቶችና በጋራ መጠቀሚያዎች ይከፋፈላል፤
3. የቤት ባለቤቶች ማኅበር የሕግ ሰውነት ያለው አካል ሆኖ ይቋቋማል።

7. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ስለማሻሻል

1. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ መሻሻል በቤት ባለቤቶች 2/3ኛ ድምጽ መጽደቅ አለበት፤
2. በክፍል ባለቤቶች የጸደቀው የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ማሻሻያ ተግባራዊ የሚሆነው ለመዝጋቢው አካል ቀርቦ ሲመዘግብና ለዚህም የምዝገባ የምስክር ወረቀት ለማህበሩ ሲሰጠው ነው፡፡

ክፍል ሦስት

ስለ ባለቤትነት

8. ስለ ቤት ባለቤትነት

1. በዚህ አዋጅ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የማናቸውም ቤት ባለቤት በቤቱ ላይ የባለቤትነት መብት ይኖረዋል፤

2. በዚህ አዋጅ መሠረት የሚተዳደር የጋራ ሕንጻ አባል የሆነ ቤት በተናጠል ማናቸውም ሕጋዊ ተግባር የሚከናወንበት ነው፡፡

9. ስለ ጋራ መጠቀሚያዎች

1. በዚህ አዋጅ፣ በጋራ ሕንጻ ማሳወቂያ፣ በመተዳደሪያ ደንብና በውስጠ ደንብ የተወሰኑ ገደቦች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም የጋራ ሕንጻ የቤት ባለቤት የጋራ መጠቀሚያዎችን አግባብ በሆነ መንገድ የመጠቀም መብት አለው፤
2. በጋራ መጠቀሚያዎች የመጠቀም መብት የማይከፋፈል እና ከእያንዳንዱ ቤት የባለቤትነት መብት ጋር የማይነጣጠል ነው፤
3. የእያንዳንዱ ቤት የባለቤትነት መብት በጋራ መጠቀሚያ ላይ የሚያስገኘው የማይከፋፈል መብት ድርሻ መቶኛ በሕንጻ ማሳወቂያ ይወሰናል፤
4. የእያንዳንዱ ቤት የባለቤትነት መብት በጋራ መጠቀሚያ ላይ የሚያስገኘው መብት ድርሻ የእያንዳንዱ ቤት አካል ሆኖ የሚታይና በቤት ላይ የሚፈጸመው ማናቸውም ሕጋዊ ተግባር የሚመለከተው ነው፤
5. በዚህ አዋጅ መሠረት ካልሆነ በቀር የጋራ መጠቀሚያዎች ሊከፋፈሉ አይችሉም።

ክፍል አራት

ስለ የቤት ባለቤቶች ማህበር

10. ስለማኅበሩ

የቤት ባለቤቶች ማኅበር ትርፍ ለማግኘት ወይም ለመከፋፈል ሣይሆን ለአባላቱ የጋራ ጥቅም የተቋቋመ ማኅበር ነው።

11. ዓላማ

የቤት ባለቤቶች ማህበር የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፤

1. የቤት ባለቤቶችን በመወከል የጋራ ሕንጻውን ማስተዳደር፤
2. የጋራ ሕንጻውን ነዋሪዎች ሰላምና ደህንነት ማስጠበቅ፤
3. የቤት ባለቤቶች፣ ቤቶችን የያዙ ሰዎች የጋራ መጠቀሚያ ተከራዮች፣ ይህንን አዋጅ፣ የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫውን፣ መተዳደሪያ ደንቡንና ውስጠ ደንቡን ማክበራቸውን ማረጋገጥ፤
4. የቤት ባለቤቶችን የጋራ ጥቅም በመወከል አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተግባራትን መፈጸም።

12. የማኅበር አባልነት

ማንኛውም የጋራ ሕንጻ ቤት ባለቤት የቤት ባለቤቶች ማኅበር አባል ይሆናል፡፡

13. የማኅበሩ ሥልጣንና ተግባር

የቤት ባለቤቶች ማኅበር የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡፡

1. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፤ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ማውጣት፤ ማሻሻል፤
2. በጀት መወሰን፤ ማሻሻል፤
3. የጋራ መጠቀሚያዎችን አጠቃቀም መወሰን፤
4. የጋራ መጠቀሚያዎችን ማከራየት፤ በዋስትና ማስያዝ፤ ማስተላለፍ፤
5. ቅጣት መዋጮና የአገልግሎት ክፍያዎችን መወሰን፤
6. ሠራተኞች መቅጠር፤ ማስተዳደር፤ ማሰናበት፤
7. የንብረት ባለቤት መሆን፤ በዋስትና ማስያዝ፤ ማስተላለፍ፤
8. ውል መዋዋል፤ መክሰስ፤ መከሰስ፤

14. የማኅበሩ ጠቅላላ ስብሰባ ሥልጣንና ተግባር

የቤት ባለቤቶች ማኅበር ጠቅላላ ስብሰባ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል፡፡

1. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ እንዲሁም ማሻሻያ ማጽደቅ፤
2. መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ እንዲሁም ማሻሻያዎቹን ማጽደቅ፤
3. የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላትን መምረጥ፤ መሻር፤
4. የማኅበሩን የሥራ ክንውንና የሂሳብ ምርመራ ሪፖርቶች መስማትና ውሳኔ መስጠት፤
5. በዚህ አዋጅ መሠረት የቤት ባለቤቶች ማኅበር ከሌላ የቤት ባለቤቶች ማኅበር ጋር እንዲዋሀድ ወይም ሕንጻው በዚህ አዋጅ መሠረት መተዳደሩ እንዲያበቃ መወሰን፤
6. ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ማጽደቅ፤
7. በዳይሬክተሮች ቦርድ በሚቀርብለት ማንኛውም ጉዳይ ላይ ውሳኔ መስጠት፤

15. የቤት ባለቤቶች ማኅበር ስብሰባ

1. የቤት ባለቤቶች ማኅበር ዓመታዊ ጠቅላላ ስብሰባ ይኖረዋል፤
2. የቤት ባለቤቶች ማኅበር፤ የዳይሬክተሮች ቦርድ በሚያደርገው ጥሪ መሠረት ሌሎች ስብሰባዎችን ያደርጋል፤
3. 25 ፕሮሰንት (ሃያ አምስት በመቶ) የሆኑትን ቤቶች የያዙ የቤት ባለቤቶች የባለቤቶች ስብሰባ እንዲደረግ ከጠየቁ የዳይሬክተሮች ቦርድ የቤት ባለቤቶች ስብሰባ መጥራት አለበት፤

4. በማንኛውም ስብሰባ ከጋራ ሕንጻው ቤት ባለቤቶች 50 ፐርሰንት ሲደመር 1 (ሃምሳ በመቶ ሲደመር 1) እና በላይ ከተገኙ ምልዓተ ጉባኤ ይሆናል፤
5. የቤት ባለቤቶች በቀጥታ ወይም በወኪል አማካኝነት ድምጽ ሊሰጡ ይችላሉ፡፡
6. በዚህ አዋጅ በሌላ ሁኔታ ካልተደነገገ በቀር የቤት ባለቤቶች ማኅበር ውሣኔ የሚያስተላልፈው በድምጽ ብልጫ ይሆናል። .

16. የዳይሬክተሮች ቦርድ

1. የዳይሬክተሮች ቦርድ የቤት ባለቤቶች ማኅበር የአመራር አካል ነው፤
2. የመጀመሪያውን የዳይሬክተሮች ቦርድ በአስመዝጋቢው የሚሰየሙ መሆናቸው እንደተጠበቀ ሆኖ ዳይሬክተሮች ከቤት ባለቤቶች መካከል በባለቤቶች ይመረጣሉ፡፡

17. የመጀመሪያው የዳይሬክተሮች ቦርድ ሥልጣንና ተግባር

1. የጋራ ህንጻው በዚህ አዋጅ መሰረት ከተመዘገበ በኋላ አስመዝጋቢው የመጀመሪያውን የዳይሬክተሮች ቦርድ መሰየም አለበት፤
2. የቤት ባለቤቶች በአስመዝጋቢው በተሰየሙት የቦርድ አባላት ተጨማሪ የሚሆኑ አባላት ወይም ተተኪ የዳይሬክተሮች ቦርድ ሊመርጡ ይችላሉ፤
3. በዚህ አንቀጽ መሰረት ምርጫ ስለሚከናወንበት ጊዜ፤ እና በመጀመሪያ የዳይሬክተሮች ቦርድ እና በተተኪው የዳይሬክተሮች ቦርድ መካከል ስለሚደረገው የስልጣን ሽግግር ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

18. የዳይሬክተሮች ቦርድ ስልጣንና ተግባር

የዳይሬክተሮች ቦርድ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባር ይኖሩታል፡-

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የማኅበሩን ጠቅላላ ስብሰባ መጥራት፤ የስብሰባውን ቃለ ጉባዔ በጽሑፍ መያዝ፤
2. የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፤ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ማሻሻያ ማዘጋጀት፤ ሲጻድቅም በሥራ ላይ ማዋል፤
3. ዓመታዊ የሥራ ዕቅድና በጀት ማዘጋጀት፤ ሲጻድቅም በሥራ ላይ ማዋል፤
4. የማኅበሩን መዛግብትና ሂሳብ መያዝ፤
5. የቤት ባለቤቶች ማኅበር ጠቅላላ ስብሰባ ውሣኔዎችን ማስፈጸም፤
6. የማኅበሩን የሥራ እንቅስቃሴ በሚመለከት ለጠቅላላ ስብሰባ ሪፖርት ማቅረብ፤
7. ሌሎች በጠቅላላ ስብሰባ የሚሰጡትን ተግባራት ማከናወን፤

19. ስለ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ

የቤት ባለቤቶች ማኅበር መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ይኖሩታል።

20. ኦዲተር

1. የቤት ባለቤቶች ማኅበር ኦዲተር ይኖረዋል፤
2. የኦዲተር አሰያያም፣ ብዛት፣ ተፈላጊ ችሎታ፣ ተግባራትና ስንብት በደንብ ይወሰናል።

ክፍል አምስት

የጋራ ሕንጻ ቤትን ስለመሸጥና ማከራየት

21. በአስመዝጋቢው የሚደረግ ሽያጭ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ሕንጻው ከመመዝገቡ በፊት ወይም ከተመዘገበ በኋላ የጋራ ሕንጻ ቤት ሽያጭ ውል ለመዋዋል ይቻላል፤
2. ሕንጻው ከመመዝገቡ በፊትም ሆነ በኋላ ከአስመዝጋቢው ላይ የጋራ ሕንጻ ቤት ለሚገዛ ማንኛውም ሰው አስመዝጋቢው መረጃ መስጠት አለበት፤
3. አስመዝጋቢው ለገዥው መረጃ እስከሚሰጠው ድረስ ገዥው በቤት ሽያጭ ውል አይገደድም፤
4. መረጃ ከአስመዝጋቢው የደረሰው ገዥ የባለሀብትነት ስም በስሙ ከመዛወሩ በፊት ለአስመዝጋቢው በጽሑፍ የውሉን መሠረዝ መግለጽ ይችላል፤
5. በመረጃ በተገለጹ ጉዳዮች ላይ መሠረታዊ ለውጥ ሲኖር አስመዝጋቢው በተሻሻለ መረጃ ለውጡን ለገዥው መግለጽ አለበት፡፡ በተሻሻለ መረጃ መሠረታዊ ለውጥ መኖሩን ሲገልጽለት ወይም ገዢው በራሱ መሠረታዊ ለውጥ መኖሩን ተረድቶ አስመዝጋቢው በተሻሻለ መረጃ ሳይገለጽለት ከቀረ ገዥው ለአስመዝጋቢው በጽሑፍ የውሉን መሠረዝ መግለጽ ይችላል፡፡
6. ሕንጻው ከመመዝገቡ በፊት የቤት ሽያጭ ውል የተዋዋለ አስመዝጋቢ በዉሉ የተመለከተዉን ሕንጻ ግንባታ ሳይዘገይ የማጠናቀቅና ሕንጻዉን የማስመዝገብ ግዴታ አለበት፡፡

22. ቤቶችን ስለማከራየት

1. ማንኛውም የቤት ባለቤት ሲያከራይ ወይም የቤት ኪራይ ውል ሲያድስ ለቤት ባለቤቶች ማኅበር በጽሑፍ መግለጽ እና የኪራይ ውሉን ሰነድ ወይም የኪራይ ውሉን ማደሻ ሰነድ አባሪ አድርጎ መስጠት አለበት፡፡

2. ማንኛውም የቤት ባለቤት የቤት ኪራይ ውል በማናቸውም ምክንያት ሲቋረጥ የውሉን መቋረጥ የሚያስረዳ ማስረጃ አባሪ በማድረግ የውሉን መቋረጥ ለቤት ባለቤቶች ማሳበር መግለጽ አለበት፡፡
3. ማንኛውም የቤት ባለቤት የቤት ኪራይ ውል ሲዋዋል ለተከራይ የጋራ ሕንጻውን ማሳወቂያና መግለጫ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ቅጂ መስጠት አለበት፡፡

23. አስቀድሞ ወደ ቤት ስለመግባት

የሕንጻው ማሳወቂያና መግለጫ ከመመዝገቡና የቤት ባለቤትነት ስም ለገዢው ከመዛወሩ በፊት ገዥው ወደ ገዛው ቤት ስለመግባቱ፤ በዚህም ጊዜ ገዥው ስለሚከፍለው ክፍያ እና ስለአስመዝጋቢው ግዴታ በቤት ሽያጭ ውል ላይ ስምምነት ሊደረግ ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት

ስለ ጋራ ወጪዎችና ትርፍ

24. በባለቤቶች የሚደረግ መዋጮ

1. የዚህ አዋጅ ሌሎች ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የቤት ባለቤቶች የጋራ ወጪዎችን ለመሸፈን በጋራ መጠቀሚያዎች ላይ ካላቸው የማይከፋፈል ጥቅም ጋር የሚመጣጠን መዋጮ ይከፍላል፡፡
2. የቤት ባለቤቱ በጋራ መጠቀሚያዎች ላለመጠቀም የወሰነ ቢሆንም ወይም በማሳበሩ ላይ የይገባኛል ጥያቄ ያለው ቢሆንም ወይም በቤት ባለቤቶች ማሳበር፤ በመተዳደሪያ ደንብ ወይም በውስጠ ደንብ በጋራ መጠቀሚያዎች የመጠቀም መብቱ በከፊል ወይም በሙሉ የተገደበ ቢሆንም የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

25. የመያዣ መብት

1. የቤት ባለቤት የጋራ መዋጮውን በማይከፍልበት ጊዜ ማሳበሩ በባለቤቱ ቤትና በጋራ ጥቅሞች ድርሻው ላይ ባልተከፈለው መዋጮ መጠን የመያዣ መብት ይኖረዋል፡፡ ይህ የገንዘብ መጠን ክፍያው በተወሰነለት ጊዜ ባለመከፈሉ ምክንያት የሚኖረውን ወለድ እና ወጪዎችን ይጨምራል፡፡
2. የቤት ባለቤት መዋጮውን መከፈል ከነበረበት ጊዜ አንስቶ ባለው የሦስት ወር ጊዜ ውስጥ ማሳበሩ በዚህ አዋጅ መሠረት በንብረቱ ላይ አለ የሚለውን የመያዣ መብቱን የሚያረጋግጥለት ምስክር ወረቀት ማግኘት አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 2 መሠረት ያልተመዘገበ እንደሆነ የማሳበሩ በመያዣ መብት የሦስት ወር ጊዜው ካለቀ በኋላ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

4. የማህበሩን የመያዣ መብት ለማረጋገጥ የሚሰጠው የምስክር ወረቀት የቤት ባለቤቱ ያልከፈለውን የመዋጮ መጠን እና መዋጮውን ለማስከፈል ሲባል ማኅበሩ ያወጣቸውን ልዩ ልዩ ወጪዎች ለይቶ ማመልከት ይኖርበታል፤
5. ማኅበሩ የመያዣውን መብት ከማስመዝገቡ በፊት ለሚመለከታቸው የቤት ባለቤቶች 15 ቀናት የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ መስጠት አለበት፤
6. የቤት ባለቤቱ በዚህ አንቀጽ የሚፈልግበትን ክፍያ ከፍሎ ሲያጠናቅቅ ማኅበሩ ይህንኑ የሚያረጋግጥ ማስረጃ እንዲመዘገብ በማድረግ ለቤት ባለቤቱ ሊሰጠው ይገባል፤
7. በዚህ አንቀጽ የተመለከተው የማኅበሩ የመያዣ መብት ከመንግሥት ግብርና ቀረጥ በስተቀር ከሌሎች የተመዘገቡም ሆነ ያልተመዘገቡ መያዣዎች ቅድሚያ ይኖረዋል።

26. የጋራ ትርፍ

1. ማኅበሩ የሚያገኘው ማንኛውም ትርፍ የጋራ ወጪዎችን ለመሸፈን ይውላል ወይም በልዩ ተቀማጭ ሂሳብ ውስጥ ይቀመጣል ፤
2. ማኅበሩ ካልፈረሰ በስተቀር ይህ ትርፍ በቤት ባለቤቶች መካከል አይከፋፈልም ፡፡

27. ስለጥገናና ዕድሣት

1. በአደጋ ምክንያት የሚደርስ ጉዳትን ስለመጠገን፡-
 - ሀ/ በአደጋ ምክንያት ጉዳት የደረሰባቸውን ቤቶች፣ የጋራ መጠቀሚያዎችን እና የማኅበሩ ንብረቶች ማኅበሩ ማስጠገን አለበት፤
 - ለ/ በአደጋ ምክንያት የሚደረግ ጥገና ጉዳት የደረሰበትን አካል መጠገንን እና በአዲስ መተካትን ይጨምራል። ሆኖም በቤቶች ላይ የተደረገ ተጨማሪ ሥራ ላይ የሚደርስ ጉዳትን መጠገንን አይጨምርም፤
 - ሐ/ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም በአንድ ቤት ላይ የተደረገ ተጨማሪ ሥራ ዓይነትና መጠን የሚወሰነው በሕንጻ ማሳወቂያ በተቀመጠው የቤቶች ደረጃ የሚመለከተው ቤት ከተመደበበት የክፍል ደረጃ ጋር በማወዳደር ይሆናል፤
 - መ/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ 1(ለ) ቢኖርም ሕንጻው ከመመዝገቡ በፊት በቤቶች ላይ የተደረገ ተጨማሪ ሥራዎች ቢኖሩ ማኅበሩ የማስጠገን ኃላፊነት ይኖርበታል፤
2. ስለ ዕድሣት፡-

ሀ/ ማኅበሩ የጋራ መጠቀሚያዎችን የማደስ ኃላፊነት አለበት፤

ለ/ እያንዳንዱን ቤት የማደስ ኃላፊነት የቤቱ ባለቤት ነው፤

ሐ/ ለተወሰኑ ቤቶች የተመደቡ የጋራ መጠቀሚያዎችን ማደስ፣ የጋራ መጠቀሚያዎቹ የተመደቡላቸው ቤቶች ባለቤቶች ኃላፊነት ነው፤

መ/ የማደስ ኃላፊነት በመደበኛ የንብረት አጠቃቀም የሚመጣን ማርጀት ወይም አገልግሎት መቀነስ ማስተካከልን ይመለከታል፤

3. ለክፍል ባለቤቶች የሚደረግ ዕድሳት፡

ሀ/ የጋራ መጠቀሚያን ወይም ቤትን የማደስ ኃላፊነት የቤት ባለቤት ከሆነና የቤት ባለቤቱ በቂ በሆነ የጊዜ ገደብ ውስጥ ይህንን ኃላፊነቱን ባይወጣ ማኅበሩ ዕድሳቱን በራሱ ሊያከናውን ይችላል፤

ለ/ በዚህ ንዑስ አንቀጽ መሠረት ማኅበሩ ዕድሳት ሲያከናውን ወጪው ኃላፊነቱን ያልተወጣው የቤት ባለቤት የጋራ ወጪ ተጨማሪ ድርሻው ሆኖ ይታሰባል።

28. ስለ ልዩ ተቀማጭ ገንዘብ

1. ማኅበሩ ለጥገናና እድሳት ራሱን የቻለ የተለየ ገንዘብ ማስቀመጥ እና ሲያስፈልግ ወጪ ማድረግ አለበት፤
2. ለዚህ ተቀማጭ ገንዘብ ማኅበሩ ከክፍል ባለቤቶች መዋጮ ይሰበስባል፤
3. በዚህ አንቀጽ የተመለከተው ተቀማጭ ገንዘብ የማኅበሩ ሀብት ነው። በዚህ አዋጅ መሠረት ካልሆነ በቀር ለቤት ባለቤቶች አይከፋፈልም።

ክፍል ሰባት

ስለ ማኅበራት ውህደት

29. ስለ ምዝገባ

1. የዚህ አዋጅ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው ሁለት ወይም ከሁለት በላይ የሆኑ የቤት ባለቤቶች ማኅበራት የተዋሃደ የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ለመዝጋቢው አካል በማስመዝገብ ሊዋሃዱ ይችላሉ፤
2. ውህደቱ ከመመዝገቡ በፊት በእያንዳንዱ ማኅበር የቤት ባለቤቶች 80 ፕሮሰንት ድምፅ መጽደቁና ማኅበራቱን ለመወከል ሥልጣን ባላቸው ሰዎች መፈረሙ መረጋገጥ አለበት፤

3. ስለ ውህደቱ በሚጠራው ጠቅላላ ስብሰባ ለሚዋሃደው ማህበር የሚያገለግሉት የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ በውህደቱ ላይ ውሳኔ ለመስጠት ለሚጠራው ጠቅላላ ስብሰባ ቀርበው መጽደቅ አለባቸው፤
4. የሚዋሃዱት ማህበራት የመጨረሻ ዓመት የአዲት ሪፖርት በንዑስ አንቀጽ 3 ላይ በተጠቀሰው ስብሰባ ላይ ለአባላት መገለጽ አለበት፡፡

30. ምዝገባው የሚያስከትለው ውጤት

1. ውህደቱን የመሠረቱት ማኅበራት በሙሉ ተዋህደው የተዋህደ አንድ የቤት ባለቤቶች ማኅበር ይመሠረታል፤
2. ከውህደት በፊት የነበሩት ቤቶች እና የጋራ መጠቀሚያዎች የተዋህደው ማኅበርቤቶችና የጋራ መጠቀሚያዎች ሆነው ይቀጥላሉ፤
3. ከውህደቱ በፊት የነበሩት የእያንዳንዱ ማኅበር የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ ተፈጻሚነታቸው ይቀራል፤
4. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 31 እንደተተጠበቀ ሆኖ፣ ከውህደቱ በፊት የነበሩት የእያንዳንዱ ማኅበር ዳይሬክተሮች በአንድ ላይ የተዋህደው ማኅበር የመጀመሪያ ዳይሬክተሮች ይሆናሉ፤
5. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 31 መሠረት ምርጫ እስከሚከናወን የሚያገለግሉ አንድ ወይም ከአንድ በላይ አዲተሮች በአባላት ይሰየማሉ፤
6. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 29 መሠረት ለጠቅላላ ስብሰባ ቀርበው የጸደቁትና የተመዘገቡት የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ የመተዳደሪያ ደንብ እና ውስጠ ደንብ የተዋህደው ማኅበር የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ መተዳደሪያ ደንብ እና ውስጠ ደንብ ሆነው ይቀጥላሉ፤
7. ውህደቱን የመሠረተው የእያንዳንዱ ማኅበር መብትና ግዴታዎች ለተዋህደው ማኅበር ይተላለፋሉ፡፡

31. ዳይሬክተሮችንና አዲተሮችን ስለመምረጥ

የተዋህደው ማኅበር የሕንጻ ማሳወቂያና መግለጫ፣ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ በተመዘገበ በ90 ቀናት ውስጥ የተዋህደው ማኅበር የቤት ባለቤቶች በጠቅላላ ስብሰባ ለተዋህደው ማኅበር የዳይሬክተሮች ቦርድ አባላትና አዲተሮች መምረጥ አለባቸው፡፡

ክፍል ስምንት

የጋራ ሕንጻ በዚህ አዋጅ መሠረት መተዳደሩ ስለሚያበቃበት ሁኔታ

32. የቤት ባለቤቶች ፈቃድ

ድምፅ በሚሰጥበት ጊዜ ቢያንስ 80 ፐርሰንት የሆኑት ቤቶች ባለቤቶች የጋራ ሕንጻው በዚህ አዋጅ መሠረት መተዳደሩ እንዲያበቃ በማለት ድምጽ ከሰጡ ማኅበሩ ይህንኑ የሚገልጽ የጽሁፍ ማስታወቂያ ለመዝጋቢው አካል ማቅረብ አለበት፡፡

33. ከፍተኛ ዉድመት

1. ቦርዱ በጋራ ሕንጻው ላይ ከፍተኛ ውድመት ደርሷል ብሎ በሚወሰንበት ጊዜ ጉዳዩን ለቤት ባለቤቶች ጠቅላላ ስብሰባ በማቅረብ ስለውድመቱ መጠን እና ከውድመቱ በኋላ ሕንጻው በዚህ ሕግ መገዛቱን ያቆም እንደሆነ ማስወሰን አለበት፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት በሚደረገው የባለቤቶች ስብሰባ ከ80 ፐርሰንት በላይ የሆኑት ቤቶች ባለቤቶች ሕንጻው በዚህ ሕግ መገዛቱ እንዲያበቃ ከወሰኑ ቦርዱ ይህንኑ የሚገልጽ የጽሁፍ ማስታወቂያ ለመዝጋቢው አካል ማቅረብ አለበት፤
3. የቤቶች ባለቤቶች በዚህ አንቀጽ በተገለጸው ድምጽ መጠን ሕንጻው በዚህ ሕግ መገዛቱን እንዲያቆም በማለት ካልወሰኑ ቦርዱ በቂ በሆነ ጊዜ ውስጥ ውድመቱ እንዲጠገን ማድረግ አለበት፡፡

33. ስለ ሽያጭ

1. የጋራ ሕንጻው ወይም የተወሰነው የጋራ መጠቀሚያ በሚሸጥበት ጊዜ ይህ ሕግ በተሸጠው ሕንጻ ወይም የጋራ መጠቀሚያ ላይ ተፈጻሚ መሆኑ ያበቃል፤
2. ማኅበሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ በተደነገገው መሠረት ሽያጭ ለማከናወን፤ ሀ/ ድምጽ በተሰጠበት ዕለት 80 ፐርሰንት የሚሆኑትን የቤት ባለቤቶች የአዎንታ ድምጽ እና፤
ለ/ ሽያጩ ለተወሰኑ ቤቶች አገልግሎት ተለይተው የተሰጡ የጋራ መጠቀሚያዎችን የሚጨምር ከሆነ በተጨማሪ የጋራ መጠቀሚያው ተለይቶ የተሰጣቸው ቤቶች ባለቤቶችን የእያንዳንዳቸውን ፈቃደኝነት በጽሁፍ ማግኘት አለበት፡፡

35. ለሕዝብ ጥቅም ንብረት ስለመውሰድ

በሕግ መሠረት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል የተወሰደ የጋራ ሕንጻ ወይም የጋራ መጠቀሚያ በዚህ ሕግ መገዛቱ ያበቃል፡፡

36. ከሽያጭና ከንብረት መወሰድ ስለሚገኝ ጥቅም

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 34 ወይም አንቀጽ 35 መሠረት የጋራ ሕንጻው ወይም የተወሰነው የጋራ መጠቀሚያ በመሸጡ ወይም በመወሰዱ የሚገኘው ጥቅም በጋራ መጠቀሚያዎች ላይ ባላቸው የመቶኛ ጥቅም ጋር ተመጣጣኝ በሆነ መጠን ለቤት ባለቤቶች ይከፋፈላል፤
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ቢኖርም የተሸጠው ወይም የተወሰደው ለተወሰኑ ቤቶች መጠቀሚያነት ብቻ ተለይቶ የተተወ የጋራ መጠቀሚያ በሆነ ጊዜ ጥቅሙ የሚከፋፈለው የጋራ መጠቀሚያው ተለይቶ በተሰጣቸው ቤቶች መካከል ብቻ ይሆናል።

37. ስለ ምዝገባ

1. መዝጋቢው አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 32 ወይም 33 መሠረት የሚቀርብለትን ማስታወቂያ መርምሮ በመመዝገብ የምስክር ወረቀት ይሰጣል፤
2. የምስክር ወረቀቱ እንደተሰጠ ይህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈጸም የሚወጡ ሌሎች ሕጎች በሕንጻው ላይ ተፈጻሚነታቸው ያበቃል።

38. ስለሀብት ክፍፍል

የጋራ ሕንጻው በዚህ አዋጅ መዝጋቱ ሲያበቃ፤

1. የቤት ባለቤቶች ማህበር ሀብት በማጎበሩ ላይ የሚነሱ የገንዘብ ጥያቄዎችን ለመክፈል ይውላል፤
2. ቀሪው የማጎበሩ ሃብት በጋራ ጥቅማቸው መጠን ለቤት ባለቤቶች ይከፋፈላል።

ክፍል ዘጠኝ

የጋራ ሕንጻ ለመሥራት ስለሚደራጅ የመኖሪያ ቤት የጎብረት ሥራ ማጎበራት

39. አደረጃጀት

የመኖሪያ ቤት የጎብረት ሥራ ማጎበራት የጋራ ሕንጻ በመሥራት ዓላማ ሊደራጁ ይችላሉ።

40. የሕብረት ሥራ ማጎበራት አዋጅ ቁጥር 147/1991 ተፈጻሚነት

1. የጋራ ሕንጻ ለመሥራት ለሚደራጁ የሕብረት ሥራ ማጎበራት ስለመኖሪያ ቤት የሕብረት ሥራ ማጎበራት በአዋጅ ቁጥር 147/1991 ዓም የተደነገገው ተፈጻሚ ይሆናል፤
2. ሆኖም ሕንጻው በዚህ አዋጅ መሠረት ሲመዘገብ ይህ አዋጅ ተፈጻሚ ይሆናል።

41. ሕንጻ ስለማስመዝገብ

1. የጋራ ሕንጻው ግንባታ ሲጠናቀቅ የገብረት ሥራ ማህበሩ የሥራ አመራር ኮሚቴ ሕንጻውን በዚህ አዋጅ መሠረት ያስመዘግባል፤
2. በዚህ አንቀጽ መሠረት ሕንጻውን ያስመዘገበው የሥራ አመራር ኮሚቴ የባለቤቶች ማህበር የመጀመሪያ ደረጃ በመሆን በዚህ ሕግ ለዐርዱ የተሰጡት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤
3. በአዋጅ ቁጥር 147/1991 መሠረት የተመረጠው የቁጥጥር ኮሚቴ በዚህ አዋጅ መሠረት እዲተር ሆኖ ይሠራል፤
4. ሕንጻው በተመዘገበ በ90 ቀናት ውስጥ የቤት ባለቤቶች አዲስ የዳይሬክተሮች ዐርድና እዲተር ሊሰይሙ ይችላሉ፤

ክፍል አሥር

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

42. ደንብ ስለማውጣት

የከተማ አስተዳደሮቹ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚረዳ ደንብ ለማውጣት ይችላሉ፡፡

43. ስለ ሌሎች ሕጎች ተፈጻሚነት

1. በ1952 ዓ.ም የወጣው የኢትዮጵያ ፍትሕ ብሔር ሕግ ከቁጥር 1281 እስከ ቁጥር 1308 ያሉ ድንጋጌዎች በዚህ አዋጅ መሠረት በሚተዳደር የጋራ ሕንጻ ላይ ተፈጻሚ አይሆኑም፤
2. ማንኛውም ሕግ፣ ልማድ ወይም አሠራር በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

44. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ዕለት ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጳጉሜ 6 ቀን 1995 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 574/2000

የከተማ ፕላን አዋጅ

የተመጣጠነና የተቀናጀ ብሔራዊ፣ ክልላዊና አካባቢያዊ ዕድገትን ለማድረግ ይቻል ዘንድ ፕላን ሳይኖራቸው ቁጥራቸው እየጨመረ የመጡ ከተሞችን ትክክለኛና ራዕይ ባለው የከተማ ፕላን መምራትና መቆጣጠር በማስፈለጉ፤

የመንግሥትም ሆኑ የግል ያገባኛል ባዮች አገር አቀፍ መስፈርቶችን በጠበቀ አኳኋን የከተማ ፕላን ሃሳብ ማመንጨት፣ አዘጋጃጅነትና አፈፃፀምን አስመልክቶ በሚደረገው የአሠራር ሂደት ውስጥ ሙሉ በሙሉ ተሳታፊ እንዲሆኑ የሚያስችሉ ምቹ ሁኔታዎችን መፍጠር በማስፈለጉ፤ በግልም ሆነ በመንግሥት አካላት የሚከናወኑ የልማት ተግባራት የጠቅላላውን ሕብረተሰብ ጤንነትና የተፈጥሮ አካባቢን ደህንነት በማይጎዳ መንገድ እንዲሁም ተጠያቂነትን ባረጋገጠ መልኩ መከናወናቸውን መቆጣጠር አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በሥራ ላይ ያሉት የከተማ ፕላን ሕግጋት አሃዳዊ በሆነ የመንግሥት ሥርዓት የወጡና አሁን ካለው ያልተማክለ አሰራር መንፈስ ጋር የማይጣጣሙ ከመሆናቸው የተነሳ ፌዴራላዊውን የመንግሥት አወቃቀርና በከተማ ፕላን ዝግጅትም ሆነ ተፈፃሚነት ረገድ ከተሞች ሊኖራቸው የሚገባውን ሚና በሚያመለክት ሁሉን አቀፍ ሕግ መተካት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በእ.ት.ዮ.ጵ.ያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ ድንጋጌዎች

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የከተማ ፕላን አዋጅ ቁጥር 574/2000” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፤

1. “ቻርተር ያለው ከተማ” ማለት በፌዴራል ወይም በክልል መንግሥት ሕግ አውጭ አካል በወጣ ቻርተር መሠረት የተቋቋመ ከተማ ነው፤
2. “ካሣ” ማለት በከተማ ፕላን አፈፃፀምና በሌሎች የልማት እንቅስቃሴዎች ምክንያት ጉዳት ለሚደርስበት ባለንብረት በካሣ ህግ መሰረት በገንዘብ፣ በአይነት ወይም በሁለቱም የሚከፈል ካሣ ነው።

3. “የልማት ፈቃድ” ማለት በሚቀርብ ጥያቄ መሠረት በከተማ ክልል ውስጥ የልማት ወይም የማሻሻያ ሥራ ለማከናወን እንዲቻል ለመንግሥት ወይም ለግል አመልካች እንደ ሁኔታው ቻርተር ባለው ከተማ ወይም በከተማ አስተዳደር በጽሑፍ የሚሰጥ ፈቃድ ነው፤
4. “ንብረት ማስለቀቅ” ማለት ቻርተር ያለው የከተማ አስተዳደር ለሕዝብ ጥቅም ሲባል ተመጣጣኝ ካሣ በመክፈል ማንኛውንም ንብረት ለማስለቀቅ የሚፈጽመው ተግባር ነው፤
5. “የሕዝብ ጥቅም” ማለት በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ ሕዝቦች በመሬት ላይ ያላቸውን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥና የከተማ ልማትን በቀጣይነት ለማጎልበት የፀደቀ የከተማ ፕላን ተፈፃሚ በሚሆንበት ጊዜ ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር በዚህ አዋጅ መሠረት “የሕዝብ ጥቅም” ብሎ የሚወሰነው ነው፤
6. “የክልል መንግሥት” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተቋቋመ የክልል መንግሥት ነው፤
7. “የከተማ አስተዳደር” ማለት ቻርተር ያላቸውን ከተሞች ላይጨምር በሌሎች ከተሞች ውስጥ እንደ ማዘጋጃ ቤት ያለ የከተማ አስተዳደርና አገልግሎት እንዲሰጥ የተቋቋመና ራሱን የቻለ አስተዳደራዊ አካል ነው፤
8. “ከተማ” ማለት ማዘጋጃ ቤት የተቋቋመበት ወይም 2000 ወይም ከዚያ በላይ የሕዝብ ቁጥር ያለውና ከዚህ ውስጥ 50 ፐርሰንት የሚሆነው የሰው ኃይል ከግብርና ውጭ በሆነ ሥራ የተሰማራ ሆኖ የሚገኝበት አካባቢ ነው፤
9. “ሚኒስቴር” ማለት የሥራና ከተማ ልማት ሚኒስቴር ነው፤⁸³
10. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡፡

3. የተፈጻሚነት ወሰን

1. ይህ አዋጅ በአገሪቱ ውስጥ በሚገኙ ከተሞች ሁሉ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

⁸³ በ22/12 (2008) አ. 916 አንቀጽ 9 (14) መሰረት የከተማ ልማት እና ቤቶች ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም የክልል መንግስታት የየአካባቢያቸውን ሁኔታ መሰረት በማድረግ አዋጁ ደረጃ በደረጃ ተፈጻሚ የሚሆኑበትን ሁኔታ ሊወሰኑ ይችላሉ፡፡

4. አላማዎች

ይህ አዋጅ የሚከተሉት ዋና ዋና አላማዎች ይኖሩታል፤

1. በፕላን የሚመሩና የዳበሩ ከተሞች እንዲኖሩ ለማድረግ የሚያስችል የህግ ማዕቀፍ መመሰረት፤
2. በከተሞች ውስጥ የሚከናወኑ የልማት እንቅስቃሴዎችን በመቆጣጠርና በማመቻቸት የአገሪቱ የኢኮኖሚያዊ ዕድገት እንዲሻሻል ማድረግ፤

ክፍል ሁለት

የከተማ ፕላን ስለማመንጨት እና ስለማዘጋጀት

5. መሠረታዊ መርሆዎች

በዚህ አዋጅ መሠረት ማናቸውም የከተማ ፕላን የሚመነጭበት እና የሚዘጋጅበት ሂደት የሚከተሉትን መሰረታዊ መርሆች መከተል ይኖርበታል፤

1. የፕላኖች ተወረድ መጠበቅ፤
2. በአንድ አገራዊ ራዕይና የመስፈርት ደረጃ እንዲሰራና ተፈጻሚነት ያለው ሆኖ መገኘት፤
3. የከተሞች የርስበርስ ትስስርና የከተማና ገጠር ግንኙነት ግምት ውስጥ ገብቶ መገኘት፤
4. ውጤታማ የመሬት አጠቃቀምን ታሳቢ አድርጎ የከተሞችን ወሰን መከለል፤
5. የሕዝብ ተሳትፎ፤ ግልፅነት እና ተጠያቂነት እንዲኖር በማድረግ የህብረተሰቡ ፍላጎት መሟላቱን ማረጋገጥ፡፡
6. የሕዝብ ስርጭት የተመጣጠነ እና ስብዋር ያለው እንዲሆን ማበረታታት፤
7. የማህበረሰብና የአካባቢ ደህንነት መጠበቅ፤
8. የታሪካዊና የባህላዊ ቅርሶች እንክብካቤና ጥገና ማግኘት፤
9. የህዝብና የግል ፍላጎቶች ተጣጥሞ መገኘት፤
10. ዘላቂ ልማትን የሚያረጋግጥ ሆኖ መገኘት፡፡

6. የከሞች ወሰን

1. ከተሞች የራሳቸው የተለየ ወሰን ይኖራቸዋል፡፡

2. የከተሞችን ወሰን ማስተካከል በሚያስፈልግበት ወቅት የሚመለከታቸው የክልል መንግሥታት ያስተካክላሉ፤ ቻርተር ያላቸው ከተሞችም ወሰን በቻርተሩ ላይ ይመለከታል።

3. አንድ ከተማ በዚህ አንቀጽ እንደተመለከተው የራሱ የሆነ ወሰን በኖረውም አካባቢውን ይዞ እንዲሰማ ለማድረግ ሲባል አግባብ ባለው የመንግሥት አካል የዕድገት ማእከል ሆኖ ሊመረጥና ዕውቅና ሊሰጠው ይችላል።

7. የፕላኖች ደረጃ

አገር አቀፍና ክልል አቀፍ በሆኑ የልማት ስትራቴጂና እቅዶች ላይ ተመስርቶ የሚከተለው የፕላን ደረጃ ይኖራል፤

1. ብሔራዊ የከተማ ልማት እቅድ፤
2. ክልላዊ የከተማ ልማት ፕላን፤
3. የከተማ ፕላን።

8. የከተማ ፕላን ዓይነቶች

የሚከተሉት የከተማ ፕላን ዓይነቶች በዚህ አዋጅ መሠረት እውቅና አግኝተዋል፤

1. ከተማ አቀፍ መዋቅራዊ ፕላን፤ እና
2. የአካባቢ ልማት ፕላን።

9. የመዋቅራዊ ፕላን ትርጓሜና ይዘት

1. መዋቅራዊ ፕላን በአጠቃላይ በአንድ ከተማ ክልል ደረጃ የተዘጋጀና የተነደፈ ሆኖ በማሕበራዊ፣ በኢኮኖሚያዊና በአካባቢ ዘርፎች የተመጣጠነ የከተማ ልማት ለማስገኘት የሚያስችል ፈዚካዊ እድገትን አስመልክቶ መኖር የሚገባቸውን መሰረታዊ ጉዳዮች የሚዘረዝርና ሕጋዊ ተፈጻሚነት ያለው ፕላን ሲሆን አባሪ የዕሑፍ ማብራሪያዎችን ይጨምራል።

2. ማንኛውም መዋቅራዊ ፕላን በዋነኝነት የሚከተሉትን ማመልከት አለበት፤

ሀ/ ከተማው የሚያድግበትን መጠንና አቅጣጫ፤

ለ/ ዋና ዋና የመሬት አጠቃቀም ምድቦች

ሐ/ የቤቶችን ልማት፤

መ/ ዋና ዋና ማህበራዊና ፈዚካዊ የመሰረተ ልማት አውታሮች የሚዘረጉበትንና የሚደራጁበትን ሥርዓት፤

ሠ/ መልሶ የማልማት እርምጃን የሚጠይቁ የከተማውን አካባቢዎች፤

ረ/ የአካባቢ ጥበቃ ነክ ጉዳዮችን፤

ሰ/ የኢንዱስትሪ ቦንን።

3. መዋቅራዊ ፕላን ተቋማዊ አደረጃጀትን፤ ሃብትንና የህግ ማዕቀፍን ያካተተ የአፈፃፀም እቅድ ይኖረዋል።

10. መዋቅራዊ ፕላን ፀንቶ ስለሚቆየበት ጊዜ

ማንኛውም መዋቅራዊ ፕላን ከፀደቀበት ቀን ጀምሮ እስከ 10 አመት ፀንቶ የሚቆይ ይሆናል።

11. የአካባቢ ልማት ፕላን ትርጓሜና ይዘት

1. የአካባቢ ልማት ፕላን በስትራቴጂያዊ አካባቢዎች ላይ በማተኮር አንድን የከተማ ክልል ለማሻሻል፤ ለማደስና ለማስፋፋት በመካከለኛ የዕቅድ ዘመን በጊዜ እየተከፋፈሉና እየተቀናጁ የሚከናወኑ የልማት ሥራዎችን የሚያሳይና የከተማውን መዋቅራዊ ፕላን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችል ሕጋዊ ተፈጻሚነት ያለው የከተማ ፕላን ነው።

2. የአካባቢ ልማት ፕላን የከተማውን በዋቅራዊ ፕላን ተግባራዊ ለማድረግ የሚያስችሉ ዋና ዋና ተግባራትን፤ የልማት ግቦችን፤ ማስፈጸሚያ ስልቶችን፤ የፈጻሚ አካላት ሚናን፤ ተፈላጊ ተቋሞችን፤ የአካባቢ ኢኮኖሚያዊ እንቅስቃሴን፤ የከተማ ዲዛይን መርሆችን፤ ተጨባጭ መስፈርቶችን፤ የአካባቢን ማዕቀፍ፤ በጀት እና ጊዜን በዝርዝር የሚያሳይ ይሆናል።

3. ማንኛውም የአካባቢ ልማት ፕላን እንደየ አግባብነታቸው የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፤

ሀ/ የመሬት አጠቃቀሙን አይነት ዞናዊ አመዳደብ፤ የሕንፃ ክፍታና የጥግግት መጠን፤

ለ/ የአካባቢ መንገዶችና ዋና ዋና የመሠረተ ልማት አውታሮችን፤

ሐ/ የትራንስፖርት ስርዓቱን አደረጃጀት፤

መ/ የቤቶችን ዓይነትና የመንደሮችን አደረጃጀት፤

ሠ/ የከተማ ማደስ፤ ማሻሻልና እንደገና መደልደል የሚጠይቁ የከተማውን አካባቢዎች፤

ረ/ አረንጓዴ ቦታዎችን፤ ክፍት ቦታዎችን፤ የውሃ አካላትንና እንዲሁም ለጋራ አገልግሎት ሊውሉ የሚችሉ ቦታዎችን

ሰ/ አግባብነት ያላቸውን ሌሎች የአካባቢ ፕላን ነክ ጉዳዮችን።

4. የአካባቢ ልማት ፕላን ለአፈጻጸሙ አስፈላጊ የሆኑትን ተቋማዊ አደረጃጀቶች፣ ሃብትና የመቆጣጠሪያ ድንጋጌዎች ያካተተ ዝርዝር የአፈጻጸም እቅድ ይኖረዋል።

12. የማስፈጸሚያ ጊዜ

የአካባቢ ልማት ፕላን ተፈጻሚ የሚደረገው መዋቅራዊ ፕላኑ ፀንቶ በሚቆየበት ጊዜ ውስጥ ይሆናል።

13. የከተማ ፕላኖችን ስለማመንጨት

1. መሟላት የሚገባቸው ፍላጎቶች ተለይተው ከመታወቃቸው አስቀድሞ ማናቸውም የከተማ ፕላን ዝግጅት መጀመር የለበትም።
2. የሚመለከተው ማንኛውም መንግሥዊም ሆነ መንግሥታዊ ያልሆነ አካል በከተማ ፕላን ዝግጅት ወቅት ሊታይና ሊሟላ ይገባል የሚለውን ፍላጎት በደንብ በሚወሰነው ሁኔታና ሥርዓት መሠረት የማመንጨት መብት አለው።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የከተማ ፕላን የማመንጨት ሂደት ሊጀመር የሚችለው በሚመስከታቸው ቻርተር ባላቸው ከተሞችና የከተማ አስተዳደሮች እንዲሁም በሚመስከታቸው የክልልና የፌዴራል አካላት አማካኝነት ይሆናል።

14. የከተማ ፕላኖችን የማዘጋጀትና የመከለስ ሥልጣንና ተግባር

በማንኛውም ደረጃ ላይ የሚገኙ ከተሞች መዋቅራዊና የአካባቢ ፕላኖቻቸውን የማዘጋጀትና የመከለስ ወይም በተመሰከረላቸው የግል ወይም የመንግሥት ተቋማት እንዲዘጋጁላቸው ወይም እንዲከለሱላቸው የማድረግ ሥልጣንና ተግባር አላቸው። ዝርዝርና በሕግ ይወሰናል።

ክፍል ሦስት

ፕላን ስለማጽደቅ፣ ስለማስተዋወቅ፣ ስለማስፈጸምና ስለማሻሻል

15. የሕዝብ ውይይት

1. ፕላን ከመፅደቁ በፊት አመቺ በሆነ ስፍራ ሕዝቡ እንዲወያይበት ይደረጋል።
2. የፕላን ዝግጅት ሂደቶቹና ውይይቶቹ ለጠቅላላው ሕዝብ በተለይም ለቀበሌ ምክር ቤቶችና ለሕዝባዊ ማህበራት ግልጽ እንዲሆኑና በበቂ ሁኔታ እንዲደርሱ ይደረጋል።

3. አግባብነት ያላቸው ሃሳቦችና ተቃውሞዎች ፕላኑን ለማስተካከል እንደግብዓት ተደርገው ይወሰዳሉ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

16. የከተማ ፕላን ስለማጽደቅ

1. የከተሞች መዋቅራዊና የአካባቢ ልማት የመጨረሻ ረቂቅ ፕላኖች በየከተሞቹ ምክር ቤቶች ውይይት ከተደረገባቸው በኋላ እንዲፀድቁና ለሚመለከታቸው የክልል ወይም የፌዴራል አካላት እንዲደርሱ ይደረጋል።
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም እንደአግባቡ የክልል መንግሥት ወይም የፌዴራል መንግሥት ከዚህ አዋጅ ከተደነገጉት መሠረታዊ መርሆዎች ጋር የማይጣጣም ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ የጸደቀ የከተማ ፕላንን የማገድ ሥልጣን ይኖረዋል።

17. የጸደቁ ፕላኖችን ስለማስተዋወቅ

1. ቻርተር ያላቸው ከተሞችና የከተማ አስተዳደሮች ማንኛውንም የመገናኛ ዘዴ በመጠቀም የጸደቁ የመዋቅራዊና የአካባቢ ልማት ፕላኖችን ለሕዝብ በስፋት ያስተዋውቃሉ።
2. በተጨማሪም የጸደቁ ፕላኖችን ፍላጎቱ ላላቸው ወገኖች እንዲደርሱ ያደርጋሉ።

18. የከተማ ፕላንን ስለማስፈጸም

የከተማ ፕላን አፈፃፀም ግልጽ በሆነ የማስፈጸሚያ ስትራቴጂ፣ ደንቦችና መመሪያዎች እንዲሁም በተደራጀ አስፈፃሚ አካል የተደገፈ ይሆናል።

19. ስለከተማ ፕላን አፈፃፀም ኃላፊነት

እያንዳንዱ ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር የፀደቀውን መዋቅራዊና የአካባቢ ልማት ፕላን ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ መሠረት የማስፈጸም ኃላፊነት አለበት።

20. ፕላን የማስፈጸም ሥልጣን

ማንኛውም ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር የከተማ ፕላንን በማስፈጸም ረገድ የሚከተለው ሥልጣን ይኖረዋል፤

1. ከመዋቅራዊና ከአካባቢ ልማት ፕላን ጋር የሚፃረሩ የልማት እንቅስቃሴዎችን የመቆጣጠርና የማስቆም፤
2. ካሣ በመክፈል የከተማ መሬት ይዞታን የማስለቀቅ፤

3. ፕላኑን ለማስፈጸም ባስፈለገ መጠን በፕላኑ ክልል ውስጥ የሚንቀሳቀሱ የመንግሥት መስሪያ ቤቶችን፣ የልማት ድርጅቶችን፣ የአገልግሎት ሰጪ ተቋሞችን፣ የግል ድርጅቶችንና የሌሎች ያገባናል ባዮች እንቅስቃሴዎችን የማስተባበር፡፡

21. ሰለካሳ ክፍያ

የከተማ ፕላን ለማስፈጸም ሲባል የከተማ መሬት ይዞታውን እንዲለቅ የተደረገ ማንኛውም ባለይዞታ አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ካሳ ይክፈለዋል።

22. የከተማ ፕላኖችን ስለማሻሻልና ስለማስተካከል

1. ማንኛውም የፀደቀ የከተማ ፕላን ፀንቶ የሚቆይበት ወይም የሚተገበርበት ጊዜ እንዳለቀ እንዲሻሻል ይደረጋል፡፡
2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም አስፈላጊ ሆኖ ከተገኘ የከተማ ፕላን ፀንቶ የሚቆይበት ወይም የሚተገበርበት ጊዜ ከማለቁ በፊት ሊሻሻል ይችላል።
3. የፀደቁ የከተማ ፕላኖች አስፈላጊ ሆኖ በሚገኝበት ጊዜ የአንድን ከተማ ክፍል በሚመለከት ሊሻሻሉ ይችላሉ።

23. የከተማ ፕላን የማሻሻልና የማስተካከል ሥልጣንና ተግባር

ከተሞች ፕላኖቻቸውን የማሻሻልና የማስተካከል ወይም እንዲሻሻሉላቸውና እንዲስተካከሉላቸው የማድረግ ሥልጣንና ተግባር ይኖራቸዋል። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ክፍል አራት

ልማትን ስለመፍቀድ

24. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ “ልማት” ማለት በመሬት ላይ ወይም ከመሬት በታች የሚካሄድ የግንባታ፣ የምህንድስና፣ የማዕድን ወይም ሌላ ሥራ ወይም በማንኛውም መዋቅሮች ወይም መንደሮች የአገልግሎት ዘመን ላይ የሚደረግ ከፍተኛ ለውጥ ነው።

25. ክልከላ

1. አስቀድሞ የልማት ፈቃድ ካልተሰጠ በስተቀር በከተማ ውስጥ የልማት እንቅስቃሴ ማከናወን የተከለከለ ነው፡፡

2. ቻርተር ያላቸው ከተሞች ወይም የከተማ አስተዳደሮች ማንኛውም የልማት እንቅስቃሴ ያለልማት ፈቃድ በከተማ ክልል ውስጥ በሚከናወንበት ጊዜ ተገቢውን እርምጃ ይወስዳሉ።

26. መሠረታዊ መርሆች

በማንኛውም የልማት ሥራ ፈቃድ የመስጠት ሂደት የሚከተሉት መሠረታዊ መርሆች መከበር ይኖርባቸዋል፤

1. ቆጣቢና ዘላቂነት ያለው የመሬት አጠቃቀምን ማረጋገጥ፤
2. በአካባቢ ላይ የጎላ አሉታዊ ተጽእኖ ይኖራቸዋል ተብለው የሚገመቱ የልማት ፕሮጀክቶች በአካባቢ ተጽእኖ ግምገማ ጥናት መደገፋቸውን ማረጋገጥ፤
3. መሬት ለልማት በሚቀርብበት ወቅት በከተማው ጥላን መሠረት ተፈላጊ የመሠረተ ልማት አውታሮች እንዲሟሉለት ማድረግ።

27. የልማት ፈቃድ ለማግኘት ስለሚቀርብ ማመልከቻ

በአንድ ከተማ ውስጥ በልማት እንቅስቃሴ ለመስማራት የሚፈልግ ማንኛውም አልማዊ ፈቃድ እንዲሰጠው ማመልከት አለበት፡፡

28. የልማት ፈቃድ ስለመስጠት

1. የሚመለከተው ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር የልማት ሥራ ፈቃድ መርሆችን መሠረት በማድረግ ያወጣቸውን ተፈላጊ መመዘኛዎች መሟላታቸውን አረጋግጦ የልማት ፈቃድ ይሰጣል።
2. እንደ ሕንፃ ፈቃድ ያለ ተጨማሪ ፈቃድ የሚያስፈልጋቸው የልማት ሥራዎች በፈቃድ አወጣጡ ሂደት ውስጥ በመዋሃድ እንደ አንድ ፈቃድ ሆነው ለአልማው ይሰጣሉ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል፡፡

29. የልማት ፈቃድ ጥያቄ ተቀባይነት ስለሚያጣበት ሁኔታ

የልማት ፈቃድ ለማግኘት የሚቀርብ ማመልከቻ ከዚህ በታች ከተመለከቱት ምክንያቶች በአንዱ ተቀባይነት ሊያጣ ይችላል፡

1. የቀረበው የልማት ዕቅድ ከፀደቀው የከተማው ጥላን ጋር የማይጣጣም ሆኖ ሲገኝ፤
2. የታቀደው ልማት በአካባቢውና በጠቅላላው ነዋሪ ህዝብ ላይ አሉታዊ ጫና ሊኖረው ይችላል ተብሎ ሲታመን፤

3. ልማቱ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣ ሕግ ከተደነገገ ማናቸውም ሌላ አስፈላጊ ሁኔታ ጋር ያልተጣጣመ መሆኑ ሲታወቅ።

30.ፈቃድ ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የሚሰጥ የልማት ፈቃድ ፀንቶ የሚቆይበት ጊዜ ቻርተር ባለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር ይወሰናል።

31.የልማት ፈቃድን ስለማገድ

1. ለማናቸውም አልሚ የተሰጠ የልማት ፈቃድ ያንኑ ፈቃድ በሰጠው ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር ካልሆነ በስተቀር በማንኛውም ሌላ አካል ሊታገድ አይችልም።
2. የዚህ አይነቱን እገዳ የሚያስከትሉት ምክንያቶችና እገዳው የሚፈጸምባቸው ሁኔታዎች በሕግ ይወሰናል።

32.ስለ ማፍረስ ፈቃድ

1. በማናቸውም ከተማ ክልል የሚከናወን መዋቅሮችን ወይም መንደሮችን የማፍረስ እንቅስቃሴ ፈቃድ፣ እንዲኖረው ያስፈልጋል።
2. ጉዳዩ ከሚመለከታቸው የክልል ወይም የፌዴራል መንግሥት አካላት በቅድሚያ የጽሁፍ ስምምነት ካልተገኘ በስተቀር በባህሪያቸው ለየት ያሉ መዋቅሮችን ለማፍረስ የሚቀርብ ጥያቄ ተቀባይነት አይኖረውም።
3. ፈቃዱ የሚሰጥባቸውም ሆነ የሚከለክልባቸው ሁኔታዎች፣ ስርዓቶችና የአገልግሎት ክፍያዎች ዝርዝር በህግ ይወሰናል።

33.ስለ ተስማሚነት የምስክር ወረቀት

1. አልሚው በሚያቀርበው ጥያቄ መሠረት የሚመለከተው ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር በሚሰጠው የተስማሚነት የምስክር ወረቀት የልማት ፈቃድ የሚጠይቃቸው ሁኔታዎች መከበራቸው ይረጋገጣል።
2. የተስማሚነት ምስክር ወረቀት የሚሰጥባቸውም ሆነ የሚከለክልባቸው ሁኔታዎችና ሥርዓቶች በሕግ ይወሰናሉ።

34.ስለ አገልግሎት ክፍያዎች

ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር የልማት ወይም የማፍረስ ፈቃድ እንዲሁም የተስማሚነት የምስክር ወረቀት ለመስጠት ተገቢውን የአገልግሎት ክፍያ ሊያስከፍል ይችላል። ዝርዝሩ በህግ ይወሰናል።

ክፍል አምስት

ስለ ቦታ መረጃ

35.የቦታ መረጃ የማግኘት መብት

ፍላጎት ያለው ማንኛውም ወገን በአንድ ከተማ የስልጣን ክልል ውስጥ የሚገኝ ክፍለ ቦታ ስለሚለማበት ሁኔታ መረጃ የማግኘት መብት አለው፡፡

36.ስለ ቦታ መረጃ የምስክር ወረቀት

1.በከተሞች የሥልጣን ክልል ውስጥ ስለሚገኝ ክፍለ ቦታ ጥያቄ ሲቀርብ የቦታ መረጃ የምስክር ወረቀት ሊሰጥ ይችላል፡፡

2.ማንኛውም የቦታ መረጃ የምስክር ወረቀት የሚከተሉትን ዝርዝሮች መያዝ ይኖርበታል፤

ሀ/ በከተማ ፕላን ደንቦችና በቦታ አጠቃቀም ረገድ ተፈላጊው ክፍለ ቦታ የሚገኝበት ሁኔታ፤

ለ/ በወቅቱ ያሉና ለወደፊቱ የሚታሰቡ የሕዝብ አገልግሎት መስጫ አውታሮች ይዞታና እነዚህን ለማሟላት የተጣሉ ግዴታዎች ሁኔታ፤

ሐ/ በክፍለ ቦታው ላይ ተፈጻሚነት ካለው የግብር አይነት ወይም ኪራይ ጋር የተያያዘ መረጃ፤

መ/ የአፈር አይነት፣ የመሬት መንቀጥቀጠና የጎርፍ አደጋ እንዲሁም ተፈላጊውን መረጃ ማግኘት እስከተቻለ ድረስ የክፍለ ቦታው ሌሎች አስፈላጊ ዝርዝሮች፡፡

3.የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም በደህንነት ቀጠናነት የተከለለና በደንብ የሚዘረዘሩ ሌሎች አካባቢዎችን አስመልክቶ የቦታ መረጃ የምስክር ወረቀት ለማግኘት የሚቀርብ ጥያቄ ተቀባይነት አይኖረውም፡፡

37.የቅድሚያ ስምምነት ስለማስፈለጉ

የአውሮፕላን ማረፊያዎችና ሌሎች ብሔራዊና አለም አቀፋዊ የመሠረተ ልማት አውታሮች፣ የባሕላዊ ቅርስ አካባቢዎች፣ የአርኪዮሎጂና የቱሪዝም መስህብ ስፍራዎች የሚገኙበትን የከተማ ቦታ በሚመለከት የሚጠየቅ የቦታ መረጃ ምስክር ወረቀት አግባብ ካላቸው አካላት የጽሁፍ ስምምነት ካልተገኘ በስተቀር ሊሰጥ አይችልም፡፡

38.የምስክር ወረቀት ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

የቦታ መረጃ የምስክር ወረቀት በሕጉ ለሚወሰን ጊዜ ፀንቶ ይቆያል፡፡

39. ሰለአገለግሎት ክፍያዎች

ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር የቦታ መረጃ የምስክር ወረቀቶችን አዘጋጅቶ በሚስጥበት ጊዜ ተገቢውን ክፍያ ሊያስከፍል ይችላል፡፡

ክፍል ስድስት

ከተማን መልሶ ስለማልማትና ስለ ልዩ ልዩ ገጽታዎች

40. ስለመልሶ ማልማት ወሰን

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ከተማን መልሶ የማልማት ተግባር ማለት ከተማ ነክ ችግሮችን ለማቃለል፣ የኑሮ ደረጃን ለማሻሻልና የተፋጠነ የከተማ ለውጥና ብቃት ያለው የመሬት አጠቃቀምን ለማስገናኘት ታስቦ የሚፈፀም ሲሆን የከተማ እድሳትን፣ ማሻሻልንና የመሬት እንደገና ድልደላን ያካትታል።
2. ከተሞች የአስተዳደሮቻቸውን፣ የነዋሪዎቻቸውንና የአልሚዎቻቸውን ተነሳሽነት ተከትለው መዋቅራዊና የአካባቢ ልማት ፕላኖችን መሠረት በማድረግ እንደገና እንዲለሙና እንዲያንሰራሩ ይደረጋሉ።

41. ከተማን ስለማደስ

በዚህ አዋጅ መሰረት ከተማን የማደስ ተግባር በአንድ ከተማ ውስጥ የሚታዩትን የፈራረሰ፣ ያረጁና የተተው መዋቅሮችን በከፊል ወይም በሙሉ በማስወገድ ምቹ የመኖሪያና የሥራ አካባቢ በመድረግ አላማ ላይ አተኩሮ የሚፈጸም ተግባር ነው፡፡

42. የከተማ እድሳትን ስለማከናወንና መምራት

1. የከተማ እድሳት በመዋቅራዊና የአካባቢ ልማት ፕላን ላይ በተመለከተው አካባቢ ማእቀፍ ላይ ተመስርቶና በበቂ ምክንያት ተደግፎ የሚታቀድና የሚፈጸም ይሆናል፡፡
2. የከተማ እድሳት ይከናወንበታል ተብሎ በታሰበ አካባቢ የሠፈሩ ነዋሪዎች እድሳቱ በሥራ ላይ ከመዋሉ በፊት በቅድሚያ ስለሁኔታው እንዲያውቁና እንዲመክሩበት ይደረጋል፡፡
3. የከተማ እድሳት የሚካሄደውና የሚመራው እንደ አግባቡ የክልልና የፌዴራል መንግሥታትን በማማከር፣ ከክልሎች ፈቃድ በማግኘትና ለጉዳዩ የሚገባውን ጥንቃቄ በማድረግ ቻርተር ባላቸው ከተሞች ወይም የከተማ አስተዳደሮች ኃላፊነት ይሆናል።

4. የከተማ እድሳት በሥራ ላይ የሚውልባቸው ሁኔታዎችና ሥርዓቶች በሕግ ይወስናሉ።

43. ከተማን ስለማሻሻል

በዚህ አዋጅ መሠረት ከተማን የማሻሻል ተግባር በአንድ ከተማ ውስጥ የሚታዩትን ዝቅተኛ ደረጃ ያላቸው መዋቅሮች በማደስና በከፊል በማስወገድ እንዲሁም የመሠረተ ልማትና ሌች አገልግሎት መስጫ አውታሮችን በመዘርጋት ወደምቹ ወይም ወደተሻለ የመኖሪያና የመሥሪያ አካባቢነት የማሻሻል ርምጃ ነው።

44. የከተማ ማሻሻልን ስለማከናወን እና መምራት

1. የከተማ ማሻሻል መዋቅራዊና የአካባቢ ፕላንን በመከተል በሚመስከታቸው ቻርተር ባላቸው ከተሞች ወይም የከተማ አስተዳደሮች የሚፈጸምና የሚመራ ይሆናል።
2. የከተማ ማሻሻል ተግባር የሚከናወነው የአካባቢ ገጽታን ለማሻሻል ብቻ ሳይሆን የነዋሪዎቹን ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ደረጃ ለማሳደግ ጭምር ይሆናል።
3. ከተማ የማሻሻል ሥራ የሚከናወንባቸው ሁኔታዎችና ሥርዓቶች በሕግ ይዘረዘራሉ።

45. ቦታን እንደገና ስለመደልደል

1. በዚህ አዋጅ መሠረት ቦታን እንደገና የመደልደል ተግባር በተደራሽነት፣ በመጠን፣ በአቀማመጥና በዋና ዋና የመሠረተ ልማት አውታሮች አቅርቦት ረገድ የተመቻቹ ሆነው ውጤታማና ቆጣቢ የመሬት አጠቃቀምን የሚያረጋግጡ ቦታዎችን ለማስገኘት ሲባል ክፍለ ቦታዎችን የመከፋፈልና የማስተካከል ተግባር ነው።
2. የመሬት ሀብትን በተሻለ ደረጃ ለሕዝብ ጥቅም ለማዋል ዓላማ ካልሆነ በስተቀር የከተማ ቦታን እንደገና የመደልደል ተግባር አይከናወንም።

46. ተጣጥሞ ስለመገኘት

በተግባር ላይ እንዲውል የታሰበ ማናቸውም ቦታን እንደገና የመደልደል እቅድ ከከተማው የቦታ አጠቃቀም ፕላን ጋር ተጣጥሞ መገኘት ይኖርበታል።

47. ቦታን እንደገና መደልደልን ስለማከናወንና መምራት

1. ቦታን እንደገና የመደልደል ተግባር የሚከናወነውና የሚመራው ጉዳይ በሚመለከታቸው ቻርተር ያላቸው ከተሞች ወይም የከተማ አስተዳደሮች ይሆናል።
2. ቦታ እንደገና የሚደለደልባቸው ዝርዝር ሁኔታዎችና ሥርዓቶች በሕግ ይወስናሉ።

ክፍል ሰባት

ልማትን ለጊዜው ስለማስቆምና ቦታ ስለሚገኝበት ሁኔታ

48.ልማትን ለጊዜው ስለማስቆም

በዚህ አዋጅ መሠረት ልማትን ለጊዜው የማስቆም ድርጊት የአንድ ከተማ ፕላን በዝግጅት፣ በክለሣ ወይም በመሻሻል ላይ በሚገኝበት ወቅት ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር አንድን አካባቢ ወይም ክፍለ ቦታ የማልማቱ እንቅስቃሴ ለጊዜው እንዲቆም ለማድረግ የሚያስችለው ሕጋዊ እርምጃ ነው፡፡

49.ልማትን ለጊዜው የማስቆም እርምጃ ስለሚወሰዱባቸው ሁኔታዎች

የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ ቻርተር ያለው ከተማ ወይም የከተማ አስተዳደር ማናቸውንም የልማት እንቅስቃሴ ለጊዜው የማስቆም ስልጣን ይኖረዋል፤

1. የማልማት ወይም የማፍረሱ ተግባር በዝግጅት፣ በክለሣ ወይም በመሻሻል ላይ የሚገኝ ማናቸውንም የከተማ ፕላን በሥራ ላይ እንዳይውል የማሰናከል ውጤት ይኖረዋል ተብሎ የተገመተ እንደሆነ፤
2. በመካሄድ ላይ የሚገኝ ልማት የአንድን ንብረት ዋጋ በማናር ለወደፊቱ የመሬት አጠቃቀም ለውጥ ቢያጋጥም ሊከተል የሚችለውን መሬት የማስለቀቅ እርምጃ እንደሚያውክ ከወዲሁ የተገመተ እንደሆነ፡፡

50.ክልከላ

1. በዚህ አዋጅ መሠረት የልማት ሥራ ለጊዜው እንዲቆም በተደረገባቸው አካባቢዎች ውስጥ ለማናቸውም እንቅስቃሴ የልማትም ሆነ የማፍረስ ፈቃድ ሊሰጥ አይችልም፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ሥር የተደነገገው ቢኖርም እንዲህ ያለው የልማት እንቅስቃሴ በዝግጅት፣ በክለሣ ወይም በመሻሻል ላይ ያለን የአንድ ከተማ ፕላን ተፈጻሚነት ለዘለቄታው በከፍተኛ ደረጃ የማያውክና በጣም አስፈላጊ መሆኑ ሲታመንበት ቻርተር ያላቸው ከተሞች ወይም የከተማ አስተዳደሮች የተጠየቀውን የልማት ፈቃድ ሊሰጡ ወይም ቀደም ብሎ የተሰጠ ፈቃድ ተፈጻሚነት እንዲቀጥል ሊፈቅዱ ይችላሉ፤ ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል፡፡

51.ተፈጻሚነቱ ፀንቶ ስለሚቆይበት ጊዜ

በደንብ የሚወሰነው ከፍተኛ የጊዜ ገደብ እንደተጠበቀ ሆኖ ማናቸውም የልማት ሥራዎችን ለጊዜው የማስቆም እርምጃ ተፈጻሚ የሚሆነው የሚመለከተው የከተማ

ፕላን ዝግጅት፡ ክለሳ ወይም ማሻሻል ሥራ እስከሚጠናቀቅበት ጊዜ ድረስ ይሆናል፡
:

52. መሬት ስለሚገኝበት ሁኔታና ስለመጠባበቂያ ይዞታ

በማንኛውም ደረጃ ላይ ያሉ ከተሞች በዚህ አዋጅ መሠረት፤

1. በሥልጣን ክልላቸው ውስጥ ለሕዝብ ጥቅም የሚውል መሬት የማግኘትና መጠባበቂያ የመያዝ፤
2. ንብረት ማስለቀቅና ማፍረስን ለመቀነስ ሲባል በከተማ ፕላን ዝግጅት ወቅት መሬትን ለይቶ በመጠባበቂያነት የመያዝ መብትና ግዴታ ይኖራቸዋል።

53. ስለመጠባበቂያ ቦታ ምድቦች

በዚህ አዋጅ መሠረት የሚያዝ የመጠባበቂያ ቦታ የሚከተሉት ምድቦች ይኖሩታል፤

1. የሕዝብ ጥቅምን ለሚመለከት ልማት የሚውል ወይም ለዚህ አላማ ታስቦ የሚያዝ ቦታ፤
2. በከተማ ፕላን ዝግጅት ጊዜ ላልታየና በአፈፃፀሙ ወቅት ለሚያጋጥሙ ሁኔታዎች የሚያዝ ቦታ።

54. መሬት ስለሚገባቸውና መጠባበቂያ ስለሚያዝባቸው ሁኔታዎች

ቻርተር ያላቸው ከተሞች ወይም የከተማ አስተዳደሮች ለሕዝብ ጥቅም የሚውል መሬት ለማግኘትና በመጠባበቂያነት ለመያዝ በሚፈልጉበት ጊዜ አግባብ ባለው ሕግ መሰረት ባለይዞታዎችን ለማስለቀቅ ያላቸውን መብት ሊገለገሉበት ይችላሉ። ዝርዝሩ በሕግ ይወሰናል።

ክፍል ስምንት

ሥልጣንና ተግባራትን ስለማድላደል

55. የሚኒስቴሩ ሥልጣንና ተግባር

የዚህን አዋጅ አፈፃፀም በሚመለከት ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፤

1. ከሚመለከታቸው የፌዴራል መንግሥት አካላት ጋር በመተባበር ብሔራዊ የከተማ ልማት እቅድ ያዘጋጃል፤
2. የከተማ ፕላኖች ከዚህ አዋጅ ጋር የሚጣጣሙ ስለመሆናቸው ቁጥጥርና ክትትል በማድረግ በአገሪቱ ውስጥ የተመጣጠነና የተቀናጀ የከተማ ልማት መኖሩን ያረጋግጣል፤

3. ለክልል ከተሞችና ለፌዴራል መንግሥት ተጠሪ ለሆኑ ከተሞች የከተማ ፕላንን በሚመለከት የቴክኒክና የአቅም ግንባታ ድጋፍ ያደርጋል፤
4. የልማት አፈቃቀድ ደንቦችን አጠቃላይ ተፈጻሚነት በብሔራዊ ደረጃ ይከታተላል፤ ይገመግማል፤
5. የከተማ ፕላንን የሚመለከቱ መረጃዎችን ያሰባስባል፤ ያደራጃል፤ ፍላጎቱ ያላቸው ወገኖች እንዲያገኛቸው ያደርጋል፤
6. ለአማካሪዎች ፈቃድና ደረጃ ለመስጠት የሚረዱ መመዘኛዎችን ያዘጋጃል፤ በከተማ ፕላን አዘጋጃጀት ሥራ ለሚሰማሩና በደረጃ አንድ ላይ ለሚመደቡ አማካሪዎች የብቃት ማረጋገጫ የምስክር ወረቀት ይሰጣል።

56. የክልል መንግሥታት ሥልጣንና ተግባር

የዚህን አዋጅ አፈፃፀም በሚመለከት የክልል መንግሥታት የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሯቸዋል፤

1. ከብሔራዊ የከተማ ልማት ዕቅድ የተጣጣሙ ክልል አቀፍ የከተማ ዕቅዶችን ማመንጨትና ማዘጋጀት፤
2. የከተማ ፕላኖች በአግባቡ ስለመፈጸማቸው ይከታተላሉ፤ ይገመግማሉ፤ ያረጋግጣሉ፤
3. ለክልሉ ልማት የጎላ ጠቀሜታ የሚኖራቸውን ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ከተሞችን የልማት ጥረቶች ያስተባብራሉ፤ ያቀናጃሉ።

57. ለፌዴራል መንግሥት ተጠሪ የሆኑ ከተሞች ሥልጣንና ተግባር

የዚህን አዋጅ አፈፃፀም በሚመለከት ለፌዴራል መንግሥት ተጠሪ የሆኑ ከተሞች የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሯቸዋል፤

1. እንደየአግባቡ ከክልልና ከአገር አቀፍ የከተማ ልማት እቅዶች ጋር የተጣጣሙ ከተማ አቀፍ መዋቅራዊና የአካባቢ ልማት ፕላኖችን ያዘጋጃሉ፤ ወይም እንዲዘጋጁ ያደርጋሉ፤ ይፈጽማሉ፤
2. የከተማ ፕላኖች በአግባቡ ስለመፈጸማቸው ይከታተላሉ፤ ይገመግማሉ፤ ያረጋግጣሉ፤
3. በሥልጣን ክልላቸው ውስጥ የሚከናወኑትን የልማት ተግባራት ይመራሉ፤ ይቆጣጠራሉ፤

4. የከተማ ቦታንና በላዩ ላይ የሚገኘውን የማይንቀሳቀስ ንብረት አስመልክቶ አስተማማኝና በስርአት የተደራጀ መረጃ እንዲኖር ያደርጋል፤ ጥያቄ ሊቀርብላቸውም መረጃ ይሰጣል።

58. ቅጣት

1. ማናቸውም ሰው በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት ያልተዘጋጁ ፕላኖች አግባብ ባላቸው አካላት ከመጽደቃቸው በፊት፤ ወይም በሚያጸድቀው አካል ማስተካከያ እንዲደረግባቸው የተወሰኑ ወይም እንዲታገዱ ወይም ለጊዜው እንዲቆሙ ውሳኔ የተሰጠባቸው ፕላኖች በሚመለከተው አካል ሳይጸድቁ ወይም ተገቢው ማስተካከያ ሳይደረግባቸው ተግባራዊ እንዲሆኑ ፈቃድ የሰጠ ወይም ተግባራዊ እንዲሆኑ ያደረገ እንደሆነ ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በሚወሰነው መሰረት ይቀጣል፡
2. በዚህ አዋጅ የተመለከቱት እርምጃዎች እንደተጠበቁ ሆነው ማንኛውም የልማት ፈቃድ ለመስጠት አግባብ ካለው አካል የልማት ፈቃድ ሳይሰጠው ማንኛውም የልማት ሥራ የሚያከናውን ሰው ይህን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ በሚወሰነው መሠረት ይቀጣል።

ክፍል ዘጠኝ

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

59. የተሻረ ሕግ

የከተሞች ፕላን አዘገጃጀትና አፈጻጸም አዋጅ ቁጥር 315/1979 በዚህ አዋጅ ተሽሯል።

60. ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የተለመደ አሰራር በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም።

61. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ግንቦት 8 ቀን 2000 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ክፍል ሃያ አምስት

የከተማ ቦታና የገጠር መሬት አስተዳደር

አዋጅ ቁጥር 455/1997

ለሕዝብ ጥቅም ሲባል የመሬት ይዞታ የሚለቀቅበትንና ለንብረት ካሣ የሚከፈልበትን

ሁኔታ ለመወሰን የወጣ አዋጅ

መንግሥት ለሕዝብ አገልግሎት ለሚያከናውናቸው የልማት ሥራዎች መሬትን መጠቀሙ አስፈላጊ ስለሆነ፤

የአገሪቱ ከተሞች ከጊዜ ወደ ጊዜ እያደጉና የነዋሪዎችም ቁጥር እየጨመረ በመሄዱ በከተሞቹ ፕላን መሠረት ለመኖሪያ ቤት ግንባታ፣ ለመሠረተ ልማት፣ ለኢንቨስትመንትና ለሌሎች አገልግሎቶች የሚውል የከተማ መሬትን መልሶ ማልማት አስፈላጊ በመሆኑ፣ እንዲሁም በገጠር ለሚከናወኑ የልማት ሥራዎች መሬት አዘጋጅቶ ማቅረብ በማስፈለጉ፤

የመሬት ይዞታ እንዲለቀቅ ሲደረግ ለባለይዞታው የሚከፈለውን ካሣ ለመተመን እንዲቻል ግምት ውስጥ መግባት የሚገባቸውን መሠረታዊ መርሆዎች ለይቶ መወሰን በማስፈለጉ፤

ካሣውን የመተመን ሥልጣንና የመክፈል ኃላፊነት ያለባቸውን አካላት በግልጽ ለይቶ መወሰን በማስፈለጉ፤

የፌዴራል መንግሥቱ የመሬት አጠቃቀም ሕግ የማውጣት ሥልጣን እንዳለው በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 51/5/ በመደንገጉና ለሕዝብ ጥቅም የሚለቀቅ ንብረትን በሚመለከት በቅድሚያ ተመጣጣኝ ካሣ እንዲከፈል በሕገ መንግሥቱ አንቀጽ 40/8/ የተቀመጠውን መሠረተ ሃሳብ በመመርኮዝ በዝርዝር መደንገግ በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55/1/ መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “ለሕዝብ ጥቅም ሲባል የመሬት ይዞታ የሚለቀቅበትንና ለንብረት ካሣ የሚከፈልበትን ሁኔታ ለመወሰን የወጣ አዋጅ ቁጥር 455/1997” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. “ካሣ” ማለት የመሬት ይዞታውን እንዲለቅ ለሚወሰንበት ባለይዞታ በመሬቱ ላይ ለሰፈረው ንብረት በዓይነት ወይም በገንዘብ ወይም በሁለቱም የሚከፈል ክፍያ ነው፤
2. “ክልል” ማለት በሕገ-መንግሥቱ አንቀጽ 47 የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
3. “የመሬት ባለይዞታ” ማለት እንዲለቀቅ በሚወሰነው መሬት ላይ ሕጋዊ የባለይዞታነት መብት ያለው ሆኖ በመሬቱ ላይ ንብረት ያፈራ ግለሰብ፣ የመንግሥት ወይም የግል ድርጅት ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው ማንኛውም አካል ነው፤
4. “የከተማ አስተዳደር” ማለት በሕግ ወይም በሚመለከተው መንግሥታዊ አካል ውክልና የከተማ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር የተሰጠው አካል ነው፤
5. “የሕዝብ ጥቅም” ማለት በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ ሕዝቦች በመሬት ላይ ያላቸውን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥና ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማትን በቀጣይነት ለማግኘት አግባብ ያለው አካል በከተማ መዋቅራዊ ፕላን ወይም በልማት እቅድ መሠረት የሕዝብ ጥቅም ብሎ የሚወሰነው ነው፤
6. “የአገልግሎት መስመር” ማለት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል እንዲለቀቅ በሚፈለግ መሬት ላይ ወይም ውስጥ ቀደም ሲል የተዘረጋ የውሃ፣ የፍላጎት ኤሌክትሪክ ወይም የስልክ መስመር ነው፤
7. “አስፈፃሚ መሥሪያ ቤት” ማለት በራሱ ኃይል ወይም በሥራ ተቋራጭ አማካኝነት የልማት ሥራዎችን የሚያካሂዱ ወይም እንዲካሄዱ የሚያደርግ የመንግሥት መሥሪያ ቤት ወይም የልማት ድርጅት ነው፡፡

ክፍል ሁለት

የመሬት ይዞታን ስለማስለቀቅ

3. መሬት የማስለቀቅ ሥልጣን

1. የወረዳ ወይም የከተማ አስተዳደር ለሕዝብ ጥቅም ሲባል በመንግሥት አካላት፣ በግል ባለሀብቶች፣ በሕብረት ሥራ ማህበራት ወይም በሌሎች አካላት የተሻለ ልማት ሊካሄድበት ይገባል ብሎ ያመነበትን ወይም አግባብ ባለው የክልሉ ወይም

የፌዴራል መንግሥት የበላይ አካል ለዚህ ዓላማ እንዲውል የወሰነውን የገጠር ወይም የከተማ መሬት በቅድሚያ በዚህ አዋጅ መሠረት ካሳ እንዲከፈል በማድረግ የማስለቀቅ ሥልጣን አለው፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ ድንጋጌ ቢኖርም በሊዝ አዋጅና ደንብ መሠረት የገባውን ውል ባለማክበሩ ወይም መሬቱ መንግሥት ለሚያካሂደው የልማት ሥራ አስፈላጊ ሆኖ ካልተገኘ በቀር መሬት በሊዝ የተከራየ ሰው የሊዝ ዘመኑ ከማለቁ በፊት መሬቱ አይወሰድበትም፡፡

4. መሬት የማስለቀቂያ ትዕዛዝን ስለማሳወቅ

1. የወረዳው ወይም የከተማው አስተዳደር በዚህ አዋጅ አንቀጽ 3 መሠረት መሬት እንዲለቀቅ ሲወሰን መሬቱ የሚለቀቅበትን ጊዜ በመጥቀስና የካሳውን ግምት በመግለጽ የማስለቀቂያ ትዕዛዝ ለባለይዞታው በጽሁፍ ይሰጣል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የሚሰጠው የቅድሚያ ማስጠንቀቂያ ጊዜ በመመሪያ ይወሰናል፤ ሆኖም በማንኛውም ሁኔታ ከ90 ቀናት ያነሰ ሊሆን አይችልም፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ማስጠንቀቂያ የደረሰው ባለይዞታ ካሳ ከተከፈለው ቀን ወይም ካሳውን ለመቀበል ፈቃደኛ ካልሆነ ደግሞ ካሳው እንደአግባቡ በወረዳው ወይም በከተማው አስተዳደር ስም በዝግ የባንክ ሂሳብ ከተቀመጠበት ቀን ጀምሮ በ90 ቀናት ውስጥ መሬቱን ለወረዳው ወይም ለከተማው አስተዳደር ማስረከብ አለበት፡፡
4. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ ድንጋጌ ቢኖርም በሚለቀቀው መሬት ላይ ሰብል፣ ቋሚ ተክል ወይም ሌላ ንብረት ከሌለ ባለይዞታው የማስለቀቂያ ትዕዛዝ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ መሬቱን ለወረዳው ወይም ለከተማው አስተዳደር ማስረከብ አለበት፡፡
5. የማስለቀቂያ ትእዛዝ የደረሰው የመሬት ባለይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /3/ ወይም /4/ በተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ መሬቱን ለማስረከብ ፈቃደኛ ካልሆነ የወረዳው ወይም የከተማው አስተዳደር መሬቱን ለመረከብ የፖሊስ ኃይል መጠቀም ይችላል፡፡

5. የአስፈፃሚው መሥሪያ ቤት ኃላፊነት

አስፈፃሚው መሥሪያ ቤት የሚከተሉት ኃላፊነቶች ይኖሩታል፡

1. ለሥራው የሚፈልገውን መሬትና መሬቱ የሚገኝበትን ትክክለኛ ስፍራ የሚያሳይ መረጃ ቢያንስ ሥራው ከመጀመሩ ከአንዱ ዓመት በፊት አዘጋጅቶ በዚህ አዋጅ መሠረት መሬት ለማስለቀቅ ሥልጣን ላላቸው አካላት የመላክና የማስፈቀድ፤
2. የመሬት ይዞታቸውን እንዲለቁ ለተደረጉ ባለይዞታዎች በዚህ አዋጅ መሠረት ተገቢውን ካሣ የመክፈል፡፡

6. የአገልግሎት መስመሮች ስለሚነሱበት ሥርዓት

1. የፌዴራል ወይም የክልል መንግሥታዊ መሥሪያ ቤት ወይም የልማት ጅርጅት ንብረት የሆነ የአገልግሎት መስመር ያረፈበት መሬት የሚለቀቅ ሆኖ ሲገኝ መሬቱን የሚፈልገው አካል መስመሩ የሚገኝበትን ትክክለኛ ሥፍራ በማመልከት ባለቤት ለሆነው አካል መስመሩ እንዲነሳ ጥያቄውን በጽሑፍ ያቀርባል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ጥያቄ የደረሰው አካል የሚነሣውን ንብረት ለመተካት የሚያስፈልገውን ተገቢ ካሣ በመተመን ዝርዝሩን ጥያቄው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ለጠያቂው ይልካል፡፡
3. የአገልግሎት መስመሩ እንዲነሳለት የጠየቀው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ መሠረት ግምቱ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ የንብረቱን ግምት ለባለንብረቱ ይከፍላል፡፡ ባለንብረቱ ክፍያው በተፈጸመለት በ8 ቀናት ውስጥ ካሣ የተከፈለበትን የአገልግሎት መስመር አጠናቆ በማንሳት መሬቱን ይለቃል፡፡

ክፍል ሦስት

የካሣ አወሳሰን

7. የካሣ መሠረትና መጠን

1. የመሬት ይዞታውን እንዲለቅ የሚደረግ ባለይዞታ በመሬቱ ላይ ለሚገኘው ንብረት እንዲሁም በመሬቱ ላይ ላደረገው ቋሚ ማሻሻል ካሣ ይከፈለዋል፡፡
2. በሚለቀቀው የመሬት ይዞታ ላይ ለሚገኝ ንብረት የሚከፈል ካሣ ንብረቱን በአለበት ሁኔታ ለመተካት የሚያስችል ይሆናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ የተጠቀሰው ካሣ የሚከፈለው ለከተማ ነዋሪ በሚሆንበት ጊዜ በማንኛውም ሁኔታ የሚመለከተው ክልል ባወጣው ስታንዳርድ መሠረት አንዱ ክፍል የቁጠባ ቤት ሊያሠራ ከሚችል ያነሰ መሆን የለበትም፡፡

4. በመሬት ላይ ለተደረገ ቋሚ መሻሻል የሚከፈል ካሳ በመሬቱ ላይ የዋለውን ገንዘብና የጉልበት ዋጋ የሚተካ ይሆናል፡፡
5. ከሚገኝበት መሬት ወደሌላ መሬት በመዛወር እንደገና ሊተከልና እንደነበረ አገልግሎት ለመስጠት ለሚችል ንብረት ንብረቱን የማንሻ፣ የማጓጓዣና መልሶ የመትከያ ወጪ የሚሸፍን ካሳ ይከፈላል፡፡
6. የተለያዩ ንብረቶች ካሳ ቀመር እና ዝርዝር አፈፃፀም በደንብ ይወሰናል፡፡

8. ስለመፈናቀያ ካሳ

1. የመሬት ይዞታውን በቋሚነት እንዲለቅ የሚደረግ የገጠር መሬት ባለይዞታ መሬቱን እንዲለቅ ከመደረጉ በፊት በነበሩት አምስት ዓመታት ያገኘው አማካይ ዓመታዊ ገቢ በ10 ተባዝቶ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 ከሚከፈለው ካሳ በተጨማሪ የመፈናቀያ ካሳ ይከፈለዋል፡፡
2. የመሬት ይዞታውን ለተወሰነ ጊዜ እንዲለቅ ለሚደረግ የገጠር መሬት ባለይዞታ ወይም ለወል መሬት ባለይዞታዎች መሬቱን እንዲለቁ ከመደረጉ በፊት በነበሩት አምስት ዓመታት ያገኙት አማካይ ዓመታዊ ገቢ መሬቱ እስከሚመለስ ድረስ ባለው ጊዜ ታስቦ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 መሠረት ከሚከፈለው ካሳ በተጨማሪ የመፈናቀያ ካሳ ይከፈላቸዋል፡፡ ሆኖም ይህ ክፍያ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት ከሚከፈለው ካሳ መብለጥ የለበትም፡፡
3. ተመጣጣኝ ገቢ የሚያስገኝና በቀላሉ ሊታረስና ምርት ሊያስገኝ የሚችል ተተኪ መሬት ለባለይዞታው የተገኘለት መሆኑን የወረዳው አስተዳደር ሲያረጋግጥ፣ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /2/ የተጠቀሰው ክፍያ ባለይዞታው መሬቱን እንዲለቅ ከመደረጉ በፊት በነበሩት አምስት ዓመታት ያገኘው አማካይ ዓመታዊ ገቢውን የሚያህል ብቻ ይሆናል፡፡
4. በዚህ አዋጅ መሠረት የመሬት ይዞታውን እንዲለቅ ለተደረገ የከተማ ነዋሪ ለንብረቱ ከሚከፈለው ካሳ በተጨማሪ፡
 - ሀ/ መጠኑ በከተማው አስተዳደር የሚወሰን የመኖሪያ ቤት መሥሪያ ምትክ የከተማ መሬት ይሰጠዋል፡፡
 - ለ/ የፈረሰው የመኖሪያ ቤት የአንዱ ዓመት ኪራይ ግምት ተሰልቶ የመፈናቀያ ካሳ ይከፈለዋል ወይም የከተማው አስተዳደር ንብረት የሆነ ተመጣጣኝ ቤት ለአንዱ ዓመት ያለኪራይ እንዲኖርበት ይሰጠዋል፡፡

5. የፈረሰው ቤት የመሥሪያ ቤት ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ የተደነገገው በተመሳሳይ ሁኔታ ተፈፃሚ ይሆናል፡፡
6. በሊዝ የተሰጠን መሬት የሊዝ ዘመኑ ከማለቁ በፊት እንዲለቀቅ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 7 እና በዚህ አንቀጽ መሠረት ከሚከፈለው ካሳ በተጨማሪ የሊዝ ባለይዞ ታው ለቀረው የሊዝ ዘመን የሚጠቀምበት ተመጣጣኝ ምትክ መሬት ይሰጠዋል፡፡ በምትክነት የሚሰጠው መሬት ኪራይ ከተለቀቀው መሬት ኪራይ ያነሰ ከሆነም መሬቱን ረዘም ላለ ጊዜ እንዲጠቀምበት በማድረግ ይካከላል፡፡ ወይም ባለ ይዞታው መሬቱን መረከብ ከፈለገ የቀረው የሊዝ ዘመን ኪራይ ተሰልቶ እንዲመለስለት ይደረጋል፡፡
7. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚከፈለው የመፈናቀያ ካሳ ዝርዝር አፈፃፀም በደንብ ይወሰናል፡፡

9. ንብረት ስለመገመት

1. እንዲለቀቅ በሚፈለግ መሬት ላይ የሚገኝ ንብረት ካሳ የሚወጣውን አገር አቀፍ ቀመር መሠረት በማድረግ በተመሰከረላቸው የግል ወይም የመንግሥት ተቋማት ወይም ግለሰብ አማካሪዎች ይገመታል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ መሠረት የካሳውን መጠን ለመገመት የሚቻልበት አቅም መፈጠሩን የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር⁸⁴ አገባብ ካላቸው የፌዴራልና የክልል መንግሥት አካላት ጋር በመመካከር እስኪያረጋግጥ ድረስ ንብረት የሚገመተው በዚህ አዋጅ አንቀጽ /10/ መሠረት በሚቋቋሙ ኮሚቴዎች እና በዚህ አዋጅ አንቀጽ /6/ መሠረት በአገልግሎት መስመር ባለቤት ይሆናል፡፡

10. የንብረት ገማች ኮሚቴዎች

1. የሚለቀቀው መሬት የሚገኘው በገጠር ሲሆን ንብረቱ የሚገመተው የወረዳው አስተዳደር በሚያቋቁመውና ተገቢው ሙያ ያላቸው ከአምስት ያልበለጡ አባላት ባሉት ኮሚቴ ይሆናል፡፡

⁸⁴ በ22/12 (2008) እ.916 አንቀጽ 9(2) መሰረት “የፌዴራል አርብቶ አደር ጉዳዮች ሚኒስቴር” በሚል ይነበብ፡፡

2. የሚለቀቀው መሬት የሚገኘው በከተማ ውስጥ ሲሆን ንብረቱ የሚገመተው የከተማው አስተዳደር በሚያቋቁመውና ተገቢው ሙያ ያላቸው አባላት በሚገኙበት ኮሚቴ ይሆናል፡፡
3. ከሚለቀቀው መሬት የሚነሳው ንብረት የተለየ እውቀትና ልምድ የሚጠይቅ ንብረት ሲሆን የሚገመተው የወረዳ ወይም የከተማው አስተዳደር የሚሰይማቸው ባለሙያዎች በሚገኙበት የተለየ ኮሚቴ ይሆናል፡፡
4. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚቋቋሙት የንብረት ገማች ኮሚቴዎች ሥራቸውን የሚያከናውኑበት የአሠራር ሥረርዓት በመመሪያ ይወሰናል፡፡

11. ካሣን አስመልክቶ ስለሚቀርብ አቤቱታና ይግባኝ

1. በገጠርና የመሬት ነክ አቤቱታ ሰሚ አስተዳደራዊ አካል ባልተቋቋመባቸው ከተሞች የካሣ መጠንን አስመልክቶ አቤቱታ የሚቀርበው ሥልጣን ላለው መደበኛ ፍርድ ቤት ይሆናል፡፡
2. የከተማ መሬት ይዞታውን እንዲለቅ የሚደረግ ባለይዞታ የተወሰነለትን የካሣ መጠን በሚመለከት ቅር ከተሰኘ አቤቱታውን በከተማው አስተዳደር ለተቋቋመው የመሬት ነክ አቤቱታ ሰሚ አስተዳደራዊ አካል ሊያቀርብ ይችላል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ የተጠቀሰው አካል የሚቀርብለትን አቤቱታ ከመረመረ በኋላ ክልሉ በሚያወጣው መመሪያ በሚወሰነው አጭር ጊዜ ውስጥ ውሳኔ ይሰጣል፤ የሚሰጠውን ውሳኔ ለተከራካሪ ወገኖች በጽሁፍ ያሳውቃል፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ እና /3/ መሠረት በተሰጠው ውሳኔ ላይ ቅር የተሰኘ ተከራካሪ ወገን እንደአግባቡ ለመደበኛው ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ወይም ለከተማ ነክ ጉዳዮች ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ውሳኔው ከተሰጠበት ቀን አንስቶ በ30 ቀናት ውስጥ ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡ ፍርድ ቤቱ የሚሰጠው ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል፡፡
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ የተመለከተው የይግባኝ ማቅረቢያ ጊዜ አመልካቹ ይግባኝ ሲጠይቅ የውሳኔውን ግልባጭ አዘጋጅቶ ለመስጠት የሚወስደውን ጊዜ አይጨምርም፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ መሠረት ይግባኝ የሚያቀርብ የመሬት ይዞታ ማስለቀቂያ ትእዛዝ የደረሰው ባለይዞታ ይግባኙ ሊታይለት የሚችለው እንዲለቀቅ ትእዛዝ የተሰጠበትን መሬት ለከተማው ወይም ለወረዳው አስተዳደር

ማስረከቡን የሚያረጋግጥ ሰነድ ከይግባኝ አቤቱታው ጋር አያይዞ ካቀረበ ብቻ ይሆናል፡፡

7. የካሣ መጠንን አስመልክቶ በሚቀርብ አቤቱታ ምክንያት የመሬት ማስለቀቅ ውሳኔ አፈጻጸም መዘግየት አይችልም፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

12. የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ሥልጣንና ተግባር

የፌዴራል ጉዳዮች ሚኒስቴር ይህን አዋጅ በማስፈጸም ረገድ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡፡

1. የአዋጁ ድንጋጌዎች በሁሉም ክልሎች መከበራቸውን ይከታተላል፤ ያረጋግጣል፤
2. ክልሎች አዋጁን ለማስፈጸም እንዲችሉ የቴክኒክና የአቅም ግንባታ ድጋፍ ያደርጋል፤
3. በዚህ አዋጅ መሠረት ለሚወሰን ካሣ አገር አቀፍ የአተማመን ቀመር አግባብ ካላቸው ሌሎች የፌዴራል መንግሥቱ አካላት ጋር በመሆን አዘጋጅቶ ለሚኒስትሮች ምክር ቤት በማቅረብ ያፀድቃል፡፡

13. የወረዳው የከተማ አስተዳደሮች ኃላፊነት

የወረዳና የከተማ አስተዳደሮች ይህን አዋጅ በማስፈጸም ረገድ የሚከተሉት ኃላፊነቶች ይኖሯቸዋል፤

1. መሬት እንዲለቁ ለተደረጉ ባለይዞታዎች በዚህ አዋጅ መሠረት ተገቢውን ካሣ የመክፈል ወይም እንዲከፈል የማድረግና አቅም በፈቀደ መጠን የመልሶ ማቋቋም ድጋፍ የማድረግ፤
2. እንዲለቀቅ በሚወሰን መሬት ላይ የሚገኘውን ንብረት በሚመለከት መረጃ የመያዝ፤ የሚያዘው መረጃ ዝርዝርና የአያያዙ ሁኔታ በመመሪያ ይወሰናል፡፡

14. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡
2. ክልሎች ይህን አዋጅና በአዋጁ መሠረት የሚወጡ ደንቦችን በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጡ ይችላሉ፡፡

15. የተሻሩና ተፈፃሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

1. ለመንግሥት ሥራዎች መሬት የሚለቀቅበትንና ለንብረት ካሳ የሚከፈልበትን ሁኔታዎች ለመወሰን የወጣው አዋጅ ቁጥር 401/1996 በዚህ አዋጅ ተሽሯል፡፡
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚታረን ማንኛውም ሕግ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም የተለመደ አሠራር በዚህ አዋጅ ውስጥ በተመለከቱት ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

16. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሐምሌ 8 ቀን 1997 ዓ.ም ጀምሮ የፀና ይሆናል፡

አዲስ አበባ ሐምሌ 8 ቀን 1997 ዓ.ም

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 135/1999

ለሕዝብ ጥቅም ሲባል በሚለቀቅ መሬት ላይ ለሠፈረ ንብረት ስለሚከፈል

ካሣ የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈጻሚ አካላትን ሥልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 471/1998 አንቀጽ 5 እና ለህዝብ ጥቅም ሲባል የመሬት ይዞታ የሚለቀቅበትንና ለንብረት ካሣ የሚከፈልበትን ሁኔታ ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 455/1997 አንቀጽ 14 (1) መሠረት ለህዝብ ጥቅም ሲባል በሚለቀቅ መሬት ላይ ለሰፈረ ንብረት የሚከፈል ካሳ ከንብረቱ ዋጋ በተጨማሪ ተነሿውን መልሶ ሊያቋቁም የሚያስችል የመፈናቀያ ካሳ የሚያገኝበትን ሁኔታ ለመደንገግ ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “ለህዝብ ጥቅም ሲባል በሚለቀቅ መሬት ላይ ለሰፈረ ንብረት ስለሚከፈል ካሣ የወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 135/1995” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡

:

2. ትርጓሜ

የቃሉ አግባብ ሌላ ትርጓሜ የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፤

1. “አዋጅ” ማለት ለህዝብ ጥቅም ሲባል የመሬት ይዞታ የሚለቀቅበትንና ለንብረት ካሣ የሚከፈልበትን ሁኔታ ለመወሰን የወጣው አዋጅ ቁጥር 455/1997 ነው፤
2. “ኮሚቴ” ማለት በአዋጁ መሠረት የሚቋቋም የንብረት ገማች ኮሚቴ ነው፤
3. “ሰብል” ማለት በአንድ የአዝመራ ወቅት የሚዘራ ወይም የሚተከልና የሚሰበሰብ ማንኛውም ዕጽዋት ነው፡፡
4. “የደረሰ ሰብል” ማለት ለሕዝብ ጥቅም ሲባል በሚለቀቅ መሬት ላይ ተዘርቶ ወይም ተተክሎ የሚገኝና በአዋጁ አንቀጽ 4 መሠረት በሚሰጠው የማስጠንቀቂያ ጊዜ ውስጥ ሊሰበሰብ የሚችል ሰብል ነው፤
5. “ቋሚ ተክል” ማለት ለአመታት በየጊዜው ምርት የሚሰጥ ተክል ነው፤

6. “ቤት” ማለት በከተማ ወይም በገጠር ለመኖሪያ፣ ለማምረቻ፣ ለንግድ፣ ለማህበራዊ ወይም ለሌላ አገልግሎት የተሠራ ወይም በመሠራት ላይ ያለ ማንኛውም ግንባታ ነው፤
7. “ቀመር” ማለት በአዋጁ መሠረት በሚለቀቅ መሬት ላይ ለሠፈረ ንብረት በዚህ ደንብ መሠረት የሚከፈል ካሳ የሚሠላበት ዘዴ ነው፤
8. “ክልል”፣ “ካሳ”፣ “የህዝብ ጥቅም”፣ “የአገልግሎት መስመር” እና “አስፈጻሚ መሥሪያ” ቤት የሚሉት በአዋጁ የተሰጣቸው ትርጓሜ ይኖራቸዋል፤
9. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፡

ክፍል ሁለት

ስለካሳ አተማመን

3. የቤት ካሳ አተማመን

1. የቤት ካሳ የሚሰላው ተመጣጣኝ ደረጃ ያለውን ቤት ለመስራት የሚያስፈልገውን የወቅቱን የካሬ ሜትር ወይም የነጠላ ዋጋ በማውጣት ይሆናል፡፡
2. የቤት ካሳ ተመን
 - ሀ/ ከቤቱ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን የግቢ ንጣፍ፣ ሴፕቲክ ታንክና ሌሎች ስትራክቸሮች ለመሥራት የሚያስፈልገውን የወቅቱን ዋጋ፣ እና
 - ለ/ ቤቱ በመነሳቱ ምክንያት የተገነቡ የአገልግሎት መስመሮችን ለማፍረስ፣ ለማንሳት መልሶ ለመገንባት፣ ለመትከልና ለማገናኘት የሚያስፈልጉትን ወጭዎች ግምት ይጨምራል፤
3. ቤቱ የሚፈርሰው በክፍል ሲሆን የቤቱ ባለቤት ቦታውን ለመልቀቅ ከመረጠ ለቤቱ ካሳ የማግኘት መብት አለው፡፡
4. ቤቱ የሚፈርሰው በክፍል ሲሆንና የቤቱ ባለቤት በቀሪው ቦታ ላይ ለመቆየት ከመረጠ ለፈረሰው የቤት አካል ብቻ ተሰልቶ ካሳ ይከፈለዋል፡፡ ሆኖም የቤቱ ባለቤት በቀሪው የቤቱ አካል የመቆየት ምርጫ አግባብ ባለው የከተማው ፕላን ተቀባይነት ያለው መሆን አለበት፡፡

4. የአጥር ካሣ አተማመን

የአጥር ካሣ የሚሰላው ከሚፈርሰው አጥር ጋር በዓይነቱ ተመጣጣኝ የሆነ አጥር ለመስራት የሚያስፈልገውን የወቅቱን የካሬ ሜትር ወይም የነጠላ ዋጋ በማውጣት ይሆናል፡፡

5. የሰብል ካሣ አተማመን

1. የሰብል ካሣ የሚሰላው ሰብሉ ለመሰብሰብ ደርሶ ቢሆን ኖሮ ሊሰጥ የሚችለውን ምርት መጠንና ምርቱ ሊያወጣ ይችላል የነበረውን የአካባቢውን የወቅቱ የገበያ ዋጋ መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡
2. ሰብሉ ለመሰብሰብ የደረሰ ከሆነ ባለንብረቱ በካሣ ክፍያ ፋንታ በአዋጁ አንቀጽ 4 መሠረት በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ሰብሉን ሰብስቦ መውሰድ ይችላል፡፡

6. የቋሚ ተክል ካሣ አተማመን

1. የቋሚ ተክል ካሣ የሚሠላው ተክሉ ፍሬ መስጠት ያልጀመረ ሲሆን ተክሉ በሚገኝበት ደረጃ ለማድረስ የሚያስፈልገውን ወጭ ግምት በማስላት ይሆናል፡፡
2. ቋሚ ተክሉ ፍሬ ለመስጠት የጀመረ ከሆነ ካሣው የሚሰላው ተክሉ በአንድ ዓመት የሚያስገኘውን ምርት በወቅቱ የአካባቢው የገበያ ዋጋ በማባዛት እንዲሁም የመሬት ቋሚ ማሻሻያ ወጪን በመደመር ይሆናል፡፡

7. የዛፍ ካሣ አተማመን

1. የዛፍ ካሣ የሚሰላው በዛፉ የዕድገት ደረጃ ላይ ተመሥርቶ የወቅቱን የነጠላ ወይም የካሬ ሜትር ዋጋ በማውጣት ይሆናል፡፡
2. ባለንብረቱ በካሣ ክፍያ ፋንታ በአዋጁ አንቀጽ 4 መሠረት በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ዛፉን ከመሬቱ ላይ አንስቶ መውሰድ ይችላል፡፡

8. የጥብቅ ሣር ካሣ አተማመን

1. የጥብቅ ሣር ካሣ የሚሠላው የመሬቱን የሣር ምርታማነትና የሣሩን የወቅቱን የካሬ ሜትር የገበያ ዋጋ መሠረት በማድረግ ይሆናል፡፡
2. ባለንብረቱ በካሣ ክፍያ ፋንታ በአዋጁ አንቀጽ 4 መሠረት በተሰጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ሣሩን ከመሬቱ ላይ አንስቶ መውሰድ ይችላል፡፡

9. በገጠር መሬት ላይ የተደረገ ቋሚ ማሻሻያ አተማመን

በገጠር መሬት ላይ ለተደረገ ቋሚ ማሻሻያ ካሳ የሚተመነው ለምንጣሮ፣ ለድልደላና እርከን ለመስራት እንዲሁም ውኃ ለመከተርና ለሌሎች የግብርና መሠረተ ልማት የወጡትን የመሣሪያ፣ የጉልበትና የዕቃዎች የወቅቱ ዋጋ በማስላት ይሆናል፡፡

10. ተዛውሮ የሚተክል ንብረት ካሳ አተማመን

ተዛውሮ ለሚተክል ንብረት የሚከፈለው ካሳ ለንብረቱ ማንሻ፣ ማዛወሪያና መልሶ መትከያ የሚያስፈልጉ የባለሙያ፣ የማቅሪያልና የማጓጓዣ ወጭዎችን ግምት በወቅቱ የገበያ ዋጋ መሠረት በማስላት ይሆናል፡፡

11. ለማዕድን ባለፈቃድ ስለሚከፈል ካሳ አተማመን

ለማዕድን ሥራ በማዕድን ባለፈቃድ የተያዘ መሬት በአዋጁ መሠረት የሚለቀቅ ሲሆን የሚከፈለው ካሳ አግባብ ባለው የማዕድን ህግ መሠረት የሚፈጸም ይሆናል፡፡

12. ለመካነ መቃብር ስለሚከፈል ካሳ

1. ለመካነ መቃብር የሚከፈለው ካሳ መካነ መቃብሩን ለማንላት፣ ተለዋጭ ማረፊያ ቦታ ለማዘጋጀት፣ አጽሙን ለማዘዋወርና ለማሳረፍ እንዲሁም ከዚህ ጋር ተያይዞ ለሚደረግ ሃይማኖታዊና በህላዊ ሥርዓት ማስፈጸሚያ የሚያስፈልጉትን ወጭዎች ያጠቃልላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሱት ወጪዎች የአካባቢውን የዕቃ፣ የትራንስፖርት አገልግሎትና የጉልበት የወቅቱን የገበያ ዋጋ መሠረት በማድረግ ይሠላሉ፡፡

13. የካሳ ስሌት ቀመር

በአዋጁና በዚህ ደንብ መሠረት የሚከፈል የንብረት ካሳ መጠን የሚሰላበት ቀመር እንደሚከተለው ይሆናል፤

1. የቤት ካሳ = የግንባታ ወጭ (በወቅቱ ዋጋ)
+ የመሬት ቋሚ ማሻሻያ ወጭ
+ የቀሪ ዘመን የመሬት ሊዝ ተመላሽ ክፍያ
2. የሰብል ካሳ = የቦታው ስፋት (በካሬ ሜትር)
× የሰብል የገበያ ዋጋ በኪሎ ግራም
× በአንድ ካሬ ሜትር ስፋት ላይ የሚገኝ ምርት በኪሎ ግራም

+ የመሬት ቋሚ ማሻሻያ ወጭ

3. ፍሬ መስጠት ያልጀመረ ቋሚ ተክል ካሳ = የተክል ብዛት (በእግር)
× በአንድ እግር የወጣ ወጭ ግምት
+ የመሬት ቋሚ ማሻሻያ ወጭ

4. ፍሬ መስጠት ያልጀመረ ቋሚ ተክል ካሳ = ተክሉ በአንድ ዓመት
የሚያስገኘው ምርት ብዛት
(በኪሎ ግራም)

× የቋሚ ተክሉ ምርት የወቅቱ የገበያ ዋጋ
+ የመሬት ቋሚ ማሻሻያ ወጪ

5. ተዛውሮ የሚተክል ቋሚ ተክል ካሳ = የንብረቱ ማንሻ ወጭ
+ የማዛወሪያ ወጭ
+ የመልሶ መትከያ ወጭ

6. የጥብቅ ሣር ወጪ = ሣሩ የሸፈነው ቦታ በካሬሜትር
× የሚመረተው የሣር ምርት ወቅታዊ
የገበያ ዋጋ በካሬ ሜትር

ክፍል ሶስት

ምትክ ቦታና የመፈናቀያ ካሳ ስለመስጠት

14. ለከተማ ቦታ ምትክ ስለመስጠት

ለህዝብ ጥቅም ሲባል ይዞታውን እንዲለቅ ለተደረገ የከተማ ነዋሪ የሚሰጠው ምትክ ቦታ በአዋጁ አንቀጽ 14 (2) መሠረት ክልሎች በሚያወጡት መመሪያ መሠረት ይወሰናል፡፡

15. ለገጠር መሬት ምትክ ስለመስጠት

ለህዝብ ጥቅም ሲባል የሰብል፣ የጥብቅ ሣር ወይም የግጦሽ መሬት እንዲለቀቅ ሲደረግ ለተመሳሳይ አገልግሎት የሚውል ምትክ መሬት በተቻለ መጠን ይሰጣል፡፡

16. ለሰብልና ቋሚ ተክል መሬት ስለሚከፈል የመፈናቀያ ካሳ

1. እንዲለቀቅ የተደረገ የሰብል ወይም የቋሚ ተክል መሬትን በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 15 መሠረት ምትክ መሬት የተሰጠ ከሆነ፡

ሀ/ ከሰብል የሚገኘውን አማካይ ዓመታዊ ገቢ የሚያህል፣ ወይም

ለ/ ከቋሚ ተክሉ የሚገኘውን አማካይ ዓመታዊ ገቢ ተክሉ የደረሰበት የዕድገት ደረጃ ለማድረስ በሚወስደው ዓመታት ቁጥር ተባዝቶ የሚገኘውን መጠን የሚያህል፤ የመፈናቀያ ካሣ ይከፈላል፡፡

2. እንዲለቀቅ የተደረገ የሰብል ወይም የቋሚ ተክል መሬትን በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 15 መሠረት ምትክ መሬት መስጠት ካልተቻለ የሚከፈለው የመፈናቀያ ካሣ ሰብሉ ወይም ተክሉ ያስገኘው አማካይ አመታዊ ገቢ በ10 ተባዝቶ የሚገኘው መጠን ይሆናል፡፡

3. የሰብል ወይም የቋሚ ተክል አማካይ ዓመታዊ ገቢ የሚሰላው፤

ሀ/ መሬቱ ከመለቀቁ በፊት በነበሩት አምስት አመታት በተገኘው ገቢ ላይ፤ ወይም

ለ/ ሰብሉ ወይም ቋሚ ተክሉ ገቢ ያስገኘው ከአምስት አመት ላነሰ ጊዜ ከሆነ እነዚህ አመታት በተገኘው ገቢ ላይ፤ ወይም

ሐ/ ሰብሉ ወይም ተክሉ ዓመታዊ ገቢ መስጠት ያልጀመረ ከሆነ በአካባቢው ባለው ተመሳሳይ የይዞታ መጠን ከተመሳሳይ ሰብል ወይም ቋሚ ተክል በአምስት ዓመታት በሚገኝ ገቢ ላይ፤ ተመሥርቶ ይሆናል፡፡

17.ለጥብቅ ሣር ወይም የግጦሽ መሬት ስለሚከፈል የመፈናቀያ ካሣ

1. እንዲለቀቅ የተደረገ የጥብቅ ሳር ወይም የግጦሽ መሬትን በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 15 መሠረት ምትክ መሬት የተሰጠ ከሆነ፤ ከጥብቅ ሣሩ ወይም የግጦሽ መሬቱ የተገኘውን አማካይ አመታዊ ገቢ የሚያህል የመፈናቀያ ካሣ ይከፈላል፡፡

2. እንዲለቀቅ የተደረገ የጥብቅ ሳር ወይም የግጦሽ መሬትን በተመለከተ በዚህ ደንብ አንቀጽ 15 መሠረት ምትክ መሬት መስጠት ካልተቻለ የሚከፈለው የመፈናቀያ ካሣ ጥብቅ ሣሩ ወይም የግጦሽ መሬቱ ያስገኘው አማካይ አመታዊ ገቢ በ10 ተባዝቶ የሚገኘው መጠን ይሆናል፡፡

3. የዚህ ደንብ አንቀጽ 16 ንዑስ አንቀጽ 3 ድንጋጌዎች የጥብቅ ሣር ወይም የግጦሽ መሬት አማካይ አመታዊ ገቢን ለማስላት በተመሳሳይ ሁኔታ ተፈጻሚ ይሆናሉ፡፡

18.ለተወሰነ ጊዜ ለሚለቀቅ የገጠር መሬት ስለሚከፈል የመፈናቀያ ካሣ

የገጠር መሬት እንዲለቀቅ የተደረገው ለተወሰነ ጊዜ ከሆነ የመፈናቀያ ካሣው ስሌት ማባዣ መሬቱ እስኪመለስ ድረስ ያሉት ዓመታት ቁጥር ይሆናል፡፡ ሆኖም በዚህ መንገድ ተሰልቶ የሚገኘው ካሣ በዚህ ደንብ አንቀጽ 16 ወይም 17 መሠረት ከሚከፈለው መጠን መብለጥ የለበትም፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

19. ካሣ የማይከፈልባቸው ንብረቶች

በአዋጁ መሠረት መሬቱ የሚለቀቅ ስለመሆኑ የተሰጠው ውሣኔ ለባለይዞታው ከደረሰ በኋላ ለተሠራ ወይም ለተሻሻለ ቤት፣ ለተዘራ ሰብል፣ ለተተከለ ቋሚ ተክል ወይም በመሬት ላይ ለተደረገ ቋሚ ማሻሻያ ካሣ አይከፈልም፡፡

20. መረጃ ስለመስጠት

1. ኮሚቴው በአዋጁና በዚህ ደንብ መሠረት ንብረት ለመተመን አስፈላጊ የሆኑትን መረጃዎች አግባብ ካላቸው የፌዴራል፣ የክልል ወይም ሌሎች አካላት መጠየቅ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ጥያቄ የቀረበለት አካል የተጠየቁትን መረጃዎች ወደያውኑ ለኮሚቴው መስጠት አለበት፡፡
3. በተጠየቁት አካላት ዘንድ መረጃዎቹ አለመኖራቸው ሲረጋገጥ ኮሚቴው የአካባቢውን የንብረቱን ዋጋ ቅኝታዊ ጥናት ራሱ ያካሂዳል፡፡

21. የንብረት ዝርዝር ስለመያዝ

ለአዋጁና ለዚህ ደንብ አፈጻጸም የወረዳው ወይም የከተማው አስተዳደር እንዲለቀቅ በሚወሰን መሬት ላይ የሚገኙትን ንብረቶች በሚመለከት መረጃ የመያዝ ግዴታ አለበት፡፡

22. ባለይዞታነትና ባለንብረትነትን ስለማረጋገጥ

በአዋጁና በዚህ ደንብ መሠረት ካሣ እንዲከፈለው የሚጠይቅ ሰው የሚለቀቀው መሬት ሕጋዊ ባለይዞታና ካሣ የሚከፈልበት ንብረት ባለቤት መሆኑን የሚያረጋግጥ ማስረጃ ማቅረብ አለበት፡፡

23. ስለግምት ሥራ ወጭዎች

1. አግባብ ባላቸው ህጎች መሠረት ለኮሚቴው አባላት የሚከፈል አበልን ጨምሮ በዚህ ደንብ መሠረት ንብረት ለመገመት አስፈላጊ የሆኑ ወጭዎችን የወረዳና የከተማ አስተዳደሮች ይሸፍናሉ፡፡
2. መሬት የሚለቀቀው በአስፈጻሚ መሥሪያ ቤት ጥያቄ መሠረት ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው ወጭ በሚመለከተው አስፈጻሚ መሥሪያ ቤት ይሸፈናል፡፡

24.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 27/1999 ዓ.ም.

መለስ ዜናዊ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

አዋጅ ቁጥር 456/1997 ዓ.ም

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት የገጠር መሬት

አስተዳደርና አጠቃቀም አዋጅ

የመሬት ባለቤትነት መብት የመንግሥትና የሕዝብ ብቻ መሆኑ በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት በመረጋገጠ፤

በተለያዩ የሀገሪቱ የሥነ ምህዳር ቀጠናዎች ላይ ተመስርቶ ዘላቂ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ በማውጣትና በመተግበር የተፈጥሮ ሀብቶችን በዘላቂነት በመጠበቅና በማልማት ለመጨው ትውልድ ማስተላለፍ በማስፈለጉ፤

በሀገሪቱ የሚገኙ የተለያዩ የገጠር መሬት ይዞታ ዓይነቶችን ማለትም በወል፣ በግለሰብ ገበሬ እና በፌዴራልና በክልል መንግሥታት ሥር የሚገኙ ይዞታዎችን በስፋት፣ በአቅጣጫና በመሬት የመጠቀም መብቶች ለመለየት የሚያስችል የመረጃ ሥርዓት መዘጋት አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የግለሰብ ገበሬዎችን፣ የአርብቶ አደሮችንና የእርሻ ኢንቨስተሮችን ከማበረታታት አኳያ የሚታዩ ችግሮችን በመቅረፍ ምቹ የሆነ የገጠር መሬት አስተዳደር ሥርዓት መፍጠር አስፈላጊ በመሆኑ፤

ጥምር የሰብልና የእንስሳት ምርት እንቅስቃሴ በሠፈነባቸው አካባቢዎች የአፈር መሸርሸርና የደን መመናመን አደጋ በመኖሩ አርሶ አደሩ አስፈላጊውን እንክብካቤ እንዲያደርግ በይዞታው የመጠቀም መብቱ እንዲጎለብትና እንዲጠናከር ምቹ የሕግ ሁኔታዎች መፍጠሩ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

በአርብቶ አደሮች አካባቢ በአብዛኛው በጎሣ ላይ በተመሠረተው የወል የመሬት ይዞታ ስሪት ውስጥ ለተፈጥሮ ሀብት አያያዝና አጠቃቀም እንዲሁም የግል ባለሀብቶችን ከማበረታታት አኳያ ተስማሚ የገጠር መሬት አስተዳደር ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

መሬትንና የተፈጥሮ ሀብትን ለማስተዳደር ለክልሎች የተሰጠው ሥልጣን በሥራ ላይ የሚውለው የፌዴራል መንግሥቱ በሚያወጣው ህግ መሠረት መሆኑን የሕገ መንግሥት አንቀጽ 52 (2) (መ) ስለሚደነግግ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55(1) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ መንግስት የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም አዋጅ ቁጥር 456/1997” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡

:

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡

1. “የገጠር መሬት” ማለት ከማዘጋጃ ቤት ክልል ውጪ ወይም አግባብ ባለው ሕግ “ከተማ” ተብለው ከሚሰይሙ ውጪ ያለ ማንኛውም መሬት ነው፡
2. “የገጠር መሬት አስተዳደር” ማለት በገጠር መሬት ይገኙ ላይ ዋስትና የሚሰጥበት፣ የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ የሚተገበርበት፣ በገጠር መሬት ተጠቃሚዎች መካከል የሚነሱት ግጭቶች የሚፈቱበትና ማንኛውም የገጠር መሬት ተጠቃሚ መብትና ግዴታዎች የሚተገበሩበት እንዲሁም የባለይዞታዎች ማሳዎችን የግጦሽ መሬትን መረጃ በመሰብሰብና በመተንተን ለተጠቃሚዎች እንዲዳረሱ የሚደረግበት ሂደት ነው፡
3. “የገጠር መሬት አጠቃቀም” ማለት የገጠር መሬትን በእንክብካቤ ይዞ ዘላቂነት ባለው መንገድ ለተሻለ ጠቀሜታ እንዲውል የሚደረግበት ሂደት ነው፡
4. “የይዞታ መብት” ማለት ማንኛውም አርሶ አደር ከፊል አርብቶ አደር እና አርብቶ አደር የገጠርን መሬት በግብርናና በተፈጥሮ ሀብት ልማት ተግባር ላይ ለማዋል፣ ለማከራየትና ለቤተሰቡ አባልና ለሌሎች በሕግ መብት ለተሰጣቸው ወራሾች ለማውረስ የሚኖረው መብት ሲሆን፣ በመሬቱ ላይ በጉልበቱ ወይም በገንዘቡ ንብረት ማፍራትና ይህንንም በመሬቱ ላይ ያፈራውን ንብረት መሸጥ፣ መለወጥና ማውረስንም ይጨምራል፡
5. “የቤተሰብ አባል” ማለት የይዞታ ባለመብቱን መተዳደሪያ ገቢ በመጋራት በቋሚነት አብሮ የሚኖር ማንኛውም ሰው ነው፡
6. “የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ” ማለት አካላዊ፣ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ የገጠር መሬት ሊሰጥ ከሚችለው የተለያዩ የመሬት አጠቃቀም አማራጮች መካከል የመሬት መጎሳቆልንና የአካባቢን

ብክለት ሳያስከትሉ ከፍተኛ ኢኮኖሚያዊ ጠቀሜታ የሚያስገኙት አማራጮች የሚወሰኑበትና ተግባራዊ የሚደረጉበት የአሰራር ዘዴ ነው፤

7. “አርሶ አደር” ማለት የገጠር መሬት የይዞታ መብት የተሰጠውና ከመሬቱም በሚያገኘው ገቢ እራሱን እና ቤተሰቡን የሚያስተዳድር የገጠሩ ሕብረተሰብ ክፍል አባል ነው፤
8. “አርብቶ አደር” ማለት የግጦሽ መሬትን በመያዝና ከቦታ ወደ ቦታ በመንቀሳቀስ በዋነኛነት አንስሳት በማርባትና ኑሮው ከእንስሳት ሀብት በሚገኘው ምርት ላይ የተመሠረተ የገጠሩ የሕብረተሰብ ክፍል አባል ነው፤
9. “ከፊል አርብቶ አደር” ማለት በዋነኛነት ከብት በማርባትና በተወሰነ ደረጃ ከእርሻ በሚገኝ ምርት ላይ ኑሮው የተመሠረተ የገጠር ሀብረተሰብ ክፍል ነው፤
10. “እነስተኛ የይዞታ መጠን” ማለት ምርታማነቱ የአንድን አርሶ አደር ከፊል አርብቶ አደር እና አርብቶ አደር ቤተሰብ የምግብ ዋስትና ሊያረጋግጥ የሚችል የገጠር መሬት ይዞታ ወይም ለሰብል እርሻ፣ ለቋሚ ሰብል፣ ለግጦሽ፣ ለመኖሪያ ቤትና ለጓሮ የሚበቃ የገጠር መሬት ይዞታ መጠን ነው፤
11. “እነስተኛ የግል ይዞታ” ማለት በአርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች ወይም በሌሎች መብት በተሰጣቸው አካል በግል ይዞታ ስር ያለ የገጠር መሬት ነው፤
12. “የወል ይዞታ” ማለት የአካባቢው ነዋሪዎች በጋራ ይዞታነት ለግጦሽ፣ ለደንና ለሌሎች ማህበራዊ አገልግሎቶች እንዲጠቀሙበት በመንግሥት የተሰጣቸው የገጠር መሬት ነው፤
13. “የመንግሥት ይዞታ” ማለት በፌዴራል ወይም በክልል መንግሥት ተክልሎ የተያዘ እና ወደፊት የሚከለለው የገጠር መሬት የሚገልፅ ሲሆን፣ የደን መሬቶችን፣ የዱር እንስሳትን ጥብቅ ቦታዎችን፣ የመንግሥት እርሻዎችን፣ የማዕድን መሬቶችን፣ ሃይቆችን፣ ወንዞችንና ሌሎችን በተመሳሳይ መልኩ የተያዙትን ያጠቃልላል፤
14. “የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር” ማለት በገጠር መሬት የመጠቀምን መብት ለማረጋገጥ አግባብ ባለው አካል የሚሰጥ ሰነድ ነው፤
15. “የመሬት ምዝገባ” ማለት በገጠር መሬት የመጠቀም መብትና ባለይዞታነት የሚገለፅበት የመረጃ ማሰባሰብና የማጠናቀር ሂደት ነው፤

16. “የመሬት መረጃ ሥርዓት” ማለት የገጠር መሬት ነክ መረጃዎችን በማሰባሰብ፣ በመተንተንና በአግባቡ እንዲያዙ በማድረግ ለተለያዩ ተጠቃሚ ክፍሎች የማሰራጨት ሥርዓት ነው።

17. “አግባብ ያለው ባለስልጣን” ማለት የክልሎች ህገ መንግስት በሚፈቅደው መሠረት በክልሎች ውስጥ የገጠር በሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ስርአት መስፈኑን ለመከታተል የተቋቋመ አካል ነው።

18. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው።

3. የጾታ አገላለጽ

በዚህ አዋጅ ውስጥ በወንድ ጾታ የተደነገገው የሴትንም ጾታ ያካትታል።

4. የአዋጁ ተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ በኢትዮጵያ ውስጥ በሚገኝ በማንኛውም የገጠር መሬት ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ክፍል ሁለት

በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ስለማረጋገጥ

5. የገጠር መሬት ስለማግኘትና ስለመጠቀም

1. በመሬት አስተዳደር ሕግ መሠረት፡-

ሀ/ በግብርና ሥራ ለሚተዳደሩ አርሶ አደር፣ ከፊል አርብቶ አደር እና አርብቶ አደሮች የገጠር መሬት በነፃ እንዲያገኙ ይደረጋል።

ለ/ ዕድሜው ከ18 ዓመትና ከዚያ በላይ የሆነና በግብርና ሙያ ሊተዳደር የሚፈልግ ማንኛውም የሀገሪቱ ዜጋ በገጠር መሬት የመጠቀም መብቱ የተረጋገጠ ሆኖ እናትና አባታቸውን በሞት ወይም በሌላ ሁኔታ ያጡ ልጆች 18 ዓመት እስኪሞላቸው ድረስ በህጋዊ ሞግዚታቸው አማካኝነት በገጠር መሬት የመጠቀም መብት አላቸው።

ሐ/ በግብርና ሥራ መሰማራት የሚፈልጉ ሴቶች የገጠር መሬት የማግኘትና የመጠቀም መብት አላቸው።

2. ማንኛውም በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ያለው አርሶ አደር ከፊል አርብቶ አደር እና አርብቶ አደር ቤተሰብ አባል ከቤተሰቡ በስጦታ ወይም በውርስ ወይም አግባብ ካለው ባለሥልጣን የገጠር መሬት በይዞታ ሊያገኝ ይችላል።

3. መንግሥት በመሬት ባለቤትነቱ የወል/የጋራ የገጠር መሬት ይዞታዎችን እንደአስፈላጊነቱ ወደ ግል ይዞታነት እንዲቀየሩ ሊያደርግ ይችላል፤
4. ለአርሶ አደሮች ለክፍል አርብቶ አደሮችና ለአርብቶ አደሮች ቅድሚያ በመስጠት፤
 ሀ/ በግብርና ልማት ለሚሰማሩ ባለሀብቶች በፌዴራልና በክልል ደረጃ በወጡት የኢንቨስትመንት ፖሊሲዎችና ሕጎች መሠረት በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ይኖራቸዋል፤
 ለ/ መንግሥታዊና መንግሥስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተቋማት ከልማት ዓላማቸው ጋር እየታየ በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ይኖራቸዋል፤

6. የገጠር መሬትን ስለመለካት፣ ስለመመዝገብና ስለ ይዞታ ማረጋገጫ ደብተር

1. በግል፣ በወል፣ በመንግሥትና መንግሥታዊ ባልሆኑ ድርጅቶች ይዞታዎች ያሉ የገጠር መሬቶች እንደሁኔታው ባህላዊና ዘመናዊ የቅየሳ መሣሪያዎችን በመጠቀም የመሬት ስፋታቸውን በመለካት እንዲሁም የመሬት አጠቃቀማቸውና የለምነት ደረጃቸው በክልልና በየደረጃው በተቋቋሙ የመረጃ ማዕከላት እንዲመዘገቡ ይደረጋል፤
2. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (1) የተዘረዘሩት የገጠር መሬት ይዞታዎች አግባብ ባለው ባለሥልጣን ተለክተው የይዞታ ድንበራቸውን የሚሳይ ካርታ ይዘጋጃላቸዋል፤
3. ማንኛውም የገጠር መሬት ባለይዞታ አግባብ ባለው ባለሥልጣን የሚዘጋጅና የመሬቱን ይዞታ ስፋት፣ አጠቃቀምና ሽፋን፣ የለምነት ደረጃና አዋሳኞቹን እንዲሁም ኃላፊነትና ግዴታን የያዘ የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር እንዲኖረው ይደረጋል፤
4. መሬቱ የባልና የሚስት የጋራ ከሆነ ወይም በሌሎች በጋራ የተያዘ ከሆነ የይዞታ ማረጋገጫ ደብተሩ በሁሉም የጋራ ባለይዞታዎች ስም መዘጋጀት አለበት፤
5. የገጠር መሬት በማን ይዞታ ሥር እንደሚገኝ፣ ከማን መሬት ጋር እንደሚዋሰን፣ ደረጃው ምን ዓይነት እንደሆነ፣ ለምን አገልግሎት እንደሚውልና ባለይዞታው ምን መብትና ግዴታዎች እንዳሉበት የሚገልጽ መረጃ ተመዝግቦ አግባብ ባለው ባለሥልጣን እንዲያዝ ይደረጋል፤

6. በሊዝ ወይም በኪራይ የተያዘ የገጠር መሬት አግባብ ባለው አካል መመዝገብ አለበት፡፡

7. በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ፀንቶ ስለማቆይበት ጊዜ

1. የአርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች በገጠር መሬት የመጠቀም መብት የጊዜ ገደብ የለውም፤
2. የሌሎች ባለይዞታዎች በገጠር መሬት የመጠቀም መብት ፀንቶ የሚቆይበት የጊዜ ገደብ በክልሎች የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ መሠረት ይወሰናል፤
3. የገጠር መሬት ባለይዞታ ለሕዝብ ጥቅም ሲባል መሬቱን በመንግሥት እንዲለቅ ሲደረግ በመሬቱ ላይ ላደረገው ማሻሻያና ላፈራው ንብረት ተመጣጣኝ ካሣ ይከፈለዋል፡፡ ወይም በለቀቀው መሬት ምትክ በተቻለ መጠን ሌላ ተለዋጭ መሬት እንዲያገኝ ይደረጋል፡፡ የገጠር መሬት ባለይዞታ መሬቱን እንዲለቅ የሚደረገው በፌዴራል መንግሥት ከሆነ ከሚከፈለው ካሣ ተመን በፌዴራል የመሬት አስተዳደር ሕግ ይወሰናል፤ ባለይዞታው መሬቱን እንዲለቅ የሚደረገው በክልል መንግሥት ከሆነ ደግሞ የካሣ ተመኑ በክልሎች የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ ይወሰናል፡፡

8. በገጠር መሬት የመጠቀም መብትን ስለማስተላለፍ

1. የይዞታ ማረጋገጫ ደብተር የተሰጣቸው አርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች እነሱን በማያፈናቅል መልኩ ለሌላ አርሶ አደር ወይም ባለሀብት እንደየአካባቢው ተጨባጭ ሁኔታ በጥናት ላይ ተመሥርቶ በክልሎች የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ በሚወሰን የጊዜ ገደብ ከይዞታቸው ላይ ለተፈላጊው ልማት በቂ የሆነ የማሳለፋት ማከራየት ይችላል፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚደረግ የገጠር መሬት ኪራይ ውል በመሬቱ የመጠቀም መብት ያላቸውን አባላት የጋራ ይሁንታ ማግኘትና አግባብ ባለው አካል ጸድቆ መመዝገብ አለበት፤
3. የገጠር መሬትን በጋራ ለማልማት የመሬት ባለይዞታው በመሬቱ የመጠቀም መብቱን ይዞ ከባለሀብት ጋር በሚገባው ውል መሠረት የልማት ሥራ ሊሠራ ይችላል፡፡ውሉም አግባብ ባለው ባለሥልጣን ፀድቆ መመዝገብ አለበት፤
4. የገጠር መሬት በሊዝ የተከራየ ባለሀብት የመጠቀም መብቱን እንደዋሰንና ለማስያዝ ይችላል፤

5. ማንኛውም ባለይዞታ በገጠር መሬት የመጠቀም መብቱን ለቤተሰቡ አባላት የማውረስ መብት አለው፤

9. ለገጠር መሬት ሽግሽግ

1. የመሬቶች ባለይዞታዎቹ በሕይወት የሌሉና ወራሽ የሌላቸው ከሆኑ ወይም ባለይዞታዎቹ በሰፈራ ወይም በፍላጎታቸው በክልሎች የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ ከተወሰነው ጊዜ በላይ ከአካባቢው ለቀው የቆዩ ከሆነ በአካባቢው ለሚኖሩት መሬት አልባ ለሆኑ ወይም መሬት ላላቸው አርሶ አደሮች፣ ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች በሽግሽግ እንዲሰጥ ይደረጋል፡፡
2. የመስኖ መሬትን በአግባቡና በፍታሃዊነት ለመጠቀም በመስኖ መሬት ላይ ሽግሽግ ሊካሄድ ይችላል፡፡
3. በአርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች ፍላጎትና ውሳኔ የገጠር መሬት ሽግሽግ ማካሄድ አማራጭ የሌለው ሆኖ ሲገኝ የመሬት ሽግሽግ ከአነስተኛ የይዞታ መጠን በታች በማይሆንና የተፈጥሮ ሀብት መመናመንን በማያስከትል መልኩ ተግባራዊ መሆን አለበት፡፡
4. የገጠር መሬት ይዞታቸውን ለመስኖ አውታር ግንባታ ሲባል ለሚያጡ አርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች በአካባቢው ከሚዘረጋው የመስኖ ልማት ፍትሃዊ በሆነ መንገድ ተጠቃሚ እንዲሆኑ የመሬት ሽግሽግ ተግባራዊ ይሆናል፡፡

10. የገጠር መሬት ተጠቃሚዎች ግዴታዎች

1. የገጠር መሬት ባለይዞታው መሬቱን በአግባቡ የመጠቀምና የመንከባከብ ግዴታ አለበት፡፡ በመሬቱ ላይ ጉዳት ከደረሰ የመሬት መጠቀም መብቱን ሊያጣ ይችላል፡፡
: ዝርዝሩም በክልል የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ መሠረት ይሆናል፡፡
2. የመስኖ ሰዮችና ሌሎች የመሠረተ ልማት አውታሮች በሚዘረጉበት ወቅት በባለይዞታው መሬት ላይ የሚያልፉ ከሆነ ይህንን የመቀበል ግዴታ አለበት፡፡
3. ባለይዞታው አግባብ ባለው ባለሥልጣን የገጠር መሬቱ አንዲለካ ወይም የቅየሳ ሥራ እንዲካሄድ ሲጠየቅ የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡
4. ማንኛውም የገጠር መሬት ባለይዞታ በመሬቱ የመጠቀም መብቱን በፈቃዱ ሲተው አግባብ ላለው ባለሥልጣን የማሳወቅ ግዴታ አለበት፡፡

11. የገጠር መሬት አነስተኛ ወለልን ስለመወሰንና ኩታ ገጠም ይዞታን ስለማበረታታት

1. ቀደም ሲል የነበረው የአንድ ቤተሰብ ይዞታ ወይም ማሳ ስፋት እንዳለ ሆኖ፣ ወደፊት የሚሰጠው የማሳ ስፋት ከአነስተኛው የይዞታ መጠን በታች መሆን የለበትም፡፡
2. የገጠር መሬት በውርስ በሚተላለፍበት ወቅት የሚተላለፈው የመሬት ይዞታ መጠን ከአነስተኛው የይዞታ መጠን በታች መሆን የለበትም፡፡
3. አነስተኛ ማሳዎች ለልማት አመቺ እንዲሆኑ በአርሶ አደሩ ሙሉ ፍቃደኝነት ላይ የተመሠረተ የይዞታ ልውውጥ እንዲያደርጉ ይበረታታሉ፡፡
4. የይዞታ ልውውጥ ለማድረግ ፈቃደኛ የሆኑ ገበሬዎች ለመለዋወጥ ያሰቡትን የማሳ ስፋትና የለምነት ደረጃ በቀበሌው አስተዳደር ክልል ውስጥ የሚኖሩ ሌሎች ገበሬዎች እንዲያውቁት ለማድረግ መረጃዎቹ በቀበሌው አስተዳደር አማካይነት እንዲሰራጩ ይደረጋል፡፡
5. በሕብረተሰቡ ጥያቄና ተሳትፎ የሚከናወን የሠፈራና የመንደር ምሥረታ ፕሮግራም የመሬት ኩታ ገጠምነትን ዓላማ ያደረገ እንዲሆን ይደረጋል፡፡

12. የክርክሮች አወሳሰን

የገጠር መሬት ይዞታ መብትን በተመለከተ ክርክር ሲነሳ ጉዳዩ በሚመለከታቸው ተከራካሪዎች በውይይትና ስምምነት እንዲፈታ ጥረት ይደረጋል፡፡ በስምምነት ሊፈታ ካልቻለ በተከራካሪ ወገኖች በተመረጠ ሽምግልና ወይንም በክልሉ የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ በተደነገገው መሠረት ይወሰናል፡፡

ክፍል ሦስት

በገጠር መሬት አጠቃቀም ረገድ ስለተጣሉ ገደቦች

13. የገጠር መሬት አጠቃቀም ዕቅድ ስለማወረጣትና ስለተዳፋት፣ ቦሪርና ረገረጋማ መሬቶች አጠቃቀም

1. የአፈር ዓይነትን፣ የመሬት አቀማመጥን፣ የተዳፋትነት መጠንን፣ የአየር ፀባይን፣ የዕዕዋት ሽፋንን እና ሶሺዮኦኮኖሚያዊ ሁኔታዎችን ባካተተ መልኩ ተፋሰስን መሠረት ያደረገ የመሬት አጠቃቀም መሪ ዕቅድ አግባብ ባለው ባለሥልጣን ወጥቶ ተግባራዊ ይሆናል፤
2. በላይኛውና በታችኛው የተፋሰስ ክፍል ባለ ተጠቃሚ ሕብረተሰብ መካከል ፍትሃዊ የሆነ የውሃ አጠቃቀም ሥርዓት እንዲኖር ይደረጋል፤

3. የአፈርና ውሃ ጥበቃ ሥራዎች በተከናወነባቸውና ቋሚ ተክሎች በለሙበት ማንኛውም ዓይነት የገጠር መሬት ላይ የልቅ ግጦሽ የአመጋገብ ሥርዓትን በመከልከል ደረጃ በደረጃ አጭዶ መመገብ ሥርዓት እንዲይዝ ይደረጋል፤
4. የመሬት ተዳፋትነታቸው ከ30 ፐርሰንት በታች የሆኑ የገጠር መሬቶች አያያዝ የአፈር ክለትን የሚቀንስና ውሃ የመሰብሰብን ስልት የተከተለ መሆን አለበት፡፡ ዝርዝሩ በክልሎች የገጠር መሬት አስተዳደር ሕግ ይወሰናል፤
5. የመሬት ተዳፋትነታቸው ከ31- 60 ፐርሰንት የሆኑ የገጠር መሬቶችን ለዓመታዊ ሰብሎች ልማት ለማዋል የሚቻለው ጠረጴዛማ እርከን በመሥራት ብቻ ነው፤
6. ተዳፋትነታቸው ከ60 ፐርሰንት በላይ የሆኑ የገጠር መሬቶች ለእርሻና ለልቅ ግጦሽ እንዳይውሉ ሆኖ ለዛፍ፣ ለቋሚ ተክሎችና ለእንስሳት መኖሩ ልማት እንዲውሉ ይደረጋል፤
7. በማንኛውም ተዳፋት የሚገኝና በጣም የተጎዳ የገጠር መሬት ለተወሰነ ጊዜ ከሰውና ከእንስሳት ንክኪ ተጠብቆ እንዲያገግምና ማገገሙ ሲረጋገጥ ጥቅም ላይ እንዲውል ይደረጋል፡፡ መሬቱን በአግባቡ ባለመንከባከብ የሚከሰት ጉዳት ካልሆነ በስተቀር ለመሬቱ ተጠቃሚ አርሶ አደሮች ከፊል አርብቶ አደሮች እና አርብቶ አደሮች በክልሉ የመሬት አስተዳደር ሕግ መሠረት ለተጠቀሰው ጊዜ አማራጭ ይፈለግላቸዋል፤ ወይም ካሳ ይከፈላቸዋል፡፡
8. ቦረቦር የሆኑ የገጠር መሬቶች በግልና በአጥራባች ባለይዞታዎች፣ እንደአስፈላጊነቱም በአካባቢው ሕብረተሰብ ሥነ-ሕይወታዊ እና ፊዚካላዊ ሥራዎችን በመጠቀም እንዲያገግሙና ጥቅም ላይ እንዲውሉ መደረግ አለባቸው፤
9. በኮረብታማ አካባቢዎች ያሉ ቦረቦር የሆኑ የገጠር መሬቶች በወል እንዲሁም እንደየሁኔታው በግል ተይዘው እንዲያገግሙና እንዲለሙ ይደረጋል፤
10. ረግረጋማ የሆኑ የገጠር መሬቶች ያላቸው ብዝሃ ሕይወት እንዲጠበቁና እንደአስፈላጊነቱ ተስማሚ በሆነ የመሬት አጠቃቀም ስልት ጥቅም እንዲሰጡ ይደረጋል፡፡

14. ለመንደር ምስረታና ለሌሎች ማህበራዊ አገልግሎቶች የገጠር መሬትን ጥቅም ላይ ስለማዋል

የተሻለ የገጠር መሬት አጠቃቀም ሥርዓትን ለማስፈን የሚያስችል የሰፈራ፣ የመንደር ምስረታና የማህበራዊ አገልግሎቶች የሚሰፋፋበት ስልት አንዲነደፍ ይደረጋል፡፡

ክፍል አራት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

15. በገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ላይ ጥናት ስለማካሄድ

በገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም ላይ ያሉ ችግሮችን በመለየትና ተገቢውን መፍትሄ በመፈለግ ላይ ያተኮረ የጥናት ሥርዓት እንዲዘረጋ ይደረጋል፡፡

16. የፌዴራል የግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር⁸⁵ ኃላፊነት

የፌዴራል ግብርናና ገጠር ልማት ሚኒስቴር

1. አግባብ ያላቸውን ባለሥልጣናት በማስተባበርና አስፈላጊውን የሙያ ድጋፍ በመስጠት ይህን አዋጅ የማስፈጸም ኃላፊነት አለበት፤
2. በሀገር አቀፍ ደረጃ የተሰበሰቡና በየጊዜው በክትትልና በግምገማ የሚገኙ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ አዳዲስ የፖሊሲ ሃሳቦች እንዲነደፉና አስፈላጊም ሲሆን በሥራ ላይ ያለው ፖሊሲ በየጊዜው እንዲሻሻል ያደርጋል፤
3. በክልሎችና በፌዴራል መካከል የገጠር መሬት አስተዳደርና አጠቃቀም የመረጃ ልውውጥ ሥርዓት እንዲዘረጋ ያደርጋል፡፡

17. የክልሎች ኃላፊነት

1. እያንዳንዱ የክልል ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ዝርዝር ድንጋጌዎችን የያዘ የገጠር መሬት አስተዳደር እና አጠቃቀም ህግ ያወጣል፤
2. ክልሎች የገጠር መሬት አስተዳደር እና አጠቃቀም ሥርዓትን የሚያስፈጽሙ ድርጅታዊ ተቋሞች በተዋረድ እንዲቋቋሙና የተቋቋሙትም እንዲጠናከሩ ማድረግ አለባቸው፡፡

18. የመተባበር ግዴታ

ማናቸውም ሰው ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም አግባብነት ካላቸው ባለሥልጣናት ጋር የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

19. ስለቅጣት

ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅ ወይም አዋጁን ለማስፈጸም የወጡ ደንቦችንና መመሪያዎችን ጥሶ ሲገኝ አግባብ ባለው የወንጀል ሕግ መሠረት ይቀጣል፡፡

⁸⁵ በ22/12(2008) አ.916 አንቀፅ 9(7) መሰረት የእርሻ እና ተፈጥሮ ሀብት ሚኒስቴር ሆኗል፡፡

20. ስለተሻሩ እና ተፈጻሚ ስለማይሆኑ ህጎች

1. የፌዴራል መንግስት የገጠር መሬት አስደዳደር አዋጅ ቁጥር 89/1989 በዚህ አዋጅ ተሻሯል፤
2. ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ህግ ፣ደንብ፣ መመሪያ ወይም የአሰራር ልምድ በዚህ አዋጅ የተደነገጉትን ጉዳዮች በተመለከተ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

21. አዋጁ የሚጻናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ ከሰኔ 8 ቀን 1997 ዓ.ም. ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ሰኔ 8 ቀን 1997 ዓ.ም.

ግርማ ወልደጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዴሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

አዋጅ ቁጥር 721/2004

የከተማ ቦታን በሊዝ ስለመያዝ የወጣ አዋጅ

መሬት የመንግስትና የሕዝብ ንብረት ሆኖ የመሬት አጠቃቀም በሕግ እንደሚወሰን በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 40 የተደነገገ በመሆኑ፤

በመላ ሀገሪቱ በሁሉም ክፍላት ኢኮኖሚዎችና ክልሎች በመመዝገብ ላይ ያለው ቀጣይነት የተላበሰ ፈጣን የኢኮኖሚ እድገት የከተማ መሬት ፍላጎትን በዘላቂነትና በከፍተኛ ደረጃ እየጨመረ እንዲመጣ በማድረጉና ይህም ሁኔታ ብቃት በተላበሰና ለፍላጎቱ ተገቢ የመሬት ሀብት አቅርቦት ምላሽ ሊሰጥ በሚችል አስተዳደር በአግባቡ መመራት ያለበት በመሆኑ፤

ለተሳለጠ፣ ለሙሴታማ፣ ለፍትሐዊና ለጤናማ የመሬትና መሬት ነክ ንብረት ገበያ ልማት፤ ቀጣይነት ለተላበሰ የነፃ ገበያ ሥርዓት መስፋፋት፣ ግልጽና ተጠያቂነት ለሰፈነበት እንዲሁም የመሬት ባለቤቱንና የመሬት ተጠቃሚውን መብቶችና ግዴታዎችን ለማረጋገጥ የሚያስችል የመሬት አስተዳደር ሥርዓት ለመገንባት የመልካም አስተዳደር መኖር እጅግ መሠረታዊ ተቋማዊ ፍላጎት በመሆኑ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 55 ንዑስ አንቀጽ /2/ (ሀ) መሠረት የሚከተለው ታውጇል።

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የከተማ ቦታን በሊዝ ስለመያዝ የወጣ አዋጅ ቁጥር 721/2004” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፦

1. “ሊዝ” ማለት በጊዜ በተገደበ ውል መሠረት የከተማ ቦታ የመጠቀም መብት የሚገኝበት የመሬት ይዞታ ስሪት ነው፤
2. “የከተማ ቦታ” ማለት በከተማ አስተዳደራዊ ወሰን ክልል ውስጥ የሚገኝ መሬት ነው፤

3. “ከተማ” ማለት ማዘጋጃ ቤት የተቋቋመበት ወይም 2000 ወይም ከዚያ በላይ የህዝብ ቁጥር ያለውና ከዚህ ውስጥ 50 በመቶ የሚሆነው የሰው ኃይል ከግብርና ውጭ በሆነ ሥራ ላይ የተሰማራ ሆኖ የሚገኝበት አካባቢ ነው፤
4. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ነው፤
5. “የከተማ አስተዳደር” ማለት የአዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ወይም የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደር ነው፤
6. “አግባብ ያለው አካል” ማለት የከተማ ቦታን ለማስተዳደርና ለማልማት ሥልጣን የተሰጠው የክልል ወይም የከተማ አስተዳደር አካል ነው፤
7. “የሕዝብ ጥቅም” ማለት በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ ሕዝቦች በመሬት ላይ ያላቸውን ተጠቃሚነት ለማረጋገጥና ማገበራዊና ኢኮኖሚያዊ ልማትን በቀጣይነት ለማጎልበት አግባብ ያለው አካል በከተማው ጥላን መሠረት የሕዝብ ጥቅም ብሎ የሚወሰነው የመሬት አጠቃቀም ነው፤
8. “የከተማ ፕላን” ማለት ሥልጣን ባለው አካል የዐደቀና ህጋዊ ተፈጻሚነት ያለው የከተማ መዋቅራዊ ፕላን፣ የአካባቢ ልማት ፕላን ወይም መሠረታዊ ፕላን ሲሆን አባሪ የዕሁፍ ማብራሪያዎችን ይጨምራል፤
9. “ጨረታ” ማለት የከተማ የመሬት ይዞታ በገበያ የውድድር ሥርዓት በሚወጡ የውድድር መስፈርቶች መሰረት አሸናፊ ለሚሆነው ተጫራች የከተማ መሬት በሊዝ የሚተላለፍበት ስልት ነው፤
10. “ምደባ” ማለት በጨረታ ሊስተናገዱ ለማይችሉ ተቋማት የከተማ ቦታ በሊዝ የሚፈቀድበት ስልት ነው፤
11. “የሊዝ መነሻ ዋጋ” ማለት ዋና ዋና የመሰረተ ልማት አውታሮች የመዘርጋያ ወጪን፣ ነባር ግንባታዎች ባለቤት አካባቢ የሚነሱ ግንባታዎችና ንብረቶችን ለማንሳት የሚያስፈልገውን ወጪና ለተነሿዎች የሚከፈል ካሣን እና ሌሎች አግባብ ያላቸው መሥፈርቶችን ታሳቢ ያደረገ የመሬት የሊዝ ዋጋ ነው፤
12. “የችሮታ ጊዜ” ማለት መሬት በሊዝ የተፈቀደለት ሰው የመሬቱን የሊዝ ቅድመ ክፍያ ከከፈለ በኋላ በየአመቱ መክፈል ያለበትን መክፈል ከመጀመሩ በፊት ከክፍያ ነጻ ሆኖ እንዲቆይ የሚፈቀድለት የእፎይታ ጊዜ ነው፤

13. “ስታንዳርድ” ማለት የሽንሻኖ ስታንዳርድ ወይም የመሬትና መሬት ነክ መረጃ ስታንዳርድ ወይም ሌላ ማንኛውም ስታንዳርድ ነው፤
14. “ግንባታ መጀመር” ማለት በቦታው ላይ ለመስራት ከተፈቀደው ግንባታ ወይም ሕንፃ ቢያንስ የመሠረት ሥራ መስራትና የኮለን ግንባታ ለማከናወን የሚያስችሉ የኮለን ብረቶች የማቆም ሥራ ማጠናቀቅ ነው፤
15. “የመሠረት ግንባታ ማጠናቀቅ” ማለት በፕላኑ መሰረት የዋናው ግንባታ መሬት ተቆፍሮ ሙሉ በሙሉ አርማታ የተሞላ፣ የወለል ሥራው የተጠናቀቀና የመጀመርያው ወለል ግድግዳ ግንባታው የተጀመረበት ነው፤
16. “ግንባታን በማሻሻል ማጠናቀቅ” ማለት፡-
 - ሀ/ ሺላ ሲሆን የመሠረቱን፣ የኮለኖችና ለጣሪያ ውቅር የሚያስፈልጉ ቢሞችን ሥራ ማጠናቀቅ፣ ወይም
 - ለ/ ፎቅ ሲሆን የመሠረቱንና ከጠቅላላው ወለሎች ውስጥ 50 በመቶ የሚሆኑትን የሶሌታ ሥራ ማጠናቀቅ፣ ወይም
 - ሐ/ ሪል ስቴት ሲሆን የሁሉንም ብሎኮች ግንባታ እንደአግባቡ በዚህ ንዑስ አንቀጽ ተራ ፈደል (ሀ) ወይም (ለ) በተመለከተው ደረጃ ማጠናቀቅ፣ ነው፤
17. “ግንባታ ማጠናቀቅ” ማለት በሊዝ የተፈቀደ ቦታ ላይ እንዲገነባ የተፈቀደን ግንባታ በተሰጠው የግንባታ ፈቃድ መሰረት ሙሉ በሙሉ መሥራትና ዋና ዋና አገልግሎቶች ተሟልተውለት ለአገልግሎት ዝግጁ ማድረግ ነው፤
18. “ነባር ይዞታ” ማለት የከተማ ቦታ በሊዝ ስርዓት መተዳደር ከመጀመሩ በፊት በሕጋዊ መንገድ የተያዘ ወይም ሊዝ ተግባራዊ ከሆነ በኃላ ለነባር ይዞታ ተነሿ በምትክ የተሰጠ ቦታ ነው፤
19. “የማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪ ቦታ” ማለት በመሬት አጠቃቀም ፕላን መሰረት ለማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪ አገልግሎት የተከለለ ወይም የተዘጋጀ ወይም የተሰጠ ቦታ ነው፤
20. “ግዙፍ ሪል ስቴት” ማለት በከተሞች ውስጥ የሚታየውን የመኖሪያ ቤት ችግር ለመቅረፍ ለሽያጭ ወይም ለኪራይ አገልግሎት የሚውሉ ቢያንስ 1ሺ ያላነሱ ቤቶችን የሚገነባ የቤቶች ልማት ነው፤

21. “ልዩ ሀገራዊ ፋይዳ ያላቸው ፕሮጀክቶች” ማለት ለኢትዮጵያ ዕድገትና ትራንስፎርሜሽን ከፍተኛ ለውጥ የሚያመጡ የልማት ፕሮጀክቶች፣ ወይም የትብብር መስኮች ለማስፋት በሚደረጉ እንቅስቃሴዎች ሀገሪቱ ከሌሎች ሀገሮች ጋር ለሚኖራት የተሻለ ግንኙነት መሰረት እንዲጥሉ የታቀዱ ፕሮጀክቶች ናቸው፤
22. “ሚኒስቴር” ማለት የከተማ ልማትና የኮንስትራክሽን ሚኒስቴር ነው፤⁸⁶
23. “ሰው” ማለት ማንኛውም የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
24. ማንኛውም በወንድ ያታ የተገለፀው የሴትንም ይጨምራል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የከተማ ቦታን በሚመለከት በኢትዮጵያ ውስጥ ባሉ ማንኛውም ከተሞች ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

ክፍል ሁለት

መሠረታዊ የሊዝ ድንጋጌዎች

4. ጠቅላላ

1. የከተማ ቦታን የመጠቀም መብት በሊዝ የሚፈቀደው ለህዝቡ የጋራ ጥቅምና ዕድገት እንዲውል ለማድረግ ይሆናል።
2. የሊዝ ጨረታ አቅርቦትና የመሬት አሰጣጥ ስርዓቱ ግልጽነትና ተጠያቂነትን የተከተለ በማድረግ ሙስናንና ብልሹ አሰራርን በመከላከል ከአድሎ የጸዳ እንዲሆን መደረግ አለበት፡፡
3. ጨረታ የመሬትን የወቅቱን የልውውጥ ዋጋ የሚያስገኝ መሆን አለበት፡፡
4. የከተማ ቦታ አሰጣጥ ስርዓቱ የህዝቡንና የከተሞችን ጥቅም በቀዳሚነት በማስከበር የከተማ ልማትን በማፋጠንና ፍትሃዊ በሆነ መንገድ የዜጎችን ተጠቃሚነት በማረጋገጥ የሀገሪቱን ልማት ቀጣይነት የሚያረጋግጥ መሆን አለበት፡፡

5. ከሊዝ ሥሪት ውጪ ቦታ መያዝና መፍቀድ ስለመከላከል

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 6 ድንጋጌዎች እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም ሰው የከተማ መሬትን በዚህ አዋጅ ከተደነገገው የሊዝ ሥርዓት ውጪ መያዝ አይችልም።

⁸⁶ በ22/12(2008) ኢ.916 አንቀጽ 9 (14) መሰረት የከተማ ልማት እና ቤቶች ሚኒስቴር በሚል ይነበብ፡፡

2. ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው አካል ፈቃድ ሳያገኝ በህጋዊነት ከያዘው ይዞታ ጎን ያለን የከተማ ቦታ አስፋፍቶ መከለልና መጠቀም አይችልም።
3. ማንኛውም ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጪ የከተማ መሬትን መፍቀድ ወይም ማስተላለፍ አይችልም።
4. የክልሎች ካቢኔዎች ይህ አዋጅ ለተወሰነ ጊዜ ተፈጻሚ ሳይሆን እንዲቆይ የሚደረግባቸውን ከተሞች ሊወሰኑ ይችላሉ። ሆኖም አዋጁ ከጸናበት ቀን ጀምሮ በማንኛውም ከተማ ላይ ተፈጻሚ ሳይደረግ ሊቆይ የሚችልበት የመሸጋገሪያ ጊዜ ከአምስት ዓመት ሊበልጥ አይችልም።
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /4/ የተመለከቱት ከተሞች በመሸጋገሪያ ጊዜው ውስጥ የከተማ ቦታን ሊሰጡ የሚችሉት በጨረታ ይሆናል። የጨረታው መነሻ ዋጋም የአካባቢው አመታዊ የቦታ ኪራይ ተመን ይሆናል።

6. ነባር ይዞታዎች ወደ ሊዝ ሥሪት ስለሚቀየሩበት ሁኔታ

1. ነባር ይዞታዎች ወደ ሊዝ ሥሪት የሚቀየሩበት ሁኔታ ማኒፒቴሩ በሚያቀርበው ዝርዝር ጥናት ላይ ተመሥርቶ በማኒፒቴሮች ምክር ቤት ይወሰናል። ሆኖም የጥናቱ ሂደት የነባር ኪራይ ተመን መከለስን አይከለክልም።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ነባር ይዞታዎች ወደሊዝ በሚቀየሩበት ወቅት በአገር አቀፍ ደረጃ ተፈጻሚ እንዲሆን በሚጸድቀው ስታንዳርድና በከተማው ፕላን መሠረት በሚደረግ ሽንሻኖ የሚቀነስ ወይም የሚጨመር የከተማ ቦታ ይዞታ ሲኖር፡-
 - ሀ/ ከሚቀነሰው ይዞታ ላይ ለማኒፒ ንብረት አግባብ ባለው ሕግ መሠረት ካሣ ይከፈላል፤ ወይም
 - ለ/ ለሚጨመረው ይዞታ የሚፈጸመው ክፍያ በሊዝ አግባብ ይስተናገዳል።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም በነባር ይዞታ ላይ የሰፈረ ንብረት ባለቤትነት ከውርስ በስተቀር በማንኛውም መንገድ ለሌላ ሰው ከተላለፈ ንብረቱ የተላለፈለት ሰው የቦታው ባለይዞታ ሊሆን የሚችለው በሊዝ ሥሪት መሰረት ይሆናል።
4. አግባብ ባለው አካል ሳይፈቀድ የተያዙ ይዞታዎችን ሥርዓት ለማስያዝ ክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች የሚያወጧቸውን ደንቦች ተከትሎ ከከተሞች ፕላንና

ከሽንሻኖ ስታንዳርድ አንፃር ተቀባይነት የሚያገኙ ይዞታዎች በሊዝ ሥራት ይተዳደራሉ።

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች የማስተካከሉ ሂደት ተፈፃሚ የሚሆነው ይህ አጥጅ ከሚጸናበት ቀን ጀምሮ ባለው የአራት ዓመት ጊዜ ውስጥ ብቻ ይሆናል፡፡
6. ነባር ይዞታና የሊዝ ይዞታ እንዲቀላቀል ጥያቄ ቀርቦ ይዞታው እንዲቀላቀል ከተፈቀደ ጠቅላላ ይዞታው በሊዝ ሥራት ይተዳደራል።
7. በዚህ አንቀጽ መሰረት ወደ ሊዝ ሥራት የሚገቡ ይዞታዎችን በተመለከተ ተፈጻሚ የሚሆነው የሊዝ ክፍያ መጠን በአካባቢው የሊዝ መነሻ ዋጋ መሠረት ይሆናል፡፡

7. የከተማ ቦታ በሊዝ ስለመፍቀድ

የከተማ ቦታ በሊዝ እንዲያዝ የሚፈቀደው፡-

1. ከተማው ነጥብ ያለው ሲሆን የነጥቡን የቦታ አጠቃቀም ድንጋጌ ወይም ከተማው ነጥብ የሌለው ሲሆን ክልሉ ወይም የከተማ አስተዳደሩ የሚያወጣውን ደንብ በመከተል፤ እና
2. በጨረታ ወይም በምደባ ስልት፤ ይሆናል።

8. ለጨረታ ስለሚዘጋጁ የከተማ ቦታዎች

አግባብ ያለው አካል፡-

1. ለጨረታ የተዘጋጁ የከተማ ቦታዎች ለሕዝብ ይፋ ከመደረጋቸው በፊት፡-
 - ሀ/ ከማንኛውም የይገባኛል ጥያቄ ነጻ መሆናቸውን፤
 - ለ/ የከተማውን ፕላን ተከትለው የተዘጋጁ መሆናቸውን፤
 - ሐ/ መሠረታዊ የመሠረተ ልማት አውታሮች አቅርቦት ያላቸው መሆኑን፤
 - መ/ ተሽንሽነው የወሰን ድንጋይ የተተከለላቸውና ልዩ የሽንሻኖ መለያ ቁጥር የተሰጣቸው መሆናቸውን፤
 - ሠ/ ላይት ፕላንና ሌሎች አስፈላጊ ቅድመ ሀይታዎች የተዘጋጁላቸው መሆናቸውን፤ እና
2. የጨረታው አፈጻጸም ግልጽነትና ተጠያቂነት ባለበት አሠራር የመሬቱን ትክክለኛ ዋጋ በሚያስገኝ መልኩ መከናወኑን፤
ማረጋገጥ አለበት፡፡

9. ለጨረታ የተዘጋጀ የከተማ ቦታ መረጃዎች

1. ለጨረታ የተዘጋጀ የከተማ ቦታን የሚመለከት መረጃ የቦታውን ደረጃ፣ የሊዝ መነሻ ዋጋና አግባብነት ያላቸው ሌሎች ዝርዝር መረጃዎችን መያዝ አለበት።
2. ለጨረታ የተዘጋጀ የከተማ ቦታ የተለየ የልማት መርሃ-ግብርና የአፈጻጸም ሰሌዳ የሚያስፈልገው ከሆነ የልማት መርሃ-ግብርና የአፈጻጸም ሰሌዳው በመረጃው ውስጥ እንዲካተት ይደረጋል።

10. ለጨረታ የሚቀርቡ የከተማ ቦታዎች ዕቅድን ለህዝብ ይፋ ስለማድረግ

1. አግባብ ያላቸው አካላት፡-
ሀ/ የመሬት አቅርቦት ፍላጎትንና ትኩረት የሚደረግባቸውን የልማት መስኮች መሰረት በማድረግ በየዓመቱ ለጨረታ የሚያወጡትን የከተማ ቦታ መጠን በመለየት ዕቅዳቸውን ለህዝብ ይፋ ማድረግ፤ እና
ለ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 9 የተመለከቱትን መረጃዎች ሕዝቡ በቀላሉ ሊያገኛቸው እንዲችሉ ማድረግ፤
አለባቸው።
2. አግባብ ያላቸው አካላት በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለህዝብ ይፋ ያደረጉትን እቅዳቸውን ተከትለው ወቅቱን የጠበቀ የመሬት አቅርቦት እንዲኖር የማድረግ ኃላፊነት አለባቸው።

11. የጨረታ ሂደት

1. አግባብ ያለው አካል የሊዝ ጨረታ ለማካሄድ የጨረታ ማስታወቂያ ማውጣትና የጨረታ ሰነድ መሸጥ አለበት።
2. የጨረታ ሰነድ ሽያጭ በጨረታው ለመሳተፍ የሚፈልጉ ሁሉ በቀላሉ በሚያገኙበት አግባብ የሚፈጸም ይሆናል፤ ሆኖም አንድ ተጨራሽ ለአንድ ቦታ ከአንድ የጨረታ ሰነድ በላይ በመግዛት መወዳደር አይችልም።
3. የጨረታ ማስከበሪያ መጠን በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች በሚወጡ ደንቦች የሚወሰን ሆኖ በማንኛውም ሁኔታ ከመሬቱ የሊዝ መነሻ ዋጋ ከአምስት በመቶ በታች ሊሆን አይችልም።
4. ለመጀመርያ ጊዜ በወጣ የሊዝ ጨረታ ቢያንስ ሦስት ተወዳዳሪዎች ካልቀረቡ ጨረታው ይሰረዛል።

5. በአቀረበው የጨረታ ዋጋና የቅድሚያ ክፍያ መጠን ላይ ተመሥርቶ ከፍተኛውን ነጥብ ያገኘ ተጫራች የጨረታው አሸናፊ ይሆናል፡፡
6. የጨረታ አሸናፊዎች ዝርዝርና ያገኙት የውድድር ውጤት በማስታወቂያ ሰሌዳ ለህዝብ ይፋ መደረግ አለበት፡፡
7. ክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች በግል ለሚካሄዱ የከፍተኛ ትምህርት ተቋማት፣ ሆስፒታሎች፣ የጤና ምርምር ተቋማት፣ ባለ እራት ኮከብና ከዚያ በላይ ደረጃ ላላቸው ሆቴሎች እና ግዙፍ ሪል ስቴቶች የሚሆኑ ቦታዎችን በቅድሚያ በማዘጋጀት ቦታዎቹ በጨረታ አግባብ የሚስተናገዱበትን ሁኔታ ያመቻቻሉ፡፡
8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) የተደነገገው ቢኖርም በጨረታው ለመሳተፍ የቀረበው አንድ ተጫራች ብቻ ቢሆንም ፕሮጀክቱ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) ሥር የሚወድቅ ከሆነ የማልማት አቅሙ አግባብ ባለው አካል ተረጋግጦ ይስተናገዳል፡፡

12. በምደባ ስለሚሰጥ የከተማ ቦታ

1. በሚመለከተው ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር ካቢኔ እየተወሰኑ የሚከተሉት የከተማ ቦታዎች በምደባ እንዲያዙ ሊፈቀዱ ይችላሉ፡-
 - ሀ/ ለባለበጀት የመንግስት መሥርያ ቤቶች ለቢሮ አገልግሎት የሚውሉ ቦታዎች፤
 - ለ/ በመንግሥት ወይም በበጎ አድራጎት ድርጅቶች ለሚካሄዱ ማህበራዊ የአገልግሎት መስጫ ተቋማት የሚውሉ ቦታዎች፤
 - ሐ/ በመንግስት ለሚካሄዱ የጋራ መኖርያ ቤቶች ልማት ፕሮግራሞች እና በመንግስት እየተወሰነ ለሚካሄዱ ለራስ አገዝ የጋራ መኖርያ ቤት ግንባታዎች የሚውሉ ቦታዎች፤
 - መ/ ለእምነት ተቋማት አምልኮ ማካሄጃ የሚውሉ ቦታዎች፤
 - ሠ/ ለማኑፋክቸሪንግ ኢንዱስትሪዎች ልማት የሚውሉ ቦታዎች፤
 - ረ/ ከመንግሥት ጋር በተደረጉ ስምምነቶች ለኤምባሲዎችና ለአለም አቀፍ ድርጅቶች አገልግሎት የሚውሉ ቦታዎች፤
 - ሰ/ በክልሉ ፕሬዚዳንት ወይም በከተማው አስተዳደር ከንቲባ እየታዩ ለካቢኔው ለሚመሩ ልዩ አገራዊ ፋይዳ ላላቸው ፕሮጀክቶች የሚውሉ ቦታዎች።
2. በከተማ መልሶ ማልማት ፕሮግራም ምክንያት ተነሿ የሚሆን የነባር ይዞታ ባለመብት ምትክ ቦታ የማግኘት መብት ይኖረዋል።

3. በክልል ወይም በድሬዳዋ ከተማ የመንግስት ወይም የቀበሌ መኖሪያ ቤት ህጋዊ ተከራይ የሆነ ሰው በከተማ መልሶ ማልማት ፕሮግራም ምክንያት ተነሿ በሚሆንበት ጊዜ ተተኪ ቤት የሚያገኝበትን ሁኔታ ማመቻቸት ካልተቻለ የመኖሪያ ቤት መስሪያ የከተማ ቦታ በሊዝ መነሻ ዋጋ የማግኘት መብት ይኖረዋል። ሆኖም አግባብ ያለው አካል የሚወሰነውን የአቅም ማሳያ ገንዘብ በዝግ የባንክ ሂሳብ ማስቀመጥ አለበት፡፡
4. በአዲስ አበባ ከተማ የመንግስት ወይም የቀበሌ መኖሪያ ቤት ህጋዊ ተከራይ የሆነ ሰው በከተማው መልሶ ማልማት ፕሮግራም ምክንያት ተነሿ በሚሆንበት ጊዜ የጋራ መኖሪያ ቤት በግዥ የሚያገኝበት ሁኔታ ይመቻቸሉታል።
5. የመንግስት ወይም የቀበሌ የንግድ ቤት ህጋዊ ተከራይ የሆነ ሰው በከተማ መልሶ ማልማት ፕሮግራም ምክንያት ተነሿ በሚሆንበት ጊዜ በሚመለከተው ክልል ወይም የከተማ አስተዳደር በሚወሰነው መሠረት ይስተናገዳል።

13. የከተማ ቦታ ምደባ ጥያቄ አቀራረብ

የከተማ ቦታ በምደባ አማካይነት በሊዝ ለመያዝ የሚቀርብ ጥያቄ ከሚከተሉት ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-

1. ጥያቄ ያቀረበው ተቋም የበላይ ተቆጣጣሪ አካል ወይም የዘርፍ አካላት የድጋፍ ደብዳቤ፤
2. በቦታው ላይ የሚከናወነው ፕሮጀክት ዝርዝር ጥናት፤ እና
3. ለፕሮጀክቱ ማስፈጸሚያ የተመደበለት በጀት ማስረጃ፡፡

14. የከተማ ቦታ የሊዝ ዋጋ

1. ማንኛውም የከተማ ቦታ የሊዝ መነሻ ዋጋ ይኖረዋል። የመነሻ ዋጋ ትመና ዘዴው በሚመለከታቸው ክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች በሚወጡ ደንቦች መሠረት የየከተሞቹን ነባራዊ ሁኔታ መነሻ በማድረግ ይወሰናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የተሰላውን የከተማ ቦታዎች የሊዝ መነሻ ዋጋ መሰረት በማድረግ የዋጋ ቀጠና ካርታ መዘጋጀት አለበት።
3. የሊዝ መነሻ ዋጋ ወቅታዊነቱን ጠብቆ እንዲሄድ ቢያንስ በየሁለት ዓመቱ መከለስ አለበት፡፡

15. የችሮታ ጊዜ

1. የከተማ ቦታ በሊዝ የተፈቀደለት ሰው እንደ ልማቱ ወይም አገልግሎቱ ዓይነት የችሮታ ጊዜ ሊሰጠው ይችላል። ዝርዝሩ በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች በሚወጡ ደንቦች ይወሰናል።
2. የችሮታ ጊዜ የሊዝ ውል ከተፈረመበት ቀን ጀምሮ የሚታሰብ ሆኖ በማንኛውም ሁኔታ ከግንባታ ማጠናቀቅያ ጊዜ መብለጥ የለበትም።

ክፍል ሦስት

የከተማ ቦታ ሊዝ አስተዳደር

16. የሊዝ ውል

1. በዚህ አዋጅ መሰረት የከተማ ቦታ በሊዝ እንዲይዝ የተፈቀደለት ሰው አግባብ ካለው አካል ጋር የሊዝ ውል መፈራረም ይኖርበታል።
2. የሊዝ ውሉ የግንባታ መጀመርያ፣ የግንባታ ማጠናቀቅያ፣ የክፍያ አፈፃፀም ሁኔታ፣ የችሮታ ጊዜ፣ የውል ሰጪና የውል ተቀባይ መብትና ግዴታዎች እንዲሁም ሌሎች አግባብነት ያላቸውን ዝርዝር ሁኔታዎች ማካተት አለበት።
3. የከተማ ቦታ በሊዝ እንዲይዝ የተፈቀደለት ሰው የሊዝ ውል ከመፈረሙ በፊት ስለውሉ ይዘት እንዲያውቅ ተደርጎ በቅድሚያ የሚከፈለውን የገንዘብ መጠን ገቢ የማድረግ ግዴታ አለበት።
4. የሊዝ ውል የፈረመ ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17 በተገለፀው መሰረት በስሙ የተዘጋጀ የሊዝ ይዞታ የምስክር ወረቀትና ቦታውን በመስክ ተገኝቶ የሚረከብ ይሆናል።
5. አግባብ ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሰረት ርክክብ የተፈፀመበት የከተማ ቦታ በሊዝ ውሉ መሠረት እንዲለማ መደረጉንና በየዓመቱ የሚከፈለው የሊዝ ክፍያ ወቅቱን ጠብቆ እየተፈጸመ ስለመሆኑ ክትትል የማድረግና የማረጋገጥ ኃላፊነት ይኖርበታል።

17. የሊዝ ይዞታ የምስክር ወረቀት

1. የከተማ ቦታ በሊዝ የተፈቀደለት ሰው የሊዝ ይዞታ ምስክር ወረቀት ይሰጠዋል።
2. የሊዝ ይዞታ የምስክር ወረቀት የሚከተሉትን መግለጫዎች አካቶ መያዝ አለበት፡
ሀ/ ቦታ በሊዝ የተፈቀደለትን ሰው ሙሉ ስም ከእነአያት፤
ለ/ የቦታውን ስፋትና አድራሻ፤

ሐ/ የቦታውን የአገልግሎት ዓይነት፣ ደረጃና የፕሎት ቁጥር፤

መ/ የቦታውን ጠቅላላ የሊዝ ዋጋና በቅድሚያ የተከፈለውን መጠን፤

ሠ/ በየዓመቱ የሚፈጸመውን የሊዝ ክፍያ መጠንና ክፍያው የሚጠናቀቅበትን ጊዜ፤

ረ/ የሊዝ ይዞታው ፀንቶ የሚቆይበትን ዘመን።

18. የሊዝ ዘመን

1. የከተማ ቦታ ሊዝ ዘመን እንደ የከተማው የዕድገት ደረጃና የልማት ሥራው ዘርፍ ወይም የአገልግሎቱ ዓይነት ሊለያይ የሚችል ሆኖ ጣሪያው እንደሚከተለው ይሆናል፦

ሀ/ በማናቸውም ከተማ፦

(1) ለመኖሪያ ቤት፣ ለሳይንስና ቴክኖሎጂ፣ ለምርምርና ጥናት፣ ለመንግስት መሥሪያ ቤት፣ ለበጎ አድራጎት ድርጅትና ለሃይማኖት ተቋም 99 ዓመታት፤

(2) ለከተማ ግብርና 15 ዓመታት፤

(3) ለዲፕሎማቲክና ለዓለም አቀፍ ተቋማት በመንግሥት ስምምነት መሠረት ለሚወሰን ዓመት፤

ለ/ በአዲስ አበባ ከተማ፦

(1) ለትምህርት፣ ለጤና፣ ለባህልና ለስፖርት 90 ዓመታት፤

(2) ለኢንዱስትሪ 70 ዓመታት፤

(3) ለንግድ 60 ዓመታት፤

(4) ለሌሎች 60 ዓመታት፤

ሐ/ በሌሎች ከተሞች፦

(1) ለትምህርት፣ ለጤና፣ ለባህልና ለስፖርት 99 ዓመታት፤

(2) ለኢንዱስትሪ 80 ዓመታት፤

(3) ለንግድ 70 ዓመታት፤

(4) ለሌሎች 70 ዓመታት።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1) የተደነገገው ቢኖርም፦

ሀ/ በባሕሪው ረዘም ያለ የሊዝ ይዞታ ዘመን ለሚጠይቅ የልማት ሥራ ወይም አገልግሎት ከተወሰነው ዘመን ጣሪያ ከግማሽ ሳይበልጥ ሊጨመር ይችላል፤

ለ/ ለጊዜው በልማት ሥራ ጥቅም ላይ በማይውሉ የከተማ ቦታዎች ላይ ለሚቀርቡ የአጭር ጊዜ የማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ተቋማት የቦታ ጥያቄዎች ከአምስት ዓመት ለማይበልጥ ጊዜ በሊዝ ይስተናገዳሉ። እንደአስፈላጊነቱ ለተመሳሳይ ጊዜ ሊታደስላቸው ይችላል።

19. የሊዝ ዘመን ዕድሳት

1. የሊዝ ዘመን ሲያበቃ በወቅቱ የሚኖሩትን የቦታውን የሊዝ መነሻ ዋጋና ሌሎች መስፈርቶችን መሠረት በማድረግ ሊታደስ ይችላል። ሆኖም የሊዝ ዘመኑ ሊታደስ በማይችልበት ሁኔታ ለሊዝ ባለይዞታው ካሣ አይከፈልም።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተመለከተው መሠረት ባለይዞታው የሊዝ ዘመኑ ሊያበቃ ከ10 እስከ 2 ዓመት እስኪቀረው ድረስ ባለው ጊዜ ውስጥ እድሳት እንዲደረግለት መፈለጉን አግባብ ላለው አካል በጽሑፍ ካመለከተ ብቻ ይሆናል።
3. አግባብ ያለው አካል ማመልከቻው በቀረበለት በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ውሳኔውን ለአመልካቹ በጽሑፍ ማሳወቅ አለበት። በዚህ ጊዜ ውስጥ ውሳኔውን ሳያሳውቅ ቢቀር በእድሳት ጥያቄው እንደተስማማ ተቆጥሮ በወቅቱ በሚኖረው የሊዝ መነሻ ዋጋና ለአገልግሎቱ በሚሰጠው የሊዝ ዘመን መሰረት የሊዝ ውሉ ይታደሳል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት መልስ መስጠት የነበረበት የሥራ ኃላፊ ወይም ሠራተኛ በዕድሳቱ ምክንያት የደረሰ ጉዳት ካለ ተጠያቂ ይሆናል።

20. የመክፈያ ጊዜ

1. የከተማ ቦታ በሊዝ የተፈቀደለት ሰው ወጪውን ለመመለስ የሚያስፈልገውን ጊዜ ግምት ውስጥ በማስገባት የሚወሰን የመክፈያ ጊዜ ሊሰጠው ይችላል።
2. የቅድሚያ ክፍያ እንደየክልሉና የከተማ አስተዳደሩ ሁኔታ የሚወሰን ሆኖ ከጠቅላላ የቦታው የሊዝ ክፍያ መጠን 10 በመቶ ማነስ የለበትም።
3. የቅድሚያ ክፍያው ከተከፈለ በኋላ የሚቀረው የሊዝ ዋጋ በመክፈያ ዘመኑ እኩል ዓመታዊ ክፍያ የሚፈጸም ይሆናል።
4. በቀሪው ክፍያ ላይ በኢትዮጵያ ንግድ ባንክ የማበደሪያ የወለድ ተመን መሠረት ወለድ ይከፈላል። የሚመለከተው አካል የየወቅቱን የማበደርያ ወለድ ተመን ተከታትሎ ወቅታዊ የማድረግ ኃላፊነት አለበት።

5. ወቅቱን ጠብቆ በማይፈጸም ዓመታዊ ክፍያ ላይ የኢትዮጵያ ንግድ ባንክ በዘገዩ የብድር ክፍያዎች ላይ በሚጥለው የቅጣት ተመን መሠረት መቀጫ ይከፈላል፡፡
6. የሊዝ ባለይዞታው የሊዝ ክፍያውን ለመክፈል በሚገባው የጊዜ ገደብ ውስጥ ካልከፈለና የሦስት ዓመት ውዝፍ ካለበት አግባብ ያለው አካል ንብረቱን ይዞ በመሸጥ ለውዝፍ ዕዳው መክፈያ የማዋል ሥልጣን ይኖረዋል፡፡
7. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (5) የተደነገገው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 ንዑስ አንቀጽ (1) ተራ ፊደል (ሀ) ወይም (መ) መሠረት ለባለበጀት የመንግሥት መሥሪያ ቤት ወይም ለሃይማኖታዊ ተቋም በምደባ በሚሰጥ የከተማ ቦታ ላይ ተፈጻሚ አይሆንም፡፡ ሆኖም ባለበጀት የመንግሥት መሥሪያ ቤቱ ወይም ሃይማኖታዊ ተቋሙ በምደባ ያገኘውን መሬት ለማስለቀቅ የተከፈለውን ካሣ የሚተካ ክፍያ ይከፍላል፡፡

21. በሊዝ የተያዘ የከተማ ቦታ አጠቃቀም

1. የከተማ ቦታ ሊዝ ባለይዞታ በሊዝ ውሉ ውስጥ በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ቦታውን ለተፈቀደለት አገልግሎት ጥቅም ላይ ማዋል አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም የሊዝ ባለይዞታው የቦታውን አጠቃቀም ለመለወጥ አግባብ ላለው አካል ሊያመለክት ይችላል፡፡
3. አግባብ ያለው አካል የታቀደው የቦታ አጠቃቀም ከከተማው የመሬት አጠቃቀም ፕላን ጋር የማይጋጭ መሆኑን ሲያረጋግጥ ለውጡን ሊፈቅድ ይችላል፡፡

22. ግንባታ ስለመጀመር

1. ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ በሊዝ ውሉ በተመለከተው የጊዜ ገደብ መሠረት ግንባታ መጀመር አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም እንደ ግንባታው ውስብስብነት እየታየ ክልሉ ወይም የከተማ አስተዳደሩ በሚያወጣው ደንብ መሠረት የግንባታ መጀመርያ ጊዜው ሊራዘም ይችላል፡፡
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ግንባታውን ካልጀመረ ቦታውን ከተረከበበት ጊዜ ጀምሮ ያለውን የሊዝ ክፍያና የጠቅላላውን የሊዝ ዋጋ ሰባት በመቶ መቀጮ እንዲከፍል ተደርጎ ቦታውን አግባብ ያለው አካል መልሶ ይረከባል፡፡

4. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የከተማ ቦታ ይዞታ የተፈቀደለት ሰው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ግንባታ ካልጀመረ ለአቅም ማሳያ በዝግ የባንክ ሂሳብ ከተያዘው ገንዘብ ላይ ሦስት በመቶ ተቀጥቶ ቦታውን አግባብ ያለው አካል መልሶ ይረከባል።
5. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 ንዑስ አንቀጽ (1) ተራ ፊደል (ሀ)፣ (ለ)፣ (ሐ)፣ (መ) ወይም (ረ) መሠረት ቦታ የተፈቀደለት የሊዝ ባለይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሠረት በተወሰነው የጊዜ ገደብ ውስጥ ግንባታ ካልጀመረ የሊዝ ውሉ ተቋርጦ ቦታውን አግባብ ያለው አካል መልሶ ይረከባል።

23. ግንባታ ስለማጠናቀቅ

1. ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ የዚህን አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) ድንጋጌዎች ተከትሎ በሊዝ ውሉ ውስጥ በተመለከተው የጊዜ ገደብ መሠረት ግንባታውን ማጠናቀቅ አለበት፡፡
2. የግንባታ ማጠናቀቅያ የጊዜ ገደብ እንደሚከተለው ይሆናል፡-
 - ሀ/ ለአነስተኛ ግንባታ 24 ወራት፤
 - ለ/ ለመካከለኛ ግንባታ 36 ወራት፤
 - ሐ/ ለከፍተኛ ግንባታ 48 ወራት።
3. የግንባታ ደረጃዎች በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች በሚወጡ ደንቦች ይወሰናሉ፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቢኖርም እንደ ግንባታው ውስብስብነት እየታየ ክልሉ ወይም የከተማ አስተዳደሩ በሚያወጣው ደንብ መሠረት የግንባታ ማጠናቀቅያ ጊዜው ሊራዘም ይችላል፡፡ ሆኖም ለግንባታ ማጠናቀቅያ የሚሰጠው ጠቅላላ ጊዜ በማንኛውም ሁኔታ፡-
 - ሀ/ ለአነስተኛ ግንባታ ከሁለት ዓመት ከሰድስት ወር፤
 - ለ/ ለመካከለኛ ግንባታ ከአራት ዓመት፤ እና
 - ሐ/ ለከፍተኛ ግንባታ ከአምስት ዓመት፤ መብለጥ አይችልም።
5. ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በተወሰነው የጊዜ ገደብ ግንባታውን ካላጠናቀቀ አግባብ ያለው አካል የሊዝ ውሉን በማቋረጥ ቦታውን መልሶ መረከብ ይችላል፡፡

6. የሊዝ ውል የተቋረጠበት ሰው በራሱ ከስድስት ወር ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ በቦታው ላይ የሠፈረ ንብረቱን ማንሳት አለበት፡፡ ለዚህም አግባብ ያለው አካል በፅሁፍ ማስጠንቀቅያ መስጠት አለበት፡፡

7. የሊዝ ባለይዞታው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት ንብረቱን ካላነሳ አግባብ ያለው አካል፡-

ሀ/ ጅምር ግንባታው በፕላኑ መሰረት የተገነባ መሆኑን አረጋግጦ ግንባታውን ማጠናቀቅና መጠቀም ለሚችል ሰው በግልፅ ጨረታ ንብረቱን በመሸጥ ማስተላለፍ፤ ወይም

ለ/ ንብረቱን በራሱ ወጪ በማንሳት ከሊዝ ቅድሚያ ክፍያው ወይም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በምደባ የከተማ ቦታ ይዞታ የተፈቀደለትን ሰው የሚመለከት ሲሆን ለአቅም ማሳያ በዝግ የባንክ ሂሳብ ከተያዘው ገንዘብ ላይ ተሰልቶ ወጪውን ማስመለስ፤

ይችላል፡፡

8. አግባብ ያለው አካል በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ /7/ (ሀ) መሠረት ከሚፈጸም ሽያጭ ከሚገኝ ገቢ ላይ ሽያጩን ለማስፈጸም የወጡ ወጪዎችን ቀንሶ ተራፊ ገንዘብ ካለ ለባለመብቱ ተመላሽ ያደርጋል፡፡

24. የሊዝ መብትን ስለማስተላለፍና በዋስትና ስለማስያዝ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 18 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተወሰነው የሊዝ ዘመንና በአንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው ቦታውን ለተፈቀደለት አገልግሎት ጥቅም ላይ የማዋል ግዴታ እንደተጠበቀ ሆኖ ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ መብቱን ለማስተላለፍ ወይም በክፈለው የሊዝ ክፍያ መጠን በዋስትና ለማስያዝ ወይም በካፒታል አስተዋጾነት ለመጠቀም ይችላል፡፡

2. ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ የሊዝ መብቱን ግንባታ ከመጀመሩ ወይም ግንባታውን በግማሽ ከማጠናቀቁ በፊት ከውርስ በስተቀር ማስተላለፍ የሚችለው አግባብ ባለው አካል ቁጥጥር የሚደረግበት ግልጽ የሽያጭ ሥርዓትን በመከተል ይሆናል፡፡

3. የሊዝ ይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ሲተላለፍ፡-

ሀ/ የተፈጸመው የሊዝ ክፍያና የሊዝ ክፍያው በባንክ ቢቀመጥ ያስገኝ የነበረው ወለድ፤

ለ/ የተከናወነው ግንባታ ዋጋ፤ እና

ሐ/ የሊዝ መብቱ በመተላለፉ የተገኘው የሊዝ ዋጋ 5 በመቶ፤

ለሊዝ ባለመብቱ እንዲቀርብ ተደርጎ ልዩነቱ አግባብ ላለው አካል ገቢ ይደረጋል፡፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም ማንኛውም የሊዝ ባለይዞታ ግንባታ ከመጀመሩ በፊት የሊዝ መብቱን በዋስትና ማስያዝ የሚችለው ከሊዝ የቅድሚያ ክፍያው ላይ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 22 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ሊደረጉ የሚችሉ ተቀናሾች ታስበው በሚቀረው የገንዘብ መጠን ይሆናል፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የሊዝ መብቱን በዋስትና ያስያዘ ሰው የዋስትና ግዴታውን ባለመወጣቱ በዋስትና መያዣው ላይ የፍርድ አፈጻጸም ትዕዛዝ የተላለፈበት የእዳ ጥያቄ ከቀረበ አግባብ ያለው አካል የሊዝ ውሉን አቋርጦ መሬቱን በመረከብ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 22 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የሚደረጉ ተቀናሾችን አስቀርቶ ቀሪውን ለዋስትና ባለመብቱ ይከፍላል፡፡ ተራፊ ገንዘብ ካለም ለሊዝ ባለመብቱ ይመልስለታል፡፡

6. በሌላ አኳኋን ስምምነት ካልተደረገ በስተቀር በመሬት የመጠቀም መብት በዋስትና ሲያዝ ወይም ሲተላለፍ በመሬቱ ላይ የተገነባው ህንፃና ከህንፃው ጋር የተያያዙ መገልገያዎች መብት አብሮ ይያዛል ወይም ይተላለፋል፤ እንዲሁም ሕንፃና ከሕንፃው ጋር የተያያዙ መገልገያዎች በዋስትና ሲያዙ ወይም ሲተላለፉ በመሬት የመጠቀም መብቱም አብሮ ይያያዛል ወይም ይተላለፋል፡፡

7. ማንኛውም ሰው በመሬት የወቅት ጥበቃ የሚመጣን ጥቅም ለማግኘት በማሰብ በተደጋጋሚ ጊዜ ግንባታ ሳያጠናቅቅ የሊዝ መብቱን የሚያስተላልፍ ከሆነ የሚመለከተው አካል በማንኛውም የሊዝ ጨረታ እንዳይሳታፍ ሊከለከለው ይችላል፡፡

8. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሊዝ መብት በማናቸውም ሁኔታ ሲተላለፍ በሊዝ ውሉ የተመለከቱት የሊዝ ባለይዞታው ግዴታዎች በሙሉ ያለ ቅድመ ሁኔታ መብቱ ለተላለፈለት ሦስተኛ ወገን ይተላለፋሉ፡፡

25. የሊዝ ይዞታ መቋረጥና የካላ አክፋፈል

1. የከተማ ቦታ የሊዝ ይዞታ፡-

ሀ/ ባለይዞታው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 21 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ቦታውን ጥቅም ላይ ካላዋለ፤

ለ/ ቦታው ለሕዝብ ጥቅም ተብሎ ለሌላ አገልግሎት እንዲውል ሲወሰን፤ ወይም

ሐ/ የሊዝ ይዞታ ዘመኑ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 19 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ካልታደሰ፤

ሊቋረጥ ይችላል፡፡

2. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ (ሀ) ድንጋጌ ቢኖርም ቦታው ጥቅም ላይ ያልዋለው በፍትሐ ብሔር ሕጉ በተደነገገው መሠረት ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት መሆኑ ከተረጋገጠ አግባብ ያለው አካል ከአቅም በላይ በሆነው ምክንያት የባከነውን ጊዜ የሚያካክስ ተጨማሪ ጊዜ ሊፈቅድ ይችላል፡፡
3. የከተማ ቦታ የሊዝ ይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ (ሀ) መሠረት ሲቋረጥ ተገቢው ወጪና መቀጫ ተቀንሶ የሊዝ ክፍያው ለባለመብቱ ተመላሽ ይሆናል፡፡
4. የከተማ ቦታ የሊዝ ይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ (ለ) መሠረት ሲቋረጥ ባለይዞታው አግባብ ባለው ሕግ መሰረት ተመጣጣኝ ካሣ ይከፈለዋል፡፡
5. የከተማ ቦታ የሊዝ ይዞታ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ (ሐ) መሠረት ሲቋረጥ ባለይዞታው እስከ አንድ ዓመት ባለው ጊዜ ውስጥ በቦታው ላይ ያሰፈረውን ንብረት በማንሳት ቦታውን አግባብ ላለው አካል መልሶ ማሰረክብ አለበት፡፡
6. ባለይዞታው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) በተመለከተው የጊዜ ገደብ ውስጥ ንብረቱን ካላነሳ የሚመለከተው አካል ቦታውን ከነንብረቱ ያለምንም ክፍያ ሊወስደው ይችላል፡፡ ለአፈፃፀሙም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው ፖሊስን ማዘዝ ይችላል፡፡
7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /1/ (ለ) መሠረት የሊዝ ውል ሲቋረጥ የቦታው ርክክብ የሚፈፀመው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 31 በተደነገገው መሠረት ይሆናል፡፡

ክፍል አራት

የከተማ ቦታ ስለማስለቀቅ

26. የከተማ ቦታ የማስለቀቅ ሥልጣን

1. አግባብ ያለው አካል ከቦታው ለሚነሳው ንብረት ተመጣጣኝ ካሣ በቅድሚያ እንዲከፈል በማድረግ የከተማ ቦታ ይዞታን ለሕዝብ ጥቅም ሲባል የማስለቀቅና የመረከብ ሥልጣን ይኖረዋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በሚወሰድ እርምጃ ምክንያት ተነሿ ለሚሆነው ሰው መጠኑ በክልሉ ወይም በከተማው አስተዳደር የሚወሰን ምትክ ቦታ በከተማው ውስጥ ይሰጠዋል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም የከተማ ቦታ በሊዝ የያዘ ሰው የሊዝ ውሉን ባለማክበሩ፤ የቦታ አጠቃቀሙ ከከተማው ፕላን ጋር ሊጣጣም የሚችል ባለመሆኑ ወይም ቦታው መንግሥት ለሚያካሂደው የልማት ሥራ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ ምክንያት ካልሆነ በስተቀር የሊዝ ዘመኑ ከማለቁ በፊት ይዞታውን እንዲለቅ አይደረግም።
4. አግባብ ያለው አካል በሕገ ወጥ መንገድ የተያዘን የከተማ ቦታ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 መሠረት የማስለቀቂያ ትዕዛዝ መስጠትና ካሳ መክፈል ሳያስፈልግ የሰባት የሥራ ቀናት የጽሁፍ ማስጠንቀቂያ ብቻ ለባለይዞታው በአካል በመስጠት ወይም በቦታው በሠፈረው ንብረት ላይ በመለጠፍ የማስለቀቅ ሥልጣን ይኖረዋል።

27. የማስለቀቂያ ትዕዛዝ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 26 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የከተማ ቦታ ይዞታ እንዲለቀቅ ሲወሰን ይዞታው የሚለቀቅበት ጊዜ፤ ሊከፈል የሚገባው የካሳ መጠን እና ሊሰጥ የሚችለው የምትክ ቦታ ስፋትና አካባቢ ተጠቅሶ የማስለቀቂያ ትዕዛዝ ለባለይዞታው በጽሁፍ ይሰጣል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚሰጠው የማስጠንቀቂያ ጊዜ በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች በሚወጡ ደንቦች ይወስናል፤ ሆኖም በማንኛውም ሁኔታ ከ90 ቀናት ያነሰ ሊሆን አይችልም።
3. የሚለቀቀው የከተማ ቦታ ይዞታ የመንግሥት ቤት የሰፈረበት ከሆነ የማስለቀቂያ ትዕዛዙ የሚደርሰው ቤቱን ለሚያስተዳድረው አካል ይሆናል።
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የማስለቀቂያ ትዕዛዝ የተላለፈበት ቤት ተከራይቶ ከነበረ ትዕዛዙ የደረሰው አካል የማስጠንቀቂያ ጊዜው ከማብቃቱ በፊት የኪራይ ውሉን ለማቋረጥ የሚያስችል እርምጃ መውሰድ አለበት፡፡

28. የማስለቀቂያ ትዕዛዝን ወይም ማስጠንቀቂያን የሚመለከቱ አቤቱታዎች

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 27 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የማስለቀቂያ ትዕዛዝ የደረሰው ወይም ትዕዛዝ በተሰጠበት ንብረት ላይ ያለ መብቱ ወይም ጥቅሜ ይነካብኛል የሚል ማንኛውም ሰው ትዕዛዙ በደረሰ በ15 የሥራ ቀናት ውስጥ ያለውን አቤቱታ ከዝርዝር ምክንያቱና ማስረጃው ጋር አግባብ ላለው አካል ማቅረብ ይችላል፡፡

2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 26 ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ማስጠንቀቂያ የደረሰው ሰው ማስጠንቀቂያው በደረሰው በሰባት የሥራ ቀናት ውስጥ አቤቱታውን ከዝርዝር ምክንያቱና ማስረጃው ጋር አግባብ ላለው አካል ማቅረብ ይችላል፡፡
3. አግባብ ያለው አካል በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት የቀረበለትን አቤቱታ በአግባቡ በማጣራት ውሳኔ መስጠትና ውሳኔውን ለአቤቱታ አቅራቢው በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡ የቀረበው አቤቱታ ተቀባይነት ያላገኘ ከሆነ ምክንያቱ በግልጽ በውሳኔው ውስጥ መገለጽ ይኖርበታል፡፡

29. አግባብ ባለው አካል ውሳኔ ላይ ስለሚቀርብ ይግባኝ

1. አግባብ ያለው አካል በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ አቤቱታ አቅራቢ ውሳኔው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ይግባኙን በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 መሠረት ለተቋቋመው ይግባኝ ሰሚ ጉባዔ ማቅረብ ይችላል፡፡
2. ጉባዔው የቀረበለትን ይግባኝ በ30 የሥራ ቀናት ውስጥ መርምሮ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡ የሰጠውን ውሳኔም ለተከራካሪ ወገኖች በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡
3. በካሣ ክርክር ላይ ካልሆነ በስተቀር ምትክ ቦታን ጨምሮ በሌሎች በሕግም ሆነ ፍሬ ነገር ክርክሮች ላይ ጉባዔው የሚሰጠው ውሳኔ የመጨረሻ ይሆናል፡፡
4. ጉባዔው ካሣን በሚመለከት በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ተከራካሪ ወገን ውሳኔው በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ ለሚመለከተው የከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ወይም የከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት በሌለበት ለሚመለከተው መደበኛ ከፍተኛ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ይግባኝ መቅረብ የሚችለው ይግባኝ ባዩ እንዲለቀቅ ትዕዛዝ የተሰጠበትን የከተማ ቦታ አግባብ ላለው አካል ካስረከበና ያስረከበበትን ሰነድ ከይግባኝ አቤቱታው ጋር አያይዞ ካቀረበ ብቻ ይሆናል፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት ይግባኝ የቀረበለት ፍርድ ቤት ይግባኙ በቀረበለት 30 የሥራ ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡ የፍርድ ቤቱ ውሳኔም የመጨረሻ ይሆናል፡፡

30. ስለይግባኝ ሰሚ ጉባዔ

1. የከተማ ቦታ ማስለቀቅና የካሣ ጉዳዮች ይግባኝ ሰሚ ጉባዔዎች በክልሎችና በከተማ አስተዳደሮች ይቋቋማሉ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተቋቋመ ጉባዔ የቀረበለትን ይግባኝ መርምሮ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የተሰጠ ውሳኔን የማጽናት፣ የማሻሻል ወይም የመሻር እና የሰጠውን ውሳኔ የማስፈጸም ሥልጣን ይኖረዋል።
3. የጉባዔው ተጠሪነት እንደ አግባቡ ለክልሉ ወይም ለከተማው አስተዳደር ምክር ቤት ይሆናል፡፡
4. ጉባዔው አግባብ ካላቸው አካላት የተውጣጡ ከአምስት የማያንሱ አባላት ይኖሩታል።
5. ጉባዔው አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው አግባብነት ያላቸውን አካላት በማዘዝ መያወጥ አስተያየት መቀበል ወይም ማስረጃ እንዲቀርብለት ማድረግ ይችላል።
6. ጉባዔው አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የፖሊስ ኃይል በማዘዝ የሚሰጣቸውን ውሳኔዎችና ትእዛዞች ማስፈጸም ይችላል።
7. ጉባዔው ከሕግ በቀር ከማናቸውም ተጽዕኖ ነፃ ይሆናል፡፡
8. ጉባዔው ስራውን በሚያከናውንበት ጊዜ በመደበኛው የፍትሐ-ብሔር ስነ-ሥርዓት ሕግ አይመራም፡፡ ሆኖም በክልሉ ወይም በከተማ አስተዳደሩ በሚወሰን የተቀላጠፈ ስነ ሥርዓት ይመራል፡፡
9. የጉባዔው አባላት የስራ ዘመን በክልሉ ወይም በከተማ አስተዳደሩ ይወሰናል፡፡

31. ስለመረከብ

1. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ /2/ ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ አግባብ ያለው አካል ማስለቀቂያ ትእዛዝ የተሰጠበትን ቦታ የሚረከበው የከተማ ቦታ ባለ ይዞታው ካሣ ከተከፈለው ቀን ወይም ካሣውን ለመቀበል ፈቃደኛ ካልሆነ ደግሞ ካሣው አግባብ ባለው አካል ስም በዝግ የባንክ ሂሳብ ከተቀመጠበት ቀን ጀምሮ በ90 ቀናት ውስጥ ይሆናል፡፡ ሆኖም የተወሰነለትን ካሣ ያልተቀበለው ሰው ለመቀበል በፈለገ ጊዜ አግባብ ያለው አካል በባንክ የተቀመጠውን ገንዘብ መስጠት አለበት፡፡
2. አግባብ ያለው አካል የማስለቀቂያ ትዕዛዝ ወይም ማስጠንቀቂያ የተሰጠበትን መሬት የሚረከበው፡-

ሀ/ ትዕዛዙ ወይም ማስጠንቀቂያው የደረሰው ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ (1) ወይም (2) መሠረት አቤቱታ ሳያቀርብ ሲቀር፤

ለ/ አቤቱታ ቀርቦ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 28 ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት አቤቱታውን ውድቅ የሚያደርግ ውሳኔ ሲሰጥ እና በውሳኔው ላይ ይግባኝ ሳይቀርብ ሲቀር፤ ወይም

ሐ/ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 29 ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ይግባኝ ቀርቦ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ይግባኝን ውድቅ በማድረግ ውሳኔ ሲሰጥ፤

ይሆናል፡፡

3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ድንጋጌ ቢኖርም በሚለቀቀው መሬት ላይ ሰብል፣ ቋሚ ተክል ወይም ሌላ ንብረት ከሌለ የከተማ ቦታ ባለይዞታው የማስለቀቅ ትዕዛዝ በደረሰው በ30 ቀናት ውስጥ የከተማ ቦታ ይዞታውን አግባብ ላለው አካል ማስረከብ አለበት፡፡
4. አግባብ ያለው አካል ቦታውን በሚረከብበት ጊዜ ኃይል መጠቀም አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የፖሊስ ሃይል ማዘዝ ይችላል፡፡
5. በሕገ ወጥ መንገድ የተያዘ የከተማ ቦታ እንዲለቀቅ በሚደረግበት ጊዜ በቦታው ላይ ላለ ንብረት አግባብ ያለው አካል ተጠያቂ አይሆንም፡፡

ክፍል አምስት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

32. የሚኒስቴሩ ሥልጣንና ተግባር

ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ይህ አዋጅ በሁሉም ክልሎች በሚገባ መፈጸሙን ይከታተላል፤ ያረጋግጣል፤
2. ለክልሎችና ለከተማ አስተዳደሮች የቴክኒክና የአቅም ግንባታ ድጋፍ ያደርጋል፤
3. በሀገር አቀፍ ደረጃ የመሬትና መሬት ነክ መረጃዎችን በቴክኖሎጂ የማዘመንና የማናበብ ሥራዎች ይስራል፤
4. ሀገር አቀፍ የመሬትና መሬት ነክ መረጃዎችን በተመለከተ ስታንዳርዶች ያወጣል፤ ተፈጻሚነታቸውን ይከታተላል፤
5. የዚህን አዋጅ ማስፈጸሚያ ሞዴል ደንቦች፣ መመሪያዎችና ማንዋሎች ያዘጋጃል፡፡

33. የክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች ሥልጣንና ተግባር

ክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች፡-

1. በሁሉም ከተሞች ውስጥ የሚገኘውን መሬት በዚህ አዋጅ መሠረት ያስተዳድራሉ፤

2. ይህን አዋጅ በሚገባ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦች እና መመሪያዎች ያወጣሉ፡፡

34. የመተባበር ግድታ

ማንኛውም ሰው ይህንን አዋጅ በማስፈጸም ረገድ የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡

35. ቅጣት

1. የወንጀል ህጉ የበለጠ የሚያስቀጣ ካልሆነ በስተቀር፡-

ሀ/ ማንኛውም ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎችን ለማስፈጸም የተመደበ ኃላፊ ወይም ሠራተኛ ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት በማሰብ፡-

- (1) በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጪ የከተማ ቦታን የፈቀደ እንደሆነ ከ7 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 40,000 እስከ ብር 200,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤
- (2) የጨረታ መረጃዎችን ይፋ ባያደርግ፣ በጨረታ ሰነድ ሽያጭ ላይ ገደብ ቢጥል፣ የጨረታ ሂደቱን ቢያዛባ ወይም የጨረታ ውጤቱን ቢለውጥ ከ5 እስከ 12 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከብር 30,000 እስከ ብር 150,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤
- (3) በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጪ ፈፅሞ ከተገኘ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት መውሰድ የሚገባውን እርምጃ ሳይወስድ ከቀረ ከ5 እስከ 12 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከብር 30,000 እስከ 150,000 ብር በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤

ለ/ ማንኛውም ሰው ይህን አዋጅ ወይም በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችን ወይም መመሪያዎችን በመተላለፍ የከተማ ቦታን አጥሮ ከያዘ፣ ግንባታ ካካሄደበት ወይም ከአዋሳኝ ይዞታው ጋር ከቀላቀለ ከ7 እስከ 15 ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራት እና ከብር 40,000 እስከ ብር 200,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፤

ሐ/ ማንኛውም በከተማ ቦታ ሊዝ ጨረታ የሚወዳደር ሰው የሐሰት ማስረጃ ካቀረበ፣ መግለጽ የነበረበትን መረጃ ከደበቀ ወይም ከሌላ ተወዳዳሪ ጋር በመመሳጠር የሐሰት ውድድር ካደረገ ከ5 እስከ 12 ዓመት በሚደርስ ጽኑ

እስራት እና ከብር 30,000 እስከ ብር 150,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።

2. ማንኛውም ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎችን ለማስፈጸም የተመደበ ኃላፊ ወይም ሠራተኛ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱትን ጥፋቶች በቸልተኝነት ከፈጸመ ከ1 እስከ 5 ዓመት በሚደርስ እሥራትና ከብር 10,000 እስከ ብር 30,000 በሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል።
3. ማንኛውም በዚህ አንቀጽ የተመለከተን የወንጀል ድርጊት በመፈጸም የተገኘ ሀብት በፍርድ ቤት ትዕዛዝ ተወርሶ አግባብ ያለው አካል እንዲረከበው ይደረጋል።

36. የተሻሩና ተፈፃሚነት የማይኖራቸው ሕጎች

1. የከተማ ቦታ በሊዝ ስለመያዝን እንደገና ለመደንገግ የወጣው አዋጅ ቁጥር 272/1994 በዚህ አዋጅ ተሽሯል።
2. ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም ሕግ ወይም የአሠራር ልምድ በዚህ አዋጅ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም።

37. የመሸጋገሪያ ድንጋጌ

1. ክልሎችና የከተማ አስተዳደሮች ቀደም ሲል ቀርበው በእንጥልጥል ላይ ያሉ የከተማ ቦታ ጥያቄዎችን በሚመለከት ይህ አዋጅ ከፀናበት ቀን ጀምሮ ባሉት ሦስት ወራት ጊዜ ውስጥ በቀድሞው ህግ መሠረት ውሳኔ መስጠት አለባቸው።
2. ይህ አዋጅ ከመጽናቱ በፊት አግባብ ባለው አካል የተፈረመ የሊዝ ውሎችና በነዚህ መሠረት የተከናወኑ ሥራዎች ህጋዊነታቸው ተጠብቆ ተፈፃሚነታቸው ይቀጥላል።

38. አዋጁ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል።

አዲስ አበባ ኅዳር 18 ቀን 2004 ዓ.ም

ግርማ ወልደ ጊዮርጊስ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዝዳንት

አዋጅ ቁጥር 818/2006 ዓ.ም

የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ አዋጅ

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀጽ 40 (7) የተደነገገውን ዜጎች በመሬት ላይ ለሚገነቡት ቋሚ ንብረት የተጎናጸፉት የባለቤትነት እና በመሬት የመጠቀም መብታቸውን በከተሞች ተግባራዊ ማድረግ አስፈላጊ ሆኖ በመገኘቱ፤

የከተማ መሬት ይዞታ መመዝገብ ለአገሪቱ ኢኮኖሚ አስተማማኝ መረጃን በማመንጫት ለሚፈለገው አገልግሎት ለማዋል ተቋማዊ መሠረት በመሆኑ፤ በተለይም የዜጎች ይዞታ መብት ዋስትና እንዲያገኝና የከተሞችን ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊና አካባቢያዊ ልማት ማፋጠን አስፈላጊ በመሆኑ፤

ከመሬት እና ከማይንቀሳቀስ ንብረት ጋር ተያይዞ የሚነሳውን ክርክር ለመቀነስ፣ ባለይዞታው በሕግ አግባብ ያፈራውን ሀብት መጠቀም የሚያስችለው ግልፅነትና ተጠያቂነት ያለበት አስተማማኝ የሆነ የአሰራር ሥርዓት መዘርጋት እና በመንግስት የሚሰጡ አገልግሎቶች የተሳለጡ እንዲሆኑ ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

ከመሬት ይዞታ ጋር ተያያዥነት ያላቸውን መብቶች፣ ክልከላዎች እና ኃላፊነቶችን ለመመዝገብ የሚያስችል ወቅታዊ፣ ፈጣን፣ ከገበያ ልውውጥ ጋር የተጣጣመ የሕግ ማዕቀፍ በማውጣት የመሬትና የማይንቀሳቀስ ንብረት ለነጻ ገበያ የኢኮኖሚ ሥርዓት ግንባታ ያለውን አስተዋጾ ለማሳደግ፣ እንዲሁም ማንኛውም የመሬት ባለይዞታ በመሬት ላይ ላፈራው የማይንቀሳቀስ ንብረት በመሬት ይዞታው ውስጥ ዋስትና ማረጋገጫ እንዲኖረው ማድረግ በማስፈለጉ፤

የህጋዊ ካዳስተር መሠረታዊ መርሆዎች የሆኑትን የይዞታ ምዝገባን፣ በይዞታ ልውውጥ ጊዜ የባለይዞታን ይሁንታ ማግኘት፣ የይዞታ ምዝገባን ለሕዝብ ግልጽ ማድረግ እና ይዞታውንና ባለይዞታውን በመለያ ኮዶች መለየትን ሥራ ላይ ማዋል በማስፈለጉ፤

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግስት አንቀጽ 55(2) (ሀ) መሠረት የሚከተለው ታውጧል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 818/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል።

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

1. “ከተማ” ማለት ማዘጋጃ ቤት የተቋቋመበት ወይም በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል ከተማ ተብሎ የተሰየመ ስፍራ ነው፤
2. “የከተማ መሬት” ማለት በማንኛውም ክልል የከተማ የአስተዳደር ወሰን ውስጥ የሚገኝ መሬት ነው፤
3. “የመሬት ይዞታ” ማለት የሊዝ ሥራት በሚመራበት ህግ መሰረት በሊዝ የተያዘ ወይም በሊዝ ህግ መሠረት እውቅና የተሰጠው የከተማ ነባር የመሬት ይዞታ ላይ የተገኘ የተጠቃሚነት መብት ነው፤
4. “ከተማ አስተዳደር” ማለት በህግ የተቋቋመ ወይም አግባብ ባለው አካል በተሰጠ ውክልና የከተማ አስተዳደር ሥልጣንና ተግባር የሚያከናውን አካል ነው፤
5. “ህጋዊ ካዳስተር” ማለት ለእያንዳንዱ ህጋዊ ወሰን ለተለየለት ይዞታ፣ የይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት የሚያመለክት መረጃ የያዘ፣ የይዞታውን ካርታ አጣምሮ የያዘ ወቅታዊ የመሬት ይዞታ መረጃ ሥርዓት ነው፤
6. “በሥልታዊ ዘዴ ይዞታን ማረጋገጥ” ማለት በአንድ የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ በሚገኙ ይዞታዎች ላይ የነበረን መብት በመደዳው የማረጋገጥ ዘዴ ነው፤
7. “በአልፎ አልፎ ዘዴ ይዞታን ማረጋገጥ” ማለት በአንድ የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ ቀደም ብሎ የነበረን የይዞታ መብት ለማረጋገጥ በባለይዞታ ጥያቄ መሰረት የሚተገበር የይዞታ መብት ማረጋገጥ ዘዴ ነው፤
8. “የጣቢያ ሽንሻኖ” ማለት በአንድ ከተማ ዝቅተኛ የአስተዳደር እርከን ሥር የሚገኝ መሬት ሆኖ ለጣቢያ ሽንሻኖ በተዘጋጀ ደረጃ መሰረት መንገዶችን እና መስመራዊ ገጽታዎችን ተከትሎ የሚነደፍ በውስጡ አንድ ወይም ከአንድ በላይ የሆነ፣ ይዞታዎችን የያዘ የፕላን ጣቢያ ነው፤

9. “የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ” ማለት በአንድ ከተማ ውስጥ የሚገኝ ነጠላ ይዞታ ቡብቸኝነት የሚለይበት የመሬት ይዞታ መለያ ኮድ ወይም ቁጥር ነው፡
10. “ካዳስተር ማውጫ ካርታ” ማለት በአንድ ከተማ ለሚካሄድ የይዞታ ማረጋገጫ ምዝገባ የተዘጋጁ የጣቢያ ሽንሻኖዎች ወይም የይዞታ ማረጋገጫ ምዝገባ ሰፈር ካርታዎች ሆነው የካርታ ስም አሰጣጥ ደረጃ ያለው ተከታታይ ስያሜ እና ቁጥር ኖሯቸው የሚዘጋጁ ካርታዎች ናቸው፤
11. “ቁራሽ መሬት” ማለት ወሰኑ በምድር እና በካርታ ላይ በግልፅ ተለይቶ የመጠቀም መብት የተረጋገጠለት ልዩ የመለያ ኮድ ያለው ነጠላ የመሬት ይዞታ ነው፤
12. “የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ቀጠና” ማለት በከተማ ዝቅተኛ አስተዳደር እርከን ውስጥ ከአንድ ሺ ያልበለጡ ቁራሽ መሬት ያሉት ሆኖ ከአምስት ያልበለጡ የይዞታ ማረጋገጫ ያገኘ የይዞታ ማረጋገጫ አካባቢ ነው፤
13. “የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር” ማለት ስልታዊ የይዞታ ማረጋገጥ ትግበራ የሚከናወንበት በግልፅ በመስክና በካርታ ላይ የሚታወቅ በመስመራዊ ካርታ ወሰን፣ ተከታታይ ቁጥር እና መለያ ስያሜ ያለው የይዞታ ማረጋገጫ አካባቢ ነው፤
14. “የይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት” ማለት በመዝጋቢው ተቋም የሚሰጥ ከመሬት ተጠቃሚነት የሚመነጭ የይዞታ መብትን የሚያረጋግጥ ሰነድ ነው፤
15. “የካዳስተር ቅየሳ” ማለት ማንኛውም የመሬት ይዞታ ወሰን ልኬት በመስክ ላይ በመገኘት በምድር ቅየሳ መሣሪያ አማካኝነት ወይም በፎቶግራፊያዊ ዘዴ ማከናወን ነው፤
16. “ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ” ማለት በከተማ አስተዳደር ውስጥ ስልጣን ባለው አካል የካዳስተር ቅየሳ እንዲያከናውን ኃላፊነት የተሰጠው ቀያሽ ነው፤
17. “የካዳስተር ቀያሽ” ማለት የካዳስተር ቅየሳ እንዲያከናውን በተዘጋጀው የሞያ ምዘና ደረጃ መሠረት ስልጣን ባለው አካል የተመዘገበና ፈቃድ የተሰጠው የቅየሳ ባለሙያ ነው፤
18. “ምዝገባ” ማለት የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት በሀገራዊ ካዳስተር መዝገብ የሚመዘገብበት ሂደት ነው፡
19. “አግባብ ያለው አካል” ማለት የፌደራል የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባና መረጃ ኤጀንሲ ወይም በክልል ደረጃ የተቋቋመ ወይም የተሰየመ የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባና መረጃ መዝጋቢ ተቋማትን የሚቆጣጠር አካል ነው፡

20. “መዝጋቢ ተቋም” ማለት በክልሎች አመቺ በሆነ አደረጃጀት የተቋቋመ ወይም የተሰየመ አግባብ ላለው አካል ተጠሪ የሆነ የከተማ መሬት ይዞታና የማይንቀሳቀስ ንብረት መረጃ ምዝገባ የሚያሂድበት ተቋም ነው፤
21. “የይዞታ አረጋጋጭ ሹም” ማለት በስልታዊ የይዞታ ማረጋገጥ ሂደት በይዞታ ማረጋገጫ ቀጠና ውስጥ የይዞታ ባለመብትነት እንዲያረጋግጥ በመንግስት የተሾመ እና በዚህ ቀጠና የይዞታ መረጃን በኃላፊነት የሚያደራጅ ሰው ነው፤
22. “መዝጋቢ ሹም” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት የመሬት ይዞታ መብትን፣ ክልከላንና ኃላፊነትን አንዲመዘግብ እና ማረጋገጫዎችን እንዲሰጥ በክልል ወይም በከተማ አስተዳደር ሥልጣን የተሰጠው ሰው ነው፤
23. “መሠረታዊ ካዳስተር ካርታ” ማለት በምድር ቅየሳ ወይም ከአየር ፎቶ የተዘጋጀ ካርታ ሆኖ በውስጡ የአስተዳደር ወሰን፣ አጥር፣ መንገድ፣ የህንፃ ወይም የቤት የወሰን መስመር፣ ወንዝ፣ ሃይቅ፣ የመሬት ገፅታ፣ ቋሚ የቅየሳ ነጥቦች ስርጭት እና መሰል ነባራዊ ሁኔታዎችን የሚያሳይ መነሻ ካርታ ነው፤
24. “ክልል” ማለት በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ መንግሥት አንቀፅ 47(1) የተመለከተው ማንኛውም ክልል ሲሆን የአዲስ አበባንና የድሬዳዋ ከተማ አስተዳደሮችን ይጨምራል፤
25. “ሚኒስቴር” ማለት የከተማ ልማት፣ ቤቶችና ኮንስትራክሽን ሚኒስቴር ነው፤⁸⁷
26. “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ወይም በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤
27. ማንኛውም በወንድ ፆታ የተገለጸው የሴትንም ያካትታል።

3. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የከተማ መሬትን በሚመለከት በአገሪቱ ውስጥ በሚገኙ ሁሉም ከተሞች ላይ ተፈጻሚነት ይኖረዋል።

4. የመሬት ይዞታ ምዝገባ ዓላማዎች

የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ የሚከተሉት ዓላማዎች ይኖሩታል፡-

1. የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ የግል፣ የጋራ፣ የማህበራት፣ የመንግስታዊና መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማት በመሬት የመጠቀም መብት ወጥ በሆነ ደረጃ የሚያስጠብቅ ሆኖ፤ ከተሞች ያላቸውን መሬት ቆጥረው ማወቅ እንዲችሉ

⁸⁷ በ22/12 (2008) እ.916 አንቀፅ 9(14) መሰረት የከተማ ልማት እና ቤቶች ሚኒስቴር በሚል ይነበብ፡፡

በማድረግ በአገር አቀፍ ደረጃ ተናባቢ የሆነ የመሬት ይዞታ መረጃ እንዲኖር እና አሠራሩ ከገጠሩ የመሬት ይዞታ አስተዳደር ጋር ተጣጥሞ አንድ የኢኮኖሚ ማህበረሰብ የመገንባቱን ሂደት ማገዝ፡ እና

2. የከተማ መሬት ይዞታ መብትን በምዝገባ በማረጋገጥ የባለይዞታውን የመሬት ይዞታ ተጠቃሚነት ዋስትና እና የማይንቀሳቀስ ንብረት ባለቤትነት መብትን እውቅና በመስጠት የከተሞችን ኢኮኖሚያዊ፣ ማህበራዊ እና አካባቢያዊ ልማትን ማፋጠን፡፡

5. የመሬት ይዞታ ለማረጋገጥ መሟላት ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች

በከተሞች የመሬት ይዞታ መብትን ለማረጋገጥ፡-

1. የከተማው አስተዳደራዊ ወሰን መስመራዊ ካርታ ተዘጋጅቶለት አስቀድሞ መጽደቅ፡ እና
2. የከተማውን አስተዳደራዊ ወሰን ያገናዘበ በህግ አስገዳጅነት ያለው የከተማ ፕላን ሥልጣን ባለው አካል መጽደቅ፤ አለበት፡፡

ክፍል ሁለት

ህጋዊ ካዳስተር

6. መሠረቱ

1. በመሬት ላይ ያለውን እውነታ የሚያመለክት የመሠረታዊ ካዳስተር ካርታ፣ የይዞታ ጠቋሚ ካርታ እና የካዳስተር ማውጫ ካርታ ከአገራዊ የጂኦደቲክ ቅየሳ መረብ በመነሳት በወረቀት ወይም በወረቀት እና በድጅታል ፎርም ይዘጋጃል፡፡
2. የመሬት ይዞታ ተጠቃሚነት መብት የተሰጠው ሰው በእያንዳንዱ ቁራሽ መሬት ያለውን መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነቱን የሚገልፅ ሰነድ በወረቀት ወይም በወረቀት እና በድጅታል ፎርም ይዘጋጅለታል፡፡
3. እያንዳንዱ ቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ የሚሰጠው ሲሆን ይህም ኮድ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) ያሉትን እርስ በርሳቸው ማስተሳሰር አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1)፣ (2) እና (3) የተዘረዘሩት መሟላታቸው ተረጋግጦ በዚህ አዋጅ መሰረት ምዝገባ ሲካሄድ ህጋዊ ካዳስተር ይመሰረታል፡፡
5. ህጋዊ ካዳስተሩ በመዝጋቢ ተቋም ውስጥ ተደራጅቶ የሚቀመጥ ሲሆን ለመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ዋና ማስረጃ ሆኖ ያገለግላል፡፡

7. ስለ ካዳስተር ካርታ

1. ክልሎች ለካዳስተር የሚሆን መሰረታዊ መነሻ ካርታ እንዲዘጋጅ ማድረግ አለባቸው።
2. የካዳስተር ካርታው በመዝጋቢው ተቋም አማካኝነት ይዘጋጃል።
3. የካዳስተር ካርታ አስተዳደር ወሰኖችን፣ ቁራሽ መሬቶችን፣ መንገዶችን፣ የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ እና ጣቢያ ሽንቸኛን መሠረት ያደረጉ የይዞታ አድራሻዎችን እና የቦታ ስፋት መያዝ አለበት፡፡
4. የካዳስተር ካርታ ከከተማው የአስተዳደር ወሰን በመነሳት የሚዘጋጅ ሆኖ በየተዋረዱ ያሉ አስተዳደራዊ ወሰኖችን፣ የካዳስተር ማውጫ ካርታዎችን፣ የቁራሽ መሬት ወሰን እና ኮከርድኔቶችን ይይዛል፡፡
5. በአንድ የካዳስተር ጣቢያ ውስጥ የሚገኙ የተረጋገጡ ቁራሽ መሬቶችን የሚያሳይ የካዳስተር ካርታ አገራዊ ደረጃን ጠብቆ የከተማውን የአስተዳደር ወሰን በሚሸፍን አግባብ እና በተከታታይ የካርታ ቅጠል ስያሜ እና ቁጥር እንዲይዝ ተደርጎ ይዘጋጃል።
6. በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚዘጋጅ የካዳስተር ካርታ የቁራሽ መሬት ወሰን ህጋዊነት ተለይቶ ከተለካ በኋላ በወረቀት ወይም በወረቀት እና በድጅታል ፎርም መዘጋጀት አለበት፡፡

8. የቁራሽ መሬት ልዩ የመለያ ኮድ

1. ማንኛውም ቁራሽ መሬት በአገራዊ ደረጃ መሰረት በየትኛውም የከተማ ቁራሽ መሬት ላይ የማይደገም ልዩ የመለያ ኮድ ይኖረዋል።
2. በአገራዊ ደረጃ መሠረት ጥቅም ላይ ከዋለ ልዩ የቁራሽ መሬት መለያ ኮድ ወጪ ቁራሽ መሬትን ለመለየት ሌላ መለያ ኮድ መጠቀም አይቻልም።

9. የይዞታ ጠቋሚ ካርታ

የይዞታ ጠቋሚ ካርታ የቁራሽ መሬቱን ልዩ የመለያ ኮድ፣ ቁመት፣ ስፋት፣ ልኬት፣ አቀማመጥ እና የቦታውን ቅርፅ፣ የቦታውን አድራሻ፣ አካራባች ቁራሽ መሬቶችን፣ አዋላኝ መንገድ፣ የቁራሽ መሬት የማዕዘን ምልክቶች፣ ኮከርድኔት፣ የሰሜን አቅጣጫ እና መስፈርት መያዝ አለበት፡፡

ክፍል ሦስት

ስለመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥርዓት

10. መሠረቱ

1. የመሬት ይዞታን የማረጋገጥ ሥራ በስልታዊ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ዘዴ ለመጀመሪያ ጊዜ መካሄድ አለበት፡፡
2. ስልታዊ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ በአንድ የይዞታ ማረጋገጥ ቀጠና እየተካሄደ እያለ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ በሌላ የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ላይ አልፎ አልፎ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ዘዴ ሊተገበር ይችላል፡፡
3. የመሬት ይዞታን በስልታዊ ዘዴ የማረጋገጥ ሥርዓት ሲካሄድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ተብሎ በሚወሰነው በከተማው የአስተዳደር ወሰን ክልል ውስጥ ነዋሪውን ህዝብ በማሳተፍ የሚካሄድ መሆን አለበት፡፡
4. ማንኛውም የመሬት ይዞታ ወሰን በመስክ በሚደረግ የካዳስተር ቅየሳ ይረጋገጣል፡፡
5. የከተማ የመሬት አስተዳደር ተቋም ለእያንዳንዱ የመሬት ይዞታ ቀደም ብሎ የሰጠውን መብት፣ የመዘገበውን ክልከላና ኃላፊነት የሚመለከቱ ማስረጃዎች አደራጅቶ ለመዝጋቢው ተቋም ማስረከብ አለበት፡፡
6. በከተማ የአስተዳደር ወሰን ክልል ውስጥ የሚካተቱ የገጠር መሬት ባለይዞታዎች ማስረጃን በተመለከተ፣ መሬቱን ቀደም ብሎ ሲያስተዳድር የነበረው የገጠር መሬት የአስተዳደር አካል ማስረጃዎቹን በግልጽና በዝርዝር ለሚመለከተው የከተማ መሬት አስተዳደር ማስረከብ አለበት፡፡
7. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (6) መሠረት መረጃውን የተረከበ የከተማ አስተዳደር የመሬት ይዞታውን አረጋግጦ መረጃውን ለመዝጋቢው ተቋም ማስተላለፍ አለበት፡፡
8. በማንኛውም የመሬት ይዞታ ላይ ያለ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት በሚረጋገጥበት ወቅት በመሬት ይዞታው ላይ የመጠቀም መብትን ለመፍቀድ፣ ለማስተላለፍ፣ ለመክልከል ወይም ኃላፊነት ለመጣል ሥልጣን ባለው አካል የተሰጠ የሰነድ ማስረጃ ስለመኖሩ መረጋገጥ አለበት፡፡
9. የመሬት ይዞታን በማረጋገጥ ሂደት የተገኘ ውጤት የተደራጀና ምዝገባ ለማካሄድ ብቁ የሚያደርግ መሆን አለበት፡፡

10. የይዞታ ማረጋገጫ የሚከናወነው የአካባቢ ልማት ፕላን እና ህገወጥ ይዞታን ሥርዓት የማስያዝ ሥራዎች ተሟልተው በተጠናቀቁበት የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ላይ ብቻ ይሆናል፡፡

11. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር የሚወሰነው ቅደም ተከተሉን በጠበቀ ሁኔታ በክልሉ ወይም በከተማ አስተዳደሩ አማካኝነት በሚወጣ የህዝብ ማስታወቂያ ይሆናል፡፡

11. የመሬት ይዞታን የማረጋገጥ ሥርዓት አተገባበር

1. በስልታዊ ዘዴ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሥርዓት በመንግስት ወጪ የሚተገበረው ለመጀመሪያ ጊዜ የህጋዊ ካዳስተር ሥርዓት ለመገንባት ብቻ ይሆናል፡፡

2. በስልታዊ ዘዴ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሥርዓት በክልሉ ወይም በከተማው አስተዳደር በሚወጣ የህዝብ ማስታወቂያ ከተወሰነው የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውጪ አይተገበርም፡፡

3. አልፎ አልፎ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሥርዓት የሚተገበረው ይዞታው እንዲረጋገጥለት የሚፈልገው ሰው ማመልከቻ ሲያቀርብና በክልሉ የተወሰነውን የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጽም ይሆናል፡፡

12. ስለ መሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር እና ካዳስተር ማውጫ ካርታ

1. በስልታዊ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሥርዓት ትግበራ ወቅት ለሚወሰነው የከተማው የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታ በከተማው አስተዳደር ምዝገባ ተቋም አማካኝነት በቅድሚያ መዘጋጀት አለበት፡፡

2. የከተሞች የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ማውጫ ካርታ እንዲዘጋጅ ሲታዘዝ፤ በአገር አቀፍ ደረጃ በተቀመጠው የካርታ ዲዛይን እና የካዳስተር ማውጫ ካርታ ስታንዳርድ መሠረት ተከታታይነቱን ጠብቆ መዘጋጀት አለበት፡፡

13. በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደት ወቅት ስለሚታገዱ ጉዳዮች

1. በአንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር የመሬት ይዞታን የማረጋገጥ ሂደት መጠናቀቁ ይፋ እስከሚደረግ ድረስ በማንኛውም ደረጃ የሚገኝ የይዞታ ስም ዝውውር ሳይተገበር እንዲቆይ ይደረጋል፡፡

2. በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ የሚከናወን የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ ከመጠናቀቁ በፊት በዚህ የመሬት ይዞታ ላይ የሚቀርብ የወሰን ክርክር ወይም አስቀድሞ ቀርቦ ያልተወሰነ የወሰን ክርክር በማንኛውም አካል ውሳኔ

ሊያገኝ የሚችለው የመሬት ይዞታ ማረጋገጥን ከሚተገብረው መዝጋቢ ተቋም በወሰን የማረጋገጥ ክርክር ስለተነሳበት ይዞታ ማስረጃ ሲያገኝ ብቻ ነው፡፡

3. በአንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር የማረጋገጥ ሥራው በሕዝብ ማስታወቂያ ይፋ ከመደረጉ በፊት በህግ ሥልጣን ባለው አካል የተሰጠ የእግድ ትዕዛዝ መኖሩ ሲረጋገጥ እገዳ የተደረገበት የአንድ የመሬት ይዞታ ባለሙብት የማረጋገጥ ሥራ ሂደት እንዲቆም ይደረጋል፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተመለከተው እግድ የተሰጠው የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ስራው በህዝብ ማስታወቂያ ይፋ ከተደረገ በኋላ ከሆነ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሥራው እገዳው በተሰጠበት ይዞታ ላይ እንዲቆም አይደረግም፡፡
5. ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (4) አፈጻጸም ሲባል የይዞታ አረጋጋጭ ሹመ. ከመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ሥራውን አጠናቆ መውጣት ያለበትን ጊዜ ክልሉ ወይም የከተማው አስተዳደር ይወሰናል፡፡

14. በመሬት ይዞታ የመጠቀም መብት ስለማረጋገጥ

1. በአንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ በመሬት ይዞታ የመጠቀም መብት የሚረጋገጠው ባለሙብት ነኝ ባዩ ባቀረበው ማስረጃ እና መብቱን በፈቀደለት ተቋም ማስረጃ መካከል ልዩነት አለመኖሩ ሲረጋገጥ ይሆናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተገለጹ ማስረጃዎች መካከል ልዩነት ከተገኘ የሁለቱን ወገን ማስረጃዎች በተመለከተ በመሬት የመጠቀም መብት ለሚፈቅድ ህጋዊ አካል ውሳኔ እንዲሰጥበት መላክ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት ጉዳዩ የተላከለት መብት ፈቃጅ ተቋም ለመዝጋቢው ተቋም በአስራ አምስት የስራ ቀናት ውሳኔውን ማሳወቅ አለበት፡፡
4. ተቃራኒ ሁኔታ መኖሩ እስካልተረጋገጠ ድረስ ማንኛውም የመጠቀም መብት ያልተፈጠረበት ቁራሽ መሬት ሁሉ የመንግሥት እንደሆነ ተቆጥሮ መሬቱን እንዲያስተዳድር ወይም እንዲያለማ ሥልጣን በተሰጠው አካል ጠያቂነት ይዞታው በስሙ ይረጋገጣል፡፡
5. ሁለትና ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች በአንድ ይዞታ ላይ ላላቸው መብት እንደ ጋራ ባለሙብት ተመዝግበው እንደሆነ የመሬት ይዞታ አረጋጋጭ ሹመ. ስላላቸው የመብት ድርሻ ተቃራኒ ማስረጃ እስካልቀረበለት ድረስ እነዚህ ሰዎች የጋራ

የመሬት ይዞታ ባለሙብቶች በማድረግ የእያንዳንዱ ድርሻ እኩል እንደሆነ ግምት በመውሰድ ያረጋግጣል።

6. ማንኛውም ሰው በሙብት ፈቃድ ተቋም ከተፈቀደለት እና በይዞታ ካስከበረው የቁራሽ መሬት ስፋት በላይ በያዘው የመሬት ይዞታ ላይ ሙብት እንዳለው ተደርጎ የመሬት ይዞታው አይረጋገጥለትም፡፡
7. የመሬት ይዞታ ወሰን በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደት በሚረጋገጥበት ወቅት በወሰኑ ላይ ልኬት ተካሂዶ በአዋላኝ ባለይዞታዎች ስምምነትን በማግኘት ወይም ስምምነት ባልተገኘበት ጊዜ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 17(1) መሠረት በተቋቋመው የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ በሚሰጠው ውሳኔ መሰረት የሚተገበር ይሆናል፡፡
8. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሰረት በሙብት ፈቃድ ውሳኔ ያላገኙ የመሬት ይዞታ ጉዳዮች፣ በመሬት ይዞታ የክርክር መዝገብ ውስጥ ተመዝግበው እንዲቆዩ ይደረጋሉ።

15. በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደት ስለሚኖር ግዴታ

1. በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደት ወቅት በመሬት ይዞታው የመጠቀም ሙብት አለኝ የሚል ሰው ሲጠየቅና የሚመለከተው ሆኖ ሲገኝ ራሱ ወይም በሕጋዊ ወኪሉ አማካኝነት መገኘት አለበት፤ ሆኖም ባለሙብት ነኝ ባዩ አለመገኘቱ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራን አያስቀርም፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የመሬት ይዞታ አረጋጋጭ ሹም በመንግስት የስራ ሰዓት በማንኛውም የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ ባሉ ይዞታዎች ውስጥ በመግባት ሥራውን ማከናወን ይችላል፡፡

16. በህዝብ ተሳትፎ የመሬት ይዞታ ሙብት ስለማረጋገጥ

1. ማንኛውም የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ ከመጀመሩ በፊት መዝጋቢው ተቋም በተመረጠው የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ለሚገኙ ባለይዞታዎች ጥሪ አድርጎ ስለ ሂደቱ ግንዛቤ እንዲጨብጡ ማድረግ አለበት፡፡
2. መዝጋቢው ተቋም በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ ላይ ከህዝብ የተወከሉ ታዛቢዎችን ማሳተፍ አለበት፡፡
3. በእያንዳንዱ ዝቅተኛ የአስተዳደር እርከን ከአስተዳደሩ እና ከህብረተሰቡ የሚወከሉ አባላት የሚገኙበት የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ ይቋቋማል፡፡

የቅሬታ ሰሚ ጉባዔው አደረጃጀትና አሰራር ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

4. ማንኛውም ሰው የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደቱ ላይ ሲፈለግና የሚመለከተው ሆኖ ሲገኝ የመሳተፍ መብት አለው፤ በሂደቱ ላይ የቃል ምስክርነት፣ የዕሁፍ ማስረጃ ወይም ሌላ ማንኛውም ከይዞታ ማረጋገጥ ጋር የተያያዘ ሰነድና መረጃ እንዲያቀርብ በተጠየቀ ጊዜ ማቅረብ አለበት፡፡
5. በክልሎች ደረጃ ባለው በቀበሌ፣ በወረዳ፣ በከተማ ወይም በዞን ደረጃ ባለው መዋቅር የይዞታ ማረጋገጥ ሂደት እንዲሳካ የሚያስተባብርና የሚደግፍ አማካሪ ኮሚሽን እንደአስፈላጊነቱ መቋቋም ይችላል፡፡ የኮሚሽኑ ተግባርና ኃላፊነት ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

17. ስለቅሬታ አቀራረብና አወሳሰን

1. በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ በሚከናወኑ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ውሳኔዎች ላይ የሚቀርብለትን ቅሬታ በመቀበል መርምሮ ውሳኔ የሚሰጥ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ ይኖራል፡፡
2. በመዝጋቢ ተቋሙ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ውሳኔ ቅሬታ ያደረበት ማንኛውም ሰው የማረጋገጥ ሂደቱ መጠናቀቅ ከታወቀበት ቀን ጀምሮ ባሉት አስራ አምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ወደ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ አቤቱታውን ማቅረብ ይችላል፡፡ የቅሬታ ሰሚ ጉባዔው የሚሰጠውን ውሳኔ ተከትሎ የይዞታ አረጋጋጭ ሹሙ ይዞታዎችን ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው ለከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡
4. በከተማ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም ሰው ለከተማ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፡፡
5. የከተማ ፍርድ ቤቶች ባልተቋቋሙባቸው ከተሞች መደበኛ ፍርድ ቤቶች በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) እና (4) የተጠቀሱት ጉዳዮችን የመወሰን ሥልጣን ይኖራቸዋል። በዚህ መልክ የሚቀርቡ ጉዳዮችን በተፋጠነ ጊዜ መወሰን የሚችሉ ችሎቶችን መደበኛ ፍርድ ቤቶች ማደራጀት አለባቸው።

18. የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ መጠናቀቁን ስለመግለጽ

1. በአንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ የማረጋገጥ ሥራው የሚጠናቀቀው ለመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ ቅሬታ ያልቀረበ እንደሆነ የቅሬታ ማቅረቢያ ጊዜ ገደብ እንዳበቃ ወይም ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ ለቀረቡት ቅሬታዎች በሙሉ ውሳኔውን እንዳሳወቀ መሆን አለበት፡፡
2. በአንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ ሲጠናቀቅ በህዝብ ማስታወቂያ መገለጽ አለበት፡፡

19. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ

1. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደት በመስክ ተረጋግጦ የሚመዘገብበት መዝገብ ሆኖ እያንዳንዱ የመሬት ይዞታ ቅጽ በወረቀት ወይም በወረቀት እና በድጅታል ፎርም መዘጋጀት ይኖርበታል። የቅጹ ይዘት በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው መመሪያ ይወሰናል፤
2. የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሂደት ከተጠናቀቀ በኋላ የመሬት ይዞታ አረጋጋጭ ሹም ከመብት ፈቃድ ተቋም የተቀበላቸውን የባለመብትነት ሰነዶች፣ የተፈረመበት የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ፣ የመሬት ይዞታ ወሰን ማካለያ ካርታ፣ ከመብት ፈቃድ ተቋም በዚህ አዋጅ አንቀጽ 14 (3) መሠረት የተገኘ ምላሽና ውሳኔ እንዲሁም የእያንዳንዱን ቁራሽ መሬት ቅጽ በማያያዝ ለመዝጋቢ ተቋም ማስረከብ አለበት፡፡

20. የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሰነዶች ለለማስተላለፍ

1. በየመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር የይዞታ ማረጋገጥ ሥራ እንደ ተጠናቀቀ ይዞታው የተረጋገጠባቸው ሰነዶች በሙሉ ተደራጅተው ለመብት ምዝገባ መተላለፍ አለባቸው።
2. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 13 (3) መሰረት የእገዳ ትዕዛዝ የተላለፈበት የመሬት ይዞታ ሥልጣን ባለው አካል እገዳው መነሳቱ እስኪገለጽ ድረስ በክርክር መዝገብ ውስጥ እንዲሰፍር ተደርጎ ወደሚቀጥለው ሂደት መተላለፍ አለበት፡፡

21. የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ውጤት

1. በመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሂደት ህጋዊ ወሰን ተለይቶ በታወቀ ቁራሽ መሬት ላይ ያሉ መብቶች፣ ክልከላዎች እና ኃላፊነቶች የተረጋገጡባቸው ሰነዶች በሙሉ ምዝገባ ለማከናወን እርግጠኛ ማስረጃ ሆነው ያገለግላሉ፡፡

2. በስልታዊ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ዘዴ የመሬት ይዞታው የተረጋገጠለት ማንኛውም ሰው የመሬት ይዞታ መብቱን በዚህ አዋጅ መሠረት የማስመዝገብ ግዴታ አለበት፡፡

ክፍል አራት

የካዳስተር የምድር መረጃ

22. ስለቅየሳ መሳሪያዎችና ቅየሳ

1. የካዳስተር ቀያሽ ወይም ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ ፍተሻና ቁጥጥር ተደርጎ ትክክለኛ መሆኑን በተረጋገጠ የቅየሳ መሳሪያዎች ብቻ የቅየሳ ሥራ ማከናወን አለበት፡፡ ዝርዝሩ ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም በመሟወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡
2. የመሬት ይዞታ ልኬት በመስክ የሚከናወነው የካዳስተር ቅየሳ እንዲሰራ ልዩ ፈቃድ በተሰጠው ቀያሽ ወይም በካዳስተር ቀያሽ አማካኝነት ብቻ ይሆናል፡፡
3. የይዞታ ልኬት ቅየሳ የሚካሄደው ከአገር አቀፍ ጂኦሜትሪክ ኔትወርክ በመነሳት የማዕዘን ችካሎችን በመትከል ወይም በፎቶግራሜትሪ ካርታ አሰራር ወይም በሁለቱ ጥምረት የተገኘውን የሰሜናዊ አግድመት እና የምስራቃዊ አግድመት ልኬት ንባቦች መሠረት በማድረግ መሆን አለበት፡፡
4. በመስክ በተካሄደ ቅየሳ መሠረት የመሬት ይዞታ ቁራሽ ወሰን ስፋትን ማስተካከል የሚጠይቅ ሲሆን አፈፃፀሙ ክልሎች በሚያመጡት መመሪያ ይወሰናል፡፡

23. ስለካዳስተር ቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች እና የወሰን ምልክቶች

1. የካዳስተር ወሰን ልኬት ለማካሄድ ጥቅም ላይ የሚውሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች አተካክላቸው እና ጥቅም ላይ የሚውሉበት አግባብ ለዚህ ዓላማ ተብሎ በወጣ ስታንዳርድ መሠረት መሆን አለበት፡፡
2. ቅየሳ ልኬት የተደረገለት ቁራሽ መሬት ህጋዊ የይዞታ ወሰን ምልክቶች ማዕዘን ላይ በሚደረግ ችካል ወይም ሌላ በግልጽ የሚታይ ምልክትን መሠረት ያደረገ መሆን አለበት፡፡ በመሬት ላይ ያረፈው የወሰን ምልክት በካዳስተር ካርታ ላይ ከሚታየው ወሰን ጋር መስፈርቱ በሚፈቅደው መጠን ተመሳሳይ መሆን አለበት፡፡
3. የካዳስተር ቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች ይህንን አዋጅ ለማስፈጸም በሚወጣ ደንብ መሠረት ጥበቃ ማግኘት አለባቸው፡፡

24. የቅየሳ ንድፍና የመስክ ማስታወሻ

ማንኛውም በመስክ የሚካሄድ የካዳስተር ቅየሳ የቁራሽ መሬቱን ይዞታ የወሰን መስመር ርዝመት በልኬት በማሳየት በንድፍ መግለፅ አለበት፡፡ ንድፉ የካዳስተር ቅየሳ ልኬት በተካሄደበት ተመሳሳይ ቦታና ጊዜ ከተዘጋጀ የመስክ ማስታወሻ ጋር አብሮ መያያዝ ይኖርበታል፡፡

25. ስለካዳስተር ቀያሽ

1. የካዳስተር ቀያሽ ወይም ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ የከተማ መሬት ምዝገባ ተቋም በሰጠው የሥራ ትዕዛዝ መሠረት የቅየሳ ሥራ ዝርዝር መረጃዎች ለተቋሙ የማቅረብ ግዴታ አለበት፡፡
2. ቀያሹ ትክክለኛነታቸው ተፈትሾ ባልተረጋገጡ የቅየሳ መሳሪያዎች በመጠቀም የቅየሳ መረጃ በመሰብሰቡ ምክንያት በመሬት ባለይዞታው ላይ ወይም መሬቱ እንዲቀየስ ባዘዘው ተቋም ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ኃላፊ ይሆናል፡፡

26. የመሬት ይዞታ ጣቢያ ጥራዝ

በአንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ባለ የጣቢያ ሽንሻኖ ውስጥ የሚያርፍ የቁራሽ መሬት ይዞታ ካርታ ጥራዝ በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ስታንዳርድ መሰረት በወረቀት ወይም በወረቀት እና በድጅታል ፎርም እየተዘጋጀ የሚደራጅ እና ለውጦችም ካሉ በየጊዜው ወቅታዊ የሚደረጉበት ይሆናል፡፡

ክፍል አምስት

ስለምዝገባ ሥርዓትና ውጤቱ

ንዑስ ክፍል አንድ

ስለምዝገባ ሥርዓትና ምዝገባ

27. የመሬት ይዞታን ለማስመዝገብ ማመልከቻ ስለማቅረብ

1. በመሬት ይዞታ ላይ ጥቅም አለኝ የሚል ማንኛውም ሰው ይዞታውን ለማስመዝገብ ለመዝጋቢው ተቋም ማመልከቻ ማቅረብ ይችላል፡፡
2. የምዝገባ ማመልከቻው የሚቀርበው መዝጋቢው ተቋም ለዚህ አገልግሎት ያዘጋጃቸውን ቅጾች በመሙላት እና የምዝገባ አገልግሎት ክፍያ በመፈጸም ይሆናል፡፡
3. በመሬት ይዞታ ላይ ያለን መብት ለማስመዝገብ የሚቀርብ ማመልከቻ በዚህ አዋጅ መሠረት በሚወጣው ደንብ የተመለከቱ በመሬቱ የመጠቀም መብትን፣ ክልከላንና

ኃላፊነት በግልፅ የሚያሳይ ሆኖ ከደጋፊ ማስረጃዎች ጋር ተያይዞ መቅረብ ይኖርበታል።

4. የይዞታ ማረጋገጥ የተከናወነለት የይዞታ ባለሙብት ለሙብት ምዝገባ የሚያበቃ ማስረጃ ባገኘ በ30 የሥራ ቀናት ውስጥ በከተማ መሬት ይዞታ መዝጋቢ ተቋም ዘንድ ቀርቦ የመሬት ይዞታ ሙብት ማረጋገጫ ሠርተፍኬት እንዲሰጠው ጥያቄ ማቅረብ አለበት። ይህ ጥያቄ በተቀመጠው የጊዜ ገደብ ውስጥ ያልቀረበ እንደሆነ በክልሎች የተወሰኑትን የአገልግሎትና የመቀጫ ክፍያ ሲፈጽም ሰርተፍኬት እንዲሰጠው ጥያቄ ማቅረብ ይችላል።

28. የምዝገባ ማመልከቻን ስለመቀበል

1. መዝጋቢው ተቋም የመሬት ይዞታ ሙብት ምዝገባ ማመልከቻ በተዘጋጀው ቅጽ መሠረት ተሞልቶ ሲቀርብለት በማህደር ውስጥ ለሚገኘው ለእያንዳንዱ ማመልከቻ ቅደም ተከተሉን የጠበቀ ተራ ቁጥር ይሰጣል። የዚህን ግልባጭ የተቋሙን ማህተም በማስፈር፣ ቀን፣ ወር፣ ዓመተ ምህረት፣ ሰዓት እና ደቂቃ በመጻፍ አንዱ ቅጂ ለአመልካቹ መሰጠት አለበት። በዚህ መልክ የተመዘገበ ጊዜ የምዝገባው ቅደም ተከተል ለመለየት ቁልፍ መነሻ ይሆናል።
2. ሁለቱ የሚቃረኑ መብቶችን፣ ክልከላዎችንና ኃላፊነቶችን በአንድ የመሬት ይዞታ ላይ ለማስመዝገብ በተመሳሳይ ጊዜ ለመዝጋቢው ተቋም የሚቀርቡ ማመልከቻዎች ቢኖሩ ሥልጣን ባለው ፍርድ ቤት የተወሰነ የውሳኔ ማስረጃ አስደግፎ ያቀረበው ሰው የምዝገባ ቅድሚያ ይሰጠዋል።

29. የምዝገባ ማመልከቻዎችን ስለማጣራት

1. መዝጋቢው ተቋም አመልካቹ ለማስመዝገብ ያቀረበው ጥያቄ በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈፀም የወጡ ደንቦችና መመሪያዎች የሚጠይቁት መስፈርቶች ማሟላታቸውን ማረጋገጥ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሰው መሠረት መዝጋቢው ተቋም የማስረጃዎችን መሟላት ሲያጣራ አመልካች ያቀረበውን ሰነድ ውድቅ የሚያድረግ ውሳኔ የሚሰጥ ቢሆን አመልካቹ በዚህ ጉዳይ ላይ ያለውን ቅሬታ ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣው ደንብ በሚወሰነው የቅሬታ አቀራረብ ሥነ-ሥርዓት መሠረት ሲያቀርብ ታይቶ የሚፈታ ይሆናል።

3. ከምዝገባ ማመልከቻዎች ጋር አባሪ ሆኖ የቀረበ ማንኛውም ሰነድ በመዝጋቢው ተቋም የተመዘገበ መሆኑ ብቻ ስለሰነዱ ህጋዊነት ማረጋገጫ ሊሆን አይችልም።

30. የሚመዘገብ የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት

1. በመሬት ይዞታ የመጠቀም መብት በሚፈጠርበት ወቅት አግባብ ካለው የመንግሥት አካል ጋር በነባር የመሬት ይዞታ እና በሊዝ ይዞታ ውል ውስጥ የተመለከቱ መብቶች፣ ክልከላዎችና ኃላፊነቶች ይመዘገባሉ።
2. በዚህ አዋጅ፣ አዋጁን ተከትሎ በሚወጣ ደንብና መመሪያ በሚፈቀደው መሠረት በሙሉም ሆነ በክፍል በሽያጭ፣ በስጦታ፣ በውርስ፣ በድርሻ መልቀቅ፣ በዓይነት መዋጮ ወይም በሌላ ህጋዊ መንገድ የተገኘ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ይመዘገባሉ።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) የተዘረዘሩትን መብቶች፣ ክልከላዎች እና ኃላፊነቶች ለማስቀረት፣ ለመቀነስ፣ ለመጨመር፣ ለመለወጥ ወይም ለማሻሻል በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የሚሰጡ ውሳኔዎች ወይም ትዕዛዞች ወይም ውሎች ይመዘገባሉ።
4. መንግስት በሚወሰነው መሠረት የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት በሰብ-ሊዝ ለማስተላለፍ የተደረገ ውል ይመዘገባል።
5. ከመሬት ይዞታው ጋር የተያያዘ ማንኛውም የመያዣ ውል ወይም የዕዳ ዕገዳ በመዝጋቢው ተቋም ዘንድ መመዝገብ አለበት።
6. በመሬት አስተዳደር አገልግሎት ሥርዓት መሠረት የተፈቀዱ መብቶች፣ ክልከላዎችና ኃላፊነቶች ይመዘገባሉ።

31. ለመመዝገብ አዘጋጅነት እና አጠባበቅ

1. የመሬት ባለይዞታነት መብትን ለመመዝገብ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ፣ የመሬት ይዞታ መብት መዝገብ፣ የጋራ ህንፃ የመሬት ይዞታ መዝገብ፣ የዋስትና እና ዕዳ እገዳ መዝገብ፣ ወደ ከተማ የተካለለ የእርሶ አደር መሬት ይዞታ መዝገብ እና ሌሎች አስፈላጊ የሆኑ መዝገቦች መዘጋጀት አለባቸው።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት መዝገቦች በወረቀት ወይም በድጅታል ፎርም መዘጋጀት አለባቸው።

3. መዝጋቢው ተቋም የህጋዊ ካዳስተር መረጃ መዝገብ በወረቀትም ሆነ በድጅታል ፎርም ተዘጋጅቶ ባለበት ሁኔታ ከመረጃ ደህንነት ሥጋት ለመጠበቅ የሚያስችል ከፍተኛ ጥንቃቄ ማድረግ አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሰው መሰረት የሚዘጋጁ መዝገቦች የባለመብቱን ማንነት በአገር አቀፍ ደረጃ በብቸኝነት ለመለየት በሚያስችል አገራዊ ደረጃ መሠረት መዘጋጀት አለባቸው፡፡

32. ስለወረቀት እና ድጅታል ምዝገባ

1. በዚህ አዋጅ በአንቀጽ 31 (2) መሰረት በወረቀት የተደረገ ምዝገባና በድጅታል የተደረገ ምዝገባ እኩል ተቀባይነት ይኖራቸዋል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በሁለቱም ምዝገባዎች መካከል ልዩነት ሲኖር ወይም አጠራጣሪ ሲሆን በወረቀት የተደረገው ምዝገባ በድጅታል ምዝገባ ላይ ገዢ ይሆናል፡፡
3. የወረቀት መዝገቡ ገዢ የሚሆነው የተቋሙ ማህተምና ስልጣን የተሰጠው ሃላፊ ፊርማ በእያንዳንዱ የምዝገባ ቅፅ ላይ ሲያርፍበት ነው፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ ሰርተፍኬት እና የመዝጋቢያው

ተቋም ኃላፊነት

33. የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ስለመስጠት

1. በመዝጋቢው ተቋም የመሬት ይዞታውን ላስመዘገበ የመሬት ይዞታ ባለመብት ለሆነ ሰው ምዝገባው የተከናወነበት ቀን እና ዓመተ ምህረት ተጠቅሶ፤ በመዝጋቢ ሹሙ ተፈርሞ እና የመዝጋቢ ተቋሙ ማህተም ያረፈበት የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት መስጠት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚሰጥ የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ሚኒስቴሩ አዋጁን ተከትሎ በሚያወጣው መስፈርት መሠረት የሚዘጋጅ ይሆናል፡፡
3. የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት የጠፋበት፤ የተበላሸበት ወይም በተለያየ ምክንያት ከጥቅም ውጭ የሆነበት ማንኛውም ሰው በክልሉ የተወሰነውን አግባብ ያለውን ክፍያ ሲፈጽም ምትክ ሰርተፍኬት ሊሰጠው ይችላል፡፡

34. በሰብ-ሊዝ

የመሬት ይዞታ ባለሙብት መንግሥት በሚወሰነው መሠረት ከይዞታው ከፊሉን ወይም ይዞታውን በሙሉ ከሊዝ ዘመኑ ከፍሎ ለተወሰነው ጊዜ ወይም ለአጠቃላይ የሊዝ ዘመን ለሦስተኛ ወገን በሰብ-ሊዝ ካስተላለፈ ይኸው ሙብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ተመዝግቦ የማረጋገጫ ሰርተፍኬት በሰብ-ሊዝ ለተላለፈለት ባለሙብት ይሰጠዋል።

35. በለመያዣ እና ዕዳ እገዳ

1. በዚህ አዋጅ አንቀጽ 30 (5) መሠረት የተመዘገበ የመሬት ይዞታን በተመለከተ መዝጋቢው ተቋም ማመልከቻ ሲቀርብለት የመያዣ ውሉን ወይም የዕዳ እገዳውን የሚያሳይ ማረጋገጫ ይሰጣል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በአንድ የመሬት ይዞታ ላይ ሙብት ያገኘ ማንኛውም ሰው ሙብቱን ለማስመዝገብ ሲቀርብ ሙብቱን ያስተላለፈለት ሰው ይህንኑ ሙብት ያገኘበትን ሰነድ አያይዞ ማቅረብ አለበት።

36. የህጋዊ ካዳስተር መረጃን ለህዝብ ክፍት ስለማድረግ

መዝጋቢው ተቋም የህጋዊ ካዳስተር መረጃን ለህዝብ ክፍት ማድረግ አለበት።

37. ከህጋዊ ካዳስተር መረጃን ስለማግኘት

1. መዝጋቢው ተቋም መዝገቦችን ለመመርመር ወይም ቅጂዎችን ለመውሰድ በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል ጥያቄ ሲቀርብለት በሥሩ ያሉትን መዝገቦች ባሉበት እንዲመረመሩ መፍቀድ ወይም የተመዘገቡ ሰነዶችን ግልባጭ መስጠት አለበት።
2. መዝጋቢው ተቋም የሚሰጣቸው ማናቸውም ቅጂዎች የምዝገባ ሹሙ ወይም ቅጂዎችን እንዲሰጥ የተፈቀደለት ሰው ፊርማ ከሌለው፣ የተቋሙ ማህተም ካልተደረገባቸው፣ የመዝገቡ ግልባጭ የተሰጠበት ቀን፣ ዓመተ ምህረት እና ማጣቀሻ ቁጥር ካልተጻፈባቸው ዋጋ አይኖራቸውም።
3. የህጋዊ ካዳስተር መዝገብ ከመዝጋቢው ተቋም ውጪ በማንኛውም አካል ጥያቄ መንቀሳቀስ የለበትም።

38. የመሬት ይዞታ መረጃን ወቅታዊ ስለማድረግ

መዝጋቢው ተቋም የሚሰጣቸውን አገልግሎቶች በህጋዊ ካዳስተር መዝገብ ላይ መመዝገብና የመሬት ይዞታ መረጃውን በየጊዜው ወቅታዊ ማድረግ አለበት።

39. ምዝገባውን ለባለይዞታው ስለማሳወቅ

1. በአንድ የመሬት ይዞታ ላይ መብት ያገኘ ሰው መብቱን ያስመዘገበ እንዲሆን መብቱን ለማስመዝገብ ያቀረባቸው ሰነዶች ተቀባይነት ማግኘታቸውን የሚያረጋግጥ ትክክለኛ ቅጂ ለባለይዞታው በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ ይዞታው በተመዘገበበት አድራሻ አስመዝጋቢው ማሳወቅ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የማሳወቅ ግዴታ ያለበት ማንኛውም ሰው ግዴታውን ባለመወጣቱ ምክንያት በባለይዞታው ወይም በሶስተኛ ወገኖች ላይ ለሚደርሰው ጉዳት ኃላፊ ይሆናል፡፡

40. የመዝጋቢው ተቋም ተጠያቂነት

1. መዝጋቢው ተቋም በሰጠው የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ምዝገባ ማረጋገጫ ማስረጃ ላይ በመደገፍ ሦስተኛ ወገኖች በቅን ልቦና በሚፈጽሙት ተግባር ምክንያት ለሚደርስባቸው ጉዳት መዝጋቢው ተቋም ተጠያቂነት አለበት፡፡
2. መዝጋቢው ተቋም ተጠያቂ ለሆነበት ጉዳይ በህገ ወጥ መንገድ ተጠቃሚ የሆነውን ማንኛውንም ሰው ወይም ጥፋት የፈጸሙ የራሱን ኦፊሰሮችና ሠራተኞች መልሶ የመጠየቅ መብቱ የተጠበቀ ነው፡፡

41. የዋስትና ፈንድ ስለማቋቋም

1. ክልሎች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 40(1) የተመለከተውን ኃላፊነት ለመወጣት የዋስትና ፈንድ ማቋቋም ይችላሉ፡፡
2. በክልል ደረጃ በሚወሰነው መሠረት ለዋስትና ፈንዱ ማቋቋሚያ እንዲሆን የመሬት ይዞታ ዝውውር ከተካሄደበት ግብይት የግብይቱን ዋጋ ከአንድ መቶኛ ያልበለጠ ተጨማሪ ክፍያ መዝጋቢው ተቋም ሊሰበሰብ ይችላል፡፡
3. በክልል በሚወሰን መጠን ከዋስትና ፈንዱ ከፊሉ ለሕዝብ ልማት አገልግሎት ሊውል ይችላል፡፡
4. የዋስትና ፈንድ ማሰባሰብ አጀማመሩ፣ የአሰባሰብ ዘዴው ወይም የዋስትና ፈንድ ማሰባሰብ ሊቋረጥ የሚችልበት ሁኔታ በክልል ይወሰናል፡፡

ንዑስ ክፍል ሦስት

የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ ውጤት

42. ስለመሬት ተጠቃሚነት መብት እና የማይንቀሳቀስ ንብረት በለቤትነት ማረጋገጫ

ተቃራኒ ሁኔታ መኖሩ አስከፊተረጋገጠ ድረስ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 33 (1) መሰረት የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት የተሰጠው ማንኛውም ሰው በመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ላይ ለተጠቀሰው መሬት ባለይዞታ እና በመሬት ይዞታው ላይ ላረፈው የማይንቀሳቀስ ንብረት ባለቤት እንደሆነ ይቆጠራል።

43. ቅድሞ ስለተመዘገበ መብት

1. ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ሰዎች በአንድ ባለይዞታ ሊመዘገብ የሚገባን መብት አግኝተው እንደሆነ በመሬት ይዞታ መብት መዝገብ ውስጥ በመጀመሪያ መብቱን ያስመዘገበው ሰው ቅድሚያ ይሰጠዋል።
2. የሁለተኛው ሰው መብት በመጀመሪያ የተመዘገበውን ሰው መብት የሚቃረን ሆኖ እስከተገኘ ድረስ እንዲመዘገብ አይደረግም።
3. ሆኖም ሁለተኛው ሰው የመሬት ይዞታ መብቱን ባስተላለፈለት ባለይዞታ ሰው ላይ ያሉት መብቶች የተጠበቁ ናቸው።
4. የመሬት ይዞታ መብቶች፣ ክልከላዎች እና ኃላፊነቶች የተመዘገቡበት ጊዜ አንድ የሆነ እንደሆነ ወይም አንዱ ከአንደኛው በፊት ስለመመዘገቡ ማስረጃ የታጣ እንደሆነ በመዝገቡ ውስጥ የቅድሚያ መመዝገቢያ ቁጥር የተሰጠው ቅድሚያ ይኖረዋል።

44. በፍርድ ቤቶች የሚሰጥ ውሳኔ

በመሬት ይዞታ ላይ የሚገኝ መብትን በተመለከተ መብቱን የሚያረጋግጡ፣ የሚያስተላልፉ፣ የሚለውጡ፣ የሚያስቀሩ ወይም የሚያግዱ ፍርዶች፣ ውሳኔዎች ወይም ትዕዛዞች በዚህ አዋጅ አንቀጽ 40 መሠረት በመዝጋቢው ተቋም ላይ ተጠያቂነት ሊያስከትሉ የሚችሉት ፍርዶች፣ ውሳኔው ወይም ትዕዛዙ ንብረቱ በሚገኝበት ስፍራ በሚገኝ የመሬት ይዞታ መዝገብ ውስጥ ከተመዘገበበት ቀን ጀምሮ ይሆናል።

45.ምዝገባን ስለማስተካከል እና ስለመሰረዝ

1. በዚህ አዋጅ መሰረት የተመዘገበ ማንኛውም ምዝገባ እንዲስተካከል በአስመዝጋቢው ሰው ሲጠየቅ፣ በፍርድ ቤት ወይም ሥልጣን ባለው አካል ሲወሰን ወይም መስተካከል በሚገባው ጉዳይ ላይ የሚያገባቸው ሰዎች ተስማምተው ጥያቄ ሲያቀርቡ እንዲስተካከል ሊደረግ ይችላል።
2. በዚህ አዋጅ መሰረት የተመዘገበ ምዝገባ እንዲሰረዝ በፍርድ ቤት ወይም ሥልጣን ባለው አካል የተወሰነ እንደሆነ የመሬት ይዞታ መብት ክልከላና ኃላፊነት ከመዝገቡ ይሰረዛል።
3. የተመዘገበ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት መዝጋቢው አካል በራሱ ውሳኔ ሊሠርዝ የሚችለው የተመዘገበው መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት የተደረገው ለተወሰነ ጊዜ ሲሆንና ይህ የተወሰነ ጊዜ ያለፈ እንደሆነ ብቻ ነው።
4. መዝጋቢው አካል በራሱ ውሳኔ ምዝገባ እንዲስተካከል ወይም እንዲታረም ለማድረግ የሚችልባቸው ምክንያቶች እና ዝርዝር ሁኔታ በደንብ ይወሰናል።
5. በመሬት ይዞታ የተመዘገበ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ውስጥ የተደረገ ማንኛውም ማስተካከያና ሰረዝ ይኸው ተግባር ከተፈፀመበት ጊዜ ጀምሮ ውጤት ይኖረዋል።

46.የተመዘገበውን መብት ስላለማወቅ

1. ማንኛውም ሰው በዚህ አዋጅ አንቀጽ 31 (1) በተጠቀሱት መዛግብት ውስጥ ተመዝግቦ ለሕዝብ ክፍት የተደረገ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት መኖሩን አላውቅም ነበር ብሎ የሚያቀርበው መከራከሪያ ተቀባይነት የለውም።
2. ይህ የተባለው አለማወቅ የደረሰው በተቋሙ ሰራተኛ ወይም በመዝገብ ሹም ወይም በተቋሙ ሃላፊ ከሆነ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተጠቀሰው ተከራካሪ ወይም ባለመብት ላይ ለደረሰው ጉዳት ተጠያቂ ይሆናል።

47.ያለመመዝገብ የሚያስከትለው ውጤት

በመሬት የመጠቀም ይዞታ መብት ወይም ይዞታ ላይ የሚገኝ የማይንቀሳቀስ ንብረት የባለቤትነት መብት በመሬት ይዞታ መዝገብ ውስጥ እስካልተመዘገበ ድረስ በማናቸውም ሰው ላይ መቃወሚያ መሆን አይችልም።

ክፍል ስድስት
ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

48. ቅጣት

1. ይህን አዋጅና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንቦችና መመሪያዎችን ለማስፈፀም የተመደበ ማንኛውም ኃላፊ፣ የመሬት ይዞታ መብት መዝጋቢ፣ የመሬት ይዞታ መብት አረጋጋጭ፣ የካዳስተር ቀያሽ፣ ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ ወይም ሠራተኛ ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት በማሰብ በዚህ አዋጅና አዋጁን ለማስፈፀም ከወጣው ደንብና መመሪያ ውጪ፡-
ሀ/ የመሬት ይዞታዎችን የማረጋገጥ ሥራ የሠራ እንደሆነ ከአምስት ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራትና ከብር 40,000 እስከ ብር 200,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፤
ለ/ የመሬት ይዞታን የመዘገበ እንደሆነ ከአምስት ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት በሚደርስ ጽኑ እሥራትና ከብር 40,000 እስከ ብር 200,000 ሊደርስ በሚችል መቀጮ ይቀጣል፡፡
2. በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ለሚሰሩ ሥልታዊ ዘዴ የይዞታ ማረጋገጥ ሥራዎች ትብብር እንዲያደርግ መጥሪያ ተሰጥቶት ያለበቂ ምክንያት ፈቃደኛ ያልሆነ፣ እንዲያቀርብ የተጠየቀውን ሰነድ ሳያቀርብ ከቀረ ወይም ወደ ይዞታ ለማስገባት ፈቃደኛ ያልሆነ ማንኛውም ሰው በቀላል እሥራት ወይም ከብር 1,000 እስከ ብር 3,000 በሚደርስ መቀጮ ወይም በሁለቱም ይቀጣል፡፡
3. ህጋዊነት የሌለው ወይም የሀሰት ማስረጃ በመጠቀም ሆነ ብሎ መዝጋቢ ተቋሙን በማሳሳት ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ጥቅም ያስገኘ ወይም የሌሎች ሰዎችን የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ላይ ጉዳት ያደረሰ ማንኛውም ሰው ከአምስት ዓመት እስከ አስራ አምስት ዓመት በሚያደርስ ጽኑ እሥራትና ከብር 40,000 እስከ ብር 200,000 በሚደርስ መቀጮ ይቀጣል፡፡
4. በዚህ አዋጅ መሠረት በሚደራጁ መዝገቦች ደህንነት ላይ ሥጋት ሊያስከትሉ የሚችሉ ሁኔታዎችን በመፍጠር የህጋዊ ካዳስተር መረጃ መዝገብ እንዲጠፋ ወይም እንዲጎዳ ያደረገ ማንኛውም ሰው፡-

ሀ/ ወንጀሉ ሆነ ተብሎ የተፈጸመ ሲሆን ከሰባት ዓመት እስከ ሃያ ዓመት በሚደርስ ጽኑ እስራትና ከብር 100,000 እስከ ብር 1 ሚሊዮን በሚደርስ መቀሪያ፤

ለ/ ወንጀሉ በቸልተኝነት የተፈጸመ ሲሆን ከሰባት ዓመት እስከ አስር ዓመት በሚያደርስ ጽኑ እስራት እና ከብር 20,000 እስከ 150,000 ብር በሚደርስ መቀሪያ፤

ይቀጣል፡፡

49. የሚኒስቴሩ ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ህጎች የተመለከቱ ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቁ ሆኖ ሚኒስቴሩ የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ይህን አዋጅ እና አዋጁን ተከትለው የወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎች እና ደረጃዎች በሁሉም ክልሎች በሚገባ መፈጸማቸውን ይከታተላል፤ ጉድለቶች ካሉ ተገቢው ማስተካከያ እንዲደረግ ያደርጋል፤
2. ለክልሎች የቴክኒክ ድጋፍ እና በህግ ማዕቀፎች ላይ የእውቀት እና የክህሎት አቅም እንዲፈጠር የሥልጠና ድጋፍ ይሰጣል፤
3. የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባና ተዛማጅ መረጃን በተመለከተ አገር አቀፍ የመረጃ ማዕከል በመሆን ያገለግላል፡፡

50. የክልል ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ህጎች የተመለከቱ ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቁ ሆኖ እያንዳንዱ ክልል የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል፡-

1. ይህን አዋጅና አዋጁን ተከትለው የሚወጡ ደንቦችን፣ መመሪያዎችን እና ደረጃዎችን በሚገባ ለማስፈፀም በክልል ደረጃ አግባብ ያለው አካል እንዲሁም በከተሞች ደረጃ የመሬት ይዞታ ምዝገባና መረጃ ተቋም እንዲቋቋም ወይም እንዲሰየም ያደርጋል፤
2. በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡት ደንብና መመሪያዎች በአግባቡ መፈጸማቸውን ያረጋግጣል፤
3. በዚህ አዋጅና አዋጁን ተከትለው በወጡ ደንቦች፣ መመሪያዎችና ደረጃዎች መሠረት አጠቃላይ ሥራውን ይመራል፤ ያስተባብራል፤

4. በዚህ አዋጅ መሠረት የመሬት ይዞታ ምዝገባ የሚጀመርባቸውን ከተሞች ደረጃ በደረጃ ይወስናል፤
5. ለምዝገባ እና ለሚሰጧቸው ሌሎች አገልግሎቶች መክፈል የሚገባውን ተገቢ የአገልግሎት ክፍያ መጠን ይወስናል፡፡

51. የከተማ አስተዳደሮች ሥልጣንና ተግባር

በሌሎች ህጎች የተመሰከቱ ሥልጣንና ተግባራት እንደተጠበቁ ሆኖ የከተማ አስተዳደሮች የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖራቸዋል፡-

1. የህጋዊ ካዳስተር ምዝገባ መረጃ ብቸኛ አመንጪ ማዕከል በመሆን ያገለግላሉ፤
2. የምዝገባ መረጃዎችን አግባብ ላለው የክልል አካል እና ለፌዴራል የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባና መረጃ ኤጀንሲ ያስተላልፋሉ፤
3. የህጋዊ ካዳስተር መረጃን በባለቤትነት ይይዛሉ፤ መረጃውን ያደራጃሉ፤ ያስተዳድራሉ፡፡

52. ስለአገልግሎት ክፍያ

1. የዚህ አዋጅ አንቀጽ 11 (1) እና አንቀጽ 55 (5) እንደተጠበቁ ሆኖ አልፎ አልፎ የይዞታ ማረጋገጫ የአገልግሎት ክፍያ መጠን የሚወሰነው በወጪ መጋራት መርህ መሠረት ይሆናል፡፡
2. የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባን አስመልክቶ የሚፈጸም ክፍያ ተመን በፌዴራል መንግስት ከጸደቀው ቀመር ጋር የተጣጣመ መሆን አለበት፡፡

53. የመተባበር ግዴታ

1. ማንኛውም ሰው ይህንን አዋጅ እና በዚህ አዋጅ መሠረት የወጡ ደንብና መመሪያ በማስፈጸም ረገድ የመተባበር ግዴታ አለበት፡፡
2. ፍርድ ቤቶች፣ የፋይናንስ ተቋማት፣ ውል ለማዋዋል ሥልጣን የተሰጣቸው ተቋማት እና ገቢ ሰብሳቢ አካላት የሚያመነጩባቸውን ከመሬት ይዞታ ጋር በተዛመደ መመዝገብ የሚገባቸውን መብቶችን፣ ክልከላዎችንና ኃላፊነቶችን የሚመለከቱ ማስረጃዎች በቀጥታ ለመዝጋቢው ተቋም መስጠት ወይም መዝጋቢው ተቋም ቀርቦ እንዲወስድ ማድረግ አለባቸው፡፡

54. ደንብና መመሪያ የማውጣት ሥልጣን

1. የሚኒስትሮች ምክር ቤት ይህን አዋጅ ለማስፈጸም የሚያስፈልጉ ደንቦችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

2. ሚኒስቴሩ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም የሚያስፈልጉ መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

55. የመዘጋገሪያ ድንጋጌ

በዚህ አዋጅ መሰረት ስልጣን የተሰጣቸው መዝጋቢ ተቋማት የመሬት ይዞታ ምዝገባን ለማከናወን በከተሞች ተቋቁመው መሉ በሙሉ ሥራቸውን እስኪጀምሩ ድረስ ነባሩ የከተማ መሬት ይዞታ አመዘጋገብ የሚቀጥል ይሆናል፡፡

56. ተፈጻሚነት ስለማይኖራቸው ህጎች

ይህን አዋጅ የሚቃረን ማንኛውም ህግ ወይም የአሰራር ልማድ በዚህ አዋጅ በተደነገጉ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

57. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ የካቲት 14 ቀን 2006 ዓ.ም

ዶ/ር ሙላቱ ተሾመ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

ደንብ ቁጥር 323/2006 ዓ.ም

የከተማ ካዳስተር ቅየሳ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 818/2006 አንቀጽ 54(1) መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የከተማ ካዳስተር ቅየሳ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 323/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “አዋጅ” ማለት የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 818/2006 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጡ ትርጓሜዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፤
3. “ጂኦዴቲክ ኔትወርክ” ማለት የሶስት ማዕዘን የጂኦዴቲክ መቆጣጠሪያ ነጥብ ጥምረት ሲሆን የሚለካውም በምድራዊ ቅየሳ ነው፤
4. “የከተማ ጣቢያ” ማለት በአንድ ከተማ ዝቅተኛ እርከን ሥር የሚገኝ መሬት ሆኖ፣ ለከተማ ጣቢያ በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት በዙሪያ ገጠም መንገዶችን እና መስመራዊ ገፅታዎችን ተከትሎ የሚከለል በውስጡ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ይዞታዎችን የያዘ ሥፍራ ነው፤
5. “ዳተም” ማለት ለቅየሳ ልኬቶች ሁሉ መነሻ ሆኖ እንዲያገለግል በብሔራዊ ደረጃ ተቀባይነት ያገኘ መነሻ ነጥብ ነው፤
6. “የካዳስተር ሹም” ማለት በከተማ ውስጥ ባለ የመሬት ይዞታ ምዝገባ ተቋም ውስጥ ወይም ተቋሙ በሚመዘግብበት የምዝገባ ከተማ ውስጥ የካዳስተር ቅየሳ ተግባርን እንዲመራ በክልል መንግሥት ወይም በከተማ አስተዳደር የተሾመ ሰው ነው፤
7. “የኢትዮጵያ ከፍታ ዳተም የልኬት መጠን” ማለት ከኢትዮጵያ ከፍታ ዳተም በላይና በታች ካለ ከቅየሳ ነጥብ አንፃር እኩል ወይም የተሻለ የልኬት መጠን የተደነገገለት ስታንዳርድ ነው፤

8. “ትክክለኛነት” ማለት በአንድ ቅየሳ ሥራ ላይ የቅየሳ ስታንዳርዱን ጠብቆ የተከናወነ ቅየሳ ነው፤
9. “የወሰን ምልክት” ማለት በይዞታ ወሰን ምልክት አሰራር ስታንዳርድ መሠረት የተቀመጠውን በመሬት ላይ የግታይ የችካል፣ የአጥር ማዕዘን፣ የተተከለ ግስማር ወይም የማይጠፋ ቀለም የተቀባ ድንጋይ ምልክት ነው፤
10. “ግሎባል ኖቪጌሽናል ሳታላይት ሲስተም” ማለት ዓለም አቀፍ የኖቪጌሽን ሳታላይት ሥርዓት ነው፤
11. “የቅየሳ ነጥብ ትክል ድንጋይ ወይም ሞኑመንት” ማለት የተፈጥሮ ወይም ሰው ሰራሽ ቁስ ወይም በተፈጥሯዊ ወይም ሰው ሰራሽ ቁስ ላይ የተመላከተ የቅየሳ ፕላን ምልክት ሲሆን ሥልጣን በተሰጠው ተቋም በቅየሳ ዘዴ የይዞታ ወሰንን ወይም ነጥብን ለመጀመሪያ ጊዜ ለመትከል ወይም በድጋሚ ለመትከል የተቀመጠ ድንጋይ ነው፤
12. “ብሔራዊ የጂኦዴቲክ መነሻ ነጥብ” ማለት በአገር አቀፍ ደረጃ ስልጣን በተሰጠው አካል የተመሠረተ የብሔራዊ የጂኦዴቲክ የምድር መቆጣጠሪያ ነጥቦች መረብ አካል የሆነና ለቀጣይ የቅየሳ ሥራ መነሻ ሆኖ የሚያገለግል ነው፤
13. “የተመሰረተ የቅየሳ ምልክት” ማለት የቅየሳ ምልክት ሆኖ በቅየሳ መዝገብ ላይ በስታንዳርድ ላይ በተቀመጠው አግባብ የአግድሞሽ የቅየሳ ልኬት ሆኖ የተመዘገበ ነው፤
14. “መንገድ” ማለት ማንኛውንም መንገድ፣ ጎዳና፣ መተላለፊያ ወይም መገናኛ ሆኖ አሁን በጥቅም ላይ የዋለ ወይም ሊሰራ የታቀደ ነው፤
15. “የቅየሳ ሰርተፊኬት” ማለት የቅየሳ ሥራ ትክክለኛነት በስታንዳርዱ መሠረት ለመሰራቱ የሚያመላክት ሰርተፊኬት ነው፤
16. “የከተማ መሬት ቅየሳ” ማለት የመሬት ቅየሳ ሆኖ፡-

ሀ/ በከተማ መሬት አጠቃቀም ፕላን ክልል ውስጥ ያለ የመኖሪያ አካባቢ፣ የገጠር መኖሪያ አካባቢ፣ የንግድ ሥፍራ፣ የኢንዱስትሪ ሥፍራ፣ የአስተዳደርና የማህበራዊ ቦታዎች፣ የህዝብ መገልገያ ሥፍራ፤ ወይም

ለ/ ማንኛውም የመኖሪያ ቤት ግንባታ፣ የገጠር መኖሪያ ግንባታ፣ የንግድ ወይም የኢንዱስትሪ መሰረተ ልማት ለማካሄድ የተፈቀደ መሬት ወይም ህጋዊ የልማት ፈቃድ በህጉ መሠረት ያላገኘ ሥፍራ፤ የሚከናወን ቅየሳ ነው፡፡

ክፍል ሁለት

የካዳስተር ቅየሳና መረጃ

3. የካዳስተር ቅየሳ ሥርዓት ትግበራ መርሆዎች

1. ቅየሳ የሚካሄደው በሚከተሉት መርሆዎች ላይ በመመሥት ይሆናል፡-

ሀ/ የቅየሳ መሳሪያ ጥራት ደረጃውን የጠበቀ እና ከዘመኑ ቴክኖሎጂ ጋር የሚጣጣም መሆኑ የተረጋገጠ መሆኑን አለበት፤

ለ/ ዳተምን መነሻ ያደረገ እና አግባብነት ያለው ሆኖ ሲገኝ ደረጃቸውን ከጠበቁ የቅየሳ ነጥቦች መነሻ ወይም በመሬት የተቀመጡ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች ትስስር ያደረገ መሆኑን አለበት፤

ሐ/ የቅየሳ መነሻ ትክል ድንጋጮችን ወይም ሞኑመንት በአንጻራዊነት ቀድሞ ከነበራቸው ይዞታ አለመናጋቱን ማረጋገጥ አለበት፤

መ/ ለመስክ ቅየሳ ሥራ የሚያገለግሉ ደረጃቸውን የጠበቁ ቅጾች መዘጋጀት አለባቸው፤

ሠ/ የካዳስተር ቀያሽ የመሬት ቅየሳውን የወሰነ ምልክት በመሬት ላይ አንድ ጊዜ ወይም በድጋሚ ማመላከት አለበት፤

ረ/ ቅየሳውን አስመልክቶ አግባብ ያለው የቅየሳ ምልክት በመሬት ላይ መኖር አለበት፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ስር በተዘረዘሩት መርሆዎች መሠረት ለተካሄደበት የቅየሳ ሥራ የተሟላ የመስክ ማስታወሻና ቅየሳው የተካሄደበትን ምክንያት በሚጠይቀው አግባብ የቅየሳ ንድፍ መዘጋጀት አለበት፡፡

4. የካዳስተር ቅየሳ ሥራ ቅድመ ሁኔታዎች

የካዳስተር ቅየሳ ሥራ ከመጀመሩ በፊት የሚከተሉት ቅድመ ሁኔታዎች መሟላት አለባቸው፡-

1. ለካዳስተር ሥራ የሚሆን መነሻ የከተማ ካዳስተር መሰረታዊ ካርታ ሃገራዊ ስታንዳርድ ጠብቆ መዘጋጀቱ እና ለካዳስተር ቅየሳ ጥቅም ላይ የሚውል መሆኑ መረጋገጥ፤

2. ምዝገባ ተቋሙ ወደ ሥልታዊ የይዞታ ማረጋገጫ ሂደት ከመግባቱ በፊት የካዳስተር መሰረታዊ ካርታው ከመሬት ይዞታ ማህደሮች ጋር ተሳስሮ ለካዳስተር ቅየሳ ምቹ ሁኔታ ስለመፈጠሩ ማረጋገጥ፤

3. የካዳስተር ቀያሽ ወይም ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ የካዳስተር ቅየሳን በምድር ቅየሳ መሳሪያዎች የሚያከናውን ከሆነ የቅየሳ መሳሪያዎች ትክክለኛነት በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል መረጋገጥ፤
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) እና (3) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የካዳስተር ቅየሳ መረጃ መነሻው ከብሔራዊ የጂኦዴቲክ ኔትወርክ ጋር የተሳሰረና የተናበበ መሆኑ መረጋገጥ፡፡

5. ቀያሹ የሥራ ትዕዛዝን ስለማሟላት

1. ቀያሹ ማንኛውም የከተማ ካዳስተር የቅየሳ ጥያቄ በመዝጋቢው ተቋም ወይም በሚመለከተው ክፍል እንዲሰራ ሲታዘዝ ደረጃውን በጠበቀ አግባብ መፈጸም እና ምላሽ መስጠት ይኖርበታል።
2. ማንኛውም የመሬት ቅየሳ ስራ የሚሰራ አካል የቅየሳ ትዕዛዝ አቀባበልን፣ አተገባበርን እንዲሁም የቅየሳ መረጃዎች ሪፖርት አደራረግን በሕግ ሥልጣን በተሰጠው ተቋም በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት መፈጸም አለበት፡፡

6. በቅየሳ ሂደት የቀያሹ ኃላፊነት

1. ማንኛውም የካዳስተር ቀያሽ ወይም ልዩ ቀያሽ ራሱ ለሚሰራቸው ወይም በራሱ ኃላፊነት ለሚያከናውናቸው የካዳስተር ቅየሳ ሥራዎች ትክክለኛነት ሙሉ ኃላፊነት ይወስዳል።
2. ማንኛውም የካዳስተር ቀያሽ የቅየሳ ሥራውን በሚያከናውንበት ጊዜ የቅየሳው ሥራ በህዝብና በመንግስት አገልግሎት ሥር ባልተያዘ መሬት ላይ ሲሆን ሥራውን ከመጀመሩ አስቀድሞ ለባለመብቶቹ ወይም በሥራው ሂደት ሊነኩ ለሚችሉ አዋላጅ የይዞታ ባለመብቶች ከ15 ቀናት በፊት ማሳወቅ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተጠቀሰው መሰረት ባለመብቶችን ማግኘት የማይቻል ሲሆን፣ የይዞታ ባለመብቶች እንዲያውቁት የወሰነ ቅየሳ መርሃ ግብሩን የሚገልጽ ማስታወቂያ ይዞታው በሚገኝበት መሬት ላይ ሊታይ በሚችል ቦታ ከ15 ቀናት በፊት መለጠፍ አለበት፡፡
4. ማንኛውም የካዳስተር ቀያሽ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ወይም (3) መሰረት ካሳወቀ በኋላ የጊዜ ገደቡ ሲጠናቀቅ የሥራ ትዕዛዝ በመያዝ በሌሎች ሕጎች የተቀመጡትን በመሬት የመጠቀም መብቶችን በማያዛባ መልኩ ያለምንም ቅድመ ሁኔታ የቅየሳ ሥራውን ሊያከናውን ይችላል፡፡

7. የቅየሳ ልኬት የጥራት ደረጃዎችን ስለመጠቀም

1. የቅየሳ ልኬት የጥራት ደረጃዎች በዘመኑ የቅየሳና ልኬት ቴክኖሎጂዎች ወይም መሣሪያዎች ላይ ተመስርቶ በሕግ ሥልጣን የተሰጠው አካል በመመሪያ ወይም በስታንዳርድ መሠረት መፈፀም አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የካዳስተር ቅየሳን የሚያስፈጽመው የክልሉ መስተዳደር ወይም የከተማ አስተዳደር አካል በሚመርጠው የቅየሳ ልኬት ጥራት ደረጃ መሰረት ሥራው መሰራቱን ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት የካዳስተር ቅየሳው በምን አይነት የትክክለኛነት ደረጃ መሰራት እንዳለበት ካልተጠቀሰ ቀደሹ በከተማው የመሬት ይዞታ ምዝገባ ተቋም ካዳስተር ሹም ተቀባይነት ሊያገኙ የሚችሉ ሁኔታዎች መሟላታቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡

8. ይዞታን ስለመለካት

በዚህ ደንብ አንቀጽ 5 እና አንቀጽ 6 የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. በተቋሙ ወይም በተገልጋይ ጥያቄ አዲስ ወይም ቀድሞ የተቀየሰን ይዞታ ወሰን ለይቶ ለማመላከት በካዳስተር ቅየሳ ሹም በሚሰጠው የስራ ትዕዛዝ መሰረት ቀደሹ የቅየሳ ስራ ማከናወን አለበት፤
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ቅየሳ በሚካሄድበት ወቅት ቀድሞ የተቀየሰው የይዞታ ወሰን ምልክት ትክክለኛ ያልሆነ ቦታ ማረፉን ወይም ቦታ መልቀቁን በበቂ ማስረጃ እስካልተረጋገጠ ድረስ ነባሩን የይዞታ ወሰን ምልክት እንደ እውነተኛ ወሰን አድርጎ ማወራረስ አለበት፤
3. ቀድሞ የተቀየሰን የይዞታ ወሰን ምልክት በድጋሚ በሚደረግ ቅየሳ ወቅት በመዝጋቢው ተቋም በመዝገብ ላይ ተመዝግቦ ከሚታወቀው ጋር ያለመጣጣም ሲያጋጥም፤ የካዳስተር ቀደሹ በቅየሳ ንድፉ ላይ የድንበሩን መዛነፍ በግልጽ በማመላከት ቅየሳውን ባደረገ በሁለት ወራት ጊዜ ውስጥ በጽሁፍ ሪፖርት ለመዝጋቢ ተቋም የካዳስተር ቅየሳ ሹሙ ማስተካከያ ሥራ እንዲሰራ ማማከር አለበት፤

4. የመሬት ይዞታ መዝጋቢው ተቋም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የጽሁፍ ሪፖርት በደረሰው በሁለት ወራት ውስጥ የማስተካከያ ሥራ መስራት አለበት፡፡

9. የቅየሳ መረጃ ስለማደራጀት

1. የካዳስተር ቅየሳ መረጃዎች በዚህ ደንብና አግባብነት ባላቸው የአሰራር ስታንደርዶች መሰረት በሚዘጋጁ ቅደም ተከተል አለባቸው፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተሞሉት መረጃዎች በካዳስተር ቅየሳ ሹም በኩል በሚዘጋጅ ወረቀት ወይም ዲጂታል ማህደር መደራጀት አለባቸው፡፡

ክፍል ሦስት

የቅየሳ ልኬትና ስሌት

10. የይዞታ ወሰን ልኬት

1. ቀደሽ የይዞታን ወሰን መለካት ያለበት በቀጥታ መስመር ልኬት ዘዴ ምክንያታዊና ተግባራዊ ሊሆን በሚችል አግባብ መሆን አለበት፡፡
2. ቀደሹ የይዞታ ወሰን ሲለካ የልኬት ትክክለኛነት ለማሳየት የልኬት ውጤት ምዝገባ እና የካዳስተር ቅየሳ ፕላን ሰርተፊኬት አዘጋጅቶ ማስፀደቅ አለበት፡፡
3. የልኬት ትክክለኛነት የተገኘበት መንገድ በስታንደርዱ መሰረት መመላከት አለበት፡፡
4. የይዞታውን ቆዳ ስፋት በሄክታር ወይም በሜትር ካሬ ማሳየት መቻል አለበት፡፡

11. የፎቶ መረጃን በመጠቀም ልኬት ማካሄድ

1. ማንኛውም ቀደሽ የምድር ቅየሳ መሳሪያ ሳይጠቀም በፎቶግራፊያዊ ወይም ሪሞት ሴንሲንግ መረጃ መሰብሰቢያ ዘዴ ተመስርቶ የንድፍ ካርታ ትክክለኛነቱ በተረጋገጠ የካዳስተር መሰረታዊ ካርታ በመጠቀም የካዳስተር ቅየሳ ልኬቱን ማካሄድ ይችላል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው ካርታ ለካዳስተር ቅየሳ ጥቅም ላይ ሊውል የሚችለው ተፈላጊው የትክክለኛነት ደረጃ ከተቀመጠው መስፈርት እና ከተፈቀደው የቦታ ትክክለኛነት ስታንደርድ ጋር እኩል ወይም በተሻለ ደረጃ ለመሆኑ የሚገልጽ የትክክለኛነት ሰርተፊኬት መኖሩ ሲረጋገጥ ብቻ ነው፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው ዘዴ ጥቅም ላይ ከዋለ ቀደሹ በቅየሳ ፕላኑ ላይ ከዋለ ቀደሹ በቅየሳ ፕላኑ ላይ የተሰራበትን ዘዴ ማመላከት አለበት፡፡

12.አስቀድሞ የተለካ የቁራሽ መሬት ካርታ ልኬት የሚለውጥ ቅየሳ

1. የሚካሄደው ቅየሳ አስቀድሞ የተለካ የቁራሽ መሬት ስፋትን ሊለውጥ እንደሚችል ታሳቢ ሲደረግ፣ ቀደሙ ለውጥ ይመጣበታል ተብሎ የታሰበውን መሬት ቅየሳ ልኬት ተገቢነት ካለው የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥብ ጋር በማስተሳሰር የቦታው ስፋት በቅየሳ ንድፍ ላይ በኮኦርዲኔት ወይም ዲግሪ ንባብና ርዝመት ልኬት ማመላከት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በነባር የውሃ እና የኤሌክትሪክ ማሳለፊያ መስመር ምክንያት ከመሬት በታች በሌላ ባለይዞታ ላይ የመጠቀም መብት ሲፈጠር ወይም በባለይዞታ ላይ ሁለተኛ ወገን የመጠቀም መብት በህንፃ ፊት በነበረ የውሃ እና የኤሌክትሪክ ማሳለፊያ መስመር ሲፈጠር እና ትክክለኛ ቦታው የት እንደሆነ ማመላከት ሳይቻል ሲቀር ግምታዊ ስፍራው በቅየሳው ንድፍ ላይ ሰፍሮ ማብራሪያው በቅየሳ ማስታወሻ ላይ መስፈር አለበት፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መነሻነት የቁራሽ መሬቱ ካርታ ልኬት ተገቢው ማስተካከያ መደረግ አለበት፡፡

13.የቅየሳ መሳሪያ መስተካከል

1. ለካዳስተር ቅየሳ ሥራ የሚውሉ የቅየሳ መሳሪያዎች በየዓመቱ በአምራቹ ድርጅት በተዘጋጀው ሰነድ ላይ በተቀመጠው የልኬት ትክክለኛነት መለኪያ ደረጃ መሠረት ቢያንስ አንድ ጊዜ ተመርምረው ካሊብሬት መደረግ አለባቸው፡፡
2. ማንኛውም ቀደሙ የሚጠቀምበትን የቅየሳ መሳሪያ ልኬት በመስክ በሚጠቀምበት ጊዜ ከቅየሳ መነሻ ነጥቡ ላይ በተደጋጋሚ ልኬት ወስዶ ያገኘው ውጤቱ ከተቀመጠለት የትክክለኛነት ወሰን በላይ ሲሆን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰውን የአንድ ዓመት ጊዜ መጠበቅ ሳያስፈልገው የቅየሳ መሳሪያውን በማስመርመር ካሊብሬት ማስደረግ አለበት፡፡
3. ማንኛውም ካዳስተር ቀደሙ የሚጠቀምበትን የቅየሳ መሳሪያ ምን ያህል የትክክለኛነት ደረጃ ውጤት እንደሚያመጣለት እርግጠኛ ካልሆነ መጠቀም የለበትም፡፡

14. ግሎባል ናቪጌሽናል ሳታላይት ሲስተም መሳሪያን መጠቀምና ማዕዘናዊ ልኬት ስራን ስለማረጋገጥ

1. ቅየሳው በግሎባል ናቪጌሽናል ሳታላይት ሲስተም ሥርዓት በሚጠቀም መሳሪያ በሚከናወንበት ጊዜ ቀያሹ የግድ መጠቀም ያለበት ውጤታማነቱ በተረጋገጠ ዘዴ ሆኖ ተፈላጊውን ትክክለኛነት በሚተገብረው የቅየሳ ዓይነት የሚያስገኝ መሆን አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ከ10 ሺህ ሜትር ርዝመት በላይ የወሰን ቅየሳ ልኬት ሲኖር ቀያሹ የማዕዘን ቅየሳ ሥራው በጂኦዴቲክ ቅየሳ ንባብ መሠራቱን ማረጋገጥ አለበት፤ ይህም ከግሎባል ናቪጌሽናል ሳታላይት ሲስተም ንባብ በማነፃፀር በ360 ዲግሪ ሙሉ የማዕዘን ልኬት ወይም ከአገራዊ የቅየሳ መቆጣጠሪያ መረብ ጋር የተነጻጸረ መሆን አለበት፡፡
3. ማንኛውም በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) ላይ የተጠቀሱ ንዕሶች በቅየሳ ንድፉ ላይ መመላከት አለባቸው፡፡
4. ማንኛውም ካዳስተር ቀያሽ ወይም ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ ከራሱ ውጭ ማንኛውንም ማዕዘናዊ ልኬት በሌላ ቀያሽ አማካኝነት ወደ ንድፍ መቀየር የለበትም፡፡
5. የግሎባል ናቪጌሽናል ሳታላይት ሲስተም የቅየሳ መሳሪያ ጥቅም ላይ ሲውል ቢያንስ ትክክለኛ የኢትዮጵያ ከፍታ ዳተም የልኬት መጠን ያላቸው አራት የቅየሳ ነጥቦች አስቀድሞ ቅየሳው በሚካሄድበት አካባቢ መመስረት አለባቸው፡፡

15. የልኬቶችን ትክክለኛነት ማረጋገጥ

1. የቅየሳው አተገባበር ሥርዓት ከፈቀደ ካዳስተር ቀያሹ ሁሉንም ልኬቶች በማረጋገጥ፣ ከነጥብ በኋላ ሶስት ዴሲማል ማስቀመጥ በሚችል ደረጃ ምስራቃዊ እና ሰሜናዊ መስመራዊ ልኬቶችን በሁሉም አቅጣጫ በማካሄድ እና በሜትር በማስላት የተደረጉት ልኬቶች መዘጋታቸውን በማረጋገጥ ማከናወን አለበት፡፡
2. በከተማ ካዳስተር ቅየሳ ሥራ የተዘጋጀው መረጃ ትክክለኛነት በሁለት ወሰንተኞች መካከል አከራካሪ ሲሆን የሚችለው ካርታው ከተሰራበት መስፈርት መነሻ በማድረግ ሊፈጠር የሚችለውን ስህተት መቀበል ከሚቻልበት የስህተት ወሰን ስታንዳርድ መጠን በልጦ የተገኘ ሲሆን ብቻ ነው፡፡

ክፍል አራት

የቅየሳ መነሻ ነጥቦች አጠቃቀምና የቅየሳ ነጥብ ትክል ድንጋይ

16.ለለ ቅየሳ መነሻ ነጥብ

1. የቅየሳ መነሻ ነጥብ ለመወሰን የሚያገለግል የቅየሳ ምልክት ለቀጣይ የቅየሳ ሥራ እንዲጠቅም ለማድረግ ለተፈለገው ቅየሳ ዓይነት ሲባል በተለየ ሁኔታ ምን ዓይነት መሆን እንዳለበት መወሰን አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የሚካሄድ ቅየሳ ዝርዝር ተግባራት በመመሪያ ይወሰናሉ፡፡

17.የክፍታ ቅየሳ ነጥቦች

1. ማንኛውም የክፍታ ቅየሳ ከኢትዮጵያ ክፍታ ዳተም ልኬት ወይም ከሌላ ተቀባይነት ካገኘ መሰል ዳተም ጋር መተሳሰር አለበት፡፡
2. የክፍታ ዳተም በሁለት ትክክለኛ የኢትዮጵያ ክፍታ ዳተም ልኬት መጠን ባላቸው የክፍታ ቅየሳ ነጥቦች መካከል ባለ ዝግ ክፍታ ልዩነት መረጋገጥ አለበት፡፡
3. የተረጋገጠ ማንኛውም የክፍታ ልዩነት ወይም ለቅየሳ የተዘጋጀ ክፍታ ልኬት በስታንዳርድ ከተቀመጠው በትክክለኛነቱ እኩል የሆነ ወይም የተሻለ መሆን አለበት፡፡
4. የክፍታን ወይም የዝቅታን ወይም ሁለቱንም መጠን ለመወሰን በሚደረግ ቅየሳ ማንኛውም ቀደሽ የቅየሳ ልኬቱን ሲለካ ከሁለት ወይም ከሁለት በላይ በሆኑ የክፍታ ቅየሳ ነጥቦችን በማስተሳሰር መሆን አለበት፡፡ ሆኖም ከሁለት አንዱ ከሚቀየሰው መሬት ወሰን ውጭ መሆን አለበት፡፡
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የቅየሳ ልኬት ሲፈጸም፡-
ሀ/ መነሻ ከሆነው የክፍታ ቅየሳ ነጥብ ከቁራሽ መሬቱ በ 300 ሜትር ርቀት ውስጥ የሚገኝ የቅየሳ ነጥብ ትክል ድንጋይ መሆን አለበት፤ ወይም
ለ/ ከሚለካው መሬት ወሰን ውጭ ነባር ቋሚ የቅየሳ ነጥብ መጠቀም በማይቻልበት ሁኔታ አዲስ የቅየሳ ነጥብ ከቁራሽ መሬቱ በ 300 ሜትር ርቀት ወሰን ውስጥ ይዘጋጃል፡፡

18. የቅየሳ ምልክቶች ቅርጽ እና ቅጾች

1. ዘላቂነት እና ቋሚነት ላለው የቅየሳ ሥራ የሚያገለግሉ የቅየሳ ምልክቶች ቅርጽ እና ቅጾች በአገር አቀፍ ደረጃ በሚመለከተው አካል በተዘጋጀ ስታንዳርድ መሰረት መሆን አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የተዘጋጀ ስታንዳርድ በሌለ ጊዜ በካዳስተር ቅየሳ ሹም አጽዳቂነት መዝጋቢው ተቋም በሚያወጣው የመመዘኛ መስፈርት መሰረት ይሆናል፤ ዝርዝሩ በመመሪያ ይወሰናል፡፡

19. የወሰን ምልክት ስለማድረግ

1. በካዳስተር ቅየሳ ወቅት የወሰን ምልክቶች በችካልና አቅጣጫን በሚያሳዩ ምልክቶች መቀመጣቸው መረጋገጥ አለበት፡፡
2. የወሰን ማዕዘን ችካል ውፍረት እና ከፍታ በአገር ደረጃ ተፈፃሚ በሚሆን ስታንዳርድ በተቀመጠው ደረጃ መሠረት ለረዥም ጊዜ የሚያገለግል፣ የማይንቀሳቀስ እና በቀላሉ ሊታይ እና ሊገኝ የሚችል መሆን አለበት፡፡

20. የወሰን ማዕዘናት እና ማጣቀሻ ምልክት

1. የወሰን ማዕዘን ችካል እና ማጣቀሻ ምልክት በአንድ ቦታ ከተገኙ ቀደሹ በሁለቱ መካከል ያለውን አቀማመጥ እና ርቀት በማስላት መወሰን አለበት፡፡
2. ከዋናው ማጣቀሻ ሰነድ ጋር ያለመጣጣም ከተገኘ ቀደሹ ሌሎች ሰነዶችን በማገናዘብ የትኛው መወሰድ እንዳለበት መወሰንና የተከሰተውን ልዩነት ምንነት በቅየሳ ንድፍ ላይ በዝርዝር ማስቀመጥ አለበት፡፡

21. የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦችን ስለማስተካከል

1. ማንኛውም አዲስ የካዳስተር ቅየሳ ክፍሉን የመሬት ይዞታ ቀድሞ ከተመዘገበው መረጃ አንጻር የሚያናጋ ከሆነ የካዳስተር ቀደሹ እያንዳንዱን የወሰን ማዕዘን ምልክት ልኬት ከዚህ ቀደም መነሻ ሆኖ ካገለገለ እና ከይዞታ ወሰን ማዕዘን ምልክት ጋር ትስስር ከነበረው የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጠብ መነሻ በማድረግ እያንዳንዱ የወሰን ማዕዘን ምልክት ትክክለኛ ቦታ ላይ ማረፉን ማረጋገጥ አለበት፡፡
2. ወሳኝ የሚባሉ የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥቦች ከተበላሹ፣ ቀደሹ አዲስ ልኬት በማካሄድ የይዞታ ወሰን እና የወሰን ማዕዘናትን ለመወሰን ካስፈለገው፣ ኩታ ገጠም አጎራባች እና ከመንገድ ባሻገር በተቃራኒ ወገን ባሉ ክፋይ መሬቶች አጥሮች እና ሌሎች

ቋሚ ምልክቶችን እንደ አስፈላጊነቱ በከፊል ወይም በሙሉ መረጃዎችን በመውሰድ መለካት ይችላል፡፡

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እና (2) መሰረት ማሻሻያ በሚኖርበት ጊዜ ቀደሹ በከፊል ወይም በሙሉ ጥቅም ላይ የሚያውላቸውን መረጃዎች በመመርመር ትክክለኛ ትስስራቸውን በማሪጋገጥ ቦታቸውን ማመላከት አለበት፡፡

22. የቅየሳ መቆጣጠሪያ እና የወሰን ምልክት አጠባበቅ

1. ለካዳስተር ሥራ የሚውል የቅየሳ መቆጣጠሪያ ምልክት ስልጣን በተሰጠው አካል በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት ለጥበቃ ምቹ የሆነ መከላከያ ሊገነባለት እና የሕግ ጥበቃ ሊደረግለት ይገባል፡፡
2. የወሰን ምልክት ከተደረገ በኋላ የወሰን ምልክቱ ተጠቃሚ የሆኑ ባለይዞታዎች ወይም የሚመለከተው የአካባቢው የታችኛው እርከን የአስተዳደር አካል ደህንነቱን በተመለከተ የመከታተል እና ለውጥ ሲኖር ለመዝጋቢው ተቋም ሪፖርት የማድረግ ኃላፊነት አለበት፡፡

23. የመስክ ልኬትና ርቀት አመዘጋገብ

1. ማንኛውም ቀደሽ የይዞታን ወሰን ምልክት ሲለካ የወሰን ምልክቱን ቀድሞ ከነበረበት ቦታ በማያናጋ አኳኋን መለካት አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የተለካው የይዞታ ወሰን ተመዝግቦ በሰነድ ላይ ከተመላከተው የመሬት ይዞታ ወሰን ጋር እንደማይጣጣም ከታወቀ ቀደሹ አለመጣጣሙን በማስታወሻ በማስፈር የወሰኑን ርቀት ማረጋገጥና የሌላ አካል የይዞታ ወሰን ርቀት በመውሰድ አመላክቶ ያገኘውን ልኬት ከቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥብ ተነስቶ በንጽጽር ማረጋገጥ አለበት፡፡
3. የመሬት ይዞታን ወሰን ለመወሰን የቅየሳ መቆጣጠሪያ ነጥብ በማይኖርበት ጊዜ ቀደሹ በቅየሳ ማስታወሻው ላይ ልኬቱን ለማከናወን በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በቂ ልኬትን በቀድሞ ቦታው ለማካሄድ የሚያስችል መሬት ያለ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡ ሆኖም ኩታ ገጠም መሬት ወይም አጎራባች ክፋይ መሬት መግፋት እንደማይቻል ማመላከት አለበት፡፡

ክፍል አምስት

ስለመስክ ማስታወሻ

24. የመስክ ማስታወሻ አዘገጃጀት

የመስክ ማስታወሻ በስታንዳርዱ በተገለጸው መሰረት በምዝገባ ተቋሙ መዘጋጀት አለበት፡፡

25. የመስክ ማስታወሻ መረጃን መሰብሰብ

ቀያሹ የመስክ ማስታወሻ መረጃን ሲሰበሰብ ልኬቶችን፣ የአየሩን ሁኔታና የልኬት አመዘጋገቡን ከሌሎች ጠቃሚ መረጃዎች ጋር በማመሳከር እና በማስተላለፍ በስታንዳርዱ መሰረት መመዝገብ አለበት፡፡ እንዲሁም ለመስክ ማስታወሻ ጠቃሚ የሚባሉ ሌሎች መረጃዎችና ዶክመንቶች ከመስክ ማሰባሰብ አለበት፡፡

26. በመስክ የሚሰበሰቡ ዲጂታል መረጃዎች

1. ቀያሹ በመስክ የሚሰበሰባቸውን ዲጂታል መረጃዎች ከሰበሰበ የሰበሰበውን ቅጅ በፋይል መረጃ አያያዝ ሥርዓት ተጠቅጥቆ ሲቀመጥ የተሟላ እና ትክክለኛ የቅየሳ ንድፍ ወይም ፕላን ማሠራት በሚችል መልኩ መሆን አለበት፡፡
2. ቀያሹ አስቀድሞ በሙሉም ሆነ በከፊል በግሎባል ናቪጌሽናል ሳተላይት ሲስተም የቅየሳ ልኬት ሥርዓት መረጃ መዝግቦ ከሆነ፣ በዲጂታል የተመዘገበው መረጃ የማነፃፀሪያው መነሻ ልኬት ወይም የቦታ አቀማመጥ መረጃው የኤሌክትሮኒክስ የቅየሳ መሣሪያ በሚጠይቀው ፎርማት መሠረት ቅርጹ ሳይቀየር የተሟላ እና ትክክለኛ የቅየሳ ፕላን መስራት በሚያስችል መልኩ መጠበቅ አለበት፡፡

27. በመስክ ማስታወሻ የጂኦሜትሪ ልኬት ንባቦችን መመዝገብ

1. ማንኛውም ቀያሽ በመስክ ማስታወሻው ላይ የቅየሳ መነሻ ነጥብ መስመር እና አቅጣጫ ወይም ኦረንቴሽኑ የተወሰደበት የመጀመሪያ መነሻ ነጥብን ግልፅና በማያሻማ መልኩ ማመላከት አለበት፡፡
2. ቀያሹ የጂኦሜትሪ ንባብ የሚያካሂድ ከሆነ ቀን፣ ሰዓት እና አግባብ ያለው የቅየሳ መቆጣጠሪያ ላቲትዩድ እና በአጠቃላይ በቦታው ላይ ከተካሄደ የቅየሳ ንባብ ጋር መስፈር ይኖርበታል፡፡
3. ሁሉም ማዕዘኖች እና አቅጣጫዎች በሚወሰዱበት ጊዜ በዲግሪ፣ በደቂቃ እና በሰከንድ ደረጃ መገለጽና መመዝገብ አለባቸው፡፡ አቅጣጫዎቹም በሰአት አቆጣጠር አቅጣጫ መቀመጥ ወይም በግራድ ተነቦ መመዝገብ አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (3) የተመለከቱት እንደተጠበቁ ሆነው ቀያሹ ሌሎች ለዚህ ሥራ ያገለግላሉ የተባሉትን መረጃዎች በግልፅ በሚነበብ መልኩ በመስክ ማስታወሻው ላይ መመዝገብ አለበት፡፡

28.በመስክ ማስታወሻ የተያዙ መረጃዎችን ትክክለኛነት ስለማረጋገጥ

በመስክ ማስታወሻ የተመዘገቡትን መረጃዎች ትክክለኛነት በተመለከተ ለማረጋገጥ ቀያሽ መላ ስሙን ፊርማውን እና የተሰራበትን ቀን ማስፈር አለበት፡፡

ክፍል ስድስት

የቅየሳ ንድፍ

29.የቅየሳ ንድፍ ቅደም ቅኒ

1. ማንኛውም ቀያሽ የካዳስተር ልኬት ሲያከናውን የቅየሳ ንድፍ ቅደም ቅኒ መጠቀም አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተገለጹ ቅደም ቅኒ ሥልጣን ባለው አካል ለዚህ ተግባር ተብለው የተቀመጡ ደረጃዎችን ጠብቀው መዘጋጀት አለባቸው፡፡

30.የዳተም መረጃዎችን መመዝገብ

1. ማንኛውም ቀያሽ የካዳስተር ልኬት ሲያከናውን የዳተም መረጃዎች ኮድ፣ ዞን፣ ኮከርድኔት፣ መስፈርት እና የስህተት ወሰኑን አሟልቶ መመዝገብ አለበት፡፡

31.የክፍታ መቆጣጠሪያ ነጥብ መመዝገቢያ ዘዴ

በቅየሳ ፕላን ላይ የእያንዳንዱ ክፍታ መቆጣጠሪያ ነጥብ ተፈጥሯዊ ባህሪ ይዞታ እና የክፍታ ዋጋ እንዲሁም የክፍታ መቆጣጠሪያ ነጥብ የክፍታ ዋጋ ከመረጃ ሰጪው ባለስልጣን የተገኘበት ቀን ማስፈር አለበት፡፡

32.የመሬት ይዞታ ወሰኖችን ስለማመላከት

የመሬት ይዞታ ወሰኖች ከማመላከት የቅየሳ ንድፍ በሚጠይቀው ወይም በሚፈልገው አግባብ ምልክቶችን፣ የወሰኑን ዓይነት፣ የተወሰደው ግድግዳ ከሆነ የጋራ መሆኑንና የወሰን መለያውን እና ሌሎች ጠቃሚ ነገሮች መመዝገብ አለባቸው፡፡

33.የተፈጥሮ ክስተትን በይዞታ ወሰንነት ማሳየት

የተፈጥሮ ክስተትን በይዞታ ወሰንነት የሚያሳይ የቅየሳ ንድፍ በወቅቱ በመሬቱ ላይ ያለውን ነባራዊ ሁኔታን የሚያሳይ ሆኖ መነደፍ አለበት፡፡

ክፍል ሰባት

ስለ ካዳስተር ካርታ አሰራር

34.ስለካዳስተር ካርታ ዝግጅት

1. መዝጋቢው ተቋም የካዳስተር ሥርዓት ለመዘርጋት አስቀድሞ የካዳስተር መሠረታዊ ካርታ እንዲዘጋጅለት ማድረግ ወይም የተዘጋጀለትን መሠረታዊ ካርታ መጠቀም አለበት፡፡
2. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታ በውስጥ የሚካተቱ ቁራሽ መሬቶችን ከልዩ የቁራሽ መሬት ኮዶችው ጋር በካርታ ላይ በግልጽ ለማሳየት በሚመጥን መስፈርት የካዳስተር ካርታ አንዴክስን መሠረት አድርጎ ካርታው በስታንዳርዱ መሰረት መዘጋጀት አለበት፡፡
3. የካዳስተር ካርታ የሚመነጨው ከመሠረታዊ ካዳስተር ካርታ፣ መብት ፈጣሪው ተቋም በይዞታ ከገለፀው ሰነድ እውነታ እና በአዲስ መልክ የተወሰደው ልኬት ጥራቱን እና ተመጋጋቢነቱን የጠበቀ መሆኑ ከተረጋገጠ በኋላ መሆን አለበት፡፡

35. የይዞታ ካርታና የቁራሽ መረጋት ልዩ መለያ ኮድ

1. የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮዱ በየትኛውም የሀገሪቱ የከተማ ክፍል የማይደገም መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ ከገጠር ቁራሽ መሬት መለያ ኮድ ጋር የተጣጣመ መሆን አለበት፡፡
2. የቁራሽ መሬት መለያ ኮዱ የሚተገበርበት ስታንዳርድ የገጠር ቁራሽ መሬት መለያ ኮድ አሰጣጥን ከግምት ውስጥ ያስገባ መሆን አለበት፡፡
3. ጠቋሚ ካርታው የይዞታውን ልኬት፣ ኮዱን፣ መስፈርቱን፣ መረጃዎቹንና የተገናዘበውን የመስክ ማስታወሻ ባካተተ መልኩ መዘጋጀት አለበት፡፡

ክፍል ስምንት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

36. የቀያሽ ደረጃ እና ተጠያቂነት

1. የካዳስተር ቀያሽ በሙያው እውቅና ከተሰጠው ተቋም የተመረቀ፣ የሙያ ምዘና አልፎ ተገቢውን የብቃት ደረጃ ሰርተፊኬት ያገኘ እና ከዚህ ሙያ ጋር በቀጥታ ተያያዥነት ያለው ስራ ላይ ከሶስት ዓመታት ላላነሰ አገልግሎት የሰጠ፣ ባለፉት ሶስት ዓመታት ሥራ ላይ ስለመሆኑ ወይም የሙያ ማሻሻያ ሥልጠና ለመውሰዱ ማስረጃ የሚያቀርብ መሆን አለበት፡፡
2. ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ በሙያው ከታወቀ ተቋም ተምሮ የተመረቀ፣ የሙያ ምዘና ፈተና አልፎ ተገቢውን የብቃት ደረጃ ሰርተፊኬት ያገኘ እና ከዚህ ሙያ

ጋር በቀጥታ ተያያዥነት ያለው ሥራ ላይ አንድ አመት የሥራ ልምድ ያለው መሆን አለበት፡፡

3. ማንኛውም የካዳስተር ቀያሽ የቅየሳ ስራን እንዲያከናውን በተቀበለው ትዕዛዝ መሰረት የቅየሳ ሥራውን አሟልቶ እና ትክክለኛነቱን ጠብቆ ባያከናውን፤ በክፍል ቢያንድል ወይም ቢያሳስት በዚህ ደንብ አንቀጽ 37(1) መሰረት ተጠያቂ ይሆናል፡፡
4. ማንኛውም ልዩ ፈቃድ የተሰጠው ቀያሽ የተቀበለውን የሥራ ትዕዛዝ በተቀበለው መሰረት አሟልቶ እና ትክክለኛነቱን ጠብቆ ባያከናውን፤ ቢያንድል ወይም ቢያሳስት በዚህ ደንብ አንቀጽ 37 (1) መሰረት ተጠያቂ ይሆናል፡፡

37.ደንብ ስለመተላለፍ

1. የዚህን ደንብ ማንኛውንም ድንጋጌዎች፤ ይህንን ደንብ ተክትለው የወጡ መመሪያዎች፤ በመመሪያዎቹ መሠረት የሚወጡ የመንግስት አካል ሕጋዊ ትእዛዞችን እንዲሁም በሌሎች ሕጎች የካዳስተር ቀያሽን አስመልክቶ የተቀመጡ የሥነ ምግባር ኃላፊነቶችን አለመወጣት የሙያ ሥነ ምግባር ደንብ በመጣስ ያስጠይቃል፡፡
2. የቅየሳ ነጥብ እና የወሰን ምልክትን ከሥፍራው ያነሳ፤ ያዘዋወረ፤ በሐሰተኛ ሥፍራ ላይ የተከለ ወይም ወደ ሐሰተኛነት የለወጠ ወይም እንዳይታወቅ ማንኛውም ሰው በወንጀል ሕጉ አንቀጽ 688 መሠረት ተጠያቂ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የተነሳውን የቅየሳ ነጥብ ወይም የወሰንን ምልክት ወደ ነበረበት ለመመለስ የሚያስፈልገውን ወጪ እንዲሸፍን ይደረጋል፡፡

38.ተፈፃሚነት ስለማይኖራቸው ሕጎች

ይህንን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ፤ መመሪያ ወይም ልማዳዊ አሰራር በዚህ ደንብ ውስጥ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈፃሚነት አይኖረውም፡፡

39.ደንቡ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ጥቅምት 10 ቀን 2007 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር

ደንብ ቁጥር 324/2006 ዓ.ም

የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ እና ምዝገባ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ

የሚኒስትሮች ምክር ቤት የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ አስፈፃሚ አካላትን ስልጣንና ተግባር ለመወሰን በወጣው አዋጅ ቁጥር 691/2003 አንቀጽ 5 እና በከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 818/2006 አንቀጽ 54(1) መሠረት ይህንን ደንብ አውጥቷል፡፡

ክፍል አንድ

ጠቅላላ

1. አጭር ርዕስ

ይህ ደንብ “የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ እና ምዝገባ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር 324/2006” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

2. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ የተለየ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ ደንብ ውስጥ፦

1. “አዋጅ” ማለት የከተማ መሬት ይዞታ ምዝገባ አዋጅ ቁጥር 818/2006 ነው፤
2. በአዋጁ አንቀጽ 2 የተሰጡ ትርጓሜዎች ተፈጻሚ ይሆናሉ፤
3. “የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ” ማለት በአንድ ቁራሽ መሬት ላይ ያለ የመሬት ይዞታ መብትን በአዋጁና በዚህ ደንብ መሠረት ማረጋገጥ ነው፤
4. “የከተማ ጣቢያ” ማለት በአንድ ከተማ ዝቅተኛ አስተዳደር እርከን ሥር የሚገኝ መሬት ሆኖ ለከተማ ጣቢያ በተቀመጠው ስታንዳርድ መሰረት በዙሪያ ገጠም መንገዶችን እና መስመራዊ ገጽታዎችን ተከትሎ የሚከለል በውስጡ አንድ ወይም ከአንድ በላይ ይዞታዎች የያዘ ሥፍራ ነው፤
5. “የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም” ማለት በሚረጋገጠው ቁራሽ መሬት ላይ በህግ መሠረት መሬትን የመጠቀም መብት የመስጠት ሥልጣን የነበረው እና ያለው አካል ነው፤
6. “የመሬት ይዞታ የክርክር መዝገብ” ማለት የይዞታ ማረጋገጥ ለጊዜው የማይከናወንባቸው የመሬት ይዞታዎች ሰነዶቻቸው እስኪረጋገጥ በጊዜያዊነት የሚቆዩበት መዝገብ ነው፤

7. “የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ” ማለት በወረቀት ወይም በዲጂታል መዝገብ ደረጃ የሚዘጋጅ የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ የታወቀ የመሬት ይዞታ መብት እና ወሰን ተረጋግጦ የሚመዘገብበት መዝገብ ነው፤
8. “የመሬት ይዞታ መብት መዝገብ” ማለት በወረቀት ወይም በወረቀትና በዲጂታል የሚዘጋጅ በልዩ የመለያ ቁጥር የታወቀ የእያንዳንዱ የይዞታ ተጠቃሚዎችን፣ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት የሚመዘገብበት መዝገብ ነው፤
9. “የማይንቀሳቀስ ንብረት” ማለት የከተማ መሬትንና በመሬቱ ላይ የሚገኘውን መሬት ነክ ንብረት፣ በመሬት ላይ በቋሚነት የተገነቡ ግንባታዎችን ወይም የተተከሉ ቋሚ ተክሎችን የሚያካትት ሲሆን ሌሎች ተነሽ ንብረቶች እንደሰብል፣ ላር እና ቋሚ ያልሆኑ ተክሎችን አይጨምርም፤
10. “ሰብ ሊዝ” ማለት በኢንዱስትሪ ዞን የለማ የመሬት ይዞታ ሙሉ በሙሉ ወይም በክፍል በሊዝ ሥርዓት አግባብ ማከራየት ነው፤
11. “መደበኛ አድራሻ” ማለት የመሬት ይዞታው የሚገኝበት አድራሻ ሆኖ ከወረዳ በታች ቀጠና፣ ሠፈር፣ ጣቢያ እና የቤት ቁጥር የሚገለጽበት ነው፤
12. “አማካሪ ኮሚሽን” ማለት በዚህ ደንብ በአንቀጽ 29 መሠረት የሚቋቋም ኮሚሽን ነው፤
13. “የዋስትና ፈንድ” ማለት መዝጋቢ ተቋም ላረጋገጣቸውና ለመዘገባቸው የከተማ መሬት ይዞታዎች በተቋሙ ስህተት በተፈጠሩ የመሬት ይዞታ መብት መዝገቦች ምክንያት ለሚደርስ ጉዳት ካሳ ክፍያ እንዲውል በየጊዜው ከሚደረግ የከተማ መሬት ይዞታ የመጠቀም መብት ዝውውር ከግብይቱ ዋጋ አንድ መቶኛ ሳይበልጥ የሚሰበሰብ ክፍያ ነው፡፡

3. የምዝገባ ዓላማዎች

የመሬት ይዞታ ምዝገባ የሚከተሉ ዓላማዎች ይኖሩታል፦

1. ከተሞች ያላቸውን የመሬት ሀብት ለይተው እንዲያውቁና የመሬት ይዞታው በማን፣ መቼ፣ ለምን አገልግሎት፣ በምን ሁኔታና ለምን ያህል ጊዜ እንደተያዘ ህጋዊ የሆነ መረጃ እንዲኖራቸው በማድረግ በመሬት ላይ ለሚያስተሳልፉት ውሳኔ ምቹ ሁኔታ መፍጠር፤

2. የመሬት ይዞታ ባለሙብት የሆነ ሰው በመሬት ይዞታው ላይ ያፈራውን ሀብት በዋስትና በማስያዝ ከከተሞች የኢኮኖሚ፣ ማህበራዊ እና አካባቢያዊ ዕድገት ውስጥ ተጠቃሚ እንዲሆን ማስቻል፤
3. የመሬት ይዞታ ላይ ያለን የተጠቃሚነት መብትን፣ የአገልግሎት አይነት በይዞታው ላይ ያለን የማይንቀሳቀስ ንብረት ልውውጥ ተቀባይነት ባለው ማስረጃ ላይ እንዲገነባ ምቹ ሁኔታ በመፍጠር በሂደቱ ለሁሉም ሰው ግልጽነት የሚፈጠርበትን የአሰራር ሥርዓት መዘርጋት፤
4. በመብት ሰጪ ተቋም የተሰጠ የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ከተሞች ዋስትና እንዲሰጡ በማድረግ የመሬት ይዞታን አስመልክቶ የሚነሳ ክርክር በመቀነስ ሀብረተሰቡ የመሬት ይዞታ ተጠቃሚነት መብቱን አረጋግጦ ጊዜውን ለልማት የሚያውልበት አመቺ ሁኔታ መፍጠር፡፡

4. የመሬት ይዞታ መብት ሟረጋገጥ መርሆዎች

1. በህግ ሥልጣን ከተሰጠው አካል ጡጭ መዝጋቢው ተቋም በመሬት ይዞታ ሟረጋገጥ ሂደት ያለን የይዞታ መብት ማሻሻል ወይም ያልነበረ አዲስ የመሬት ይዞታ መብት መስጠት አይችልም፡፡
2. የመሬት ይዞታ መብት የሟረጋገጥ ሂደት በይዞታው ላይ ያለ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት አስቀድሞ ተረጋግጦ የሚመዘገብበት ሂደት በመሆኑ የባለይዞታው የመሬት ይዞታ መረጃ ከመሬት አስተዳደር የይዞታ መረጃ ጋር ተመሳሳይ መሆን ይኖርበታል፡፡
3. የመሬት ይዞታ መብት ይረጋገጥልኝ ጥያቄ ያልቀረበበት እና የማይንቀሳቀስ ንብረት ያላረፈበት መሬት የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም ስም እንዲመዘገብ ይደረጋል፡፡
4. መብት ጠያቂው ከመሬት ይዞታ መብት ይረጋገጥልኝ ጥያቄ ጋር በማስረጃነት አያይዞ ያቀረበው ሰነድ ለመሬት ይዞታ መብት ሟረጋገጥ ሂደት ብቁ ካልሆነ ሥልጣን ባለው የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም የመሬት ይዞታው መብት ትክክለኛነት ተረጋግጦ መቅረብ አለበት፡፡
5. ስለአንድ ቁራሽ መሬት ይዞታ መብት እና ወሰን በትክክልና በተሟላ ሁኔታ ተረጋግጦ በመዝጋቢው ተቋም የተመዘገበ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት መረጃ

ለተመሳሳይ ሥራም ሆነ ለመሬት ይዞታ አስተዳደር አገልግሎት መሠረታዊ መነሻ ሆኖ ያገለግላል፡፡

ክፍል ሁለት

የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥርዓት

ንዑስ ክፍል አንድ

የመሬት ይዞታ መብት እና ወሰን ማረጋገጥ አተገባበር

5. የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥርዓት ቅድመ ሁኔታዎች

1. በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ የሚገኙ ሁሉም ቁራሽ መሬቶች በካዳስተር መሰረታዊ ካርታ ላይ ተለይተውና የራሳቸው መለያ ኮድ የተዘጋጀላቸው መሆን አለባቸው፡፡
2. የመሬት ይዞታን ለማረጋገጥ በተመረጠው የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ ወይም በአካራባች የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ የወሰን ልኬት ለማካሄድ የሚያስችል ከሁለት ያላነሰ የቅየሣ መቆጣጠሪያ ነጥብ መተክል ይኖርበታል፡፡
3. ሥልጣን ካለው የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም በቁራሽ መሬት ላይ የተፈጠረውን መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ዓይነት የሚገልጽ የእያንዳንዱ ቁራሽ መሬት ማስረጃ በተዘጋጀው የርክክብ ሠነድ መሰረት ለመዝጋቢው ተቋም መተላለፍ አለበት፡፡
4. መዝጋቢ ተቋሙ ከመሬት ይዞታ መብት ሰጪው ተቋም ጋር በመመካከር የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ የሚጀመርበትን አካባቢ ለቅድመ ዝግጅት እንዲረዳ በቅድሚያ ለይቶ ለከተማ መሬት አስተዳደር ተቋማት እና ለሚመለከታቸው አካላት ማሳወቅ አለበት፡፡

6. በስልታዊ ዘዴ የመሬት ይዞታን ስለማረጋገጥ

1. ከተሞች የህጋዊ ካዳስተር ሥርዓትን በአጭር ጊዜ ለመገንባት በስልታዊ የይዞታ ማረጋገጥ ዘዴ የመሬት ይዞታን መብትና ወሰንን ማረጋገጥ አለባቸው፡፡
2. በስልታዊ የይዞታ ማረጋገጥ ዘዴ እንዲከናወን በተወሰነበት ቀጠና እና ሠፈር ውስጥ ይዞታ ያለው ማንኛውም ሰው ይዞታው እንዲረጋገጥለት የማመልከት ግዴታ አለበት፡፡

7. በአልፎ አልፎ ዘዴ ይዞታን ስለማረጋገጥ

1. የከተማ አስተዳደር የይዞታ ማረጋገጥ ሥራውን በስልታዊ ዘዴ ከማረጋገጥ በተጨማሪ በአልፎ አልፎ ዘዴ ለማከናወን ሲወሰን ለሕዝብ ይፋ ማድረግ አለበት፡፡
2. ሥልታዊ የይዞታ ማረጋገጥ ከሚከናወንበት ቀጠናና ሠፈር ውጭ የሚገኙ ባለይዞታዎች በአልፎ አልፎ ዘዴ ይዞታቸው እንዲረጋገጥላቸው ጥያቄ ማቅረብ ይችላሉ፡፡
3. በአልፎ አልፎ ዘዴ የመሬት ይዞታው እንዲረጋገጥለት የሚጠይቅ ማንኛውም ሰው ለዚህ ዓላማ የተዘጋጀውን የማመልከቻ ቅጽ በመሙላትና የተተመነውን የአገልግሎት ክፍያ በመፈፀም ጥያቄውን ማቅረብ አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት መዝጋቢው ተቋም የአገልግሎት ክፍያን ለመተመን የሚከተሉትን ከግምት ውስጥ ማስገባት አለበት፡-
 - ሀ/ የሰነድ ማሰባሰብ እና ማጣራት ሥራን፤
 - ለ/ የመስክ ወሰን የማረጋገጥ እና የቅየሳ ልኬትን፤
 - ሐ/ የመሬት ይዞታውን የማረጋገጥ ሥራ በተጠየቀው አግባብ ለመፈፀም ለህዝብ ማስታወቂያ የሚወጣ ወጪን፤
 - መ/ የማረጋገጠው የመሬት ይዞታ ስፋት እና የገበያ ዋጋ ግምትን፤ እና
 - ሠ/ ስህተት ቢፈፀም በሌላ ወገን ላይ ሊያስከትል የሚችለውን የጉዳት ተጋላጭነት መጠን፡፡
5. በአልፎ አልፎ ዘዴ የመሬት ይዞታው የማረጋገጥ አገልግሎት ይሰጠኝ ብሎ ያመለከተ ባለይዞታ የአገልግሎት ክፍያውን አጠናቆ ከፍሎ አገልግሎቱን እንደማይፈልግ ቢያሳውቅ አገልግሎቱ ይቋረጣል፤ ነገር ግን ለተጠየቀው አገልግሎት ከተደረገው ክፍያ ለአገልግሎቱ የወጣው ወጪ ተቀንሶ ቀሪው ተመላሽ ይደረጋል፡፡
6. በአልፎ አልፎ ዘዴ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ አገልግሎት ለማግኘት የሚፈልግ አመልካች የያዘውን የመሬት ይዞታ ማስረጃ ፎቶ ኮፒ ከዋናው ጋር በማቅረብ ከተመሳከረ በኋላ ፎቶ ኮፒውን ማስረከብ አለበት፡፡
7. አመልካቹ የከተማ መሬት ይዞታ መብቱን ያገኘው በሽያጭ፣ በስጦታ ወይም በሌላ ህጋዊ መንገድ ከሆነ ከመብት ሰጪ ተቋም በኩል የሰም ዝውውሩ ስለመፈጸመ መረጋገጥ አለበት፡፡

8. ስለ ይዞታ ማረጋገጫ ቀጠና እና ሠፈር

1. በአዋጁ አንቀጽ 12(1) መሰረት በመዝጋቢው ተቋም ለተመረጠው የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ቀጠና እና ሠፈር ያዘጋጀው የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታ በተቋሙ ኃላፊ ፊርማ ከተረጋገጠ እና የተቋሙ ማህተም ካረፈበት በኋላ የመሬት ይዞታ አረጋጋጭ ሹሙ ተረክቦ ጥቅም ላይ ማዋል ይኖርበታል።
2. በከተማው ለመሬት ይዞታ ማረጋገጫ የተመረጠው ቀጠና እና በሥሩ ያሉት ከአምስት የማይበልጡ ሰፈሮች ተከታታይ ቁጥርና መለያ ስያሜ ያላቸው መሆን አለባቸው።
3. በአዋጁ አንቀጽ 2 (13) የተሰጠው ትርጉም እንደተጠበቀ ሆኖ አንድ ወረዳ በቀጠና ይከፋፈላል፤ አንድ ቀጠና በሠፈር ይከፋፈላል፤ አንድ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ደግሞ ከ200 ቁራሽ መሬት ያልበለጠ መያዝ ያለበት ሆኖ እያንዳንዱ የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር በከተማ ጣቢያ መከፋፈል አለበት።

9. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታ

1. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታ በይዞታ የማረጋገጫ ቀጠና እና ሠፈር ውስጥ ያሉትን የቅየሣ መቆጣጠሪያ ነጥቦች ማሳየት ይኖርበታል።
2. መዝጋቢው ተቋም የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታን በከተማ ካዳስተር ቅየሳ ደንብ በተቀመጠው መሠረት ያዘጋጃል።
3. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ካርታው የይዞታ ማረጋገጫ ቀጠናና ሠፈር ወሰንን፣ በሚያሳይ መልኩ መሠረታዊ ካዳስተር ካርታን መነሻ በማድረግ መዘጋጀት አለበት።

10. በከተማ የተካለለ የአርሶ አደር መሬት ይዞታ ስለማረጋገጥ

1. በከተማ የተካለለ የአርሶ አደር መሬት ይዞታ ለማረጋገጥ የመሬት ይዞታውን ሲያስተዳድር ከነበረው የገጠር የመሬት አስተዳደር አካል የቦታውን ስፋት፣ የባለ ይዞታውን የድርሻ መጠን፣ በይዞታው ላይ ያለውን መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት በዝርዝር ለይቶ ለከተማ የመሬት መጠቀም መብት ሰጪ አካል የሰጠው ሰነድ መቅረብ አለበት።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) በተደነገገው መሠረት ማስረጃ ተሟልቶ ከቀረበ ወደ ከተማ የተካለለ የአርሶ አደር መሬት ይዞታ ይረጋገጣል።

3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት ሠነዱን የላከው አካል ባስረከበው ሠነድ ላይ በተጠቀሰው የመሬት ስፋትና በልኬት በተገኘው ስፋት መካከል ልዩነት ከታየ፣ ይኸው ተገልጾ የመሬት ይዞታውን ሲያስተዳድር ለነበረው የገጠር የመሬት አስተዳደር አካል ውሳኔ አንዲሰጥበት የከተማው የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም መላክ ይኖርበታል።
4. የከተማው የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም ወደ ከተማ የተካለለ የአርሶ አደር የመሬት ይዞታ መብትን አስመልክቶ የሚነሱ የሰነድ ማጣራት እና ማጣጣም ሥራዎችን በተመለከተ ጥያቄው በቀረበለት በአስር ቀናት ውስጥ ተገቢው ምላሽ መስጠት አለበት፡፡

11. የጋራ ሕንጻ የመሬት ይዞታ ስለማጋገጥ

የጋራ መኖሪያ ቤት ግንባታ የተካሄደበት ቁራሽ መሬት ሲረጋገጥ፦

1. እያንዳንዱ ሰው ከአጠቃላይ የቦታው ስፋት ለቤቱ የሚደርሰው ተነጻጸሪ ድርሻ፤
 2. እያንዳንዱ ሰው በጋራ ድርሻው ላይ ያለው መብት፣ ክልከላና ሃላፊነት፤
 3. የጋራ መኖሪያ ቤቱ በህጋዊ ማህበር የሚተዳደር ከሆነ የጸደቀ የማህበሩ መተዳደሪያ ደንብና ውስጠ ደንብ፤
 4. አጠቃላይ የቦታው ስፋት እያንዳንዱ የቤት ባለቤት በድርሻው በሚደርሰው ይዞታ ላይ ያለው መብት፣ ክልከላና ሃላፊነት፤
- መረጋገጥ አለበት፡፡

12. ስለ ህብረተሰብ ተሳትፎ

1. የይዞታ ማረጋገጥ ሥራዎች ከመጀመራቸው በፊት የከተማ ነዋሪ፣ የወጣቶች እና የሴቶች አደረጃጀቶችን በመጠቀም ስለከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ አስፈላጊነት እና ሂደት ውይይቶች በማካሄድ የጋራ መግባባት ላይ መደረስ ይኖርበታል።
2. ከተሞች የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራዎች በሚያከናውኑበት ወቅት ዓላማውን የማስተዋወቅ ሂደቱ፣ የቅሬታ አቀራረቡ እና የውሳኔ አሰጣጡ ላይ ግንዛቤ የመፍጠር ሥራዎች መከናወን ይኖርባቸዋል።
3. ለመሬት ይዞታ ማረጋገጥ የሚደረጉ የግንዛቤ መፍጠር ሥራዎች በተለዩ ቀጠናዎች እና ሠፈሮች በእቅድ ተይዘው መከናወን አለባቸው።

4. ዝርዝሩ በመመሪያ የሚወሰን ሆኖ በስልታዊ ዘዴ የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሥርዓት ለማከናወን ከይዞታ ማረጋገጫ ሠፈሩ የተመረጡ ሦስት ታዛቢዎች እንዲሳተፉ ይደረጋል፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለ መሬት ይዞታ የይረጋገጥልኝ ጥያቄ

13. ስለ መሬት ይዞታ የይረጋገጥልኝ ጥያቄ ስለማቅረብ

1. ማንኛውም በመሬት ይዞታ የመጠቀም መብት ያለው ሰው የመሬት ይዞታ ይረጋገጥልኝ ጥያቄውን በራሱ ወይም በወኪሉ አማካኝነት ለዚሁ ተግባር የተዘጋጀውን የማመልከቻ ቅጽ በመሙላት ማቅረብ አለበት፡፡
2. የይረጋገጥልኝ ማመልከቻው የቀረበው በወኪል ከሆነ የውክልና ሥልጣን ማረጋገጫ ሰነድ ፎቶ ኮፒ እና ዋናውን ለማገናዘቢያ ማቅረብ አለበት፡፡
3. ጥያቄው የሚቀርብበት የመሬት ይዞታ የባለይዞታነት መብት ሁለት ወይም ከዚያ በላይ የሆኑ ባለድርሻዎች ካሉት የይረጋገጥልኝ ጥያቄው ቅጽ በሁሉም ባለድርሻዎች መሞላትና መፈረም አለበት፡፡
4. ማንኛውም በመሬት ይዞታው ላይ ጥቅም አለኝ የሚል ሰው መብቱን በተመለከተ የይረጋገጥልኝ ጥያቄ ማቅረብ አለበት፡፡
5. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የይረጋገጥልኝ ጥያቄ መቅረብ ሲገባው ከአቅም በላይ በሆነ ምክንያት ሳይቀርብ የቀረ እንደሆነ የመሬት ይዞታ ይረጋገጥልኝ ጥያቄ እንዳልቀረበበት ተመዝግቦ ከመሬት ይዞታ አስተዳደር በሚቀረበው በምሪት ወይም በሊዝ የመሬት ይዞታ መጠቀምያ መብት መረጃ መነሻ ይረጋገጣል፡፡
6. ከመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም ማስረጃ የተሰጣቸው ይዞታዎች ሆነው ባለይዞታዎቹ አቅመ ደካማና አካል ጉዳተኛ በመሆናቸው የይረጋገጥልኝ ጥያቄ በአካል ቀርበው ካላቀረቡ ወይም ማቅረብ ያልቻሉ እንደሆነ የአካባቢው ታዛቢዎች በሚገኙበት ግለሰቦች ባሉበት ቦታ የይረጋገጥልኝ ጥያቄ ቅጽ እንዲሞሉ እና እንዲረጋገጥ ይደረጋል፡፡

14. ስለ ማስረጃ አቅራቢ

1. ከመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም ከሚገኘው የይዞታ መረጃ ውስጥ የሚገኙ የመብት፣ የክልከላና ኃላፊነት ማስረጃዎች ተለይተውና ትክክለኛነታቸው ተረጋግጦ ለመዝጋቢ ተቋም መቅረብ ይኖርባቸዋል።
2. ከይረጋገጥልኝ ጥያቄ ጋር መቅረብ የሚገባቸው ማስረጃዎች በመመሪያው ላይ በዝርዝር በሚገለጹት መሰረት መሆን አለበት፡፡
3. የይረጋገጥልኝ ማመልከቻ አቅራቢ ማመሳከር እንዲቻል የሰነዱን ቅጂ ከዋናው ጋር ማቅረብ ይኖርበታል።

15. በአመልካቹ የቀረበ ሠነድ ስለማጣራት

1. በዚህ ደንብ አንቀጽ 13(1) እና (2) ከሚቀርብ ጥያቄ ጋር የተያያዘው ማስረጃ ጊዜ ያላለፈበት፣ የሚነበብ እና ማህተሙ በግልጽ የሚታይ መሆኑ መጣራት ይኖርበታል።
2. የመሬት ይዞታ ይረጋገጥልኝ ጥያቄ የሚስተናገደው የይረጋገጥልኝ ጥያቄው እንዲስተናገድ የሚያስችል ማስረጃ ከጥያቄው ጋር ስለመካተቱ ተጣርቶ እና ጉድለት ካለ አመልካቹ እንዲያሟላ ከተደረገ በኋላ ጥያቄው በቀረበበት ቅደም ተከተል መሠረት ይሆናል፡፡
3. የይዞታ አረጋጋጪ ሹም ከጥያቄ አቅራቢው ለቀረበለት በሰነድ የተደገፈ ጥያቄ ሰነዶቹን ስለመቀበሉ ለጥያቄ አቅራቢው ማስረጃ መስጠት ይኖርበታል፤ የሚሰጠው የማስረጃ ዓይነት በከተማ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ስታንዳርድ ይገለጻል፡፡
4. የመሬት ይዞታ ሰነድ በሚረጋገጥበት ወቅት ከሠፈሩ ነዋሪዎች መካከል በዚህ ደንብ በአንቀጽ 12(4) መሰረት የተወከሉ የህብረተሰቡ ተወካዮች በማጣራት ሂደት ስለመታዘባቸው በፈርማቸው ማረጋገጥ አለባቸው።

16. ተቀባይነት ስለማይኖራቸው ሰነዶች

የይዞታ አረጋጋጭ ሹሙ ከሚከተሉት ምክንያቶች አንዱ መኖሩን ሲያረጋግጥ የቀረበውን ሰነድ አልቀበልም ብሎ መመለስ አለበት፡-

1. የይረጋገጥልኝ ጥያቄ አቅራቢው ያቀረበው ሰነድ የሐሰት ማስረጃ መሆኑ ከተረጋገጠ፤
2. ማስረጃው በግልጽ የማይነበብ ከሆነ፤
3. ማስረጃው ስርዝ ድልዝ ያለው ከሆነ፡፡

17. ስለ ሕዝብ ማስታወቂያ አወጣጥ

1. የክልል መንግስት በቅድሚያ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ የሚጀመርባቸውን ከተሞች ዝርዝር ለሕዝብ ተደራሽ በሆኑ በተለያዩ የመገናኛ ዘዴዎችና በሕዝብ ማስታወቂያ ያሳውቃል።
2. የከተማ አስተዳደር የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ የሚጀመርባቸውን አካባቢዎች እንዲሁም መዝጋቢው ተቋም በሚያዘጋጀው ቅደም ተከተል መሠረት የመሬት ይዞታ የማረጋገጡ ተግባር እንደሚፈጸም፤ የይዞታ ማረጋገጥ ምዝገባ ጥሪ ከመተላለፉ ከ15 ቀናት በፊት በሕዝብ ማስታወቂያ ይፋ ማድረግ አለበት፡፡
3. መዝጋቢ ተቋሙ ስለመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ መጀመር፤ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ በሚሰራበት ሠፈሩ ውስጥ የሚለጠፍ ጥሪ ወረቀት እና የወሰን ማካለያ ማስታወቂያ በማስታወቂያ ሠሌዳ እና እንደአስፈላጊነቱ በሌሎች ዘዴዎችም ይገልጻል፡፡
4. በየቀጠናውና ሠፈሩ የሚወጣው የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ ማስታወቂያ ይዘት፤ የመሬት ይዞታ መብት ይረጋገጥልኝ ጥያቄ የሚቀርብበትን ቦታ፤ ሥራው የሚጀመርበትን ቀን፤ የማረጋገጥ ሥራው በይዞታነት በተያዘ ይዞታም ሆነ ባልተያዘ መሬት ላይ ሊቀርቡ ስለሚገባቸው የማስረጃ ዓይነቶች ያካተተ ሆኖ በመዝጋቢ ተቋሙ መገለጽ ይኖርበታል፤ ዝርዝር አፈጻጸሙ በመመሪያ ይገለጻል፡፡

ክፍል ሦስት

ስለሚረጋገጡ ጉዳዮች፣ ቅሬታ አቀራረብ እና የመሬት ይዞታ

ማረጋገጥን ማጠናቀቅ

ንዑስ ክፍል አንድ

ስለሚረጋገጥ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት

18. ስለሚረጋገጥ መብት

በአዋጁ አንቀጽ 29(1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

1. የይዞታ ባለመብት በመሬት የመጠቀም መብት ከሚሰጠው አካል ጋር ያደረገው ጡል ካለ በውሉ ላይ የተጠቀሱት መብቶች፣ ክልከላዎችና ኃላፊነቶች ይረጋገጣሉ፤

2. ሥልጣን ባለው አካል የተሰጠ የመሬት አጠቃቀም መብት፣ መያዣና ዕዳ እገዳ፣ የመተላለፊያ መንገድ፣ የመሬት አገልግሎት ዓይነት መቀየር፣ ታሪካዊ ቅርሶች እና በሌሎች የህግ አግባብ የተሰጡ ክልከላዎች ይረጋገጣሉ፡፡

19. በመስክ ይዞታን ስለማረጋገጥ

1. ከባለይዞታው የቀረበው ማስረጃ የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ከሆነ ተቋም ከተገኘው ማስረጃ ጋር እና ከይዞታው ልኬት ጋር ልዩነት ያለው ከሆነ የመብት ሰጪው ተቋም የማጣራት ሥራ እንዲሰራበት ማስረጃው ተመላሽ ይደረጋል፡፡
2. የመስክ ሥራው በካዳስተር መሰረታዊ ካርታ መረጃ እና እንደአስፈላጊነቱ በመስክ ቅየሣ የሚከናወን ይሆናል፡፡
3. የቀራሽ መሬት ወሰንን ለማካለልና በመስክ ቅየሳ ሥራ በሚረጋገጥ ይዞታ ወሰን ውስጥ የሚገቡ ሁሉም ባለሙያዎች ማንነታቸውን የሚገልጽ የራሳቸውን መታወቂያና መለያ ዩኒፎርም መያዝና ሲጠየቁም መታወቂያ ካርዳቸውን ማሳየት አለባቸው፡፡

20. ሳይረጋገጡ ስለሚቆዩ ይዞታዎች

1. የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የከተማ መሬት ይዞታ ለጊዜው ሳይረጋገጥ ይቆያል፡-
 - ሀ/ በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ የይዞታ ማረጋገጥ ስራ በህዝብ ማስታወቂያ ይፋ ከመደረጉ በፊት ሥልጣን ባለው አካል የተሰጠ የማገጃ ትዕዛዝ ካለና ይኸው ትዕዛዝ ስለመነሳቱ ማስረጃ ካልቀረበ በእገዳ ላይ ያለው የመሬት ይዞታ ለጊዜው ሳይረጋገጥ ይቆያል፤ ሆኖም የወሰን መረጃው ይሰበስባል፤
 - ለ/ የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም በላከው የይዞታ ሰነድ እና የመሬት ይዞታ ባለመብት ነኝ ባዩ ባቀረበው ሰነድ መካከል ልዩነት ሲፈጠር፣ እንዲሁም በሰነዶቹ እና በቀራሽ መሬት ልኬት መካከል በታየው ልዩነት ላይ መብት ሰጪ ተቋሙ ውሳኔውን መግለጹ አስፈላጊ ሆኖ ጥያቄ ቀርቦለት ለመዝጋቢ ተቋሙ እስኪገልጽ ድረስ ይኸው ቀራሽ መሬት ሳይረጋገጥ ይቆያል፤ በተጨማሪ ይህ ሁኔታ ለዚህ ዓላማ በተዘጋጀ የመሬት ይዞታ ክርክር መዝገብ ውስጥ እንዲመዘገብ ይደረጋል፤

ሐ/ የመሬት ይዞታ ባለሙብት ነኝ ባይ የባለሙብትነት ማስረጃ አቅርቦ ነገር ግን የመሬት ይዞታ ሙብት ሰጪ ተቋም ይህን የሚያስረዳ ነባር ሰነድ ለመዝጋቢው ተቋም ያላስረከበ ከሆነ፤ ባለሙብት ነኝ ባዩ ያቀረበው ሰነድ ለሙብት ሰጪ ተቋም ቀርቦ ተቋሙ ውሳኔውን ለመዝጋቢ ተቋም እስኪያሳውቅ ድረስ የመሬት ይዞታው ሳይረጋገጥ ይቆያል፤

መ/ ወደ ከተማ የተጠቃለለን የገጠር መሬት በሚመለከት መሬቱን ያስተዳድር የነበረው አካል በላከው ሰነድ ላይ በተገለጸው የመሬት ስፋትና በመስክ ልኬት በተገኘው የመሬት ስፋት መካከል ልዩነት ከተገኘ፤ በተፈጠረው የመሬት ስፋት ልዩነቱ ላይ ሙብት ሰጪው አካል ውሳኔ እስኪሰጥበት ድረስ የመሬት ይዞታው ሳይረጋገጥ ይቆያል፤

2. ሳይረጋገጥ እንዲቆይ የተደረገ ይዞታን አስመልክቶ የሚመዘገብበት የመሬት ይዞታ ክርክር መዝገብ ይዘጋጃል፤ ያልተረጋገጠ ይዞታ መኖር ግን የአጎራባች ይዞታዎችን እንዳይረጋገጡ ምክንያት መሆን አይችልም።

21. የመሬት ይዞታ ስም ዝውውርን ስለማቆየት

1. በአዋጁ አንቀጽ 13(1) መሠረት በአንድ ሠፈር ውስጥ ይዞታን የማረጋገጥ ሂደት መጠናቀቁ ይፋ እስከሚደረግ ድረስ በዚያ ሠፈር ውስጥ ያሉ ማናቸውም የከተማ መሬት ይዞታ ስም ዝውውር ሳይተገበር የሚቆይበት ጊዜ ከአምስት ወር ያልበለጠ ሆኖ እንደ ነባራዊ ሁኔታው በክልሉ ወይም በከተማ አስተዳደሩ በኩል ወደ ሥራ ከመገባቱ በፊት መወሰን እና ለህዝብ ይፋ መደረግ አለበት፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ላይ የተገለጸውን የጊዜ ገደብ ለመጠበቅ እንዲያስችል የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈሩን የመሬት አቀማመጥ፣ አሰፋፈር እና የይዞታ ወሰን ባህሪ ከግምት ውስጥ ያስገባ ተገቢው ቅድመ ዝግጅት በመዝጋቢው ተቋም መደረግ አለበት፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለቅሬታና ይግባኝ አቀራረብ እና አወሳሰን

22. ስለከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ

1. በከተማ መሬት ማረጋገጥ ውሳኔ ላይ የሚቀርቡ ቅሬታዎችን መርምሮ ውሳኔ የመስጠት ስልጣን የሚኖረው የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔ

(ከዚህ በኋላ “ጉባዔ” እየተባለ የሚጠራ) በቀበሌ ወይም በቀጠና አስተዳደር ደረጃ ይቋቋማል፡፡

2. የጉባዔው አባላት ከእያንዳንዱ ሠፈር የሚወክሉ አምስት እና ሶስት የወረዳ ወይም የከተማ አስተዳደር አካላት ድምር ይሆናል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት ከየሠፈሮቹ የሚወክሉ አባላት እንደ ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈሮቹ ብዛት በነዋሪ ህብረተሰብ ከባለይዞታዎች የሚወክሉ ይሆናል፡፡
4. የጉባዔው አባላት መመልመያ መመዘኛ እና አሰያየም በመመሪያ ይወሰናል፡፡
5. የቀጠናው ጉባዔ የሥራ ቦታ በዝቅተኛው የአስተዳደር መዋቅር ጽሕፈት ቤት ውስጥ አስፈላጊ በሆነ መጠን ይደራጃል፡፡

23. የጉባዔው ሥልጣንና ኃላፊነት

1. ጉባዔው የሚከተሉት ሥልጣንና ኃላፊነት ይኖሩታል፡-

ሀ/ በጽሁፍ የሚቀርቡለትን ቅሬታዎችና ማስረጃዎች ተቀብሎ በመመርመር በ15 ቀናት ውስጥ ውሳኔ የመስጠት፤

ለ/ ውሳኔ ከመስጠቱ በፊት አስፈላጊውን ማስረጃ ከቅሬታ አቅራቢ፣ ከመሬት ይዞታ አረጋጋጭ ሹም እና ከሚመለከተው አካል እንዲቀርብለት የማድረግ፤

ሐ/ በቀረቡለት ማስረጃዎች ላይ ተመስርቶ ውሳኔ የመስጠት፤

መ/ ውሳኔውን ለቅሬታ አቅራቢው እና ለመሬት ይዞታ አረጋጋጭ ሹም እንዲሁም ለሚመለከተው አካል በጽሁፍ የማሳወቅ፡፡

2. ጉባዔው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በ15 ቀናት ውሳኔ ካልሰጠ ቅሬታ አቅራቢው ቅሬታውን ሥልጣን ላለው የከተማ ነክ ፍርድ ቤት ወይም ለመደበኛ ፍርድ ቤት ማቅረብ ይችላል፡፡
3. መዝጋቢ ተቋሙ በ15 ቀናት ውስጥ ውሳኔ ያልሰጡ የጉባዔ አባላት ላይ አስተዳደራዊ እርምጃ ይወስዳል፡፡
4. በህዝብ የተመረጠ የጉባዔ አባል የመንግስት፣ የግል፣ የማህበራት ወይም መንግስታዊ ያልሆነ ተቋም ሰራተኛ ከሆነ ጉባዔው ሥራውን እስኪያጠናቅቅ ድረስ ጥቅማ ጥቅሙ ተጠብቆ ልዩ ፈቃድ የማግኘት መብት ይኖረዋል፡፡

24. ስለይግባኝ አቀራረብና አወሳሰን

1. ጉባዔው በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ሰው ውሳኔው በደረሰው በ15 ቀናት ውስጥ በአዋጁ አንቀጽ 17(3) መሠረት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል፤ በዚህ ጊዜ ውስጥ ይግባኝን ካላቀረበ ግን ውሳኔው ተቀባይነት እንዳገኘ ይቆጠራል።
2. ይግባኝ የቀረበለት ፍርድ ቤት ይግባኙን መርምሮ ውሳኔውን ለይግባኝ ባይና ለመዝጋቢው ተቋም እንዲደርስ ያደርጋል። በዚህ ይግባኝ ምክንያት በአንድ የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር ውስጥ ያለ የይዞታ ማረጋገጥ ሂደት አይታገድም፤ ነገር ግን የመሬት ይዞታ የማረጋገጥ ሂደቱ ከተጠናቀቀ በኋላ የፍርድ ቤቱ ውሳኔ ተግባራዊ ይደረጋል።
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) በተሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ይግባኝ ባይ ውሳኔው እንደደረሰው ለሚቀጥለው ደረጃ ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ይግባኝ ማቅረብ ይችላል። ይግባኝ ሰሚ ፍርድ ቤት ይግባኙን መርምሮ ውሳኔውን ለይግባኝ ባይ እና ለመዝጋቢ ተቋም ባሳወቀው መሰረት መዝጋቢው ተቋም ተግባራዊ ያደርጋል።

ንዑስ ክፍል ሦስት

ስለመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ መጠናቀቅና ውጤት ማስተላለፍ

25. ስለመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ

1. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ ለህጋዊ ካዳስተር መብት ምዝገባ መነሻ ሆኖ የመሬት ይዞታ መብትን አስመልክቶ የመብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ጥያቄ ሲቀርብ፤ ስልታዊ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥን ተከትሎ ለመጀመሪያ የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ ዋነኛ የመረጃ ምንጭ ሆኖ ያገለግላል።
2. ዝርዝሩ በመመሪያ የሚወሰን ሆኖ የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ መዝገብ የሚከተሉትን ዋና ዋና ዝርዝር መረጃዎችን ይይዛል፦
 ሀ/ የባለይዞታው ዝርዝር መረጃ፤
 ለ/ የቁራሽ መሬት ዝርዝር መረጃ እና የመሬቱ አገልግሎት፤
 ሐ/ በመሬት ይዞታ ላይ ስላለው መብት፤ ክልከላ እና ኃላፊነት፤
 መ/ ከመብት ሰጪና ከባለይዞታው የቀረቡ ሰነዶች።
3. ዝርዝሩ በመመሪያ የሚወሰን ሆኖ በወሰን አካላይ የሚሰበሰብና የሚሞላ መረጃ የሚከተሉትን ዋና ዋና መረጃዎች ይይዛል፦
 ሀ/ የቁራሽ መሬት የሚገኝበት አድራሻ፤

ለ/ ስለወሰኑ ዓይነት (አጥሩ በግንብ፣ በእንጨት፣ በእፅዋት፣ በተክል ድንጋይ፣ በድንጋይ ካብ ወይም ምንም የሌለው) ስለመሆኑ፤
 ሐ/ የወሰን ስፋትና ርዝመት ማመላከቻ መስፈርት፤
 መ/ የመሬት ይዞታ አገልግሎት፡፡

26. ስለማህደር አከፋፈትና አጠባበቅ

1. ማንኛውም የመሬት ይዞታ የተረጋገጠለት ሰው በከተማ ጣቢያ እና በቁራሽ መሬቱ ልዩ ኮድ መሠረት የይዞታ ማህደር እንዲከፈሉት መደረግ አለበት፡፡
2. የሚከፈተው ማህደር በወረቀት እና በዲጂታል የመረጃ ሥርዓት አደረጃጀት መሠረት መሆን አለበት፡፡
3. በማረጋገጥ ሂደት ውስጥ የመሬት ይዞታው የሚከፈል ከሆነ ወይም በመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋም ውሳኔ የሚቀላቀል ከሆነ ማህደሩም በቁራሽ መሬቱ ልዩ ኮድ መሰረት እንዲደራጅ መደረግ ይኖርበታል፡፡
4. ለእያንዳንዱ ቁራሽ መሬት የተከፈተ የወረቀት ማህደር ለብልሽት ወይም ለእሳት አደጋ በማይጋለጥበት መልኩ በአስተማማኝ ቦታ እንዲቀመጥ መደረግ አለበት፡፡
5. በይዞታ አረጋጋጭ ሹመት ካልተፈቀደ በስተቀር ማንኛውም ማህደር ከቦታ ቦታ መንቀሳቀስ የለበትም፡፡
6. ማንኛውም ማህደር የራሱ የሆነ የመዝገብ መለያ ኮድ እንዲኖረው መደረግ አለበት፡፡
7. ማንኛውም ማህደር የማህደር ሥራ ለሚያከናውኑ ሠራተኞች ግልጽና ለክትትል በሚያመች መልኩ መደራጀት እና መቀመጥ ይኖርበታል፡፡

27. የመሬት ይዞታ መብት የማረጋገጥ ሥራን ስለማጠናቀቅ

1. የመሬት ይዞታ መብት እና ወሰን ማረጋገጥ አስመልክቶ ችግር ሳይኖርባቸው የተረጋገጡ የመሬት ይዞታዎች በአዋጁ አንቀጽ 18(1) እና (2) በተደነገገው መሠረት የማረጋገጥ ሥራ መረጃዎች በግልጽ ለህዝብ ይፋ መደረግ አለባቸው፡፡
2. የመሬት ይዞታ መብት ወይም ወሰን የማረጋገጥ ችግር ያለበት የመሬት ይዞታ ያለበትን ችግር እና በተከታታይ የተሰጠ ውሳኔ ወይም የውሳኔ ለውጥ በተመለከተ በህዝብ ማስታወቂያ ይፋ መደረግ አለበት፡፡
3. የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ ላይ ቅሬታ ቀርቦ የቀጠና መሬት ይዞታ ማረጋገጥ ቅሬታ ሰሚ ጉባዔው ቅሬታ በቀረበበት ጉዳይ ላይ የሰጠውን ውሳኔ ሲያሳውቅ፡፡

የመሬት ይዞታ የማረጋገጡ ማጠቃለያ በጉባዔው ውሳኔ መሠረት መፈጸም አለበት፡፡

4. መዝጋቢው ተቋም ሰፊ ስርጭት ባላቸው የመገናኛ ብዙሃን ዘዴዎች ወይም የተለያዩ ዘዴዎችን በመጠቀም የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራው መጠናቀቁን ለህዝብ ማሳወቅ አለበት፡፡

28. በመሬት ይዞታ መብት የተረጋገጠን ሰነድ ስለማስተላለፍ

1. የአንድ የይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ሥራ እንደተጠናቀቀ መረጃው በወረቀት እና በዲጂታል መረጃ ሰነድነት ተለውጦ ለምዝገባ እንዲተላለፍ መደረግ አለበት፡፡
2. የይዞታ አረጋጋጭ ሹም ሰነዱን ለምዝገባ ተግባር ለተቋሙ ዋና መሥሪያ ቤት ከማስተላለፉ በፊት ሰነዱ መሟላቱን ማረጋገጥ ይኖርበታል።
3. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሠፈር የመሬት ማረጋገጥ መረጃ ዋጋ የሚኖረው የቀጠናው አረጋጋጭ ሹም ሙሉ ስም፣ ፊርማ እና ማህተም ሲያርፍበት ነው፡፡

29. የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ አማካሪ ኮሚሽን

1. የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ አማካሪ ኮሚሽን (ከዚህ በኋላ “ኮሚሽን” እየተባለ የሚጠራ) አስፈላጊ ሆኖ በተገኘበት የከተማ አስተዳደር የመዋቅር እርከን እንዲቋቋም ይደረጋል፡፡ በኮሚሽኑ ውስጥ የሚካተቱት ቁልፍ ባለድርሻ አካላት ሆነው እንደ ከተሞቹ ተጨባጭ ሁኔታ በክልሉ መንግስት የሚወሰኑ ይሆናል፡፡
2. ኮሚሽኑ በመንግስት መዋቅር ተዋረድ በፌደራል፣ በክልል፣ በዞን፣ በከተማ እና በወረዳ አስተዳደር ከፍተኛ አመራር ይመራል፡፡ በክልሉ በሚቀረፀው አግባብ የሚጠበቅበትን የከተማ መሬት ይዞታ ማረጋገጥ ተልዕኮ በየደረጃው የማሳካት ድጋፍ ይሰጣል፡፡
3. የኮሚሽኑ አባላት በየደረጃው ለሚፈጽሙት ድጋፍ፣ የሥራ ግምገማ እና ስብሰባዎች በክልሉ ወይም በከተማ አስተዳደር በተደነገገው መሠረት የስብሰባ አበል ከመዝጋቢው ተቋም ያገኛሉ።
4. በከተማ እና በወረዳ ደረጃ ያለ ኮሚሽን በይዞታ ማረጋገጫ ቀጠናና ሠፈር ውስጥ የሚገኙ ባለይዞታዎች ይዞታቸው እንዲረጋገጥ እንዲያስደርጉ ግንዛቤ ለማስጨበጥ ቅስቀሳ እንዲከናወን ያስተባብራል፡፡

5. በከተማ እና በወረዳ ደረጃ ያለ ኮሚሽን በመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ቀጠና እና ሠፈር የመሬት ይዞታ አረጋጋጭ አካል የድጋፍ ጥያቄ ሲቀርብለት በየደረጃው ባለው አወቃቀሩ ድጋፍ ይሰጣል፡፡
6. ባለድርሻ አካላት የማስተባበር ድጋፍ ሲጠይቁ ኮሚሽኑ የማስተባበሩን ሥራ ይመራል፤ ተግባራዊነቱን ይከታተላል፡፡

ክፍል አራት

ለለከተማ መሬት ይዞታ መብት ምዝገባ

ንዑስ ክፍል አንድ

የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ ማመልከቻ አቀራረብ

30. የመሬት ይዞታ መብት ለማስመዝገብ የማመልከቻ አቀራረብ

1. በአዋጁ አንቀጽ 27 መሠረት ማንኛውም በመሬት ይዞታ ላይ ጥቅም አለኝ የሚል ሰው ይዞታውን ለማስመዝገብ በራሱ ወይም በህጋዊ ወኪሉ አማካኝነት ማመልከቻ መቅረብ ይችላል፡፡
2. በመንግስት አስተዳደር ሥር የሚገኙ የመንግስት ሕንፃ ያረፈባቸው መሬቶች፣ መንገዶች፣ ድልድዮች፣ ለአካባቢ ጥበቃ የተከለሉ ጥብቅ ቦታዎች፣ ተፋሰሶች፣ በመንግስት የተዘጋጁ የኢንዱስትሪ መንደሮች፣ የሚለሙና የለሙ በከተማው አስተዳደር ለሊዝ የሚቀርቡ መሬቶች የመሳሰሉትን ለማስመዝገብ በመንግስት ለሥራው ኃላፊነት በተሰጠው አካል አማካኝነት ማመልከቻ መቅረብ አለበት፡፡
3. ሁለትና ከሁለት በላይ የሆኑ ሰዎች የጋራ ይዞታቸውን ለማስመዝገብ ሲፈልጉ በሁሉም ባለይዞታዎች ወይም በጋራ ወኪላቸው አማካኝነት ማመልከቻ መቅረብ ይኖርበታል፡፡

31. የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ ማመልከቻ ይዘት

1. የመሬት ይዞታ መብት ለማስመዝገብ የሚከተሉት መረጃዎች መዘጋገሙ ተቋም ባዘጋጀው ቅጽ መሞላትና ተያይዘው መቅረብ አለባቸው፡-
 - ሀ/ የአመልካቹን ሙሉ ስምና አድራሻ፤
 - ለ/ የሚመዘገበው ቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ፤
 - ሐ/ በከተማ መሬት ይዞታው ለመጠቀም ከመብት ሰጪው አካል የተሰጠ የይዞታ ማረጋገጫ ካርታ፣ የሊዝ የምስክር ወረቀት፣ የነባር ይዞታ ማስረጃ ወይም የኪራይ ውል፤

መ/ የመሬት ይዞታውና የቀረቡት ሰነዶች መረጋገጣቸውን የሚያሳይ ከይዞታ አረጋጋጭ ሹሙ የተሰጠ መተማመኛ ቅጽ፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሰረት የምዝገባ ማመልከቻን የሚያቀርብ ማንኛውም ሰው በመዝጋቢው ተቋም የተዘጋጀውን ቅጽ በመሙላት ማመልከቻውን ማቅረብ አለበት፡፡

32. የሰነዶች አቀራረብ

በዚህ ደንብ በአንቀጽ 31 መሠረት ለመሬት ይዞታ ምዝገባ የሚቀርቡ ማመልከቻዎች እንደሁኔታው ቢያንስ ከሚከተሉት ደጋፊ ማስረጃዎች ጋር ተያይዘው መቅረብ አለባቸው፡-

1. የምዝገባ ማመልከቻው የቀረበው በወኪል ከሆነ ህጋዊ የውክልና ማስረጃ፤
2. የሚመዘገበው ውል ወይም ሰነድ ከሆነ የዚሁ ውል እና ሰነድ ከዋናው ጋር የተመላከረ ኮፒ፤
3. እንዲመዘገብለት የቀረበው ጥያቄ የመሬት ይዞታውን በተመለከተ ከፍርድ ቤት የተሰጠው ትዕዛዝ ወይም ፍርድ ከሆነ የትዕዛዙ ወይም የፍርዱ ዋናው ወይም ትክክለኛ ግልባጪ፤
4. ከማመልከቻው ጋር አባሪ ሆኖ የሚቀርብ ማንኛውም ሰነድ ከከተማው ሥራ ቋንቋ ውጪ የተዘጋጀ ሰነድ ሲሆን በህጋዊ አካል የተረጋገጠ ትርጉም፤
5. ለምዝገባው ሊጠቅሙ ይችላሉ ተብለው የሚታሰቡ ሌሎች ሰነዶች፡፡

33. የምዝገባ ማመልከቻን ስለማጣራት

1. መዝጋቢው ተቋም ለምዝገባ የቀረበ ማመልከቻ በተገቢው ቅጽ መሞላቱንና ደጋፊ ማስረጃዎች የተያያዙ መሆኑን ማረጋገጥ አለበት፡፡
2. ለምዝገባ የቀረበ ማመልከቻ የሚጣራው እንደአመጣጡ ቅደም ተከተል ይሆናል፡፡
3. ለምዝገባ የቀረበ ማመልከቻ በመሬት ይዞታ ላይ ያለን መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት በግልጽ የሚያመላክት መሆኑ መረጋገጥ አለበት፡፡

34. ተቀባይነት የሌላቸው ሰነዶች

1. መዝጋቢው አካል ለምዝገባ ከቀረበው ማመልከቻ ጋር ተያይዞ የቀረበው ደጋፊ ሰነድ ወይም ማስረጃ፡-

ሀ/ የአመልካቹን የመሬት ይዞታ ተጠቃሚነት መብት በግልጽ በማያሻማ ሁኔታ የማያሳይ ወይም የማያረጋግጥ፤

ለ/ እርስ በእርሱ የሚቃረን ወይም የተዛባ፤ወይም

ሐ/ ህጋዊነቱ በግልጽ አጠራጣሪ ወይም ጊዜ ያለፈበት፤

ሲሆን ማመልከቻውን ተቀባይነት የለውም ብሎ ይመልሰዋል።

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት ለምዝገባው የቀረበ ማመልከቻ ብቁ አይደለም ተብሎ ሲመለስ ለአመልካቹ በጽሁፍ ምክንያቱ መገለጽ አለበት፡፡

35. መደበኛ አድራሻ ስለመምረጥ

1. ለምዝገባና ከምዝገባ ጋር ተያይዘው ለሚነሱ ማንኛውም ጉዳዮች ሲባል የአንድ ሰው መደበኛ አድራሻ በስሙ የተመዘገበው የመሬት ይዞታ ያለበት ቦታ ይሆናል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) ከተጠቀሰው በተለየ ሁኔታ አንድ ሰው በከተማ ሙስጥ በስሙ የተመዘገበው የመሬት ይዞታ ከአንድ በላይ በሚሆንበት ጊዜ የባለይዞታው መደበኛ አድራሻ የምዝገባ አገልግሎቱ ማመልከቻ የተጠየቀበት ቁራሽ መሬት ያለበት ይዞታ ላይ ያለ የማይንቀሳቀስ ንብረት የተሰጠው አድራሻ መደበኛ አድራሻው ሆኖ ይቆጠራል።
3. ኤሌክትሮኒክስ አድራሻ ካለ በዚህ አድራሻ መረጃ ይላካል፤ መረጃው ለባለሙብቱ መድረሱ ከተረጋገጠ ይህ አድራሻ እንደ ህጋዊ አድራሻ ይቆጠራል።

ንዑስ ክፍል ሁለት

ስለምዝገባ፣ ስለሚመዘገቡ መብቶች፣ ግዴታዎች እና ኃላፊነቶች

36. የምዝገባ መርሆዎች

1. የማንኛውም ሰው ግልጽ የሆነ የመሬት ይዞታ መብት እና ይህንኑ መብት ተከትሎ የሚመጣው ክልከላ እና ኃላፊነት ይመዘግባል፡፡
2. የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ የሚካሄደው በህግ ስልጣን በተሰጠው አካል መብት ለተፈጠራላቸው የመሬት ይዞታዎች ነው፡፡
3. ማንኛውም የመሬት ይዞታ ምዝገባ ተቃራኒ ማስረጃ እስካልቀረበበት ድረስ ለይዞታው ተጠቃሚነት መብትና በይዞታው ላይ ለተገነባው የማይንቀሳቀስ ንብረት ባለቤትነት የመጨረሻ ማስረጃ ሆኖ ያገለግላል፡፡
4. ማንኛውም በመሬት ይዞታ ላይ ያለ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ወይም ይህንኑ የሚነካ ድርድር መቃወሚያ ሊሆን የሚችለው ከተመዘገበ ብቻ ነው፡፡

5. ማንም ሰው በመሬት ይዞታ መብት መዝገብ ውስጥ የተመዘገበውን መብት ክልከላና ኃላፊነት አላውቅም በማለት ተጠቃሚ መሆን አይችልም፤ ሆኖም ይህ ያለማወቅ የተከሰተው በመዝጋቢው ተቋም ስህተት ወይም ጥፋት ከሆነ የመዝጋቢው ተቋም ኃላፊነት የተጠበቀ ነው፡፡
6. ማንኛውም በመሬት ይዞታ ላይ ያለ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት የሚመዘገበው የይዞታ ማረጋገጥ ሂደትን ሲያልፍ ነው፡፡

37. የመሬት ይዞታ ተጠቃሚን ስለመመዝገብ

የመሬት ይዞታ በሚመዘገብበት ጊዜ፦

1. የግለሰብ ይዞታ ከሆነ በመሬት ይዞታ ተጠቃሚው ግለሰብ ስም፤
2. የጋራ ይዞታ ከሆነ በመሬት ይዞታው ተጠቃሚዎች ስም፤
3. በህግ የሰውነት መብት የተሰጠው ድርጅት ወይም ማህበር ከሆነ በህግ የሰውነት መብት በተሰጠው ድርጅት ሙሉ ስም፤
4. ለሕዝብ አገልግሎት የሚሰጡ የመሬት ይዞታዎች የሕዝብ የመሬት ይዞታ ተብለው በወቅቱ በስራ ላይ ባለው የከተማው የመሬት አጠቃቀም ፕላን መሰረት እንዲያስተዳድር ሥልጣን በተሰጠው የከተማ አስተዳደር ስም፤

በሚመለከተው ተቋም በኩል መመዝገብ ይኖርባቸዋል።

38. የሚመዘገቡ መብቶች፣ ክልከላዎች እና ኃላፊነቶች

1. የከተማ መሬትን በሊዝ ወይም በነባር ይዞታ የመጠቀም መብትን እንዲሰጥ በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል የተሰጠ የመሬት ይዞታ ላይ ያለ ማንኛውም የመጠቀም መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ይመዘገባል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት በህግ ስልጣን በተሰጠው አካል የተሰጠ የመሬት የመጠቀም መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ጋር በተያያዘ የውል ሰነድ እና የእግድ ጥያቄ ለማስመዝገብ የቀረበ ማመልከቻ ተቀባይነት ካገኘ የምዝገባ አካል ሆኖ በሁለት ወገኖች መካከል የተደረገ ህጋዊ እና የተፈጸመ የመሬት ይዞታ ውል እንደሆነ ይቆጠራል።
3. የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) እንደተጠበቀ ሆኖ በከተማ የመሬት ይዞታ መብት ሰጪ ተቋምና በማንኛውም ሰው መካከል የተደረገው የሊዝ ወይም የኪራይ ውል የምዝገባው ዋና መነሻ ሆኖ የሚያገለግል ሲሆን ለወረቀትና ለዲጂታል መዝገብና

ለአገልግሎት አሰጣጥ ሲባል ከውሉ ላይ የተመለከተ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ይመዘገባል፡

4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት የሚመዘገበው የመብት ማስተላለፍ በገደብ ወይም ያለገደብ ስለመሆኑ፣ ክልከላን በተመለከተ ዋስትና እና በዕዳ ምክንያት እገዳ ስለመኖሩ፣ በኃላፊነት የሊዝ ክፍያና ቦታውን ለተፈቀደለት አገልግሎት መዋልን የሚመለከቱት ዝርዝሮች ይመዘገባሉ።

39. በሊዝ የተያዙ የመሬት ይዞታዎች ምዝገባ

1. በአዋጁ አንቀጽ 30(1) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በሊዝ ሥርዓት መሠረት በከተማ መሬት የመጠቀም መብት ሰጪ አካል ተፈቅዶው በሊዝ እንዲሰተናገዱ ለተደረጉ ይዞታዎች የሚከተሉት መረጃዎች እየተረጋገጡ መመዝገብ ይኖርባቸዋል፡-

ሀ/ የሊዝ ባለይዞታው ሙሉ ስም፤

ለ/ የሊዝ ቦታው ስፋትና አድራሻ፤

ሐ/ የሊዝ ቦታው አገልግሎት ዓይነት፣ ደረጃ፣ የከተማ ጣቢያ እና የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ፤

መ/ የቦታው ጠቅላላ የሊዝ ዋጋና በቅድሚያ የተከፈለውን መጠን፤

ሠ/ በየዓመቱ የሚፈፀመውን የሊዝ ክፍያ መጠን፤

ረ/ የሊዝ ይዞታው ፀንቶ የሚቆይበትን ዘመን፡፡

2. በዚህ ደንብ በአንቀጽ 38(3) በተደነገገው መሰረት በከተማ መሬት የመጠቀም መብት ሰጪ አካል እና በመሬት ይዞታ ተጠቃሚው መካከል በተደረገው ውል ላይ የተዘረዘሩት መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት መመዝገብ አለባቸው።

3. በከተማ መሬት የመጠቀም መብት ሰጪውና በመሬት ይዞታ ተጠቃሚው መካከል የተደረገው የሊዝ ውል ሰነድ ከባለይዞታው ማህደር ጋር እንዲያያዝ ተደርጎ በመዝገብ ላይ ውሉ የተመዘገበበት ቀን እና ዓመተ ምህረት ይመዘገባል።

40. ነባር የመሬት ይዞታ የመጠቀም መብት ምዝገባ

1. በመሬት የመጠቀም መብት እንዲሰጥ ሥልጣን በተሰጠው አግባብ ባለው አካል ፈቃድ መብት ተሰጥቶ በነባር ይዞታ ሥሪት የሚተዳደር መሬት ሲሆን የመሬት ይዞታዎች የሚከተሉት መረጃዎች ተረጋግጠው መመዝገብ ይኖርባቸዋል፡-

ሀ/ የመሬት ይዞታው ተጠቃሚ ሙሉ ስም፤

ለ/ የቦታው ስፋትና አድራሻ፤

ሐ/ የቦታው የአገልግሎት ዓይነት፣ ደረጃ፣ የከተማ ጣቢያ እና የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ፤

መ/ ዓመታዊ የኪራይ ክፍያ መጠን፡፡

2. መብት ሰጪ ተቋም የነባር መሬት ይዞታ ተጠቃሚዎች ሊኖራቸው የሚገባውን መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ወስኖ በሚልከው የውል ሰነድ ወይም ለዚሁ ተግባር ተብሎ በሚወጣ መመሪያ ላይ የሚገለጽ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ተረጋግጦ ይመዘገባል፡፡

41.ለኢንዱስትሪ ዞን የለማ መሬት ይዞታ የሰብ ሊዝ ምዝገባ

1. ለኢንዱስትሪ ዞን የለማ መሬት ይዞታ ባለሙብት መንግስት በሚወሰነው መሰረት ከመሬት ይዞታው ከፊሉን ወይም በሙሉ፣ ለከፊል የሊዝ ዘመን ወይም ለአጠቃላይ የሊዝ ዘመን ለሦስተኛ ወገን በሰብ-ሊዝ ያስተላለፈ እንደሆነ የሚከተሉት መረጃዎች ይመዘገባሉ፡-

ሀ/ ቁራሽ መሬት በሰብ-ሊዝ የተፈቀደለት ሰው ሙሉ ስም፤

ለ/ የይዞታ ስፋት እና አድራሻ፤

ሐ/ የይዞታው አገልግሎት ዓይነት፣ ደረጃ፣ የከተማ ጣቢያ እና የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ፤

መ/ የይዞታውን ጠቅላላ የሰብ-ሊዝ ዋጋና የተከፈለውን የሰብ-ሊዝ መጠን፤

ሠ/ የሰብ-ሊዝ ይዞታው ፀንቶ የሚቆይበትን ዘመን፡፡

2. ለኢንዱስትሪ ዞን የለማ መሬት ይዞታ በሰብ-ሊዝ የተላለፈለትና መብቱን አስመዝግቦ ሰርተፍኬት ያገኘ ማንኛውም ሰው ይህን መብቱን ለሌላ ሰው የማስተላለፍ መብት አይኖረውም፤ ነገር ግን ውል ማቋረጥ በፈለገ ጊዜ የኢንዱስትሪ ዞኑን ካለማው ሰው ጋር በገባው ውል መሰረት ያገኘውን የይዞታ መብት ለመዝጋቢው ተቋም ተመላሽ ያደርጋል፡፡

42.የጋራ ሕንፃ ቤቶች የተገነቡባቸው የመሬት ይዞታዎች ምዝገባ

የጋራ ሕንፃ ቤቶች የተገነቡባቸው የመሬት ይዞታዎች ሲመዘገቡ የሚከተሉት መረጃዎች ተረጋግጠው መመዝገብ አለባቸው፡-

1. እያንዳንዱ የጋራ ሕንፃ ቤት ባለቤት ከአጠቃላይ የይዞታ ስፋት የሚደርሰው ተነፃፃሪ ድርሻ፤

2. አግባብ ባለው ህግ መሠረት የጋራ ሕንጻ ማህበር የተመሠረተ ከሆነ የፀደቀ የማህበሩ መመስረቻ ጽሑፍ እና መተዳደሪያ ደንብ እንዲሁም የማህበሩ መተዳደሪያ ደንብ ያስቀመጣቸው ክልከላዎች እና ኃላፊነቶች፤
3. ከአጠቃላይ የይዞታው ስፋት እያንዳንዱ የቤት ባለቤት በሚደርሰው ድርሻ ይዞታ ላይ ያለው መብት፤ ክልከላ እና ኃላፊነት፡፡

43.ከተማ ክልል የሚገኝ የአርሶ አደር መሬት ምዝገባ

በከተማ ክልል የተካለለ የአርሶ አደር መሬት ይዞታ ሲመዘገብ የሚከተሉት መረጃዎች ተረጋግጠው መመዝገብ አለባቸው፡-

1. የቁራሽ መሬት ይዞታው ባለመብትና ተጠቃሚ አርሶ አደር ሙሉ ስም፤
2. የቁራሽ መሬቱ ስፋትና አድራሻ፤
3. የቁራሽ መሬት ይዞታው አገልግሎት ዓይነት፤ የቁራሽ መሬቱ ልዩ መለያ ኮድ፤
4. መሬቱን ሲያስተዳድር ከነበረው የገጠር ወይም የከተማ መሬት አስተዳደር አካል የተሰጠው መብት፤ ክልከላ እና ኃላፊነት፡፡

44.የመሬት ይዞታ ተጠቃሚነት መብት ያልተፈጠረበት ይዞታ ምዝገባ

1. የመሬት ይዞታ ተጠቃሚነት መብት ያልተፈጠረበት ይዞታ በመዝጋቢው አካል ተረጋግጦ የከተማን መሬት ለማስተዳደር ወይም ለማልማት ሥልጣን በተሰጠው አካል ማመልከቻ ሲቀርብ ይዞታው በስሙ ይመዘገባል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የይመዝገብልኝ ማመልከቻ የከተማውን መሬት ለማስተዳደር ወይም ለማልማት ሥልጣን በተሰጠው አካል ሲቀርብ የማይንቀሳቀስ ንብረት ያላረፈበት እና ክፍት መሬት መሆኑ ተረጋግጦ ሲቀርብ የሚከተሉትን መረጃዎች እንዲያዘጋጅ በማድረግ በስሙ ይመዘገባል፡-

ሀ/ የይዞታውን ስፋትና አድራሻ፤

ለ/ የከተማ ጣቢያ እና የቁራሽ መሬቱ ልዩ መለያ ኮድ፤

ሐ/ የይዞታውን አገልግሎት እና ደረጃ፡፡

3. የመሬት ይዞታው የማይንቀሳቀስ ንብረት አርፎበት ባለመብቱን መለየት ወይም ለማግኘት አስቸጋሪ ሲሆን በከተማው መሬትን ለማስተዳደር ወይም ለማልማት ሥልጣን በተሰጠው አካል ማመልከቻ ሲቀርብ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) የተመለከቱት መረጃዎች እንዲያካትት ተደርጎበት ባለአደራነት በስሙ እንዲመዘገብ ይደረጋል፡፡

4. ህጎች በሚፈቅዱት መሠረት ባለመብት ነኝ ባይ ለ15 ዓመት ያልታወቀ ወይም የጠፋ እንደሆነ የመሬት ይዞታው በከተማው መሬትን ለማስተዳደር ወይም ለማልማት ሥልጣን በተሰጠው አካል ስም ይመዘገባል።

45.በተመዘገበ የመሬት ይዞታ ላይ የሚኖሩ ለውጦችን ስለመመዝገብ

1. በአዋጁ አንቀጽ 30 እና በዚህ ደንብ መሠረት ተዘርዝረው የተመዘገቡትን መብት፣ ክልከላና ኃላፊነቶች ለመቀነስ፣ ለማሻሻል፣ ለማስተካከል ወይም ለማስቀረት በተዋዋይ ወገኖች መካከል የሚደረጉ ስምምነቶች፣ ስልጣን ካለው አካል የተሰጡ የዋስትና እና ዕዳና እገዳ ትዕዛዞች ወይም ውሳኔዎች እና በተዋዋይ ወገኖች መካከል የሚደረጉ የውል ማሻሻሎች ይመዘገባሉ።
2. የዋስትና እና ዕዳ እገዳ የተያዘ የመሬት ይዞታ፤ በባለይዞታው ሰው ላይ በደረሰበት ኪሳራ ምክንያት ግዴታውን መወጣት ካልቻለ መያዣው በስሙ ለተመዘገበለት የፋይናንስ ተቋም ተላልፎ የስም ዝውውር ሊመዘገብለት ይችላል።

46.የሌሎች የመሬት ይዞታን የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት ምዝገባ

1. በአንድ የምዝገባ ፎርም የሌላ ባለይዞታን መሬት መጠቀምን ወይም ማቋረጥን አስመልክቶ የመግባብያ ውል ከተዘጋጀ መዝጋቢው ተቋም የሌሎችን መሬት ይዞታ መብት የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብትን አስመልክቶ በምዝገባ ሰነዱ የሚከተሉት መረጃዎች እንዲመዘገቡ ያደርጋል፦

ሀ/ የሌሎችን መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት ተፅኖ ስር የሚወድቅ መሬት ተጠቃሚ ወይም በዚህ ጉዳይ መብት እንዲመዘገብለት የሚደረገው ባለይዞታ፤

ለ/ የሌሎችን መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት ጫና ያረፈበት የሚመለከተው ቁራሽ መሬት፤

ሐ/ የምዝገባ ተቋሙ ተገቢ እና አስፈላጊ የሚላቸው ሌሎች ልዩ ጉዳዮች፡፡

2. የሌሎችን መሬት ይዞታ መብት የመጠቀም ወይም ማቋረጥ መብት ሊወሰን የሚችለው በከፊልም ሆነ በሙሉ ንብረቱ ከመሬት በላይ ወይም በታች ወይም በሁለቱም ሁኔታ ሲኖረው ነው፡፡

47.የሌሎችን መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት ምዝገባ፣ ማስተላለፍ እና አለመመዝገብ

1. ለአገልግሎት አቅርቦት የሚውል የሕዝብ መሠረተ ልማት ከመሬት በታች የዋለ ንብረት ሆኖ ከመሬት ይዞታ ጋር ከአንድ ሰው ወደ ሌላ ሰው የተላለፈ እንደሆነ ቀደም ብሎ የተመዘገበ በሌሎች መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብትን መጣስ የለበትም፡፡
2. የሌሎችን መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት ከአንድ ባለመብት ለሌላ ባለመብት የተላለፈ እንደሆነ መብቱ የተላለፈለት ሰው ማመልከቻ ሲያቀርብ በማመልከቻው መሰረት በስሙ ወይም ይህን አገልግሎት እንዲያስቀጥል በተላለፈለት አካል ስም ይመዘገባል፡፡
3. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (2) መሠረት የሌሎችን መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት ያገኘ ሰው መብቱን የማዘዋወር ስምምነት በፈፀመ በ30 ቀን ውስጥ ማስመዝገብ አለበት፤ ሆኖም መብቱን ለማስመዝገብ መብቱ በተላለፈለት ሰው ጥያቄ ካልቀረበ የመብት ምዝገባው አይካሄድም፡፡
4. ከመሬት በታች ያለ መሠረተ ልማት አገልግሎት መስጠት ያቆመ ቢሆንም እንኳን ለዚህ አገልግሎት ሲባል ከመሬት በታች ወይም በላይ ያለ የሌሎችን መሬት ይዞታ የመጠቀም ወይም የማቋረጥ መብት እንደተመዘገበ ይቆያል፡፡
5. ከመሬት በታች ያለ የሕዝብ መሠረተ ልማት ሲዘረጋና ሲመዘገብ በመሬት ይዞታው የመጠቀም መብት ያለውን ሰው ወይም አካል ንብረት በማይካፋ ሁኔታ መፈጸም አለበት፡፡

ክፍል አምስት

በመዝጋቢው ተቋም የሚሰጡ አገልግሎቶች

ንዑስ ክፍል አንድ

በመዝጋቢ ተቋሙ የተመዘገቡ መብቶች፣ ክልከላዎች እና ኃላፊነቶች ላይ

የሚነሱ የአገልግሎት ጥያቄዎች መስተንግዶ

48. በመሬት ይዞታ ላይ ለሚሰጡ አገልግሎቶች ስለሚቀርቡ ማመልከቻዎች

1. በመሬት ይዞታ ላይ ለሚሰጡ አገልግሎቶች የሚቀርቡ ማመልከቻዎች ለዚህ ተብሎ የተዘጋጀውን ቅጽ በመሙላትና ከአስፈላጊ ደጋፊ ሰነዶች ጋር ተያይዘው መቅረብ አለባቸው፡፡
2. በመሬት ይዞታ ላይ የሚሰጡ የአገልግሎት ዓይነቶች እና የማመልከቻ ማቅረብያ ቅጾች ይዘት ይህን ደንብ ለማስፈፀም በሚወጣ መመሪያ ይወሰናሉ፡፡

49. የስም ዝውውር

ማንኛውም ሰው በተመዘገበው የመሬት ይዞታ ላይ ያለውን መብት በውርስ፣ በስጦታ፣ በሽያጭ ወይም በሌላ በማንኛውም ህጋዊ መንገድ ለመንብረቱን ማዛወር የሚችለው፡-

1. የተመዘገበ የመሬት ይዞታ ሆኖ የመጠቀም መብቱን ማስተላለፍ ያልተከለከለ ከሆነ፤
2. በተመዘገበ ክልከላና ኃላፊነት ውስጥ የተመለከቱ ዝርዝር ጉዳዮች ከተሟሉ፤
3. ንብረቱ እንዳይሸጥ እንዳይለወጥ ያልታገደ ከሆነ፤
4. የስም ዝውውሩን ለመፈፀም የሚያስችሉ እንደአግባቡ ከሚከተሉት ሰነዶች አንዱ የቀረበ እንደሆነ፡-

ሀ/ በውል ወይም በአክሲዮን መዋጮ የሚተላለፍ ከሆነ በተዋዋይ ወገኖች መካከል የተደረገ በሰነዶች ማረጋገጫ የጸደቀ የስምምነት ወይም የሽያጭ ሙል፤

ለ/ በስጦታ ከሆነ በሰነዶች ማረጋገጫ የጸደቀ ማስረጃ፤

ሐ/ በድርሻ መልቀቅ ከሆነ የድርሻ መልቀቁ በሰነዶች ማረጋገጫ የጸደቀ ስምምነት፤

መ/ በሊዝ ህጉ መሰረት የመሬት ይዞታው ከነባር ይዞታ ወደ ሊዝ ሥራት የሚዞር ከሆነ ከመብት ሰጪው ጋር የተደረገ የሊዝ ውል ስምምነት፤

ሠ/ አግባብ ካለው አካል ለመንብረቱ እንዲዛወር የተሰጠ ማስረጃ፡፡

5. በዚህ አንቀጽ ከንዑስ አንቀጽ (1) እስከ (4) የተዘረዘሩት ሲሟሉ እና አግባብ ያላቸው ክፍያዎች ሲፈፀሙ፡፡

50. የዋስትና እና ዕዳ እገዳ ምዝገባና ሰረዛ

1. የዋስትና እና ዕዳ እገዳ ምዝገባ አገልግሎት ጥያቄ ከፍርድ ቤት፣ ከባንክ፣ ከኢንሹራንስ እና ሌሎች በህግ ስልጣን ከተሰጣቸው አካላት ሲቀርብ ምዝገባው ይከናወናል፡፡

2. በቀረበው ማመልከቻ መሰረት ከሊዝ ህጉ ጋር በማገናዘብ የዋስትና እና ዕዳ እገዳው የሚመዘገበው የሚከተሉት በቅድሚያ ሲረጋገጡ ይሆናል፡-

ሀ/ የመሬት ይዞታው አስቀድሞ የተመዘገበ ከሆነ፤

ለ/ በመሬት ይዞታ መብት ሰጪው ተቋም የመሬት ይዞታውን ለዋስትና እና ዕዳ እገዳ በማስያዝ የትኛውንም ህጋዊ ተግባር ለመፈፀም የሚያስችል መብት ተፈጥሮ እንደሆነ፤ እና

ሐ/ በተመዘገበው መብት፣ ክልከላ እና ሃላፊነት ላይ ያሉ ዝርዝር ጉዳዮች ባለይዞታው ያሟላ ከሆነ፡፡

3. እገዳ የተጣለበትን የመሬት ይዞታ አስመልክቶ እግዱን ከሰጠው አካል እገዳው እንዲነሳ ወይም እንዲሰረዝ የሚጠይቅ ደብዳቤ ሲቀርብ የእገዳ ምዝገባው ሊሰረዝ ይችላል፡፡
4. የከተማ መሬት ይዞታ ላይ በጊዜ ገደብ የተደረጉ እገዳዎችን በተመለከተ መዝጋቢው አካል ጊዜ ገደቡ ማለፉን ሲያረጋግጥ በራሱ ሥልጣን እግዱን መሰረዝ ይኖርበታል፡፡

51. የመሬት ይዞታ መቀላቀልን ስለመመዝገብ

ሁለትና ከሁለት በላይ የሆኑ አዋላኝ ይዞታዎችን ቀላቅሎ ወደ አንድ ይዞታ ሥር በማድረግ መመዝገብ የሚቻለው የሚከተሉት ሁኔታዎች መሟላታቸው ሲረጋገጥ ይሆናል፡-

1. የመሬት ይዞታዎቹ አስቀድመው የተመዘገቡ ሲሆኑ፤
2. የመሬት ይዞታዎቹ ኩታ ገጠም ሲሆኑ፤
3. ከመሬት ይዞታዎች መካከል አንዱ ወይም ሁሉም የተገኙት በማይንቀሳቀስ ንብረት በስጦታ ወይም በውርስ ከሆነ የስም ዝውውሩ አስቀድሞ የተጠናቀቀ ሲሆን፤
4. የመሬት ይዞታዎች በዋስትና ዕዳና እገዳ መዝገብ ላይ የተመዘገቡ ከሆነ ዕዳና እገዳው አስቀድሞ የተሰረዘ ወይም የዋስትና እና ዕዳ እገዳ የጣለው አካል እንዲቀላቀሉ ስምምነቱን በጽሁፍ የተገለጸ ሲሆን፤
5. ይዞታዎች ሲቀላቀሉ የሚኖረው የመብት፣ የክልከላ እና ኃላፊነት መነሻው የኪራይ ይዞታ ወይም የተለያዩ የነባር እና የሊዝ ስራት ይዞታዎች ከሆኑ ዝርዝር ሁኔታ ከመብት ሰጪው አካል በአዲስ መልክ ተዘጋጅቶ መብቱ፣ ክልከላው እና ኃላፊነቱ ተለይቶና ተረጋግጦ ሲቀርብ፡፡

52. ይዞታን ስለመክፈልና መመዝገብ

የመሬት ይዞታን ከሁለት ወይም ከዚያም በላይ ማካፈልና ማስመዝገብ የሚቻለው፡-

1. የመሬት ይዞታው አስቀድሞ የተመዘገበ እንደሆነ፤

2. በመሬት ይዞታው ላይ የተመዘገበ እዳና ዕገዳ ከሌለ ወይም እዳና ዕገዳው እንዲመዘገብ ያደረገው ተቋም ዕዳና እገዳው እንዲነሳ ስምምነቱን በጽሁፍ የገለጸ ከሆነ፤
3. ይዞታው መካፈል የሚችል ስለመሆኑ የመሬት አጠቃቀም ተቆጣጣሪ አካል ባወጣው ስታንዳርድ ተመሳክሮ ሲረጋገጥ፤
4. በተካፈለው ይዞታ ላይ ሊመዘገብ የሚገባው መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ተለይቶ ሲቀርብ፤

ይሆናል፡፡

53. የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ መረጃን ወቅታዊ ለለማድረግ

የመሬት ይዞታ መብት መረጃን መዝጋቢው ተቋም ማሻሻል ወይም ወቅታዊ ማድረግ የሚችለው፡-

1. የመሬት ይዞታ መብት መረጃው እንዲሻሻል የቀረበበት የመሬት ይዞታ በመሬት ይዞታ መብት መመዝገቢያ መዝገብ ውስጥ ተመዝግቦ የሚገኝ መሆኑ ሲረጋገጥ፤
2. የመሬት ይዞታ መብት መረጃውን ለማሻሻል ወይም ወቅታዊ ለማድረግ የቀረበው ሰነድ ህጋዊ መሆኑ ሲረጋገጥ፤
3. በተመዘገበ የመሬት ይዞታ ላይ የተጠየቁ አገልግሎቶች መረጃውን የሚለውጡት ሆነው ሲገኙ፤ እና
4. የቀረበው መረጃ ትክክለኛነት እና ከይዞታው ማህደር ጋር መያያዙ ከተጣራ በኋላ በመዝጋቢ ሹሙ ሲፈቀድ፤

ይሆናል፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

የመሬት ይዞታ መዝገብ ማህደር አዘገጃጀት፣ አጠባበቅ እና

የመረጃ አቅርቦት

54. የመሬት ይዞታ መዝገቦች አዘገጃጀት

1. በአዋጁ አንቀጽ 31(1) መሠረት የሚዘጋጁ የመሬት ይዞታ መዝገብ፣ የጋራ ሕንፃ የመሬት ይዞታ መዝገብ፣ ወደ ከተማ የተካለለ የእርሶ አደር መሬት ይዞታ መዝገብ እና የዋስትና እና ዕዳ እገዳ መዝገብ በወረቀት እና በዲጂታል

መልክ ተዘጋጅተው የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት በጥቅል የሚመዘገቡበት ይሆናል፡፡

2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) የተመለከቱት መዝገቦች በዋናነት የሚከተሉትን ይይዛሉ፡-

ሀ/ የከተማ ጣቢያና የቁራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ፤

ለ/ የባለቤቱ ወይም የባለይዞታው ስምና አድራሻ፤

ሐ/ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት፤

መ/ የመሬት ይዞታው ስሪት፤

ሠ/ የቁራሽ መሬት አገልግሎት እና ደረጃ፤

ረ/ የቁራሽ መሬት ርዝመት፣ ስፋት እና የይዞታው ማዕዘኖች ኮኦርዲኔት፤

ሰ/ ሌሎች በካዳስትር ቅየሳ ስታንዳርድ እና መመሪያ የሚገለጹ ዋና ዋና መረጃዎች፡፡

55. የዋስትና ዕዳ ዕገዳ መዝገብ

1. የዋስትና እና ዕዳ እገዳ መዝገብ ከፍርድ ቤት፣ ከባንክ እና ከሌሎች በህግ ሥልጣን ከተሰጣቸው አካላት የሚሰጡ ከመሬት ይዞታ ጋር የተያያዙ ክልከላዎች ለመመዝገብ በአዋጁ አንቀጽ 31(1) መሠረት ይደራጃል፡፡

2. የዋስትና እና ዕዳ እገዳ መዝገብ በዋናነት የሚከተሉትን መያዝ ይኖርበታል፡-

ሀ/ የመሬት ይዞታው ተጠቃሚ ሙሉ ስም፤

ለ/ የከተማ ጣቢያና የቁራሽ መሬቱን ልዩ መለያ ኮድ፤

ሐ/ ዕዳ እገዳውን የሰጠውን አካል ሙሉ ስም፤

መ/ ዕዳ እገዳው እንዲመዘገብ የተጻፈው ደብዳቤ ቁጥር እና ቀን፤

ሠ/ የዕዳ እገዳው ምክንያት፤

ረ/ የዋስትናው የገንዘብ መጠን፤

ሰ/ ዕዳ እገዳው የተመዘገበበት ቀን፤

ሸ/ ዕዳ እገዳውን ምዝገባ የፈጸመው ሰው ስምና ፊርማ፤

ቀ/ ዕዳ እገዳው እንዲነሳ የተፃፈው ደብዳቤ ቁጥርና ቀን፤

በ/ ዕዳ እገዳው እንዲነሳ ትዕዛዝ የሰጠው በህግ ሥልጣን የተሰጠው አካል ስም፤

ተ/ ዕዳ እገዳው የተነሳበት ቀን፤

ቸ/ ዕዳ እገዳውን ስረዛ የመዘገበው ሰው ስምና ፊርማ፡፡

56. ሌሎች መዝገቦች

መዝጋቢው ተቋም ለሥራው አስፈላጊ የሆኑ ሌሎች ተጨማሪ መዝገቦችን የክልሉን መንግስት በማስፈቀድ ሊያደራጅ ይችላል፡፡

57. የመዝገቦች አጠባበቅ

1. በወረቀትና በዲጂታል የሚዘጋጁ መዝገቦች የተፈጥሮም ሆነ ሰው ሰራሽ ጉዳት እንዳይደርስባቸው ተደርገው መጠበቅ አለባቸው፡፡
2. ዝርዝሩ በመመሪያ የሚወሰን ሆኖ በወረቀትና በዲጂታል ለሚዘጋጁ መዝገቦች አጠባበቅ አጠቃላይ የአጠባበቅ ሥርዓትና ተጨማሪ ኮፒ የሚቀመጥበት ወይም የባክ አፕ መረጃ አያያዝ ሥርዓት ተግባራዊ ይሆናል፡፡

58. የመረጃ ደህንነት እና ጥበቃ

1. በፌዴራል፣ በክልል እና በከተማ ደረጃ ባሉ መዋቅሮች የሚቀረጸውና ተግባራዊ የሚደረገው የካዳስተር መረጃ መሠረተ ልማት ደህንነት በአገራዊ የኢንፎርሜሽን ደህንነት ፖሊሲ እና ስታንዳርድ ላይ የተመሰረተ መሆን አለበት፡፡
2. በፌዴራል፣ በክልል እና በከተማ ደረጃ ያሉ የህጋዊ ካዳስተር አስተግባሪ እና ተግባሪ ተቋማት የመረጃ ማዕከላቸውን እና መሠረተ ልማቱን ደህንነት ብቃት ለማረጋገጥ ምክንያታዊ በሚባል የጊዜ ወሰን በሚመለከተው አካል የማስፈተሽ እና አዲት የማስደረግ ኃላፊነት አለባቸው፡፡
3. የምዝገባ ተቋሙ የካዳስተር መረጃ ስርዓቱ መጠቀም ከመጀመሩ በፊት የመረጃ ጉዳት ወይም ውድመት ቢፈጠር መልሶ የማቋቋም አማራጭ መኖሩን በማረጋገጥ መሆን አለበት፡፡
4. የምዝገባ ተቋሙ በካዳስተር መረጃ መሠረተ ልማቱ ሥርዓት ውስጥ አስፈላጊ አካላዊ እና አመክንዮአዊ ተጋላጭነት ቁጥጥር ሥርዓቶች መተግበራቸውን ማረጋገጥ አለበት፡፡
5. በወረቀት፣ በዲጂታል ወይም በዓለም አቀፍ የመረጃ መረብ ለማንኛውም ሰው በነፃ የሚለቀቁ የህጋዊ ካዳስተር መረጃዎች “ጥቅል መረጃ” ተብለው የተለዩት መሆን አለባቸው፡፡
6. ዝርዝር እና መሠረታዊ መረጃዎች ለሦስተኛ ወገኖች ሲሰጡ የሚችሉት በመገናኛ ብዙሃንና የመረጃ ነጻነት አዋጅ መሠረት የባለ ይዞታውን ጥቅምና

መብት የማይጋፉ እና የመንግስትንና የሕዝብን ጥቅምና ደህንነት አደጋ ላይ የማይጥሉ ሆነው ሲገኙ እና ጠያቂው አካል የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጽም ይሆናል፡፡

59. ስለ ማህደራት አደረጃጀት

1. የመሬት ይዞታ መረጃ ማህደር የሚከፈተው የመዝጋቢው ተቋም የበላይ ኃላፊ ወይም እሱ የሚወክለው ሰው ትዕዛዝ ሲሰጥ ይሆናል፡፡
2. እያንዳንዱ ማህደር የሚደራጀው በአገር አቀፍ ደረጃ አንድን ቁራሽ መሬት ለመለየት በሚያስችል መልኩ የሚወጣውን ስታንዳርድ ተከትሎ ይሆናል፡፡
3. ለተጨማሪ ኮፒ ወይም ለባክ አጥ መረጃ አያያዝ አገልግሎት ከመዝጋቢው ተቋም ውጪ በተለየ ቦታ እንዲቀመጥ ካልተፈቀደ በቀር በማንኛውም ሁኔታ የመሬት ይዞታ ማህደር ከመዝጋቢው ተቋም ውጪ መቀመጥ የለበትም፡፡

60. የሕጋዊ ካዳስተር መረጃ ቅጂ ስለማግኘት

1. የህጋዊ ካዳስተር መረጃ ለሕዝብ ተደራሽ መሆኑን ተከትሎ የተመዘገቡ ሰነዶችን፣ ከመዛግብቱ ውስጥ የተያያዙ መረጃዎችን፣ ከሰነዱ የተውጣጡ መረጃዎችን፣ ከተመዝጋቢው ንብረት ጋር በጊዜያዊነት የተያያዙ ማስታወሻዎችን፣ የአንድን የተመዘገበ ንብረት ወይም ባለይዞታ የሚመለከት ማንኛውም መረጃ ግልባጭ እንዲሰጥ በህግ ሥልጣን በተሰጠው አካል ወይም በመሬት ይዞታው ላይ ጥቅም ባለው ሰው ጥያቄ ሲቀርብ ቅጂው ይሰጣል፡፡
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት የመረጃ ቅጂ የሚሰጠው የአገልግሎት ክፍያ መክፈሉ ሲረጋገጥ ወይም ከክፍያ ውጭ መረጃውን እንዲያገኙ ለተፈቀደላቸው ተቋማት መሆኑ ተረጋግጦ ይሆናል፡፡
3. የአዋጁ አንቀጽ 37(3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ በህጋዊ ካዳስተር መዝገብ ውስጥ ያለውን መረጃ አስመልክቶ ጥያቄ ሲቀርብ ተቋሙ በማስረጃ የተደገፈ ምስክርነቱን ይሰጣል፡፡
4. የባለይዞታ ስም፣ የመሬት ይዞታ ስፋት፣ የመሬት ይዞታ አገልግሎት ዓይነት እና ደረጃ፣ የመሬት ይዞታ ዋጋ እና በመሬት ላይ ያለ ቋሚ ንብረት ዋጋ የሚመለከቱ የካዳስተር መረጃዎች በአግባቡ ከተደረጁ በኋላ ለሕዝብ ተደራሽ ይሆናሉ፡፡

ክፍል ስድስት

ስለ ሰርተፍኬት አሰጣጥ፣ ስለመሰረዝ፣ ስለማስተካከል እና ስለ ቅሬታ አቀራረብ

ንዑስ ክፍል አንድ

ስለ መሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት አሰጣጥ

61. የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት

1. የመሬት ይዞታ ማረጋገጫ ሰርተፍኬት በአዋጁ አንቀጽ 33(2) መሠረት ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መሥፈርት መሠረት የሚዘጋጅ መሆኑ እንደተጠበቀ ሆኖ የሚከተሉትን የሚያካትት ይሆናል፦

ሀ/ የተመዘገበውን የመሬት ይዞታ የሚያመለክትና በቀላሉ ለመለየት የሚያስችል ሚስጥራዊ ቁጥር በባር ኮድ፣ የምዝገባ ቁጥር፣ የከተማ ጣብያ፣ የቀራሽ መሬት ልዩ መለያ ኮድ፣ የባለይዞታው መግለጫ፣ የይዞታው ስዕላዊ መግለጫ፣ የመሬት ይዞታው መብት መግለጫ እና የመዝጋቢ ሹመ. ፈርማ እና የመዝጋቢ ተቋሙ ማህተም፤

ለ/ የመሬት ይዞታው ባለመብት ግለሰብ ሙሉ ስም እስከ አያት ወይም የማህበራት እና የድርጅት ሲሆን ድርጅቱ በህጋዊ ሰውነት የተመዘገበበት ስም እና የተመዘገበበት ቁጥር፤

ሐ/ ሰርተፍኬቱ የተሰጠበትን ቀን፣ ወርና ዓመተ ምህረት፣ የመዝጋቢ ሹመ. ወይም እሱ የወከለው ሰው ስም፣ ፈርማና የተቋሙ ማህተም፡፡

2. በምዝገባ ሹም ተፈርሞ እና የምዝገባ ተቋሙ ማህተም አርፎበት የተሰጠ የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት በአዋጁ አንቀጽ 42 መሠረት የመሬት ይዞታ መብትን ለማረጋገጥ ማስረጃ ሆኖ ያገለግላል፡፡

3. የመሬት ይዞታ መብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬቱ ጥቅም ላይ በሚውልበት ጊዜ ባለይዞታው ወይም ህጋዊ ወኪሉ ባቀረቡት ያልተሟላ ማመልከቻ ምክንያት የፎርም አሞላል ስህተት ሲፈጠር ወይም ያልተሟሉ ህጋዊ ሥነ-ሥርዓቶች ቢከሰቱ መዝጋቢ ሹመ. ስለሰርተፍኬቱ ትክክለኛነት ሌላ ማረጋገጫ እንዲቀርብ አይጠየቅም ወይም ሰርተፍኬቱ ጥያቄ ውስጥ አይገባም፡፡

62. የሰርተፍኬት አሰጣጥ

1. ማንኛውም የመሬት ይዞታ ባለሙብት ላስመዘገበው የመሬት ይዞታ ሙብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ማረጋገጫ የሚሆን ሰርተፍኬት እንዲሰጠው ሲያመለክትና የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጽም ይሰጠዋል።
2. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ(1) መሰረት የሚዘጋጁ ሰርተፍኬቶች፦
 - ሀ/ በሊዝ አግባብ የተያዙና የተመዘገቡ የመሬት ይዞታዎች፤
 - ለ/ በሰብ ሊዝ የተያዙ ይዞታዎች የመጠቀም መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነቶች፤
 - ሐ/ በነባር ይዞታ የተያዙና የተመዘገቡ የመሬት ይዞታዎች፤
 - መ/ ወደ ከተማ ክልል የተካለሉ የአርሶ አደር የመሬት ይዞታዎች፤
 - ሠ/ ለጋራ መኖሪያነት በሪል እስቴት እና በኮንዶሚኒየም የተያዙ የመሬት ይዞታዎች፤
 ተብለው በአራት ዓይነት ተከፍለው የሚዘጋጁ እና የሚሰጡ ይሆናል።

63. የሚዘጋጀው ሰርተፍኬት የቅጂዎች ብዛት

1. የመሬት ይዞታ ሙብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ኦሪጂናል እና ኮፒ በሚል በሁለት ቅጂዎች መዘጋጀት አለበት።
2. ከተዘጋጁት ሁለት ሰርተፍኬቶች ውስጥ ዋናው ቅጂ ለባለይዞታው የሚሰጥ ሲሆን ኮፒው ከማህደሩ ጋር ተያይዞ መቀመጥ አለበት።

64. የምትክ ሰርተፍኬት አሰጣጥ

1. በዚህ ደንብ መሰረት ተዘጋጅቶ የተሰጠ የመሬት ይዞታ ሙብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት የጠፋበት፣ የተበላሸበት ወይም በተለያዩ ምክንያት ከጥቅም ውጭ የሆነበት ማንኛውም ሰው መረጃው ለመጥፋቱ በአገር አቀፍ ደረጃ ሰፊ ሥርጭት ባለው ጋዜጣ ታውጆ ተቃዋሚ ካልተገኘ አግባብ ያለውን የአገልግሎት ክፍያ ሲፈጽም ምትክ ሰርተፍኬት ይሰጠዋል።
2. በምትክነት በተሰጠ የመሬት ይዞታ ሙብት ማረጋገጫ ሰርተፍኬት ከስድስት ወር ቆይታ በኋላ ካልሆነ በስተቀር የመሬት ይዞታ ሙብትን ሌላ ሰው ማስተላለፍ አይቻልም።
3. ለባለይዞታው ምትክ ሰርተፍኬት ከመሰጠቱ በፊት የመዝጋቢው ተቋም ድርሻ የሆነው ቅጂ ሰርተፍኬት ከማህደሩ ውስጥ መኖሩ መረጋገጥ አለበት፤ ምትክ ሰርተፍኬት ስለመሰጠቱም በዚያው ቅጂ ላይ መስፈር አለበት።

4. ዝርዝር አፈጻጸሙ በመመሪያ የሚወሰን ሆኖ መዝጋቢው ተቋም ምትክ ሰርተፍኬት ስለመስጠቱ በአስር ቀናት ውስጥ በሕዝብ ማስታወቂያ ይፋ ማድረግ አለበት፡፡

ንዑስ ክፍል ሁለት

ሰርተፍኬት ያገኘ ምዝገባን ከመዝገብ ስለመሰረዝ፣ ስለማስተካከል እና ስለ ቅሬታ አቀራረብ

65. ሰርተፍኬት ያገኘ ምዝገባን ከመዝገብ ላይ ስለመሰረዝ እና ማስተካከል

1. የአዋጁ አንቀጽ 45(3) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ መዝጋቢው አካል በራሱ ውሳኔ ምዝገባ እንዲስተካከል ወይም አንዲታረም ለማድረግ የሚችለው በተቋሙ አፈሰሮች የተፈጸመ የአጻጻፍ ወይም የአመዘጋገብ ስህተት መኖሩን ሲያረጋግጥ ይሆናል፡፡
2. ተዋዋይ ወገኖች በስምምነት በህግ ስልጣን በተሰጠው አካል ፊት ቀርበው የቀድሞ ጉዳዮችን ቀይረው ወይም ከተመዘገበው ውል ውስጥ የተወሰነውን አስተካክለው እንዲመዘገቡ ሲያመለክቱ ምዝገባው በመዝጋቢው ተቋም እንዲስተካከል ይደረጋል፡፡
3. መዝጋቢ ሹሙ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (1) መሠረት መስተካከል አለበት ብሎ ሲወሰን፡-
 - ሀ/ በተመዘገበው መሬት ይዞታ ላይ ጥቅም ያላቸውን ሰዎች እና ከስህተቱ ጋር በተያያዘ ጥቅማቸው የሚነካባቸውን በአድራሻቸው ማሳወቅ እና ከ15 ቀናት በኋላ ማስተካከያውን ተግባራዊ ማድረግ፤ እና
 - ለ/ መስተካከሉን በሚመለከት ጥቅም አለኝ የሚለው ሰው የሚያቀርበውን አስተያየት ወይም ተቃውሞ መቀበልና መስማት፤
 አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) መሠረት ማስታወቂያ የደረሰው ጥቅሙ የሚነካበት ሰው በ 15 ቀናት ውስጥ በከተማ ነክ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ወይም የሚመለከተው መደበኛ ፍርድ ቤት አቤቱታ በማቅረብ መዝጋቢ ተቋሙ ማስተካከያ እንዳያደርግ አንዲታገድ ሊያደርግ ይችላል፡፡

5. የምዝገባ ተቋሙ በመሬት ይዞታው ላይ ጥቅም አለን የሚሉትን ሰዎች ካሳወቀ እና ተቃውሞ ካልቀረበ ወይም በፍርድ ቤት ትዕዛዝም ሆነ በሌላ አካል የእገዳ ውሳኔ ካልተላለፈ ከ 15 ቀናት በኋላ ማስተካከያውን ተግባራዊ ያደርጋል፡፡
6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሰረት የተደረገው ማስተካከያ ለማገናዘብ እንዲረዳ እና ማስተካከያ መደረጉን ለማሳየት እንዲቻል ማስተካከያ የተደረገበት ቀን ተጠቅሶ እና በመዝጋቢ ሹመ ተፈርሞበት ለአስረጅነት መቀመጥ አለበት፡፡
7. መዝጋቢው ተቋም ማንኛውንም በስህተት በመዝገብ ውስጥ በተመዘገበ ምዝገባ ምክንያት የተገኘ መብትን የሚነካ ማስተካከያ ምዝገባ አያደርግም፡፡
8. ምዝገባ ሹመ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (7) የተመለከተው ዓይነት ችግር ሲገጥመው ለከተማ ነክ ፍርድ ቤት ወይም ሌላ ለሚመለከተው መደበኛ ፍርድ ቤት ከማብራሪያ ጋር በማመልከት አግባብ ያለውን የህግ ድጋፍ ሊያገኝ ይችላል፡፡
9. መዝጋቢ ሹመ የመሬት ይዞታ መብት ባለቤት ማንነት መግለጫን በመዝገብ ላይ መቀየር ወይም ማስተካከል የሚችለው በሚከተሉት ምክንያቶች ይሆናል፡-
 - ሀ/ ስሙ በመዝገቡ ላይ የሰፈረው ሰው ወይም ህጋዊ ወኪሉ በጽሁፍ ሲያመለክት፤
 - ለ/ የምዝገባ ተቋሙ መረጃ በሚያደራጅበት እና በሚያዘጋጅበት ወቅት በመዝገቡ ላይ የተመዘገበውን ሰው የማንነት መግለጫ የሆነውን በስህተት ቀይሮት ወይም አስተካክሎ መዝግቦት ከሆነ፡፡
10. እንዲሰረዝ የተወሰነ የመሬት ይዞታ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ከወረቀት መዝገቡ የሚሰረዘው፡-
 - ሀ/ በጽሁፉ ላይ ከግራ የላይኛው ጠርዝ ተነስቶ ወደ ቀኝ የታችኛው ጠርዝ ከዳር እስከዳር አንድ ሰያፍ መስመር በማስመር፤
 - ለ/ የተቋሙ ኃላፊ ሰነዱ የተሰረዘበትን ቀን በመጻፍ በተሰረዘው ጽሁፍ ፊት ለፊት ገጽ ላይ ከግራ ወደ ቀኝ ተሰርዟል የሚል ቃል በማስፈር፤ እና
 - ሐ/ ምዝገባው እንዲሰረዝ ያዘዘውን አካል ወይም ውሳኔ የሰጠው ፍርድ ቤት ስም፣ የውሳኔው ማጣቀሻ ቁጥር እና ቀን በመዝገቡ ላይ በማስፈር፤
 መሆን አለበት፡፡

66. በለ ቅሬታ አቀራረብ

በዚህ ደንብ በተመለከተው መሠረት በአግባቡ አልተፈጸመልኝም፤ መጉላላት ደርሶብኛል ወይም ጉዳት ደርሶብኛል ወይም ሊደርስብኝ ነው የሚል ማንኛውም ሰው ጉዳዩ እንዲታይለት በዚህ ደንብ በአንቀጽ 67 መሠረት ቅሬታውን ማቅረብ ይችላል፡፡

67. የቅሬታ አቀራረብ ሥነሥርዓት እና ስለሚመረመርበት ሁኔታ

1. ማንኛውም ሰው በተሰጠው የከተማ የመሬት ይዞታ ምዝገባ አገልግሎት ቅሬታ ካለው በመጀመሪያ ደረጃ አገልግሎቱን ለሰጠው ሰራተኛ መዝጋቢው ተቋም በሚያዘጋጀው የቅሬታ ማቅረቢያ ማመልከቻ ላይ አስፍሮ እና በቀሪው ላይ አስፈርሞ ቅሬታውን ማቅረብ ይችላል፡፡ አገልግሎት የሰጠው ሰራተኛ በሁለት የሥራ ቀናት ጊዜ ውስጥ አስፈላጊውን ምላሽ በጽሁፍ መስጠት አለበት፡፡
2. ሰራተኛው በሰጠው ምላሽ ያልረካ ቅሬታ አቅራቢ ቅሬታውን ለሰራተኛው የቅርብ ኃላፊ ያቀርባል፤ ኃላፊው የቀረበውን ጉዳይ መርምሮና ማጣራት አድርጎ በሶስት የሰራ ቀናት ውስጥ አስፈላጊውን ምላሽ በጽሁፍ መስጠት አለበት፡፡
3. ቅሬታ አቅራቢው በቅርብ ኃላፊው በተሰጠው ምላሽ ያልረካ ከሆነ ለመዝጋቢው ተቋም ኃላፊ ቅሬታውን ማቅረብ ይችላል፤ ኃላፊው ጉዳዩን ያየውን ሰራተኛ እና የቅርብ ኃላፊውን ምላሽ መርምሮ እና ተገቢውን ማጣራት አድርጎ ለቅሬታ አቅራቢው ምላሹን በአምስት የሥራ ቀናት ውስጥ በጽሁፍ ማሳወቅ አለበት፡፡
4. በአንድ የመሬት ይዞታ ላይ ጥቅም ባለው ቅሬታ አቅራቢ የቀረበው ቅሬታ ተጣርቶ በመዝጋቢ ተቋሙ የበላይ ኃላፊ የመጨረሻ ውሳኔ እስኪሰጥ ድረስ ቅሬታ በቀረበበት የመሬት ይዞታ ላይ ማንኛውም ዓይነት በሕግ ውጤት ያለው ተግባር እንዳይካሄድ አንዲታገድ ቅሬታ አቅራቢው በጽሁፍ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
5. የመዝጋቢው ተቋም ኃላፊ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (4) መሠረት የቀረበውን የእግድ ጥያቄ መነሻ በማድረግ ቅሬታው ከቀረበበት ቀን ጀምሮ ከአምስት የሥራ ቀናት ለማይበልጥ ጊዜ በመሬት ይዞታው ላይ ማንኛውም ዓይነት በህግ ውጤት ያለው ተግባር እንዳይካሄድ ሊያግድ ይችላል፡፡

6. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (5) መሠረት በሚሰጥ እግድ ምክንያት የሚደርስ ጉዳት ቢኖር ቅሬታ አቅራቢው ኃላፊ ይሆናል፡፡

ክፍል ሰባት

የመዝጋቢው ተቋም ተጠያቂነት እና የዋስትና ፈንድ ስለማቋቋም

68. የመዝጋቢው ተቋም ተጠያቂነት

1. በአዋጁ አንቀጽ 40 (1) እና (2) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የአዋጁን ሊሎች ድንጋጌዎች፣ ይህንን ደንብ እንዲሁም ይህንን ደንብ ተከትለው በወጡ መመሪያዎች መሠረት የተመዘገበ መብት፣ ክልከላ እና ኃላፊነት ላይ የተዘረዘሩ ጉዳዮችን በመተላለፍ የመዝጋቢው ተቋም ሹም በማንኛውም መንገድ የስም ዝውውር፣ መያገፍ እና ዕገዳ፣ ይዞታን መክፈል ወይም መቀላቀል ምዝገባ የፈጸመ እንደሆነ እና በዚህም ምክንያት የደረሰ ጉዳት መኖሩ ሲረጋገጥ ተጠያቂ ይሆናል፡፡
2. በተመዘገበ መብት፣ ክልከላና ኃላፊነት ላይ የደረሰን የጉዳት ካሣ መጠን ለመወሰን የመሬት ይዞታው እና በመሬት ይዞታው ላይ የነበረው የማይንቀሳቀስ ንብረት ግምት በዚህ ደንብ በአንቀጽ 69(2) መሠረት የሚሰላው ተግባራዊ ይደረጋል፡፡

69. የኃላፊነት መጠን

1. መዝጋቢው ተቋም የሚወስደው የኃላፊነት መጠን ከመሬት ይዞታውና በይዞታው ላይ ካረፈው የማይንቀሳቀስ ንብረት ዋጋ ግምት ሊበልጥ አይችልም፡፡
2. የመሬት ይዞታውና የማይንቀሳቀስ ንብረት ግምቱ የሚሰላው መንግስት ለመሬት ይዞታ እና በይዞታው ላይ ለሚገኘው የማይንቀሳቀስ ንብረት ለታክስ አከፋፈል ዓላማ የሚገምትበት ወቅታዊ የንብረት ዋጋ ግመታን መነሻ ያደረገ ይሆናል፡፡
3. መዝጋቢው ተቋም ከዋስትና ፈንዱ የክፈለውን ገንዘብ በሕገወጥ መንገድ ተጠቃሚ ከሆነው ሰው ተከታትሎ በሕግ አግባብ በማስመለስ እና ወደ ዋስትና ፈንዱ ገቢ የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡
4. በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (3) የተመለከተውን ግዴታ ያልተወጣ አግባብ ያለው የሥራ ኃላፊ ተጠያቂነት አለበት፡፡

70.አስተዳደራዊ ጉዳዮችን ስለመመዝገብ

1. መዝጋቢው ተቋም አስተዳደራዊ ጉዳዮችን ለመመዝገብ የሚያስችለውን መዝገብ በማዘጋጀት በመዝገቡ ውስጥ፦
 - ሀ/ የጉዳዩ ባለቤት፤
 - ለ/ የጉዳዩ ምንነት፤
 - ሐ/ ውሳኔ የተሰጠበትን ቀን፤
 - መ/ የውሳኔውን ፍሬ ነገር፤ እና
 - ሠ/ ውሳኔው የተሰጠበት የህግ መነሻ፤መመዝገብ አለበት፡፡
2. መዝጋቢው ተቋም ለአስተዳደራዊ ጉዳይ ባዘጋጀው መዝገብ ውስጥ ቁራሽ መሬትን አስመልክቶ የሚከተሉትን መረጃዎች ማካተት አለበት፦
 - ሀ) መሬቱ በሊዝ ስራት የተያዘ ከሆነ የሊዝ ባለይዞታውን ሙሉ ስም፤
 - ለ) ቁራሽ መሬቱ የሚገኝበት አድራሻ፤
 - ሐ) ቁራሽ መሬቱ የሚገኝበትን ወረዳ፣ ቀጠና፣ ሰፈር እና የከተማ ጣቢያ
 - መ) ከቁራሽ መሬቱ ጋር የተያያዘ መዝጋቢው ተቋም አስፈላጊ ነው ብሎ ያመነባቸውን ሌሎች መረጃዎች፡፡
3. በዚህ አንቀጽ በንዑስ አንቀጽ (2) መሰረት ለመዝጋቢው ተቋም ከቁራሽ መሬቱ ጋር በተያያዘ እንዲካተቱ የቀረቡ መረጃዎች በመሬት ይዞታ መዛግብቱ ውስጥ ቀደም ብለው ከተካተቱት ተጨማሪ ሆነው ከተገኙ መመዝገብ የለባቸውም፡፡

71.የከተማ ነክ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት ሥልጣን

የከተማ ነክ መጀመሪያ ደረጃ ፍርድ ቤት በአዋጁ አንቀጽ 17(3) መሠረት የቀረበለትን ይግባኝ ሰምቶ የምዝገባ ተቋሙ ማናቸውንም የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ እንዲያደርግ፣ የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ማስተካከያ እንዲያደርግ ወይም የሚያደርገውን የመሬት ይዞታ ማረጋገጥ ማስተካከያ እንዲቆም ሊያዘው ይችላል፡፡

72.ስለዋስትና ፈንድ

1. የመሬት ይዞታ የሚያስተላልፍ ማንኛውም ሰው ክልሎች በሚወስኑት ተመን መሰረት ለሚያደርገው የመሬት ይዞታ ስም ዝውውር፣ ለኢንዱስትሪ ዞን የለማ መሬት በሰብ-ሊዝ ሲተላለፍ፣ በውል ሙሉ ወይም ከፊል የመሬት ይዞታ መብት

ሲተላለፍ፤ በውርስ የመሬት ይዞታ ሲተላለፍ፤ በመያዣና ዕዳ እገዳ የመሬት ይዞታ ሲመዘገብ እና በልማት ምክንያት የመሬት ይዞታ እና የማይንቀሳቀስ ንብረት ካሳ ክፍያ ሲፈጸም ለዋስትና ፈንድ የሚውል ተጨማሪ ክፍያ ይፈጽማል።

2. ክልሎች የወሰኑትን የዋስትና ፈንድ የክፍያ ቀመር በሕዝብ ማስታወቂያ ለህብረተሰቡ ማሳወቅ አለባቸው።
3. የዋስትና ፈንድ ተጨማሪ ክፍያ ቀመርን በሚመለከት የከተማው ምዝገባ ተቋም አጥንቶ በህግ ይህን እንዲመራ ሥልጣን ለተሰጠው የክልል አካል ሲያቀርብ ሊሻሻል ይችላል።
4. ጥናቱ የቀረበለት የሚመለከተው የክልል አካል ጥናቱ በቀረበለት በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት።
5. በየከተሞቹ የተጀመረው የዋስትና ፈንድ ማሰባሰብ ሊቋረጥ የሚችለው በህግ ይህን እንዲመራ ሥልጣን ለተሰጠው የክልል አካል የጥናት ውጤት ሲቀርብ በክልሉ በሚሰጠው ውሳኔ መሰረት ይሆናል።
6. የዋስትና ፈንድ ማሰባሰብ እንዲቋረጥ ከተወሰነ በሕዝብ ማስታወቂያ ይፋ መደረግ አለበት።

ክፍል ስምንት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

73.ስለደንብ መተላለፍ

ማንኛውም የመዝጋቢ ተቋም ኃላፊ፤ የመሬት ይዞታ መብት መዝጋቢ፤ የመሬት ይዞታ መብት አረጋጋፎ ወይም ሠራተኛ ተገቢ ያልሆነ ጥቅም ለራሱ ወይም ለሌላ ሰው ለማስገኘት በማሰብ በዚህ ደንብ ላይ ከተደነገጉት ወይም ይህንን ደንብ ተከትሎ ከወጣው መመሪያ ውጪ ቢፈጽም ወይም እንዲፈፀም ሲያደርግ በአዋጁ አንቀጽ 48(1) መሠረት በወንጀል መቀጣቱ እንደተጠበቀ ሆኖ በሙያ ሥነ-ምግባር የዲስፕሊን ደንብ ይቀጣል።

74.የመሸጋገሪያ ደንጋጌ

1. በከተሞች የመሬት ይዞታ መብት ምዝገባ ሂደት በአዋጁ መሰረት ሥልጣን የተሰጠው መዝጋቢ ተቋም ተቋቁሞ ሙሉ በሙሉ በሰፈር ወይም በቀጠና፤ በወረዳ ወይም በከተማ ምዝገባውን አጠናቆ አገልግሎት መስጠት እስኪጀምር

ድረስ ሥራ ላይ በነበረው ህግ እና የመሬት አስተዳደር አሰራር ወይም ክልሎች በሚወሰኑት አደረጃጀት መሰረት ሥራው እንዲቀጥል ይደረጋል፡፡

2. የሽግግር ጊዜው ከተሞቹ ያላቸውን የቆዳ ስፋት፣ ግምታዊ የመሬት ይዘታ ብዛት እና ቅድመ ዝግጅት ከግምት ውስጥ በማስገባት የክልሉ መንግስት ህጋዊ ካዳስተር ተግባራዊ እንዲሆን ከወሰነበት ጊዜ አንስቶ ይሆናል፡፡

75. ተፈጻሚነት የማይኖራቸው ህጎች

ይህንን ደንብ የሚቃረን ማንኛውም ደንብ ወይም የአሠራር ልማድ በዚህ ደንብ በተሸፈኑ ጉዳዮች ላይ ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

76. ደንቡ የሚጸናበት ጊዜ

ይህ ደንብ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ የፀና ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ታህሳስ 16 ቀን 2007 ዓ.ም

ኃይለማርያም ደሳለኝ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ጠቅላይ ሚኒስትር